BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
G
63
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

597908 Racc. Vill. G. 63

VINCENTII GRILENZONII CARPENSIS, I. V. DOCTORIS, ET PROTHONOTARII APOSTOLICI.

Conſiliorum, ſiuè reſponſorum, nedum vtile, ſed etiam neceſſarium, miroque ordine, & vtriuſque Iuris elegantia compoſitum

OPVS AVREVM.

Ad communem omnium, qui in foro verſantur, vtilitatem, quo & enuntiantur, & Iuridicæ veritati reſtituuntur ſequentes Canonicæ Queſtiones, & tractatus,

Immunitatis, ſcilicet,
Libertatis Eccleſiaſticæ,
Diſtributionum quotidianarum,
Præcedentiæ inter Religioſos,

Emphyteuſis,
Feudorum,
Iuris Patronatus,
Conſtitutionum,

Iuramenti,
Periurij,
Matrimonij, &
Legitimitatis.

Cum pluribus alijs, ad ipſas materias pertinentibus, articulis, prout facillimè poterit quilibet intelligere.

Duplici Tabula, quarum prima Reſponſorum dabit Argumenta; Altera verò ſingularium rerum notam habebit.

CVM PRIVILEGIIS, ET SVPERIORVM PERMISSIONE.

MEDIOLANI,

Apud Benedictum Somaſchum. CIƆ.IƆ.CXIV.

Imprimatur

Fr.Al. Bariola Auguſtinianus Conſultor S.Officij,pro Reuerendiſs.Inquiſitore.
Gul. Vidonus Theologus S. Nazarij, pro Illuſtriſs.D.Card.Archiep.
Vidit Saccus,pro Excellentiſs. Senatu.

Digitized by Google

SERENISSIMO, ET EXCELSO PRINCIPI CAESARI DVCI AESTENSI MAXIMO.

VINCENTIVS GRILENZONIVS S. P. D.

SI qui munera dare ſolent, & accipere, ad rem datam ſolum, & non ad animnm conſpicerent, munera quidem altiſsimo Deo oblata eſſent nulla; quia nemo donum ipſi, quamuis maximum; auderet offerre: nec ipſe Deus accepto ferret quodcunque oblatum. Sed quia illa Diuina Maieſtas ad animum donantis ſolum conſpicit, munera pauperum ſibi oblata magis ſunt placita, quàm diuitū, præcipuè cum maximo affectu ſint oblata. Quod animaduertens ego infimus ſeruus, quod Tu Sereniſſime Princeps à Diuina prouidentia miſſus, etiam antiquiſſimo ſplendore, & genere Aeſtenſium, Deum cum prudentia, & integritate, ſequeris, auſus ſum hoc paruum munus tibi offerre, certus quod ad imitationem Dei ad animum ſolum, non autem ad munus libentiſſimè conſpicies, vnàq; ſpero librum tibi gratum futurum, quamuis exiguus, & tenuis: præſertim cum ſicut Tu, Integerrime Princeps, ad tuam, & tuorum ſalutem (vt optimum Principem decet) intendis, ita & liber ad publicam vtilitatem animæ, & corporis tendat; cuius ſemper ſtudioſus fui: omniaque in eo contenta, vel Sacris Canonibus, vel Conciliorum decretis, vel Romanorum Pontificum conſtitutionibus, & Imperatoram legibus, tamquam firmiſſimis fundamentis nitantur. Porrò cum huius operis ſubiectum ad iuſtitiam tendat, quæ iuſtiſsimo Principi à Deo commendatur, idcirco ego ſemper ampliſsimis viris Sereniſsimæ Aeſtenſis familiæ deditus, & fidelis, Tibi, qui omnibus anteceſſoribus tuis, prudentia, benignitate, iuſtitia, & charitate reſpondes; cæteriſque virtutibus, & magnanimitate fulges, deditiſsimus, cum nulla alia ratio ad veram gloriam ſit optimo Principi, quàm fouere iuſtitiam, hoc ipſum opus meum dedico, & ſingulari affectione commendo; in quo multa Tibi, & Sereniſſimo Principi Tuo in poſterum, pro iuribus Tui iuriſperitoretus, & alijs proficua reperies: Teque rogo, vt quod tibi offero exiguum munus, ad animum meum conſpiciens, hylari fronte accipias, Tuaque ſumma amplitudine, & celſitudine à maleuolorum morſibus tuearis. Vale. Carpi die xv. Iulij CIↃ.IↃ.CXIV.

AVCTOR AD LECTOREM.

MEMORIAE proditum eſt, humaniſsime Lector, magnum illum ſapientiæ amatorem, à quo Philoſophiæ nomen inditum eſt, Pythagoram, dicere ſolitum fuiſſe, tunc homines rem Deo ſimilem facere, cum veritatem exercent: ex quo tam inſignis Philoſophi memorabili dicto, illud ſatis conſtare arbitror, ex omnibus humanis actionibus nullam eſſe veritatis exercitatione præſtantiorem. Quamobrem ego quotieſcunque de iure mihi ſcripto reſpondendum fuit, quod frequenter accidit, ad propoſitas quæſtiones, & controuerſias explicandas, veritatemq; patefaciendam, omne ſtudium, operam, laborem, curam, induſtriamque libentiſsimè contuli; non modo, vt conſulentium vtilitati proſpicerem, verum etiam quod dum in ipſa veritate aperienda, confirmanda, tuendaque, tanquam in omnium præſtantiſsima actione, atque exercitatione verſabar, mirâ quadam voluptate animus fruebatur meus; ita vt illud in me ipſe experiter, quod doctiſsimi viri teſtatum reliquerunt, nullum eſſe animæ cibum veritatis cognitione, atque contemplatione ſuauiorem. Ex quibus omnibus à me explicatis quæſtionibus, cum eas potiſsimum, quæ ad Eccleſiaſticum forum pertinerent, in quo ius ipſe plures annos claris in vrbibus reddideram, in vnum corpus redegiſſem, amicorum volontati, precibuſque obtemperans, qui ex lucubrationibus meis, ſi in lucem prodiſſent, perpetuos poſteritatem fructus capturam eſſe arbitrabantur, typis illas committere, atque euulgare non recuſaui. Cum autem non me lateat, neminem eſſe tam lynceum (vt Principis eloquentiæ verbis vtar) qui nihil offendat, nuſquam incurrat; ob id te etiam atque etiam rogatum velim, vt ſi quid fortè à me dictum repereris, quod tibi à veritate alienum eſſe videatur; humanum eſſe errare memineris, ſibique ita perſuadeas, iudicium quidem, vt hominis, labi potuiſſe meum; voluntatem verò, neceuiſſe, nec vnquam fore à veritate ſeiunctam: & idcircò, quæcunque in hoc meo Libro continentur, ea me omnia, tum cuiuſuis ſaniori iudicio, tum verò Sanctæ Sedis Apoſtolicæ arbitrio, libenter ſubijcere. Vale.

HER-

HERCVLIS DE ABBATIBVS

ABBATIAE SANCTI PAVLI

IN VRBE IMOLAE ABBATIS AD AVCTOREM Carmen.

CONSILIIS, opera, & rebus, doctiſſime Præſul,
Iuuiſti, auxilio qui indiguere tuo.
Ad te nec quiſquam fruſtra confugit egenus;
Cum tua multorum limina trita pede.
Pluribus vtque vnà poſſes prodeſſe frequenter,
Pondera magna humeri non renuere tui.
Quæ tibi vel vigiles populorum imponere noto
Paſtores, magni vel voluere Duces.
Spes tua quorum omnes probitas rariſſima vicit,
Et doctrina ſimul non probitate minor.
Subiectis patrio ius reddens ſemper amore,
Et qualis iudex debeat eſſe docens.
Quæ dum parua putas, Vincenti Maxime, quærens,
Vtilior fieri qua ratione queas,
Emittis librum, quem omnes mirentur, & vnde
Ingentes fructus ſæcula cuncta trahant.
Tot tibi pro meritis grates perſoluere dignas
Quis poterit? referet, qui valet, ipſe Deus.
Viue igitur fœlix, æternaque præmia lætus
Expectes, patriæ gloria vera tuæ.

EIVSDEM AD LECTOREM.

CAndide, qui exoptas verum cognoſcere, Lector,
Hunc librum verſes nocte, dieque, rogo.
AEthera nam fieri, Phebo ſurgente, videmus
Vt penitus clarum, qui tenebroſus erat:
Lumina ſic opus hoc affert clariſſima vero,
Quæ procul errorum nubila cuncta fugant.

Digitized by Google

DE CONSILIIS
VINCENTII GRILENZONII CARPENSIS I.C.
INCERTI AVCTORIS.

CHRISTI nimpha latens imis in vallibus, ipſum
Quærens vox verbi reddita ſponſa fuit.
Quot membris hæc, tot linguis, quot vocibus ora
Soluit, tot morum cudit & ipſa typos.
Eloquitur, reſponſa petit, reſpondet, & ipſa
Vox voci, in voces multiplicata redit.
Vocem audi libri, tibi ter reſponſa, quaterve
Hæc mittit dictis obſequioſa tuis.
Obſequioſa tuis vox plurima, clara, fidelis
Aer forte loci purior huius erit.

ALIVD.

Conſilium Carpſiſſe tuum, qui gaudet ocelle
luris, ſydereo Conſul amate Duci,
Gaudet, vt illectus fructus dulcedine, carpit
Fructum conſilij, qui petit ora tui.
Nec via conſilium eſt, ſed meta; nec ipſa cupiti,
Spes fructus, fructus ipſemet eſſe poteſt.
Conſulis Italiæ modo quæ te conſulit ipſa
Conſilio fruitur facta cliensque tuo.
Conſilij poſſeſſor abi, tibi nil opta inſuper, ipſum
Conſilium fructus dat tibi, victor habes.

ELENCHVS OMNIVM CASVVM,
qui in hoc Conſiliorum volumine continentur.

CONſilium I. De Monaſterij ſucceſsione. 1
Conſ. II. De Montis pietatis exemptione. 2
III. Penſio inexacta cui debeatur. 4
IV. Vicarius in Eccleſia Patronata, an ſine Patrono conſtituatur? 5
V. Coadiutor, cui & quando dandus. 6
VI. Diœceſis vſque quo tendat. 7
VII. Ordinarius an poſſit deſtituere beneficiatum in Eccleſia patronata? 8
VIII. Vſura qualiter puniatur in Notario. 9
IX. Onus in beneficio an imponi poſſit, & iam impoſitum tolli, ſeu moderari? 10
X. Mandatum ad lites, an ſit ſufficiens ad alienandum rem Eccleſiæ concurrente ratificatione Rectoris, & affrancatione? 12
XI. Matrimoniũ quomodo probetur, & legitimitas filiorũ.
XII. Priuilegia Conclauiſtarum de beneficijs vacantibus ſede vacante, ad quæ extendantur. 15
XIII. Alternatiua an gaudeat, qui eſt in ſeruitio Papæ? 15
XIV. Clerici ordinati ſine titulo, cum ſola fideiuſſione alimentorum, an ſint ſuſpenſi? 16
XV. De Spolio. 17
XVI. Cenſus non ſoluitur cuius cauſa ignoratur. 18
XVII. Viſitare quis poſſit. 19
XVIII. Gabella an ſoluatur de contractu conuentionali non perfecto? 20
XIX. De Clerico concubinario. 21
XX. Præceptum Iudicis laici ſuper re pia an valeat? 23
XXI. Emphyteuſis an deuoluatur per inciſionem arborum, carens beneplacito; vel fiat compenſatio cum melioramentis? 24
XXII. Emphyteuſis Eccleſiaſt. an veniat in hæreditate? 26
XXIII. Prouiſus Apoſtolicus an præferatur præſentato? 27
XXIV. Præſentatio à pluribus facta, quæ præferatur. 28
XXV. Compenſatio pro debito in legato an cenſeatur? 30
XXVI. Clericus, qui deflorauit Virginem an torquendus pro habenda veritate? 31
XXVII. Laudemium an debeatur pro renouatione inueſtituræ liuelli? 13
XXVIII. Reliquiæ an poſsint transferri ſine auctoritate Papæ? 33
XXIX. Emphyteuſis an ſit valida in præiudicium Rectoris ſucceſſoris? 34
XXX. Impedimentum publicæ honeſtatis. 35
XXXI. Habens ius præſentãdi an ſine titulo admittatur? 36
XXXII. Curatus in Eccleſia Monachorum an viſitetur ab Epiſcopo. 37
XXXIII. Secunda penſio an, & quomodo valeat. 38
XXXIV. Secunda penſio an valeat ex mente Turturelli. 38
XXXV. Soci' criminis in caſu Simoniæ an faciat indiciũ? 39
XXXVI. Simonia in Beneficio. 39
XXXVII. Matrimonium ſecundum an probari debeat, vt ſecundus vir habeat dotem? 42
XXXVIII. Prouiſus Apoſtolic' an præferatur præſẽtato. 43
XXXIX. Clauſula parito iudicato quomodo procedat. 44
XL. De exceptione colonorũ, & emphyteutarũ Eccleſiæ. 44
XLI. Prouiſus Apoſtolicus an præferatur præſentato. 46
XLII. In cauſa Simoniæ. 49
XLIII. Emphyteuſis Eccleſiæ an tranſeat, & quando ad extraneos, & quando ad Eccleſiam? 14
XLIV. Feudum Eccleſiaſticum quando deuoluatur cum meliorамentis, & qñ ſit nouum, & detur reſtitutio minori.
XLV. Homicida ad Eccleſiam fugiens. 53
XLVI. Baptizans baptizatum qñ incurrat irregularitatẽ.
XLVII. Indultum conferendi beneficia. 61
XLVIII. In cauſa mortui transferendi. 61
XLIX. Fratres Tertij ordinis an ſint religioſi? & an ſtatutũ de compromiſſis liget clericos? 62
L. De præcedentia Clericorum, & Monachorum. 62
LI. Onus in beneficio quando imponi poſſit. 70
LII. Salarium an hæredes prælati defuncti teneantur dare ſeruis? 72
LIII. Bona patrimonialia Clericorum, an gaudeant immunitate. 75
LIV. Miſſa de S. Maria an celebretur in diebus feſtiuis ex deuotione. 78
LV. Legatum mulieri quando nupſerit, an, & quando ſit caducum? 80
LVI. Tranſactioni an poſsit contrauenìri? 80
LVII. De legitimitate filiorum, & matrimonio. 82
LVIII. Præpoſitus Collegiatæ Sacti Proſperi Regien. præcedit Canonicos Cathedralis. 84
LIX. Papa poteſt ex cauſa alienare bona Eccleſiarum inferiorum. 84
LX Bñficia hæreticorũ vacãt ipſo Iure, & poſsũt cõferri. 85
LXI. Remiſſio Canonis in re Emphyteutica an fiat? 86
LXII. Terræ aſſignatæ pro dote Eccleſiæ, vel in titulum Beneficij, an ſubiaceant oneribus? 86
LXIII. Cardinalis habet Iura Epiſcopalia in Eccleſijs ſui tituli. 87
LXIV. Epiſcopi an viſitare valeant Monaſteria Monialium ſub Regularibus conſtituta; ſtante Bulla Pij V. ſuper cõfirmatione Priuilegiorum Mendicantium? 88
LXV. Filius an poſsit habere beneficiũ in Eccleſia, in qua Pater? 90
LXVI. Legata ad pias cauſas an debeantur hæreditate diminuta? 91
LXVII. Clericus an poſſit eſſe procurator? 93
LXVIII. Locatio vltra trienoium; vel promiſſio de trienio in trienoium an valeat? & de viribus depoſiti. 93
LXIX. Filius Clerici poteſt habere beneficium in Eccleſia in qua pater fuerat beneficiatus; ſi Eccleſia poſt illius mortem mutetur. 94
LXX. Pœnæ impoſitæ conuolantibus ad ſecunda matrimonia, an ſubſiſtant? 96
LXXI. De exceptione emphyteutarũ, & colonorũ Eccleſ. 98
LXXII. Gratia à Papa conceſſa Cardinali, quod poſſit relinquere penſionem, quam tenebat, perſonis Eccleſiaſticis, an valeat ſi relicta ſit non incedentibus in habitu? 99
LXXIII. Conductor domus qñ poſsit expelli. 100
LXXIV. Emiſſio profeſſionis an, & quãdo reſcindatur. 101
LXXV. Iuſpatronatus an, & quando poſsit cedi? 104
LXXVI. Statuta laicorum non valent contra libertatem Eccleſiaſticam. 105
LXXVII. Coloni Eccleſiarum an ſoluant Gabellas? 108
LXXVIII. Hypotheca an complectatur bona emphyteutica Eccleſiæ? 110
LXXIX. Concubinarium delictum à quo puniri poſsit? 111
LXXX. Rector an teneatur facere inueſtituram rei emphyteuticæ? 111
LXXXI. Diſtributionum quotidianarum diſtinctio. 115
LXXXII. Excommunicatus ob iniuriam factam Clerico, à quo abſoluatur? 116
lxxxiij. Vicarius an habere debeat mercedem? 117
lxxxiv. Reſeruatio fructuumſuper Beneficio qualiter procedat. 118
lxxxv. Blaſphemia quando ſit hæreticalis; & An ſpectet ad Inquiſitorem? 121
lxxxvj. Copia commiſſionis cauſæ, an ſit danda parti? 122
lxxxvij. De malefica, quæ iuit ad ludum dæmonis. 123
lxxxviij. De Reis, qui fractis carceribus ad Eccleſiam confugerant, à qua extracti fuerunt. 123
lxxxix. Valor monetæ, ſi augeatur, an augeatur penſio ad ratam monetæ, & quando? 124
XC. Emphyteuſis de Eccleſia, & eius terris facta, an ſaciat Symoniam? 127

XCI.

Digitized by Google

XCI. Emphyteuſis Eccleſiæ ſimpliciter conceſſa, an poſſit per Delegatos concedi, vt in extraneos tranſeat? 129
XCII. Beneficiũ curatũ An ſimplex vnquã effici poſſit? 130
XCIII. Coloni Eccleſiæ an teneantur ad Gabellam, pro fructibus venditis pro ſoluenda honorãtia dominis? 132
XCIV. Iuſpatronatus an vendi poſſit? 133
XCV. Succeſſor in Beneficio an teneatur ſtare locationi? 134
XCVI. Emphyteuſis Eccleſiæ quando deuoluatur ſine declaratione. 134
XCVII. Officium nouum an Epiſcopus inſtituere poſſit in ſua Diœceſi? 136
XCVIII. Canonicus an poſſit habere beneficium cum cura, habitu, & non actu? 137
XCIX. Diſpenſatio in cauſa matrimoniali an requirat iuſtificationem cauſſæ? 138
C. Canonici habentes auctoritatem condendi ſtatuta, quæ ipſo iure intelligantur à S. Sede Apoſtolica confirmata, an teneantur ea exhibere Epiſcopo ſuo pro cõſenſu? 139
CI. Canonicatus per adeptionem Parochialis extra Ciuitatem, ao ipſo iure vacet? 140
CII. Bulla Commiſſionis de diſpenſando ſuper legato pio, ſi narrata ſint vera, cum præſcriptione 30. vel 40. annorũ, ſine decreto Commiſſarij, an probet? 141
CIII. Legitimatus auctoritate Põtificis, & Imperatoris, an ſit capax ſacrorũ ordinũ, & Parochialiũ Eccleſiarum? 144
CIV. Hoſpitale quando habeatur pro loco religioſo. 152
CV. Cenſu facto ea conditione, vt ſi deficiat in ſolutione cenſus, poſſit haberi poſſeſſio quartæ partis Caſtri, ſuper quo factus eſt cenſus, an veniat ſimul Iuriſdictio? 153
CVI. Statuta laicorum non ligant Clericos, neque quo ad perſonas, neque quo ad eorum bona. 154
CVII. Iuſpatronatus quando valeat? 156
CVIII. Pœna legato pio adiecta quando incurratur? 157
CIX. Emphyteuta cui fuit data facultas nominandi hæredem, an vno nominato poſſit pœnitere, & alium nominare? 158
CX. Puella in duodecimo anno deſponſata apud quem educari debeat. 160
CXI. Clauſulæ Papales in Bullis Beneficialibus, quid comprehendant. 161
CXII. Spolia qualiter debeantur. 162
CXIII. Lis inter prouiſum Apoſtolicum, & præſentatum, quã ſummariè cognoſcatur, & citationes fieri debeat. 163
CXIV. Banniti an ſine peccato receptari poſſint ſtãte prohibitione Principis? 164
CXV. Delegatus quando ſubdelegare non poſſit. 166
CXVI. Sortilega ſemel abiurata, & fuſtigata, reincidens an ſit torquenda? 167
CXVII. Sortilega accuſans alium an faciat indicium? 168
CXVIII. Bona per Rectorem relicta cui debeantur; & de eleemoſina data ad celebrandum miſſas. 168
CXIX. Cauſſæ Matrimoniales an cognoſcantur per Capitulum, vel eius Vicarium ſede vacante? 169
CXX. Matrimonium quando diſſolui poſſit. 170
CXXI. De præcedentia, inter Canonicos Collegiatæ, & Cathedralis. 170
CXXII. Sacerdos an, & quando torqueri poſſit? 172
CXXIII. Clericus fur an ſit Irregularis? & an inferior Epiſcopo poſſit diſpenſare? 173
CXXIV. Clericus homicida quando non ſit irregularis? 174
CXXV. Beneficiũ Iuriſpatronat', quã Papæ ſit deuolutũ. 175
CXXVI. Erecto Collegio Clericorum in Parochiali Eccleſia, an intelligatur erecta Collegiata? 178
CXXVII. Iudices Synodales, qui conſtitui poſſint. 179
CXXVIII. Offenſus an pro ſalute teneatur facere offenſori inſtrumentum pacis? 180
CXXIX. Iuſpatronatus an tranſeat in Fiſcum facta confiſcatione omnium bonorum. 181
CXXX. Illegitimus an ſit capax Iuriſpatronatus? 182
CXXXI. Epiſcopus an poſſit ſine Capitulo transferre Eccleſiam, vel Curam? 182
CXXXII. Præceptum, & excommunicatio Superioris in inferiorem quando non valeat. 184
CXXXIII. Camera an, & quando habeat actionem? & Ordinarius litem cum ſubdito? 185
CXXXIV. Clericus pro laico fideiuſſor in ſolidum, an ſoluat non diſcuſſo principali? 187
CXXXV. Propoſitum ingrediendi Religionem an ſit obligatorium voti? 188
CXXXVI. Coloni Eccleſiarum an gaudeant immunitate, & quando? 189
CXXXVII. De habente duas vxores. 191
CXXXVIII. Ordines minores an, & quã denegari valeãt. 193
CXXXIX. Mulieres an ingredi poſſit Monaſteria virorũ? 193
CXL. In caſu mixti fori quomodo procedat præuentio? 195
CXLI. Conductores bonorum Eccleſiæ gaudent immunitate. 196
CXLII. Prælatus inferior, an & quando poſſit conferre ordines minores, & dimiſſorias ad ſacros dare? 198
CXLIII. Conductor ante finitã locationem an expelli poſſit? 203
CXLIV. Emphyteuſis Eccleſiaſtica an poſſit alienari ab vno ex compræhenſis in Inueſtitura? 204
CXLV. Onus impoſitum rei, ſi tranſeat ad Clericos, an & quomodo ſoluatur? 206
CXLVI. Promiſſio accipiendi mulierem in vxorem, an impediat ſacros ordines? 207
CXLVII. Iuſpatronatus an, & quando Vicinia, vel Villa habeat? 209
CXLVIII. Minor quando reſtituatur. 211
CXLIX Homicidium quando proditoriè factum. 212
CL. Pater Clerici an ſit adminiſtrator bonorum Eccleſiaſticorum filij; & de eis diſponere valeat? 215
CLI. Patrono Iuriſpatronatus quale Ius competat; & Eccleſiæ quomodo ſit prouidendum. 218
CLII. Poſſeſſor an priuetur ſua poſſeſſione, eo non citato? & Intruſus, quis dicatur? 221
CLIII. Canonici in Collegiata, qui non habent ordinem ſacrum, an ſeruiendo habeant diſtributiones? 222
CLIV. Electio ſepulturæ an ſit libera, itaut quis in alieno ſepulcro ſepeliri poſſit contra voluntatem Domini? 228
CLV. Ingredientes domum moribundi, & turbantes eum, res ſuas, ac familiares, qua pœna teneantur. 230
CLVI. Verbum, æqualiter, quomodo intelligatur. 230
CLVII. Qui non laborat non manducat. 233
CLVIII. Emphyteuſis quando ſit inualida; & beneplacitũ Papæ præſumatur; & extrauagans dicta Paulina ſit vſu recepta? 236
CLIX. Aedificare quã vicinus non poſſit inuito vicino. 239
CLX. Iuramentum quando non obligat. 242
CLXI. Dos ab eſtraneo data an præſumatur donatio? & an & quando de ea fiat compenſatio? 245
CLXII. Miſsæ quando celebrari poſſint in oratorijs in ſolemnibus feſtis, & oblationes in eis factæ an eidem, vel matrici Eccleſiæ ſint dandæ? 251
CLXIII. Abſtinere ab opere ſeruili in die feſto, quomodo procedat. 253
CLXIV. Legatum à Patre factũ filiæ quando nupſerit, quando ſit purum; & de illo filia poſſit diſponere. 255
CLXV. Succeſſor an teneatur, & quando ſtare locato? & an Boues, & aliæ beſtiæ, ſeminaque ſint prædeceſſoris, an ſucceſſoris? 256
CLXVI. Diſtributiones quotidianæ an debeantur Canonico in carcere detento? 258
CLXVII. Parochus an poſſit innouare parochianis grauamen, & ſuper ſpiritualia conuenire? 260
CLXVIII. Parochus cum filia ſpirituali ſe commiſcens, qua pœna ſit plectendus. 264
CLXIX. Oſculum Clerici cum ſibi coniuncta, an & quando ſit peccatum mortale? 265
CLXX. Teſtamẽtum ruſtici ſcriptum à Præſbitero Curato, an valeat? 266
CLXXI. Parochus permittens parochianum mori ſine Sacramentis an, & quando ſit excuſatione dignus. 269
CLXXII. Vicinus ædificans in pariete vicini an repetat expenſas? 270
CLXXIII. Pecunia, & farina Molendinarijs data vltra ſolitum an ſit donatio? 275

INDEX
SINGVLARIVM RERVM, QVÆ IN HOC CONSILIORVM VOLVMINE CONTINETVR.

Prior numerus Conſilium, alter ſummarium, poſterior paginam denotat.

A.

ABBATES conferunt minores ſecularibus cum conſenſu Epiſcopi. cõſ. 143 nu. 52. fol. 202
Abbates, & Guardiani regulares retinent nomen ſuperioris. conſ. 64 nu 3. fol. 89
Abbates poſt concilium non conferunt ordines non ſubditis conſ. 142. nu. 51. 202
Abbatiſſa non poteſt præſentare ad beneficia ſine conſenſu capituli. conſ. 125. nu. 2. 176
Ab omni ſpe mali debemus abſtinere. cõſ. 159. nu. 31. 241
Abſurditas eſt illa quæ contrariatur legi. conſ. 24. num. 19. 30
Abſurditas eſt vitanda conſ. 8. nu. 8. fol. 9. & cõſ. 24. nu 17. ſo. 30 & cõſ. 161. nu. 64. 250. & cõſ 167. nu. 14. 262
Acceptio perſonarum eſt quando circa æqualia fit inæqualitas. conſ. 156. nu. 22. 232
Acceſſorium non poteſt eſſe melioris cõditionis quã ſit res principalis. conſ. 145. nu. 7. 207
Acceſſorium refertur ad ſuum principium. conſ. 21. nu. 7 ſol 25. & conſ. 156. nu 30. 232
Accedens aſſumit natura eius cui accedit. conſ. 53. nu. 10. fol. 76 & conſ 145. nu. 6. 207
Acquiſita de fructibus Eccleſiæ ſunt Eccleſiæ. conſ. 112. nu 2. 162
Actio durat vſque ad quadraginta annos. cõſ. 52. nu. 22. 74
Actio non dicitur remiſſa, ab offenſo per ſigna in cõmuni conſ. 128 nu. 10. 181
Actionem dimittere non tenetur offenſus. conſ. 128. num. 3. 180
Actiones in peccato non habent vigorem legis. conſ. 157 nu. 15. 234
Actus actiuorum debent cadere in ſubiecto diſpoſito conſ. 72. nu 6. 100
Actus attribuitur cauſæ proximæ. conſ. 50. nu. 71. 67
Actus contra legem eſt nullus. conſ. 157. nu. 32. 235
Actus contrarius vt noceat debet fieri de proximo. conſ. 50. nu. 84. 68
Actus cum aliqua adiectione non poteſt pro parte accipi, & pro parte non. conſ 42. nu 54. 54
Actus ex modeſtia factus non præiudicat. conſ. 50. num. 84 68
Actus factus in mala fide numquam conualidatur. conſ. 152. nu. 15. 223
Actus legitimus eſt electio. conſ 103 nu. 64. 149
Actus legitimus eſt prouiſio de beneficio. conſ. 103. num 43 149
Actus nullus conualidari non poteſt. conſ 173. nu. 9. 273
Actus qui obſeruatur in capiẽda poſſeſſione loci religioſi per clericos denotat, locum eſſe religioſum. conſ. 104. nu. 10. 153
Actus qui requirit ſcripturam non præſcribitur ea nõ apparente conſ 107. nu. 22. 143
& conſ 158. nu 10. 238
Act⁹ reſiſtẽs legi nullã parit obligationẽ. cõſ. 21. n. 9. 20
Act⁹ viſitationis eſt actus iuriſdictionis. cõſ. 20 nu. 7. 24
Actus vt præiudicet debet eſſe de propinquo. conſ. 50. num 79. 67
Actuum iteratio demonſtrat liberam voluntatem mulieris, & eam obligat. conſ. 74. nu. 22. 103
Ad acquirendum ius patronatum requiritur dotatio ſeu fundatio aut præſcriptio. conſ 31. nu. 12. 36
Addere, vel detrahere officio inſtituto à S. Romana Eccleſia nemo poteſt. conſ. 97 nu 6. 137
A delectatione oritur peccatum conſ. 169 nu. 12. 265
Adiectiua vno ſubſtantiuo copulata non ſẽper requirunt verificationẽ omnium. conſ. 8. nu 6. 9
Ad euitandam abſurditatem verba licet impropriare conſ. 24. nu. 18. 30
Ad id quod omnes tangit omnes contribuere tenetur. conſ. 59 nu. 9. 85
Adminiſtrans Eccleſiam, ſi male ſe gerat, prouocat iram Dei in populum conſ. 167 nu 5. 261
Adminiſtrator nõ reddens totam rem dicitur prædo. conſ. 173. nu 24 273
Admiſſio præſentationis acquirit ius præſentato. cõſ. 125 num. 6. 176
Admiſſio ſi, & in quantum, cuius ſit efficaciæ cõſ. 125. num 9. 176
Ad ſimoniam tria requiruntur vt ſit punibilis conſ. 42. num. 10. 55
Aedificare, & reparare tendunt ad materiam Eccleſiæ. conſ. 90. nu 23. 128
Aedificans in ſolo alieno dicitur inferre violentiam inquietatiuam. conſ. 159. nu 24. 241
Aedificium in alieno conſtructũ debet demoliri quàm primum. conſ 159. nu. 23. 241
Aequalitas denotat ſenſum potius quam verba. conſ. 156. num. 13. 232
Aequiparatio in pœnalibus non fit quando pœna imponitur ipſo iure. conſ. 88 nu. 2. 124
Aequiparatio debet eſſe per modum regulæ conſ 88. num. 6. 124
Aequitas eſt media inter rigorem, & miſericordiam. conſ 19. nu. 6. 21
Aequitas eſt rectitudo iudicij. conſ. 19. nu. 5. 21
Aequitas non tollit ius. conſ. 19. nu. 10. 21
Aequitas, & ius conſiſtunt in ſcriptura. conſ. 19. num. 11. 21
Aetas immatura non eſt quando eſt proxima ætati annorum 12. conſ. 116. nu. 20. 165
Affectio cadit in proximiores. conſ. 22. nu. 29. 39
Affectio ſemel inducta non tollitur niſi per collationem Papæ. conſ. 47. nu. 2. 61
Agens ſine auctoritate ſuperioris eſt in mala fide. cõſ. 157. num. 33. 235
Agens vigore ſpecialis commiſſionis debet ſeruare formã. conſ. 91. nu. 13. 129
Agere contra offenſorem, vt alij caueant à delictis, eſt effectus iuſtitiæ vindicatiuæ. conſ. 128. nu 14 181

I N D E X.

Aggreſſorem quando licet occidere. conſ. 124. nu. 4. 175
Alia crimina, & quæ nõ æquiparantur. cõſ. 88. nu. 9 f. 124
Alienans rem Eccleſiæ nõ peccat ſi eam redimat malè alienatã conſ. 80. num. 6. 112
Alienans ſi cognoſcat rem malè alienatam poteſt inſtare ad reſciſſionem. conſ. 158. nu. 27 238
Alienatio bonorum Eccleſiæ non poteſt fieri ſine auctoritate Papæ. conſ. 59. nu. 3. 85
Alienatio Eccleſiæ intelligitur de re promiſſa, & ſecundum quod fuit obſeruatum. conſ. 90. nu. 20. 128
Alienatio emphyteuſis irrequiſito Domino inducit caducitatẽ ipſo iure abſq; ſententia cõſ. 78. nu. 8. 119
Alienatio rei Eccleſiæ duo copulatiue requirit. conſ. 158. nu. 25. 238
Alienatio rei Eccleſiæ eſt nulla, etiam ſi ad futurum ſit damnoſa. conſ. 80. nu 25. 113
Alienatio rei Eccleſiæ eſt nulla, ſi non conſtet de euidenti vtilitate. conſ. 158. num. 31. 239
Alienatio rei Eccleſiæ non fit niſi cauſa cognita. conſ. 21. num. 2. 25
Alienatio rei Eccleſiæ nõ fit quãdo fructus ſufficiunt ad reparationem. conſ 80. nu. 18. 113
Alienatio rei Eccleſiæ patronatæ quando non valeat ſine conſenſu patroni. conſ. 151. nu 31. 220
Alienatio rei Eccleſiæ requirit quod aliter fieri non poſsit. conſ 80. nu. 27. 113
Alienatio rei Eccleſiæ requirit cauſæ cognitionem. conſ. 80. num. 4. 112
Alienatio rei Eccleſiæ requirit duo copulatiue. conſ. 80. num. 3. 112
Alienatio rerum Eccleſiæ requirit pro forma conſenſum rectoris. conſ. 10. nu. 12. 13
Alimenta dans habenti ad ea obligatum poteſt repetere. conſ. 161. num. 37. 249
Alimenta dantur maiora, & minora ſecundum qualitatem perſonæ. conſ. 162. nu. 9. 251
Alimenta debentur diuerſimode ſecundum qualitatẽ perſonarum. conſ. 156. num. 24. 233
Alimenta debentur ſecundum conditionem perſonæ. conſ. 112. nu. 13. f 163. & conſ. 156. nu. 24. 232
Alimenta non reprobantur à iure conſ 14. nu. 5. 16
Aliud eſt beneficium, aliud fructus conſ. 84. nu. 8. 119
Aliud eſt res ipſa aliud poſſeſſio rei. conſ. 31. nu. 13. 36
Allegans melioraſſe non auditur. conſ. 21. nu. 4. 25
Allegans minorem ætatem debet eam probare. conſ. 44. num. 18. 57
Allegans plus illum habere quã dicat, tenetur probare. conſ. 161. num. 30. 248
Alteratio iuriſpatronatus non inficit ceſsionẽ. conſ. 75. num. 11. 105
Alteri eſt faciendum quod ſibi fieri vellet. conſ. 114. num. 1. 164
Alteri non eſt faciendum; quod ſibi nollet fieri. conſ. 173. num. 33. 274
Altitudo tigna, & feneſtræ denotant murum eſſe totũ vicini. conſ. 159. nu. 18. 240
Alumnus non admittitur ad hæreditatẽ patris alumni. conſ. 66. num. 24. 93
Alumnus non admittitur ad legitimã. conſ. 66 nu. 25. 93
Alumnus habetur pro coniuncto. conſ. 66. nu. 27. 93
Ambitio ceſſat in his quo non concernunt niſi concedentis præiudicium. conſ 102. nu. 90 151
Amor Dei conſiſtit, laudando, pſalendo, & orãdo. conſ. 160. num. 42. 244
Amor proximi, ei ſubuenire & eidem facere quod nobis cupimus conſ. 160 nu. 43. 244
Angariæ vocantur ab ango. conſ. 136. nu 10. 190
Anima eſt prætioſior cunctis rebus, conſ. 25. nu. 23. fol. 32. & conſ 173. num 49. 274
Animam quilibet debet ponere pro quibus ſuis. conſ. 171. num. 10. 270
Anima præfertur corpori. conſ. 156. nu 9. 231
Anima præfertur corpori, & intentio legi. conſ. 84. nu 10. f. 119 & C. 156. nu. 9. 231
Anima quæ peccauerit ipſa morietur. conſ. 87. nu 11. 123
Animus ad maleficium eſt cum induſtria. conſ. 149. num 19. 214
Animus per exteriora tantum eſt nobis notus. conſ. 149 num. 34 214
Antecedens requirit ſequentem. conſ. 50. num. 64. 67
Apoſtoli ſtatuerunt diem Dominicum loco Sabbati. conſ. 163. nu 6. 254
Appellans debet probare cauſam. conſ. 44. nu. 20. 57
Appellans debet proſequi infra tantum tempus quãtum ſe prætendit eſſe læſum. conſ. 44 nu. 29. 58
Appellatione Ciuitatis vel Oppidi venit eius territorium. conſ. 6. nu 2. 7
Appellatione proximioris quis veniat cõſ 24 nu. 10. 29
Appellatio in cauſa feudi in poſſeſſorio nõ procedit. conſ 44 num. 19. 57
Appellatio eſt friuola ſi non probatur cauſa. conſ. 44. num. 21. 58
Appellatio eſt deſerta, inſtantia perempta. conſ. 44. num. 43. 59
Appellatione deſerta ſententia ſtat firma. conſ. 44. num. 46. 59
Appellatione Eccleſiæ intelligitur perſona non materia. conſ 69. num. 13. 95
Appellatione ſucceſſorum veniunt ſingulares. conſ. 75. num. 7. 105
Appellatione proximioris venit primus qui ſit in familia. conſ. 24. nu. 10. 29
Appellatione beneficij venit etiam cura. conſ. 98. num. 12. 138
Appellatione beneficij venit Canonicatus. conſ. 103. num. 92. 151
Appellatione interpoſita Iudex qui ſententiauit eſt loco partis. conſ. 133. nu. 8. 187
Appellatione alimentorum veniunt veſtimenta, & medicinæ. conſ. 151. nu. 26. 220
Appellatus ſi faciat committere cauſam, & poſtea nihil deducat, eſt condemnandus ad intereſſe. conſ. 133. nu. 11. 187
Appoſitio manus ſuperioris habet vim derogationis. conſ 36. num 3. 39
Appoſitio manus Papæ operatur reuocationem ab inferiore, etiam ignorante. conſ. 36 nu. 5. 39
Appoſitio manus Papæ, etiam ſine inhibitione ligat manus inferiorum. conſ. 36 nu. 4. 39
A propria ſignificatione verborum non receditur. conſ. 19 nu 2. & 21. 22
A proprietate verborum receditur, vt accedatur ad mentem legis. conſ. 156. nu. 6. 231
Aqua, vel puluere, aut ſaliua aſpergere clericũ eſt atrox iniuria conſ 82. nu. 6. 116
Arbitrium non tollit opus priori conſilio 66. nu. 20. 92
Arbitrium non importat deſtructionem operis pij. conſ. 66. nu. 21. 92
Archidiaconus in quibus non præcedat Archipræſbyterum. conſ. 121. nu. 9. 171
Archipræsbyter Carpi, eſt Ordinarius, & Dioceſanus. conſ. 17. nu. 1. 19
Archipræsbyter Carpi habet iura Epiſcopalia, & iuriſdictionem, & propriã Diœceſim. cõſ. 173. n. 17. 274
Argumenta cõtra iuris regul. nõ valẽt. cõſ. 144. n 14. 206
Argumentum à contrario ſenſu valet. conſ. 157. nu. 3. 234
Argumentum de feudo, & emphyteuſi, ad ius patronatum non valet. conſ. 75 nu. 14. 105
A ſententia cõfirmatiua nõ appellatur cõſ 44 nu. 22. 57
Aſſaſſinus proprie dicitur, qui recipit pecuniam pro delicto conſ. 45. nu. 5. 60
Aſſaſſinus eſt etiam, qui ob gratiam alicuius, vel ſola promiſſione pecuniæ cõmittit delictũ. cõſ. 45. n 6. 60
Aſſertioni iurantis non ſtatur ſine alijs adminiculis quãdo agitur de dirimendo matrimonio. conſilio 122. num. 5. 170

Aſſertioni Notarij quando ſtatur, & quando non. conſ. 50 num. 61. 67
Aſſignans terminum appellanti debet expecta re lapſum termini ante executionem. conſ. 23 nu. 10. 28
Aſſiſtens ſeruitijs Papæ habetur pro reſidente. conſ. 13 num. 10 16
Atactu mulieris ſemper eſt cauendũ. conſ. 169 nu. 4. 265
Atteoditur quod lex ſtatuit non obſtante ordine ſcripturæ. conſ. 50. nu 103. 69
Attentare dicitur qui capit poſſeſſionem parte non citata. conſ. 23. num. 1. 27
Attentata primo, & ante omnia ſunt reuocanda. cõſ. 23. num 2. 27
Attentata ſunt poſt interpoſitã appellationem. conſ. 132. num. 32. 186
Auaritia eſt idolorum ſeruitus conſ. 167. nu. 10. 262
Auarus non ad Reum ſed ad aurum intuetur. conſ. 167. num. 27. 262
Auctoritas Papæ non ſupplet defectum cauſæ. conſ. 158 nu. 26. f. 238. & conſ. 80. nu. 50. 114
Auctoritas tutoris nõ præſumitur, niſi probetur. cõſ. 107. num. 9. 157
Auctoritas interpoſita ſuper contractu ſtatim nõ cõualidat. conſ. 158. num. 73. 238
Auctoritas Papæ non validat gratiã informem. conſ. 22. num. 22. 27
Auctoritas Principis ſæcularis ad Clericos nõ ſe extendit. conſ. 157. nu 37. & 46 235
Auctoritas ſuperioris non validat actum. conſ. 22. num 16. 227
Augere eſt addere rei jam initiatæ. conſ. 69. nu. 6. 95
Augmentum ad damnum alterius tendens, debet repelli. conſ. 173. nu. 69. 275
Augmentum Canonis denotat contractũ nouum. cõſ. 158. num. 32. 239
Augmentum monetæ non poteſt eſſe damno Rectori, cauſa penſionis. conſ. 89. nu. 25. 125
Augmentum procederet, ſi penſio eſſet ſuper certa portione fructuum. conſ. 89. num. 26. 126

B.

Baculum paſtorale ſignificat correctionẽ, & cuſtodiam. conſ. 142. nu. 27. 202
Baptiſmus, & ſepultura non faciunt beneficium curatum. conſ. 91. nu. 12. 132
Baptizans Baptizatum, etiam ignoranter eſt irregularis. conſ. 46. nu. 2. 60
Baptizare volens debet perquirere, an puer ſit Baptizatus. conſ. 46. nu. 2. 60
Baptizatur cum conditione quando neſcitur, an ſit Baptizatus. conſ. 46. nu 4. 60
Bart. in l 3. §. In hoc interdicto. ff. de lib. exhib. declaratur. conſ. 170 num 15. 265
Bart. refutatur, qui dixerat poſſe fieri ſtatum faciens tributaria bona. conſ. 53. nu. 27. 77
Bene agit qui vtitur iure ſuo. conſ. 58. nu. 4. 84
Beneficia hæreticorum ſtatim poſſunt impetrari. cõſ. 60. num 5. 86
Beneficia hæreticorũ vacant ipſo iure. conſ. nu. 1. 85
Beneficia in ſeruitutem facile non ſunt redigenda. conſ. 107. nu 5. 157
Beneficia non debent dari his, qui ſunt in ſcandalo. conſ. 153 nu. 52. 220
Beneficia non æſtimantur ſine fructibus. conſ. 84 num. 19. 119
Beneficia reſignatinm in curia vigore reg de infirm. non comprehenditur in indulto. conſ. 47 nu 7. 61
Beneficia ſunt Chriſti patrimonium. conſ. 14. nu. 4. 16
Beneficia vacantia in curia non comprehenduntur ſub indultis. conſ. 47 nu. 5. 61
Beneficiarij ſunt vſufructuarij in vita conſ. 14. nu. 3. 16
Beneficij appellatione non venit cura. conſ. 97. nu. 1. 131
Beneficio debet prouideri de perſona, non perſonæ de beneficio conſ. 151. nu. 38. 210
Beneficium adipiſcens ſecundum non mittitur in poſſeſſionem niſi citato illo quem ſcitur habere poſſeſſionem conſ. 86 nu 6. 122
Beneficium curatum dicitur quando à prima inſtitutione fuit, vt curatum erectum conſ. 92 nu 6. 131
Beneficium curatũ dupliciter dicitur. conſ. 98. nu 1 138
Beneficium curatum ſi per 40 annos teneatur, vt ſimplex, non erit curatum. conſ. 92 nu. 13. 132
Beneficium eſt res ſpiritualis. conſ 84. nu. 21. 120
Beneficiũ hæretici ſtatim põt conferri, conſ. 60 nu. 4. 85
Beneficium iuris patronatus non poteſt permutari ſine patrono, neq; vniri. conſ. 151 nu. 11. & 16. 219
Beneficium iuris patronatus non poteſt renunciari ſine conſenſu patroni. conſ 151 nu. 14. 219
Beneficium iuris patronatus per immemorabile tempus tollit coniecturam, ne laici retrahantur. conſ. 38 num. 5. 44
Beneficium non dicitur habere, qui non percipit fructus, & fructus ſunt pars beneficij. cõſ. 84. nu 18. 119
Beneficium non eſſe curatum dicens, non tenetur ad probationem conſ. 92 nu. 9. 131
Beneficium olim curatum cum non ſit hodie dicitur ſimplex. conſ. 92. nu. 6. & 10. 131
Beneficiũ ſemel conceſſũ tolli non põt conſ. 5. nu 13. 6
Beneficiũ ſimplex datur minoribus. cõſ. 5 nu 5. & 7. 6
Beneficium ſimplex, etiam ſi requirat reſidentiam nõ meretur priuationem conſ. 101 nu. 4 141
Beneficium quo actu cura non exercetur non eſt incompatibile cum alio curato conſ. 92. nu. 8. 131
Beneplacitum Sedis Apoſtolicæ curſu 30. & 40. annorum præſumitur, & quando cõſ. 158 nu 6. & 7. 238
Binæ præſentationes non probant ius patronatus. conſ. 147 nu 27. 210
Blaſphemia dupliciter poteſt contingere. cõſ. 85. nu 5. 123
Blaſphemantes puniuntur ab Epiſcopo. cõſ. 85 nu 10. 121
Blaſphemantes poſſunt puniri, etiam à Iudice ſæculari. conſ. 85. nu. 14. 123
Bona fama facit ceſſare præſumptionem doli. conſ. 214. num. 19. 365
Bona fides non eſt vbi contractus ſit contra legem. conſ 21. nu 13. 25
Bona fides probatur probando per annos recepiſſe. conſ. 41. nu. 28. 48
Bona fides requiritur ad acquirendum ius patronatum. conſ. 147 nu. 80. 212
Bona acquiſita per clericos, habent privilegia ſibi conceſſa. conſ. 53 nu. 21. 76
Bona ad clericos peruenta ſunt exempta. cõſ. 53. nu. 31. 77
Bona Clericorum non tenentur ad gabellas, nec ad introitum portæ. conſ 53. nu 33. 77
Bona Eccleſiæ non alienantur ſine conſenſu Papæ. conſ. 148. nu 2. 212
Bona Eccleſiæ ſunt exempta, & merentur vocari ſacta Sanctorum conſ. 140 nu. 3 197
Bona Emphyteuſis Eccleſiæ hypothecari poſſunt. conſ. 78. nu 5. 110
Bona extrinſeca non computatur in proprietate. conſ. 165. nu. 20 257
Bona hæredis, & defuncti comprenduntur non confecto inuentario. conſ. 66. nu. 10. 92
Bona in dubio præſumuntur allodialia cõſ. 165. n. 18. 257
Bona in titulum beneficij ſunt exempta cõſ 53 n. 45. 78
Bona patrimonialia clericorum gaudent immunitate conſ 53. nu 31. 77
Bona per Rectorem relicta quando non præſumuntur ex bonis Eccleſiæ acquiſita. conſ. 148. nu 5. 169
Bona quæ non ſunt affixa fundo cedunt conductori. conſ. 165. nu. 21. 258
Bona quando non ſunt confuſa cum hæreditate, & debita conſ 150 nu. 29. 218
Bona ſequuntur conditionem perſonæ cõſ. 145. nu 5. 207

Bona ſua ſunt de quibus poteſt diſponere. conſ 71. num. 5 98
Bonum eſt homini mulierem non tangere. conſ. 169. num. 1. 265
Bonum publicum præualet priuato. conſ. 70. nu. 34. 97
Bonus quilibet productum à natura. conſ. 103. nu. 33. 148
Boues ſunt inſtrumenta fundi. conſ. 165. nu. 5. 250
Brachium ſeculare concedi debet, & quando. conſ. 79. nu. 3. & 4. 113
Brachium ſeculare, nec peti, nec impetrari debet. ſi Eccleſiaſticus omittas ea quæ facere debet. conſ. 79 num. 5. 113
Breuitas temporis tollit præſumptionem decreti. cõſ. 80 num. 49. 114
Bulla diſpenſationis ſola non probat. conſ 102. nu 28. 143
Bulla erectoria iuriſdictionis ſtrictè eſt intelligenda. conſ 64. nu. 12. 96
Bulla Gregoriana de fugientibus ad Eccleſiam, vbi loquitur de crimine leſæ Maieſtatis, ſtat in ſpecificatis, conſ. 88. nu 1. 124
Bulla pœnalis nõ extẽditur etiam ex ratione ſcripta. conſ. 64. nu. 16. 96
Bulla quæ eximit fratres ab ordinaria iuriſdict. eos nõ eximit à iuriſdict Sedis Apoſt. conſ. 64 nu. 28. 90
Bullæ expediri poſſunt mortuo Papa in forma quæ rationi congruit. conſ. 33. nu 3, 38

C.

CAdauer debet reſtitui Eccleſiæ electæ infra 10. dies. conſ. 48. nu. 7. 63
Camera Apoſtolica ſubintrat in locum Eccleſiæ. cõſ. 112. num 1. 162
Canonicatus eſt dignitas largo modo, cõſ. 50. nu. 113. 69
Canonicatus eſt magnus honor, conſ. 50 nu 114. 69
Canonicatus eſt ſimplex beneficium ſine adminiſtratione conſ. 101. nu 6. fol. 179. & conſ. 111. num 6. fol. 162. & conſ 153. nu. 3. 224
Canonicatus non eſt dignitas conſ 50 nu 6. 64
Canonicatus non habet ordinem ſacrum annexum de iure. conſ. 153 nu 1. 224
Canon rei Emphyteuticæ ſoluitur pro recognitione non ratione fructuum. conſ. 61. nu. 5. 86
Canones pendent ab auctoritate veteris, & noui teſtamenti. conſ. 153. nu 33. 226
Canonici Cathedralis præcedunt omnes Clericos aliarum Eccleſiarum. conſ 58 nu. 5. 84
Canonici non habent iuriſdictionem, conſilio 153. num. 57. 227
Canonici non poſſunt facere ſtatuta in his, quæ pertinent ad ſtatum Eccleſiæ, ſine conſenſu Epiſcopi. conſ. 103 nu. 1. 140
Canonici nõ poſſunt imponere onus ſuper beneficio. conſ. 160 nu. 18. 243
Canonici non poſſunt ſtatuere in his quæ concernũt ſtatum Eccleſiæ, conſ. 153. nu. 51. 227
Canonici non poſſunt ſtatuere contra iura ordinarij. conſ 160. nu. 17. 243
Canonici poſſunt malè à prædeceſſoribus ordinata retractare. conſ. 160 nu. 12. 243
Canonici ſolum poſſunt ſtatuere circa res ſuas, & circa quas conſ 153. nu. 58. 227
Canonici ſolum poſſunt ſtatuere circa ea, quæ ad eos pertinent. conſ. 153. nu. 59. 227
Canonicis Cathedralium olim cõmittebantur cauſæ hodie omnibus dignitatem habentibus. conſ. 127. num 13. 179
Canonicus admiſſus poteſt repellere vſurpatores ſui beneficij conſ. 153 nu. 9. 224
Canonicus Cathedralis præſumitur prudens. conſ. 127. num. 5. 179
Canonicus Collegiatæ non Doctor non deputatur Iudex in Synodo. conſ. 127. nu. 10. 179
Canonicus in poſſeſſionem miſſus debet habere fructus. conſ. 153. nu 8. 224
Canonum ſtatuta ab omnibus ſunt cuſtodienda. cõſ. 153 num. 32. 226
Capella iam erecta non recipit onus ex dotatione niſi de conſenſu Ordinarij. conſ. 107. nu. 1. 156
Capellanum conſtituere non arguit curam. conſ. 95. num 12. 131
Capitulum admittendo Canonicum debet ei prouidere ad neceſſariam eius ſuſtentationem de bonis vacantibus. conſ 63. nu. 9 88
Capitulũ non ſuccedit in delegatione. conſ 119. nu. 6. 169
Capitulum ſuccedit in omnibus iuriſdictionalibus, ſede vacante. conſ 119. nu. 2. 169
Capitulum venit appellatione Eccleſiæ ſede vacante conſ 119. nu 3. 169
C. Cum in cunctis. de elect. & l. s. de filijs præsbyterorum verificatur in caſu ficto conſ 103. nu. 74. 150
C. De multa. de præben. & extrauag Execrabilis loquũtur de duobus curatis, vel de curato, & dignitate. conſ 111. nu 5. 162
C. Miſſas, de conſec. diſtinct. 1. non eſt de præcepto. conſ. 54. nu. 14. 79
C. Multa, de præben, & extrauag Execrabilis loquitur de cura, actu. conſ. 98. nu. 3. & 8. 138
& habet locum quando requiritur reſidentia. conſ. eod, nu 10 fol. eod.
C. Tuæ, de pœnit, contra Diant, non habet locum in furto ſimplici. conſ. 123. nu 21. 174
Captioſa liberalitas eſt odioſa. conſ. 68. nu 8. 94
Carcerari quis poteſt, etiam ſi non conſtet de delicto conſ. 166. nu. 15. & 18. 259
Carcer fuit inuentus vt homo ſe retrahat à malo. cõſ. 166. num 73. 260
Cardinalis habet plenum ius Epiſcopale in ſuo titulo conſ. 63. nu. 1. 88
Cardinales ſicut Epiſcopi prouident Eccleſijs iuriſpatronatus quando patroni ſunt diſcordes conſ. 63. num. 9. 88
Caſtro conceſſo, & territorio eſt etiam conceſſa iuriſdictio, conſ. 105. nu. 3. 153
Caſtro in dotem dato intelliguntur etiam condemnationes abeo prouenientes. conſ. 105. nu 8. 154
Caſu committitur delictum ſine dolo, & animo. conſ. 149. nu. 9. 213
Caſus belli quando non inducat cauſam alienationis conſ. 80. nu 21. 113
Caſus non cogitatus non extenditur ad illicita. conſ. 157 num 34 235
Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris. conſ. 52. num. 38. fol. 74 & cõſ. 50. nu. 47. 66
Caſus pro quibus ſponſalia diſſoluebantur. conſilio 146. num. 8. 208
Caſus, qui non ſapiat hæreſim, pertinet ad Epiſcopũ. conſ. 137. nu 131 193
Caſus reſeruati conſiſtunt in genere, & non tollunt à iure conceſſo. conſ. 163. nu 31. 254
Cathedrales omnes tenentur ſeruare offitium iuxta ritum S Romanæ Eccleſiæ. conſ. 97. nu. 5. 137
Cauſſa ad aliam ordinata altera venit ſub eius ſpecificatione. conſ. 84. nu 12. 119
Cauſa ad non cauſam redacta habetur pro nõ cauſa. conſ. 14. nu. 15. 17
Cauſa eſt conſideranda in quauis materia. conſ. 154. num. 6. 165
Cauſa falſa reddit nullum decretum. conſilio 80. num. 34. 114
Cauſa finalis dicitur illa ex qua oritur diſpoſitio. cõſ. 14 num 10. 17
Cauſa illa dicitur quæ ex verbis legis colligitur. cõſ. 54. num. 5. 79
Cauſa illa eſt quæ ad aliquid ordinatur, & eſt mens, & anima legis. conſ. 54. nu. 6. 79

Cauſa

Digitized by Google

Cauſa non ſolutionis eſt immediata cauſa deuolutionis.conſ. 96. num. 10 135
Cauſa penſionis eſt profana.conſ. 36. nu. 18. 40
Cauſa per Papam vel Delegatum agitata reuocat negotium ab alijs.conſ 36. nu. 6. 39
Cauſa quæ requirit cognitionem cauſæ poteſt ſubdelegari.conſ. 115. num. 10 166
Cauſa reducitur ad non cauſam. conſ. 22. nu 6. 16
Cauſa ſi eſt iuſta excuſat a dolo, & à culpa.conſ. 42. num. 20. 52
Cauſa ſtatuendi debet eſſe rationabilis.conſilio.153. num. 58. 217
Cauſa eſt exprimenda in præcepto.conſ. 132.nu 20. 186
Cauſæ committi poſſunt Guardianis, & Prioribus minorum.conſ. 127. num. 12. 179
Cauſæ diſpenſationis ſunt tres.conſ. 19. nu. 9. 21
Cauſæ quæ requirantur ad erigendam plebem conſ. 126. num. 8 179
Cenſus de ſui natura non excedit perſonam illius, qui ſoluit.conſ. 16. num 13. 19
Cenſus nõ ſoluitur cuiꝰ cauſa ignoratur.cõſ.16 nu 1. 18
Cenſus præſcribitur.conſ. 16 nu. 3. 18
Cenſus præſcribitur ſpatio 40. Annorum quando non eſt cenſus Principis.conſ. 16. num. 9. 18
Cenſus rebus Sacris non imponitur.conſ. 16. nu. 2. 18
Certa ſcientia dicitur apparere quando Papa narrat ſe certã de aliqua re ſciẽtiã habere.conſ. 100.nu.10. 140
Ceſſante cauſa alienationis nõ fit alienatio conſ. 80. num. 17. 113
Ceſſante cauſa ceſſat diſpoſitio.conſ. 52. nu. 34. 74
Ceſſante cauſa retrahendi populum à conuentuali ceſſat diſpoſitio.conſ. 54. nu. 10. 79
Ceſſante ratione ceſſat diſpoſitio legis.conſ. 98.nu.5. 138
Ceſſante ratione ceſſat lex. conſ 41.nu. 23. 48
Ceſſante officio ceſſat dignitas.conſ. 121. nu. 13. 171
Ceſſat promiſſio, vbi ceſſat cauſa.conſ. 21. nu. 12. 25
Ceſſat ratio ne Laici retrahantur quando iuspatronatus non fit ex fundatione.conſ 38. nu. 3. 43
Ceſſio emphyteuſis empta dicitur ex cauſa onoroſa. conſ. 144 num 7. 205
Ceſſio iuriſpatronatus requirit conſenſum ordinarij conſ. 94 num. 9. 133
Charitas duo continet præcepta.conſ. 160. nu. 41. 244
Charitas eſt perfecta duplici modo.cõſ. 160.nu. 38. 244
Charitas ex parte diligentis dicitur tribus modis.cõſ. 160. num. 39. 244
Charitas non eſt vbi non eſt iuſtitia.conſ. 173. nu. 39. 274
Charitatem nõ habens dicitur habere odium. conſ. 160. num. 44. 244
Chriſtus voluit naſci ex adulterino ſtipite, vt oſtenderet quã ſit malum vocari infames illegitimos. conſ. 103. num. 31. 148
Cibi Nobilium ſunt pulli, & ſimiles delicati.conſ. 156. num. 17. 232
Cibi Ruſticorum ſunt, allia, cæpæ, fabæ, & ſimilia. conſ. 156. num. 26. 232
Citatio Realis fit per capturam.conſ. 140. nu. 19. 196
Citatio requiritur, vbi requiritur cauſæ cognitio.cõſ. 80. num 35. 114
Citatio requiritur ad præuentionem acquirendam. conſ. 140 nu. 17. 196
Citatio ſaltem generalis requiritur.conſ. 80. nu. 36 114
Citationes, & præcepta nõ mittuntur ad domum niſi facta diligentia de inuentione perſonali.conſ. 132. num. 30. 186
Citatur Eccleſia de cuius præiudicio agitur.conſ. 80. num 37. 114
Ciuitas debet habere ſpatium in circuitu murorum. conſ. 61. num. 1. 86
Clam dicitur facere qui verum non denuntiat, & qui debebat cogitare, quod euenire poterat, & qui totum non denunciauit. conſ. 159. num. 38. 39 40. 41. 42. 241
Clauſula, dummodo non ſit alteri iusquæſitum, præſeruat ius in re alteri quæſitum.conſ. 11. num. 1. & conſ. 13 num. 5. 18
Clauſula, ex certa ſcientia, quando non ſit in præiudicium Ordinarij.conſ 100 nu. 9. 140
Clauſula generalis reſtringitur ad ſpecificata. conſ. 3. num. 7. 4
Clauſula in legitimatione, haberi, tractari, ac ſi de legitimo matrimonio eſſet natus, nõ patitur reſtrictionem conſ. 103. num. 37. 148
Clauſula motus proprij, & ex certa ſcientia non tollit ius quæſitum.conſ. 12. num. 5. 15
Clauſula præfata præſeruat etiam ius ad rem alteri quæſitum.conſ. 12. num. 2. 15
Clauſula parito indicato, habet effectum ſolum in ſimplici reſcripto reſtitutionis.conſ. 39. nu. 1. 44
Clauſula, per aſſecutionem, comprehendit vacationem per aſſecutionem alterius beneficij.conſ. 111. num. 8. 162
Clauſula, quomodocũq;, additis verbis, ex cuiuſcunq; perſona, tollit omnem limitationẽ.conſ. 111. nu 4. 162
Clauſula, quomodocunq;, comprehendit omne genus vacationis. conſ. 111. nu. 2. & 3. fol. 162. & conſ. 101. num. 8. 141
Clauſula, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, non cõprehendit beneficia reſeruata ſed ordinariorum. conſ 111. num. 2. 162
Clauſula, ſi vacet per aſſecutionem, comprehendit vacationem per adeptionem ſecundi. conſ. 101. num. 9. 141
Clerici ad onera extraordinaria non tenentur.conſ. 62. num. 6. 87
Clerici à Iure diuino ſunt exempti. conſ. 53. num 16. fol 76. & conſ. 157. num. 39.
Clerici beneficiati ſi non ſeruiunt Eccleſiæ ſuæ non faciunt fructus ſuos.conſ. 81 num. 1. 115
Clerici cum Laicis nihil habent commune. conſ. 53. num. 1. 76
Clerici cogi poſſunt ad compromittendum. conſ. 49. num. 4. 62
Clerici coniugati, licet habitum non deferant, non produnt priuilegium.conſ. 72. nu. 9. 100
Clerici debent moneri vt à fornicatione, & ſimilibus abſtineant.conſ. 168. nu. 11. 264
Clerici, & illis ſeruientes grauari non poſſunt à Laicis.conſ. 136. num. 1. 189
Clerici gaudent eodem priuilegio quo Eccleſia.conſ. 145. num. 3. 207
Clerici, nec eorum coloni tenentur conducere bona Laicorum.conſ. 136. num. 18. 190
Clerici nec in ordinarijs grauantur.conſ. 53. nu. 19. 77
Clerici non tenentur ad onera pro acquiſitis à Ruſtico.conſ. 53. num. 37. 77
Clerici non tenentur ad collectas poſitas ſuper carne & vino, & ſimili.conſ. 53. nu. 41. 77
Clerici nõ poſſunt alienare bona Eccleſiæ niſi ex cauſa vtilitatis vel neceſſitatis.conſ. 158. nu 37.
Clerici non ſunt fideiuſſores.conſ. 134. nu. 3. 188
Clerici ſeruiunt in ſpiritualibus, & liberant populũ à peccatis.conſ 62. nu. 13. 87
Clerici ſunt milites cœleſtis Curiæ.conſ. 50. nu 21. 65
Clerici tenentur ad hoſpitalitatẽ.conſ. 104. nu. 8. 153
Clerici tenentur repoſcere bona Eccleſiæ male alienata.conſ. 80. nu. 9. 112
Clerici vti poſſunt ſtatutis Laicorum.cõſ.76. nu. 16. 106
Clerici ſibi vſurpantes bona Prælatorum vacantia ſunt excommunicati.conſ. 155. nu. 10. 230
Clerici ſuſtinent onera ſpiritualia.conſ. 136 nu. 40. 191
Clericis fuit conceſſum vti priuilegijs fauorabilibus, conſ. 76 num 14. 106
Clericus agit actiuam, & contemplatiuam vita. conſ. 50. num. 123. 70
Cleric꞉ cõcubinariꝰ qua pœna puniatur cõſ.19.nu. 12. 21

Cleri-

Clericus confitendo vnum delictum, de alio torqueri nõ poteſt, niſi ſit diffamatus de illo, cõſ. 122. nu. 3. 173
Clericus dans operam rei licitæ, ſi delinquat, nõ amouetur ab ordinibus. conſ. 134. nu. 3. 175
Clericus debet eſſe contentus ſi habet victum, & veſtitum conſ. 170. num 36. 268
Clericus dicitur committere homicidium quatuor modis. conſ. 166. num. 8. 259
Clericus etiã ſi coram Iudice Laico confeſſus ſit crimen, & haberet mille inditia contra, ſi non ſit diffamatus, ab Eccleſiaſtico torqueri non poteſt. cõſ. 122. num. 2. 173
Clericus eſt dignior Monacho, conſ. 50 nu. 13. & 19. 65
Clericus eſt digniori ratione Originis, conſ 50 nu. 16. 65
Clericus eſt exemptus à lege temporali. cõſ. 50. nu. 44. 66
Clericus generaliter non poteſt procurare ſed particulariter ex charitate, & pro amico. conſ. 67. nu. 3. 93
Clericus fuit à Deo inſtitutus, conſ. 50. nu. 18. 65
Clericus fur non manifeſtus poteſt ordinari. conſ. 123. num 6 173
Clericus in delictis non gaudet priuilegio, conſ. 166. num. 14. 259
Clericus in ineuitabili neceſſitate in nullo tenetur ſi occidat. conſ. 124. nu. 6. 175
Clericus non debet iudicari à ſecularibus. conſ 50. num. 98. 68
Clericus non dicitur forenſis. conſ. 76 nu. 30. 107
Clericus non poteſt eſſe procurator, conſ. 67. nu. 1. 93
Clericus notorius concubinarius eſt euitandus, & ab Eccleſia arcendus. conſ. 79 nu 7. 111
Clericus nõ punitur pro delictis leuioribus conſ 42. num. 15. 51
Clericus occidendo ſi ſit in ineuitabili, remanet in ordinibus. conſ. 124 nu. 13. 175
Clericus poteſt eſſe conſiliarius Principis. conſ. 67. num. 41 93
Clericus pro Clerico, & Eccleſia poteſt procurare. conſ 67. num. 2. 93
Clericus qui pro ſpiritualibus intendit aliquid habere, incurrit vitium ſimoniæ. conſ. 167 nu. 33. 263
Clericus qui non fuit monitus de concubinatu nõ eſt deponendus, neq; priuandus beneficio. conſ. 168. num. 10. 269
Clericus quando incidat in irregularitatem propter delicta conſ 166. nu. 19. 259
Clericus quando ſit, vel non, priuandus beneficio. conſ. 166. num 26. 260
Clericus ſtudens ditare parentes ex bonis Eccleſiæ peccat. conſ. 167. num. 31. 263
Clericus tenetur ad reparationem Eccleſiæ. conſ. 80. num. 15. 112
Clericus torqueri non poteſt, etiam ex atteſtatione vnius teſtis, niſi de crimine ſit diffamatus. conſ. 122. num. 2. 172
Clericus turbando infirmum, & domum ingrediendo præter eius voluntatem, incidit in pœnam l. ſi quis in tantum. C. Vnde ui. conſ. 155. nu. 9. 230
Clericus, vt torqueri poſſit duo requiruntur conſ. 122. num. 4. 173
Clerus cum populo poteſt ſolemnizare diẽ qui nõ ſit de præcepto. conſ. 54 num. 3. 78
Coadiutores dantur imperitis Rectoribus Parochialium. conſ. 5. nu. 3. 6
Coadiutores quibus dentur. conſ. 5. nu. 8. 6
Cœtus Clericorum eſt nobilior cœtu Monachorum. conſ. 50 num. 14. 65
Cognitio cauſæ non præſumitur ex temporis breuitate. conſ. 138. nu. 24. 238
Cognitio cauſæ in matrimonio interdicto, ſoli Papæ eſt reſeruata. conſ. 99. num 6. 139
Collatio beneficij præſtat ius quæſitũ, conſ 12. nu. 3. 15
Collatio beneficiorum connumeratur inter fructus Epiſcopales. conſ. 63. num. 4. 88
Collatio Papæ eſt perficienda, cæteris paribus. conſ. 41. num. 1. 47
Collector dicitur negotiorum geſtor. conſ. 115. nu 6. 166
Collectores ſunt Iudices. conſ. 115 nu 8. 166
Collega in iure præſentandi quando nõ admittatur. conſ. 129 nu 6. 183
Collegiata conuerſa in Cathedralem, omnia competentia Cathedrali habet. conſ 69 nu. 5. 95
Collegium priuatum facit ſibi conſuetudinem, conſ. 67. num. 18. 89
Collegium non ſemper capitur pro collegiata. conſ. 126. num. 3. 178
Coloni Eccleſiæ nõ tenentur Domino Temporali pro rebus Eccleſiæ conſ. 40 nu. 15. 45
Coloni Eccleſiæ non tenentur ad onus extraordinarium ſeculare. conſ 40. nu. 14. 45
Coloni Eccleſiarum annumerantur inter earum ſeruos. conſ. 136 num 19. 190
Coloni Eccleſiarum non poſſunt cogi à Principe Seculari, nec eorum miniſtris. conſ. 136 nu. 25. 190
Coloni non tenentur ad gabellam pro fructibus, qui eis obueniunt vltra expenſas, & onera. conſ. 93. num. 8. 134
Coloni partiarij Eccleſiæ non tenentur ad gabellam. conſ. 71. nu. 4. & 98 & conſ. 77. nu. 7. & 8. fol. 109
Coloni partiarij non poſſident. conſ. 71. nu. 15. 99
Coloni Principum ſunt immunes ab extraordinarijs. conſ. 136. num. 18. 192
Coloni qui ſumptibus Domini colunt, tenentur ad collectas, conſ. 40 num. 24. 46
Coloni rerum exemptarum ſunt etiã exempti. conſ. 77 num. 9. 109
Coloni rerum Principis ſunt exempti. conſ. 77 nu. 11. 109
Coloni ſoluunt gabellam pro fructibus. conſ 77 nu. 8. 109
Colonus partiarius non poſſidet, ſed ſolum detinet. conſ 40. nu. 19.
Colonus partiarius non ſubit onera pro fructibus. conſ. 77. num. 8. 110
Colonus partiarius non dicitur poſſidere, conſ. 136. num. 32. 191
Colonus ſolum tenetur pro fructibus ſuperabundantibus operum, & expenſarum conſ. 77 nu. 12. 110
Coloratam poſſeſſionem aliqualiter ſufficit vt infra. conſ. 115 nu. 31
Colorata poſſeſſio eſt quando poſſidetur ex auctoritate ſuperioris. conſ. 16. num. 12. 18
Commiſſa in delegatione ſunt adimplenda, cõſ. 158. num. 52. 233
Commiſſario aſſerenti in decreto cauſam non ſtatur, ſi de ea non conſtet. conſ. 104. num. 27. 148
Commiſſio cauſæ ſuum debet habere effectum, vt preces veritate nitantur. conſ 86. nu 2. 122
Commiſſio diſpenſationis eſt conditionalis. conſ. 102 num. 21. 143
Commiſſio Papæ eſt adimplenda in forma ſpecifica. conſ 158 num 12.
Commune debet adhibere diligentiam ne committatur incendium. conſ. 76. nu. 10. 106
Communis opinio non attenditur quando contrariũ in iure ſit expreſſum. conſ. 144. num. 1. 203
Commoda, & incommoda ſequuntur ſecundum naturam rei. conſ 145. nu. 16. 203
Commoditas victus conſiſtit in qualitate perſonæ conſ 167 nu. 24 262
Communitas tenetur laborare pro bono publico, cõſ. 157. num. 59 236
Compenſatio cũ melioramentis nõ ſit quando adeſt pactum de meliorando conſ. 21. nu 3 25
Compenſatio non præſumitur ex eſt ulo inſtitutionis. conſ. 25. num 3. 33
Computa facta iuſſu debitoris cenſentur facta ab ipſo conſ. 52. num 25. 74
Conceſſio facta alicui nõ trahitur in exemplum alijs.
conſ.

conſ. 147 num. 7. 209
Conceſſiones ad beneficia ſunt ſtricti iuris,& requirunt expreſſionem omnium. conſ 103. nu. 10. 147
Conceſſiones reſpiciunt futura conſ. 47. nu 4. 61
Conceſſo vno, vel prohibito alia conceſſa, vel prohibita cenſentur, per quæ ad id peruenire poſſet. conſ. 139. nu 8. 194
Conceſſo caſtro cum redditibus quibuſcunq; ,veniũt omnia inde prouenientia. conſ. 105. nu. 5. 153
Conceſſum vni non extenditur ad alios. cóſ 139 n 7. 194
Conciliatio opinionũ Card in cóſ.48 & Fed. de Sen. Conſ. 155. conſ. 48 nu. 7. 138
Concil. C.7. ſeſſ. 7. & bulla Pij V. declaratur. conſ. 17. nu 13. 20
Concil. C. 9. ſeſſ 25. loquitur de titulo. conſ. 31 n.4. 36
Concil. de concubinarijs non requirit ſententiam. conſ. 19. nu. 19. 25
Concil. loquitur de titulo in C. 9. ſeſſ. 25. conſ. 41. num. 14. 47
Concil. C.15 ſeſſ. 25. ſtricte interpretatur in quantũ eſt contra naturam legis. conſ. 65. nu. 3. 91
Concil. C. 15. ſeſſ. 25. non habet locum niſi in filijs, qui mortuo patre volunt impetrare beneficia in Eccleſia in qua pater fuit beneficiat⁹ poſt Concil. conſ 65. num. 4. 91
Concil in C 15. ſeſſ. 25 de reform. non extenditur ad caſus non expreſſos. conſ. 69 nu 1. 95
Concil ſeſſ 21. C. 7. loquitur de capitulo exempto. conſ. 131. num. 2. 183
Concil. ſeſſ. 21. C. 7 non tollit auctoritatem Epiſcopo conceſſam à iure conſ. 131 nu. 8. 183
Concil. non tollit ea, quæ Papa conceſſit conſ. 142. nu 16. fol. 200 & conſ. 167 nu. 17. 262
Cõcil C 10. ſeſſ. 23. non derogat priuilegijs confirmatis conſ. 142. nu. 21. 200
Concil. C 8. ſeſſ. 7. & C. 10. ſeſſ. 23. non obſtat Prælato inferiori. conſ. 142. nu. 22. 200
Conciliatio Card & Fed. de Sen. Con. 95. nu. 7. 131
Concluſio attenditur in contractibus. cóſ 18 nu. 8. 20
Concubinarius nõ excommunicatur niſi præceſſerit trina monitio conſ. 79. num. 2. 111
Concurſus requiritur in ſcribendo. conſ. 50 nu. 69. 67
Concuſſio eſt extorquere pecuniam per vim cóſ. 157. num 50. 236
Concuſſio eſt cogere ad fideiuſſionẽ. conſ. 157. nu 51. 236
Condere ſtatuta eſt meri Imperij conſ. 50 nu. 28. 65
Conditio eſt adimplenda conſ. 159 nu. 1. 240
Conditio Domini directi non immutatur. cóſ 29. n 5. 34
Conditio non ſe extendit ad non expreſſa. conſ. 159. num 2. 240
Conditio non adimpleta non obligat. conſ. 159 n. 5. 240
Conditio nihil ponit in eſſe antequam ſit purificata. conſ. 159 num 14. 240
Conditio eſt melior prius occupãtis conſ. 140. n. 22. 196
Conditio ſtat pro forma conſ. 159 nu. 13. 240
Conditio ſuſpendit actum donec adimpleatur. conſ. 159 nu 6. 240
Conditiones beneficio non perſonæ apponi poſſunt. conſ. 9 num 4. 10
Conditiones beneficio contra ius etiam imponuntur ex cauſa. conſ 51 no. 9. 71
Conditiones impoſitæ benefitio, quæ tolli poſſunt, & per quos. conſ. 9 nu 19. 12
Conditiones in matrimonio, quæ honeſtæ, & inhoneſtæ conſ 70. nu 15. 97
Conditiones inhoneſtæ vitiant matrimonium. conſ. 70. num. 16. 97
Conditiones inhoneſtæ cõtingentes ſunt illicitæ, ſed non irritant matrimonium conſ. 70. nu. 17. 97
Conditiones ab vxore fieri poſſunt de non habitando in certo loco. conſ. 37 nu. 5. 42
Conditionis implementum debet adimpleri in actu facto, & conſumato. conſ. 159. nu 9. 240
Conditor legis interrogatus reſponderet cauſam, ob quam fuiſſet motus ad legem condendam. conſilio 139. num. 12. 194
Conductor ad modicum tempus, ſi non ſoluat, expellitur. conſ. 143. nu. 5. 204
Conductor domus expellitur, etiam propria auctoritate, finita locatione, & ſi reſiſtat punitur. conſ. 73. num. 1. 4 6. 101
Conductor domus ſi reſiſtit locatori volenti eum ex cauſa expellere, dicitur ſpoliare Dominum conſ. 73. nu 15. 101
Conductor expelli poteſt finita locatione. conſ. 143. num 1. 203
Conductor ex quatuor cauſis expellitur durante locatione. conſ. 73. nu. 3. 101
Conductor finita locatione, ſi reſiſtat, condemnatur ad rei æſtimationem. conſ 73. nu. 2. 101
Conductor qui vltra legem, & contra legem inſiſtit in domo conducta non auditur, & quomodo inrelligatur. conſ. 143. nu 14. 204
Conductor ex quatuor cauſis poteſt expelli. conſ. 143 nu 4. 204
Conductor reſiſtendo, & expectans ſententiam ad reſtitutionem, & rei æſtimationem tenetur. conſ. 143 num 3. 204
Conductor ſi reſiſtat locatori volenti eum expellere ex cauſa debet puniri conſ 143. nu. 2. 204
Conductor rei emptæ fiſci habet fructus rei locatæ emptæ. conſ. 165. num 9. 257
Conductor tenetur adhibere diligentiam nè res conducta damnificetur. conſ. 76. nu. 2. 106
Conductor tenetur domum conductam ab igne cuſtodire. conſ. 76. nu. 3. 106
Conductores augendo prætiũ rei conductæ ad damnum alterius non dicuntur habere bonam fidem. conſ. 173. num. 14. 275
Conductores Cameræ intelliguntur contraxiſſe iuxta ſolitum. conſ. 41. nu. 17. 46
Conductores gabellæ tenentur obſeruare conſuetudinem. conſ 71. num. 18. 99
Conductores gabellarum innouando cadunt in pœnam exilij. conſ 77. nu. 21. 109
Conductores gabellarum imponentes nouam gabellam ſine ſpeciali mandato Domini incidunt in pœnam perpetui exilij. conſ 93. num. 15. 133
Conductores rerũ Fiſcalium non obligantur ad collectas. conſ. 40. nu. 15. 45
Conferrens beneficium indigno ad præces alterius committit Simoniam. conſ 151. nu. 49. 221
Conferre beneficia eſt iuriſdictionis. conſ. 63. nu. 5. 88
Confeſſio corã incompetenti Iudice nihil operatur. conſ. 42. num. 43. 53
Confeſsio delicti, etiam punibilis, ſola non punitur pœna ordinaria. conſ 42 nu 52. 54
Confeſsio debet continere verum. & poſſibile. conſ. 117. nu. 5. 168
Confeſſio extraiudicialis meretur ſententiam fauorabilem. conſ. 149 nu. 34. 215
Confeſſio mulieris defloratæ cum atteſtatione alterius ſufficit ad torquendũ clericum. conſ. 26 nu. 1. 33
Confeſſio non præcedentibus legitimis inditijs non nocet confitenti. conſ. 42 nu. 42. 53
Confeſsio qualificata eſt attendenda. conſ. 42. nu. 18. 52
Confeſſio qualificata non facit delictum punibile. conſ 42. num 41. 54
Confeſſio qualificata non poteſt pro parte accipi, & pro parte reijci. conſ 42. nu 54. 54
Confeſsio reorum dat ſemiplenã probationem. conſ. 149. num. 33. 214
Confeſsio ſine quærela in delictis, in quibus non remanent veſtigia, non eſt ſufficiens ad condemnationem. conſ 42. nu. 52. 54
Confeſſor debet abſoluere pœnitentem à caſibus ſibi conceſſis

conceſsis nõ autem à reſeruatis, & modum habes. conſ. 163. num. 28. 254
Confeſſor debet interrogare pœnitentẽ an habeat gratiam eligendi confeſſorem qui poſsit eũ abſoluere à reſeruatis. conſ. 163. num. 29. 254
Confeſſus delictum propter minas non dicitur confeſſus propter torturam. conſ. 116. nu. 14 168
Confirmatio Concilij nõ derogat exemptioni in vim contractus. conſ. 142. num. 36. 203
Confirmatio de ſua natura intelligitur ſine præiudicio tertij. conſ 100. nu. 3. 140
Confirmatio fit de omnibus inſtructis. cõſ. 80. nu. 46. 114
Confirmatio generalis non compræhendit ordinationes prædeceſſorũ Pontificum conſ. 153. nu. 40. 226
Confirmatio non compræhendit, ea quæ Canonici non poſſunt de iure ſtatuere conſ 153. nu. 48. 226
Confirmatio non fit niſi purificatis conditionibus. conſ. 80. num. 59. 114
Confirmatio nõ ſe extendit ad Priuilegia in vim contractus. conſ 142. num. 18 200
Confirmatio Papæ generalis non ſe extendit ad præiudicium auctoritatis Papæ. conſ. 142. nu. 17. 200
Confirmatio Papæ non præiudicat iuri quæſito. cõſ. 142. num. 37. 201
Confirmatio Papæ non compræhendit ius tertij. cõſ. 153. num. 47. 226
Confirmatio Papæ nõ conualidat, ſtatutum tendens ad damnum alterius. conſ. 155. num. 59 223
Confirmatio probatur ex clauſula ex certa ſcientia. conſ. 142. num. 33. 205
Confirmatio ſimplex Papæ ſtatutorum Canonicorũ ſolũ intelligitur de his quæ Canonici ſtatuere poſſunt. conſ. 100. nu. 6. 100
Confirmationis natura eſt dare robur, ſed non ſe extendere ad non ſpecificata. conſ. 100. nu. 7. 140
Confitens inſtrumentum non ſibi præiudicat ſi nõ ſit ſolemne. conſ. 21. nu. 8 25
Confugientes ad Eccleſiam immunitate Eccleſiaſtica gaudent. conſ 45 nu. 1. 59
Congregatio hominũ dicitur populus, & Capitulum. conſ. 82. nu. 12. 117
Coniectura leuiſſima ſufficit ad tollendam præſumptionem donationis. conſ. 161. nu. 3 147
Coniecturæ tollunt coniecturas. conſ. 25. nu. 4. 31
Coniecturæ, quæ ſumuntur à lege, alijs præualent. conſ. 25. num. 5. 31
Coniunctus non habet ius legitimæ. conſ. 66. nu. 28. 93
Conſanguinei præferuntur marito. conſ 25. nu. 28. 34
Conſanguinei receptantes bannitos excuſantur. conſ. 114 nu 2. 165
Conſenſus capituli non exempti non requiritur in geſtis per Epiſcopum. conſ. 131. nu. 3. 183
Conſenſus capituli non requiritur niſi ſit cõſuetudo. conſ. 131. nu. 4 183
Conſenſus debet eſſe expreſſus. conſ. 158 nu. 15. 238
Conſenſus eſt ſolemnitas extrinſeca. cõſ. 158. nu. 13. 238
Conſenſus filiorum tacitus vel expreſſus quando pater, vel mater tranſit ad ſecunda matrimonia, operatur vt non incidat in aliquam pœnam conſ 70 num 38. 98
Conſenſus mutuus requiritur ad ſponſalia de præſenti conſ 146. num 20. 208
Conſenſus non conualidat actũ cuius qualitas ignoratur. conſ. 158. num. 22. 238
Conſenſus non præſumitur ſed debet probari. conſ. 158. nu. 14. 238
Conſenſus non præſumitur, quia eſt ſolemnitas extrinſeca. conſ. 107. nu. 8. 153
Conſenſus Ordinarij eſt cauſa efficiens ad acquirendum Iuſpatronatum conſ 107 nu. 14 153
Conſenſus Ordinarij in ſtructa Eccleſia eſt neceſſarius in acquirendo Iure. conſ. 107 nu 7. & 10. 157
Conſenſus Ordinarij ad onus iniunctum capel[illegible] debet probari. conſ 107. nu 3. 153
Conſenſus Ordinarij purgat vitium impoſſibilitatis. conſ. 51 num. 10. 72
Conſenſus patroni non requiritur in deputatione Vicarij. conſ. 4. num 7. 5
Conſenſus præſumitur non ammouendo iam diſpoſita. conſ 131. nu. 18. 184
Conſenſus præſumitur per litteras, quæ non tollunt iam facta. conſ. 131 nu. 19. 184
Conſenſus præſumitur ex ſpatio 10. Annorum. conſ. 131 num. 21. 184
Conſenſus patroni requiritur in inſtitutione patronati beneficij. conſ. 147. nu 22 210
Conſenſus Principis quando præſumitur, conſ. 142. num 44. 202
Conſenſus requiritur etiam in moderatione penſionis conſ 34 nu. 9. 38
Conſenſus ſuperueniens poſt ceſsionem Iuriſpatronatus idem operatur vt præſtitus in principio. cõſ. 75. nu 10 105
Conſenſus ſuperioris non præſumitur, ſed probari debet. conſ. 142. num 43. 202
Conſenſus ſuperioris debet probari conſ. 153. nu. 51. 226
Conſenſus ſuperioris debet eſſe expreſſus, conſ. 153. num. 62. 226
Conſenſus tacitus in arduis nõ operatur conſenſum. conſ. 153. num. 52. 226
Conſenſus tacitus, nec præſumptus habet locum in matrimonio conſ 146. num. 12. 208
Conſenſus vt obliget non debet habere errorẽ. conſ. 30 num. 15. 35
Conſequenti deſtructo eſt deſtructum antecedens, conſ. 50 num 68 67
Conſiliarij Principum deberent eſſe iuſti. conſ. 175. num. 65. 275
Conſilium contra libertatẽ Eccleſiæ dicitur tollendo vel minuendo priuilegia ſua conſ 157. nu. 45. 275
Conſtituere procuratores vt monialis, eſt ratificare profeſſionem. conſ 74. nu. 8. 103
Conſtitutio debet eſſe vſu recepta. conſ. 50 nu. 40. 66
Conſtitutio interpretanda ſecundum obſeruantiam. conſ 50 nu. 45. 66
Conſtitutio non illaqueat tranſgreſſores ſi finis non violatur propter quem facta eſt conſ. 14. nu 12. 23
Conſtitutio facta ad [illegible] peccatum eſt attendenda conſ. 70 num 15 98
Conſtitutio noua corrigens ius commune non extenditur vltra quam loquatur conſ. 130 nu 2 182
Conſtitutio non obſeruata non nocet conſilio 50. num. 51. 66
Conſtitutio Procuratoris eſt actus liberæ voluntatis. conſ. 74 nu. 20 103
Conſtitutio vſu recepta per contrarium vſum tollitur conſ 50 nu 91. 68
Conſtitutũ amplectitur omne quod conſtituens poſſidebat conſ 105 num. 10 154
Conſuetudinem probant teſtes conſ. 17, nu. 11. 12
Conſuetudo attenditur in contractibus. conſ. 77. num 14 109
Conſuetudo contra libertatem Eccleſiæ non valet. conſ 53 nu. 46 & 48. 76
Conſuetudo contra ius publicum non valet conſ 50. nu. 36 65
Conſuetudo contra ius ſine ſcientia Papæ non obſeruatur conſ. 21. nu. 22. 26
Conſuetudo cõtra ius eſt irrationalis conſ. 21. nu. 19. 26
Conſuetudo de audienda miſſa priuata eſt obſeruanda conſ. 54 nu 19. 79
Conſuetudo deſignat locum ſedendi. conſilio 121. num. 12 171
Conſuetudo excedens memoriam hominum habetur loco conſtituti. conſ 142. num 14. 206
Conſuetudo eſt obſeruanda in actibus obſeruatis. conſ 50. nu 57. 66

Conſuetu-

Conſuetudo eſt optima interpres legis. cóſ. 13. nu 3. 15
Conſuetudo habet vim priuilegij. conſ 40. num. 16. fol. 46 conſ. 71. nu. 17. ſol 98. conſ. 77. nu. 13. 109
Conſuetudo introducit ex vſu hominũ. cóſ 17 n 10. 19
Conſuetudo immemorabilis probatur per narratiuam Papæ. conſ. 142. nu 26 200
Conſuetudo mala non ligat clericos. cóſ. 21. nu. 21. 26
Conſuetudo non poteſt induci quod clerici ratione rerum conueniantur in ſoro ſeculari cóſ. 53. nu. 30. 77
Conſuetudo immemorabilis habet vim priuilegij. conſ. 2. nu 9. 3
Conſuetudo in præcedendo attendi debet ſecundum communem. conſ 121. nu. 10. 171
Conſuetudo non valet contra libertatem Eccleſiaſticam. conſ. 157 nu 43. 236
Conſuetudo operatur vt diſtributiones dentur etiam abſentibus. conſ. 51. nu. 23. 72
Conſuetudo praua eſt extirpanda. conſ. 21. nu 20. 26
Conſuetudo quod clerici habeát diſtributiones, licet in choro minimè pſallant, non valet niſi à Papa fuerit approbata. conſ. 9 nu. 9. 11
Conſuetudo quod minor præferatur maiori non valet. conſ. 50. nu 32. 65
Conſuetudo quod minor præferatur maiori eſt ſcandaloſa. conſ. 50 nu. 33. 65
Conſuetudo quod conſenſus capituli interueniat, non attenditur quando proceditur per vim decreti. conſ. 131. nu. 5. 183
Conſuetudo Franciæ circa onera ad Eccleſias. conſ. 136. num. 16. 190
Conſuetudo Franciæ duo requirit ſcilicet quod adſit neceſſitas, & ſint bona temporalia Eccleſiæ in locis vbi fuerint pontes, & viæ. conſ. 136 nu. 11. 190
Conſuetudo tollens ius ſcriptum debet eſſe rationabilis. conſ. 147 nu. 26. 210
Conſuetudo valet etiam contra ius commune. conſ. 17 num 8. 19
Conſulentes damnum tenentur ad damnum. conſ. 175. num. 66. 275
Conſulentes malum pro bono ſunt homicidæ. conſ. 175 nu 63. 275
Conſulentes non debent conſulere ad damnum alterius conſ. 175 nu 62. 275
Contemnẽs diſpoſita per Papam incidit in peccatum infidelitatis. conſ. 170 num. 9. 267
Contemnere dicitur, qui legem non obſeruat. conſ. 170 num. 10. 267
Contra factum proprium quando quis poteſt venire. conſ. 80. nu. 7. & 8. f. 122. conſ 21 nu. 12. 25
Contra libertatem Eccleſiæ eſt impedire clericos vti priuilegijs, & iure communi. conſ. 106 nu. 16 155
Contra libertatẽ Eccleſiæ quomodo agatur. cóſ. 136. nu. 16. f. 190. & agẽs dicitur hæreticus. cóſ 157. n. 44. 236
Cótra libertatẽ Eccleſiæ agit p indirectũ cóſ. 71. n 48
Cótra libertatẽ Eccleſiæ dicit trib. modis cóſ 53. n. 48. 78
Contra non eſt aſſaſinus qui certam pecuniam non habet. conſ. 45 nu. 7. 60
Contractus certo modo non perficiuntur ſine illo modo. conſ. 18. nu 4 20
Contractus non perficitur niſi adimpleta códitione. conſ. 18. nu 6. f. 20 conſ 21 nu. 18. 25
Contractus nullus omnia inde ſecuta ſunt nulla cóſ. 158. num. 21. 238
Contractus prædeceſſoris non præiudicat ſucceſſori. conſ. 22. num 7. 26
Contractus, qui ſola voluntate deducuntur, non requiruntur aliam formam. conſ. 18. nu. 2. 10
Contractus recipit interpretationem à ſtilo, qui debet attendi. conſ. 18 nu 1. 20
Contractus venditionis bonorum Eccleſiæ eſt nullus. conſ 27. nu. 1. 33
Contrahentes ſibi poſſunt legem imponere. conſilio 96. num 12. 135
Contrahit in mala fide, qui amittit auctoritatem ſuperioris conſ 21. nu. 18. 25
Contraria conſiſtunt in eodem ſubiecto. cóſ 50. n. 86. 68
Contrauenientes tranſactioni incidunt in pœnam. l. ſi quis maior. 56. nu 2. 81
Contrauenientes tenentur ad refectionem damni. conſ. 56. nu 15. 81
Contrauentio pacti iurati habet ſecum pœnam l. ſi quis maior. conſ. 56. nu 8. 81
Contemptus requirit dolum conſ 132 nu 2. 185
Cótumacia nó eſt niſi præcedat monitio. cóſ. 71. n 8. 100
Cótumelia eſt quodá cóuiciũ Deo dictũ. cóſ. 85. n. 15. 126
Conualidatio Principis ſecularis non militat in re prohibita de iure diuino conſ. 157. nu 51. 235
Conuenientia eſt potior quàm Ethimologia. conſilio 156 num 14. 232
Conuentio ante collationem non inducit ſimoniam. conſ 51 num 16. 72
Conuentio ad fauorem Eccleſiæ nó extinguitur morte Rectoris conſ 96 nu. 30. 136
Conuentio de ſoluenda penſione in actu cóſequendi beneficiũ pót fieri ſine vitio ſimoniæ. cóſ. 42 n. 32. 53
Conuentio eſt ſeruanda in faciendo depoſito ſuper re controuerſa conſ. 68. nu 11. 94
Conuentio habet vim legis conſ 52. nu. 4. 73
Conuentio inter partes operatur aliquid vltra legẽ. conſ 29. num. 4 34
Conuentio inducit formam, & ſolemnitatem. cóſilio 68. num. 13. 94
Conuentio non eſt perfecta ſi conditiones non ſint adimpletæ, & poteſt quis pœnitere. cóſ. 41. nu. 28. 52
Copia commiſſionis cauſæ eſt danda parti. conſ. 86. num 4. 126
Copula non ſufficit ad matrimonium niſi fuerit conſenſus ab initio. conſ. 146 nu 12. 208
Corpora Sanctorum non transferruntur ſine licẽtia Papæ conſ 28. num 1. 34
Corpora Sanctorum, quæ non ſint in perpetua ſepultura, transferuntur ſine Papa. conſ. 28. num. 2. 34
Crimen læſæ maieſtatis propriè intelligitur de perſona Principis conſ 88. nu 4 124
Crimen læſæ maieſtatis in perſonam Principis intelligitur de Imperatore. conſ 88. nu 7. 124
Crimen ſimoniæ eſt de exceptuatis conſ. 35. nu. 5. 39
Crimina, quæ impediant debent eſſe maiora, & manifeſta. conſ. 138. nu 1. 193
Crimina quæ ſint mediocria vide. conſ. 138. num. 5. 193
Crux repreſentat altare, charitas latitudinem, ſpes oſtium, obedientia pauimentum, iuſtitia parietes Eccleſiæ. conſ 82. nu 11. 117
Cui conuenit qualitas demonſtrata conuenit etiam diſpoſitio conſ 123. n. 11. fol. 174. cóſ. 141 n 32. 198
Cui licet quod eſt plus licet quod eſt minus. conſ. 103. nu 93 f 151 conſ 54. nu. 2. 78
Cultus diuinus debet augeri, & non minui. conſilio 153. num 23 229
Cum res peruenit ad clericum Imperator eam grauare non poteſt conſ. 53. nu 26. 77
Cura animarum fuit à Deo commiſſa Epiſcopis. cóſ. 32. num. 1. 37
Cura actu deficiente non adeſt incompatibilitas. cóſ. 98. num. 6. 138
Cura habitu, & actu eſt quando ab erectione fuit ordinata, & poſtea in exercitio habita. conſ 98 n 4. 138
Cura pudicitiæ puellæ ſpectat ad ſponſum. conſilio 110 num 9. 160
Curato deputato in Oratorio pro populo debentur obuentiones. conſ 162. nu. 2. 253
Cura tripliciter intelligitur. conſ 92 nu 3. 131
Cura tripliciter intelligitur habitu tantum, vel actu, aut actu, & habitu. conſ 98. nu. 3. 138
Curæ mentio in odioſis eſt facienda, id eſt quando petitur beneficium conſ. 98 nu. 11. 138

D.

DAmnum animæ eſt inæſtimabile conſilio 25. numero. 24. 32
Damnum, quod quis ſua culpa ſentit, ſibi & non alijs imputet. conſ 29. nu. 1. 34
Dando temporale pro conſequendo beneficio eſt ſimonia. conſ 51. nu. 2. 72
Dare pecuniam, vel aliam rem habenti commodum, non dicitur per miſericordiam conſ. 161. nu. 34 248
Dato concurſu meritorum ille præfertur, qui habet maiorem dignitatem. conſ. 50 nu 109. 69
Debitor ex contractu dans, non præſumitur donare, ſed animo compenſandi. conſ. 161. nu. 15. 247
Debitor legando legare videtur animo compenſandi. conſ. 75 nu 36. 32
Debitor non poteſt alteri donare, quod eſt debitum. conſ. 161 nu 16. 247
Debitum defuncti præſumitur etiam hæredum. cõſ. 52. nu 41 & 43. 74
Debitum dicitur probatum ex computis factis iuſſu defuncti conſ 52. nu. 41. 75
Debitum non poteſt eſſe maius eo, quod percipitur à re debita conſ. 145. nu. 9. 207
Decima beſtiarum ſoluitur, vbi paſcuntur. conſ. 165. num. 26. 258
Decimæ dantur de omni grano, & alijs. conſilio 165. num. 23. 258
Decimæ ſunt ad honorem Dei, & ſuſtentationẽ eis ſeruientium. conſ 165 nu. 25. 258
Decimæ ſunt à iure diuino ordinatæ. conſilio 165. num. 22. 258
Decimarum duo ſunt genera. conſ. 165. nu 24. 258
Decima ſoluitur ſecundum antiquam taxam. conſ. 89. num. 28 126
Declaratio deuolutionis Emphyteuſis requiritur. conſ. 96 nu. 1 135
Declaratio concilij C. 6 ſeſſ. 25. conſ. 132. nu. 27. 186
Declaratio Illuſtriſſimæ Congregationis ſuper C. 2. ſeſſ. 5. Conc. Triden. conſ. 9 nu. 10. 15
Declaratio incurſus pœnæ, quod non tranſit ad hæredes, non habet locum in locis Eccleſiæ. conſ 96. num. 20. 136
Declaratio incurſus pœnæ non tranſit ad hæredes conſ. 96 num. 4 & 18. 135
Declaratio C. 1. de ſepult. conſ. 154. num. 14. 229
Declaratio l. 1. §. fin. ff. de loc. pub. fru. conſilio 73. numero 7. 101
Declaratio Congregationis in C. 9. ſeſſ. 25 concilij. conſ. 42 nu. 33. 49
Declaratio non datur in his, quæ à iure communi exponuntur conſ. 145, nu. 1. 199
Declaratio C. 1 de Cler. non reſid. in remedio. conſ. 153. nu. 27 & 40. 225
Declaratoria oſtendit inductum. conſ. 19 nu. 30. 24
Declaratio Sacræ Congregationis ſuper diſtributionibus præfatis. conſ. 9. nu. 13. 15
Decor ſignificat ornamentum. conſ. 153. nu. 76. 228
Decretum in diſpenſatione commiſſa ſi nõ adeſt, nec diſpenſatio præſumitur. conſ. 102 nu 21. 143
Decretum irritans, & clauſula derogatoria annullat omnia inde ſequuta conſ. 97. nu 7. 137
Decretum nullum non facit rem iudicatam. conſ. 80. num. 41. 114
Decretum tollit omnẽ doli præſumptionẽ. cõſ 90. n 8. 127
Decretum ſupplet conſenſum. conſ 131. num. 6. 183
Deffectus ſolutionis partis facit totam rem perire. conſ 44 nu. 17 57
Defectus vnius ex pluribus non ſoluentis facit totam rem perire. conſ. 29. nu. 6. 34
Defenſio fidei eſt vniuerſalis, conſ 59 nu 8 85
De iure canonum promiſſiones non obſtabant volenti o Sacros ordines. conſ. 146. nu. 7. 208
De iure nouo clerici non ſubiacent oneribus. cõſ. 53. num. 36. 72
De natura rei matrimonialis eſt libertas. cõſ. 70. n. 31. 97
De quaſi poſſeſſione præſentandi debet etiam fieri mentio literis Papæ. conſ. 38. nu 4. 43
Delegati debent perficere omnem actum iuriſdictionis. conſ. 80 nu. 48. 114
Delegati habent ſolũ quod eſt expreſſũ. cõſ. 80. n. 32. 114
Delegati non habent iuriſdictionem in non commiſſis. conſ. 43. nu. 12. 55
Delegatio cenſetur facta prout de iure. cõſ. 43. n. 10. 55
Delegatio præſumitur prout de iure. conſ. 91 nu. 10. 129
Delegatus à Principe poteſt ſubdelegare. conſ. 115. numero 1. 166
Delegatus non poteſt fines excedere commiſſionis. conſ 115 num. 9. 166
Delegatus debet ſeruare formam. conſ. 43 nu. 15. 55
Delegatus excedens tenetur interdicto ſ Vnde vi. conſ. 43. nu 16. 55
Delegatus non debet perquirere ea, quæ non ſpecificantur in commiſſione. conſ. 99. nu. 11. 139
Delegatus Principis quando non ſubdelegat. conſ. 80 nu. 43. 44 45. 114
Deliberatio, & propoſitũ ſine promiſſione non faciunt votum obligatorium. conſ. 135. nu. 8. 188
Delicta leuiora ſunt ea, quæ contingunt per imperitiam. conſ 42. nu. 14. 51
Delictum, aut ex propoſito, aut caſu, aut impetu committitur. conſ 149. nu 2. 213
Delictum ex propoſito duobus modis poteſt contingere. conſ. 149 nu. 3. 213
Delictum in dubio interpretandum eſt ex improuiſo eueniſſe. conſ. 149 nu 25. 214
Delictum non dicitur conſumatum conditione opportuna non ſecuta. conſ. 42. nu. 27. 52
Delictum patris nocet filio. conſ. 44. nu. 36. 58
Delictum patris non nocet filijs in feudo. conſilio 29 num. 2. 34
Delictum præſumitur quemlibet ſcire quando à maiori parte ſciatur. conſ. 76 nu. 26. 107
Delictum quod non conſtat niſi per confeſſionem nõ eſt punibile. conſ 42. nu 49. 53
Delictum vnius nocet alijs in emphyteuſi. conſilio 29. num. 3 39
Delictum vt ſit punibile requirit voluntatem. conſilio 42. num. 39. 53
Denunciatio aperit viam iudicij. conſilio 140. numero 18. 196
Deponens ex cauſa neceſſitatis non eligit ſed deponit apud electum. conſ. 68. num. 12. 94
Depoſitio ſimplex eſt verbalis. conſilio 123. nu 12. 174
Depoſitum aliud iuris, aliud facti, & aliud conuentionale, conſ 68. nu. 9. 94
Depoſitum conditionale præciſe eſt ſeruandum. cõſ. 68. nu 10. 94
Depoſitum inepte factum non valet etiam ſi deponẽs cogitaſſet recte factum. conſ 68 num. 14. 94
Depoſitum quod non fit in iudicio fieri debet ad electionem depoſitantis conſ. 68 nu. 6. 94
Depoſitus ſolemniter ab vno ordine tantum poteſt reſtitui ad inferiores ordines. conſ. 123 nu. 14 174
Depoſitus verbo poteſt etiam verbo reſtitui. cõſilio 123 num 13. 174
Derogare ſpecialiter ſufficit licet non fiat in indiuiduo conſ. 103 nu 106. 152
Derogatio facultatis diſpenſandi non extenditur ad legitimationem. conſ. 103 nu. 101. 152
Derogatio legis ſcriptæ requirit ſpatium 40. annorũ. conſ 147. nu. 25. 210
Derogatio non complectitur ea, quæ non fuerũt narrata conſ. 125 nu 14 177
Derogatio non extenditur ad priuilegia conceſſa ex certa ſcientia, & ob merita. conſ. 103. nu. 103. 152

Derogatio non extenditur ad priuilegium inſertum in corpore iuris. conſ. 103 nu. 105. 152
Derogatio per legem generalẽ non extenditur ad priuilegia alteri conceſſa, niſi fiat expreſſa mentio. conſ. 103. num. 104. 152
Deſiderium ad carnalem copulam generat peccatũ. conſ 169. nu. 6. 265
Deſtitutio inducit vacationem beneficij. conſilio 7. num 6. 8
Deſtructionem rei malè ædificatæ Iudex debet committere, conſ. 129 num. 45. 198
Deuolutio fit de Ordinario Carpenſi ad Papam. cõſ. 125. 176
Deuolutio fit in ordinarium lapſo tempore quatuor menſium. conſ. 138. nu. 3. 196
Deus fecit diſtinctionem perſonarum. conſilio 50. num 39. 62
Deus fecit liberas nuptias. conſ. 70. nu. 5. 98
Deus fit placabilior ex multiplicatis orationibus, & Orationibus bonorum. 206
Deus priuilegia dedit clericis, ne laicis ſubiacerent. conſ. 55. nu. 19. 76
Dictio, & alijs, ſignificat alia ab expreſſis. conſ. 64. num. 8. 89
Dictio, prout, denotat ſimilitudinem. conſ. 64. nu. 6. 89
Dictio, prout, eſt conditionalis. conſ. 142. nu. 47. 208
Dictio, prout, eſt limitatiua temporis, conſilio 147. num. 18 210
Dictum de Epiſcopo habet locum de inferiore, quoad iuriſdictionem. conſ 20 nu. 10. 24
Dictum non differt à promiſſione. conſilio 166. numero 4 259
Diœceſim quis dicatur habere. conſilio 142. numero 29. 201
Dies interpellat pro homine. conſ. 39. nu. 30. 42
Diffamatio de lenocinio debet concludere perſonam ire per domus, & loca publica, iuuenes decipiendo conſ. 26. nu. 3. 31
Diffamatio debet præcedere in cauſis in quibus ſocius facit indicium. conſ. 117. nu. 8. 168
Differentes ſoluere legata ex communicantur. conſ. 25. num 12. 32
Differentia inter latrocinium, & ſimplex furtum. conſ 123. num 22. 174
Differentiam facit Deus de perſona ad perſonam. conſ 156. nu. 23. 232
Dignitas ex meritis acquiſita durat ea deficiente. conſ 121 nu. 15. 172
Dignitas, & Canonicatus haberi poteſt in eadem Eccleſia conſ 51. nu. 2. 72
Dignitas guardianatus habet locum ſolum inter Monachos conſ. 50. nu 110. 69
Dignitas in prioratu ſolũ procedit in perpetuo prioratu. conſ 50 nu. 111. 69
Dignior præcedit minus dignum. conſ. 140. nu. 11. 169
Dignitas non amittitur dimiſſo officio niſi pro demeritis. conſ. 161. nu 53. 249
Dignitas quando non perditur. conſ 121. nu 17. 172
Diligentia requirit ſubtilem inueſtigationem. conſ. 80 nu 45. 184
Diſcretioni tuæ quid importat. conſ 115. nu. 3. 166
Dimittendo primum beneficium nutu, vel ſigno non incidit in pœnam conſ 101. nu. 2. 141
Dimittens officium quando retineat honorem. conſ 121. nũ. 14. 172
Diſcedens animo redeundi non incidit in pœnam. conſ. 132 nu 29. 186
Diſpenſatio eſt iuris relaxatio. conſ. 19 nu. 7. 21
Diſpenſatio eſt odioſa. conſ. 102. num. 14. 143
Diſpenſatio debet probari per ſcripturam. conſilio 37. num. 1. 42
Diſpenſatio non fit ab inferiore. conſilio 19. numero 8. 21
Diſpenſatio fit ab habente rem ſubiectam. conſilio 103. nu 4. 146
Diſpenſatio in matrimonio prohibito requirit cauſam. conſ. 99 num. 1. 139
Diſpenſatio ſicut alia res probari poteſt per teſtes. conſ. 37. num 12. 43
Diſpenſatio temporalium debet fieri ſecundum qualitatem perſonarum. conſ 156. nu. 20. 232
Diſpenſatio facit ceſſare incompatibilitatem. conſ. 145. num. 6. 28
Diſpenſatus in delictis occultis per Epiſcopum. conſ. 123. nu. 16. 174
Diſpenſationes ad beneficia ſunt ambitioſæ. conſilio 105 num. 13. 147
Diſpenſatus ad dignitates poteſt habere beneficium curatum. conſ. 103. nu. 94 152
Diſpenſatus ad vnum beneficium non illud dimittere poteſt vt aliud habeat. conſ. 103. nu. 9. 147
Diſpoſitiones præſupponunt bonam fidem. conſilio 51. num 37. 74
Diſpoſitio C. de Multa, & Extrauag. Execrab. de præben. priuat ipſo iure habentem ſecundum beneficium curatum de primo. conſ. 101. nu. 3. 142
Diſpoſitio C de multa, & Execrab. habet locũ ſolum in incompatibilitate, quæ inducit vacationem ipſo iure conſ. 101. nu 3. 142
Diſpoſitio debet conformari cum qualitate demonſtrati. conſ. 72 nu. 21. 100
Diſpoſitio ex identitate rationis extenditur. conſilio 139 num. 11. 194
Diſpoſitio interpretari debet, ne contineat iniquitatem. conſ. 8. nu 9. 9
Diſpoſitio tenet ſuper non ente. conſ. 84. nu. 34. 120
Diſpoſitio pœnalis reſtringitur ad expreſſa. conſ. 139. num. 7. 194
Diſpoſitio Papæ applicatur narratiuæ. conſilio 84. num 29. 120
Diſpoſitio Papæ præſumitur cum lege concordare. conſ. 72. nu. 20. 100
Diſpoſitio reſtringitur ad ſubiecta præſentia. conſ. 84. num. 32 120
Diſpoſitioni non eſt locus quando ea, quæ ſunt non ſunt eiuſdem naturæ conſ. 126 nu. 1. 178
Diſpoſitio trahitur ad omnes, quando narratur cauſa ob quam fiat diſpoſitio. conſ. 139 nu. 15. 194
Diſſimulatio Papæ habet vim diſpenſationis. conſilio 36. nu. 12. 40
Diſſolutio ſponſaliorum eſt factum turpiſſimum. conſilio 170 nu 21. 265
Diſtinctio inter leuem, mediocrem, & enormem iniuriam. conſ. 85. nu. 2. 116
Diſtinctio inter Euitabilem, & non euitabilem neceſſitatem. conſ. 124. nu. 5. 175
Diſtinguere non poſſumus vbi lex non diſtinguit. cõſ. 153. nu 37. 226
Diſtinguitur inter ordinariam, & delegatam iuriſdictionem. conſ. 119 nu. 1. 169
Diſtributiones debent dari his qui interſunt horis Canonicis. conſ 153. nu 2. 224
Diſtributiones habentur loco præbẽdæ. cõſ. 51. nu. 21. 72
Diſtributiones non dantur ſtudentibus. cõſ. 50. nu. 4. 71
Diſtributiones quotidianæ non veniũt appellatione fructuum conſ. 81 nu 2. f. 115. cõſ. 136. nu. 38. & conſ. 151. num. 59. fol. 221. & conſ. 153. nu 15. fol 225 & conſ. 166 nu 27 195. 260
Diſtributiones pro rata tẽporis dantur. conſ. 13. nu. 2. 15
Diſtributiones ſunt acceſſiones ad ius Canoniæ. cõſ. 153 num. 17. 225
Diſtributiones ſunt inuentæ vt augeatur cultus diuinus conſ. 153. nu 65. 227
Diſtributiones veræ illæ dicuntur quæ dantur pro ſingulis horis. conſ 9. nu 15. 15

Diſtributiones ſunt inuentæ vt augeatur numer⁹ ſeruientium. conſ. 160. nu 29. 244
Diuerſitas grauitatis attẽditur in delictis. conſ. 168. num. 8. 264
Diuerſitas perſonæ magis, vel minus grauat peccatum. conſ. 168 nu. 9. 264
Diues, & nobilis eſt præponendus pauperi in Eccleſia paupere. conſ. 151. nu. 55. 221
Diues eſt vtilior Eccleſiæ quàm ſit pauper. conſ. 151. num. 56. 221
Diuites in terra ſunt fortes, & in cœlo debiles. conſ. 173. num 51. 274
Diuitiæ cũ affectu cumulatæ ſunt ignominioſæ. conſ. 173 num. 50 274
Doctor cæteris eſt præponendus. conſ 121. nu. 24. 172
Doctor eſt Illuſtris. conſ. 121. nu. 25. fol. 172. conſ. 127. nu. 6. 179
Doctor eſt in dignitate conſ. 121. nu. 22. 172
Doctor eſt nobilis. conſ. 121. nu. 23. 175
Doctores Canoniſtæ quãdo debeant anteferri Theologis. conſ. 151 nu. 65. 221
Doctores dicuntur in dignitate. conſ. 127. num. 2. 179
Doctores non ſunt exclusi à diſpoſitione Bonif. 8. in C. ſtatutum. de reſcrip. in 6. conſ. 127. nu. 8. 179
Doctores habent iuriſdictionem. conſ 127. num. 9 179
Doctores quicunq; ſint idonei intelliguntur ad cauſas. conſ. 127. nu 14. 180
Doli capaces ſubiacent pœnæ. l. ſi quis maior. conſ. 56 nu. 9. 81
Dolus conſiſtit in animo conſ. 149. nu 14 214
Dolus dicitur in eo, qui non facit quod rei natura optet. conſ. 159. nu 44 241
Dolus eſt machinatio abſcondita mentis. conſ. 149. num. 15. 214
Dolus eſt machinatio ſtudioſa. conſilio. 149. numero. 22. 214
Dolus eſt probandus. conſ. 114 nu. 18. 165
Dolus imputatur ei, qui eũ committit. conſ. 172 nu. 3. 270
Dol⁹ eſt in delicto quod de ſui natura nõ requirit dolum, vel dolus verſatur in re modica. conſ. 42. n 16. 51
Dolus non præſumitur in muliere. conſ 140. nu 5. 196
Dolus non præſumitur niſi probetur. conſ. 90. nu 6. 127
Dolus regulariter non præſumitur conſ. 42. nu. 17. 25
Dolus requiritur ad pœnam contrauentionis. conſ. 114 nu. 23. 165
Dolus requiritur vt quis incidat in pœnam conſilio 114. nu 7. 165
Dolus probari non poteſt conſ 149. nu 26. 214
Domicilium quilibet dicitur habere, vbi rem habet. conſ. 76 nu 31. 108
Dominia, quæ non habent iuſtitiam, dicuntur latrocinia. conſ. 173. nu. 35. 274
Dominium rei legatæ remanet apud hæredẽ donec legatarius declarauerit ſe acceptare legatum. cõſ. 60. nu. 12. 88
Dominus remunerat benè operantes. conſ 25. nu. 20. 32
Dominus muri, ſuper quo fabrica ſit conſtructa eo abſente, poteſt auctoritate propria fabricam deſtruere. conſ. 159 nu 22. 241
Dominus offenſi tenetur ad vindictam legitimè, vel remiſſionem iniuriæ ſerui ſui offenſi. cõſ. 128. n. 19. 181
Dominus directus recipiendo penſiones debitas dicitur confirmare conductionem. conſ. 144 nu 9. 206
Domus debet honeſtè habitari. conſ. 143. nu 10. 204
Domus Eccleſiæ eſt reficienda ſicut Eccleſia. cõſilio 20. nu. 21. 24
Donare dicitur, qui nullo iure cogente dat cõſ. 173. num. 8 & 9. 273
Donare eſt dilapidare. conſ. 173. nu 13. 273
Donare non poteſt Prælatus fructus beneficiorum. conſ. 161 nu 51. 249
Donatio de re aliena non valet. conſ. 161. nu. 17. 247
Donatio eſt prohibita officialibus. conſ. 173. nu. 16. 273
Donatio in coniunctos nõ præſumitur. cõſ. 161. n. 22. 248
Donatio in dubio nõ præſumitur. conſ 173. nu. 12. 273
Donatio inter cõiunctos tria requirit. cõſ. 161. n. 24. 248
Donatio in dubio non præſumitur. conſ. 162. nu. 3. 247
Donatio magna eſt magni præiudicij. cõſ. 161. n. 33. 248
Donatio non eſt veriſimilis in re immoderata. conſ. 161. num. 29. 248
Donatio non præſumitur in Prælato. conſ. 161. n. 49. 249
Donatio non præſumitur quando alia adſit coniectura. conſ. 161. nu. 4. 247
Donatio non præſumitur ſi leuis ſit contraria præſumptio. conſ. 25. nu. 35. 32
Donatio non præſumitur facta in exiſtente in poteſtate. conſ. 161. nu. 119. 247
Donatio præſumitur in vxore vocando maritum dilectiſſimum. conſ. 25. nu. 2. 31
Donatio procedit à liberalitate. conſ. 173. nu 8. 273
Donatio videtur ſuſpecta inter coniunctos. cõſ. 161. num. 19. 248
Donationem allegans debet probare quod non eſt veriſimile. conſ. 161. nu 26. 248
Donationes ſine inſinuatione vſq; ad 300. aureos fieri poſſunt, & vſque ad 500 in operibus pijs. conſ. 106 nu. 5 & 17. 155
Dos ab extraneis data cenſetur donata. cõſ. 161. n. 1. 246
Dos congrua, quæ dicatur. conſ. 161 nu. 32. 248
Dos data habenti commodum non dicitur donatio. conſ 161 nu 36 248
Dos data mulieri in poteſtate nõ præſumitur donata. conſ 161. nu. 67. 250
Dos excedens ſummã à iure ſtatutã ſine inſinuatione non valet conſ. 161. nu. 41. 249
Dos datur ad onera [illegible] ſuſtentanda. conſ. 37. nu. 14 43
Dos mille ſcutorum dicitur magna pro nobili. conſ. 161. nu. 31. 248
Dotatio beneficij facta ab vno non prodeſt alteri. conſ. 147. nu. 11. 210
Dotem dans mulieri, quæ habeat obligationem ad eam dandum, poteſt ab eo repetere. conſ. 161. nu 68. 250
Dotem non debet habere maritus, qui vxorem non alit. conſ 37 nu. 3. 42
Duæ præſumptiones tollunt præſumptionem donationis. conſ. 161. nu. 10. 247
Dum [illegible] ſubtrahuntur opere Eccleſiæ. conſ. 136. nu. 24 190
Duo capita in vna Diœceſi eſſe nõ debent. cõſ. 142. num. 39. 201
Duo Epiſcopi non poſſunt habere iuriſdictionem in eundem. conſ. 142. nu. 6. 200
Duo ſunt genera diſtributionum. conſ. 81. nu. 5. 116
Duo ſunt genera mendicantium. conſ. 1. nu. 16. 2
Duo vincula magis ſtringunt. conſ. 41. nu. 37. 49
Duplex eſt iuriſdictio, altera cohæret perſonæ, altera rei, & iſta venit in quacunq; conceſſione. cõſ. 105. num. 11. 154

E.

EA, quæ fiunt in detrimentum animæ nõ ſunt ſeruanda. conſ 173. nu 48 274
Eccleſia ædificari debet cum licentia Epiſcopi Diœceſani. conſ 6 nu. 6. 7
Eccleſia æquiparatur Fiſco quoad locationem reſpectu fructuum. conſ. 165 nu. 10. 257
Eccleſia antiqua nõ debet priuari decimis. conſ. 162. num 10. declarat. nu 11. 252
Eccleſia amittit vtile dominium. conſ. 43. num. 22. 55
Eccleſia à ſua inſtitutione erecta curata non poteſt immutari, & ſi ſit immutata debet reduci ad ſuam primam naturam. conſ 92. nu. 2. 131
Eccleſia dicitur cœtus Religioſorum. conſ. 82. nu. 9. 112
Eccleſia dicitur cœtus fidelium conſ. 131. nu. 14. 183

Eccle-

Digitized by Google

Eccleſia dicitur pati ex carentia virorũ Doctorum. conſ. 51. nu 22. 71
Eccleſia electa debet petere reſtitutiones, & probare electionem. conſ. 48 nu 9. 62
Eccleſia electa poteſt reuocare corpus alibi ſepultum conſ. 48. num 6. 62
Eccleſia eſt compoſita de re ſpirituali, & temporali. conſ. 90 nu. 14 128
Eccleſia eſt mater pudicitiæ. conſ. 103 nu. 82. 150
Eccleſiæ habet intẽtionem fundatam in acquiſitis ex bonis Eccleſiæ. conſ. 112. nu. 3. 162
Eccleſia non conſtituitur ſine licentia Epiſcopi. conſ. 142. num 40. 202
Eccleſia non debet erigi niſi dotetur. conſ. 62 nu 5. 87
Eccleſia non habet aurum, vt ſeruet, ſed vt in neceſſitatibus ſubueniat. conſ. 167. nu 30. 263
Eccleſia poteſt habere priuilegium, quod non ſit ſub iuriſdictione illius in cuius diœceſi ſit, ita. conſ. 6. num. 8 7
Eccleſia perfectè debet in priſtinũ reſtitui. conſ. 88. num 16. 124
Eccleſia poteſt alienari in parte temporali. conſ. 92. nu 15. 128
Eccleſia poteſt vendi in his, quæ materialiter conſiſtunt. conſ 90 nu. 16. 123
Eccleſia paſcitur verbo Dei. conſ. 151. nu 42. 220
Eccleſia pauper dicitur quæ habet paucos fructus. conſ. 151. nu. 58. 221
Eccleſia remiſit Laicis iuriſdictionem. conſ. 10. nu 8. 14
Eccleſia Iuspatronatus quando ſit libera. conſ. 129. num. 6. 183
Eccleſia ſemper viuit. conſ 96. nu. 29. 136
Eccleſia tenetur alere ſucceſſorem. conſ. 112. nu. 12. 163
Eccleſia violata debet in priſtinum reſtitui. conſ 88. num. 8 124
Eccleſia vniuerſalis intelligit de Prælatis. cõſ. 76 n. 23. 106
Eccleſia vnita eſt in iuriſdictione illius cui vnita eſt. conſ. 17. nu. 4. 19
Eccleſiam qui ſibi adorandũ ædificare poteſt ſine licentia, ſed in ea celebrari non poteſt ſine conſenſu Ordinarij. conſ. 142 nu. 41. 203
Eccleſia conceſſa in emphyteuſim cum terris, & pertinentijs ſuis, in dubio cenſetur in temporali conceſſa. conſ. 90. nu. 5. 127
Eccleſiaſticus Iudex poteſt punire duas vxores habẽtes. conſ. 137. nu. 4. 192
Eccleſiaſticus procedit quando ſit dubium de prætenſione. conſ 140. nu. 23. 196
Edicta ad formam C. fin. de elect. in 6 debent fieri in actu præſentationis. conſ. 113. nu. 1. 163
Edictum in dubio iudicandum eſt promulgatum poſt delictum. conſ. 132 nu 5. 185
Educatio puellæ ſpectat ad tutorem. conſilio 110. num. 2. 166
Educatio præterita arguit futuram. conſ. 110. nu. 2. 160
Effectus demonſtrat qualitatem perſonæ. conſ. 166. num 25. 260
Effectus nõ extenditur ad ignorata. conſ. 41 nu 38. 53
Affectus ſufficit, qui magis attenditur quàm verba. conſ. 76. nu. 20. & 21. 107
Affectus voluntatis facit delictum punibile. conſ. 42. num. 12. 52
Affractio carceris, licet ſit crimẽ læſæ Maieſtatis, non eſt de comprehenſis in bulla. conſ. 88. nu. 3. 124
Electio in vltimis voluntatibus trahit ſecum electionem. conſ 109. nu 20. 159
Electio non cadit in Canonicatibus. conſ 103. nu. 70. 152
Electio requirit confirmationem. conſ 51 nu. 28 71
Electio ſepulturæ eſt pars teſtamenti. conſilio 48. num. 5. 63
Electio ſepulturæ eſt libera. conſ. 154 nu. 1. 229
Electio ſepulturæ poteſt fieri in alieno ſepulchro. cõſ. 154. nu. 2. & 16. 229
Electio ſepulturæ procedit quoad locum publicum non priuatum. conſ 154. nu 26 229
Electo priore habet prælationem à Iure communi. conſ. 50. nu. 35. 68
Electus præfertur facta electione. conſilio 50 numero. 124 70
Eligendæ ſunt matronæ, quæ videant clauſtra Virginitatis, quibus datur Iuramentum conſ. 120. nu 6. 170
Eligens vel præſentans non magis idoneum grauat conſcientiam. conſ 151. nu 54 & 57. 221
Emphyteuſis à principio nulla non conualeſcit. conſ. 158. nu. 10. 238
Emphyteuſis ad plures generationes locum habet finita prima. conſ. 109. nu. 7. 159
Emphyteuſis dicitur alienatio. conſ. 80. nu 5. 112
Emphyteuſis durat in vita Rectoris cõcedentis. cõſ. 29. num. 7. 33
Emphyteuſis Eccleſiæ nõ tranſit ad extraneos de ſua natura. conſ. 43 nu. 1. 54
Emphyteuſis nõ tranſit in extraneos niſi ſpecialiter. conſ. 22. num. 8. 26
Emphyteuſis Eccleſiæ non poteſt fieri in proximos. conſ. 80. nu. 18. 112
Emphyteuſis Eccleſiæ non tranſit ad extraneos. cõſ. 80 nu. 29. 113
Emphyteuſis Eccleſiæ eſt prohibita in extraneos de iure. conſ. 91 nu. 7. 129
Emphyteuſis Eccleſiaſticæ quando tranſeat ad extraneos. conſ 144. nu. 1. 205
Emphyteuſis Eccleſiaſtica ſine cõſenſu Papæ eſt nulla. conſ. 158. num 5. 238
Emphyteuſis empta dicitur ex cauſa onerosa. conſ. 144. num. 51. 206
Emphyteuſis empta dicitur contractus obligatorius vltro, citroq; conſ. 144 nu 12. 206
Emphyteuſis empta eſt tranſitoria ad extraneos. cõſ. 144. num. 50. 206
Emphyteuſis habens penſionem correſpondentẽ fructibus, dicitur locatio ad longum tempus, & tranſit ad extraneos. conſ 144 nu. 5. 205
Emphyteuſis habens tranſitũ ad extraneos eſt damnoſa. conſ 95. nu. 24. 130
Emphyteuſis pro ſe, & deſcendentibus non poteſt in eorum præiudicium in alios transferri. conſ. 75. num. 2. 104
Emphyteuſis, quæ tranſit in locationem, tranſit in extraneos quando interuenerit conſenſus Apoſtolicus conſ. 144. nu. 6. 205
Emphyteuſis tendit ad priuatam vtilitatem, Iuspatronatus ad publicam. conſ 75. nu. 15. & 16. 105
Emphyteuſis tranſit ad extraneos quando adeſt perpetuitas contrahentium. conſ 144 nu. 2 205
Emphyteuſis tranſit ad extraneos ex conſuetudine concedendi in perpetuum. conſ 144 num. 3. 205
Emphyteuſis tranſit in Fiſcum pro extraneis conceſſa. conſ. 22 nu. 4. 26
Emphyteuta non liberatur ſi res pro parte ſolum pereat. conſ. 80. nu 19. 113
Emphyteuta volens vendere tenetur ſeruare L. 2. C. de iure emphyt. conſ. 18. nu. 9. 20
Emphyteuta Eccleſiæ grauari poteſt à Domino. cõſ. 77. num. 2. 108
Emphyteuta Eccleſiæ non ſoluit gabellam, nec etiam pro meliorementis. conſ. 77. nu. 3. & 5. 108
Emphyteuta priuati tenetur ad gabellam. conſ. 77. num. 4 108
Emphyteutæ Eccleſiæ non ſunt ſubiecti laico iudici. conſ 40 nu. 3 45
Emphyteutæ Eccleſiæ poſſunt ab ea collectari. conſ. 40. nu. 6. & 12. 45
Emphyteutæ, & coloni Eccleſiarum ratione Canonis quẽ ſoluunt non tenentur ad collectas. conſ. 40. num. 21. 46

Emphyteutæ priuati tenentur ad collectas Domino Temporali. conſ. 40. num. 8 45
Emphyteutæ Eccleſiæ non poſſunt grauari à ſecularibus. conſ. 40. nu. 7. 45
Emptor debet agere contra venditorẽ, ſi aliquid prætendat in re empta. conſ. 172. nu 9. 271
Emptor non eſt melioris conditionis quàm ſit venditor in re empta. conſ. 172. nu. 7. 271
Enunciata non probant niſi ſpecialiter narrentur conſ. 10. num. 6. 13
Enunciatiua verba Papæ probant in antiquis. conſ. 142. num 4. 203
Epiſcopatus connumeratur inter actus maiores. cõſ. 103. num. 44. 149
Epiſcopatus eſt ſummus gradus honoris. conſ. 103. num. 45 149
Epiſcopi debent ſeruare regulas traditas à S. Rom. Eccleſ. conſ. 97. nu. 3. 137
Epiſcopi habent liberam collationem in liberis Eccleſijs, & inſtitutionem, & confirmationem in his quæ ſunt Iuris patronatus. conſ. 63. nu 8. & 12. 88
Epiſcopi poſſunt inducere modum pſallendi in ſua diœceſi. declaratur infra. conſ. 97 nu. 1. 137
Epiſcopi non intelligitur in vnione reſeruata iuriſdictio. conſ. 22. nu. 7 37
Epiſcopus abſoluit percutientem leuiter Clericum. conſ. 82. num. 1. 116
Epiſcopus ad Prouiſionem poteſt ad beneplacitum procedere. conſ. 131. nu 15. 184
Epiſcopus cogit exequutores exequi. conſilio 19. num. 19. 24
Epiſcopus debet curare vt cura animarum exerceatur. conſ. 32. nu. 11. 37
Epiſcopus diſpenſat contra Canones ex cauſa. conſ 131 nu. 9 183
Epiſcopus declarat an ſit neceſſe ſubuenire Laicis. conſ. 136. num. 44. 191
Epiſcopus diſpenſat cum Clerico fure. conſilio 122. num. 7. 173
Epiſcopus eſt ordinarius, nec ei tollitur iuriſdictio per delegationem. conſ. 137 nu. 9. 193
Epiſcopus habet ordinariam iuriſdictionem. conſ. 140. num. 7 196
Epiſcopus in bulla aſſerens iuſpatronatum, præſumitur dicere veritatem. conſ. 41 nu 30, 49
Epiſcopus inducendo modum pſallendi nõ debet immutare ritum à S. Sede datum. conſ. 97. numero. 9. & 11. 137
Epiſcopus non abſoluit iniuriantem Clericum leuiter in loco publico. conſ 82. nu 5. 117
Epiſcopus non cogitur ſequi conſilium Monachorum in deputatione Curati conſ 32 nu. 6. 37
Epiſcopus nõ poteſt conſentire, quod Laici iudicent Clericos conſ. 50. nu 100. 68
Epiſcopus non poteſt quod de iure eſt prohibitum. conſ. 147. nu. 19. 210
Epiſcopus non poteſt conſtituere Vicarium perpetuũ in Eccleſia patronata ſine conſenſu Domini conſ. 4. num. 2. 5
Epiſcopus non poteſt quicquam facere ſine Patrono in eius præiudicium conſ 4. nu. 3. 5
Epiſcopus non tenetur ſequi Conſilium à lege diſpoſitum. conſ. 32 nu 9. 37
Epiſcopus poteſt conſtituere curatũ in beneficio vnito Monaſterijs conſ. 22. nu 30 37
Epiſcopus poteſt cum populo inducere noua feſta in ſua Diœceſi. conſ. 97. num. 2. 137
Epiſcopus poteſt prouidere neceſsitati Eccleſiæ. cõſ. 131. num. 42 183
Epiſcopus Scholaris nõ præcedit Rectorẽ. conſ. 121. num. 7. 173
Epiſcopus ſolus non poteſt conſtituere Vicarium. cõſ. 4. num. 2. 5
Epiſcopus viſitat Monaſteria fratribus commendata, vt delegatus Papæ. conſ 64. nu. 19. 90
Errans in fide, non tamẽ pertinaciter, non dicitur hæreticus. conſ. 137. nu. 14. 192
Errant Laici dicentes habere ſuperioritatem in Clericos. conſ 136. nu. 17. 190
Errant qui dicunt ſequi ſẽper aſſeſſorem conſ. 89. nu. 29. 126
Error conſideratur quadrupliciter. conſ 30. nu. 14. 35
Error Farinacij in caſu proditionis conſ. 147 nu. 38. 215
Error perſonæ, & conditionis vitiat Matrimonium. conſ. 30 nu. 15. 35
Error potius præſumitur quàm donatio. conſ. 161. num 25. 245
Eſt de forma, quod votum fiat Deo. conſ. 135. nu 3. 188
Euictio ceſſat, ſi ceſſat obligatio principalis conſ. 22. num 31. 25
Euictio eſt acceſſoria ad obligationem. conſilio 22. num 4. 25
Ex actu nullo omnia quæ ſequuntur ſunt nulla. conſ. 80. num. 22. 114
Examinatio teſtium ex actus iuriſdictionis. conſ. 80. num 47. 115
Ex cauſa quandoq; ſit aliquid, ad quod non tenebamur. conſ. 165. num. 16. 258
Exceſſio facit nullum quod agitur. conſ 43. nu. 21. 55
Ex conſenſu Apoſtolico omnia præſumuntur ritè geſta. conſ. 23. num. 1. 26
Ex diuerſitate rationis reſultat diuerſitas iuris, & caſus. conſ. 17 num 7. 19
Ex ordine ſcripturæ, & prima nominatione arguitur de prælatione. conſ. 50. nu 3. 64
Ex præſcriptione acquiritur libertas. conſilio 17. numero 9. 19
Ex propoſito delictum proditoriè dicitur ſecundum aliquos. conſ. 149. num. 13. 214
Ex ſuperueniente cauſa ſolum probatur ſemel admiſſum. conſ. 7. nu. 1. 8
Exceptio firmat regulam in contrarium. conſ. 146. num 8. 208
Exceptio firmat regulam in non expreſſis. conſ. 146. num. 19. 208
Excommunicandus nemo eſt pro re minima. cõſ. 132. num. 14. 185
Excommunicatio eſt comminata his, qui audeat violare conceſſa à Papa conſ. 142 nu. 14 209
Excommunicatio non fertur niſi conſtet, quod aliter fieri non poteſt conſ. 132 nu. 9 & 15. 185
Excommunicatio non fertur niſi in ſubſidium. conſ. 132. num. 8. 185
Excommunicationem quando incurrerent attentantes contra libertatem Eccleſiæ, conſ. 93 nu. 2. 132
Excommunicatio requirit ſcripturam declarationis. conſ. 132. num. 4. 185
Excommunicator, qui iniuſtè excommunicat, tenetur ad intereſſe conſ. 133 num. 6 189
Executio debet dari poſt annum. conſ. 44. nu 25. 58
Executio differtur ad declaratoriam quando lex priuet ipſo iure. conſ 60. num 3. 85
Executio eius, quod à iure diſponitur, non inducit Simoniam. conſ 51 nu. 18. 70
Executio petita ante petitam reſtitutionem eam impedit conſ. 44. num. 17. 58
Executio ſpectat ad Eccleſiaſticum, conſilio 25. numero. 36. 34
Executor non dat poſſeſſionem ſine citatione illius, quem ſcit eſſe in poſſeſſione. conſ. 86. nu. 5. 121
Exemptio Eccleſiæ eſt de iure diuino. conſilio 77. num 25. 109
Exercitium iuriſdictionis requiritur ad acquirendam præuentionem. conſ. 140. nu. 16 196
Expelli poteſt de domo conducta vſurarius, ſodomita, blaſphemator, & habens mulierem fornicariã. conſ 143. num. 9. 204

Expenſæ

Digitized by Google

Expenſæ [illegible] computantur inter expenſas [illegible] faciendas. conſ. 112. nu. 15. 163
Expenſæ factæ in alieno ſolo cedunt patrono ſoli. conſ. 182. num. 17. 271
Expreſſum cenſetur quod eſt de natura rei. conſ. 70. num. 30. 97
Expreſſum dicitur quod ex mente colligitur. conſ. 70. num. 29 97
Extenſio in pœnalibus fit ex identitate rationis. conſ. 139. num. 14. 196
Extenſio non fit in pœnalibus. conſ. 101. nu. 5. 141
Extenſio non fit in pœnalibus, etiam ex identitate rationis. conſ. 108 nu. 8 158
Extincta cauſa mutus eſt extincta cauſa reclamandi. conſ. 74. nu. 14 103
Extrahentes fugientes ad Eccleſiã ſunt excommunicati. conſ. 149. num. 42. 215
Extraneus intelligitur habilis aliàs. conſ. 22. nu. 14. 37
Extraordinaria quæ ſint. conſ. 53 nu. 25. 76
Extraordinarium onus eſt quod ex improuiſo imponitur. conſ. 53. num. 39. 77
Extrauagans Pauli Secundi eſt vſu recepta. conſ. 158. num. 1. 237
Extrauagans Vrbani Quarti, & Pauli Secundi ſolum procedit contra Simoniacos in ordine. conſ. 47. num. 85. 58

F.

Fabrica facta abſente vicino, debet deſtrui. conſ. 178 num. 20. 273
Fabricans in alieno tenetur actioni, quod vi aut clã. conſ. 159 num. 19 240
Facere reuerentiã Demoni idem eſt quod illum adorare. conſ. 87. nu 9. 123
Facilius eſt camelum per foramen acus intrare, quã diuitem in regnum cœlorum. conſ. 173. nu. 56. 275
Factum legitimè retractari nõ debet. conſ. 72. nu. 7. 100
Factum præſumitur, quod fieri erat ſolitum in dubio. conſ. 90. num. 27. 128
Factum poſterius declarat prius factum. conſilio 90. num. 32. 128
Falcidia, nec Trebellianica deducitur de legatis pijs. conſ. 62. nu. 15. 92
Fama ſufficit in matrimonio antiquo. conſilio. 57. num. 10. 83
Fatuitas eſt ſoluere aliena debita, & remanere debitorem. conſ. 161. num 12. 247
Fatuitas non eſt præſumenda, ſed abhorrenda. conſ. 161. num. 13 247
Fauendum eſt ei, qui fit in poſſeſſione non ſoluendi. conſ. 16 num. 10. 28
Fauor legitimitatis ſi non ſint filij ſecundi matrimonij malum importat. conſ. 57. nu. 23. 82
Fauore matrimonij in dubio eſt iudicandum. conſ. 37. num. 6. 43
Fed. de Sen. in conſ. 111. declaratur. conſ. 136 num. 39 191
Feneſtræ in muro denotant totum murum eſſe illius, qui ea fecit. conſ. 172. num. 5. 270
Feneſtræ reſpicientes in domo vicini, dicuntur ad æmulationem conſ. 172. num 14. 271
Feſta non ſunt tã ſtrictè percepta, vt erant hebræis. conſ. 163 num 7. 254
Feſta ſunt denuntianda populo. conſ. 163. nu 4. 253
Feſta ſunt obſeruanda, & abſtinendum ab opere ſeruili. conſ. 163. nu 1. 253
Feudum Eccleſiaſticum ſine ſolemnitatibus eſt nullũ. conſ. 44 nu. 2. 56
Feudum emptum mutat naturam. conſilio 144. num. 15. 206
Feudum emptum æquiparatur patrimonio. conſ. 144. num. 16. 206
Feudum etiam ipſo iure amittitur. conſ. 44. num. 4. 57
Feudum quando fit nouum. conſ. 44. nu. 12. & 37. 57
Feudum conuertitur ad Dominum propter delictum. conſ. 44 nu. 14. 57
Fictio quando habeat effectum veritatis. conſ. 103. num 78. 152
Fideiuſſor inſolidum hodie non conuenitur niſi diſcuſſo principali. conſ. 134. nu. 2. 188
Filia infamando matrem excluditur à ſucceſſione, & eſt ſignata. conſ. 37. nu. 9. & 10. 44
Filiæ ſpirituales inter ſe differunt. conſ. 168. nu. 2. 264
Filia ſpiritualis vigore Sacramentorum, habet maiorem cognationem cum Parocho. conſ. 168. nu. 3. 264
Filiatio probatur à denominatione parentum. conſ. 11. num. 4. 14
Filiatio probatur etiam per famam publicam. conſ. 11. num 5. 14
Filij conſtituuntur in quaſi poſſeſſione legitimitatis, & parentum legitimitate. conſ. 57. nu. 14. 83
Filij debent eſſe præſentes, vt obligati ſint, patre eos nubente. conſ. 30. num. 6. 35
Filij in conditione non ſuccedunt in portione patronorum. conſ. 150. nu. 7. 216
Filij in conditione ſunt in diſpoſitione. conſ. 150. nu. 1. 30 3. 6 216
Filij non poſſunt habere beneficia paterna. conſ. 65. num. 4. 98
Filij nõ prohibentur retinere beneficia, quæ habebãt ante Concil. mortuo patre ante Concil. conſ. 65. num. 5. 98
Filij obligantur tacitè conſentienti patri eos nubentes. conſ. 30. num. 10. 35
Filij primi matrimonij admittuntur ad neceſſitatem, ſi agitur de legitimatione principaliter. conſ. 57. num. 14. 82
Filij primi matrimonij, etiam præſumpti, admittuntur cum filijs ſecundi ad ſucceſſionem. conſ. 57. nu. 7. 83
Filij primi matrimonij præſumpti admittuntur cum filijs ſecundi plenè probati. conſ. 15. nu 9. 26
Filij ſecundi matrimonij non præiudicant primis, etiã in præſumpto matrimonio. conſ. 57 nu. 17. 83
Filio illegitimè nato nulla macula poteſt infligi. conſ. 100 num. 28. 148
Filius habet retentionem bonorum patris qui beneficia ſua adminiſtrauit. conſ. 150. nu. 18. 212
Follerius reprobatur. conſ. 108. num 2. 264
Forenſes ſi transferunt domicilium ligantur à ſtatutis loci. conſ. 106 num. 15. 156
Forenſes in publicatione inſtrumenti poſſunt citari. conſ. 170. num 41. 269
Forenſes ſubijciuntur ſtatutis in loco vbi contrahunt conſ 106. nu 3. 11. 14. 154
Forma dat eſſe rei. conſ. 69. num 31. 95
Forma iuris eſt ſeruanda, quando nõ datur ſpecialis. conſ. 91. nu. 25. 130
Forma nõ ſeruata omnis actus eſt nullus cõſ 97 nu 8. 137
Frangenti fidem fides poteſt frangi. conſ. 159. nu. 4. 240 & conſ 56. num. 1. 88
Frangere immunitatem Eccleſiæ eſt iniuſtitiam facere. conſ. 136 nu. 14 190
Fratres non habent populum, ſed ſolum ius ſepulturæ. conſ. 48. num 1. 61
Fratres Tertij Ordinis habent naturam mixtam Religionis, & Laicorum. conſ. 49 nu 1. 62
Fratres Tertij Ordinis habentur vt Laici, in his, quæ non ſunt ſcripta in priuilegijs. conſ 49. nu. 2. 62
Fratres Tertij Ordinis non ſunt æque priuilegiati vt Clerici. conſ. 49 nu 3. 62
Fratres Tertij Ordinis poſſunt cogi ad compromiſſũ. conſ. 49. num. 5 62
Fraudem allegans eam probare debet. conſ. 52. 40. 74
Fraus non præſumitur niſi probetur. conſilio 52. num. 39. 74

Fraus

Fraus eſt quædam abſcondita machinatio ad alterũ decipiendum. conſ. 170. nu. 49. 269
Fraus, vt dolus, probatur ex coniecturis. conſ. 170. num. 24. 268
Fructus anni ſeminati, ſpectant ad conductorem. conſ. 165. num. 13. 257
Fructus beneficij diuiduntur inter ſucceſſorem, & hæredes ad ratam ſeruitij Eccleſiaſtici. conſ. 118. num. 5. 169
Fructus beneficij tenues inhabiles ad ſuſtentationem Rectoris non præſumuntur relicta ab ipſo acquiſita de bonis Eccleſiæ. conſ. 118. nu. 4. 169
Fructus beneficiorum donari non poſſunt. conſ. 161. num. 50. 249
Fructus beneficiorum ſunt Deputati ad onera ſupportanda vſq; ad nouos fructus. conſ. 112. nu. 7. 163
Fructus coloni ſunt hypotecati Domino pro ſhonorantia. conſ. 77. nu. 29 109
Fructus de proximo colligendi debent haberi pro recollectis. conſ. 165. nu. 6 257
Fructus dicuntur expenſis deductis. conſ. 42. nu. 26. fol. 48. conſ. 136. nu. 34. fol. 191. conſ. 93. nu. 5. fol. 132. conſ. 77. nu. 30. fol. 110. conſ. 144. nu. 13. fol. 186. conſ. 141. nu. 15. 297
Fructus dicuntur deductis oneribus, & expenſis, & intelligitur de onere perpetuo. conſ. 84. nu. 21. 120
Fructus emphyteuſis, & coloni ſunt obligati Eccleſiæ. conſ. 40. nu. 23. 46
Fructus excreſcentes accedunt Rectori. conſ. 84. num. 18. 120
Fructus excreſcentes remanent Rectori. conſ. 84. num. 39. 121
Fructus ex re Eccleſiæ etiã ſi Laici habeant vtile dominium ſunt exempti. conſ. 93. nu. 10. 132
Fructus hortorum Eccleſiaſticorum quomodo diuidendi. conſ. 118. num. 6. 169
Fructus in penſionem reſeruati debent recipi de manibus Rectoris. conſ. 84. nu. 42. 129
Fructus illorum, qui ſumptibus ſuis colunt non ſunt ad onera obnoxij. conſ. 136. nu. 37. 191
Fructus pro honorantia ſunt Domino obligati. conſ. 93. nu. 7. fol. 132. conſ. 71. nu. 4. 98
Fructus qui ex cõſuetudine dabantur hæredibus Rectoris quando dentur eiſdem. conſ. 118. nu. 3. 169
Fructus qui oriuntur ex re, & onera Eccleſiæ ſunt exempti. conſ. 93. nu. 9. 132
Fructus quos habent qui ſumptibus ſuis colunt non ſunt propriè fructus. conſ. 136. nu. 37. 191
Fructus rei Eccleſiæ diuiduntur in tres partes. conſ. 80. num. 16. 113
Fructus rei locatæ Eccleſiæ ſunt hypotecati. conſ. 141. nu. 16. 297
Fructus ſuperexcreſcentes applicantur Eccleſiæ. cõſ. 156. num. 34. 232
Frumentum datum Rectori pro miſſis celebrandis ſi nõ fuerint celebratæ, cui debeatur. conſ. 118. nu. 7. 169
Fugere eſt dedecus. conſ. 124. num. 11. & 12. 175
Fugere nemo tenetur, quia ponit ſe in periculum. cõſ. 124. num. 9. 10. 175
Fur ob neceſſitatem non punitur, conſ. 114. nu. 12. 165
Furtum eſt prohibitum de Iure diuino. conſ. 157. num. 73 234
Furtum ſimplex non inducit irregularitatem. conſ. 123. num. 3. 173
Furtum inter grauia delicta dicitur. conſ. 123. nu. 9. 173
Fur manifeſtus eſt ille, qui in ipſo facto deprehenditur. conſ. 123. nu. 5. 173
Fur non manifeſtus non eſt irregularis. conſ. 123. num. 6. 173

G.

GAbellæ non ſoluitur de re emphyteutica. conſ. 18. num. 12. 21
Gabella non debetur de contractu imperfecto. conſ. 18. num. 10. 20
Gabella non eſt ſoluenda de fructibus niſi de parte, quæ ſupereſt deductis expenſis, & oneribus. conſ. 93. num. 13. 133
Gabellarij exigentes ea, quæ non erant in vſu tenentur ad reſtitutionem. conſ. 77. nu. 43. 109
Geminatio oſtendit omnimodam voluntatem. conſ. 96 num. 13. 135
Generalis cognitio non dat auctoritatem in ſpecialibus non expreſſis. conſ. 99. nu. 9. 139
Generalis conceſſio non comprehendit prohibita. conſ. 157. nu. 21 234
Generalis derogatio non comprehendit priuilegia confirmata. conſ. 142. nu. 34 201
Generalitas reſtringitur ad ſpecificata. cõſ. 76. nu. 39. 107
Generalitas verborum in legitimatione comprehendit beneficia curata Canonicatus, & dignitates. conſ. 103. nu. 91. 156
Genus ſi verificari non poteſt niſi in vna ſpecie habetur pro ſpecie. conſ. 94. nu. 38. 133
Gratia ad petitionem facta non excedit poſtulata. conſ. 126 num. 5. 178
Gratia, & priuilegium eſt contra ea, quæ conceduntur. conſ. 139. nu. 6. 194
Gratia generalis non extenditur ad ea, quæ facilè nõ concederentur. conſ. 103. nu. 12. 147
Gratia inualida non conualidatur niſi à Papa. conſ. 33. num. 7. 38
Gratia largè interpretatur. conſ. 156. num. 9. 228
Gratia non debet aliquo vitio notari. conſilio 80. num. 35. 114
Gratia Papæ eſt nulla ſi nõ ſit facta mentio pendentiæ litis. conſ. 41. nu. 4. 49
Gratia Papæ ſuper narratis eſt nulla ſi narrata ſunt falſa. conſ. 154. nu. 12. 278
Gratia ſimplex non importat derogationem legis. conſ. 72. num. 69. 104
Gratia valet ex ſola ſignatura, & bullis non expeditis. conſ. 33. num. 1. 38
Grauans bona Clericorum eſt excommunicatus. cõſ. 53. num. 35. 77
Graue delictum non inducit irregularitatem. conſ. 123. num. 10. 174
Graue eſt eligere perſonam indignam ex fauore. cõſ. 151. num. 63. 221
Grauitas peccatorum differt ſicut grauitas ægritudinis. conſ. 168. nu. 7. 264
Grauius peccat qui habet maiorem dignitatem. conſ. 168. num. 4 264
Grauius punitur, qui cum vna muliere peccat, quàm cum alia. conſ. 168. nu. 6. 264
Greg. 14. Pontif. præfinivit caſus in quibus fugiens ad Eccleſiam gaudere poſſit, vel non, immunitate. conſ. 45. nu. 26. 59
Gubernatio Monialium ſpectat ad fratres, quib⁹ ſubſunt. conſ. 64. num. 7. 89

H.

HAbens caſtrum pignori poteſt punire vaſallos pro maleficijs. conſ. 103. num. 12. 154
Habens dignitatem præfertur non habenti. conſ. 50. num. 7. 64
Habens duas vxores eſt ſuſpectus de hæreſi. conſ. 137. num. 8. 192
Habentes ordines minores non gaudent priuilegio, niſi incedant in habitu, & tonſura. conſilio 74. num. 15. 100
Habentes ſtalum in Eccleſia idem ius habent quod habent in ſepultura. conſ. 154. nu. 7. 329
Habenti iuriſdictionem Epiſcopalem non obſtat Cõcilium. conſ. 141. num. 22. 200

Habere

Habere animum oſtendendi ſigna communia ſufficit offenſo in tempore opportuno.conſ.128.n.23. 181
Hæredes compelluntur ſoluere ſalaria ſeruis prædefuncti. conſ.52.nu.8. 73
Hæredes finguntur vna, & eadem perſona cum defuncto. conſ.52.num.45. 75
Hæredes præſumuntur ſcire facta defuncti.conſ.52.n.19.74
Hæredes tenẽtur approbare factũ defuncti.cõſ.52.n.44.75
Hæredes tenẽtur exonerare animã defuncti.cõſ.52.n.46.75
Hæres ab inteſtato non poteſt adire hæreditatem quando adeſt teſtamẽtũ,niſi ſit declaratũ nullũ.cõſ.170.n.44.169
Hæres adeundo hæreditatem præſumitur ſcire ea, quæ in teſtamento continentur.conſ.102.nu.8. 142
Hæres cogitur per Ordinarium ad ſoluendum legata pia. conſ.66.nu.11. 92
Hæres incidit in pœnã impoſitã à teſtatore,licet ipſe nõ nominauerit nominãdos,ſed ordinari° cõtra.cõſ.108.n.1.158
Hæres non poteſt conuertere legatum pium in aliud opus. conſ.66.nu.17. 92
Hæres non ſoluens legatum pium committit Sacrilegium. conſ.66 nu.18. 92
Hæres, qui non implet voluntatem defuncti amittit commodum hæreditatis.conſ.66.num.12. 92
Hæres regulariter tenentur vltra vires hæreditatis non faciens inuentarium.conſ.66.nu.7. 92
Hæres tenetur habere ratam diſpoſitionem.defuncti.conſ. 66.num.9. 92
Hæres tenetur vltra vires hæreditatis, intelligitur quò ad exactionem.conſ.66.nu.6. 92
Hæres verbũ, in materia tranſitoria ad extraneos, ad eos etiam tranſit.conſ.75.nu.4. 104
Hæres verbum refertur ad quoſcunq; ſucceſſores. conſ.75. num.3. 104
Hæreſis conſiſtit in credendo, & blaſphemia in dicendo. conſ.83.num.8. 121
Hæreſis eſt error cum pertinacia.conſ.85.nu.18. 122
Hæreſis eſt error in fide cum pertinacia.conſ.137.n.15.192
Hæretico reuerſo ex miſericordia reſtituuntur ablata.conſil.60.num.10. 86
Hilaritas frontis denotat lætitiam animi.conſ.74.n.16.103
Hilaritas eſt exultatio animi.conſ.74.nu.17. 103
Hypotheca in bonis Eccleſiæ ſine conſenſu Epiſcopi non valet.conſ.78 nu.3. 110
Hypotheca ſpecialis in melioramẽtis valet.cõſ.78.n.5.110
Hypotheca ſpecialiter facta de omnibus bonis nõ amplectitur bona emphiteutica Eccleſiæ.conſ 78 n.2. 110
Homicida dicitur,qui poteſt impedire homicidium, & non impedit.conſ.166.nu.11. 259
Homicida ex propoſito extra Eccleſiam non priuatur immunitate Eccleſiæ.conſ.149.nu.57. 215
Homicidium ad defenſam nõ prohibetur.cõſ. 114.n.11.165
Homicidium comittitur tribus modis.conſ.166.num.7.259
Homicidiũ cũ dolo meretur pœnã mortis.cõſ.149.n.16.214
Homicidiũ ex cõiecturis dr ſine ꝓditione.cõſ.149.n.31. 214
Homicidiũ ex ꝓpoſito hẽt deliberationẽ.cõſ.149.n.18.214
Homines iuſti ſunt regnum Cœlorum.conſ 82.nu.10. 117
Hominis formatio conſtituit Deos vitam æternã multis medijs.conſ.157.nu 14. 234
Homo debet adhærere omnibus articulis fidei propter vnũ medium.conſ.87.nu.2. 123
Honeſtas,& probitas animæ debet eſſe in conſideratione. conſ.110.nu.5. 160
Honeſtũ dicitur dare mercedẽ laboranti.conſ.153.n.46.226
Honeſtum eſt quod eſt bonum,& æquum.cõſ.153.n.45.226
Honor à ſolo Principe emanat.conſ.50.nu.121. 70
Honor Patroni conſiſtit in præſentatione,quia ſine ea inſtitutio non poteſt fieri.conſ.151.nu.1. 219
Hortari alios debemus ad defenſionẽ fidei.cõſ.59.n.6. 85
Hoſpitale religioſũ põt cõferri Clericis. conſ.104.n.5. 152
Hoſpitale,ſi eſt tanquam acceſſorium Eccleſiæ,dicitur religioſum.conſ.104.nu.7. 153
Hoſpitalia ſecularia non dantur in titulum Clericis. conſi. 104.nu.4.& 6. 152

I

IAcobus Alber.reprobatur.conſ.161.nu.59. 250
Iactare ſuum nemo præſumitur. conſ.183.nu.14. 273
Idẽ iuris de præſente ad præſentem, quod de toto ad totũ. conſ.53.num.9. 16
Idem iudicium eſt de æquipollentibus quod de proprijs.cõſil.103.nu.20. 147
Idẽ iudicium de præſentatis,quod de patronis, & quando. conſ. 125.nu.24. 177
Idem tempus quò ad conferentem, quod ad inſtituentem. conſ.125.nu.27. 177
Idoneus magis eſt eligendus.conſ.151.nu.53. 221
Ignobili Clerico ſufficiunt ſcuti 40.vel.50.ad victum.conſ. 167.num.25. 262
Ignorans dr infamis,& ſimoniacus.conſ.151.nu.43. 220
Ignorãs factũ debet eſſe alienus à facto.conſ.52.nu.16. 74
Ignorãtia affectata habetur pro ſcientia.conſ.52.n.17. 74
Ignorantia excuſat à pœna.conſ.132.nu.6. 185
Ignorantia in Parocho æquiparatͬ dolo.cõſ.171.nu.13.270.
Ignorantia Iuris non excuſat.conſ.57.nu.15.fol.75.& cõſ. 125.nu.29. 177
Ignorantia Iuris quos excuſet.conſ.170.nu.16. 267
Ignorantia præſumitur aduentus banniti.conſ.114.n.5.165
Ignorantia quãdo præſumatur in patrono.cõſ.151.n.8.219
Ignorantiam probabilem habens debet tamen baptizare cum conditione.conſ.46.nu.5. 60
Illatio de vno ad aliud non eſt bona.conſ.75.n.17. 105
Illegitimẽ natus nullã hẽt culpã,ſed pr.conſ. 103.n.27. 148
Illegitimi habuerũt ortũ poſt legẽ ſcriptã.cõſ 103.n.22.147
Illegitimus eſt capax Iuriſpat.Laicorum.conſ.130.n.3.182
Illegitimus legitimatus in ampla forma poteſt in Epiſcopũ eligi.conſ.103.nu.40. 149
Illegitimus per ingreſſum religionis eſt habilis ad Ordines Sacros.conſ.103.nu 76. 150
Illegitimus poteſt per Papam ad omnes actus ſpirituales habilitari.conſ.103.nu.47. 149
Illegitimus,qui vitia parentum non ſequitur,non eſt infamis.conſ.103.nu.32. 148
Illicita vſurpatio habetur pro furto.conſ.157.nu.6. 234
Illicitæ pactiones non inducunt ſimoniam ſi puram eã non contineant.conſ.42.nu.24. 52
Illicitæ pactiones nõ ſẽper arguũt ſimoniã.cõſ.90.n.25.128
Illicitum iuramentum non obligat.conſ.160.n.47. 244
Illicitum non dicitur eſſe damnum.conſ.173.nu.44. 274
Immemorabilis conſuetudo habet vim priuilegij.conſil. 6. num.9. 7
Immunitas tranſit ad poſſidentes.conſ.71.nu.9. & 11. 99
Immunitas Clericis etiam data in vim pacti.conſ. 136.nume.41. 190
Immunitas conceſſa rebus tranſit ad quoſcunq; eas poſſidentes.conſ.40.nu.4.fol.45.conſ.93.nu.12.fol.132.& cõſil.136.nu.25. 190
Immunitas Eccleſiæ à Deo eſt.conſ.141.nu.4. 197
Immunitas Eccleſiæ dependet a lege.conſ.136.nu.4. 189
Immunitas Eccleſiæ eſt de iure Diuino, Canonico, & Ciuili.conſ.71.nu.12.fol.99.conſ.136.nu.12.fol.190. & conſi. 141.num.7. 197
Immunitas tranſit ad emptorem,& conductorem.conſ.40. num.15. 45
Immunitate gaudent qui rem immunem colunt.conſi. 136. num.26. 190
Immunitatem Eccleſiæ approbat lex Ciuilis.conſ.136.nume.5. 189
Immunitatem Eccleſiæ frangens venit contra libertatem eius.conſ.141.nu.2. 197
Impedimentum à culpa proueniens non excuſat.conſ.166. num.21. 259
Impedimentum ex facto Iudicis dat neceſſitatem ad proteſtandum.ibid.num.22. 259
Impeditus iuſta cauſa facere quod iurauit non incidit in periurium.conſ.160.nu.60. 244
Imperator à Deo hẽt poteſtatẽ cõdẽdi leges.cõſ.53.n.6.76
Imperator eſt ſupra ius Ciuile.conſ.150.nu.9. 216

Imperator .l.Neminem.non potuit condere ſtatuta contra Clericos.conſ.136.num.8. 190
Imperator legitimat etiam filium Sacerdotis in terris Eccleſiæ.conſ.103.nu.96. 150
Imperator legitimando ad primæua iura,non habens ratione ad matrimoniũ,ad omnia reſtituit.conſ.103.n.66. 149
Imperator nõ habet poteſtatẽ in lege diuina.conſ.53.n.12. 76
Imperator non habet auctoritatem in ſpiritualibus. conſ. 103.num.3. 146
Imperator non habet poteſtatem ſuper rebus Clericorum. conſ.53.num.15. 76
Imperator nõ legitimat in terris Eccleſiæ.conſ.103.n.2. 146
Imperator non poteſt legem dare rebus Eccleſiæ.conſ.141. num.5. 147
Imperator non poteſt ponere manum in ſpiritualibus.cõſ. 70.num.8. 96
Imperator põt legitimare in terris Eccleſiæ.cõſ.103.n.65. 149
Imperator poteſt tollere ius commune.conſ.150.n.10. 216
Impetu committitur delictum in rixa.conſ.149.n.10. 213
Impetu delictum non dicitur proditoriè.conſ.149.n.11. 214
Impubes poteſt inuita offerri.conſ.74.n.7. 103
Impulſio excuſat ab homicidio doloſo.conſ.149.n.35. 215
In actionibus hominum cauſa immediata debet inſpici. conſ.50.n.72. 67
In antiquis ſufficiunt leuiores probationes.conſ.57.n.9. 83
In beneficialibus attenditur vltimus ſtatus.cõſ.98.n.9. 138
In beneficialibus omnis pactio ceſſare debet.cõſ.51.n.1. 71
Incantatores dicuntur malefici,& negromantici.conſ.116.n. 1. & 3. 167
Incãtatores grauiſſimũ ſcelus perpetrant.conſ.116.n.2. 167
In cauſa ſimoniæ admittũtur præſumptiones.cõſ.35.n.4. 39
Incendium in dubio præſumitur eueniſſe culpa inhabitantium.conſ.76.num.1. 106
Incertitudo parit libertatem.conſ.142.num.5. 200
In Collegiatis duæ Miſſæ quotidie cantari debent. conſ. 54.num.9. 79
Incompatibile eſt aſſignatio termini,& quod non ſit appellatio admiſſa.conſ.24.num.12. 28
Incõpatibilitas in beneficio poteſt eſſe triplex.cõſ.9.n.2. 10
Incompatibilitas nõ eſt ſi vnus duo onera ſuſtinere poteſt. conſ.51.num.25. 72
Incompatibilitas requirit reſidentiam.conſ.98.n.4. 138
Incompatibilitas verſatur circa duo.conſ.51.num.25. 72
In contractibus do, vt des, vel facias,requiritur effectus, & non verba.conſ.42.n.40. 53
In controuerſia inter Gabellarium,& Eccleſiam ſeu agentes eius Iudex Eccleſiaſticus eſt Iudex.cõſ.141.n.14. 198
In crimine falſi datur vnica pœna.conſ.8.nu.10. 9
In culpa dicitur,qui non facit quod homo prudens faceret. conſ.159.num.43. 241
In culpa eſt qui inſufficientem admittit.conſ.5.nu.14. 7
Inculpata tutela quando intelligatur.conſ.124.n.7. 175
Indebitè Canonici habent portionem ſeruientis, & etiam vacantis.conſ.133.nu.21. 325
Indebitè lucrans facit peccatum.conſ.157.nu.11. 234
Indicia manifeſta dolũ manifeſtũ inducũt.cõſ.149.n.27. 214
In domo patris mei multæ ſunt mãſiones.cõſ.156.n.19. 232
In dubio interpretandum eſt,quod eſt veriſimilius.conſ.24. num.20. 30
In dubio præſumitur pro ſententia.conſ.44.n.1. 56
Indultum non comprehendit beneficia reſeru.in extrauag. Ioan.22.& Bened.12.conſ.47.num.9. 61
Indultum ſimplex non extenditur ad beneficia reſeruata. conſ.47.num.2. 61
In expeditione litterarum penſionis datur iuramentum quod non interuenerit aliqua conuentio ſimoniaca. cõſ. 42.num.30. 53
Infamia contrahitur proprio non alieno delicto. con. 148. num.29. 103
In fauorem matrimonij in dubio eſt iudicandum. conſ. 37. num.6. 43
Inferior à Deo, & Papa non poteſt infringere immunitatẽ. conſ.53.num.24. 76
Inferior etiam de partium conſenſu non poteſt tractare cauſam à Papa auocatam.conſ.36.num. 39
Inferior non interpretatur ius ſcriptum.conſ.19.n.14. 22
Inferior non poteſt contra ea,quæ ſuperior decreuit. conſ. 142.num.35. 201
Inferior non poteſt in diſpoſitis per Papam ſe intromittere. conſ.136.nu.43. 191
Inferior non poteſt ponere manum vbi Papa poſuit. conſ. 160.num.20. 243
Inferior non poteſt ſua conſtitutione ligare ſuperiorem. conſ.76.n.19. 107
Inferior non poteſt ſe intromettere vbi Papa manum appoſuit.conſ.97.n.10. 137
Inferior non poteſt tollere facta per ſuperiorem.conſ.103. num.15. 162
Inferior Prælatus non habet fiſcum,neque Camerã. conſ. 133.num.1. 187
Inferiores non poſſunt tollere,nec addere,vel immutare legem ſuperiorũ.cõſ.153.n.38.ſol.226.& conſ.173.n.3. 271
Inferiores Prælati olim ad minores auctoritatem habebãt, & dimiſſorias.conſ.142.num.50. 202
Inferiores Prælati,qui habent ius Epiſcopale,poſſunt diſponere.conſ.123.nu.23. 174
Infirmitas leuis non excuſat:& quomodo cognoſcatur.cõſ. 171.nu.5.& 6. 270
In generali conceſſione non venit caſus non cogitatus.cõſ. 157.nu.23. 235
In generali conceſſione non veniũt inſolita.conſ.2.n.10. 3
In generali conceſſione non veniunt ea,quæ ſibi Papa ſpecialiter reſeruauit.conſ.47.n.6. 61
In gratificatione quæ ſint conſpicienda.conſ.24.nu.28. 30
In grauioribus oportet conſtare de ſufficientia mandati. conſ.10.num.5. 13
Ingredientes domum infirmi præter eius voluntatem dicũtur turbationem intuliſſe.conſ.155.num.7. 230
Inhoneſta non valent,nec cõualidantur.conſ.173.n.47. 274
Inhoneſtè viuendo dicitur cauſa ſufficiens ad expellendum conductorẽm.conſ.143.nu.7. 204
Inhoneſtum eſt quod quis patiatur detrimentum.conſ.153 num.41. 226
Inijcio verbum.conſ.82.num.4. 116
In inſolitis non præſumitur diſpenſatio.conſ.102.n.17. 143
Initium eſt à primo actu.conſ.50.nu.80. 67
In iudicijs poſſeſſorijs nõ quæritur an quis iuſtè poſſideat. conſ.31.nu.7. 36
In iudicio poſſeſſorio ſufficit colorare poſſeſſionem. conſ. 31.num.8. 36
Iniuria conſiſtit in ſolo conuicio ſine percuſſione.conſ.82. num.5. 116
Iniuriam non remittere, quãdoque expedit.conſ.128.n.12. 181
Iniuriam proximi ſui quilibet tenetur debellare.conſ.124. nu.1. 175
Iniurians Clericum in Eccleſia,vel cœtu religioſorum,dicitur committere ſacrilegium.conſ.82.n.12. 117
Iniuriato licet iniuriam propulſare.conſ.149.n.32. 214
In materia hæreſis non attenditur ſpecies,vel modus peccãdi,ſed effectus violationis fidei.conſ.87.n.6. 123
In materia ſtricta,quod expreſſe non mutatur in ſuo eſſe ſtare cenſetur.conſ.64.n.13. 90
In mortuarijs ſeruatur ordo portionum,& diſtributionum. conſ.81.nu.8. 116
In notorijs non requiritur probatio.conſ.31.n.18. 36
Innouatio Canonũ à Cõcil.eſt. cõſ.14.n.7. 16
In pœnis benignior eſt interpretatio facienda.conſ.8.n.5. 9
In poſſeſſione,vel quaſi,oĩs eſt manutenẽdus.cõſ.31.n.5. 36
In poſſeſſorijs ſufficit prætendere ſe hæredẽ.cõſ.31.n.16. 36
In poſſeſſorio non admittitur oppoſitio niſi conſtet de nullo iure.conſ.41.n.12. 47
In poſſeſſorio non agitur de canonizatorio.conſ.13.n.5. 17
In poſſeſſorio nõ quæritur an quis poſſideat iuſtè.cõſ.41.n.10. 47
In præſcriptione tria requiruntur.conſ.40.n.37. 48
In præſentationibus diuerſis ordinarius habet electionem. conſ.24.n.26. 30

In

In primo motu agens non dicitur agere in contemptum. conſ.132.num 3. 185
In priuatis non cadit præſcriptio ſed conſuetudo ſicut in vectigalibus.conſ.77.nu.10. 109
In pro litore eſt animus præmeditatus.conſ.149 n 17. 214
In profanis non habet locum clauſula parito iudicato cōſ. 39 num.2. 44
Inquiſitor debet attingere ſaltem annos.40.cōſ 85 n.1. 121
Inquiſitor habet iuriſdictionem ſuper hæreticos.conſ.137. num.5. 192
Inquiſitor in quibus ſine Epiſcopo procedat. conſ.137. nu. 7. & 12. 192
Inquiſitor non debet omittere quod ad eius officium pertinet.conſ.85.n.2. 121
Inquiſitor non habet iuriſdictionem niſi in hæreſi manifeſta.conſ.137. num 11. 192
Inquiſitor non ſubijcit tormentis, neque ſententiam profert ſine Epiſcopo.conſ.138.num.8. 192
Inquiſitor procedit ſeruata Clemētina de hæret. conſ. 140. num 6. 196
In re dubia Eccleſiaſticus cognoſcit.conſ.20. num. 13. 24
In reſcriptis attenditur intentio concedentis.conſ. 84. nu. 24. 120
In reſeruatione fructuum pro penſione habetur reſpectus ad valorē ſecundū quē valēt in partibus.conſ.84.n.7.119
Inſinuatio non conualidatur iuramento.cōſ.161.n.43. 249
Inſinuatio reqritur ēt in ſolutione debiti.cōſ. 161.n.41.249
Inſinuatio tam in præſumpta quam in expreſſa donatione requiritur.conſ.161.num.44. 249
Inſolita arguunt falſitatem.conſ.170.num.31. 268
Inſtantia currit minori.conſ.44.num.41.42. 59
Inſtitutio beneficij obtenti ſimoniacè non tenet. conſ.151. num.45. 220
Inſtitutio,& deſtitutio ꝑtinet ad Epiſcopū.conſ.33.nu.5.36
Inſtitutio,& deſtitutio cōtinent collationē.conſ.63.n.3. 88
Inſtitutio includit poſſeſſionem. conſ.31.num.10. 36
Inſtitutio ſpectat ad Epiſcopum.conſ.125.num.13. 177
Inſtitutus habet ius in re.conſ.33.num.4. 38
Inſtitut⁹ particularis habetur loco legatarij.cōſ.25.n.38 33
Inſtrumentum non præiudicat abſenti.conſ.10.nu.2. 12
Inſtrumentum referens aliud non probat ſi illud non producatur. conſ.44.n.6. 56
Integrè poſſidet,qui cum omnibus iuribus, & pertinentijs poſſidet.conſ.6.num.1.
Intellectus ad l.Cum ex eo. de elect. in 6.conſ.4.num.4 5
Intellectus ad l.Si pendentes.§.Si quid cloacarij. ff.de vſuf. conſ.71.num.14. 99
Intellectus ad l.Celſus.ff. de recept.conſ.108. num. 9. 158
Intellectus ille ſumi debet,quem effectus,& exitus demonſtrat.conſ.92.num.19. 128
Intelligentia Bullæ Pij V.in ordine.120.& 151.conſ.130. n. 1. 182
Intentio agentis eſt cauſa finalis.conſ.132.num.1. 185
Intentio extenditur ad tempus datæ.conſ.84. nu. 25. 120
Intentio eſt duplex principalis,& ſecundaria. conſ 90. nu. 10. 127
Intentio ex tribus conſiderari debet.conſ.90.num.9. 127
Intentio legis eſt anima legis.conſ.70.nu.24. 97
Intentio legis potius quam verba ſunt ſpectanda.conſ.127. num.1. 179
Intentio operantis eſt conſideranda quia plus, & minus poteſt peccare.conſ.163.nu.27. 254
Intentio Papæ talis præſumitur qualis lex ſcripta. conſ.72. num.4. 100
Intentio præſumitur ſecundū naturā actus.cōſ.72.n.5.100
Intentio probatur per Iuramentum.conſ.161.n 58. 250
Intentio principalis eſt quando actus aliter non fieret. cōſ. 90.num.11. 127
Intentio ſecundaria eſt quando actus fieret etiam non cōcurrente illa conditione.conſ.90.num.12. 127
Intentio ſola eſt conſideranda.conſ.84.nu.27. 120
Intentio ſtatuentium debet eſſe cum Iure communi conformis.conſ.76.n.12. 107
Interdicto,vnde vi,poteſt agi contra eum, qui agit contra formam.conſ.91.nu.14. 129
Intereſt Reipublicæ vt villæ malis hominibus purgentur. conſ.76.num.9. 106
Intereſt ſcire an ſint filij ſecundi matrimonij cōſ 57.n.2.82
Interpretatio contra propriam verborū ſignificationē fit, vt attendatur intentio ſtatuentis.conſ.96 nu.23. 137
Interpretatio iniqua non eſt facienda.conſ.165.nu.6. 253
Interꝑtatio min⁹ præiudicialis præſcēdi dēt.cōſ.8.n.1.9
Interruptio debet durare per 10.annos conſ.90. n.8. 168
Interruptio in vno actu nō interrūpit alios.cōſ.50.n.53.66
In teſtamentis plenior fit interpretatio.conſ. 25.nu.26. 32
Intrà dicuntur,quæ ſunt in corpore.conſ.147. num.3. 199
Introductio ſignificat interius.conſ.142.num 2. 199
Intruſus dicitur qui ſine titulo ſe inducit in poſſeſſionem. conſ.23.nu.3. 28
Intruſus dicitur,malæ fidei poſſeſſor.conſ.152.n. 7. 222
Intruſus eſt etiam,qui poſſeſſionem recipit cum auctoritate Iudicis non ſeruato ordine.conſ.152.num.7. 222
Intruſus non reſtituitur.conſ.125.n.19. 177
Intruſus ob captam poſſeſſionem beneficij priuatur beneficio.conſ.113.num.12. 164
Intruſus quis dicatur.conſ. 125.num.17. 177
Intruſus tenetur ad reſtitutionem fructuū.cōſ.152.n.8.222
Inueſtiturā nō perēs dī delinquere in Dñum.cōſ.44.n.13.57
Inuocantes Dæmonem olim dicebantur Idolatræ,& Hæretici.conſ.116.n.4. 167
Ioſeph conſenſum dedit Christū ſepeliri in eius ſepulchro. conſ.154.n.15. 229
Irregularitas facit hominem indignum ad beneficia, & ordines.conſ.166.nu.20. 250
Irregularitas non committitur niſi in caſibus à lege expreſſis.conſ.123.num.1. 173
Irregularitatē nō eſſe in dubio vocari dēt.cōſ.123.n.1. 173
Iudæi ſi fiant Chriſtiani debent habere bona ſua.conſ. 140. num.26. 196
Iudæus recurrens ad Eccleſiā præſumitur bono zelo. conſ. 140.num.4. 196
Iudex ad quem acquirit iuriſdictionem.conſ.23.n.13. 28
Iudex debet committere puellam educari, vbi ſponſus voluerit.conſ.110.n.10. 160
Iudex debet habere diſcretionē pſonarū.cōſ.156.n.25.232
Iudex debet minus diligenter inquirere ſuper occulto adulterio.conſ.168 num.10. 264
Iudex debet prohibere illicitum.conſ.173.num.30. 274
Iudex Eccleſiaſticus procedit in quacunque oppreſſione facta Eccleſiæ.conſ.140.num.24. 196
Iudex Eccleſiaſtic⁹ eſt operū piorū executor.cōſ 10.n.1.13
Iudex habens informationem de delicto,incipit à carcere. conſ.166.num.29. 260
Iudex interloquendo poteſt variare.conſ 109.n.13. 159
Iudex mandat prouiſo Apoſtolico, quod oſtendat titulum. conſ.113.num.7. 164
Iudex poteſt incipere iudiciū à captura.conſ.166.n.31.260
Iudex non poteſt tollere fructuoſam legē. conſ.19 n.13.21
Iudex non tenetur ſequi opinionem multorum,ſi non ſit bona.conſ.70.n.20. 97
Iudex poteſt procedere contra Concubinarios non ſeruato Conc.conſ.19.n.18. 21
Iudex quando citari poſſit.conſ.133.nu.7. 187
Iudex ſecularis agit ad dotem dandam hebreæ ad fidem peruentæ.conſ.140.num.25. 196
Iudicari debet quod eſt magis veriſimile.cōſ.161.n. 17. 248
Iudicare nemo debet ante veram, & iuſtam probationem. cōſ.138.n.6. 193
Iudicium procedens à non habente poteſtatem eſt nullum. conſ.91.nu.2. 129
Iudicium ſine voluntate eſt nullum.conſ.91.n.3. 129
Iura acquiſita Eccleſiæ trāſeunt in Rectorē.cōſ.96.n.19.136
Iura Epiſcopalia poſſunt præſcribi.conſ.147.num.49. 202
Iura loquentia de Simonia debent intelligi de vera, & propria. conſ. 42. num. 25. fol. 52. & conſil. 90. num. 26. fol. 128

Iura ſingularium perſonarum non tolluntur ſine eorũ conſenſu.conſ.51. num. 59. 66
Iuramento mulieris non ſtatur quò ad dirimedum Matrimonium.conſ.120.num.3. 170
Iuramẽtum ad incognita nõ ſe extendit.conſ.160.n.33.243
Iuramentum ad incognita non valet.conſ.160.num.8. 243
Iuramentum contra Canonicas ſanctiones non valet.conſ. 160.num.13. 243
Iuramentum contra legem non tenet.conſ.154.nu.3. 229
Iuramentum contra leges, & bonos mores non eſt ſeruandum. conſ.160.nu.55. 243
Iuramentum corroborat facta.conſ.96.nu.15. 136
Iuramentum debet trahere tres comites.conſ.160.n.3. 242
Iuramentum eſt acceſſorium ſuper quo eſt interpoſitum. conſ.160.num.1. 242
Iuramentum expurgat præsbyterum ab infamia.conſ.169. num.14. 265
Iuramentum incautè interpoſitum non eſt obſeruandum. conſ.nu.50. 244
Iuramẽtũ in damnũ cultus diuini nõ valet cõſ.160.n.53.244
Iuramentũ in præiudiciũ alterius nõ valet.cõſ.160.n.14.243
Iuramentum in quo deficit vnum ex tribus comitibus eſt peccatum conſ.160.num.52. 244
Iuramentũ inualidũ nõ inducit periurium.cõſ.160.n.26.243
Iuramentum inualidum non obſeruans non incidit in periurium.conſ.160.num.31. 243
Iuramentum viri, & mulieris requiritur quando agitur de dirimendo matrimonio.conſ.120.num.4. 270
Iuramentum non conualidat donationem non Inſinuatã tam præſumptam, quam expreſſam.conſ.161.nu.49. 249
Iuramentum non ſeruans ex cauſa à iure permiſſa non eſt periurus.conſ.160.num.10. 243
Iuramentum operatur effectũ cõſtitutionis.conſ.21.n.2.25
Iuramentum probat, quod aliàs non conſtabat. conſ.169. num.15. 265
Iuramentũ recipit cõditiones cõtractus.conſ.21.nu.6. 25
Iuramentum requiritur ab illo, qui inſtat publicari teſtamentum.conſ.170.num.12. 268
Iuramentũ ſimplex ad illicita nõ ſe extẽdit.cõſ.160.n.9.243
Iuramentum ſuper aliquo pertinente ad diuinum cultum, religionem, vel pietatem, remitti non poteſt, & contra cultum religionẽ, vel pietatem poteſt.conſ.160.n.56.244
Iuramentum vt conualidet inſinuationem, requirit mentionem de ea.conſ.161.num.46. 249
Iurans debet habere veritatem, diſcretionem, & iuſtitiam. conſ.160.nu.3. 243
Iurans illicitum non tenetur obſeruare.conſ.160.n.2. 242
Iurans incautè nõ obligatur ad obſeruãtiã.cõſ.160.n.7.243
Iurans malum de præcepto tenetur facere oppoſitum. cõſ. 160.num.51. 244
Iurans non perſcrutando veritatẽ dicitur temerè iuraſſe. conſ.160.num.6. 243
Iurans vno comite deficiente non dicitur iuraſſe.conſ.160. num.4. 243
Iurantes ſtatuta contra Canones non tenẽtur ad obſeruãtiam.conſ.160.num.28. 243
Iurantes, qui commodum percipiunt, poſſunt ſibi inuicem remittere Iuramentum.conſ.160.num.57. 244
Iuri Canonico ſtatur quando agitur de peccato.conſ. 157. num.8. 234
Iuri patronatui ex preſcriptione derogatur ſine expreſſione: contra infrà.conſ.38.num.2.& 4. 43
Iuri publico rènuntiari non poteſt.conſ.50.nu.58. 66
Iuriſdictio comprehenditur ſub appellatione caſtri, & bonorum.conſ.105.num.1. 153
Iuriſdictio conceſſa per priuilegium non extenditur ad nõ expreſſa.conſ.135.num.2. 187
Iuriſdictio debet prouenire ab eodem imperio, vt detur loco digniori.conſ.140.nu.12. 196
Iuriſdictio delegati eſt odioſa.conſ.43.num.13. 55
Iuriſdictio delegati non extenditur, & eſt odioſa. conſ.92. num.18. 129
Iuriſdictio in habitu tantum non dat præuentionem. conſ. 140.nu.12. 196
Iuriſdictio non eſt abrogata Epiſcopo per deputationem Inquiſitoris.conſ.137.num.6. 192
Iuriſdictio prima Eccleſiæ vnitæ habetur pro mortua. cõſ. 17.num 62. 20
Iuriſdictio venit etiam ſub appellatione territorij. conſil. 105.num.2. 153
Iuriſdictionem Epiſcopalem, quis dicitur habere.conſ.142. num.30. 201
Ius accreſcendi in beneficialibus, quando habeat locum. conſ.81.num.8. 115
Ius alterius non poteſt tolli niſi per Papam, vel Imperatorem.conſ.50.num.29. 65
Ius Canonicum conſiderat ſalutẽ animæ.cõſ.197.n. 9. 234
Ius Canonicum fuit extractum à nouo, & veteri teſtamento.conſ.157.num.13. 234
Ius Canonicum habet connexitatem cum iure diuino. cõſ. 157.num.12. 234
Ius Canonicum non permittit ea, quæ ſunt contra conſciẽtiam.conſ.157 num.10. 234
Ius Canonicum ſeruari debet, vbi agitur de peccato, vel dependentibus.conſ.102.num.5. 142
Ius commune difficilius tollitur quàm priuilegium. conſ. 50.num.27. 65
Ius cõmune informat cõuẽtiones, & pacta.cõſ.24.n.23. 30
Ius commune, quod expreſſè non ſit ſublatum, remanet in ſuo robore.conſ.170.num.6. 267
Ius eſt ars boni, & æqui conſ.19.num.2. 22
Ius Epiſcopale continet inſtitutionem, & deſtitutionẽ. cõſ. 63.num.2. 88
Ius in beneficio acquiritur ſi poſt electionem detur adminiſtratio.conſ.71.num.7. 98
Iuſpatronatus acquiritur de iure commmuni præſcriptione.conſ.41.num.16. 48
Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione, ſeu dotatione, vel multiplicatis præſentationibus.conſ.41.nu.5. 47
Iuſpatronatus acquiritur etiam per ſolam antiquam poſſeſſionem.conſ.41.nu.31.& 32. 49
Iuſpatronatus cõpetit laicis ex priuilegio.cõſ.151.n.6.229
Iuſpatronatus conſiſtit in tribus.conſ.129.num.2. 182
Iuſpatronatus dẽt verificari poſt Conciliũ.cõſ.147.n.28.211
Iuſpatronatus de per ſe ſine vniuerſitate bonorũ eſt quoddam ſpirituale.conſ.94.num.4. 133
Iuſpatronatus transfertur in laicum cum conſenſu Epiſcopi, ſed in Eccleſia non eſt opus conſenſu.cõſ.75.n.9. 105
Iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate bonorum.conſ.94. num.2.ſol.133.& conſ.129.nu.1. 183
Iuſpatronatus tranſit in extraneos ſi non adſit in reſeruatione taxatiua, tantum.conſ.75.nu.5.8.& 13. 105
Iuſpatronatus venditũ in extraneos ſine conſenſu Ordinarij deuoluit Eccleſiæ.conſ.94.nu.15. 134
Ius poſitiuum ſolũ remanſit poſt Chriſtũ.cõſ.103.n.96.151
Ius præſentandi perditur per non vſum.conſ.63.nu.15. 88
Ius publicũ non poteſt tolli à priuatis.conſ.160.n. 32. 243
Ius quæſitum nõ põt tolli per Principẽ conſ.142.n.24. 200
Ius remittendi iniuriã tranſit ad heredes.cõſ.128.n.20. 181
Ius ſuum probatur probando publicam vocem, & famam. conſ.58.num.5. 84
Ius tertij per ſtatutum tolli non poteſt.conſ.160.n.23. 243
Iuſta quãtitas dicitur illa quæ fuit cõſueta.cõſ.83.n.10.118
Iuſtitia denegari non poteſt.conſ.157.nu.60. 236
Iuſtitia eſt ars boni, & æqui.conſ.19.num.2. 23
Iuſtitia habet quattuor terminos.conſ.19.num.1. 22
Iuſtitia liberat à morte.conſ.157.num. 47. 236
Iuſtitia violatur auro.conſ.173.num.71. 275
Iuſtus dolor continuat per triginta dies.conſ.149.n.41.215
Iuſtus dolor tollit qualitatem præmeditati facinoris. conſ. 149.num.40. 219

L

LAici grauantes ſeruos Eccleſiæ incidũt in excommunicationem.conſ.136.num.46. 189

Laici

Laici non acquirunt ius in locis ſacris niſi de conſenſu Ordinarij.conſ.107.num.6. 157
Laici non habent poteſtatem in clericos.conſ.53.n.15. 76
Laici non poſſunt poſſidere ſpiritualia.cõſ.147.nu.3. 209
Laici nullã habent poteſtatẽ in clericos.conſ.106.nu.2. 154
Laici olim, etiam dotando non habebant ius in beneficijs. conſ.147.nu.6. 209
Laici per priuilegiũ habent Iuſpatronatũ.cõſ.147.n.5. 209
Laici ſtatuentes habent in forenſes iuriſdictionem in potentia ſuper ſolemnitate actus.conſ.106.nu.13. 155
Laici ſunt ſubiecti Eccleſiæ pro operibus pijs. cõſ.20.n.6. 24
Laicus concubinarius poteſt puniri à Iudice Eccleſiaſtico. conſ.79.num.1. 111
Laicus non habet iuriſdictionem in Eccleſia.cõſ.40.n.9. 45
Laicus pro re pia trahitur ad forũ Eccleſiæ.conſ.20.n.6. 24
Lapſo quadrimeſtre ſtatim currit tempus ſex menſium ordinario.conſ.125.num.26. 177
Lapſo quadrimeſtre ſtatim fit deuolutio ordinario. conſ. 125 num.23.nu.23.& 25. 177
Laxa fit interpretatio vbi agitur de operibus Miſericordiæ. conſ.25.num.27. 32
Laudemium non ſoluitur pro renouatione liuelli. conſ. 27.
Lectio Grammaticalis æquiparatur Theologicæ. conſ. 51. num.20. 72
Legata diminuuntur hæreditate diminuta.conſ.66.n.1. 92
Legatarij non poſſunt auctoritate propria habere poſſeſſionem rei legatæ.conſ.170.nu.45. 269
Legatum ab extraneo factum differt a patre facto. conſ. 164. nu. 5. 255
Legatum ab vxore factum marito cenſetur animo compẽſandi.conſ.25.num.1.24.39.26. 31
Legatum à patre factum filiæ eum nupſerit eſt purum. cõſ. 163.nu.4. 255
Legatum filiæ factum eſt purum, etiam ſi excedat legitimã. conſ.164.num.13. 256
Legatum filiæ factum, quando nupſerit, debetur etiam ingredienti Monaſteriũm.conſ.164.num.8. 256
Legatum in certa re expreſſa debetur ſine mora. conſ. 66. num.12. 96
Legatum pium detrahi ante omnia intelligitur, vt inſolidũ legata ſoluantur.conſ.66.num.5. 92
Legatum pium detrahi ante omnia intelligitur quò ad detractionem Falcidiæ.conſ.66.num.4. 92
Legatum pium eſt relictum pro anima.conſ.66.nu.12. 92
Legatum pium etiam ſi caducum remanet apud heredes. conſ.66.num.16. 92
Legatum pium non minuitur propter alia legata.conſ.66. num.14. 92
Legatum pro dote eſt pium.conſ.164.num.9. 256
Legatum purum tranſmittitur.conſ.55.nu.4. 80
Legatum quando fit caducum.conſ.55.nu.1. 80
Legem ſibi imponere vnicuiq; licet.conſ.96.num.17. 136
Leges abolentur in his quæ concernunt ſpiritualitatem. conſ.70.nu.6. 96
Leges conſiſtunt in ratione, & ſenſu. conſ.70.n.17. 97
Leges debent concordari.conſ.161.num.61. 250
Leges impedientes libertatem Matrimonij ſunt abrogatæ. conſ.70.num.7. 96
Legitima debetur filijs in ſignum præeminentiæ. conſ. 66. num.23. 92
Legitima eſt ſecundum, ſecundum iur naturale. conſ. 164. num.2. 255
Legitima in dote computatur.conſ.161.n.62. 250
Legitima non patitur dilationem.conſ.164.nu.6. 255
Legitima non poteſt grauari aliqua conditione.conſ. 164. num.3. 255
Legitima proles probatur ex ſola colorata poſſeſſione Maritali.conſ. 14
Legitimati comprehenduntur à quacunq; diſpoſitione.cõſil.150.num.11. 217
Legitimati non ſunt infames.conſ.103.num.26. 148
Legitimati quando ſufficit quod ſint legitimi morte teſtatoris.conſ.150.num.13. 217
Legitimatio ab habente facultatem à Principe cenſetur facta ab ipſo Principe.conſ.103.num.1. 145
Legitimatio ad aliquos particulares actus habetur pro diſpenſatione.conſ.103.num.54. 149
Legitimatio ampla eſt fauorabilis, & extenditur ad omnea actus.conſ.103.nu.86. 151
Legitimatio eſt vera, & propria reſtituendo primæuo iuri conſ.103.num.85. 151
Legitimatio filiorum inter quos non poterat eſſe matrimonium, dicitur diſpenſatio.conſ.103.nu.6. 147
Legitimatio, in qua nulli fit præiudicium, eſt fauorabilis. conſ.103.nu.87. 151
Legitimatio non facit filium alumnum.conſ.66. nu. 26. 93
Legitimatio odioſa non extenditur ad caſus nõ expreſſos. conſ.103.num.7. 147
Legitimatio operatur idem quod præcedens legitima natiuitas.conſ.103.nu.19. 147
Legitimatio Papæ idem operatur quo ad ſpiritualia quod legitimatio Imperatoris ad tẽporalia.conſ.103.n.36. 148
Legitimatio Papæ non poteſt dici diſpenſatio. conſ. 103.n. 35. 148
Legitimatio Papæ ſimpliciter eſt etiam habilis ad Epiſcopatum.conſ.103. num.39. 148
Legitimatio particularis, quia odioſa non extenditur. cõſ. 103. num.53. 149
Legitimatio poteſt fieri pluribus modis, conſ.103.n.84. 150
Legitimatio quando trahitur retro.conſ.103.num.61. 149
Legitimato ſunt ſublati omnes defectus.cõſ.103.n.46. 149
Legitimato vitium in toto eſt ſublatum,conſ.103.n.51. 149
Legitimatus ab Imperatore quãdo poſſit habere beneficiũ. conſ.103.num.67. 150
Legitimatus, ac ſi de verò matrimonio natus eſſet, poteſt eligi in Epiſcopum.conſ.103.nu.55. 149
Legitimatus ad omnia iura nihil differt à verè legitimis. conſ.103. num.17. & 50. 147
Legitimatus à Papa poteſt non ſolum habere ſacerdotium ſed beneficium curatum.conſ.103.num.41. 148
Legitimatus à Papa poteſt vbique terrarum ad ordines promoueri.conſ.103.nu.34. 148
Legitimatus in vitium matrimonij eſt verè legitimus habito reſpectu ad tempus Natiuitatis, & non diſponendo de matrimonio eſt legitimatus ad tempus legitimationis citrà verè vt ſupra ficto.conſ.103.num.60. 149
Legitimatus non differt à natis de matrimonio. conſ. 150. num.8. 216
Legitimatus per ſubſequens matrimonium, & naturalis poteſt eligi in Epiſcopum.conſ.103.nu.75. 150
Legitimatus quando ad ſpiritualia principaliter dicatur habilitatus.conſ.103.num.41. 148
Legitimatus reuocat donationem factam à Patre.cõſ.150. num.14. 217
Legitimatus ſuccedit in bonis Aui.conſ.150.num.12. 217
Legitime natus ſi admittitur ad Epiſcopatum ita legitimatus in ampla forma.conſ.103.num.69. 150
Legitimæ non dicitur renunciatũ per generalem renuntiationem.conſ.150.num.20. 217
Legitimitas probatur ex ſola tractatione vti filios. cõſ. 57. num. 83
Leno dicitur, qui mancipia in domo quæſtuaria tenet.conſ. 26.num.4. 33
Leno etiam eſt qui tenet mulierem palam ad lucrum. conſ. 26.num.5. & 6. 33
Leniora delicta fiunt motu repentino.conſ.149.nu.12. 214
Leuis iniuria in Eccleſia, aut theatro, dicitur enormis.conſ. num.7. 117
Lex agens de bonis animæ præfertur legi agenti de bonis corporis.conſ.70.nu.36.
Lex debet eſſe regulata à ratione.conſ.53.nu.7. 36
Lex diſponens de rebus ſacris pertinet ad bonum publicũ. conſ.70.num.33. 110
Lex diuina tolli non poteſt ſtatuto, aut conſuetudine hominum.conſ.53.num.5. 76
Lex eſt quoddam donum Dei.conſ.53.nu.3. 76

Lex

Lex extenditur ad omnia, quæ congruunt rationi in lege expreſſæ.conſ.64.num.4. 89
Lex,& ſi excep.C.de maleſ.& mathem.nõ habet locum niſi conſtet de delicto.conſ.117.num.9. 168
Lex humana habuit originem à lege æterna.conſ.53.n.1. 76
Lex in corpore iuris dicitur vſu recepta.conſ.147.n.24. 210
Lex inferioris non valet cõtra ea, quæ à ſuperiori lege permittuntur.conſ.114.nu.15. 165
Lex loquens per verba fictionis in actu dependente à lege dicitur bene facere.conſ.103.num.58. 149
Lex neminem.C. de Sacroſ.Eccleſ.non valet contra Clericos.conſ.136.num.7. 189
Lex paulus.ff.rem ratam haberi: declaratio. conſ. 109.nume.19. 259
Lex per quam matrimonium eſt timidum eſt abrogata.conſil.146.num.2. 208
Lex poſterior non abrogat anteriorem.conſ.161.n. 60. 250
Lex ſecunda.C. de iure emphytheutico habet duos caſus.conſ.69.num.6. 135
Lex ſerui electione.ff.de leg.1.declaratur.cõſ.109.n.19. 159
Lex ſi pendentes.ff.de vſufruct.conſ.136.nu.31. 134
Lex viua plus operatur quam mortua.conſ.103.nu.52. 149
Lex viua tollit omnem defectum, & facit de illegitimo legitimum.conſ.193.nu.77. 150
Lex vnica. §. Accedit. C. de rei vxor. actio.duo neceſſaria requirit.conſ.161.nu.66. 250
Libellus nec conteſtatio litis requiritur in prouidendo Eccleſiæ.conſ.113.num.3. 164
Liber particularis probat intentionem.conſ.161.n.39. 249
Libera facultas teſtandi non ſe extendit ad rem alienam, conſ.154.nu.17. 230
Libera voluntas eſt contraria metui.conſ.74.num. 21. 103
Liberalitas eſt interdicta coniugibus.conſ.25.nu. 37. 33
Liberalitatem ex praua conſuetudine nemo Eccleſiæ frangere debet.conſ.141.nu.1. 198
Liberi omnes naſcebantur à primæuo iure.cõſ.103.n.2. 147
Licentia Canonicorũ cuſtodum reliquiarum habetur pro ſynodali.conſ.28.num.6. 34
Licentia exeundi à monaſterio, cum promiſſione redeundi præſentata in actis obligat ad religionem. conſ. 74.nume.16. 104
Lingua inflammat animum.conſ.166.nu.91. 259
Litterati ſunt tanquam muri inexpugnabiles conſ.152.nume.48. 229
Litteræ expeditæ operantur vt pœnæ in eis contentæ poſſint fulminari.conſ.36.num.32. 42
Litteræ Papales non facientes mentionem dependentia litis ſunt nullæ.conſ.38.nu.6. 44
Litteræ ſubreptitiæ nihil valent.conſ.23.nu.8. 26
Loca pia gaudent immunitate Eccleſiaſtica, & æquiparantur locis Sacris.conſ.2.num.2.& 3. 35
Loca pia non tenentur ad Gabellas.conſ.2.nu.6. 3
Loca pia ſunt ſub iuriſdictione Eccleſiæ.conſ.2.nu.4. 3
Loca pia viſitantur ab Eccleſiaſtico,& eius auctoritate cauſæ agitantur.conſ.2.nu.5. 3
Locatio per triennium, cum promiſſione alterius triennij non valet.conſ.68.nu.2. 94
Locatio rerum Eccleſiæ non poteſt fieri vltra triennium conſ.68.nu. 1. 94
Locatio triennij cum pacto alterius triennij videtur facta in fraudẽ legis.conſ.68.nu.3. 94
Locus dicitur religioſus quando habet Eccleſiam cum Altare, Campanile,& Campanam.conſ.104.nu. 1. 154
Locus eſt factus propter homines non homo propter locũ. conſ.50.num.120. 69
Locus pius & quæ ſint opera pia.conſ.2.nu.1. 3
Locus profanus, ſeu Laicalis non eſt ſuppoſitus ſolutioni decimarum.conſ.104.nu.2. 152
Locus religioſus magis,& minus eſt vbi celebrantur officia magis, aut minus.conſ.48.nu.4. 62

M

Magis idoneus eſt eligendus.conſ.151.n.53. 221
Magiſtro,& Theologo ſunt deputandi fructus beneficij, vt gratis doceat.conſ.51.num.11. 71
Maior Canonicus cui ſpectet conuocare capitulum.conſil.24.num.15. 29
Maior eſt dignitas in Eccleſiis; quàm in Principe Seculari. conſ.40.num. 13.fol.45.& conſ.71.nu.13.fol.99.& conſil. 141.num.12.fol.197.& conſ.145.num.2. 206
Maior in ordine, licet ſit poſterior in ſcriptura, præcedit. conſ.50.nu.106. 69
Maior natus non ſemper intelligitur qui ſit ætate maior. conſ.24.nu.14. 29
Maior quando non gaudet priuilegio reſtitutionis cum minori.conſ.44.nu.47. 59
Maius dignum trahit ad ſe minus dignum.conſ.53.n.23. 76
Mala credere non debemus credere, ſed probata vlciſci. conſ.138.num.7. 193
Mala fides eſt in eo, qui contrahit cum pupillo ſine ſolemnitate.conſ.21.num.14. 25
Mala fides eſt in eo, qui contrahit cum Prælato ſine ſolemnitate.conſ.21.nu.15. 25
Mala fides eſt ſcientia rei alienæ.conſ.102. num.7. 242
Mala fides nocet etiam hæredibus.conſ.102.nu.10. 244
Male percipiens diſtributiones quotidianas non eſt tutus in conſcientia.conſ.9.num.11. 13
Malè verſari in domo dicitur ſi ludus in ea tenetur, vel mulieres in ea inhabitent.conſ.143.num.11. 204
Maledicere eſt idem quod blaſphemare.conſ.89.n. 12. 123
Maleficia quatuor modis committuntur.conſ.149.n.1. 213
Malefici dicuntur ſemper malum facere.conſ.116.nu.6. 167
Malitia præſumitur permittendo labi tempus.conſ.148.nu. 10. 212
Malitiam ſufficit apparere per præſumptionem.conſ.148.n. 6. 212
Malitioſè petit qui inſtat poſt lapſum fatalium.conſ.44.n. 28. 56
Malum faciens Princeps ex conſilio ſibi dato, non illi imputandum.conſ.173.num.68. 275
Malum perſuadentes proximo occidunt animam.conſ.173. num.64. 275
Malum quod fuit ſublatum habetur pro non facto.conſ.90. num.24. 126
Mandatum ad vendendum requirit ſpecificationem rerum, quæ vendi poſſint,& certi pretij.conſ. 10.num.11. 12
Mandatum non extenditur ad rem maiorem non expreſſa. conſ.50.num. 11. 13
Mandatum Papæ eſt reducendum ad ius commune. conſil. 45.num.11.45.& conſ.91.num.11. 129
Manifeſte verbum interpretatur pro notorio. conſ.137.nu. [illegible] 192
Manſionaria eſt beneficium ſimplex.conſ.5. num.4. 6
Maritus debet habere fructus illius anni, in quo reddet fundum vxoris.conſ.165.num.7. 257
Maritus habet ſucceſſionem dotis vxoris.conſ.70. nu. 3. 96
Maritus negligens curare vxorem infirmam expellitur ab eius ſucceſſione.conſ.37.num.4. 42
Maritus non tenetur alimentare vxorem, quæ dotem non dedit.conſ.37.num.13. 43
Mater ad ſecunda ſponſalia tranſiens tenetur filijs primi matrimonij relinquere donationem propter nuptias. conſ.70.num.2. 96
Mater non poteſt offerre filiam in præſentia patris. cõſ. 74. num.12. 103
Materia beneficialis eſt ſtricta.conſ.126. num. 2. 178
Matrimonia debent eſſe libera.conſ.146.num. 1. 208
Matrimonia non poſſunt impediri.conſ.70.num.5. 96
Matrimonia ſunt libera.conſ.70.num.4. 96
Matrimonium eſt res fauorabilis.conſ.70.num.8. 97
Matrimonium carnale, & ſpirituale eodem priuilegio vtuntur.conſ.164.num.10. 256
Matrimonium incidenter probatur.conſ.13.num. 7. 16

Matri-

Matrimonium non dicitur conſummatum quando, ſemen non emittitur intrà vas.conſ.120.nu.2. 170

Matrimonium inducitur ex copula, ſi animus,& intẽtio ad hoc fuerit.conſ.146.num.22. 208

Matrimonium non conſummatũ per ingreſſum in religionis diſſoluitur.conſ 120.num.1. 170

Matrimonium principaliter intentatum requirit altiores probationes.conſ.11.num.10. 14

Matrimonium probatur quando teſtes deponunt de contractu,& reputatione.conſ.11.num.6. 14

Matrimonium ratum,non conſumatum,dirimitur per ingreſſum religionis.conſ.146.num.16. 208

Matrimonium ratum olim nõ diſſoluebatur per ingreſſum Religionis.conſ.146 num.18. 208

Matronæ electæ ad videnda clauſtra virginitatis, ſi iurantes veritatẽ dixiſſe, diſſoluitur matrimonium. conſ. 120. num.7. 170

Medietas diſtributionũ tollitur negligentibus ſuſcipere ordinem annexum.conſ.153. nu. 5. 224

Melioramẽta amittit feudatarius ob delictũ.cõſ.44.n.11.57

Melioramenta quando ſunt pars pretij.conſ.96. n. 23. 136

Melioramenta ſecundum legem reſtituuntur per Eccleſiam finita generatione.conſ.96 num.22. 136

Melioratio conſideratur etiã ad futurũ.conſ.158.n.38.239

Melius eſt parum cum iuſtitia,quam multum cum iniquitate.conſ.173.num.58. 275

Mendicantes non habent immobilia,vel de nouo acquirunt intellige.num.9.conſ.1.num.6. 1

Mendicantes ſunt etiam,qui victũ ſibi quærũt.conſ.1.n.7.1

Mens diſponentis colligitur ex antecedentibus.cõſ.156.n. 31. 233

Mens diſponentis eſt attendenda,conſ.52.num. 10. fol.75. conſ.156.num.31. 232

Mens eſt anima,& ratio legis.conſ.14.num.2. 16

Mens eſt inſpicienda non ſonus verborũ.conſ.156.nu.8.231

Mens eſt potentior verbis,& voce loquentis.cõſ.52.n.13.74

Mens eſt tanquam anima ad corpus.conſ.53.n.11. 73

Mens ex coniecturis cognoſcitur.conſ.55.num.3. 80

Mens fundatoris præualet verbis.conſ.14.n.5. 19

Mens legis eſt ſemper attendenda.conſ.14.n.1.fol.16.conſ. 156.num.8. 231

Mens legislatoris eſt ſequenda.conſ.70.num.25. 97

Mens regulatur à veriſimili.conſ.25.num.7.& 8. 31

Mens teſtatoris declaratur ex verbis.conſ.170.num.23.268

Mens teſtatoris in primis eſt attendenda.conſ.55.nu 2. 80

Menti fundatoris eſt adhærendum.conſ.24.nu.3. 29

Mentio de pretio arguit emptionem.conſ.94. n. 8. 133

Mentio proprietarij non eſt facienda, ſed de poſſeſſione. conſ.41.num.16. 48

Mentio ſpecialis de iure Diœceſani requiritur ad tollendũ eius iura.conſ.100 n.8. 140

Mercenarius eſt dignus ſua mercede. conſ.52.nu.6. fol.73. conſ.153.n.11.225. conſ.157.nu.1.fol.233. conſ.161.fol. 251.conſ.83.n.2.fol.117.conſ.162.num 14. fol. 252

Merces datur ſecundum opus.conſ.159.num.30. 242. & conſ.157.num.1.fol. 233.conſ.160. num.33. 245

Meretrix eſt illa quæ libidini multorũ patet.cõſ.73.n.9.101

Menſa ceſſat in præſentia Epiſcopi, & conſanguineorum. conſ.74 num.3.5.13. 102

Metus dicitur etiam quando dubitatur de aliquo malo.cõſ. 159.n.26. 241

Metus dicitur qñ adeſt cauſa dubitandi.conſ.159.n.27.241

Metus impedit libertatem matrimonij.conſ.70. n.12. 97

Metus iuſtus eſt quando tolleratur quod non eſt veriſimile, & habetur pro probato.conſ.159.nu.32. 241

Metus parentum non eſt ſufficiens niſi præcedant minæ, & verbera.conſ.74.num.6. 103

Metus paruus ideſt amittendæ pœnæ irritat pœnam. cõſ. 70.num.14. 97

Metus qui cadit in conſtantem virum irritat matrimonia. conſ.70.n.15. 97

Metus reuerentialis excuſat.conſ.42.num.48. 53

Minor excuſatur à dolo præſumpto.conſ.109.n.29. 124

Minor non excuſatur à dolo malo.conſ.149.n.28. 214

Minor non habet poteſtatem in maiorem.conſ 53.n.8. 76

Minora crimina non impediunt ordines,niſi ſint per euidentiam facti manifeſta.conſ 138.num.2. 193

Minores 14. annis ignorant quid faciunt, & ſunt imperiti. conſ.5.num 6. 6

Miſſæ poſſunt celebrari in prima hora diei, etiam priuatè. conſ.54.n.15. 79

Miſſæ priuatæ poſſunt celebrari in diebus feſtis quando nõ dimittatur conuentualis.conſ.54.n.21. 79

Miſſæ quando poſſint celebrari in oratorijs.cõſ.162.n.1.251

Miſſæ quare poſſunt celebrari in oratorija in diebus ſolemnibus.conſ.162.n.17. 252

Miſſus in poſſeſſionem,poſt appellationem facit attẽtata. conſ.23.num.9. 28

Mixtura clericorum, & ſecularium in iudicando clericum non poteſt fieri.conſ.50.n.99. 68

Moderamen quando dicatur.conſ.124.num.16. 175

Moderatio præſupponit validitatem.conſ.34.n.6. 38

Modicitas operis nõ eſt in cõſideratione.cõſ.163.n.19.254

Modicum damnum ab hoſtibus datum non conſideratur. conſ.80.num.20. 113

Modicus defectus,ſeu modica inſufficientia nõ attenditur. conſ.5.num.15. 7

Modificatio eſt,quando aliquid limitatur,nec aliud fit eius loco.conſ.69.n.7. 95

Modus dicitur excedi re,quãdo quis agit pluſquam habeat in actione.conſ.91.nu.20. 130

Modus eſt de forma.conſ.91.n.5. 129

Modus etiam requiritur.conſ.43.nu.6. 55

Modus exceditur re,loco,& tempore.conſ.91.n.19. 130. & conſ 43.nu.20. 55

Modus omiſſus facit ſententiam nullam. conſ.91.n.4. 129

Molendinarij peccant volentes farinam à pauperibus. cõſ. 173.num.52. 275

Monachi à ſanctis ſunt inſtituti.conſ.50.nu.19. 65

Monachi tenentur ſicut cæteri ad obſeruantiam pacti iurati,& quando.conſ.56.num.11. 81

Monachus dicitur ſeruus.conſ.50.n.22. 65 conſ.50.num.23. 65

Monachus habetur pro mortuo.conſ.1.n.4. & 15. fol.1.& 2

Monachus non debet ſe immiſcere ſecularibus negocijs. conſ.50.n.24. & 126. 65

Monachus non habet agnationem quomodo intelligatur. conſ.1.num.1. 1

Monachus non habet ius eligendi.conſ.50.n. 125. 70

Monachus non poteſt præſentare ſine conſenſu ſui ſuperioris.conſ.125.nu 1. 176

Monachus non ſedet ante clericum.conſ.50.num.15. 65

Monachus pro mortuo quomodo intelligatur.conſ 1.nu.4. & 15. fol.1.& 2

Monachus quod non habeat agnationem quomodo intelligitur.cõſ.1 n.12.fo.2 & retinet iura ſuitatis.cõſ.co.n.10 1

Monachus retinet iura ſanguinis.conſ.1.num.8.& ſuccedit agnatis.num 9. 1

Monaſterium dicitur filius impropriè.conſ.1.n.5. 1

Monaſterium habetur loco filij in vltimis voluntatibus tantum conſ.1.nu.1.& 13. 2

Monaſterium loco filij quomodo procedat.conſ.1. n. 13. 2

Moneta eadem diuerſi valoris ſoluitur de minori. conſ. 89. num.16. 116

Monitio facta in ſynodo,an pro trina habeatur? conſ. 168. num.13. 265

Monitio pro trina quando habeatur.conſ.19.nu.25. 22

Monitio requiritur vbi agitur per inquiſitorem. conſ.85.n. 4. 121

Monitio vnica ſynodalis ſufficit.conſ.72.n.18. 100

Monitorium debet habere clauſulam iuſtificatiuam.conſil. 132.nu.7. 185

Monitorium ſine cauſæ cognitione,& clauſula iuſtificatiua non afficit.conſ.132.n.13. 185

Monitorium ſine clauſula iuſtificatiua eſt exorbitans. cõſ. 132.n.17. 186

Montes pietatis quando auctoritate Papæ dicantur erecti. conſ.2.n.6. 3
Mora non habet locum quando pars aduerſa paſſa ſit damnum.conſ.56.nu.6. 81
Mora non purgatur quando pœna, & certa dies non appoſitus.conſ.19. num.31. 22
Motus proprius excludit allegationem ſubreptitiæ,quando non agitur de præiudicio.conſ.98.n.13. 138
Motus proprius non operatur in præiudicium tertij.conſil. 89.nu.10. 126
Mulier habet iuſtam iuris ignorantiam.conſ.25.n.32. 32
Mulier habet probabilē iuris ignorātiam.conſ.139.n.4.194
Mulieres excuſantur ob ignorantiam iuris quando agitur de damno.conſ.139.n.5. 194
Mulieres inhoneſtè viuentes dicūtur meretrices. conſ. 143. num.12. 204
Mulieres inhoneſtæ non ſunt audiendæ, ſi locator eas expellere vellet.conſ.143.n.13. 204
Mulieres teſtificantur contra Clericum ſtupratorem. conſ. 26.n.2. 33
Multum refert ſcire an principaliter vel incidenter agatur de Matrimonio.conſ.57.n.1. 82
Mundus à peccato non eſt,qui conſilium Dei non denūciat. conſ.171.nu.9. 270
Mundus illuminatur ex ſcientia.conſ. 151. n.62. 221
Mundus ſumpſit exordium in die Dominico.conſ. 163.n.2. fol. 253
Munera debent ſolui per ordinem pro modo ſortunarum. conſ.145.num 12. 207
Munus ſordidum,ordinarium,& honeſtum,quod ſit.conſil. 53.n.38. 77
Muri ciuitatis dicuntur Sancti.conſ.61.n.2. 86
Mutare conſilium nemo poteſt in damnum alterius.conſ.5. num.11. 6
Mutare conſilium nemo poteſt in præiudicium alterius. conſ.109.num.2.16. 158
Mutare conſilium quando pater non poſſit in filiorum præiudicium.conſ.150.num.24. 217
Mutare quis non poteſt in eadem re in alterius præiudiciū. conſ.172.num.4. 272
Mutata conditione perſonæ mutatur ſtatus rei.conſ.69.nu. 3. 95
Mutata Eccleſia non eſt eadem,ſed diuerſa. conſ. 69. num. 13. 95
Mutatio eſt quando vno ſublato aliquid componitur. conſ. 69.num 8. 95
Mutatio nihil habet commune cum priori beneficio.conſil. 17 num.5. 19
Mutatione perſonæ mutatur,& extinguitur priuilegiū.cōſ. 69.n.9. 95
Mutatio voluntatis non præſumitur, niſi adueniente aliqd noui. conſ 170.num.16. 268
Mutato nomine in Eccleſia in aliam tranſit.conſ.69.n.10.95
Mutato nomine perſonarum eſt alia quoad formam, & quò ad materiam.conſ.69.nu.14. 91
Mutato ſtatu perſonæ mutatur ſtatus rerum. conſ.53.num. 22. 76

N

NArrata debent verificari in prouiſione contra iuris regulas.conſ.102.num.20. 143
Narrata ſolum probant ad effectum contractus tunc initi. conſ.10.num 7. 13
Narratiua debet probari quando ſit cauſa conceſſionis.cōſ. 107.nu.20. 157
Narratiua debet verificari tempore datæ.conſ.89.n.36.120
Narratiua eſt probanda, quando gratia eſt ad inſtantiam partis.conſ.107.nu.19. 157
Narratiua,etiam ſi ſit fundata gratia in ea,non probat cum ſit fundata ad inſtantiam.conſ.107.n.18. 157
Narratiua inſtrumenti ad aliud non probat, niſi illud aliud oſtendatur.conſ.10.n.3. 12
Narratiua nō præiudicat alteri nō cōprehēſo.cōſ.10.n.8. 13
Narratiua Papæ non probat quando ſuper eam non ſe fundat.conſ.107.num.16. 157
Narratiua Papæ non probat ſi ad petitionem partis ſit facta.conſ.107.n.17. 157
Narratiuæ Papæ in antiquis ſtatur,etiam de facto alieno. conſ.142.num.9. 200
Narratiuæ Papæ non ſtatur quando narrat ſibi narrata. conſ.86.n.3. 122
Narratiuæ Papæ ſtatur, in his,quæ pertinēt ad eius officiū. conſ.59.num.11. 85
Natura diſtributionum eſt, vt dentur perſonaliter ſeruienti.conſ.153.n.19. 225
Natura humana docet differentiam inter mulieres. conſil. 168.num.5. 264
Natura legis proſpicit ad futura.conſ.7.nu.13.fol.9. conſil. 41.nu.39.fol.49. conſ.52.nu.35.fol.74. conſ.62.nu.2.fol. 95. conſ.65.nu.2.fol. 91
Neceſſitas famis eſt maxima.conſ.173 nu.11. 273
Neceſſitas ineuitabilis eſt quando aggreſſus non poteſt fugere.conſ.124.num.8. 175
Neceſſitati Eccleſiæ eſt attendendum conſ.131.nu.13. 183
Negligens habere ordinem annexum amittit medietatem diſtributionem.conſ.160.num.16. 243
Negligentes priuantur commodo.conſ.44.n.39. 58
Negligentia clericorum in non recuperando bona Eccleſiæ punitur.conſ.80.n.13. 112
Negligentia non debet eſſe damno alicui.conſ.157.n.5.234
Negligentia non tollit ius habenti.conſ.157.nu.4. 234
Negligentibus iura non ſubueniunt.conſ.44.num.45. 59
Negotiorū geſtor poteſt cōſtituere actorē.cōſ.115.n.7.166
Nemo ab Eccleſia expellitur poſt aduentum Chriſti. conſ. 103.nu.95. 151
Nemo dat quod non habet.conſ.145.n.10. 207
Nemo dēt amoueri à poſſeſſione nō ſoluēdo.cōſ.19.n.11.21
Nemo debet cōdēnari ex præſūptionibus.cōſ.149.n.30.214
Nemo debet duplici onere grauari.conſ.136.num.23. 190
Nemo dēt priuari iure ſuo ipſo nō citato.cōſ.125. n.16. 177
Nemo eſt priuādus ſua poſſeſſione niſi citetur.cōſ.60.n.8 86
Nemo eſt priuandus ſua poſſeſſione ſine cognitione cauſæ. conſ.152.nu.2. 222
Nemo excipitur in delicto ſortilegorum.conſ.117.n.4. 168
Nemo poteſt in alieno aliquid mittere.conſ.172.n.16. 271
Nemo poteſt in alium plus iuris transferre, quàm quod ipſe habeat.conſ.112.num.5. 163
Nemo præſumitur facere immoderatam donationem conſ. 161.nu.28. 248
Nemo præſumitur iactare ſuum.conſ.161.n.6.& 20. 247
Nemo tenetur oſtendere titulum ſuæ poſſeſſionis. conſ.31. num.11. 36
Nemo tenetur pro crimine alterius.conſ.76.nu.7. 106
Nemo transfert in alium quod non habet.conſ.40.n.18. 56
Neque regula procedit in Eccleſiaſticis honoribus.conſ.50 num.118. 69
Nihil fieri poteſt in præiudicium præſentati.cōſ.23.n.7.28
Nihil poteſt fieri de promiſſis,niſi adimpleta conditione. conſ.159.num.15. 240
Nobilior eſt qui à Principe eſt decoratus. conſ.50.n.17. 65
Nobilis plus debet honorari in vtilitate, quàm ignobilis. conſ.156.num.18. 233
Nominatio collata in euentum mortis poteſt variari ante mortem.conſ.109.n.11. 159
Nominatio intelligitur ſecundum naturam generationis. conſ.109.n.10. 159
Nominatio ſi requirat ratihabitionem non habet aliquid in eſſe ante ratihabitionem.con.109.n.10. 159
Nominatꝰ ſuccedit poſt obitū nominantis.cōſ. 109.n.9. 159
Non conficiens inuentarium teneri vltra vires hereditarias non procedit in foro animæ,nec de iure canonico. conſ. 66.n.2.& 3. 92
Non creditur parentibus negantibus filiationem quando concurrunt præſumptiones.conſ.11.nu.3. 14
Non egent probatione,quæ conſtant euidentia facti. conſ. 80.n.26. 113
Non eligens vel præſentans magis idoneum grauat conſcien-

ſcientiam.conſ.151.n.54. 221
Non creditur cōfitēti narrata niſi probentur.cōſ.10.n.9. 13
Non ens non ſubijcitur actui ſenſitiuo .conſ.84.n.31. 120
Non entis nullæ ſunt qualitates.conſ.84.nu.38.fol.120.cōſ. 102.nu.24. 143
Non entium nullæ ſunt qualitates.conſ.117.nu.6. 168
Non eſt malum audire miſſam priuatam.conſ.54. n. 11. 74
Non eſt recedēdum a b intentione,& natura principij. cōſ. 156.num.37. 232
Non eſt tenendū quod non eſt veriſimile.conſ.161.n.18. 247
Non eſt turpe redimere ius ſuum pecunia.conſ.42.n.6. 51
Non idoneus dicitur ignorans.conſ.151.n.40. 250
Non licet anguſtiare viam quæ eſt in circuitu murorum Ciuitatis.conſ.61.num.3. 86
Non peccat qui facit ſecundum legē.cōſ.80.n.10.& 11. 112
Non peccat qui miſſā cōuentualē non audit.cōſ.54.n.20. 79
Non poteſt ſtatui contra Clericos.conſ.50.n.25. 65
Non præſtat impedimentum quod de iure non ſortitur effectum.conſ.109.n.6. 159
Non ratificātur geſta per procuratorē nō habentē ſpeciale mandatū in his,quæ ſpeciale requirunt. conſ.50.n.15. 16
Non ſeruans modum dicitur excedere fines mandati, & iuris.conſ.43.n.7. 55
Non ſolnere idē eſt quod pactis cōtranenire.cōſ.73.n.8. 101
Non tenentur ſoluere cenſum,qui illū igoorat.cōſ.16.n.7. 18
Non valet conſtitutio tollens,executionem dd. operum Eccleſiæ.conſ.20.n.3. 24
Notarij fides non probat,& quando.conſ.37. n.2. & 8. 42
Notario creditur de geſtis in eius ſcriptura.conſ.37. n.8. 42
Notariū qui ſe eſſe dicit, debet probare.conſ.170. nu.5. 267
Notari⁹ acqrit abſēti ſequnta ratihabit. cōſ. 109. n.22. 160
Notarius narrans contenta in alio ſuo inſtrumento reputatur iſdem teſtis. conſ.10.num.4. 12
Notarius poteſt abſenti acquirere.conſ.109.n.3.& 15. 159
Notarius requiritur in teſtameoto.conſ.170. n.7. 267
Notarius ſcribens aliquid in teſtamento ad ſuum commodum,facit nullum legatum.conſ.170.nu.11. 267
Notorium dicitur, quod percipitur ex oculorum perceptione.conſ.143. nu.15. 204
Notorium eſt illud quod inſpectione oculorum percipitur. conſ.73.n.10. 101
Notorium non eget probatione.conſ.31.nu.1.conſ.36. nu. 7. fol.39.conſ.59.n.10. fol. 85. 36
Noua vectigalia dicunt ea,q̄ nō erāt in vſu.cōſ.77.n.22. 109
Nonum dicitur, quod noo erat in vſu.conſ.157.n.54. 236
Nulla lex pōt timidiora reddere matrioonia.cō.70.n.10. 97
Nullitas ex defectu iuriſdictionis impedit executionem . conſ.20.n.14. 24
Nullitas ſemper poteſt proponi.conſ.170.nu.50. 269
Nutus dat ſignum voluotatis.conſ.140.n.1. 165

O

OBlationes à populo ſunt faciēdæ,& quō.cōſ.54.n.4. 79
Oblationes, de quibus in Exod.c.23.intelliguntur cæremonialiter.conſ.54.n.23. 79
Oblationes non ſunt de præcepto.conſ.167.num. 27.quando ſint de præcepto.nu.28. 262
Oblationes ſunt voluntariæ,& bonorum operum. conſ.54. n.22.& 25. 80
Obligans ſe principaliter, & inſolidum non cogitur ad ſolutionem niſi diſcuſſo principali, quando pecunia ad manus eius peruenerit.conſ.134.n.2. 188
Obligatio in forma cameræ afficit ſemper.conſ.56. n.14. 81
Obligatio oritur factis computis cum conſenſu debitoris .. conſ.52.n.23. 74
Obligatio parit vinculum quoad ſoluendum aſtringimur . conſ.52.n.24. 74
Obligatio,quæ oritur à diſpoſitione Papali , intelligitur de moneta currenti tempore obligationis.conſ.89.n.10. 125
Obſeruantia feſti eſt in parte moralis , & in parte cærimonialis.conſ.163.n.8. 254
Obſeruantia in prælatione habet locum inter Canonicos . conſ.50.n.50. 66
Obſeruantia non requirit præſcriptionem,ſed aliquos act⁹. conſ.50.nu.32. 66
Obſeruantia ſuperat oēs alias probationes.cōſ.50.n.55. 66
Obuentiones intelliguntur oēs redditus.conſ.162.n.12. 252
Occaſio probatur ex actu ſequenti.conſ.50.nu.87. 68
Occidere per induſtriā dicitur proditoriè.conſ.149.n.8. 213
Odia reſtringi debent.conſ.139.n.3. 194
Odioſum dicitur receſſus à iure communi.conſ.25.n.9. 31
Odium bonum iniuriatus oon tenetur dimittere , & quale ſit.conſ.138.n.6. 180
Odium bonum quandoque offenſus poteſt conſeruare. cōſ. 128. num.7. 180
Odium eſt duplex bonum,& malum.conſ.128.nu.5. 180
Offenſor debet petere veniam,& ſatiſfacere offenſo . conſ. 128.nu.1. 180
Offenſus cum iuramento poteſt extimare damnum, conſil. 128.nu.18. 181
Offenſus debet dimittere odium.conſ.128.n.2. 180
Offenſus poteſt agere contra offenſorem corā iudice . conſ. 128.num.11. 181
Offenſus ſatisfacit homini Chriſtiano dimittendo odiū cū ſignis io communi.conſ.128.n.8. 180
Officia non approbata à Sancta Romana Eccleſia ſunt prohibita.conſ.97.num.4. 137
Officiales recipientes munera dicūtur prædones, concuſſores, & tenentur ad reſtitutionē.conſ.173.n.18.& ſeq. 273
Officialis,qui poſt mortem Principis remanet in officio , ſalarium babere debet.conſ.83.n.5. 117
Officialis recipere debet ſalarium quouſque venerit nouus ſucceſſor.conſ.83.num.6. 117
Officialis vltra ſtipēdiū nihil pōt licitè hēre.cō.173.n.17. 273
Officium ſuum nemini debet eſſe nociuum.conſ.83.n.7. 117
Officium tutoris non eſt educare puellam,ſed vtilia facere. conſ.140.n.18. 161
Omiſſa citatione actus eſt nullus,etiamſi anctoritas Iudicis interuenerit.conſ.152.n.4. 222
Omittens inuētaria vr obligari creditoribus.cōſ.66.n.8. 92
Omne beneficium præſūmitur liberum.conſ.41.n.3.& 6. 47
Oē quod agitur alio modo q̄ debito eſt nullū.cō.91.n.21. 130
Oē quod cōſenſu fieri pōt perficitur cōſēſu.cōſ.140.n.2. 195
Omne quod interest venit ſub generalitate verborum in iuriſdictione.conſ.105.n.9. 154
Omnes cauſæ committi poſſunt habentibus dignitatem . conſ.117.n.11. 179
Omnes conditiones vtiles Eccleſijs licitè imponuntur poſt erectionem.conſ.50.n.19. 72
Omnes Eccleſiæ ſunt in dubio ſub iuriſdictione illius in cuius iuriſdictione ſunt poſitæ.conſ.63.n.14. 88
Omoes Eccleſiæ ſunt in poteſtate ordinarij in cuius territorio ſunt poſitæ.conſ.142.n.42. 202
Omoes Eccleſiæ ſunt ſub iuriſdictione illius cui ſunt vnitæ. conſ.17.n.3. 19
Omnes leges aut humanæ aut diuinæ ſunt.conſ.53. n.4. 76
Omnes ſunt filij Dei.conſ.103.n.30. 148
Omnia poſt appellationē ſunt attentata.conſ.132 n.31. 186
Omnis Cathedralis, & Collegiata debet habere Theologū, vel Magiſtrum gratis legentem.conſ.9.n.3. 10
Omnis cauſa,etiam beſtialis,excuſat à dolo.conſ.36. nu.33. fol.42.conſ.90.n.7.fol.127. & conſ.114.n.22. 165
Omnis cauſa,etiam iniuſta,de genere prohibitorum excuſat à dolo.conſ.36.nu.34. 41
Omnis cauſa finalis attenditur in gratioſa diſpoſitione. conſ.125.n.11. 177
Omnis cauſa ſufficit ad excludendum dolū.conſ.42.n.29 51
Omnis conditio beneficijs imponitur, quæ ſit ſecūdum ius. conſ.51.n.8. 71
Omnis diſpoſitio per rationem reſtringitur.cōſ.41.n.24. 48
Oīs diſpoſitio ſtatuti reſtrigitur ad exordiū.cōſ.76.n.28. 107
Omnis diſpoſitio tria requirit.cooſ.43.n.3. 54
Omnis diſpoſitio tria requirit,poteſtatem ſcilicet, voluntatem,& modum.conſ.91.n.1. 129
Omnis diſpoſitio veſtitur à iure cōmuni.conſ.25.n.11. 31
Omnis lex pendet à lege Euangelica.conſ.153.n.33. 226
Oīs poteſtas à Deo eſt. cōſ.53.n.1.f.75.& cōſ.141.n.13. 197.
Omnis res immunis tranſit cum ſua immunitate ad quoſcūque.conſ.141.n.14. 197

Onera & ordinaria nõ imponũtur Eccleſijs.conſ.62.n.3.87
Onera mixta clericis non imponuntur.conſ.62.n.8. 87
Onera mixta etiamſi eſſent allibrata per ſolidum, & librã non imponuntur clericis.conſ.62.n.11. 87
Onera mixta imponũtur perſonis pro rebus.cõſ.62.n.10.87
Onera ordinaria ſunt inuariabilia.conſ.53.nu.28. 77
Onera perſonalia clerici non ſubeunt.conſ.62.n.7. 87
Onera quædam mere realia, quædam perſonalia, & quædã mixta.conſ.62.n.1. 87
Onera realia: alia ordinaria, alia extraordinaria. conſ.62. nu.2. 87
Onus beneficio imponi poteſt ex vtilitate Eccleſiæ.cõſ.51. num.13. 71
Onus beneficio imponi non poteſt niſi tempore vacationis. conſ.160.n.19. 243
Onus extraordinarium non comprehenditur ſub ordinario.conſ.157.nu.42. 236
Onus impoſitum perſonis pro rebus Eccleſiæ non ſubeunt coloni.conſ.93.nu.11. 132
Onus impoſitum rei clericus non ſoluit.conſ.145.nu.5. 206
Onus iniuſtum imponens ſine auctoritate Principis incidit in pœnam exilij perpetui.conſ.157.nu.43. 236
Onus in beneficio iurispatronatus imponitur à patrono cũ conſenſu Ordinarij.conſ.55.num.7. 71
Onus in beneficio requirit conſenſum Papæ.conſ.51.n.5.71
On⁹ mixtũ nõ imponitur colonis Eccleſiæ.cõſ.136.n.27.190
Onus non imponitur beneficio poſt liberam fundationem. conſ.51.num.3. 75
Onus nouum nemo imponere debet.conſ.173.nu.5. 272
Onus poteſt imponi beneficio in ipſa erectione, & poſtea. conſ.55.nu.6. 75
Onus quod præbendis imponi poteſt habet locum, vbi redditus ſunt in communi.conſ.51.n.22. 72
Opa in Charitate sũt meritoria æternæ vitæ.cõſ.25.n.18.32
Opera non tantum ſunt conſideranda, ſed circunſtantiæ. conſ.163.nu.34. 255
Opera pia ſunt in iuriſdictione Eccleſiæ.conſ.20. nu. 4. 24
Opinio Fed. de Senis in Conſ. 3. quando eſſet contra libertatem Eccleſiæ.conſ.93.nu.1. 132
Opinio Fed. in conſ.3.non procedit in rebus priuilegiatis, ſed in perſonis.conſ.77.n.24. 109
Opinio Fed. reportata in quantum ſit contra libertatem Eccleſiæ.conſ.92.nu.3. 132
Opinio Franciſci Calonis, & Iulij Clari conciliatæ circa homicidium.conſ.149.nu.20. 214
Opinio magis fauorabilis eſt tenenda.conſ.70.n.21. 97
Opinio ſecundum ius diuinum eſt fortior.conſ.70.n.22. 97
Opus conſideratur ſecundum qualitatem perſonæ. conſ. 163.nu.15. 254
Opus nõ facit peccatũ, niſi adſit volũtas.conſ.163.n.37.255
Opus pium eſt maritare pauperes, virgines, & viduas. conſ. 25.n.12. 31
Opus pium eſt maritare puellas, fabrica Eccleſiæ, alere pauperes.conſ.20.nu.1. 23
Opus pium prodeſt facienti.conſ.25.nu.15. 31
Opus piũ quid proſit exiſtenti in peccato.conſ.25.nu.16.32
Opus pium reſtituit facientẽ à debito pœnæ.cõſ.25.n.14.31
Opus pium ſine peccato prodeſt ad vitam æternam.conſil. 25.nu.17. 32
Opus pium reſtituit aliquid de gratia.conſ.25.n.13. 31
Opus ſeruile eſt etiam in actu exteriori laborare pro cultu Dei, & non prohibetur.conſ.163.n.13. 254
Opus ſeruile eſt, quod hõ facit pro homine.cõſ.163.n.14.254
Oratio illius, q malè ſe gerit, nõ eſt Deo gta.cõſ.167.n.5.261
Ordinarij debent ſollere ea, quæ auaritia inducuntur. conſ. 167.num.11. 262
Ordinarij locorũ poſſunt viſitare clauſurã monialiũ, & ad ipſos ſpectat dare licentiam ingrediendi ſepta monaſterij. conſ.64.n.5. 89
Ordinarij nomen qualiter acquiritur.conſ.141.nu.38. 205
Ordinarij non debet permittere ſubditos labi in malum. conſ.162.nu.44. 263
Ordinarij non poſſunt ſe intromittere in gubernatione monaſteriorum monachorum.conſ.64.n.2. 89
Ordinarij operam dare debent, ne quis de Eccleſia pereat conſ.167.nu.47. 263
Ordinarij poſſunt ſibi reſeruare caſus.conſ.163.n.3. 253
Ordinarij pro ſalute populi debent etiam morti ſe exponere.conſ.167.nu.45. 263
Ordinarijs oneribus qñ clerici teneantur.conſ.53.n.43.77
Ordinarij ſunt paſtores, non domini.conſ.167.n.48. 263
Ordinario currit tempus à die ſcientiæ.conſ.151.n.7. 219
Ordinarios, & parochos conuenit vigilare ſuper oues commiſſas.conſ.167.n.43. 263
Ordinarius alicuius diœceſis habet ſub ſe omnes Eccleſias illius territorij.conſ.6.nu.3. 7
Ordinarius cautè facit conferrendo beneficium ſtatim vni hæretici.conſ.60.nu.5. 86
Ordinarius cogit ad reſtitutionem corporis alibi ſepulti. conſ.48.num.8. 62
Ordinarius cogit executores ad rationem.conſ.20.n.17. 24
Ordinarius debet cautè procedere in imputato de adulterio.conſ.169.nu.16. 266
Ordinarius debet cum prudentia regere.conſ.167.n.42.263
Ordinariꝰ dẽt viſitare diœceſim quotãnis.cõſ.125.n.28.177
Ordinarius diſpenſat ad duo beneficia ſub eodem tecto. conſ.24.nu.29. 30
Ordinarius diſpenſat ad duo diſſimilia beneficia in eadem Eccleſia.conſ.9.nu.5. 11
Ordinarius gratificat in meritis æqualibus.conſ.24.n.27.30
Ordinarius non diſpenſat ſuper reſidentia niſi ex cauſa rationabili.conſ.9.n.7. 11
Ordinarius non poteſt conualidare quod agitur contra Clericos.conſ.50.n.26. 65
Ordinarius poteſt ex vtilitate vel neceſſitate Eccleſiæ cogere Canonicos ad ordines ſuſcipiẽdos.conſ.153.n.68.227
Ordinarius poteſt non admittere præſentatum nõ idoneũ, & de alio prouidere.conſ.151.n.39. 220
Ordinarius poteſt vnire parochialẽ alteri, cõſ.126.n.9.179
Ordinarius, qui iniuſtam dedit ſententiam eſt ſuſpenſus. conſ.133.n.9. 187
Ordinarius, qui vellet reſeruare caſus conceſſos à iure, eſſet in errore intollerabili.conſ 173.nu.32. 254
Ordinarius ſciens ſacerdotes in auaritia, & nõ ſtudens emẽdare, eſt excommunicatus.conſ.167.n.41. 263
Ordinata ad perpetuam vtilitatem non debent trahi ad priuatum commodum.conſ.153.nu.30. 226
Ordinati cum promiſſione alimentorum non ſunt ſuſpenſi. conſ.14.n.8. 17
Ordinatio inferioribus non committitur.cõſ.142.n.46. 202
Ordinatus ſine patrimonio aut titulo tenetur ordinans prouidere.conſ.14.n.9. 17
Ordinem poſitum nemo tollere poteſt.conſ.173.nu.1. 272
Ordines minores, & dimiſſorias dare eſt actus iuriſdictionis.conſ.142.nu.46. 202
Ordines ſuſpẽduñt p ſolemnẽ depoſitionẽ.cõſ.123.n.12.174
Ordini iuris naturalis renuntiare non põt.cõſ.50.nu.35.65
Ordo annexus actu requiritur in actu admiſſionis ad beneficium.conſ.153.n.14. 225
Ordo annexus aptitudine requirit ætatem legitimam, licet nõ ſit in ordine electus, aut præsẽtatus.cõſ.153.n.12.225
Ordo charitatis eſt habere affectionem deſcendẽtibus pluſ quam tranſuerſalibus.conſ.24.nu.13. 29
Ordo charitatis ſumit à cõſuetudine loquẽdi.cõſ.24.n.12.29
Ordo charitatis vocat proximiores.conſ.24.nu.5. 29
Ordo neq; dignitas non præiudicat tẽpori.cõſ.121.n.8.171
Ordo Sacer non eſt annexus Canonicatui.cõſ.160.n.15.243
Ordo ſacer nõ eſt annexus vigore Bullæ erectionis. conſil. 153.nu.73. 228
Ordo ſcripturæ non attenditur contra diſpoſitionem iuris. conſ.50.nu.101. 68
Ordo ſcripturæ ſolum debet attendi circa illud quod diſponit.conſ.50.nu.104. 69
Ordo ſoluendi eſt vt vnum, & aliud ſoluatur ſecundum varietatem temporum.conſ.145.nu.13. 207
Oſcula, & amplexus poſt ſponſalia ſine copula non inducebant matrimonium.conſ.146.nu.9. 208
Oſculum mulieris eſt periculoſum.conſ.169.nu.7. 265

Pacta

P

PActa ſunt ſeruanda.conſ.96.n.34. 136

Pacti vigore omnia ſunt ſeruanda.conſ.142.n.15. 200

Pactio illicita poſt electionem non inducit ſimoniam.conſ.43.nu.21. 52

Pactio ſuper re temporali tantum non inducit ſimoniam. conſ.42.n.22. 52

Pactum appoſitum in contractu nullo, non poteſt valere. conſ.68.n.4. 94

Pactum contra bonos mores eſt quicquid continet aliquid turpe vel inhoneſtum aut contra ius.conſ.68.n.5. 94

Pactum habetur pro lege.conſ.96.nu.35. 136

Pactum inuſitatum præſumitur fraudolentũ.cõſ.68.n.7. 94

Pactum obſeruatum per aliquot annos obſeruandum eſt. conſ.56.n.13. 81

Papa confirmando Concilium non intelligitur præiudicare auctoritati Pontificiæ.conſ.142.n.23. 200

Papa congregat populum.conſ.59.n.13. 85

Papa delet omnem maculam illegitimorum legitimando. conſ.103.n 83. 150

Papa diſpenſans circa prouentus Eccleſiaſticos non dicitur diſpenſare circa diſtributiones quotidianas.cõſ.9.n.8. 11

Papa diſpenſat contra ius poſitiuum.conſ.103. nu.23. 147

Papa eſt abſolutus Dominus reſpectu Eccleſiarum, & bonorum ſpiritualium.conſ.103 num. 81. 150

Papa eſt pater omnium Chriſtianorum.conſ.59. n. 12. 85

Papa eſt ſupra Concilium.conſ.99 num.2. 139

Papa, & conciſtorium totum mundum regit.cõſ.59.n.15. 85

Papa facit, quod vult in beneficijs.conſ.103.n.75. 150

Papa habet largas habenas, & poteſt diſpenſare ſuper incõtinentia Sacerdotum.conſ.103. num.63. 149

Papa habet liberam facultatem in matrimonijs. conſ.99. n. 4. 139

Papa habet plenitudinem poteſtatis in beneficijs. conſ. 41. num.4. 47

Papa in dubio præſumitur voluiſſe concordare cum iure communi.conſ 170.num.47. 269

Papa intendit ſcire valorem beneficiorum.cõſ.84 n.22. 120

Papa intendit ſe conformare cum iure communi. conſ. 156. n.2. 231

Papa legitimando habilitat ad omnes dignitates non diſpẽſando.conſ.103.nu.89. 151

Papa legitimando ſubditum alterius Principis habilitat principaliter ad ſpiritualia.conſ.103.nu.40. 148

Papa non cenſetur derogare Iuri in re, nec ad rem.conſ.41. num.38. 49

Papa nõ intẽdit præiudicare viri alterius.cõſ.155.n.26. 226

Papa non intendit tollere ius alterius.cõſ.160.n.22.fol.243. & conſ.170.nu.46. 269

Papa non præſumitur derogare iuri alterius, niſi expreſsè dicat.conſ.153.nu.52. 227

Papa non tenetur facere mentionem de iurepatronati, qđ non eſt per fundationẽ, vel per dotationẽ.conſ.41. n.7. 47

Papa non videtur derogare iuripatronatui, niſi expreſsè dicat.conſ.38.nu.1. 43

Papa omnia poteſt quia facit idem tribunal cum Chriſto. conſ.99.n.3. 139

Papa per generalem confirmationem non intendit tollere iura Diœceſanorum.conſ.100.n.4. 140

Papa præeſt omnibus Eccleſijs.conſ.59.n.2. 85

Papa pro ſuo debito non grauat Eccleſias inferiores. conſ. 59.num.1. 84

Papa prouidet de neceſſarijs pro fidei defenſione. conſ.59. num.14. 85

Papa recipiens aliquem ſub ſua protectione non intendit per hoc illum eximere à iuriſdictione ſui Epiſcopi. conſ. 100.n.5. 140

Papa reuocat quæ ſunt iuris poſitiui, vt eſt tunc.cõſ.103. n. 62. 149

Papa ſciens rem illicitam, & nihil faciens purgat vitium. conſ.36.n.13. 40

Papa ſemper intendit ſe conformare cum iure communi. conſ.160.n.21. 243

Papa ſolus diſpenſat ad beneficia.conſ.103.nu.8. 147

Paria ſunt non facere, & minus Canonicè facere. conſ. 125. n.3. 176

Parito iudicato nõ n patur in caſu mixturæ.conſ.59. n.3. 44

Parochiani poſſunt denunciare Ordinario Parochum, qui malè procedit.conſ.165.nu.2. 261

Parochialis ſaltem centum ſcutos habeat.conſ.54.n.25. 80

Parochia, quid ſit. conſ.6.nu.5. 7

Parochi debent denuntiare, quæ feſta ſint obſeruanda, & qualiter.conſ.163.n.5. 254

Parochi ſecundum Concil. Trid. quantum habere debeãt. conſ.165.nu.26. 262

Parochus non debet indutus ſacerdotalibus quærere eleemoſinam per Eccleſiam.conſ.165.n.12. 262

Parochus non poteſt à Parochianis aliquid accipere, niſi tribus concurrentibus.conſ.165.n.34. 263

Parochus non habens curam ſuarum ouium, rationem reddet Deo, & eſt reus pro fructibus earum amiſſis, & multa de Parochis conſ.171. per totum. 269

Parochus ſi aliunde poteſt ſibi victum quærere, non debet à populo importunè quærere.conſ.165.num 35. 263

Pars cæremonialis conſiſtit in exteriori opere ſeruili. conſ. 163.n. 10. 254

Pars moralis pertinet ad cultum Dei.conſ.163.n.9. 254

Paſſio animi eſt nota ſoli Deo.conſ.149.num.23. 214

Paſtor debet paſcere oues.conſ.132.n.10. 185

Pater adminiſtrans beneficium filij tenetur reddere rationem.conſ.150.n.27. 217

Pater, & non mater poteſt filiam offerre monaſterio.conſil. 74.n.4. 102

Pater non habet adminiſtrationem in beneficialibus filij. conſ.150.n.26. 217

Pater non habet vſumfructum in beneficijs filiorum.conſil. 150.n.25. 217

Pater non poteſt præiudicare filijs in conditione poſitis. conſ.150.n.4. 216

Pater poteſt habere in vxorẽ filiã alumnã conſ.66.n.29. 93

Pater puellæ hebreæ ad fidem deuentæ tenetur eam alere. conſ.142.num.27. 196

Pater quando dicitur alienaſſe legitimam.cõſ.150.n.16. 217

Pater, qui adminiſtrauit beneficia filij non poteſt teſtari in præiudicium eius.conſ.150.n.30. 218

Pater tenetur filiam dotare.conſ.164.nu.1. 255

Pater tenetur relinquere filijs dotẽ maternã.cõſ.70. n.1. 96

Patientia Dñi nõ conualidat actum nullũ.conſ.21.n.25. 26

Patriam bello defendere tenemur, & ab iniuria parentes. conſ.59.n.7. 85

Patrimonialia adæquantur bonis Eccleſiæ vbi ſit eadem ratio.conſ.53.nu.42. 77

Patrono debentur alimenta vergentis ad inopiã, & pinguiora q̃ debeantur alijs pauperibus.conſ.151.n.21.& 23. 220

Patrono debetur reuerentia, & quomodo.cõſ.151.n.20. 219

Patronus debet præſentare perſonam idoneam. conſ. 151. num.36. 220

Patronus debet ſcire quomodo Eccleſia patronata ſit benè recta.conſ.151.n.35. 220

Patronus dilapidantes bona Eccleſiæ debet denuntiare maioribus.conſ.151.n.30. 220

Patronus ex priuilegio poteſt condere ſtatuta.conſ. 151. n. 21. 220

Patronus habet actionem contra Eccleſiam patronatam pro alimentis.conſ.151.nu.24. 220

Patronus habet ius prouidendi Eccleſiæ.conſ.4. n.6. 5

Patronus habet tempus quattuor menſium ad præſentandum.conſ.151.n.2. 219

Patronus Iuriſpatronatus poteſt variare nominando. cõſ. 109.n.12. 159

Patronus negligens ad defenſam Eccleſiæ priuatur commodo.conſ.151.n.29. 220

Patronus nõ vocatur in iudicio ſine venia.cõſ.151.n.27. 220

Patronus poteſt cum Ordinario imponere onus beneficio. conſ.151.n.18. 219

Patronus põt variare ante inſtitutionẽ. conſ.151.n 19. 219

Patronus quando habet iuſtam cauſam ignorantiæ, & tempus non currat niſi à die ſcientiæ.conſ.151.n.13. 219

Patronus tenetur defendere Eccleſiam ſumptibus Eccleſiæ. conſ. 151.nu.28. 220
Patronus tenetur ſcire quomodo Eccleſia ſit recta. conſil. 151.nu.5. 219
Patronum eſſe in beneficialibus reſpicit petitorium. conſil. 147. num.10. 210
Pauca facultas cum iuſtitia eſt melior quàm multa cum iniquitate.conſ.157.nu.48. 236
Pauci dies intelliguntur, vſque ad 10.conſ.19.nu.35. 23
Paulina eſt in corpore iuris clauſa.conſ.158.n.4. 237
Paulina inducit ius commune.conſ.158.n.3. 237
Paulina obſeruatur in locatione rerum Eccleſiæ. conſ. 158. num.2. 237
Pauperes Eccleſiæ ſunt illæ, quæ non poſſunt rectè ſuſtinere Rectorem,& hoſpites recipere.conſ.131.n.11. 183
Pax eſt ſeruanda.conſ.142.n.20. 200
Peccare contra Conſilium non eſt mortale. conſ.114.nu.9. fol. 165
Peccata, quæ ſine deliberatione committuntur non ſunt mortalia.conſ.85.num.6. 121
Peccata ſæpe remittuntur oratione.conſ.165. num.4. 261
Peccat,qui æquiparat clericos forenſibus. cõſ.106.n.12.155
Peccat,qui præcepta legis non obſeruat.conſ.80.n.12. 112
Peccat.qui præſẽtat nõ hẽns ius legitimũ.cõſ.147.n.15.210
Peccat,qui tempore orationi ſtatuto laborat: ſecus illo tráſacto.conſ.163.num.20.& 21. 254
Peccat vnus pluſquam alius.conſ.163.nu.17. 254
Peccatum dicitur opus ſeruile.conſ.163.n.11. 254
Peccatum eſt agere contra præceptum legis diuinæ. conſil. 157 nu.16. 234
Peccatum eſt maius in die feſto facere furtum, luxuriam, & alia ſimilia, quàm laborare. conſ.163.n.12. 254
Peccatum non committitur ſine voluntate.conſ. 114. n. 8. fol. 165
Peccatum non eſt ſine dolo.conſ.114.nu.17. 165
Peccatum,quæ requirat.conſ.169.nu.10.11. & 13. 265
Peccatum ſeparat à Deo conſ.157.nu.58. 236
Pecunia poteſt dari ad tollendam vexationẽ.cõſ.42.n.5.51
Penſio æquiparatur contractibus profanis.conſ.36.n.24.40
Penſio,& beneficium non bene inuicem conueniunt. conſ. 42.nu.4. 51
Penſio eſt commodum temporale.conſ.72.nu.2. 100
Penſio eſt hircus beneficijs.conſ.89.n.15. 126
Penſio eſt onus in beneficio.conſ.89.n.13. 125
Penſio eſt portio ſeparata à beneficio, & commodum temporale conſ.42.n.29. 52
Penſio eſt quid temporale, & non facit ſimoniam cum alio temporali.conſ 42.n,5. 51
Penſio eſt quid temporale ſeparatum à beneficio. conſ. 3. num.2. 4
Penſio etiam laico conferri poteſt.conſ.72.num.1. 100
Penſio in exacta fructibus perceptis debetur hæredibus. conſ.3.num.3. 4
Penſio non data in titulum cadit in laicum,nec tenetur dicere officium.conſ.36.num.19. 40
Penſio non data in titulum non venit appellatione beneficij.conſ.36.n.16. 40
Penſio nõ eſt beneficiũ,& poteſt dari laico.conſ.36.n.21.40
Penſio non poteſt commutari cum beneficio,ſine vitio ſimoniæ.conſ.42.nu.3. 51
Penſio non venit ſub nomine ſpoliorum.conſ.3.n.5. 4
Penſio,quæ non ſit data in titulum beneficij conſiſtit in temporalitate.conſ.36.num.15. 40
Penſio quando veniat nomine ſpoliorum: hæredibus tamẽ debetur.conſ.3 num.6. 4
Penſio regulariter non debet excedere tertiam partem. conſ.89.n.18. 126
Penſio regulatur ad inſtar vſufructus.conſ.3. n.3. 4
Penſio remitti poteſt ſola partiũ voluntate.conſ.36.n.23.40
Penſio reſeruari non põt ſine cõſenſu grauati.cõſ.34.n.8.38
Penſio ſecunda non valet ſi non fiat mentio primæ.conſ.34. num.4. 38
Penſio ſi transfertur vel annichilatur non facit ſimoniam. conſ.42.num.31. 53
Penſio ſoluitur ad tempus conuentum aut ſecundum conſuetudinem,et ſi non adſit,in fine anni.conſ.73.n.5. 101
Penſio ſuper fructibus impoſita non poteſt dici beneficium. conſ.36.nu.17. 40
Penſionarius habet electionem vel contra Rectorem, vel hæredes anteceſſoris.conſ.34.nu.11. 38
Penſionarius an poſſit matrimonium contrahere. conſ. 36. num.20. 40
Penſiones non poſſunt expediri, niſi de conſenſu partium. conſ.36.num.28. 41
Penſionis verbum in iure canonico, quot modis accipiatur.conſ.3.n.1. 4
Perfectionem Charitatis nemo tenetur oſtendere.conſ.128 num.9. 180
Perpetuitas durat in deſcendentes.conſ.43.nu 23 & 25. 55
Perpetuitas ſolũ attenditur inter æquales.conſ.50 n.108.69
Perpetuum dicitur quod non habet præfinitum tempus. conſ.4.num.3. 5
Perpetuum ſi dicatur in emphyteuſi conceſſa pro ſe, & deſcendentibus,non excedit deſcendentiam cõſ.91.n.25.130
Perpetuum verbum importat tranſitum ad extraneus. cõſ. 91.num.23. 130
Perpetuus procedit in honoribus.conſ.50. num 4. 64
Per ſcientiam, & tollerantiam Papæ remittitur ſimonia. conſ.36.num.8. 40
Perſona idonea eſt illa quæ vult,& poteſt.conſ.151.n.37.220
Perſonæ de Diœceſi debent anteferri forenſibus ad beneficia.conſ.151.n.64. 221
Perſonæ litteratæ pinguius ſunt ſubueniendæ.conſ.156.nu. 21. 232
Perſonæ quibus olim ante Cõcil.committebantur cauſæ recuſari non poterant.conſ.127.nu.3. 179
Petitio facta defuncto de credito nocet hæredibus. cõſ.52. num.41. 74
Petitorium debet cognoſci ante admiſſionem præſentationis.conſ.147.num.23. 210
Petens pacem cum obligatione ſatisfactionis debet legitimè,& ſecundum legem ſatisfacere.conſ.128.n.15. 181
Petens ſibi dari quod eſt ſuum, quando cum dolo dicatur. conſ.172 nu.2. 270
Petens veniam debet eſſe paratus ad emendationem iniuriæ. conſ.128.nu.17. 181
Pius V. declarauit intentionem eius bullæ.22. comprehendere omnes mulieres.con.139.nu.15. 194
Plura delicta ex vno facto vnica pœna puniuntur.conſil.8. num.11. 9
Plura facta,& delicta ad vnum finem tendentia ſola perſona punitur in vna pœna.conſ.8.nu.12. 9
Pluralis locutio duo ſaltem requirit.conſ.25.n.25. 32
Pœna adimpletur in ndiũ contrauenientis.conſ.56.n.10.81
Pœna à teſtatore impoſita,vt committatur debet committi ſecundum modum expreſſum.conſ.108 nu.2. 158
Pœna caducitatis eſt impoſita fauore Domini.conſ.96. n.3. fol. 135
Pœna commiſſa mora non purgatur.conſ.19.n.33. 23
Pœna conſtitutionis non habet locum niſi concurrant omnes qualitates deſcriptæ in conſtitutione.conſ. 108. nu.6. fol. 158
Pœna datur maior delinquẽti in publico, quàm in priuato. conſ.163.nu.24. 254
Pœna in diſpoſitione teſtatoris appoſita non incurritur, niſi formaliter contraueniatur.conſ.108.n.7. 158
Pœna legis. Si quis maior C.de tranſactione non habet locum de iure canonico in foro ſpirituali.conſ.56. n.3. 81
Pœna.l.Si quis maior habet locum in his, quæ ſunt de Collegio conſ.56.n.7. 81
Pœna non committitur, niſi formaliter contra mandatum veniatur.conſ.108.nu.3. 158
Pœna pecuniaria in ruſtico eſt maior corporali. conſ. 114. num.21. 165
Pœna per verba præſentis, & præteriti temporis impoſita ſtatim habet locum.conſ.96.n.9. 135

Pœna

Pœna priuationis à teſtatore impoſita non extenditur, ſed in caſu expreſſo tantum habet locum.conſ.108.n.4. 158
Pœna ſuper inſtitutione hoſpitalis in vno caſu, impoſita nõ exteoditur ad alium.conſ.108.n.5. 158
Pœna turbantis moribundum, vel res, aut familiam. conſil. 155.n.1. 230
Pœnæ damni dati, & aliæ condemnationes proueniunt à iuriſdictione.conſ.105.n.7. 154
Pœnæ impoſitæ parentibus ad ſecunda matrimonia tranſeuntibus nnn valent.conſ.7n.n.22. 97
Pœnæ in matrimonio appoſitæ ſunt reſtringendæ, conſ.70. nu.19. 97
Pœnitere de eo, quod quis non commiſit nemo tenetur. cõſil.42.n.47. 53
Populus ex præcepto tenetur audire Miſſam in Parochia diebus feſtiuis.conſ.54.n.1. 78
Populus quando debet ſuſtentare curatum datum in noua Eccleſia.conſ.162.n.4. 252
Portio abſentium debet applicari fabricæ Ecelefiæ, vel pio loco.conſ.153 nu.71. 228
Portio certa reſeruata parocho ſuper fructibus beneficij eſt libera ab omni onere.conſ.84.n.1. 118
Portio poteſt fieri maior, quando puncti indefinite ſunt poſiti. conſ.81.n.11. 115
Portio non deſeruientium, licet in fine anni diſtribuatur, ſi computi fiant per dies, & horas accreſcit ſeruientibus. conſ.81.num.16. 116
Portio non ſeruientium quando applicatur Eccleſiæ. conſ. 81.n.9.& 13. 116
Portio quando habeat vim præbendæ.conſ.81.n.4. 115
Portio, quæ appellatur menſa groſſa, eſt ad inſtar præbẽdæ. conſ.153.oum.79. 228
Portio ſeruientium ſi non datur ſeruientibus applicatur Eccleſiæ.conſ.9.n.17. 11
Portiones quando efficiãtur diſtributiones.conſ.81.n.6.115
Poſſeſſio acquiritur ox vnica præſentatione ſecuta inſtitutione.conſ.31.n.14. 36
Poſſeſſio debet carere omni vitio.conſ.157.n.35. 235
Poſſeſſio decennalis dat etiam in petitorio titulum præſumptum.conſ.7.nu.11. 8
Poſſeſſio decennalis inducit titulum præſumptum. conſ.7. num.12. 8
Poſſeſſio habet plus facti quàm iuris.conſ.31.nu.6. fol. 36. conſ.41.num.9. 47
Poſſeſſio non datur quando adſit lis, niſi præuia intimatione litterarum.conſ.113.n.9. 164
Poſſeſſio non ſoluendi non arctat ad titulũ.conſ.16.n.11.18
Poſſeſſio patris continuatur in filium.conſ.31.n.17. 36
Poſſeſſio per alium dari poteſt.conſ.113.n.15. 164
Poſſeſſio ſine citatione partis eſt nulla.conſ.125.n.15. 177
Poſſeſſio vitioſa dicitur ſine auctoritate ſuperioris. conſil. 157.n.36. 235
Poſſeſſionem ingrediens auctoritate propria in beneficialibus in currit vitium intruſionis.conſ.113.n.10. 164
Poſſeſſor eſt manutendus in ſua poſſeſſione.cõſ.31.nu.9.36
Poſſeſſor eſt præferendus contra proprietarium.conſ.41.n. 13. 47
Poſſeſſor eſt citandus antequam priuetur ſua poſſeſſione. conſ.152.nn.3. 222
Poſſeſſor malæ fidei vllo tempore non præſcribit.conſ.102. nu.4.& 6. 142
Poſſeſſor triennalis etiam inhabilis præſumitur diſpenſatus.conſ.7.n.9. 8
Poſſeſſor triennalis eſt tutus.conſ.44.nu.38. 58
Poſſeſſorio agendum eſt ante petitorium.conſ.15.n.6. 17
Poſſeſſorio agitur ante petitorium, etiam quoad fructus, & expenſas.conſ.15.n.7. 18
Poſſidens mala fide tenetur ad fructus.conſ.21.n.27. 25
Poſt benedictionem profeſſæ non poteſt reclamari. conſil. 74.n.19. 103
Poſteriora tempora ſunt expectanda.conſil.50.n.82. 68
Poſterior decoratus à Principe præfertur.conſ.50.n.107.69
Poteſtas requiritur in diſponente.conſ.43.nu.4. 54
Præbenda temporalis eſt illa, quæ non habet canonicatum annexum.conſ.36.n.26. 40
Præbendæ ſunt illæ, quæ dantur pro victu, & veſtitu. conſ. 81.nu.5. 115
Præcedentia diuiditur in quatuor ſpecies.cnnſ.121.n.1.171
Præcepta non debent eſſe eluſoria.conſ.19.nu.22. 22
Præcepta non fiũt niſi prius conſtet de iuriſdictione.conſil. 20.nu.12. 24
Præcepta quando regulantur ſecundum iura ciuilia. conſ. 132.n.19. 186
Præcepta ſine clauſula iuſtificatiua.conſ.132.n.22. 186
Præcepto ſine cauſæ cognitione obeditur.conſ.19.n.16. 22
Præceptum de audienda miſſa conuentuali eſt abrogatum conſuetudine.conſ.54.n.18. 79
Præceptum de audienda Miſſa Conuentuali, & non priuata non procedit in Collegiatis.conſ.54.num.8. 79
Præceptum de Miſſa, quod non celebretur ante horam tertiæ, intelligitur de ſolemni.conſ.54.nu.17. 79
Præceptum de ſoluendo eſt executio.conſ.20.n.15. 24
Præceptum dicitur ſtrangulatum quando fit ſine cauſſæ cognitione.conſ.132.nu.21. 186
Præceptũ domi tranſmiſſum qñ ſit nullũ.conſ.132.n.18.186
Præceptum eſt neceſſitatis.conſ.19.nu.15. 22
Præceptum eſt nullum committendo dare ſuum alteri. cõſil.132.nu.24. 186
Præces fieri poſſunt pro idoneo conſ.151.nu.51. 221
Prædeceſſor non præiudicat in iure quæſito ſine ſolemnitatibus.conſ.96.nu.28. 136
Prædo dicitur, qui facit extra ſolitam conditionem. conſil. 123.nu.23. 273
Prædo eſt, ét manutenendus in poſſeſſione.conſ.41.n.8. 47
Præfatio legis. dr anima, & cauſa finalis.conſ.76.n.27.107
Præfixio termini habet effectum deuolutiuum.conſ.23.nume.12. 28
Præiudicium, etiam minimum, ſufficit ne præſumatur voluntas Papæ.conſ.153.nu.64. 227
Præiudicium fieret laicis ſi non daretur eis vſus ſepulturæ in Eccleſia. conſ.154.nu.10. 229
Præiudicium fit habenti ius ſepulchri, quando conſtat de vſu.conſ.154.nu.11. 229
Prælatio non pendet à voluntate partium conſ.50.n.34.65
Prælatus debet eſſe legitimè natus.conſ.103.nu.48. 149
Prælatus debet procedere cum deputatis à capitulo.conſil. 132.nu.28. 186
Prælatus in dubio rem magnam non præſumitur donare. conſ.161.nu.57. 250
Prælatus inferior non habet ius deſtituendi.conſ.7.n.5. 8
Prælatus inſtituens nihil facit in præiudicium Patroni. cõſil.7.nu.2. 8
Præmium datur ſecundum qualitatem laborum. conſ. 89. num.14. 125
Præsbyteri dicuntur Seniores.conſ.90.nu.13. 128
Præsbyter non poteſt exercere officium Notarij, niſi conſtet eſſe Notarium.conſ.170.nu.20. 267
Præſcriptio currit minori ſine ſpe reſtitutionis.conſ.44.nume.40. 50
Præſcriptio eſt inducta, ne fiat peccatum.conſ.52.nu.31.74
Præſcriptio habet vim in his, quæ alienari non poſſunt ſine decreto.conſ.102.nu.2. 142
Præſcriptio non currit de iure canonico.conſ.102.n.14.143
Præſcriptio non currit in his, quæ requirunt legitimum titulum.conſ.107.n.12. 157
Præſcriptio non currit in his, quæ ſunt reſeruata Principi. conſ.102.nu.15. 143
Præſcriptio non currit habenti malã fidẽ.conſ.52.n.30.74.
Præſcriptio non habet locum in eo, qui ſcit rem eſſe alienã. conſ.102.n.13. 143
Præſcriptio non habet locum quando agitur de re ardua. conſ.102.n.16. 143
Præſcriptio 30.& 40.annorum cum obſeruantia facit præſumere omnia neceſſaria præceſſiſſe.conſ.101.nu.3. 142
Præſcriptio 30.& 40. annorum non eget titulo, aut bona fide.conſ.102.nu.11. 142

præſcri-

Præſcriptio 30.& 40.annorum præbet iuſtam cauſſam poſſidendi. conſ.102.nu.1. 142
Præſcripto caſtro eſt etiam præſcripta iuriſdictio.cóſ. 105. num.4. 153
Præſentans habet maiorem prærogatiuam quam inſtituẽs. conſ.7.num.3. 8
Præſentatio admiſſa dat poſſeſſionem.conſ.31.nu.2. 36
Præſentatio commiſſionis non dat præſentationem. conſil. 140.num 15. 196
Præſentatio eſt ius præambulum ad inſtitutionem. conſil. 147.num.4. 209
Præſentatio infra quatuor menſes fieri debet à Laicis. cóſ. 125.num.20. 177
Præſentatio quando fieri debeat de Sacerdote, non valet ſi fiat de Clerico minore.conſ.24.n.24. 30
Præſentatum Ordinarius tenetur admittere, ſi ſit idoneus. conſ.32.num.7. 37
Præſentatus admiſſus non poteſt priuari ſine Patrono. cóſ. 151.num.17. 219
Præſentatus admiſſus poteſt agere pro inſtitutione ſibi facienda.conſ.125.nu.7. 176
Præſentatus eſt opus mannum præſentantis.conſ.7.n.4. 8
Præſentatus eſt præferendus in poſſeſſorio.conſ.31.n.15.36
Præſentatus habet ius in re.conſ.23.nu.6. 28
Præſentatus in poſſeſſorio non tenetur oſtendere titulum. cons.41.nu.11. 47
Præſentatus in poſſeſſorio præferri debet prouiſo Apoſtolico. conſ.125.nu.10. 176
Præſentatus quando anteferri debeat prouiſo Apoſtolico. conſ.113.nu.11. 164
Præſumere debemus bene de vnoquoq; .conſ.138.nu.5.193
Præſumitur calumnia ſi poſt lapſum fatalium agat. conſil. 44.nu.27. 58
Præſumitur pro matre,quando ſit honeſta perſona . conſil. 110.num.14. 161
Præſumitur pro opere pio.conſ.25.num.33. 32
Præſumitur teſtatorem voluiſſe proximiores præferre. cóſil.24.num.4. 29
Præſumptio decreti intelligitur, quando adeſt, quod præceſſerit cum cognitione cauſſæ.conſ.102.nu.13. 143
Præſumptio delicti ſufficit ad capturã.Conſ.166.nu.16.259
Præſumptio doli ceſſat,rationis, coniunctionis ſanguinis. conſ.110.num 19. 161
Præſumptio donationis non inſinuatæ non poteſt oriri.cóſil.161.nu 48. 249
Præſumptio eſt falſitatis contra eum, qui ad ſuum commodum ſcripſit.conſ.170.nu.34. 268
Præſumptio illa eſt attendenda , quæ eſt proximior veritati.conſ.161.nu.11. 247
Præſumptio illa eſt ſumenda , quæ habet cauſſam verifimilem.161.nu.14. 247
Præſumptio malitiæ eſt quando,qui petit non proſequitur quod petit.conſ.148.nu.7. 212
Præſumptio olim erat pro deputato ad cauſſas , quod eſſet idoneus,& quod facta eſſet bona electio.cóſ.127.n.4.179
Præſumptio tollitur per aliam contrariam.cóſ.161.n.8.247
Præſumptio tollitur ſi inſtrumentum de quo narratur non oſtendatur.conſ.10.nu.10. 13
Præſumptio verifimilis non tollitur per contrariam,ſed requiruntur claræ probationes. conſ.161.nu.38. 249
Præſumptiones legis ſunt quæ à iure ſunt inuentæ . conſil. 25.nu.6. 32
Præſumptiones pro imputato de ſimonia defendũt à pœna. conſ.42.nu.35. 53
Præuẽtio habet locũ in pari iuriſdictione.cóſ.140.n.10.196
Præuentio incipit ab actu.conſ.140.nu.13. 196
Præuentio reſultat ex miſto foro.conſ.140.nu.6. 196
Prima ſpecies præcedentiæ eſt ex tempore.cóſ.121.n.2.171
Primo miſſus in poſſeſſionẽ eſt anteponẽdus.cóſ.41.n.2.47
Primo nominatus eſt dignior.conſ.50.nu.1. 64
Primo nominatus in altiori loco ſedere debet.cóſ.50.n.2.64
Primum beneficium non dicitur vacare, quando quis percipit fructus.conſ.84.nu.20. 119
Primus eſt ille quem nemo antecedit.conſ.50.n.10. 64
Primus eſt qui à iure dicitur.conſ.50.nu.119. 69
Princeps bonus habet intentionem ad conſeruationem legis.conſ.157.nu.25. 235
Princeps bonus nõ præſumit agere malũ cóſ.157.n. 17.234
Priceps debet facere iuſtitiam ne ſubditi malum agant.cóſ. 173.nu.32. 274
Princeps debet obuiare ne ſubditus cadat in laqueum.cóſ. 157.nu.19. 234
Princeps eſt à Deo miſſus ad vindictam malorum,& laudẽ bonorum.conſ.173.nu.31. 274
Princeps nõ præſumitur tollere ius alterius niſi exprimat. conſ.160.nu.160.n.24. 243
Princeps non præſumitur velle iniuſtum.cóſ.157.n.26.235
Princeps præſumitur bonus.& alia de Principe . conſ. 173. nu.42. 274
Princeps poteſt tollere ea quæ ſtatuit.conſ.102.n.34. 148
Princeps ſciens vſurpationem, & tolerãs participat de peccato.conſ.157.nu.18. 234
Princeps ſecularis in clericos non habet iuriſdictionem. conſ.157.nu.38. 235
Princeps ſecularis non iudicat an ſit de neceſſitate, quod clerici concurrant.conſ.139.nu.42. 192
Princeps ſolus imponit Gabellam.conſ.93.nu.14. 133
Princeps tollit omnem maculam.conſ.103.nu.24. 147
Prior tẽpore dr q prior eſt ordine ſcripturæ.cóſ.50.n.11.64
Prior tempore eſt prior in iure.conſ.50.nu.8. 64
Prioratus Clauſtralis non eſt dignitas.conſ.50. nu. 121.69
Prioratus eſt dignitas.conſ.50.nu.5. 64
Priuatio præſupponit habitum.conſ.50.nu.65. 67
Priuationes quæ fiunt per ſententiam requirunt citationẽ. conſ.60.nu.9. 86
Priuatus dignitate intelligitur qui ex demeritis ſit officio priuatus.conſ.121.nu.16. 172
Priuatus poſſeſſione non ſeruato ordine nullum debet pati damnum.conſ.152.nu.5. 222
Priuilegia conceſſa Reuer.Cameræ non debent eſſe in dãnum alterius.conſ.112.nu.9. 163
Priuilegia conclauiſtarum nõ amplectuntur beneficia collata.conſ.12.nu.5. 15
Priuilegia,& libertas conceſſa à Papa tolli non poſſunt niſi à Papa.conſ.142.nu.13.& 15. 200
Priuilegia Doctorum quæ ſint.conſ.50.n.115. 69
Priuilegia non extenduntur ad non comprehenſos . conſil. 147.nu.8. 209
Priuilegia ſi in damnum ſint alterius reſtringi,vel reuocari debent.conſ.112.nu.10. 163
Priuilegium à iure conceſſum non perditur per vnum actũ. conſ.50.nu.74. 67
Priuilegium conceſſum rei tranſit ad omnes eam poſſidentes.conſ.50.nu.10. 65
Priuilegium durat dimiſſa dignitate.conſ.161.nu.54. 249
Priuilegium quando amittatur. conſ.50.nu.75.76.77. 67
Priuilegium requirit vſum,aliàs non valet.cóſ.133.n 4.187
Probata ſeruitute præſumitur pro ea , ſicut pro libertate. conſ.41.nu.34. 49
Probatio filiationis minus ſufficiens ſufficit cum ſint alij filij.conſ.11.num.1. 14
Probationes ſtrictiores requiruntur in matrimonio ratione peccati.conſ.58.nu.8. 83
Procuratio clauſuræ ad honeſtatem , & religionis rationẽ pertinet.conſ.64.nu.14. 90
Procuratio clauſuræ Monaſteriorum Monialium eſt Ordinarijs commiſſa.conſ.64 nu.20. 90
Procurator ſolum ad ea preſſa in mandato habet auctoritatem.conſ.141.nu.12. 222
Pro delegatione non præſumitur.conſ.43.nu.14. 55
Proditor eſt homicida q ſociũ amicũ occidit.cóſ.45.n.4.60
Proditor propriè eſt qui fingit ſe amicum, & agit vt inimicus.conſ.149.nu.39. 215
Proditoriè eſt vnum in mente habere,& aliud facere. conſ. 149.num.3.5.& 6. 213
Proditoriè quomodo intelligatur.conſ.55.nu.3. 79

Prodi-

Proditorie ſecundum veram intelligentiam eſt vigore amicitiæ alium occidere.conſ.149.nu.39. 215

Proditoriè verbum capitur quando vigore amicitiæ alium occidit.conſ.149.nu.7. 213

Profeſſio publica requirit publicam reclamationem. conſ. 74.nu.18. 103

Profeſſio meticuloſa ratificatur ſi per annum non fiat reclamatio.conſ.74.nu.24. 103

Prohibere ne quis vtatur re ſua non pertinet ad ſuperiorem.conſ.138.nu.25. 186

Prohibiti ſunt qui conditionem Domini faciunt deteriorē. conſ.22.nu.15. 27

Prohibitio extenditur ad ſimilia conſ.139.nu.9. 194

Prohibitio, & permiſſio conſideratur ſecundum tempus. conſ.163.nu.35. 255

Prohibitum aliquid omne prohibitum cenſetur quod ex illo ſequitur.conſ.139.nu.10. 194

Prohibitum nō cadit in generali cōmiſſione.cōſ.99.n.9.139

Prohibitū quia ſimoniacū eſt de iure diuino.cōſ.36.n.8. 40

Prohibitus dicitur in materia beneficiali, qui ſit ſubditus Principi Territorij.conſ.22.nu.5. 26

Prohibitus ingreſſus Monaſteriorum prohibita cenſetur viſitatio, vti conſequens.conſ.64.nu.5. 89

Promiſſio conditionalis non valet niſi adimpleta cōditione.conſ.179.nu.3. 249

Promiſſio de futuro non impedit cum alia contrahere.cōſ. 146.num.17. 208

Promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus.cōſ.89.n.2. 6. 125

Promiſſio nuda nō obligat ad cōtrahendū.cōſ.146.n.1.208

Promiſſio pro conſequendo aliquo emolumento, ſi nō conſequatur non repellit à teſtimonio.conſ.42.nu.41. 53

Promiſſiones de futuro non obligant quin pœnitentia non habeat locum.conſ.146.nu.6. 208

Promittere qs pōt, & āte cōtractū pœnitere.cō.146.n.15.208

Propoſitum ingrediendi religionem etiam aſſumpto habitu non facit votum.conſ.133.nu.5. 188

Propoſitum ingrediendi religionem nullo alio ſequuto nō facit votum.conſ.135.nu.4. 188

Propoſitum ſolum non obligat ad votū.conſ.135.n.7. 188

Propriū nemo dicat, quod eſt commune.conſ.165.n.21.262

Prothonotarij à Papa creati vocatur familiares, & commenſales Papæ.conſ.161.nu.56. 249

Prothonotarij habent primum locum poſt Epiſcopos.conſ. 121.nu.18. 172

Prothonotarij ſunt cōmenſales.Papæ.conſ.121.nu.19. 172

Prothonotarius præcedit oēs poſt Epos.cōſ.161.nu.55. 249

Proteſtatio ſui iuris reſeruatiua.conſ.22.nu.58. 27

Prouentus qui dantur reſidentibus non veniunt appellatione diſtributionum.conſ.9.nu.14. 11

Prouidendū eſt potius multis q̄ paucis.cōſ.131.n.12. 183

Prouidetur Eccleſijs ſex modis.conſ.157.nu.16. 240

Prouiſi de alimentis non ſunt ſuſpenſi.conſ.14.n.13. 27

Prouiſio Eccleſiæ eſt Epiſcopo remiſſa.conſ.131.n.12. 184

Prouiſio hominis non extenditur ad correctiones legis cōmunis.cōnſ.64.nu.17. 90

Prouiſio Papæ non valet in præiudicium poſſeſſionis non facta mentione de ea.conſ.41.nu.15. 48

Prouiſio Vicarij non durat poſt mortem conſtituentis. cōſ. 4.num.8. 5

Prouiſus Apoſtolicus non mittitur in poſſeſſionem præſentato non citato.conſ.125.nu.18. 177

Proximior attenditur in omni diſpoſitione.cōſ.24.n.3. 29

Proximior ex multis in eodem gradu, eſt qui maior ſit ætate.conſ.24.n.16. 30

Proximior intelligitur primus de deſcēdētia.cōſ.24.n.7. 29

Proximiores imaginē defuncti oſtēdūnt.cōſ.24.nu.6. 29

Proximus ætati dicitur qui diſtat per ſex menſes.conſ.110. num.10. 161

Publicatio teſtamenti non debet fieri coram Eccleſiaſtico. conſ.170.nu.21. 267

Publicatio teſtamenti non probat, ſi non ſit legitimè facta. conſ.170.nu.39. 269

Puella eſt dotanda de bonis paternis.conſ.110.n. 12. 161

Puella deponitur quando eſt controuerſia inter tutores, & agnatos.conſ.110.nu.1. 160

Puella in Monaſterio facta pubes debet infra annum reclamare aliàs non auditur.conſ.74.nu.2. 102

Puella præſtans conſenſum in profeſſione ſtatim ex voto eſt obligata Deo.conſ.74.nu.10. 103

Puella quando apud amitam educari poſſit.conſ.110.nu.4. & 17. 160

Puella relinquitur apud honeſtiorem perſonam ex duobus litigantibus.conſ.110.nu.18. 161

Puellæ à parentibus offerri poſſunt Monaſterio infra pubertatem.conſ.74.nu.5. 102

Puncti quando non poſſunt plus valere quilibet ſeruit pro ſe ipſo.conſ.81.nu.10. 115

Purgatio moræ paucos dies requirit.conſ.19.nu.34. 23

Purgatio moræ quando habeat locum.conſ.56.nu.5. 83

Q

Quadraginta ſcuti ſufficiūt ad ſuſtentandum Clericū ignobilem.conſ.162.nu.8. 252

Quæ ad ignominiam tendunt non ſpectant ad Inquiſitorem.conſ.85.nu.17. 122

Quæ contra ius fiunt pro infectis habentur.cōſ.50.n.40.65

Quæ conueniunt Clericis quo ad victum, & veſtitum.conſil.156.nu.28. 232

Quæ incontinenti fiunt ineſſe videntur.conſ.50.nu.88. 68

Quæ præſcribi non poſſunt requirunt titulum, & bonam fidem.conſ.103.nu.12. 143

Quæ ſint contra naturam Emphytheuſis.conſ.80.n.28.113

Quæ ſpecialiter obligari non poſſunt non veniunt in generali obligatione.conſ.78.nu.4. 110

Quæ ſunt ſtricti iuris reſtringuntur.conſ.114.n.3. 165

Quæ ſunt religioſa religioſis adhærent.conſ.53.nu.19. 76

Quælibet cauſſa, et beſtialis, excuſat à dolo.cōſ.36.n.33.40

Qualitas legis in vno non intelligitur in alio repetita.conſil.8.n.7. 9

Qualitas perſonæ grauat plus, & minus.conſ.163.nu.13.254

Quandocunq; comprehendit omnem modum, & omnes caſus.conſ.13.nu.5. 15

Q̄ñcunq; de ſui natura ſignificat infinitatē.cōſ.13.nu.8. 16

Quādocunq; ſignificat iteratā reſidentiā.conſ.13.nu.4. 15

Quandocunq; verbū aliquando reſtringitur.cōſ.13.n.7. 15

Quando dubitatur ſuper diſpenſatione recurritur ad Papam.conſ.103.nu.29. 143

Quando nominantur illi de familia intelliguntur proximiores.conſ 24.nu.8.& 9. 29

Quando non conſtat, quis erexerit Eccleſiam præſumitur pro poſſidente.conſ.147.nu.32. 211

Quando ſit difficultas in probatione poteſt mitti Notarius vel alius qui examinet.conſ.115.nu.12. 167

Quando ſpecialiter aliquid fieri debet non cadit in generalitate.conſ.99.nu.8. 139

Quando ſunt diuerſæ monetæ in loco faciendæ ſolutionis eſt in electione debitoris.conſ.84.nu.17. 126

Quaſi poſſeſſio continuatur in filios, & ſucceſſores.conſ.31. nu.3. 36

Quaſi poſſeſſio ſufficit in caſu legitimitatis.cōſ.65.n.15. 83

Quatuor ſunt genera delictorum.conſ.123.nu.8. 173

Qui ab hoc medio decidit caret fide.conſ.87.nu.3. 123

Qui abiurauit, & poſtea conuerſauit cum hæreticis dicitur eis ſimilis.conſ.116 nu.31. 167

Qui abutitur Sacramento Matrimonij committit Sacrilegium.conſ.137.nu.3. 192

Qui Altari ſeruit de Altari viuere debet.conſ.83.nu.1. fol. 117.& conſ.167.nu.29. 263

Qui Altari ſeruit, de Altari viuere debet.conſ.153.n.4.fol. 214.conſ.54.nu.25. 80

Qui amat Deum paſcit oues ſuas.conſ.171.nu.4. 269

Qui colunt proprijs ſumptibus non tenentur ad onera.conſ. 136.nu.36. 191

Qui cū temeritate poſſidet dr̄ in mala fide.cōſ.147.n.12.210

Qui dant aliquid Eccleſiæ iam erectæ dicuntur benefactores non patroni.conſ.107.nu.5. 157

Qui dicit, probare debet.conſ.172.nu.6. 270

Qui dicit Iudicẽ non poſſe præcipere,eſt vani capitis.conſ. 19.nu.17. 22
Quid ſit Diœceſis,& Parochia.conſ.6.nu.4.& 5. 7
Qui errat in fida,ſi ſit paratus emendare,non dicitur manifeſtus hæreticus.conſ.137.nu.17. 193
Qui errat in vno Sacramentorum poteſt eſſe hæreticus. conſ.137.nu.16. 192
Qui eſt in culpa impedimenti alterius, tenetur ad damnũ paſſi.conſ.166.nu.30. 260
Qui ea pertinacia maledicit,punitur.conſ.85.n.9. 121
Qui facit iuſtitiam eſt Deo acceptus.conſ.173.nu.38. 224
Qui facit pactum cum Dæmone dicitur infidelis,& rebellis Dei.conſ.87.num. 123
Qui facit permittente lege,non peccat.cõſ.114.nu.14. 165
Qui frangit libertatem Eccleſiæ eſt excommunicatus.cõſ. 142.nu.17. 198
Qui frãgit libertatẽ Eccleſiæ eſt hæreticus.cõſ.136.n.15.190
Qui gratis habet beneficium,gratis adminiſtret Sacramenta.conſ.167.nu.40. 263
Qui grauat bona Clericorum dicitur raptor,& Sacrilegus. conſ.53 nu.34. 77
Qui habet bona allodialia, etiam Clericus, præſumitur de ſuo expendiſſe in beſtijs.conſ.165.nu.19. 257
Qui habet bonã famã nõ incidit in pœnã.cõſ.114.n.10. 165
Qui habet charitatem,cum illo eſt Deus.conſ.173.n.40.274
Qui habet commodum habere debet onus.conſ.50.n.29.72
Qui habet contemplatiuam,& actiuam præcedit habentẽ contemplatiuam ſolam.conſ.50.nu.122. 70
Qui habet conuerſationem cum Dæmone reputatur eiuſdẽ naturæ contra Deum.conſ.116.nu.10. 167
Qui habet duas vxores eſt inimicus fidei Chriſtianæ.conſ. 137.nu.2. 192
Qui habet fructus beneficij ad oẽs expẽſas tenetur.cõſ.84. nu.2.& 3. 119
Qui habet iura Epiſcopalia poteſt conferre beneficia.conſ. 63.nu.6. 88
Qui habet ius inſtituendi habet ius deſtituẽdi.cõſ.7.nu.7.8
Qui habet ius ad rem,habet actionem.conſ.125.nu.8. 176
Qui habet iuriſdictionem Epiſcopalem tantum poteſt in ſubditos quãtum Epus in ſua diœceſi.cõſ.142.nu.31.201
Qui habet iuriſdictionem,& priuilegia confirmata dicitur habere territorium,& diœceſim.conſ.142.nu.38 201
Qui habet onus debet habere commodum.cõſ.165.n.4.257
Qui habet vſumfructum poteſt de manu propria fructus recipere.conſ.84.nu.5. 119
Qui impedit Charitatẽ dr̃ homo malus.cõſ.160.nu.40. 244
Qui in ius ſuccedit alterius illo iure vti debet.conſ.112.nume.4. 162
Qui iniuſtè alium excommunicat tenetur ad intereſſe, nec Eccleſiam ingreditur.conſ.132.nu.16. 185
Qui innouat ad ſui commodum aliquid in Eccleſia, dat ſignum auaritiæ.conſ.167.nu.32. 263
Qui iuſtè ignorat baptizatum baptizans non eſt iregularis. conſ.46.no.3. 60
Qui laborat eſt dignus mercede. conſ.160.nu.34. 244
Qui laborat lapſo tempore ad cultum ſtatuto,non peccat. conſ.163.nu.22. 254
Quilibet eſt moderator rei ſuæ.conſ.172.nu.18. 271
Qui locum maioris vſurpat eſt reus Sacrilegij,& eſt mittẽdus in vltimo loco.conſ.50.nu.37. 65
Qui malè iudicat debet condemnari.conſ.133.n.5. 187
Qui negat Deum,ſi attẽdat quod dicat,dicitur blaſphemare.conſ.85.nu.15. 122
Qui negat reſpondere Inquiſitori, videtur diffidere de iuſtitia.conſ.85.nu.3. 121
Qui non dat mercedem laboranti agit contra iuſtitiam.cõſil.160.nu.36. 244
Qui non dotat beneficium non comprehenditur à Concil. conſ.147.nu.9. 210
Qui non eſt diffamatus de crimine torqueri non debet. cõſ. 117.nu.7. 168
Qui non eſt prouiſus à Papa,nec à delagato nullum ius habet.conſ.23.nu.14. 28
Qui non habet curam animarum, poteſt aliquid pro Miſſa accipere.conſ.167.nu.37. 263
Qui non facit iuſtitiã poteſt condemnari.cõſ.173.n.28.274
Qui non implet conditionem remanet priuatus commodo quod habuiſſet.conſ.159.nu.12. 249
Qui non laborat, non manducat.conſ.81.nu.15.ſol.116.& conſ.166.nu.28. 260
Qui non obſeruat immunitatem Eccleſiæ dicitur venire cõtra libertatem.conſ.141.nu.9. 197
Qui non obſeruat modum excedit fines mandati. conſil. 91.num.6. 129
Qui non obtemperat iniuſto præcepto non dicitur contẽnere.conſ.132.nu.12. 185
Qui non proſequitur appellationem dicitur acquieuiſſe. conſ.44.nu.26. 58
Qui non proſequitur inſtantiam ſuam præſumitur renunciaſſe ſuæ petitioni.conſ.148.nu.8. 212
Qui noxia promiſſa complet præcepta Dei contemnit,gladio mortis ſe trucidat.conſ.160.n.40. 244
Qui omittit facere quod debet dicitur in dolo. conſ. 148. num.9. 212
Qui optat proximum puniri à iuſtitia,non liuore vindictæ, ſed zelo iuſtitiæ,non peccat.conſ.128.nu.13. 181
Qui ordinam ſuſcipiunt propter diſtributiones principaliter,& non propter officium,committunt ſimoniam mentalem.conſ.153.nu.67. 227
Qui partem legis obſeruat,totam obſeruare tenetur.conſi. 170.nu.17. 267
Qui patitur quod impedire poterat,conſentire videtur. conſ.131.nu.20. 184
Qui per alium facit per ſe ipſum facere videtur. conſ. 115. num.16. 167
Qui percipit fructus loco operum non dicitur poſſidere in re ſuo.conſ.136.nu.33. 191
Qui per concuſſionem aliquid habet,tenetur ad reſtitutionem.conſ.157.nu.52. 236
Qui per decem annos ſtat in libertate liber eſt iudicandus. conſ.142.nu.8. 200
Qui pertinaciter facit contra illud, quod abiurauit, habetur pro hæretico.conſ.87.num.4. 123
Qui petit diſpenſationem torum quæ ſunt in teſtamento præſumitur ſcire teſtamentum.conſ.102.n.9. 142
Qui prior eſt tempore,potior eſt in iure: procedit data paritate perſonarum.conſ.50.n.116.fol.69.& cõſ.121.n.3.171
Qui præcat pro indigno cõmittit ſimoniã.cõſ.156.n.50.231
Qui procurat diuitias cum alterius damno, procurat contra propriam ſalutem.conſ.173.n.55. 275
Qui ſcit rem eſſe alienam,& eam poſſidet eſt in mala fide. conſ.147.nu.13. 210
Qui ſcit rem eſſe alterius debet ſcire ſuam non eſſe. conſil. 147.nu.14. 210
Qui ſcienter turbat aliquẽm,committit maleficium. conſil. 155.nu.8. 230
Qui ſemel abiurauit hæreſim pp inuocationẽ Dæmonis,& poſtea in eãdẽ reincidit, dicitur relapſus.cõſ 87.n.7.123
Qui ſemel abiurauit hæreſim,ſi in aliam ſpeciem poſtea incidit,dicitur relapſus.conſ.87.nu.1. 123
Qui ſemel admittit aliquem,eum reprobare non poteſt.cõſil.7.nu.7. 8
Qui ſentẽtiat ſtatim præſentato proceſſu,nulliter agit. cõſ. 91.num.22. 130
Qui ſe opponit conceſſis à Papa incidit in excommunicationem.conſ.142.num.45. 202
Qui ſẽtit commodũ dẽt ſentire incõmodũ.cõſ.145.n.27.207
Qui ſentit onus ſentire debet commodum. conſil. 162. nume.13. 252
Qui ſentit onus commodũ ſentire debet. cõſ.112.n.11.163
Qui ſibi ius facit,iniquitatem committit. conſil. 155. nume.6 230
Qui ſibi tollit poteſtatem in re aliena vim facit.conſil. 155. num.3. 230
Qui ſolam poſſeſſionem habet non poteſt preſcribere cõſ. 147.num.19. 211

Digitized by Google

Qui ſubito ex aliqua paſſione blaſphemat non dicitur mortaliter peccare. conſ. 85. nu. 7. 121
Qui tollit mercedem operanti agit contra iuſtitiam. conſ. 262. nu. 15. 252
Qui vim facit in re aliena priuatur iure ſuo. conſilio 155. num. 4. 230
Qui vadit ad ludum Dæmonis dicitur carere fide. conſ. 87. nu. 8. 125
Quilibet debet mala præcauere. conſ. 159 nu 29. 242
Quilibet habet electionem ſepulturæ. conſ 48 nu 3. 62
Quilibet poteſt audire miſſam vbi ſibi placeat. conſ. 54. num. 21. 79
Quilibet præſumitur ſuæ ſalutis memor. cõſ 90 nu. 5. 127
Quilibet ſepeliri debet in ſua Parochia, & ſepulchro maiorum. conſ 48. nu. 2. 62
Quod à principio nullum eſt tractu temporis non conualeſcit. conſ. 80. nu. 19. 112
Quod ex occaſione euenit non conſideratur. conſ. 50. num. 43. 67
Quod ex Deo eſt diſſolui non poteſt. conſ. 53. nu 9. 76
Quod fieri debet cum conſenſu alicuius non valet ſine conſenſu. conſ. 147. nu 11. 210
Quod maio. cedat minori eſt cõtra ius publicum, & naturale. conſ. 60. nu. 3. 85
Quod non eſt expreſſum in priuilegijs non comprehenditur. conſ. 133. nu. 3. 187
Quod non eſt prohibitum adimpleri poteſt conſilio 156. num. 22. 230
Quod non reperitur à iure prohibitum, conceſſum videtur. conſ. 9. nu. 10. 16
Quod ſemel placuit amplius diſplicere non debet. conſ. 9. nu. 11. fol. 6. & conſ. 73. num. 1. fol. 104. & conſ. 109 nu. 2. 159
Quomodo filij ſint in poſſeſſione filiationis. conſilio 1. num. 1. 14
Quomodo probatur aliquem eſſe de aliqua Diœceſi. conſilio 6. num. 8. 9
Quod omnes tangit, omnes contribuere tenetur. conſilio 59. nu. 9. 85

R.

Ratificatio per affrãcationem non extenditur ad alienationem nullam. conſ 10. nu. 14. 15
Ratificatio Rectoris non ſufficit vbi requiritur cõſenſus Apoſtolicus. conſ 10. nu 16. 15
Ratihabitio non ſufficit vbi requiritur conſenſus perſonalis. conſ. 10. nu. 15. 15
Ratio cur abſentibus nõ dantur diſtributiones. conſ. 97. num. 46.
Ratio cur coloni Eccleſiarum nõ poſſunt grauari eſt duplex. conſ. 136. nu 22. 190
Ratio legis eſt anima legis. conſ.
Ratio naturalis ſufficit ad deciſionem cauſarũ. conſilio 85. num. 3.
Ratione exceſſus etiam clauſula, parte indicata, non operatur. conſ. 36. nu. 4.
Receptio penſionum [illegible] pro tempore receptarum [illegible] conſilio 95. nu. 3. 134
Recipiens pecuniam pro extinctione penſionis cum fraude dicitur turpe lucrari conſ. 42. nu. 36. 53
Recipiens [illegible] quomodo procedat. conſ. 150. num. 5. 216
Reclamatio puellæ in Monaſterio debet fieri tempore profeſſionis, coram ordinario. conſ. 74. nu 9. 103
Reclamari non poteſt poſt [illegible] conſ. 74. nu. 17. 104
Rector beneficij eſt adminiſtrator non Dñus. cõſ. 96. num. 37. 136
Rector beneficij poteſt repetere bona Eccleſiæ male alienata. conſ. 96. nu 7. 136
Rector debet habere vnũ miſſum terræ. cõſ 123. nu. 10. 183
Rector debet ſuſtentari ſecundum ſuum qualitatem. conſ. 163. nu. 7.
Rector habet actionem contra hæredes anteceſſoris ſi ſoluat decurſas penſiones. conſ 33. nu. 18 38
Rector non poteſt facere gratiã Emphyteutæ ſuper remiſſione caducitatis. conſ. 96 nu. 33. 136
Rector poteſt cum conſenſu Epiſcopi agere ad tranſlationem curæ. conſ. 131 nu. 16. 184
Rector poteſt rem alienatam repoſcere, ſi alienatio ſit damnoſa. conſ. 80 nu. 33. 113
Rector ſoluens penſionem inualidam eam non conualidat. conſ. 34. nu. 10. 38
Rector tenetur de negligentia niſi proſequatur ius Eccleſiæ. conſ. 96. nu. 32. 136
Rectores beneficiorum ſimplicium ad reſidentiam non tenentur, neq; habent curam animarum. conſilio 5. nu. 9. 6
Rectores Eccleſiarum Parrochialium debent eſſe periti, & vocantur paſtores. conſ. 5. nu. 1 2. 6
Rectori, neq; ſuperiori non creditur atteſtanti de vtilitate. conſ. 158 nu. 29. 238
Recurſus ad ſuperiorem, vel eius amicum euitat pœnam conſ. 131 nu. 28. 186
Recurſus debet haberi ad ſuperiorem. conſilio 171. numero 29. 170
Redditus abſentium debet dari alijs pro ipſis ſeruientibus conſ. 153 nu. 76. 227
Redditus beneficiati vltra victum quomodo ſunt diſpenſandi conſ 162 nu. 9. 250
Refectio pontium, & viarum non eſt appellatione pietatis. conſ. 53 nu. 40 77
Referens debet probare relata conſ. 44 nu. 3. 56
Regimen eſt directio bonæ gubernationis. conſ. 153. num. 74 228
Regimen inducitur ad bonum, & vtile. conſ. 153 n 75. 228
Regula Cancellariæ non attenditur extra curiam. conſ. 37. nu. 21. 43
Regula Cancellariæ, quæ tollit facultatem ſuper defectu natalium loquitur de diſpenſatione. conſilio 103 num. 97. 151
Regula de exprimendo vero valore non habet locum in penſionibus conſ. 84 nu. 6 119
Regula mutare conſilium declaratur. conſ. 109. n. 16. 159
Regula præfata intelligitur reuocare priuilegia ab ipſo Papa conceſſa, non alia, cõſ. 103. nu. 161. 152
Regula præfata non præiudicat priuilegijs Papæ anteceſſoris conſ 103 nu. 106. 152
Regula præfata non habet locum niſi in his, quæ non cõcernũt auctoritatẽ Ordinariorũ cõſ. 103 n. 107. 152
Regula quod ſemel placuit declaratur cõſ. 109. n 15. 159
Regula quod ſolutio ſit facienda ſecundũ æſtimationem concedentis fallit in penſione. cõſ. 89 nu 7. 125
Regulæ Cancellariæ non ligant extra curiam. conſ. 103. nu. 108. 152
Regulæ quando dantur extra Curiam requirunt ſupplicationem Papæ conſ. 103. nu 109. 152
Regulares prohibet curã habere animarũ cõſ. 1. n 4. 37
Rei licitæ dat operam, qui conſang uineum defendit. conſ 124 nu 2 175
Rei publicæ intereſt, vt Villæ à malis hominibus purgentur conſ 76 nu 9. 106
Relapſus quis dicatur. conſ. 116 nu 9. 167
Relatio refertur ad relata. conſ. 44. nu. 4. 56
Relatio non retrahitur in his quæ ſunt contraria. conſ. 44. nu. 5. 56
Relicta per Prælatum Eccleſiæ debentur deductis expenſis, & oneribus vſq; ad nouos fruct. cõſ. 112. n 6. 163
Relictum centum aureorum intrando Monaſteriũ, & 500. nubendo quomodo ſoluatur. conſ. 164. nu 11. 256
Religio Sancti Auguſtini poteſt habere immobilia. conſ. 1 num. 11. 2
Religioſa dicuntur ea, quæ religioſis adhærent. conſ. 145. num 4. 207
Religioſa loca poſſunt eſſe in vſu laicorum non in dominio. conſ. 154. nu 5. 229

Religioſi ſunt iure diuino exempti. conſilio 53. numero 14. 76
Reliquiæ poſſunt portari ad collum ex deuotione. conſ. 28. nu 4. 34
Reliquiæ Sanctorum poſſunt transferri ſine licentia Papæ. conſ 28. nu. 3. 34
Reliquiæ transferuntur ſine ſynodali licentia. conſilio 28. nu. 5. 34
Remedium appellationis eſt contrarium clauſulæ parito iudicato. conſ. 39. nu 4. 44
Remiſſio Canonis rei Emphyteuticæ pro parte damnificatæ non fit niſi tota pereat. conſ. 61. num. 4. 86
Remiſſoria teſtium poteſt fieri quando difficultas eſt probationis. conſ. 115. nu. 11. 167
Renuntia dicitur reuocata per natiuitatem filij. conſ. 150. nu. 21. & quando non nu. 22. 217
Renuncians beneficium ſtat in poſſeſſione donec ſuccedat conſenſus. conſ. 152. nu. 11. 219
Renuncians poteſt pœnitere ante conſenſum præſtitum. conſ. 152. nu. 12. 219
Renouatio fit ad formam l. 2. C. de iur. emp. conſ. 22. num. 30. 27
Renunciare iuri ſuo in dubio nemo præſumitur. conſ. 161. num. 9. 247
Renuntiatio eſt ſtricti iuris. conſ. 149. nu. 19. 217
Renuntiatio legitime quando non præſumatur. conſilio 150. num 17. 217
Renunciatio patris quando filijs non noceat. conſ. 150. nu. 23. 217
Renunciatio non extenditur ad actus non renuntiatos. conſ. 50. nu. 54. 64
Reputatio filiorum probat legitimitatem. conſilio 57. num. 16. 83
Res connexa ſpiritualitati cognoſcitur ab Eccleſia. conſ 20. nu. 10. 24
Res Eccleſiæ à ſecularibus grauari non poſſunt. conſ. 136 num 3. 189
Res Eccleſiæ ſunt Dei, & immunitatem à Deo habuerunt. conſ. 130. nu. 2. 189
Res onerata non debet ſoluere quod non habet. conſ. 145. nu. 11. 207
Res principia tranſeunt cum immunitate ad quoſcunque. conſ. 141. nu. 11. 197
Res ſacra non recipit ſeruitutem. conſ. 107. nu. 1. 156
Res tranſit cum ſua immunitate. conſ. 77. nu. 6. 108
Res tranſit cum ſuo onere, intelligitur de onere certo perpetuo, & inuariabili. conſ. 62. nu 12. 87
Res tranſit cum ſuo onere procedit in his quæ à principio ab Imperatore ſint onerata. conſ. 62. nu 4. 87
Reſcripta regulantur ab intentione cócedentis. conſ. 84. num 30. 129
Reſcripta regulantur ad ſupplicationem. conſ. 43. numero 2. 54
Reſcripti naturæ eſt vt petitioni adaptetur. conſ. 91. numero 9. 129
Reſcriptum eſt ſtricte interpretandum. conſilio 91. numero 8. 129
Reſcriptum eſt ſtricti iuris. conſ. 43. nu. 3. 54
Reſcriptum refertur ad petitionem. conſ. 43. nu. 9. 55
Reſcriptum non iuuat lapſo anno. conſilio 44. numero 44 58
Reſeruatio impedit reſtitutionem. conſ. 16. nu. 6. 18
Reſeruatio inficit titulum, & poſſeſſionem. conſ. 16. numero 5. 18
Reſeruatio iuris patronatus pro ſe, & deſcendentibus intelligitur gradatim. conſ. 75. nu 12 105
Reſignata beneficia vigore regulæ de infirm. dicuntur vacare in curia, & ſi reſignantes decedant in partibus. conſ. 47. nu 8. 61
Reſidentia non inducit vacationem ipſo iure. conſ. 118. numero 7 162
Reſidere, eſt ad debita munera præſentem eſſe. conſilio 13. num. 11. 16
Reſidere quis in Eccleſia ſemper tenetur. conſ. 13. n. 1. 15
Reſoluto iure datoris reſoluitur ius acceptoris. conſilio 78. num. 6. 110
Reſoluto iure datoris voluntariè non reſoluitur ius acceptoris, ſed ſolum ſi neceſſario idest conacte medio iudicio. conſ. 78. nu 9. 111
Reſtitutio, etiam ſi cauſa ſit indiuiſibilis inter conſortes, ſi non poteſt prodeſſe in meritis cauſæ maiori, nec minori. conſ. 148. nu. 13. 212
Reſtitutio minori ſuccedenti patri, qui nulliter cótraxit non datur. conſ. 44. nu. 31. 58
Reſtitutio nó datur ei, qui notoriè ius nó habet. conſ. 44. nu. 32. 58
Reſtitutio nó datur minori, qui iurauit. conſ 44 n. 33. 58
Reſtitutio non datur minori delinquenti. conſilio 44. num. 34. 58
Reſtitutio non datur ei, qui impedimentum potuit remouere. conſ. 44. nu. 35 58
Reſtitutio non datur minori, quando eius pater feciſſet contractum nullum ſuper re, de qua agitur. conſ. 148. num 1. 211
Reſtitutio non datur quando notoriè conſtat de non iure petentis. conſ. 148. nu. 3. 212
Reſtitutio non datur, ſi ante petitam ſit executio petita. conſ. 148. nu. 4. 212
Reſtitutio non datur, ſi malicioſe ſit petita. conſilio 148. num 5. 212
Reſtitutio non datur quando culpa procuratoris damnum ſit ſocij ſoluendo. conſ. 148. nu. 11. 212
Reſtitutio non datur ſi inter conſortes ſit cauſa diuiſibilis. conſ. 148. nu. 12. 212
Reſtitutio præſupponit priuationem. conſilio 60. numero 11. 86
Reſtitutio pro vno minori, inter conſortes litis non iuuat maiores ſi non probant, & ipſi habuiſſe iuſtũ impedimentum. conſ. 148. nu. 13. 213
Reſtitutus ad primæua iura à Principe, cenſetur verè legitimus conſ. 103. nu. 25. 148
Reſtitutus famæ per Imperatorem admittitur ad honorem Eccleſiaſticum. conſ. 103. nu. 56. 149
Reſtitutus natalib' poteſt aſſumi, ad omnem gradum. conſ. 103. nu. 75. & 76. 150
Reuocari iuramentum illicitum poteſt ad inſtantiam alterius. conſ. 160. nu. 35. 246
Rigor diſciplinam quandoq; denotat, quādoq; iuſtitiam, & exceſſum. conſ. 29. nu. 1. 34
Ruſtici Eccleſiarum non ſunt ſubiecti foro ſeculari pro rebus Eccleſiæ. conſ. 39. nu. 8. 45
Ruſtici faciunt ſibi conſuetudinem. conſ. 77. nu. 13. 109

S.

SAcerdos habens neceſſaria ad victum, & veſtitum debet eſſe contentus. conſ. 167. num. 20. & 21. 261
Sacerdos præfertur Diacono, & Diaconus Subdiacono. conſ. 126. num. 2. 172
Sacerdos pro pecunia faciens inſolita, dat ſignum auaritiæ. conſ. 166. nu. 18. 261
Sacerdos qui ſtudet diuitijs, dicitur ignorans legem. conſ. 167. nu 9. 263
Sacerdotes aliquando dicuntur Angeli. conſ. 121. num. 10. 172
Sacerdotes debent eſſe mundi corpore, & mente. conſ. 167. num. 8. 262
Sacerdotes dicuntur lumen mundi. conſilio 121. numero 10. 172
Sacerdotes fuerunt inſtituti, vt orationes, & exemplo placarent iram Dei. conſ. 167 nu. 8. 262
Sacerdotes in conferendis beneficijs, & Sacramentis, non debent munera accipere. conſ. 167. nu. 7. 260
Sacerdotes non poſſunt alterare ſtatum Eccleſiæ pro ſua commoditate. conſ. 167. nu. 19. 262
Sacerdotes non poſſunt exercere officium notarij. conſ. 170 num. 1. 266

Digitized by Google

Sacramenta debent ſumi in ſolemnitatibus. conſilio 162. num. 6. 253
Sacrilegij in Eccleſia commiſſi iudicium eſt iudicis Eccleſiaſtici. conſ. 140. nu. 20. 196
Sacrilegium durat donec Eccleſia ſit ad plenum reſtituta conſ. 88 nu. [illegible] 124
Sacrilegium eſt infringere priuilegium Clericorum. conſ. [illegible] 255
Sacrilegium eſt mixti fori. conſ. 140. nu. [illegible] 196
Sacrilegium eſt non habere reuerentiam iuri Canonico conſ. [illegible] 255
Sacrilegium [illegible] legi reuerentiam conſ. [illegible] nu. 18. 76
Sacrilegium in [illegible]
Sacrilegium [illegible]
Salaria debent peti infrà annum. conſ. [illegible] 73
Salarium [illegible] 42. nu. 3. & 4. 73
Salarium [illegible]
Salariū datur Viccario cum [illegible]
Salarium debet [illegible]
Salarium promiſſum, etiam nudis verbis, debetur [illegible]
Salarium ſi non ſit conuentum taxabitur arbitrio boni [illegible]
Satisfacere ſecundum legem, eſt damnis, iniurijs [illegible]
Scandalum [illegible] occaſionem [illegible]
Scandalum eſt dictum vel factum minus rectè. conſilio 163. [illegible] 255
Scandalum in ſe eſt ſpeciale peccatum. conſilio 163. numero [illegible] 254
Scandalum non eſt laborare in loco priuato conſilio 163. nu. [illegible] 258
Sceleratus verbum comprehendit etiam [illegible] blaſphematorem, [illegible] & fornicarium [illegible] habentem in domo conſ. 73. nu. [illegible] 101
Sciens [illegible] conſ. [illegible] 78
Scientes ſunt ſicut ſtellæ Cœli conſ. [illegible] nu. 61. 221
Scientia debet eſſe plena, & ornata ſuis qualitatibus, vt obliget conſ. [illegible] 32
Scientia, & patientia [illegible] conſuetudinem. conſ. 17. nu. 13. 20
Scientia, & tolerantia Papa in his quæ ſunt de iure poſitiuo [illegible] conſ. 36 nu. 11 40
Scientia requiritur in Clerico de iure diuino. conſ. 151. num. 60. 221
Scientia requirit vt filij ſint obligati patre [illegible] conſ. 30 nu. 12. 38
Scriptura alterius alteri non nocet. conſ. 40 nu. 62. 67
Scriptura [illegible] plenè probat conſilio 52 nu 26 27 & 28. 74
Scriptura [illegible] non probat conſ. 270. nu. 4. 267
Scripturæ publicæ ſtandum eſt in qua narratur de finibus Diœceſis conſ 142 nu. 10. 200
Scriptura quæ dicatur priuata, & quæ probet. conſ. 170 nu. 8. 24 [illegible] & 28. 267
Secularis Iudex non diſponit de operibus pijs, conſ. 25 num. [illegible] 23
Secunda penſio ſine mentione primæ, eſt nulla. conſilio 33. nu 5 38
Sede vacante quando cauſa matrimonialis poſſit expediri. conſ. 149 nu. 7 179
Semel approbatus expelli non poteſt ab eo, qui illum approbauit conſ 5. nu 10 6
Semina ſunt inſtrumenta agri. conſilio 163. numero 3 declara. nu. 17. 257
Senex. 100. annorum non præſumitur delirare. conſilio 106. nu. 9. 155
Senſus ille eſt ſumendus, qui conuenit cum iure communi conſ. 156 nu. 15. 232
Senſus verborum [illegible] qui non repugnat antecedentibus. conſ 156 nu [illegible] 232
Senſus ille ſumitur, qui conuenit cum natura priuilegij. conſ. 156. nu. 16. 232
Sententia contra diſpoſitionem iuris lata eſt nulla. conſ. 50. num. 96. 68
Sententia contra [illegible] iuris eſt nulla. conſilio 50. num 97. 68
Sententia tranſit in iudicatum ob lapſum fatalium. conſ. 44. nu. 24. 58
Sepeliri nemo poteſt in alieno ſepulchro, inuitis habentibus vſum. conſ. 154. nu. 6 & 13. 229
Sepulti oſſa in alieno ſepulchro ſine conſenſu ſunt exhumanda. conſ. 154 nu. 9 229
Sepulchra [illegible] hoſpitium conſilio 154. numero 8 229
Sequens [illegible] per præcedentia conſilio 94. numero [illegible]
Serui Eccleſiarum gaudent immunitate conſilio 136. numero 6. 189
Serui Eccleſiarum non poſſunt grauari à ſecularibus. conſ. [illegible] num. [illegible] 45
Seruientes in Eccleſia non ſemper faciunt Collegiū. conſ. 126. num. [illegible] 178
Seruitores patroni pauperis [illegible] debet ab Eccleſia patronata. conſ. [illegible] 210
Seruitus in re empta tolli non poteſt per emptorem conſ. [illegible] 271
Seruitutes tranſeunt cum re empta conſilio 271. numero [illegible] 271
Seruus qui iuſſu Domini laborat minus peccat conſilio [illegible] numero [illegible] 254
Si dictio importat conditionem conſ. 8. nu. 15 4
Si [illegible] non punitur [illegible] conſ. 42. nu 11 51
Si in contractu [illegible] de inſtrumento requiritur inſtrumentum. conſ. [illegible] 20
Super diligentem inquiſitionem, importat neceſſitatem [illegible] conſ 80. nu [illegible] 114
Signatura facit gratiam validam. conſ 13 nu [illegible] 38
Simonia [illegible] conſ. 42 [illegible] 50
Simonia commiſſa lingua [illegible] quando [illegible] precibus conſ. 15. nu. 48 21
Simonia committitur dando munera pro beneficio conſ. [illegible] 120
Simonia cōmittitur etiam in iure patronatus conſ [illegible] numero [illegible] 209
Simonia eſt dare, aut recipere temporale pro ſpirituali, & annexo. conſ. 38 nu. [illegible] 40
Simonia eſt ſtudioſa voluntas emendi, vel vendendi ſpirituale, vel annexum. conſ 90. nu. 2. 127
Simonia [illegible] Papa conſ. [illegible] 41
Simonia nō committitur circa cōtractum fructuum, & penſionum conſ. 42. nu. 23. 52
Simonia tria requirit conſ 5. nu. [illegible] 71
Simonia tria requirit, ut ſit punibilis conſilio 42. numero 10 51
Simonia tripliciter committitur munere obſequio, & lingua conſ 151 nu 47. 221
Simoniacè habens beneficium priuatur. conſilio 51. numero 14. 71
Simoniaci quando ſint priuandi. conſilio 151. numero 46. 221
Simoniacum, quia prohibitum eſt de iure poſitiuo. conſ 36 nu 10 40
Simoniam non committit inferior dando pecuniam penſionis ad tollendam vexationem. conſ. 42. n. 9. 51
Socius admittetur contra ſocium in delictis difficilibus. conſ 42 nu. 45 53
Socius criminis in cauſa Simoniæ facit indicium. conſilio 35. nu. 24. 39

Socius criminis in cauſa Simoniæ non facit indiciū. conſ. 35. nu. 1. Contra. nu. 2. 39
Socius criminis vt quis dicatur, requiritur tractatus ad maleficium conſ 42 num. 37. 53
Socius criminis vt repellatur à teſtimonio debet eſſe etiam Socius muneris. conſ 42 num. 44. 53
Socius non facit indicium quando illuſiuè eatur ad ludum. conſ. 117 num. 3. 168
Solemnitas eadem in ratificatione requiritur, quæ in alienatione conſ 10. nu 17. 13
Solemnitas non præſumitur conſ. 44. nu. 1. 57
Solemnitates requiruntur in tranſitu liuelli. conſ. 22. num 13. 272
Solemnitates requiſitæ in teſtamentis, quæ ſint conſ. 170 num. 5. 267
Solus Deus Iudicat Papam. conſ 59 nu. 16. 85
Solus Papa ex rationabili cauſa diſpenſat circa diſtributiones conſ 9 num. 18. 12
Solutio cenſus arguit ſubiectionem conſ. 16 nu. 8. 18
Solutio in dubio fit iuxta conſuetudinem per decennium. conſ 89 num. 12. 125
Solutio fit ſecundum valorem monetæ quæ erat tempore obligationis. conſ. 89 nu 1, 5 24. 27. 125
Solutio ſi ſit facienda in certo loco, ibi videtur contractum. conſ. 89 num. 3. 125
Solutio ſi ſit facienda in certo loco, inſpicitur cōſuetudo illius loci. conſ 89. nu 4 125
Solutione Canonis cenſetur remiſſa deuolutio. cōſ. 96. num. 4. 132
Soror non debet eſſe deterioris conditionis alterius in legato. conſ. 164 num. 14. 256
Sortilega dicitur etiam quandoq; ire ad ludum illuſiuè. conſ. 117. num. 2. 168
Sortilega quæ vadit ad ludum corporaliter vadit ſecundum Theologos conſ. 117. nu 2. 168
Sortilegus poſt abiurationem reincidens dicitur relapſus conſ. 116. num 8. 167
Spirituale vendi non poteſt. conſ. 94 num. 6. 133
Spiritualia non conceduntur his, qui non ſunt priuilegiati. conſ. 147 nu. 20 209
Spiritualia, vel ſpiritualibus annexa quæ ſint. conſ. 36 num. 27. 42
Spoliator dicitur etiam qui mandat. conſ. 159. nu. 17. 249
Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus. conſ. 159. num 16. 249
Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus. cōſ. 152. nu. 1. 222
Spoliatus reſtituitur probata antiqua poſſeſſione, etiā titulo non probato. conſ 15. nu. 2. 17
Spoliatus reſtituitur probata poſſeſſione, & ſpolio. conſ. 15. num. 1. 17
Spoliorum nomine non veniunt ſcamna neq; paramenta, & alia de quibus in bulla Pij V. conſ. 110. num 16. 163
Sponſalia à Patre pro filia tacente valent. conſ. 30. num. 9. 35
Sponſalia conditionalia, & in incertam perſonam nō valent conſ. 30. num. 8. 35
Sponſalia cum copula non faciebant matrimonia niſi concurrente conſenſu vtriuſq; conſ 146. nu. 10. 208
Sponſalia debent contrahi à maioribus ſeptennio. conſ. 30. num. 3. 35
Sponſalia de futuro ſunt promiſſiones de futuro. cōſ. 145. num 5. 208
Sponſalia de præſenti cōtrahuntur per verba de præſenti. conſ. 146. num. 3. 208
Sponſalia de præſenti requirunt mutuum conſenſum. conſ 146. num 4. 208
Sponſalia immatura quando arguant dolum contra matrem. conſ. 110. nu. 3. 160
Sponſalia in incertam perſonam non valent. conſ. 30. num. 5. 35
Sponſalia per ingreſſum Religionis, & ſuſceptionem ordinum Sacrorum diſſoluuntur. conſ 146. nu 13. 208
Sponſalia valida quinq; requirunt. conſ 30. nu. 2. 35
Sponſalia vt inducant impedimentum publicæ honeſtatis debent eſſe valida. conſ. 30. nu. 1. 35
Sponſalia vt valeant non debent eſſe conditionalia. conſ. 30. num. 4. 35
Sponſalia vt valeant non debet deficere conſenſus. conſ. 30. num. 6. 35
Sponſalia vt teneant non debent poſt alia contrahi. conſ. 30. num. 7. 35
Spurij ſunt ab Eccleſia repellendi. conſ. 103. nu. 14. 146
Spurius à Principe legitimatus tamquam ſi eſſet de legitimo matrimonio natus eſt verè, & propriè legitimus. con. 103 num 80. 150
Spurius eſt odibilis legi. conſ. 103. num 6. 146
Spurius legitimatus in ampla forma conſequitur iura legitimorum ſicut naturalis. conſ. 103. nu. 18. 146
Statur inſtrumento producto, ſi aliud non producatur. conſ. 44. num 7. 56
Statuere Canonici non poſſunt contra iura alterius. conſ. 153. nu. 46. 226
Statuentes poſſunt reducere ſtatutum ad ius Priſtinum conſ. 160 nu. 27. 243
Statuentes quando non habent iuriſdictionē in actu, nec in potentia, non ligant. conſ. 106. nu 24 156
Statur iuri Canonico, quando contrarium non eſt expreſſum in iure Ciuili. conſ. 56 nu. 4. 81
Statuta à Capitulo facta ſine ordinario non valent. conſ 151 nu. 61. 217
Statuta contra libertatem Eccleſiæ non valent. cons. 106. nu. 25. 155
Statuta dicuntur approbata ab effectu. cōſ. 76. nu. 15. 107
Statuta etiam fauorabilia annullando non comprehendunt Clericos. conſ. 106 nu. 25. 156
Statuta Laicorum contra libertatem Eccleſiæ obſeruari non poſſunt. conſ. 76. num. 11 106
Statuta Laicorum non ligant Montes Pietatis. conſ. 2. num. 7. 3
Statuta Laicorum non ligant perſonas Eccleſiaſticas. conſ. 106. nu. 1. 154
Statuta Laicorum non pertinent ad Clericos niſi in fauorabilibus. conſ. 106. nu. 10. 155
Statuta non patiuntur extenſionem conſ 8. nu. 9. 9
Statuta non valent contra leges, bonos mores, & honeſtatem. conſ. 151. nu 68. 217
Statuta pendent à iuriſdictione. conſ. 106. nu. 4. 155
Statuta pœnalia condere ſpectat ad iuriſdictionem. conſ. 153 num 54. 227
Statuta, quæ prohibent Clericis vti priuilegijs ſunt contra libertatem. conſ. 76. nu. 12 & 18. 106
Statuta reſtringuntur etiam ob cauſam præſumptā. conſ 8 num 3. 9
Statuta ſunt ſtricti iuris. conſ. 8. nu. 1. 9
Statuta tolluntur ſpatio 10. annorū ignorante Principe. conſ 50 nu. 91. 68
Statuta tolluntur per aliquot actus ſciente Principe. conſ. 50. num 92. 68
Statuto, & iuramento contra Charitatem contrauenienѕ non eſt periurus, nec tenetur petere ſolutionem conſ 160 num 46. 244
Statutum vel conſuetudo non poteſt induci, quando diſtributiones non dentur ſeruientibus. conſ. 160. num 54. 244
Statutum arctans iudicem ad denegandum Clericis minus iua, quàm Laicis eſt contra libertatē. conſ. 76 num 15. 106
Statutum, & iuramentum contra bonos mores, cōtra bonum publicum, contra ius Tertij, & contra ius quæſitum, poteſt remitti ſine periurio, & abſolutione. conſ. 160. nu 59 244
Statutum, & iuramentum contra Charitatem, & contra alterum non valet conſ. 160 nu 45. 244
Statutū, nec conſuetudo poteſt valere in præiudiciū alterius conſ. 153. nu 7. 16 25. 224

Digitized by Google

Statutum neq; conſuetudo poteſt tollere iura Canonum. conſ. 153. nu. 6. 124
Statutum non comprꝛhendens non ſuppoſitos, eos non amplectitur. conſ. 1 nu. 3. 1
Statutum no eſt rationabile quando derogat iuri per Papam inducto conſ 153. num 39. 126
Statutum non extenditur vltra caſum expreſſum. conſ. 50. num. 45. 66
Statutum non extenditur, neq; in ſimili. conſ. 50. num 46. 66
Statutum non poteſt prohibere quin dicatur de nullitate conſ 150. num. 42. 269
Statutum non tollit ius Clerici conſ. 50. nu. 42. 68
Statutum non valet cōtra Canones conſ. 153. nu 35. 226
Statutum non valet contra legem diuinam, neq; naturalem. conſ 153. nu. 34. 226
Statutum prohibens ſucceſſionem monachis non valet conſ. 1. nu. 14. 2
Statutum ſimpliciter iuratũ intelligitur ſicut de iure valere poteſt. conſ. 160. nu 112. 243
Statutum tollens facultatem teſtandi quando ſit iniquum. conſ. 106 nu. 21. & 22. 155
Statutum tollens ius alterius non valet. conſ. 50. nu. 30. & 41. 65
Statutum tollens mercedem laboranti applicando ſtatuentibus dicitur contra Charitatem conſ. 153. num 69. 227
Statutum tollens mercedem laboranti dicitur immoderatum. conſ. 153. num 43. 226
Statutum tollens mercedem operanti eſt iniquum. conſ 160. num. 37. 245
Stricta interpretatio præcedit quando conuenit cum iure communi conſ. 156. num. 12. 232
Sterilitas dat incrementum. conſ. 154 nu. 19. 207
Sterilitas, quæ non habet cauſam perpetuam non eſt in conſideratione. conſ. 80. nu. 22. 113
Stilus Curiæ Romanæ requirit nouam diſpoſitionem in illegitimo. conſ. 103. nu. 16. 146
Stilus, & præfata regula non ligat manus Papæ. cōſ. 103. nu. 99 151
Stilus, & præfata regula tollitur per contrarium indultum. conſ. 103. nu. 98. 151
Stilus non ligat Papam, neq; præiudicat priuilegijs Papæ Prædeceſſoris conſ. 103. nu. 110. 152
Stilus non operatur contrarium à facto ſermone. cōſ. 115. num 4. 166
Sua dicuntur ea de quibus poteſt ad libitum diſponere. conſ 77 nu. 28. 109
Sua non dicuntur de quibus non poteſt quis ad libitum diſponere. conſ. 93. nu. 6. 132
Subhaſtationes non ſunt neceſſariæ in alienatum rei Eccleſiæ. conſ. 158 nu. 33. 239
Subhaſtatio nō probat vtilitatem neq; neceſſitatem. conſ 158. nu. 34. 239
Subdelegari non poteſt quando eſt electa induſtria perſonæ. conſ. 115 nu. 2. 166
Subſcriptio vnius alteri non nocet. conſ 50. nu. 67. 67
Succeſſor debet retractare male geſta prædeceſſoris. conſ 157. nu. 65. fol. 236. conſ. 158. nu. 16. 238
Succeſſor dicitur habere iuſtam ignorantiam. conſ. 52. num 1. 73
Succeſſor habet tantum de fructibus perceptis. conſ. 112. nu 8. 165
Succeſſor in beneficio regulariter non tenetur ſtare locationi conſ 95. nu 2. 134
Succeſſor in præſentando habet quaſi poſſeſſionem defuncti. conſ. 24. nu. 25. 30
Succeſſor in re cohærenti perſonæ ad omnia tenetur ad quæ prædeceſſor conſ. 165. nu. 12. 257
Succeſſor non poteſt amouere admiſſum à prædeceſſore. conſ. 7. nu. 12. 8
Succeſſor non tenetur ſtare locato. conſ. 165. nu. 6. declara. nu 14. 257
Succeſſor non tenetur ſtare cōtractui cōſ. 22 nu. 17. 27
Succeſſor Prælatus rectè agit poſſeſſorio nomine ſuæ Eccleſiæ. conſ 58 nu. 6. 84
Succeſſor proſequit quæ prædeceſſor fideliter agit. conſ. 22. nu 3. 26
Succeſſor tenetur habere inueſtituram conſ. 22. n. 9. 27
Succeſſor tenetur quando contractus nomine Eccleſiæ ſit quæſtus conſ. 22 nu 2. 26
Succeſſor tenetur ne ſtare locato conſ. 165. nu. 14. 15. 16 257
Succeſſor voluntarius ad omnia tenetur, ad quæ prædeceſſor tenebatur. conſ 165. nu. 11. 257
Succeſſores in materia habili intelliguntur etiam ſingulares. conſ 75 nu 6. 105
Succeſſores tenetur ad obſeruantiam pacti iurati, conſ. 56 num 12 81
Sufficit clericum ad locum torturæ ducere, per confeſſionem defloratæ, & atteſtationẽ alterius mulieris. conſ 26 nu. 7 35
Sufficit colorata poſſeſſio ad probandam legitimitatem. conſ. 57. nu 6 82
Sumptus præſumuntur facti ære illius qui eos fecit, niſi contrarium probetur. conſ. 165. nu. 17. 257
Sunt quidam contractus, qui volendo perficiuntur. conſ. 18 nu. 3. 20
Supplectilia lignorum dantur hæredibus defuncti Rectoris. conſ. 118. nu. 2. 169
Superior debet prohibere illicita. conſ. 173. nu. 27. 274
Superior dicitur, qui habet ius inſtituendi, & deſtituendi. conſ 64. nu 10. 89
Superior in multis non poteſt obligare inferiorem. conſ. 132. nu. 13. 186
Superior intelligitur, qui habet ordinariam iuriſdictionem. conſ 64. nu. 11. 89
Superior non debet animo irato procedere. conſilio 132. num. 14. 183
Supplicatio exeundi à Monaſterio ſine reclamatione, & ingreſſus, & egreſſus denotant animum Monachandi. conſ. 74. nu 25. 103
Supplicatio penſionis ſignata ſufficit ad eam exigendam. conſ 36. nu. 30. 41
Supplicatio ſignata perficit gratiam. conſ. 36. nu. 31. 42
Supplicatio ſufficit ad poſſeſſionem colorandam, & perficit gratiam. conſ. 15. nu 4. 17
Suſpitio omnis eſt repellenda. conſ. 138. nu. 4. 193
Suſpitio ſi abſit ab amita datur ei puella ad educandum conſ. 110. nu. 6. 160
Suſtinens ſuſpenſionem per annum eſt irregularis. conſ 113. nu. 10. 187
Suum quilibet poteſt ad placitum diſponere. conſ. 160 num. 58. 244
Suus denotat ſuitatem. conſ. 94 nu. 10. 133
Suus non verificatur in ſingulari ſucceſſore. conſilio 94. num. 12. 133
Suus quo ad ſucceſſionem intelligitur in vniuerſum ius. conſ. 94 nu. 11. 131

T.

TAciturnitas in arduis non operatur conſenſum. conſ 153. nu. 53. 229
Tactus, & viſus appetit concupiſcentiã mulierum, & & alia de tactu. conſ. 169. nu. 1 & ſeq. 265
Tarditas exequendi bona opera nocet defunctis. conſ. 25. nu. 21. 38
Tempus ad appellandum, & proſequẽdum currit minori. conſ. 44. num. 23. 57
Tempus à die mortis currit Patrono in præſentando. conſ. 125. num. 4. 176
Tempus agendi contra fabricantem in alieno durat per annum. conſ. 159. nu 20. 248
Tempus contractus in alienatione attenditur in re Boſchina. conſ. 158. nu. 59. 239

Tempus

Tempus currit Patrono à die mortis. conſ. 151. nu 4. 219
Tempus determinatū generis penā. conſ. 19. nu. 29. 23
Tempus excedens annos 40 hodie habetur loco annorum 100. conſ. 31. nu. 16. 48
Tempus fauore Eccleſiæ quādo currat à die mortis. conſ. 151 num. 10. 219
Tempus immemorabile habet præſumptionem cōfirmationis. conſ. 142 num. 16. 201
Tempus 40. annorum ſufficit pro immemorabili. cōſ. 41 nu. 19 & 20. 48
Tempus quando incurrerit de momento ad momentum. conſ 125. nu 13. 177
Tempus centum annorum currit contra Eccleſiam de patrimonio Laicorum conſ 125. nu. 9. 177
Tempus ſeu diſtinctionem habet ſpecialem in præſentatione. conſ. 125 nu. 5. 176
Tenere aliquem ſub cuſtodia denotat ſuſpenſionem. conſ. 65 num. 41. 80
Tenor breuis eſt attendendus conſ. 47 nu. 6. 61
Terminum eſſe dandum reuocatis ſub mora lite. conſ. 113. nu. 4 & 5. 164
Terminus qui perimit. gratiam ſuſpenſionem moræ conſ 19 num. 32. 23
Tertia pars fructuum applicata diſtributionib. quādo accreſcat ſeruientibus. conſ. 81 nu. 14. 6
Teſtamenta non ſunt fundata in ratione, ſed in voluntate teſtatoris. conſ 106. nu 15. 155
Teſtamentum pendet à voluntate cuiuſq;. conſ. 106. num. 18. 155
Teſtamentum quando poſſit limitari per ſtatuta Laicorum. conſ. 106 num. 20. 155
Teſtator non poteſt ſibi legem condere. conſ 106. num. 7. 155
Teſtatorem errare creditur magis quàm hæredē voluiſſe grauare. conſ 25 num. 3. 33
Teſtes de auditu ſufficiunt in antiquis. cōſ. 57 nu 12. 83
Teſtes de fama in antiquis probant. conſ. 41. nu. 17. 48
Teſtes duo, vel tres in præſentia presbyteri ſufficiunt in teſtamento ruſtici conſ. 190. nu 4. 266
Teſtis vnicus quando ſufficit ad præſumptionem. cōſ. 166. num 17. 259
Tituli Cardinalium æquiparantur Eccleſijs Epiſcopalibus. conſ. 63. nu 7. 88
Titulus coloratus cum triennali poſſeſſione defendit à Simoniæ pœna. conſ 42. nu 34. 53
Titulus de filijs præsbyterorū habet locum in diſpenſato non legitimato. conſ. 103. 88. 151
Titulus legitimus requirit conſenſum ordinarij vel tempus immemorabile conſ 167 nu. 13. 257
Titulus non præſumitur ſed eſt probandus conſ. 113 num. 8. 164
Titulus requiritur in acquirendo Iuſpatronatu vltra tempus immemorabile. conſ. 147. nu. 31. 218
Titulus reſultat ex immemorabili. conſ. 41 num. 35. & 36 48
Tollerabilius eſt non obſeruare iuramentum quàm quod eſt turpe facere. conſ 160 num 48. 244
Tollerantia habens ſcientiam debet dependere à ſuperiore. conſ. 157 num 30. 235
Tollerantia non conualidat actum nullum. conſ. 157. num. 20 234
Tollerantia non inducit diſpenſationem vbi requiritur actus iudicialis conſ 19 num. 38 23
Tollerantia non opitulatur. conſ. 19 nu 36 23
Tollerantia non præiudicat niſi adſit vera ſcientia. conſ. 159. nu. 54. 242
Tollerantia nullum ius tribuit conſ. 19 nu. 37. 23
Tollerantia requirit veram ſcientiam. conſ. 157 nu. 28 235
Tollere exemptionem Clericorum eſt ſacrilegium. conſ 53. nu. 17. 76
Tollere liberam facultatem teſtandi eſt magna iniquitas, & maximè quando teſtator ſit ſanæ mentis. conſ. 106. nu 21. 155
Tormenta omnia pati debemus, potius quàm turpe aliquid committere. conſ 70 nu 37. 98
Tormentis ſubijciuntur malefici. conſ. 116. nu. 5. 167
Tortura continet quinq; ſpecies. conſ 116. nu. 12. 167
Tortura ex præſumptionibus datur maleficis. conſ. 116 num. 7. 167
Tortura leuis non eſt propriè tortura. conſ 116. num 13. 167
Tutum feudū deuoluitur, ſi medietas alienetur. conſ. 44 num. 16. 57
Tractatio Ytanſilio ſi prodeſt eis, etiam ſi poſtea partentes negarent conſ. 57 nu. 11. 83
Transferri poteſt Eccleſia propter difficultatem locorum. conſ. 126 num. 17. 184
Tranſgreſſio legis humanæ ex cauſa nō eſt peccatum mortale. conſ. 114 num. 10. & 13. 165
Tranſgreſſores propter incertitudinem nō incidunt in pœnam conſ 139 num. 1. 194
Tranſlatio ſtatuti ſequitur quando Eccleſia reſtaurari non poteſt. conſ. 131. nu. 7. 183
Tria requiruntur ad committendam Simoniam. cōſ. 90 num. 3 127
Tributa diminuuntur propter incrementa. conſ. 146. num 14. 207
Triennalis poſſeſſio ſufficit ad præſcribendam Diœceſim conſ 6. num. 20. 7
Tutior via eſt ſemper eligenda. conſ. 124 nu 17. 175

V

VAcante beneficio poteſt imponi onus ad vtilitatem Eccleſiæ. conſ. 52. nu. 17. 72
Vacantiæ debent conuerti in vtilitatem Eccleſiæ, vel ſucceſſori reſeruari. conſ. 143 num. 27. 205
Valor conſiſtit in fructibus. conſ. 82. nu. 4. 119
Valor non exprimatur ſecūdum mentionem in bulla, ſed ſecundum quod habetur à partibus. conſ. 89. nu. 8. 125
Variari poteſt, quando res eſt integra, conſ. 109. num. 17. 159
Variatio admittitur in contractibus. conſilio 109. num. 16. 159
Variatio eſt licita quando prima nominatio non fit ratificata. conſ. 109. nu. 5. & 6. 159
Vaſſali perdunt feudum ob inueſtituram non renouatam. conſ. 44. num 8. 57
Vbi Papa manum apponit inferior non poteſt ſe intromittere. conſ. 30. nu. 25. 39
Vbi fit eadem ratio idem ius eſt conſ. 51. nu. 27. 72
Vbi ſit pietas Epiſcopus cognoſcere. conſilio 20. numero 18. 24
Vbi ſunt ſolum diſtributiones ſuccedunt loco fructuū, & præbendarum. conſ 9 nu 22. 11
Vbi verba non conueniunt non eſt locus diſpoſitioni. conſ. 52. numero 14 folio 74 & conſilio 97. numero 18. 141
Vendens feudum iure proprio negat feudum. conſ. 44. num 10. 57
Vendentes in templo dicuntur, qui præmium intendunt eius ad quod tenentur. conſ. 167. nu 39 263
Vendere officia temporalia Eccleſiaſtica non eſt Simonia conſ 36. nu 22. 40
Vendere præbendam temporalem non facit Simoniā. conſ 36. num 25 40
Venditio iuriſpatronatus de per ſe ſapit Simoniam. conſ. 94. nu 5. 133
Venientes ab inteſtato ſunt citandi in publicatione teſtamenti. conſ 170. nu 40 269
Verba clara non indigent probatione. conſilio 96. num. 24. 136
Verba cum effectu ſunt interpretanda. conſilio 84. num. 14. 119
Verba debent inſeruire intentioni teſtatoris. conſ. 66. num 19. 92

Verba

Verba debent verificari in ſuis qualitatibus. conſ. 79. num. 6. 151
Verba de futuro ſi reſpiciunt diſpoſitionem reſpectu ſubiectæ materiæ totam diſpoſitionem ad futurum extendunt. conſ 84. nu. 34. 110
Verba demonſtrant intentionem proferentis. conſ. 115. nu 5. fol 166. & conſ. 166. nu. 1. & 2. 259
Verba dubia non immutant diſpoſitionem iuris. cóſ. 170. num 48. 269
Verba, Eccleſias cum populis, & pertinentijs, denotant plenam ſubiectionem conſ. 63. nu. 20. 88
Verba enuntiatiua concurrente longa poſſeſſione probant in antiquis. conſ. 41. nu. 18. 48
Verba, & voces ſunt ſigna paſsionũ quæ ſunt in animo. conſ. 91. nu. 18. 136
Verba habuerunt in conc. c. 15. ſeſſ. 25. interpretabuntur, idest poſt Conc. habuerunt. conſ. 65. nu. 6. 91
Verba illaqueant proferentes. conſ. 166 nu 3. 259
Verba impropriantur in ſubiectam materiam. conſ. 156. num. 4. fol. 231. & conſ. 167. nu. 13. 262
Verba impropriantur vt ſeruiant intentioni. cóſ. 84. num 26. 119
Verba inſeruire debent intentioni. conſ. 156. nu. 36. 232
Verba intelliguntur ſecundum perſonas, & materiã. conſ. 156. num. 237
Verba intelliguntur ſecundum ſenſum quo ſunt prolata. conſ. 72. nu. 11. 100
Verba ipſo facto importat deuolutionem incontinẽti. conſ. 96. nu. 2. 135
Verba ipſo iure importãt ſententiam condemnatiuam. conſ. 60. num. 2. 95
Verba ipſo iure, in caſu emphyteuſis, referuntur ad diſpoſitionem legis. conſ 96. num. 16. 136
Verba ipſo iure non tollunt. quin fiat declaratio deuolutionis. conſ. 96. num. 2. 135
Verba minatoria ab inſolito exequi, quando faciant indicium. conſ. 176. nu. 24. 260
Verba non immutãt diſpoſitionem iuris. conſ. 156. num. 3. 231
Verba obligant loquentem. conſ. 166. nu 4. 259
Verba obſcœna ſunt verba turpia, & inhoneſta. conſ. 85 num. 14. 128
Verba priuilegiorum verificari debent. conſilio 72. num. 14. 100
Verba procedunt à mẽte non mens à verbis. conſ. 156. num. 7. & 20. 238
Verba quando arguunt inimicitiam. conſilio 166. num. 12. 259
Verba quoad acceſſoria interpretãtur quoad principalia. conſ. 156 nu. 19. 232
Verba quorumcunq; beneficiorum, cõprehendunt penſionem, etiam ſi non eſſent data in titulum. conſ. 84. nu. 14. 119
Verba retinent eorum proprietatem, etiam in materia odioſa. conſ. 96. nu 27. 136
Verba ſequentia adaptantur præcedentibus. conſ. 156. num. 17. 232
Verba ſequentia recipiunt interpretationem à præfatione. conſ. 76. nu. 24. 107
Verba ſi adijciantur diſpoſitioni circa ſubſtantiã materiæ reſtringuntur ad præſentia. conſ. 84. nu. 35. 110
Verba ſimpliciter prolata ſimpliciter ſunt intelligenda. conſ. 72. nu. 20. 100
Verba ſi non conueniunt, non eſt locus diſpoſitioni. conſ. 72. num 12. 100
Verba ſunt inuenta vt oſtendant animum. conſ. 84. num. 9. fol. 119. & conſ. 166. nu. 2. 259
Verba ſunt impropriãda ſecundum ſubiectam materiam. conſ 84. num. 13. 119
Verba ſunt inſtrumenta, ea quibus mens probatur. conſ. 19. num. 14. 22
Verba ſunt intelligenda ſecundum intentionem. cós. 72. num. 3. 100
Verba ſunt ſigna paſſionum quæ ſunt in animo. conſ. 43. nu. 19. fol 51. & conſ. 74. nu. 15. 103
Verba ſuperflua pariunt abſurdum. conſ. 96. nu. 11. 137
Verba verificari debent. conſ 72 nu 13. 106
Verba vniuerſalia comprehendunt omnes caſus, nec requiritur ſpecialis mentio. conſ. 103 nu 68. 156
Verba vniuerſalia quo ad iuriſdictionẽ comprehendunt pœnas impoſitas reis. conſ. 105 nu. 6. 153
Verbis eſt ſtandum, quando mens non apparet. conſ. 19 num 23. 21
Verbis narratiuis Papæ ſtatur quando narrat à ſe geſta, & quando in gratioſis fundat ſe ſuper narratis. conſ 86 nu. 1. 125
Verbum æqualiter ampliatur ad fauorem nominatorum. conſ 156 num. 35. 234
Verbum æqualiter improprĩatur ad ſubiectam materiam. conſ. 156 nu. 1. 231
Verbum alijs intelligitur de ſimilibus. conſ. 64. numero 12. 99
Verbum Collegium interpretatur iuxta petita. conſ. 126. num. 7. 178
Verbum Collegium nõ ſemper capitur pro Collegiata. conſ. 126 num. 3. 178
Verbum Collegium quando nõ intelligatur pro Collegiata. conſ. 126. nu 6. 178
Verbum de præterito non trahit ad futurum, conſ. 84. num 33. 110
Verbum deuoluta eſt præteriti temporis. conſ. 96. num 8. 135
Verbum euidens importat rem claram. conſ. 80. numero 30 114
Verbum liberè intelligitur non vocato reo. conſ. 60. num. 6. 86
Verbum neceſſaria intelligitur de alimentis. conſ. 14. num. 6. 16
Verbum onus refertur ad ipſam rem. conſ. 145. nu. 8. 207
Verbum perpetuum non facit tranſire in extraneos emphyteuſim Eccleſiæ, niſi ſit conſuetudo. conſ. 43 num. 26. 35
Verbum, pertinentijs, continet omnia, quæ lege, ſtatuto vel conſuetudine ſpectant ad Eccleſiam. cóſ. 63. num. 11. 88
Verbum, quocunq; modo, importat omnem modum. conſ 140. nu. 3. 195
Verbum relatum ad plures perſonas largè, & diuersè interpretatur. conſ. 156 nu 9 231
Verbum, ſi in euidenti, conſideratur etiam quo ad futurum. conſ 91. nu. 26. 131
Verbum, ſuperior, in conc. C. 3. ſeſſ. 25 de Regul. intelligitur de illo qui habeat ordinariam iuriſdictionem. conſ 64 nu 9. 99
Verè facere dicitur Princeps in his, quæ ſunt iuris. conſ. 103. nu. 59. 149
Veriſimile non eſt quod Pontifex voluerit per tacitos intellectus abolere conſtitutionem ſalutarem. conſ. 64. num. 15. 70
Veriſimile habetur pro expreſſo. conſ. 14. nu. 21. 30
Veritas præſumitur ex immemorabili. conſ. 41. nu. 19. 48
Verus valor eſt exprimendus. conſ. 84 nu. 23. 120
Vexatio eſt procurare rem alienam litigando habere. conſ. 42. num. 8. 51
Vicarij Epiſcoporum cõcedunt dimiſſorias. conſ. 142. num. 51. 203
Vicarij ex vniuerſali conſuetudine ſunt ammouibiles. conſ. 4. nu. 5. 5
Vicarij ſimpliciter deputati ſunt ammouibiles. conſ. 4. num 6 & 11. 5
Vicarius Canonicus in actibus capitularibus eſt vti Canonicus conſ. 121. nu. 5. 178
Vicarius debet habere ſalarium etiam ſi nulla fuerit conuentio. conſ 83. num. 8. 127
Vicarius debet habere ſalarium in bonis per Prælatũ defunctum relictis. conſ. 83 num. 3. 127

Vicarius

Google

Vicarius deputatus à Capitulo ſede uacante ſuccedit in iuriſdictione Epiſcopi. conſ. 119. nu 4. 169
Vicarius dicitur Prælatus. conſ. 161. nu 52. 249
Vicarius, & Epiſcopus Canonicus extra actus Capitulares præcedit alios. conſ. 121. nu. 6. 171
Vicarius habetur ad inſtar procuratoris. conſilio 5. num. 14. 5
Vicarius non auctorizat alienationem ſine ſpeciali mandato conſ. 22. nu. 12. 27
Vicarius ſi ſeruiat in officio poſt mortem Prælati ſalarium habere debet. conſ. 83. nu. 4. 117
Vicegerens debet habere locum cuius vicem gerit. conſ. 50. num. 105. 69
Vicinitas actuum non arguit Simoniam. conſ. 42. num 26. 52
Vicinus non habet ius in parte vicini. conſilio 172. num. 13. 272
Villa non tenetur quando ignis clam ſit immiſſus, ſed quando palam. conſ 76 nu 5. & 6. 106
Villa non tenetur ad emendationem damni occaſione ignis. conſ 76 nu. 4. 106
Villa tenetur tuta loca reddere. conſ. 76. nu 8. 106
Vim dicitur inferri ei, qui propter metum patitur ædificari in ſuo. conſ 159. nu 25. 241
Vim facit qui ſibi auctoritatem vſurpat. conſ. 155. num 5. 230
Vim infert qui moleſtat res, vel moribundum, aut familiam conſ. 155. nu. 4. 230
Violentus dicitur, qui non ſeruato ordine ſpoliat poſſeſſorem. conſ 153. nu. 9. 222
Virtus legis conſiſtit in mente conditoris. conſ. 52. num 12. 74
Vita cõtemplatiua eſt melior actiua. conſ. 50. nu. 22. 64
Vitam exponere tenemur pro defenſione fidei. conſ. 59. num 5. 85
Vita Sacerdotis Parochi demonſtratur in c. His igitur 23 diſt. conſ. 167. nu. 6. 262
Viuere. 100. annos omnis præſumebatur. conſilio 42. num 22. 48
Vltimus actus declarat voluntatem agentium. conſ. 50. num. 83. 68
Vltimus ſpoliatus primo eſt reſtituendus. conſ. 25. num. 8. 28
Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus. conſ. 104. num. 3. 151
Vltimus ſtatus præſentandi non tollitur ſi in litteris Papæ non ſit facta mentio iuriſpatronatus. conſ. 38. nu. 7. 44
Vna Eccleſia non poteſt duobus ſubiacere. conſ. 142. num. 7. 201
Vna legitimatio dat robur alteri. conſ. 103. nu 111. 152
Vna pars populi poteſt introducere conſuetudinem conſ. 77 num. 16. 109
Vnica monitio quando habeat uim peremptorij. conſ. 19. num. 27. 22
Vnica monitio pro trina quando adſit pœna. conſ. 19 num. 26. 22
Vnico aſſerenti de matrimonio creditur contra plures atteſtantes. conſ. 37. nu. 7. 43
Vnicus actus poſſeſſorius ſufficit, in his quæ de facili non conceduntur. conſ. 58 nu 2. 84
Vnicus actus ſufficit ad acquirendam generalem iuriſdictionem. conſ. 58. num 2. 84
Vnio de beneficio curato non præiudicat diœceſano in iuriſdictione temporali conſ. 32 nu. 2. 37
Vno abiurato videntur abiurata omnia concomitantia. conſ 87. nu. 5. 123
Vnus Iudex non ſe intromittit in officio alterius. conſ. 20 nu. 21. 24
Voluntas teſtatoris debet adaptari iuri communi. conſ. 25. nu. 10. 31
Voluntas condicionalis debet impleri in forma ſpecifica conſ. 96. nu. 26 136
Voluntas cognoſcitur ex factis, & verbis. conſ. 43. num. 18. fol. 55. & conſ 74. nu. 25. fol. 105. conſ. 91. nu. 17 fol 130. & conſ. 96 nu. 19. 136
Voluntas contrahentium oſtenditur ex pactis. conſ. 96 num. 14. 135
Voluntas Domini ſuper re deuoluta inſpicitur etiam ex coniecturis. conſ. 78. nu. 7. 110
Voluntas eadem dicitur, quando quis eadem ſemper verba proferat. conſ. 190. num. 28. 268
Voluntas occidendi committit homicidium. conſ. 166. num. 10. 259
Voluntas quando requiritur. conſ 43. nu 5. 54
Voluntas hominis eſt ambulatoria vſque ad mortem. conſ. 106. nu. 6. 155
Voluntas in dubio præſumitur qualis eſſe debet. conſ. 91. num. 136
Voluntas non accedens ad actum exteriorem non facit Simoniam punibilem. conſ. 42. nu. 12. 52
Voluntas non dicitur mutata ex actibus qui non ſunt inuicem contrarij. conſ 50. nu 85. 68
Voluntas Papæ non præſumitur in his, quæ concernunt ius Tertij. conſ. 155. nu 6. 227
Voluntas Papæ habetur pro iuſta cauſa. conſilio 99. num 5. 139
Voluntas puellæ in ætate 12 annorum eſt attendenda in educatione. conſ. 116. nu. 15. 161
Voluntas ſponſi in educãda puella præfertur voluntati patris. conſ. 120 nu 8. 180
Voluntas talis præſumitur qualis eſſe debet. conſ. 43. nu. 12. 55
Voluntas teſtatoris habetur pro ratione. conſ. 106. num 19. 155
Voluntas vt faciat peccatum debet eſſe conſequendi vel retinendi quod iuſtitia vetat. conſ 165. nu. 38. 255
Votum ſine deliberatione non tenet conſ 135. nu. 6. 188
Votum tria requirit deliberationem ſcilicet, propoſitum, & promiſſionem factam Deo de aliquo bono. conſ. 135. nu. 19. 188
Votum, vt teneat debet fieri Deo. conſ. 135. nu. 2. 188
Vouere, & reddite. conſ 74. nu. 21. 105
Vſufructuaria omnium bonorum inſtituto extraneo dempta falcidia habet totum vſumfructum. conſ. 55 num. 6. 80
Vſufructuaria omnium bonorum inſtituto filio habet ſolum alimenta. conſ. 55. nu. 7. 80
Vſufructuarius tenetur ad onera. conſ. 141 nu. 10. 197
Vſurpantes bona pijs locis relicta ſunt excommunicati. conſ. 155. nu. 10 230
Vſus conſiſtit in duabus vicibus. conſ. 50. nu. 79. 68
Vſus de iure inductus non tollitur niſi ſpatio illius temporis per quod tollitur lex. conſ. 50 nu. 90. 68
Vſus magis rationabilis attenditur quando ſit diuerſus conſ. 50 num 94. 68
Vſus ſepulturæ conſtat quando ſunt in ea oſſa parentum. conſ 154 num 12 229
Vtilitas conſideratur etiam ad futura, conſilio 43. num. 24. 55
Vtilitas Eccleſiæ conſideratur etiam ad futura. conſ. 80. num. 24. 115
Vtilitas, neceſsitas, & pietas eſt legitima cauſa alienandi bona Eccleſiæ conſ 59 nu. 4. 85
Vtilitas publica eſt anteponenda priuatæ. conſ. 173. num 41. 274
Vxor quando ſequi debeat virum non obſtantibus pactis conſ. 37. nu 16. 43
Vxor relicta vſufructuaria habet ſolum alimenta. conſ 25 num. 29. 32
Vxor ſeorſum à viro habitans non habet alimenta. conſ 37. num. 15. 43

F I N I S.

Digitized by Google

CONSILIORVM ILLVSTRIS ET ADMODVM REVER. DOMINI VINCENTII GRILENZONII,

Nobilis Carpenſis,& Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Prothonotarij; Pontificij, & Cæſarei iuris conſultiſsimi

LIBER PRIMVS.

Cum ſummarijs,& numeris vnicuique Conſilio præpoſitis, aptèq; diſtinctis: & cum Indice locupletiſſimo ad omnium vtilitatem Additus: & præcipuè in foro Eccleſiaſtico iuſtitiam Quærentium.

CONSILIVM PRIMVM.

De Monaſterij ſucceſsione.

SVMMARIVM.

1 *Monachus non habet agnationem; quomodo intelligatur num. 12.*
2 *Monaſterium habetur loco filij in vltimis voluntatibus tantum. & num. 13.*
3 *Statutum non comprehendens non ſuppoſitos, eos non amplectitur.*
4 *Monachus habetur pro mortuo: declara, ut in n. 15*
5 *Monaſterium dicitur filius impropriè.*
6 *Mendicantes non habent immobilia, vel de nouo non acquirunt: intellige num. 9.*
7 *Mendicantes ſunt etiam qui victum ſibi quærunt.*
8 *Monachus retinet iura ſanguinis.*
9 *Et ſuccedit agnatis.*
10 *Et retinet iura ſuitatis.*
11 *Religio S. Auguſtini poteſt habere immobilia.*
12 *Monachus quod non habeat agnationem quomodo intelligitur.*
13 *Monaſterium loco filij, quomodo procedat.*
14 *Statutũ prohibens ſucceſſionẽ Monachis nõ valet.*
15 *Monachus pro mortuo, quomodo intelligatur.*
16 *Duo ſunt genera mendicantium.*

Dabit mihi Dominus recta ſapere.

FACTI SPECIES.

DEceſsit domina Cæcilia de Rubeis, nullis extantibus liberis,& ab inteſtato: cui ſuccedere intendit Monaſteriũ S. Auguſtini ex perſona Fratris Auguſtini & de Rubeis, in d. Monaſterio profeſsi, & d. Cæciliæ proximioris. Sed obſtat ſtatutum loci in Rubrica de ſucceſſ. ab inteſt. cuius diſpoſitione vocantur agnati ad ſucceſsionem, excluſis
1 Fæminis, & extraneis: & Monachus † dicitur agnationem habere in cœlis, non autem in terra. auth. quomod. oport. monach. § Non ingredientur. ergo ei non confert diſpoſitio quãuis appellatione filiorum: veniret Monaſterium
2 quia illud tantum† procedit in vltimis voluntatibus, non autem in ſtatutis, & cõtractibus,
Sicut refert Rot. Rom. per Cantucc. deciſ. 92. nu. 11. in 2. lib. diuerſ. nouiſs. ſecundum allegata: & maximè procedit hic, vbi ſtatutum expreſsè remouet à ſucceſsione monachos: etiã quod ſecundũ Doct. cõmuniter in l. fin. C. de pactis. relatos à Pariſ. in conſ. 65. nu. 14. & 15. in
3 2. vol. ſtatutum † non valeret, tanquam comprehendens perſonas non ſuppoſitas; quia pari ratione, inquãtum loquitur de ſucceſsione agnatis deferenda, non amplecteretur monachos, argumento. c. Vt animarum. §. Statuto. de conſtitu. libr. 6. & ſic remaneret excluſus; nempe
4 quia monachus † habetur pro mortuo. c. Placuit. 16. q. 1. & mens ſtatuti ea fuit, quod ſucceſsio deueniret in illos agnatos, qui poſſent conſeruare agnationem per propagationem, quam monachi non conſeruãt: & ſic ſubintrat regula quod monaſterium non habeat plus iuris, quam habeat monachus. c. 15. Qui in ius. de reg. iur. in 6. & quod conſequenter non cõprehendatur à ſtatuto etiam ſi in quacunque diſpoſitione haberetur loco filij: quia vt dicit
5 Fed. de Sen. in conſ. 174. dicitur filius † impropriè; cui verba ſtatuti, quæ ſtricte ſunt intelligenda, non conueniunt: & tanto magis quia d. monaſterium reperitur eſſe in ordine mendi-
6 cantium, qui bona † immobilia habere non poſſunt, aut ſaltem de nouo acquirere. c. Vnico. de exceſſ. prælat. in 6. & tradit Card. in Clem. prima. §. Nonnulli il 2. eod. titulo, & mendicãtes non ſolum habentur qui proprium habere non
7 poſſunt, ſed ẽt illi † qui victum ſibi quærere debent; licet ex regula, aut conſtitutione poſſent proprium habere. vt notat Gl. 1. in d. c. Vnico. & ſic videtur q. Frater Auguſtinus, & conſequenter monaſteriũ non poſsit habere ſucceſſionem bonorum d. Dominæ Cæciliæ: eo fortius quia regula Diui Auguſtini non habet hãc facultatem, vt notat Cald. in conſ. 1. de regula.

Sed præfatis non obſtantibus contraria ſen-
8 tẽtia eſt de iure verior, ſiquidem monachus † retinet iura ſanguinis, & proximioribus ſuccedit quod refert Abb. in c. Quia nos. nu. 3. de teſtam. l. Deo nobis. §. hoc cognitum. ad fin. C. de Epiſ. & Cler. per quem textum tenuit Dec. in cõſ. 674. n. 5. per Bar. ibi, quod ſuccedat nedũ
9 parentibus ſed agnatis † & cognatis, tam ab inteſtato, quam per teſtamentũ. Nã per ingreſsũ

religionis non mutat ſtatū,niſi in melius;ſicut
retulit Lap. alleg. 101. nume. 7. qui ſuſtinet,
Monachum alias in Monaſterio capaci, com-
prehēdi à Statuto ſup ſucceſsione diſponēte,
10 qui retinet † iura ſuitatis ad Bar.in l. Item in
poteſtate.ad finem. Cod.de Epiſcop. & Cleri.
vnde ſiue inſequamur Canoniſtas tenentes
quod hæreditas ipſo iure deferatur Monaſte-
rio;ſiue Legiſtas;ſecundum quos defertur pri
mò Monacho;& deinde acquiritur Monaſterio
vt de vtraq; opinione tradit Iul. Clar. in libr.
ſent.§.Teſtamentum.quæſtio.30.Monaſterium
præfatum debet habere bona.d.Dominæ Ce-
ciliæ: & eſt magis communis opinio; de qua
Dec.in c,in Præſentia num.83.de probat.& ſe-
quitur Imol.in c. Quia ingredientibus.nu.18.
& 19.de Teſtam.Abb.in d.c.In præſentia,num.
11 76.& illic Imol.& Innoc. nam religio † S. Au-
guſtini (licèt in ordine mendicantium) vt in-
fra patebit, poteſt habere propriū,& immobi
lia poſsidere ;quod refert Clar. in d.§. Teſta-
mentum.quæſtio.29.& tradit Calder.in conſil.
15.de regular.& Iacob.Graff.in primo vol.de-
ciſ.Aure.tit.de regular.libr.3.cap.8.num.34.&
tandem hoc ſtatuit Conc.Trident.in ſeſſ.25.c.
3. de regular. in quo loco concedit omnibus
mendicantibus,exceptis domibus Fratrum S.
Franciſci Capuccinorū, & eorum qui minorū
de obſeruantia vocantur;vt poſsint poſsidere
immobilia; quod concedit etiam illud ſtatu-
tum ibi,ſi conſtat in eos in totum renunciaſſe
ſæculo, & rebus.

Nec obſtant in contrarium allegata: nam
primo illa authent. quomod. opoct. monac.in
qua traditur quod monachi non habent agna-
12 tionem in Terra;intelligitur † pro vt eam in-
terpretatur Gloſ. in d. l. Deo nobis. in verbo,
parentum.& Auth.de Sant.Epiſcop.§ Nullam
in verbo ingratos.coll.9.ſicut recitat etiam Ia
cob.Graff.in loco proximè citato;vt nō exeāt
ad colloquendum cognatæ, vel cōſanguineæ;
ſed tamen cognationem naturalem retinent.

Non obſtat etiam, & ſecundo quod Mona-
13 ſterium † non habeatur loco filij, niſi in vlti-
mis voluntatibus; vel etiam quod illud non
vendicet locum in ſtatutis: quia præter quod
contraria opinio eſt de iure verior, ſicut tra-
dunt Doctores ſuperius allegati. Nec Rot. in
allegata deciſione contrarium affirmat:tamen
caſus ille eſt omnino diuerſus à noſtro; ibi e-
nim agebatur de pacto lucrandæ dotis, ſi vxor
decederet ſine filijs: & in alio capite ad Do-
ctrinam Fed. dicebatur de pæna applicanda
filijs;& merito fuit concluſum quod Monaſte
rium non habebatur loco filij, quia verba De-
bebant verificari in vero,& proprio ſenſu,non
autē in ficto: Sed nos loquimur de ſucceſsio-
ne deferenda agnatis proximioribus: cuius e-
tiam Monachus, qui non ſit de minoribus ob-
ſeruantiæ,eſt capax; & cui ſtatutum non offi-
14 cit. Nec valere poteſt † inquantum prohibeat
Monachis ſucceſsionem per ea quæ tradidit
Pariſ.in conſil.64.num 14. & infra,in volum. 2.
qui licet non ſint ſuppoſiti iuriſdictioni ſta-
tuentium,gaudent priuilegio ſtatuti.quod re-
fert Lap.in prima allegat.101.num. 6.& ſequi-
tur Bal.in l.1.nu.10.Cod.de ſum. trinit. Rom.
ſingul.442.incipit,capitulum,& dicuntur mor
15 tui † quo ad matrimonium contrahendum. c.
placuit.16.q.1. & dicit Abb.in cap. Poſtulaſti,
num.5.de For compet. quod illud intelligitur
quo ad onera, non autem quo ad commoda;
quia retinēt domicilium,& iura ciuilia:& ſuc-
cedunt parentibus.d.l.Deo nobis,& notat idē
Abb.in cap.Relatum,num.7.de ſepult.

Vltimò non obſtat quod Fratres, S. Auguſti
ni ſint etiam mendicantes; quia vt refert. Iul.
16 Clar.in allegata.q.29.duo ſunt † genera mendi
cantium.ſcilicet alij ex regula,alij ex conſtitu
tionibus;in primo genere ſunt minores de ob
ſeruantia;quos etiam excipit Concil. Trid. in
allegato.c.3.ſeſſ.25.de regul.vt nō habeāt im-
mobilia. In ſecundo ſunt præcipue Fratres S.
Auguſtini; & iſti bene poſſunt habere propria
immobilia,ſaltem in communi, quod ſupra o-
ſtenſum eſt;& Cald.in conſ.1.de regul. fuit ſi-
bi contrarius.Qui poſtea in conſ. 15.& 17.eiuſ-
dem tituli, tenuit eos habere poſſe bona im-
mobilia; & poſt illum habemus Concilium
Trident. cui ſtandum eſt,& ita iuris eſſe cen-
ſeo quod Frater Auguſtinus ex capacitate Mo
naſterij ſit ipſe capax ad prædicta bona,& per
illum Monaſterium. ad tradita per Nicol. de
Vbald.de ſucceſſ. ab inteſt. Cleric. Regular.&
Secular.in ſecunda quæſtio.princip. numero 1.
& 6.

CONSILIVM II.

De Montis Pietatis exemptione.

SVMMARIVM.

1 *Locus pius,& quæ ſint opera pia:*
2 *Loca pia gaudent immunitate Eccleſiaſtica.*
3 *Et æquiparantur locis ſacris.*
4 *Loca pia ſunt ſub iuriſdictione Eccleſiæ.*
5 *Loca pia viſitantur ab Eccleſiaſtico; & eius au-ctoritate cauſa agitantur.*
6 *Montes Pietatis quando auctoritate Papæ dican-tur erecti.*
7 *Statuta locorum non ligant Montes Pietatis.*
8 *Loca pia non tenentur ad Gabellas.*
9 *Conſuetudo immemorabilis habet vim priuile-gij.*
10 *In generali conceſſione non veniunt inſolita.*

CON-

Spiritus Domini repleat corda noſtra.

FACTI SPECIES.

QVidam deuotus decedens reli-
quit Monti pietatis Terræ Carpi
quendam agrum cum ſuis ſuper-
extantibus ædificijs: qui (vt pe-
cuniam indigentibus accomoda-
ret, vt moris erat, & habebat in
priuilegijs Apoſtolicis) illum vendidit: & pro-
pter illam conditionem Camerarius condu-
ctor Gabellarum d. Terræ à Sereniſsima Ca-
mera Ducali Ferrariæ prætendens ſibi deberi
Gabellam, licèt in ſimilibus contractibus alias
per d. Montem factis, nulla vnquam fuerit ſo-
luta; manu ſua militari in eundem Montem pi-
gnora accepit. Quare requiſitus de re, reſpō-
dit; indebite factum.

Ad cuius rei euidentiam præmitto quod il-
1 le dicitur † locus pius illaq; ſunt opera pia, in
quo exercentur opera charitatis, & quæ ad
charitatem pertinent, vt ſummè tradidit ſum.
Armill. in verbo. Legatum num. 44. Abb. in cō-
ſil. 22. num. 4. in 2. volum. Ant. Gab. in lib. con-
cluſ. titul. de pia cauſ. concluſio. 1. & 2. Petr. de
Vbal. in tract. de Canon. Epiſcop. c. 10. num. 2.
3. & 4. Capell. Tholoſ. quæſt. 214. & ibi in Addi.
Nauar. nouiſsimo loco in tract. de redd. benef.
quæſt. 1. num. 60. 61. & 62. ea enim omnia gau-
2 dent † immunitate Eccleſiaſtica cap. Ad hęc,
de relig. Dom. Clem. Quia cōtingit, eod. titul.
Auth. de Eccleſ. titu. §. Si quis ædificationem
collat. 9. Fed. de Sen. quæſt. 3. Ioan. Lup. de li-
bert. Eccleſ. quæſt. 16. num. 6. Pet. Rebuff. de pri
uil. ſchol. priuil. 102. num. 4. Fel. in c. Eccleſia S.
Mariæ. quæſt. 10. de conſtitut. & in c. de Quar-
ta. de præſcrip. Lap. de Hoſpit. num. 12. Craue.
in conſ. 323. num. 3. & ſum. Ang. de immun. Ec-
3 cleſ. num. 26. Aequiparantur † autem locis Sa-
cris, & Religioſis, eorumq; priuilegijs fruun-
tur, ſicut docuit Menoch. in tract. de recuper.
poſſeſ. remed. 15. num. 22. 23.
4 Præmitto quod omnia loca pia ſunt † in iu-
riſdictione Eccleſiæ; quod probat Sylu. in ſum.
in verbo, Immunitas Eccleſ. 1. num. 14. c. Xeno-
dochijs: & cap. Sequenti de relig. Dom. Clem.
Quia contingit eod. tit. Authen. de Eccleſiaſt.
tit. §. Siquis autem coll. 9. Fed. de Sen. quæſtio.
111. An Diœceſanus. num. 1. Bart. in l. 1. verſic.
5. Quæro C. de Sacroſan. Eccleſ. Crau. in conſi.
5 323. nume. 3. & nedum ab ordinario † viſitari
debent, ſicut deciſum reperitur in Conc. Trid.
ſeſſ. 22. c. 8. de reformat. ſed pro ſua auctoritate
cauſæ agi debent; ad not. per Bertach. in tra-
ctat. de Gabell. in 8. par. princip. num. 50. Card.
in conſil. 11. ad finem Sylu. in ea ſumm. in ver-
bo Loca Religioſa per totum, & Menoch. in d.
remed. 15. num. 22. & 23. de recup. poſſ.

Montes Pietatis vbiq; locorum, etiam ſi nō
habeant particulare priuilegium, dicuntur
6 erecti † cum auctoritate Summi Pontificis; &
eorum capitula dicuntur approbata, inquan-
tum Sacris Canonibus non ſint contraria: vt
refert Thom. de Vio. in eod. tractat. de Mont.
Piet. c. fin. Addens quod Mons Pietatis dicitur
ſanctus; quod tanto magis verificatur in eo, de
quo in themate, qui priuilegium particulare
habet, & cuius pecuniæ erogantur in paupe-
res; nonnullæ maritantur pauperes Virgines,
& celebrantur Officia pro Defunctis benefa-
ctoribus; & illæ pecuniæ accumulātur ex obla-
tionibus eleemoſinarijs, alijſq; Defunctorum
pijs legatis, ex quibus redditur locus pius: vt
7 ſupra in primo præmiſſo probatur; & nullo †
obligantur Laicorū ſtatuto, ſicut pulchrè pro-
bat Soc. in conſ. 247. alias 95. in 2. vol. ſecūdum
antiq. impreſſ. incipit. Circa primum. nec ad a-
8 liquod onus † aut Gabellam tenetur: ad tra-
dita per Fran. Lucan. in tractat. de Fiſc. & eius
priuil. §. Sunt autem. ſub rubri. de collat. im-
mun. num. 2. Bertach. in d. tractat. de Gabel. in
quarta part. memb. vltimo, nume. 5. & Petr. de
Vbal. in tractat. de collect. nume. 50. & conſe-
quenter ille Camerarius non potuit illum
grauare: vt pro concludenti notat Anchar. in
conſil. 129. ſuper primo dubio, & Felin. in dict.
cap. De quarta. & eſt bonus text. in l. Sancimus
in 1. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. quod fortius
procedit, ſi nunquam reperitur grauatum fuiſ
ſe, nec pro huiuſmodi contractibus Gabel-
lam ſoluiſſe: talis enim immemorabilis con-
9 ſuetudo † habet vim priuilegij à Principe e-
manati. cap. Super quibuſdam. §. Præterea, &
ibi Gloſ. de verborum ſignif. cap. Ex nōſcitur,
de his quæ fiunt à Præl. ſin. conſ. Cap. c. Cum
dilectus, de conſuet. cap. primo in fin. de Præ-
ſcript. lib. 6. cum alijs ſimilibus. l. prima, §. fina.
ff. de Acq. plu. arcen. qua ſtante Gabellario in-
cumbit onus probandi auctoritatem haberi
à Principe, ea non obſtante Gabellam exige-
10 re: quia in concesſione † angariæ, & peranga-
riæ, non intelligitur Principem concedere in-
ſolita, & ea quæ ipſe non exigit. Arg. l. Credi-
tor. ff. Mand. l. Si cui. ff. de Eddit. edict. Nec e-
tiam quod ipſe non poterat. cap. Nemo poteſt.
de regul. iur. in 6. loca enim vt ſupra diximus
non Principi ſeculari ſubiacent, ſed Eccleſia-
ſtico. & ſic interpretandum eſt conceſsionem
antedictam regulari à diſpoſitione Legis. leg.
Digna vox. Cod. de leg. vt ſcilicet conceſſe-
rit ſolita, & ea quæ ſubiacebant auctoritati
ſuæ.

CONSILIVM III.

Penſio inexacta cui debeatur.

SVMMARIVM.

1 *Penſionis verbum in Iure canonico quot modis accipiatur.*
2 *Penſio eſt quid temporale ſeparatum a beneficio.*
3 *Penſio regulatur ad inſtar vſufructus.*
4 *Penſio inexacta, fructibus perceptis debetur hæredibus.*
5 *Penſio non venit ſub nomine ſpoliorum.*
6 *Penſio quando veniat nomine ſpoliorum; hæredibus tamen debetur.*
7 *Clauſula generalis reſtringitur ad ſpecificata.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

QVidam Clericus, cui reſeruata fuerat
certa penſio ſuper fructibus cuiuſ-
dam beneficij, diem clauſit extremũ
de menſe Nouembris; & eueniente
ſolemnitate Natiuitatis Domini Noſtri Ieſu
Chriſti; in qua ſoluebatur medietas penſionis
Rector in beneficio negauit eam deberi hæ-
redibus præmortui penſionarij, imò prætẽ-
dens ſibi acquiri: & conſultus præmitto quod
1 † in iure Canonico tria genera penſionum re-
periuntur: quædam enim pẽſio debetur ex re
Eccleſiæ locata: alia, quæ alicui datur in titu-
lum; & alia quæ ſuper fructibus beneficij alte-
ri reſeruatur, vt ſuſtentari valeat. & hæc ter-
2 tia ſpecies eſt illa de qua agitur: quæ eſt †
quoddam ius temporale, & formale de per ſe
diſtinctum à beneficio: vt tenuit Rot. Roman.
in decis. 425. in primo vol. diuerſ. nouiſ. & æqui-
3 paratur † vſufructui Rot. ꝑdicta in eod. lib. de-
ciſ. 401. num. 4. Et de ipſa iudicari debet ſicut
de vſufruc. ad l. Defuncta. ff. De vſufruct. vt ſci-
4 licet † recolectis fructibus, tranſeat ad hære-
des. quod aperto ore probat Hieron. Gig. ti. de
penſ. quæſt. 52. & 53. poſt Caccialup. quæſt. 25.
eod. tit. & ante eos tenuerat Paul. Rom. in eod.
tit. c. 7. verſ. Quantum ad iſta duo dubia: & in
c. 8. num. 3. verſ. primo, Eccleſiaſtica penſio. Et
quando fructus omnes à Rectore fuerunt per-
cepti; non ſolum ad ratam temporis penſio
debetur hæredibus, ſed integra: vnico enim
ſermone fuit reſeruata ſuper fructibus, & cõ-
ſequenter ipſis habitis, tota debetur. Nec iã
facit quod in duobus terminis ſit ſoluenda;
quia termini ſunt conſtituti ad Rectoris com
moditatẽ; vt fructus integros percipere poſ-
ſit; ſed actio ad exigendum competit penſio-
nario ad integram, habitis fructibus, ita do-
cte, & multis auctoritatibus probat Ferret. in
conſil. 372. qui videri poteſt. Et poſt illum ita
infert Flam. Pariſ. de reſign. beneſ. libr. 1. q. 3.
ad finem, per Put. deciſ. 189. libr. 2. Et quamuis
Redoa. in tract. de Spol. quæſt. 3. nume. 12. ar-
guat quod penſiones veniant ſub nomine ſpo
liorũ, & ſic quod non tranſeant ad heredes;
5 ibi tamen ad finem fatetur quod vſus † comu
nis, & ſtilus curię ſit in contrarium, à quo non
eſt recedendum: ille tamen perſeuerando in
ſua opinione ad fauorem ſpoliorum fundans
in Bulla Pij V. quæ incipit Romani Pontificis;
& eſt. 44. in ordine; in qua declarat quæ ve-
niant ſub nomine ſpoliorum, concludit, quod
etiam penſiones comprehendantur in ſpolijs:
dum ille Pontifex dixit quod nullum ſpolium
exigi poſsit per obitum illius; qui dum viue-
ret, vnum, vel plura beneficia obtinebat, cuius
fructus non excedebant triginta ducatos auri
de Camera, aut penſiones d. ſummam non ex-
cedentes: præſupoſita opinione pro vera, cum
tamen multa poſſent dici, & maximè quia Bul
la illa fuit ædita contra collectores, quod at-
tinet ad iſtum caſum non obſtat; quia Clerus
Regienſis ſubintrat in locum Camerę in his
quę alias faciebant ſpolia, vigore compoſitio-
nis dum Camera tranſmiſit omnia ſua iura in
Clerum per hæc verba: ſcilicet, & quod omnia
6 bona † ſpolia nuncupata, non amplius ad Ca-
meram, ſed ad ipſorum Clericorum hæredes,
pro tempore decodentium, & ſucceſſores ſpe-
ctent. Poſſet etiam dici contra Redoa. quod
illa Bulla loquatur de penſionibus Clericis in
titulum datis: quæ æquiparantur beneficio:
7 nam regulatur † clauſula ſequens non ſpeci-
ficata, ad præcedentẽ ſpecificatam. ca. Sedes
Apoſtolica. de reſcript. Clem. Non poteſt. de
procur. vbi Cardin. ad finem nu. 5. dicit, quod
quando eſt ſpecificatus aliquis caſus, clauſula
generalis reſtringitur ad ſimilia. l. Fin. ad fi-
nem. ff. de vin. trit. oleoq; leg. cum alijs ſimi-
libus allegatis ab Archid. in cap. Qui ad agen
dum. verſ. Sed ſi admittitur. de procur. lib. 6.
& ſic cum verbum penſio ſit quoddam genera
le: prout ſupra oſtendimus; & in penſionibus
huic caſui ſimilibus habeant locum iura de v-
ſufructu loquentia: Papa vero in tota illa Bul-
la loquatur de his, quę procedũt à beneficijs;
& huiuſmodi penſiones ſint quid diuerſum,
non debemus interpretari, quod loquatur
de eis; ſed de illis quæ dantur in titulum, &
habent vim beneficij. Erit ergo firmata con-
cluſio, quod penſio, de qua ſupra, ad hæredes
pertineat. Et ita iuris eſſe cenſeo. ſalua tamen
veritate.

Digitized by Google

CONSILIVM IV.

Vicarius io Eccleſia patronata, an ſinc patrono conſtituatur.

SVMMARIVM.

1 *Perpetuum dicitur, quod non babet præſinitum tempus.*
2 *Epiſcopus non poteſt conſtituere Vicarium perpetuũ in Eccleſia patronata ſine conſenſu domini.*
3 *Epiſcopus non poteſt quicquam facere ſine patrono in eius præiudicium.*
4 *Intellectus ad c. Cum ex eo. De elect. in 6.*
5 *Vicarij ex vniuerſali conſuetudine ſunt ammouibiles.*
6 *Vicarij ſimpliciter deputati ſunt ammouibiles, & num. 11.*
7 *Conſenſus patroni non requiritur in depuratione Vicarij.*
8 *Prouiſio Vicarij non durat poſt mortem conſtituentis.*
9 *Vicarius habetur ad inſtar procuratoris.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

QVidam Prælatus inferior Epiſcopo, habens tamen iura quaſi Epiſcopalia in certa Collegiata iuris patronatus Principis ſæcularis; qui & ipſe præſentatur cum tempus vacationis aduenit, exiſtens Romæ, conſtituit Vicarium generalẽ ſimpliciter, ideſt ſine prefixione temporum; & ſine conſenſu patroni; & dubitatur de validitate: & videbatur quod illa cõſtitutio eſſet per-
1 petua. quia quando † in aliqua diſpoſitione non fit mentio de tempore; illa diſpoſitio præſumitur perpetua. l. Falſo. c. De diuer. reſcrip. & conſequenter deputatio illius Vicarij fuit
2 nulla, quia in Eccleſia patronata † non conſtituitur rector perpetuus, ſine patrono. c. Decernimus. 16. q. 7. c. Si quis Epiſcoporum. ead. cau. q. 5. Innoc. in c. Ad hoc. de offic. Vic. & illic Glo. in verbo. Epiſcopi. Card. in Clem. 1. nu. 13. de offic. Vic. & Vital. ibi nu. 57. quem adducit Cuch. in ſua inſtit. de Vic. in diuin. nu. 30. 2. lib. Et facit Gloſ. in c. 1. 63. diſtin. probat Camb. in ar. 7. 5. 9. princ. 3. lib. de iur. pat. Fundatores enim Eccleſiarum, ex qua fundatione ſibi ius acquirunt. c. Quicumque. il 2. 16. q. 7. debent præſen-
3 tare Rectores ordinario; nec † poteſt ille aliud ordinare, alias ordinatio eſt irrita, vt in ſuprascriptis iuribus. Ergo conſtitutio d. Vicarij quæ præſumitur perpetua, eſt nulla, quod probant iura allegata, & ſequitur Camb. de iur.
4 pat. in 3. lib. artic. 7. 5. q. principalis. Nec † obſtat. c. Cum ex eo. de elect. in 6. quia ibi loquitur de Vicario temporali conſtituto in beneficio abſentis cauſa ſtudij. Quinimo textus ille probat conſenſum patroni requiri in his quæ ſpectant ad Eccleſiæ patronatæ regimen, dum vult ꝙ Epiſcopus & eorum Superiores cum his qui Eccleſias habent ſubiectas, poſsit diſpenſare ad ſeptenniũm, quod inſiſtentes litterarum ſtudio promoueri non teneantur; & ꝙ prouideant per bonos, & ſufficientes Vicarios curam animarum exerceri.

Iſtis tamen, in caſu contingenti, non obſtantibus, contraria ſententia, meo quidem iudicio, eſt de iure verior: ſiquidem Vicarij, vbiq; locorũ, qui in iuriſdictione ordinarij aſsiſtũt, ſine temporis præfinitione deputantur, & ad
5 libitum † remouentur. Hoc enim habet vniuerſalis conſuetudo, quæ in ralibus eſt obſeruanda. c. Ea noſcirur. de his quæ fiun. à præl. tradit Abb. in c. Sua nobis. nu. 4. de offic. Vic. & ante ipſum tenuit Hoſtien. in ſum. eiuſdem tituli. §. Et in quibus caſibus. num. 5. verſ. Sed nunquid.
6 Quando enim † ſimpliciter ſine tempore deputantur Vicarij, oon dicuntur perpetui, ſed ammouibiles ad nutũ illius, qui eos conſtituit. Abb. in c. Cũ non ignores. o. 7. de præben. Cald. de offic Vic. conſ. 2. nu. 1. verſ. Item Epĩs põt ad ſui libitum reuocare Vicariũ. tradit Rebuff. in prat. benef. in tit. Forma Vicariatus. nu. 192. & 193. vbi dicit hoc procedere, & ſi iurasſet non remouere. Licèt forſan teneretur de periurio. & illic nu. 195. conciliando opiniones quæ erãt ꝙ Vicarios à Papa confirmatus remoueri non poſsit per Epũm, & e contra; concludit ꝙ ſi in litteris patentibus ſit dictũ confirmamus ad vitam; remoueri non poſsit. Secus verò cum ſim-
7 pliciter ſit deputatus Ioan. † Selua, ẽt in ti. de benef. in 3. par. q. 27. nu. 2. idem probat volẽs ꝙ Vicarius ſimpliciter conſtitutus non ſit perpetuus, ſed ad nutũ ammouibilis. Et ad idẽ Boer. deciſ. 347. vbi multa ad propoſitum: quinimò Gloſ. in contrarium allegata in d. c. Ad hæc. in verbo Epiſcopi. de offic. Vic. tenet ꝙ cõſenſus
8 † patroni in conſtitutione Vicarij perpetui nõ ſit neceſſarius; qui habet tñ præſentare cũ Eccleſia vacat. ſed dicit Eccleſiam non vacare ex d. conſtitutione. Abb. verò in c. Ad hæc. nu. 2 de offic. Vic. poſt d. Gloſ. in verbo Epiſcopi, per aliã Gl. in c. Poſtulaſti. de iur. pat. & alios quos
9 allegat, dicit ꝙ prouiſio † Vicarij ẽt perpetui ſine conſenſu patroni, non durat poſt mortem perſonę cõſtituentis, quin patronus poſsit aliũ præſentare: ꝙ eſt argumẽtũ, ꝙ prouiſio valeat viuente ipſo Rectore, ſeu ordinario: ẽt ſine cõſenſu patroni. Lãb. de iur. pat. in 7 art. 5. 9. prin. 3. lib. Berthac. etiam in tit. de Epiſc. in. 7. part. quarti lib. num. 14. cum ibi per cum allegatis

probat quod Vicarius eſt ammouibilis ad libi-
tum Epiſcopi Per quæ iura couſtat, quod niſi
expreſsè conſtituatur perperuus, ſit tempo-
ralis; & conſequenter quod nullum generetur
præiudicium patrono, prout in conſtitutione
Vicarij perpetui, de quo loquuntur iura ſupe-
rius allegata:& allegata in contrarium loquun
tur de Vicario perpetuo intitulato, quod fieri
non poteſt ſine cõſenſu patroni; vt tenet Gloſ.
Abb.& alij in d.c. Ad hæc, de offic. vic. nã Vica-
ria perpetua comprehenditur ſub diſpoſitio-
nibus de beneficijs loquentibus ad trad. per
Mand. in reg. Cancell. 34. quæ eſt reg. de anna-
li quæſt. 13. & conſequenter fieret præiudiciũ
patrono. Nos verò ſumus in caſu in quo Vica-
rius nullum habet titulum, & l. Ex falſo C. de
diuerſ. reſcrip. loquitur de reſcriptis in iuſti-
tia factis; & de priuilegijs alicui conceſsis;
quare ſuccedit regul. in c. Decet. & c. Indul-
tum. de regul. iur. in 6. quæ tamen limitatur
in multis caſibus, vt per gloſ. & Doct. ibi. Nos
verò loquimur de Vicario qui deputatur ad
14 negotia tribunalis Epiſcopi, qui habetur † ad
inſtar procuraroris; ſicut ſenſit Abb. in d. cap.
Ad hæc, nu. 2, de offic. vic. Boer. in d. deciſ.
347. nu. 4. Milis. in verbo Vicarij duo, & alij
ſupra allegari; & ſicut procurator tum expreſ-
ſè; tum tacitè, vt per deputationem ſecundi
reuocari poteſt, ita Vicarius ſimpliciter depu-
tatus:& ita iuris eſſe cenſeo; ſalua correctione
melius ſentientis.

CONSILIVM V.

Coadiutor cui, & quando dandus.

SVMMARIA.

1 *Rectores Eccleſiarum Parochialium debent eſſe periti.*
2 *Et vocantur Paſtores.*
3 *Coadiutores dantur imperitis rectoribus Parochialium.*
4 *Manſionaria eſt beneficium ſimplex.*
5 *Beneficium ſimplex detur minoribus 14. annis declara, vt infra nu. 7.*
6 *Minores 14. ann. ignorant quid faciunt, & ſunt imperiti.*
8 *Coadiutores quibus dentur.*
9 *Rectores beneficiorum ſimplicium ad reſidentiam non tenentur, neque habent curam animarum.*
10 *Semel approbatus expelli non poteſt ab eo, qui illum approbauit.*
11 *Mutare cõſilium nemo poteſt in damnũ alterius;*
12 *Quod ſemel placuit amplius diſplicere nõ poteſt,*
13 *Beneficium ſemel conceſſum tolli non poteſt.*
14 *In culpa eſt qui inſufficientem admittit.*
15 *Modicus defectus, ſeu modica inſufficientia non attenditur.*

Dabit Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

ARchipræsbiter Collegiatæ Terræ
Carpi, Superior, & ordinarius in-
tentat dare coadiutorem Reue-
rendo D. Auguſtino Piſtonio Mã-
ſionario in d. Collegiata pp (vt
ait) inſufficientiam ſuam, & pro auctoritate
allegat Conc. Trid. ſeſſ. 21. in c. 6. & Conſul-
tus reſpondi non poſſe, ex infra dicendis.

Concilium namque loquitur de Rectoribus
1 Eccleſiarũ Parochialium, qui debent † eſſe pe-
riti. c. Licet canon. de elect. in 6. quoniam da-
tur eis cura, vt populum ſciant regere. c. 1. de
2 appel. monach. & meritò † vocantur paſto-
res, & miniſtri. c Si in plebibus. 63. diſtin. c. Sa-
3 cerdotes. & c. Tuæ. 6. q. 1. quibus † ſi imperiti
4 ſint dantur coadiutores. Manſionaria † verò
eſt beneficium ſimplex, & ita eam nuncupat
Bulla errectionis d. Collegiatæ; beneficium au
5 tem † ſimplex datur etiam minoribus 14. an-
nis de iure communi. c. Ex eo, de elect. in 6. qui
6 quod faciant † ignorant. l. 1. ad finem. C. de falſ.
mon. & vocantur imperiti. c. Super inordinata.
de præb. tangit etiam Concil. Trid. ſeſſ. 23. ca.
18. in prin. per cuius diſpoſitionem hodie be-
7 neficia † ſimplicia non dantur alicui ante de-
cimum quartum annum, cõſequenterq; diſpo-
ſitio Concilij in d. ca. 6. ſeſſ. 21. non conuenit.
neque video quod de iure communi detur coa
diutor iſtis ſimpliciter Beneficiatis; ſed ſolũ
8 Epiſcopis, † & Rectoribus curatis, ex cauſis de
quibus. in c. de Rectoribus. & c. pen. & fin. de
cler. ægrot. & in c. vnico eod. tit. in 6. tradit
Dynus in c. 1. de reg. iur. in 6. & Staſil. de grat.
expect. de mod. prouiſ. §. Supereſt. num. 25. &
nouiſsimè Conc. Trid. in loco citato; vbi di-
ſponitur quod dentur coadiutores imperitis
& illiteraris Parochis Eccleſiarũ Parochialiũ.
Nunquã verò vidi diſpoſitum quod dentur Re
9 ctoribus beneficiorum ſimplicium, qui † nec
curam animarum habent, nec ad reſidentiam
sũt adſtricti: ad not. per Lap. alleg. 116. & alios,
qui videri poſſunt, ſcribentes in c. de multa,
de præben. Et tanto magis iſti Manſionario
coadiutor à d. prælato dari non poteſt; qui ab
eo fuit in beneficio inſtitutus, & pro idoneo
approbatus; illum enim † quem ſemel appro-
bauit expellere, ſeu contra eum excipere non
poteſt. c. Accepimus. de ſtat. & qual. c. Dilectiſ-
ſimi. ad finem 8. q. 2. & ſubintrat. reg. quod ne-
11 mo † poreſt conſilium mutare in alterius præ-
iudicium. c. Mutare. de reg. iur. in 6. & quod
12 ſemel † placuit amplius diſplicere non põt,
c. Quod ſemel. eod. tit. & lib. Decet enim con-
13 ceſſum † beneficium eſſe manſurum. c. Decet

eodem

14 eod.lib. & tit. & quatenus eſſet † inſufficiens
eidē prælato imputari debet. d. c. Accepimus.
& c Damnū.de reg iur in 6.l.Cum duobus. §.
fin. & l.Si fratres.§.Etiã fin.ff. pro Soc.l.Quod
quis.ff de reg.iur. Imò Manſionarius decenter
ſcit pſalmos, & antiphonas intonare; & alia
quæ ad eius officium pertinent; & per multos
annos tolleratus fuit. Qui licet completam
ſufficientiam non haberet, euitari tamen non
15 deberet, nec ei adiutor dari qui enim† in me-
dio deficit, non euitatur. c. Thomas.de corp.
vitiat. & ſic reſideo in hoc quod coadiutor da
ri non poſsit præf. Manſionario. ſalua tamen
meliori ſententia.

CONSILIVM VI.

Diœceſis vſque quo tendat.

SVMMARIA.

1 *Integrè poſsidet, qui cum omnibus iuribus, & pertinentijs poſſidet.*
2 *Appellatione Ciuitatis, vel oppidi, venit eius territorium.*
3 *Ordinarius alicuius diœceſis habet ſub ſe omnes Eccleſias illius territorij. & num.6.*
4 *Quid ſit Diœceſis.*
5 *Quid Parochia.*
6 *Eccleſia ædificari debet cum licentia Epiſcopi diœceſani.*
7 *Eccleſia poteſt habere priuilegium quod non ſit ſub iuriſdictione illius in cuius diœceſi ſit ſita.*
8 *Quomodo probatur aliquē eſſe de aliqua diœceſi.*
9 *Immemorabilis conſuetudo habet vim priuilegij.*
10 *Triennalis poſſeſſio ſufficit ad præſcribendam diœceſim.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

QVidam Rector Parochialis Eccleſiæ ſub tit. Sanctæ Mariæ exiſtentis in territorio nullius diœceſis, cuius prælatus inferior ex priuilegio, ſoli Sedi Apoſtolicæ ſubiacet; fuerat requiſitus ab Epiſcopo vicino ad obedientiam; prætendens diœceſim illius territorij non extendi vltra terrã, in qua commorabatur prælatus; ille vero rector ex conſuetudine per prius obedientiam præſtabat præfato inferiori prælato; & coactus conſilium petebat.

Ego vero ex infra dicendis reſpondi recto-
rem ante dictum ſolum inferiori Prælato ſu-
1 biacere: nam † qui poſsidet aliquid integrè,
intelligitur poſsidere cum omnibus iuribus
& pertinētijs ſuis per tex.notab.in l.Si quãdo.
2 C.de bon.vacan. lib. 10. & appellatione † Ci-
uitatis venit Territorium. Bart.in l.2.ff.de ver
bor.ſignif. quæ ratio millitat etiam in oppido,
& alia qualibet terra. l. Quicunq; C. de fund.
limitar. lib. 11. & ſimilis ratio eſt in diſtrictu.
Territorium enim, & diſtrictus pari paſſu am-
bulant; vt tradit Card.in clem.2.§.Sanè, num.
4.de electio. ex quibus datur intelligi diœce-
ſim nedum extendi intra muros illius Terræ,
ſed extra per totum Territorium; & conſe-
3 quenter quod omnes † Eccleſiæ illius Territo
rij ſubiacent iuriſdictioni illius prælati de iu-
re communi c.Omnes baſilicę 16.q.7.qui dici-
tur habere propriam diœceſim ſeparatam ab
4 alia. Diœceſis enim dicitur † diſiunctio, ſeu
diuiſio.ca.Epiſcopi 7.q.1.c.Quicumq; .17.q.3.
c.2.13.q.1. & ſicut Territorium pertinet, quo
ad ſpiritualia, ad regulationē Epiſcopi. Card.
in d.clem.2.§.Sanè, ita pertinet ad regulatio-
nem inferioris prælati, qui priuilegio, vel con-
ſuetudine habeat diœceſim. Diœceſis namq;
dicitur parochia Epiſcopi. Abb.in c. Quoniã,
num.2. de decim. & eſt bonus text.in c. Apo-
ſtolicæ. de donat. in tantum quod omnes de
diœceſi poſſunt dici parochiani prælatorum:
Abb.in c.Parochianus.num.1.de ſent. excom.
5 & Parochia † dicitur partitio curæ: & Rector
illius tenetur habere curam animarum totius
populi infra illos limites congregati.ca. Licet
canon. vbi Archid.de electio. in 6.& populum
regere c.1.de capel.Monach.eodem lib. 6. Pa-
rochia vero eſt locus deputatus in quo degit
populus alicuius Eccleſiæ: prout tenet Go-
fred.in tit.de Paroch.& Sylueſt.in ſum. in ver-
6 bo Parochia: nec poteſt † aliqua Eccleſia ædi-
ficari ſine licentia illius prælati, in cuius Pa-
rochia ſitus eſt locus.c.Quicumq; .16.q.1.ergo
omnes Eccleſiæ debent ei ſubiacere: niſi for-
7 ſan † ex ſpeciali priuilegio eſſent cõceſſæ præ-
lato alterius diœceſis ſecūdū. Hoſtē.in sũ. tit.
de offic.ordin. §. Qui pertinet ad officium. &
Abb.in c.Graue eod.tit. n.2.& not.etiam gloſ.
in d.c.Omnes baſilicæ. ex quibus conſtat illum
Rectorem non teneri illi Epiſcopo; ſed præla-
to in cuius diœceſi ſita eſt Eccleſia: & tanto
magis quia immemorabili conſuetudine ille
prælatus vſus eſt iuriſdictione tàm contra mo
dernum, quàm antiquos Rectores; quę conſue-
8 tudo † habetur pro lege, l. De quibus.ff.de leg.
9 imò pro priuilegio à Papa emanato l.Hoc iu-
re.§.Ductus.ff.de acquir. quot. & eſtor. Rom.
in conſil.512. Imò triennalis poſſeſsio ſufficit
ad habendam iuriſdictionem c.1.& c.Inter me
moratos 16.quæſt.3.

CON-

CONSILIVM VII.

Ordinarius an poſsit deſtituere beneficiatum in Eccleſia patronata.

SVMMARIVM.

1 *Qui habet ius inſtituendi, habet ius deſtituendi.*
2 *Prælatus inſtituens nihil facit in præiudicium patroni.*
3 *Præſentans habet maiorem prærogatiuam, quam inſtituens.*
4 *Præſentatus eſt opus manuum præſentantis.*
5 *Prælatus inferior non habet ius deſtituendi.*
6 *Deſtitutio inducit vacationem beneficij.*
7 *Qui ſemel admiſit aliquem, eum reprobare non poteſt.*
8 *Ex ſuperuenienti cauſa ſolum reprobatur ſemel admiſſus.*
9 *Poſſeſſor triennalis etiam inhabilis, præſumitur diſpenſatus.*
10 *Poſſeſſio decennalis inducit titulum præſumptũ.*
11 *Poſſeſſio decennalis dat etiam in petitorio titulũ præſumptum.*
12 *Succeſſor non poteſt amouere admiſſum à prædeceſſore.*
13 *Natura legis proſpicit ad futura.*
14 *Filius retinet beneficium in Eccleſia in qua pater beneficiatus obierat ante Concilium.*

Dabit Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

QVidam prelatus inferior Epiſcopo in Collegiata Carpenſi de iure patronatu Sereniſsimi Ducis Ferrariæ, volens procedere contra canonicum filium alterius anteceſſoris prælati ad priuationem canonicatus; eum monuit ad oſtendendã diſpenſationem tam ſacrorum ordinum quàm beneficia obtinendi, ſub pena priuationis; quẽ canonicum prius admiſerat, & ordinauerat ad diaconatus ordinẽ. quare queſitum fuit, quid iuris; & ex infra dicendis patet reſponſum.

Et pro dilucidatione aduerto quod Sereniſſimus Dux Ferrariæ habet ius præſentandi d. prælatum Pontifici, dignitates, & canonicatus ipſi Prælato; qui habet iuriſdictionem ordinariam, & præcipuè ius inſtituendi; ſed qui ha-
1 bet † ius inſtituendi, habet etiam ius deſtituẽdi. c. 1. & 2. de Capel. Monach. c. Cum ex iniuncto. ad finem. de hæret. & conſequenter videtur quod ille prælatus poſſit procedere. Tamẽ re maturius conſiderata contraria ſententia eſt de iure verior: Nam diuerſa ratio eſt in inferioribus prælatis habentibus iuriſdictionẽ ex priuilegio; vel conſuetudine; & maxime vbi
2 agitur de iure patronatu, qui nihil facere † poſſunt in præiudiciũ iuriſpatronatus ſine patrono. Abb. in c. Cum acceſsiſſent; quem ſequitur Felyn. Ant. de Bur. Dec. & Imol. de conſtit.
3 patronus enim † habet maiorem prærogatiuã quam inſtituens: vt refert Roch. de Curt. in tract. de iur. pat. in verbo honorificum. nu. 88.
4 dicens quod præſentatus † eſt opus manuum præſentatis: quod applicari poteſt prælato de quo loquimur; qui etiam præſentatur à Sereniſſimo D. Duce. qui licet inſtituere poſſit canonicos ei præſentatos, tamen eos deſtituere non poteſt ſine patrono: quia inferior præla-
5 tus, † cui competit ius inſtituendi per priuilegium, vel conſuetudinem, non habet ius deſtituendi: ad ea quæ tradit Lamb. de iur. pat. in 10. artic. 1. q. prin. 3. pat. 2. libri & in 10. arti. 6. q. prin. 3. lib. ex mente Abb. in c. Fin. nu. 4. de Stat. Monach. & aliorum quos allegat: licet forſan Epiſcopus de iure ordinario deſtituere poſſet: quod non procedit in inferiore ab ipſo; imò neque in eo vbi agatur de iurepatronatu, ſicuti tradunt omnes Doctores in d. c. Cum acceſsiſſent. de conſtit. & in c. Paſtoralis. de donat. & faciunt notata per Lap. alleg. 96. quia nec ipſe poteſt aliquid facere in præiudicium patroni, & quod agatur de præiudicio patroni
6 ſatis conſtat: cum deſtitutio † beneficiari inducat vacationem. ad Gl. ſingularem. in c. Si propter tua. in verb. vacabunt. de reſcript. in 6. & deſtitutio eſſet contra præſentationem patro-
7 ni iam admiſſam ab inſtituente, quam † poſtmodum reprobare non poteſt. c. Accepimus. de ætat. & qual. & diximus ſupra in conſ. 5. nu. 10. quod habet locũ etiam quo ad ordines antea collatos ab ipſo prælato in eum, cui iũ præſenti comminatur: contra quem procedere nõ
8 poteſt, niſi forſan † ex ſuperuenientibus nouis cauſis; vt ita probat. Ioan. Varr. in c. Nulli de elect. in 6. l. Siquis teſtibus. C. de teſtib. & Glo. in d. c. Accepimus; & fortius cum iſte inquiſitus nedum in triennali, ſed in decennali poſſeſsione ſit etiam poſt triennalem pacificam;
9 qui † propterea præſumitur diſpenſatus, & habet in iure fundatam intentionem; quod Rota probauit ex Gormetij atteſtatione in reg. triẽ.
10 quæſt. 2. imo ex ſola † decennali poſſeſsione inducitur titulus præſumptus. l. Si filius familias. C. de petit. hæred. & addita triennali dat ſpiritum vitæ ſic poſsidenti, vt ait Gem. in d. trien. reg. q. 26. verſ. Eſt tamen ſuper hoc vlte-
11 rius aduertendum. Imo procedit etiam † ſi ageretur in petitorio. iuxta Sarn. in d. reg q. 11. verſ. Tamen iſtis non obſtantibus. per verba illius, vbi dicitur; quod ſuper beneficijs taliter poſſeſſis nequeat moleſtari. Quæ tanto magis verificantur in iſto caſu; vbi iſte canonicus fuit ordinatus ab ipſo Prælato; & approbatus per multos annos ab eo in canonicatu, licet ab a-
12 lio prædeceſſore inſtitutus: nam † ab eo amoueri non poteſt. argumento tex. in c. Quæ Simo-

niam,

Digitized by Google

niam de iur. pat. quod habet locum etiam in
Prælatis inſtituentibus;ad ea quæ not. Abb. in
d.c.Quærimoniam,ad finem. dum tenet quod
inſtitutus habeat ius in Eccleſia;& quod ideò
remoueri non poſsit à ſucceſſore : nec obſtat
Concil. Tridentinum.c. 15. ſeſſ. 25.Quia pro-
13 ſpicit ad futura,prout eſt † natura legis l. Le
ges.C.De leg. & Canonicus de quo in caſu,an
te Concilium erat Canonicus:& pater eius e-
tiã obierat:quod ità Illuſtriſ.Congregatio ſta
tuit in hęc verba.ver.Filij Præsbiterorũ ex de
creto Concilij Tridentini. cap.15.ſeſſ.25. non
14 prohibentur † retinere beneficium legitimè
obtentum in eadem Eccleſia, in qua eorũ pa-
ter, qui ante publicationem Concilij , è vita
migrauit : & ita reſideo quod Canonicus iſte
non poſsit amoueri:ſalua tamen veritate.

CONSILIVM VIII.

Vſura qualiter puniatur in Notario.

SVMMARIVM.

1 *Statuta ſunt ſtricti iuris.*
2 *Statuta non patiuntur extenſionem.*
3 *Statuta reſtringuntur etiam ob cauſam præſumptam.*
4 *Interpratatio minus præiuditialis parti debet fieri.*
5 *In pænis benignior eſt interpratatio facienda.*
6 *Adiectiua, cum ſubſtantiuo copulata non requirunt ſemper verificationem omnium.*
7 *Qualitas Legis in vno non intelligitur in alio repetita.*
8 *Abſurdum euitandum.*
9 *Diſpoſitio interpratari debet ne contineat iniquitatem.*
10 *In crimine falſi datur vnica pæna.*
11 *Plura delicta ex vno facto vnica pæna puniũtur.*
12 *Plura facta, & plura delicta ad unum finem tendentia ſola perſona punitur in vna pæna.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

QVidam Notarius imputatur de vſura;
& prætenditur illum incidiſſe in pę-
nã Statuti ammiſsionis ſcilicet ſortis
duplicatæ; & in eadem pæna incur-
rit Notarius,& qui fuerit mediator,in ammiſ-
ſione ſimpli: qui quoniã imputatur feciſſe in-
ſtrumentum,& fuiſſe etiam auctorem , & vſu-
ram commiſiſſe;inquiritur ad omnes pęnas.

Ad elucidationẽ caſus præmitto quod Sta-
1 tuta † ſunt ſtricti iuris , & propriè ſunt intel-
ligenda.l.3.§.Hæc verba.ff.de negot.geſt.Grã.
2 in deciſ.92.num.3. quæ non † patiuntur extẽ-
ſionem.l.Si verò.§.De viro.ff. ſolut.mat. auth.
Quas actiones.C.de ſacroſant. Eccl.Bart. in l.
3 Omnes populi.ff. de iuſt. & iur. Sed debent †
reſtringi non tantum ob cauſam, & rationem
expræſſam,ſed etiam præſumptam , & conie-
cturatam.ad notata per Crau.in conſ.259.nu.5.
& ſi quandoq; patiantur interpretationem,il-
4 la eſt ſumenda ex bono; & æquo,& quæ † par-
ti,ſeu reo ſit minus præiudicialis,vt iſdẽ Gra-
uet.in conſ.254 num.6. & eo magis quando a-
5 gitur de pęna, in qua † ſemper benignior in-
terpretatio eſt faciẽda.c.In pœnis.de reg.iur.
in 6.Fulg.in cõſ.124.col.2.& in cõſ.146. in fin.

Secundo præmitto, quod quando duo a-
6 † diectiua ſunt poſita cum vno ſubſtanti-
uo,non requiritur verificatio omnium, ſed v-
num ſufficit.l.Qui concubinam in princ. & il-
7 lic Bar.ff.de Leg.3. qualitas enim † legis in v-
no capite non intelligitur in alio repetita.Cu
man.in conſ,119.circa medium.

Et ex his concludi poteſt quod cũ ille No-
tarius ſit eadem perſona,quæ commiſit vſurã,
fecit inſtrumentum, & practicam committen-
di; non poſsit puniri niſi vna tantum pœna :
quia Statutum loquitur de diuerſis perſonis
& vnicuiq; imponit pœnam; ſed non loquitur
de vna perſona , quæ vſuram committeret, &
inſtrumentum conficeret:ideo ad caſum non
expræſſum non extenditur;& ſic vna ſola pœ-
na debet puniri, cum fuerit vnica perſona;
8 alias ſequeretur abſurdum,quod † euitare de-
bemus.Anch.in conſ. 146,num. 4.& diſpoſitio
9 † ita interpræt̨ari debet,vt non contineat ini
quitatem.Crauet.in conſil.186,numo. 14.& in
10 ſimili videmus vnam † tantum pœnam dari
in crimine falſi ; licet plures reperiantur ſcri-
ptæ in diſpoſitione.Vt notat Afflict.in deciſ.
404.nume. 17. Nam quando ex vno ſolo facto
deſcendit vnum crimen ſolum;vel etiam plura
11 † crimina ; vna tantum pœna imponitur,Bal.
& alij.in l.Quicunq; nume.7.C.de Seru.fug.&
in l. Si quis id quod. ff.de iuriſd. omn. Iud.&
ſequitur Bart.in l.Qui de crimine.C.de accu-
12 ſat.imò quando ſunt † plura facta,& plura de-
licta,ſi ad vnum ſolum finem tendant;vna per
ſona non punitur niſi de vno, ſicut tradidit
Bart.in d.l.qui de crimine.propè finem.& ha-
betur in.l.Illud. ff.ad.l. Aquil.vbi Bald. in ad-
dit.dicit,quod aliquando eſt vnum factum, &
plura delicta; & tunc ſunt plures pœnę ab ori
gine,ſed vna ſola in executione:interdum ſunt
plura facta.& vnum finale delictum,& tunc v-
na ſola pęna imponitur:ſed in caſu propoſito
eſt vnum ſolum delictum; & quamuis eſſent
plura facta,& delicta , ex quo tendunt ad vnũ
ſolum finem, vna ſola pęna venit imponenda;
& ſtatutum debet reſtringi ad vnam pœnam;
& tanto magis quia illę adiectiones ſtant cum
vno ſubſtantiuo , & conſequenter ille Nota-
rius in vnicam pœnam eſt puniendus : iux-
ta ſupra allegatam deciſ.Afflict.& ita iuris eſ-
ſe cenſeo: ſaluo iure.

CON-

CONSILIVM IX.

Onus in beneficio an imponi poſsit, & iam impoſitum tolli, ſeu moderari?

SVMMARIVM.

1 *Quod non reperitur à iure prohibitum, conceſſum videtur.*

2 *Incompatibilitas in beneficio poteſt eſſe triplex.*

3 *Omnis cathedralis, & collegiata debet habere theologum, vel magiſtrum gratis legentem.*

4 *Conditiones beneficio, non perſonæ apponi poſſunt.*

5 *Ordinarius diſpenſat ad duo diſſimilia beneficia in eadem Eccleſia.*

6 *Diſpenſatio facit ceſſare incompatibilitatem.*

7 *Ordinarius non diſpenſat ſuper reſidentia, niſi ex cauſa rationabili.*

8 *Papa diſpenſans circa prouentus Eccleſiaſticos non dicitur diſpenſare circa diſtributiones quotidianas.*

9 *Conſuetudo quod clerici habeant diſtributiones, licet in choro minimè pſallant, non valet, niſi à Papa ſit approbata.*

10 *Declaratio Illuſtriſsimæ Congregationis ſuper c. 1. ſeſſ. 5. Conc. Trid.*

11 *Male percipiens diſtributiones quotidianas non eſt tutus in conſcientia.*

12 *Vbi ſunt ſolum diſtributiones, ſuccedunt loco fructuum, & præbendarum.*

13 *Declaratio ſacræ Congregationis ſuper diſtributionibus præfatis.*

14 *Prouentus qui dantur reſidentibus non veniunt appellatione diſtributionum.*

15 *Diſtributiones verè illæ dicuntur, quæ dantur pro ſingulis horis.*

16 *Ratio cur abſentibus non dantur diſtributiones.*

17 *Portio non ſeruientium ſi non datur ſeruientibus, applicatur Eccleſiæ.*

18 *Solus Papa ex rationabili cauſa diſpenſat circa diſtributiones.*

19 *Conditiones impoſitæ beneficio, quæ tolli poſſunt, & per quos.*

Da mihi Deus recta ſapere.

FACTI SPECIES.

VAcante quodam canonicatu in Collegiata Carpenſi de Iuribus patronatus Sereniſſimi Ducis Ferrariæ, cum conſenſu Ordinarij ſtatuit, vt de cætero ille Canonicatus haberet conditionem quod quiſquis ad illum aſſumeretur, doceret, & legeret ad formam c. 1. & pen. de magiſt. & c. 1. ſeſſ. 5. Conc. Trid. & ſic quod eſſet ille canonicatus magiſtralis. quod iure approbante fieri potuit. ca. Significatum. de præben. & poſtmodum ad illum præſentauit quendam clericum, qui clericos docuit & poſt eius obitum præſentauit alium, qui conditiones acceptauit: & poſt aliquot annos reuocauit in dubium non poſſe horis canonicis intereſſe; & clericos docere: & ordinarius illius temporis fecit illum immunem à choro, & quod nihilominus diſtributiones haberet; aſſerens ad hoc concurrere mentem patroni: quæ tamē aliter non apparebat: & requiſitus reſpondi, vt infra.

Ad elucidationem caſus præmitto quod dū aliter nō appareat de mente Principis, ea præſumi debet qualis de iure eſſe debet, l. Digna vox. C. de leg. & propterea videndum eſt de apicibus iuris.

Et primò, An onus ſcholæ ſit, vel ne, compatibile cum ſeruitio chori.

Secundò, An ordinarius poſsit immunitatē canonicis dare, & diſtributiones non ſeruiēti.

Tertiò, An cōcurrente cum eo patrono hoc faciat ſine capitulo.

Quartò, An concurrente capitulo id fieri poſsit.

Quintò, An ordinarius cum patrono poſsit canonicatum exonerare à conditionibus impoſitis.

Prima quæſtio reſolui poteſt affirmatiue quia
1 non reperitur in iure prohibitum † aliquem vnum, & aliud facere, & ideo conceſſum, l. Sancimus. C. de teſtam. l. Præcipimus. ad finem. C.
2 de appell. incompatibilitas † enim tripliciter conſideratur ad Gl. in Clem. Grati. in verbo Beneficium. & ibi Card. quæſt. 8. de reſcrip. Primo modo circa duo beneficia curata; vt in c. de multa. de præben. Secundo modo inter duo ſimplicia, & ſimilia in eadem Eccleſia, & reſidētiam requirentia. c. Litteras. de conceſſ. præb. Tertio circa plura reſidentiam requirentia in diuerſis Eccleſijs; vel diœceſibus. c. fin. vbi Innoc. de Cler. non reſid. ſed habere duo diſsimilia; vel vnum beneficium cum officio in eadem non facit incompatibilitatem, ſed conceſſum reperitur, c. 1. de conſuet. in 6. & c. Super eo de præben. eod. lib. ergo quis poteſt habere canonicatum cum officio legendi; diuerſitas enim huiuſmodi non facit incompatibilitatem. ad trad. per Card. in conſ. 3. num. 7.

Et concluſio magis procedit quia quælibet
3 † cathedralis, & collegiata debet habere theologum, vel ſaltem magiſtrum qui legat gratis; cui eſt aſsignanda aliqua præbēda, vel aliquod beneficium, c. 1. & c. pen. de magiſt. & notatur in allegato c. 1. ſeſſ. 5. Conc. Trid. qui licet eligi in canonicum non poſsit ea conditione, quod
4 doceat, ſine vitio ſimoniæ; poteſt tamen † illū acceptare ſic oneratum, cap. Significatum. de præben. & refert Gl. in terminis. in c. pen. de magiſt. quæ eſt Gl. pen. & probat Nauar. in c. 25. num. 58. in ſuo manual. confeſ.

5 Imo fortius, ſi quando ordinarius † diſpēſat cum aliquo, vt poſsit in eadem Eccleſia duo diſſimilia beneficia retinere, ſicut poteſt. c. 1,

& illic

& illic Gloſ. in verbo Vnicum. de conſuetud.
lib.6.& ibi Ioan.Cråſ. verſicu. Secus autem ſi
altaria duo.Mand.de Grat.expect.titu.de Di-
ſpen.ad benef.ſub eodem tecto.verſic.Ad duo
beneficia in fine: quod prius tradiderat Lap.
6 alleg.117.num.4 diſpenſatio † illa facit ceſſa-
re incompatibilitatem: vt tenuit Rot.Roman.
per Caputa,deciſ.61.in 2.part.

Quod diſpēſatio concurrerit in caſu de quo
agitur, ſatis dignoſcitur ex concurſu ordina-
rij cum patrono, & capitulo, vt probatur per
Gloſ.fin.in.c.Eccleſia.16.quæſt.1.& per. c. Ve-
niens.de Fil.præsb.& c. Diaconi. 28. diſtin. &
c.Si ſeruus.54.diſtin.cum alijs ſimilibus.

Quod non repugnat, imò concordat cum
ſtatuto Eccleſiæ dum diſponit quod magiſter
in ortu ſolis ſit in Schola, vt poſsit quando ſit
Clericus cum Clericis deſcendere in choro;
hora Miſſæ,& Veſperarum: & obſequium cho-
ri quod verſatur circa horā non impedit ſcho-
lam, imò perutile eſſet Clericis, vnum facere,
& aliud non ommittere; quia in choro modū
rite celebrandi officium ediſcere poſſunt.

Secunda Quæſtio paucis expeditur negati-
7 ue: quia ordinarius non † poteſt diſpenſare ſu
per reſidentia; niſi ex cauſa rationabili. ca.Li-
cèt Canon.de elect.in 6. & not. Borgaſ. de Ir-
reg.& diſpenſat.in 6.part.tit.de Cleric.non re
ſid.num.12.

Tertia Quæſtio elucidatur per.c.1.de Cleri.
non reſid.in 6.vbi Gloſ.notabilis in verbo Af-
fuerint. Dum colligitur quod nec etiam Papa
8 intendit diſpenſare † ſuper diſtributionibus
percipiendis ab his, qui horis non interſint.
etiam ſi diſpenſet quod percipiantur omnes
prouentus qui habentur in Eccleſia reſiden-
do.& eſt cōmune dictum.Caſſad.de Cleri.non
reſid.deciſ.Vnica.nume.2.& tenuit Rota Ro-
mana apud Ant.Auguſt. in prima part. ſui re-
pert.in tit.de Cler.non reſid.num.2.& Nauar.
in fortioribus terminis tit.de Orat.& Roſ.mi-
ſcel.22.verſic.Quinto iuri contrarium: vbi di-
9 cit quod non valet † conſuetudo quod Cano-
nici quærant diſtributiones dum ſunt in cho-
ro, licet non dicant ſuum verſum cum alijs, ni-
ſi fuerint per priuilegium Papæ confirmata:
nec debet fieri ſine iuſta cauſa: & Ioan. And.
in addit.ad d. Gloſ. atteſtatur ſe nunquam vi-
diſſe Papæ diſpenſationem ſuper percipien-
dis diſtributionibus, quæ nec etiam Theologo
legenti dantur.vt in. c.Licet vobis. de preb.&
10 ſacra Congregatio † affirmat in declaratione
d.c.1.ſeſſ.5.dum dicit; quod Theologus eo tē-
pore quo ſacram Scripturam in Eccleſia pu-
blicæ interpretatur, nullam immunitatem ha-
bet ad eum finem vt abſens à ſeruitio chori
percipiat diſtributiones: quod procedit etiā
in magiſtro, Sicut expreſsè tenet Gloſ. fin.in
c.penult.de magiſt. imò dicit Nauar., in d. tit.
11 de Oratio.& Roſ. miſcel.14.quod qui malè †
percipit diſtributiones, non eſt tutus, etiā ſi ei
fiat remiſsio ab eo, cui de iure fuiſsēt q̄ſitæ.

Nec me latet quod in Eccleſijs, in quibus
12 nulli ſunt redditus, niſi diſtributiones; illæ †
dari debent Theologo, & ſtudentibus, vt in
Gloſ.fin.c.Licet vobis.de præb.& tradit Crau.
in conſil.294.num.5.Decian.reſpon.43.in pri-
mo volum.Quia tunc habentur loco fructuum
Put.deciſio.375.nume.4.& 6.lib.2.& decreuit
13 Sacra † Congregatio in d.ca. 1.ſeſſ.5. Concil.
Trid. in hæc verba videlicet ſi nullæ ſint præ-
bendæ,& quod Canonicatus tantum diſtribu-
tiones habeant, idem ſtatuendum quod de
præbendis, cum illarum loco ſuccedant. Sed
illud procedit, vbi nulli pœnitus ſunt prouē-
tus, niſi diſtributiones. Sed quando adſit ali-
qua portio, quæ non faciat diſtributiones, quæ
ſoleat dari reſidentibus, licèt non intereſſent
pro vt not. Abb.in capitul. Olim, numer.6.de
verb.ſignif.Alia ratio eſt conſideranda, vt ad-
uertit Gloſ. notab.in ca.Vnico de Cleric.non
reſid in 6.in verbo Receperit. in ſecunda Ad-
dit.quod voluit etiam Calder.in conſil. 21.de
14 præben. qui tenet quod huiuſmodi portio †
non venit appellatione diſtributionum: & hoc
probatur in extrauag.Cum nonnullæ. la t. de
præben.in com.§.Præterea.& per Put.deciſio.
375.num.5.libr.2. in quibus locis compertum
15 eſt, quod illud † quod datur pro ſingulis horis
venit propriè ſub nomine diſtributionum, nō
autem illud qđ in fine anni, vel per mēſes, aut
hebdomadas per portionem diuiditur; ſed in
Eccleſia Carpenſi vltra quandam tenuem præ
bendam, adeſt ſufficiens portio, quæ non diui-
ditur per horas, ſed per modum reſidentiæ li-
cet non interreſſentiæ: exteri verò prouentus
diuiduntur in fine anni iuxta ſeruitium dierū;
& hæc ſunt verè diſtributiones, quia diuidun-
tur per horas dierum.vt tenet Rot. Rom. per
Achil.de diſtrib. quotid. deciſio. 1. alias 122.
& iſtæ non dantur Theologo, ſeu magiſtro non
interreſſenti iuxta diſpoſitionem. d. cap. 1.de
Cleric.non reſid.in 6.& not.Caſſad.in d.deciſ.
1.eod.tit.Stante maximè quod poſſunt habe-
16 re illam præbendam, & portionem. & ratio †
de ſe patet quia diuidendo per horas, ſtant
pro indiuiſo,& indeterminatè, & fiunt maio-
res, & minores ſecundum numerum ſeruien-
tium ad Gloſ.in Clem. vt Hi qui. in verbo pars
dimidia.de ætat.& qual.& in Clem. Quoniam
in verbo Suſpenſus.de vit.& honeſt.Cler.quas
ſequitur Card.in d.Clem.vt hi qui §.Ille vero
nume.22.& in conſ. 53.ad finem: & ſic qui non
ſeruiunt nullum ius habent eas percipiendi,
ſed pinguiores redduntur portiones ſeruien-
17 tium. Imò ſi quandoq; † ſeruientibus non ac-
creſcerent, applicari debent Eccleſiæ.c.Si Ca-
nonici de offic.ordin.in 6.quę habet in illis ius
quæſitum.& ex ſuppoſitis patet reſponſum ad
quārtam quæſtionem, quod ſcilicet ordinarius
etiam

etiam cum patrono,& capitulo non poſsit eas concedere non ſeruienti; & qui eas percipit non eſt tutus. vt aſſerit Nauar. in loco citato.

18 Solus † enim Papa præcedente aliqua rationabili cauſa poteſt hoc concedere, nõ autem ordinarius,ſiue habeat menſam ſeparatam, ſiue comunem,poteſt hoc facere.ad Gloſ. in Clem. Si vna in verbo.Menſe.de reb.Eccleſ.non alien. ſed requiritur auctoritas Papæ:c.Nouit.& cap. Ea noſcitur.de his quæ fiunt à præl.ſin. conſen. Capit.& tradit Felin.in cap.Cum acceſsiſſent. num.12.verſ.An autem requiratur licentia Papæ.de Conſtitu.

Vltima quæſtio ex ſupraſcriptis declaratur; 19 ſed in ſpecie aduerto quod conditiones † reſpicientes commodum patroni tolli poſſunt; ſed quæ reſpiciunt honorem; & commodum Eccleſiæ non poſſunt tolli, cum iam ſit ei ius quæſitum.ad Roch.de Curt.de Iur.pat. in verbo Pro eo.num. 30. verſic.hanc tamen limitationem,& eum ſic diſtinguentem proſequitur Lamb.eod.tit.7.Artic.6.quæſt.princ.3.libr.nu. 6.& in 3.artic.5.quæſt.princ.d.3.lib.nume. 5.& tenet etiam Felin.in d.c. Cum acceſsiſent. nu. 18.verſic.2, Caſus:nam conditiones poſsibiles addiectæ beneficio tolli non poſſunt.& ita iuris eſſe cenſeo,ſalua veritate.

CONSILIVM X.

Mandatum ad lites, an ſit ſufficiens ad alienandum rem Eccleſiæ concurrente ratificatione rectoris: & affrancatione.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum ad vẽdendum requirit ſpecificationem rerum quæ vendi poſſint, & certi pretij.*
2 *Inſtrumentum non præiudicat abſenti.*
3 *Narratiua Inſtrumenti ad aliud, non probat, niſi illud aliud oſtendatur.*
4 *Notarius, narrans contenta in alio ſuo Inſtrumento, reputatur iſdem teſtis.*
5 *In grauioribus oportet conſtare de ſufficientia mandati.*
6 *Enunciata non probant, niſi ſpecialiter narrentur.*
7 *Narrata ſolum probant ad effectum contractus tunc initi.*
8 *Narratiua non præiudicat alteri non comprobenſo.*
9 *Non creditur confitenti narrata, niſi probentur.*
10 *Præſumptio tollitur ſi Inſtrumentum de quo narratur non oſtendatur.*
11 *Mandatum non extenditur ad rem maiorem non expreſſam.*
12 *Alienatio rerum Eccleſiæ requirit pro forma cõſenſum Rectoris.*
13 *Ratibabitio non ſufficit, vbi requiritur conſenſus pro forma.*
14 *Ratificatio per affrancationem non extenditur ad alienationem ullam.*
15 *Non ratificantur geſta per procuratorem non habentem ſpeciale mandatum, in his quæ ſpeciale requirunt.*
16 *Ratificatio Rectoris non ſufficit, vbi requiritur conſenſus Apoſtolicus.*
17 *Solemnitas eadem in ratificatione requiritur, quæ in alienatione.*

Dominus mihi adiutor, & ego annunciabo veritatnm.

FACTI SPECIES.

QVidam Procurator, habens mandatum ad omnes lites,& cauſas, & coram quocunq; Iudice,dedit in emphyteuſim perpetuam bona vnius Eccleſiæ; quam alienationem Rector poſtea ratificauit; eaq; etiam à conuento canone liberauit per affrancationem, recipiendo alia bona laicalia,nullo Apoſtolicæ Sedis interueniente cõſenſu:quæ bona ſic alienata nouus Rector ſuccedens reuocare intendit,& conſultus reſpondi vt infra.

1 Et præmitto quod mandatum † ad hoc vt ſit ſufficiens ad vendendum, requirit ſpecificationem rerũ quæ vendi poſſunt. vt per Dec. in cap.Decernimus,num.19.ad finem. de iudi. & etiam ſpecificationem certi pretij.Rip.in d. c.Decernimus.num.54.& ideò conſidero quod 2 omnia inſtrumenta inita † inter alias perſonas,ſine interuentu illius, cuius intereſt; licet notarius dicat d.Procuratorem ad hoc,& alias ſpecialiter conſtitutum, prout conſtat ex Inſtrumento per me rogato,non præiudicat Eccleſiæ,nec Rectori,qui non interfuit; vt eſt comunis opinio,de qua atteſtatur Angel. in l. Si donatio.C.de donat.& latè probat Soc.in cõſil.266.in cauſa.col.1.ſecundum antiq.impreſ- 3 ſionem.nec probat † niſi inſtrumentum de quo narratur oſtendatur. Authen.Siquis in aliquo. Cod.de eden.vel ſaltem in ſpecie exprimatur quæ narrantur.Aym. Crauet.de antiq. tempo. prima part.§.Ampliatur nunc memorata concluſio,nume.26.in tantum quod etiam ſi iſdem Notarius in pluribus inſtrumentis enunciaret, 4 non probãt;quia † vnicum teſtimonium reputatur.Soc.in conſ. 194. ſubtiliter, & elegauter ad fin.eod.lib.2.Corn.in conſ.243.num. 2.vol.2.

Vlterius aut quæritur de mero facto, puta an talis fuerit procurator; & tunc narratiua inter partes probat factũ ſimpliciter:aut quæritur de qualitate facti, ſcilicet an procurator ſit ad lites tantum; & ſit ſufficiens ad bona Eccleſiæ alienandum pro certo canone; & ad extinguendum canonem pro alijs bonis;& illa

narratione

narratiua etiam inter partes, ſcilicet talis
procuratorad hoc.& alia prout in inſtrumen
5 to, non probat ſufficientiam mandati; nam †
in iſtis grauioribus non ſufficit conſtare de
mandato, ſed oportet conſtare de ſufficiētia
mandati.l. Actor.& ibi Gloſ.2.ff. rem rat. hab.
& ita declarat Ant.de But.in c.Abbate.de ver
bor.ſignif & in c.Quoniam contra.colum.4.de
6 probat.nam vt narrata præiudicent, † eſt ne-
ceſſe quod ſpecialiter enuncient vt probat
Aimon.Crauet. in loco antedicto, nec ſufficit
dicere prout in inſtrumento quia illa dictio,
& prout, rem dubiam reddit.ad Corn.in d.cō-
7 ſil.243.num.2.volum 2.narrata † enim etiam
inter partes non faciunt fidem abſolute: ſed
ſolum ad effectum illius contractus, in quo
fuerunt narrata. Secus vero quando tractatur
de eorum veritate.cap.Illud.de præſumpt. vbi
latè Felin.poſt Ant.de But. colum. 1. ibi nota
4.& colum.2. in fin. Curt.Iun. in d. Authen.Si
quis aliquando. numero 45. Iaſon. in l.De his
verbis.colum ſecunda in ſeptima limitat. C.
8 de Teſtam.mil.l. & narratiua † in inſtrumento
confecto cum aliquo, non præiudicat alteri
non comprehenſo,Paul.de Caſtr.in conſil.139.
numero quarto.pro declaratione,in 1. volum.
Socin. in d.conſil. 266.colum.1.volum.2. Alex.
conſil.50.nume.5.in 5.volum per l. Optimam.
Cod.de contrah.& committ.ſtipul.& l.1. Cod.
de fid.inſtrum.& iure haſtę.fiſca.lib.10.& tra-
dit Corn.in conſil.22.colum.3.verſic. Nec ob-
9 ſtat.lib 3.Imò ſi ille † alter taceretur, quæ in
narratiua dicta eſſent, ei non crederetur niſi
inſtrumentum oſtenderetur. de eo quod fuiſ-
ſet narratum.Innoc. in cap. Quoniam contra.
colum.2.de prob.Corn.in conſi.243. colum. 2.
volum. 2. Socin.in conſil. 66. colum. 3. & 4.
volum.1. & licet narratiua induceret aliquam
10 præſumptionem ſublata intelligitur † ex quo
illud quod fuerat narratum conſtare, per a-
liud inſtrumentum non fuit oſtenſum Abb. in
conſil.16.volum.1. & not. Ant. de But. in cap.
fin.colum 7.de ſucceſ. ab inteſt. ex quibus re-
ſultat firmiſſima concluſio quod conceſſio in
emphyteuſim facta virtute mandati ad lites
11 fuerat nulla,quia mandatum † ſuper vna non
extenditur ad aliam maiorem non expreſſam.
Bal. tamen in omnes ſequuntur. in l. 2.ff. de iu-
riſd. omn. Iud.ſed alienatio bonorum Eccleſiæ
eſt quid maius, & grauius, & prohibitum er-
go non comprehendebatur in mandato ad li-
12 tes.Quia alienatio † rerum Eccleſiæ requirit
pro forma conſenſum Rectoris.ad Gloſ.cōmu-
niter approbatam.in c.1.in verbo perpetuis.
de reb.Eccleſ.non alien.in 6. Anton. de Butr.
in cap.1.in princip. eod.titu Rot.deciſio. 29.
in nou. nec ratificatio per affrancationem po-
ſtea ſubſecuta ſufficit ad validandum quod
13 à principio fuerat infectum. Quia quando †
pro forma requiritur conſenſus, non ſufficit
ratihabitio. Bald.in l.Mancipia.Cod. de reb.
Eccleſ.alien.non alien.regul. non firmatur. de
reg. iur. in 6 capit.Auditis. de elect.neque
14 ratificatio † per affrancationem facta exten-
ditur ad alienationem primo caſu nulliter
factam; ad ea quæ tradunt Socin. in conſilio
159.colum.vltima, libro ſecundo,& Aim.Cra-
15 uet. in conſil. 197. numero 12.nec geſta † per
procuratorem non habentem ſpeciale man-
datum, in his quæ ſpeciale requirunt, ratifi-
cantur.Gl. in c Nonnulli. in verbo ſpeciali. de
reſcrip.& tradit Felin.in c.Cauſam.nu.8.verſi.
Fallit primo dicit & præcipuè in caſu de
quo agitur, in quo in affrancatione,& ratifica-
tione non interuenit conſenſus Apoſtolicus;
16 nam per ſolam † ratificationem Rectoris cō-
firmari non poteſt inconſulto Romano Ponti-
fice Dec.in conſi.536.num.6.in cauſa Ruin.in
conſ.158.num.6.volum.4.Quia in ratificatione
17 † eadem ſolennitas requiritur.quæ in alienat-
tione.Bal.in l.Quoniam in fin. C. de bon.mat.
Inno.in c.Cum dilecti de empt. & vend. Ant
de But.in c. Ad nos.in vlt.col. de his quæ fiunt
à præl.& ſic remanet concluſio quod alienatio
de qua loquimur fuit nulla: nec per ratihabitio-
nem illius Rectoris per affrancationem fit
conualidata; & mandatum illius procuratoris
ad hoc uerat inualidum. Laus Deo omnipo-
tenti,& eius Sanctiſsimæ genitrici,& filiæ.

CONSILIVM XI.

Matrimonium quomodo probetur,& legitimitas
filiorum

SVMMARIVM.

1 *Probatio filiationis minus ſufficiens ſufficit vbi non ſint alij filij.*
2 *Quomodo filij ſint in poſſeſſione filiationis.*
3 *Non creditur parentibus negantibus filiationem quando concurrunt præſumptiones;*
4 *Filiatio probatur a denominatione parentum.*
5 *Filiatio probatur etiam per famam publicam.*
6 *Matrimonium probatur quando teſtes deponunt de contractu, & reputatione.*
7 *Matrimonium incidenter probatur.*
8 *Legitima proles probatur ex ſola colorata poſſeſſione matrimonii*
9 *Filij primi matrimonij præſumpti admittuntur cum filijs ſecundi plene probati.*
10 *Matrimonium principaliter intentatum requirit altiores probationes.*

Illumina Domine, vt videam veritatem.

FACTI SPECIES.

FRanciſcus, & Ioannes Fratres ante Concilium Tridentinum deceſſerũt, ex Frãciſco, & Anna eius prima vxore remanſerunt duo filij: & ex duabus alijs vxoribus nullam habuit prolem: & ex Io. remanſit Dioniſius ex Clara ſecunda vxore, agitur de hæreditate Franciſci; & Dioniſius opponit de illigitimate filiorum d. Franciſci ad effectum excludendi eos ab hæreditate, & ſic incidenter agitur de Matrimonio, quod valet ad deciſionem præſentis caſus. vt per Gemin. in conſi. 27. num. 7. verſi. Quandoq; agitur & maximè quia non agitur de præiudicio filiorum ſecundæ vxoris; & ideò admittitur pro
1 batio minus ſufficiens † ad probandam filiationẽ, & tenet Inno. in ca. Per tuas. qui fil. ſint legit. Quæ filiatio probatur ex infra dicendis.
Primò ex tractatione filiorum; nam teſtes dicunt vidiſſe d. Franciſcum tenere iſtos filios in domo honorificè veſtitos, & eos educari eruditi, haberi, & tractari vt filios legitimos, & naturales ab ipſo Franciſco, & patruo, & domeſticis, & vnum ex ipſis miſiſſe ad ſtudiũ Patauinum, vbi eum manutenebat; qui tractatus
2 ſic probati probant † ipſos filios fuiſſe in poſſeſſione legitimatis, vt tenet Bar. in l. 2. §. idẽ per contrarium circa fin. ff. de lib. agnoſc. & in l. Non nudes. C. de probat. & i[illegible] l. 1. in. 4. oppoſ. c. Quorum bonorum, & in l. 1. §. Ad quæſt. ff. de quæſt. Ant. de Bur. in ca. Tranſmiſſæ qui fil. [illegible] leg. Dec. in c. Per tuas, nume. 7. qui fi[illegible] legit. Abb. & alij in c. Michael. de fil. præsb. Alex. cõſil. 51. vol. 1. Dec. conſ. 54. col. 1. & 2. verſ. Sed tamen præfatis. Salic. in l. Si uicinis. num. 3. C. de nupt. & in tãtum iſte tractatus valet, quod ſi
3 parentes poſtea negarent † eos eſſe filios, nõ eis crederetur. Abb. in c. Tranſmiſſæ in 3. nota. qui fil. ſint legit. & tradu[illegible]t doct. in d. cap. Per tuas. de prob. & iſta quaſi poſſeſſio ſufficit quã do agitur de ſucceſſione parentum Ant. in. de But. in d. c. Tranſmiſſæ. de fil. [illegible] & ibi Præpoſ. in notab. Pariſ. in conſ. [illegible] vol. 2. Paleot. in tractat. de S[illegible] 22. & pro communi tenet Dec. in conſ. 54. nu[illegible] 3 verſ. Non obſtat quod quaſi poſſeſſio.
4 Secundò probatur a [illegible] f filiorum, quam faciebat p[illegible] procedit quo ad ſucceſſi[illegible] in 6. cap. Per tuas. col. 3. verſ. Ego [illegible] tato. de prob. vbi etiam dicit q[illegible] a [illegible] atio cõſtituit quem in poſſe[illegible] vt [illegible] nu. 7. verſ. Item ſcias, conf[illegible] proba[illegible]. vt tenẽt doct. in d. c. M[illegible] præsb. & ſine dubio quando con[illegible] aliæ coniecturæ, vt in iſto caſu. Abb. in d. ca. Michael. ad finem: cum alijs allegatis.
5 Tertiò probatur per famam † publicam, & comunem reputationem, de qua teſtes affirmant. quæ fama ſufficit ad ſuccedendum patri etiam ad excluſionem venientium ab inteſtato. Ant. de But. in d. c. Tranſmiſſe. quem ſequitur ibi Abb. in fin. & in c. Lator. ſuper Glo. pen. qui fil. ſint legit. & plura cumulat ad propoſitum Alex. in conſ. 51. 1. vol. & Dec. in conſ. 272. num. 4. verſi. 3. prædicta. & quo ad ſuccedendũ patri eſt probare ſe ex iſtis tractatibus, fama ſcilicet, & communi reputatione eſſe in poſſeſſione filiationis, & legitimitatis abſq; eo q͂d probetur aliquid de matrimonio. vt per Bart. in d. Non nudis. C. de prob. & l. 1. quorum bonorum. & ſequitur Alex. Dec. & cætori in locis allegatis, & Dec. in d. conſil. 54. aſſerit de communi opinione.
Tamen ex abundanti probatum eſt etiã de
6 matrimonio: nã teſtes† deponũt quod d. Franciſcus contraxerat matrimonium cum Anna multis præſentibus nominatis, & quod publicæ habebantur, & reputabantur veri coniuges & nominatio coniugum, & confeſsio d. Franciſci quod Anna erat ſua vxor; & aſſertio. d. Annę, cum tractatione coniugum, vt probant multi teſtes, cum non agatur de matrimonio
7 principaliter, † ſed incidẽter, quo ad effectum legitimitatis ſatis ſit probatum: Abb. in c. Per tuas: qui fil. ſint leg. Fel. in ca. Illud. verſ. Et adde. de præſcript. Ant. de But. in c. 2. Qui fil. ſint
8 leg. in 5. notab. vbi dicit quod ad probandam † legitimam prolem, ſufficit colorata quaſi poſſeſsio maritalis, excluſa proprietate veri matrimo[illegible]j. & ide[illegible] in c. Ex tenore eod. tit. in 6. notab. refert. & ſequitur Dec. in d. conſ. 153. n. 2. & 3. & [illegible] conſ. 54 verſi. Non obſtat vbi dicit de communi. & in l. Nuptias, ff. de reg. iur. nu. 3. Alex in conſ. 51. col. pen. nu. 2. vol. 1. Anc. in cõſil 2[illegible]5. videtur 1. facie, nu. 6. Salic. in l. Non nudis. verſ. Si autem C. de præb. Gemin. conſ. 27. col. 2. verſ. quandoq; agitur, vbi dicit quod q͂n
9 concurrunt † filij primę, & ſecũdę vxoris quod ſi primum matrimonium ſit præſumptum, ſecundum vero plene probatũ, tamen filij primi admittuntur vt legitimi cu filijs ſecundi matrimonij ad hæreditatem patris. Cur. Iun. latè proſequitur in conſ. 52. col. 1. n. 3. Alciat. in trac. de præſump. reg. 2. in 5. præſump. Paril. in conſ. 13 nu. 22. & [illegible] 3. vol. 2. Paleot. in d. trac. de noth. & Sput. c. 22. Vbi multa ad propoſitũ id quod magis procedit vbi non ſint alij filij, vt in caſu
10 noſtro Quando verò agitur de matrimonio † principaliter, ſtrictiores probationes requirũtur propter periculũ pecati. ne forte quis teneret vxorẽ prohibitã, vt rõnẽ ponit Innoc. in c. Ex parte. col. fin. verſ. Licet fortè, de reſt. ſpo. & Abb. in d. c. Lator. & ita concludendũ pro veritate cenſeo. Laus Deo, & Beatæ Mariæ.

CON-

CONSILIVM XII.

Priuilegia conclauiſtarum de beneficijs vacantibus Sede vacante, ad quæ extendantur.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, dummodo non ſit alteri ius quæſitum, præſeruat ius in re alteri quæſitum.*
2 *Clauſula prædicta præſeruat etiam ius ad rem alteri quæſitum.*
3 *Collatio beneficij præſtat Ius quæſitum.*
4 *Priuilegia conclauiſtarum non amplectuntur beneficia collata.*
5 *Clauſula, motus proprij, & ex certa ſcientia, non tollit ius quæſitum.*

Det mihi Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

Conclauiſtis fuerunt conceſſa per Paulum IV. 7. Cal. Iunij 1555. beneficia vacantia tempore Sedis vacãtis cum clauſula, dummodo tempore datæ non ſit alicui ſpecialiter ius quæſitum. Modo quæritur an beneficia collata per ordinarios ante datam, cadant in gratia.

Et breuiter reſpondi negatiuè; quia illa
1 clauſula, † dummodo non ſit alteri ius quæſitũ, præſeruat ius in re alteri quæſitum: vt per Cald. in conſ. 8. ad finem. de reſcrip. & Rom. in
2 conſil. 256. Approbo. imò etiam † ius ad rem Rot. in nou. deciſ. 17. Aegid. deciſ. 167. Compoſtel. in c. Cauſam quæ de reſcript. & latè Gom. in reg. de non. toll. ius quæſit. quæſt. 1. nu. 26. Sed
3 per collationem † ordinarij fuit ius quæſitum in beneficio rectori. c. Si tibi abſenti. & ibi Ge-
4 min. & alij de præben. in 6. Ergo priuilegia † huiuſmodi non extenduntur ad beneficia iam collata: & confert maximè quod in quibuſ-
5 cumq; gratijs à Papa emanatis, etiam † ſi motu proprio, & ex certa ſcientia, non cenſetur alteri, cui ius ſit quæſitum, præiudicium inferri. Gloſ. in c. Cum olim. in verbo, præiudicium. de conſuetud. Fel. in c. Cauſam. col. 9. de reſcript. & c. Super eo. col. 2. de offic. deleg. Iaſ. in l. Quotiens. Cod. de præc. imp. offeren. & Dec. latè in conſ. 407. col. fin. & in conſ. 600. col. fin. & ex his reſideo quod d. priuilegia non comprehendãt beneficia iam collata: ſed ſolum ea quæ tempore datæ vacabant.

CONSILIVM XIII.

Alternatiua an gaudeat qui eſt in ſeruitio Papæ.

SVMMARIVM.

1 *Reſidere quis in Eccleſia ſemper tenetur.*
2 *Diſtributiones pro rata temporis dantur.*
3 *Conſuetudo eſt optima interpres legis.*
4 *Quandocunq; ſignificat iteratam reſidentiam.*
5 *Quandocunq; comprehendit omnem modum.*
6 *Et omnes caſus.*
7 *Quandocunq; verbum aliquando reſtringitur.*
8 *Quandocunq; de ſui natura ſignificat infinitatem.*
9 *Idem iuris de parte ad partem, quod de toto ad totum.*
10 *Aſſiſtens ſeruitijs Papæ habetur pro reſidente.*
11 *Reſidere eſt ad debita munera præſentem eſſe.*

Det mihi Dominus rectè ſapere.

FACTI SPECIES.

Quidam Epiſcopus inſiſtens ſeruitijs Papæ, impetrauit licentiam per quatuor menſes reſidendi in ſuo Epiſcopatu; & illo tempore ſuſtulit munera Epiſcopalia: Quæritur modo an gaudeat alternatiua illius temporis.

Ad iſtius caſus euidentiam; aut reſidentia conſideratur ſimpliciter, aut ad aliquẽ effectũ, ſi ſimpliciter reſidentia debet eſſe continua,
1 quia de iure † quis debet ſemper in ſua Eccleſia reſidere. c. Sanctorum 70. diſtin. c. Relatum, & ibi Gl. in verbo, Cum effectu. & Abb. de Cleric. non reſid. ſi vero non ſimpliciter ſed ad aliquem effectum, puta cauſa percipiendi quotidianas diſtributiones; iſto caſu non ſolum qui
2 continuè reſident, ſed ad tempus, pro rata † temporis conſequũtur diſtributiones. ca. 1. De Cler. non reſid. lib. 6. cum ibi not. & ita de conſuetudine in Eccleſijs in quibus dantur diſtri-
3 butiones ſeruatur. quæ conſuetudo † eſt optima interpres Legis. l. De quibus, & l. Si de interpretatione. ff. de leg. Regula vero alternatiuæ non loquitur ſimpliciter, ſed ad effectum dandi ordinarijs alternatiuam, quotieſcumq; & quandocunq; in eorum Eccleſia reſederint:
4 quæ verba ſignificant † iteratam reſidentiam per plures vices temporis factam, non autem continuatam reſidentiam l. Sicut in princip. ff. quib. mod. vſuf. ammitt. Bart. in l. Qui bona. §. vlt. ff. de damn. infect. & ibi Imol. & Alex. Anch. in conſi. 268. num. 4. vbi dicit quod dictio quã-
5 docunq; † comprehendit omnem modum, & qualitatem: & Bal. in l. Si ita ſtipulatus. §. Seio. ff. de fideiuſsio. dicit quod ſignificat repeti-
6 tionem actuum, & temporis. & Tiraquel. in retractat. conuent. Gloſ. ſecunda, nume. 16. per l. 2. Cod. de pact. interpretatur illud verbum quandocunq; vt comprehendat † omnes caſus. Nec obſtat quod aliquando iſtud ver-
7 bum, quandocunq; † reſtringatur. vt per Gl. in l. Neminem. Cod. de decur. lib. 10. quia illud eſt

 ſecun-

ſecundum accidētia caſuum ad euitandam infinitatem, quod non æquiparatur huic caſui; ſed cum iſtud verbum de ſui proprietate ſigni
8 ficet † infinitatem,& infinitas vices l.Si ita ſtipulatus,§.Strir. ff. de fideiuſſ. & tradunt Bart. Bald. & alij, in l. Fideicommiſſa.§. Si quis decem.ff.de legat.3.Alex.in l. Si finita poſt princip.ff.de damn.inf & iterum Bald. in l. prima, num.37.Cod.de his quæ pen. no. fatendum eſt quod quotieſcumq; Epiſcopus in ſua Eccleſia reſederit etiam ad tempus, gaudeat alternatiua per illud tempus: nam idem Iuris
9 † de parte ad partem,quod de toto ad totum. l.Quæ de tota.& ibi Gloſ.& Bar.ff. de rei vendit.l.Iuris gentium.§.Adeo vbi doct.ff.de pact. ca.Paſtroalis.§.Cum in totum.& illic Gloſ.Bal. Imol.& alij.de offi.delegat.

Nec obſtat quod aſsiſtens Papæ ſit à reſidentia excuſatus, & quod ideò reſidere dici non poſsit; quia imò retorquendo argumen-
10 mentum, aſsiſtens † Papæ habetur pro reſidente,& gaudet priuilegijs reſidentiæ.c. Dilectus,& cap.Seq.vbi Abb.& alij de Cler.non reſid. ideò Abſurdum eſſet dicere quod Epiſcopus aſsiſtens Papæ habeatur per reſidente, & poſtea cum perſonaliter reſideat habeatur pro abſente.

Nec etiam dicendum eſt illum ob obtentā licentiam quatuor menſium,non habuiſſe animum reſidendi; quia viſitationes, ordinationes,& Sanctum Chriſma quod in his tempori-
11 bus fecit,denotant animum reſidendi: quia † reſidere nihil aliud eſt,q̄ ad debita munera prę ſentem eſſe. c.Relatum.de Cler.non reſid.& c. Vnico.eod. tit.lib.6.Nec eſt credendum quod habuerit animum redeundi ad quatuor menſes: quia quod eſt veriſimilius elegiſſe dicendum eſt,& viam vberiorem ſequi, quæ eſt alternatiua reg.qui tacet. de reg. iur. in 6 & ita Laus Deo,& eius Glorioſæ Matri iuris eſſe cēſeo.

CONSILIVM XIV.

Clerici ordinati ſine titulo cum ſola fideiuſsione alimentorum,an ſit ſuſpenſi.

SVMMARIVM.

1 *Mens legis eſt ſemper attendenda.*
2 *Mens eſt anima,& ratio legis.*
3 *Beneficiarij ſunt vſufructuarij in vita.*
4 *Beneficia ſunt Chriſti patrimonium.*
5 *Alimenta non reprobantur à iure.*
6 *Verbum neceſſaria intelligitur de alimentis.*
7 *Innouatio Canonum à concilio eſt.*
8 *Ordinati cum promiſſione alimentorum non ſunt ſuſpenſi.*
9 *Ordinatis ſine patrimonio, aut titulo tenetur ordinans prouidere.*
10 *Cauſa finalis dicitur illa ex qua oritur diſpoſitio.*
11 *Cauſa ad non cauſam redacta, habetur pro non cauſa.*
12 *Conſtitutio non illaqueat tranſgreſſores, ſi finis non violatur propter quem facta eſt.*
13 *Prouiſi de alimentis non ſunt ſuſpenſi.*

Illumina Domine mentem meam, & ego annunciabo veritatem.

PACTI SPECIES.

STatutum eſt in Sacro Concil.Tridentino.cap.2. de reformat. ſeſſ. 21.quod nullus ad Sacrum Ordinem promoueatur, qui non habeat beneficium,aut penſionem, ſiue pātrimonium, ad vitam ſuſtentandam ſufficiens: ſed ſunt nonnulli qui Ordines ſuſceperunt ſine beneficio, aut penſione;vel patrimonio; ſed facta eis fideiuſſione ab alio idoneo de alimentis præſtandis; vnde Quæritur an ſint ſuſpenſi; & qui in ſuſceptis ordinibus miniſtrauerint ſint irregulares.
1 Et pro reſolutione præmitto quod cauſa † Legis condendæ,& mens legiſlatorum ſemper eſt attendenda,l.Nominis tui.ff.de verb.ſignificat.Paris.in conſil.16.nume. 20.21. & 22. in 3.
2 volum. Quia mens † eſt anima ipſius legis, & ratio: quæ vbicumq; habeat locum, ibi habet locum Legis diſpoſitio: etiam quod eſſet contra ius commune,l.à Titio. ff. de verbor. obligat. mens autem,& cauſa finalis ob quam diſpoſitio Concilij cauet, ne dentur ordines Sacri nō habentibus beneficium,vel penſionem,aut patrimonium, ea fuit, ne clerici mendicent: ſed quoties prouideatur mēdicitati huiuſmodi, ſatisfactum eſt menti,& cauſæ finali legis, & conſequenter diſpoſitioni. Alimenta verò præſtanda clericis tollunt eis cauſam mendicitatis; & eis non minus videtur prouiſum,quàm ſi haberent beneficium. Beneficiarij enim non ſunt in beneficio domini,nec directi,nec vtiles;ſed ſo-
3 lum † vſufructuarij in vita. Nauar. in tract. de
4 redd.benef. quæſt. 1. num. 17.& 18.beneficia † enim ſunt Chriſti patrimonium Nauar.in eod.
5 tract.& quæſt.num.48.alimentatio autem † nō reprobatur à iure, imo conceditur.c.Epiſcop. & c.Cū ſecundū.de preb.& c.Si Epiſcopus.eod. tit. in 6.vbi dicitur quod Epiſcopus ordinatis ſine titulo tenetur neceſſaria miniſtrare donec illis de beneficio prouideat: verbū autē illud,
6 † neceſſaria intelligitur de alimentis, vt not, Abb.in d.c.Cū ſecūdū nu.9.& Gemin.in d. c.Si Epſ.n.8.& ibi.Poſtilla: ergo alimenta non reprobantur. Et licet Concilium de illis ſpecificam nō fecerit mētionem,ſatis liquet voluiſſe ea in diſpoſitione comprehendi,dū innouauit anti-
7 quos canones;† q ſūt c.Eps.c.Cū ſecūdū.& c.ſi

Epi-

Epiſcopus relati, contra aliquos, qui volebant
innouationem antiquorum canonum intelligi
de c. 3. diſt. 70, cuius diſpoſitio per d. c. Cum ſe
cūdū ac alia de quibus ſupra pri⁹ fuerat abro
gata, vt declararum fuit à Sacra Congregatio
ne ſuper Concilium in d. c. 2. ſeſſ. 21. §. Antiquo
rum canonum: in his verbis videlicet. Conci-
lium renouauit tantū pœnas. c. Cū ſecundū de
præb. nō pęnas. c. Neminē & c. Sāctorū. 70. diſt.
qui antiqui canones tollerant ordinationem
factam ſuper alimentorum prouiſione: & con-
8 ſequenter ordinati † eo pacto, nec ſuſpenſi e-
runt, nec irregulares. quod probatur ab his,
quæ adducit Borgaſ. in tract. de irregul. & im-
ped. ordin. in 6. part. titulo de ſent. ſuſpen. nu.
14. verſ. Promotus ſine tit. & in par. 1. q. 7. num.
29. & idem decretum fuit à præſ. Congrega-
tione in loco allegato in hæc verba videlicet.
Ordinatus contra formam huius decreti ſine
beneficio, aut patrimonio, non eſt per hoc ſu-
9 ſpenſus, nec aliquam pęnā incurrit, ſed † cogē-
dus eſt ordinās, ei prouidere, iuxta. c. Cū ſecū
dū de pręb. & hic ſolus canon, & nō alij, à Cōci
lio renouatus eſt, nempe quia ſatisfactum eſt
menti Concilij, qui fuit ne Clerici mendicent;
& hæc fuit cauſa finalis huiuſmodi diſpoſitio-
10 nis; cum illa dicatur † cauſa finalis, ex qua o-
ritur diſpoſitio. l. Damus. ff. de cond. indeb. &
conſequenter dicendum eſt eſſe ſatisfactum
Concilio, ex quo Clerici ſic ordinati ſuper ali-
mentis eis præſtandis non cogantur mendica-
re; neque ordinātes vlterius tenebūtur ad eis
prouidendum de neceſſarijs; cum iam fuerit
11 prouiſum; quia quando † cauſa ad non cauſā
reducitur; perindo eſt ac ſi cauſa illa non fuiſ-
ſet. l. 1. in fin. ff. de cond. ſin. cauſ.

Vlterius quando conſtitutio continet aliq̃d
non per ſe principaliter, ſed ad finem alicuius
12 mali vitandi, nō illaqueat † tranſgreſſores ad
pęnam, aut peccatum, ſi finis non violatur, ad
quem conſtitutio tendit, vt ſingulariter tradit
Abb. in c. Quoniam contra. num. 6. de prob. ſe-
cutus Arch. in c. Vtinam. 76. diſt in. finalis autē
cauſa Concilij eſt adimpleta; ne ſcilicet Cleri-
13 ci mendicent; ergo non erant ſuſpenſi † quia
prouiſum eſt eis vnde viuere poſſunt. per d. c.
Cū ſecundū quod ſatis eſt. vt not. per Rebuf. in
pratic. benef. tit. de reſcrip. in forma comu. &
form. paup. num. 1. & 2. quod innuit etiā Cōc.
in d. c. 2. in fine. Dum ait quod patrimonium a-
lienari non poſſit ſine Epiſcopi licentia donec
beneficium non ſint adepti, vel aliunde habe-
ant vnde viuere. Et ita iuris eſſe cenſeo. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM XV.
De Spolio.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus reſtituitur probata poſſeſſione, et ſpolio.*
2 *Spoliatus reſtituitur probata antiqua poſſeſſione etiam titulo non probato.*
3 *Colorare poſſeſſionem aliqualiter ſufficit, ut infra.*
4 *Supplicatio ſufficit ad poſſeſſionem colorandam, & perficit gratiam.*
5 *In poſſeſſorio non agitur de Canonizatoria.*
6 *Poſſeſſorio agendum eſt ante petitorium.*
7 *Poſſeſſorio agitur ante petitorium, etiam quo ad fructus, & expenſas.*
8 *Vltimus ſpoliatus primo eſt reſtituendus.*

Adſit Dominus omnipotens.

FACTI SPECIES.

Collegiata Carpenſis, nullius diœ
ceſis, habet plebem nuncupatā
S. Io. Baptiſtæ de Trebbio exiſtē
tem in Mutinenſi diœceſi, in qua
conſueuerat præſtari obſequium
in die Sabbati Sancti à quibuſdā
Eccleſijs, vti filijs erga matrem, in confectio-
ne Sacri fontis baptiſmalis: quo obſequio fuit
ſpoliata à moderno Epiſcopo; Contra quem
tentat reſtitutionem ſpolij agens poſſeſſorio
recuperandæ; hinc conſultus reſpondi eam re-
1 ſtitui † debere probata poſſeſſione, & ſpolio. c.
Conſultationibus. de offic. deleg. Cumā. in ter
minis in conſ. 149. propè finē. c. 2. de Capel. Mo
nach. c. His qui de maior. & obed. & Rot. tit. de
reſtit. ſpol. deciſ. 21. in nouis. ꝙ procedit etiā
quod non probet de tit. ſtāte maximè antiqua
2 † poſſeſſione; vt concluſum fuit in Rota. deciſ.
1. eod. tit in nouiſ. & deciſ 13. dum dicitur ſuf-
ficere probare poſſeſſionem, & ſpolium. quod
ſequitur Abb. in c. In litteris. num. 23. eod. tit.
de reſtit. ſpol. vbi num. 25. addit quod quate-
3 nus ſit neceſſe † colorare poſſeſſionem, ſufficit
eam aliqualiter colorare; vel per confeſſionē
aduerſarij, vt euenit in caſu. d. ca. 2. de Capell.
Monach. & ſequitur Rot. eod. tit. de reſtit. ſpol.
deciſ. 17. in nouis, vel per inſtitutionem etiam
abſque præſentatione Rot. eod. tit. deciſ. 18. &
deciſ. 4. de cauſ. poſſeſſ. etiam in nouiſ. aut per
antiquam poſſeſſionem, & comunem æſtima-
tionem. Rot. d. tit. de reſtit. ſpol. deciſ. 1. nu. 3.
vel etiam per ſolam ſupplicationem. Rot. de-
ciſ. 16. eod. tit. Caſſad. tit. de reſtit. ſpol. deciſ.
8. & tit. de penſ. dec. 2. nu. 2. vbi dicit, quod ſup
4 plicatio † probat, & perficit gratiā, & eū ſeq̃tur
Lud. Gom. in reg. Vt nō iudicetur iuxta formā
ſuppl. q. 5. Cū ibi notatis, vbi ex mente Caſſad.
& Aegid. deciſ. 50. atteſtatur ita tenuiſſe Rot.
iudicaſſe, & ſemper ſeruaſſe, quia in cauſa poſ-
5 ſeſſorij † non agitur de canonizatoria, vel adiu
dicatoria, ſed de tollenda illata moleſtia, ex
quo ſpoliato nihil tribuitur de nouo, ſed tātū
in eo ſtatu, in quo erat conſeruatur: ꝙ magis
procedit in caſu iſto vbi non tractatur de bene
ficio, ſed de quodam iure: & licet Epiſcopus pe
6 tat quendam cenſum; agendum eſt de † poſſeſ-
ſorio prius intentato à Collegiata. d. c. In litte

ris.& c.Itē cū quis.de reſt.ſpo. Abb. In c.Cū in
Eccleſię n.5.de cauſ.poſſ.Clem.vnic.eo.ti.ꝙ ꝓ-
7 cedit ēt†quo ad fructus,& expenſas. Abb. in c.
fin.de ordin.cognit num.4.Fran de reſtit.ſpol.
c.1.§ 1. num.3 lib.6.Crau. in conſ. 140. num.3.
in prima parr. Nec eſt audiendus Epiſcopus ni
ſi reſtituto ſpolio ante dicto, cum agatur de
8 vltimo ſpoliato; qui primo † reſtitui debet.
Crau.in conſ.322.num.5.in 2.part. cum ibi no-
tatis.Rot.deciſ.49. de reſcrip.alias 557. in an-
tiquis,& ita cenſeo iuris eſſe.

CONSILIVM XVI.

Cenſus non ſoluitur cuius cauſa ignoratur.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus non ſoluitur, cuius cauſa ignoratur.*
2 *Cenſus rebus ſacris non imponitur.*
3 *Cenſus præſcribitur.*
4 *Iura epiſcopalia præſcribuntur.*
5 *Reſeruatio inficit titulum, & poſſeſsionem.*
6 *Reſeruatio impedit reſtitutionem.*
7 *Non tenetur ſoluere cenſum, qui illum ignorat.*
8 *Solutio cenſus arguit ſubiectionem.*
9 *Cenſus præſcribitur ſpatio 40. annorum, quando nō eſt cenſus Principis.*
10. *Fauendum eſt ei, qui ſit in poſſeſſione non ſoluendi.*
11 *Poſſeſſio non ſoluendi non arctat ad titulum.*
12 *Colorata poſſeſsio eſt, quando poſsidetur auctoritate ſuperioris.*
13 *Cenſus de ſui natura non excedit perſonam illius qui ſoluit.*

Veni creator Spiritus.

FACTI SPECIES.

R Euerendiſſimus Epiſcopus Muti-
nenſis intentando poſſeſſorium
recuperandę, prætendit Collegia
tam Carpenſem ſibi debere cen-
ſum pro Eccleſia plebis Trebbij,
olim in diœceſi Mutinenſi conſti
tuta, nunc Collegiatę vnita; tamen nullam cau
ſam adducit, niſi id conſtare in libris Epiſco-
pat', alias fuiſſe exactū, & quæritur quid iuris.

Ad cuius rei euidentiam adduco textum in
c.Peruenit.vbi Gloſ.de cenſ.vbi gloſator ponit
caſum olim motū inter Abbatem Fraxinoris,
& Archipræsbyterum Eccleſiæ Carpenſis: Ab-
bas enim petebat cēſum à d.Archipręsbytero,
1 & Papa determinauit cenſum † non deberi, ex
quo cauſa ſoluēdi neſciebatur: quod probatur
etiam per Abb. in c.Eccleſia S. Mariæ num. 8.
de lit.pend. nihil innou.& Crau.in conſ. 132.n.
11. in prima part. Alex. in l. Rem quæ nobis.ff.
de acquir.poſſ.aut enim prætendit cenſum ſu-
2 per plebe ipſa;& fruſtra, quia cenſus† rebus ſa
cris non imponitur, niſi fortaſſis ab ipſa erre-
ctione impoſitus. Bened.bon.de cenſ.c.43. art.
19. aut ſuper prædijs ipſius:& tunc etiam fru-
ſtra: quia vltra 50. annos Collegiata poſſidet
illam plebem, & nunquam ſoluit cenſum; ex
3 quo præſcripſit †cauſam nō ſoluēdi. Guid.Pap.
4 deciſ. 407. Iura †enim Epiſcopalia etiam præ-
ſcribuntur. c.Cum auditis. & c. Cum olim. de
præſcript.Sylu. in ſum.de Gabell. § 2 num.14.
Henrich. bot. de Synod. Epiſ. 2.part. num. 41.
Card. pulchrè in conſ. 131.nu.5.& fortius quia
d.Eccleſia Carpen. vſq; ad tempora Stephani
2.Papæ, qui pontificatum geſſit tempore Pipi-
ni patris Caroli Magni, vt refert Caliſtus Secū
dus Papa: & Federicus II. Imperator, fuit e-
xempta à quocumque antiſtite, & ſoli ſedi A-
5 poſtolicæ reſeruata; ex qua reſeruatione † in-
fectus fuit titulus,& poſſeſsio.d.Epiſcopi, qua
tenus illum habuiſſet.c. Si Papa.de priuil.in 6.
Caſſad. deciſ.1.de cauſ.poſſ.& tanto magis qa
in vnione, & erectione Collegiatæ omnes Ec-
cleſiæ. & earū bona fuerunt data in ſubiectio-
nem Archipræsbitero d.Eccleſiæ Carpi, eximē
do eas à iuriſdictione Epiſcopi Mutinenſis, &
Regienſis & ſibi iuriſdictionem in d. Archipræ
sbiterum reſeruauit, ſubijciendo eas,& prædia
6 Archipræsbitero. quæ reſeruatio † impedit re-
ſtitutionē à d.Epiſcopo petitam.Gemin.in cōſ.
12. Fran.in c. Ad decimas in fin. de reſtit. ſpol.
Rot.deciſ.2.alias 7. de reſtit. ſpol. in antiq. &
7 cum d.Collegiata ignorauerit.d.cenſum† ad il
lum non tenetur, vt tenet Abb. in d.c.Eccleſia
S. Mariæ.num.8.de lit. pend.nihil innou. ſolu-
8 tio†enim cenſus arguit ſubiectionem.c.2.& il-
lic.Abb.de cenſ.Alex.in conſ. 35. num. 3. in 4.
vol. Felin. in c.Ad audientiam.col.7.nu.20. de
præſcrip. quam ſubiectionem non poſſumus in
telligere ſtantibus priuilegijs tot Pontificum
Stephani ſcilicet II. & aliorum vſque ad Ca-
liſtum II.& ipſius vſque ad Iulium Secundum,
& Leonem Decimum; qui & ipſi in erectione
Collegiatę exemptionem, & libertatem præ-
ſtiterunt;& noluerūt. d.Eccleſiam alicui ſubia
cere præter Summo Pontifici. Quibus ſtanti-
bus quatenus per prius Eccleſia.d.plebis Treb
bij ſubiecta fuiſſet alicui cenſui tanto tem-
9 pore præſcriptus fuiſſet; cum etiam†curſus 40.
annorum ſufficiat, pręſertim quando non ſit cē
ſus Principis.Abb. in c. Significauit.in fine. de
cenſ.Fulg.in conſ.166.prima col. Cū conſ. 149.
ex quo ſit quod etiam ſi Epiſcopus probaret
titulum: ſtante d. præſcriptione; fauendum ſit
10 potius†Collegiatæ, quæ eſt in poſſeſsione non
ſoluendi; quam Epiſcopo.Lud.Gom.in regu.de
annal.poſſ.q.8.col.2.quæ Collegiata non tene-
11 tur colorare ſuam poſſeſsionem†non ſoluendi
cum titulo. Rot. dec.4.de cau. poſſ. in nou. &
dec.1.de reſtitut. ſpol. & ſequitur Ioan. Brun.
de ſponſ.conc.12. num.7. in fin.cum tamen ha-
12 beatur pro colorata † cum poſſideat, d. Ec-
cleſiam auctoritate Papę.ſicuti probat Gemin.
in conſ.117.nu.10. imo quamuis antequam ad
Eccle-

Eccleſiam Carpenſem perueniſſet ſolutio d.cẽ
ſus fuiſſet facta per Rectorem,qui eam primo
habebat.reſolutus fuiſſet; quia cenſus de ſui
13 natura† non excedit perſonam eius,qui illum
ſoluit. c. De cætero. de tranſact. & ita iuris
eſſe puto.Laus Deo,& B. M.Virgini.

CONSILIVM XVII.

Viſitare quis poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Archipræſbiter Carpi eſt ordinarius,*
2 *Et Diœceſanus,*
3 *Omnes Eccleſiæ ſunt ſub iuriſdictione illius in cuius territorio ſunt poſitæ*
4 *Eccleſia vnita eſt in iuriſdictione illius cui eſt vnita.*
5 *Mutatio nihil habet commune cum priore beneficio.*
6 *Iuriſdictio prima Eccleſiæ vnitæ habetur pro mortua.*
7 *Ex diuerſitate rationis,reſultat diuerſitas iuris, & caſus,*
8 *Conſuetudo valet etiam contra ius commune,*
9 *Ex præſcriptione acquiritur libertas.*
10 *Conſuetudo introducitur ex vſu hominum.*
11 *Conſuetudinem probant teſtes,*
12 *Scientia, & patientia inducit conſuetudinem.*
13 Conc.c.7.*ſeſſ. 7. & Bulla Pij V. declaratur.*

Diuino implorato ſuffragio.

FACTI SPECIES.

Reuerendiſſimus Epiſcopus Mutinæ
adhuc prætendit viſitare plebem S.
Ioannis Baptiſtæ de Trebbio vnitam
Collegiatæ Carpi vigore Conc.Trid.
c.7.ſeſſ.7.& Bullæ 46.Pij Quinti:de qua re præmittendum
eſt,quod Archipræsbiter d.Collegiatæ,
vt in Bulla Caliſti Secundi Papæ: qui in
hęc verba eũ priuilegiauit videlicet.Statuim',
vt nulli Epiſcopo, vel nulli omnino Eccleſiaſticæ,
ſæcularíue perſonæ eadem Eccleſia ſit ſubiecta,
niſi tantum Sedi Apoſtolicæ; ad quam, vt
prædictum eſt,iure proprietatis, & tutelæ defenſionis
ſpecialiter pertinere dignoſcitur.
Decimæ quoque Carpenſis territorij abſque vlla
diuiſione,ſeu diminutione, vobis, veſtriſq;
ſucceſſoribus firmas manere ſancimus,&c. Capellas
autem quæ ad ius veſtræ Eccleſiæ pertinere
noſcuntur; abſque alicuius moleſtia vobis,
veſtriſq; ſucceſſoribus per omnia ſubditas
eſſe cenſemus: & præterea per præſentis decreti
paginam Apoſtolica auctoritate ſtatuimus,
vt quæcunque prædia, ſiue poſſeſsiones
eadem Eccleſia iuſtè poſſidet, ſiue in futurum
conceſsione Pontificum,liberalitate Principũ,
vel oblatione fidelium iuſtè, atque canonicè
poterit adipiſci,firma nobis, veſtriſq; ſucceſſoribus,
& illibata permaneant.Hęc omnia per
Iulium Secundum, & Leonem Decimum fuerunt
conceſſa in erectione Collegiatæ;dantes
Archipræsbitero iuriſdictionem ſpiritualem,
& temporalem,vſum mitræ,baculi,cappæ,& rocheti
cum baculo paſtorali, & tam pro perſonis,
& Eccleſijs aliàs habitis,quàm per eos vnitis:
1 ex quibus factus † eſt ordinarius,p ea quæ
not. in Clem.vnica.de offic. Vic.q. 26. in fine.
Dec. in c.At ſi clerici.§. de adult.num. 26. Felin,
ibi.n.11.de iudic. in terminis Gl.in c.Ordinarij.
in verb. Ordinarij.de off.ordin.in 6.Gl.in
c.Cũ ab Eccleſiarũ.in verbo Eccleſiaſtica ſentẽtia.
eo.tit.in decret.Gl.in c.q̃q̃ in verbo,Loci ordin.
de vſu.li.6.Dec.in c.Poſt ceſsionẽ.in princ.
2 de probat.& adept' eſt nomẽ ordinarij,†& diœceſani.
Gloſ. in Clem. 1. in verbo Diœceſanis
3 de for. compet. & propterea omnes †Eccleſiæ
poſitę in Territorio Carpenſi remanẽt in eius
iuriſdictione.c Omnes baſilicæ.16.quæſt.7.nec
refert quod olim. d. Plebs fuerit in diœceſi Mutinenſi;
quia per vnionem fuit ab ea abdicata,
4 & aſſumpſit naturam,†& vim Eccleſiæ cui fuit
vnita.c.In apibus.7.q.1.Pariſ.in conſ.45.nume.
5 16.in 4.vol.Quia†mutatio nihil habet comune
cum priori beneficio,ca.Siquis iam translatus.
& ibi Gloſ parua 21, q.2. Dec.in ca.Translato.
de conſtitut.& in tantum eſt extincta iuriſdi-
6 ctio prima, vt quo ad hoc†habeatur ad inſtar
mortis,Caſſad.de vnion.deciſ.2.verſ.Quia primò
vnio. Oldra.in conſ 275.n.15.verſ.Per vnio
7 nem.Rot. deciſio.159. & 369.in antiq. nam†ex
diuerſitate rationis, reſultat diuerſitas iuris.
& caſus.Mand.in reg.15.quæſt,3.num.3. & conſequenter
perſonæ illius primæ Eccleſiæ aſſumunt
iura, & priuilegia ſecundæ,cui facta ſit
vnio.d.capit. In apibus. & Territorium in quo
extat Eccleſia præfatę plebis eſt in territorio,
Caſtri Iuliæ: quod Caſtrum cum omnibus
ſuis dependentibus eſt in iuriſdictione,& Territorio
Carpenſi, vt habetur à Statutis Carpi,
quæ obſeruantur in illo loco; & à longa conſuetudine.
ſicut ab illa vnione ſemper Archipręsbiter
viſitauit,& alia iuriſdictionalia in d.
8 Plebe exercuit; quæ cõſuetudo† etiam contra
ius comune valet.Fed de Sen.quæſt.17. nume.
5.& illa Plebs a iuriſdictione Mutinenſis Epiſcopi
eſt liberata, tum ex bullis antedictis, tũ
9 ex præſcriptione†vltra 40. annos. ad tradita
per Felin.in ca.Ad audientiam.nume.20.& 22.
de præſcript. quod procedit maximè in his,
quæ ſunt præſcriptibilia.ad Abb.in cap.fin. nu.
15.De conſuet. vbi ad nu.16 atteſtatur de communi,
quod non requiratur ad eam introducẽdam,
quod fuerit obtenta in contradictorio
iudicio;ſed quod ſufficit quod ſit inducta ex
10 moribus,†& vſibus hominũ.quam teſtes pro-
11 bare†poſſunt deponendo ea quæ not.Alex.in
conſil.45. vol.2. id quod magis procedit quia
pro-

Digitized by Google

12 proceſsit cum ſcientia,& patientia Epiſcopo-
rum Mutinę.Franc.in cap.Ad decimas.nu.8.de
reſtitut.ſpol. in 6. Quibus ſtantibus dicendum
13 eſt quod diſpoſitio † Concilij in d.c.7.ſeſſ.7.&
Bulla 46.Pij V.non obſtat;imò confert.nam lo-
quitur de vnionibus factis Eccleſijs, quæ aliàs
non habet proprium ordinariũ;ſicut hẽt plebs
Trebbij quę vnita collegiatę Carpi aſſumit vi-
res, & priuilegia eius; & conſequenter eſt in
iuriſdictione eius Ordinarij: qui, vt in Bulla
Caliſti, dignoſcitur nullum habuiſſe vnquam
ſuperiorem,niſi Papam:& præcipue liberatum
fuiſſe à cõtentionibus Epiſcoporum Mutinæ,
& Regij, quorum vterq; contendebat habere
in eam iuriſdictionem: & ita Deo dante reſi-
deo in ea concluſione, quod Epiſcopus ex ſu-
pradictis non poſsit viſitare; ſed viſitatio ſpe-
ctet ad Ordinarium Carpi.

CONSILIVM XVIII.

Gabella an ſoluatur de contractu conditionali non perfecto.

SVMMARIVM.

1 *Contractus recipit interpretationem à ſtilo, qui debet attendi.*

2 *Contractus qui ſola voluntate deducuntur, non requirunt aliam formam.*

3 *Sunt quidam contractus,qui volẽdo perficiuntur.*

4 *Contractus certo modo, non perficiuntur ſine illo modo,& num.5.*

6 *Contractus non perficitur niſi adimpleta conditione.*

7 *Si in contractu fiat mentio de instrumenta requiritur inſtrumentum.*

8 *Concluſio attenditur in contractibus.*

9 *Emphyteuta volens vendere tenetur ſeruare l.ſecundam Cod. de iur.emphy.*

10 *Gabella non debetur de contractu imperfecto.*

11 *Nemo debet amoneri à poſſeſſione non ſoluendi.*

12 *Gabella non ſoluitur de re emphyteutica.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

QVidam emphyteuta Eccleſiæ tractauit de vendendo ſuas meliorationes, addita conditione,ſi capitulum Canonicorum conſentiret; & fieret inſtrumentum, & antequã capitulum requireretur fuit emptor monitus quod Landemium ſoluere oportebat:& requiſiuit capitulum ad illud remittendum; ſed nihil reſpondit: & interim datiarius grauauit d.emptorem pro Gabella;qui ſentiẽs ſe grauatum quæſit quid iuris.

Et prima facie videtur d.datiarium iuſtè grauaſſe;quia vt eſt tritiſsimum in Iure quando duo,vel plures inter ſe conueniunt in idem ſtatuto pretio, dicuntur perfectè contraxiſſe;
perfectumq; eſſe contractum: & conſequenter
Gabellam deberi, Sed contrarium verius eſſe
putò,tum de ſtilo, tum etiam de iure: ab im-
memorabili tempore enim Curia datiorum
præfata non eſt ſolita Gabellam committe-
re pro contractibus, niſi poſt inſtrumentum
confectum; vel quando pro contractu non fiat
inſtrumentum;niſi poſt factam denuntiationẽ:
1 & hic ſtilus † debet attendi, à quo contractus
recipit interpretationem. Bald. in l. Contra-
ctus,num.3.Cod.de fid. inſtrum. Afflict. in de-
ciſio.226.nume.4.id quod magis procedit cum
præter ſtilum adſit ius commune: Quædã enim
ſunt quæ ſola voluntate poſſunt deduci ad eſ-
2 ſe perfectum,vt ſunt contractus,† qui ſolo cõ-
ſenſu contrahuntur, & tunc non requiritur a-
lia forma.inſtitut. de obligat. ex conſenſu: in
3 princip. Quædam ſunt,quæ volendo † perficiũ-
tur: quia non eſt medium inter voluntatem,&
eſſe;vt per Zilet.in 1.volum. ad vltim. volunt.
conſil.76.num.38.Quædam quæ ſub certis fini-
4 bus volumus. & non aliter. & tunc ſi modus †
reſiſtit naturæ actus, nihil valet quod actum
eſt.c Actus legitimi.de reg.iur. in 6. & Quædã
quæ ſola voluntate non deducuntur ad eſſe
5 perfectum; ſed requiritur † certus modus. &
certa forma:& tunc illa prætermiſſa:totum eſt
ommiſſum.l.Cum hij.§.Si præter.ff. de tranſac;
modo contractus prętenſus;quem ego contra-
ctum non iudico, ſed potius præparationem
ad contractum; fuit conditionalis, ſi modo ac-
cederet conſenſus Capituli; & ſic non potuit
6 perfici niſi † adimpleta illa cõditione.l.Si quis
fundum.ff.de Contrah.emp. & conditione de-
ficiẽte, perijt totus contractus.l.fin.Cod.eod.
tit.Qui contractus à conuentione legem acci-
piunt.l.Contractus.ff.De reg.iur.& ſic cum cõ-
ſenſus Capituli non interuenerit contractus re-
manſit imperfectus:imò eo concurrente requi
rebatur inſtrumentum: quia quando partes
7 conueniunt † de conficienda ſcriptura,cõtra-
ctus non aſſumit vires,niſi ea confecta. Fab. de
Mont.tit.de empt.& vendit.quæſt.3.nume.53.
Roch.de Curt.tit.de conſuet.num.533. Gome.
in tract.de contra.c.2.de empt.& vendit. num.
8 17.Vbi de communi.quia in contractibus† at-
tenditur concluſio.Afflict.in deciſio.375.num.
5.& 6.Alciat.in conſil.2.num.36.in 1.lib.& præ
fata tanto magis vbi certa forma datur à Lege.
l.fin.Cod.de iur.emph.quam formam emphy-
teuta non poteſt peruertere,& ea prætermiſſa
totum intelligitur ommiſſum:vnde reſultat cõ
9 cluſio quod contractus non ſeruata forma † à
Lege data,corruat:& conſequenter quod con-
tractus de quo in themate ſit imperfectus, &
10 ideo quod nulla debeatur Gabella. Bart. in l.
fin.§.Sin autem.Cod.comun. de leg. & ibi Bal.
in §.Sed qui natura.nu.4.& accedat quod pri-
mo erat diſcutiendum;an Gabella ſoluatur de
melioramentis in re Eccleſiæ factis,antequam

quis

quis granetur,& maximè cum nunquam fuerit
ſoluta, & per conſequens ſit in poſſeſsione nō
11 ſoluendi, à qua † nemo amoueri debet, ſine a-
ctu iudiciali, ad trad. per Menoch. de recup.
poſſ. remed. primo nume. 3. & de quibus per
Pet. de Vbal. concluſum eſt in conſ. 2. poſt trac.
12 de collect. quod non ſoluatur † gabella. Iccir-
co indebita fuit exactio, & ille datiarius tene-
tur ad reſtitutionem, pro vt ita iuris eſſe cen-
ſeo, Laus Deo, & B.M. Virgini.

CONSILIVM XIX.

De Clerico concubinario.

SVMMARIVM.

1 *Iuſtitia habet quatuor terminos.*
2 *Ius eſt ars boni, & æqui.*
3 *Rigor diſciplinam quandoq; denotat, et quandoq; iuſtitiam, & exceſſum, & num. 4.*
5 *Aequitas eſt rectitudo iudicij.*
6 *Aequitas eſt media inter rigorem, & miſericordiam.*
7 *Diſpenſatio eſt iuris relaxatio.*
8 *Diſpenſatio non fit ab inferiore.*
9 *Cauſæ diſpenſationis ſunt tres.*
10 *Aequitas non tollit ius.*
11 *Aequitas, & ius conſiſtunt in ſcriptura.*
12 *Clericus concubinarius ammittit tertiam partem.*
13 *Iudex non poteſt tollere fructuoſam legem.*
14 *Inferior non interpretatur ius ſcriptum.*
15 *Præceptum eſt neceſsitatis.*
16 *Præcepto ſine cauſa cognitione obeditur.*
17 *Qui dicit Iudicem non poſſe præcipere vani capitis.*
18 *Iudex poteſt procedere contra concubinarios non ſeruato Concilio.*
19 *Concilium de concubinarijs non requirit ſententiam.*
20 *Declaratoria oſtendit inductum.*
21 *A propria ſignificatione verborum non receditur.*
22 *Præcepta non debent eſſe eluſoria.*
23 *Verbis eſt ſtandum quando mens non apparet.*
24 *Verba ſunt inſtrumenta ex quibus mens probatur, & num. 24.*
25 *Monitio pro trina quando habeatur.*
26 *Vnica monitio pro trina quando adſit pœna.*
27 *Vnica monitio quando habeat vim perremptorij.*
28 *Monitus ad aliquid faciendum tenetur.*
29 *Tempus determinatum generat pœnam.*
30 *Dies interpellat pro homine.*
31 *Mora non purgatur quando pœna, & certa dies apponitur.*
32 *Terminus qui perimit gratiam, tollit purgationem moræ.*
33 *Pœna commiſſa, mora non purgatur.*
34 *Purgatio moræ, paucos dies requirit.*
35 *Pauci dies intelliguntur vſq; ad 10.*
36 *Tolerantia non opitulatur.*
37 *Tolerantia nullum, ius tribuit.*
38 *Tolerantia non inducit diſpenſationem vbi requiritur actus iudicialis.*

Illuminatio mea Dominus.

FACTI SPECIES.

QVidam Clericus beneficiatus habens
cōcubinam in domo, à ſuo ſuperiore
monitus ad eam dimittendam, ſper-
neus monitionem, & præceptum fuit inquiſi-
tus, & ipſe ſe defendendo proponebat nō poſ
ſe condemnari, quia non fuerat ter monitus.
niſi contra ipſum agatur cum rigore: Qua de
re viſo proceſſu dixi illum in pœnam præcepti
incidiſſe, & ad oppoſita reſpondi quod quat-
1 tuor † termini pro iuſtitia reperiūtur. Ius ſcili-
2 cet, Rigor, æquitas, diſpēſatio. Ius verò † eſt ars
boni, & æqui. l. 1. §. ius eſt. ff. de iuſtit. & iur. Ri-
3 gor † aliquādo diſciplinam denotat c. Diſcipli
na. 45. diſtin. quandoque iuſtitiā c. Omnis. ead.
4 diſt. & quandoq; † exceſſum iuris, & modo per
errorem. c. 2. de torneam. modo in odium cri-
minis. c. Sæpè. de reſtit. ſpol. & quandoq; deno
tat ſubtilitatem iuris aliquid dicans contra
æquitatem. de qua Abb. in c. Si clericus. de for.
5 cōpet. Aequitas † eſt rectitudo iuditij, ſequēs
naturalem rationem. l. Bona fides. ff. depoſ. &
6 eſt media † inter miſericordiam, & rigorem. ad
not. per Panin. de viſitat. quæſt. 10. par. 1, nu. 3.
7 Diſpēſatio † verò eſt iuris relaxatio. ſpecul. de
diſpenſ. in prin. & iſta in caſibus ſimilibus ab
8 inferiore † à Papa fieri nō pōt: vt tradit Imol.
in c. 1. nu. 16. de conſtitut. niſi iuſta cauſa ſubſi-
ſtente. Abb. in c. Relatum. in 4. notab. de cler.
non reſid. per textum. in c. Inſtitutionis. 25. q.
9 2. & iſte cauſæ † poſſunt eſſe tres cauſa ſcilicet
neceſsitatis Eccleſiæ, Cauſa vtilitatis Eccleſię,
& cauſa reſpiciens merita perſonæ, vt iſdem I-
mol. in c. De multa. nume. 31. de præben. & hæ
cauſæ non reperiuntur in caſu de quo agitur.
vt iſte clericus poſsit diſpenſari; ſed cùm eò
10 proced de æquitate, quæ tamen † non tollit
11 ius; æquitas enim, † & ius cōſiſtūt in ſcriptura
& diſponunt ſuper diuerſis; & tamen vnum-
quodq; ſeruatur in ſuo caſu. attendendo quod
eſt ſcriptum. ſicuti not. Domin. in c. Diſciplina
nume. 6. diſtin. 45. quem legiſte allegant, & ſe-
quuntur. in l. Placuit. Cod. de iudi. ſed caſus de
quo agitur eſt ſcriptus, & deciſus à Conc. Tri-
dent. ſeſſ. 25. cap. 14. In quo diſponitur quod
12 Clericus † concubinarius non obediens primæ
monitioni ammittat tertiam partem fructuum
omnium ſuorum beneficiorum: & ſi ſecundæ nō
paruerit, quod ammittat omnes fructus: & ſi
tertiæ, quod priuetur omnibus beneficijs. & ex
comunicetur vltra præfatas pęnas ſi eas ſemel
dimiſſas repetat. quæ; lex ſcripta præfertur æ-
13 quitati nō ſcriptæ, & quam iudex † tollere non
poteſt:

poteſt: vt ex ipſins Concilij diſpoſitione, & notatur per Gl.& Bar.in l.1. C. de leg. de qua diſpoſitione cum agitur de interpretatione, recurrẽdum eſt ad Papam.c.Inter alia de ſent.
14 excom. inferior enim † minime poteſt.c.Cum inferior.de maio.& obed.in illis verò quæ non diſponuntur à iure ſcripto, benè poteſt iudex ſequi æquitatem.vt per Imol. in loco allegato, & quod attinet ad propoſitum caſum; agitur de præcepto facto.d.Clerico. non de monitione ſub pœna, de qua in Concilio; quod præce-
15 ptum † eſt neceſſitatis; ita quod qui non obediat incidat in pœnam. c.Quod præciditur.vbi latè Archid. 14. q.1. & maximè cum ſit factum legitime.auth.vt null.iud.§.Et hoc vero.ver.Si
16 verò.& præcepta. colla.9. imò ſi præceptum † fuiſſet factum ſine ordine, & nulla cauſa cognita, illi obediendum erat.l.Non videtur.§.9 inf ſu.cum Gl.ff.de reg.iur. & maximè quando ſpectat ad officium iudicis præcipientis.vnde dicit Innoc.in c.Ad aures circa medium. de tẽp.
17 ordin.quod qui diceret † Prælatum non poſſe præcipere ſuis clericis in his quæ ſpectant ad ſuum officium, eſſet vani capitis. & allegat textum.in c.Quia frater.7.q.1. hic verò præceptum legitime, & præcedente cauſa fuit factũ; ergo inobediens incidit in pœnam comminatã & non tantum in ammiſſione tertiæ partis fructuum, ſed in totam pœnam Concilij: nam procedendo per viam præcepti, elegit ſibi viam iuris comunis; quæ à Concilio ſublata nõ fuit, ſicut in Sacra Congregatione ſtatutum fuit, in hæc verba videlicet. in §. A ſacris Canonibus.
18 verſ.Quinimo. poteſt ordinarius † procedere contra ipſos prout de iure; non expectata forma huius textus, & litteræ, ex congregationis ſententia, ſicuti compertum eſt in l.vnica.ff.ſi quis iuſd.non optemp.c.1.de matrim.cont.interd.Eccl cum alijs ſimilibus. & conſequenter concludi poteſt quod cum ſimus in præcepto neceſſitatis; quod inobediens inciderit in pœnam.vt in c.præſ.quod præcipitur. etiam non expectata trina monitione.

Et eſto quod præceptum haberet vim ſimplicis monitionis; tamen d. clericus incidiſſet in pœnam ammiſſionis tertiæ partis fructuum ſuorum beneficiorum iuxta formam Concilij. in d.c.14.ſeſſ.25. ex qua diſpoſitione non requi-
19 ritur † ſententia condemnatoria.c.Cum ſecũdũ. vbi doct. de hæret. in 6. & latè Rol. à Vall. in conſ.62.num.20.21.& 22.1.par. ſed ſufficit declaratoria, quæ non inducit aliquid ſed indu-
20 ctum † oſtẽdit, & declarat.l.Adeo.§.Cum quis. ff.de acq.rer.dom. vnde quia diſpoſitio conciliaris ad primam, ſecundam, & tertiam monitionem gradatim progreditur ad pœnam, à pro-
21 pria † ſignificatione recedere non debemus, & æthymologia vocabuli.l.Notionem.§.Inſtrumentorum.ff.de verb. ſignif. & maximè quãdo ſignificatio non recedit à diſpoſitione comuni, vt videri poteſt.in c.Si autem.dè cohab.cle. & mul.& trina monitio requiritur ad priuationem beneficiorum.vt in d.c.Si autem, cũ quo concordat Concilium loquendo de trina monitione.& priuatione beneficiorum: qui text' non prouidit de inobediente, primæ, & ſecundæ monitioni; ſed ſolum de tertia monitione, dè quo Concilium diſpoſuit: neque abſtulit facultatem procedendi de iure alias comuni, vt
22 ſupra dixi & præcepta à iudice † emanata nõ debent eſſe eluſoria. l.Si Prætor.ff.de iud. quæ in quantum ad pœnas Concilij habent locum ad pœnam committendam, & exigendam, vt ſo-
23 nant verba quibus † ſtandum eſt, ſi mens contraria non probetur. l.Labeo.ff.de ſuppel. leg.
24 verba † enim ſunt inſtrumenta ex quibus mẽs probatur.d.l.Labeo.§.Idem tubero. & ſic etiã ſi præceptum in vim ſimplicis monitionis reduci opporteret, ille clericus incidiſſet in pœnam ammiſſionis tertiæ partis fructuum ſuorũ beneficiorum, imò in pœnam tertiæ monitionis: cum præceptum ampli[illegible] pœnas Concilij: Neque tolerantia illum excuſat; quia vt apparet in proceſſu, quandocunque petebat dilationem ad illam mulierem expellendam; modo ex cauſa infirmitatis eius nepris, modo alterius; & tolerabantur per octo vel 15. dies, ſemper monebatur ad eam expellendam. dd. diebus elapſis. & tamẽ ſemper fuit inobediẽs. & iſtis additur Synodus, in qua omnis clericus fuit monitus, vt in tit.de vit. & honeſt. cler.ad mulieres inhoneſtas vitandas, ſub pœnis à Concilio inflictis, & alijs à ſacris canonibus impo-
25 ſitis: hæc enim monitio † ſufficit pro trina, vt tradit Felin.in c.Quoniam frequenter.§.Poſſe. col.7.verſ.Aduerte tamen. vt lit.non conteſt.& facit Gl.in Clem.prima.in verbo Factam de decim. & Gl.2. in c. Si Epiſcopus.18. diſtin.quam ſequitur Hieron.Bot.tit.de synod. Epiſ.parte 2.nu.53.& Fed.de Sen.conſ.109.& tenet Bern. Diaz.in prat.crim.can.c.73.in fi. imò deficiẽ-
26 te etiã monitione Synod. vnica † ſufficit quãdo vltra monitionem addita ſit pœna, vt tenet Iul.clar. in prat.crim.§ fin. quæſt. 36. verſ. Sed
27 quid ſi ita.quia habet † vim peremptorij ſicut not.Felin. in c.ad petitionem. 8.col.verſ. Item adde.de accuſ.& Bart.in l.Ad peremptorium.
28 ff.De iudic.& etiam quando quis † ſit monitus ad aliquid faciendum infra certum tempus.Innoc.in c.Extirpandæ verſus finem. de præben. & Felin.in c.Prohibeas.de magiſt.& Bal.in Auth. hoc amplius.num.16. C.De fideicom. nam
29 quando tempus † ad aliquid faciendum eſt determinatum; ſi illo tempore actus non geritur; pœna committitur, etiam nulla præcedẽte monitione c.Licet canon.de elect. in 6.quia dies
30 † ſtatuta pro homine interpellat. c. Potuit in fin. de loc.& contumax condemnatur.Inn.in c. ex parte il primo num.4.de verb.ſignif.Abb.in c.Ex litretis.num.10.de conſtit.

Et

Digitized by Google

Et præſata faciunt ad tollendam purgatio-
31 nem morę, quæ non purgatur† cũ pęna, & cer-
ta dies ſit appoſita. l. Traiectitiæ. §. 1. vbi Bar. ff.
de actio & oblig. Bal. in l. 1. num. 50. ff. de his
32 quæ pęn. nom. vbi dicit quod terminus qui †
perimit gratiam, facit quod mora non poſſit
purgari, ad quod Iaſ. in l. In Inſulam. num. 15.
& 17. ff. de verbor. obligat. & facit Auth. de hæ-
33 red. & fal. §. Si quis autem. Pœna † enim com-
miſſa non purgatur. Bart. in d. l. Inſulam in 4.
quæſt. & eſt comune dictum. Sicut atteſtatur.
Alex. in conſ. 40. num. 3. in 6. vol. & Salyc in tra-
ctat. de mor. quæſt. 2. principali num. 3. & quan-
do mora poteſt purgari; intelligitur ſi intra
34 paucos † dies purgatur. l. Si in lege. §. Colo-
nus. ff. locat. Bart. in l. præfata In inſulam in ſe-
35 cunda oppoſitione. & pauci † dies intelligun-
tur vſque ad 20. l. 1. §. 1. ff. de ſeru. fug. ſed hic
verſatur circa duos annos: nec iudex arbitrari
poteſt quod ſint pauci dies. Pares. de put. titul.
de Syndic. §. Arbitrium. num. 12. ergo d. cleri-
cus in omni caſu incidit in pęnam; cui non ſuf-
36 fragatur tolerantia† ſuperioris poſt præcepta;
nam per hoc ille clericus non acquiſiuit ius, vt
in Clem. fin. cum Gloſ. in verbo approbare. de
ſent. exeom. quia per ſimiles colores non ad-
mittitur morę purgatio, & tradunt Doct. in c.
37 Dilecto de præb. quod tolerantia † nullum ius
tribuit, & facit textus in c. Non firmatur. de re-
gul. iur. in 6. alias enim tolerantia haberet
vim diſpenſationis, quare nec tacitam, nec ex-
preſſam inferior ab Epiſcopo facere poteſt, cũ
ſit contra ius, d. c. Dilecto, & tenet Gem. in c.
2 num. 13. de præb. in 6. Simplex enim toleran-
tia iudicis Vicarij, ſeu diſſimulatio, vbi requi-
ritur actus iudicialis, ſeu conſenſus, non ſuffi-
38 cit ad inducendam † diſpenſationem. c. Cum
iam dudum vbi Gloſ. fin. de præben. & ſic con-
cludendum eſt d. clericum declarandum eſſe
ad pęnam de qua ſupra; & deo dante reſoluta
eſt præſens conſultatio.

CONSILIVM XX.

Præceptum Iudicis laici ſuper re pia:
an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Opus pium eſt, maritare puellas, fabrica Eccle-*
ſiæ, alere pauperes.
2 *Iudex Eccleſiaſticus eſt operum piorum executor.*
3 *Non valet conſtitutio tollens executionem dicto-*
rum operum Eccleſiaſtico
4 *Opera pia ſunt in iuriſdictione Eccleſiæ.*
5 *Sæcularis iudex non diſponit de operibus pijs.*
6 *Laici ſunt ſubiecti Eccleſiæ pro operibus pijs.*
7 *Actus viſitationis, eſt actus iuriſdictionis.*
8 *Eccleſia remiſit laicis iuriſdictionem.*
9 *Laicus pro re pia trahitur ad forum Eccleſiæ.*
10 *Res connexa ſpiritualitati, cognoſcitur ab Ec-*
cleſia.
11 *Vnus iudex non ſe intromittit in officio alterius.*
12 *Præcepta non fiunt, niſi prius conſtet de iuriſdi-*
ctione.
13 *In re dubia, eccleſiaſticus cognoſcit.*
14 *Nullitas ex defectu iuriſdictionis impedit exe-*
cutionem.
15 *Præceptum de ſoluendo eſt executio.*
16 *Executio ſpectat ad Eccleſiaſticum.*
17 *Ordinarius cogit executores ad rationem.*
18 *Vbi ſit pietas, Epiſcopus cognoſcit.*
19 *Epiſcopus cogit executores exequi.*
20 *Dictum de Epiſcopo, habet locum de inferiore, quo*
ad iuriſdictionem:
21 *Domus Eccleſiæ eſt reficienda ſicut Eccleſia.*

Diuino Spiritu inuocato.

FACTI SPECIES.

ANno Domini 1472. fuerat facta quædã
compoſitio inter Rectorem parochia
lis Eccleſiæ S. Laurentij, & homines
illius Villæ ſuper quibuſdam terris
vocatis Campo Sãcto, quas Rector dicebat ad
Eccleſiam ſpectare; homines verò ad ipſos, vi-
gore certi legati facti damicellis, & pauperi-
bus d. Villæ: attamen concordarunt, vt fructus
diſtribuerentur quot annis, pro tertia parte. In
reparatione Eccleſiæ, pro tertia in maritandis
damicellis, & pro alia tertia parte ad ſubuen-
tionem pauperum d. Villæ: & ſuccedente po-
ſtea Collegiata Carpi virtute vnionis per Papã
factæ de d. Eccleſia auctoritate ordinarij fuit
ſtatutum quod pecuniæ ex fructibus dictarum
terrarum ponerentur ſuper Sacro Monte Pie-
tatis, vt inde maſſarij illius villę eas haberẽt ad
diſtribuendum iuxta antiquam compoſitionẽ.
Modo maſſarius anni 1582. partem dictorum
fructuum, quæ pro reparatione Eccleſiæ expen
di debebant, expendit in domo d. Eccleſiæ; &
ſuccedens de anno 1583. alius nouus maſſarius
antiquum conuenit coram Illuſtri Domino Gu
bernatore; cui fecit præcipi, vt reſtituat illas
pecunias in domo præfata expenſas; vnde quæ
ritur an hoc fieri potuerit?
1 Pro declaratione aduerte quod diſtributio†
præfata in pauperes, damicellas maritandas,
& fabricam Eccleſiæ; eſt opus piũ, quod fuſius
habetur in add. ad Capell. Tholos. quæſt. 214. &
poſt alios Nauar. in tract. de redd. benef. qu. 1.
num. 60. 61. & 62. & diffuſè Berthac. in ſuo re-
pert. in verbo, Legatum pium. verſ. 1. & huiuſ-
2 modi operum Ordinarius † Eccleſiaſticus eſt
executor, tum iure ciuili. l. nulli. C. de Epiſc. &
Cler. Auth. de Eccleſ. tit. §. Si quis autem pro re
demptione. colla. 9. Bar. expreſsè in l. 1. circa fi-
nem. verſic. Quintò quæro. C. de Sac. San. Eccl.
vbi

Digitized by Google

3 vbi dicit non valere conſtitutionem Impera-
roris, vel aliam cuiuſcunque in contrarium di-
ſponentem. & ad idem Abb. in conſ. 26. Quidā
officiales vol. 1. tum etiam de iure canonico, c.
Ad hæc. de relig. dom. c. Super quibuſdam. de
verb. ſignif. Syluest. in ſum. de immunit. Eccl.
primo. num. 14. & de ſacrileg. in princ. Hoſtien.
in ſum. de immunit. Eccleſ. § In quantum vero
Quid de oratorijs. & habetur in Conc. Trid. ſeſ.
22. cap. 8 & 9. quod procedit etiam ſi cura ſpe
ctaret ad laicos, vt in d. Conc. Nec refragatur,
imò concordat Ius ciuile, vt in l. Omnia priui-
legia. vbi Bart. & cæteri d. C. de Epiſc. & Cler.
4 iſta enim opera† pia remanent ſub iuriſdictio-
ne Eccleſiæ. c. Ad hæc. & c. Requiſiſti. de teſtā.
c. fin. de reb. Eccl. alien. vel non ibi & alijs: quæ
iure ſpeciali annexa. Abb. in d. conſ. 26. & in c.
Accedentibus. num. 3. de priuil. & in c. 1. de re-
ſtit. in integ. c. relatum. de teſtam. Ang. in ſum.
de immun. Eccleſ. nu. 26. Socin. in reg. 10. Fall.
nu. 15. & conſequenter præceptum eſt nullum.

Neque obſtat quod perſona, cui factum fuit
præceptum, ſit laica, quia res propter quā fuit
factum erat deſtinata ad Eccleſiam; de qua iu-
5 dex † laicus non poteſt diſponere, per iura al
legata. Imò laicus pro rebus Eccleſiaſticis &
pijs fit de foro Eccleſiaſtico, vt colligitur in
Conc. in loco allegato & alijs de iure canoni-
co, ad tradita per [illegible] in c. De Xenodo-
chijs. de relig. dom. & not. Cald. in conſ. [illegible] de
ſuppl. negl. prælat. & cum ſequitur ſpecul. in
6 tit. de ſtat. Mona. [illegible] nam in his, † quæ
concernunt pietatem, laici ſunt ſubiecti Eccle
ſiaſtico iudici. ca. [illegible] de em pt. & vend. tradunt
doct. in c. Si clericus laicum. & in c. Cum ſit ge
neral. de for. compet. & Steph. Aufrer. de po-
teſt. Eccleſ. ſuper laic. nu. 5. & num. 29. & idem
habetur in c. 1. de cen. lib. 6. § 3. ibi clericos &
7 populos viſitando. Quia actus † viſitationis eſt
actus iuriſdictionis c. Conquerente. & c. Dile-
ctus. de offic. ordin. & plen. c. [illegible] Franc. Pauin. in
tract. de viſit. q. 1. primæ partis principalis. Id
quod magis procedit in bonis eccleſiaſticis, &
pijs, per eos adminiſtratis quod durum videri
non debet (vt ait, Aufrer. in loco antedicto)
quia imò [illegible] iuriſdictio dependet ab
8 Eccleſia: quæ † [illegible] eam, quā habent,
reſeruat [illegible] ſubſtantialibus: vt
probat Gratian. [illegible] 2. poſt ſuas deciſiones.
9 nu. 26. [illegible] † enim non tantum pro rebus Ec
cleſiaſticis trahitur ad forum Eccleſiaſticum.
[illegible] c. Cum ſit generale, & ibi doct. ſed etiam pro
re pia tanquam acceſſoria. c. Acceſſorium. de reg.
10 iur. in 6. Res † connexa ſpiritualibus, licet nō
ſit ſpiritualis [illegible] ab Eccleſia. c. Quan
to. de iud. [illegible] præceptum eſt nullum. Vnus
11 † enim iudex [illegible] ſe intromittere in of-
ficio alterius, alias ratum quod eſt geſtum, non
erit. Sicut docet Sebaſt. Vant. trit. de null. pro-
ceſſ. ex defect. iuriſd. num. 44. & 45. & ſequitur
Borgn. Caual. deciſ. 19. num. 29. in prima part.
12 oportet † enim primo conſtare de iuriſdictio-
ne antequam ad præcepta deueniatur. Gram
poſt alios in conſ. 1. poſt ſuas deciſ. num. 53. &
13 ſi res † eſſet dubia, iudex Eccleſiaſticus cogno
ſcere debet. Boſſ. in prat. crim. de for. compet.
num. 155 Lap. in alleg 59. num. 3. ad finem. Bor-
gn. deciſ. 2. ſub num. 38. in 2. part. & in ſuo re-
pert. in verbo. Iudex Eccleſiaſticus. Sed nulli-
14 tas † quæ prouenit ex defectu iuriſdictionis
non poteſt ſanare; & impedit executionem.
Vant. in loco allegato, nume. 32. & 33. quam
nullitatem ſufficit allegare. Vant. vbi ſupra. tit.
a quo, & quibus mod. num. 6. Iudex igitur ſæcu-
15 laris fecit ſe executorem: nam † præceptum
de ſoluendo eſt executio. c. Quod præcipitur.
14. q. 1. & not. Bart. in l. 1. ff. de confeſſ. ad fin.
16 Sed executio † ad Eccleſiaſticum Iudicem ſpe
ctabat, vt in d. c. 8. & 9. Conc. de quo ſupra. &
d. l. Nulli. C. de Epiſc. & Cler. & tradit Card.
in Clem. 1 quæſt. 1. de teſtam. in tantum quod
etiam ſi eſſent dati executores teſtamentarij,
17 ipſe † coget eos ad ſibi rationem reddendam,
vt in d. Conc. & not. Bal. in l. Id quod pauperi-
bus, num. 38. C. de Epiſc. & Cler. & in auth. de
Eccleſ. tit. §. Si quis ædificationem. ibi Beatiſ-
ſimis Epiſcopis. & in §. ſi autem qui hoc face-
18 re. coll. 10. In omnibus enim, vbi † adſit pie-
tas, Epiſcopus reuidet rationem quorūcunque
rel ctorum. Card. in d. Clem. 1. quæſt. 3. & co-
19 get † teſtamentarios exequi. c. Tua de teſtam.
& quæ dicuntur de Epiſcopo in propoſito ca-
20 ſu † habent locum in quocunque inferiore
habente iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.
Dec. & Felin. in c. At ſi clerici. §. de adult. ille
nu. 26. & iſte num. 11. de iudic. & ſic præceptū
de quo agitur ſemper eſt nullum, cum ex defe
ctu iuriſdictionis. l. 1. & fin. C. ſi à non compet.
iud. tum quia factum ſine cauſæ cognitione, ad
Iaſ. in l. Nec quicquam. num. 5. ff. de offic. pro-
conſ. & licet compoſitio loquatur de reficien-
21 da Eccleſia, id etiam verificatur ſi domus † Ec
cleſiæ reficiatur, vt tenet Lamb. in tract. de iu-
rep. in tertio artic. 7. q. prin. 3. lib. & ideo ille an
tiquus maſſarius, qui partem fructuū illius agri
expendiderat in domo Eccleſiæ, nō tenebatur
ad eam reſtituendam: & ita iuris eſſe cenſeo.
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XXI.

Emphyteuſis an deuoluatur per inciſionem arborum, carens beneplacito, vel fiet compenſatio cum melioramentis.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum operatur effectum conſtitutionis.*
2 *Alienatio rei Eccleſiæ non fit niſi cauſa cognita.*

3 Com-

3 *Compenſatio cum melioramentis non fit quando adeſt pactum de meliorando.*
4 *Allegans melioraſſe non auditur.*
5 *Euictio eſt acceſſoria ad obligationem.*
6 *Iuramentum recipit conditiones contractus.*
7 *Acceſſoria referuntur ad ſuum principium.*
8 *Confitens inſtrumentum non ſibi præiudicat, ſi non ſit ſolemne.*
9 *Actus reſiſtens legi, nullam parit obligationem.*
10 *Contra factum proprium venit qui nulliter egit.*
11 *Euictio ceſſat, ſi ceſſat obligatio principalis.*
12 *Ceſſat promiſſio, vbi ceſſat cauſſa.*
13 *Bona fides non eſt, vbi contractus fit contra legem.*
14 *Mala fides eſt in eo qui contrahit cum pupillo ſine ſolemnitate.*
15 *Mala fides eſt in eo qui contrahit cum prælato ſine ſolemnitate.*
16 *Contrahit in mala fide, qui ommittit auctoritatem ſuperioris.*
17 *Poſsidens mala fide, tenetur ad fructus.*
18 *Contractus conditionalis eſt nullus non purificata conditione.*
19 *Conſuetudo contra ius eſt irrationalis.*
20 *Conſuetudo praua eſt extirpanda.*
21 *Conſuetudo mala non ligat Clericos.*
22 *Conſuetudo contra ius ſine ſcientia Papæ, non obſeruatur.*
23 *Patientia domini non conualidat actum nullum.*

Diuino ſuffragio poſtulato.

FACTI SPECIES.

EMphyteuſis Eccleſiæ, etiam in vtilitaté Eccleſiæ conceſſa, cum pacto iurato de accipiendo beneplacito Sedis Apoſtolicæ non poteſt inualidari, niſi eo accepto
1 nam virtus † iuramenti hoc operatur, vt diſpoſitio Paulinæ, omnino ſuum habeat effectum. ad ea quæ tradit Ant. de Præt. in tract. de iuriſd. Epiſcop. defenſ. c. 5. num. 10.
2 11. & 12. & maximè cum alienatio † rei Eccleſiæ, non niſi cauſſa cognita, & legitima fieri debeat. c. fin. ad fin. vt Eccleſ. benef. quod procedit nedum in perpetua, ſed temporali alienatione, & in locationibus ad longum tempus. quod habetur in Conc. Trid. c. 11. ſeſſ. 25. de reform. quia quo ad hoc æquiparantur. vt tenet Gemin. in c. Hoc conſultiſsimo. num. 4. de reb. Eccl. non alien. in 6. nec eſt vt agatur de compenſatione cum melioramentis; etiam ſi loqueretur de deuolutione ob inciſionem arbo-
3 rum quia quando † ſtat pactum de meliorando addito iuramento, non fit compenſatio; vt eſt communis opinio: de qua Alex. in conſ. 91. num. 5. in 2. vol. & communiorem allegat Rol. à Valli. in conſ. 17. num. 14. in 1. vol. nec excuſa-
4 tur qui deteriorauit, † allegans meliorationes. Auth. qui rem, vbi Iaſ. nu. 8. C. de Sacroſ. Eccleſ. & ſic nedum ex defectu beneplaciti Pontificis ſed deterioratione in præſenti caſu emphyteuſis eſt ad Eccleſiam deuoluta.

Nec refert clauſula euictionis, quæ debet
5 intelligi ſecundum naturã † præambulæ obligationis, vt ſcilicet corruente prima obligatione corruat & acceſſorium. l. cum principalis cauſſa. ff. de reg. iur. & ibi Doct. & eſt notabilis text. in l. fin. C. de non num. pecu. vbi
6 Iuramentum † appoſitum in contractu recipit omnes conditiones, & ſubauditiones, quas habet contractus. quod ſequitur. Abb. in cap.
7 Quemadmodum, nu. 5. de iureiur. talia enim † referuntur ad ſuum principium. c. Principatus, 1. q. 1. & ſic cum contractus iſte reddatur nullus; omnia ex inde ſequuta nulla ſunt. Affl. in deciſ. 25. in fin. vbi dicit, quod ille qui confitetur,
8 † & pducit inſtrumentũ, non præiudicat ſibi ſi appareat illud nõ eſſe ſolemne. & facit Caſſad. deciſ. 5. num. 2. de iur. pat. dicens quod quando
9 lex † reſiſtit actui, nulla ex eo oritur naturalis vel ciuilis obligatio. Vanc. etiam de null. proc. quod. & intra quod temp. nu. 51. & probat tex. in l. Si debitor. §. fin. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol. quem ſingularem refert Rom. in cõſ. 132. num. 2. circa medium. Dec. in l. creditor. num. 2. ff. de reg. iur. & præfata adeò procedũt vt etiam is, qui in ſui fauorem aliquid fecit,
10 poſsit, ſi agatur de nullitate, contra † factum proprium venire. Sebaſt. Vanc. de null. proceſ. tit. quis poſsit dic. de null. in priu. nempe quia euictiõ venit acceſſoriè ad obligationẽ prin-
11 cipalem; vnde ceſſante principali, ceſſat † etiã acceſſoria euictio. Tiraq. in ſuo opuſculo. ceſſ. cauſ. ceſſ. effect. limit. 22. nume. 22. 23. quia
12 ceſſante † cauſſa promiſsionis, ceſſat, & ipſa promiſsio. vt ille in eod. tract. 1. part. num. 217.
13 Neq; obſtat prætenſa bona fides; quæ † in contractu inito contra legis diſpoſitionem nõ poteſt eſſe: imò mala ſemper præſumitur. cap. Qui contra iura. cum ſua Gloſ. de reg. iur. in 6.
14 & ſicut omnis † qui contrahit cum pupillo ſine ſolemnitate, dicitur in mala fide. l. 2. §. Si à
15 pupillo. ff. pro empt. ita † qui contrahit cum prælato. Soc. in conſil. 29. colum. penul. verſicu. Verum præfatis non obſtantibus. volum. 1. & eò magis quando emphyteuta recepit emphyteuſim ea conditione, vt haberet, ſi ineuidentem, ſemper ſtat in mala fide, vſq. quo illã habeat. quia quãdo quis ſcit in ſuo cõtractu re
16 quiri † auctoritaté alicuius ſuperioris, illa ommiſſa, dicitur contrahere in mala fide. Gloſ. eſt ſingularis in l. 1. C. de præd. decur. lib. 10. & in l. 1. in verbo Mala fide. Cod. de fid. inſtrumen. & iur. haſt. eod. libr. vbi Bart. & propterea
17 † tenetur ad reſtitutionem omnium fructuum

perceptorum toto tempore, quo poſsidet.ca.
Hoc ius porrectum.§.Qui vero. vbi Gloſ.10.q.
11. & ita tenuit Rot.de reſtit.ſpol.deciſ.4.nu.
2.in nouiſ. quando etiam contrahitur cum cō-
18 ditione † accipiendi beneplacitum, ſemper
contractus eſt nullus, & ſtatur in mala fide;
non purificata conditione.Rol.à Vall.in con-
ſil.63.num.19.vol.4.

Nec etiam obſtat conſuetudo in iſta regio-
ne de non accipiendo ſi inueuidētem, de qua
19 Borgn.in deciſ.45.nu.29.Quæ cum ſit† contra-
ius, eſt irrationabilis.Dec.in c.2.nu.9.de pro-
bat.c.Dilecti.de maior.& obed.ideò vti praua
20 †.eſt extirpanda.Rol à Vall.in conſ.34.nu.21.
23.in 3. vol.& habetur in Auth. habita.C. ne
fil.pro pat.cum Gl.in verbo ex peruerſa: Quæ
21 † nunquam ligat Clericos, aut eorum bona.
Rocb.de Curt.in tit.de cōſuetud.nu.653. Nec
22 obſeruari † debet maximè quando non pro-
batur præceſsiſſe cum ſcientia,& patientia Pa
pæ.Rol à Vall.in conſ.2.nu.120.121.in 1. vol.
Crau.de antiq temp.4.par.nu.2.& in conſ.130.
nu.25.& conſ.96. nu. 6.1.part. & tantò magis
vbi ſit conuentum inter partes,de eo accipiē-
do.l.2.C.de iur.emphy.

23 Et patientia † etiam domini nō nocet, quia
ſola patientia intelligitur remittere caduci-
tatem ex delicto emphyteutæ: vt not. Rip. in
tit de reuoc.don.lib.3.interp.nu. 10. non autē
conualidat quod nullum eſt.& ita iuris eſſe cē
ſeo.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM XXII.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica an veniat in hære-ditate?

SVMMARIVM.

1 *Ex cōſenſu Apoſtolico oīa præſumūtur ritè geſta.*
2 *Succeſſ r tenetur quando contractus nomine Ec-cleſiæ ſit geſtus.*
3 *Succeſſor proſequitur quod prædeceſſor fideliter egit.*
4 *Emphyteuſis tranſit in Fiſcum conceſſa pro ex-traneis.*
5 *Prohibitus dicitur in materia beneficiali qui ſit ſubditus Principi territorij.*
6 *Cauſſa reducitur ad non cauſſam.*
7 *Contractus prædeceſſoris nō præiudicat ſucceſſori.*
8 *Emphyteuſis non tranſit in extraneos, niſi ſpecia-liter.*
9 *Succeſſor tenetur habere inueſtituram.*
10 *Renouatio fit ad formam.l.2.C.de iur. emp.*
11 *Auctoritas Papæ non validat informem gratiam.*
12 *Vicarius non autorizat alienationem ſine ſpecia-li mandato.*
13 *Solemnitates requiruntur in tranſitu liuelli.*
14 *Extraneus intelligitur habilis aliàs.*
15 *Prohibiti ſunt qui conditionem domini faciunt deteriorem.*
16 *Auctoritas ſuperioris non validat actum.*
17 *Succeſſor non tenetur ſtare contractui.*
18 *Proteſtatio ſui iuris, reſeruat ius.*

Dabit mihi Deus verbū virtute multa.

FACTI SPECIES.

DOminus Ludouicus Fallopia inſti-
tuit hæredem vniuerſalem commu-
ne Clericorum Mutinæ,in cuius bo
nis erant quædam prata olim data
in emphyteuſim à Rectore.S.Georgij,quæ mo
dernus Rector intendit ad Eccleſiam ſuā de-
uoluiſſe & quærit quid iuris?

Et certè videtur dicta Prata ſpectare ad cō-
mune quia cauſſa cognita emphyteuſis fuit fa
cta, cū cōſenſu Sedis Apoſtolicæ,ex qua aucto
1 ritate † omnia præſumuntur ritè geſta: Rol.à
Vall.in conſ.96.nu.20.21 & 22.in 1.lib.Abb. in
2 conſ.41.nu.3.in 1 part.& cum fuerit facta † cū
auctoritate ſuperioris,& nomine Eccleſiæ ſuc
ceſſor cenſetur obligatus.c.1.de ſolut.Gemin.
in conſ.17.pro declaratione,nu.8.& 9. Soc. in
conſ.34.Materia præſentis conſultationis. nu.
3. 3.vol.3.debet enim † proſequi quod ſuus præ-
deceſſor egit fideliter.c Hoc ius placiti.12.q.
2.c.Quia Ioannes 12.q.5.& c.Illud 16.q.6.& li-
cèt, aliqui tenuerint emphyteuſim Eccleſiæ
non tranſire in extraneos & quod collegium
Clericorum annumeretur inter perſonas pro-
hibitas tamen iſto caſu aliter dicendum eſt;
quia conceſſa fuit etiam pro extraneis.ſiquidē
4 emphyteuſis† conceſſa hoc pacto;tranſit ēt in
Fiſcū.Iul.Clar.in prat.crim.lib.5.§.fin.q.78.ver
ſi. Nūc videamus.Soc.in conſ.266.in cauſſa,quę
vertitur inter capitulū.col.11.verſ.3 cōfirma-
tur.& late Boſ.in prat.crim.tit.de.bon.publ.n.
60.imò magis quia collegiū iſtud non videtur
annumerari poſſe inter perſonas prohibitas:
quia in materia beneficiali ille tantum dicitur
5 prohibitus † qui eſt in poteſtate Principis; in
cuius territorio ſit beneficium.vt tradit.Ioan.
de Selua.in tract.de beneficio,in 3 part.q.26.
nu.10. ſed Clerici iſtius collegij ſub Papæ au-
ctoritate, & Epiſcopi remanent, & conueniri
poſſunt,ergo in eis ceſſat cauſſa de qua agitur.
℘ perſonis prohibitis.& cōſequēter reducitur
6 † ad non cauſſam.l.1.in fin.ff de cond.ſin. cau.

Quibus tamen non obſtantibus; contrariā
ſententiam amplector. tametſi emphyteuſis
7 ritè celebrata fuiſſet,quia† non poteſt præiu-
dicare ſucceſſori. quod diffusè probat Borgn.
Caualc. in deciſ. 46 nume. 31. & 32. & tenuit
Rot. titu. de loc. & condu. deciſio. prima, in
nouiſ. & hoc maximè procedit in iſto caſu, in
quo nulla mentio in teſtamento fuit facta
de iſta emphyteuſi; quæ ſpecialis erat facien-
8 da, etiam ſi † tranſire potuiſſet in extraneos:
ſicuti probat Cuman.in conſi.11.verſ.Item da-
to.Iaſ.in l.quod dicitur,nume. 30.ff.de verbor.
oblig.

obligat. Fulg. in conſil. 230. Alexand. in conſil.
11. nume. 13. volum. 3. Aret. in conſil. 53. nume.
3. verſic. iſta concluſio confirmatur. & eſt com-
mune dictum. de quo Alexan. in conſil. 100. in
fin. volum. 1. neq; Clerici illius communis ac-
9 ceperunt † inueſtituram renouationis, vt te-
nebantur. Iaſ. in l. fin. num. 71. 72. & 74. Cod. de
iur. emphy. deciſ. Tholoſ. quæſt. 278. in addit.
Imol. in cap. Potuit de loc. & cond. nu. 11. ver-
10 ſic. Sed aduerte. & nume. 64. renouatio enim †
erat facienda ad formam l. 2. in princip. Cod.
de iur. emphy. & tantò magis quia conceſsio
11 fuit informis; nec † auctoritas Papæ intelli-
gitur eam ſanaſſe. vt probat Borgn. in d. deci-
ſio. 46. nume. 32. & præter alios defectus, ille
non modicæ animaduerſionis; quia Vicarius
12 interpoſuit decretum, licèt nulliter; quia † ad
hoc ſine ſpeciali mandato non extenditur eius
auctoritas. quod probat Borgn. in deciſ. 45. nu-
me 40. imò magis data validitate etiam in ex-
13 traneos; requirebatur † illæ ſolemnitates in
tranſitu, quæ requirebantur in prima conceſ-
ſione. vt per Iul. Clar. in §. emphyteuſis. quæſt.
38. verſic. aut vero.

Neq; illa extenſio in extraneos potuit fa-
cere capacem illud commune; quia illud ver-
14 bum extraneis † intelligitur de perſonis ha-
bilibus ad formam. l. fin. Cod. de iur. emphy. &
ideò non operatur habilitatem inhabilium.
Bar. in l. 2 § quod ait prætor. ff. qui ſatiſd. cog.
& quando dicimus emphyteuſim non tranſire
15 in perſonas † prohibitas intelligimus de illis,
quæ redderent conditionem deteriorem con-
cedentis; & maximè quãdo tollatur ſpes quod
res amplius, ſeu dificilius reuertatur ad domi-
num; ſicut tradit Imol. in cap. Potuit. num. 25. &
26. de locat. Clar. in d §. emphyteuſis. quæſt. 22.
Eman. Soarez. in lib. recep. ſent. in verbo em-
phyteuſis. num. 27. Syluestr. in ſum. §. emphy-
teuſis. nume. 21. & ex iſtis tolluntur difficulta-
tes ſupra allegatæ; quia collegium ſemper vi-
uit; & tolleretur ſpes domino rem conceſſam
poſſe amplius habere. & Boſſ. & alij citati lo-
quuntur reuocabiliter, vt ſcilicet quando em-
phyteuſis tranſeat in Fiſcum Eccleſiæ poſsit
reuocari infra bienniũ, qđ in aperto dicit Boſ.

Neq; obſtat quod contractus fuiſſet factus
16 cum auctoritate ſuperioris. † quia per hoc
non validatur, neq; facit valere trãſitum in d.
cõmune ad ea quæ not. Gemin. in conſ. 48. nu. 6.
17 7. & 8. & ideò ſucceſſor † non tenetur ſtare cõ-
tractui. Rot. de loc. deciſ. 1. in nouiſ. Cui non ob
ſtant apocę de recepto Canoni. quia factæ fue-
18 runt † cum proteſtatione ſui iuris. vt commu-
ne dicit. Iaſ. in l. Poſt moram, nu. 4. verſ. Confir-
mo. ff. de eo quod cert. loc. vt Soarez. in d. libr.
recep. ſent. in verbo emphyteuſis, nu. 85. & ita
addita diſpoſitione Conc. Trid. ſeſſ. 15. c. 11. de
reform. quæ annullat omnes alienationes à 30.
annis citra factas, & ſi confirmatas à ſede Apo
ſtolica; reſideo quod comune illorum Clerico-
rũ non poſsit dicta prata habere. Laus Deo, &
B. M. V. & ita fuit poſtea iudicatum die 25.
Octobris 1583.

CONSILIVM XXIII.

Prouiſus Apoſtolicus an præferatur præſentato.

SVMMARIVM.

1 *Attentare dicitur qui capit poſſeſſionem parte nõ citata.*
2 *Attentata primo, & ante omnia ſunt reuocanda.*
3 *Intruſus dicitur qui ſine titulo ſe inducit in poſſeſſionem.*
4 *Inſtitutus habet ius in re.*
5 *Clauſula, dummodo non ſit alteri ius quæſitum, eſt præſeruatiua.*
6 *Præſentatus habet ius ad rem.*
7 *Nihil fieri poteſt in præiudicium præſentati.*
8 *Literæ ſubreptitiæ nihil valent.*
9 *Miſſus in poſſeſsionem poſt appellationem, facit attentata.*
10 *Aſſignans terminum appellanti debet expectare lapſum termini ante executionem.*
11 *Præfixio termini habet effectum deuolutiuum.*
12 *Incompatibile eſt aſſignatio termini, & quod non ſit apppellatio admiſſa.*
13 *Iudex ad quem acquirit iuriſdictionem.*
14 *Qui non eſt prouiſus à Papa, nec à delegato, nullum ius habet.*

FACTI SPECIES.

Vacante quodã beneficio iuriſpat.
Reuer. Alexander præſentatus fa
cta citatione ad formã. c. fin. de e-
lec. in 6. fuit inſtitutus; & interim
Reuer. Ant. vigore bullæ Papalis
fecit ſe per quendã notariũ, mit-
ti in poſſeſsionem d. beneficij ſine aliqua cita-
tione Domini Alexandri; Quare reducta re in
controuerſiã requiſitus quid ſentiam reſpondi
vt infra videlicèt. Quod reuocanda ſunt atten
tata per d. Dñum Antonium; qui pendente li-
te, & parte non citata fecit ſe induci in poſſeſ-
1 ſionem: qua propter † dicitur attentaſſe. Rot.
de reſtit. ſpol. deciſ. 5. nu. 2. in nouiſ. & deciſ. 3.
in fin. & deciſ. 10. nu. 3. vſq; ad fin. vt lit. pend.
2 etiam in nouiſ. & regulariter attentata † pri-
mo, & ante omnia ſunt reuocanda. c. non ſolum
de appel. in 6. vbi Franc. & Gemin.

Nec obſtant litteræ Apoſtolicæ. Primò quia
ex eorum tenore conſtat quod Papa non con-
tulit beneficium, ſed mandat certis executo-
ribus quod couferãt. d. beneficium. d. dño An-
tonio, dummodo non ſit in eo alteri ius quæſi-
tum, qui adhuc no fuit inueſtitus de d. benefi-
cio, & conſequenter nullũ habet titulum verũ,
nec coloratum: ideo † eſt intruſus. ad not. per
Felin. in cap. Veniens. in 2. notab. de accuſat.

& Gemin.in c.Propter.diſtiu.10. & per Gome.
latè in regul.de trien.quæſt. 47. Secundo quia
gratia Papalis eſt conditionalis. ſcilicet dum-
modo non ſit alteri ius quæſitum; ſed Domi-
nus Alexander fuit præſentatus; & fuerunt
edicta publicata; & fuit inſtitutus. ex qua in-
3 ſtitutione † habebat ius in re; ſicut tradit
Gloſ.& notat Doctores in ca. Anthoritate. de
inſtitur.& ſequitur Lamb.de iur. pat in 3. art.
1.quæſt.prin.1.part.ſecundi lib.num. 2. & in 2.
art.5.quæſt.prin.2.part.ſecundi lib.num.4. ver-
5 ſic.Tu tamen tene.& cum illa clauſula,† dum-
modo non ſit alteri ius quæſitum, ſit præſerua-
tiua iuris alteri competentis:Cald. in conſil.8.
ad finem.de reſcript.Rom.in conſ.256. nedum
6 præſeruat ius in re; ſed † ad rem: qualiter ac-
quirit ſolum præſentatus, vt notat Lamb in
locis ſupra allegatis.is enim ex ſola præſenta-
tione acquirens ius ad rem: dicitur ab ipſo Pa-
7 pa præſentatus; vt nihil † in eius præiudicium
fieri poſsit.Rot.tit.de preb.deciſ. 17. in nouiſ.
Aegid.deciſ 167.Gomet. in regul. de non toll.
ius quæſit.quæſt.1. num.8. vbi dicit, quod per
iſtam clauſulam præſeruatur ius ad rē ex præ-
ſentatione.& quod ita Rota ſeruat 3.Non ob-
ſtant.dd. litteræ Papales, quia ſunt ſubrepti-
tiæ:non enim faciunt mentionem de præſenta-
tione domini Alexandri;neq; de litis penden-
tia: imò narrat falſum;quod ſcilicet beneficiū
8 adhuc vacet;quo caſu † nihil valent, & annul-
lari debent: vt per Abb.in ca. Dilecta,nume.7.
verſi.quattum.de reſcrip.& conſequenter poſ-
ſeſsio per dominum Antonium capta eſt nulla
& fecit attentata.

Attētata etiam ex alio capite probantur,in
lata ſententia per Reuer. dominum Vicarium
ad fauorem d.Antonij potius fauore litterarū
Apoſtolicarum, quam fauente iuſtitia: domi-
nus Alexander appellauit,& tamen poſt appel
lationem d.Reuer.dominus Vicarius executus
fuit ſuam ſententiam; & dominum Antonium
9 miſit in poſſeſsionē beneficij,quod† manifeſtè
fecit attentatum. Rot.deciſ.3.in fin.vt lit.pen-
dent.in nouiſ. quod magis verificatur ex eo,
quod interpoſita appellatione, & admiſſa, ſi
& inquantum,dando apoſtolos. præfixit termi
num decem dierum ad iter arripiendum;& 30.
ad reportandam fidem commiſsionis, & pro-
10 pterea debebat expectare† lapſum termini.c.
Perſonas.ibi ex tunc. & capitu. Peruenit. il 2.
11 de appel.nam præfixio† termini habet effectū
deuolutiuum. Rot. tit. de appel.deciſ.21.in an
12 tiq.& ſic ſunt incompatibilia,† vt Iudex aſsi-
gnet terminum:& quod non ſit admiſſa appel-
latio:Rot.in deciſ.16.de appel. in antiq.ſed de
uoluto negotio per appellationem; Iudex à
quo,carens iuriſdictione,non poteſt procede-
re,vel ſaltem debet expectare laſpum termi-
ni.& tanto magis executio eſt infirma, & ſunt
reuocanda attentata.quia cauſa appellationis
fuit commiſſa alteri Iudici biduo ante com-
miſſam executionem; & ſic omnis iuriſdictio
13 † fuit acquiſita Iudici ad quem. c. Super eo, il
2. de appel. Gloſ. in Clemen. 1. in verbo re-
ceptis.de Procur.& not.Roman.in conſil. 353.
quo ad primum, & fortius quia ille Reuer. An
tonius nullum habet titulum, nec verum, nec
coloratum vt ſupra oſtendi:quia nec eſt† pro-
14 uiſus à Papa,nec à delegato; & conſtat de nō
iure ſuo Rot.vt lit.pend.deciſ.8.in antiq.& eſt
ammouendus ab illa poſſeſsione, tanquam in-
truſus. & ita Deo dante reſoluta eſt præſens
conſultatio.

CONSILIVM XXIV.

Præſentatio à pluribus facta, quæ præferatur.

SVMMARIVM.

1 *Mens fundatoris præualet verbis.*
2 *Menti fundatoris eſt adhærendum.*
3 *Proximior attenditur in omni diſpoſitione.*
4 *Præſumitur teſtatorem voluiſſe proximiores præ-ferre, & num.2.*
5 *Ordo charitatis vocat proximiores.*
6 *Proximiores imaginem defuncti oſtendunt.*
7 *Proximior intelligitur primus de deſcendentia.*
8 *Quando inuitantur illi de familia, intelliguntur proximiores, & num.9.*
10 *Appellatione proximioris venit primus qui ſit in familia.*
11 *Ordo charitatis ſumitur à conſuetudine loquēdi.*
13 *Ordo charitatis eſt habere affectionem deſcendentibus pluſquam tranſuerſalibus.*
14 *Maior natu non ſemper intelligitur qui ſit ætate maior.*
15 *Maior Canonicus cui ſpectet cōuocare capitulum eſt qui prius ſit receptus.*
16 *Proximior ex multis in eodem gradu eſt qui ſit maior ætate.*
17 *Abſurditas eſt vitanda.*
18 *Ad euitandam abſurditatem verba licèt impropriare.*
19 *Abſurditas illa eſt, quæ contrariatur legi.*
20 *In dubio interpretandum eſt, quod eſt veriſimilius.*
21 *Veriſimile habetur pro expreſſo.*
22 *Affectio cadit in proximiores.*
23 *Ius commune informat conuentiones, & pacta.*
24 *Præſentatio quando fieri debet de Sacerdote, non valet ſi fiat de Clerico minore.*
25 *Succeſſor in præſentādo habet quaſi poſſeſſionem defuncti.*
26 *In præſentationibus diuerſis Ordinarius habet electionem.*
27 *Ordinarius gratificat in meritis æqualibus.*
28 *In gratificatione quæ ſint conſpicienda.*
29 *Ordinarius diſpenſat ad duo beneficia ſub eodem tecto.*

Domine

Domine labia mea aperies; & os meum annunciabit veritatem.

FACTI SPECIES.

Martinus Perionus ciuis Lucenſis fundator Capellæ SS. Iacobi, & Fidriani, diſpoſuit vt ius præſentandi ei viuenti competeret; & poſt eius mortem, maiori natu domus ſuæ familiæ pro vna, & pro alia maiori natu,ſeu antiquiori deſcendēti ex familia quondam Balthesaris de Monte Pregateſio diœceſis Lucenſis pro tempore vacationis:&, ea deficiente, maiori natu proximiori deſcendenti, ſeu familiæ quondam Dominici,perpetuò cum obligatione dicēdi miſſas,in d. altari per vnam hebdomadam continuam cuiuslibet menſis,& in feſto Natiuitatis dictorum SS.Iacobi,& Fridiani.

Moritur Martinus ſine filijs & moritur etiā ille Dominicus Clericus;& Ioſeph. q. Ioannis Bernardini fratris fundatoris,& hæres d.Martini preſentauit d. Horatium Peri[illegible] Sacerdotē:& Iacobus Balthaſſaris [illegible] præſētauit Reuer. d. Iacobum Frignanum, & Stephanus Bernardini antiquior de familia fundatoris præſentauit, licet in gradu remoto ; Carolum Clericum in minoribus vna cum antiquiore q. Dominici Balthesaris concorditer:vnde quæritur quænam præferatur præſentatio.

Verba fundatoris prima fronte videntur implicita; ſicut videntur implicitæ præſentationes;ſed rectè intuenti luceſcunt. ſiquidem Ioſeph antiquior de agnatione fundatoris, & Iacobus de Agnatione Balthaſſaris præualet in præſentando antiquioni remoto agnationis fundatoris,& illi q. Dominici : tum ex mente

1 fundatoris , quæ verbis præualet ex D. Pauli ſententia in c. 3. ad Corinth. ibi,ſcripta non atramento,ſed ſpiritu Dei. & ibi, littera occidit,ſpiritus autem viuificat: quod compilatores legum ſemper fuerunt ſecuti & Steuo la in l.Cum mulier.ff.ſol.mat.[illegible] Siquis

2 filium.Cod.de lib.præt.cui menti † eſt ſempe adhærendum.l.fin.Cod.quæ res pign.[illegible] poſſ. cum etiam ex verbis.Regulariter enim in qui

3 buſcunq; ſucceſsionibus,proximior† attenditur;l.Peto.§.Fratre.ff.de leg.2.de legit. agnat. ſucceſſ.in prin.& in §.Si plures [illegible] nam; mēs

4 eſt vt præſumēda teſtatoris:& fūdatoris,& voluerit proximiores [illegible] præferre.arg. text. in

5 l.Iuriſgentium.§ [illegible] ff. de pact. ordo † enim ſanguinis, & [illegible] proximiores in gradu ipſius fundatoris ab eius mēte vocatos eſſe;ſicut tradit Bart. in l.Si cognatis.propè finem.ff.de reb.[illegible] à quo magis di

6 lecti præſumuntur ; nam illi † propriam imaginem defuncti oſtendunt [illegible] notabiliter notat Crau.in conſ.83.num.12.volum.1.fundator itaq; diſpoſuit,quod poſt eius mortem, admittatur maior natu domus ſuæ familiæ ;

7 id eſt primus [illegible] de [illegible] deſcendentia ſicut probatur per text.in l.Pronunciatio ff.de verbor.[illegible] & affirmat Couuar.in lib. var.reſolut.c.5.[illegible] 3.num.2.& verba ſequentia d. diſpoſitionis de monſtrant,dum dicit,& illa deficiente, maiori natu proximiori.d.domus ſuę,

8 & ratio [illegible] quando † inuitātur illi de familia,ſemper proximiores intelliguntur vocati. d.l.Peto.§.fratre.ff.de leg.[illegible] Cod.de verb. ſig. ſt.Ioan.Ceph. in conſil.213.num.13.14 & 25.in 3.volum.& in conſil.616.num.48 in 5.volum,vbi dicit quod aliter non poteſt [illegible] quod maximè procedit in iſto caſu,in quo fundator inuitauit proximiorem ſuæ familiæ per nomen appellari [illegible] quod importat [illegible] du

9 bio † intelligatur de proximiori ſuæ familiæ. Crau.in conſi 48.num.2.[illegible] 1.volum.& ideo remotior in gradu exiſtente proximiori, nullum habere poteſt ius præſentandi [illegible] ap-

10 pellatione † proximiori venit primus qui ſit [illegible] familia aduenien te tempore præſentationis.l.Familiæ in princ.ff.de verb.ſignif & probatur argumēto l.So.[illegible] ff. [illegible] 50c. & l Mulier.ff.verum [illegible] quia præ-

11 mitur † [illegible] proximior [illegible] motior. 3.A [illegible] ordine charitatis [illegible] qui † ſumitur ex conſuetudine loquendi. Manr. de coniect. vlt. volun.lib.12.tit.17.num.27 & 28. [illegible] quadam opinione ius præſentandi pro [illegible] deſcendentibus illius Balthaſaris,[illegible] ea transferſit; ſed ſequitur Couuar. in præcitato [illegible] deſcendentia illius Balthaſaris, [illegible] berer locum [illegible] verb. [illegible] ad fi[illegible] 1.§.& ſi præſentatio Ioſeph, & Iacobi: vanda erit [illegible] attendenda [illegible] remotio

12 riſ quia ordo charitatis [illegible] vt in [illegible] affectiō habeatur [illegible] quam tran[illegible] bus in ordine [illegible] C.de legit. [illegible]

Neq; obſtant verba , pro maiori natu : quæ [illegible] dubio [illegible] de illo , qui

14 ſit ætate [illegible] ſed fallit , † quando [illegible] expoſtulat l.Si pater.§. fin.Cum l.Si [illegible] ff.de adopt.quam comendat Alex.in conſil. 3.num.2.volum.4.[illegible] tis verbis,& ſequitur Felin.in [illegible] Cum omnes col[illegible] ſub verſ.[illegible] dubium eſt [illegible] con-

15 ſtit. dum loquitur de antiquiori † Canonico cui ſpectet conuocare capitulum.quia non intelligitur de antiquiori ætate. Sed reſpectu antiquioris receptionis, & alia poſſunt dari exempla,ſed ſufficit quod in propoſita materia maior natu [illegible] de deſcendentibus ; & illis [illegible] bus de agnatis proximioribus , & ſatis eſt quod fundator [illegible]

16 ex multis † in eodem gradu illum tunc admitti, qui maior natu eſſet, non aliter quàm ſi collectiuè eos vocaſſet. vt per Crauet [illegible] allegat. conſil. 180. num. 2. in 1. volum. vt notat [illegible] verba, maiori natu proximo [illegible] aliàs ſequeretur abſurditas contra mentem fundatoris, & officium caritatis, & ſanguinis, quòd remotior admitteretur expulſo proximiori quæ abſur-
17 ditas † ſemper eſt vitanda. l. In ambigua. ff. de
18 leg. Ad [illegible] † verba etiam impropriare licet. Ctau. in conſ. 1 [illegible] nume. 8. in 1. vol. Abb. in conſ 78. num. e. 2 verſi. Præterea hoc vi-
19 detur. vol. 2. & illa dicitur abſurditas † in quacunq; diſpoſitione, quæ contrariatur ſententiæ Legis, vel hominis. vt ſcripſit Sim. de Prete de interp. vltim volunt. lib. 1. dub. 4. Solu. 4. nu-
20 18. & in dubio † illud eſt interpretandū quod eſt veriſimilius. Alex. in conſi. 76. num. 4. & 5. in
21 volum. 4. quod veriſimile † habetur pro expreſſo. Afflict. decif. 43. num. 26. & illud eſt veriſimile, quod eſt ſecundum affectionem di-
22 ſponentis: affectio † autem cadit in proximioribus ſecundum ordinem ſupra poſitu; & probat Alex. in conſil. 15. in 4. volum. Crau. in conſ. 62. num. 8. in 1. volum. & maximè cum prouiſio hominis concordat cum prouiſione iuris co-
23 munis; nam ius † commune informat conuentiones, & pacta; vt [illegible] in terminis tradidit Anch. in conſil. 81. 1. facie, num. 3. & ſic præſentatio [illegible] Ioſeph Nepotis teſtatoris, ſeu fundatoris & Iacobi huj Dominici Balthaſſaris iure ſubſtitit; ad excluſionem [illegible] Stephani, & aliorum [illegible] & tanto magis, quia etiam
24 quod habuiſſet ius præſentandi; præſentatio † eorum nulla eſſet, quia præſentarunt Clericū in minoribus; qui debet eſſe Sacerdos. vt [illegible] Roch. de Curt. de iur. patron. in verbo Honorificum. num. 7.

Et præſtita tanto magis corroboratur: quia prædicti Ioſeph, & Iacobus ſunt hæredes reſpectiuè d. Martini fundatoris: & Balthaſſaris quod eſt argumentum ad extendendam mentem d. fundatoris. nam Ioſeph, ex prouiſione
25 † Defuncti Martini habet quaſi poſſeſſionem præſentandi ad not. per Menoch. de retin. [illegible] remed. 3. num. 13. & in quaſi [illegible] Borgn. Caual. vt ipſe atteſtatur [illegible] pert. ad ſuas deciſiones. in verb. Iuspatronatus poteſt ſtare. vbi [illegible] conceſſo [illegible] ex [illegible] concludendum eſt præſentationem d. Ioſeph, & Iacobi prævalere, exceſſa alia de qua ſupra.

Et quia non conuenirunt [illegible]
26 † Ordinarius eliget [illegible] de iur. patron. [illegible] c. [illegible] de elect. [illegible] Abb. & Rocb. de Curt. [illegible] tit. de iur. patron. verbo Honorificum. num. 47. & eſt textus [illegible] ſequiturq; [illegible] 5. & quando præ-
27 ſentati eſſent † meritis, & ætate æquales, poterit ordinarius gratificare quem maluerit, Card. in Clem. plures. in fin. num. 3. de iur. pat.
28 Caſſad. eod. tit. decif. 2. num. 1. & quæ ſint † cōſpicienda in gratificatione tractat. Ioan. Lecirier. de primogenitura. 4. concl. q. 11. Nec illa eſt deſpicienda, quæ magis adhæreat mēti ipſius fundatoris, qualis eſt proximitas ad ipſum & ſucceſſio in eius bonis; ex qua Reuer. d. Horatius erit eligēdus, in quem Ordinarius ex quadam æquitate inclinari debet, & ita dico. & [illegible] quem d. Reuerendiſs. Ordinarius
29 diſcernere † poterit ad duo ſub eodem tecto vt eſt deciſum apud Lapum. alleg. 117. ad fin. & Quintilianum Mandoſ. in pract. ſignat. Gratiæ tit. de diſpen. ad benef. ſub eod. tect. Laus Deo, & B. M. ſemper Virgini.

CONSILIUM XXV.

Compenſatio pro debito in legato, an cenſeatur.

SVMMARIVM.

1 *Legatum ab vxore factum marito cenſetur animo compenſandi, & num. 29. 34. & 36.*
2 *Donatio, præſumitur in vxore vocando maritum dilectiſſimum.*
3 *Compenſatio non præſumitur ex titulo inſtitutionis.*
4 *Coniecturæ tollunt coniecturas.*
5 *Coniecturæ, quæ ſumuntur à lege, alijs præualent.*
6 *Præſumptiones legis ſunt quæ a iure ſunt inuentæ.*
7 *Mens regulatur a veriſimili, & num. 8.*
9 *[illegible] à iure communi.*
10 *Voluntas teſtatoris debet adaptari iuri communi.*
11 *Omnis diſpoſitio [illegible] à iure communi.*
12 *Opus pium eſt maritare pauperes virgines, & viduas.*
13 *Opus pium reſtituit aliquid de gratia.*
14 *Opus pium ab[illegible] ſententem a debito pœna.*
15 *Opus pium [illegible], & num. 20.*
16 *Opus pium quid proſit exiſtenti in peccato.*
17 *Opus pium ſin[e] peccato prodeſt ad vitam æternam.*
18 *Opera [illegible] meritoria æternæ vitæ.*
19 *Dominus remunerat bene operantes.*
21 *Tarditas ex quendi bona opera nocet Defunctis.*
22 *Differentes [illegible] legata pia excommunicantur.*
23 *Anima eſt [illegible] cunctis rebus.*
24 *Damnum [illegible] inæſtimabile.*
25 *Plurimis [illegible] duo ſaltem requirit.*
26 *In te[illegible] plenior fit interpretatio.*
27 *Lata fit [illegible] vbi agitur de operibus miſer[illegible] ordin[illegible].*

28 Con-

28 *Conſanguinei præferuntur marito.*
30 *Vxor relicta vſufructuaria habet ſolum alimẽta.*
31 *Teſtatorem erraſſe creditur magis quàm hæredem voluiſſe grauare.*
32 *Mulier habet iuſtam iuris ignorantiam.*
33 *Præſumitur pro opere pio.*
35 *Donatio non præſumitur ſi leuis ſit contraria præſumptio.*
36 *Debitor legando, legare videtur animo compenſandi.*
37 *Liberalitas eſt interdicta coniugibus.*
38 *Inſtitutus particularis habe[illegible]r loco legatarij.*

Adſit Spiritus San[illegible]s.

FACTI SPECIES.

Domina Hippolita à Porta teſtando inſtituit virum ſuum in ſcutis 600. quæ dotata fuerat in ſcutis 150. & quia à ſtatuto diſpoſit[illegible] erat mari tum lucrare dimidium dotis, oppoſitum fuit,
1 dd. ſcutos 600. ei relictos† eſſe animo cõpenſandi; & pro iſta parte conſ[illegible]tum eſt ex l. Si cũ dotem. §. Si pater. vbi Bar. & al[illegible]. ff. [illegible] mar. & l. Titia cum teſtamento. §. Qui ju[illegible]a. ff. de leg. 2. quod cõmuniter teneri affirmat Alb. in cõſil. 27. nu. 6. 7. & 8. & ex alijs allegatis pro iſta parte. In cõtrarium vero alij dixerunt inſtitutionẽ
2 iſtam arguere † donationem; præſertim quia teſtatrix appellat maritum [illegible] l. Procula. ff. de probat. l. Si ſeruus. ff. de don. int. vir. & vxo. & dd. ſcutos 6[illegible] [illegible] inſtitutionis reliquit, & in bonis ſuis: ex quibus ver-
3 bis reſultat coniectura quod in[illegible] † nõ ſit facta in bonis iam debitis marito Cap. in conſ. 143. ſub nu. 11. & 12. de commun[illegible], & ſic concluditur ceſſare compenſationem; & quod maritus vltra dotem conſequatur ſcutos 600.

Ego autem conſultus reſpondi ſcutos 6[illegible]o. præſumi relictos animo compen[illegible]andi, ex [illegible]s quæ inferius videri po[illegible] [illegible] coniecturæ
4 † coniecturas to[illegible]unt. l. Nihil [illegible]m naturale. ff.
5 de reg. iur. & maxime coniecturæ † quæ ad diſpoſitionẽ iuris ſumuntur præualent al[illegible] l. Li[illegible] Imperator. & ibi Gl. & doct. ff. de [illegible] [illegible]lle
6 enim ſunt præſumptiones † iuris, quæ [illegible]ege ſunt inuentæ d. l. Imperator. & l. Cum auu[illegible]. ff. de cond. & demon. Prima enim coniectura quæ in caſu propoſito habetur; & com[illegible]iter app[illegible]o batur, eſt in l. præſ. ſi cum do[illegible] §. Si pater, & in auth. præterea. Cod. vnd. vir. & vxor. & d. l. Titia §. Qui inuita.

Secunda coniectura colligitur [illegible] verſimili mente teſt[illegible]oris vnà cu[illegible] generalitate verbo rũ, dum rel[illegible] ſcutis 600 eius viro in reſſiduo totius aſsis [illegible] itẽ Pietatis, conſtituit hæredẽ ea conditione qd per quinquenniũ eius ſoro-
7 res, & neptis haberẽt vſumfructũ; menſtẽ[illegible] regulatur ex veriſimili, ca. Inſpicimus. de reg. iur. in 6. l. Si ſeruus plurium. §. fin. ff. de leg. 1. & hoc magis quando agitur de debito neceſſario: prout notatur in d. l. Titia. §. Quia inuita;
8 vbi ſecund[illegible]m veriſim[illegible]lem; † mentem teſtatoris a[illegible]paret eum noluiſſe hæredem grauare d[illegible]plici onere: ſed illũ voluiſſe [illegible]otam hæreditatem habere, ſicut compe[illegible] eſt per verba generalis i[illegible]ſtitution[illegible] l. Qu[illegible] tuberonis. §. 1. ff. [illegible] [illegible]. no[illegible] en[illegible] e[illegible] veriſimile quod voluerit hæredem ſ[illegible]o nomine eſſe; quin ſaltem habeat quartam, quæ de[illegible]ceret ſi [illegible]ltra dotem haberet ſcu[illegible] 6[illegible] nam medietas dotis quæ mari[illegible] deberet neceſſari[illegible] ex ſtatuti diſpo[illegible]ione: eſt [illegible]orum 750. ſi etiam haberet ſcutos 600. eſſent ſcuti 1350. & in hæreditate ſolum remanere[illegible]t ſcuti [illegible]o. & vana eſſet diſpoſiti[illegible] de [illegible] [illegible]lis, & viduis: & de vſuſ[illegible]ctu relicto d[illegible]abus ſororibus, & vna N[illegible]pte, de quib[illegible]s [illegible]cetur infra. & hæres, qui eſt Mons Pietatis nimis grau[illegible]retur & eſſet
9 [illegible] di[illegible]ſum, † qualis eſt om[illegible]is re[illegible]c[illegible]ſus à [illegible] Crauet in conſ[illegible] 7[illegible] num. 3 in 1. vol[illegible] [illegible] co[illegible] præſumit teſtatorẽ minus vol[illegible] [illegible] grauare, quàm ſit poſ ſi[illegible]e. Franc. [illegible] vol. lib. 7. tit. [illegible] ſecundũ teſt[illegible]ti[illegible] [illegible] [illegible]bere, eſſe
10 loco [illegible] [illegible] [illegible]ntas † teſtatoris ſ[illegible]per ad[illegible]tari de[illegible]e iuri communi l. 1. Cod. de mun. & h[illegible] no. [illegible]t. pat. & fil. conſt. lib. [illegible]. Anc[illegible] conſ. 6 [illegible] [illegible] in conſil. 75. nu. 5. [illegible] pri[illegible] [illegible], quod omnis
11 † di[illegible] [illegible]ertur, veſtitu[illegible] à iure c[illegible], & [illegible] ipſu[illegible] ius debet ampl[illegible]ari, & reſt[illegible].

Ter[illegible]ia Co[illegible] & ver[illegible] [illegible], du[illegible] v[illegible]ui [illegible] eius hære[illegible] tat[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]lam[illegible]llas &
12 viduas p[illegible]aper[illegible]. [illegible] ſpoſi[illegible]o e[illegible] opus pium Capell. Th[illegible] in ad[illegible]it ad [illegible] 214. & p[illegible]ſt om[illegible]s Nauar tit. [illegible] b[illegible] [illegible] 1 num. 6[illegible] 6[illegible]. & 6[illegible]. Ba[illegible] [illegible] Poſt mortem. col. penul[illegible]. Cod. de [illegible] [illegible]
13 opus videtur fa[illegible] Deo. p[illegible] opus † enim pium reſtituitur ali[illegible]d de [illegible]a deperdita. Sicut tradit V[illegible] in ſuo Sacrament[illegible] de pœnit. cap. [illegible] [illegible]e, q[illegible] opus nedum [illegible] [illegible]as De[illegible], ſed v[illegible] [illegible]d facientium. nam au[illegible] ſit p[illegible] Defunctis, & conſideratur primo, vt eſt expiatiuum pœnæ per modum cuiuſdam recompenſati[illegible]s; & [illegible] ater ani-
14 [illegible]æ, pro [illegible] e[illegible]: & c[illegible] [illegible]it à de[illegible]ito ſ[illegible]æ pœnæ Sed [illegible] [illegible]æ facientis. ſecun[illegible] con[illegible]derat[illegible] a[illegible] opus eſt meritori[illegible] vitæ ætern[illegible], [illegible] procedit à c[illegible]ar[illegible]ta[illegible]e & [illegible]dum [illegible] prodeſt nedum
15 ei, p[illegible] ſi[illegible], [illegible]gis † facienti vt ita affirmauit. S. Th[illegible] in 4 [illegible]ten d[illegible] 45. q. 2 & q. 4. arti. 1. Syluest. in ſum. verbo Participario. & Scru tin.

tin.Sacerd. fol.mihi 47. aut non fit pro defun-
ctis;&aut tunc fit in vita; aut in articulo mor-
tis:ſi in vita; aut fit in peccato;aut ſine pecca-
16 to, ſi in peccato † prodeſt in his omnibus quæ
not.gl.& [illegible] Al b. in c. Quod qui[illegible]m, de pœ-
17 niten. & remiſſ. ſi extra peccatum prodeſt †
ad vitam eternam merendam,ſicut docet.Vict.
18 in loco allegat[illegible] qu[illegible]a omnia † opera quæ faci-
mus ex charitate, ſunt æternæ vitæ meritoria:
vt S. Thom. in ſupra[illegible] loco.& 2. 2. quæſt.
19 32 artic.1.D[illegible] m[illegible]s [illegible] bene operantes,ꝓ
apportato lucr[illegible] remunerat. D Greg. in homi
lia Matthæi, Hom[illegible] qui[illegible] peregrè proficiſcés.
aut fit opus bonum in morte;prout in teſtamē
to;vt eſt caſus noſter : & tunc etiam quod non
dicatur pro anima ſua,vel amore Dei,quando-
cumque relinquatur in pauperes; vel pia loca;
dicitur bonum opus; teſte Nauarr. in loco ſu-
20 pra citato, & † [illegible] eſt [illegible] fa[illegible]enti, ita [illegible]
poſt mortem conſequitur præmium etiam an-
tequam fiat ab exe[illegible]uto[illegible]us, [illegible]antum eſt ex
opere operante [illegible] quantum ad efficaciā quæ
eſt ex opere operat[illegible] non conſequitur fructum
21 ante[illegible]m fiat : & [illegible] tardi[illegible]as † nocet de-
functi[illegible] quo ad penam purg[illegible]torij,[illegible] diſtin-
guendo tradidit Bar[illegible] in ſua ſum.in ver-
bo. ſuffragia num. 2. & recte tradit Nauar. in c.
Magna. de pœnit. d[illegible] 1. à num. 14. ad finē :
& ideo [illegible] ſeu [illegible] relicta à
22 defunctis; aut [illegible] † [illegible] tanquam
peccatorē [illegible] egentium [illegible] ab Eccleſijs elimi-
nanci.c.Qui oblationes [illegible] m d[illegible]us ſequen-
23 tib. [illegible] quæſt.[illegible] quare cum [illegible] † cunctis re-
bus [illegible] ſior.[illegible] .C de Sac.Sant.Ec
24 cleſ. & eius † damnum ſit ineſtimabile, ſumē-
da eſt coniectura [illegible] magis proſit dicit So
cin.[illegible] conſ.191 [illegible] efficacitate.col.[illegible] verſ.
ex eo,& Mantic de [illegible] &.v[illegible] ol.lib.[illegible].ti.
17.num 31 ſed [illegible] quin magis [illegible]
teatur,[illegible] maiora bona facit : & iſto caſu ma
xime credendum eſt teſtatricem habuiſſe mē
tem quod in eius hæreditate [illegible] bo-
na ſufficientia [illegible] opera charitatis
quia quando d[illegible] r[illegible]duum expēdi pro
maritandis dam ceſſis, [illegible]ta fuit in plurali
25 numero qui ſaltem † duo requirit. c. pluralis
locutio.ff. de [illegible] in [illegible] ff. de
teſt. ex qua ve[illegible] ſa[illegible] vir-
gines.& [illegible] deberent nubi, quia in te-
26 ſtamentis [illegible] lenior eſt interpretatio faciēda
l.In teſta.[illegible] ff. [illegible].iur. & facit Gl. cum
[illegible] in l.1.ff. [illegible] quod maxime
27 proce[illegible], [illegible] † [illegible]
diæ, pro [illegible] lata interpretatio.Io.And.
in c.1.de hom[illegible] in [illegible] & Alex. in conſ. 171. nu.
5. & conſ.216. col.f[illegible] verſ. [illegible] etiam extenſi[illegible].
vol. 2. ex qu[illegible]bus [illegible] inſertur teſtatricem
voluiſſe potius [illegible] ſuę q[illegible] commodo ma
riti proſpicere.

Quarta coniectura eſt, quia voluit eius ſoro

tes, & Neptē habere vſumfructum poſt mortē
eius mariti; ſed ſi vltra dimidium dotis mari-
tus haberet ſcutos 600. detracta quarta hære-
dis,vſufructus euaneſcetet ; vel ſaltem ita di-
minueretur; vt vix dici poſſet aliquid ineſſe,
& eſſet contra charitatem; & diſpoſitionem le
28 gis, quæ in ſucceſsione † præfert conſangui-
neos marito. d. l. Si ſeruus plurium.§.fin. ff. de
le[illegible] .1.l fi[illegible].C quorum bonorum, ſed hanc ab-
ſurditatem euitare debemus.

Quinta Coniectura patet ex vniuerſali re-
licto vſ[illegible] omnium bonorum marito, &
eri[illegible] ſor[illegible]ibus defuncto marito, & poſtmo-
dum inſtituit hæredem ſacrum montem Pie-
tatis,& [illegible] voluit nubi damicellas, & vi-
duas, ex qu[illegible] diſpoſitioue oſtenditur
29 teſtatr[illegible]em † habuiſſe animum compenſatio-
nis;alias diſpoſitio eſſet cōtra mentem legis.
d.l.T[illegible] §. [illegible]uita.& ad hoc faciunt tradita
per C[illegible]u.[illegible] conſ.32.per totum.vol.1.vbi dicit
30 quod vxor relicta † domina, & vſufructuaria
in vna parte teſtamenti; & in alia fuit etiā el-
dem relictum om[illegible]e id, quod pertinet ad ali-
menta non poſſit petere niſi alimenta, quia
ex mente [illegible] parata præſumitur teſtatorem
voluiſſe ei ſolum prouidere de alimentis.

Sexta coniectura habetur ex diſpoſitione le
gis, Sticho. [illegible] fi[illegible].ff. de vſuf. leg. vbi dicitur qđ
31 potius † præſumitur erraſſe teſtatorem legan-
do; quam quod voluerit hæredē grauare. quod
etiam [illegible]um eſt in caſu noſtro; quod ſcili-
cet teſtatrix cogitauerit poſſe de tota dote di
ſponere:& relinquere illos ſcutos 600.marito:
& reſiduum Monti Pietatis cum diſpenſatio-
ne de qua in teſtamento, & maxime quia mu-
32 lier † habet iuſtam iuris ignorantiam, prout
[illegible] Nice[illegible] concord.Gl. nu.453.

Septima,& vltima coniectura eſt, quando hęres
vniuerſalis ſit locus pius,& ſit relictū pro pau-
33 peribus ſemper præſumitur † ad eius fauorē :
Sicut tradunt doct. in c.fin.de re iud. & eſt te-
xtus in l.Proxime.ff. de his quæ [illegible] te[illegible]m. de-
34 len.e[illegible] quibus teneo cum [illegible] † lo-
cum eſſe com[illegible]enſationi.quod [illegible] etiā Au-
guſt.Bero. in q.92.à num.6. ad finem & [illegible] cō-
muue dictum.ſicut atteſtatur A[illegible] in lib.
var. reſol. tit. de teſtam.c.1[illegible].27. verſ. ſi ve
ro [illegible] eſt neceſſarium,& ſequitur Rol. à
Vall. tit. de lucro dec.q. 96. & pro veriori &
comuniori Mich.craſſ. in lib. ſent. §. Legatum.
quæſt.42. & ita iuris eſſe cenſeo.

Nec[illegible] do[illegible] præſi[illegible]. q[illegible] quan-
35 do alia coniectura e[illegible] † le[illegible] poteſt ſ[illegible]
n[illegible]mqu[illegible] Bal[illegible] nu.3.
C.ad Treb. Alex. [illegible] num. 4. ff.ſ[illegible]
mat.Caſtre. in l. Dom[illegible] legat. & ma-
xime [illegible] ſit neceſſ[illegible]
36 bit[illegible] a[illegible] debetur [illegible]
mo compen[illegible] Mich.Craſſ in allegato loco.
& Iaſ. in auth. præterea.nume.19.prope finem,

Cinid.

C.vnd. vir. & vxor. quod præcipuè procedit in
37 ter coniuges; quibus † eſt interdicta liberalitas; nec morte confirmatur. Crau. in conſ. 131. nume. 14. in 1. volum. nec refert quod illi 600. fuerint relicti tit. inſtitutionis, quia quando in
38 re particulari † quiſquis inſtituitur, & alius ſit vniuerſalis hæres, ille habetur loco legatarij. l. Quoties. & ibi Bar. in C. de hæred. inſtit. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XXVI.

Clericus qui deflorauit virginem an torqueri poſsit pro habenda veritate.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio mulieris defloratæ cum atteſtatione alterius ſufficit ad torquendum Clericum.*
2 *Mulieres teſtificantur contra Clericum ſtupratorem.*
3 *Diffamatio de lenocinio debet concludere perſonam ire per domos, & loca publica iuuenes decipiendo.*
4 *Leno dicitur qui mancipia in domo quæſtuaria tenet.*
5 *Leno etiam eſt, qui tenet mulierem palam ad lucrum, & numini.*
7 *Sufficit Clericum ad locum torturæ ducere per confeſſionem defloratæ, & atteſtatione alterius mulieris.*

Spiritus Domini repleat corda noſtra.

FACTI SPECIES.

REuer. Geminellus carceratus imputatur defloraſſe Iacobam; & ſtans in negatiua quæritur, an torqueri poſsit ex denunciatione d. Iacobæ; ſeu confeſsione; quia denũtiatio proceſsit à parentibus & atteſtatione Mariæ: & quidem Boſſ. in ſuo tractat. crimin. tit. de indit. & conſid. ant. tort. nume. 160. 161. & 162. fuſius hanc materiam tractauit, & te
1 nuit confeſsionem † perſonæ defloratæ cũ adminiculo alterius mulieris. ſufficere ad torturam: quod etiam tenuit Clar. in practi. crimin. lib. 5. §. fin. quæſt. 24. verſi. Sciendum eſt. Et quãuis multi teneant, mulieres de iure Canonico non teſtificari contra Clericum. Foller. tamen in ſua pract. crimin. Canonica tit. de teſtib. diligen. examin. nu. 45. & 46. probat quod in hu
2 iuſmodi delicto † mulieres admittuntur.

Nec obſtare videtur imputatio de lenocinio lata Mariæ; quia vltra quod id non fuit probatum; oportebat illam diffamari ante atteſta
3 tionem; & diffamatio † de lenocinio debet cõcludere perſonam ad hoc ire per domos, aut loca publica decipiendo iuuenes, vt ſtatuit Iu
4 ſtin. in princip. Auth. de lenocin. coll. 3. aut in † proprijs domibus mãcipia quæſtuaria tenere, de quibus loquitur Vulp. in l. Athletas. §. ait prætor. ff. de his qui not. infam. ſiue quod de cõ
5 ſuetudine † proſtituat mulieres quæſtus cauſa. l. Palam. §. Lenocinium. ff. de rit. nupt. nam
6 leno † propriè dicitur ille. qui Palam tenet mulierem ad lucrum ex libidine proſtitutam; ſicut ſcripſit Bertach. in tit. de Gabell. in 7. par. princ. titu. qui tene ad Gabel. nume. 51. & ſic locus eſſet torturæ. ſed tamen mitius agendo
7 reſpondi d. Clericum † ducendum eſſe ad locum torturæ, ex his quæ not. Diaz. in pract. cri. Canonica, tit. de tortura. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XXVII.

Laudemium an debeatur pro renouatione inueſtituræ liuelli.

SVMMARIVM.

1 *Contractus venditionis bonorum Eccleſiæ eſt nullus.*
2 *Laudemium non ſoluitur pro renouatione liuelli.*

FACTI SPECIES.

FVerant olim conceſſæ in emphyteuſim Bub. 44. terrarum Eccleſiæ S. Thomæ; quarum petitur laudemium à nouo Rectore per renouationem inueſtituræ; & conſultus reſpondi non deberi; tũ quia illæ terræ per tutores domini Camilli exiſtentis in pupillari ætate fuerant venditæ; & ipſo domino Camillo in pubertate inſtante, fuerũt
1 in priſtinũ redactæ, & † contractus nullus pronuntiatus: ad tradita per Vant. de nullit. proceſſ. tit. quot. & intra quod tempus, num. 68. & Bertach. tit. de Gabell. nu. 6. ſub titu. Quoties ſit ſolu. Gabel. & tit. de Gabell. contract. nume. 25. & ſic ſtante re in ſuo priſtino ſtatu, nihil erat innouandum: cum etiam quia quando lau
2 demium † in conceſsione emphyteuſis fuit ſolutum; pro renouatione non eſt debitum. vt in terminis annotauit Iaſ. in l. 3. nume. 51. C. de iur. emphyteut. & Syluestr. in ſecundum titul. emphyteuſis, num. 28. verſi. 2. fallit. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XXVIII.

Reliquiæ an poſsint transferri ſine auctoritate Papæ.

SVMMARIVM.

1 *Corpora Sanctorum non tranferuntur ſine licentia Papæ.*
2 *Corpora Sanctorum, quæ non ſint in perpetua ſepultura, tranferuntur ſine Papa.*
3 *Reliquiæ Sanctorum poſſunt tranferri ſine licen-*

tia

Digitized by Google

tia Papæ.
4 *Reliquiæ poſſunt portari ad collum ex deuotione.*
5 *Reliquiæ transferuntur ſine Synodali licentia.*
6 *Licentia Canonicorum cuſtodum reliquiarum habetur per Synodali.*

FACTI SPECIES.

Reuerendiſsimus Epiſcopus Mutinenſis
cõceſſerat quaſdam reliquias Sancto-
rũ Sereniſsimæ Lucretiæ Vrbini Prin-
cipis vxori, & ſorori Sereniſsimi Alphonſi
Ducis Ferrariæ, eaſq; tranſtulerat in Oratoriũ
d. Sereniſs. Principiſsæ; ſed poſtea fuit in du-
bium reuocatum id fieri non potuiſſe ſine ſpe-
ciali mandato Papæ, & conſultus reſpondi vt
infra.

Et pro parte affirmatiua allegabatur Conc.
Maguntienſe, de quo in cap. Corpora. de con-
ſec. diſtin. 1. vbi Gloſ. & Doct. tradunt id fieri
nequaquam poſſe ſine licentia Papæ.

Hoc tamen non obſtante de iure communi
altera ſententia eſt verior in caſu propoſito.
nam tex. ille, & Gloſ. atq; Doct. loquuntur de
corporibus Sanctorum, quæ ſint tradita perpe-
tuæ ſepulturæ, ſin vero non ſint tradita perpe-
tuæ ſepulturæ: omnes concludunt poſſe de lo-
2 co religioſo ad alium religioſum tranſferri † ſi-
ne Pontificis auctoritate, vt eſt videre apud
Angel. & Syluest. in ſumm. titulo de Reliquijs;
ex diſpoſitione Legis: ſi nec dum. Cod. de re-
lig. & ſump. fun. & quanto magis iſtud pro-
3 cedit in Reliquijs † transferrendis de quibus
ille textus non loquitur; vt in expreſſo tenet
Barth. Fum. in ſua ſum. Armilla. eod. tit. de re-
lig. num. 4. ad quod facit auctoritas Diui Tho-
mæ in 2. 2. quæſt. 96. quem ſequuntur Sylu. &
Armill. in præfato loco. dum tenet quod nõ ſit
4 illicitum † reliquias ad collum portare, ex
Dei, & ſanctorum fiducia, quod armill. in eo lo
5 eo intellexit fieri poſſe † etiam ſine Synodali
licentia. num. 3. & quanto magis quando licẽ-
tia Synodalis interueniat, pro vt hic interue-
nit, in quo actu interuenerunt Canonici cuſto
des reliquiarum à toto Capitulo electi; qui in-
6 telliguntur ſynodales, vt not. Arch. in d. c. Cor
pora, & ſic ille Reuerendiſsimus Epiſcopus de
iure communi non errauit: Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XXIX.

Emphyteuſis an ſit valida in præiudicium Rectoris ſucceſſoris.

SVMMARIVM.

1 *Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi, & non alijs imputet.*
2 *Delictum patris non nocet filijs in feudo.*
3 *Delictum vnius nocet alijs in emphyteuſi.*
4 *Conuentio inter partes operatur aliquid vltra legem.*
5 *Conditio domini directi non immutatur.*
6 *Defectus vnius ex pluribus non ſoluentis, facit totam rem perire.*
7 *Emphyteuſis durat in vita rectoris concedentis.*

Præbe mihi domine auxilium, et ego annunciabo veritatem.

FACTI SPECIES.

FVit facta emphyteuſis quarundam Ter-
rarum beneficij S. Xiſti de anno 1582.
I. V. D. Domino Guidoni per Rectorẽ;
quæ terræ olim fuerant etiam conceſ-
ſæ; ſed in inueſtitura iſta dicebatur quod eſſent
deuolutæ: vnde quærebatur, An inueſtitura eſ-
ſet noua, vel antiqua? & ad quid valeret?

Ad quam reſolutionem aduertendum eſt, ꝙ
inueſtitura, de qua in themate, fuit facta tan-
quam de re deuoluta, & qui eam recepit tanq̃
1 rem deuolutam accepit; & ſic † ſibi præiudica-
uit. c. Damnum. de reg. iur. in 6. Imol. in conſ.
68. in prin. & facit textus in c. Ad aures. de
reb. Eccl. non alien. imò etiam filijs quia licet
2 regulariter delictum † patris non noceat filijs:
quæ regula maxime procedit in feudo: ad not.
per Alex. in conſ. 30. num. 17. vol. 1. ſecus tamẽ
3 eſt in emphyteuſi, in qua delictum † vnius no-
cet alteri; vt in terminis alienationis factæ per
vnum ex conſortibus de re emphyteutica, te-
net Papien. in ſua pratic. in form. libell. quo
agi ad reuoc. feud. in verbo, nec ſuperſtitibus.
num. 27. & ad idem Alex. in d. conſ. 30. num. 18.
& ſequitur Rol. à Vall. in conſ. 60. num. 14. in
fin. in 2. volum. cum ibi allegatis: quod ſine
difficultate procedit in iſto caſu, vbi fuerat cõ-
uentum, quod bona non poſſent alienari ſine
4 expreſſa licentia domini: quæ † conuentio de-
bet aliquid operari vltra diſpoſitionem legis.
Decian. reſponſ. 4. nu. 24. 25. & 26. in primo vol.
& poſt alios tenet Reuerendiſs. Paulus Leo-
nius Epiſcopus Ferrarienſis in conſ. 4. num. 4. in
tantum quod ſi ſecundum legem alienatio rei
emphyteuticæ non præiudicaret cæteris com-
prehenſis; tamen ſtante ſuprafcripta conuen-
5 tione præiudicaret; nam conditio † domini, qui
ita conuenit, non immutatur. l. 2. § ex his ff. de
verb. oblig. & tenet Imol. in c. Potuit. num. 47.
verſ. & ex præfatis de loc. & cond. qui loquitur
in terminis, quando delictum vnius non ſoluen
tis præiudicat alijs, & dicit quod non mutatur
conditio obligationis; licet cæteri poſſint age
re contra non ſoluentem. & hanc ſententiam
communem recitat Syluest. in ſum. § emphy
6 teuſis num. 10. dicens quod defectus † ſolutio
nis partis vnius, facit totam rem perire: & ex
iſtis concludi poteſt quod ex quo emphyteuſis

Digitized by Google

erat deuoluta, ſit facta noua inueſtitura ſine
tamen præiudicio ſucceſſorum; ſed quod in vi
7 ta †, moderni Rectoris tantum duret per ea
quæ tradit Pap. in loco præcitato. & ſequitur
Bertach. in ſuo repertorio, in verbo emphy-
teuſis reuertitur. verſic. 11. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XXX.

Impedimentum publicæ honeſtatis.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia vt inducant impedimentum publicæ honeſtatis, debent eſſe valida.*
2 *Sponſalia valida quinq; requirunt.*
3 *Sponſalia debent contrahi à maioribus ſeptennio.*
4 *Sponſalia vt valeant non debent eſſe conditionalia.*
5 *Sponſalia in incertam perſonam non valent.*
6 *Sponſalia vt valeant non debet deficere conſenſus.*
7 *Sponſalia vt teneant, non debent poſt alia contrahi.*
8 *Sponſalia conditionalia, & in incertam perſonam non valent.*
9 *Sponſalia à patre pro filio tacente valent.*
10 *Filij obligantur tacitè conſentientes patri eos nubenti.*
11 *Filij debent eſſe præſentes, vt obligati ſint patre eos nubente.*
12 *Scientia requiritur, vt filii ſint obligati eorum patre ipſos nubente.*
13 *Conſenſus, vt obliget, non debet habere errorem.*
14 *Error conſideratur quadrupliciter.*
15 *Error perſonæ, & conditionis non vitiat matrimonium.*
16 *Scientia debet eſſe plena, & ornata ſuis qualitatibus, vt obliget.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

PAter promiſerat filiam in matrimonium cuidam iuueni, & vigore promiſsionis, factæ fuerunt publicationes ſciente, & non contradicente filia, quæ tamen noluit contrahere; & fuit in dubiũ reuocatum, ipſam cogi poſſe, ſuper quo articulo reſpondi vt infra.

1 Sponſalia debent eſſe valida † ad inducen-
dum publicæ honeſtatis iuſtitiæ impedimen-
tum in primo gradu, ad Sacroſancti Concilij
Tridentini diſpoſitionem de qua c. 3. de refor-
2 mat. matrim. ſeſſ. 24. valida † autem quinq; re-
quirunt quorum defectus alter ſufficit ad im-
pedimentum matrimonium. Primum quod cõ-
3 trahantur † à maioribus ſeptenio. c. Iuuenis. de
4 ſponſ. Secundum quod non ſint † cõtracta ſub
conditione. c. 1. eod. tit. in 6. & ibi Gloſ. Tertiũ
5 quod ſint certa; quia in incerta † perſona non
infertur conſenſus. c. Sponſa. & d. c. Iuuenis. de
ſponſ. & ca. 1. eod. tit. in 6. Quartum quod con-
6 ſenſus † non deficiat. c. Dilectus. eod. tit. Quin-
7 tum quod non † ſint contracta poſt alia ſpon-
ſalia, vel matrimonium. c. Ex ſponſalibus. eod.
8 tit. conditionalia † verò, & in incertam perſo-
nam reddũtur inualida; & inualida nullum prõ
ducũt effectum. Conc. in d. c. 3. pro quo Nauar.
in ſuo Manual. confeſſ. c. 22. nu. 57. Sed in caſu
propoſito pater accepit votum filiæ de eam
nubendo non tamen in perſonam certam; imò
filia appoſuit conditionem, dummodo in æqua
lem nuberetur, & ſecum habere poſſet filium
primi matrimonij.

Videtur tamen dubitandũ ipſam cogi poſ-
ſe, ex quo preſtaſſe dicitur conſenſum, quan-
do ſciuit fieri denuntiationes, & non contra-
dixit: nam licet tacitus conſenſus regulariter
9 non operetur; fallit tamen in patre † contra-
hente ſponſalia pro filio tacente. c. Vnico. §.
fin. de deſponſ. impub. libr. 6. ſequitur Nicol.
10 mot. de ſponſ. §. qui poſſ. contin. num. 6. & filij †
expreſsè, vel tacitè conſentientes obligantur.
Abb. in conſ. 65. in 2. vol. id tamen procedit ita
11 demum ſi patre † contrahente ſponſalia, filius
ſit præſens, & non diſſentiat: vt in d. §. fin. ibi
ſi præſentes fuerint; vel ſi ſint abſentes, ea po-
12 ſtea rata habeant: quoniam requiritur † ſcien-
tia; vt illic textus; nam conſenſus vt inferat
præiudicium, ſiue tacitus, ſiue expreſſus debet
13 † eſſe certus: & ſine errore: quia error impe-
dit matrimonium: nihil enim eſt magis con-
ſenſui contrarium, quàm error. l. Si quis per er-
rorem. ff. de iuriſd. omn. Iud. qui quidem error
14 † quadrupliciter conſiderari poteſt: reſpectu
ſcilicet perſonæ, conditionis, fortunæ, & quali-
15 tatis. error verò perſonæ, † ſeu conditionis vi-
tiat matrimonium. c. 1. 29. quæſt. 1. vnde quod
attinet ad caſum noſtrum non ſufficit filiam
ſciuiſſe denuntiationes fieri, cum non fuerit
certiorata de conditionibus ab ea poſitis: nã
16 ſcientia † ad hoc, vt inducat obligationem, nõ
debet eſſe ſimplex, ſed plena, & ornata ſuis
qualitatibus, & circumſtantijs. Gl. in ca. Con-
certationi. in verbo ſciuerit. de appel. in 6. vbi
Doct. & hæc maximè in dubio ſunt cenſenda
fauore libertatis, ad imitationem Concilij. Ex
quibus reſultat concluſio quod iſta filia non
ſit cogenda; quia non fuit certiorata de con-
ditionibus ab ea poſitis, quando pater rece-
pit votum de ea nubenda in genere: non ſpe-
cificata perſona: & ita iuris eſſe cenſeo, ſalua
correctione. S. Matris Eccleſiæ. Laus Deo, &
B.M.

CONSILIVM XXXI.

Habens ius præſentandi, an ſine titulo admittatur?

SVMMARIVM.

1 *Notorium non requirit probationem.*
2 *Præſentatio admiſſa dat poſſeſſionem.*
3 *Quaſi poſſeſſio continuatur in filios, & ſucceſſores.*
4 *Concilium c.9.ſeſſ.25.loquitur de titulo.*
5 *In poſſeſſione, vel quaſi, omnis eſt manutenendus.*
6 *Poſſeſſio habet plus facti quàm iuris.*
7 *In iudicijs poſſeſſorijs non quæritur an quis iuſtè poſſideat.*
8 *In iudicio poſſeſſorio ſufficit colorare poſſeſſionem.*
9 *Poſſeſſor eſt manutenendus in ſua poſſeſſione.*
10 *Inſtitutio includit poſſeſſionem.*
11 *Nemo tenetur oſtendere titulum ſuæ poſſeſſionis.*
12 *Ad acquirendum iuſpatronatum requiritur dotatio, ſeu fundatio aut præſcriptio.*
13 *Aliud eſt res ipſa, aliud poſſeſſio rei.*
14 *Poſſeſſio acquiritur ex vnica præſentatione ſequuta inſtitutione.*
15 *Præſentatus eſt præferendus in poſſeſſorio.*
16 *In poſſeſſorijs ſufficit prætendere ſe hæredem.*
17 *Poſſeſſio patris continuatur in filium.*
18 *In notorijs non requiritur probatio.*

In Domino conf. do.

FACTI SPECIES.

DVo in præſenti conſultatione ſunt
præmittenda; vnum ſcilicet, quod
1 quando aliquid eſt in loco † notorium;
non eſt opus probatione. cap.
Tua nos. de cohab. Cler. & mul. imò ſola fama
ſufficit. c. Illud. de præſump. Alterum quod ex
2 ſola † præſentatione ab Ordinario admiſſa, ac
quiritur quaſi poſſeſſio præſentandi Roch. de
Curt. de Iur. pat. in verbo competens, num. 34.
3 35. & 39. quæ † continuatur in filios, & ſucceſ-
ſores prout latè tradit Lamb. in eod. tit. artic.
22. 3. quæſt. prin. 1. part. 2. libri.

In quo articulo multi Iuris periti ſcripſerunt;
& poſt alios Illuſt. & Reuer. D. Turturellus
Bononienſis grauis huius temporis in partibus
Canoniſta, cui adhærens concludo præ-
ſentationem à Domino Muzzarino factā ad-
4 mittendam eſſe: quia Concilium † Tridenti-
num. in c 9. ſeſſ. 25 de reform. loquitur de oſtē-
dendo tit. ex fundatione, dotatione, vel præ-
5 ſcriptione: ſed nos agimus de † poſſeſſione,
vel quaſi, præſentandi: in qua vnuſquiſque eſt
manutenendus. cap. Conſultationibus, de Iur.
pat. Paul. deciſ. 317. in 2. part. etiam ſi eſſet præ
6 do. c. in Litteris. de reſtit. ſpol. nā † poſſeſſio ha
bet plus facti, quàm iuris. l. deniq; ff. ex quib.
7 cau. maio. & ideò in iudicijs † poſſeſſorijs non
quæritur, an quis iuſtè, vel iniuſtè poſſideat;
ſed ſolum an de facto poſſeſſionem habeat. l.
3. ff. vti poſsid. & d. c. in Litteris. in quo iudicio
8 † ſufficit colorare ſuam poſſeſſionem, oſten-
dendo poſsidere cum auctoritate Iudicis. ad
not. per Staſil. de Grat. expect. §. Spoliatus. nu.
5. prout euenit in caſu propoſito in quo præ-
ſentatio fuit admiſſa per Ordinariū: vnde quā
uis præſentatio, & ſeu inſtitutio non eſſet Ca-
9 nonica, poſſeſſor † eſt manutenendus in ſua
poſſeſſione, vt Staſil. loco allegato; & proſe-
quitur latè Ioſeph Lud. concluſ. 42. ampl. 13. &
maximè locum habet, vt cenſuit Doctiſsimus
Turturella; quoniam facto proceſſu coram Or
10 dinario, ſequuta eſt inſtitutio, in qua † inclu-
ditur poſſeſſio, vt Paul. in deciſ. 337. in 2. part.
Cuius poſſeſsionis titulum oſtendere non eſt
11 neceſſe, quia regulariter nemo † tenetur oſtē-
dere titulum ſuæ poſſeſſionis. l. Cogi. C. de pe-
tit. hæred. & ſic nos ſumus extra caſum Con-
cilij; vbi loquitur de iure acquirendo ex titu-
12 lo; quoniam ad acquirendum † Iuſpatronatū
requiritur, dotatio, ſeu fundatio, vel præſcri-
ptio per multiplicatas præſentationes. quod
tenuit etiam Cald. in conſ. 12. de iur. pat. quod
ius tractandum eſſet in iudicio petitorio, in
quo res ipſa inſpicitur: ſecùs verò in iudicio
13 poſſeſſorio, Aliud † enim eſt res ipſa, & aliud
poſſeſſio rei. Bal. in l. Ordinarij. num. 5. & 7. C.
de rei vend. vbi dicit quod in poſſeſſorio non
eſt opus niſi probare factum poſſeſſorium: quia
de facto tantum diſputatur, non de iure: &
ideò cum verſemur circa ſolam poſſeſſionem,
14 quæ † vnica præſentatione, inſtitutione ſequu-
ta, acquiritur Lamb. d. tit. de iurepat. 11. artic.
3. quæſt. princ. 1. part. 2. lib non eſt quærendum
de tit. in tantum quod, & ſi eſſet controuerſia
15 inter proprietarium, & poſſeſſorem, eſſet †
prætendus præſentatus à poſſeſſore. Lamb.
latè in d. tract. 19 artic. 3 quæſt. prin. 1. part. 2.
lib. num. 3. Quia in iudicio poſſeſſorio nō quæ-
ritur an quis iuſtè poſſederit, ſed ſolum an de
facto poſſederit. vt in d. c. Litteris. de reſtitut.
ſpol. Quare cū Muzzarinus fuerit in quaſi poſ
ſeſſione præſentādi, Dominus Alexander eius
filius in ea manuteneri debet, etiam ſi nō pro-
16 bet ſe eſſe hæredem; quia in iſtis † caſibus ſuf-
ficit prætendere ſe hæredem. ad trad. per Put.
17 deciſ. 463. in fine lib. 2. in quo poſſeſſio † pa-
tris continuatur. Lamb. in d. tit. artic. 22. 3. q.
prin. 1 par. 2. lib. & ſumus in caſu notorij, ex
18 quo non † requiritur alia probatio d. ca. Tua
nos. de cohab. Cler. & mul. & ſola fama ſufficit
d. ca. Illud. de præſumpt. & per ea quam fuſius
tractat Lamb. eod. tit. de iur. pat. in 7 artic. 7. q.
prin. 3. lib. num. 4. & præſentatus ab ipſo eſt ad-
mittendus in iſto iudicio poſſeſſorio. & ita Sa-

cra

Digitized by Google

era Congregatio in c.9 ſeſſ.25.Concilij declarauit. in hæc verba. Quærebatur an habens trinas præſentationes poſt Concilium ſit tutus? Congregatio die 4.Februarij 1581. habere locum in poſſeſſorio. In cæteris me remitto traditis per alios conſulentes.

CONSILIVM XXXII.

Curatus in Eccleſia monachorum an viſitetur ab Epiſcopo?

SVMMARIVM.

1 *Cura animarum fuit à deo commiſſa Epiſcopis.*
2 *Vnio de beneficio curato non præiudicat diœceſano in iuriſdictione temporali.*
3 *Epiſcopis intelligitur in vnione reſeruata iuriſdictio.*
4 *Regulares prohibentur curam habere animarum.*
5 *Inſtitutio, & deſtitutio pertinet ad Epiſcopum.*
6 *Epiſcopus non cogitur ſequi conſilium monachorum in deputatione Curati, & num. 8.*
7 *Præſentatum ordinarius tenetur admittere, ſi ſit idoneus.*
9 *Epiſcopus non tenetur ſequi conſilium à lege diſpoſitum.*
10 *Epiſcopus poteſt conſtituere curatum in beneficio vnito Monaſterijs.*
11 *Epiſcopus debet curare vt cura animarum exerceatur.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

CAnonici regulares S.Trinitatis habent ſuo monaſterio vnitam Eccleſiam curatam, & recuſant clericum ſæcularem in curatum accipere deputatum ab Epiſcopo: vnde quæritur quid iuris?

Ad præſentis quæſtionis euidentiam, aduer
1 te quod cura † animarum præcipuè fuit commiſſa Epiſcopis à Deo cui ſunt rationem reddituri. c.Epheſis.43.diſtin. & habetur in Concilio Tridentino. c.1.de reform.ſeſſ.7. ſicut in Euangelio dixit Ieſus Chriſtus Dominus noſter Beato Petro: Paſce oues meas: & ideo ſa-
2 cri canones conſtituerunt vnionem† de beneficio curato nõ præiudicare diœceſano in his, quæ pertinent ad temporalem iuriſdictionẽ. de quo habemus textum in c.2. de relig. dom. vbi Abb. dicit; quod quando Papa facit vnionem de beneficio alicui loco religioſo, debet conſeruari in ſuo ſtatu. & textum in c. Paſtoralis.de priuil.& ibi Innoc.refert, quod Epiſcopus habebit in iſtis Eccleſijs omnia ſpiritualia, & omnem iuriſdictionem: quoniam vni-
3 cuique†Epiſcopo ſemper intelligitur reſeruata ſua iuriſdictio, aliàs confunderetur ordo.c. Peruenit.11.q.1.

Habemus etiam textũ in c.1.de Capell.Mo-
4 nach.vbi regulares † prohibentur curam animarum exercere, etiam ſi monaſteriũ habeat curam animarum; quæ exerceri debet per clericum ſæcularem. Ad quod facit concilium in
5 c.11.ſeſſ.25.de regul. inſtitutio † enim, & deſtitutio ad Epiſcopum pertinet. Quem curatũ monachi amouere non poſſunt, vt dicit Gl. & Doct.in d.c.1. de Capel. monach. & quamuis in textu dicatur quod inſtitutio ſpectat ad Epiſcopum cum conſilio monachorum; tamen
6 non † cogitur conſilium eorum ſequi, vt tenet Abb.ibi num.6.aliud enim eſt præſentare,
7 & aliud conſulere: nam Epiſcopus † præſentatum idoneũ tenetur admittere toto titulo, &
8 doct.de iur. pat.non ſic † conſilium ſequi: vt tradit Couuar. in c.3. 2.part §.8.num.3.de te-
9 ſtam. & maximè quando lex † diſponit conſilium adhiberi, vt ita diſtinguendo notãt doct.
10 in c.Cum olim de arbit. Quare Epiſcopus † de iure poteſt curatum in beneficio vnito monaſterio conſtituere, nec monachi eum amouere poterunt. Quod à Conc.Tridentino etiam traditum reperitur; dum in c.7. ſeſſ.7 diſponitur quod beneficia curata, etiam monaſterijs vnita, ſingulis annis viſitentur ab ordinarijs loco-
11 rum; qui procurent † prouidere, vt cura ibidẽ animarum exerceatur, per vicarios etiam perpetuos, ſi ita videbitur expedire, vel aliter: & ita ab Illuſtriſſima Congregatione fuit declaratum pro Ciuitate Mutinæ in materia parochialis vnitæ Monaſterio S.Petri monachorũ S.Benedicti: & quia Abbas renuit admittere curatum ab Epiſcopo deputatum, fuit priuatus. Ita Deo dante iuris eſſe conſulo; vt Ordinarius poſſit deputare curatum, nec Monachi poſſint reſiſtere.

CONSILIVM XXXIII.

Secunda penſio an, & quomodo valeat.

SVMMARIVM.

1 *Gratia valet ex ſola ſignatura, etiam bullis non expeditis.*
2 *Signatura facit gratiam validam.*
3 *Bullæ expediri poſſunt mortuo Papa: in forma, rationi congruæ.*
4 *Penſio ſecunda nõ valet niſi fiat mentio primæ.*
5 *Secunda penſio ſine mentione primæ eſt nulla.*
6 *Moderatio præſuponit validitatem.*
7 *Gratia inualida non conualidatur niſi à Papa.*
8 *Penſio reſeruari non poteſt ſine conſenſu grauati.*
9 *Conſenſus requiritur & in moderatione penſionis.*
10 *Rector ſoluẽs penſionẽ inualidã, eã nõ cõualidat.*
11 *Penſionarius habet electionem, vel contra rectorem, vel hæredes anteceſſoris.*
12 *Rector habet actionem contra hæredes anteceſſoris, ſi ſoluat decurſas penſiones.*

Præbe mihi Domine auxilium, & ego annunciabo veritatem.

FACTI SPECIES.

FVit facta reſignatio cuiuſdam Paro-
chialis in manu Papæ cum reſerua-
tione penſionis ſcutorum quinqua-
ginta Domino Ioanni Morono, qui
ſignata ſupplicatione diſtulit expedire bul-
las: & tamen Rector ſoluit quotannis ei pen-
ſionem, ſicut ſucceſſor, primo Rectore mortuo
per aliquot annos; ſed poſtea diſtulit eam ſol-
uere, & deceſsit; & beneficium fuit alteri col-
latum cum reſeruatione ſcutorum 100. ad fa-
uorem Domini Octauij Viſdomini, nulla men-
tione facta primæ penſionis: quam penſionem
vltimam nouiſsimus Rector ſoluit per nonnul
los annos. Interim primus penſionarius expe-
diuit ſuas bullas, quas intimauit Rectori, pe-
tens, & præſentes, & decurſas penſiones: & ſe-
cundus penſionarius etiam prætendit ſecun-
dam penſionem ſibi deberi. vnde quæritur pri
mo, An prima penſio valuerit, literis non ex-
peditis? ſtante regula Cancellariæ qua diſpo-
nitur, quod non iudicetur ſecundum ſupplica-
tionem, ſed ſecundum tenorem literarum ex-
peditarum. Secundò, An dato quod valuerit;
& bullæ expediantur: an valeat ſecunda reſer-
uatio? Tertiò, An, ſi non valeret ſecunda pen-
ſio, moderari poſſet ſine conſenſu moderni Re-
ctoris, vel requiratur noua ſupplicatio? Quar-
tò, An modernus Rector poſsit, ſi velit, ſolue-
re ſecundam penſionem ad præiudicium ſui
beneficij? Quintò, An primus pẽſionarius poſ-
ſit agere contra modernum Rectorẽ pro præ-
teritis penſionibus?

Breuiter, & concluſiuè procedendo reſpon-
deo; quod (vt attinet ad primum quæſitum)
1 gratia † valet etiam literis non expeditis, ex
ſola ſignatura: nam gratia conſiſtit in ſolo ver-
bo Pontificis. ad Gl. in Clem. dudum. in verbo,
ſeu verſic. verbo de ſepult. quod diffuſè notat
Hieron. Gig. de penſ. q. 34. nu. 7. 8. & 9. Caſſad.
eod. tit. deciſ. 2. num. 5. & 10. & 12. ita quod qui
eam exigit, & qui ſoluit, tutus eſt in foro con-
ſcientiæ. Nec obſtat illa regula, quia habet lo-
cum ſolum in foro contentioſo, in quo aliquis
tentaret ſibi gratiam admitti, quia non debet
iudicari iuxta ſupplicationem, ſed ſecundum
tenorem literarũ expeditarum: ſecùs verò quo
2 ad validitatem, quia ſola † ſignatura facit gra-
tiam validam. Lud. Gom. in ea regula quæſt. 14.
Caſſad. & Gig. in locis allegatis: & literæ, ſeu
3 bullæ † poterunt ſemper expediri, etiam mor-
tuo Pontifice, qui gratiam feciſſet; & tunc ex-
pediuntur in, rationi congruit. vt notat. Gig.
in d. tit. quæſt. 40. num. 3. & 4.

Ad ſecundam quæſtionem reſpondeo, quod
4 ſecunda penſio † non valet, cum non ſit facta
mentio primæ, vt ita ſecundum allegata tenet
Hieron. Gig. in d. tit. de penſ. quæſt. 29. in prin.
& Caſſad. eod. tit. deciſ. 1. in princ. & deciſ. 3. e-
tiam in prin. & illic num. 5. dicit, quod ſecunda
5 † non facta mentione primæ fuit etiam à prin
cipio nulla: & ſubreptitia. quod ſequitur Paul.
deciſ. 301. & deciſ. 311. in 2. part. vbi dicit quod
ita fuit in Rota iudicatum de anno. 1551. & e-
tiam poſtea confirmatum anno prædicto 27.
Nouembris: quod etiam affirmauit in deciſio.
312. Socin. conſil. 260. in cauſa Mutin. cantoriæ
num. 1. & 2. lib. 2. Ferret. conſ. 338. num. 1. lib. 2.
Pariſ. conſ. 5. nu. 134. lib. 4. Caputaq. deciſ. 407.
in 1. part. Accoramb. deciſ. 36.

Ad tertiam reſpondeo qđ nõ ſumus in caſu
6 moderationis; quia moderatio † præſuponit va
liditatẽ; ſed quia nimis grauat reducitur ad ho
7 neſtatẽ; gratia † vero inualida nõ conualidatur
niſi à Papa. Paul. deciſ 309. in 2. part. n. 2. nec re
8 ſeruari † poteſt ſine conſenſu Rectoris, vt in
regula prædicta; in qua hoc eſt cautum, vt in
imponenda penſione accedere debeat cõſen-
ſus grauati; & tradit Gig. in d. tit. quæſt. 10. nu.
8. & Caſſad. deciſ. 4. num. 6. ita in moderatione
9 † accedere deberet, quando Papa procederet
ex ordinaria poteſtate. Cacciałup. in d. tit. de
penſ. quæſt. 24. num. 9 & 10. & ſequitur Gig. in
quæſt. 37. num. 6. 7. & 8.

10 Ad quartã, dico quod ẽt ſi modernus † ſolue
ret d. ſecundã penſionem, eam non validaret
ad præiudicium beneficij. Caſſad. in d. deciſ. 3.
nu. 7. quem ſequitur Gig. in d. tit. quæſt. 29. nu. 5.

Ad vltimam quæſtionem reſpõdeo primum
pẽſionarium poſſe agere etiã contra vltimum
Rectorẽ pro decurſis penſionibus; quia habet
11 electionẽ, vel contra hæredes primi Rectoris,
vel contra poſſeſſorem beneficij: quia penſio
12 fuit impoſita ſuper fructibus; ipſeq; poſſeſſor
habebit actionem contra hæredes primi, qui
habuerit fructus. vt notat. Gig. in d. tit. q. 39.
per totam quæſtionẽ. & ita vt ſupra iuris eſſe
cenſeo. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XXXIV.

Secũda penſio an valeat ex mẽte Dñi Turturelli.

FACTI SPECIES.

IN præſenti caſu in quo ſcripſit Reu. Gri-
lẽzonius idẽ puto, quod ſcilicet ſecunda
penſio reſeruata ſuper fructibus, & pro-
uentibus beneficij, non facta mẽtione de
alia prima, qua idem beneficium per prius gra
uatum reperiebatur, fuit, & eſt nulla: quia ſi
Papa fuiſſet factus certior de priori grauami-
ne, non impoſuiſſet ſecundũ vel ſaltem diffici-
lius: Soc. in conſ. 260. in cauſa Mutin. Cantoriæ,
nu. 1. verſ. Prima rõ, & n. 2. lib. 2. Io: Bapt. Ferret.
conſ. 388 in cauſa Piſana nu. 1. lib. 2. Pariſ. conſ.
5. nu. 134. latè Gig. de penſ. q. 29. per totũ: vbi
ſub num. 4. ſubdit, hoc procedere etiam ſi ſe-
cunda penſio fuerit motu proprio reſeruata:
dummodo non ſit facta mentio de prima hoc
etiam

etiam latè tradit Caſſad. allegatus in deciſ.3. & deciſio.4.vbi, quod plus eſt, oſtendit procedere in tantum, quod ſecunda penſio in qua de prima non fuit facta mentio, eſt ita ipſo iure nulla, quod etiam extincta prima, etiam vigore facultatis eam transferendi, nihilominus non tenet, nec reuiniſcit ſecunda. & idem tenet Caputaq. deciſio. 407. in prima parte.& Chiſanen. deciſ. 134. incipit, Penſio ſi fuerit impoſita;& Fab. Accotamb. deciſ. 36.

Et potuit primus Penſionarius tecipere terminos ibi ſolutos.etiam litteris non expeditis. iuxta latè tradita per Gig. quæſt. 34. & quæſt. 40. per alium conſulentem allegatum. & maaimè ſtante ſolita clauſula; habitis literis pro intimatis, ſeu quas pro intimatis haberi voluit: iuxta tradita per Rebuff. in 1. tractat. ſuper conſtitut. Regni titu. de chyrographo, num.40. verſi. nota valere conuentionem; ſed talis ſolutio non præiudicat nullitati ſecundæ penſionis: vt habetur per Caſſad. deciſ.3.& 4. de penſ. vbi etiam habetur quod ſtāte tali nullitate non eſt agendum de reductione, vel modificatione ſecundæ penſionis. cum ab initio fuerit, & ſit nulla: vt per Gig. allegatum quæſt. 39. num. 5. & ſi primus penſionarius eſt creditor aliquorum terminorum à præcedente, Rectore; poteſt illos petere vel ab hæredibus primi Rectoris; vel à moderno Rectore, qui poſtea repetat à dictis hæredibus. iuxta tradita per Gig. in d. q. 39. & per Put. deciſ. 189. incipit penſio erat reſeruata. libr. ſecundo.

Erit tamen aduertendum, quod dicenti reſeruationem ſecundæ penſionis propter exiſtentiam primæ de qua non ſit facta mentio, eſſe nullam; incumbit onus probandi validitatem primæ: vt per Cottam deciſ. 107. incipit Lunę 24. Martij, & deciſ. 110. incipit, An ſtante clauſula. in 2. lib. diuerſorum. debet enim docere de reſeruatione penſionis benè facta, & ab habente poteſtatem, & de capacitate penſionatij, quod ſcilicet eſſet Clericus, & habilis ad illam. vt plenè habetur per. d. Cottam.

Franciſcus Turturellius Aduocatus Bononienſis.

CONSILIVM XXXV.

Socius criminis in cauſſa Simoniæ an faciat indicium.

SVMMARIVM.

1 *Socius criminis in cauſſa ſimoniæ non facit indicium: contra num. 2.*
2 *Socius criminis in cauſſa Simoniæ facit indicium.*
3 *Crimen Simoniæ eſt de exceptuatis.*
4 *In cauſſa ſimoniæ admittuntur præſumptiones.*

Dominus ſit in corde meo, vt veritatem dicam.

FACTI SPECIES.

Interrogatus. An ſocius criminis in cauſſa ſimoniæ faciat indicium ad torturā: ita reſpondeo.

1 SOcius † criminis etiam in ea cauſſa
ſimoniæ non facit indicium ad tor-
2 turam. Alciat. in conſil. 2. num. 4. libr.
1. ſed † contrarium vrrius eſſe puto:
per text. cum Glo. in c. Siquis Papa. 79. diſtin.
& tradit Nonell. in tractat. ad defen. reorū §.
quæ perſonæ accuſare non poſſunt. num. 34. &
3 cum crimen ſit † de exceptuatis, inditiū erit
ad torturam: quod eſt commune dictum: ſicut
atteſtatur Gomet. tit. de delict. c. 11. num. 16. &
18. verſic. Sed his non obſtantibus. Marc. Ant.
3 Blan. de indit. num. 182. Quoniam in iſto † crimine admittuntur præſumptiones. c. Sicut, il
1. vbi Abb. de ſimon. Alb. de rol. tit. de teſtib §.
expedita num. 23 & contra Alciatum eſt Glo.
notabilis in c. Per eum allegato. c. Veniens. il 1.
in verbo confeſſo. de teſt. & Gloſ. cum textu.
vbi Gemin. in ca. 1. de teſt. in 6. & ita iuris eſſe
conſului; Laus Deo. & B. M.

CONSILIVM XXXVI.

Simonia in beneficio.

SVMMARIVM.

1 *Vbi Papa manum apponit, inferior non poteſt ſe intromittere.*
2 *Inferior etiam de partium conſenſu non poteſt tractare cauſſam à Papa auocatam.*
3 *Appoſitio manus ſuperioris habet vim derogationis.*
4 *Appoſitio manus Papæ, etiam ſine inhibitione, ligat manus inferiorum.*
5 *Appoſitio manus Papæ, operatur reuocationem ab inferiore, etiam ignorante.*
6 *Cauſſa per Papam vel Delegatum agitata reuocat negotium ab alijs.*
7 *Notorium non indiget probatione.*
8 *Per ſcientiam, & tollerantiam Papæ, remittitur ſimonia.*
9 *Probibitum, quia ſimoniacum, eſt de iure diuino.*
10 *Simoniacum, quia probibitum, eſt de iure poſitiuo.*
11 *Scientia, & tollerantia Papæ, in bis quæ ſunt de iure poſitiuo, excuſat.*
12 *Diſſimulatio Papæ habet vim diſpenſationis.*
13 *Papa ſciens rem illicitam, & nihil faciens, purgat vitium.*
14 *Simonia eſt dare, aut recipere temporale pro Spi-*

ritualí, vel annexo.

15 *Penſio, quæ non ſit in titulum beneficij, conſiſtit in temporalitate.*

16 *Penſio non data in titulum non venit appellatione beneficij.*

17 *Penſio ſuper fructibus impoſita non poteſt dici beneficium.*

18 *Cauſſa penſionis eſt profana.*

19 *Penſio non data in titulum cadit in Laicum; nec tenetur dicere Officium.*

20 *Penſionarius poſſet matrimonium contrahere.*

21 *Penſio non eſt beneficium, & poteſt dari Laico.*

22 *Vendere officia temporalia Eccleſiaſtica, non eſt ſimonia.*

23 *Penſio remitti poteſt ſola partium voluntate.*

24 *Penſio æquiparatur contractibus profanis.*

25 *Vendere præbendam temporalem non facit ſimoniam.*

26 *Præbenda temporalis eſt illa, quæ non habet Canonicatum annexum.*

27 *Spiritualia, vel ſpiritualitati annexa quæ ſint.*

28 *Penſiones non poſſunt expediri niſi de conſenſu partium.*

29 *Simonia non cadit coram Papa.*

30 *Supplicatio penſionis ſignata ſufficit ad eam exigendam.*

31 *Supplicatio ſignata perficit gratiam.*

32 *Literæ expeditæ operantur, vt pœnæ in eis contentæ poſsint fulminari.*

33 *Omnis cauſſa, etiam beſtialis, excuſat à dolo.*

34 *Omnis cauſſa, etiam iniuſta, de genere prohibitorum, excuſet à dolo.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

VAcante quadam Manſionaria in Cathedrali fuit electus Reuer. Dominus Io: Baptiſta Caſalis, qui præſtitit conſenſum de ſoluenda pēſione ſcutorum 50. cuidam nepoti Reuerendiſs. Epiſcopi; ſed Papa noluit eam admittere niſi pro 40. & habitis bullis per Epiſcopum, qui curam habuit expeditionis, videns penſionem reſeruatam ſolum in 40. fecit ante præſentationem literarum tractare cum d. Caſali de extinguendis decem ſcutis; intendens nolle pro nepote in damnum eſſe illorum decem, ſtante quod conſenſus fuerat præſtitus in 50. Et ille Caſalis ignorans Papam noluiſſe eam admittere niſi in 40. credens reſeruatam in 50. & verè extinguere illa decem, ſoluit mediatori ſcutos 50. pro quinq; annatis quibus ſolutis infra biduum fecit d. Caſali dare litteras expeditas in 40. tantum ex quo ille cognouit fraudem, & de quo ſucceſſor in pontificatu monitus
mandauit Reuer. Epiſcopo Nouarienſi, vt de
iſto caſu ſe informaret præter alios: qui exa-
minauit d. Caſalem; & Papæ retulit, ſed re po-
ſtea Epiſcopi data ſilentio; Epiſcopus fecit
in carcerem detrudi d. manſionarium; inqui-
rendo eum ſuper ſimonia prætenſa ex ſolutio-
ne dictorum 50. & conſultus ſuper negotio:
reſpondi vt infra.

Primò namq; ex quo cauſſa huiuſmodi per
manum Papæ fuerat actitata non potuit d.
1 Epiſcopus vlterius procedere: nam vbi † Pa-
pa manum apponit, inferior non poteſt ſe in-
tromittere, cap. Vt noſtrum. vbi Abb. Dec. & a-
lij. de appell. Rot. deciſio. 3. alias 11. verſic. Sed
pone. de appell. in nouiſs. cap. Licet, de offic.
leg. ſtante enim auocatione cauſſæ per Papam
2 factæ, iudex † inferior, etiam de partium con-
ſenſu, procedere non poteſt: in tantum quod
ſecùs agens omnia acta ſunt nulla. Menoch. in
conſil. 83. nume. 31. in 1. volum. vbi dicit quod
3 appoſitio † manus ſuperioris habet vim de-
rogationis: imò, quod plus operatur, quàm
reſeruatio. faciunt tradita per Hieron. Gab. in
conſ. 166. num. 6. in 1. lib. dicens quod ſuper ne
4 gotio † cui Papa manum apponit, etiam ſiue
inhibitione, ligantur manus inferiorum, &
iſtos ſecutus eſt Lancell. de attent. cap. 10. in
2. part. nume. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. ampliando per di-
uerſos caſus. & ibi num. 44. dicit ex opinione
Ruin. in conſil. 176. nume. 6. in 5. volum.
quod iſtud debet intelligi etiam ſi auocatio
5 eſſet facta motu proprio; nam operatur † re-
uocationem etiam Iudice ignorante. quod ſe-
quitur additio ad deciſio. 480. Capell. Tholoſ.
verſic. Adde quod dicit. nempe quia ex ſola
ſimplici cognitione facta per Papam, videtur
reuocare iuriſdictionem de manu inferioris:
vt ibi in illa additione quia quando cauſſa †
6 agitur coram Papa, vel delegato ab eo, vide-
tur negocium reuocaſſe ab alijs. quod ita te-
nuit Innoc. in cap. Cum. M. ad finem. de con-
ſtitut. & ita quotidie ſeruatur in curia, vt cauſ-
ſa ſemel ad Papam delata non poſsit ab eo
extrahi, niſi de eius certa ſcientia. Put. deciſ.
240. nume. 2. libr. 2. ergo nulliter per Epiſco-
pum proceditur contra d. Manſionarium.

Quod iſta cauſa fuerit in manu Papæ me-
diante Reuer. Epiſcopo Nouariæ delegato,
non eſt neceſſe probare, cum ſit adeò noto-
7 rium † quod nulla poteſt tergiuerſatione cæ-
lari. capit. Tua noſ. de cohab. Cler. & mul. ſed
ſufficit eam allegare iuxta Gloſ. in Clem. ap-
pellanti. in littera E. de appel. imò ſufficit in-
feriorem habuiſſe notitiam. ad trad. per Lan-
cell. vbi ſupra, num. 23. & ſic omnia attentata
poſtea ſunt reuocanda. Ex quibus reſultat cō-
cluſio, quod ſi cauſſa iſta eſſet ſimoniaca; (qđ
tamen non eſt dicendum, ſaltem ex parte
Manſionarij, vt infra dicetur) intelligere-
tur remiſſa; ex quo Papa contra eum vlterius
non

8 non proceſsit; quia data ſcientia † Suæ Sancti-
tatis; per tollerantiam, intelligeretur remiſſa
ſimonia de iure poſitiuo introducta: ad quod
oſtendendũ aduerto, ꝙ duplici modo dicitur
aliquid eſſe ſimoniacũ: Primò qñ aliquid eſt
prohibitum quia ſimoniacum. Secũdò qñ eſt
Simoniacum quia prohibitum & inter iſta eſt
9 maxima differentia; nam prohibitum, † quia
eſt ſimoniacum, eſt de iure diuino; vt vende-
10 re Sacramenta & ſimilia: ſed Simoniacum, †
quia prohibitum, eſt de iure poſitiuo. vt ita no
tat Gl. in cap. Ex parte, il 1. in verbo, dimitte-
re. de offic. deleg. & in ca. Cum pridem. in ver-
11 bo, Illicite. de pact. & in his, † quæ ſunt de iu-
re poſitiuo, ſcientia, & tollerantia Papæ excu-
ſat. Lancell. de attent. in 3. part. ca. 29. num. 55.
& 56. Innoc. in c. Quia circa. de conſang. & af-
12 fin. dum dicit quod diſsimulatio † habet vim
diſpenſationis: ad quod facit optima Gl. in ca.
Aqua. in verbo Tolleramus. de conſec. Eccleſ.
vel altar. Caſſad. qui loquitur in terminis. de-
ciſio. 2. num. 4. de Simon. vbi concludit quod in
his, quæ ſunt Simoniaca, quia prohibita, Papæ
tollerantia excuſat: quod etiam probat ſecũ-
dum Armill. tit. de Simon. num. 8. Sylu. etiam
in ſumm. eiuſdem tit. ſub num. 4. eo ipſo quod
13 Papa † habet notitiam rei illicitæ, & nihil fa-
cit, intelligitur purgatum vitium. de quo eſt
text. cum Gloſ. in verbo, Ex iuſsione. in ca. Niſi
eſſent. de præben. ex quibus datur intelligi,
quod nulliter proceditur contra d. Manſiona-
rium; tum ex defectu iuriſdictionis; tum etiam
quia quatenus Simonia aliqua fuiſſet ex par-
te d. Manſionarij (quod eſt à veritate alienũ,
vt infra demonſtrabitur) intelligeretur eſſe
purgata.

Modo ad cognitionem iſtius caſus, An ſci-
licet iſte manſionarius commiſerit Simoniam?
eſt aduertendum quod ſimonia in his, quæ
ſunt iuris poſitiui, vt tradunt Canoniſtæ in Ru
brica iſtius tituli de Simon. & præſertim Ho-
14 ſtien. in ſumm. eſt dare, † vel recipere aliquod
temporale, pro ſpirituali, vel ei annexo: ſecũ-
do autẽ Theologos, de quibus ſummiſtæ eod.
tit. eſt ſtudioſa voluntas emendi, vel venden-
di aliquid ſpirituale, vel annexum ſpirituali:
vnum autem hoc eſt, quod ſimonia committi-
tur dando, vel recipiendo aliquid temporale
pro ſpirituali, vel annexis; ſi modo id fiat ani-
mo deprauato. ſicuti tradunt Doct. in eo. tit.
Ergo à contrario ſenſu non erit Simonia dan-
do aut recipiendo quid temporale pro aliquo
15 non ſpirituali, vel annexo: ſed penſio, † quæ
non ſit data in titulum beneficij, conſiſtit in
ſola, & mera temporalitate; vt notat Felin. in
c. Ad audientiam il 2. verſic. 4. concluſio. de re-
ſcript. Card. in Clem. 2. quæſt. 9. de offic. Ordin.
Hieron. Gig. de penſ. quæſt. 7. & quæſt. 21. cum
16 ibi alleg. quæ † non venit appellatione bene-
ficij. vt in d. cap. Ad audientiam; vbi Abb. in
17. 1. notab. dicit quod Penſio † impoſita, ſuper
fructibus beneficij non poteſt dici, benefi-
cium; quia eſt quid temporale; quod proſe-
quitur Gom. in regula de Trienn. poſſ. quæſt.
50. dicens quod onus penſionis impoſitæ ſu-
18 per fructibus eſt temporale, & eius cauſa †
eſt profana. & eſt tex in c. Quamuis vbi Fran.
19 Arch. & alij. de præben. in 6 & penſio, † quæ
non ſit data in titulum beneficij, cadit in Lai-
cum, qui non tenetur dicere Officium, de quo
late Gig. eod. tit. de penſ. quæſt. 30. & in tan-
tum quod cum eo poſſet diſpenſari, vt ſi ma-
20 trimonium † contraheret licitè penſionem
haberet. Imol. in c. Diuerſis. nu. 5. de Cler. con-
iug. & communiter Doct. in c. 1. eod. tit. Cuch.
in ſua inſtituta Canonica. titu. de hor. Canon.
21 num. 17. vbi dicit quod penſio † non eſt bene-
ficium, & poteſt dari mero Laico. Dediſſe igi-
tur ſcutos 50. Rener. Domino Mediatori inter
Epiſcopum, & Manſionarium non facit ſimo-
niam, nec etiam ex parte d. mediatoris, licèt
22 fuerit turpis quæſtus: quia vendere † Offi-
cia Eccleſiaſtica, temporalia non conſtituit
ſimoniam, ſed ſolum facit turpes quæſtus. In-
nocen. in cap. 1 ne Præl. vic ſu. quem ſequitur
Gom. Villad. titu. de legat. quæſtio. 15. nume.
4. dicens quod vendere Officia Eccleſiaſtica,
quæ ſpiritualitatem non habeant annexam,
non eſt ſimoniam committere; licet ſit abſti-
nendum propter ſpeciem mali: ergo in caſu
propoſito non eſt ſimonia. Caccialup. de penſ.
23 quæſt. 10. hinc eſt quod ſola † partium volun-
tate penſio poteſt remitti, & caſſari ſine Papæ
auctoritate. vt tenuit Lud. Gom. in regula de
infirm. reſsign. quæſt. 16. qui multa ad propoſi-
tum præſentis caſus notat, & eſt videndus: &
24 in ſpecie dum dicit, quod penſiones † æquiſ-
parantur contractibus profanis; & ideò in eis
non poteſt fieri ſimonia; ſicuti non committi-
25 tur vendendo † præbendam temporalem:
quod tenuit Rot. anno Domini 1552. quarto
Aprilis; vt refert Paul. Caputaq. deciſio. 237.
26 in 3. part. præbenda † verò temporalis illa eſt,
quæ non habet Canonicatum annexum: ſicut
not. Ioan. de Selu. tit. de benef. quæſt. 7. nume.
4. ita, & pari ratione penſio, quæ non ſit data
in titulum beneficij, cum ſit quid temporale,
27 non conſtituit ſimoniam. Quæ autem ſint †
ſpiritualia, vel ſpiritualitati annexa fuſius ha-
betur per d. Ioan. de Selu. in eo loco nume. 43.
& 44. in quibus non eſt facta mentio de pen-
ſione licet de præbenda, quæ ſit Canonicatui
annexa; ergo non eſt cur in iſto caſu agatur de
ſimonia: ſed ſolum de turpi quæſtu: ad cuius
reſtitutionem ille mediator teneretur.

Nec obſtat quod hodie penſiones nõ impo-
nãtur niſi à Papa; ideò ille mediator, & Caſalis
nõ poterat extinguere illud qđ nõ erat in eſſe:
& quod in caſibus etiã in quibus penſio aucto-
ritate Papæ, ſit conſtituta, non debet extingui

ſine eius auctoritate, dando, vel recipiendo pe
cuniam pro annatis ad tollendam ſuſpenſio-
nem rei illicitæ. Quia primæ obiectioni reſpõ-
deo, quod iuxta regulam Cancellariæ non poſ-
28 ſunt expediri † penſiones niſi de conſenſu par
tium: vt refert Felin. in d. cap. Ad audientiam,
verſic. 3. concluſio. de reſcrip. vbi dicit quod ſi
quis renuntiat beneficio, ea intentione, & tra-
ctatu præhabito, quod ſubintrans, etiam ſi eſ-
ſet illius amicus, ſoluat ei penſionem obtinẽ-
dam à Papa, non incurrit aliquam Simoniam:
quia in beneficio non fuit facta conuentio: &
ſic eſt in caſu præſenti, quia in beneficio nulla
fuit facta conuentio illicita; neq; pro collatio
ne beneficij fuit aliquid datũ, aut receptum;
ſed tantum actum fuit de penſione admitten-
29 da per Papam, coram † quo non cadit Simo-
30 nia, & ſufficit quod ſupplicatio † ſit ſignata
etiam ſine Literarum intimatione, vt agi poſ-
ſit ad eam habendam. Gig. latè d. tit. de penſ.
31 quæſt. 34. num. 3. & 4. quia ſola ſupplicatio † ſi-
gnata probat, & perficit gratiam. Caſſad. titu.
32 de penſ. deciſ. 2. nu. 10. vbi dicit, quod literæ †
expeditæ tantum operatur, vt pœnæ in eis cõ-
tentę poſsint fulminari contra non ſoluentẽ.
& ſic infero ad ſecundam oppoſitionem quod
Caſalis habuit iuſtam cauſſam ſoluendi ſcutos
50. pro extinctione decem, ſtante maximè mã-
dato ad conſentiendum 50. pro penſione, qui
veriſimiliter potuit credere Papam admitte-
re in 50. & quia litteræ nondum fuerant illi
intimatæ, vt ſcire potuiſſet Papam voluiſſe
penſionem ſolum in 40. reſeruatam: quæli-
33 bet enim cauſa, † etiam beſtialis, excuſat à
dolo. Caſſad. vbi ſupra. num. 5. Paul. deciſ. 108.
in fin. in 3. part. Gramar. vot. 19. num. 6. vbi di-
34 cit procedere etiam ſi ſit † cauſa iniuſta, quæ
ſit de genere prohibitorum: itaque eſt iudi-
candum nullum fuiſſe delictum. vt ipſe Paul.
atteſtatur in deciſ. 137. nu. 4. in 3. part. ad quod
faciũt tradita per Gig. d. tit. de penſ. quæſt. 87.
nu. 7. vſq; ad finem. & ex iſtis concludi poteſt
d. manſionarium indebitè moleſtari; & liberã-
dum eſſe. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XXII.

Matrimonium ſecundum, an probari debeat, vt ſecundus vir habeat dotem.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio debet probari per ſcripturam.*
2 *Notarij fides non probat: & quando num. 8.*
3 *Dotem non debet habere maritus, qui vxorem non alit.*
4 *Maritus negligens curare vxorem infirmam expellitur ab eius ſucceſsione.*
5 *Conditiones ab vxore fieri poſſunt de non habitando in certo loco.*
6 *In fauorem matrimonii in dubio eſt iudicandũ.*
7 *Vnico aſſerenti de matrimonio creditur contra plures atteſtantes.*
8 *Notario creditur de geſtis in eius ſcriptura.*
9 *Filia infamando matrem excluditur à ſucceſsione: & eſt ingrata, num. 10.*
11 *Regula Cancellaria non attenditur extra curiã.*
12 *Diſpenſatio, ſicut alia res, probari poteſt per teſtes.*
13 *Maritus non tenetur alimentare vxorem, quæ dotem non dedit.*
14 *Dos datur ad onera matrimonii ſuſtentanda.*
15 *Vxor ſeorſum à viro habitans non habet alimenta.*
16 *Vxor quando ſequi debet virum, non obſtantibus pactis.*

Adſit Spiritus Sanctus.

FACTI SPECIES.

Dominus Orphæus accepit in vxorẽ
D. Eleonoram viduam, quæ ex pri-
mo viro reliquit D. Agnetem filiam
& hæredem; qua D. Eleonora mor-
tua D. Orphæus petit dimidium dotis, quod
vigore ſtatuti lucratus fuerat; ſed quia inter
ipſum, & d. D. Eleonoram erat affinitas; d. D.
Agnes opponit de inualiditate matrimonij;
ad quod probandum D. Orphæus produceit fi-
dem Notarij Eccleſiaſtici fori, in qua aſſeritur
per d. D. Orphæum præſentatam fuiſſe diſpen
ſationem Papæ; eamq; iuſtificatam admiſſam
fuiſſe: & licentiam conceſſam dictis Dominis
Orhhæo, & Eleonoræ contrahendi. Modo quæ
ritur, An ſufficiat ad validitatem matrimonij,
& conſequendum d. dimidium dotis?

Et videretur concludi poſſe matrimonium
non fuiſſe probatum; quia quando requitit di-
1 ſpenſationem; diſpenſatio † debet probari per
ſcripturam, nec teſtes ſufficiunt, vt in regula
Cancellariæ. 56. in antiqua impreſsione, & 46.
in moderna: & tradit Ioſeph. Maſcard. in 1. vo-
lum. de probat. concl. 523. num. 2. nec creditur
2 † fidei Notarij: niſi probet de commiſsione ſi-
bi delegata. Nicoal. Boer. de poteſt. leg. à lat.
in prin. num. 30. Innoc. in c. Cum in iure. num. 4.
de Offic. deleg. Et data validitate matrimonij
3 non videtur † locus dimidio dotis; quia expen
ſas infirmitatis, & ſepulturæ nullas fecit. l. qđ
in vxorem. iuxta Glo. C. de negot. geſt. Bald. &
4 alij in d. l. quod in vxorem. maritus † enim qui
negligit curare vxorem infirmam; priuatur ſuc
ceſsione. Fran. Caldaſ. in l. ſi Curatorem. in ver
bo, Sua facilitate. num. 21. C. de in integ. reſtit.
Nec videtur obſtare quod vir requirat vxorẽ
5 ſeorſum habitantem, quia aderat † conditio,
vt ipſe habitaret Mutinæ, & valuit. Syluеſt. in
ſumm. in verbo vxor. num. 8. Abb. in cap. 1. num.

Digitized by Google

4.qui mat.accuſ.poſſ.

6 Tamen quia in fauorē † matrimonij ſemper
eſt iudicandum in dubio. cap. fin.de re iud.&
7 ſtatur vnico † teſti deponenti ad eius fauo-
rem,licèt plures ſint contrarij.Felin.in c.1.de
de ſponſ.Abb.But.& Hoſtien.in cap. Si uir.de
cogn.ſpirit.Cuch.in ſua inſtit.can. titu. de Sa-
cram.mat.nu.157.contrarium pro concluſione
haberi debet.& tāto magis exiſtente fide No-
tarij, qui nedum de præſentatione diſpenſa-
tionis,ſed de ſententia lata atteſtatur; cui ſtā
8 dum † eſt ad tradita per Ioſeph.Maſcard.con-
cluſ.4.nume.23.verſic.Veruntamen,nec obſtat
alia eius concluſio 522.quia loquitur de incō-
patibilitate beneficiorum;cuius de facile non
præſumitur diſpenſatio;ſed ſecùs in matrimo
nio.& ibi.num. 8. etiam contrarium recitat ex
Anch. opinione.

9 Nec attēdi debet oppoſitio eius filiæ,† quæ
notando matrem de infamia,eſſet repellenda
ab eius hereditate.Auth.Vt cum de appel.co
gnoſ.§.Cauſſam,coll.8.& Auth.non licèt.C.de
10 lib.præter.ingrata † enim eſſet.Specul.de nat.
ex lib.vent.num.12.& 13. & conſequenter de-
betur dimidium dotis ad diſpoſitionem ſta-
tuti.Neq; regula Cancellariæ obſtat,quia illa
11 ſolum † habet locū in curia Romana,& edi-
ta fuit ad vtilitatem d.Cancellariæ extra Cu-
12 riam verò diſpenſatio,† ſicut aliæ res, proba-
ri poteſt per teſtes. vt tradit Borgn. de irre-
gul.tit.de probat.diſpenſ.num.7.in 2.part.

13 Nec tenebatur † vxorem alimentare, tum
quia dos ei data non fuerat. Alex. in l. Si cum
dotem.§.Sin autem in ſucceſſio.Num. 8. ff. ſol.
14 mat.deciſ.Pedem.132.nume. 8. & dos † datur
viro ad onera matrimonij ſuſtinenda. l. pro
oneribus.C.de iur.dot.l.Dotis fructuus ff.eod.
tit.tum etiam, quia cum illo non habitabat:
15 vxor † enim ſeorſum à viro habitans non po-
teſt petere alimenta:Gl.in cap. Significaſti.in
verbo, materiam. de diuort. nec obſtant con-
ditiones de habitando Mutinæ, ſecūdum Syl-
ueſt.in verbo vxor,nume.8. quia illud non ha-
16 bet locum quando † alibi vir habeat domici-
lium ex cauſſa: vt illic Sylu. & Abb. in loco al-
legato,& ita iuris eſſe cenſeo ſaluo &c.

CONSILIVM XXXVIII.

Prouiſus Apoſtolicus an præferatur præſentato.

SVMMARIVM.

1 *Papa non videtur derogare Iuri patronatui, niſi expreſsè dicat.*

2 *Iuri patronatui ex præſcriptione derogatur ſine expreſsione,contra infra num.5.*

3 *Ceſſat ratio ne laici retrahantur, quando iuſpatronatus non ſit ex fundatione.*

4 *De quaſi poſſeſsione præſentandi debet etiam fieri mentio in litteris Papæ.*

6 *Beneficium iuſpatronatus per immemorabile tempus tollit coniecturam ne laici retrahantur.*

7 *Literæ Papales non facientes mentionem de pendentia litis ſunt nullæ.*

8 *Vltimus ſtatus præſentandi non tollitur, ſi in litteris Papæ nō ſit facta mentio iuriſpatronatus.*

Auxilium à Domino.

ACTI SPECIES.

VAcante beneficio,ſeu Capellania S.Catherinæ:dum agebatur an familia de Muzzarinis haberet ius patronatum,& Reuer. D. Paulus præſentatus admitti debuiſſet: quidam Reuer. D. Iulius Cæſar obtinuit a Papa. d. beneficium,& præſentatis litteris collationis, habuit poſſeſsionem ex decreto Ordinarij, qui tamen reſeruauit iura patronorum, & ipſius præſentati; declarans huiuſmodi poſſeſsionem nullum præiudicium afferre nec illis de Muzzarinis,neq; ab eis præſentato: & poſtea fuit data ſententia, declarando Muzzarinos habere ius præſentandi; & ab eis præſentatus fuit admiſſus, & in poſſeſſionem miſſus: vnde quæritur quænam prouiſio valeat;illa ſcilicet Papæ, in qua non fuerat facta mentio Iuriſpatronatus, nec etiam per verba(vt aſſeritur) an prouiſio Ordinarij?

Et prima facie videretur concludi poſſe col
lationem Papæ valere: nam quamuis non vi-
1 deatur † derogare Iuri patronatui,niſi expreſ-
sè dicat.cap.Decernimus 16.queſ. 7.c.Illud.in
fine.de iur.patron.illud tamē procedit qn̄ iuſ-
patronatus ſit acquiſitū,dotatione,vel funda-
tione,aut contractione: quia ibi agitur de ti-
2 tulo:ſecùs † verò ſi tractetur de præſcriptione
& conſuetudine:quia in iſto ſecundo caſu ceſ-
3 ſat † fundamentalis rātio, quæ eſt,ne laici re-
trahantur ab huiuſmodi operibus, cum nihil
de ſuo poſuerint.ſicut probat Caſſad.deciſ. 4.
num.3.de probat,ſequendo Fed.de Sen.in cō.
65.Infraſcriptæ quæſtiones,in prin.

Sed in præſenti caſu contrarium eſt verius;
nam etiam quando quis eſt tantum in quaſi
poſſeſsione præſentandi,acquirit tale ius, qđ
4 ſi in prouiſione Papæ † non fuerit facta men-
tio de iſta quaſi poſſeſsione, non afferat præ-
iudicium:vt ita expreſsè tenet Card. in conſi.
69.num.6. & Ferret.in conſ. 293.num. 10. in 2.
5 part. dicens quod Papa † per ſuam liberā col-
lationem non videtur derogaſſe iuri patrona-
tui,nec quaſi poſſeſsioni præſentandi,id quod
tenuit etiam Pet.Rebuff.in pract. benef. in 3.
part.ſignat.nu.24.dicens,faciendam eſſe men-
tionem in litteris Papæ, de quaſi poſſeſsione
præſentandi;quia difficilius Papa concederet:
quod maximè procedit in iſto caſu; vbi fuit
6 probatum quod beneficium † per immemora-
bile

bile tempus fuit in ſeruitute iuriſpatronatus
quõ caſu tollitur coniectura libertatis & præ-
ſumitur quod ab initio fuerit acquiſitum fun-
datione, ſeu dotatione, vel conſtructione. vt
probat Felin.in tit.quando Literæ Apoſt. noc.
par.ad finem.& ipſe Caſſad.in deciſ. 4. allega-
ta,nume.7.nam ineſt illa ratio, ne Laici retra-
hãtur.Et in iſto caſu magis hoc procedit,quia
nedum Papæ non fuit narratum de iure patro-
7 natu, ſed neq; de litis pendentia.vnde litteræ
† remanent vitiatæ prout probat Felin. in ca.
Super litteris. colum. 7. in 6. reg. de reſcrip.&
Caputaq. in deciſ.189.in 3.part.dicit quod vl-
8 timus ſtatus † præſentandi per collationem
Papæ non tollitur, quando non ſit facta men-
tio iuriſpatronatus ex quibus coguoſci poteſt
gratiam Papæ fuiſſe ſubreptitiam; & inſtitu-
tionem de præſentato præualere.Laus Deo,&
B.M.ſemper Virgini.

CONSILIVM XXXIX.

Clauſula, parito iudicato, quomodo proce-
dat,

SVMMARIVM.

1 *Clauſula,parito iudicato, habet effectum ſolum in ſimplici reſcripto reſtitutionis.*

2 *In profanis nõ habet locum clauſula, parito iudicato.*

3 *Parito iudicato non operatur in caſu mixturæ.*

4 *Remedium appellationis eſt contrarium clauſulæ, parito iudicato.*

5 *Ratione exceſſus etiam clauſula, parito iudicato, nõ operatur.*

Diuino poſtulato ſuffragio.

FACTI SPECIES.

CLauſula parito iudicato, vt ha-
beat locũ requiritur,quod cauſſa
1 ſit in ſimplici reſcripto † reſtitu-
tionis in integrum; vel propter
tres ſententias conformes; vel
propter lapſum fatalium: in quo
caſu curia Romana concedit, ſignaturam cum
clauſula, parito prius iudicato, & conſtito de
bono iure:vt per Ferret.conſ.42.volum.1. Sta-
fil. de lit. grat. & iuſt. ad fin. veſtr.in prat.cur.
Roman.lib.8.tit.de reſtit.in integ.nu.10. quia
in huiuſmodi caſibus virtus. d. clauſulæ hoc o-
peratur,vt prius relaxetur poſſeſsio,& fructus
reſtituantur, ſoluanturq; expenſæ, vt Ferret.
in eo loco.num.7.& ſequitur Odo. Sfor. de re-
ſtitu.in integr.par.2.quæſt. 72.num. 62.& 63.&
Lancell.de attent.c.18.num.127.fol.mihi 386.
quod procedit ſolum in beneficialibus cauſsis;
2 ſecùs vero in profanis, † in quibus pendente
cauſſa reſtitutionis, ſuſpenditur executio; vt
declarat Sfort.in allegato loco.num. 63.verſic.
ſed tu aduerte.

Sed quando non agitur de ſimplici caſu re-
3 ſtitutionis; ſed de quadam † mixtura; prout
eſt appellationis,& nullitatis dictionis, ac re-
ſtitutionis in integrum,addita clauſula, pari-
to iudicato; ea non operatur effectum de quo
ſupra; vt in terminis probat Cagnol. in l. res
iudicata.nume. 9.ff. de reg. iur.ea ratione quia
appellatio & nullitatis dictio ſuſpendit iudi-
4 catum:nempe quia remedium † appellationis
eſt contrarium effectui. d. clauſulæ, parito iu-
dicato: quod etiam habet locum in exceſſus
dictione;nam talis appellatio retardat execu-
tionem.Lancell.de attent.tit.de attent appel.
pend.limit.83.num.25.vſq; ad num.31.& idem
5 eſt dicendum ratione exceſſus † vt d. clauſula
non operetur: quod Rot. Rom. tenuit die 15.
Nouembris 1560.per Reuerendiſs. Paleotum.
deciſ.454.incipit. latis tribus conformibus. &
eſt in terminis,quod ſcilicet illa clauſula ope-
ratur ſolum quando ſumus in ſimplici reſtitu-
tione in integrum; ſed in alijs remedijs ſimul
intentatis,& mixtis,de quibus ſupra, non ha-
bet locum:ſicut probant iura ſuperius allega-
ta.& ſic illa clauſula operatur tum quando om
miſsis alijs remedijs ſolum petitur reſtitutio
in integrum: in alijs verò remedijs, appella-
tionis, nullitatis; & exceſſus ceſſat illius vir-
tus; & ita cenſeo.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM XL.

De exemptione colonorum, & emphyteutarum
Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Serui Eccleſiarum non poſſunt grauari à ſæcularibus.*

2 *Ruſtici Eccleſiarum non ſunt ſubiecti foro ſæculari pro rebus Eccleſiæ.*

3 *Emphyteutæ Eccleſiæ non ſunt ſubiecti Laico Iudici.*

4 *Immunitas conceſſa rebus tranſit ad quoſcunq; eas poſsidentibus.*

5 *Nemo debet duplici onere grauari.*

6 *Emphyteutæ Eccleſiæ poſſunt ab ea collectari,& num.10.*

7 *Emphyteutæ Eccleſiæ non poſſunt grauari à ſæcularibus.*

8 *Emphyteutæ priuati tenentur ad collectas domino temporali.*

9 *Laicus non habet iuriſdictionem in Eccleſia.*

11 *Coloni Eccleſiæ non tenentur domino temporali pro rebus Eccleſiæ.*

12 *Conductores rerum Fiſcalium non obligantur ad collectas.*

13 Maior

13 *Maior eſt dignitas in Eccleſia, quàm in Principe ſæculari*,
14 *Coloni Eccleſia non tenentur ad onus extraordinarium ſæculare*.
15 *Immunitas tranſit ad conductorem, & emptorem*.
16 *Conſuetudo habet vim priuilegij*.
17 *Conductores cameræ intelliguntur cõtraxiſſe iuxta ſolitum*.
18 *Nemo transfert in alium quod non habet*.
19 *Colonus partiarius non poſſidet, ſed ſolum detinet*.
20 *Fructus dicuntur expenſis deductis*.
21 *Coloni, qui ſumptibus domini colunt, tenentur ad collectas*.
22 *Emphyteutæ, & Coloni Eccleſiarum, ratione Canonis quē ſoluunt, non tenentur ad collectas*.
23 *Fructus emphyteuſis, & coloni ſunt obligati Eccleſiæ*.

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

FVit immemorabilis conſuetudo, quod
coloni,& emphyteutæ Eccleſię Carpen
ſis pro rebus Eccleſiaſticis fruerentur
immunitate;& cum ratio fortilitij, via-
rum, & põtium refectione occurrebat, vnani-
miter cum clericis concurrebant;tanquam vnũ
corpus cum ipſis: & ex decretis etiam Ducali-
bus coloni erant exempti in venditione ſuorũ
animalium, pro concurrenti quantitate hono-
rantiæ,quam ſoluebant ſuis dominis pro poſ-
ſesſionibus Eccleſiaſticis;nunc modernus con-
ductor Gabellarum prætendit eos nequaquam
immunitate frui poſſe : & conſultus reſpondi,
vt infra.

In Concilio Toletano,de quo in c. Eccleſia-
rum ſeruos. 12.q.2.ſtatutum fuit,quod ſerui Ec
1 cleſiarum,† vel cuiuſuis clerici,non fatigaren-
tur à Iudice ſæculari, aut publico exactore in
aliquo angariarum genere,ſub Eccleſiaſticæ cõ
munionis priuatione : quod eſt præcipuum in
2 ruſticis † circa pertinentia ad poſſesſiones Ec-
cleſiarum;vt non ſubſiut ſæculari foro; ſed Ec-
cleſiaſtico.c.Iudicatum.89. diſtin.quare colle-
ctari non poterunt à ſæculari, id enim minimè
licet,niſi in ſubditis,vt tradir Bertha.in princ.
primæ part.tract.de Gabel. quod eſt etiã cau-
3 tum pro emphyteutis;† quod latè probat Pet.
Duen. in reg. 100. in 2. & 3. ampliatione; nam
4 immunitas†conceſſa rebus tranſit ad quoſcun-
que res habentes.l.Aetatem.§.Rebus.ff.de cẽſ.
Io.And.in add.ad ſpecul.de exact. verſ.tracta-
uit Vbertus de Bobio.& latè Decian. reſpouſ.
51. in 3.vol.qui eſt videndus: & ſic emphyteu-
ta.& colonus,ratione rerum Eccleſiarum,quas
posſident, & colunt, non poſſunt grauari à ſæ-
culari Principe,ſeu Iudice:tum quia ſæculares
perſonæ non debent habere ius in rebus Eccle
5 ſiaſticis: tum etiam quia nemo† debet duplici
onere grauari.l.nauis.§.Cũ autem.ff.ad l.Rhod.
6 de iact.Illi enim †grauari poſſunt ab Eccleſia:
vt refert,& probat Pet. de Vbal.in conſ.2.poſt
tract. quem facit de collect. vbi concludit do-
7 minum temporale† non poſſe eos grauare,nec
in liuello,nec etiam in melioramentis in re Ec
cleſiaſtica factis.& idem tenuit Boſ. in tit. de
prin.& priuil.eius.num.128. qui titulus eſt in-
ſertus in eius tractatu criminali : Et rationem
adducit,quia ſatis grauantur ab annuo liuello
loquendo de emphyteutis.Et ad hoc facit do-
ctrina Bart. in l.Priuate.C.de excuſ. mun. libr.
10. cuius dictum procedit de iure,licet ipſe di
car non ſeruari Peruſiæ,quod adhuc cõtra fuit
in caſu propoſito. quia emphyteutæ, & coloni
reſpectu bonorum Eccleſiaſticorum à ſæcula-
ribus fuerunt immunes : & conſeruari debent
potiſſimum alia ratione; quia emphyteutæ
8 † priuati tenentur ad collectas domino tempo
rali.l.2.C.de iur.emphy.aliàs dominus propriè
tatis teneretur.l.Obſiſtere.c.De anno,& tribu.
lib.10.vbi Bar.in 3.lectura:Eccleſia verò nõ te-
9 netur,in quam†laicus non habet iuriſdictionẽ,
nec iure diuino;nec canonico; neque ciuili : vt
de diuino habetur.in c.7.primi lib. Eſdræ. ibi.
Vobis quoque notũ facimus. De iure canoni-
co,eſt tex. in c. Nunminus.de immun. Eccleſ.
Syluest. videndus in ſum.verbo immunitas 1.n.
16.& infra.& de iure ciuili in l.Placet.C.de Sac.
10 San.Eccl.& cõſequẽter emphyteuta†Eccleſiæ
qui pro domino Eccleſiaſtico teneretur, reſpe
ctu rei Eccleſiæ;vt tenet.Petr.de Vbal. in d.cõ
ſil.2.num. 7. Acceſſorium enim ſequitur ſuum
principale.cap. Acceſſorium de reg.iur. in 6.&
11 hoc procedit etiam in colonis, † qui non te-
nentur domino temporali ad aliquod onus,
ſed Eccleſiæ.l.ſi penes.C.de agric.& cenſ.libr.
12. 11.& illic Bart.& ſicut conductores † prædio-
rum fiſcalium non obligantur ad collectas.l.
Semper.§.Conductores.ff.de iur.immun.& d.l.
Priuate.de excuſ.mun.lib.10. vbi in ſpecie lo-
quitur de emphyteutis Principũ; qui nõ tenẽ-
tur: & à fortiori non tenentur emphyteutæ
13 Eccleſiæ,aut eius coloni;cũ ſit maior † digni-
tas in Eccleſia quàm in Principe.ca.Duo ſunt.
& c.ſequenti.96.diſtin & ideo nec emphyteu-
tæ,nec coloni, pro rebus Eccleſiæ ad inſtar re
14 rum Principis : imò magis non tenentur † ad
aliquod onus extraordinariè impoſitum. l. 1.
C.de priuil. dom. Augu. lib.11.quia ſicut onus
15 tranſit ad emptorem, ſeu conductorem, ita †
immunitas. ad not. per Bart.in l. Licitatio §.
Mercatores. ff. de pub. & vectig. & faciunt ſu-
praſcripta iura:nam immunitate cõceſſa rebus
Eccleſiæ gaudent etiam qui eas colunt. Gloſ.in
Clem.1.verbo excolendas.de decim. Rot.in an
tiq dec.363.alias 5.de priuil.& tradit Ferret.in
conſ.

Digitized by Google

conſ.102.num.13.& tantò mangis quia eſt immemorabilis conſuetudo quod non ſoluantur aliquæ collectæ; & in caſibus in quibus Clerici auxiliantur Laicis , quod emphyteutæ, & coloni concurrant cum Clericis; quæ conſue-
16 tudo † habet vim priuilegij à Principe emanati:& in tantum quod per ſe ſola ſufficit. ca. Super quibuſdam.§.Præterea. vbi Gloſ. in expreſſo cum ibi allegatis.de verb. ſignif.& tradit Capuraq.deciſ.56.lib.3.& Ferret.in conſil. 249.nume. 18.in 2.part.quam conſuetudinem moderni conductores tenentur obſeruare:ſe-
27 cundum quam † intelliguntur contraxiſſe cũ ſereniſsima Camera;niſi in expreſſo fuiſſet cõceſſum de collectando inſolita: quod validis argumentis probar Pariſ.de Put. tit. de Synd. § Conſuetudo,num.5.quod tamen non haberet locũ in Clericis, nec eorũ colonis, aut em-
28 phyteutis per iura allegata .cum nemo † poſſit in alium plus iuris tranferre,quam ipſe habeat.c.Nemo de reg.iur.in 6.

Nec obſtat text.in l.Si pendentes.§.Siquid Cloacatij.ff.de vſufru.nec Fed.de Sen.in conſ. 3.quia ille text.loquitur de vſufructuario ſim-
19 pliciter,qui poſsidet iure ſuo; ſed colonus † partiarius non poſsidet,ſed ſolum detinet. vt ita probat Alex.in conſ.35.num.2. & 12.vol. 4. & eadem ratio militat in emphyteuta; quia ille non dicitur ſimpliciter poſsidere,qui percipit fructus loco expenſarum,& operum: nã
20 fructus † dicuntur deductis expenſis,& laboribus. l. fructus. vbi communiter Doctores. ff. ſol.mat.& habetur in extrauag. comu. in titu. de decim.verſic. in ſoluendo decimam. & illa
21 rario fortaſsis,procedit in illis, qui † ſumptibus Domini colunt: ſecùs verò eſt in his qui proprijs ſumptibus colunt. & ita tenet Abb. in cap.Ex parte.nu.20. de decim. hi enim non ſunt obnoxij; vt paſsim tradit deciſio.Pedem.
22 83.nu.3.qui ratione † Canonis,quem ſoluunt & expenſarum,ac laborum , non tenentur; &
23 cuius ratione fructus † terum quas habent , & coluut ſunt obligati Clerico , ſeu Eccleſiæ. Decian.reſpon. 50.in prin.& volum.3. ita reſideo,quod emphyteutæ,& coloni Eccleſiarum non poſsint collectari , nec grauari pro rebus Eccleſiarum à ſeculari: ſaluis tamen rationibus allegatis infra conſil.27.in fine:Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XL.

Prouiſus Apoſtolicus an præferatur præſentato.

SVMMARIVM.

1 Collatio Papæ eſt præferenda, cæteris paribus.
2 Primò miſſus in poſſeſſionem eſt antepouendus.
3 Omne beneficium præſumitur liberum, & nu. 6.
4 Papa habet plenitudinem poteſtatis in beneficys.
5 Iuſpatronatus acquiritur ex fundatione, ſeu dotatione, vel multiplicatis præſentationibus.
7 Papa non tenetur facere mentionem de iurepatronata quod non eſt per fundationem, vel dotationem.
8 Prædo etiam eſt manutendus in poſſeſſione.
9 Poſſeſſio habet plus facti quàm iuris.
10 In poſſeſſorio non quæritur an quis poſſideat iuſtè.
11 Præſentatus in poſſeſſorio non tenetur oſtendere titulum.
12 in poſſeſſorio non admittitur oppoſitio, niſi conſtet de non iure agentis.
13 Poſſeſſor eſt præferendus proprietario.
14 Concilium loquitur de tit.in c.9.ſeſſ.25.
15 Prouiſio Papæ non valet in præiudicium poſſeſſionis,non facta mentione de ea.
16 Mentio proprietarij non eſt facienda ſed poſſeſſoris.
17 Teſtes de fama in antiquis probant.
18 Verba enunciatiua,concurrente longa poſſeſſione probant in antiquis.
19 Tempus 85. annorum ſufficit pro immemorabili, & num.20.
21 Ratio legis eſt anima legis.
22 Viuere 100.annos omnis præſumebatur.
23 Ceſſante ratione,ceſſat lex.
24 Omnis diſpoſitio per rationem reſtringitur.
25 Tempus excedens annos 40. hodie habetur loco annorum 100.
26 Iuſpatronatus acquiritur de iure communi præſcriptione.
27 In præſcriptione tria requiruntur.
28 Bona fides probatur probando per annos.20.poſſediſſe.
29 Veritas præſumitur ex immemorabili.
30 Epiſcopus in bulla aſſerens iuſpatronatum præſumitur dicere veritatem.
31 Iuſpatronatus acquiritur etiam per ſolam antiquam poſſeſſionem.& 32.
33 Declaratio congregationis in c.9.ſeſſ. 25. Concilij.
34 Probata ſeruitute præſumitur pro ea, ſicut pro libertate.
35 Titulus reſultat ex immemorabili, & num.36.
37 Duo vincula magis ſtringunt quàm vnum.
38 Papa non cenſetur derogare iuri in re, nec ad rem.
39 Natura legis eſt dare remedium futuris.
40 Gratia Papæ eſt nulla, ſi non ſit facta mentio pendentiæ litis.

Dominus

Dominus dabit mihi verbum virtutē multa.

VAcante Capellania. S. Chaterinæ
quidam prætenſi patroni præſen
tarūt Reuer. Paulum;& facta ad-
miſsione, ſi & inquantum, infra
tempus citationis ad valuas Ec-
cleſiæ ad formam.c. fin. de elect.
lib.6.patroni præſentarunt quatuor inſtrumē-
ta:primum de anno 1485.in quo conſtabat fa-
ctā fuiſſe præſentationem, & inſtitutionem:
ſecundum in quo Vicelegatus Bononienſis cō
tulerat Capellaniam derogando pro ea vice
iuſpatronatui.de anno 1527. tertium de anno
1529. in quo facta fuit alia præſentatio cum
inſtitutione,& aſſertione Ordinarij quod eſſet
de iurepatronatu. quartum de anno 1567. in
quo facta fuit præſentatio; & poſtea diligens
inueſtigatio, examinatis tribus teſtibus de au
ditu per tempus antiquiſsimum in fauorem
patronorum: & nouiſsimè probatum fuit ca-
pellam inſtauratam fuiſſe ab vno de conſorti-
bus patronorum. Et antequam daretur ſentē-
tia comparuit prouiſus Apoſtolicus cum bul-
lis,in quibus nulla fiebat mentio iuriſpatrona
tus, & fuit miſſus in poſſeſsinem ſine præiu-
dicio præſentati,& patronorum:& poſtea fuit
ſententiatum in fauorem iuriſpatronatus, &
præſentatus miſſus in poſſeſsionem. Quare mo
ta lite inter prouiſum Apoſtolicum, & præ-
ſentatum,quæritur quid iuris? ſtante maximè
diſpoſitione Concilij Tridentini, ca.9.ſeſſ.25.
de reform.

Et quod attinet ad poſſeſſorium videtur
quod ille qui à Papa fuit prouiſus ſit præfe-
rendus: tum ratione dignitatis eius collatio
1 † eſt anteponenda,cæteris paribus.tum etiam
2 quia fuit † primò miſſus in poſſeſsionem: vt
de vtroq; caſu compertum eſt in ca. ſi à Sede.
de præbend.in 6.

Et hoc procedit etiam ſi agatur de petito-
rio, quia in dubio præſumitur pro collatione
3 Papæ;nempè quia omne beneficium † præſu-
mitur liberum;& ad Ordinarium ſpectare niſi
probetur contrarium. c. Cum ex iniuncto. in
fin.de hæret.Fed.de Sen.conſ.234.num.4. ver-
4 ſic.Præterea:Papa † enim habet pleniſsimam
poteſtatem in beneficijs.Clem. 1. vt lit.pend.
& in iſto caſu,præſertim vbi non videtur ſuf-
ficienter probatum de iure patronatu ad di-
ſpoſitionem Conc.in d.c.9.& ſicut notant Ca-
noniſtæ in Rubrica tituli,de iur.pat. Nec qua-
ſi poſſeſsio præſentandi videtur obſtare; quia
ad acquirendum iuſpatronatum ad formam
5 Concilij requiritur† fundatio,vel dotatio;vel
aliàs præſentatio per immemorabile tempus.
aliàs præſumitur vſurpatio.Ant.de But. in ca.
dilectus.de offic.leg.Achil.deciſ.158.alias be-
6 neficium † præſumitur liberum,& prouiſio-
nem ad Ordinarium ſpectare.Clem.vnica. iun
cta Gloſ.in verbo diſpoſitionem. de ſuppl.ne-
gl.Præl.quam Gloſ. notabilem ſequitur Abb.
7 in c.1.nume.10. de electio. vnde non † tenetur
Papa facere mentionem de iurepatronatu;
quod non conſtabat per fundationem,vel do-
tationem.Caſſad.deciſ.4.de præb.nume. 3.vbi
de communi:& ſequitur Mand.in regula 32.q.
4.num. 8.& Felin. in tit. quando literæ Apoſt.
noc.pat.limit.11.

Quibus tamen non obſtantibus opinio con-
traria videtur de iure verior,& quo ad poſſeſ-
ſorium,& quo ad petitorium. In poſſeſſorio e-
nim non videtur dubitari poſſe, quin ſint in
poſſeſsione manutenendi;& cōſequenter præ-
ſentatus:c.conſultationibus.de iur.pat.in qua
8 † ēt prædo eſt manutenendus.c. In literis. de
reſtit. ſpol.& tenuit Rot. Romana,in terminis
præſentis conſultationis deciſ.7.de iur.pat.in
nouiſs. Caputaq. deciſ.317. in 2.part. & maxi-
mè in caſu iſto,in quo præſentatio ab Ordina-
rio fuerat admiſſa: vt ita iudicauit Rot. anno
Domini 1581. coram Domino Seraphino; vt
per eius deciſ.70.in 2.lib.manuſcrip. vbi dici-
tur, quod etiam ſi in petitorio iuſpatronatus
veniret annullandum: tamen in poſſeſſorio
9 præſentatus eſt admittendus;quia poſſeſsio †
habet plus facti quàm iuris.l.deniq; ff.ex quib.
10 cau.maior.quia in iſto iudicio † non quæritur
an quis iuſtè, vel iniuſtè poſsideat; ſed ſolum
an de facto poſsederit.d.cap. in literis. & l. 3.
ff.vti poſsid & ſufficit poſſediſſe auctoritate Iu-
dicis:vt per Stafil.de Grat.expect.§.Spoliatus.
num.5.& Ioſeph.Lud.concluſ. 42. ampliat. 13.
& magis in caſu præſenti in quo nedum præ-
ſentationes ſemper fuerunt admiſſæ,ſed vice-
rius Ordinarius ſententiauit pro patronatu;
ideò poſſeſsio nullatenus eſt auferenda d. præ-
ſentato.Caputaq.deciſ.337.in 2. lib.in tantum
11 † quod neq; tenetur oſtendere titulum.l.Co-
gi.ff.de pet.hæred. cui neq; opponi poteſt de-
fectus proprietatis; quæ oppoſitio non admit-
12 titur† in iudicio poſſeſſorio,niſi quando con-
ſtat de non iure agentis per confeſsionem,vel
rem iudicatam.Rot. per Seraph. deciſ. 135. in
2.lib.& Caſſad. deciſ. 3. de reſtit.ſpol.nume.5.
imò ſi eſſet controuerſia inter proprietarium,
13 & poſſeſſorem, poſſeſſor † eſt præferendus.
Lamb.de iur.pat.19.artic.3.q.prin.1.part.2. li-
br.num.3.quia ſemper attenditur vltimus ſta-
tus.c.Cum Eccleſia.de cau.poſſ.& not.Fed. de
Sen. in conſil. 234. & ita fuit iudicatum anno
1552. in Rota in vna Vicentini beneficij. Ca-
putaq. deciſ. 189. in 3. libr. & quo ad hoc non
obſtat Concilium in allegato loco. quia loqui-
14 quitur† de titulo,& ſic de petitorio: ſicut tra-
dit Cæſar Contrar.in l.1.C.ſi de mem.poſſ.q.13
num.77.& 78.& dum abrogat poſſeſsionem lo-
quitur de beneficijs exiſtentibus in cathedra-

libus,

libus, et collegiatis: imò ſi prouiſus Apoſtolic
ageret petitorio, eſſet excludendus; quia in
ſua prouiſione nulla fuit facta mentio nec de
iure patronatu, neq; de quaſi poſſeſsione; de
15 qua etiam fieri debebat; aliàs prouiſio † non
valet in præiudicium quaſi poſſeſsionis. Fer-
ret. in conſ. 293. num. 10. in 2. part. & ita iudica-
uit Rot. anno 1546. in vna Bononienſi. per cóſ.
Card. 69. num. 6. vt refert Put. deciſ. 404. 2. libr.
vbi fuit cõcluſum non valere prouiſionem ſine
mentione quaſi poſſeſsionis. imò ſi appareré t
16 patroni † proprietarij, de illis in prouiſione
nõ erat faciẽda mentio, ſed de illis q eſſent in
quaſi poſſeſsione præſentandi; de quibus om-
miſſa mentione, prouiſio corrueret; ſicut pro
conſtanti tenuit Dec. in conſ. 126. nume. 4. vbi
multa ad propoſitum: & in conſ. 129. nume. e-
tiam 4.

Et ſi agamus de petitorio etiam ex Conci-
lij diſpoſitione dicendum eſt conſtare de iu-
repatronatu ex proceſſu formato, in quo te-
ſtes examinati de anno 1566. deponunt de fa-
17 ma, & alijs adminiculis in factis antiquis †
probantibus; vt plenè tractat Crauet. in tit. de
antiq. temp. 1. part. in vltima particula, nu. 26.
Qui teſtes etiam in his, quæ loquuntur de au-
ditu in antiquis, probãt. c. Licet ex quadam. de
teſt. l. Si arbiter. ff. de probat. Alex. in conſ. 187.
num. 21. in 2. volum. & eò fortius, ſtantibus in-
ſtrumentis præſentationum, & admiſsionum:
imò ex collatione Vicelegati; in qua aſſeritur
per verba enunciatiua de dicto iurepatrona-
18 tu, quæ † in antiquis, concurrente longa poſ-
ſione, planè probant. vt poſt Crau. in loco al-
legato tenet Ioſeph Maſcardus concluſ. 106.
per totum, & præcipuè nu. 12. in 1. part. de pro-
batio. Quæ collatio Vicelegati fuit de anno.
1527. à quo tempore citra effluxerũt anni 60.
in qua collatione aſſeritur eſſe de Iuribus pa-
tronatus; & teſtes examinati de anno 1566.
ætatis annorum 70 & 78. & deponunt de tem-
pore, quo meminiſſe potuerunt, & de ſama; &
ſic probatum eſt de annis pluſq; 85. in quibus
conſtat de quaſi poſſeſsione præſentadi; quod
19 tempus ſufficit pro immemorabili ad acqui-
rendum titulum: & poteſt allegari quiſquis ſi-
ue dotationis, ſiue fundationis: ſicut tenuit
Rot. Roman. anno Domini. 1541. vt atteſtatur
Put. deciſ. 212. 1. lib. & imò fortius, quia in iſto
caſu vltra ſcripturas adſunt teſtes; quorum
primus annorum 66. deponit de ſua ætate
puerili: ſecundus annorũ 78. deponit de iuuẽ-
tute ſua. & quartus annorũ 70. deponit de an-
nis 50. & de ſcientia: per dictos annos. 50. & vl
terius ſe audiuiſſe à patre quod d. Capellania
erat de iurepatronatu; & omnes concurrunt
ſuper ſama ſufficienter: quare dicuntur depo-
20 nere de tempore † immemorabili: ſicut in ſpe
cie tenet. Ioſeph Maſcard. in d. 1. par. de prob.
concluſ. 103. num. 9. & 10. vbi collegit deciſio.
Put. & aliorũ. Et præfata faciunt ad oſtenden-
dum quod ſatisfactum eſt diſpoſitioni Conci-
lij in d. cap. 9. ſeſſ. 25. etiam ſi oporteat docere
de titulo; quia ſatis eſt iuxta eius diſpoſitio-
nem quod oſtendantur multiplicatæ præſen-
tationes per antiquiſsimum temporis curſum
qui hominum memoriam excedat. Et quamuis
aliàs quilibet viuere vſq; ad centum annos
præſumebatur: & ſic tempus immemorabile
dicebatur centum annorum: tamen his tempo
ribus ſufficit quod tempus excedat vitam ho
21 minis; vt ſit ſatisfactum Concilio; nam ratio †
legis eſt anima legis. l. ſcire oportet. §. aliud au
tem ff. de excuſ. earũ Gloſ. in l. 2. in verbo, Aut
legem. C. quæ ſit long. conſuet. ratio autẽ quia
introductum fuerat tempus immemorabile
22 eſſe 100. annorum illa fuit, quia tanto † tem-
pore homo præſumebatur viuere. l. fin. C. de
23 Sacroſant. Eccl. ſed ratione † ceſſante ceſſare
etiam debet diſpoſitio legis. ad trad. per Ti-
raq. in ſuo opuſculo. ceſſ. cau. ceſſ. effect. in 1.
part. num. 125. vel reſtringi debet ad vitam ho
minis; quia omnis diſpoſitio, † quamuis gene-
24 lis, per rationem reſtringitur. vt Tiraq. ibi nu.
139. Sed vita hominis moderni temporis eſt
breuis, vt dicit Alex. in conſ. 90. nume. 10. 11. &
12. in 6. volum. dum vult quod in antiquis pro
25 plena probatione ſufficiat † tempus excedẽs
annos 40. quia non habet hodie locum regula,
quod quilibet præſumatur viuere vſq; ad 100.
annos: & poteſt inter miracula ſcribi, ſi quis
viuat vſque ad 100. annos. Vnde quandocumq;
præſentationes multiplicatæ excedant vitam
hominis, ſatisfactum eſt concilio, vt acquiſitũ
ſit ius patronatus; quod in caſu de quo agitur
probatum fuit; & vt dixi aliàs requiſitus.

Imò, ſi rectè perpendatur diſpoſitio conci-
liaris (quod ſine interpretatione ſit dictum,
ſed ſolum pro mea opinione) Concilium non
ſe reſtringit ad tempus immemorabile tantũ,
ſed ad omnem alium modum propter quem
poſſit acquiri iuſpat. dum dicit, aliàſue ſecun
26 dum iuris diſpoſitionem: iuſpatronatus † verò
ſecundum ius commune poteſt per Laicos ac-
quiri præſcriptione; vt ſecundum communem
Doctorum ſententiam meminit Dec. in conſ.
117. num. 2. verſic. & primo. ſed in præſcriptio-
27 ne † tria ad effectum validitatis requiruntur,
ſcilicet bona fides. Secundò, quod præſenta-
tiones ſint admiſſæ; & Tertiò, quod præſenta-
tus ſteterit in poſſeſſione. vt ibi Dec. verſ. quæ
28 requiruntur. Bona fides † probatur, quando
præſentatus ſteterit per 20. annos in poſſeſsio
ne, vt fuit deciſũ in Rota in vna Salamant. Ca
pellaniæ 1545. Coram Puteo, vt in eius deciſ.
243. lib. 2. & ſupraſcripta omnia concurrunt in
29 præſenti caſu; ex quibus præſumitur † veritas,
etiam ex ſolo curſu temporis; vt probat. Fran.
in c. Vnico. ad finem. de iur. pat. in 6. quem ſe-
quitur Lamb. eod. tit. in 4. artic. 10. q. prin. 2.
part.

part.9.lib.nume.2.& 3. vbi dicit quod iſta erit
bona probatio in petitorio; quando Epiſcopus
aſſerat in bulla inſtitutionis præſentantem eſ-
30 ſe patronum: nam talis † aſſertio habetur pro
veritate. Caputaq. in attenta deciſio. 337. ac-
31 quiritur etiam per ſolam antiquam † poſſeſ-
ſionem; & præſumitur fuiſſe ſufficienter pro-
batum de iurepatronatu, vt per Ant. Corſet. in
ſingul. ſuis, in verbo iuſpatronatus: quia ex ſo-
32 la † quaſi poſſeſsione præſentandi longo tem
pore acquiritur etiam ſine alio titulo: vt de cō
muni atteſtatur Decian. in reſponſ 28. in fin. 12
num. volum. 3. & hoc non diſcrepat à Concilio.
vt nouiſsimè vide declarationem Sacræ Con-
gregationis, 4. notab, 1581. ſuper verbis Con-
cilij, primi temporis curſum, dum declarauc-
runt ea verba intelligi ſecundum iuris diſpo-
ſitionem. Hæc omnia cōcurrunt in præſenti ca-
ſu. ergo imò ſatis probatum fuit tempus im-
memorabile: quia per ſcripturas fuit probatū
tempus annorum 60. & per teſtes pluſq; 85. ex
quibus reſultat concluſio quod ſit probatum
de iurepatronatu legitimè: ſicut Illuſt. Sacræ
33 Congregationis † Concin d. 9. ſeſſ. 25. dixerūt.
in hæc verba ſcilicet: Congregatio cenſuit ius
patronatus probari ex inſtrumento dotatio-
nis, vel fundationis per multiplicatas præſen-
tationes ſupra hominum memoriam, quanquā
in dictis præſentationibus nulla appareat mē-
tio facta fundationis, vel dotationis; ſed ſic
eſt, quod ex ſuprascriptis probatum fuit per
multiplicatas præſentationes quo ſuum ſorti-
tę fuerunt effectum; excedentes etiam homi-
num memoriam: a quibus reſultat concluſio
quod liqueat de iure patronatu; & quod præ-
ſentatus non ſit ammouendus à ſua poſſeſsio-
ne, reiecto prouiſo Apoſtolico. Et quamuis ex
ſuprascriptis ſatis ſit reſponſum contrarijs
pro motiuis adductis, in ſpecie tamen reſpon
deo.

Et primò, quod attinet ad libertatem be-
neficij, quæ præſumitur: reſpondeo, illud pro-
cedere tantum quando nō probetur ſeruitus;
34 qua probata † pro ea præſumitur æque, vt de
libertate, donec contrarium probetur: Caſſad.
in d. deciſ. 4. num. 7. de prob.

Secundò, quod opinio tenentium Papam
non tenere exprimere quaſi ius præſentandi
ſed ſolum quando adſit titulus: quia illa opi-
nio procedit ſolū quando adſit ſola quaſi poſ-
ſeſsio, & talis, quæ non præbeat titulum: ſecus
35 verò ſi ſit immemorabilis, ex qua † reſultat ti-
tulus, vt eſt in caſu noſtro, & conſequenter in-
eſt illa ratio, ne Laici retrahantur; vt idem Fe-
lin. tenet in d. tit. quand. Literę Apoſt. noc pat.
in 11. limit. verſic. Conſidera tertio, nam ſit cō-
ciliatio opinionum; vt prima procedat in præ-
ſcriptione ordinaria: ſecunda verò in imme-
36 morabili: quia in ea † adeſt titulus. de qua
conciliatione refert, Lud. in concluſ. 42. ampl.
12. quod ita iudicauit Rot. Put. deciſ. 404. libr.
2. ſuper allegata.

Tertiò, reſpondeo quod iura allegata lo-
quuntur de ſimplici caſu iuris præſentandi ex
conſuetudine; de quo non oportet Papam mē-
tionem facere; nos verò loquimur, & de iure
præſentantis, & de præſentato admiſſo, & in
37 poſſeſsionem miſſo; & conſequenter duo †
vincula magis ſtringunt quàm vnum. Stafil. de
Grat. expect. in 6. part. princ. incipiente. Nunc
videndum. eſt num. 4. & tamen non facta ali-
qua mentione neq; de patrono, neq; de præ-
38 ſentato admiſſo, & in poſſeſsionem cui iuri †
Papa non cenſetur derrogaſſe; imò neq; ſoli
iuri ad rem. vt refert Rot. de præb. deciſ. 17. a-
liàs 244. in nouiſſ. quam tenet Dec. in rubrica
de indit. nume. 5. vbi alia allegat, concludens
quod Papa non intendit derrogare, ſeu præiu-
dicare præſentato.

Quartò, reſpondeo quod Concilium diſpo-
39 nit de futuro; nam eſt natura legis † dare re-
medium caſibus futuris. l. leges. C. de leg. ſed
caſus multò ante Concilium fuit, ergo rema-
net in diſpoſitione iuris communis.

Vltimò, reſpondeo quod quia non fuit facta
mentio de pendentia litis; quæ pendebat co-
ram Ordinario; qui poſtea ſententiauit pro pa
40 tronatu; gratia † etiam ex hoc eſt nulla. ad
trad. per Felin. in cap. Super literis. in 7. col. in
6. reg. de reſcrip.

Nec vim facio in poſſeſsione habita per pro
uiſum Apoſtolicum: quia vltra ſuperius al-
legata, ſtantibus rebus vt ſtant, illa non poteſt
dici poſſeſsio; iuxta Doctrinam Put. deciſ. 32.
lib. 2. & ſic reſideo in 1. cōſultatione. Laus Deo,
& B. M.

CONSILIVM XLII.

In cauſſa Simoniæ.

SVMMARIVM.

1 *Simonia ceſſat vbi non ſit fraus.*
2 *Penſio eſt quid temporale, & non facit ſimoniam cum alia temporali.*
3 *Penſio non poteſt commutari cum beneficio ſine vitio ſimoniæ.*
4 *Penſio, & beneficium non benè inuicem conueniunt.*
5 *Pecunia poteſt dari ad tollendam vexationem.*
6 *Non eſt turpe redimere ius ſuum pecunia.*
7 *Ius in beneficio acquiritur, ſi poſt electionem detur adminiſtratio.*
8 *Vexatio eſt procurare rem alienam litigando habere.*
9 *Simoniam non committit inferior dando pecuniā potentiori ad tollendam vexationem.*
10 *Ad ſimoniam tria requiruntur vt ſit punibilis.*
11 *Voluntas non accedens ad actum exteriorem non facit ſimoniam punibilem.*

12 *Effectus voluntatis facit delictum punibile.*
13 *Si effectus voluntatis non ſequitur, non punitur delictum.*
14 *Delicta leniora ſunt ea, quę cōtingūt ꝑ imperitiā.*
15 *Clericus non punitur pro delictis lenioribus.*
16 *Dolus eſt in delicto, quod de ſui natura non requirit dolum, vel dolus verſatur in re modica.*
17 *Dolus regulariter non præſumitur.*
18 *Confeſſio qualificata eſt attendenda.*
19 *Omnis cauſſa ſufficit ad excludendum dolum:*
20 *Cauſſa ſi eſt iuſta excuſat à dolo, & à culpa.*
21 *Pactio illicita poſt electionem non inducit ſimoniam:*
22 *Pactio ſuper re temporali tamen, non inducit ſimoniam.*
23 *Simonia non committitur circa contractum fructuum, & penſionum.*
24 *Illicitæ pactiones non inducunt ſimoniam, ſi purā eam non continent.*
25 *Iura loquentia de ſimonia, debent intelligi de vera, & propria.*
26 *Vicinitas actuum non arguit ſimoniam.*
27 *Delictum non dicitur conſumatum conditione appoſita non ſecuta.*
28 *Conuentio non eſt perfecta ſi conditiones nō ſint adimpleta: & poteſt quis pœnitere.*
29 *Penſio eſt portio ſeparata à beneficio: & commodum temporale.*
30 *In expeditione literarum penſionis, datur iuramentum quod non interuenerit aliqua conuentio ſimoniaca.*
31 *Penſio ſi transfertur, vel annihilatur, non facit ſimoniam.*
32 *Conuentio de ſoluenda penſione in actu conſequendi beneficium poteſt fieri ſine vitio ſimoniæ.*
33 *Extrauagans Vrbani IV. & Pauli II. ſolum procedit contra ſimoniacos in ordine.*
34 *Titulus coloratus cum triennali poſſeſſione defendit à ſimoniæ pœna.*
35 *Præſumptiones pro imputato ſimoniæ, defendunt à pœna.*
36 *Recipiens pecuniam pro extinctione penſionis cū fraude, dicitur turpiter lucrari.*
37 *Socius criminis, vt quis dicatur, requiritur tractatus ad maleficium.*
38 *Effectus non extenditur ad ignorata.*
39 *Delictum, vt ſit punibile requirit voluntatem.*
40 *in contractibus do, vt des, vel facias, requiritur effectus, & non verba.*
41 *Promiſſio pro conſequendo aliquo emolumento, ſi non conſequatur, non repellit à teſtimonio.*
42 *Confeſſio non præcedentibus legitimis indicijs non nocet confitenti.*
43 *Confeſſio coram incompetenti Iudice nihil operatur.*
44 *Socius criminis vt repellatur à teſtimonio, debet eſſe etiam ſocius muneris.*
45 *Socius admittitur contra ſocium in delictis difficilis probationis.*
46 *In crimine ſimoniæ ſufficiunt præſumptiones.*
47 *Pœnitere de eo, quod quis non commiſit, nemo tenetur.*
38 *Metus reuerentialis excuſat.*
49 *Delictum, quod non conſtat niſi per confeſſionem non eſt punibile.*
50 *Confeſſio ſine querela in his delictis, in quibus nō remanent veſtigia, non eſt ſufficiens ad condemnationem.*
51 *Confeſſio qualificata non facit delictum punibile.*
52 *Confeſſio delicti, etiam punibilis, ſola, non punitur pœna ordinaria.*
53 *Confeſſio qualificata non poteſt pro parte accipi & pro parte reijci.*
54 *Actus cum aliqua adiectione non poteſt pro parte accipi, & pro parte non.*

Spiritus Domini repleat corda noſtra!

FACTI SPECIES.

ALiàs conſului Reuer. Dominum Io. Baptiſtam Caſalem, & Māſionarium iniuſtè moleſtari pro imputata ſimonia & nunc idem repeto, non obſtantibus contra ipſum adductis; pro vt Iudices, ſi Deū præ oculis habeant, videbunt, & iudicabunt & in primis obiecta reprobabo; & inde veritatem in iſta materia oſtendam.

Et quoad primum obiectum reſpondeo: qđ ſolutio 50. aureorum non fuit facta aſpirando ſeu anhelando ad beneficium, vt præſupponit Gig. in q. 87. num. 6. de penſ. poſt Paul. de Rom. eod. tit. quia ſi pro conſequendo beneficio pro certa penſione paciſcatur, & poſtea extinguēda ꝑ anticipatis ſolutionibꝰ, erit ſimonia; quia intentio fuit deprauata ſuper beneficio obtinendo; & per indirectum videtur pactum
1 ſuper beneficio: ſed ſi ceſſat † illa fraus, ceſſat etiam præſumptio ſimoniæ vt tenet Gig. in eo loco; ſi rectè intelligatur. Vnde caſus iſtè valde diſtat ab oppoſito: quia Caſalis non dedit 50. aureos pro conſequendo beneficio, quod iā habuerat, ſed ſolum pro extinguenda penſione ſuper impoſita: quod ei facere licuit, ſicut aliàs oſtendi.

Secundum oppoſitum non obſtat; quia diſpoſitio. c. Cū Clerici. & illic But. Abb. & Imol. cū alijs allegatis, loquitur in caſu, in quo Clericus, vt conſequeretur beneficium, fecerat pactum de augenda penſione, & ſic intentio fuerat deprauata in beneficio; quia eſt vēdere, & emere beneficiū; ſed ſi nulla pro conſequēdo beneficio ſit pactio facta; licet poſtea agatur de pēſione extinguēda, & maximè auctoritate
2 Papæ, nō arguit de ſimonia, q̄ vt cōmitatur neceſſario requiritur qđ detur, vel redimatur temporale

porale pro ſpirituali,vel annexo; quod in iſto caſu non euenit; ſed ſolum de redimenda
2 penſione, † quæ in temporalitate conſiſtit, vt alias dixi,& non contrahitur ſimonia. Ferret.in conſil.373.per totum in 2.part.& Deci. in conſi.118.etiã per totum, vbi in fortioribus terminis tenuerunt, quod quamuis conuentio eſſet facta ante collationem,quando non fuiſſet facta reſpectu collationis ſiendæ, non poteſt argui de ſimonia. imò verius ex d.capitu. Cum Clerici, cum ibi notat. per doct. arguitur ſimoniam abeſſe in caſu præſenti; nam ſi in eo caſu eſt ſimonia augendo penſionem pro conſequendo beneficio; cum ſimonia ſit date temporale pro ſpirituali; datur intelligi quod penſio ſit quid temporale; ergo ſi pecunia eſt etiam quid temporale; quomodo ſtabit quod dare 50. aureos pro extinctione penſionis ſit ſimonia? & videmus quod pen-
3 ſio † non poteſt commutari cum beneficio ſine vitio ſimoniæ.Caccialup.quæſtio.14.ea ratione, quia penſio eſt temporalis, & benefi-
4 cium ſpirituale; vnde non bene † inuicem conueniunt. vt tradit Cardin. in Clemen. prima, quæſt.17.de reb.Eccleſ.non alien.& ſic cum in præſenti caſu penſio, & 50.aurei ſint quid temporale: retorquetur argumentum contra opponentem.

Tertium beneficium non obſtat,vt copioſe tractant doct.in capit. Dilectus il 1.de ſimon,
5 vbi tradunt licere † vnicuiq; dare pecuniam ad tollendam vexationem, iuxta illud Apoſtoli. Redimentes tempus,quoniam dies mali ſunt,& notant Raim.& Armill.in ſumm.huius tituli de Simon.ille fol.781.alter fol.47b.quod maximè procedit, cum quis habeat ius in re; & habet poſſeſsionem: vt pro certo tenet Abb.in d.cap.Dilectus. & S.Thomas, ſecunda ſecundæ, quæſt ... artic. 2. quia non eſt
6 † turpitudo ex parte dantis ius ſuum redimere.Gloſ.in ca.Prohibeas.de magiſt. & quod d. Caſalis habuiſſet ius ex ipſa electione, licet nundum collationem haberet, probatur arg.cap.Cum inter Canonicos.de elect. & per Gloſ.ordinariam.in ca.Quanto.63.diſtin.quod
7 infallanter eſt verum, quando † poſt electionem, electus conſequutus ſit adminiſtrationem rei,quod notabiliter tenet Archid.in ca. Is cui.de elect. in 6. & ſic Caſalis iam electus, qui habebat adminiſtrationem beneficij, & poſſeſsionem, poterat redimere vexationem pecunia.Syluest in ſumm. de ſimo.numero 13. verſicu. Si verò iam electus erat. Imò quando etiam quis non habeat ius in re, oportet quod vexatio ſit circa beneficium,& quod vexatot habeat ius vexandi; in quo caſu loquitur Innoc. & alij in allegato. ca.Matthæus de ſimon.quod non erat in iſto caſu;quia vexatio non fuit circa beneficium, ſed circa penſionem: imò nec etiam fuit vexatio, ſed hortatio ad redimendum decem aureos: quia ve-
8 xatio † vt doct.intelligunt. in locis allegatis eſt cum aliquis litigando procurar rem alienam tollere: & ſi quis eſſet, vel etiam non eſſet in poſſeſsione, poſſet abſq; labe ſimoniæ vexationem redimere pecunia, ſi vexaretur à potentiori; quia eſt limitatio quod impotens
9 ad ſuſtinenda litigia non committat ſimoniam dando pecuniam potenti, vt liberetur à vexatione.quod latè tradit Ferret.in conſil. 235. numero 2. in ſecunda parte,vbi de communi. ſed bene eam recipiens remanet inuolutus. vbi Ferret. & ſic omnino tolluntur obiecta,& remanet vera concluſio quod indebitè d. Reuerendus moleſtetur: quæ licet ſufficiant,tamen animi mei complacentia naturam iſtius caſus oſtendere decreui.

Diuino igitur repoſtulato ſuffragio caſus iſte nullo modo eſt ſimoniacus,ſaltem ex parte dantis; & quando ſit; non eſt punibilis. Ad
10 hoc enim vt ſimonia † introducatur, & ſit punibilis,tria neceſſariò,& copulatiuè requiruntur:intentio,ſcilicet,conuentio, & executio. Intentio namq; vt quis intendat emere, vel vendere. Conuentio; vt fiat pactum ſuper re ſpirituali. Executio, vt detur,& recipiatur prætium,vna cum traditione rei; aliàs ſi quis non intendat emere: vel ſi intendat, & conueniat, & det prætium, ſi res inde non ſequatur,non eſt ſimonia. Et iſta probantur in Summa Armilla. in verbo, ſimonia, numero 4. & 5. verſicu. Quandoque aliqui conueniunt. In his enim, quæ ſunt ſimoniaca, quia pro-
11 hibita, ſola voluntas, † quæ non accedat ad actum exteriorem, non facit ſimoniam,ſaltem punibilem ab homine. vt eſt textus rotondus in cap.Cogitatio.de pœnit.diſtinct.prima. Et ſi accedat ad actum exteriorem, tunc aut ſequitur effectus voluntatis, aut non: ſi
12 ſequatur † non eſt dubium quin delictum ſit perfectum, & punibile, nec ſola pænitentia deletur.l. Qui ea mente.in fin.ff.de furt.Si ve-
13 rò non ſequatur, † etiam ſi non potuerit ſequi præter voluntatem agenris, non punitur ab homine,ſaltem iure Ordinario.leg. prima, §.hæc autem verba. ff. quod quiſq; iuris. quod ſaltem procedit in leuioribus delictis, vt notat. Gemin. in capitu. Quicunq; 1. quæſtio.
14. 1. leuiora verò delicta † ſunt ea omnia, quæ contingunt per imperitiam; vel culpam ſine dolo: vt per Abb. in capitu. Tuæ diſcretionis, numero tertio, de penſ.quem ſequitur Foller. in pract. crimin. Can. capitulo
15 28. num. 9. in quibus ſi Clericus † delinquat, nec deponitur,nec priuatur beneficio.
16 vt illic Abb. numero quarto, dolus autem † tunc dicitur abeſſe, vel quando committitur delictũ,quod de ſui natura non requirit dolũ,

E 2 vt Abb.

Digitized by Google

vt Abb. loco prꝑcitato; vel ſi reqnirat do-
lum, dolus verſatur circa rem modicam. leg.
17 ad ea quæ.ff.de regul.iur. Regulariter † enim
dolus non præſumitur.l. Dolum.& ibi Bart.C.
de dol.vnde ſi perſeueretur, An Reuer.Caſalis
ſit punibilis, quia confeſſus eſt ſe dediſſe 50.
aureos Reuer.domino Orio:nec aliter cõſtat,
18 niſi per eius confeſsionem; attendenda † eſt
eius confeſsio qualificata.l.Si quidẽ. vbi Gl.&
Bart.Cod. de except. & tradit Milleuſ. in ſua
pract.crimin.titulo reorum interrogandorum,
in 2.cõſtituto; in addit.ita & præcipuè in caſu
ſimoniæ,tennit Alciat.in conſil.2.num.13. vo-
lum,1.& ſic qnia confeſsio fuit qualificata,ſci-
licet pro extinguenda penſione,& credens eſ-
ſe in caſu eam extinguendi ceſſat ab eo omnis
culpa, & dolus.ad ea quæ notat Iacob. No-
uell.in ſua pract.crimin.ad defenſ. reorum. C.
reſponſiones reorum in conſtitutis, nume. 26.
ex quo deficit intentio committendi ſimoniã;
quæ (vt ſupra dixi) ſemper requiritur: & ita
19 ceſſat etiam dolus; à quo excludendo † om-
nis cauſſa ſufficit; vt aliàs probaui,& eſt com-
mune dictum:vt per Iul.Clar.in §.fin.ſuæ prat.
crim.quæſt. 60.verſicu.& generaliter ſcias. in
quo loco etiam diſtinguit inter delicta,in qui
bus dolus eſt de ſubſtantia; & in quibus non
eſt;dicens: quod in his in quibus dolus eſt de
ſubſtantia; quelibet iniuſta cauſſa excuſat à
dolo:& ſi verſetur in his, in quibus dolus non
eſt de ſubſtantia;cauſa iniuſta excuſat à dolo,
20 ſed non à culpa;& ſi cauſa † ſit iuſta excuſat à
dolo, & a culpa: & tunc non eſt locus pœnæ
ordinariæ, neq; ettraordinariæ; quod probat
etiam Franc.perſon. in ſua pract.Crim. quæſt.
17.num.47.48.& in caſu præſenti hoc maximè
procedit,vbi nulla illicita pactio fuit facta an-
21 te electionem;quæ facta poſt † electionem nõ
poteſt inducere ſimoniam.c.Artaldus.8.quæſt.
3.& tenet Alciat. in d.conſil.2.num.17. & quæ
illicita factio,quatenus eſſet illicita non indu-
xit ſimoniam, ſicut aliàs dixi, quia fuit facta
tantum ſuper penſione, & ſic ſuper re tempo-
22 rali † nnlla habita intentione ad beneficium
quod ſequitur Stafil. de Grat. expect. §. nona
forma, numero 13. & 14. & in terminis anno-
tauit Crauet. in conſil. 873. numero 7. & Ge-
min.in conſil.17.numero. 10. dicens quod cir-
23 ca contractum † fructuum, & penſionum non
committitur ſimonia. Et quamuis penſiones
non extinguantur anticipatis ſolutionibus ni-
ſi auctoritate Papæ, tamen non inducitur ſi-
24 monia punibilis; quoniam illicitæ † pactio-
nes uon continentes veram, & puram ſimo-
niam, licet de ea aliqualiter ſapiant, non in-
ducunt, vt ille cui ſit collatum beneficium
ſit de eo priuandus. vt latè demonſtrat Pa-
riſ.in conſilio 29. numero 10.& per totum,vo-
lumine 4. qui loquitur in fortioribus termi-
nis,vbi illicitæ pactiones fuerunt factæ in be-
neficio;& tamen non cadit priuatio ipſius be-
25 neficij. Iura † enim loquentia de ſimonia de-
bent intelligi de vera, & pura ſimonia, non
autem de ficta, & impropria. vt ibi Pariſ.nu-
mero 11. & 12. & licet ante collationem fue-
rit tractatum de extinctione; tamen ex vici-
26 nitate † actuum non poteſt argui de ſimo-
nia vt not.Put. deciſ.171.in 2. lib. Quare con-
cludendum eſt (vt aliàs dixi,) quod dictus
Reuerendus Caſalis non commiſit aliquam
ſimoniam; tum quia non habuit de ea inten-
tionem, quæ principaliter adeſſe debet: tum
quia egit ſolum de penſione,nulla habita mẽ-
tione beneficij: nec intentione illud per hoc
conſequendi, vt erat in caſu, c. Cum Clerici.
de pactis. tum quia nullus dolus fuit neque
culpa: tum etiam quia res non fuit inde ſe-
27 cuta;& ſic conditione † non ſecuta, delictum
quando ſit delictum; non fuit conſumatum;
quod requiritur in ſimonia, vt puniri poſsit;
iuxta Armill.in loco ſupra allegato. & Alciat.
in d. conſilio ſecundo, numero 36. dicentem,
quod quando partes egerunt, quod fieret in-
28 ſtrumentum, conuentio † nunquam eſt perfe-
cta, niſi eo celebrato;& poterunt ſemper par-
tes pœnitere. id qđ diffinitio verbi iſto caſu
oſtendit: dum ſimonia, nil aliud eſt niſi eme-
re, vel vendere aliquid ſpirituale pro tem-
porali: ergo actus requiritur perfectus.

Et Si quæratur quid iuris in caſu præmiſſo?
dico qnod fuit illicita pactio, quia non da-
tur redemptio anticipatis ſolutionibus, ſine
auctoritate Papæ; & erat nullius momenti;
perinde ac ſi non fuiſſet extincta; ſed tamen
non fuiſſet Simonia, quia penſio iuxta diffi-
nitionem traditam à Cardin. in Clemen. pri-
ma,§.1.numero quarto, de ſuppl. neglig. Præ-
29 lat.& alijs ſæpe, eſt certa portio † ſeparata à
beneficio ad tempus, & eſt commodum tem-
porale tantum,quando non ſit data in titulum
beneficij; quia tunc eſt ad inſtar beneficij; &
tunc non poteſt in ea cadere ſimonia, quæ ſo-
lum inducitur dando temporale pro ſpiritua-
li: imò committeretur ſimonia,ſi daretur pen-
ſio, vel ageretur, aut diminueretur ſine Papa
pro conſequendo beneficio, ea ratione, quia
conſiſtit in temporalitate: quod eſſet ſecùs, ſi
non ageretur de beneficio;& ſic in caſu de quo
agimus; redemptio illa de decem aureis ſine
Papa, eſt nulla non tamen eſt ſimonia: & qui
habuit illa decem tenetur ad reſtitutionem;
nec vicinitas actuum,mandati ſcilicet ad cõ-
ſentiendum penſioni pro beneficio habendo;
& extinctio illorum decem arguit eam; quia
præterquam quod datur interuallum trium
menſium; tractatus fuit circa aliam rem. Put.
in d.deciſ.171.lib.2.

30 Nec obſtat, quod in expeditione † literarũ

ſolcat

Digitized by Google

ſoleat apponi clauſula, quod detur iuramen-
tum, quod nō interuenerit aliqua cōuentio ſi-
moniæ: ſicut refert Felin. in c. Ad audientiā, il
2. col. 3. de reſcrip. quia illud procedit quando
agitur de conſequendo beneficio, non autem
de extinguenda penſione: quia in primo caſu
tractatur de re ſpirituali, in ſecundo verò ſo-
lum de temporali, ut ſupra annotaui, & in tan
31 tum quod non eſſet ſimonia † etiam ſi inter-
uentu pecuniæ transferratur penſio, vel anni-
hiletur, vt prȩter ſupra annotata fuſius tractat
Gig. de penſ. quæſt. 99. nume. 7. vſq; ad finem:
32 imò partes etiam in actu † conſequendi bene-
ficium poſſunt paciſci ſine vitio ſimoniæ de
ſoluenda penſione ante expeditionem lite-
rarum: vt docet Nicol. Boer. tit. de poteſt. leg.
à lat. nume. 134. & Rebuff. in conſtitut. Regn.
titu. de Chirograph. nume. 40. in 1. volum. &
Gig. lat. de penſ. quæſt. 34. num. 3. & 4. & iſdem
Felin. in d. cap. Ad audientiam, num. 3. verſic.
3. concluſio. & ſic reſtat firmiſsima concluſio
Reuer Caſalem nullam commiſiſſe ſimoniam;
& conſequenter non eſſe excommunicatum
neq; beneficio priuandum ad diſpoſitionem
33 extrauag. Vrbani IV. & Paul. II. diſpoſitio †
enim illa ſolum procedit contra ſimoniacos
in ordine, vel beneficio: à qua caſus iſte eſt
alienus; & ſic vexatio ei data eſt illicita; qui
etiam quod commiſiſſet ſimoniam antequam
beneficium ei fuiſſet collatum, & ſic ante-
quam haberet titulum; tamen ſuperueniens
34 † ei titulus coloratus; in quo pacificè ſtetit
per triennium, defendi poſſet: vt probat
Gom. in regula de triennali quæſt. 12. Sed verè
ab ea eſt alienus: pro quo ſufficerent præſum-
35 ptiones † ad obtinendam abſolutoriam. Bel-
lem. in deciſio. 112. Ferret. in conſil. 388. nume.
13. volum. 2. ſimonia enim iſto caſu ex parte
dantis non eſt conſiderabilis, licet ex parte
recipientis, qui dolo recepit illos aureos, ſciēs
penſionem fuiſſe modificatam a Papa; quos
36 tamen † turpiter voluit lucrari: & ita in caſu
ſimili conſuluit Ferret. in conſil. 235. per to-
tum conſilium volumine ſecundo, & tenuit e-
tiam Abb. in cap. Cum in Eccleſia, ad finem. de
ſimon & eum ſequitur Armill. cod. titu. nume.
26.

Neq; obſtat regula illa quod ſocius crimi-
nis non faciat indiciū: quia, præterq̄ quod iſto
caſu Reuerendus Caſalis non erat ſocius; nāq;
37 vt quis dicatur ſocius † requiritur probatio
tractatus ad maleficium; & ita tenet Roman.
Curia, ad Caputaq. deciſio. 277. in 3. part. Sed
hic nullus præceſsit tractatus; imò Caſalis
ignorabat quod Papa diminuiſſet penſionem;
& ideo non poteſt argui de iſto delicto, quia
38 effectus † non extenditur ad ignorata. l. ma-
ter decedens. ff. de inoffic. teſtam. neq; eius
confeſsio probat delictum, quod neſciebat
39 committere: nam ad delictum † ſaltem puni-
bile requiritur voluntas: & præcipuè in de-
licto ſimoniæ, vt ſupra oſtendi, nimirum re-
gula de ſocio criminis ei applicari non poteſt:
& eò fortius, quia eius animus extendebatur
ſolum ad extinctionem illorum decem aureo-
rum, auctoritate Papæ: ſed quia effectus pro
vt putabat non euenerit; re ſecuta non poteſt
40 dici ſocius criminis: quia in contractibus †
do, vt facias, vel des; attenditur effectus, &
non verba: Bald. in l. 2. Cod. commod. quando
41 enim promittitur, † vel datur aliquid pro
conſequendo aliquo emolumento, ſi illud non
conſequatur, non repellitur à teſtimonio: vt
probat Gemin. in cap. 1. nume. 7. de teſtib. in 6.
42 imò confeſsio facta † non præcedentibus le-
gitimis indicijs non nocet confitenti. vt latè
tradit Maſcard. de probatio. concluſio. 351. in
prin. & in ſeq. concluſ. nume. 6. vbi plus dicit,
43 quod confeſsio † facta, coram incompetenti
Iudice, & ſine legitimis indicijs nihil opera-
tur.

Inſuper illa regula ita ſolum habet locum
44 ſi ſocius † criminis fuerit etiam ſocius mu-
neris. capit. Veniens il 1. de teſtib. & ita dixit
& intellexit Gemin. in d. capit. 1. de teſtib. &
tradit Gloſ. in d. cap. Veniens. Imò quando
agitur de crimine dificilis probationis, ſocius
45 † admittitur contra ſocium. Decian. reſponſ.
18. nume. 67. in primo volumine. Cephal. in cō-
ſi. 75. num. 44. etiam in primo volumine, & ma-
ximè ſi crimen ſit de exceptuatis. vt pro com-
muni tenet Gomez. in titu. de Delict. capit. 12.
numero 18. verſicu. Sed his non obſtantibus:
46 ſicut eſt crimen ſimoniæ in quo † ſufficiunt
præſumptiones. cap. Sicut, il 1. vbi Abb. de ſi-
mon. & ſequitur Albe. de Roſa. in titulo de
Teſtib. § expedira. nume. 32. & 33. & hæc om-
nia faciunt contra eum qui fraudauit d. Re-
ueren. Caſalem, qui omnino eſt immunis de
his, quæ contra ipſum tractantur: & qui, licet
poſtea quam cognouit fraudem non reclama-
uerit, excuſatur: tum quia pœnitentia de deli-
cto ꝙ non erat à parte ſua, non requiritur: &
47 nemo † tenetur pœnitere de eo, quod non cō-
miſit: tum etiam quia licet pœnitere, & recla-
48 mare potuiſſet, † metus reuerentialis eum
excuſat. vt notat Marc. Anton. Cuch. de im-
pedim. matrimon. nume. 133. vbi concludit
quod tantum operatur metus reuerentialis
erga ſuperiorem; qualis metus erga patrem:
& hic agebatur de eius ſuperiore, qui recipit.
d. ſcutos 50.

Et ex abundanti non ommitto, quod quan-
49 do non conſtat † de delicto aliter quàm per
confeſsionem prætenſi rei; confitens non po-
teſt condemnari, leg. 1. §. Diuus Seuerus. ff. de
quæſtio. Grammat. in conſilio crimin. numero
60. ad nume. 9. & 10. & in deciſio. ſecunda, nu-
mero 38. Iul. Clar. in pract. crimin. quæſt. 55. ver
ſi. poteſt etiam, & verſ. ſequenti, vbi diſtinguit.

inter generalem, & specialem confeſsionem: & de ſpeciali inter delictum facti tranſeuntis, vt eſt furtum, adulterium, & ſimilia, in quibus non ſolent veſtigia remanere; & tunc ſola
50 † confeſsio ſine querela non poteſt operari cōdemnationē: & inter delictū facti permanētis, in quo ſolent veſtigia permanere; & tunc etiam ſola confeſsio ſine apparitione delicti non ſufficit ad condemnationem. Et ex his reſultat firma cōcluſio, quod nulla querela, neq; vllo indicio apparente, d. Caſalis non poteſt moleſtari. Cui non obſtat confeſsio ſe dediſſe dictos 50. ſcutos; quia præterquam quod eſt †
51 qualificata, non inducit delictum punibile, Roman. in conſil. 213. num. 4. & 5. Cran. in con-
52 ſil. 415. nu. 13. & tunc quando eſſet † delictum punibile, non poſſet pœna ordinaria puniri, Abb. in cap. Auditis, nu. 32. de præſcript. quem ſequuntur communiter Doct. vt refert Ioſeph Lud. in deciſ. Lucenſi. 19. nu. 6. 7. quoniam non
53 poteſt eam iudex in parte † acceptare; & in parte reſpuere. & Doctrina Abb. procedit in quocumq; delicto, vt ibi Ioſeph Lud. num. 12.
54 quia quando fit actus † cum aliqua adiectione; nō poteſt pars recipi, & pars reijci. Rebuffo in prat. benef. de reſsign. condit. nu. 7. in 2. par. ex quibus abſolute d. Caſalis eſt abſoluendus. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XLIII.

Emphyteuſis Eccleſiæ an tranſeat? & quando ad extraneos, & quando ad Eccleſiam?

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuſis Eccleſiæ non tranſit ad extraneos de ſua natura.*
2 *Reſcripta regulantur ad ſupplicationem.*
3 *Omnis diſpoſitio tria requirit.*
4 *Poteſtas requiritur in diſponente.*
5 *Voluntas etiam requiritur.*
6 *Modus etiam requiritur.*
7 *Non ſeruans modum dicitur excedere fines mandati, & iuris.*
8 *Reſcriptum eſt ſtricti iuris.*
9 *Reſcriptum refertur ad petitionem.*
10 *Delegatio cenſetur facta prò vt de iure.*
11 *Mandatum Papæ eſt reducendum ad ius commune.*
12 *Delegati non habent iuriſdictionem in non commiſſis.*
13 *Iuriſdictio delegati eſt odioſa.*
14 *Pro delegatione non præſumitur.*
15 *Delegatus debet ſeruare formam.*
16 *Delegatus excedens tenetur interdicto, vnde vi.*
17 *Voluntas talis præſumitur qualis eſſe debet.*
18 *Voluntas cognoſcitur ex factis, & verbis.*
19 *Verba ſunt ſigna paſſionum, quæ ſunt in animo.*
20 *Modus excedit[ur] vel tempore, loco, & cauſa.*
21 *Exceſſio facit nullum quod agitur.*
22 *Eccleſia amittit vtile dominium ſi concedat perpetuò emphyteuſim.*
23 *Perpetuitas durat in deſcendentes, & num. 25.*
24 *Vtilitas conſideratur etiam ad futura.*
26 *Verbum perpetuum non facit tranſire in extraneos emphyteuſim Eccleſiæ, niſi ſit conſuetudo.*

Diuino Auxilio implorato.

FACTI SPECIES.

SVpplicatum fuit Papæ pro habēdo conſenſu concedendi quaſdā terras Eccleſiæ in emphyteuſim perpetuam, qui commiſit certis iudicibus, vt de continentia ſupplicationis ſe informarent, & ſi inuenirent emphyteuſim in euidentē vtilitatē Eccleſiæ cedere, licentiam prædictam concederent. iudices verò delegati habitis certis informationibus, declarauerunt emphyteuſim eodem in euidentem vtilitatem Eccleſiæ; & licentiam dederunt eam faciendi, prout facta fuit pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumq; in perpetuum: cuius virtute ille primus acquirens decedendo ſine filijs, emphyteuſim reliquit extraneo. Modò quæritur An valuerit illa conceſsio; an verò bona prædicta recuperari poſsint?

Et pleniori conſilio alius conſulens tenuit contractum non valuiſſe, emphyteuſimq; ab Eccleſia recuperari poſſe, cum præſertim em-
1 phyteuſis † Eccleſiæ de ſui natura nō tranſeat ad extraneos, ad Gloſ. communiter approbatam in l. eam. ff. ſol. matr. Caſtrenſ. in conſ. 189. volum. 2. Alex. in conſ. 130. num. 7. in 1. volum. Iul. Clar. in lib. ſent. § emphyteuſis. q. 28. verſic. Quicquid tamen. cum alijs allegatis: & potiſſimum quia commiſsio ad hoc non ſe extendebat; cum ſolum fuiſſet ſupplicatum pro licentia concedendi in perpetuum, nulla habi-
2 ta mentione extraneorum, & reſcripta regulari debent ad ſupplicationem cap. Inter dilectos de fid. inſtru. Grattat. deciſ. 103. nu. 34. & alij allegati.

Quam concluſionem approbo, nam omnis
3 diſpoſitio † ad ſui validitatem tria neceſſariò requirit; poteſtatem ſcilicet, voluntatem,
4 & modum. Oportet enim quod qui † diſponit habeat poteſtatem, l. imperium. ff. de iuriſdic. omn. iud. alias omne diſpoſitum eſt nullum. l. 1. §. hæc autem verba. ff. quod quiſq. iur. Re-
5 quiritur † etiam voluntas, ſcilicet quod tale quid velit agere, alias nihil valet quod agitur. c. Cum ſuper abbatia. de offic. deleg. l. Si filio. C. de don. ante nup. l. Non omnis. ff. ſi cert. pet.

&

& accedente poteſtate, & voluntate; ſi modus
6 † non ſeruetur, tota diſpoſitio corruit. Specul.
de ſent. § 8. verſic. Item eſt nulla. eſt enim modus
de forma l. Cum eorum. C. de ſent. & qui
7 non † ſeruat modum dicitur excedere fines
mandati, & fines iuris. Innoc. in c. Super de offic.
deleg. Hæc enim tria in præſenti materia
defecerunt, quorum aliud ſufficiebat ad inualidandum
contractum. Poteſtas etenim defecit
quia, vt doctiſsimè per Excellentem conſultorẽ
fuit demonſtratũ: illi delegati non habuerunt
in commiſsione poteſtatem concedendi
licentiam alienandi in extraneos; quia
ſignatura gratiæ, hoc non demonſtrabat; neq;
8 ad hoc extendi poterat; quia reſcriptum † de
ſui natura ſtrictè interpretandum eſt, vt non
extendatur ad non expreſſa. c. p. & g. de of-
9 fic. deleg. ſed ſolum † ad petitionem refertur.
Bald. in l. eam quam. colum. 2. verſi. Item ibi ſequentes,
C. de fideicom. Dec. in conſ. 142. num.
5. ad finem. & conſequenter quod non erat in
petitione non erat in commiſsione: vnde de-
10 legatio † in dubio intelligitur facta prout de
iure. Rot. per Caſſ. decis. 349. num. 6. in 1. part.
11 nouiſs. quoniam mandatum † etiam [illegible] eſt
ſemper ad ius commune reducendum. Gemin.
in conſ. 47. num. 2. Caputaq. decis. 145. n. 4. par.
nec poterat delegati illi excedere fines com-
12 miſsionis, quia in non † commiſsis nullam ha-
13 bebant iuriſdictionem: nam iuriſdictio † delegati
eſt odioſa, c. ... de offic. deleg. in 6. & quic
quid ſit actũ, vltra commiſsionem eſt nullum
cap. Cum dilecta, de offic. deleg. neque pro †
14 ea eſt præſumendum. Sebaſt. Vant. de nullit.
proceſſ. tit. de nullit. ex def. iuriſd. nu. 28. qui
cum in vim ſpecialis commiſsionis agit, debet
15 † ſeruare formam, c. is qui de præben. in 6.
16 & ſecùs agens † tenetur de interdicto, vnde
vi, ſecundum Innocẽ. in cap. Si quando, de offic.
deleg.
Defecit etiam voluntas delegantis; quia cũ
17 non expreſſerit, voluntas † eius præſumitur eſſe
qualis de iure debet. Alex. in cõſ. 54. n. 22. in
18 4. vol. Imò talem fuiſſe voluntatem † dicere
debemus, qualem ex verbis & facto dignoſcitur.
l. de quibus. ff. de leg. l. paulus reſpondit. ff.
19 rem rat. hab. verba † enim, & voces ſunt ſigna
earum paſsionum, quæ ſunt in animo. l. Labeo.
ff. de ſuppel. leg. Sed iuxta petita conceſsit, ergo
ad non cogitata debemus dicere non habuiſſe
voluntatem.
Modus tandem defecit in ipſis delegatis,
20 quia modus exceditur † re, tempore, loco, &
cauſa. inſtit. de actio. §. plus. defecerunt re;
quia pluſq̃ erat in mandatis, diſpoſuerũt, vt
in d. §. plus. vnde quando plus agitur, quàm ſit
21 in debito, dicitur exceſsio: & omne quod agitur
eſt nullum. Specul. de fruct. & inter. §. 5. verſic.
hoc autem. Defecerunt etiam in cauſa: nã
poteſtas illis fuerat data quatenus in euidentẽ
vtilitatẽ cederet Eccleſiæ; ſed conceſsio in
perpetuum, etiam in extraneos, vertitur in
22 damnum Eccleſiæ, quia † perpetuò amittebat
vtile dominium. vt declarat Dec. in conſil.
141. num. 5. nec refert quod iuxta petitionem
conceſsio fieri poſſet in perpetuum quia iuxta
regulas iuris communis, & ſecundum allegata
ab Excellenti dño Cõſulẽte, perpetuitas
23 † durabat ſolum in deſcendentes acquirentis,
& ſic poterat caſus eſſe in quo per lineam finitam
deueniret ad Eccleſiam: ſed in extraneos
tranſeundo perpetuò Eccleſia erat priuata
vtili dominio. Imò euidens vtilitas non
ſolum conſideratur ad tempus contractus, ſed
24 † ad futurum, vt ſcilicet adueniente tempore,
etiam ſemper ſit vtile pro Eccleſia. Iacob. Alb.
in conſ. 34. nu. 19. & tradit Borgn. decis. 46. nu.
141. & 268. quia ſi in futurum etiam excurſu
temporis reperiretur rem iam in emphyteuſim
datam eſſe minus vtilem; cõtractus reſcindi
poſſet: iuxta tradita per d. Alb. & Borgn. &
præcipitanter illi delegati proceſſerunt. Borgn.
ibi num. 436.

Et quamuis in ſupplicatione fuerit dictum
quod concedatur in perpetuum; id tamen non
arguit vt tranſeat ad extraneos contra pro-
25 priam naturam; ſed in ſolam † deſcendentiam
illius acquirentis; vt pro communiori, & veriori
tenuit Alex. in d. conſ. 9. volum. 2. & Clar. in
d. §. emphyteuſis, quæſt. 28. de qua ſupra, & alij
per Eccellentem Conſulentem allegati.

Nec refragatur Sonc. in conſ. 266. colum. 13.
verſ. Secundò præmiſſa confirmantur. vol. 3.
quia caſus Sonc. erat diuerſus, agebatur enim
de emphyteuſi conceſſa pro ſe, hæredibus, &
ſucceſſoribus in perpetuum, & non affirmat
quod verbum perpetuum importet tranſitum
ad extraneos: dum dicit quod ſi iſta duo ſeparata
hoc non inducerent, tamen ſimul iuncta
inducere debent. Et ſic in caſu ſuo tenet,
quod quando emphyteuſis ſit conceſſa pro hæredibus
& ſucceſſoribus in perpetuum, poſsit
ad extraneos habere tranſitum nos autem loquimur
de ſolo verbo in perpetuum, cùm ad
extraneos non potuerit per illos delegatos cõcedi;
quod verbum ſolum hoc non importat.

Neq; obſtat dictum Anc. in conſ. 433. nume.
8. nec Abb. in conſ. 74. num. 3. volum. 1. quia non
26 affirmãt verbum † perpetuum in Eccleſiaſtica
emphyteuſi importare tranſitum in extraneos
niſi vbi ſit conſuetudo quæ in Lombardia,
& præcipuè in iſta regione, non adeſt; &
conſequenter emphyteuſis, de qua in themate,
poterit reuocari. ca. Siquis præsbiterorum.
de reb. Eccleſ. non alien. Laus Deo; & B. M. ſemper
V. ſaluo tamen.

CONSILIVM XLIV.

Feudum Eccleſiaſticum quando deuoluat cum melioramentis: & quando ſit nouum; & detur reſtitutio minori.

SVMMARIVM.

1 *In dubio præſumitur pro ſenteentia.*
2 *Feudum Eccleſiaſtieum ſine ſolemnitatibus eſt nullum.*
3 *Referens debet probare relata.*
4 *Relatio refertur ad relata.*
5 *Relatio non ſuffragatur in his, quæ ſunt contraria.*
6 *Inſtrumentum referens aliud non probat, ſi illud non preducatur.*
7 *Statur inſtrumento producto ſi aliud non producatur.*
8 *Vaſſalli perdunt feudum ob inueſtituram non renouatam.*
9 *Feudum etiam ipſo iure ammittitur.*
10 *Vendens feudum iure proprio negat feudum.*
11 *Melioramenta ammittit feudatarius ob delictum.*
12 *Feudum quando ſit nouum, & num. 37.*
13 *Inueſtituram non petens dicitur delinquere in dominum.*
14 *Feudum reuertitur ad dominum propter delictum.*
15 *Solemnitas non præſumitur.*
16 *Totum feudum deuoluit ſi medietas alienetur.*
17 *Defectus ſolutionis partis facit totam rem perire.*
18 *Allegans minorem ætatem debet eam probare.*
19 *Appellatio in cauſſa feudi agens poſſeſſorio non procedie.*
20 *Appellans debet probare cauſſam, & eam habere in promptu.*
21 *Appellatio eſt friuola, ſi non probetur cauſſa.*
22 *A ſententia confirmatoria non appellatur.*
23 *Tempus ad appellandum, & proſequendum currit minori.*
24 *Sententia tranſit in iudicatum ob lapſum fatalium.*
25 *Executio debet dari poſt annum.*
26 *Qui non proſequitur appellationem dicitur acquieuiſſe.*
27 *Præſumitur calumnia ſi poſt lapſum fatalium agat.*
28 *Malitioſè petit, qui inſtat poſt lapſum fatalium.*
29 *Appellans debet proſequi infra tantum tempus, quantum ſe læſum eſſe prætendit.*
30 *Executio petita ante petitam reſtitutionem, eam impedit.*
31 *Reſtitutio minori ſuccedenti patri, qui nulliter contraxit, non datur.*
32 *Reſtitutio non datur ei, qui notoriè ius non habet.*
33 *Reſtitutio non datur minori, qui iurauit.*
34 *Reſtitutio non datur minori delinquenti.*
35 *Reſtitutio non datur ei qui impedimentum potuit remouere.*
36 *Delictum patris nocet filio.*
38 *Poſſeſſor triennalis eſt tutus.*
39 *Negligentes priuantur commodo.*
40 *Præſcriptio currit minori ſine ſpe reſtitutionis.*
41 *Inſtantia currit minori, & num. 42.*
43 *Appellatio eſt deſerta, ſi Inſtantia non proſequatur.*
44 *Reſcriptum non iuuat lapſo anno.*
45 *Negligentibus iura non ſubueniunt.*
46 *Appellatione deſerta ſententia ſtat firma.*
47 *Maior quando non gaudet priuilegio reſtitutionis cum minore.*

Ieſus Auxiliatio mea.

FACTI SPECIES.

VIſa declaratione caducitatis feudi, & toto proceſſu inter Reuerendum Archipræsbiterum plebanum Mutilenæ; & fratres de Oliuis, arbitror ſententiam, & ſuperinde executionem Canonice latam, & datam; & iuxta commiſsionem Illuſtriſsimi Legati imponendum eſſe perpetuum
1 ſilentium: & magis quia etiam in dubio † præ-
ſumitur pro ſententia l. Miles. §. decem. ff. de
re iud. Gab. conſil. 151. in princ. Crau. in conſil.
188. num. 8. Cum alijs, quæ allegari poſſent.
2 Si quidem feudum † nulliter fuit factum;
nulla interueniente, auctoritate Ordinarij,
nec Pontificis conſenſu, ad Pauli II. diſpoſitio
nem; de qua in extrauang. Ambitioſè, & in ma
ximum detrimentum Eccleſiæ: cum 12. iugera
terrarum laboratiuarum pro ſex vncijs ſpecie-
rum fuiſſent alienata: neq; appareat feudum
fuiſſe antiquum, ita quod præſumi potuiſſet
alienabile; licet partes referant aliàs fuiſſe
3 conceſſum; quod tamen non fuit † probatum,
ſicut oportebat. l. ait Prætor. §. Si iudex. ff. de
4 re iud. Dec. in conſil. 647. num. 2. relatio † enim
refertur ad relata. l. Aſſe toto. ff. de hæred. in-
ſtit. Dec. in conſil. 182. num. 13. ad finem. Crau.
in conſ. 45. nume. 4. & faciunt notata per Alex.
in conſil. 81. viſa conſultatione, num. 8. 9. & 10.
5 lib. 6. & relatio † non ſuffragatur in his, quæ eſ-
ſent contraria. Rot. per Aldob. poſtea Papam
deciſ. 529. in 1. part. nouiſſ. num. 3. inſtrumen-
6 tum † namq; faciens mentionem de alio, non
probat, niſi illud relatum producatur. Auth.
Siquis in aliquo. C. de eden. Alex. in conſ. 6. nu.
7 8. vol. 4. Afflict. deciſ. 273. & ſtandum † eſt in-
ſtrumento producto. Paul. de Caſt. in conſ. 462.
Viſis, & diligenter examinatis. verſic. ex
bus apparet. & verſic. Reſpondeo, in
ita quod ſtandum fuit in
proceſſu, in quo nul

tij nec Papæ conſenſus: & conſequenter nulla
fuit alienatio.

Et quandocunq; infeudatio legitima fuiſ-
ſet; vaſſalli hæredes illius primi acquirentis
amiſerunt beneficium: tum quia renouationē
8 † inueſtituræ non petierunt, neq; ab anteceſ-
ſore d. plebani, neq; ab ipſo, ſicut teneban-
tur. c. 1. de capit. Corrad. c. Imperialem. §. præ-
terea. de prohib. feud. alien. per Fed. & cap. 1.
quæ ſit prima cau. beneſ. ammitt. in vſib. feud.
Iul. Clar. in lib. ſent. in 4. lib. §. Feudum. quæſt.
49. in princ. Hoſtien. in ſumm. de feud. §. quib.
mod. feud. ammitt. & quamuis aliqui teneant
quod requiratur ſententia: Anc. tamen in cōſ.
6. inter cōſ. Cald. tit. de feud. tenet quod ipſo
9 † iure ſint priuati; id quod fuit etiam proba-
tum per Afflict. deciſ. 255.

Et hoc ſine dubio procedit in iſto caſu; vbi
præter delictum non pretendi inueſtituram,
alienauerunt vltra duos tertios dictarum ter-
tiarum ſine cōſenſu plebani, imò iure proprio
cap. 1. in fin. quæ fuer. prima cau. beneſ. ammit.
cap. Imperialem. verſi. Nemini liceat. de proh.
feud. alien. per Loth. c. 1. de alien. feud. & eſt
communis opinio. Curt. Iun. conſi. 174. num. 34.
tum, & magis, quia vendiderunt iure proprio
10 & ſic videntur † negaſſe feudum ab Eccleſia
proceſſiſſe c. 1. §. Vaſſallus, ſi feudum. tit. Si de
feu. ſit contro. int. dom. & agnat. Afflict. deciſ.
307. num. 12. quare ceciderunt in commiſſum,
11 & feudum † ad dominum reuerſum eſt: cum
melioramentis. Iaſ. in l. 1. num. 30. Cod. de iur.
emph. & in l. 2. num. 27. Brun. in conſ. 105. num.
7. Beto. q. 96. nume. 4. verſic. Aut vaſalli magna
impenſa, cum ibi attentis Paul. de Caſt. in cōſi.
45. nume. 36. in add. in 3. part. & fuſius cum ſit
12 † nouum Iul. Clar. §. feudum. quæſt. 66. verſic.
& hec quidem concluſio: & quod ſit nouum.
Paul. de Caſt. in conſ. 462. de quo ſupra. Afflict.
deciſ. 248. nume. 8. & maximè non apparente
alia inueſtitura ſicut probat Caſtren. in d. cōſi.
262. verſ. Reſpondeo. imò quando etiam fuiſ-
ſet antiquum: ex quo delictum non petendi
13 inueſtituram fuit delictum † in dominum, vt
tenet Alex. in conſi. 30. volum. 1. & eum ſequi-
tur Boſſ. tit. de bonorum pub. num. 57. circa me
14 dium: reuertitur † ad dominum, vt ſupra pro-
batum eſt, & pro veriori tradit. Guid. Pap. de-
ciſ. 164. num. 1. & 2. Grat. reſpon. 9. num. 62. libr.
1. Quintil. Mand. tit. de ingrat. 78. & 79. ſpecie
ingratitudinis, cūm alijs ſub eo accumulatis:
& ſic declaratio fuit iuridicè facta: tum ob nul
litatem alienationis; ex def[illegible] ſolemnitatis,
de qua nullum verbum in[illegible]nto.
15 † aliàs non pr[illegible]itut. [illegible]m.
ctores. ff. de v[illegible]ig. [illegible]
iur. pat. libr. [illegible]at[illegible]
[illegible]o. R[illegible]ll.[illegible]
[illegible]li[illegible]

nem ad dominum, etiam ſi à principio feudū
tenuiſſet: vt ſupra probatum eſt. Quæ omnia
vindicant ſibi locum quo ad totum illum a-
grum, quamuis totum non fuiſſet alienatum:
16 nam quando † medietas ſit alienata, ſufficit,
vt totum feudum deuoluat. text. eſt expreſſus
tit. quib. mod. feu. ammittatur. §. aut ſi liuella-
rio. in 1. libr. feud. Et faciunt notata per Sylu.
in ſumm. tit Emphyteuſis, nu. 10. dicens, quod
17 defectus † ſolutionis vnius partis facit totā
rem perire: & in caſu propoſito fuerunt alie-
natæ x. bubulcæ cum dimidio illius agri, qui
non excedebat. xij. bubulcas. Quibus ſtantibus
Canonicè fuit deuentum ad priuationē: quod
ex ſerie proceſſus cognoſci poteſt. nam anno
1592. 22. Ianuarij. Io. Ant. Filius domini primi
acquirentis, & pater Io. Baptiſtæ prætenſi ma-
ioris, vendidit iure proprio Bub. 3. d. terrarum
Paulo Roman. in proceſſu fol. 16. 17. Anno 1596.
14. Septembris d. Io. Bapt. eius filius, vnà cum
Petro eius fratre, vendidit Bub. quatuor d. Ro
mano, & ſeu in liuellum dedit. fol. 20. Anno
1596. 5. Decembris, vt fol. 28. Vincētius etiam
iure proprio vendidit Hoſpitali del Biſetto
Bub. 3. tab. 22. & ſemper ſine conſenſu pleba-
ni.

Declaratio fuit facta die 30. Decēbris 1596.
fol. 30. poſſeſsio ad regulam datam à Iaſone.
in l. 2. Cod. de iur. emphy. Et citantur illi de
Oliuis 23. Ianuarij 1597. fol. 37. & iudicium a-
ctum fuit. Die verò 13. Maij. 1597. allegata fuit
minor ætas d. Io. Baptiſtæ, quæ tamen non fuit
18 probata, † ſicut oportebat. Odo. Sfor. de reſtit.
in integ. quæſt. 27. artic. 1. nu. 3. verſic. Sed cōtra
eſt veritas. Fran. Cald. in l. Si Curatorem. Cod.
de in integr. reſtitut. in verbo, Minoribus, num.
10. vnde ab hinc ad ſententiam quæ lata fuit
30. Iunij, defluxerunt dies 47. præcedentibus
citationibus, & notificationibus ſicut conſtat
in proceſſu: Quare non poteſt dici quod d[illegible]
de Oliuis non habuerint tempus ad [illegible]
dam minorem ætatem, & quia non [illegible] pro-
ceſſum ſeruatis ſeruandis.

Die verò 7. Iulij, fuit appella[illegible]
dens appellationem non obſtare[illegible]
executio die 18. Iulij 159[illegible]
rat fundata ſuper iure[illegible]
19 † feudi quando agitur [illegible]
titur appellati[illegible]
Contard. cū [illegible]
poſſ. §. 8. lim[illegible]
Canonica [illegible]
20 ſtatim [illegible]
in prom[illegible]
tard.[illegible] [illegible]cen-
21 appella[illegible]
[illegible] ſenten-
[illegible]c. in 6. nu.
[illegible].44. in prin.
[illegible]cidium per-
pe-

CONSILIVM XLIV.

Feudum Eccleſiaſticum quando deuoluat cum melioramentis: & quando ſit nouum; & detur reſtitutio minori.

SVMMARIVM.

1 *In dubio præſumitur pro ſententia.*
2 *Feudum Eccleſiaſticum ſine ſolemnitatibus eſt nullum.*
3 *Referens debet probare relata.*
4 *Relatio refertur ad relata.*
5 *Relatio non ſuffragatur in his, quæ ſunt contraria.*
6 *Inſtrumentum referens aliud non probat, ſi illud non producatur.*
7 *Statur inſtrumento producto ſi aliud non producatur.*
8 *Vaſſalli perdunt feudum ob inueſtituram non renouatam.*
9 *Feudum etiam ipſo iure ammittitur.*
10 *Vendens feudum iure proprio negat feudum.*
11 *Melioramenta ammittit feudatarius ob delictum.*
12 *Feudum quando ſit nouum, & num. 37.*
13 *Inueſtituram non petens dicitur delinquere in dominum.*
14 *Feudum reuertitur ad dominum propter delictum.*
15 *Solemnitas non præſumitur.*
16 *Totum feudum deuoluit ſi medietas alienetur.*
17 *Defectus ſolutionis partis facit totam rem perire.*
18 *Allegans minorem ætatem debet eam probare.*
19 *Appellatio in cauſſa feudi agens poſſeſſorio non procedit.*
20 *Appellans debet probare cauſſam, & eam habere in promptu.*
21 *Appellatio eſt friuola, ſi non probetur cauſſa.*
22 *A ſententia confirmatoria non appellatur.*
23 *Tempus ad appellandum, & proſequendum currit minori.*
24 *Sententia tranſit in iudicatum ob lapſum fatalium.*
25 *Executio debet dari poſt annum.*
26 *Qui non proſequitur appellationem dicitur acquieuiſſe.*
27 *Præſumitur calumnia ſi poſt lapſum fatalium agat.*
28 *Malitioſè petit, qui inſtat poſt lapſum fatalium.*
29 *Appellans debet proſequi infra tantum tempus, quantum ſe læſum eſſe prætendit.*
30 *Executio petita ante petitam reſtitutionem, eam impedit.*
31 *Reſtitutio minori ſuccedenti patri, qui nulliter contraxit, non datur.*
32 *Reſtitutio non datur ei, qui notoriè ius non habet.*
33 *Reſtitutio non datur minori, qui iurauit.*
34 *Reſtitutio non datur minori delinquenti.*
35 *Reſtitutio non datur ei qui impedimentum potuit remouere.*
36 *Delictum patris nocet filio.*
38 *Poſſeſſor triennalis eſt tutus.*
39 *Negligentes priuantur commodo.*
40 *Præſcriptio currit minori ſine ſpe reſtitutionis.*
41 *Inſtantia currit minori, & num. 42.*
48 *Appellatio eſt deſerta, ſi inſtantia non proſequatur.*
44 *Reſcriptum non iuuat lapſo anno.*
45 *Negligentibus iura non ſubueniunt.*
46 *Appellatione deſerta ſententia ſtat firma.*
47 *Maior quando non gaudet priuilegio reſtitutionis cum minori.*

Ieſus Auxiliatio mea.

FACTI SPECIES.

VIſa declaratione caducitatis feudi, & toto proceſſu inter Reuerendum Archipræsbiterum plebanum Mutilenæ; & fratres de Oliuis, arbitror ſententiam, & ſuperinde executionem Canonice latam, & datam; & iuxta commiſsionem Illuſtriſsimi Legati imponendum eſſe perpetuum
1 ſilentium: & magis quia etiam in dubio † præſumitur pro ſententia l. Miles. §. decem. ff. de re iud. Gab. conſil. 151. in princ. Cran. in conſil. 188. num. 8. Cum alijs, quæ allegari poſſent.
2 Si quidem feudum † nulliter fuit factum; nulla interueniente, auctoritate Ordinarij, nec Pontificis conſenſu, ad Pauli II. diſpoſitionem; de qua in extrauang. Ambitioſè, & in maximum detrimentum Eccleſiæ: cum 12. iugera terrarum laboratiuarum pro ſex vncijs ſpecierum fuiſſent alienata: neq; appareat feudum fuiſſe antiquum, ita quod præſumi potuiſſet alienabile; licet partes referant aliàs fuiſſe
3 conceſſum; quod tamen non fuit † probatum, ſicut oportebat. l. ait Prætor. §. Si iudex. ff. de
4 re iud. Dec. in conſil. 647. num. 2. relatio † enim refertur ad relata. l. Aſse toto. ff. de hæred. inſtit. Dec. in conſil. 182. num. 13. ad finem. Crau. in conſ. 45. nume. 4. & faciunt notata per Alex. in conſil. 81. viſa conſultatione, num. 8. 9. & 10.
5 lib. 6. & relatio † non ſuffragatur in his, quæ eſſent contraria. Rot. per Aldob. poſtea Papam deciſ. 529. in 1. part. nouiſſ. num. 3. inſtrumen-
6 tum † namq; faciens mentionem de alio, non probat, niſi illud relatum producatur. Auth. Siquis in aliquo. C. de eden. Alex. in conſ. 6. nu.
7 8. vol. 4. Afflict. deciſ. 273. & ſtandum † eſt inſtrumento producto. Paul. de Caſt. in conſ. 462. Viſis, & diligenter examinatis. verſic. ex quibus apparet. & verſic. Reſpondeo, in 1. volum. ita quod ſtandum fuit inſtrumento de quo in proceſſu, in quo nulla fuit auctoritas Ordina-

rij

rij nec Papæ conſenſus; & conſequenter nulla
fuit alienatio,

Et quandocunq; inſeudatio legitima fuiſ-
ſet; vaſſalli hæredes illius primi acquirentis
amiſerunt beneficium: tum quia renouationẽ
8 † inueſtituræ non petierunt, neq; ab anteceſ-
ſore d. plebani, neq; ab ipſo, ſicut teneban-
tur.c.1.de capit. Corrad.c.Imperialem.§. præ-
terea.de prohib.feud.alien. per Fed. & cap. 1.
quæ ſit prima cau.benef.ammitt.in vſib. ſeud.
Iul.Clar.in lib.ſent.in 4.lib. §. Feudum. quæſt.
49.in princ.Hoſtien.in ſumm.de feud.§. quib.
mod.feud.ammitt. & quamuis aliqui teneant
quod requiratur ſententia: Anc.tamen in cõſ.
6.inter cõſ.Cald. tit.de feud.tenet quod ipſo
9 † iure ſint priuati; id quod fuit etiam proba-
tum per Afflict.deciſ.255.

Et hoc ſine dubio procedit in iſto caſu; vbi
præter delictum non prætendi inueſtituram,
alienauerunt vltra duos tertios dictarum ter-
tiarum ſine cõſenſu plebani, imò iure proprio
cap.1.in fin.quæ fuer.prima cau.benef.ammit.
cap.Imperialem, verſi.Nemini liceat.de proh.
feud.alien. per Loth.c.1.de alien. feud. & eſt
communis opinio.Curt.Iun.conſi.174.num.34.
tum,& magis, quia vendiderunt iure proprio
10 & ſic videntur † negaſſe feudum ab Eccleſia
proceſsiſſe c.1.§.Vaſſallus,ſi feudum.tit. Si de
feu.ſit contro.int.dom.& agnat. Afflict. deciſ.
307.num.12. quare ceciderunt in commiſſum,
11 & feudum † ad dominum reuerſum eſt cum
melioramentis.Iaſ.in l.1.num.30, Cod. de iur.
emph.& in l.2.num.23.Brun.in conſ.105.num.
7.Bero.q.96.nume.4.verſic. Aut vaſalli magna
impenſa,cum ibi attentis Paul.de Caſt.in cõſi
45.nume.36. in add.in 3.part. & fuſius cum ſit
12 † nouum.Iul.Clar.§.feudum. quæſt.66.verſic.
& hec quidem concluſio: & quod ſit nouum.
Paul.de Caſt.in conſ.462.de quo ſupra.Afflict.
deciſ. 248.nume.8. & maximè non apparente
alia inueſtitura ſicut probat Caſtren.in d.cõſi.
262.verſ.Reſpondeo.imò quando etiam fuiſ-
ſet antiquum: ex quo delictum non petendi
13 inueſtituram fuit delictum † in dominum, vt
tenet Alex.in conſi.30.volum.1.& eum ſequi-
tur Boſſ.tit.de bonorum pub.num.57.circa me
14 dium:reuertitur † ad dominum,vt ſupra pro-
batum eſt,& pro veriori tradit.Guid.Pap. de-
ciſ.164.num.1.& 2.Grat.reſpon.9.num.62.libr.
1.Quintil.Mand.tit.de ingrat.78. & 79. ſpecie
ingratitudinis, cum alijs ſub eo accumulatis:
& ſic declaratio fuit iuridicè facta:tum ob nul
litatem alienationis; ex defectu ſolemnitatis,
de qua nullum verbum in inſtrumento,& quæ
15 † aliàs non præſumitur. l. ſciendum,vbi Do-
ctores.ff.de verbor.oblig. & latè per Lamb.de
iur.par.libr.2.primæ partis, artic. 12.quæſt.2.
prin.nu.10.Rot.de appell.in nouiſſ.deciſ.30.a-
lias 190.cum propter alienationem;& alia de
licta de quibus ſupra quæ operantur reuerſio-
nem ad dominum, etiam ſi à principio feudũ
tenuiſſet:vt ſupra probatum eſt. Quæ omnia
vindicant ſibi locum quo ad totum illum a-
grum,quamuis totum non fuiſſet alienatum:
16 nam quando † medietas ſit alienata, ſufficit,
vt totum feudum deuoluat.text.eſt expreſſus
tit.quib.mod.feu.ammittatur.§. aut ſi liuella-
rio.in 1.libr.feud. Et faciunt notata per Sylu.
in ſumm.tit Emphyteuſis,nu.10.dicens, quod
17 defectus † ſolutionis vnius partis facit totã
rem perire: & in caſu propoſito fuerunt alie-
natæ x. bubulcæ cum dimidio illius agri, qui
non excedebat.xij.bubulcas.Quibus ſtantibus
Canonicè fuit deuentum ad priuationẽ:quod
ex ſerie proceſſus cognoſci poteſt. nam anno
1592.22.Ianuarij.Io. Ant. Filius domini primi
acquirentis,& pater Io.Baptiſtæ prætenſi ma-
ioris,vendidit iure proprio Bub.3.d.terrarum
Paulo Roman.in proceſſu fol.16.17.Anno 1596.
14.Septembris d.Io.Bapt. eius filius, vnà cum
Petro eius fratre,vendidit Bub.quatuor d.Ro
mano, & ſeu in liuellum dedit. fol. 20. Anno
1596.5.Decembris,vt fol.28. Vincẽtius etiam
iure proprio vendidit Hoſpitali del Biſetto
Bub. 3. tab. 22.& ſemper ſine conſenſu pleba-
ni.

Declaratio fuit facta die 30.Decẽbris 1596.
fol. 30. poſſeſsio ad regulam datam à Iaſone.
in l.2. Cod. de iur. emphy. Et citantur illi de
Oliuis 23.Iannarij 1597.fol.37, & iudicium a-
ctum fuit.Die verò 13.Maij.1597.allegata fuit
minor ætas d.Io.Baptiſtæ,quæ tamen non fuit
18 probata,† ſicut oportebat.Odo.Sfor.de reſtit.
in integ.quæſt.27.artic.1.nu.3.verſic.Sed cõtra
eſt veritas.Fran.Cald.in l.Si Curatorem. Cod.
de in integr.reſtitut.in verbo,Minoribus,num.
10. vnde ab hinc ad ſententiam quæ lata fuit
30. Iunij. defluxerunt dies 47. præcedentibus
citationibus, & notificationibus ſicut conſtat
in proceſſu: Quare non poteſt dici quod dicti
de Oliuis non habuerint tempus ad oſtendẽ-
dam minorem ætatem,& quin non fuerit pro-
ceſſum ſeruatis ſeruandis.

Die verò 7.Iulij,ſuit appellatum,& præten-
dens appellationem non obſtare, fuit petita
executio die 18.Iulij 1598.fol.51.& intentio e-
rat fundata ſuper iuris regulas:nam in cauſſa
19 † feudi quando agitur poſſeſſorio non admit-
titur appellatio:vt poſt Capit.deciſ.77.tenuit
Contard.cũ allegatis in l.1.Cod. ſi de momen.
poſſ.§.8.limit.2.nume.35.& quando ſecundum
Canonica iura poſsit appellari in alijs cauſsis
20 ſtatim cauſſa † eſt exprimenda, & debet eſſe
in promptu. vt poteſt alios tenet iſdem Con-
tard.in ea l.in 3.limit.n.29.& limit.12.n.1.aliàs
21 appellatio † eſt friuola.ad Bal.conſ. 217.quem
ipſe allegat & notat Marant.in ſuo tract. iudi-
ciario.in vlt.par.act. prin.num. 171. nec impe-
dit executionẽ.Marc.Mant.problem. 78. Neq;
22 appellatio inſuper datur † à ſententia con-
firmatoria

CONSILIVM XLIV.

Feudum Eccleſiaſticum quando deuoluat cum melioramentis: & quando ſit nouum; & detur reſtitutio minori.

SVMMARIVM.

1 *In dubio præſumitur pro ſententia.*
2 *Feudum Eccleſiaſticum ſine ſolemnitatibus eſt nullum.*
3 *Referens debet probare relata.*
4 *Relatio refertur ad relata.*
5 *Relatio non ſuffragatur in his, quæ ſunt contraria.*
6 *Inſtrumentum referens aliud non probat, ſi illud non producatur.*
7 *Statur inſtrumento producto ſi aliud non producatur.*
8 *Vaſſalli perdunt feudum ob inueſtituram non renouatam.*
9 *Feudum etiam ipſo iure ammittitur.*
10 *Vendens feudum iure proprio negat feudum.*
11 *Melioramenta ammittit feudatarius ob delictum.*
12 *Feudum quando ſit nouum, & num. 37.*
13 *Inueſtituram non petens dicitur delinquere in dominum.*
14 *Feudum reuertitur ad dominum propter delictum.*
15 *Solemnitas non præſumitur.*
16 *Totum feudum deuoluit ſi medietas alienetur.*
17 *Defectus ſolutionis partis facit totam rem perire.*
18 *Allegans minorem ætatem debet eam probare.*
19 *Appellatio in cauſſa feudi agens poſſeſſorio non procedit.*
20 *Appellans debet probare cauſſam, & eam habere in promptu.*
21 *Appellatio eſt friuola, ſi non probetur cauſſa.*
22 *A ſententia confirmatoria non appellatur.*
23 *Tempus ad appellandum, & proſequendum currit minori.*
24 *Sententia tranſit in iudicatum ob lapſum fatalium.*
25 *Executio debet dari poſt annum.*
26 *Qui non proſequitur appellationem dicitur acquieuiſſe.*
27 *Præſumitur calumnia ſi poſt lapſum fatalium agat.*
28 *Malitioſè petit, qui inſtat poſt lapſum fatalium.*
29 *Appellans debet proſequi infra tantum tempus, quantum ſe læſum eſſe prætendit.*
30 *Executio petita ante petitam reſtitutionem, eam impedit.*
31 *Reſtitutio minori ſuccedenti patri, qui nulliter contraxit, non datur.*
32 *Reſtitutio non datur ei, qui notoriè ius non habet.*
33 *Reſtitutio non datur minori, qui iurauit.*
34 *Reſtitutio non datur minori delinquenti.*
35 *Reſtitutio non datur ei qui impedimentum potuit remouere.*
36 *Delictum patris nocet filio.*
38 *Poſſeſſor triennalis eſt tutus.*
39 *Negligentes priuantur commodo.*
40 *Præſcriptio currit minori ſine ſpe reſtitutionis.*
41 *Inſtantia currit minori, & num. 42.*
48 *Appellatio eſt deſerta, ſi inſtantia non proſequatur.*
44 *Reſcriptum non iuuat lapſo anno.*
45 *Negligentibus iura non ſubueniunt.*
46 *Appellatione deſerta ſententia ſtat firma.*
47 *Maior quando non gaudet priuilegio reſtitutionis cum minori.*

Ieſus Auxiliatio mea.

FACTI SPECIES.

Viſa declaratione caducitatis feudi, & toto proceſſu inter Reuerendum Archipræsbiterum plebanum Mutilenæ; & fratres de Oliuis, arbitror ſententiam, & ſuperinde executionem Canonice latam, & datam; & iuxta commiſsionem Illuſtriſsimi Legati imponendum eſſe perpetuum
1 ſilentium. & magis quia etiam in dubio † præſumitur pro ſententia l. Miles. §. decem. ff. de re iud. Gab. conſil. 151. in princ. Crau. in conſil. 188. num. 8. Cum alijs, quæ allegari poſſent.
2 Si quidem feudum † nulliter fuit factum, nulla interueniente, auctoritate Ordinarij, nec Pontificis conſenſu, ad Pauli II. diſpoſitionem; de qua in extrauang. Ambitioſè, & in maximum detrimentum Eccleſiæ: cum 12. iugera terrarum laboratiuarum pro ſex vncijs ſpecierum fuiſſent alienata: neq; appareat feudum fuiſſe antiquum, ita quod præſumi potuiſſet alienabile; licet partes referant aliàs fuiſſe
3 conceſſum; quod tamen non fuit † probatum, ſicut oportebat l. ait Prætor. §. Si iudex. ff. de
4 re iud. Dec. in conſil. 647. num. 2. relatio † enim refertur ad relata. l. Aſse toto. ff. de hæred. inſtit. Dec. in conſil. 182. num. 13. ad finem. Crau. in conſ. 45. nume. 4. & faciunt notata per Alex. in conſil. 81. viſa conſultatione, num. 8. 9. & 10.
5 lib. 6. & relatio † non ſuffragatur in his, quæ eſſent contraria. Rot. per Aldob. poſtea Papam deciſ. 529. in 1. part. nouiſſ. num. 3. inſtrumen-
6 tum † namq; faciens mentionem de alio, non probat, niſi illud relatum producatur. Auth. Siquis in aliquo. C. de eden. Alex. in conſ. 6. nu.
7 8. vol. 4. Afflict. deciſ. 273. & ſtandum † eſt inſtrumento producto. Paul. de Caſt. in conſ. 462. Viſis, & diligenter examinatis. verſic. ex quibus apparet. & verſic. Reſpondeo, in 1. volum. ita quod ſtandum fuit inſtrumento de quo in proceſſu, in quo nulla fuit auctoritas Ordina-

rij

rij nec Papæ conſenſus: & conſequenter nulla
fuit alienatio.

Et quandocunq; infeudatio legitima fuiſ-
ſet; vaſſalli hæredes illius primi acquirentis
amiſerunt beneficium: tum quia renouationẽ
8 † inueſtituræ non petierunt, neq; ab anteceſ-
ſore d. plebani, neq; ab ipſo, ſicut teneban-
tur.c.1.de capit.Corrad.c.Imperialem.§. præ-
terea.de prohib.feud.alien. per Fed. & cap. 1.
quæ ſit prima cau.beneſ.ammitt.in vſib. feud.
Iul.Clar.in lib.ſent.in 4.lib. §. Feudum. quæſt.
49.in princ.Hoſtien.in ſumm.de feud.§. quib.
mod.feud.ammitt.& quamuis aliqui teneant
quod requiratur ſententia: Anc.tamen in cõſ.
6.inter cõſ.Cald. tit.de feud.tenet quod ipſo
9 † iure ſint priuati; id quod fuit etiam proba-
tum per Afflict.deciſ.255.

Et hoc ſine dubio procedit in iſto caſu; vbi
præter delictum non prætendi inueſtituram,
alienauerunt vltra duos tertios dictarum ter-
tiarum ſine cõſenſu plebani, imò iure proprio
cap.1.in fin.quæ fuer.prima cau.beneſ.ammit.
cap.Imperialem,verſi.Nemini liceat,de proh.
feud. alien. per Loth.c.1.de alien. feud. & eſt
communis opinio.Curt.Iun.conſi.174.num.34.
tum,& magis, quia vendiderunt iure proprio
10 & ſic videntur † negaſſe feudum ab Eccleſia
proceſsiſſe c.1.§.Vaſſallus,ſi feudum.tit. Si de
feu.ſit contro.int.dom.& agnat. Afflict. deciſ.
307.num.12. quare ceciderunt in commiſſum,
11 & feudum † ad dominum reuerſum eſt: cum
melioramentis.Iaſ.in l.1.num.30. Cod. de iur.
emph.& in l.2.num.27.Brun.in conſ.105.num.
7.Bero.q.96.nume.4.verſic. Aut vaſſalli magna
impenſa,cum ibi attentis Paul.de Caſt.in cõſi
45.nume.36. in add.in 3.part. & fuſius cum ſit
12 † nouum.Iul.Clar.§.feudum. quæſt. 66.verſic.
& hec quidem concluſio: & quod ſit nouum.
Paul.de Caſt.in conſ.462.de quo ſupra.Afflict.
deciſ. 248.nume.8. & maximè non apparente
alia inueſtitura ſicut probat Caſtren.in d.cõſi.
262.verſ.Reſpondeo.imò quando etiam fuiſ-
ſet antiquum: ex quo delictum non petendi
13 inueſtituram fuit delictum † in dominum, vt
tenet Alex.in conſi.30.volum.1.& eum ſequi-
tur Boſſ.tit.de bonorum pub.num.57.circa me
14 dium:reuertitur † ad dominum,vt ſupra pro-
batum eſt,& pro veriori tradit.Guid.Pap. de-
ciſ.164.num.1.& 2.Grat.reſpon.9.num.62.libr.
1.Quintil.Mand.tit.de ingrat.78.& 79.ſpecie
ingratitudinis, cùm alijs ſub eo accumulatis:
& ſic declaratio fuit iuridicè facta: tum ob nul
litatem alienationis; ex defectu ſolemnitatis,
de qua nullum verbum in inſtrumento,& quæ
15 † aliàs non præſumitur. l. ſciendum,vbi Do-
ctores.ff.de verbor.oblig. & latè per Lamb.de
iur.pat.libr.2.primæ partis, artic. 12.quæſt.2.
prin.nu.10.Rot.de appell.in nouiſſ.deciſ.30.a-
lias 190.cum propter alienationem;& alia de
licta de quibus ſupra quæ operantur reuerſio-
nem ad dominum, etiam ſi à principio feudũ
tenuiſſet:vt ſupra probatum eſt. Quæ omnia
vindicant ſibi locum quo ad totum illum a-
grum,quamuis totum non fuiſſet alienatum:
16 nam quando † medietas ſit alienata, ſufficit,
vt totum feudum deuoluat.text.eſt expreſſus
tit.quib.mod.feu.ammittatur.§. aut ſi liuella-
rio.in 1.libr.feud. Et faciunt notata per Syly.
in ſumm.tit Emphyteuſis,nu.10.dicens, quod
17 defectus † ſolutionis vnius partis facit totã
rem petite: & in caſu propoſito fuerunt alie-
natæ x. bubulcæ cum dimidio illius agri, qui
non excedebat.xij.bubulcas.Quibus ſtantibus
Canonicè fuit deuentum ad priuationẽ:quod
ex ſerie proceſſus cognoſci poteſt. nam anno
1592.22.Ianuarij.Io. Ant. Filius domini primi
acquirentis,& pater Io.Baptiſtæ prætenſi ma-
ioris,vendidit iure proprio Bub.3.d.terrarum
Paulo Roman.in proceſſu fol.16.17.Anno 1596.
14.Septembris d.Io.Bapt. eius filius, vnà cum
Petro eius fratre,vendidit Bub.quatuor d.Ro
mano, & ſeu in liuellum dedit. fol. 20. Anno
1596.5.Decembris,vt fol.28.Vincẽtius etiam
iure proprio vendidit Hoſpitali del Biſetto
Bub. 3. tab. 22.& ſemper ſine conſenſu pleba-
ni.

Declaratio fuit facta die 30.Decẽbris 1596.
fol. 30. poſſeſsio ad regulam datam à Iaſone.
in l.2. Cod. de iur. emphy. Et citantur illi de
Oliuis 23.Ianuarij 1597.fol.37. & iudicium a-
ctum fuit.Die verò 13.Maij.1597. allegata fuit
minor ætas.d.Io.Baptiſtæ,quæ tamen non fuit
18 probata,† ſicut oportebat.Odo.Sfor.de reſtit.
in integ.quæſt.27.artic.1.nu.3.verſic.Sed cõtra
eſt veritas.Fran.Cald.in l.Si Curatorem. Cod.
de in integr.reſtitut.in verbo,Minoribus,num.
10. vnde ab hinc ad ſententiam quæ lata fuit
30. Iunij, defluxerunt dies 47. præcedentibus
citationibus, & notificationibus ſicut conſtat
in proceſſu: Quare non poteſt dici quod dicti
de Oliuis non habuerint tempus ad oſtendẽ-
dam minorem ætatem,& quin non fuerit pro-
ceſſum ſeruatis ſeruandis.

Die verò 7.Iulij,fuit appellatum,& prætẽ-
dens appellationem non obſtare, fuit petita
executio die 18.Iulij 1598.fol.51.& intentio e-
rat fundata ſuper iuris regulas:nam in cauſſa
19 † feudi quando agitur poſſeſſorio non admit-
titur appellatio:vt poſt Capit.deciſ.77.tenuit
Contard.cũ allegatis in l.1.Cod. ſi de momen.
poſſ.§.8.limit.2.nume.35.& quando ſecundum
Canonica iura poſsit appellari in alijs cauſsis
20 ſtatim cauſſa † eſt exprimenda, & debet eſſe
in promptu. vt poteſt alios tenet iſdem Con-
tard.in ea l.in 3.limit.n.29.& limit.12.n.1.aliàs
21 appellatio † eſt friuola.ad Bal.conſ. 217.quem
ipſe allegat.& notat Marant.in ſuo tract. iudi-
ciario.in vlt.par.act. prin.num. 171. nec impe-
dit executionẽ.Marc.Mant.problem. 78. Neq;
22 appellatio inſuper datur † à ſententia con-
firmatoria

Digitized by Google

CONSILIUM XLIV.

Feudum Eccleſiaſticum quando deuoluat cum melioramentis: & quando ſit nouum; & detur reſtitutio minori,

SUMMARIUM.

1 *In dubio præſumitur pro ſententia,*
2 *Feudum Eccleſiaſticum ſine ſolemnitatibus eſt nullum.*
3 *Referens debet probare relata.*
4 *Relatio refertur ad relata.*
5 *Relatio non ſuffragatur in his, quæ ſunt contraria.*
6 *Inſtrumentum referens aliud non probat, ſi illud non producatur.*
7 *Statur inſtrumento producto ſi aliud non producatur.*
8 *Vaſſalli perdunt feudum ob inueſtituram non renouatam.*
9 *Feudum etiam ipſo iure ammittitur.*
10 *Vendens feudum iure proprio negat feudum.*
11 *Melioramenta ammittit feudatarius ob delictum.*
12 *Feudum quando ſit nouum, & num. 37.*
13 *Inueſtituram non petens dicitur delinquere in dominum.*
14 *Feudum reuertitur ad dominum propter delictum.*
15 *Solemnitas non præſumitur.*
16 *Totum feudum deuoluit ſi medietas alienetur.*
17 *Defectus ſolutionis partis facit totam rem perire.*
18 *Allegans minorem ætatem debet eam probare.*
19 *Appellatio in cauſſa feudi agens paſſeſſorio non procedit.*
20 *Appellans debet probare cauſſam, & eam habere in promptu.*
21 *Appellatio eſt friuola, ſi non probetur cauſſa.*
22 *A ſententia confirmatoria non appellatur.*
23 *Tempus ad appellandum, & proſequendum currit minori.*
24 *Sententia tranſit in iudicatum ob lapſum fatalium.*
25 *Executio debet dari poſt annum.*
26 *Qui non proſequitur appellationem dicitur acquieuiſſe.*
27 *Præſumitur calumnia ſi poſt lapſum fatalium agat.*
28 *Malitioſè petit, qui inſtat poſt lapſum fatalium.*
29 *Appellans debet proſequi infra tantum tempus, quantum ſe læſum eſſe prætendit.*
30 *Executio petita ante petitam reſtitutionem, eam impedit.*
31 *Reſtitutio minori ſuccedenti patri, qui nulliter contraxit, non datur,*
32 *Reſtitutio non datur ei, qui notoriè ius non habet.*
33 *Reſtitutio non datur minori, qui iurauit.*
34 *Reſtitutio non datur minori delinquenti.*
35 *Reſtitutio non datur ei qui impedimentum potuit remouere,*
36 *Delictum patris nocet filio.*
38 *Poſſeſſor triennalis eſt tutus.*
39 *Negligentes priuantur commodo,*
40 *Præſcriptio currit minori ſine ſpe reſtitutionis.*
41 *Inſtantia currit minori, & num. 42.*
48 *Appellatio eſt deſerta, ſi Inſtantia non proſequatur.*
44 *Reſcriptum non iuuat lapſo anno.*
45 *Negligentibus iura non ſubueniunt.*
46 *Appellatione deſerta ſententia ſtat firma.*
47 *Maior quando non gaudet priuilegio reſtitutionis cum minori.*

Ieſus Auxiliatio mea.

FACTI SPECIES.

VIſa declaratione caducitatis feudi, & toto proceſſu inter Reuerendum Archipræsbiterum plebanum Mutilenæ; & fratres de Oliuis, arbitror ſententiam, & ſuperinde executionem Canonice latam, & datam; & iuxta commiſsionem Illuſtriſsimi Legati imponendum eſſe perpetuum
1 ſilentium: & magis quia etiam in dubio † præſumitur pro ſententia l. Miles. §. decem. ff. de re iud. Gab. conſil. 151. in princ. Crau. in conſil. 188. num. 8. Cum alijs, quæ allegari poſſent.
2 Si quidem feudum † nulliter fuit factum; nulla interueniente, auctoritate Ordinarij, nec Pontificis conſenſu, ad Pauli II. diſpoſitionem; de qua in extrauang. Ambitioſè, & in maximum detrimentum Eccleſiæ: cum 12. iugera terrarum laboratiuarum pro ſex vncijs ſpecierum fuiſſent alienata: neq; appareat feudum fuiſſe antiquum, ita quod præſumi potuiſſet alienabile; licet partes referant aliàs fuiſſe
3 conceſſum; quod tamen non fuit † probatum, ſicut oportebat l. ait Prætor. §. Si iudex. ff. de
4 re iud. Dec. in conſil. 647. num. 2. relatio † enim refertur ad relata. l. Aſse toto. ff. de hæred. inſtit. Dec. in conſil. 182. num. 13. ad finem. Crau. in conſ. 45. nume. 4. & faciunt notata per Alex. in conſil. 81. viſa conſultatione, num. 8. 9. & 10.
5 lib. 6. & relatio † non ſuffragatur in his, quæ eſſent contraria. Rot. per Aldob. poſtea Papam deciſ. 529. in 1. part. nouiſſ. num. 3. inſtrumen-
6 tum † namq; faciens mentionem de alio, non probat, niſi illud relatum producatur. Auth. Siquis in aliquo. C. de eden. Alex. in conſ. 6. nu.
7 8. vol. 4. Afflict. deciſ. 273. & ſtandum † eſt inſtrumento producto. Paul. de Caſt. in conſ. 462. Viſis, & diligenter examinatis. verſic. ex quibus apparet. & verſic. Reſpondeo, in 1. volum. ita quod ſtandum fuit inſtrumento de quo in proceſſu, in quo nulla fuit auctoritas Ordina-

tij

rij nec Papæ conſenſus: & conſequenter nulla
fuit alienatio.

Et quandocunq; infeudatio legitima fuiſ-
ſet; vaſſalli hæredes illius primi acquirentis
amiſerunt beneficium: tum quia renouationē
8 † inueſtituræ non petierunt, neq; ab anteceſ-
ſore d. plebani, neq; ab ipſo, ſicut teneban-
tur. c. 1. de capit. Corrad. c. Imperialem. §. præ-
terea. de prohib. feud. alien. per Fed. & cap. 1.
quæ ſit prima cau. beneſ. ammitt. in vſib. feud.
Iul. Clar. in lib. ſent. in 4. lib. §. Feudum. quæſt.
49. in princ. Hoſtien. in ſumm. de feud. §. quib.
mod. feud. ammitt. & quamuis aliqui teneant
quod requiratur ſententia: Anc. tamen in cōſ.
6. inter cōſ. Cald. tit. de feud. tenet quod ipſo
9 † iure ſint priuati; id quod fuit etiam proba-
tum per Afflict. deciſ. 255.

Et hoc ſine dubio procedit in iſto caſu; vbi
præter delictum non prætendi inueſtituram,
alienauerunt vltra duos tertios dictarum ter-
tiarum ſine cōſenſu plebani, imò iure proprio
cap. 1. in fin. quæ fuer. prima cau. beneſ. ammit.
cap. Imperialem, verſi. Nemini liceat, de proh.
feud. alien. per Loth. c. 1. de alien. feud. & eſt
communis opinio. Curt. Iun. conſi. 174. num. 34.
tum, & magis, quia vendiderunt iure proprio
10 & ſic videntur † negaſſe feudum ab Eccleſia
proceſsiſſe c. 1. §. Vaſſallus, ſi feudum. tit. Si de
feu. ſit contro. int. dom. & agnat. Afflict. deciſ.
307. num. 12. quare ceciderunt in commiſſum,
11 & feudum † ad dominum reuerſum eſt: cum
melioramentis. Iaſ. in l. 1. num. 30. Cod. de iur.
emph. & in l. 2. num. 27. Brun. in conſ. 105. num.
7. Bero. q. 96. nume. 4. verſic. Aut vaſalli magna
impenſa, cum ibi attentis Paul. de Caſt. in cōſi.
45. nume. 36. in add. in 3. part. & fuſius cum ſit
12 † nouum. Iul. Clar. §. feudum. quæſt. 66. verſic.
& hec quidem concluſio: & quod ſit nouum.
Paūl. de Caſt. in conſ. 462. de quo ſupra. Afflict.
deciſ. 248. nume. 8. & maximè non apparente
alia inueſtitura ſicut probat Caſtren. in d. cōſi.
262. verſ. Reſpondeo. imò quando etiam fuiſ-
ſet antiquum: ex quo delictum non petendi
13 inueſtituram fuit delictum † in dominum, vt
tenet Alex. in conſi. 30. volum. 1. & eum ſequi-
tur Boſſ. tit. de bonorum pub. num. 57. circa me
14 dium: reuertitur † ad dominum, vt ſupra pro-
batum eſt, & pro veriori tradit. Guid. Pap. de-
ciſ. 164. num. 1. & 2. Grat. reſpon. 9. num. 62. libr.
1. Quintil. Mand. tit. de ingrat. 78. & 79. ſpecie
ingratitudinis, cùm alijs ſub eo accumulatis:
& ſic declaratio fuit juridicè facta: tum ob nul
litatem alienationis; ex defectu ſolemnitatis,
de qua nullum verbum in inſtrumento, & quæ
15 † aliàs non præſumitur. l. ſciendum, vbi Do-
ctores. ff. de verbor. oblig. & latè per Lamb. de
iur. pat. libr. 2. primæ partis, artic. 12. quæſt. 2.
prin. nu. 10. Rot. de appell. in nouiſſ. deciſ. 30. a-
lias 190. cum propter alienationem; & alia de
licta de quibus ſupra quæ operantur reuerſio-
nem ad dominum, etiam ſi à principio feudū
tenuiſſet: vt ſupra probatum eſt. Quæ omnia
vindicant ſibi locum quo ad totum illum a-
grum, quamuis totum non fuiſſet alienatum:
16 nam quando † medietas ſit alienata, ſufficit,
vt totum feudum deuoluat. text. eſt expreſſus
tit. quib. mod. feu. ammittatur. §. aut ſi liuella-
rio. in 1. libr. feud. Et faciunt notata per Sylu.
in ſumm. tit. Emphyteuſis, nu. 10. dicens, quod
17 defectus † ſolutionis vnius partis facit totā
rem perire: & in caſu propoſito fuerunt alie-
natæ x. bubulcæ cum dimidio illius agri, qui
non excedebat. xij. bubulcas. Quibus ſtantibus
Canonicè fuit deuentum ad priuationē: quod
ex ſerie proceſſus cognoſci poteſt. nam anno
1592. 22. Ianuarij. Io. Ant. Filius domini primi
acquirentis, & pater Io. Baptiſtæ prætenſi ma-
ioris, vendidit iure proprio Bub. 3. d. terrarum
Paulo Roman. in proceſſu fol. 16. 17. Anno 1596.
14. Septembris d. Io. Bapt. eius filius, vnà cum
Petro eius fratre, vendidit Bub. quatuor d. Ro
mano, & ſeu in liuellum dedit. fol. 20. Anno
1596. 5. Decembris, vt fol. 28. Vincētius etiam
iure proprio vendidit Hoſpitali del Biſetro
Bub. 3. tab. 22. & ſemper ſine conſenſu pleba-
ni.

Declaratio fuit facta die 30. Decēbris 1596.
fol. 30. poſſeſsio ad regulam datam à Iaſone.
in l. 2. Cod. de iur. emphy. Et citantur illi de
Oliuis 23. Ianuarij 1597. fol. 37. & iudicium a-
ctum fuit. Die verò 13. Maij. 1597. allegata fuit
minor ætas d. Io. Baptiſtæ, quæ tamen non fuit
18 probata, † ſicut oportebat. Odo. Sfor. de reſtit.
in integ. quæſt. 27. artic. 1. nu. 3. verſic. Sed cōtra
eſt veritas. Fran. Cald. in l. Si Curatorem. Cod.
de in integr. reſtitut. in verbo, Minoribus, num.
10. vnde ab hinc ad ſententiam quæ lata fuit
30. Iunij, defluxerunt dies 47. præcedentibus
citationibus, & notificationibus ſicut conſtat
in proceſſu: Quare non poteſt dici quod dicti
de Oliuis non habuerint tempus ad oſtendē-
dam minorem ætatem, & quin non fuerit pro-
ceſſum ſeruatis ſeruandis.

Die verò 7. Iulij, fuit appellatum, & præten-
dens appellationem non obſtare, fuit petita
executio die 18. Iulij 1598. fol. 51. & intentio e-
rat fundata ſuper iuris regulas: nam in cauſſa
19 † feudi quando agitur poſſeſſorio non admit-
titur appellatio: vt poſt Capit. deciſ. 77. tenuit
Contard. cū allegatis in l. 1. Cod. ſi de momen.
poſſ. §. 8. limit. 2. nume. 35. & quando ſecundum
Canonica iura poſsit appellari in alijs cauſsis
20 ſtatim cauſſa † eſt exprimenda, & debet eſſe
in promptu. vt poteſt alios tenet iſdem Con-
tard. in ea l. in 3. limit. n. 29. & limit. 12. n. 1. aliàs
21 appellatio † eſt friuola. ad Bal. conſ. 217. quem
ipſe allegat & notat Marant. in ſuo tract. iudi-
ciario. in vlt. par. act. prin. num. 171. nec impe-
dit executionē. Marc. Mant. problem. 78. Neq;
22 appellatio inſuper datur † à ſententia con-
firmatoria

CONSILIVM XLIV.

Feudum Eccleſiaſticum quando deuoluat cum melioramentis: & quando ſit nouum; & detur reſtitutio minori.

SVMMARIVM.

1 *In dubio præſumitur pro ſententia.*
2 *Feudum Eccleſiaſticum ſine ſolemnitatibus eſt nullum.*
3 *Referens debet probare relata.*
4 *Relatio refertur ad relata.*
5 *Relatio non ſuffragatur in his, quæ ſunt contraria.*
6 *Inſtrumentum referens aliud non probat, ſi illud non producatur.*
7 *Statur inſtrumento producto ſi aliud non producatur.*
8 *Vaſſalli perdunt feudum ob inueſtituram non renouatam.*
9 *Feudum etiam ipſo iure ammittitur.*
10 *Vendens feudum iure proprio negat feudum.*
11 *Melioramenta ammittit feudatarius ob delictum.*
12 *Feudum quando ſit nouum, & num. 37.*
13 *Inueſtituram non petens dicitur delinquere in dominum.*
14 *Feudum reuertitur ad dominum propter delictum.*
15 *Solemnitas non præſumitur.*
16 *Totum feudum deuoluit ſi medietas alienetur.*
17 *Defectus ſolutionis partis facit totam rem perire.*
18 *Allegans minorem ætatem debet tam probare.*
19 *Appellatio in cauſſa feudi agens poſſeſſorio non procedit.*
20 *Appellans debet probare cauſſam, & eam habere in promptu.*
21 *Appellatio eſt friuola, ſi non probetur cauſſa.*
22 *A ſententia confirmatoria non appellatur.*
23 *Tempus ad appellandum, & proſequendum currit minori.*
24 *Sententia tranſit in iudicatum ob lapſum fatalium.*
25 *Executio debet dari poſt annum.*
26 *Qui non proſequitur appellationem dicitur acquieuiſſe.*
27 *Præſumitur calumnia ſi poſt lapſum fatalium agat.*
28 *Malitioſè petit, qui inſtat poſt lapſum fatalium.*
29 *Appellans debet proſequi infra tantum tempus, quantum ſe læſum eſſe prætendit.*
30 *Executio petita ante petitam reſtitutionem, eam impedit.*
31 *Reſtitutio minori ſuccedenti patri, qui nulliter contraxit, non datur.*
32 *Reſtitutio non datur ei, qui notoriè ius non habet.*
33 *Reſtitutio non datur minori, qui iurauit.*
34 *Reſtitutio non datur minori delinquenti.*
35 *Reſtitutio non datur ei qui impedimentum potuit remouere.*
36 *Delictum patris nocet filio.*
38 *Poſſeſſor triennalis eſt tutus.*
39 *Negligentes priuantur commodo.*
40 *Præſcriptio currit minori ſine ſpe reſtitutionis.*
41 *Inſtantia currit minori, & num. 42.*
43 *Appellatio eſt deſerta, ſi inſtantia non proſequatur.*
44 *Reſcriptum non iuuat lapſo anno.*
45 *Negligentibus iura non ſubueniunt.*
46 *Appellatione deſerta ſententia ſtat firma.*
47 *Maior quando non gaudet priuilegio reſtitutionis cum minori.*

Ieſus Auxiliatio mea.

FACTI SPECIES.

VIſa declaratione caducitatis feudi, & toto proceſſu inter Reuerendum Archipræsbiterum plebanum Mutilenæ; & fratres de Oliuis, arbitror ſententiam, & ſu perinde executionem Canonice latam, & datam; & iuxta commiſsionem Illuſtriſsimi Legati imponendum eſſe perpetuum
1 ſilentium. & magis quia etiam in dubio † præſumitur pro ſententia l. Miles. §. decem. ff. de re iud. Gab. conſil. 151. in princ. Crau. in conſil. 188. num. 8. Cum alijs, quæ allegari poſſent.

2 Si quidem feudum † nulliter fuit factum, nulla interueniente, auctoritate Ordinarij, nec Pontificis conſenſu, ad Pauli II. diſpoſitionem; de qua in extrauang. Ambitioſè, & in maximum dettimentum Eccleſiæ: cum 12. iugera terrarum laboratiuarum pro ſex vncijs ſpecierum fuiſſent alienata: neq; appareat feudum fuiſſe antiquum, ita quod præſumi potuiſſet alienabile; licet partes referant aliàs fuiſſe
3 conceſſum; quod tamen non fuit † probatum, ſicut oportebat. l. ait Prætor. §. Si iudex. ff. de
4 re iud. Dec. in conſil. 647. num. 2. relatio † enim refertur ad relata. l. Aſse toto. ff. de hæred. inſtit. Dec. in conſil. 182. num. 13. ad finem. Crau. in conſ. 45. nume. 4. & faciunt notata per Alex. in conſil. 81. viſa conſultatione, num. 8. 9. & 10.
5 lib. 6. & relatio † non ſuffragatur in his, quæ eſſent contraria. Rot. per Aldob. poſtea Papam deciſ. 529. in 1. part. nouiſſ. num. 3. inſtrumen-
6 tum † namq; faciens mentionem de alio, non probat, niſi illud relatum producatur. Auth. Siquis in aliquo. C. de eden. Alex. in conſ. 6. nu.
7 8. vol. 4. Afflict. deciſ. 273. & ſtandum † eſt inſtrumento producto. Paul. de Caſt. in conſ. 462. Viſis, & diligenter examinatis. verſic. ex quibus apparet. & verſic. Reſpondeo, in 1. volum. ita quod ſtandum fuit inſtrumento de quo in proceſſu, in quo nulla fuit auctoritas Ordina-

rij

tij nec Papæ conſenſus: & conſequenter nulla
fuit alienatio.

Et quandocnnq; infeudatio legitima fuiſ-
ſet; vaſſalli hæredes illius primi acquirentis
amiſerunt beneficium: tum quia renouationẽ
8 † inueſtituræ non petierunt, neq; ab anteceſ-
ſore d. plebani, neq; ab ipſo, ſicut teneban-
tur.c.1.de capit.Corrad.c.Imperialem.§. præ-
terea.de prohib.feud.alien. per Fed. & cap. 1.
quæ ſit prima cau.beneſ.ammitt.in vſib. feud.
Iul.Clar.in lib.ſent.in 4.lib. §. Feudum. quæſt.
49.in princ.Hoſtien.in ſumm.de feud.§. quib.
mod.feud.ammitt. & quamuis aliqui teneant
quod requiratur ſententia: Anc.tamen in cõſ.
6.inter cõſ.Cald. tit.de feud.tenet quod ipſo
9 † iure ſint priuati: id quod fuit etiam proba-
tum per Afflict.deciſ.255.

Et hoc ſine dubio procedit in iſto caſu; vbi
præter delictum non prætendi inueſtituram,
alienauerunt vltra duos tertios dictarum ter-
tiarum ſine cõſenſu plebani, imò iure proprio
cap.1.in fin.quæ fuer.prima cau.beneſ.ammit.
cap.Imperialem,verſi.Nemini liceat,de proh.
feud. alien. per Loth.c.1.de alien. feud. & eſt
communis opinio.Curt.Iun.conſi.174.num.34.
tum,& magis, quia vendiderunt iure proprio
10 & ſic videntur † negaſſe feudum ab Eccleſia
proceſsiſſe c.1.§.Vaſſallus,ſi feudum.tit. Si de
feu.ſit contro.int.dom.& agnat. Afflict. deciſ.
307.num.12. quare ceciderunt in commiſſum,
11 & feudum † ad dominum reuerſum eſt: cum
melioramentis.Iaſ.in l.1.num.30. Cod. de iur.
emph.& in l.2.num.27.Brun.in conſ.105.num.
7.Bero.q.96.nume.4.verſic. Aut vaſalli magna
impenſa,cum ibi attentis Paul.de Caſt.in cõſi.
45.nume.36. in add.in 3.part. & fuſius cum ſit
12 † nouum.Iul.Clar.§.feudum. quæſt. 66.verſic.
& hec quidem concluſio: & quod ſit nouum.
Paul.de Caſt.in conſ.462.de quo ſupra.Afflict.
deciſ. 248. nume.8. & maximè non apparente
alia inueſtitura ſicut probat Caſtren.in d.cõſi.
262.verſ.Reſpondeo.imò quando etiam fuiſ-
ſet antiquum: ex quo delictum non petendi
13 inueſtituram fuit delictum † in dominum, vt
tenet Alex.in conſi.30.volum.1.& eum ſequi-
tur Boſſ.tit.de bonorum pub.num.57.circa me
14 dium: reuertitur † ad dominum,vt ſupra pro-
batum eſt,& pro veriori tradit.Guid.Pap. de-
ciſ.164.num.1.& 2.Grat.reſpon.9.num.62.libr.
1.Quintil.Mand,tit.de ingrat.78. & 79. ſpecie
ingratitudinis, cùm alijs ſub eo accumulatis:
& ſic declaratio fuit iuridicè facta: tum ob nul
litatem alienationis; ex defectu ſolemnitatis,
de qua nullum verbum in inſtrumento,& quæ
15 † aliàs non præſumitur. l. ſciendum,vbi Do-
ctores.ff.de verbor.oblig. & latè per Lamb.de
iur.pat.libr.2.primæ partis, artic. 12.quæſt.2.
prin.nu.10.Rot.de appell.in nouiſſ.deciſ.30.a-
lias 190.cum propter alienationem;& alia de
licta de quibus ſupra quæ operantur reuerſio-
nem ad dominum, etiam ſi à principio feudũ
tenuiſſet: vt ſupra probatum eſt. Quæ omnia
vindicant ſibi locum quo ad totum illum a-
grum,quamuis totum non fuiſſet alienatum:
16 nam quando † medietas ſit alienata, ſufficit,
vt totum feudum deuoluat.text.eſt expreſſus
tit.quib.mod.feu.ammittatur.§. aut ſi liuella-
rio.in 1.libr.feud. Et faciunt notata per Sylu.
in ſumm.tit Emphyteuſis,nu.10.dicens, quod
17 defectus † ſolutionis vnius partis facit totã
rem perire: & in caſu propoſito fuerunt alie-
natæ x. bubulcæ cum dimidio illius agri, qui
non excedebat.xij.bubulcas.Quibus ſtantibus
Canonicè fuit deuentum ad priuationẽ: quod
ex ſerie proceſſus cognoſci poteſt. nam anno
1592.22.Ianuarij.Io. Ant. Filius domini primi
acquirentis,& pater Io.Baptiſtæ prætenſi ma-
ioris,vendidit iure proprio Bub.3.d.terrarum
Paulo Roman.in proceſſu fol.16.17.Anno 1596.
14.Septembris d.Io.Bapt. eius filius, vnà cum
Petro eius fratre,vendidit Bub.quatuor d.Ro
mano, & ſeu in liuellum dedit. fol. 20. Anno
1596.5.Decembris,vt fol.28. Vincẽtius etiam
iure proprio vendidit Hoſpitali del Biſetto
Bub. 3. tab. 22,& ſemper ſine conſenſu pleba-
ni.

Declaratio fuit facta die 30.Decẽbris 1596.
fol. 30. poſſeſsio ad regulam datam à Iaſone.
in l.2. Cod. de iur. emphy. Et citantur illi de
Oliuis 23.Ianuarij 1597.fol.37. & iudicium a-
ctum fuit.Die verò 13.Maij.1597. allegata fuit
minor ætas d.Io.Baptiſtæ, quæ tamen non fuit
18 probata, † ſicut oportebat.Odo.Sfor.de reſtit.
in integ.quæſt.27.artic.1.nu.3.verſic.Sed cõtra
eſt veritas.Fran.Cald.in l.Si Curatorem. Cod.
de in integr.reſtitut.in verbo,Minoribus,num.
10. vnde ab hinc ad ſententiam quæ lata fuit
30. Iunij, defluxerunt dies 47. præcedentibus
citationibus, & notificationibus ſicut conſtat
in proceſſu: Quare non poteſt dici quod dicti
de Oliuis non habuerint tempus ad oſtendẽ-
dam minorem ætatem,& quin non fuerit pro-
ceſſum ſeruatis ſeruandis.

Die verò 7.Iulij,fuit appellatum,& præten-
dens appellationem non obſtare, fuit petita
executio die 18.Iulij 1598.fol.51.& intentio e-
rat fundata ſuper iuris regulas: nam in cauſſa
19 † feudi quando agitur poſſeſſorio non admit-
titur appellatio: vt poſt Capit.deciſ.77.tenuit
Contard.cũ allegatis in l.1.Cod. ſi de momen.
poſſ.§.8.limit.2.nume.35.& quando ſecundum
Canonica iura poſsit appellari in alijs cauſsis
20 ſtatim cauſſa † eſt exprimenda, & debet eſſe
in promptu. vt poteſt alios tenet iſdem Con-
tard.in ea l.in 3.limit.n.29.& limit.12.n.1.aliàs
21 appellatio † eſt friuola.ad Bal.conſ. 217.quem
ipſe allegat & notat Marant.in ſuo tract. iudi-
ciario,in vlt.par.act. prin.num. 171, nec impe-
dit executionẽ.Marc.Mant.problem. 78. Neq;
22 appellatio inſuper datur † à ſententia con-
firmatoria

firmatoria, neq; reſtitutio: vel ſaltem non ſu-
ſpendit executionem. Afflict. deciſ. 261. & ſe-
quitur Marant. in loco citato, nume. 174. &
23 ſic allegabatur quod tempus, † & ad appel-
landum, & ad proſequendum currebat etiam
minori; etiam probata minori ętate; etiã quod
daretur appellatio. l. Properandum. C. de Iud.
& eſt commune dictum vt ibi doct. ad Gloſ. in
verbo. Conceſſerunt. Cod. in quib. in integ. re-
ſtit. & latè per Franc. Cald. in d. l. ſi Curatorẽ.
in verbo, Sua facilitate, num. 36. 37. & 38. & hic
non erat probata minoritas; & agebatur de
poſſeſſorio feudi, & de ſententia confirmato-
ria declarationis prius factæ. Et dum diſputa-
tur fuit iterum allegata minoritas, & poſtea
probata: & die 30. Ianuarij. 1599. fol. 60. præ-
ſentata commiſsio delegati; quæ tamen ſolum
in actis fuit regiſtrata, nihilq; poſtea actitatũ
vſq; ad 20. Iulij 1599. fol. 69 vbi petitur denuo
executio, ob lapſum fatalis: & quia opponé-
batur ſecundum fatale, ex minori ætate, &
paupertate, vt fuerat ſupplicatum, nihil aliud
fuit dictum vſq; quo, & ſecundum, & tertium
fatale fuit expiratum. & de anno poſtea. 1602.
8. Iunij petitur executio, & citantur aduerſa-
rij fol. 71. 72. & tandem datur executio 23. De-
cembris 1602. fol. 74. & ſic lapſo tertio fatali:
24 ex quo † ſentẽtia tranſiuit in iudicatum. Rot.
deciſ. 807. in 1. lib. diuerſ. nouiſſ. & Canonicè da
batur executio, nedum ob lapſum tertij fata-
25 lis, ſed primi: quia poſt annũ ſemper executio
dari debet. l. fin. ff. de requir. reiſ. Rot. deciſio.
136. nu. 2. in 1. parte, & nouiſſ. quod procedit
etiam ſi ſententia fuiſſet data in contuma-
ciam, pro qua præſumitur, vt ſupra probatum
eſt.

Nec obſtabat delegata commiſsio: quia
cum ea præſentata nihil agendo, permiſerint
labi ſecundum fatale, imò tertium, præſume-
26 bantur † acquieuiſſe ſententiæ: tenebantur
enim infra tantum tempus cauſſam proſequi:
ſicut pro indubitato tenet Veſt. in pract. Cur.
Rom. lib. 8. num. 18. Lancell. de attent. pend. re-
ſtit. in integ. ad appel. capit. 14. nume. 30. & 31.
Odo. Sfor. de reſtit. in integ. par. 1. quæſt. 41. nu.
43. qui eſt videndus Put. deciſ. 456. nume. 2. lib.
2. & erat executio danda. l. Eos. Cod. de appel.
27 Imò † præſumitur calumnia, ſi poſt laſpum fa-
talium inſurgant. Lancel. in d. cap. 18. 2. part. de
attent. reſtit. in integr. pend. num. 68.
28 Et ſemper præſumitur malitioſè † peti, quã
do qui inſtat, non proſequitur ſuam inſtantiã.
Bart. in l. de rebus. ff. de recept. arbitr. quam in
fra tantum tempus, quantum prætendit ſe læ-
ſum fuiſſe, proſequi opportet. vt Veſt. loco an-
29 tedicto. & Lancel. & Odo. Sfor. & conſequen-
ter priuatur beneficio reſtitutionis. Quæ, etiã
ſi in tempore opportuno eã proſequutus fuiſ-
ſet, etiam ex capite minoris ætatis, dari non
poterat.

Primò, quia antequam petita fuiſſet reſti-
tutio, ſeu pręſentata commiſsio: fuerat petita
30 executio: quo caſu † deneganda eſt reſtitutio.
vel ſaltẽ non impedit executionem. Odo. Sfor.
de reſtitu. 1. part. quæſt. 43. artic. 1. limit. 19. Put.
deciſ. 285. lib. 2. Rot. deciſ. 346. num. 5. in 1. vol.
diuerſ. nouiſſ.
31 Secundò, quia reſtitutio non datur † minori,
qui ſuccedit patri, qui nulliter contraxit. Rot.
in d. deciſ. 346. & in deciſ. 130. num. 2. etiam in
1. diuerſ. nouiſſ. neq; etiam ex cauſſa pauper-
tatis. Rot. deciſ. 603. etiam in 1. diuerſ. nouiſſ.
& habet locum cõtra illum etiam, qui nulliter
cõtraxit, ſed ille Io. Baptiſta ſucceſsit patri, &
auo, qui nulliter contraxerant, ergo &c.
32 Tertiò, quia quando notoriè † conſtat de nõ
iure petentis denegatur reſtitutio. Caſſad. de
reſtit. ſpol. deciſ. 1. Bellem. deciſ. 342. in fin. In-
nocen. in cap. Conſtitutus de fil. præsb. & in c.
In literis, ad finem de reſtit. ſpol. Mand. in reg.
27. quæſt. 14. num. 3. quod apparet in inſtrumẽ-
tis, & feudi nulliter conceſsi, & alienatio-
num.
33 Quartò, quia ſi minor † vel in mandato, vel
in lite iurauerit; non poteſt poſtea conſequi re
ſtitutionem. Fran. Cald. in d. l. ſi curatorem. C.
de in integ. reſtit. in verbo minoribus. num. 2.
& eſt commune dictum, vt atteſtatur pratic.
Pap. de form. lib. ſuper petit. reſtit. in integ. in
add. incipit minor. ad finem.
34 Quintò, quia minor, † qui deliquit non au-
ditur petens poſtea reſtitutionem. Imò, quãdo
ex gratia Principis fuiſſet reſtitutus, non poſ-
ſet per hoc recuperare bona alienata, vt pro-
bat multis auctoritatibus Fran. Cald. in d. l. ſi
curatorem. in verbo implor. in integ. reſtitut.
num. 17. & 18.
35 Sextò, quia minor non reſtituitur † ſi impe-
dimentum potuiſſet remouere, & non amouiſ-
ſet. Rot. per Aldobr. qui fuit Papa Clemens
VIII. dec. 603. nu. 2. in 1. part. diuerſ. nouiſſ. Odo.
Sfor. in 2. part. de reſt. in integ. quæſt. 69. artic.
3. num. 21. & 23. ſed hic labitur tertium fatale;
nec aliquid agitur: imò nec etiam fuit allega-
tum aliquod impedimentum.

Et prædicta tantò magis procedebant con-
tra præfatum minorem, qui ſucceſsit patri de-
linquenti in feudo, ob non petitam inueſtitu-
ram, & alienationum rei feudalis factam nomi-
36 ne proprio; delictum † enim patris nocet filio.
Caccialup. de feu. artic. 6 nu. 32. Si lim. eod. tit.
num. 28. l. 2. vbi Bal. C. de lib. & eorum lib. Zaſ.
eod. tit. de feu. num. 99. & num. 106. 107. & 111.
c. Si vaſallus culpam. tit. ſi de feu. fue. cont. &
c. 1. Si vaſallus. feu. priuet. Et tantò magis, quia
37 vt ſupra oſtenſum fuit, feudum iſtud † erat no
uum. c. 1. §. 2. in tit. de ſucceſſ. feud. & notat
Capr. in reg. 77. num. 25. & infra, & ſupra fuit
oſtenſum. Quibus ſtantibus apertè conſtat q
declaratio, & inde ſecuta confirmatio, & exe-
cutio

cutio fuit canonicè facta vnde orta eſt illa
concluſio : quod qui à Iudice ſit ſpoliatus
non reſtituitur, ſecundum Rot. per Caputaq.
deciſ.175.in 2.part.& quod aduerſarij malitio
sè ſtudent inquietare Eccleſiam:quæ poſt da-
tam à Iudice poſſeſsionem in ea pacificè vl-
tra triennium parmanſit; vnde ſuccedit fauor
38 triennalis poſſeſſoris; qui tutus † eſt, etiam
ſi cum mala fide poſsideret: nam præſcripſiſſe
dicitur rem Eccleſiæ.cap.1.de præſcrip. & ad-
uerſarij etiam ſi aliquod ius habuiſſent vti ne-
39 gligentes † priuati eſſent.l.1. ff. de vſucap. &
tradũt Doct.in l.Traditionibus. Cod. de pact.
40 præſcriptio enim † currit, etiam contra mi-
norem, abſq; ſpe reſtitutionis. vt notabiliter
notat Paul.de Caſt.in l.fin.colum.2. C.in quib.
cau.in integr.reſtitut.non eſt neceſſ. & eſt cõ-
munis opinio, vt ibi tenent Doct.ſicur inſtan-
41 tia † contra minorem currit (vt ſupra vidi-
mus,) & tradunt omnes in capitu. Ex ratio-
42 ne. de appell. quæ tempora † currunt etiam
minori propter iuris rigorem conſeruandum.
in Authen.de appell.& intra quæ temp.& tra-
dit Gloſ.in l. Auxilium.in verbo ceſſauit. ff.de
43 minor. & conſequenter appellatio †. fuit de-
ſerta: ſententiaq; tranſiuit in iudicatum.Cle-
men.ſi appellationem.de appell. neq; potue-
runt amplius dicti de Oliuis ſe iuuare reſcri-
pto commiſsionis cauſſæ, cum nedum infra
44 anni † fuerint negligentes illo vti, ſed nun-
quam infra triennium. capit. Plerumq; de re-
45 ſcript. ius enim † negligentibus non ſuccurit.
l.non enim. ff. ex quib.cau. maior.& ſic appel-
46 latione † deſerta, ſententia, tanquam non
fuiſſet appellatum, ſtat firma, & tranſit in iu-
dicatum. l.Quoniam. Cod. de appellat. l. fin.
§.Illud.Cod.de temp.appellar.Rot.deciſio. 1.
de appell. in nouiſſ.& deciſ.76. in antiq. eod.
titu.

Et quando minor ſit in caſu obtinendæ re-
ſtitutionis;non poſſet prodeſſe fratribus ma-
ioribus : nam vt conſortes litis gaudeant pri-
uilegio minorum, oportet quod res ſit indiui-
ſibilis, ſuper qua igitur, & quod maiores ex
parte ſua habuerint iuſtum impedimentum,
& tale, quale minori iuuaſſet: ſed ſi res ſit di-
uiſibilis, & ipſi non probauerint impedimen-
tum ex parte ſua, non gaudent huiuſmodi pri
uilegio. vt poſt alios tenet Odo. Sfor. in eod.
tractat.de reſtitut.part. 1. quæſt.46. artic.3.4.
& 5.& dixi infra conſil.148.per totum.

Et ex prædictis clarè apparet quod Cano-
nicè fuit proceſſum ad ſententiam, & eius
executionem: conſequenterq; iudicandum,
& ſilentium eſt imponendum perpetuum ve-
xationi Eccleſiæ datæ ob malitiam. Et ita
iuris eſſe arbitor, ſaluo &c, Laus Deo,& B. M.
Virg.

CONSILIVM XLV.

Homicida ad Eccleſiam fugiens.

SVMMARIVM.

1 *Confugientes ad Eccleſiam immunitate Eccleſia-
ſtica gaudent.declara num. 2.*
2 *Greg.XIV. Pontifex præfiniuit caſus, in quibus
fugiens ad Eccleſiam gaudere poſſit, vel non,
immunitate.*
3 *Proditoriè quomodo intelligatur.*
4 *Proditor eſt homicida, qui ſocium amicum occi-
dit.*
5 *Aſſaſsinus propriè dicitur, qui recipit pecuniam
pro delicto.*
6 *Aſſaſsinus etiam eſt, qui ſine pecunia, ob gratiam
alicuius occidit; vel accepta ſola promiſſione
præmij.*
7 *Contra non eſt aſſaſſinus qui certam pecuniam nõ
habet.*
8 *Neque qui ob gratiam occidit.*

Dominus auxiliatio mea.

FACTI SPECIES.

COnſiderato proceſſu contra N.ho
micidam ad Eccleſiam poſt ho-
micidium fugientem; in quo ap
paret eum occidiſſe. N. in eius
domo, in qua hoſpitium habue-
rat; in gratiam vxoris. d. occiſi,
arbitror ipſum proditorem: ex infraſcriptis.

Aliàs enim de iure communi, multi erant
1 caſus, in quibus delinquentes † ad Eccleſiam
confugientes, immunitate Eccleſiaſtica, gau-
debant: multique reputabantur indigni: de
quibus latè per Couuar. in lib. 2. variar.reſol.
cap.20.num.7. 8. & infra. Iul.Clar. in lib.ſent.
§.fin. in prat.crimin.quæſt.30. textus, & Gloſ.
in cap.1. de homic. in 6.Boer. in dec. 215. Sed
2 Greg.XIV.Pontifex † in extrauag. incipit.Cũ
aliàs nonnulli prædeceſſores. totam ſeriem re.
duxit ad certos ſpecificatos caſus; in quibus
aſſaſsinus, & proditor homicida, excluditur
ab immunitate: ſuper quibus in caſu præſenti,
eſt inſiſtendum. Et ſi in altero adſit, procul
dubio à Summo Pontifice caſus eſt exceptua-
rus, ad quod elucidandum oportet diffinitio-
nem, & declarationem vtriuſque verbi oſten-
dere iuxta intelligentiam doctorum.

3 Verbum namq; proditoriè, † iuxta ſenten-
tentiam Io.Andreæ, in cap.1.de homic.in 6.nu.
8.quẽ ſequitur Io.de Anan.in conſi.44.in prin.
accipitur quandocumque homicidium per-

pe-

petretur ſine diffidatione, iuris, aut Iudi-
cis auctoritate. quod etiam tenuit Afflict.
in deciſ.265. num.64.Bart. verò.in l.Reſpicie-
dum.§.delinquunt. ff.de pæn. tenet illum pro-
ditoriè delinquere,qui tanquam ſocius in iti-
nere,nulla rixa precedente percutiat. Octau.
Vulp in lib. ſuo ctimin.reſponſ.59.nume.1.di-
cit,quod ille dicitur proditor,qui per ſimula-
tionem amicitiæ neſariè procedit & alij ſex
caſus ennmetantur à Gl,in c Clericus.il 1. 46.
diſtin. & proditorem arbitror homicidam de
quo in themate,ſalua tamen veritate; cum nō
intendam contra immunitatem Eccleſiæ,neq;
ad alterius iacturam præiudicium afferre.Nam
que de primo caſu non videtur dubium: & de
ſecundo licèt verba. Bart. in d.§. delinquunt;
loquantur de itinere,& reus dixerit,quod ha-
buit rixam cum occiſo ex cauſa ludi;tamen po
ſtea etiam dixit ſe rixam huiuſmodi diſsimu-
laſſe, vt deueniret ad occiſionem: & conſtat
quod cum eo habuit hoſpitium; & quod in
gratiam eius vxoris id perpetrauit: & ſic iux-
4 ta opinionem Bart. dicendus † eſt proditor.
imò etiam iuxta tertium caſum.d.Gloſ. in ca.
Clericus, de quo ſupra malitioſè ſe geſsit. ad
ca.Cupis 16 quæſt.1. & ad hoc Remig. de im-
mun.Eccleſ. fall. 14.tit. Ille qui aliq. per inſid,
fol 150.

Et magis eſſet dubium an fuerit aſſaſsinus,
5 qui propriè† dicitur ille,qui accepta pecunia
homicidium cōmittit & de hoc loquitur text.
in cap.1.de homic.in 6.& tradit Bart. in l.Ci-
cero.ff.de pen.& licèt Alex in l.Non ſolum.§.
ſi mandato ff de iniur.& Io.And. in ca. pæn.de
Cler.non reſid.& Gram.in not.9. dicant quod
6 etiam† qui non habent pecuniam,ſi alicui obe
diant,vel faciant in gratiam,ſunt nihilominus
7 aſſaſsini:tamen alij contra,†vt Alciat.in con-
ſil.11.nu.19.tom.1.lib.1.Pariſ.in conſ. 166.libr.
4.& Octau.Vulp.in allegato lib.reſpon.143. n.
5.6.& 7.cum ibi per eum allegatis.qui conclu-
dunt quod licèt pecunia ſit promiſſa;dummo-
do non ſit certa,& etiam adſit ſpes conſequē-
8 di premium; aut fiat per gratiam † non dici-
tur aſſaſsinus. Quod etiam ſequitur Boſſ. in
tract.de mand.ad homic.num.34. & 35. & ego
hanc partem ad fauorem immunitatis Eccle-
ſiæ tenerē:concludens quod homicida de quo
quæritur non ſit aſſaſsinus, ſed potius prodi-
tor; & non poterit frui immunitate, vt latè
per Remig.de immun.Eccleſ.in 13.fallen. tit.
de homicida inſidioſo. vbi multas auctorita-
tes congerit fol. 143 ſalno. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XLVI.

Baptizans Baptizatum quando incurrat irre-
gularitatem.

SVMMARIVM.

1 *Baptizans Baptizatum, etiam ignoranter, eſt ir-
regularis.*
2 *Baptizare volens debet perquirere, an puer ſit
Baptizatus.*
3 *Qui iuſtè ignorat Baptizatum Baptizans, non eſt
irregularis.*
4 *Baptizatur cum conditione; quando neſcitur an ſit
Baptizatus.*
5 *Ignorantiam probabilem habens debet tamen Ba-
ptizare cum conditione.*

FACTI SPECIES.

QVidam Sacerdos Baptizauerat infan-
tem expoſitum,aliàs à commatre Ba-
ptizatum;ignorans.tamen Baptiſmū:
vnde quæritur an ſit irregularis? & concluſi-
1 uè reſpondi quod † ſic.per text,in cap.Qui his
ignoranter de conſec.diſtin.4.& c.2.de Apoſt.
2 vbi doct.debebat † enim adhibere diligentiā;
& perquirere an fuiſſet Baptizatus. ſicut poſt
alios tradidit Nauar.in ſuo manual. capit. 22.
num.8.verſic.2.& cap.27.num.146. & quamuis
3 qui iuſtè † ignorat puerum Baptizatum, non
videatur irregularis.c.Placuit. de conſec. diſt.
4. vt eſt ſi Baptizat filios infidelium, vel ſi ex-
poſitus nullum habeat ſcriptum, aut ſignum
de Baptiſmo:tamen ſi nullam adhibet diligē-
tiam in perquirendo de Baptiſmo,& abſq; cō-
ditione Baptizauerit illum, qui prius fuerat
Baptizatus;eſt irregularis:vt in d.ca. Qui his.
nam etiam ſi in nemore puer inueniatur ſine
aliqua ſcriptura de Baptiſmo, erit Baptizan-
dus cum illa conditione,de qua in c.2. de Ba-
4 ptiſ.& per Sylueſt.in ſum.verbo Baptiſmus. 4.
in 9. quæſt. ideſt,Si non es Baptizatus, ego te
Baptizo.& trad.Nauar.in d.cap.27.eod.nume.
246. vbi dicit quod ille habebit probabilem
ignorantiam qui adhibita debita diligentia
ſcire non potuit an qui offertur ſit,vel non Ba-
ptizatus; & tunc erit Baptizandus † ſub ea
5 conditione,Si non es Baptizatus:vt in d. cap.
2.de Baptiſm.& ſequitur ſumm.Armill.in ver-
bo,Baptiſmus, num. 32.vbi dat exemplum de
inuento in nemore: vel ad oſtium alicuius:ſed
iſte Sacerdos,nullam diligentiam adhibuit; &
Baptizauit ſine illa conditione: ergo eſt irre-
gularis.Laus Deo,& B.M.

CON-

CONSILIVM XLVII.

Indultum conferendi beneficia.

SVMMARIVM.

1 *Tenor breuis eſt attendendus.*
2 *Indultum ſimplex nõ extenditur ad beneficia reſeruata.*
3 *Affectio ſemel inducta non tollitur, niſi per collationem Papæ.*
4 *Conceſſiones reſpiciunt futura.*
5 *Beneficia vacantia in curia non comprehenduntur ſub indultis.*
6 *In generali conceſſione non veniunt ea, quæ ſibi Papa ſpecialiter reſeruauit.*
7 *Beneficia reſignantium in curia vigore reg. de infirm. non comprahenduntur in indulto.*
8 *Reſignata beneficia vigore regulæ de infirm. dicũtur vacare in curia, & ſi reſignantes decedant in partibus.*
9 *Indultum non comprahendit beneficia reſeruata in extrauag. Ioan. XXII. & Bened. XII.*

Adſit Ieſus.

FACTI SPECIES.

ILluſtriſs. & Reuer. Cardinalis Gonzaga
habet indultum à Papa conferendi bene-
ficia vacantia in ciuitate, & diœceſi Re-
gienſi; ſed neſcitur tenor eius breuis; qui
1 † eſſet attẽdendus. c. Porrò. de priuil. ſed ſi ſim
pliciter conceſſum fuiſſet; dubitatur an poſ-
ſet cõferre beneficia reſeruata occaſione col-
2 lectoriæ decimarum: & videtur abſolutũ † qđ
non poſsit iuxta deciſ. 3. aliàs 119. incipit: Le-
gatus. de offit. deleg. in nouiſs. tradit Aene. de
falc. in 6. effect. num. 9. de reſeru. benef. & facit
etiam Rot. deciſ. 14. aliàs 410. in antiq. vbi ha-
3 betur quod affectio † ſemel inducta, nunquàm
tollitur niſi per collationem Papæ poſtea ſe-
quutam, quod probatur per extrauag. Pauli. II.
in extrauag. comun. incipit. Ad Romani Pon-
tificis, & tenet Stafil. tit. de Grat. expecta. de
mand. de prouid. in 3. forma, nu. 14. vbi dicit qđ
conceſſo indulto Regi de nominãdo ad bene-
ficia vacantia; non poterit Rex nominare ad
præbendas reſeruatas, & hoc maximè iudicio
meo procedit in beneficijs collectorum ante
conceſsionem indulti deputatorum: niſi de eis
expreſſa ſit mentio facta: quia conceſsiones, &
4 prouiſiones † regulariter futuris non præteri-
tis dant remedium: iuribus vulgaribus.

Imò ſi in indulto eſſet expreſſum quod poſ-
ſet etiam beneficia reſeruata conferre, licèt
5 poſſet ea conferre; tamen ſi vacarẽt † in curia:
non poſſet talia conferre: Rot. deciſ. 4. aliàs 95.
habens poteſtatem. in nou. & ſequitur Aene.
de Falcon. in d. effect. 6. nu. 12. verſ. Quinto quæ-
6 ro. quia in generali † conceſsione nõ compræ-
henduntur ea, quæ ſibi Papa ſpecialiter reſer-
uauit: & ſic poteſt concludi, quod licèt d. Illu-
ſtriſs. Cardinali fuiſſet data facultas conferẽdi
quæcunq; beneficia in diœceſi Regienſi, etiam
7 reſeruata ſedi Apoſtolicæ: quod non poſſet †
tamen conſerre vacantia in curia, ſeu decedẽ-
tium in Curia, neque eorum qui vigore regulæ
de infirm. reſign. reſignaſſent ſua beneficia
in curia. quia apud eam dicerentur vacare, vt
adnotauit Aene. de Falcon. in ſupradicto loco,
nu. 12. verſic. Ex iſta ratione infero. & ſi reſi-
gnantes moriantur intra viginti dies, benefi-
8 cia † dicũt vacare in curia per obitũ, iuxta reg.
prædictam, etiam ſi decederent in partibus.
Roman. in conſil. 342. quo ad primum. & tradit
Sarn. in reg. de infirm. reſsign. quæſt. 33. ad finẽ
9 ſicut conſerre non poſſet † beneficia eorum,
qui numerantur in extrauag. Ioan. XXII. de e-
lect. incipit. Ex debito. & Bened. XII. Ad regi-
men. de præben. in extrauag. communia, quia
talia beneficia vbicunq; vacant, in curia dicũ-
tur vacare. vt ibi: & ita teneo ſaluo iure. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM XLVIII.

In cauſſa mortui transferendi.

SVMMARIVM.

1 *Fratres non habent populum; ſed ſolum ius ſepulturæ.*
2 *Quilibet ſepeliri debet in ſua Parochia, & ſepulchro maiorum.*
3 *Quilibet habet electionem ſepulturæ.*
4 *Locus religioſus magis, & minus, eſt vbi celebrãtur officia magis, aut minus.*
5 *Electio ſepulturæ eſt pars teſtamenti.*
6 *Eccleſia electa põt reuocare corpus alibi ſepultũ.*
7 *Cadauer debet reſtitui Eccleſiæ electæ infra decem dies.*
8 *Ordinarius cogit ad reſtitutionem corporis alibi ſepulti.*
9 *Eccleſia electa debet petere reſtitutionem corporis, & probare electionem.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

ADoleſcens quidam teſtando Ferrariæ iuſsit corpus ſuum, cum à ſpiritu dimittebatur, ſepeliri in Eccleſia Fratrum S. Franciſci de obſeruantia in Terra Carpi: qui poſtea deceſsit in ea, & parẽtes ignorantes teſtamentum fecerunt ſepeliri illud corpus in Eccleſia Fratrum S. Franciſci Conuentualiũ: ſed habita notitia teſtamẽti, mater defuncti, & fratres obſeruãtes petunt illud corpus transferri in iã electã p teſtatorẽ Eccleſiã. ſed Fratres Cõuentuales cõtradicũt:

vnde conſultus reſpondi, vt infra.

Et ad euidentiam præmitto quod fratres
1 † non habent populum; ſed ſolum ius ſepeliendi in ſuis Eccleſijs per priuilegium, vt in Clem. dudum §. huiuſmodi. de ſepult. dum expreſsè dicitur, quod habeant liberam in Eccleſijs, & locis ſuis ſepulturā; ita quod omnes qui in eis elegerint ſepeliri; habeant facultatem, & electionem.

2 Et quamuis regulariter quilibet † ſit ſepeliendus in ſua Parochia, & in ſepulchris ſuorum maiorum illud tamen procedit ſi moria-
3 tur nulla facta electione; ſed ſi elegerit; † ſepeliri debet in loco electo. cap. 1. & cap. In noſtra. de ſepult. etiam ſi minus religioſus fuerit. vt in capit. 2. ad finem. eod. titu. in 6. & in decretali eiuſdem tituli. cap. In noſtra. iuncta
4 Gloſ. Ille verò † dicitur magis, vel minus Religioſus locus, vbi frequentius, vel minus, celebrantur diuina officia pro viuis, & Defunctis. cap. Fraternitatem. eod. titu. & iſta liber-
5 tas eligendi tolli non debet. quia eſt pars † vltimæ voluntatis. ad Gemin. in cap. 1. §. ſi verò nume. 5. eod. titu. Imò quando cadauer ſit ali-
6 bi ſepultum, Eccleſia † illa ad quam, ratione electionis, ſepeliri debebat, poterit illud repetere. & ſiue oſſa, quando corpus ſit reſolutum. capit. Cum liberum. vbi doct. de ſepult. & Eccleſia vbi iam fuerat ſepultum, tenetur †
7 illud reſtituere, ſi petatur, infra decem dies; alias ipſo iure incurrit pœnam interdicti, in qua tamdiu permanet, quàmdiu corpus, & omnia ad eam, occaſione ſepulturæ, peruenta reſtituerit. cap. 1. eod titu. in 6. & tradit Gloſ. in d. capit. 1. §. Si verò. in verbo, Faciendam, &
8 ad hoc cogendi † ſunt ab Ordinario; quia propria auctoritate facere non poſſunt. l. Oſſa. ff.
9 de relig. ſun. debent † tamen fratres, in quorum Eccleſia erat ſepeliendus per electionē, petere, & probare electionem: vt tradit. Abb. in cap. Ex parte. ad finem. numeri primi. de ſepult. quem allegat, & ſequitur ſumm. Armil. in verbo ſepultura. nume. 22. ad finem. ex quibus concludo quod Fratres Conuentuales, de quibus in themate, poſſunt cogi ad reſtituendum corpus illius adoleſcentis. ſaluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XLIX.

Fratres tertij Ordinis an ſint religioſi? & an Statutum de compromiſsis liget Clericos?

SVMMARIVM.

1 *Fratres tertii Ordinis habent naturam mixtam Religionis, & Laicorum.*
2 *Fratres tertii Ordinis habentur vt Laici, in his quæ non ſunt ſcripta in priuilegiis.*
3 *Fratres tertii Ordinis non ſunt æquè priuilegiati, vt Clerici.*
4 *Clerici cogi poſſunt ad compromittendum.*
5 *Fratres tertii Ordinis poſſunt cogi ad compromiſſum.*

Adſit Dominus.

FRatres tertij Ordinis non adæ-
1 quantur Clericis, quia habent † quendam naturam mixtam naturæ Laicorum, & religionis; imò plus habent Laicorum quàm Re-
2 ligioſorum; & ideo in his, † quæ non ſunt ſcripta in eorum priuilegijs, haberi debent vt Laici. ſicut notabiliter tradit Gemin. in conſil. 41 pro clariori, & conſequenter
3 non † ſunt æquè priuilegiati, ſicut Clerici: & à fortiori cogi poterunt ad comptomittendū;
4 cum etiam † Clerici cogantur. ſicut latè proſequitur Marc. Blanc. in tract. de compromiſſ. quæſt 3. nume. 32. vbi poſt diſputationem ad partes, in verſic. In hac quæſt. Puto id poſſe dici. concludit eos poſſe cogi; cui breuitatis cauſſa me remitto, & concludo quod dicti Fratres
5 tertij Ordinis † cogi poſsint ad compromittendum Saluo tamen iure. Laus Deo, & Beatæ Matri.

CONSILIVM L.

De præcedentia Clericorum, & Monachorum.

SVMMARIVM.

1 *Primò nominatus eſt dignior.*
2 *Primò nominatus in altiori loco ſedere debet.*
3 *Ex ordine ſcripturæ, & prima nominatione arguitur de prælatione.*
4 *Perpetuus præcedit in honoribus.*
5 *Prioratus eſt dignitas.*
6 *Canonicatus non eſt dignitas.*
7 *Habens dignitatem præfertur non habenti.*
8 *Prior tempore eſt potior in iure.*
9 *Prior tempore dicitur, qui Prior eſt in ordine ſcripturæ.*
10 *Primus eſt quem nemo antecedit.*
11 *Vita contemplatiua eſt melior actiua.*
12 *Electus eſt quaſi opus manuum eligentis.*
13 *Clericus eſt dignior Monacho, & num. 20.*
14 *Cœtus Clericorum eſt nobiliori cœtu Monachorū.*
15 *Monachus non ſedet ante Clericum.*

Clericus

16 Clericus eſt dignior ratione origini
17 Nobilior eſt qui à Principe eſt decoratus.
18 Clericus ſunt a Deo inſtitutus.
19 Monachi a Sanctis ſunt inſtituti.
21 Clerici ſunt milites cœleſtis curiæ.
22 Monachus dicitur ſ[illegible]us.
23 Monachus habetur pro mortuo.
24 Monachus non debet ſe immiſcere ſecularibus negotiis, & num. 126.
25 Non poteſt ſtatui contra Clericos.
26 Ordinarius non poteſt conualidare quod agitur contra Clericos.
27 Ius commune difficilius tollitur quàm priuilegium.
28 Condere ſtatuta eſt meri Imperij.
29 Ius alterius non poteſt tolli niſi per Papam, vel Imperatorem.
30 Statutum tollens ius alterius non valet, & num. 41. & 44.
31 Quod maior ordo minori eſt contra ius publicum & naturale.
32 Conſuetudo quod minor præferatur maiori non valet.
33 Conſuetudo, quod minor præferatur maiori, eſt ſcandaloſa.
34 Prælatio non pendet à voluntate partium.
35 Ordini iuris naturalis renuntiari non poteſt.
36 Conſuetudo contra ius publicum non valet.
37 Qui locum maioris vſurpat eſt reus ſacrilegij.
38 Et eſt mittendus in vltimo loco.
39 Deus fecit diſtinctionem perſonarum.
40 Quæ contra ius fiunt pro infectis habentur.
42 Statutum non tollit ius Clerici.
43 Clericus eſt exemptus à lege temporali.
45 Statutum non extenditur vltra caſum expreſſum.
46 Statutum non extenditur neq; in ſimili.
47 Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris.
48 Conſtitutio debet eſſe vſu recepta.
49 Conſtitutio interpretanda ſecundum obſeruantiam.
50 Obſeruantia in prælatione habet locum inter Canonicos.
51 Conſtitutio non obſeruata non nocet.
52 Obſeruantia non requirit præſcriptionem, ſed aliquos actus, & num. 78.
53 Interruptio in vno actu, non interrumpit alios, & num. 56.
54 Renuntiatio non extenditur ad actus non renuntiatos.
55 Obſeruantia ſuperat omnes alias probationes.
56 Conſuetudo vel obſeruanda in actibus obſeruatis.
58 Iuri publico renunciari non poteſt.
59 Iura ſingularium perſonarum non tolluntur ſine eorum conſenſu.
60 Scriptura a[illegible] non nocet.
61 Aſſertioni N[illegible]y non ſtatur, & quando, num. 62. 63.
64 Antecedens requirit ſequentem, & num. 66.
65 Priuati præſupponit habitum.
67 Subſcriptio vnius alteri non nocet.
68 Conſequenti deſtructio, eſt deſtructum antecedens.
69 Conſequens ſequitur in ſcribendo.
70 A[illegible] vt [illegible]dicent, debent eſſe de propinquo.
71 A[illegible] ar[illegible]ntur cauſſæ proximæ.
72 In actionibus hominum cauſſa immediata debet in[illegible]ci.
73 Quod ex occaſione euenit non conſideratur.
74 Priuilegium a iure conceſſum non perditur per vnum actum.
75 Priuilegium quando ammittatur, numero 76. & 77.
79 Vſus conſiſtit in duabus vicibus.
80 Initium eſt à primo actu.
81 Interruptio debet d[illegible] per decem annos.
82 Poſteriora tempora ſunt ſpectanda.
83 Vltimus actus declarat voluntatem a[illegible]entium.
84 Actus contrarius, vt noceat debet fieri de proximo, & animo parato.
85 Voluntas non dicitur mutata ex actibus, qui non ſunt inuicem contrarij.
86 Contraria conſiſtunt in eodem ſubiecto.
87 Occaſio probatur ex actu ſequenti.
88 Quæ incontinenti fiunt in[illegible] videntur.
89 Actus ex modeſtia factus non præiudicat.
90 Vſus de iure inductus non tollitur niſi ſpatio illius temporis per quod tollitur lex.
91 Conſtitutio vſu recepta, per contrarium vſum tollitur.
92 Statuta tolluntur ſpatio decem annorum ignorãte Principe.
93 Statuta tolluntur per a[illegible] actus ſcien[illegible] Principe.
94 Vſus magis rationabilis attenditur, quando ſit diuerſus.
95 Electo priore, habet prælationem à iure communi.
96 Sententia contra diſpoſitionem iuris lata eſt nulla.
97 Sententia contra no[illegible]um iuris, eſt nulla.
98 Clericus non debet iudicari a ſecularibus.
99 Mixtura Clericorum, & [illegible]arium in iudicando Clericum non poteſt fieri.
100 Epiſcopus non poteſt conſentire quod Laici iudicent Clericos.
101 Ordo ſcripturæ non attenditur contra diſpoſitionem iuris.
102 Prælatio habet locum iuxta ordinem ſcripturæ, quando ſit æqualitas inter nominatos: ſecus ſi non ſit.
103 Attenditur quod lex ſtatuit, non obſtante ordine ſcripturæ.
104 Ordo ſcripturæ ſolum debet attendi circa illud, quod diſponit.
105 Vices gerens debet habere locum eius, cuius vices gerit.

106 Maior in ordine, licet ſit poſterior in ſcriptura, præcedit.
107 Poſterior decoratus à principe præfertur.
108 Perpetuitas ſolum attenditur inter æquales.
109 Dato concurſu meritorum, ille præfertur, qui habet maiorem dignitatem.
110 Dignitas Guardianatus habet locum ſolum inter monachos.
111 Dignitas in Prioratu ſolum procedit in perpetuo Prioratu.
112 Prioratus clauſtralis non eſt dignitas.
113 Canonicatus eſt dignitas largo modo.
114 Canonicatus eſt magnus honor.
115 Priuilegia Doctorum quæ ſint
116 Qui prior eſt tempore, potior eſt in iure, procedit data paritate perſonarum.
117 Secus ſi quis habet maiora.
118 Neq; regula procedit in Eccleſiaſticis honoribus
119 Primus eſt qui à iure dicitur.
120 Locus eſt factus propter homines, non homines propter locum.
121 Honor à ſolo Principe emanat.
122 Qui habet contemplatiuam, & actiuam præcedit habentem contemplatiuam ſolum.
123 Clericus agit actiuam, & contemplatiuam.
124 Electus præfertur facta electione.
125 Monachus non habet ius eligendi.

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

IN princi[illegible]io erectionis Montis Pieta[illegible] T[illegible]æ Carpi fuerunt factæ q[illegible] con[illegible]ſtitutiones [illegible]ro bono re[illegible]mine.d.Monti[illegible] quibus nominantur Archipræsbyter, don[illegible]nus. d T[illegible]æ, & Guardianus S Nicolai, Ordinis.S. Franciſci de obſeruantia, [illegible] o tribus [illegible] præ[illegible]identi[illegible]; & vnus Clericus, & [illegible] ſecul[illegible]res, qui annuatim [illegible]arut, & ex ipſis vnus Prior q[illegible] [illegible] ad congregationes vocari [illegible] propo[illegible] & alia [illegible] quibus in [illegible] [illegible] E[illegible] fuit electus in Priorem Clericus & [illegible] electionem c[illegible]llec[illegible]latæ, electio fuit facta [illegible] Canon[illegible] ſed[illegible]ndo, & ſcribendo tenuit primum locum, ante Guardianum.& præfuit omnibus negotijs d.Mõtis.

Nunc vero Archipræsbytero Giraldo [illegible] [illegible] eſt co[illegible]trouerſia inter Priorem, & Guardianum; qui in ſubſcriptionibus prætendit habere præcedentiam. Et nulla iudiciali facta inſtantia, neq; termini aſsignatione nec ad ſententiam citatione, ille Archipræsbyter Ordinarius vnà cum magnifico Prætore dictæ Terræ, & alio Laico Doctore, ſentẽtiauit Guardianum eſſe præferendum in omnibus actibus gerendis pro d. Sacro Monte: Canonici verò, de quorum præiudicio agebatur, cum vnus eorum quota[illegible] e[illegible] pro Priore inſtabant ſententiã reuocari & interim conſulebant de iuribus par[illegible] & ego vt infra reſpondi.

Et pro Guardiano faciunt multa iura.& pri
1 mò, quia ille † qui primò eſt nominatus, pro
digniori haberi debet.l.1 ff. [illegible] alb.ſcrib. & ſecundum allegata notat Bald [illegible] cum quidam
2 in 3.oppoſitione.C de verb.ſignif. ideo † in altiori loco ſedere debet.[illegible] de bon.poſſ.§.
3 [illegible]am.cum ſua Gl. [illegible] & [illegible] ex ordine † ſcripturæ & priori nominatione arguitur quod quis præferri debeat Dec in conſ. 160 pro Domino præpoſito, nu.2.

Secun[illegible] perpetuitas, quæ datur Guardiano argu[illegible] [illegible]lum habere ius potentius ad trad per Dec[illegible] reſponſ[illegible] 54 n 3. vo-
4 lum in di[illegible]ibus † [illegible] & officijs [illegible] pręcedit [illegible] perpetuus. nemo.Cod de offic. mag [illegible]
5 T[illegible] Guardianatus, & ſic Prioratus † eſt dignita[illegible] [illegible] in verbo,
6 c[illegible] u[illegible] [illegible] Canonicatus † ve-
[illegible] no[illegible] [illegible]tas.[illegible] Statutum. [illegible] tit. libr.6.
7 [illegible] alte[illegible] † [illegible] [illegible] præfertur non habẽti.[illegible] cap [illegible] de [illegible] ior & [illegible]ed.
8 Quartò q[illegible] [illegible] eſt potior † in iure, qui pr[illegible] eſt [illegible]. cap Qui prior.de
9 reg [illegible] & [illegible] dicitur prior † tempore, qui [illegible] ne ſcripturæ eſt prior.Neguſ.in tract.de pig[illegible] membr[illegible] nume. 110. ergo. cum Guardianus ſit primo ſcriptus, debet habere p[illegible]tiora [illegible]ra.
10 [illegible] & ille primu[illegible] † dicitur, quem nemo antecedit Bald in Rubrica ad finem. Cod. de [illegible] [illegible] reſpectu Clericis [illegible] not idem Bald. in l. Si quis § [illegible] [illegible] pone Cod. de ſecund. nupt & ta[illegible] q[illegible] primus eſt ponendus in primo [illegible].Cod.de [illegible] cod. comp.

Sexto, quia Monachus agit vitam contem-
11 platiuam, & Clericus actiuam: ſed melior † eſt vita contemplatiua, quam actiua. S. Lucas in Euang.c.1[illegible] in fine.dum ait; Maria optimam partem elegit, & eſt tex in cap Niſi cum pridem.§. Verum [illegible] de renuntiat. ergo eſt præferendus.

Septimò.& vltimò quia Guardianus vti ter-
tius regens perpetuus, cum alijs de collegio,
12 eligit priorem; [illegible]de videtur quaſi † opus manuum ſuarum; vt de p[illegible]ono tractat. Roch. de Curt.de iurepat[illegible] verbo honorificum. nume.88.ergo [illegible] ſententiam eſſe co[illegible] communi & Guardianum debe[illegible] te Canonicum in ſedendo, [illegible], & omnes alios actus faciendo ad d. Mont[illegible] pertinentes

Quibus

Quibus tamen non obſtantibus contraria
ſententia in puncto iuris eſt probabilior: nam
13 ſecundum iuris diſpoſitionem Clericus † eſt
nobilior,& dignior monacho.cap.Alia eſt cau-
ſa 16.quæſt.1.vbi in ſpecie traditur quod mo-
14 nachus debet poſt Clericum ſedere. cœtus †
enim Clericorum eſt nobilior.Gl. communiter
approbata in c.Qualiter, & qñ il 2. de accuſat.
c.à Subdiacono, & ibi Gl.93.diſtin. & latè per
Ioan.Montag. titu. de auctor. concil. nume. 8.
Gulielm.Duran.de mod.gener.conc.celeb.Ru-
bric.53.tit.de monach & eorum cond.vbi præ-
15 cisè dicit, quod monacho † non licet ſedere
ante Præsbiterum, quod etiam tradit text. in
cap.Legi epiſtolam. 16.quæſt.1.vbi Archid.ex-
ponendo verbum melius:ait vt ſe facilius poſ-
ſint eligi ad aliquid melius: ideſt ad dignitatẽ
Eccleſiaſticam, & Clericalem Ordinem, qui
maior,melior,& dignior monachali reputatur
ratione officij,& ordinum.
16 Et maior,† & dignior eſt etiam ratione ori-
ginis ſtatus:vt latè proſequitur Felin. in Rub.
de maior.& obed. col. 3. & loquitur in termi-
nis:& facit text.in cap.Statuimus.de maior.&
obed.& d.l.1.ff.de alb.ſcrib.& inſtit.de rer. di-
uiſ.§.ſingulorum.ibi,à vetuſtiore.l.1.§.Quibus,
C,de nou. cod.fac. ibi, ita tamen quod ordo
temporum: & quando verſatur circa perſo-
nas eodem tempore nobilitatas honoribus,
17 & dignitatibus,ille eſt † maior,qui à Principe
ſit decoratus.l.2.ff.de alb.ſcrib.cap. Hi qui. de
præb.in 6.& latè Dec.in cap.Clerici, num.5.de
iud.cap.Per tuas.de maior. & obed. ſed Cleri-
18 cus † à Deo ſummo Principe fuit inſtitutus.
19 cap.Dominus noſter.93.diſtin. monachi † ve-
rò à ſanctis.vt refert Felin in Rubr. de maior.
20 & obed.col.4.ergo ſunt † maioris dignitatis.ad
Gloſ.in d.cap.Dominus noſter.in verbo elegit
qua ratione datur intelligi, quod ſecundum
iuris diſpoſitionem Clerici præcedunt mona-
chos:qui ex ſolo Clericatu efficiuntur nobiles
21 & dicuntur milites † celeſtis curiæ.ad trad.per
Bon.de curtil.in tit.de nobil.in 2.part.nu. 220.
22 & † monachus dicitur ſeruus.cap.Multos. 54.
diſtin.Gemin. ad finem primi numeri, & quo
23 ad mundum † habetur pro mortuo.c. Placuit.
16.quæſt.1. vbi Gloſ. illam mortem æquiparat
24 morti naturali: in tantum quod non debet †
ſe immiſcere ſecularibus negotijs. cap. Addi-
cimus.& ca.de Præſentium. 16.quæſt.1.id quod
fuſius adnotauit Gugliel. Duran. in d.titu. de
mod.gener.conc.celeb.Rubr.53.& ſic ratio de-
cidendi ea eſt,quod Clericus præcedit mona-
chum.
Ex quibus inferri poteſt,quod etiam ſi con-
ſtitutiones d. Sacri Montis in ſpecie darent
præcedentiam monacho, quod non eſſet ſer-
uanda: quia illi compilatores non potuiſſent
25 † contra diſpoſitionem iuris ſtatuere: & ma-
ximè ad præiudicium Clericorum.ad trad.per
Martin.Lauden.in tit.de prin.quæſt.335.& ha-
betur in c.Inferior.21.diſtin.& in Clem.ne Ro-
26 mani.de elect. ad quod non poteſt † conuali-
dare auctoritas Archipræsbyteri. cap. Quod
ſuper his.de maio.& obedien. quod ſolum po-
tuiſſet Papa.ad Gloſ.& Doct.in cap.Propoſuit.
27 de conceſſ.preb.difficilius † enim tollitur ius
commune, quàm priuilegium.l.Eius militis.§.
28 militiæ.ff.de milit.teſtam. & condere † ſtatu-
ta nedum eſt iuriſdictionis, ſed meri imperij:
Iaſ.in l.Omnes populi.nume.22. ff. de iuſtit.&
iur. & eſt ſolius Principis: ex quibus infertur
quod conſtitutio illa, quando daret præcedẽ-
tiam monacho,non valeret; quia priuilegium
29 † per quod tollitur ius alterius: non poteſt
concedi niſi per Papam,vel Imperatorẽ. Mar-
tin.Laud.tit.de priuil.& reſcrip.quæſt.26.& in
hac ſpecie prælationis ita tenuit Decian. re-
30 ſponſ.8. num.69. in 3.volum. neque valeret †
ex cauſſa rationis naturalis, cui repugnaret. l.
2.vbi Bal.ff.de vſuf.earum rerum,quæ vſu con-
31 ſum.ſed quod maior † cedat minori eſt con-
tra ius publicum,& naturale.cap.eſt ordo. 33.
quæſt.5.Dec.in rubr.de appel.num.2. Decian.
abundè pro Sereniſs.Duce Ferrariæ.reſpon.19.
nu.40.in 3.volum. & num.42.43. & habetur in
cap.Conſuetudo. diſtin. 12. vbi dicitur quod
32 non valet † conſuetudo quod minor præfera-
tur maiori, & ſequitur Abb. quaſi in termin.
conſil.21.volum. 1. qui eſt videndus. & Aret.
in conſ.23.in præſenti conſultatione ad finem,
33 dicit,quod talis conſuetudo † eſſet ſcandalo-
34 ſa,& deſtructiua veritatis.Prælatio † enim nõ
dependet à voluntate partium; ſed vel à iure
communi, vel à conſuetudine generali, vel à
nutu Imperatoris.vt ibi Decian.in d. reſponſ.
8.nu.69.& in reſponſ. 19.nu. 40. oſtendit quod
gradus dignitatum ſunt inducti fauore pu-
blico, & iure naturali: vt ſcilicet dum minor
non tentat excedere ſuum gradum, humana
35 ſocietas conſeruetur in pace. Cui ordini † e-
tiam expreſsè renunciari non poteſt, & ſequi-
tur Roch.de Curt.tit.de conſuetud. num. 243.
36 omnis enim conſtitutio, † vel conſuetudo, quę
ſit contra ius publicum, non valet. capit. Erit
37 autem lex.4.diſtin. omnis † namq; qui locum
maioris ſibi vſurpat, reus eſt ſacrilegij.l. 1.C.
vt dign.ordo ſeruet.libr.12.& eſt remouendus
38 † & in vltimo loco ponendus.cap.Præcipimus
93.diſtin.facit enim contra ius diuinum.c. Ad
hoc.89.diſtin.ca.1.21.diſtin.In quibus locis ha-
39 betur quod à Deo † in veteri teſtamento fa-
cta fuit diſtinctio perſonarum, facit etiam cõ-
tra ius naturale. d.capit. Eſt ordo. 33.quæſtio.
5. & contra ius Canonicum, vt ſupra proba-
tum eſt. & contra ius ciuile. l. Vt gradatim. ff.
40 de mun.& honor. & ſic quæ contra † ius fiunt,
pro infectis habentur.cap. Quæ contra.de re-
41 gul. iur. in ſexto, & ſtatuta † quæ tollunt
ius alterius non valent. leg. Antiochenum

ff.de priuileg. cred.ſtatutum igitur.dicti Sacri Montis,ſi diſponat circa actum præcedentiæ,
42 non † poteſt tollere ius Clerico, ad quod faciunt vltra prodicta not. per Grammat.in de-
43 ciſ.61.num. 11. Clericus † enim eſt exemptus à lege temporali:ſed quantò magis eſt abſurdum velle quod detur præcedentia monacho cum hoc expreſsè non dicat; & abſurdum eſt
44 velle † extendere ad ius tollendum alteri.l. Si ſerui veſtri. Cod. de noxal. actio.l. Adigere.§.
45 Quamuis.ff.de iurepat. vltra enim caſus † expreſſos non debet extendi. l. 3. §. Hæc verba. Vbi Bart.ff.de negot.geſt. & tantò magis cum agitur de ſtatutis eorum, qui non habent iuriſdictionem.cap.Vt Animarum. de conſtitut.
46 libr. 6. quæ † neq; in ſimili,neq; in principali extenduntur.cap.Quæ à iure.de reg. iur. eod. lib.6. ſed cõſtitutio d.Montis non loquitur de præcedentia;ſed tantum de perſonis interuenire debentibus ad regimen : ideò non debet extendi ad caſum de quo non loquitur; qui
47 caſus † ommiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis. Iaſ. qui multa congeſſit in l. ſcimus iam §.In computatione. num. 12. Cod. de iur.delib.l.Quicquid aſtringendę. in princ. ff.de verb.obligat.l.Si verò.§. de vero.ff.ſolut. mat.& l. Si cum dotem. eod. tit.& ſic non extenditur ad hunc caſum; neq; quo ad perſonã; neq; quo ad ſtatum.Innoc. in ca. Dilectus, nu. 3.de Capell.monach.

Verum dato,non tamen conceſſo,quod illa conſtitutio loqueretur de iſto caſu, & quod compilatores habuiſſent auctoritatem ſuper
48 hoc ſtatuendi;oportebat † quod motibus vtẽtium fuiſſet approbata.cap.in iſtis.§.leges.diſtinct.4.l.de Quibus.ff.de leg.Ioſeph.Lud. concluſ.45.& vbiq; tenet Doct.ſed nedum nõ fuit vſu recepta,ſed pro contrario obſeruata: nam Canonicus ſemper præceſſit monachum in ſcribendo,ſedendo, & omnibus alijs actibus: ergo &c.

Conſtat enim quod Canonicus ſemper habuit primum locum in omnibus actibus ante
49 monachum, vnde illa conſtitutio ita eſt † interpretanda, vt diſponat iuxta quod fuit obſeruata.ad alleg.per Ioſeph.Lud.in conclu.38. illat.24.& illat.40 & illat.100.vbi allegat.Menoch.conſ.52.lib.1.& maximè in num. 153.vbi dicit quod in ſeſsionibus, & collegijs illud eſt obſeruandum quod per obſeruantiam hactenus obſeruatum eſt: etiam ſi nobilior ſedere deberet in loco inferiori. id quod maximè in-
50 ter † Canonicos dicit eſſe obſeruandum. iuxta Bero.conſil.7.num.7.lib.1.vnde quia illa cõſtitutio non fuit pro Monacho vſu recepta;ſed
51 pro Canonico,non poteſt † præiudicare Clerico, etiam ſi ſpecialiter pro monacho loqueretur.Cęphal.in conſil.136.num.18.in 1.volum. Iaſ.in l.Rem non nouam.à num.4.vſq;ad finē.
52 Cod.de iud.neq; requiritur † tempus,aut præſcriptio;ſed ſufficit quod per aliquos actus ita fuerit obſeruatum.Alex.qui ab alijs allegatur in conſ.107.pro inueſtigatione, nume. 21.in 2. volum. Decian.reſponſ.44.num.16.in 2. volum. Roch.de Curt.in tit.de conſuet.quæſt.4. num. 26.& quæſt.5.num.48.Put.deciſ.283.libr. 1.Pariſ.in conſ.105.num.8.in volum.4.& Felin.latè in capit. 1.propè finem.de tregu. & pac.& illic Abb.num.4.verſic.Ego ſic diſtinguerem. quãto magis erit manutenendus in poſſeſſione ſedendi ante monachum, & aliorum actuum, in quibus ſine vlla varietate ſemper ſtetit;etiam ſi in ſcribendo aliquando fuiſſet variatum, de quo infra dicam; & eius poſſeſsio,quo ad eum actum fuiſſet interrupta: nam qui habet plures actus poſſeſsionis,ſi in aliquibus interrum-
53 pitur † poſſeſsio, in cęteris non dicitur interrumpi. vt ſingulariter dicit text. cum Gloſ. in verbo interrupta.in cap. Auditis ad finem. de præſcript.& illic Abb.num.9. & ſequuntur Innoc.& alij Canoniſtæ & Balb.in d.tit.in 4 par. 3.part.6.part.principalis.q.5.n.51.& facit etiã text.in cap. Cum olim.eod.tit. & ratio procedit etiam ſi proceſſum eſſet per viam renun-
54 ciationis,quia renunciatio † non noceret quo ad actus in ſpecie non renunciatos.Dec.in cõſil.379.requiſitus,num.3.Decian. in d. reſponſ. 8.nume.75. volum. 3.ex quibus datur intelligi quod illa cõſtitutio ſit interpretanda ſecundũ
55 obſeruantiam ſubſequutã; quæ † ſuperat omnes alias probationes.Decian.in reſponſ. 124. num.13.14.& 15. eod. lib. addens quod quando illud quod fuit obſeruatum proceſsit ſciente,& patiente Principe inducta eſt conſuetudo,& priuilegium; & ſic in actibus obſeruatis
56 per vnum actum interruptum † non cenſetur renunciatum:ad trad.per Decian.pro Sereniſ. Duce Ferrariæ in d.reſponſ.19.nu. 57.in 3.vol.
57 & in iſtis † actibus obſeruatis conſuetudo eſt obſeruanda l.obſeruare.verſic.Magni enim faciunt.ff.de offic.proconſ.& facit text.in ca.Cũ dilectus.de conſuet.imò ſi quandoq; in ſcribẽdo Canonicus poſterior monacho fuiſſet de quo infra dicam non diceretur per hoc am-
58 miſiſſe ius ſuum;nam iuri † publico renunciari non poteſt.cap.Quæ ad perpetuam,& capit. Omnia decretalia.25.quæſt.1.& capit. Memini 17.quæſt.4.l.vltima.§.Sed quia.Cod. de iuram. calum.l. Ius publicum.ff.de pact. Decian.in d. reſpon.19.num.40.Felin. in cap. Contingit. in prin.de ſent.excom.

Ex quibus infertur quod licet in libris determinationum d.Sacri Montis quandoq; non adſit ſubſcriptio Canonici, & quandoq; etiam ſit vltimus ſubſcriptus, aliquando poſt monachum, & aliquando etiam poſt Laicos, non eſt inducta obſeruantia contra illum:quia iura
59 † ſingularium perſonarum non tolluntur ſine eorum conſenſu.l.venditor. §. ſi conſtat. ff.comu.pręd.& l.nõ debet alteri.ff.de reg.iur. neq;

ſcriptura

60 † ſcriptura aliorũ, potuit nocere ei l. Si vnus.
§. ante omnia. ff. de pact. in tautum quod etiã
61 ſi Notarius † hoc affirmaret, non eſſet ſtandũ
eius aſſertioni. Maſcard. in conſil. 143. lib. pri-
mo, neq; Principis, cum agatur de præiudicio
tertij. Cran. in conſil. 171. num. 11. Stafil. de cõ-
miſſ. & literis inſtit. §. in primis. ad finem. nam
62 licet verba enarratiua † inſtrumenti, & Papæ
quandoque probent, illud eſt, ſi nulla oriatur
quæſtio: Sed ſi oriatur, non probant. vt ſingu-
lariter tradit Math. Mattheſ. in ſuis notab. no-
tabili 80. & ſequitur Alex. in conſ. 136. viſo, &
examinato, num. 12. in 1. volum. vbi dicit quod
63 licet probent † ita actum fuiſſe, tamen ſi po-
ſtea contingat diſputari, non probant. & ita
tenet Dec. in conſil. 118. viſo inſtrumento, nu.
5. & conſi. 539. num. 2. nec argui poteſt de præ-
cedentia monachi; quia in determinationibus
in quibus non eſt ſubſcriptio Canonici non eſt
64 incluſa prælatio: nam requiritur † vt poſt an-
tecedentem ſequatur ſubſequens: quia ſtãt in-
ter ſe vt habitus ad priuationem: quia priua-
65 tio † præſupponit habitum, l. decem. ff. de ver-
bor. obligat. l. Manumiſsiones. ff. de iuſt. & iur.
& conſequenter cum poſt monachum Canoni-
cus non reperiatur ſubſcriptus, ceſſat ratio an
tecedentiæ, vt pro ſimili de exemplari ad exẽ
platum tradit text. in l. humanitatis. Cod. de
66 impub. quia vt ſit antecedens † requiritur ne-
ceſſariò ſubſequens, l. 2. vbi not. ff. de iuriſd.
omn. Iud. nec ſufficit ad acquirendam præla-
67 tionẽ ſubſcriptio † vnius, ſine altero. l. Vo de §.
Hoc autem. ff. de itin. actuq; princ. quia deſtru-
68 cto † conſequenti, in quo ſtat ratio antecedẽ-
tis, deſtruitur etiam antecedens. l. Apud anti-
69 quos. Cod. de furt. concurſus † enim require-
70 batur vtriuſq; in ſcribendo; & quod actus † eſ
ſent de proximo, & non à remotis. l. Procura-
toris. §. ſi propter. ff. de trib. actio. Bart. in l. v-
xori. quis. ff. de aur. & argen. leg. & in l. ambitio
ſa. colum. 5. verſi. Sed quæro. ff. de decret. ab or-
din. facien. & latè proſequitur Steph. de Fede-
rit. de interp. iur. à nu. 72. vſq; ad num. 78. actus
71 † enim ſemper cauſſæ proximæ attribuitur, &
ab ea denominatur, & non à remota ſicut pro-
bat Tiraq. in titu. ceſſ. cau. ceſſ. effect. limit. 20.
72 num. 5. quia in omnibus † actionibus hominũ
inſpicitur cauſſa immediata, & remota. ad Go-
mez. in reg. de iur. quæſ. non tollen. quæſtio. 3.
verſic. & tenendo iſtam partem, & ſic non po-
teſt per hoc præiudicium eſſe Canonico; qui
non eſt ſubſcriptus: potuit enim eſſe quod in
illa congregatione non adeſſet; vel alia occa-
ſione non potuiſſet ſubſcribere: & quod occa-
73 ſionaliter † euenit non eſt in conſideratione,
neque parit præiudicium. Tiraq. vbi ſupra, &
Gom. in d. 3. quæſt. actus enim, quo ad generã-
dum Canonico præiudicium, non fuit perfe-
ctus, & eſt tanquam non fuiſſet. l. Pluribus. vbi
Bart. ff. de verbor. obligat. Din. in reg. factum,
legitimè. nume. 3. de reg. iur. in 6. & ſic infertur
etiam ad caſum in quo aliquando ſubſcripſiſ-
ſet poſt fratrem, & alios; quia ex accidenti po-
tuit eſſe quod superuenerit facta iam ſubſcri-
ptione illius actus, vel parte; pro vt euenit e-
tiam fratri, ſeu Monacho; vt eſt compertum in
illis libris determinationũ; & nullum per hoc
eſt ei factum præiudicium: quia priuilegium
74 † à iure conceſſum non perditur per vnum a-
ctum contrarium, etiam de propinquo. c. Cum
tempore. de arbitr. Decian d. reſponſ. 8. nume.
74. in 3. volum. & tantò magis quia de proxi-
mo Canonicus poſtea fuit primus in ſcriben-
do, vt videtur in actu celebrato de anno 1515.
poſt quem actum, continuauit in prælatione,
& licèt ab illo anno vſq; ad annum 1532. mo-
nachus non acceſſerit ad congregationes; ta-
men etiam poſtea, illo interueniente Clericus
fuit primus in ſcribendo, & conſequenter mo-
75 nachus † ammiſiſſet priuilegium prælationis
quatenus ei fuiſſet conceſſum. cap. Priuilegiũ.
vbi Gloſ. 11. quæſt. 3. l. 1. ff. de nundin. vbi dici-
76 tur quod perditur † per ſpatium decem an-
norum: quod tantò magis procedit ſi ſit fa-
ctus actus priuilegio contrarius; quia tunc pri-
uilegiatus præſumitur renunciaſſe priuilegio.
But. in cap. Accedentibus 2. colum. verſic. Per
77 prædicta de priuil. & fortius † quando ille a-
ctus contrarius ſit ſortitus effectum. Felin. in c.
Cum acceſsiſſent. colum. 3. verſi. Sexto limita.
de conſtitut. Balb. in tit. de præſcrip. in 4. part.
princ. 6. part. quæſt. 4. nume. 2. Io. de Sylu. in tit.
de beneſ. in 3. part. quæſt. 36. num. 3. & hoc ma-
ximè procederet in iſto caſu, etiã ſi illa conſti-
tutio concederet iſtud priuilegium monacho,
vt præferretur Clerico: quia per vſum poſtea
contrarium, nedum per decennium illud am-
78 miſiſſet: ſed per paucos † actus contrarios, e-
tiam ſine curſu temporis: vt ſupra probatum
eſt; & latè proſequitur Roch. de Curt. in d. tit.
de conſuetud. ſuper Gloſ. in verbo Rationabi-
79 lis, nume. 249. quia vſus † conſiſtit in duabus,
vel tribus vicibus. ad Gloſ. in §. quia verò mul-
ti, in verbo, ſæpè. in Auth. de teſtib. coll 7. Imò
quando etiam requireretur tempus decennij;
80 cum initiũ † ſit à primò actu. vt Roch. de Curt.
eod. tit. de conſuet. num. 281. & 282. quia ſuffi-
cit quod à principio fuerit incœpta præſcri-
ptio, vt currat a primo actu ad vltimum. & ab
anno 1515 vſq; ad annum 1532. monachus non
interueniſſet. & inde poſtea ipſo præsẽte Cle-
ricus continuatè fuit primus in ſedendo, &
ſcribendo, vſq; ad annum 1575. nulli poteſt eſ-
ſe dubium quin illud priuilegium amiſiſſet:
quo tempore Clericus reperitur vltimus poſt
omnes ſubſcriptus. cum tamen ab illo actu po-
ſtea fuerit primus vſq; ad annum. 1579. vbi ẽt
fuit vltimus; & inde poſtea continuauit; pro
indubitato haberi debet; quod illud occaſiona
liter euenerit; vt ſcilicet non eſſet præſens à
priu-

Digitized by Google

principio;ſed poſtea ſuperuenerit; quod etiã
eſt credendum eueniſſe monacho, quãdo poſt
Laicos quandoq; reperitur ſcriptus: & ideò
curſus tanti temporis non eſſet interruptus:
& quandocunq; per illam varietatem eſſet in-
troducta interruptio, approbat quod duraſſet
81 † per decennium.Roch.de Curt.vbi ſupra,nu.
405.& 409.& ſi denuo Clericus fuiſſet primus:
illa interruptio nihil valuiſſet;quin monachus
82 amiſiſſet priuilegium; quia poſteriora † tem
pora ſunt ſpectanda.l.mela. §. ſed ſi alimenta.
ff.de alim.& cib.leg.Rot.de prob.deciſ. 22. a-
lias 486. in antiq. & poſteriora tempora ſunt
ab anno 1579. vſq; ad annum 1588. quia vlti-
83 mus † actus cum alijs poſtea ſucceſsiuis decla
rat voluntatem agentium,iunctis præcedenti-
bus.l.Si ſeruus pluriũ.§ fin.ff.de leg.1.quia ad
84 hoc vt actus † contrarius præiudicet,oporte-
bat quod fuiſſet continuatus, & de proximo;
& animo ad hoc parato.Abb.in cap.Pro illorũ.
num.4.de præb.ſed quod fit ex neceſsitate,vel
occaſionaliter,non dicitur fieri ſponte. vt ſu-
85 pra probaui: neq; dicitur voluntas † mutata
ex actibus;qui ad inuicem non ſunt contrarij.
Barr.in l.de Quibus.col. 6. in fin.ff.de leg. con-
86 traria verò † conſiſtunt in eodem ſubiecto;&
ſubiectũ debet ſe habere æqualiter ad vtrunq;
vt de vno,& altero probat.Diu. Thom. in 2. 2.
quæſt. 10.arti.2.circa medium,& 2.2.quæſt. 24.
artic. 10.in reſponſ. ad primum argumentum,
ſed hic actus non cõuenit æqualiter;quia vnus
non eſt poſt alium, ſed Clericus eſt poſt om-
nes: in actibus verò vbi Canonicus eſt primus
benè ſuccedit prælatio, quia immediatè mo-
nachus eſt poſt Clericum: & quod illa vltima
87 ſubſcriptio fuerit occaſionaliter facta † pro-
batur ab actu ſubſequenti, in quo Canonicus
eſt primus.ſicut probat text.in cap.Si quæ fœ-
88 mi.l.diſtin.c.Si quis.31.quæſt.1.ea† enim,quæ
incontinenti fiunt,adeſſe videntur. l. Lecta.ff.
ſi cert.pet.poteſt etiam dici quod illa vltima
89 ſubſcriptio ex modeſtia, † & vrbanitate fue-
rit facta,& nõ præiudicat.Decian.in d.reſpon.
8.num.77.in 3.vol. & ſic poteſt concludi quod
vſus contrarius monacho fuit præſcriptus, &
nunquam interruptus: & tantò magis quia il-
la conſtitutio non loquitur de prælatione, &
quãdo loqueretur, eſſet contra ius commune;
& vſus contrarius ſecundum ius cõmune(quo
caſu habet vim legis, quia conſuetudo ſecun-
dum ius)dicitur imitatio iuris.Barto.in d. l.de
quibus. in 10.oppoſ.Bal.in l.fin.c.Quæ ſit long.
conſuet.non tollitur:ex quo fit quod ad tollẽ-
90 dum vſum† pro Canonico inductum require-
batur illud tempus, quod requiritur ad tollẽ-
dam legem.Gl.in c.1.in verbo facti.de conſtit.
in 6.

Et ex prædictis apparet qđ quando illa cõ-
91 ſtitutio † à principio fuiſſet vſu recepta, ni-
hilominus per contrarium vſum fuiſſet ſubla-
ta:vt pro concludenti tenet Felin.in Rubr.de
treugu.& pac.ad finem.verſic.Demum aduerte,
92 vbi dicit quod,ius ciuile,† & ſtatutorum tol-
litur ſpatio decem annorum,ignorante prin-
93 cipe: & ipſo † ſciente ſufficiunt aliqui actus:
& ita tenet Rot.Roman.per Put.deciſ.1. lib.1.
& in nouiſ.deci.6.de cõſuet.& in deciſ.22.alias
486.de prob.in antiq. & Ant. Auguſt.in 1.par.
ſui repert. de conſuet. ad finem. imò quando
94 diuerſitas vſus reperiretur ille eſſet † atten-
dendus,qui ſit magis rationabilis,capit. Cum
Olim. de conſuet. & ſic ſemper eſt locus Cle-
rico.

Neq; ommitto quod ſi Præſidentes, dicti
Montis habent auctoritatem ſibi eligẽdi prio-
95 rem;electione facta, prior † ex iuris diſpoſi-
tione omnes de collegio antecedit. ca.Niſi eſ-
ſent.de præb. cap.Tranſmiſſam. de elect. cum
alijs ſimilibus.Gemin.in conſ.15.nume.5.& eſt
notum in electione, Summi Pontificis, in ele-
ctione Regum,Imperatorum;& aliorum Prin-
cipum, & Prælatorum. & ſic remanet firmiſſi-
ma concluſio quod ſententia lata contra Ca-
nonicum nullo iuris ordine ſeruato,ſit ipſo iu-
re nulla; tum ex iuribus vulgaribus. tum ſen-
96 tentia † lata contra expreſſam iuris diſpoſi-
tionem, eſt ipſo iure nulla. Alex. qui de com-
muni atteſtatur in conſ.53.quæritur,nume.15.
97 in Quinto volum. Tum quia eſt lata † contra
iuris notorium.Felin.in cap.Quoniam, nu. 26.
de prob. tum etiam quia in in ea ferenda ade-
rat concurſus duorum laicorum; ſed clericus
98 † à ſecularibus iudicari non debet.cap. Bene
quidem: cum multis alijs 96.diſtin.c. Nullus.
de for.compet.& quamuis cum illis adeſſet or
99 dinarius;illa mixtura† non potuit fieri,& fuit
nulla:vt probat Hoſtien.in ſumm. tit.de iudic.
§.quæ ſit differentia.vbi tenet quod neq; Epi-
100 ſcopus † poſsit conſentire quod Laii iudi-
cent Clericos,& ſequitur Gram.dec.61. nu. 8.
& 9.Quare concludo quod Canonicus, non ob
ſtante illa ſententia, debeat habere primum
locum ante monachum.

Et licet ex prædictis tollantur Contraria;
in ſpecie tamen reſpondeo, & quo ad primum
101 dico quod ordo † ſcripturæ non attenditur
contra diſpoſitionem iuris.l.Cũ pater §. fidei.
ff.de leg.2.

Secundò,reſpondeo quod regula illa proce
102 dit ſolum quando inter nominatos † adſit
æqualitas;quia tunc ſecundum ordinem ſcri-
pturæ habet locum prælatio: ſecus verò ſi in-
ter nominatos, aliquis habet maiorem quali-
tatem, aut plures gradus: vt exemplificando
tradit Staſil. de Grat. expect. §.videndum. in
prin.quia qui habet plures gradus honoris nõ
cedit habenti vnum tantum.

Tertiò, reſpondeo, vt reſpondet I. C. in l.
Nec enim ff. de ſolut. ſcilicet quod non inſpi-
citur ordo ſcripturæ,ſed quod ex iure ſummi-
tur.

103 tur,vnde non obſtante † ordine ſcripturæ,at
tenditur illud, quod lex ſtatuit, & ait Bal. in
l.fin.C.de hæred.inſtit. quod debet magis at-
tendi ordo intellectus,quàm ſcripturæ.
Quartò reſpondeo quod ordo ſcripturæ nō
attenditur quando non verſatur circa ſubſtā-
tiam actus de quo tractatur: quia debet ſo-
104 lum † attendi circa ordinem,quem dat,aliàs
ſecus. Felin. in c. Cum dilecti in 5. declara-
tione.verſ. declara. de reſcript. Conſtitutio
verò de qua loquimur non dat ordinem præ-
cedentiæ;ſed ſolum quo ad concurſum per-
ſonarum,quę regere dictū Montem habeant:
& ſæpe in iure Canonico, primò nominatur
qui minorem habet dignitatem; & tamē quo
ad præcedentiam non habet primum locum.
vt in c.2.de indit.c.fin.de offic.deleg. in 6.c.
fin. ne ſed.vacant. & alijs infinitis. & tractat
diffusè.Nicol.Boe.de ordin.grad.1.part.num.
5 & Signorol. de Homod.de præced. Doct.&
mil. n.84.Ex quibus patet reſpōſio ad conſil.
Decij 160.cuius dictum retorquetur; nam il-
le Præpoſitus erat ordine antiquior, & vltra
præpoſituram erat Doctor, & vices gerens
Abbatis;nec mirū ſi plus debebat honorari,
105 quia locum † Abbatis habere debebat. cap.
fin.93.diſtin.& ipſe Dec.affirmat.
Non obſtat ſecundo loco allegata perpetui
tas,quæ conſideratur ſolum in dignitatibus,
& officijs tēporalibus, & ſeu ſecularibus;ſed
106 inter perſonas Eccleſiaſticas,qui maior † eſt
in ordine, licet ſit poſterior in inſtitutione,
pręcedit.c.Statuimus.de maior.& obed.& po
107 ſterior† decoratus à maiori,præfertur alteri
priori;vt in ſpecie tradit Martin. Lauden. in
tit.de dignit.quæſt.32.ita quod perpetuitas,
108 † in caſu de quo loquimur, operatur ſolum
effectum inter eos,qui ſecundum iuris diſpo
ſitionem habent æqualem prętogatiuam; ſe-
cus verò inter quos alter habeat maiorem.
Præterea quando fuerunt factæ illæ conſtitu
tiones de anno 1505. nundum aderāt Cano-
nici;quia illa collegiata fuit erecta de anno
1513.vnde non eſt credendum,quod illi com
pilatores voluiſſent præferre Fratrē Canoni-
co, qui poſtea,circumſcripta obſeruantia,sē
per præceſsit,& ſemper fuit prior; vnde po-
teſt dici quod etiā ipſe ſit perpetuus, licet
perſona mutetur,nam in dignitate, ſeu offi-
cio eſt perpetuus; & ſic in vicem monachus,
109 & prior concurrunt;& tunc † qui habet ma-
iorem dignitatem præfertur.Alciat.in conſi.
5.num.11.lib.1.
Tertiò, non obſtat dignitas conſiderata in
Guardianatu;quia illud ita demum habet lo-
110 cum † inter monachos, non autem extra in-
ter alios.ſicut in ſpecie dicit Innoc.in cap.1.
de maior.& obed.ibi in his quæ ſunt eiuſdem
ordinis. Secundò reſpondeo quod illud pro-
111 cedit in perpetuo † Guardianatu, ſeu Prio-
ratu conuentuali,aut ſeculari.ca. Niſi eſſent.
de præben.Ferret.in conſi.365.nume.11.in 2.
part. quod non procedit in ammouibili; pro
vt eſt huiuſmodi;nam quotannis.ſeu in bien-
nio, aut triennio mutatur.ita tradit Bellem.
112 deciſ.203.imò Prioratus† clauſtralium nullo
modo dicitur dignitas ſed officium. Cardin.
in Clem.quia regulares.§.fin.in prin.de ſupl.
negl.prelat & in Clem.& ſi principalis. num.
2 ibi, nego enim Prioratum clauſtralem eſſe
dignitatem.eod.tit. & iura contraria loquun
tur de prioratibus ſecularibus; vt ibi per eū.
113 Imò Canonicatus, † ſaltem largo modo, eſt
dignitas.Achll.deciſ.1.in prin.de reſcrip. vel
114 ſaltem negari non poteſt, quin ſit † magnus
honor,& pręeminentia; iuxta Innoc.in capit.
Fraternitatem de ſepult.& Rot.deciſ.2.aliàs
136.de fil.præsb.in nou.Præterea in collegia-
ta adſunt vnus Archidiaconus, vnus Præpo-
ſitus,vnus Decanus dignitates,duo Canoni-
ci Doctores in Theologia; & quatuor alij in
iure Canonico. & ciuili; qui ſecundum ordi-
nem ſunt Priores in d.Sacro Monte.& abſur-
dum eſſet,& contra omnia iura,quod qui non
habet dignitatem eos præcederet, quorum
115 dignitates† & priuilegia videri poſsūt apud
Pet.Lenaud.in 2.part de priuil.doct.
Quartò, reſpondeo quod illa regula. Qui
116 prior † eſt tempore, eſt potior in iure;pro-
cedit ita demum, ſi adſit paritas perſonarū.
117 l.Titius.ff.qui pot in pign.hab.ſecus† autem
ſi ex aliqua cauſſa poſterior eſſet magis pri-
uilegiatus.l.Interdum.ff.eod. tit.& l.priuile-
118 gia.ff.de priuil. cred neq; illa regula † pro-
cedit in honoribus Eccleſiaſticis, vt ſupra
probaui ad Martin.Laud.de dignit.quæſt.32.
& paſsim Doct.in Rubr.& in cap.1.de maior.
& obed.
Ad quintum,reſpondeo ſecundum ſupra al
legata;quod non poteſt ſtatuto, aut conſue-
tudine tolli Clerico illud, quod ei ſit ex di-
ſpoſitione iuris conceſſum; quia ille primus
eſt qui ſecundum ius factus eſt primus:vt in
reſponſione ad primum dubium probaui.
Secundò, reſpondeo, quod aut conſidera-
mus illud verbum,primus,ſecundum ius, aut
ſecundum naturam: ſi ſecundum ius, ille di-
119 citur primus, † qui à iure primo loco poni-
tur.Bal.in l.eam quam.colum.1.C.de fidei-
com. ſed Clericus ſecūdum ius habet præla-
tionē,vt ſupra fuit oſtenſum. ergo.&c.& eſt
exemplum de eſau & Iacob. de quo in capit.
Quęretur.§.item opponitur.22.queſt.11.ſi ve
rò conſideramus ſecūdum naturam; primus
non eſt, ante non antecedit ſecundum habē-
tem beneficium iuris: vt etiam ſupra oſten-
di.
Tertiò,reſpondeo quod & ſi extra illum lo
cum Clericus habeat primum locum; vide-
tur tamē quod illo loco debeat cederē;ratio
tamen

Digitized by Google

120 tamen non militat; quia locus † eſt factus
propter homines, non homines propter lo-
cum; vt in lib. 2. Machab. c. 5. vbi dicitur, quod
Deus non propter locum gentem, ſed locum
propter gentem elegit. de quo Nat. glotiatur
in conſil. 637. nume. 49. in 3. part. concludens
illum præferri debere, qui antiquiorem ha-
beat dignitatem; & quam habeat à maiori
poteſtate; & qui habeat plures dignitates; &
quod dato, quod illa conſtitutio hoc com-
prehendat, illi compilatores hoc ſtatuere nõ
potuerunt, vt ſupra probatum eſt; nam honor
121 † & dignitas à ſolo Principe emanat. Bal. in
cap. 1. in princ. tit. Quis dic. dux. vel comeſ. in
vſib. ſeud. Ideò locus ille nõ poteſt dare mo-
nacho prælationem in præiudicium Clerici.
Qnartò, reſpondeo quod illud capitulũ non
concludit, quod de neceſsitare Clericus eli-
gatur Prior: ſed ſimpliciter quod ex præſi-
dentibus vnus eligatur; & ſic vnuſquiſq; etiã
Laicus, ſecundum illud capitulum, poterat e-
ligi: ſed vſus poſtea hoc introduxit, vt Cleri-
cus eligererur, & eo modo, quo præſcriptus
fuit, eſt obſeruandus, vt probatum eſt.
Ad Sextum, reſpondeo quod illa ratio pro-
cedit ſolum inter habentem contemplati-
uam ſolam, & actiuam ſolam, pro vt de ſola
erat in Maria Magdalena, & Martha: ſecus
122 verò quando agitur de habente † actiuam
procedentem à contemplatiua. vt nor. Sylu.
in ſumm. ritu. religio. 1. num. 4. Clericus verò
123 agit actiuam ſimul, & conremplariuam. cap.
Niſi cum pridem. §. Verum. de renunt. c. Cum
in cunctis. in prin. de elect. ergo &c.
Ad vltimum reſpondeo: quod licet mona-
chus concurrat cum alijs in eligendo prio-
rem, non infertur ad prẹlationem; imò, vt ſu-
124 pra probaui, facta † electione, Prior antefer-
tur; & habetur in d. cap. Niſi eſſent. de præb.
& in cap. Tranſmiſſam. de elect. & per Gemin.
in conſil. 15. nu. 5. & eſſet abſurdum quod Lai-
ci qni etiam concurrunt in electione, ſpræce-
derent Canonicum.
125 Secundò reſpondeo quod monachus † non
habet ius eligendi. Fed. de Sen. in conſil. 104.
nu. 3. qui eſt videndus. & Lamb. de iur. patr.
11. artic. 2. part. quæſt. princ. 1. part. 2. lib. & ma
lè agit aſsiſtendo negotijs: quia neq; aſſeſ-
126 ſor, aut aliquo modo ſe immiſcere † ſimili-
bus negotijs poteſt: vt per d. Feder. de Sen.
& Lamb. conſequenter omnia quæ allegan-
tur pro ipſo ſunt contra ius commune: & ita
reſideo quod non poſsit in aliquo actu præ-
cedere Canonicum, & quod ſententia ſit ip-
ſo iure nulla: ſaluo tamen &c. Laus Deo, & B.
Mariæ ſemper Virgini.

CONSILIVM LI.

Onus in beneficio quando imponi poſsit.

SVMMARIVM.

1 *In beneficialibus omnis pactio ceſſare debet.*
2 *Dando temporale pro conſequendo beneficio, eſt ſimonia.*
3 *Onus non imponitur beneficio poſt liberam fundationem.*
4 *Diſtributiones non dantur ſtudentibus.*
5 *Onus in beneficio requirit conſenſum Papæ.*
6 *Onus poteſt imponi beneficio in ipſa erectione, & etiam poſtea.*
7 *Onus in beneficio iuriſpatronatus imponitur à patrono cum conſenſu Ordinarij.*
8 *Omnis conditio beneficij imponitur, quæ ſit ſecundum ius.*
9 *Conditiones beneficio contra ius etiam imponuntur ex cauſſa.*
10 *Conſenſus Ordinarij purgat vitium impoſſibilitatis.*
11 *Magiſtro, & Theologo ſunt deputandi fructus beneficij, vt gratis doceat.*
12 *Eccleſia dicitur pati ex carentia virorum Doctorum.*
13 *Onus beneficio imponi poteſt ex vtilitate Eccleſiæ.*
14 *Simoniacè habens beneficium priuatur.*
15 *Simonia tria requirit.*
16 *Conuentio ante collationem non inducit ſimoniã.*
17 *Vacante beneficio poteſt imponi onus ad vtilitatem Eccleſiæ.*
18 *Executio eius, quod à iure diſponitur non inducit ſimoniam.*
19 *Omnes conditiones vtiles Eccleſiis licitè imponuntur poſt erectionem.*
20 *Lectio grammaticalis, æquiparatur Theologiæ.*
21 *Diſtributiones habentur loco præbendæ vbi nulli alij ſunt redditus.*
22 *Onus quod præbendis imponi poteſt habet locum vbi redditus ſunt in communi.*
23 *Conſuetudo operatur, vt diſtributiones dentur etiam abſentibus.*
24 *Incompatibilitas verſatur circa duo.*
25 *Imcompatibilitas non eſe, ſi vnus duo onera ſuſtinere poteſe.*
26 *Dignitas, & Canonicatus haberi poteſt in eadem Eccleſia.*
27 *Vbi ſit eadem ratio, idem ius eſt.*
28 *Electio requirit confirmationem.*
29 *Qui habet commodum habere debet onus.*

In

In Domino confido.

FACTI SPECIES.

ALiàs conſului Ordinarium non poſſe
diſpenſare habentem Canonicatum
cum onere legendi, & docendi Grã-
maticam, vt diſtributiones quotidia-
nas habeat; licet horis Canonicis non interſit:
nunc verò magis opponitur, quod illud onus
imponi non potuerit: etiam ſtante diſpoſitio-
ne Concilij Tridentini. in capit. 1. ſeſſ. 1. Primo
1 quia in † beneficialibus omnis pactio ceſſare
debet. cap. fin. de pact. quæ reddit actum ſimo-
2 niacum. ex Significaſti, de elect. dando † enim,
vel promittendo, aut remittendo aliquid tẽ-
porale in conſequendis beneficijs, ſimoniacè
dicitur agi. Felin. in cap. Cum M. Ferrarienſ. nu.
20. de conſtitut. & illic Dec. num. 28.

Secundò, & dato quod non ſit ſimonia, vide
3 tur tamen actum, † qui fieri non poſsit poſt fun
dationem liberam beneficij. Abb. in cap. Præ-
terea il 2. nu. 6. de iur. patron. & Card. in Clem.
quia contingit. §. vt autem. in 3. notab. de re-
lig. domi.

Tertiò, quia & ſi diſpoſitio Conc. velit quod
introducatur lectio Sacræ Scripturæ, vel ſal-
tem Grammaticæ; non tollit conſuetudinem
ſoluendi per modum ſtipendij Lectori; imò
confirmat, ſed vult prouideri, vbi nulla ſit pro
uiſio: ſed in caſu propoſito aderat conſuetudo
dandi ſtipendium magiſtro Scholæ; ergo non
erat imponendum onus aſſerto Canonicatui.

Quartò, & quatenus fuiſſet locus prouiſio-
ni, illa fieri debebat in præbenda, quæ aliud
onus incõpatibile nõ haberet, vt in d. c. 1. Cũc.
verſic. In Eccleſijs autem: ſed Canonicatus, de
quibus in themate, non habent præbendas, ſed
4 tantum diſtributiones, quæ † nec etiam ſtu-
dentibus in Sacra Theologia dari poſſunt. ca.
Licet vobis. de præben. ergo incompatibile
onus imponi non debuerat.

5 Et Concilium loquitur de Theologo intro
ducendo, cui vult præbendam aſsignari; nos ve
rò loquimur de magiſtro Grammaticæ: & ita
diuerſa ratio conſiderari debet.

Vltimò, & quando onus imponi poſsit; de-
5 bet à Papa † confirmari; vt fuit actum in c. Si-
gnificatum de præben.

Quibus tamen non obſtantibus concludẽ-
6 dum eſt contrarium: nam onus † imponi po-
teſt beneficio in ipſius erectione, & etiam po-
ſtea, quando vacat: quia tunc nõ fit conuentio
text. eſt apertus, & magiſtralis in cap. Signifi-
tum. de præben. & ibi Glo. & alia Gl. in ca. pe-
nul. in verbo præbendæ. ad fin. de magiſt. & ita
tenuit Rot. per Caputaq. deciſ. 277. in 2. par. in
hæc verba: oneris Theologalis impoſitio legẽ-
di Sacram Scripturam facta per Ordinarium
in collatione beneficij vacantis, valet; cum ſit
conſona iuri Canonico: per d. cap. Significatũ:
& idem dicit Fab. Accoramb. deciſio. 40. in 2.
part. dicens quod Canonici poſſunt iniungere
onus beneficio vacanti; & idem in deciſio. 44.
eod. libr. & hæc concluſio procedit nedum in
beneficijs liberis: ſed etiam iuriſpatronatus,
7 quando onus † à patrono cum conſenſu Or-
dinarij imponatur. Roch. de Curt. tit. de iure-
pat. in verbo pro eo. quæſt. 13. Lamb. eod. tit. in
1. part. 1. lib. 9. quæſt. princ. num. 90. verſ. reſtrin-
8 ge 2. nempe quia omnis † conditio, quæ ſit ſe-
cũdum ius, imponi poteſt: ficut eſt illa de qua
loquimur. ex d. ca. Significatum: imò procede-
ret etiam ſi conditio eſſet contra ius: quia ſi
9 aliqua † vrgeat cauſſa, ad petitionem patroni
poteſt Ordinarius imponere conditiones; li-
cet ſint contra ius. Lamb. eod. tit. in 4. articulo.
quæſt. 4. prin. 2. part. 1. lib. ad finem; quia con-
10 ſenſus † Ordinarij purgat vitium impoſsibi-
litatis; & facit actum poſsibilem, & honeſtum.
Lamb. in 9. quæſt. princ. 1. part. 1. lib. nu. 50. ver-
ſic. Tu aduerte, Quare cum diſpoſitio Conci-
lij vrgeat ad habendum Grammaticum, vbi
Theologus commodè haberi non poſsit: vt e-
rat in diſpoſitione Canonum, ca. 1. & cap. pen.
11 de magiſt. & vt gratis † doceat, ſunt deputan-
di fructus alicuius beneficij. d. c. 1. & penul. de
magiſt. & diſponit Conc. c. 1. ſeſſ. 5. etiam ſi cõ-
ditio fuiſſet contra ius, teneret.

Et nedum in propoſita cauſſa vrgebat di-
ſpoſitio Concilij, ſed neceſsitas, & Eccleſiæ
12 vtilitas: nam Eccleſia † dicitur pati ex carẽn-
tia virorum litteratorũ. c. fin. de magiſtr. & tra-
dit Fab. Accoramb. in prædicta deciſ. 44. ad fi-
nem: & uiris literatis illuſtratur. d. cap. fin. & c.
13 Cùm ex eo. de elect. in 6. quapropter onus †
in beneficio imponi poteſt pro vtilitate Eccle
ſiæ: quod ſatis eſt expræſſum in tot. tit. de ma-
giſt. & in concil. loco ſupra dicto. & in caſu pro
poſito fuit impoſitum à patrono, & Ordina-
rio; non perſonæ; ſed beneficio tempore vaca-
tionis pro neceſsitate, & vtilitate Eccleſiæ
nec infringi poteſt.

Nec obſtant contraria. & primò quod in be-
neficialibus non fiat pactiones ſine vitio ſimo-
niæ, quia reſolutio ex ſupradictis patet; nam
nulla fuit facta conuentio cum beneficiato, ſed
onus legendi beneficio, ſede vacante; fuit im-
poſitum ad diſpoſitionem legis. & poſtea col-
latũ: aliàs ſequeretur quod omnes Canonica-
tus Theologales, & penitentiales eſſent ſimo-
14 niacè collati & illos habentes † priuare opor
teret. c. Inſinuatum. de ſimon. ſed ad inducen-
15 dam ſimoniam † tria requiruntur, intentio ſci-
licet conuentio, & rei executio. ſum. Armil.
poſt alios, in verbo, Simonia, nume. 4 & 5. ſed
iſto caſu, nec intentio, neq; conuentio inter-
uenit. ergo &c. Imò etiam ſi facta fuiſſet con-
16 uentio † ante collationem; non eſſet ſimonia;
quia

quia non reſpectu collationis, ſed exequutionis Canonum fuiſſet conuentum; de quibus in tot. titu. de magiſt. & Concilium. c. 1. ſeſſ. 5. ita probat Dec. in conſil. 118. & Ferret. in conſil. 372. in 2. part. & eſt ratio (vt ſupra dixi) quia
17 vacante † Eccleſia, ita diſponente lege, poteſt onus imponi, & maximè vtilitati Eccleſiæ proſpiciens: quod etiam tenet Abb in c. Sicut noſtris. in 1. notab. de iureiur. & Petr. Lenau. de priuil. Doct. quæſt. 55. actus enim huiuſmodi non eſt nouus: cum à lege fuiſſet diſpoſitum. vt in d. c. 1. ſeſſ 5. conc. & tot tit. de magiſt. ſed potius executio, eius quod prius fuerat di-
18 ſpoſitum; & tunc † non inducitur ſimonia. cap. Ad audientiam il 2. & ibi Felin. de reſcript. & ibi etiam Gloſ. 2.

Secundò, non obſtat, quia omnes conditio-
19 nes † vtiles Eccleſijs, vel ſaltem non præiudiciales licitè imponuntur etiam poſt liberã erectionem, vt probat Roch. de Curt. & Lamb. in locis allegatis: & quod iſtæ conditiones ſint vtiles, videatur Conc. in d. c. 1. ſeſſ. 5. & tit. allegatus de magiſt.

Tertiò, non obſtat quod Conciliũ videatur prouidere Eccleſijs, quibus nulla prius erat prouiſio: quia loquitur de ſtipendio perpetuo: vt gratis legat, vel doceat. vt colligitur in eo, ibi, & quatenus in ipſis Eccleſijs nulla, vel non ſufficiens prębenda: & ita Sacra Congregatio Cardinalium ibi declarauit: ex quo datur intelligi quod certum, & ſufficiens perpetuum præſtimonium debet aſsignari per beneficiũ; quod habetur per ipſam declarationem: dum inquit; quod ſi fuerit aſsignata præbenda, & Canonicatus, non debet aliud beneficium ſimplex aſsignari, ergo debebatur conſtituere beneficium: tum quia ſalarium libr. lx. quod dabatur magiſtro ſcholæ, nec erat ſufficiens, nec perpetuum: quia erat per capitulum ammouibile, & tanto magis quia Concilium mandabat electionem Sacræ ſcripturæ; vt etiam inſtitutum fuerat in Cathechiſmo, & erectio lectionis Scholaſticæ Theologiæ, eſt ſatisfacere
20 Concilio: & eſt lectio † Grammaticæ: vt ita dixerunt Illuſtriſsimi Domini de Congregatione in d. c. 1. ſeſſ. 5. conc.

21 Quartò, reſpondeo quod diſtributiones † habentur loco præbendę, vbi nulli alij ſunt red ditus. Crau. in conſil. 294. nu. 5. Decian. reſponſ. 43. in 1. vol. Put. deciſ. 374. libr. 2. & ita ſtatuit Sacra Congregatio in loco allegato ſicut agitur in propoſito caſu: neq; illa ratio procedit
22 in Eccleſijs † quæ habent redditus in communi, vt eſt in caſu. ſed ita demum vbi ſunt præbendę diſtinctę. Gloſ. in d. cap. Licet verbis. de præben. in verbo, Diſtributiones. & Gl. io cap. de Cler. non reſid. in 6 Put. in deciſ. 375. nume. 23. 4. 2. libr. Imò quando adſit conſuetudo † quod diſtributiones dentur etiam abſentibus præbendas habentibus, illa ratio non procede-
ret. Roch. de Curt. in tit. de conſuet. num. 132. Bertran. conſ. 93. num. 6. in 3. volum. Rot. Rom. per Seraph. deciſ. 10. lib. 2. Neq; incompatibilitas eſt docere Clericos, & horis intereſſe, quia intereſſentia non continuat totam diem:
24 & poteſt vtrunq; adimplere: nam circa duo † verſatur incompatibilitas, quæ non poſsint adimpleri. c. Non poteſt. vbi doct. de præben.
25 in 6. aliàs ſi vtrunq; † fieri poſsit, non eſt incõpatibilitas. Gl. not. in Clem. gratię. in verbo, nõ
26 poſſer. de reſcrip. & vnus poteſt habere † dignitatem, & Canonicatum in eadem Eccleſia c. Poſtulaſti. de conceſ. præb. Clem. fin. de præb. Imò magiſter intereſſe diuinis tenetur etiam ex diſpoſitione. d. Conc. in d. c. 1. ſeſſ. 5. dicens quod beneficium magiſtro aſsignato non defraudetur debito obſequio.

Quintò, reſpondeo quod eadem ratio eſt in magiſtro, quod in Theologo: & in vtroq; eſt
27 idem † onus, & per conſequens idem ius. l. à Titio. ff. de verb oblig. imò Conc. loquitur etiã in ſpecie de magiſtro & in Canonicatu magiſtrali tenuit Rot. ex diſpoſitione. c. de Cętero & c. Ad audientiam. de Cler. non reſid. in deci. 25. in part. 1. per d. Fab. Accoramb.

Vltimò, reſpondeo, quod confirmatio Papæ interuenit. in cap. Significatum: quia agebatur de electione confirmanda: quia aliàs ſine inſtitutione non procedit cap. Beneficium. de reg.
28 iur. in 6. tamen ſufficit confirmatio † eius, cuius eſt inſtituere. Lamb. de iur. pat. in 1. par. libr. 9 quæſt. prin. num. 93. verſ. limita, & quintò, & cum inſtitutio ſpectet Ordinario, onus cum eius cõfirmatione tenet per ſupradicta, & ille
29 qui † habet. d. Canonicatum; debet retinere cum ſuo onere, regula qui ſentit onus. de reg. iur. in 6. & ita iuris eſſe cẽſeo: ſaluo &c. Laus Deo, & B. M. V.

CONSILIVM LII.

Salarium an hæredes prælati defuncti teneantur date ſeruis.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor dicitur habere iuſtam ignorantiam.*
2 *Salaria debent peti infra annum.*
3 *Salaria non dantur vltra tres annos, imò duos nume. 4.*
5 *Salaria non debentur, ſi non ſint conuenta.*
6 *Mercenarius eſt dignus ſua mercede.*
7 *Conuentio habet vim legis.*
8 *Hæredes compelluntur ſoluere ſalaria ſeruis prædefunctis.*
9 *Salarium promiſſum etiam nudis verbis debetur.*
10 *Mens diſponentis eſt attendenda.*
11 *Mens eſt tanquam anima ad corpus.*
12 *Virtus legis conſiſtit in mente conditoris.*
13 *Mens eſt potentior verbis, & voce loquentis.*

14 *Vbi*

Digitized by Google

14 *Vbi verba nõ cõueniunt nõ eſt locus diſpoſitioni.*
15 *Ignorantia iuris non excuſat.*
16 *Ignorans factum debet eſſe alienus à facto.*
18 *Ignorantia affectata habetur pro ſcientia.*
18 *Et æquiparatur ignorantiæ iuris.*
19 *Hęredes præſumũtur ſcire facta defuncti, et nu. 20.*
21 *Caſus ommiſſus remanet in diſpoſitione iuris, & num. 38.*
22 *Actio durat vſq; ad 30. annos.*
23 *Obligatio oritur factis cõputis cũ cõſẽſu debitoris.*
24 *Obligatio parit vinculum, quo ad ſoluendum adſtringimur.*
25 *Cõputa facta iuſſu debitoris, cẽſẽtur facta ab ipſo.*
26 *Scriptura priuata recognita plenè probat, & nu. 27. & 28.*
29 *Scriptura recognita meretur executionem, & parit iudicatum.*
30 *Præſcriptio non currit habenti malam fidem.*
31 *Præſcriptio eſt inducta dummodo nõ fiat peccatũ.*
32 *Sciens deberi non præſcribit.*
33 *Diſpoſitiones præſuppounnt bonam fidem.*
34 *Ceſſante cauſſa ceſſat diſpoſitio. & nu. 36. & 37.*
35 *Natura legis eſt ad futura proſpicere.*
39 *Fraus non præſumitur, niſi probetur.*
40 *Fraudem allegans eam probare debet.*
41 *Debitum defuncti præſumitur etiam debitum hæredum, & num. 43.*
42 *Petitio facta defũcto de credito, nocet hæredibus.*
43 *Debitum dicitur probatum ex computis factis iuſſu defuncti.*
44 *Hæredes tenentur approbare factum defuncti.*
45 *Hæredes finguntur vna, & eadem perſona cum defuncto.*
46 *Hæredes tenentur exonerare animam defuncti.*
47 *Hæredes ammittunt hæreditatem ſi non exonerant animam defuncti, & num. 48.*

Dabit mihi Dominus verbum.

FACTI SPECIES.

CAſus de quo quæritur conſultatio ita
ſe habet. Quidam Præsbiter ad mul-
tos annos ſeruiuit cuidam Epiſcopo,
conſtituto ſalario, duorum ſcutorum
pro quolibet mẽſe; qui viuẽte Epiſcopo petijt
ſua ſalaria, & ille Reuerẽdiſs. mandauit ſuo Ma
iori domus, vt faceret computa cum d. Præſ-
bytero; & ei ſatisfaceret de eo, & omni in quo
reperiretur creditor, & cõputis factis ille Ma-
ior domus non habens pecuniam ad manus,
rogauit d. Præsbyterum, vt expectaret vſq; ad
meſſem, quia tunc ſolueret omne debitũ: ſed
anteq; veniret tẽpus meſſis ille Epiſcopus de
ceſsit: quo defuncto præsbyter ab hæredibus
petijt ſuũ creditũ ipſi verò negãt deberi: & in
ſtant ipſum rationem reddere de adminiſtrã-
tis in ſeruitio Epiſcopi.
Ad cuius difficultatis elucidationem prima
facie videtur quod hæredes ad nullum ſalariũ
teneantur: poſſunt enim iuſtam ignorantiam
prætendere; imò credere fuiſſe ſolutum: quia
1 qui in alterius locum† ſuccedit, iuſtam igno-
rantiam dr̃ habere. l. Qui in alterius. ff. de reg.
2 iur. & infra† annum à die mortis Epiſcopi pe-
tere debebat, aliàs audiri non debet: ſicut pro-
bat Petr. Rebuff. in 2. libr com. tit. de famul. ſa-
lar. Gl. 10. & Gl. 11. in prin. Imò quando etiã in-
fra annũ petijſſet, non poſſet ſalaria conſequi
3 † vltra tres annos. vt ait Rebuff. in d lib. & tit.
Gl. 12. quia præſumuntur ſoluta: cum nõ ſit ve-
riſimile quod tandiù expectaſſet; & Paul. III.
Papa, & poſt eum Pius V. in extrauagantibus
ſuis, ille in extrauag. nu. 43. incipit, Sicut no-
bis, & alter. n. 33. Cupientes. ex eiſdem cauſſis
ſtatuerunt, quod ſerui, & familiares prælato-
4 rũ vltra duos † annos non audiantur ad petẽ-
dum ſalaria; & hoc videtur procedere quando
5 ſit de ſalario conuentum; quia ſi non†eſſet cõ-
uentum, nullum, nec etiam ad biennium, ſala-
rium deberetur. l. Salarium. C. mand. Pur. deciſ.
43. libr. 2. Ror. deciſ. 659. in 1. lib. diu. nouiſſ. ex
quibus videtur qđ hæredes prædicti Reuerẽ-
diſs. defuncti nõ teneantur ad aliquod ſalariũ;
vel ſaltem non teneantur vltra biennium.
Sed iſtis non obſtantibus ego contrarium
6 arbitror: nã mercenarius † eſt dignus ſua mer-
cede: ſicut per os Domini noſtri Ieſu Chriſti
atteſtatur Lucas Euãgeliſta. c. 10. & Mattheus.
ẽt. c. 10. & ipſe Deus ſtatuerat antea. vt in Le-
uit. c. 19. in his verbis videlicet. Nõ morabitur
opus mercenarij tui apud te vſq; ad mane. &
in Deuteron. c. 24. Non negabis mercedẽ indi-
getis, & pauperis fratris tui, & aduenæ, q tecũ
moratr̃ in terra, & ĩtra portas tuas eſt; & ſed ea-
dẽ die reddes ei pecuniã laboris ſui ante ſolis
occasũ: qa paup eſt, & ex eo ſuſtẽtat animã ſuã:
ne clamet cõtra te ad dñum. & reputet tibi ad
peccatũ. Et in Thob. c. 4. Quicunq; tibi aliquid
operatus eſt, ſtatim mercedẽ reſtitues, & mer
ces mercenarij tui apud te oĩno nõ remaneat.
qđ ſine difficultate ꝓcedit qñ de ſalario fuerit
7 cõuentũ, quia cõuentio† hẽt vim legis. Alex. in
l. Diẽ functo, n. 6. de offi. aſſeſ & priꝰ dixerat. Io.
de Imol. in c. Propter ſterilitatẽ. n. 34. de loc. cõ
du. & poſt ipsũ Rebũff. in tit. de ſent. prou. art.
3. Gl. 7. n. 5. in 1 lib. com. & facit tex. in l. qui hoc
anno. ff de verb. obl. ex qbꝰ datr̃ intelligi, qđ hęre
8 des†huiuſmodi cõpelli dẽnt ad ſoluẽdũ ſalaria
ꝑdicta. c. Quicũq; iuncta Gl. not. 12. q. 2. vbi dr̃,
9 qđ ẽt ſiquis nudis † verbis, & ſine ſtipulatione
promittat ſalariũ; tenetur. & in c. Charitatẽ. 12.
q. 1. ad fin. dicitur: Iuſtũ nanq; eſt, vt illi conſe-
quantur ſtipendiũ, qui pro tempore ſuum re-
periuntur commodaſſe commodũ. & in c. Cum
Secũdum Apoſt. de pręb. hęc leguntur verba vi
delicet. Qui ad onus eligitur, repelli nõ debet
à mercede. ex qbus reſultat cõcluſio qđ. d. Re-
uer. Præsbyter dẽt habere ſalaria ei promiſſa.
Et non obſtant cõtraria ſuperius allegata: ad
quæ reijcienda duo ſunt præmittenda. Primò
10 qđ in quacunq; diſpoſitione, mens† diſponen-
tis ſemper eſt attendenda; quæ habetur tan-
11 quam anima † & verba tanquam corpus. cap

Sedulò. 38. diſtinct. & ſicut anima anteponi-
nitur corpori; ita mens anteponitur verbis. di
citur enim in Sacra Sriptura, vt in c. 19. prouer.
qđ qui verba tantũ ſectatur, nihil habebit: qui
autem poſſeſſor eſt mẽtis diligit animam ſuã.
12 virtus† namq; legis non conſiſtit in proprie-
tate verborum, ſed in ſenſu, & mente condi-
toris. Caſſad. in reg. cancell. deciſ. 32. num. 9. &
13 tradit S. Thom. 2. 2. q. 122. art. 6. mens namq; †
eſt potentior nedũ verbis, ſed voce loquẽtis,
ad not. per Simo. de Pret. in 2. lib. interpret. vl-
tim. volun. interpret. 3. dubit. 1. ſolut. 2. nu. 30.
14 Secundò, quod vbi verba † non conueniunt
non eſt locus diſpoſitioni. l. Dies cautioni. §.
ait prætor. ff. de damn. infect. cũ alijs ſimilibus.
Quibus præmiſsis venio ad refutationem
contrariorum; & primò quò ad ignorantiam
15 reſpondeo; quod ignorantia iuris non excuſat
c. Ignorãtia. de reg. iur. in 6. ſed ignorare quod
mercenarius ſit dignus mercede, eſt quid iuris,
16 ergo non excuſat. Ignorare † verò factum, vt
quis excuſetur, debet omnino alienus eſſe ab
illo facto, aliàs ſi ſcire potuit, dicitur ignoran-
17 tia † affectata, & habetur pro ſcientia. Gloſ. in
verbo affectata. in c. Eoſ de temp. ordin. in 6. ſe-
quitur Pariſ. de Put. in tit. de Syndic. §. Contra
18 num. 8. Similis enim ignorantia† æquiparatur
ignorantiæ iuris. ad B. Antonin. in c. 37. n. 2. de
excommun. Sed iſti hæredes ſcire potuerunt
computa facta, & creditũ. d. Præsbyteri, adeſ-
ſeq; mandatum illius prædefuncti Epiſcopi, vt
19 & ſolueretur; Imò ſcire † præſumũtur. l. fin. C.
de impub. & alijs ſubſt. auth. de iureiur. à mo-
20 rien. præſtit. §. 1. quia qđ ſciebat† defunctus, p̃-
ſumunẽ ſcire ẽt hæredes. l. Si ego. §. Si hæredes
ff. de publ. ergo allegata ignorãtia nõ nocet.
Secundò, oppoſitio de petendo creditũ in-
fra annum non facit ad caſum noſtrũ: quia hic
Præsbyter nedũ petijt ab hæredibus infra an-
nũ; ſed in vita Epiſcopi; & computa fuerũt fa-
21 cta; vnde cũ ſit caſus ab illa regula ommiſſus†
remanet in diſpoſitione iuris; ſecundũ quã a-
22 ctio† durat vſq; ad 30. annos. l. Sicut. C. de præ-
23 ſcrip. 30. ann. & qñ factis cõputis† fiat ſcriptura
de debito cũ conſenſu debitoris oritur obliga
tio, inſtit. de oblig. ex cõſen. quæ parit vinculũ,
24 † quo neceſsitate adſtringimur ad ſoluendũ.
inſtit. de oblig. in prin. Computa verò fuerunt
25 facta iuſſu Epi; & conſequenter cenſentur† fa
cta ab ipſo. reg. Qui per alium. de reg. iur. in 6. l.
Diuus Claudius. §. item. ff. ad l. Corn. de falſ. l. Si
26 ego. §. dotis. ff. de iur. dot. quæ† qñ ſit recognita
plenè probat. l. publ ff. de poſ. l. Cũ antiquitas.
C. de teſtam. neq; ſit caſus quod ſit approbata
27 per Notarium; quia ẽt ſcriptura† priuata reco
gnita plenè probat. l. Cũ de indebito. §. fin. ff.
de probat. Alex. in conſ. 191. viſa ſcriptura. poſt
28 prin. vol. 2. & tantũ effectũ † operatur, quantũ
inſtrumentum. l. 1. & tot. tit. ff. de confeſſ. & me
29 retur † exequtionem, quia confeſsio parit iu-
dicatũ. l. vnica. C. de confeſſ. ex quibus põt ha-
beri etiam reſponſio ad illud quod dicitur de
tribus, & duobus annis, præter ea quæ inferius
30 dicã; quia in iſto caſu nulla† currit præſcriptio
fauore habentis malam fidem. c. Vigilanti. & c.
31 fin. de præſcript. nã fauor præſcriptionis† fuit
inductus, dummodo præſcribens non incurrat
peccatum, ſicut probat Balb. in tract. de præ-
32 ſcrip. in 2. par. 3. partis. q. 14. vnde qui† ſcit, vel
ſcire potuit eſſe debitorem, nullo tẽpore præ-
ſcribit: & hoc præcipuè procedit in caſu, quo
creditor fuit rogatus ad expectandam ſolu-
tionem; ſicut ipſe Rebuff. ait in eod. tit. de mer
cat. minut. vẽden. art. 1. Gl. 20. n. 7. in 2. lib. cõmẽ.
Tertiò, tempus trium, vel duorũ annorum,
de quo ſupra, non obſtat; quia illæ diſpoſitio-
33 nes † præſupponunt bonam fidem, quæ ceſſat
hic; quia Epiſcopus ſciuit debitũ, & iuſsit ſol-
ui; & hæredes ignorare nõ poſſunt: & mens ſta
tuentium ea fuit quod heredes ignorarent: ob
quam cauſſam, & ad obuiandũ fraudibus moti
34 fuerũt; qua cauſſa† ceſſante ceſſat etiã diſpo-
ſitio. Abb. in c. Cũ ceſſante. de appel. l. genera-
liter. C. de Epiſc. & Cler. & maximè qñ cauſſa
habet tractũ ſucceſsiuum. l. Cura. §. deficiẽtiũ.
ff. de mun. & honor. vt eſt in iſto caſu in quo
cauſſa reſpicit tempus futurũ; quod eſt de na-
35 tura † legis. l. leges. C. de leg. ſcilicet quando
ſerui, & familiares peterent cũ fraude id, qđ
hæredes difficilè ſcire poſſent nã ceſsãte illa
36 † cauſſa, ceſſat ẽt diſpoſitio. l. adigere. §. q̃uis.
ff. de iur. pat. l. qđ dictum. & ibi Bart. ff. de pact.
& fuſius proba. Tiraq. in opuſculo ceſſ. can. ceſſ.
effect. in 1. par. n. 125. & in eod. loco. nu. 148. di-
cit quod procedit ſine difficultate qñ lex, vel
ſtatutũ habeat ſecũ ſcriptã rationẽ annexam;
quod eſt in præſenti caſu, in quo Papa inten-
dit obuiare fraudibus, ne ſcilicet ſerui petant
37 quod habere nõ debẽt; ergo ceſſante † fraude,
ceſſare debet diſpoſitio. Secũdò præſupponit
quod debitum ſit iam ſolutum: Tertiò quod
non appareat de debito: & quartò, quod hæ-
redes difficilè ſcire valeant, an ſit ſolutum.
& hæc omnia ceſſant in præſenti caſu: fraus
enim nõ põt præſumi; quia apparet de debito
per ſcripturam: & hæredes ſcire poſſunt, imò
ſciunt debitum, & mandatum defuncti; ergo
38 verba illius diſpoſitionis † ceſſant; & conſe-
quenter diſpoſitio. cap. Indemnitatibus. §. pen.
de elect. in 6. l. Si ſeruum. §. nõ dixit. ff. de acqui.
39 hæred. & d. l. Dies cautioni. Imò fraus † præ-
ſumi non poteſt, niſi probetur. l. Quoties. §.
40 qui dolo. ff. de probat. eamq; † probare debet
allegans. vt ibi ait ſex. hæredes igitur tenentur
ad ſoluendum illud quod iuſſu defuncti reda-
ctum eſt in ſcriptura, quia præſumitur vnum
41 debitum defuncti, & hæredis. Ioan. And. in ad-
dit. ad ſpecul. in Rubrica de fideiuſſ. ad finem.
42 & petitio facta † per d. Præsbyterum defun-
cto Epiſcopo, ſibi prodeſt cõtra hæredes; quia
habentur tanquã duo rei debendi: vt determi
nant Doct. in l. Mora. ff. de verb. obli. & ſequitur
Rebuff.

Rebuff. in d. tit. de famul. Sal. Gl. 15. n. 3. & 4.
Neq; vim facio ſuper petita ratione admi-
niſtrationis; quia cum ratio, & computa ſint fa
cta iuſſu Epiſcopi dicuntur facta ab ipſis hæ-
redibus, & conſequenter ſunt facti debitores,
43 & debitum † dicitur probatum. Bar. in l. Nuda.
poſt prin. ff. de donat. & in l. Publia. §. fi. ff. de-
44 poſ. qui tenentur † approbare factum Defun-
cti. l. Cum à mater. C. de rei vend. nā finguntur
45 † vna, & eadem perſona cum ipſo. l. Mortuo. ff.
de fideiuſſ. Auth. de iureiur. à morien. præſtit.
poſt principum: ergo eorum petitio eſt inanis,
quia factis computis Epiſcopus fatetur ſe de-
bitorem, & pecit dilationem ad ſoluendum, &
conſequenter remanet grauatus: cuius animā
46 † ipſi tenentur exonerare. aliàs in cenſuris in-
currūt. c. fin. vbi Ant. de But. de ſepult. & de iu-
47 re ciuili, & Canonico ammittunt † hæreditatē.
c. Nos quidē. de teſtam. Auth. hoc amplius. C.
de fideicō. & in Auth. vnde ſumitur. de hæred.
& falc. §. Si quis vero. coll. 1. imò fortius quādo
ēt defunctus præſcripſiſſet contra creditorem
48 tenentur ēt † exonerare eius animam. Ant. de
But. & Imol. in c. Si diligenti, de vſucap. & ita
eos ad ſalaria prædicta puto compellendos eſ
ſe. Saluo tamen ſaniori iudicio. Laus Deo, & B.
Mariæ ſemper Virgini.

CONSILIVM LIIII.

Bona patrimoniaria Clericorum an gaudeant immunitate.

SVMMARIVM.

1 *Omnis poteſtas à Deo eſt.*
2 *Lex humana habuit originem à lege æterna.*
3 *Lex eſt quoddam donum Dei.*
4 *Omnes leges, vel diuinæ, vel humanæ.*
5 *Lex diuina tolli non poteſt ſtatuto, aut conſuetudine hominum.*
6 *Imperator à Deo habet poteſtatē condendi leges.*
7 *Lex debet eſſe regulata à ratione.*
8 *Minor non habet poteſtatem in maiorem, nec in æqualem.*
9 *Quod ex Deo eſt diſſolui non poteſt.*
10 *Clerici cum Laici nihil habent communes.*
11 *Laici non habent poteſtatem in Clericos.*
12 *Imperator non habet poteſtatem in lege diuina.*
13 *Deus priuilegia dedit Clericis, ne Laicis ſubiaceant.*
14 *Religioſi ſunt à iure diuino exempti.*
15 *Imperator non habet poteſtatem ſuper rebus Clericorum.*
16 *Clerici à iure diuino ſunt exempti.*
17 *Tollere exemptionem Clericorum eſt ſacrilegiū.*
18 *Sacrilegium eſt non præbere legi reuerentiam.*
19 *Quæ Religioſis adhærent, religioſa ſunt.*
20 *Accedens aſſumit naturam eius, cui accedit.*
21 *Bona acquiſita per Clericos aſſumunt priuilegia cis conceſſa.*
22 *Mutato ſtatu perſonæ, mutatur ſtatus rerum.*
23 *Maius dignum, trahit ad ſe minus dignum.*
24 *Inferior à Deo, & Papa non poteſt infringere immunitatem.*
25 *Extraordinaria quæ ſint.*
26 *Cū r[illegible] p[illegible]uenit ad Clericum Imperator eam grauare non poteſt.*
27 *Bart. refutatur, qui dixerat poſſe fieri ſtatutum faciens tributaria bona.*
28 *Onera ordinaria ſunt inuariabilia.*
29 *Clerici nec in Ordinarijs grauantur.*
30 *Conſuetudo non poteſt induci quod Clerici ratione rerum conueniantur in foro ſeculari.*
31 *Bona patrimonialia Clericorum gaudent immunitate.*
32 *Bona quæ ad Clericos peruenerunt ſunt exempta.*
33 *Bona Clericorum non tenentur ad Gabellas, nec ad introitum portæ.*
34 *Qui grauat bona Clericorum dicitur raptor, & ſacrilegus.*
35 *Grauans bona Clericorum eſt excommunicatus.*
36 *De iure nouo Clerici non ſubiacent oneribus.*
37 *Clerici non tenentur ad onera pro acquiſitis à ruſtico.*
38 *Munus ſordidum, ordinariū, et honeſtum quid ſit.*
39 *Extraordinarium onus eſt quod ab improuiſo imponitur.*
40 *Refectio pontium, & viarum non eſt appellatione pietatis.*
41 *Clerici non tenentur ad collectas poſitas ſuper carne, & vino, & ſimilibus.*
42 *Patrimonialia adequantur bonis Eccleſiæ vbi ſit eadem ratio.*
43 *Ordinarijs oneribus quando Clerici teneantur.*
44 *Imperator non poteſt tollere legem diuinam.*
45 *Bona in titulum beneficij ſunt exempta.*
46 *Conſuetudo contra libertatem Eccleſiæ non valet, & num. ſeq.*
48 *Contra libertatem Eccleſiæ dicitur tribus modis.*

Da mihi verbum Domine, & ego loquar veritatem.

FACTI SPECIES.

Ista materia quantò difficilior apparet, & maximè quia à poteſtate ſeculari, ſecularibus eſt attributa, tantò altius eſt indaganda. & ideò tù pijſsime Deus, qui verus, es fons luminis ſapientiæ, & linguas infantium facis eſſe diſertas, linguam meam dignare erudire, & da mihi addiſcendi facilitatem, intelligendi acumen, interpretandi ſub-
1 tilitatem, & loquendi gratiam, Tu, à quo omnis † poteſtas dependet. Paul. ad Roman. cap. 13. in princ. cap. 1. de homicid. in 6. ibi, ac omnis poteſtas. & ore tuo dixiſti Pilato: Non ha-

 beres

beres vllam poteſtatem in me, niſi tibi data
eſſet deſup. vt apud. Io.c.19.præbe mihi quo-
modo aut quid loquar, & ego anuuntiabo veri
tatem.

Et ad elucidationem præſentis caſus præ-
2 mitto quod omnis † lex humana habuit origi-
nem à lege æterna; ſicut affirmat D.Auguſt.in
1.lib.de liber.arbit.dum ait; quod in lege hu-
mana nihil eſt iuſtum, ac rectum, quod à lege
æterna homines ſibi non deriuauerint, & hoc
idem aſſeritur in l.2.ff.de leg.vbi dicitur,quod
3 lex † eſt inuentio quædam, & donum Dei, de
qua habetur in ca.fin.§.His itaq; 6.diſtin. om-
4 nes † enim leges aut diuinæ,aut humanæ ſunt.
5 c.Omnes diſtin.1. & lex diuina, † ſtatuto, aut
conſuetudine hominum abrogari non poteſt.
c.fin.de conſuet.humanam aũt legẽ cõdere Im
6 perator põt, ex † poteſtate ſibi à Deo data.c.
Si Imperator.96.diſtin.l.bene à Zenone.in fin.
C.de quad.præſc.& habetur in Sacra Scriptu-
ra in c.8.prouerb.ibi,Per me reges regnant, &
legum conditores iuxta decernunt; ſed op-
7 portet quod lex † cõdenda ſit ratione regula-
ta.c.Erit autem lex. diſtin. 4. & quatenus iure
diuino obſiſteret,eſſet excludenda.c.fin.9.di-
8 ſtin.minor † enim non habet poteſtatem in
maiorem,imò nec in æqualem.ca.Innotuit.de
elect.nec manum apponere vbi maior poſuiſ-
ſet.c.inferior Sedes.21.diſtin.Clem.ne Roma-
ni. de electio.dicitur enim in actibus Apoſto-
9 lorum.c.5.ad finem, quod illud † quod ex Deo
eſt,diſſolui nõ poteſt: ex quibus infertur quod
ſi inueniatur aliqua lex communis, vel parti-
cularis,quæ Clericis,& Religioſis perſonis, &
eorum bonis aduerſetur,nullius eſt valoris, &
iſtis præmiſsis deſcendo ad materiam propo-
ſitam.

10 Perſonæ † Eccleſiaſticæ nihil habere cõe
cũ Laicis debent;vt legitur in Deuteronom.c.
18.in prin. Nõ habebunt Sacerdotes, & leuitæ
& oẽs,qui de eadẽ tribu ſunt,partẽ,& hæredi-
tatẽ cũ reliquo populo Iſrael.ex quo datur in-
11 telligi qđ Laici † nullã hẽnt poteſtatem in Cle
ricos.& alias perſonas Religioſas; neq; in eo-
rũ bona;qđ ẽt Deus ſtatuit in c.7.Eſdræ propè
finẽ.ibi:Vobis quoq; notũ facimus de vniuer-
ſis Sacerdotibus,& leuitis,& cantoribus,& ia-
nitoribus, nathinneis, & miniſtris domus Dei
huius,vt vectigal & tributum, & annonas,non
habeatis poteſtatẽ imponendi ſuper eos.vnde
lex iſta diuina infringi minimè põt per huma-
12 nas perſonas.ſup quibus nec ẽt † Imperator
hẽt poteſtatẽ.c.Cum non ab homine de iud.&
tradit Abb.in c.Nouit.n.4.eod.tit.quibus om-
13 nipotens Deus † priuilegia dedit ne Laicis ſu
biaceant;c.duo ſunt.& c.Si Imperator.96.diſt.
Card.in Clem.1.q. de offic. ordin. quod Reli-
14 gioſi † à iure diuino ſint exempti, tenet etiã.
Abb.in c.Si quis.nu.1.de maior.& obed. & di-
cit text.in c.Quanquam.de cenſ.in 6. vbi Gl.in
verbo diuino, recitat verba geneſis.in c.47. &
ſunt ea ad propoſitũ,ver.Subiecitq; eã,præter
15 terrã Sacerdotũ.ſuper quibus † neq; Impera-
tor hẽt poteſtatem.c.Cum non ab homine. de
iudic.& not.Abb.in c.nouit.n.4.eod.ti.& cũ eo
Gig.de penſ.q.94.n.11.vbi probat qđ ſunt exẽ-
16 pti † de iure diuino,cũ quo concordat ius Ca-
nonicum.in.c.Non minus.& c.Aduerſus.de im
mun.Eccl.vbi Abb.latè.& in ca.4.& c.Clericis.
eod.tit.in 6.& Clem.vnica ẽt eod.tit.& in Clẽ.
præſenti, de cenſ.imò, & ius ciuile. l.Placet. &
Auth.caſſa.C.de Sacroſ.Eccl.l.1.& 2.C.de Epi.
& Cler.& auth.ſtatuimus.Alex.conſ.145. nu.8.
vol.7.Slyu.in ſum.verbo,immunitas 1.nu.16.&
infra. ex quibus reſultat concluſio quod Laici
nullam habent poteſtatem ſuper eos,& conſe-
quenter,neq; ſuper eorum bonis: tum quia de
iure diuino eſt prohibitũ, & eſſet ſacrilegium
17 † infringere talia priuilegia.c. Cauſſa Carpẽ-
18 ſis.de verb.ſign.nam eſt etiam ſacrilegiũ † qñ
non impẽditur reuerẽtia legi Canonicæ:vt re-
fert glo.in c.Sacrilegium.17.q.4. quod extendi-
tur ad bona patrimonialia.Abb.in c.Ceterum:
nu.7. de iudic.cum quo concordat.S. Thom.2.
2.q.99.& iſtud iuſtum. & honeſtum videtur, &
nemo contradicit quò ad perſonam: ſed cum
bona ſint eis tanquam acceſſoria,eorum natu-
ram ſequi debent. iuxta regulam acceſſorium.
19 de reg. iur. in 6.nam, Quæ † religioſis adhæ-
rent,religioſa dicuntur. l. Quæ religioſis. ff. de
rei vend.nam bona ſequuntur conditionẽ per-
20 ſonæ.l.In feudum.ff.de vſu.& omne accedens †
aſſumit naturam eius.cui accedit:vnde merito
21 bona, quæ † eis ſucceſsione,vel alio modo ac-
quiruntur,aſſumunt priuilegia eis conceſſa; ꝙ
probat Oldr.in conſ 4 quod laicus delinquẽs.
& ibi annotationes;dicens quod ſi laicus delin
quat & poſtea efficiatur clericus non poteſt
poſtea puniri à ſeculari iudice. quia per muta
22 tionem † ſtatus perſonæ, mutatur etiam ſta-
tus rerum.l.1. C. de impon. lucrat. deſcript. &
refert Din. in reg.nemo.nu.3.de reg.iur. in 6.&
facit textus in l.Si ſpadonẽ.verſ. Si autẽ quis.
& in l. ultis peritos.. ff. de execu.tut. & quod
tradit Ioan. And. in c. Cum quidam.num.2.de
excep.in 6.qui exemplificat in laico debitore,
qui ſecundum ſtatuta poterat ſe tueri præſcri
ptione quinquennij contra creditorem; ſecus ſi
poſtea fiat clericus; ea ratione quod, mutata
conditione perſonæ,mutetur, & ſtatus rerum.
23 & poteſt eſſe ratio;quia maius † dignum ad ſe
trahit minus dignum.c.Quòd in dubijs.de cõ-
ſec.Eccl.vel alt.Lege igitur diuina,& canonica
ſtatutum eſt,quod laici non imponãt onus cle-
24 ricis,neq; eorũ bonis:ergo null' † Deo; & Põ-
tifice inferior, poterit lege,aut alio modo eo-
rũ immunitatẽ infringere.c.1.& 2.de cõfirm.v-
til.vel inutil.ꝙ ſine difficultate,pcedit in extra
25 ordinarijs & extraordinarijs † intelligo, vt de-
clar.Iaſ.in d.l.Placet.n.22.C.de ſac.ſan.Eccl.vt
ſint

Digitized by Google

ſint omnia ab inferioribus à Romano Impe-
26 ratore impoſita:ſed neq; Imperator† poterit
ea grauare, poſtquam peruenerint ad manus
Clericorum;vt infra dicam,& eſt ſupra proba-
tum quam immunitatem probat etiam Abb.
in c.Eccleſia.S.Mariæ.in antepen.col.de cōſtit.
& in e.Cum ſit generale.col.2.de for. comp. &
Oldr.in conſ.83.vbi refert contraria. Card. in
Clem.præſenti.in 2.notab.de cenſ.Arch.in ca.
Clericum il 1.11.q.& in c. Eccleſiarum ſeruos.
12.q.2.Soc.in conſ.65.in propoſita quæſt.nu.8.
vol.1.antiquæ impreſsionis:Bald.& Iaſ. in d.l.
27 Placet.C. de Sacroſ.Eccl.qui refutant † Bart.
& alios ita refutare affirmāt, qui dixerat poſ-
ſe fieri ſtatutum in quo fierent omnia prædia
tributaria:quia ſi poſtea trāſirent in Clericos,
tranſirent cum illo onere.per tex.in c.Paſtora-
lis.& in c. Cum non ſit ab homine. de decim.
in c.Si quis Laicus.16.q.1.c.Tributum. 11. q.1.
c.Tributum.23.q.8.l.Si conuenerit.§.Si fundus
ff.de pign.actio.l.Alienatio.ff.de contrah.emp.
quæ iura procedunt ſecundum regulam;Res
tranſit cum ſuo onere.& quæ regula ſolum ha-
bet locum in onere ordinario, & inuariabili
nunquam autem in extraordinarijs:imò ordi-
48 naria† debēt eſſe certa,inuariabilia,& à prin-
cipio impoſita ab habente auctoritatem;aliàs
29 Clerici† nec in Ordinarijs tenentur iuxta cō-
cluſionem Damaſi in reg. 103. vbi poſt fallen-
tias dicit; quod onera rei cohærentia, ſi tran-
ſeant ad priuilegiatum,ille non tenetur ad il-
la ſolita onera; & hæc concluſio concordat cū
alia ſuperius allegata.per d.l.Quæ religioſis.
Et quamuis aliqui quos,refert Steph. Aufr.
in tit.de poteſt.ſecul.ſuper Eccl.perſonis.in 2.
reg.fallen.4.dicant quod ſecundum conſuetu-
dinem, Clericus ratione rerum poſsit conue-
niri in foro ſeculari:illud ipſe etiam reprobat
30 † pro communi opinione,vt in verſ.contrariā
tamen opinionem:pro qua adeſt deciſ.Rot. 7.
de iudic.ad finem, in nou.in quo loco conclu-
31 ditur quod bona † patrimonialia Clericorum
gaudent immunitate.Abb.in ca.Cum ſit gene-
rale.nu.4.de for.comp.& in conſ.13. vol. 2. qui
eſt videndus,& tenuit etiam Specul. in tit.de
Cler.coniug.§.1.nu.11. dicens quod poſtq; res
peruenit ad manus Clericorum eſt exempta:
quod ſequitur Card.in Clem.diœceſanis.q.13.
& q.17.de vit.& hon.Cler.& Rom.in ſing. 45 1.
vbi excipit ſolam præſcriptionem à rebus Ec-
cleſiæ.& Bertach.in tit.de Gabel.in 7.par.prin.
nu.10.tradit in propoſita materia, quod poſt
quam res peruenit ad Clericos,non eſt affecta
33 onere†Gabellarum;neq; ad introitum portæ,
vel pro tranſitu, neq; ſubiacet collectis, vt in
eo loco.nu.13.& nu. 19.cum quo in propoſita
materia tranſit Franc.Pauin. de viſitat. q. 7.1.
part.nu.38.vbi dicit per d.c.Cauſſa Carpenſis,
34 & alios allegatos,quod qui Clericos† pro bo-
nis ſuis,talleis, collectis, exactionibus, anga-
rijs,& ſimilibus grauat, eſt raptor, & ſacrile-
gus.& B.Ant.in tit.de excomun.c.25. & 26. di-
35 cit quod eſt † excōmunicatus. quod ſequitur
Naua. in ſuo man.c.17.n. 203. qui eſt vidēdus.
Pet.etiā Antilob.in tract.de muner §.4.tra-
ctat diffuſè hanc materiam:& tandem conclu-
dit pro iſta parte,incipiendo à nu.28.verſ.Qd
aūt dixi;& n.51.ver.Sed quicquid iura antiqua
36 atteſtatur quod de iure nouo† eſt expeditum
quod Clerici non ſubiaceant oneribus:per de
cretalem,Quia nonnulli.de immun. Eccl. in 6.
37 addens quod neq; tenentur ad onera † bono-
rum acquiſitorum a ruſtico per d.decretalem,
& c.Non minus.& ca.Aduerſus. c. 1.de cenſ.&
Auth.item nulla cōmunitas.C.de Epiſ.& Cler.
38 & in eod.tit.§.3.declarat quid ſit minus† ſor-
didum,quid honeſtū,quid Ordinariū, & quid
extraordinarium,dicēs quod illud eſt ſemper
39 extraordinarium † quod ab improuiſo impo-
nitur.cū quo tranſit Sylu.in ſum.verbo,immu-
nitas 1.nu. 16.vſq; ad finem: dicens quod onus
extraordinarium eſt illud,quod non eſt certū,
perpetuū,& inuariabile; ad quod Clerici non
tenentur niſi ex pietate,vel neceſsitate;affir-
40 mans quod instructio† pontium,& viæ nō ve-
nit appellatione pietatis: & neceſsitatem di-
41 ſtinguit:addens quod neq; tenentur † ad col-
lectas,ſuper carne,vino,& ſimilibus impoſitas:
neq; lex Imperialis poteſt eos artere, iuxta
Doctrinā Abb.in d.c.Aduerſus,de immu.Eccl.
ex quibus remanet irrefragabilis concluſio qd
tum de iure diuino,quod abrogari non poteſt
vt ſupra extitit probatum:tum de iure Cano-
nico,& ciuili, Clerici ſunt immunes à quibuſ-
cunq; oneribus extraordinarijs.
Nec obſtat dictum aliquorum de quibus Fe
lin.in d.c.Eccleſia.S.Mariæ de cōſtit.col.4.ver-
ſi.ſed nihilominus: quæ fuit diſtinctio Abb. in
c.fin.de vit.& hon.Cler.& in c.Ex literis.de pi-
gn.ſcilicet quod bona prædicta patrimonialia
42 † non adequantur in omnibus Eccleſiarū im-
munitatibus,ſed ſolum vbi ſit eadē ratio, vel
in iure ſit caſus expreſſus.quia in propoſita q.
ſatis eſt quod caſus eſt expreſſus,vt ſupra pro
batū eſt,& tradit.Card.in d.Clem. diœceſanis
q.13.& q.17.& 18.imò nec ad aliqua onera te-
43 nentur † Ordinaria niſi infraſcripta concur-
rat.videlicet quod à principio ab Imperatore
ſint iniuncta,& habeant certam,& inuariabilē
præſtationem.quod eſt ex iuxta regulam, res
tranſit cū ſuo onere.Sicut copioſè tradit Par-
pal.in d.l.Placet.de Sacroſ.Eccle.in verſ & iſta
deciſ.& verſ.eſt igit.& Bar.in l.1.§.hic titulus.
ff.de pub.nec aliter Imperator poſſet ſtatuere
Abb.in d.c.Aduerſus. & alij allegati. & maxi-
mè quia poteſtas ei data condendi leges,non
44 ſe extendit† ad tollendā legē diuinā,vt ſupra
probatū eſt;neq; legē canonicā.Imperiū.n.de-
pendet ab Eccleſia,ſecūdū cōem opinionē:de
qua Reſtan.Caſtal.de Impe.q.50.n.8. Neq; illa

regula ꝓcedit in bonis datis in titulũ Clerico,
neq; Eccleſiæ adhærẽtib⁹, vt ipſe Fel. atteſtať
in loco prædicto, & pro cõmuni tenuit Dec.õin
d.c.Eccleſia,S.Mariæ.& per Gl.in c.Epiſcopus
de præben.Et quia refertur opponi de conſue
tudine,ex qua ſolent patrimonialia ſeu Cleri-
ci pro ipſis grauari, quamuis ex ſupra allega-
tis poſsit haberi reſponſum; & præcipuè per
dicta Afuted. in tit.de poteſt.ſecul.ſuper Ec-
cleſ.bon.in 2.reg.fallen.4.in verſi. Contrariam
tamen opinionem. vbi pro communi tenet nõ
valere conſuetudinem, quod ratione rerum
Clerici conueniantur in foro ſeculari. Aduer-
46 tendum eſt quod nulla † conſuetudo poteſt
induci in præiudicium libertatis Eccleſiaſti-
cæ.ad quod facit extrauag. vnica. de conſuet.
in commun. extrauag. imò quandocunq; non
ageretur de infringenda libertate; ſi tamen
47 conſuetudo † eſſet in præiudicium Eccleſiæ,
& perſonarum Eccleſiaſticarum;eſſet irrita;c.
1.vbi Abb.& alij Canoniſtæ.de conſuetud.ſed
magis ſuſtineri poteſt quod ſit contra liberta-
48 tem;quia tribus modis†dicitur venire contra
libertatem Eccleſiæ. Primò quando tolluntur,
vel diuiduntur priuilegia conceſſa Eccleſijs,
vel Eccleſiaſticis perſonis. vt refert Innoc. in
c Nouerint.de ſent.excom.& Bart.in Aut.caſ-
ſa.de Sacroſant.Eccleſijs.& Felin. Lat. in cap.
Eccleſia.S.Mariæ.de conſtitut.Secundò, vt at-
teſtatur ipſe Bart.in d.Auth.caſſa:& Felin.vbi
ſupra quando per ſtatutum, vel conſuetudinẽ
Laicorum, Clerici efficerentur timidiores:
Tertiò,quando Clerici impediuntur facere,ea
quæ ſibi iure communi licent, vel eis gaude-
re,prout iſdem Felin. vbi ſupra refert. in 2. q.
principali: & ſequitur ibi Imol. & de hoc ſa-
tis conſtat apud.Roch.de Curt.in tit. de con-
ſuetud.num.453.vſq; ad num. 460. & ita iuris
eſſe cenſeo,ſaluo tamẽ &c.Laus Deo Optimo
Maximo,& eius Sanctiſsimæ Genitrici.

CONSILIVM LIV.

Miſſa de S.Maria,an celebretur in diebus Fe-
ſtiuis ex deuotione.

SVMMARIVM.

1 *Populus ex præcepto tenetur audire Miſſam in Parochia diebus Feſtiuis.*
2 *Cui licet quod eſt plus,licet quod eſt minus.*
3 *Clerus cum populo poteſt ſolemnizare diem, qui non ſit de præcepto.*
4 *Oblationes à populo ſunt facienda, & quo modo, num.22.*
5 *Cauſſa illa dicitur,quæ ex verbis legis colligitur.*
6 *Cauſſa illa eſt,quæ ad aliquid ordinatur.*
7 *Et eſt mens, & anima legis.*
8 *Præceptum de audienda Miſſa Conuentuali, & non priuata,non procedit in collegiatis.*
9 *In collegiatis duæ Miſſæ quotidie debẽt celebrari.*
10 *Ceſſante cauſſa retrahendi populum à Conuentuali,ceſſat diſpoſitio.*
11 *Non eſt malum audire Miſſam priuatam.*
12 *Quilibet poteſt audire miſſam vbi ſibi placet: & num.13.& 16.*
14 *C.Miſſas.de conſec.diſtin.1. non eſt de præcepto.*
15 *Miſſæ poſſunt celebrari in prima hora diei: etiam priuatè.*
17 *Præceptum quod Miſſa non celebretur ante horã tertiæ,intelligitur de ſolemni.*
18 *Præceptum de audienda Miſſa Conuentuali eſt abrogatum.*
19 *Conſuetudo de audienda Miſſa priuata eſt obſeruanda.*
20 *Non peccat qui Miſſam Conuentualem nõ audit.*
21 *Miſſæ priuatæ poſſunt celebrari in diebus Feſtiuis,quando non dimittatur Conuentualis.*
22 *Oblationes ſunt voluntariæ, & bonorum operum & num.26.*
23 *Oblationes de quibus in exod.cap.23.intelliguntur cerimoniales.*
24 *Qui ſeruit altari,de altare viuere debet.*
25 *Oblationes ſunt voluntariæ;*
27 *Parochialis ſaltem ſcutos centum habeat.*

Sancta Dei Genitrix Virgo,ſucurre mihi famulo tuo, & ego celebrabo tuã Sanctam Commemorationem.

FACTI SPECIES.

FVit immemorabilis temporis ex deuotione Cleri, & populi Carpenſis celebrare Miſſam ſolemnem Beatæ, & ſemper Virginis Mariæ in aurora Sabbati, etiam cõcurrente feſto duplici, ad eius Altare in Eccleſia collegiata ſub titulo Aſſumptionis nec ideò ommittebant in hora tertiæ cantare Conuẽtualem. Nunc verò reuocatur in dubiũ, imò affirmatur, id non poſſe fieri; quia popu-
1 lus † ex præcepto tenetur audire Conuentua-
lem.

Et fundamentum fortaſsis poteſt fieri ex diſpoſitione text. in ca. Quidam Laicorum. de celeb.Miſſ.& ca.vt Dominicis de Paroch. cap. Miſſas.& ca. Ex hoc attendendum. de conſec. diſtin.1.per Lap.allegat.58.Abb.in c.1.num.8. de hon.Cler.& in d.c.vt Dominicis.de Paroch. Card.de Tur.Crem.in d.cap.Miſſas. & Henric. Bot.de Synod. Epiſcopi,nu. 208. cum ibi allegatis: vnde quæritur quid iuris?

Ego verò conſultus teneo affirmatiuam: &
2 & moueor primo per regulam.Cui†licet quod
eſt plus, licèt etiam quod eſt minus. vt in 6.
3 decretal.tit.de reg.iur. nam Clerus † ille cum
populo poterant ex deuotione etiam totam
diem ſolemnizare,præcipiendo ne fierẽt ope-
ra ſeruitia.c.fin.de ferijs.& ca.1. de conſec.di-
ſtin.

ſtin.3.& ſi ea die occurriſſet aliud feſtum, mi-
nus dignum,transferre oportuiſſet, & ſolem-
nizare dignius;vt in Rub.Breuiatij,& Miſſalis;
ergo,& quod eſt minus, potuerunt ad honorē
B.Mariæ cantare Miſſam in aurora;nec per eā
populus retrahitur: imò potius ſublata illa
cõſuetudine retrahitur populus à deuotione.

Secundò,moueor per cauſſam finalem illius
diſpoſitionis,quæ fuit, nè populus retrahatur
4 à conuentuali; & vt facerer † oblationes; de
quibus habetur in cap.Omnis Chriſtianus. de
conſec.diſtin.1.& in exod.c.23.ibi: Non appa-
5 rebis in conſpectu meo vacuus:illa enim † di-
citur cauſſa,quæ colligitur ex verbis legis.l.3.
§.1.ff.de admin.tut.l.Patri.ff. de adult. & pro-
6 priè illa † dicitur cauſſa, quæ ad aliquid ordi-
natur.l.Si mulier.ff.de rerum amot.& dicitur
7 mens † legis.l.Cum mulier.in prin.ff.ſol.mat.
& eſt anima ipſius legis.l.Adigere. §. Quam-
uis.ff.de iur.pat.Qua ceſſante,ceſſat etiam di-
ſpoſitio.c.Cum ceſſante.de appell.l.Generali-
ter.C.de Epiſcop. & Cler. Tiraq. in ſuo opu-
ſculo.ceſſ.cauſſ.ceſſ.effect.in 1.part.num.11.

Cauſſa verò huiuſmodi diſpoſitionis appa-
ret in iuribus pro contrario adductis,nè ſcili-
cet populus retrahatur,& vt fiant oblationes;
prout etiam videtur ſentire Concilium Tri-
dentinum.ſeſſ.22.cap.1.de obſeru. & obſer. in
celeb.Miſſæ,verſic. Moneant: ſed ceſſantibus
iſtis cauſsis, ceſſat diſpoſitio: & quod ceſſent
clarè patet ex ſe de prima cauſſa; quia Miſſa
Conuentualis ad horam debitam cantatur: &
8 illa diſpoſitio † non habet locum in collegia-
tis,in quibus dicuntur plures Miſſæ;ſed ſolum
in priuatis,vbi vna tantum Miſſa celebratur:
vt ita diſtinguendo tradit Abb.in d.c.Quidã.
2.notab.& eſt ſecundum verum intellectum d.
c.Et hoc attendendum: in quo non prohiben-
9 tur Miſſæ priuatæ. In collegiatis † autē quoti-
die debent duæ Miſſæ celebrari; vna conuen-
tualis,& altera pro Defunctis.c. Cum creatu-
ra. vbi Canoniſtæ.de celebr. Miſſ. & dicitur in
Rubr. Miſſalis; quotieſcunq; enim celebratur
conuentualis, cęteri Clerici poſſunt ex deuo-
10 tione aliàs celebrare; quia † ceſſat illa cauſſa
retrahendi, & conſequenter non eſt locus di-
ſpoſitioni.c.Indemnitatibus.§.pen. de elect.in
6.l.Si verò.ff.ſol. mat. & quando poteſt audire
11 populus conuentualem, non † eſt malum au-
dere priuatam.vt ait Gl.in d.c.Quidam.in ver-
bo non fiat.

Et diſtinctionem Abb.amplectitur Raim.in
ſumm.titu.de miſſ.integ.§.Miſſa reſurrexi ver-
ſic.Dubitatur 1.Angel.etiam in ſum.tit. Miſſa,
num.33.verſic. De quo Miſſa debet celebrari:
ſumm.Pacifica.in præcepto de ſatiſ.feſt. verſi.
Nota hic:vbi dicit quod cap. vt Dominicis.de
12 Paroch.eſt abrogatum,& quod quilibet † po-
teſt audire Miſſam in quocunq; loco ſibi pla-
cet, ſi non faciat in contemptum proprij Pa-
rochi: quod ſumm.Armill. confirmat in verbo
13 Miſſa.num. 31. dicens quod non eſt neceſſe †
audire Miſſam in propria Parochia;quia ſatiſ-
fit vbicunq; audiatur Nam ca.Quidam,& cap.
14 Miſſas † non loquuntur de neceſsitate, ſed de
congruitate:& idem ſequitur Sylu.in ſum.ver
bo Miſſa primo,nume.4.& Miſſa ſecundò,etiã
num.4.& refert Arch.ita tenere.Goffre. etiam
in ſum.tit.de celebr.Miſſ.verſ. Miſſa celebran-
da,dicit,quod in diebus Dominicis, & Feſti-
15 uis poſſunt in prima parte† diei celebrari ſo-
lemnia Miſſæ.per c.Neceſſe. de conſec. diſtin.
1.& Gl.1.ibi recitat ita Leonem Papam reſpõ-
diſſe.Ex quibus reſultat irrefragabilis conclu-
ſio quod in Eccleſia Carpenſi Miſſa B. Mariæ
poteſt cantari in aurora; quicquid oppoſitum
fuerit;quia illa ratio ceſſat,nec populus retra-
hitur,cùm ſemper conuentualis in hora tertiæ
cantetur;& ſtant ſimul(vt ait Cald. in conſ. 6.
num.2.de relig.dom.)vt in aurora poſsit popu
lus, & etiam in hora tertiæ audire Miſſam: ſi
16 ceſſat contemptus proprij Parochi,quando †
etiam non audiat conuentualem.ſicut probat
etiam Hoſtien.in ſumm. tit. de conſec. Eccleſ.
vel Alta.num.16.verſic. In conuentualibus au-
tem:addens quod quando dicitur quod Miſſę
17 non celebrentur † ante horam tertiam,intel-
ligitur de ſolemnibus,& conuentualibus:ergo
abſurdum eſt allegare quod populus peccat:
quia etiam ſi lex non eſſet de conſilio, ſed de
præcepto; cum poſsit audire conuentualem;
18 ceſſat diſpoſitio; & conſuetudine † contraria
illud fuit abrogatum;vt not.Abb.in d.c. 1. de
vit.& hon.Cler.Raim.in d.ſua ſum. de integr.
& vtil.Miſſ.aud.verſ.Conſuetudo tamen.Marc.
Ant.Cuch.in ſua inſtituta.titu.de Miſſa. libr.5.
num.59.vbi etiam illud addit; quod non fuit
de præcepto.ſed de conſilio: quod etiam tra-
ditum fuit à Sacra Congregatione in d. cap.1.
conc.ſeſſ.22.de euit.& ob S.in celeb. Miſſ.verſ.
Moneant.dum dicitur, populum monendum
eſſe,non cogendum;& à conſuetudine prædi-
19 cta non † eſt recedendum; quod tradit Sylu.
in loco allegato,num.5. & concludit quod nec
Epiſcopus poteſt eam tollere;& in iſta opinio
ne tranſit Naua.in ſuo manual.c.21. num.5.di-
cens quod Ordinarius non poteſt abrogare ta
lem conſuetudinem;& recitat Leonem X. Pa-
20 pam,& Pium V.declaraſſe quod populus † nõ
non peccat licèt Miſſam conuentualem non
audiat;quandocunq; illud non faciat in con-
temptum proprij Parochi; & quod conſuetu-
do iſta eſt ſeruanda,nec tolli poteſt: & tandē
Abb.videndus.in conſ.99.videtur 1. in 2. part.
ponit falcem in Meſſe; & reſpondendo omni-
21 bus obiectis, concludit quod Miſſæ † priuatæ
poſſunt celebrari in conuentualibus, & colle-
giatis Eccleſijs, quando non dimittatur Miſſa
de feſto; etiam ſi ſint Miſſæ Defunctorum, in
Dominicis,& feſtiuis diebus; quod etiam tra-
ditur

Digitized by Google

ditur in Rub.Miſſalis.
Neq; obſtat alia ratio allegata de oblatio-
22 nibus:quia non ſunt neceſſariæ, ſed volunta-
tiæ.vt not.Cardin.in d.conſ. 6. ad finem de re-
lig.dom.& ſequitur Gl. in verbo Vacuus. in d.
c.Omuis Chriſtianus.& ibi Arch. dicens quod
illa diſpoſitio eſt de conſilio : & quod intelli-
gitur de oblationibus bonorum operum; &
23 quod dictum in Exod.c.23.eſt dictum † cerimo
niale:& in Deuteron.c. 16.probatur illud idem
quod oblationes ſunt de conſilio. ibi, & cele-
brabis idem feſtum hebdomadarum domino
Deo tuo,oblationem ſpontaneam manus tuæ.
& poſſet procedere ſecundum primitiuam Ec
cleſiam,quia Sacerdotes viuebant de oblatio-
nibus : vel quando non haberent aliud vnde
24 viuere : quia Qui ſeruit † altare de altare vi-
uere debet.ca. Cum ſecundum.de præben.ſed
hodie per Conc.prouiſum eſt quod omnis Pa-
25 tochialis † habeat ſaltem ſcutos centum : &
26 quod ſint † voluntariæ tradit etiam ſum.Ar-
mil.in verbo oblatio,num. 3.& ita pro conclu-
denti tenendum eſt, quod non obſtantibus op
poſitis Miſſa ſit celebranda iuxta conſuetudi-
nem,& deuotionem Cleri,& populi:à qua non
ſunt retrahendi , & ita ego ſentio. ſaluo &c.
Laus Deo,& Sanctiſsimæ eius Genitrici.

CONSILIVM LV.

Legatum mulieri quando nupſerit,an & quan-
do ſit caducum?

SVMMARIVM.

1 *Legatum quando ſit caducum.*
2 *Mens teſtatoris in primis eſt attendenda, & nu-
me.8.*
3 *Mens ex coniecturis cognoſcitur, & num. 9.*
4 *Legatum purum tranſmittitur.*
5 *Tenere aliquem ſub eius diſciplina denotat tutè-
lam.*
6 *Vſufructuaria omnium bonorum,inſtituto extra-
neo,dempta falcidia,habet totum vſufructum.*
7 *Vſufructuaria omnium bonorum, inſtituto filio,
habet ſolum alimenta.*

*Domine labia mea aperies, & ego an-
nuntiabo veritatem.*

FACTI SPECIES.

Teſtator reliquit Cæciliæ eius ne-
pti quingentos aureos ; & inſti-
tuendo vxorem vſufructuariam
in omnibus bonis , grauauit eam
ad dandum dictæ eius nepti di-
ctos quingentos aureos, quando
nupſerit; & eam tenere apud ſe , & tenere in-
terim ſub eius diſciplina,& obedientia : Quæ
Cęcilia antequam nuberet deceſsit:relinquēs
poſt ſe Iulium Fratrem vniuerſalem hæredē:
modo quæritur. An legatum ſit caducum : vel
tranſmitatur in hæredem?
Et prima facie videtur concludi poſſe le-
1 gatum fuiſſe caducum. vt l.Vnica.§.ſin autem
aliquod.C. de cadu. toll.l. Hæres meus. ff. de
cond.& demon.
Verum conſideratis verbis, & intentione
2 teſtatoris , ſeu mente , quæ † in primis eſt at-
tendenda.l. In conditionibus primum locum :
3 ff.de cond.& demou.quæ etiam † ex coniectu-
ris ſummitur.l.Licèt Imperator.vbi Bar. ff. de
leg.1.l.Cum auus.ff.de cond.& demon.l. Cum
proponeretur.in fin. ff. de leg.2. aliter in iure
4 reperitur : nam regulariter legatum † purum
tranſmittitur in hæredem.l. Ex his. C. quando
dies leg.ced.vbi Cyn.Bald & Salycet.l. Thais.
§.Splendoforus.ff.de fideicom.lib. & l. Vnica.
C.de cadu.toll.cum alijs ſimilibus , loquuntur
de legato conditionali , et caſus iſte remanet
in ſimplici legato:nam illa verba, quādo nup-
ſerit,non ſonant in conditionem, ſed in pro-
rogationem ſolutionis,ſtantibus alijs verbis,
5 quod vxor eius d.legatariam tenere † debeat
ſub eius diſciplina. & apud ſe : quæ ſonant in
vim tutelę.l.Seius ſaturninus. in fin.ff.ad Treb.
l.Firmio. §. 1. ff. quando dies leg. ced. & ideò
oppoſuit tempus ad ſolutionem dictorũ 500.
aureorum quia interim remanebat ſub tutela,
& voluit eam alimentari,& cuſtodiri.
Et dies ſolutionis etiam fuit oppoſitus fa-
uore vxoris , vt ſcilicet totum vſufructum ha-
beret;quæ relicta vſufructuaria † inſtituto ex-
traneo importabat totũ vſufructum , deducta
falcidia.Bart.& alij.in l.Titia.§.Titia.ff.de leg.
2.Bal.in l.Lege,nume.5. Cod. de indict.viduit.
7 toll.& inſtituto † filio , importabat ſolum ali-
menta.Dec.in conſ.418.num.1.& conſ.454.nu.
1.& licèt dies incerta ſolutioni videatur indu-
cere legatum caducum, quando legatarius de-
cedit ante diem:ſecus eſt quando apparet de
8 mente teſtatoris; quæ ante † omnia eſt atten-
9 denda, vt dixi, & ſufficit apparere † per con-
iecturas:& ſic in iſto caſu,relinquēdo neptem
ſub tutela; licet voluerit legatum ſolui tem-
pore nuptiarum , videtur illud liberum reli-
quiſſe, & propterea tranſmittere eius Fratri.
Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LVI.

Tranſactioni an poſsit contraueniri?

SVMMARIVM.

1 *Frangenti fidem, fides eidem frangatur.*
2 *Contrauenientes tranſactioni,incidunt in pœnam.
l.Si quis maior.C.de tranſ.*
3 *Pœna l.Si quis maior. Cod. de tranſact. non habet
locum de iure Canonico in foro ſpirituali.*

4 *Statur iuri Canonico quando contrarium non eſt expreſſum de iure ciuili.*
5 *Purgatio moræ, quando habeat locum.*
6 *Mora non habet locum quando pars aduerſa paſſa ſit damnum.*
7 *Pœna l. Si quis maior. habet locum in his, qui ſunt de collegio.*
8 *Contrauentio pacti iurati habet ſecum pœnam. l. Si quis maior.*
9 *Doli capaces ſubiacent pœnæ. l. Si quis maior.*
10 *Pena adimpletur in odium contrauenientis.*
11 *Monachi tenentur ſicut cæteri ad obſeruantiam pacti iurati; & quando.*
12 *Succeſſores tenentur ad obſeruantiã pacti iurati.*
13 *Pactum obſeruatum per aliquot annos, obſeruandum eſt.*
14 *Obligatio in forma Cameræ afficit ſemper.*
15 *Contrauenientes tenentur ad refectionem damni.*

Adſit Spiritus Sanctus.

FACTI SPECIES.

ABbas, & Monachi S. Benedicti capitulariter fecerunt tranſactionem cum certis liuellarijs ſuis, & virtute tranſactionis per nõnullos annos receperunt pecuniam conuentam; & promiſerant nõ contrauenire ſub pœna periurij, & alijs pœnis: nunc ex parte ſua contrauenerunt, & nihilominus petunt emphyteutas obſeruare promiſſa ex eorũ parte: Quare videndum eſt quid iuris.

Pro qua reſolutione habemus text. in l. Cũ proponas. la. 2. C. de pact. & ibi Iaſ. dum diſpo-
1 nitur quod frangenti † fidem fides frangi debet. ex qua concluſione reſultat decißio, quod Monachi, qui contrauenerunt pactis tranſactionis, ſunt excludendi à petitione obſeruã-
2 tiæ per emphyteutas: imò † incidunt in pœnã. l. Si quis maior. C. de tranſact.
Nec obſtat dictum aliquorum, qui dixerũt
3 quod lex illa non habet locũ † de æquitate Canonica, quia illorum dictum procedit ſolum in foro pœnitentiali: ſecus in foro contentioſo: iuxta doctrinam Alex. in l. Si quis inſulam: colum antepenult. verſ. 12. fallit. ff. de verb. oblig. quam ſequitur Dec. in conſ. 452. col. pen. num. 15. verſi. 2. per rationem communiter allega-
4 tam; nam quando non reperitur † deciſum cõtrarium de iure Canonico, ſtandum eſt iuri ciuili. c. 1. & 2. de oper. nou. nunt. ſed in iſto caſu tenentes illam opinionem fundant ſe quod. l. Si quis major. vult ꝙ qui contraueniat ipſo iu-
5 re incurrat peccatum: & æquitas † Canonica admittit purgationem moræ: ſicut referunt omnes Doctores. in d. l. Si quis maior. & l. Si inſulam. vt eſt quando deſiſtunt à contrauentione; ſed Monachi iſti non deſiſtunt à contrauentione, nec purgant moram: quam nec etiam purgare poſſunt, perſeuerantes in ſua pertinacia. Alex. in l. Vbi pactum col. 3. num. 5. C. de tranſact. & ratio contraria vlterius pro-
6 cedit † quando pars non ſit paſſa damnũ propter moram: ſecus ſi ſit damnificata. ad Bart. in d. l. Si quis inſulam, in 1. & 2. oppoſ. ff. de verb. oblig. & ſequitur Iaſ. ibi num. 10. & Alex. num. 25. Sed in caſu mora non eſt purgata, quia Monachi non deſiſtunt neq; purgari poteſt. ergo
7 concludendum eſt ipſos incidiſſe in † pœnam d. l. Si quis maior. quæ habet etiam locum in collegijs cõtrauenientibus, ſicut atteſtatur Iaſ. in d. l. Si quis maior in 3. notab. quod ſine dif-
8 ficultate procedit, quando † interuentum ſit iuramentum, ſicut in caſu præſenti, & ita declarat Curt. iunior. in d. l. Si quis maior. col. 5. nume. 22. & Hieron. Cagnol. col. 4. verſic. iuxta prædicta, num. 17. aſsignans rationẽ. quia ſunt
9 doli † capaces, & poſſunt periurio inuolui. & tradit Fel. in ca. Dilectus. de except. in odium
10 † eius venientis contra contractum iuratum pœna poteſt adimpleri. Pet. Anch. in conſ. 148. apud antiquos verſic. Verum, & Caccialup. in tractat. de tranſact. quæſt. 15. num. 4.
Et dato quod pœna d. l. Si quis maior. non haberet locum: Monachi tamen tenentur ad obſeruationem contractus per eos iurati: qui
11 omne iuramentum, † ſicut cæteri homines, obſeruare tenentur; præſertim quando non ſit in detrimentum ſalutis. c. Quamuis de pact. in 6. & tranſactio facta cum Abbate, & capitulo
12 præiudicat † etiam Monachis poſtea venientibus. ad Dec. in conſ. 474. num. 5. & nu. 10. vbi dicit quod religioſi ſunt repræhenſione digni, qui contractui ſolemniter celebrato non verentur cõtrauenire: & hoc maximè procedit cũ
13 illa tranſactio per multos annos fuerit obſeruata & cuius virtute monachi exegerunt multas pecunias. l. contingit. ff. de tranſact. ibi, ſi fuerit aliquot annis obſeruata. ex quibus concludi poteſt, quod monachi perſeuerantes in contrauentione, non poſſunt virtute illius trãſactionis aliquid petere, & repelli debent ab actione, ſi non ipſo iure, ſaltem ope exceptionis. vt per Bal. & alios in l. Si fratris. C. de tranſact. & Paul. de Caſtr. in l. Si pactum col. 2. nu. 4. eod. tit. & Caccialup. in eo tract. quæſt. 18. & debent reſtituere pecunias eis ſolutas virtute tranſactionis, & incidunt in pœnã legis. & præſertim cum in tranſactione interuenerit obli-
14 gatio † in forma cameræ, in qua eſt clauſula rato manente pacto, vt dicit Alex. in d. l. vbi pactum in 1. notab. & ibi omnes. & adeſt iuramentum: Abb. in c. Per tuas. num. 14. de arbitr. & omnes legiſtæ. in d. l. Si quis maior. & quatenus de benignitate Canonica poſſent purgare moram, & deſiſtere à contrauentione,
15 debent † tamen reficere omnia damna, & expenſas litis factas propter eorum contrauentionem,

Digitized by Google

tionem. ſicut not. Bar.in d.l.§Si inſulam, cum alijs ſupra allegatis,& ita iuris eſſe cenſeo.ſal uo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LVII.

De legitimitate filiorum, & matrimonio.

SVMMARIVM.

1 *Multum refert ſcire an principaliter, vel incidenter agatur de matrimonio.*
2 *Intereſt ſcire an ſint filij ſecundi matrimonij.*
3 *Fauor legitimitatis ſi non ſint filij ſecundi matrimonij, multum importat.*
4 *Filij primi matrimonij admittuntur ad ſucceſſionem, ſi agitur de legitimatione principaliter. & num.5.*
6 *Sufficit colorata poſſeſſio ad probandam legitimitatem.*
7 *Filij primi matrimonij, etiam præſumpti, admittuntur cum filijs ſecundi ad ſucceſſionem.*
8 *Probationes ſtrictiores requirũtur in matrimonio ratione peccati.*
9 *In antiquis ſufficiunt leuiores probationes.*
10 *Fama ſufficit in matrimonio antiquo.*
11 *Teſtes de auditu ſufficiunt in antiquis.*
12 *Legitimitas probatur ex ſola tractatione vti filios.*
13 *Tractatio vti filios prodeſt eis, etiam ſi poſtea parentes negarent.*
14 *Filij conſtituuntur in quaſi poſſeſſione legitimitatis, & parentum legitimitate.*
15 *Quaſi poſſeſſio ſufficit in caſu legitimitatis.*
16 *Reputatio filiorum probat legitimitatem.*
17 *Filij ſecundi matrimonij non præiudicant primis, etiam in præſumpto matrimonio.*

Da mihi verbum Domine.

FACTI SPECIES.

PEtrus Frãciſcus accepit Dianã in vxorem, ſed eã ad propriã domũ nõ duxit timore patris, qui ſuum nõ dederat conſenſum, ex qua filios habuit. & poſtea accepit ſecũdam vxorẽ, nullos ex ſecunda filios habens, & deceſſit relicto fratre; qui negabat legitimitatem filiorũ, ex quo Dianã primam vxorem nunquã ad ꝓpriã domũduxerat; & conſequenter negabat matrimonium; quia ante Concil. Triden. matrimonia minus ſolemniter multoties fiebant, & renitebatur illis filijs date hæreditatẽ paternam. Super qua re, præmitto quod ad deciſionem caſus multum
2 importat † videre, An agatur principaliter de matrimonio, vel de legitimitate, prout not. Gemin. in cõſ. 27. col. 2. verſ. quandoq; agitur.

Secundò, præmitto quod in propoſito caſu non agitur de præiudicio filiorum ſecundi matrimonij; quia conſtat quod D. Petrus Franciſcus ex ſecunda vxore nullam habuit prolem:
2 quo caſu etiam multum † importat ad deciſionem; ad not. per Innoc. in cap. Per tuas. qui fil. ſint legit.

Tertiò, præmitto quod in iſta quæſtione nõ cadit hodie conſideratio peccati, vt ſcilicet maritus perſeueret in peccato cum vna magis quàm cum alia, vt quando eodem tempore duas habuiſſet vxores; quia vna, & altera iã
3 diu ſunt mortuæ; ſed militat † fauor legitimitatis. vt per Abb. in c. Ex parte. num. 22. verſ. Sed non generaliter. de reſtit. ſpol. & Imol. ibi colum. fin.

Quartò, præmitto quod ſumus in facto veteri; nam D. Diana contraxit, & habuit filios ante annum 1586. & Magdalena ſecunda vxor poſtea venit; & teſtes omnes, qui per alios nominati fuerãt præſentes matrimonio Dianę, & conſtat eos fuiſſe mortuos, & iſti examinati atteſtantur ab illis audiuiſſe ſe fuiſſe præſentes matrimonio: quo caſu faciliores probationes admittuntur: vt infra dicam.

4 In præſenti cõſultatione cum agatur† principaliter de legitimitate filiorum, & incidenter de matrimonio, ex probationibus factis res eſt ſine dubio, quod filij prædicti debent admitti ad hæreditatem paternam ex infra dicendis:

Publica enim vox, & fama per multos teſtes ſufficienter eſt probata, quod in tota ciuitate, & vicinia erat notum quod D. Petrus Franciſcus deſponſauerat D. Dianam multis perſonis præſentibus, ſpecialiter nominatis; & habebantur, & reputabantur coniuges: & filij ex eis nati exiſtimabantur nati ex legitimis coniugibus. Et quod inuicem nominabantur coniuges: & ipſe Petrus Franciſcus corã multis nobilibus aſſeruit Dianam eſſe eius vxorem, ſicut aſſerebat ipſa Diana ſe eſſe vxorem Petri Franciſci; ſed quod timore patris eam ad paternam domum non ducebat: nec non ſufficienter extitit probatum quod d. Petrus Franciſcus tractabat eam vt vxorem, faciendo ei expenſas victus, & veſtitus, & ſalariando eius ancillas: quæ omnia, imò vnum quodq; ſufficit ad probandam legitimitatem: Licet aliqui teneant quod quando agitur principaliter de matrimonio, ſit dubium: omnes tamen concludunt quod quando agitur
5 † principaliter de legitimitate, & incidenter de matrimonio: huiuſmodi probatio ſufficit fauore filiorum: Innoc. in c. Per tuas, qui fil. ſint legit. & ibi Abb, & Præpo. in c. Peruenit. eod. tit. per c. Illud de præſumpt. & ibi Fel. col. fin. verſ. & adde. Ant. de But. in c. 2. qui fil. ſint leg. in 5. not. vbi di-
6 cit, quod ad probandum † legitimam prolem ſufficit colorata opinio, & quaſi poſſeſſio maritalis,

ritalis, excluſa proprietate veri matrimonij;
quia ad probandam legitimam prolẽ non exi-
gitur veritas matrimonij, ſed ſufficiunt ſigna
prædicta. Innoc.in cap. Ex parte de reſtit.ſpol.
col.fin.in princ.verſi. Licèt forte. Abb.in c. La-
tor.col.3.num.6.qui fil.ſint legit.Dec. in conſi.
153.& conſ.54.verſic. Non obſtat. vbi dicit eſſe
communem opinionem. Alex.in conſil.51.vol.
1.Salyc.in l.Non nudis.col.fin.verſic.Si autem.
C.de prob.Gemin.in conſ.27.col.2.verſ.Quan-
doq; agitur: vbi in fortioribus terminis dicit
7 quod quando concurrunt filij † primæ, & ſe-
cundæ vxoris; licèt primum matrimonium ſit
præſumptum; ſecundum verò plenè probatũ:
filij primi matrimonij admittuntur, vt legiti-
mi, cum filijs ſecūdi ad hæreditatem: & ſe-
quitur Curt.Iun.in conſ.52.col.1.Alciat.in tit.
de præſumpt.reg.2.in 5. præſumptione. Pariſ.
conſ.13.vol.2.Paleot.in tract. de ſpur. & noth.
c.22.vbi multa ad propoſitum: & ratio eſt cur
facilius probetur matrimonium ad effectum
legitimitatis, fauor eius, & maximè in iſto ca-
ſu, vbi non ſit præiudicium alijs filijs; qui non
adſunt: & quando agitur principaliter de ma-
8 trimonio; ea ratio eſt vt requirantur † ſtrictio-
res probationes propter præiudicium pecca-
ti; ne quis fortè habeat vxorem prohibitam: &
prædictam rationem aſsignat Innoc.in ca. Ex
parte.in colum.fin.in princ.verſ. Licèt fortè &
Imol.ibi de reſtit.ſpol.& Abb.in d.c.Lator. cũ
alijs ſupra allegatis.

Et prædicta adiuuantur quod agitur de fa-
cto antiquiſsimo, vnde impoſsibile redditur
habere proximiores probationes: & conſtat
quod omnes, qui matrimonio fuerant præſen-
9 tes ſunt mortui; vnde † ſufficiunt leuiores pro-
bationes. ad Bar.in l.Si quidem.C.ſolut.matr.
Ant.de But.& Abb.in c.Veniens.il 1.num.8.de
teſt.Bar.& Iaſ.in l.In illa.ff.de verb.oblig.Alex.
in conſ.24.2.vol.num.26.Guid.Pap.deci.357.&
Præpoſ.in cap.Peruenit.& in d.c. Lator.qui fil.
10 ſint leg.tenet quod in matrimonio † antiquo
ſufficit ſola fama: & ideò in caſu præſenti ſuf-
ficiunt teſtes de auditu; & ſunt multi teſtes
qui dicunt audiuiſſe à quatuor ab eis nomina-
tis; quod ipſi interfuerant deſponſationi; qui
iam ſunt mortui; inter quos vnus dixerat ſe in
domo patris prædictæ Dianæ talia vidiſſe, &
audiuiſſe. & xj. teſtes depouunt quendam Phi-
lippum dixiſſe ſe interfuiſſe deſponſationi: &
affirmant alium quendam Galeſium affirmaſ-
ſe eidem deſponſationi ſe interfuiſſe; & ſic
plures teſtes atteſtantur ſe audiuiſſe à pluri-
bus, & grauibus perſonis iam mortuis illas in-
terfuiſſe matrimonio; cum ſit de tempore an-
tiquiſsimo probant.c.licet ex quadam.de teſt.
vbi Abb.& But.in 4.& 5.notab.dicens, quod in
11 antiquis † teſtes de auditu ſufficiunt. & idem
Abb.in c.Super eo.il 2.num.2.de teſt. vbi aſſe-
rit quod in tali caſu ſufficiunt duo teſtes de
auditu.Corn.in conſ.19.in prine. vol. 2. Alex
conſ.116.vol.5.in fin.Dec.in conſ.638.nu.7.Pa-
riſ.conſ.13.num.16.vol.2.Rot.deciſ.8 de reſtit.
ſpol.in nou.Gozad.conſ.13.nu.35. Et his acce-
dat dictum xij. teſtis: qui aſſerit ſe audiuiſſe
verba inter Petr. Franciſcum, & Dianam, quæ
ſignificabant inter eos matrimonium.

Et præterea omnes teſtes affirmant iſtos fi-
lios fuiſſe habitos, & nominatos vt filios legi-
timos, & naturales à patre, educatos in domo
paterna, & in diſciplinis inſtitutos: & ex eis
Ioannem miſſum ad ſtudia; & Claram cum ma-
gna dote nuptui traditam vti filiam legitimã,
& naturalem D. Antonio Ollano nobili, Tar-
uiſino: ex quo probatur legitimitas eorum,
12 cum ſimus † in antiquis, & teſtes qui interfue
rant matrimonio ſint mortui: vt ita probat
Præpoſ.in d.c.Lator.col.4.verſi. Quarto vltimò.
qui fil. ſint leg. & in tantum procedit iſta opi-
13 nio; vt ſi poſtquam parentes † filios tractaue-
rint vt legitimos, poſtea inciperent negare
eos legitimos, filijs non noceret: vt per Barto.
in l.2.§.1.ff.de lib. agnoſc. & latè per Canoni-
ſtas in c.Per tuas.de probat.& in c.Michael.de
præb. quia ex iſta tractatione filij conſtituun-
14 tur † in quaſi poſſeſsione legitimitatis, vt per
Dec.in conſ.54.col.1.verſic.Sed prædictis, & in
conſ.272.in 2.& 3.col.in tantum quod iſta quaſi
15 † poſſeſsio ſufficit, quãdo agitur de quaſi poſ-
ſeſsione parentum: iuxta allegata per Dec. in
d.conſ.54.col.fin.verſic. Non obſtat. vbi affir-
mat de communi opinione. & idem tenet Pa-
riſ.in conſ.10.nu.110.vol.2.Corn.in conſ.1.nu.
22.vol.3.Alex.in conſ.51.nu.3.vol.1. Paleor. in
d.tract. de ſpur.c.22.Gozad.in conſ.12.& 13.Fe-
lin.in cap. Per tuas. de prob. & multa dixi ad
propoſitum ſuper in conſ.11.

Et tantò magis exiſtente fama publica, &
communi reputatione, totius ciuitatis quod
habebantur pro filijs legitimis, & naturalibus
d.Petri Franciſci, ex Diana prædicta, vt omnes
teſtes affirmant. Ex qua reſultat firma conclu
16 quod iſta reputatio, † iunctis alijs adminicu-
lis, de quibus ſupra, probat legitimitatem. ad
concluſiouem Abb.in d.ca. Lator. & Dec.in d.
conſ.54.& cæteri Doctores.in d.c. Per tuas. cũ
alijs allegatis: & ſine difficultate in iſto caſu,
vbi non ſunt filij ſecundi matrimonij, quibus
fiat præiudicium: Innoc.in ca. Per tuas.qui fil.
ſint leg.& alij ſupra allegati; imò quandocũq;
ex ſecundo matrimonio procreaſſet filios, nõ
17 eſſet in præiudicium † primi matrimonij, quo
ad legitimitatem filiorum, & ſucceſsionem cũ
filijs ſecundi, verè probati vt in terminis te-
net Gemin.in d.conſ.27. cum alijs allegatis. &
ideò nulla à fortiori remanet difficultas, quin
iſti filij debeant ſuccedere eorum patri, exclu
ſo patruo. & ita ſentio. Saluo &c. Laus Deo, &
B.M.

CON-

CONSILIVM LVIII.

Præpoſitus collegiatæ S.Proſperi Regien.præcedit Canonicos Cathedralis.

SVMMARIVM.

1 *Vnicus actus poſſeſſorius ſufficit in his quæ de facili non conceduntur.*
2 *Vnicus actus ſufficit ad acquirendam generalem iuriſdictionem.*
3 *Canonici Cathedralis præcedunt omnes Clericos aliarum Eccleſiarum.*
4 *Benè agit qui vtitur iure ſuo.*
5 *Ius ſuum probatur, probando publicam vocem, & famam.*
6 *Succeſſor prælatus rectè agit poſſeſſorio nomine, ſuæ Eccleſiæ.*

Ieſus illuminatio mea.

AD elucidationem propoſitæ quęſtionis præmitto, quod quando agitur de poſſeſsione iurium Ec-
1 cleſiæ ſufficit † probare vnicum actum poſſeſſorium; quando ſumus in caſu qui de facili concedi non ſolet, qualis eſt actus præcedentiæ. Abb. in c Cum Eccleſia.nu.22.verſ.aduerte.de cau. poſſ.& prop.& ibi Innoc.nu.4.& in c.Bonæ memoriæ. de poſtul. & ſequitur Bart.in l.1.§ Hoc interdicto.verſic.Venio.ff de itin. actuq; priu. Miliſ.in ſuo repertorio. in verbo Poſſeſsio in
2 iuribus.1. verſi. Sicut per vnicum † actum acquiritur poſſeſsio generalis iuriſdictionis. Rot.deciſ.2.num.3.de præſcrip. in nouiſſ.

Et in caſu præſenti à fortiori cõſtat de pluribus,& iteratis actibus publicis; vt omnes teſtes deponunt à ſua recordatione vidiſſe in proceſsionibus, tàm publicis, quàm funeralibus, Reuer. Præpoſitum præcedere omnes Canonicos Cathedralis: & incedere cum Archidiacono & Archipræsbyter.d.Cathedralis, ex quo fit argumentum iuris præcedentiæ: quia
3 de iure cõmuni Canonici † Cathedralis, præcedunt omnes Clericos aliarum Eccleſiarum. Domin.in c.Quamuis.de præben. in 6. Nec eſt credendum quod tolleraſſent d. Propoſitum eos præcedere, niſi ius haberet. & actus iſtius præcedentiæ eſt fundatus in communi fama, & opinione, de qua teſtes affirmãt; quod ſcilicet capitulum Canonicorum Cathedralis, & collegiatæ olim fuerat vnum; & erant 24. Canonici:& ad honorem glorioſi S.Proſperi, qui fuit Epiſcopus Regij: & ad augumentum deuotionis, & cultus diuini; fuit fundata Eccleſia ad titulum eiuſdem Sancti, & erecta in collegiatam, atq; in ea conſtituti octo Canonici ex illo numero Cathedralis, cum Reuer. Præ-
4 poſito: vnde ipſe Præpoſitus vtitur † iure ſuo; vt dixit Bar.in d.l.1.§.Hoc interdicto. & Abb. in d.cap.Cum Eccleſia.num.26 quare probata
5 † publica voce, & fama, ſatis eſt probatum de iure.d. Præpoſiti; ad ea quæ in ſimili caſu tradit Domin.in c.Quamuis.§ Quanquam.de præben. in 6. vbi volens dare exemplum de duobus collegijs vnitis, exemplificat in Canonicis Cathedralis,& collegiatæ S. Proſperi in Ci-
6 uitate Regij: & quilibet nouus † Præpoſitus ſucceſſor poſſet agere poſſeſſorio nomine ſuæ Eccleſiæ vt habetur in deciſ Rotæ.de reſtitut. ſpoliat.deciſ.1.in nouiſſ & deciſ.9. de cau.poſſ. & prop.in antiq.Doct.in c.Querelam.de elect. & Miliſ. in repertorio. in verbo poſſeſsio quæ erat apud prælatum: & ita cõcludi poteſt modernũ Præpoſitum manutenendum eſſe in ſua poſſeſsione. Laus Deo & B.M.ſemper Virgini.

CONSILIVM LIX.

Papa poteſt ex cauſſa alienare bona Eccleſiarum inferiorum.

SVMMARIVM.

1 *Papa prò ſuo debito non grauat Eccleſias inferiores.*
2 *Papa præeſt omnibus Eccleſijs.*
3 *Alienatio bonorum Eccleſiæ non poteſt fieri ſine auctoritate Papæ.*
4 *Vtilitas, neceſſitas, & pietas eſt legitima cauſſa alienandi bona Eccleſiæ.*
5 *Vitam exponere tenemur pro defenſione fidei.*
6 *Hortari alios debemus ad defenſionem fidei.*
7 *Patriam bello defendere tenemur, & ab iniuria parentes.*
8 *Defenſio fidei, eſt vniuerſalis.*
9 *Ad id quod omnes tangit, omnes contribuere tenentur.*
10 *Notorium non eget probatione.*
11 *Narratiuæ Papæ ſtatur in his quæ pertinent ad eius offitium.*
12 *Papa eſt pater omnium Chriſtianorum.*
13 *Papa congregat populum.*
14 *Papa prouidet de neceſſarijs pro fidei defenſione.*
15 *Papa, & Conciſtorium totum mundum regit.*
16 *Solus Deus iudicat Papam.*

Ieſus Auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

IN propoſita conſultatione, An Papa poſſit alienare bona Eccleſiarum inferiorum prima facie videtur obſtare Doctrina, Bellem.in c.Non liceat.12.q.2.nu.52. vbi dicit quod pro ſoluendo† debito particulari,

vel

vel Eccleſiæ Romanæ, Papa, niſi ſit in neceſsita
te, non poteſt ponere manum ad Eccleſias in-
feriores; ſed dēt ſoluere de ſuo, & de bonis Ec
cleſiæ Romanæ, & vendere vaſa ſua pretioſa,
non autem grauare Eccleſias inferiores.
Sed illa Doctrina, ſi rectè cōſideretur, nō eſt
contraria, imò prodeſt: ad qđ oſtendendū, pr̨e-
2 mitto qđ Papa † præeſt omnibus Eccleſijs mū-
di, & habet omnimodā poteſtatē in beneficijs
Clem. 1. §. fin. vt lit. pend. c. Cuncta per mundū
9. q. 3. & ſatis cōſtat in iure Canonico. qđ nulla
3 † bonorū Eccleſiaſticorū alienatio fieri pōt ſi-
ne auctoritate Papæ. vt in c. 1. & tot. tit. de reb.
Eccl. nō alien. in 6. & Decretali. & in extrauag.
Paul. II. eo. tit. incipit Ambitioſè. ex quib' pa-
tet qđ Papa præeſt oībus Eccleſijs: & cōſequē-
ter qđ pōt ex cauſſa facere alienationē, nedū
bonorū Eccleſįe Roman̨e ſed aliarū inferiorū.
Et maximè cū bona Eccleſiaſtica poſsint a-
4 lienari ex cauſſa † neceſsitatis, vtilitatis, & pie
tatis. vt apertum eſt in c. Sicut. & ſeq. & c. Sine
exceptione. 12. q. 2. & in c. 1. vbi Fran. de reb. Ec
cl. non alien. in 6. nu. 19 & ſeq. cum alijs quæ al-
legari poſſent & prædictæ cauſſæ omnes cōcur
rūt qñ (vt in præſēti caſu) ſuccurrēdū ſit Chri-
ſtianis contra Turchas: nā nedū bona tempo-
5 ralia, ſed vitam † exponere tenemur: ex qua a-
ctione c̨eleſte pr̨emiū nobis promittitur. c. Om
6 ni 23. q. 8. c. Pro membris. 23. q. 4. ad quē actū †
debemus omnes hortari. c. Quicunq; §. his ita.
23. q. 8. imò bona ſubminiſtrare, & conferre. ca
7 Suppliciter. ead. cauſſ. & q. patriam † enim bello
defendere, & proximos ab iniuria tueri tene-
mur. c. Fortitudo, & c. Non inferenda. 23. q. 4. &
8 multò magis fidē Chriſti. Nam defenſio † fidei
eſt vniuerſalis; & ad eā Clerici, & Laici tenen-
tur. c. Vbi nam, & ibi Bellem. & Card. de Turr.
Cremat. 96. diſtin. c. Principes. 23. q. 5. & tradit.
Reſtaur. in tract. de Imperat. q. 94. nu. 2. & cum
9 bellum Turcarū omnes † tangat, ad illud repel
lendū omnes contribuere tenentur. Glo. fin. in
d. c. vbi nam. 96. diſt. c. 1. 66. diſtin. & notant om
nes in c. fin. & ibi Gl. de his quæ fiunt à prælat.
Ex quibus reſultat reſpōſio ad Bellem. quia ip
ſe agit qñ tractatur ſolū de intereſſe Papæ, &
Eccleſiæ Romanæ: Imò eius dictū confert: cum
& ipſe concludat ſecus eſſe qñ agat̄ de neceſ-
ſitate, vel vtilitate omniū Eccleſiarū; & qđ cō-
ſtat in caſu præſēti de huiuſmodi cauſsis ſatis
eſt notorium bellū Turcarū contra Imperato-
rē Romanū, & de depopulatione ciuitatū Chri
ſtianorum, & deturpatione Eccleſiarum: vnde
niſi opponatur furori eorū, imminet maximū
periculum, qđ tranſeant illi canes in finibus
10 Italiæ & cum ſit notorium † non eſt opus alia
probatione. c. de manifeſta. & c. ſeq. & ibi Ca-
noniſtæ. 2. q. 1. c. Veſtra. & ibi Gl. & Abb. de co-
hab. Cler. & mul. & c. Cum olim. de verb. ſignif.
Pariſ. conſ. 1. nu. 24. vol. 1. & ſatis ēt extitit pro-
batū per Bullam Pontificis, dum narrat calami
11 tates Chriſtianorū: cui † narratiuæ ſtandū eſt,
cū agat̄ de his, quæ ad eius officiū pertinent.
Rom. in conſ. 369. nu. 38. & alij allegant ꝑ Crau.
12 in conſ. 135. nu. 42. quia Papa † eſt pater oīum
Chriſtianorū. c. Ad Romanā. 2. q. 6. & ad ipſum
13 pertinet † congregare populū pro defenſione
fidei. c. Igitur. cum duobus ſeqq. 23. q. 8. conſe-
14 quenter ad eum ſpectat † prouidere de neceſ
ſarijs ad defenſionē Chriſtianorū: nec poteſt
aliquis contradicere; & maximè cū per Cōci-
15 ſtoriū reſolutio defenſionis ſit facta: nā Papa †
& Cōciſtorium totū mundū regit. c. Duo ſunt.
96. diſtin. & eſt caput Chriſtianorum. c. Funda-
menta. de elect. in 6. Abb. in prædicta ſua q. nu.
16 14. & cuius facta niſi à ſolo † Deo iudicari poſ-
ſunt. c. Nemo. & c. Aliorū. 9. q. 3. de quibus red-
ditur irrefragabilis concluſio quod ex cauſsis
pr̨enarratis nedū pōt ſubſidiū qųærere ab infe-
riorib' Eccleſijs, ſed ēt poſſet eorū bona aliena
re: & ita cenſeo. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LX.

**Beneficia hæreticorum Vacant ipſo iure: & poſ-
ſunt conferri.**

SVMMARIVM.

1 *Beneficia hæreticorum vacant ipſo iure.*
2 *Verba, ipſo iure, importāt ſententiā cōdēnatoriā.*
3 *Exequutio differtur ad declaratoriam; quando lex
priuat ipſo iure.*
4 *Beneficium hæretici, ſtatim poteſt conferri.*
5 *Ordinarius cautè facit conferrendo ſtatim benefi-
cium vnius hæretici.*
6 *Verbum, liberè, intelligitur non vocato reo.*
7 *Beneficia hæreticorum ſtatim poſſunt impetrari.*
8 *Nemo eſt priuandus ſua poſſeſsione, niſi citetur.*
9 *Priuationes, quæ fiunt per ſententiam, requirunt
citationem.*
10 *Hæretico reuerſo, ex miſericordia reſtituūtur abla
(ta.*
11 *Reſtitutio præſupponit priuationem.*
12 *Dominiū rei legatæ remanet apud hæredē, donec
legatarius declarauerit ſe acceptare legatum.*

Illumina cor meum Domine.

FACTI SPECIES.

RECtor Capell̨e S. Chriſtophori in Ciui-
tate Mutin̨e incidit in h̨ereſim, ex qua
1 † ipſo iure dr̄ vacare beneficiū: nec re
quiritur alia ſententia condemnatoria; qa lex
2 ipſa condemnat. c. 1. 24. q. 1. quia hoc importāt †
illa verba ipſo iure. Fel. latè. cū ibi per eū alle-
gatis in c. Rodulphus. de reſc. & in c. Cū nō ab
homine. de iud. & ſeq. Alex. in apoſt. ad Bar. in l.
Imperat. ff. de iur. fiſc. vnde qųęritur, An poſsit
conferri ante ipſius rei citationem?
Super quo articulo animaduertēdū eſt, quod
licet poſſeſsio capi non poſsit; ſed exequutio
3 † differatur ad declaratoriā. c. Cum ſecundum
in fin. de hæret. in 6. non eſt tamen quin totum
ius non ſit abdicatum ab iſto Rectore; & quin
4 beneficium † poſsit liberè, ac ſtatim conferri.

vt ita probat tex.in d.c.Cum ſecundũ.§.fin.&
Gl.in c. Cõmiſſa.§.1.in verbo,Iuſto impedimẽ
ro. de elect.in 6. vbi habetur quod huiuſmodi
beneficia poſſunt conferri alteri,ẽt reo nõ vo-
cato:& Franc.ibi.in fine priuilegij dicit, quod
5 cautè † facit ordinarius,qui ſimile beneficium
confert, anteq̃ vocet reum.& facit tex. ad idẽ
in c.1.circa finem.de homic.in 6.ibi.& illa alijs
liberè conferat.vbi Gl.finalis exponit illud ver
6 bũ liberè.ideſt.nõ vocato reo : quòd approbat
Rebuſt.in ſua prat.benef.in 3.par.fol.mihi 355.
nu.4.& prob.c.Alma.nu.8.de ſent.excom.in 6.
vbi dicit,quod beneficia huiuſmodi vacant an
6 te declaratoriam, & † poſſunt impetrari: Iura
enim ſtatim ſunt ab hæretico abdicata; & ſola
exequutio differtur ad declararoriã,&cõſequẽ
ter titulus beneficij; tanq̃ verè vacãtis , alteri
conferri : ſed poſſeſsio differt ad declaratoriã.
Nec obſtat.tex.in c.Licet Epiſcopus.de præ
ben.in 6.cũ alijs ſimilibus;qa loquitur de poſ-
8 ſeſsione ; ſcilicet q᷑nemo† debet priuari poſ-
ſeſsione,niſi citetur:Neq; obſtat dictũ Specu.
in §.de excuſat.ſenten.ad finẽ:cuius dictũ fuit
Inno.in c. Qualiter.il 2.de accuſ.quia loquitur
9 de † priuationibus,quæ fiunt per ſententiam;
& non ipſo iure : in quo caſu loquitur etiam
Rot.dec.86.in antiquis .
Neq; obſtat dictum aliquorũ, qui volunt q᷑
bona hæreticorum non ſunt verè cõfiſcatã an-
10 te declaratoriã:quia heretico† poſtea reuer-
ſo reſtituunt̃ de miſericordia.vt in c.Vertẽtis.
& ibi Gl.in verbo,miſereri.de heret. quia imò
per illud verbũ,reſtituantur, conſtat q᷑ prius
11 erãt priuati;quia reſtitutio† præſupponit pri
uationẽ:& ita pro ſimili videmus in legato:qa
ſtatim adita hæreditate,dominium rei legatę
transfertur in legatariũ;ſed reuocabiliter; qa
ſi legatarius nõ declarauerit acceptare legatũ
12 dominium† remanet apud hæredẽ.text.eſt in
l.ſi tibi homo.§.Cum ſeruus.& ibi Gl.& Bar.ff.
de leg.1.ita in propoſito ſtatim hereticus am-
mittit dominiũ;q᷑ verè acquiritur Fiſco , vel
prouiſo:ſed cõmutabiliter,quia ſi reuertatur ;
de miſericordia reſtituitur : ſed non eſt quin
ſtatim omne ius non fuerit tranſlatũ:& ſic be-
neficia verè vacãt ante declaratoriã,& poſsĩt
conferri : pro vt concludo. d. Capellam poſſe
conferri:ſaluo tamen &c.Laus Deo,& B. M.

CONSILIVM LXI.

Remiſsio Canonis in re emphyteutica an fiat.

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas debet habere ſpatium in circuitu murorũ.*
2 *Muri Ciuitatis dicuntur Sancti .*
3 *Non licet anguſtiare viam , quæ eſt in circuitu murorum Ciuitatis .*
4 *Remiſſio Canonis rei emphyteuticæ pro parte dãnificatæ non fit,niſi tota pereat.*
5 *Canon rei emphyteuticæ ſoluitur pro recognitione,non ratione fructuum .*
6 *Remiſſio rei emphyteuticæ non fit,ſi remaneat tanta pars,quæ ſufficiat ad Canonem .*

Adſit Dominus .

FACTI SPECIES.

EMphyteuta cuiuſdam vineæ petit re-
miſsionem Canonis pp viam quæ fit
inter muros vrbis, & ipſam vineam :
quare conſultus reſpondi non eſſe lo
cũ remiſsioni: ex infra dicẽdis.Primò, quia de
1 iure cõi omnis ciuitas† debet habere in circuĩ
tu murorum ſpatium liberum quod I. C. ap-
pellat Pomerium.l,Cui.ff.de ſeru. exportan. &
debet eſſe ſaltem.15.pedũ.l. 1. C.de acq. duct.
lib.11.& l.Si cui.C. de ædif.priu.l.Præſcriptio.
& l.ædificia.C.de oper.pub.Aret.& alij.inſt.de
2 rerũ.diuiſ.§.Sacræ. Nam muri† vrbis dicuntur
Sãcti.vt in d.§.Sacræ.l.Sanctũ §. In municipijs.
ff.eod.tit.de rer.diuiſ.Secundò quia pp vineã.
3 vel aliud priuatum non licet† coanguſtare viã.
quæ debet eſſe in circuitu murorũ.l.2.§.ait præ
tor.ff.ne quid in loc.pub.Tertiò quia ꝑpter dã
4 nũ† partis rei emphyteuticæ non fit remiſsio
Canonis:ſed ſolum ſi tota res pereat.Abb. qui
de cõi atteſtatur.in c.Potuit.nu.16.loc. & cõd.
5 & Bar.ibi.nu. 20. & eſt ratio quia iſte Canon †
ſoluitur ratione recognitionis,nõ ratione fru-
ctuum, pro vt in locatione:in qua deficiẽtibus
fructibus deficit ſolutio:& hæc ratio non mili-
tat in emphyteuſi,in qua ſoluitur ad recogni-
tionem; & ſic non ceſſat ob diminutionẽ par-
6 tis,& maximè quãdo remanet † tanta pars,quę
ſufficiat ad Canonem ſoluendum. & ita tradi-
dit Bar.in l.1.C.de iur.emphyt.& Abb.in d.ca.
Potuit.& latè Iaſ.in d.l.1.C.de iur. emph.in 6.
not.nu.13.vſq; ad nu.21.vbi de cõi.n.77.& ſeq.
& ita reſideo in cõcluſione q᷑ in iſto caſu non
ſit locus remiſsioni.ſaluo &c. Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LXII.

Terræ aſsignatæ pro dote Eccleſiæ, vel in titulũ beneficij,; an ſubiaceant oneribus ?

SVMMARIVM.

1 *Onerum quædam merè realia,quædam perſonalia, & quædam mixta .*
2 *Onerũ realiũ alia ordinaria,et alia extraordinaria*
3 *Onera,etiam ordinaria, non imponuntur Eccleſijs.*
4 *Res tranſit cum ſuo onere,procedit in his , quæ à principio ab Imperatore ſunt ordinata .*
5 *Eccleſia non debet erigi , niſi dotetur .*
6 *Clerici ad onera extraordinaria nõ tenẽtur,et n.10.*
7 *Onera perſonalia Clerici non ſubeunt .*
8 *Onera mixta nec Clericis imponuntur .*
9 *Onera mixta imponuntur perſonis pro rebus.*
11 *Onera mixta etiam ſi eſſent allibrata per ſolidum & libram non imponuntur Clericis.*
12 *Res tranſit cum ſuo onere , intelligitur de onere certo,perpetuo, & inuariabili .*
13 *Clerici ſeruiunt in ſpiritualibus, & liberant populum à peccatis .*

Da mihi verbum Domine virtute multa.

FACTI SPECIES.

FVit erecta noua Eccleſia à quodam Laico cũm a uctoritatæ Sedis Apoſtolicæ, & fuit dotata bub. 20. Terrarum reſeruatis iuribus Parochialis Eccleſiæ, & Commune illius villæ prætendit dictas Terras grauare ad inſtar aliarum in d. Communi: vnde quæritur quid iuris?

Et pro declaratione præſentis quæſtionis
1 aduerto quod tria ſunt genera† onerum, quædam quæ ſunt merè realia, quædam perſonalia, & quædam mixta; vt ita cõiter Doctores tradũt. vt Bar. in l. Placet. in 1. & 2. lectura. C. de Sacroſ. Eccl, & ibi Iaſ. in 2. lect. nu. 2. & 6. vſq; ad nu. 8. & Paul. de Caſt. nu. 4. Abb. & cæteri Canoniſtæ. in c. Non minus. de immun. Eccl. Franc. in c. 1. eo. tit. in 6 Bal. in l. fin. C. ſin. cenſ. col. 2. One-
2 rũ† realium, alia ſunt ordinaria, & alia extraordinaria; de quibus latè dixi ſupra in conſ. 53.
3 à num. 39. vſq; ad num. 42. & iſta onera† etiam ordinaria non poſſunt imponi rebus Eccleſiæ. vt in d. conſ. probaui. & eſt commune dictũ per Auth. Item nulla communitas. C. de Epiſc. & Cler. & in l. Placet. C. de Sacroſ. Eccl. vbi Bal. Iaſ. Salic. & alij. c. Non minus. & c. Aduerſus. vbi latè Abb. de immunit. Eccl. & regula illa quod
4 Res† tranſit cum ſuo onere: in d. conſ. fuit declarata quod procedat in his quæ à principio ab Imperatore fuerunt ordinata; inuariabiliter, & antequàm ad Eccleſias peruenirent: & tamen non intelligitur habere locum quando res illa onerata onere ordinario ſit poſtea effecta dos Eccleſiæ; quia tũc liberatur, cum res
5 Eccleſiæ debeant eſſe liberæ: nã Eccleſia† fundari non poteſt ſine dote libera. c. 1. de cenſ. & ibi Gl. Hoſt. in ſum. de immun. Eccl. §. à quibus nu. 5. verſ. excipe; & in tit. de Eccl. ædif. §. cuius auctoritate. Abb. & Inno. in d. c. Non minus. de immun. Eccl. & eſt caſus præſentis conſultationis. de extraordinarijs latè dixi. in d. conſ. 51.
6 quib⁹† Eccleſiæ, nec Clerici ſunt obnoxij. One-
7 ra† verò perſonalia minus imponi poſſunt perſonis Eccleſiaſticis: c. Non minus. & c. Aduerſus. vbi Abb. & cæteri Canoniſtæ. de immun. Eccleſ. & c. 1. eod. tit. in 6. l. Placet. vbi Bart. Bal. Salyc. Paul. de Caſt. Iaſ. & alij C. de Sacroſ. Ecc. & d. Auth. nulla cõmunitas. C. de Epiſ. & Cler.
8 Onera verò mixta, quæ† perſonis imponũtur pro rebus, Clerici non ſubeunt: Bar. in l. Reſcripto §. collectę. & in l. Muncrũ. la 2. §. patrimonium. ff. de mun. & oner. & in l. 1. nu. 19. C. de mul. & in quo loco lib. 10. Alex. in conſ. 86 Viſo. in prin. nu. 3. vol. 2. & in conſ. 52. Viſis his. in prin. vol. 5. Imol. in cõſ. 48. in caſu præmiſſo. &
9 eſt ratio quia imponũtur† pſonis pro rebus. & Clerici non ſunt ſubditi Laicorum. Bar. in l. Liberorum. § ſola. ff. ad municip & dixi in d. cõſ.
10 51. & ad extraordinaria† onera non tenentur. vt in d. conſ. meo. 51. & eſt expreſſum. in c. 1. de immun. Eccl. in 6. Abb. Ant. de But. & alij in d. ca. Non minus. & c. Aduerſus. Specul. in tit. de Cleric. coniug. verſic. Ad huius aurẽ. Iaſ. & Bar. in d. l. Placet. & ex alijs iuribus in d. conſ. 51. deductis; quod procedit, etiam ſi talia bona, an-
11 teq; peruenirẽt ad manus Eccleſiæ, eſſent† allibrata in libro æſtimi per ſolidum, & libram; quia huiuſmodi onera ſunt variabilia, vt per Paul. de Caſt. in d. l. Placet. nu. 7. Bar. in l. de his. C. de Epiſc. & Cler. Rip. in lib. 1. reſponſ. nu. 14. & Franc. in d. c. 1. de immun. Eccl. in 6. qui dicit, qđ Clerici ſunt immunes ab iſtis collectis, et ſi eſſent bona deſcripta in lib. æſtimi per ſolidum, & libram, anteq; venirent ad Eccleſiam: & idem tenet Bar. Paul. de Caſt. & Iaſ. in d. l. Placet: & Abb. & cæteri Canoniſtæ in d. c. Non minus. & c. Aduerſus: quod etiam tenuit Guid. Pap. in q. 381. Specul. in d. titu. de Cler. coniug. Ruin. in conſ. 111. nu. 9. verſi. & Propterea. vol. 5. dum concludunt quod Clerici etiam pro bonis allibratis in libro æſtimi non tenentur; niſi
12 onera eis impoſita ſint† ordinaria, certa, & inuariabilia: vt eſt in reg. Res tranſit cum ſuo onere. quæ vt in d. cõſ. 51. ita intelligi debet: ex quibus reſultat concluſio, quod terræ datæ in dotẽ d. nouæ Eccleſiæ grauari nõ poſſunt. neq;
13 Rector aſſumptus; nam Clerici† deſeruiunt in diuinis officijs pro communi ſalute totius populi, & Laicis miniſtrant ſpiritualia; pp quæ liberantur à peccatis: vt ita notat Anch. in cõſi. 61. incipit. Iſta quæſtio & ſequitur Lapuſ. alleg. 101. incipit, In Ciuitate Florentiæ. n. 24. Roch. de Curt. in tract. de conſuet. in repet. ca. fin. nu. 678. verſ. 3. limita. Dec. in c. Eccleſia S. Mariæ. n. 53. in 2. limit. de conſt. Paul. de Caſt. in cõſ. 423. vol. 2. & maximè ſine difficultate hoc eſt verũ; qa ſuccedũt loco doris, ſeu mãſi, qui aſsignari vnicuiq; Eccleſiæ debet. per ſupradicta, & ita iuris eſſe cenſeo. Saluo. &c. Laus Deo. & B. M.

CONSILIVM LXIII.

Cardinalis habet iura Epiſcopalia in Eccleſijs ſui tituli.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis hẽt plenĩus Epiſcopale in ſuo titulo*
2 *Ius Epiſcopale cõtinet inſtitutionẽ, et deſtitutionẽ*
3 *Inſtitutio, & deſtitutio continet collationem.*
4 *Collatio beneficiorũ cõnumeratur īter ſingl⁹ Epiſcopales.*
5 *Conferre beneficia, eſt iuriſdictionis.*
6 *Qui habet iura Epiſcopalia põt conferre beneficia.*
7 *Tituli Cardinaliũ æquiparãtur Eccleſiis Epiſcopalib.*
8 *Epiſcopi habent liberã collationẽ in liberis Eccleſiis, et inſtitutionem, & confirmationem in his quæ ſunt iuriſpatronatus, & nu. 12.*
9 *Cardinales, ſicut Epi, prouidẽt Eccleſijs iuriſpatronatus, quando patroni ſunt diſcordes, & nu. 13.*
10 *Verba, Eccleſias cum populo, & pertinentijs, denotant plenam ſubiectionem.*
11 *Verbum pertinentijs, continet omnia, quæ lege, ſtatuto, vel conſuetudine ſpectãt ad Eccleſiã.*
14 *Omnes Eccleſiæ ſunt in dubio ſub iuriſdictione illius, in cuius ſunt iuriſdictione poſitæ.*
15 *Ius præſentandi perditur per non vſum.*

Ieſus Auxiliator meus.

IN propoſita quæſtione ommiſsis his,quæ
ad diſpoſitionem induci poſſent;conclu-
do,ſine veritatis præiudicio;Illuſtriſs.Car
din.habere ius conferendi beneficiũ Ec-
cleſiæ.S.Agneris ſub tit.eius Cardinalatus;ex-
cluſis Parochianis:qui prætendunt habere ius
1 præſentandi: nam patet quod Cardinalis † in
ſuis titulis habet plenum ius Epiſcopale, & in
Eccleſijs ſubiectis.quod probat Ioan.Monach.
in c.Vnico.de maior.& obed. in 6.vbi Gemin.
col.fin.Innoc.in c.Dilectus. de capel. Monach.
nu.4 & Card.in Clem.ne Romani.§.irritum.q.
2 2.de electio.ius autem † Epiſcopale,inter cæ-
tera,continet inſtitutionem,& deſtitutionem
beneficiorum ca. Conquærente. & illic omnes
3 Doct.de offic.ordin.& † inſtitutio , & deſtitu-
tio ,continet collationem;vt per Abb. in d.ca.
4 Conquerente [illegible] alios Canoniſtas.& collatio †
beneficiorum connumeratur inter fructus Epi
ſcopales. Abb.in c.Cum olim. poſt Gl.in 2. col.
de maior.& obed.& in c.Mandatum. de reſcri.
5 & c.Cum Eccleſia.de elect.& ſic conferre † be-
neficia:eſt iuriſdictionis Epiſcopalis.Gl.& Do
cto.in c. Tranſmiſſam. de elect. vnde Card. qui
6 habet † iura Epiſcopalia poteſt conferre be-
neficia ſuis titulis ſubiecta.Fel.in ca. Cum ve-
nerabilis,nu.34.in ſtall.de except. & traditur
in c.Quærelam de elect.dum apparet quod Ec
cleſia.S.Saluatoris pertinet ad collationẽ Car
dinalis S.Suſannæ.& idem tradit Felin.in cap.
His qui.de maior.& obed.Innoc.in d.c. Dilecto.
de capel.Monach.num.4.Gemin.in ca.in ſuor.
in 5.col.diſt.20.prob.in d.c.Vnico.de maior.&
obed.in 6.Card.in d.Clem.ne Romani. §. irri-
7 tum.q.5. vbi dicit, quod tituli † Cardinalium
æquiparatur Eccleſijs Epiſcopalibus; & ſic ha-
bent iura Epiſcopalia d.c.Conquærente.de of
fic ordin.& conſequenter poſſunt conferre be
neficia Eccleſiarum ſuis titulis ſubiectarum:&
facultas conferendi intelligitur ſecundũ qua-
8 litatem beneficiorum:quia ſi Eccleſiæ † ſunt li-
beræ,habent liberam collationem : ſi verò ſint
ſubiectæ Iuri patronatui , & iuri præſentandi
habent inſtitutionem,ſeu confirmationem:ca,
Decernimus.& c Piæ mentis.18.q.7.Gl.in cap.
Quanquam.de elect.in 6. & c. Quærelam.de e-
9 lect.& quando patroni † diſcordant in præſen-
tando ipſi,ſicut Epiſcopi,prouident Eccleſijs.
c.Si vero.& c. Quoniam in quibuſdam. de iur.
pat.quod autem Eccleſia.S.Agnetis ſit ſubie-
cta;ſatis conſtat in bulla titulari Cardinalatus
dum Papa dicit quod bona,res,& Eccleſiæ,ſint
ſubiectæ,cum populo , & pertinentijs ſuis ; &
nominando Eccleſiam.S. Agnetis. intendit eã
ſubiacere cum populo,& pertinentijs.nam il-
10 la † verba denotant plenam ſubiectionem:præ
ſertim quia Eccleſia intelligitur pro cœtu fi-
delium.c.Eccleſ.de conſec.diſtin.1.Iaſ. & Alci.
in l.1.C.de Sacroſ.Eccl.& verbum pertinentijs
11 † continet generaliter omnia,quæ,lege, ſtatu
to, aut conſuetudine ſpectãt ad Eccleſiam ; vt
per Innoc.poſt Gl.in c.Cum ad ſedem.de reſti.
ſpol. ex qua quidẽ bulla apparet quod omnes
Eccleſiæ ſubiectę titulo Cardinalatus , perti-
12 nent ad diſpoſitionem † Cardinalis,liberam ſi
ſunt liberę.& ſi ſunt iuriſpatronatus;habet ius
Epiſcopale,ideſt inſtitutionem; vel confirma-
tionem.d.c.Decernimus.& c.Piæ mentis. 18.q.
13 7.cum alijs ſupra allegatis : & ſi patroni † ſint
in diſcordia ; nè Eccleſia detrimentum patia-
tur, põt ei prouidere.d.c.Si vero. & c. Quoniã
in quibuſdam. de iur.pat.& tantò magis , quia
non apparet quod Parochiani vnquã habue-
rint iuſpatronatum,vel ius præſentãdi: & ſunt
plures collationes liberæ , in quibus nulla fit
14 mentio Parochianorum:nam in † dubio omnes
Eccleſiæ ſunt ſub iuriſdictione illius Ordinarij
in cuius ſunt iuriſdictione poſitæ.c.Omnes Ba
ſilicæ & c.Nullus.16.q.7.c.Cum ex iniuncto. in
fin.de hæret.c.1.& 2.de capell.Monach.cũ alijs
ſimilibus. Imò quando probaretur quod anti-
quo tempore Parochiani præſentabant, ſi non
appareat in omnibus fuiſſe ſatisfactum diſpo-
ſitioni Concilij Tridẽt.ſeſſ.24.c.18.de reform.
nullum ius haberent:& fortius in iſto caſu, in
15 quo per † non vſum tanti tẽporis,in quo fue-
runt factæ collationes tres liberæ,illud ius amiſ
ſiſſent;& ſpectaret ad collationem liberã Or-
dinarij. Abb. in conſ. 108.caſus ſuper quo. col.
2.verſ.& Prætereà.lib.2.& Lamb.de iur.pat.lib.
3.in 8.artic.& ſic remanet irrefragabilis con-
cluſio;quod collatio d.Eccleſiæ.S.Agnetis,quæ
eſt in iuriſdictione tituli.S.Laurẽtij ſpectat ad
Illuſtriſs.Card.& ita cenſeo.Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM LXIV.

Epiſcopi an viſitare valeant Monaſteria Monia-
lium ſub regularibus conſtituta;ſtante Bul-
la Pij V. ſuper confirmatione priuile-
giorum Mendicantium.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarij locorum poſſunt viſitare clauſuram Mo-
nialium, & ad ipſos ſpectat dare licentiam in-
grediendi ſepta Monaſterij.*
2 *Ordinarij non poſſunt ſe intromittere in Guberna-
tione Monaſteriorũ quæ ſũt ſub cura regulariũ.*
3 *Abbates, et Guardiani regulares retinent nomen
ſuperioris.*
4 *Lex extenditur ad omnia , quæ congruunt rationi
in lege expreſſæ.*
5 *Prohibito ingreſſu Monaſteriorum cenſetur prohi
bita viſitatio, vti conſequens.*
6 *Dictio,pro vt,denotat ſimilitudinem.*
7 *Gubernatio Monialiũ ſpectat ad illos,quib' ſubſũt.*
8 *Dictio, & alijs, ſignificat alia ab expreſſis.*
9 *Verbũ,Superior,in Cõc.c.9.ſeſ.25.de reg.intelligi
tur de illo qui habet ordinariã iuriſdictionem.*

Superior

10 *Superior dicitur, qui habet ius inſtituendi, & deſtituendi.*
11 *Superior intelligitur, qui habet ordinariam iuriſdictionem.*
12 *Bulla correctoria iuris cõis; eſt ſtrictè intelligẽda.*
13 *In materia ſtricta quod expreſſè non mutatur in ſuo eſſe ſtare cenſetur,*
14 *Procuratio clauſuræ ad honeſtatem, & religionis rationem pertinet.*
15 *Veriſimile nõ eſt quod Pontifex voluerit per tacitos intellectus abolere cõſtitutionẽ ſalutarem.*
16 *Bulla pœnalis nõ extenditur ẽt ex ratione ſcripta.*
17 *Prouiſio hominis non extenditur ad correctionem legis communis.*
18 *Exorbitantia à iure communi ſunt ſtrictè interpretanda.*
19 *Epiſcopus viſitat Monaſteria Fratribus commendata, vt delegatus Papæ.*
20 *Procuratio clauſuræ Monaſteriorum Monialiũ eſt ordinarijs commiſſa.*
21 *Bulla, quæ eximit Fratres ab ordinaria iuriſdictione; eos nõ eximit à iuriſdictione Sedis Apoſtolicæ.*
22 *Verbum, alijs, intelligitur de ſimilibus.*

Dominus dabit mihi verbum.

FACTI SPECIES.

IN cap. quinto. ſeſſ. 25. de reg. in Sacro Cõ-
cilio Tridentino traditum fuit, quod Or-
1 dinarij locorum † clauſuram Monialium
procurent: & qđ nulli moniali liceat exi-
re è Monaſterio ſine licentia Ordinarij: & nul-
li ingredi intra ſepta ſine licentia Ordinarij
in ſcriptis obtenta, ſeu ſuperioris. Poſt quam
diſpoſitionem Pius V. Papa, confirmauit. & de
nouo conceſsit omnia antiqua priuilegia fra-
tribus mendicantibus, prohibendo Ordinarijs
2 ne vllo pacto † ſe intromittant in correctione,
& gubernatione Monaſteriorum; ſed omnia
neceſſaria ad correctionem, & gubernationẽ,
reſeruenr ſuis Generalibus, & Miniſtris. Mo-
do quidam Fratres habentes curam, & regimẽ
quorundam Monaſteriorum monialium, præ-
tendunt, quod Epiſcopi, vel alij Prælati Ordi-
narij non poſsint dare licentias Laicis, ingre-
diendi ſepta Monaſteriorum ſub eorum cura
degentium, neq; dicta Monaſteria viſitare; ſu-
per quibus quæritur conſultatio.

Et fauore dictorum Fratrum; quò ad licen-
tias ingrediendi Monaſteria, multum facit qđ
3 nedum Generales, & miniſtri vocantur † Supe
riores, ſed Priores, & Guardiani conuentuum:
vnde habentes curã, & regimen monialium, vi
dentur eis adaptari verba Concilij, dũ diſpo-
nunt, quod Epiſcopi, & alij Superiores debeãt
dare tales licentias; quia retinent illud nomẽ
Superioris: & pro conſequenti videretur pro-
hibita viſitatio Epiſcopis, tùm ex diſpoſitione
Concilij: tum dictæ Bullæ, quæ eximit talia Mo-
naſteria ab Ordinarijs; & prohiber eis, ne ſe in
tromittant in gubernatione, & correctione di-
ctorum Monaſteriorum; ad quod oſtendendũ
4 aduerte primò, quod lex, † quamuis correcto-
ria, extenditur ad ea omnia, quæ congruunt ra
tioni in lege expreſſæ Gl. in Clem. 1. in verbo.
eligatur. & ibi Card. & Imol. de elect. notat Iaſ.
poſt Bal. & Paul. de Caſtr. in Auth. quas actio-
nes. C. de Sacroſ. Eccl. ſed ratio expreſſa in Bul
la: in illis verbis in honeſtum eſt falcem in alie
nam meſſem inijcere. vnde loquente Concilio
de clauſura monialium, & de ingreſſu, & egreſ-
ſu: de his monaſterijs quæ ſunt ſub regimine
Fratrum loquendo de Superioribns, conuenit
vt intelligatur de Superioribus Fratrum: & qđ
bulla extendatur ad prohibitionẽ Epiſcoporũ:

Secundò, aduerto quod Epiſcopis etiã pro-
5 hibitus † eſt ingreſſus monaſteriorum ſibi nõ
ſubditorũ, qđ eſt tanquam antecedens. & ideò
videtur etiam prohibita viſitatio, tanquã con-
ſequens. c. Cum ex officijs de præſcrip. Dec. in
c. Nam, & concupiſcentiam, nu. 9. de conſt. cum
ſimilibus: ſed bulla prohibet Ordinarijs ingreſ
ſum dictorum Monaſteriorum: ergo prohibita
cenſetur viſitatio clauſuræ; ad quam peruenitur mediante ingreſſu.

Tertiò, Bulla eximit talia monaſteria ab Or
dinarijs; & addit, pro vt, p ſua priuilegia ſunt
6 exempta: illa enim † dictio, pro vt, denotat ſi-
militudinẽ. l. Item quæritur. §. fin. ff. locat. adeò
qđ cõtenta in priuilegijs cẽſentur repetita in
bulla: ita in ſimili tradũt Doct. in l. 1. ff. de leg. 1.

Quartò, Bulla prohibet Ordinarijs ſe inge-
rere in Gubernatione, & correctione taliũ mo
7 naſteriorum, & alijs declarat quod talia † ſpe-
ctent ſuis Generalibus, & miniſtris: ergo cũ ſit
expreſſum de gubernatione, & de correctione
intelligitur etiam prohibitum de viſitatione
8 clauſuræ: quia illa † dictio, & alijs, ſignificat alia
ab expreſsis. Abb. in c. Offitij, num. 2. de pænit.
& Felin. in c. Sedes. in fin. de reſcrip.

Quibus tamen non obſtantibus contrarium
9 vt verius ſuſtineri poteſt. & quo ad † verbũ,
Superior: dico, quod Concilium loquitur de il-
lis Superioribus qui habenr iuriſdictionẽ Or-
dinariã, non priuatam: vt ſunt Superiores iſto-
rum Fratrum, qui ſolum in Fratres habent au-
ctoritatem; ſed nullam habent auctoritatẽ in
Laicos, ſcilicet eis imponendi pœnam, ſi ad mo
naſteria accedant, nec eos abſoluere ab excõ-
10 municatione, aut alijs pœnis: & hoc † verbum
Superior, intelligitur de illo, qui ius inſtituen-
di, & deſtituendi habet. vt in Auth. de defen.
ciuit. §. interim. coll. 3. & tradunt Doct. in l. fin.
ff. de decret. ab Ordin. facien. nam quando lex
11 vtitur hoc verbo, Superior, intelligit † de eo
qui habet ordinariam iuriſdictionem, per ea
quæ tradit Innoc. in cap. Innotuit. de elect. Bal.
& Ang. in l. Bene à Zenone. Cod. de quadr. præ-
ſcrip. cuius verba ſemper debent conformari,

cum diſpoſitione iuris.Gl.in c.Paratus. 23.q.1. & eam ſequitur Oldr. in conſ. 268. neq; Sacra Congregatio in d.c. 5. videtur aliter ſenſiſſe, dum dixit quod ſi poſt Concilium ſit introducta conſuetudo quod ſuperiores Fratrum habentiū regimen Monialium dent licentiam, Epiſcopi tamen,& alij ſuperiores habeant aliquam ſuperintendentiam,& cum non ſit introducta,dixit; quod nemini liceat ingredi ſepta monaſterij,ſine licentia Epiſcopi, aut Vicarij Generalis habentis ſpeciale mandatum.

Quo verò ad clauſuram dico; quod Bulla 12 prædicta,tanq; † correctoria, eſt ſtrictè intelligenda. Alex.poſt Bart.& alios in l.Si conſtante.ff.ſol.mat.Iaſ.& alij. in Auth. quas actiones, C.de Sacroſ.Eccl.ſed bulla prædicta eſt correctoria,ergo ſtrictè intelligenda; & in materia 13 † ſtrictè intelligenda,quod expreſsè non mutatur,in ſuo eſſe primo ſtare cenſetur.l.Præcipimus.in fin.& ibi Bart.& alij C.de appell. Si verò.§.de viro.ff.ſol.mat. ſed Concilium in d. c.5.25. ſeſſ. in parte de clauſura; non mutatur, ergo ſtare dicitur.

14 Præterea procuratio † clauſuræ pertinet ad honeſtatem, & certam religionis rationem; vnde ex ſententia patrū in Sacro Concilio Ordinarijs eſt demandata, ſub interminatione 15 æternæ maledictionis: & non eſt † veriſimile, (vt ait lex ſi quãdo.C.de inoffic.teſtam.)quod Summus Pontifex tam ſalutarem conſtitutionem per tacitos ſenſus, & ſubauditos intellectus,voluerit eam abolere.vt per Gl.in ca.Cupientes.§.quod ſi.in verbo petere.de elect.in 6. quã oẽs Doct.ſequntur.& ſi id voluiſſet,expreſsè dixiſſet & tantò magis,quia illa bulla nedũ 16 eſt iuris correctoria, ſed pœnalis, quæ † nullo modo,etiam ex ratione ſcripta, poteſt extendi.Gl. ſingulares. in Clem. 2. in verbo eiſdem. de ætat.& qual.Rom.in conſ.139.incipit licèt. Alex in l.Si conſtante.ff.ſol.mat.Iaſ.in d.Auth. quas actiones.C.de Sacroſ.Eccl.& illud eſt pro 17 regula quod nulla prouiſio† hominis extenditur ad correctionem legis communis; neq; ad legem iam natam.vt probat ſecundum allegata.Neguſ.in tract.de pign.& hypoth.memb.4. 2.part.num. 87. ea enim quæ à iure communi 18 ſunt † exorbitantia ſunt ſtrictè interpretanda, nec extenduntur ad caſus non expreſſos; ſed relinquntur in ſua diſpoſitione. l. Si extranens.ff.de cond.ean.dat.& ſic illa bulla cum non faciat expreſſam mentionem de Concilio, & de iure Canonum, ex quibus Epiſcopus,& alij Ordinarij habent ius ſuper clauſuram;non eſt correctoria,& poterit omnis Ordinarius viſitare clauſuram.

Non obſtãt in contrarium adducta, & primò quod cum inter Fratres ſint Superiores: quod eis adaptatur diſpoſitio Concilij: quia loquitur de illis Superioribus qui vniuerſalem habent iuriſdictionem non particularem, vt iſti Superiores Fratrum, qui ſolum in Fratres eã retinent,nõ in Laicos,qui velint ire ad monaſteria; contra quos non poſſunt procedere ad excommunicationem,aut aliã pœnam: ſed verbum, Superior, intelligitur de habente ordinariam iuriſdictionem, & verbum in bulla retorquetur contra dictos Fratres: dũ dicitur quod nõ licèt mittere falcem in alienam meſſem:quia cum intelligatur de illo,qui ſibi vſurpat auctoritatem; non de illo, qui quod agit 19 auctoritate ſuperioris agit; vt Epiſcopus qui iuxta Concilium,tanquam † Sedis Apoſtolicæ delegatus,viſitat; ſed Fratres ſibi vſurparent eam facultatem, quæ Ordinarijs conceſſa eſt à Concilio, & per c.1.de ſtat.reg. in 6.

Secundò, non obſtat quod bulla prohibeat ingreſſus dictorum monaſteriorum: quia illùd eſt reſpectiuè,quo ad ea, quæ per priuilegia demandata fuerunt Fratribus:ſed non ad om-20 nia; & præſertim ad procurationem † clauſuræ,quæ in ſpecie Ordinarijs eſt commiſſa.cap. Periculoſe.de ſtat.reg.de qua nulla in bulla ſit mentio.

21 Tertiò, licèt bulla eximat dictos Fratres † ab Ordinaria iuriſdictione; non eximit eos à iuriſdictione Sedis Apoſtolicæ; ſed iſti Ordinarij nõ ordinaria, ſed delegata auctoritate viſitant, ergo &c.

Quartò, dum bulla diſponit quod Epiſcopi in correctione,& alijs non ſe intromittant,non intelligit de illis,quæ vt delegati Sedis Apo-22 ſtolicæ facere debent:nam illud † verbum, alijs,intelligitur de ſimilibus,Gl.in l.Si fugitiui. C.de ſeru.fug.& in c.Sedes.vbi Fel.de reſcrip. aliàs enim abſurdum eſſet quod etiam voluiſſet diminuere auctoritatem Sedis Apoſtolicæ, & ita concludendum eſt Epiſcopos, & Ordinarios poſſe procurare clauſuram.

CONSILIVM LXV.

Filius an poſsit habere beneficium in Eccleſia in qua pater?

SVMMARIVM.

1 *Filij non poſſunt habere beneficia paterna.*

2 *Natura legis eſt ad futura proſpicere.*

3 *Concilium c. 15.ſeſſ. 25. ſtrictè interpretandum inquantum eſt contra naturam legis.*

4 *Concilium c. 15.ſeſſ.25.non habet locum niſi in filijs,qui mortuo patre volunt impetrare beneficia in Eccleſia,in qua pater fuit beneficiatus poſt Concilium.*

5 *Filij non prohibentur retinere beneficia, quæ habebant ante Concilium,mortuo patre ante d.Cõcilium.*

6 *Verba, habuerunt,in Concilio. c. 15.ſeſſ. 25.interpretantur,ideſt poſt Concilium habuerunt.*

Adſit

Adſit mihi Dominus.

FACTI SPECIES.

ANte Concilium Tridentinum Pa-
ter, & Filius in eadem Eccleſia
erant beneficiati;& ante eius pu
blicationem Pater deceſsit: ve-
rum quia Concilium ſeſſ.25.c.15.
de reform.loquitur quod filij nõ
poſsint habere beneficium in Eccleſia, in qua
eorum patres, habent, vel habuerunt benefi-
cium: dubitatur an iſte filius poſsit retinere
illud beneficium quod viuenre patre habuit?
& ad diſpoſitionem Concilij facir extrauagãs
1 Clem. 6. qui decreuerat filios non † poſſe ha-
bere beneficia paterna, quæ patres aliquando
obtinuerant: cuius tenor eſt apud Nicol. Del-
fin.de int.pat.nu.71.

Veritate tamen inſpecta, Filius, qui mortuo
patre ante Concilium, in ea Eccleſia, in qua
pater fuerat beneficiatus, habet beneficium
legitimè obtentum, poteſt illud retinere:nam
lex illa Conciliatis ad futura proſpicit,nõ au-
2 tem ad præterita:ſicut eſt † natura legis. l. Le-
ges.cum ſimilibus.C.de leg..quam non tollunt
illa verba,habent,vel habuerunt:cum verifica-
ri poſsint etiam ad futura tempora:vt ſcilicet
ſi poſt Concilium patres habuiſſent beneficiũ
in vna Eccleſia:adueniente tempore poſtea fi-
lius in eadem illud, vel aliud habere non poſ-
ſet: ſed non poteſt habere locum de tempore
ante Concilium:quia eſſet contra naturam le-
3 gis & Concilium inquantum † tendat contra
naturam legis debet ſtrictè interpretari:ſicut
poſt aliàs auctoritates, quæ allegari poſſent,
deciſum fuit in propoſita materia in Rota.per
Orad.deciſ.1.de fil.præsb.& in deciſ.2. in ma-
terijs Concilij.& ita Sacra Congregatio in eo.
c.15.declarauit.in his verbis,videlicet cap. 15.
ſeſſ.25.Conc.Tridentini,vigore cuius filij ille-
gitimi arcentur à beneficijs,quæ ſunt in Eccle
ſia, in qua eorum pater fuit beneficiarus: non
4 † habet locum, niſi in filijs qui mortuo patre
in eadem Eccleſia impetrare volunt: & in illis
qui vnà cum patre de præſenti habere repe-
riuntur in eadem: & iterũ idem ſtatuit in alijs
5 verbis.videlicet:filij † Præsbyrerorum decreto
Concilij Tridenrini.c.15.ſeſſ.25.non prohiben
tur retinere beneficium legitimè obtentum in
eademmet Eccleſia, in qua fuit beneficiatus
eorum pater, qui ante Cõcilium è vita migra-
uit:& hanc interpratationem in ſpecie tenuit
Rot.in conſtitu.d.Clem.7.quod ſcilicet nõ ha-
bebat locum in beneficijs, quæ ante illam cõ-
ſtitutionẽ patres dimiſiſſent, ea ratione quod
natura legis ſit dare remedium caſibus futu-
ris.quod eſt compertum in deciſ. Put.225. in 3.
lib.& per Achil. deciſ. Vnica.tit.de fil.præsb.in
6 quibus deciſionibus illa † verba, habuerunt,
fuerunt interpratata, vt verificarentur de fu-
turo,non autem de præterito & ſic reſideo qđ
iſte filius retinere valeat ſuum beneficium:
cui Conc. non obſtat. Saluo &c. Laus Deo, &
B. M.

CONSILIVM LXVI.

Legata ad pias cauſſas an debeantur hæreditate diminuta?

SVMMARIVM.

1 *Legata diminuuntur, hæreditate diminuta.*
2 *Non conficiens inuentarium teneri vltra vires hæreditatis, non procedit in foro animæ.*
3 *Nec de iure Canonico.*
4 *Legatum pium detrahi ante omnia, intelligitur quo ad detractionem falcidiæ.*
5 *Legatum pium detrahi ante omnia, intelligitur, vt inſolidum legata ſoluantur.*
6 *Hæres tenetur vltra vires hæreditatis, non intelligitur quo ad exactionem.*
7 *Hæres regulariter tenetur vltra vires hæreditatis non faciens inuentarium.*
8 *Ommittens inuentarium videtur obligari creditoribus.*
9 *Hæres tenetur habere ratam diſpoſitionem defuncti.*
10 *Bona hæredis, & defuncti confunduntur non confecto inuentario.*
11 *Hæres cogitur per Ordinarium ad ſoluenda legata pia.*
12 *Hæres, qui non adimplet voluntatem defuncti, ammittit commodum hæreditatis.*
13 *Legatum pium eſt relictum pro anima.*
14 *Legatum pium non minuitur propter alia legata.*
15 *Falcidia, nec Trebellianica non deducitur de legatis pijs.*
16 *Legatum pium, etiam ſi caducum, non remanet apud hæredem.*
17 *Hæres non poteſt conuertere legatum pium in aliud opus.*
18 *Hæres non ſoluens legatum pium committit ſacrilegium.*
19 *Verba debent inſeruire intentioni teſtatoris.*
20 *Arbitrium non tollit opus pium.*
21 *Arbitrium non importat deſtructionẽ operis pij.*
22 *Legatum in certa re expreſſa debetur ſine mora.*
23 *Legitima debetur filijs in ſignum præeminentiæ.*
24 *Alumnus non admittitur ad hæreditatem patris alumni.*
25 *Alumnus non admittitur ad legitimam.*
26 *Legitimatio non facit filium alumnum.*
27 *Alumnus habetur pro coniuncto.*
28 *Coniunctus non habet ius legitimæ.*
29 *Pater poteſt habere in vxorem filiam alumnam.*

Dominus

Dominus dabit mihi verbum.

FACTI SPECIES.

QVidam Sacerdos Canonicus recepit in
filium alumnum Neſtorem ſpurium le
gitimatum;& cum poſtea inſtituit vni
uerſalem hæredem, cum onere; quod in per-
petuum pro anima ſua celebrare faceret ſin-
gulis annis anniuerſarium cum xxv. miſsis: &
in eodẽ die diſtribuerentur duo ſacci frumen
ti in pane ad commodum pauperum exiſten-
tium in parochia,& in Ciuitate,& aliorũ ope-
rum piorum, vt placuerit dicto hæredi: quod le
gatum per multos annos factum fuit, ſolutis
etiam alijs legatis. Tãdem diſtractis aliquibus
bonis d. hæreditatis, & creſcente familia; di-
ctus Neſtor recuſat proſequi dictum legatum.
& tantò magis prætendens legitimam, dicit
hæreditatem exhauſtam: vnde conſultus re-
ſpondi, vt infra.

1 Legata † enim diminuuntur, ſi hæreditas ſit
diminuta. vt tradit Bar. in Auth. ſimiliter. C. ad
l. Falcidiam. l. Vnica. §. & Cum triplici. in fin. C.
de cad. toll. Rom. in conſ. 267. incipit. circa id.

Nec videtur obſtare additio hæreditatis ſi-
ne inuentario, ex qua videtur hæredem obli-
gari etiam vltra vires hæreditatis: quia illud
2 in † foro animæ non procedit. ad Bal. in l. Fi-
lium quem. n. 45. 46. C. famil. erciſcundæ. Hoſt.
in ſum. de teſtam. §. ad quid hæres. verſic. quid
ſi non ſufficit. Guid. Pap. deciſ. 571. num. 9. Imò
3 nec † in foro Canonico: quod in hoc corrigit
ius ciuile. c. In literis. & illic Abb. de rapto.

Neq; videtur obſtare quod legatum pium,
vt æs alienũ, ante omnia detrahi debeat; quia
4 illud intelligitur† quò ad detractionem falci-
cidiæ, non quo ad alia: vt ita intelligit Bart. in
Auth. ſimiliter. C. ad l. falc. in fin. & in l. Si quis
ad declinandam. C. de Epiſc. & Cler. vel vt le-
5 gata † ſoluantur in ſolidum: donec hæreditas
ſit ſoluendo. vt ita tenuit Franc. Porcell. de in-
uent. c. 5. num. 8. in fin. & in nu. 10. & 11. addens
6 quod illud dictum quod hæres† teneatur vltra
vires hæreditatis, non habet locum quo ad
exactionem, niſi pro modo patrimonij: & con-
cordat cum. c. Quamquam. de vſu. in 6.

Quibus tamen non obſtantibus in caſu de
quo agitur non videtur dubitandum, quin te-
7 neatur; quia regulariter † hæres non conficiẽs
inuentarium, tenetur etiam vltra vires hære-
ditatis. Auth. de hæred. & falc. §. Si verò non
fecerit. coll. 1. l. fin. §. Sin verò poſtquam. C. de
8 iur. delib. nam videtur cum † creditoribus, &
legatarijs contraxiſſe, & obligaſſe. Marant. in
ſuo aureo ſpeculo. diſtin. 3. prin. num. 9. Afflict.
deciſ. 111. nu. 16. ad finem. Boe. deciſ. 57. in prin.
1. part. Steph. Barb. in conſ. 106. nu. 6. in 1. volu.
9 ad vltim. volunt. hæres † enim tenetur habere
ratã diſpoſitionẽ defuncti. l. cũ à matre. C. de
rei vend. l. vẽditrici. C. de reb. alien. nõ alien. &
10 bona † hæredis, & teſtatoris per aditionem
ſine inuentario confundantur. d. Auth. de hæ-
red. & fal. & l. fin. § ſin verò. C. de iur. delib. &
11 poteſt† cogi per Ordinarium. vt in Conc. Tri-
12 den. ca. 8. ſeſſ. 22. de reform. qui quando † non
adimpleat voluntatem defuncti, quò ad pias
cauſſas, ammittit commodum hæreditatis. ca.
Si hæredes. de teſtam. e. Sylueſter. 11. q. 1. §. Si
quis autem. Auth. de Eccleſ. tit. coll. 9. nec vi-
13 detur dubitari poſſe quin † iſtud ſit legatum
pium. vt in addit. ad Capel. Toloſ. 214. & per
Nauar. de redd. benef. q. 1. num. 60. 61. & 62.

Nec obſtãt contraria: & primò quod hære-
ditas ſit diminuta; tum ex ſolutione multorum
14 legatorum; tum alijs expenſis factis: quia †
propter alia legata, non diminuuntur ea, quæ
ad opus pium tendunt; quæ ante omnia dedu-
cuntur. Caſtren. in l. Siquis teſtamẽto §. apud
Iulianum. num. 5. ff. de leg. 1. Oldr. in conſ. 200.
15 de quibus † neq; detrahitur Falcidia, neq;
Trebellianica. Bertach. in tit. de Epiſcop. in 4.
par. quæſt. 31. num. 95. & 96. vbi de communi. &
16 ſic non poteſt fieri caducum. Imò † quando
etiam fieret caducum; non remaneret apud hæ
redem, cum pro anima ſit relictum: ad tradita
per Bart. in l. Pater filium. §. Tuſculanus. ff. de
leg. 3. Imol. in c. Nos quidem, num. 19. & 20. de
teſtam.

Secundò, non obſtat: quod hæres habeat
17 vxorem, & filiam nubilem: quia non eſt † in
eius poteſtate conuertere iſtud legatum in a-
liud opus etiam pium. Clem. quia contingit.
18 de relig. dom. & quando illud † non ſolueret,
committeret Sacrilegium. c. Sunt qui opes. 17.
quæſt. 4.

Tertiò, non obſtant illa verba, pro vt, &
quemadmodum placuerit hæredi: quia illud
arbitrium refertur ad electionem perſonarũ;
& locorum in quibus facienda ſit diſtributio
panis: non autem ad annihilandum legatum;
quod eſſet contra intentionem teſtatoris, cui
19 † verba inſeruire debent. cap. 2. Requiſ. de ap-
pel. & dato etiam quod arbitrium extendere-
20 tur ad diſpoſitionem legati; non poſſet † tol-
lere opus pium. Innoc. Abb. & cæteri Canoni-
ſtæ communiter in c. Cum tibi. de teſtam. quia
quãdo committitur arbitrio alicuius aliquid;
21 nõ † importat deſtructionem: & maximè ope-
rũ piorũ. Bar. in l. Theopompus. ff. de dot. præ-
leg. quem ſequitur Alex. in conſ. 14. num. 9. vo-
22 lum. 1. & quando ſit legatum † expreſſa certa-
te, debetur ſine mora: quia arbitrium intelli-
gitur commiſſum vti bono viro. l. Sed ſic lega-
tum. ff. de leg. 1. l. 1. ff. de leg. 2.

Vltimò, non obſtat quod dictus hæres præ-
23 tendat legitimam: quia legitima † debetur fi-
lijs in ſignum præeminentiæ reſpectu extra-
neorum: qui quaſi ſunt domini etiam in vita
patris.

patris.inſtit.de hæred.qual.& diferen.§.Si autem. & d. hæres habetur pro extraneo: nec ei ad hoc oppitulatur quod ſit alumnus, & legi-
24 timatus: quia† alumnus non admittitur ad hęreditaté patris alumni.de iure poſitiuo.l. Nutritoribus,cum ſua Gl. c. comun. de ſucceſſ. &
25 minus† ad legitimam.Bal. in l.Sancimus. poſt principium.C. de infan. expoſ. & legitimatio non ei prodeſt ex ratione ſupradicta:& etiam quia licet illum ad primeua iura naturæ reſti-
26 tuat,tamen† non facit illum filium,ſed remanet in ſuo eſſe alumno: & potius habetur tan-
27 quam † coniunctus,& de familia; inſtit. quib. ex cau.manu. non licet.§.eadem lege.cum Gl.
28 in verbo alumnum.& coniunctus † non habet ius legitimæ: conſequenter alumnus eam habere non poteſt.d.l.Nutritoribus & not. Ant. Roſel.de ſucceſſ.ab inteſt.num.204.Imò pater
29 † alumnus poſſet habere in vxoré filiam alumnam.l.Si quis alumnam.C.de nupt. & ibi Bald. ex quibus ſequitur quod d. Dominus Neſtor qui ſine inuentario accepit hęreditaté lucroſã & per multos annos ſoluit legatum;& qui culpa ſua hæreditatem diminuit; ad illud teneatur:non obſtantibus adductis: & ita iuris eſſe cenſeo:Saluo &c.Laus Deo,& B. M.

CONSILIVM LXVII.

Clericus an poſsit eſſe Procurator.

SVMMARIVM.

1 *Clericus non poteſt eſſe Procurator.*
2 *Clericus pro Clerico, & Eccleſia poteſt procurare.*
3 *Clericus generaliter non poteſt procurare;ſed particulariter ex charitate, & pro amico.*
4 *Clericus poteſt eſſe conſiliarius Principis.*

Veni Creator Spiritus.

FACTI SPECIES.

QVidam Clericus agendo contra emphyteutam bonorum ſuæ Eccleſiæ conſtituit Procuratorem Reuer Dominum Camillum; cui emphýteuta ille oppoſuit nõ poſſe exercitium procuræ inſequi; ſuper quo articulo conſultus reſpondi vt infra.

1 Clericus† prohibetur eſſe in iudicio pro aliquo procurator,c.1.& 2.de poſtul.ſed illa diſpoſitio debet intelligi,& habet locum quãdo Clericus coram Iudice Laico; vel corã Eccleſiaſtico pro Laico, qui non ſit connumeratus inter miſerabiles,& exceptuatos: nam obtenta licentia ab Ordinario regulariter in foro
2 Eccleſiaſtico †pro Clero & Eccleſia poteſt poſtulare.ad tradita per Abb.in cap.In noſtra.de Procur.nume. 1.& per Fel. alioſq; Canoniſtas. Fed.de Sen.in conſ.270.Imol.in c.1.num.2. eod. tit.de poſtul.Archid. in ca.Peruenit.86.diſt in. & cap. Ciprianus.21.q.3. Bernard.Diaz.in ſua prat.crim.Canon.tit. miniſtri Laicorum. ac in reb. eorum Procur. Imò ſecundum tradita à Præpoſ.in c.Per venerabilem num.8.qui fil.ſint
3 legiti. in foro Eccleſiaſtico põt†pro Laico procurare priuatim;& aſſertio cõtraria ſolũ procedit in procuratione generali: quia quicunq; ex charitate,& amicitia, non ex cupiditate lucrãdi,agat pro amico,poteſt etiam in foro ſeculari,tanquam Procurator,interuenire, habita licentia ab Ordinario procurandi.vt concludit Abb.in c 2.num.3.& c.Sed nec.etiam.nu. 4. ne Cler.vel mona. vbi ad finem dicit quod, licèt non poſsit eſſe officialis,Iuſtitiarius Principis
4 ſecularis. poteſt tamen † eſſe conſiliarius: & ita in præſenti caſu concludo,d.Reuer.Camillum non eſſe repellendum à iudicio;tum quia agitur de cauſſa Eccleſiæ;tum quia ex charitate,& vigore amicitiæ agit;Saluo iure &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LXVIII.

Locatio vltra triennium;vel promiſsio de triennio in triennium an valeat? & de viribus depoſiti.

SVMMARIVM.

1 *Locatio rerũ Eccleſiæ non poteſt fieri vltra triennium.*
2 *Locatio per triennium cum promiſſione alterius triennij non valet.*
3 *Locatio triennij cum pacto alterius triennij videtur in fraudem facta legis.*
4 *Pactum appoſitum in contractu nullo non poteſt valere.*
5 *Pactum contra bonos mores eſt quicquid continet aliquid turpe, vel inhoneſtum;aut contra ius.*
6 *Depoſitum quod non fit in iudicio, fieri debet ad electionem depoſitantis.*
7 *Pactum inuſitatum præſumitur fraudulentum.*
8 *Captioſa liberalitas eſt odioſa.*
9 *Depoſitum aliud iuris, aliud facti, & aliud conuentionale.*
10 *Depoſitum conuentionale præcisè eſt ſeruandũ.*
11 *Conuentio eſt ſeruanda in faciendo depoſito ſuper re controuerſa.*
12 *Deponens ex cauſſa neceſſitatis non eligit,ſed deponit apud electum.*
13 *Conuentio inducit formam, & ſolemnitatem.*
14 *Depoſitum ineptè factum non valet, etiam ſi deponens cogitaſſet ritè factum.*

Dominus

Dominus adiutor meus.

FACTI SPECIES.

ILluſtriſs.& admodum Reuerẽdus Comes Vincislaus Rangonus locauit poſſeſsiones ſui beneficij D. Geminiano Becho per triennium, cum pacto alterius triennij finito primo, ſed etiam non finito primo triennio auctoritate propria accepit fructus vnius,& tertij anni; & reclamante d.D. Gemi niano,eos depoſitauit: prætendens dictus D. Geminianus habere ſecundum triennium;vnde quæritur conſultatio.

Et ad reſolutionem præſentis caſus adducenda eſt extrauag.Pauli II.incipit, Ambitio-
1 sè. in qua prohibetur † fieri locatio, niſi per
triennium,de reb.Eccl.non alien. qua diſpoſitione ſtante huiuſmodi contractus exiſtimãdus eſt in fraudem legis, & inualidus: ſaltem pro ſecundo triennio. ad ea,quæ tradit Card. in Clem.1.§.fin.quæſt.5.de reb.Eccl.non alien.
2 vbi dicit quod ſi prælatus faciat† locationem
ad 9 annos.cum promiſsione aliorum nouem finitis primis,nõ valet contractus;quia in fraudem legis.& hãc opinionem,vt veriorem, tenuit Couuar.in lib.variar.reſol.lib.2.c. 16. nu. 45.& 6.Tiraq.de retract.conſang.§.23.Gloſ.10. num,10.& de retract.conuent. in præfat. num. 11. vbi dicit quod nihil refert quod ab initio locatio fiat ad longum tempus:vel ad paruum cum pacto renouandi ad aliud tempus, quod iunctum cum priori faciat longum;quia vide-
3 tur † facta in fraudem legis. & hoc pro com-
muni tenet Vincen.Carroc.in tit.de bon. Eccleſ.non alien.num.5.verſic.Quæ ſublimitatur. ergo locatio facta per dictum Illuſtriſs. Comitem,vt finito triennio duret per aliud triẽnium cum iiſdẽ capitulis: & quod locatio ſex annorum aſcendat ad penſionem 850.ſcutorũ: nam videtur facta in fraudem. d. conſtitutionis:& ſic non valet, ſaltem quò ad ſecundum triennium.

Et conſequenter non valet depoſitum:quia
4 nullum† pactum appoſitum in contractu nul-
lo,valere poteſt.l.1.vbi Bal.C.de cond.ob cau. ſicut factum contra bonos mores nullius eſt efficaciæ.Bar.in l.Pactum.C.de coll.& pactum
5 cõtra † bonos mores eſt quicquid continet
turpe,vel inhoneſtum,vel ſit contra ius.Doct. in l.Stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.
6 oblig.& in iure cautum eſt quod depoſitum †
quod non fit in iudicio,debeat fieri ad electionem depoſitantis.Bal.in l.Acceptam.in 9.quæſtio.C.de vſur.Bar.in l.Si ſoluturus.ff.de ſolut. ergo pactum quod depoſitum fiat ad electionem.d.Domini Geminiani, non valet. l. Iuriſgentium.§.ſi paciſcatur. verſic. & generaliter.
7 ff. de pact. Imò pactum † quod eſt inuſitatum
præſumitur fraudulentum, & præſumitur factum in fraudem, etiam ſi tendat in commodũ illius,in quem eſt præſumptio fraudis. Bal. in conſ.114.ſecundum ea quæ proponuntur,in 3.vol.Felin.in c.2.col.7.verſi.Et ita procedũt. de reſcrip.vel etiam videtur continere captio
8 ſam † liberalitatem, quam iuris interpretes
ſemper habuerunt odioſam. l.Cum aquiliana.
9 ff.de tranſact. præterea depoſitum † aliud eſt
iuris,aliud facti,& aliud conuentionale.& cõ-
10 uentionale † præcisè venit ſeruandum. l. 1. §.
Si conueniatur.& §.ſepè. ff. depoſ. ſed anteq; fructus ſubtraherentur per d.Comitẽ non fuit
11 ſeruata conuentio, quæ † erat ſeruanda in fa-
ciendo depoſito ſuper re in controuerſiam deducta.Tiraq.in retract.conuen.§.4.Gl.7.nu. 11.quia in huiuſmodi caſu depoſitum erat ne
12 ceſsitatis, in quo † deponens non eligit per-
ſonam,ſed apud electũ deponit.Nicol. Mozz. in lib.de contract. in diuiſione depoſiti num.
13 16.nam conuentio† induxit formam,& ſolem
nitatem.Dec.in conſ.528.ad finem. Roman.in conſ.66.num.2.ex quibus concluditur quod locatio ad ſecundum triennium non valet. fru-
14 ctus tamen per d.Com.depoſitati† pro tertio
anno primi triennij non releuant illum,etiam ſi putaſſet valere depoſitum.Alex.in conſ.165. in 6.part.& in conſ.7.nu.2.1.in 7.part.& ita iuris eſſe arbitror: ſalua tamen veritate. Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LXIX.

1 Filius Clerici poteſt habere beneficium in Eccleſia in qua pater fuerat beneficiatus, ſi Eccleſia poſt illius mortem mutetur.

SVMMARIVM.

1 *Conc.in c.15.ſeſſ.25.de reform.non extenditur ad caſus non expreſſos.*
2 *Natura legis eſt ad futura proſpicere.*
3 *Mutata conditione perſonæ,mutatur ſtatus rei.*
4 *Mutata perſona, mutatur qualitas beneficij.*
5 *Collegiata conuerſa in chatedralem, omnia competentia cathedrali habet.*
6 *Augere eſt addere rei iam initiatæ.*
7 *Modificatio eſt quando aliquid limitatur, nec aliud fit eius loco.*
8 *Mutatio eſt quando vno ſublato aliud componitur.*
9 *Mutatione perſonæ,mutatur, & extinguitur priuilegium.*
10 *Mutato nomine Eccleſia in aliam tranſit.*
11 *Forma dat eſſe rei.*
12 *Mutata Eccleſia non eſt eadem,ſed diuerſa.*
13 *Appellatione Eccleſiæ intelligitur perſona, non materia.*
14 *Mutato nomine perſonarum; res eſt alia, quo ad formam, & quo ad materiam.*

Anxi.ium

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

FIlius Sacerdotis habuit canonicatum in collegiata, in qua pater fuerat beneficiatus; & quia ante publicationem Concilij Tridentini pater deceſſerat, filius poſtea illum retinuit, quia diſpoſitio conciliaris ad futura proſpicit: ſed poſt Cõcilium aliud ſimile, vel diſsimile habere non poſſet in eadem: verum ſi collegiata illa in cathedralem aſſumeretur, Quæritur an ille filius poſſet habere dignitatem in ea.

Et concluſiuè procedendo non videtur du-
1 bium quod diſpoſitio † Concilij c.15. ſeſſ.25. de reformat. non extenditur ad caſus non expreſſos, & ſtrictè debet intelligi. Sicut Rot. tenuit per Orad. deciſio. 2. de fil. præsb. & in materijs Concilij deciſ. 2. & procedit de futuro.
2 vt eſt † natura legis. l. Leges. C. de leg. & probatum fuit in conſil. 65. vnde ſi pater fuiſſet mortuus ante publicationem Concilij, filius poſſet retinere beneficium, quod habebat tẽpore patris, vt in d. conſil. 65. & tantò magis poterit habere beneficium in Eccleſia, in qua pater nullum habuit; quem caſum concilium non amplectitur. & quando collegiata in cathedralem erigeretur; in ea filius beneficium habere poſſet; quia alia eſſet eccleſia, & in qua pater non fuiſſet. quod probo ſic.

Certum eſt ſecundum iuris diſpoſitionem,
3 quod mutata † conditione perſonæ, & ſtatus rei mutatur. l. 1. C. de imponen. lucrat. deſcrip. lib. 10. & tenet gloſſator. in c. vnico. de iu. patr. in 6. in recitatione caſus, dum ait; quod muta-
4 ta † perſona, mutatur qualitas beneficij. & ſequitur Cardin. Iacobatius. in tract. de Concil. lib. 7. de capit. concl. §. in contrarium. verſic. 2. facit. Rot. per Put. deciſio. 215. in 3. lib. Achil. tit. de fil. præsb. deciſio. vnica. vbi dicit, quod conſtitutio Clem. 7. cuius tenor videtur apud Nicol. Delphin. de iur. patr. n. 71. verſ. Clemẽs Epiſcopus, qui conſtituerat filios non poſſe mediatè, vel immediatè habere beneficium, quod aliquando habuerunt patres; non habet locum in beneficijs, quæ ante illam conſtitutionem patres dimiſiſſent: interpretando illa verba habuerunt, id eſt de futuro. & vlterius quod illa conſtitutio non haberet locum, ſi tempore patris fuiſſet portio, poſtea verò fuiſſet canonicatus; quia eſſet aliud beneficium: ita in propoſito caſu, ſi collegiata in cathedralem erigeretur; non eſſet locus diſpoſitioni Concilij, quia non eſſet amplius collegiata: ſed cathedralis, quia ammitteret primum nomen: & ſecundum ſuſciperet. cap. in Apibus. in fin. 7. qu. 1. Pariſ. conſil. 45. num. 16. in 4. volum. Mand. de Sign. grat. tit. de tranſlat. ver. Tranſlatus Epiſcopus. Pet. Rebuff. in pract. benef. in 1. par. tit. de Tranſlat. Epiſcop. num. 11. & 16. & ita probat Pet. de Peruſ. in prin. tractat. de mu-
5 tat. ſtat. Eccleſ. & omnia † iura competentia cathedrali haberet. Io. Andr. in cap. Quia monaſterium. in verbo. Seruemus. & ibi Innocent. de Religio. dom. vbi dicitur, quod ſi monaſterium efficiatur Capella; aſſumit omnia iura competentia Capellæ, quia mutat naturam ſuam; & ita habetur in cap. Cum inferior. de maior. & obed. & ibi communiter Doct. dum diſponitur quod ſi Eccleſia primò in iuriſdictione Archidiaconatus, in cathedralem erigatur; in totum eximitur à iuriſdictione Archidiaconatus & propriè diceretur mutatio; non autem augumentum, nec modificatio, aut
6 diſpenſatio: nam augere † eſt addere rei initiatę, & augumentum ſequitur conditionem rei, cui accreſcit. l. Si ex toto. ff. de legat. 1. mo-
7 dificatio † eſt quando aliquid limitatur. nec aliud fit loco eius, ſicut quando corrigitur, & diſpenſatur, ſi ſtante ſtatuto, in aliquo alte-
8 rato ſuſpenditur. Mutatio verò † eſt quando vno ſublato, aliud componitur: & ita declarat exemplificando Imol. in Clement. Ne Romani. in 4. notab. de elect. & quod in propoſito caſu eſſet mutatio, tradit gloſ. in d. cap. Cum inferior. in verbo Cathedralem. & ſic ſublato nomine Collegij, & mutato in Cathedram mutaretur effectus. Specul. tit. de Tut. §. 1. verſ. item
9 quod cauſa. Ex mutatione † enim perſonæ, mutatur, & extinguitur priuilegium. Tiraq. Cate. in tractat. ceſſan. cau. ceſſ. effect. in prima part. num. 110. & licet Eccleſia materialis non mutaretur quo ad ſubſtantiam, tamen mutare-
10 tur, & mutato † nomine, in aliam tranſit. l. vbi ita donatur. ff. de donat. cauſ. mort. cum glo. in l. Iulianus. ff. ſi quis rem. ff. ad exhiben. dum di-
11 citur, quod forma † dat eſſe rei; qua commu-
12 tata † non dicitur eadem, ſed diuerſa. Et ap-
13 pellatione Eccleſiæ † non intelligitur materia, ſed perſona. Io. de Selu. tit. de Beneficio. q.
14 54. num. 8. ergo mutato † nomine perſonarum, erit alia res: & quo ad formam, & quo ad materiam. Cephal. in conſi. 615. num. 94. & 95. in 5. volum. & conſil. 20. num. 18. in 1. conſil. 610. nu. 38. in 4. Simon de Prçt. in 1. lib. interpr. vlt. vol. interp. 1. dub. 4. ſolut. 9. Alber. Brun. in tit. de augmen. concluſio. 5. limit. 6. ex quibus redditur concluſio indubitata, quod quando illa collegiata erigeretur in Cathedralem, Concil. in d. cap. 15. ſeſſ. 25. non obſtaret, quin filius, mortuo iam patre, habere poſſet beneficium in Eccleſia mutata, tamquam alia à Concilio non compræhenſa. & ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c.

Laus Deo, & B.M.

CON-

CONSILIVM LXX.

Pœnæ impoſitæ conuolantibus ad ſecundum matrimonium, an ſubſiſtant?

SVMMARIVM.

1 *Pater tenetur relinquere filijs dotem maternam.*
2 *Mater ad ſecunda ſponſalia tranſiens tenetur filijs primi matrimonii relinquere donationem propter nuptias.*
3 *Maritus habet ſucceſſionem dotis vxoris.*
4 *Matrimonia ſunt libera.*
5 *Matrimonia non poſſunt impediri.*
6 *Leges abolentur in his, quæ concernunt ſpiritualitatem.*
7 *Leges impedientes libertatem matrimonij ſunt abrogatæ.*
8 *Imperator non poteſt ponere manum in ſpiritualibus.*
9 *Deus fecit liberas nuptias.*
10 *Nulla lex poteſt timidiora reddere matrimonia, & num. 11.*
12 *Metus impedit libertatem matrimonii.*
13 *Metus qui cadit in conſtantem virum, irritat matrimonia.*
14 *Metus paruus, ideſt ammittendæ pœnæ, vitiat pœnam.*
15 *Conditiones in matrimonio quæ honeſtæ, & inhoneſtæ.*
16 *Conditiones inhoneſtæ vitiant matrimonium.*
17 *Conditiones inhoneſtæ contingentes ſunt illicitæ, ſed non irritant matrimonium.*
18 *Matrimonium eſt res fauorabilis.*
19 *Pœnæ in matrimonio appoſitæ ſunt reſtringendæ.*
20 *Iudex non tenetur ſequi opinionem multorum, ſi non ſit bona.*
21 *Opinio magis fauorabilis eſt tenenda.*
22 *Opinio ſecundum ius diuinum eſt fortior.*
23 *Pœnæ impoſitæ parentibus ad ſecunda matrimonia tranſeuntibus non valent.*
24 *Intentio legis, eſt anima legis.*
25 *Mens legiſlatoris eſt ſequenda.*
26 *Verba ſunt accomodanda intellectui.*
27 *Leges conſiſtunt in ratione, & ſenſu.*
28 *Caſus omnes, in quibus militat eadem ratio, ſunt comprehenſi in diſpoſitione.*
29 *Expreſſum dicitur quod ex mente colligitur.*
30 *Expreſſum cenſetur quod eſt de natura rei.*
31 *De natura rei matrimonialis eſt libertas.*
32 *Ratio ſumma eſt, quæ pro ratione facit.*
33 *Lex diſponens de rebus ſacris pertinet ad bonum publicum.*
34 *Bonum publicum præualet priuato.*
35 *Conſtitutio facta ad euitandum peccatum eſt attendenda.*
36 *Lex agens de bonis animæ præfertur legi agenti de bonis corporis.*
37 *Tormenta omnia pati debemus potiuſquam aliquid turpe committere.*
38 *Conſenſus filiorum tacitus vel expreſſus quando pater, vel mater tranſit ad ſecunda matrimonia operatur, vt non incidat in aliquam pœnam.*

Da mihi verbum Domine virtute multa, & ego annuntiabo veritatem.

FACTI SPECIES.

DOminus Andreas ad ſecunda matrimonia conuolauit mortua D. Ioanna prima vxore; contra quem agit D. Hippolyta eius, & d. primæ vxoris filia pro dote materna: ipſe verò eam tradere recuſat, ſaltem dum viuit. Quare conſultus dixi vt infra: ſalua ſemper veritate.

Videtur enim ſatis apertũ in iure quod quodcunq; diſpoſitum in vno coniugum, ſit & in a-
1 liomam maritus † tenetur filijs vxoris dotem
matris reſeruare. Auth. de nup. §. Si verò expectet. col. 4. & eſt commune dictum; ſicut refert Rol. à Vall. in conf. 95. nu. 8. in 1. vol. & mu-
2 lier ad ſecundum tranſciens matrimonium †
tenetur filij primi matrimonij relinquere ſubſtantiam, quę illi obuenit largitate viri. l. Fęminæ. §. Illud. C. de ſecundis nupt. filij enim ſuccedunt in bonis maternis; & vnius portio alijs accreſcit. inſtit. ad ſen. Orfician. tot. tit.
3 Sed videtur in contrarium, maritum † ha-
bere ſucceſsionem dotis. Aut. defuncto. C. ad Senatuſcon. Tertull. & hoc videtur procedere
etiam ſi ad ſecunda tranſeat matrimonia: nam
4 matrimonia † ſunt libera; & omni debent ſecu
ritate gaudere. l. Nuptiæ. la 2. C. de nupt. c. Gē-
5 ma. de ſponſ. quæ non poſſunt † aliqua pęna in-
fringi, vel impediri. vt in tex. d. c. Gemma. & d. l. Nuptiæ, & nouiſsimè per Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de reform. cui diſpoſitioni non videtur obſtare text. in d. l. Fœminæ. §. Illud. C. de ſecũdis
6 nupt. Quoniam † in his quæ concernunt ſpiri-
tualitatem, vt eſt in matrimonio, leges ciuiles abolentur; & maximè quia ſecundum Doctrinam Diui Pauli Apoſtoli in prima ſua Epiſto-
7 la ad Corinth. ſunt † abrogatæ omnes pœnæ
impedientes libertatem matrimonij c. fin. de ſecundis nupt. per quem textum in puncto iuris videntur ſublatæ omnes leges imponentes pęnam parentibus ad ſecunda ſponſalia conuolantibus; etiam ſi ſint introductæ ad Filiorũ fauorem. Couarr. in epitom. 3. cap. §. 9. nume. 4. & tradunt Abb. & Præpoſ. in d. c. fin. de ſecũdis nupt. qui dicunt, quod fauor filiorum non debet in pœnam matris redundare; & quod Im-
8 perator non † poteſt ponere manum in ſpiri-
tualibus, vel annexis, quod etiam tenet Hoſt. in ſum. tit. de ſecundis nupt. §. vtrũ. ad finẽ. & Dec. in c. Eccleſia S. Mariæ. nu. 40. de conſtitut.

vbi

vbi dicit; quod in puncto iuris, verior eſt opi-
nio, quod per dictum Apoſtoli Pauli ſint ſubla-
tæ omnes pœnæ impedientes matrimonia, vel
etiam timidiores reddentes contrahentes:
aliàs enim nuptiæ nõ eſſent liberæ; quas Deus
9 † & primas, & ſecũdas, & vlteriores licitas de
10 monſtrauit. c. Deus. 31. q. 1. ergo nulla † lex
humana eas timidiores reddere debet. Auth.
de non eligen. 2. nub. §. Sin autem. colla. 1. &
tradit Io. Boſch. tit. de legit. nupt. lib. 2. num.
11 37. nullo enim † vinculo ſunt reſtringendæ,
nec pontificia, neque imperiali auctoritate. d.
c. Gemma. de ſponſ. & l. Titia. ff. de verb. obl.
nam propter metum incurrendæ pœnæ viri, &
mulieres retraherentur à nuptijs, & facilius
committerent peccatum propter incontinen
tiam, & quamuis huiuſmodi metus non ſit, qui
12 in conſtantem virum cadere poſſit, non † poſ-
ſet tamen liberum conſenſum non impedire;
vt tenuit Marc. Ant. Cuch. in ſua inſtit. canon.
tit. de imped. matrim. 191. & 192. vbi dicit, ꝙ
differentia inter magnum metum, qualis eſt il
le, qui cadit in conſtantem virum: & metum,
de quo loquimur ammiſſionis dotis, ſeu incur
13 ſionis pœnæ, eſt, quia magnus † metus irritat
14 matrimonium; & metus † ammittendæ, ſeu
incurrendæ pœnæ, vitiat pœnam; ſicut dicimꝰ
de cõditionibus in matrimonio appoſitis; qua
15 rum † aliquæ ſunt honeſtæ, aliquæ neceſſariæ,
aliæ impoſſibiles, aliæ inhoneſtæ, & aliæ con-
16 tingentes inhoneſtæ: & inhoneſtæ † vitiant ma
trimonium. Syluest. in ſum. verbo matrimoniũ
4. num. 5. ſed inhoneſtæ contingentes, haben-
tur pro non adiectis. c. fin. de cond. appoſ. &
17 iſtæ ſunt illæ, quæ non † ſunt contra ſubſtan-
tiam matrimonij, ſed ſunt omnino illicitæ, vt
furtum facere, committere homicidium, eui-
tare ſobolem, & ſimiles; vel aliàs turpes, quæ
matrimonium timidũ reddere poſſunt: & pro
non appoſitis haberi debent. d. c. fin. de cond.
appoſ & tradit Nicol. Moz. de matrim. §. Diui-
18 ſio. & n. 10. & ratio põt aſſignari, quia † matri
moniũ eſt res fauorabilis. d. c. fi. & ibi Gl. vnde
19 † pœnæ, & cõditiones in eo appoſitæ ſunt re-
ſtringẽdæ. Damaſ. in ſuis regulis canon. ſol. 109.

Neque huic opinioni videtur obſtare tex-
tus in d. l. Fœminæ. § Illud c. de ſecundis nupt.
etiam ſi pro intellectu concurreret communis
20 opinio: nam † iudex, qui Deum præ oculis ha-
bere debet, non tenetur opinionem multorũ
ſequi, quando videat eam minus bonam: nam
opinio paucorum præualet in veritate. l. 1. §.
Sed neque C. de vet. iur. enucl. Hoſtien. & Io.
And. in c. 1. de conſtit. tindar. in tractat. de te-
ſtib. c. 10. num. 12. ad finem, & loquuntur in ter
minis cõmunis opinionis non ſequendæ, quia
21 illa † opinio, quæ eſt magis fauorabilis ſemper
eſt tenenda; licet plures dicerent in contra-
22 rium. c. Si vir. de cognat. ſpirit. & illa † opinio
quæ eſt ſecundum ius diuinum, eſt fauorabi-
lior, & fortior. c. Licet ex quadam. in fin. de te-
23 ſtib. neque fauor † filiorum, pro quibus ſint im
poſitæ pœnæ parentibus ad ſecunda ſponſalia
tranſeuntibus, poſſunt nec irritare, nec impe-
dire libertatem matrimonij. arg. textus in §.
Sanctiſſimas. auth. de alien. & emphy. coll. 8. &
eorum, quæ tradit Iaſ. in prima lectura. §. Diui.
num. 22. in l. Filiusfamilias. ff. de leg. 1. quod pro
indubitato habetur nouiſſimè in Conc. Tridẽ
tino. ſeſſ. 24 c. 1. de reform. & præcipuè ibi, qq;
falſo affirmant matrimonia à filijs familias ſi-
ne conſenſu parentum contracta, irrita eſſe, &
parentes ea irrita, vel rata facere poſſe: & ibi,
prohibitiones illas propter hominum inobe-
dientiam iam non prodeſſe, & grauia peccata
pertendant: conſtitutio enim illa conciliaris
tollit illas conſtitutiones, quę prohibebant fi-
lijs, ne contraherent matrimonia ſine conſen-
ſu parentum; quæ verba licet caſum iſtum non
exprimant; ſcilicet, quod parentes poſſint li-
berè ad ſecunda conuolare ſponſalia deficiẽ-
tibus primis; intentio tamen conſtitutionis ea
fuit, vt omnia matrimonia ſint libera: & inten
24 tio eſt ſequenda, cum † ſit anima legis. l. Nomi
nis, & rei. ff. de verb. ſign. Bal. in l. Si quis. nu. 7.
C. de furt. Patiſ. in conſ. 16. nu. 20. vol. 3. & mens
25 † legislatoris ſemper eſt ſequẽda, impropriã-
26 do etiam verba: quia verba † ſunt trahenda &
accomodanda intellectui, non autem intelle-
27 ctus verbis. l. Benignius. ff. de leg. & leges † cõ-
ſiſtunt in ratione, & ſenſu. 1. q. 1. c. Marchio. In
28 quibuſcunque enim † caſibus, in quibus mili-
tat eadem ratio, omnes illi caſus dicuntur cõ-
prehenſi in diſpoſitione. Paul de Caſt. in conſ.
85. per totum conſilium vol. 2. Paul. Leon. in
29 conſ. 1. num. 3. vol. 1. nam illud † dici poteſt ex-
preſſum, quod ex mente colligitur l. Licet Im-
30 perator. ff. de leg. 1. Immò pro expreſſo † habe-
ri debet quando ſit de natura rei. Stephan. de
Fed. in tit. de interp. iur. 1. part. num. 22 & de
31 natura † rei matrimonialis eſt inducere omni-
modam libertatem in contrahendo; & abolere
omnes pœnas. tã in ſecundis, & vlterioribus,
quàm in primis. l. Titio centum. §. Titio centũ.
ff. de cond. & demon. vnde lex, quæ diſponit de
matrimonio, tanq̃ de re ſacra, cũ matrimoniũ
ſit de ſeptẽ Sacramentis, eſt intelligenda, vt
deroget legi diſponenti de profanis in odiũ,
ſeu metũ Sacramentorum; nũquam verò, quod
32 tollat vim, & eius libertatẽ: nam illa † eſt sũma
ratio, quæ pro rõne facit. l. Sunt perſonæ ff. de re
33 li. & ſump. fun. & lex † diſponens de rebus ſa-
cris. ꝑtinet ad bonũ publicũ. l. 1. §. Huiꝰ ſtudij.
34 ff. de iuſt. & iur. & bonũ † publicũ ꝓualet priua
to c. Licet cauſſã. in fin. de ꝓbat. Sed de iure di
uino, vt in d. c. Deus. 31. q. 1. conceſſũ eſt ad 2. &
vlteriora matrimonia cõuolare; & Paul. Ap. in
alleg. loco idẽ cõfirmat: ꝙ ſit meliꝰ nubere q̃ v-
ri & id. trad. in d. c. fi. de ſecũdis nup. & in Cõc.
Trid. d. c. 1. ſeſſ. 24. ergo nulla lex ꝓfana obſtare

35 poteſt; & illam conſtitutionem † attendere
debemus, quæ ſit de peccato euitando; cum
36 agat de bonis animæ, & omnis lex † agens de
bonis animæ præfertur legi diſponenti de bo-
nis corporis, cum anima ſit cunctis rebus præ-
ferenda. c. Cum infirmitas de pœnit. & remiſſ.
37 l. Sancimus. C. de Sac. San. Eccl. & debemus †
omnia tormẽta pati, potius quã aliquid turpe
cõmittere. l. Iſti quidẽ. ff. quod met. cau. & ſic
quandocunque aliquæ leges prohiberent ma-
trimonia, vel minus libera redderent, non va-
lerent: & ſupra allegatæ leges, licet reſeruent
filijs iura dotis maternæ, non præiudicãt quin
pater in vita poſſit dote ſibi cõſtituta vti quo
ad vixerit; ſed innuunt illũ non poſſe in præiu
dicium filiorum alienare, prout facere poſſet,
ſi filij non extarent. Immò quando extende-
retur diſpoſitio ad hoc, & poſſet valere; illud
eſſet ſi filij contradixiſſent patri ad ſecunda
tranſire matrimonia; ſed ſi tacitè, vel expreſ-
ſe apparere poſſet de conſenſu, pater, neque
mater priuaretur vti frui ſubſtantia huiuſmo-
38 di. Dec. in conſ. 205. Quæritur an diuiſio. num.
4. & 5. vbi dicit quod intelligeretur per filium
remiſſa iniuria, & eum cum multis alijs ſequi-
tur Boer. deciſ. 185. in 3. limit. num. 20. & fuit
commune dictum, ſicut atteſtatur. Viu. in libro
ſent. in verbo, Mulier ad ſecundas nuptias. in-
fr. Pariſ. in conſ. 29. num. 81. vſque ad nume.
92. vol. 3. Rol. à Vall. in conſ. 81. num. 10. vol. 3.
Sed verius arbitror patrem nulla pœna teneri
etiam ſi ad ſecunda ſponſalia tranſeat; filiãq;
excluſam iri ad petitionem dotis matris viuẽ-
te patre. Salua tamen, & ſemper veritate.
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXI.

De exemptione emphyteutarum, & colonorum Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Contra libertatem Eccleſiæ agitur per indirectũ.*
2 *Coloni partiarij Eccleſiæ non ſoluunt gabellas.*
3 *Fructus non dicuntur niſi deductis expenſis. & num. 17.*
4 *Fructus ſunt obligati domino pro honorantia.*
5 *Bona ſua ſunt de quibus poteſt diſponere.*
6 *Fructus à rebus Eccleſiæ prouenientes ſunt immunes.*
7 *Statuta laicorum non poſſunt hanc immunitatem infringere.*
8 *Eccleſiaſtici, & eorum coloni non ſubeunt onus impoſitum perſonæ pro rebus.*
9 *Immunitas tranſit ad poſſidentes. & num. 11.*
10 *Emphyteutæ Eccleſiæ ratione ſoluendi penſionẽ, ſeu linellum ſunt immunes.*
12 *Immunitas Eccleſiæ eſt de iure Diuino, Canonico, & Ciuili.*
13 *Maior dignitas eſt in Eccleſia, quã in Principe.*
14 *Intellectus ad l. Si pendentes. §. Si quid cloacarij. ff. de vſuf.*
15 *Coloni partiarij non poſſident.*
17 *Conſuetudo habet vim priuilegij.*
18 *Conductores gabellæ tenentur obſeruare conſuetudinem.*

In Domino confide.

FACTI SPECIES.

Non recedo ab his, quæ aliàs dixi, pro
exemptione colonorum Eccleſiæ, quę
videri poſſunt in conſ. 40. licet conſu-
lentes pro datiarijs ſeu gabellarijs a-
liter dicant; qui magis ad ea, quæ ad animam
pertinent (cum cunctis rebus ſit prætioſior)
attendere deberent, quia allegata, hanc partẽ
1 non offendunt; & ipſi, ſaltem † per indirectum,
agunt contra libertatem Eccleſiæ; vt atteſta-
tur Alb. in conſil. 8. num. 3. & Fed. de Sen. in al-
legato conſ. 3. & conſequenter incidunt in cen-
ſuras de quibus in c. Nouerint. de ſent. excom.
Cuius opinio non eſt recepta, ſaltem ad eum
ſenſum, contra immunitatem Eccleſiæ, & eius
colonorum; ſicut habetur in his, quæ copioſè
dixit Pet. de Vbal. in conſ. 2. in tract. de collect.
qui loquitur de colonis partiarijs Eccleſiæ, q
2 non † tenentur ad gabellas pro fructibus in bo
nis Eccleſiaſticis collectis: cuius opinio robo-
ratur ex diſpoſitione. l. Fructus. ff. ſol. mat. com
muniter approbata, de qua deciſ. 83. pedamõ.
3 aliàs allegata: quia † fructus (ſaltem quo ad
iſtum ſenſum) non dicuntur, niſi deductis ex-
penſis: vt iam probauimus. & tenuit Bar. in l.
Si merces. §. vis maior. ff. locat. vnde opinio Fe-
derici, quatenus indifferenter accipiatur, pro
omnibus fructibus, eſt erronea; Tum quia (vt
in allegata deciſione pedamont.) ab eis extra-
hi debent expenſæ in cultura factę: Tum quia
4 ipſi fructus † ſunt obligati domino pro hono-
rantia, quam ſoluunt. l. Si in lege. §. Si colonus.
cum Gl. ff. locat. quare reſultat concluſio, quod
fructus omnes non ſint colonorum; nam illa
5 † dicũtur ſua, de quibus ad libitum poteſt quis
diſponere. l. Is qui ſuis nũmis. ff. de manumiſſ.
6 Tum etiam quia huiuſmodi fructus † prouenië
tes à rebus Eccleſiæ ſunt immunes, vt tradit
Abb. aliàs adductus. in c. Ex parte. il primo de
7 decim. nec poſſunt laici, aut eorũ † ſtatuta hãc
immunitatem infringere. Abb. quem omnes ſe
quuntur. in c. Quæ in Eccleſiarum. in 3. notab.
de cõſtit. & tradit ẽt Boſ. in alleg. tit. de prin. n.
174. & Nat. in cõſ. 409. n. 8. & 9. affirmãs ꝙ onus
8 impoſitũ † perſonæ pro rebus nõ ſubeunt Eccle
ſiaſtici, neq; eorũ coloni: nã ſi res eſt immunis,
9 immunitas † trãſit ad quoſcũq; ſicut on⁹, vt ſup.
in d. cõſ. 40. n. 15. ꝓbaui, & hẽtur in l. 2. C. de Epi.
& Cler. & in c. Eccleſiarum ſeruos. 12. q. 2. & iſta
faciunt

10 faciunt etiam pro emphyteutis † Eccleſiæ, qui
ratione ſoluendi penſionem, ſeu liuellum, ſunt
immunes. Decian. in reſpon. 90. in principio.
11 nam res immunis ſemper eſt † immunis, etiã
ſi tranſeat ad perſonas non immunes. l. Auta-
tem. §. Rebus. ff. de cenſ. ſicut omnis res Eccle-
12 ſiæ, & de iure † diuino, canonico, & ciuili eſt
immunis, vt habetur de iure diuino in c. 7. li. 1.
Eſdræ. Canonico, in c. Non minus, & c. Aduer-
ſus. de immunit. Eccleſ. & de iure Ciuili, in l.
Placet. C. de Sac. San. Eccl. & miror quomodo
iſti conductores gabellarum, & rerum Princi-
pis, & eorum conſultores ponant tantam dif-
ferentiam inter res Eccleſiæ, & res Principis,
vt velint, ſicut in dies ipſi experiuntur, quod
etiam conductores, & coloni rerum Principis
tranſeant cum ſua immunitate, & quod res Ec-
cleſiæ amittant immunitatem transeundo à
clericis in laicos ſoluta penſione, ſeu affictu,
eo modo, quo tranſeunt res Principis, cum ea-
dem ſit in eis ratio, immò maior; quia maior
13 † eſt dignitas in Eccleſia, quàm in Principe: c.
Duo ſunt. & c. ſeq. 96. diſtinct. & præmiſſis
ſenſus, & doctrinas allegatas; nã Fed. de Sen.
loquitur de fructibus colonorũ, de quibus ipſi
ad libitum diſponere poſſunt, qui ſunt illi, qui
eis ſuperſunt deductis expenſis, & ſoluta pen-
ſione dominis; non autem de omnibus colle-
ctis. Immò loquitur de illis, qui iure proprio
14 colligunt eos, vt ita loquitur † l. Si pendẽn-
tes. §. Si quid cloacarij. ff. de vſufructu, ſed co-
15 loni † partiarij non poſſident, ſed tantum de-
tinent. ſicut probat Alex. in conſ. 55. num. 11.
& 12. vol. 4. quia ille non dicitur poſſidere, qui
percipit fructus loco operum, & ſumptuum. cũ
16 fructus † dicantur deductis laboribus, & ex-
penſis, vt dixi per d. l. Fructus. ff. ſol. mat. & a-
deſt extrauag. commun. de decim. verſ. In ſoluẽ-
do decimam.

Et prædicta magis corroborantur ex cõſue-
tudine immemorabili præſcripta, quę dat titu-
17 lum, & habet † vim priuilegij. c. Super qui-
buſdam. §. Præterea, vbi Gl. de verb. ſignif. Fer-
ret. in conſ. 249. num. 18. in 2. part. & fuit con-
cluſum in Rot. vt atteſtatur Caputaq. deciſ. 36.
in 3. lib. ſecundum quam conductores intelli-
18 guntur contraxiſſe, & eam obſeruare † tenen-
tur; niſi hoc in expreſſo fuiſſet conceſſũ. Paris
de Put. tit. de ſyndic. §. Conſuetudo. num. 5. q.
non eſt credendum maximè contra Eccleſiam,
& conceſſio non valeret, vt ſupra dixi, & ſic re-
manet irrefragabilis concluſio; quòd coloni
partiarij, neque emphyteutæ tenentur ad ga-
bellas pro fructibus collectis in prædijs Eccle-
ſiæ, & iura ex aduerſo allegata fortaſsis proce-
dunt in colonis, qui ſumptibus domini colunt,
non in partiarijs de quibus Abb. in d. c. Ex par
te. de decimi. & deciſ. 83. pedam.; & in omni-
bus iſtis caſibus conſiderandum eſt, ad conſue-
tudinem obſeruatam; prout tradit Afflict. de-
ciſ. 173. num. 2. & Ioſeph. Lud. concluſ. 38. per
totum: de qua in iſto caſu non arbitror neceſ-
ſariam cognitionẽ, quia in iſtis partibus Prin-
cipes recognoſcunt ſuperiorem Summum Põ-
tificem, & Imperatorem: nam id ſine eorũ be-
neplacito ſtatuere, vel imponere non poſsũt;
c. Super quibuſdam. de verb. ſignif. vbi hoc,
vel ſaltem niſi adſit immemorabilis conſuetu-
do. vt ibi Abb. in prin. verſ. Tertium. mandatum
Iacobi Graff. in prima part. ſuarũ deciſ. aureã.
c. 125. de Gabel. ſeu vectigal. num. 15. ab impo
ſitione gabellarum excepturæ Principes non
recognoſcentes ſuperiorem, vt ſunt Veneti, &
Genuenſes, vt ait: qui ſimilia facere poſſunt;
quia nõ recognoſcunt ſuperiorem: & loquitur
de impoſitis laicis: ſed in caſu propoſito re-
quiritur auctoritas Papæ; ſecundum allegata à
Nauar. c. 17. num. 20. ... in manual. & ita, vt
ſupra dico, ſaluo ſemper &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXII.

Gratia à Papa conceſſa Cardinali, quod poſſit relinquere penſionem, quam tenebat perſonis Eccleſiaſticis; an valeat ſi relicta ſit non incedentibus in habitu.

SVMMARIVM.

1 *Penſio etiam laico conferri poteſt.*
2 *Penſio eſt commodum temporale.*
3 *Verba ſunt intelligenda ſecundum intentionem.*
4 *Intentio Papæ talis præſumitur qualis lex ſcripta.*
5 *Intentio præſumitur ſecundum naturam actus.*
6 *Actus agentium debet cadere in ſubiecto diſpoſito.*
7 *Factum legitimè retractari non debet.*
8 *Contumacia non eſt, niſi præcedat monitio.*
9 *Clerici coniugati licet habitum non deferant, non perdunt priuilegium.*
10 *Verba ſimpliciter prolata, ſimpliciter ſunt intelligenda.*
11 *Verba intelliguntur ſecundum ſenſum quò ſunt prolata.*
12 *Verba ſi non conueniunt, nõ eſt locus diſpoſitioni.*
13 *Verba verificari debent.*
14 *Verba priuilegiorum debent verificari.*
15 *Habentes ordines minores non gaudent priuilegio, niſi incedant in habitu, et tonſura, & n. 17.*
16 *Monitio non eſt neceſſaria in actu à lege prohibito.*
18 *Monitio vnica ſynodalis ſufficit.*
19 *Gratia ſimplex nõ importat derogationem legis.*
20 *Diſpoſitio Papæ præſumitur cũ lege concordare.*
21 *Diſpoſitio debet conformari cum qualitate demonſtrata.*

Verbum æternum illumina cor meum.

FACTI SPECIES.

PApa conceſsit Cardinali.N. quod
poſſet diſponere de ſcuris 2000.
ſeu penſionis, quam habebat ſu-
per fructibus Epiſcopatus Ferra-
rię, in pſonis Eccleſiaſticis:& ip-
ſe Cardinalis d. penſionē reliquit quibuſdam
perſonis in minoribus conſtitutis, quę nec ha-
bitum, nec tonſuram deferebant ; ſed enſem,
& pugionem ad inſtar laicorum. Quare conti-
git dubitari, An ſint capaces ?
1 Et pro affirmatiua facit, quod penſio, † quæ
in titulum beneficij non ſit conceſſa; etiam lai-
co conferri poteſt: ſicut notat. Gig. de penſ. q.
21.& Paul. Rom. eod. tit. c. 3. num. 5.& num. 7. &
24.& etiam in c. 10. nu. 3. quia, vt in c. 9. num. 7.
2 refert, eſt commodum † temporale tantum; &
cum eo tranſit Card. in Clem. 1. § 1. num. 4. de
ſuppl. negl. præl. ex qua ratione infertur quod
3 verba † ſunt intelligenda ſecundum intentio-
nem. c. Super literis. de reſcrip. c. In his. de ver-
4 bor. ſignif.& intentio Papæ † talis præſumitur,
qualis ſit lex ſcripta. c. Cauſſamq;. de reſcrip.&
5 ſecundum † naturam actus : ideo eius verba o-
perantur ſecundum naturam rei, de qua agi-
tur. Dec. in conſ. 473. col. vlt. verſ. Et licet ver-
ba. ſed penſionis natura eſt, vt etiam laici ſint
illius capaces, ergo illa verba, perſonæ Eccle-
ſiaſticę debent intelligi ſecundum naturā pen-
ſionis, cum materia ad hoc ſit proportionata.
6 nam actus † actiuorum debent cadere in ſubie-
cto diſpoſito.& apro. Domin. in ca. Sicut vir. n.
3.& 4. in 7. queſt. 1.& Sarnen. in reg. de idiom. q.
2. verſ. Tamen prædictis non obſtantibus.
Et ratio prædicta, videtur corroborata, quia
diſpoſitio pendet ab habente omnimodam fa-
cultatem ; collocataque in perſonis habenti-
7 bus minores ordines : & ſic factum † legitimè
non poteſt retractari. c. Factum. de reg. iur. in 6.
quod ſemper procedit, niſi quando contuma-
cia illorum ſubintraret: quę tamen deberet eſ-
8 ſe vera & vera † non poteſt eſſe, niſi præceden-
te mentione, ſcilicet quod eſſent moniti ad de
ferendum habitum. l. Contumacia. ff. de re iud.
9 Clerici, etiam † coniugati, licet habitum non
deferant, non ammittunt priuilegium. Couar.
in lib. prat. quęſt. c. 22. nu. 1. vbi de communi: niſi
poſt contumaciam. & ſequitur Gram. vot. 33.
Sed prædictis non obſtantibus contrarium
10 cenſeo: quod illa verba † ſunt à Papa ſimplici-
ter prolata : & ſimpliciter ſunt intelligenda. l.
11 De prætio. ff. de public.& ſecundum † ſenſum,
quo ſunt prolata: Alciat. conſ. 3. nu. 26. in 3. lib.
12 Quare quando † verba non conueniunt, non
eſt locus diſpoſitioni. l. Dies cautioni. §. Toties.
& ibi Bar. ff. de damn. infect. Papa igitur ſimpli-
citer dixit, quod diſpoſitio fieret in perſonis
13 Eccleſiaſticis. Verba † omnino verificari debēt,
vt d. Gig. in prædicto tit. not. q. 22. poſt mediū.
14 & iſta ratio † maximè procedit in verbis priui
legiorū. c. Si Papa. de priuil. in 6. ergo illa verba
15 non † verificantur in minoribus cōſtitutis, niſi
habitū, & tonſurā deferant: vt prob. Pet. Antib.
in tract. de mune. §. 4. nu. 52. vnde quamuis illæ
perſonæ habeāt ordines minores ; niſi deferāt
habitū, habent cōtra præſumptionē qđ nō ſint
Eccleſiaſticæ, niſi probent. Card. in cōſ. 13. nu. 3.
Et ad hoc nō obſtat Couar. qui loquitur de
16 monitione † facienda: nam illud procedit quā-
do in actu prohibito non ſit alia prouiſio ; ſed
in priuilegijs Clericorum ſatis vulgata eſt cō-
ſtitutio. Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 6. vbi in expreſſo
17 terminatur, quod nullus † in minoribus, qui ha-
bitū, & tonſuram non deferat poſsit gaudere
priuilegio clericorum: & ſuper. d. c. 6. Sacra Cō-
gregatio hęc verba protulit, videlicet in § Is ēt
fori. Hęc verba importāt; vt clericus q diu ſine
habitu, & tonſura incedens Eccleſiæ alicui de
mandato Epiſcopi non deſeruiat, ipſo facto, ſi-
ne aliqua monitione præcedente, amittat fori
priuilegium: & quandocunq; non adeſſet præ-
dicta Concilij determinatio : tamen ſufficeret
18 vnica † monitio in ſynodo facta: vt probat Iul.
Clar. in §. fin. prat. crim. q. 36. ver. Sed quid ſi fa-
cta ſit monitio? Conc. tamen ponit falcem in
meſſe, cui nec etiam per Papam cenſetur de-
rogatum per ſimplicem conceſsionem, niſi ex-
preſsè de eo mentionē haberet : quia ſimplex
19 † gratia hoc non importat. Rot. de reſcrip. de-
ciſ. 28. aliàs 358. in nou. Clem. 1. vbi Gl. de iud.
20 Immò diſpoſitio † Papæ dicitur cum eo con-
cordare. c. Propoſuit. §. Licet. de cōceſſ. preben.
& tantò magis cum in expreſſo nominauerit
21 perſonas Eccleſiaſticas; nam diſpoſitio † debet
conformari cum qualitate demonſtrata: ſecū-
dum allegata à Soc. in conſ. 250. in cauſſa Bono
nienſi. col. fin. verſ. Sed ad hanc. vol. 2. & ſic po-
teſt concludi quod diſpoſitio illius Cardinalis
non fuerit ſecundum mentem Papæ: vt ita ego
cenſeo: ſaluo ſaniori Iudicio. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXIII.

Conductor domus quando poſsit expelli.

SVMMARIVM.

1 *Conductor domus expellitur etiam propria aucto-
ritate finita locatione: & ſi reſiſtat punitur. &
num. 4. & 6.*
2 *Conductor finita locatione, ſi reſiſtat, condemna-
tur ad rei æſtimationem.*
3 *Conductor ex quatuor cauſſis expellitur, durante
locatione.*

5 *Penſio*

5 *Penſio ſoluitur ad tempus conuentum; aut ſecundum conſuetudinem, & ſi non adſit, in fine anni.*
7 *Declaratio l.1.§.fin.ff.de loc.pub.fru.*
8 *Non ſoluere, idem eſt, quod pactis contrauenire.*
9 *Meretrix eſt illa, quæ libidinis multorum patet.*
10 *Notorium eſt illud, quod inſpectione oculorum perſpicitur.*
11 *Sceleratus, verbum comprehendit etiam vſurarium, blaſphematorem, ſodomitam, & habentē fornicariam in domo.*
12 *Conductor domus ſi reſiſtit locatori volenti eum ex cauſſa expellere, dicitur ſpoliare dominum.*

Ieſus auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

Reuer. D. Albertus locauit quandā ſuā domunculam Ludouicæ mulieri viduæ per annum; in qua ſecum duxit duas filias ſuas, & cum eis vitā inhoneſtam tenebat: Quare d. Reuer. adiuit Iudicem ſæcularē qui dictæ mulieri præcepit vt diſcederet à d. domo: ſed reſpondit velle finire annum: & d. Reuer. acquieuit; ſed finita locatione, inſterit eā expelli, & cogi ad ſoluendam penſionem, quā etiam non ſoluerat, ſed iudex inclinabat tempus differre ad eam cogendam, quare conſultus reſpondi, vt infra.

1 Conductor † finita locatione, ſi non diſcedat à domo conducta, expelli debet: nec audiri debet ſi offerat, etiam pro maiori pretio, eā retinere: & quatenus reſiſtat, dominus poteſt eum propria auctoritate expellere. textus eſt apertus in l. Ne cui liceat. C. de loc. & cond. vbi diſponit conductorem reſiſtentem, & controuertentem acriter puniri, & in exilium mitti; & alius textus eſt in l. Non ab re. C. vnde vi.
2 vbi ſi poſſidens † rem alienam, ſine iuſta cauſſa reſiſtat eam reſtituere, & expectet ſententiam, nedum ad reſtitutionem ſed ad rei æſtimationem tenetur.

Imò quandocunq; conductio duraret; ſi non
3 ſolueret penſionem poteſt expelli † concurrente vna ex quattuor cauſis; ſcilicet ſi dominus eam pro ſuis neceſſitatibus velit: aut penſio non fuerit debito tempore ſoluta: aut conductor ſit malè verſatus in re conducta: aut dominus velit eam reficere. Ita expreſsè diſponit textus in l. Aedem. C. de loc. & cond. & tradit Vinc. Carro eod. tit. in verbo, Recuſationibus, & melius Anton. Gom. in lib. var. reſolut. de loc. & cond. c.3. nu. 5. & 6. vbi diſtinguit inter locationem ad breue tempus, & longum; ſequutus Abb. in c. Si propter. num. 10. loc. & cond.
4 concludens quod poteſt † auctoritate propria expelli.

5 Penſio autem debebat ſolui † iuxta conuentionem: vel, ſi de hoc pactum non fuerat, ſecundum conſuetudinem ciuitatis, quæ eſt, vt ſoluatur de ſemeſtre, in ſemeſtre: & quando conſuetudo non adeſſet, debet ſolui in fine anni. Berth. in tract. de Gabel. in 2. parte. nu. 30. qui alios allegat. & Imol. in c. Si propter. num. 18. & 19. loc. & condu. & Bertach. iſdem ſequitur
6 num. 32. dicens; quod ſi non ſoluat, ſtatim, † & propria auctoritate eſt expellendus, & etiam cogendus ad ſolutionem; nec eſt audiendus. l. 1. §. fin. ff. de loc. pub. fru. vbi dicitur quod conductor, qui deſiderat frui vltra legem, vel contra legem; non debet audiri, & Gl. decla-
7 rat † illud vltra legem, ideſt vltra ſtatutum tēpus: & contra legem. ideſt contra pacta: & æ-
8 quiparat † non ſoluere, ad inobſeruantiam pactorum: ſed iſta mulier omnino, & quamprimū eſt expellenda; tum quia locatio fuit finita: tū quia non ſoluit debitam penſionem: tum etiā quia malè verſata eſt in domo; exercendo pu-
9 blicè actum meretricis. Nam illa † propriè dicitur meretrix, quæ libidini multorum patet. c. vidua. 34. diſtin. l. Palam. ff. de rit. nupt. & eſt
10 notorium: nam illud † dicitur notorium, quod inſpectione oculorum percipitur. Grat. in cōſ. 83. num. 6. lib. 1. & ex huiuſmodi cauſſa poteſt expelli. vt in auth. vt non luxur. coll. 6. & licet textus loquatur de ſodomia, tamen extendi-
11 tur ad huiuſmodi crimen; nam illud verbum † Sceleratus, comprehendit etiam fornicarium: vt atteſtatur Per. Rebuff. de priuileg. ſcol. priuil. 11. num. 14. dum inquit: quod de domo expelli poteſt vir ſceleratus: puta dicit, vſurarius, blaſphemator, ſodomita, vel fornicariam domi habens: & facit textus in l. non aliter, & ibi Gl. & Bal. ff. de vſu & habit. & ſequitur Imol. in d. c. Si propter. num. 19. dicens; quod ſi conductor teneat Ludum, vel mulierem inhoneſtam in domo; etiam durante locatione poteſt expelli; nec ei eſt facienda remiſſio penſionis pro tempore, quo non habitauit. & idem tenuit Sylue. in ſum. verbo. locatio. num. 9. verſ. Tertio quan-
12 do conductor. imò faciendo † reſiſtentiam licet per viam iudicij, dicitur ſpoliare dominū. Alex. qui eſt vidēdus in conſ. 33. nu. 2. vol. 6. quē ſequitur Cephal. in conſ. 47. num. 40. in pri. vol. vnde inſurgit regula, Quod ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus, & ita iuris eſſe cēteo quod mulier ſit ſine mora expellenda: & cogenda ad ſolutionem penſionis. Saluo iure &c. Laus Deo, & Beatiſſimæ Mariæ Virgini.

CONSILIVM LXXIV.

Emiſſio profeſſionis an, & quando reſcindatur?

SVMMARIVM.

1 *Puellæ à parentibus offerri poſſunt monaſterio infra pubertatem.*
2 *Puella in monaſterio facta pubes debet infra annum reclamare, aliàs non auditur.*

3 *Metus ceſſat in præſentia Epiſcopi, & conſanguineorum: & num. 5. & 13.*
4 *Pater, & non mater poteſt filiam offere monaſterio.*
6 *Metus parentum non eſt ſufficiens, niſi præcedãt minæ, aut verbera.*
7 *Impubes poteſt inuita offerri.*
8 *Conſtituere procuratores, vt monialis, eſt ratificare profeſſionem.*
9 *Reclamatio puellæ in monaſterio debet fieri tempore profeſſionis coram Ordinario.*
10 *Puella præſtans conſenſum in profeſſione, ſtatim ex voto eſt obligata Deo.*
11 *Vouete, & reddite.*
12 *Mater non poteſt offerre filiam in præſentia patris.*
14 *Extincta cauſſa metus, eſt extincta cauſſa reclamandi.*
15 *Verba ſunt ſigna earum paſſionum, quæ ſunt in animo.*
16 *Hilaritas frontis denotant lætitiam animi.*
17 *Hilaritas eſt exultatio animi.*
18 *Profeſſio publica requirit publicam reclamationem.*
19 *Poſt benedictionem profeſſæ, nõ poteſt reclamari.*
20 *Conſtitutio procuratoris eſt actus liberæ voluntatis.*
21 *Libera voluntas eſt contraria metui.*
22 *Actuum iteratio demonſtrat liberam voluntatem mulieris, & eam obligat.*
23 *Voluntas dignoſcitur ex dictis, & factis.*
24 *Profeſſio meticuloſa ratificatur, ſi per annum nõ fiat reclamatio.*
25 *Supplicatio exeundi à monaſterio, ſine reclamatione, & ingreſſus, & egreſſus denotant animũ monachandi.*
26 *Licentia exeundi à monaſterio cum promiſſione redeundi, præſentata in actis obligat ad religionem.*
27 *Poſt annum non poteſt reclamari.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

DOmina Anna ad educationem ingreſſa eſt monaſterium S. Claræ dũ eſſet octẽnis; & in eo ſtetit octo annos: & fecit profeſſionem ſumpto habitu in manibus Epiſcopi, qui eam examinauerat; & multis audientibus ipſa dixerat hilari vultu ſe ſponte, & libenter profiteri: vnde Epiſcopus eam benedixerat: & poſt profeſſionem habita licentia à Sacra Congregatione poſt decennium: exiuit à monaſterio procuranda infirmitate, habitum monialis deferẽdo; & ſub obedientia Ordinatij viuendo: & interim è vita migrauit Nicolaus eius vnicus frater; & etiam eius mater; ita quod luctuoſa hæreditas ad eam peruenit; ipſaq; vt monialis, conſtituit procuratores: tandem corã multis teſtibus dixit, ſe nolle amplius in monaſterio redire, ex quo coacta fuerat à matre ingredi, & profeſſionem emittere: & prætendens monaſterium hæreditatem, ipſa impetrauit cauſſam à Papa committi Epiſcopo Mutinenſi. & in ſerie proceſſus probauit quod in tempore, quo extra monaſterium degebat, audita fuit altercari cum matre, affirmando quod mater eam impulerat ad ingreſſum; & ex aduerſo probatur quod nedum tempore eius ingreſſus, ſed & profeſſionis, viuebat, & profeſſioni erat præſens pater, qui dicebat nolle filiam profiteri, niſi libenti animo: & quod examinata à ſuo Ordinario, dixerat ſponte profiteri: ſuper quo articulo conſultus reſpondi vt infra.

De iure Canonico hanc habemus concluſio-
1 nem quod puellæ † infra pubertatem poſſunt
à parentibus alicui monaſterio offerri, à quo exire nequeunt vſq; ad pubertatem, contradicentibus parentibus; ſed factæ puberes habẽt facultatem contradicendi: de qua concluſione apparet in c. 2. & c. Significatum; & c. Cum virum: vbi Abb. & cæteri Canoniſtæ. de regul. & tranſ. ad relig. ex qua reſultat deciſio indubitata quod Domina Anna potuit in ætate octo annorum tradi monaſterio, etiam inuita; quæ iam pubes facta cum ſponte profeſſionẽ
2 emiſerit, nec intra † annum, imò neq; poſt nouem annos reclamauerit ad ſuperiores, poſtea non eſt audienda: vt apertè probatur in d. ca. 2. & ca. Cum virum. & illic Abb. in 2. notab. & Imol. in nume. 2. verſic. Si autem coacti. & tantò magis, quia fuit examinata ab Epiſcopo, velata, & benedicta; ſtante quod hilari vultu dixit ſe ſponte velle profiteri quo caſu, dato qđ per metum ingreſſa fuiſſet, in actu profeſſio-
3 nis in præſentia † Epiſcopi, & aliorum ceſſabat omnis metus: ita quod liberè potuiſſet reclamare, ſicut tradunt Doct. in l. Tranſactionẽ. C. de tranſact. & ſic ex huiuſmodi ſolẽnitate non poteſt amplius contradicere. ca. Illud 20. quæſt. 1.

Nec obſtat allegatus metus matris: quia primo reſpondeo; quod viuente patre nullus metus matris poteſt eſſe in conſideratione: nam pater, & non mater habet filiam in pote-
4 ſtate; & ad ipſum, † non ad matrem ſpectat offerre eam monaſterio. Gloſ. in c. addidiſtis. in verbo, mater. & ibi Arch. 20. quæſt. 1. & ſequitur Bellem. ibidem. & in c. 1. ead. q. 2.
5 Secundò reſpondeo quod per præſentiam † patris, & conſanguineorũ ceſſat omnis timor Alex. poſt Bar. in d. l. Tranſactionem. C. de trãſact. & in l. Si cum dotem, §. eo tempore. circa medium. ff. ſol. mat. Curt. in l. Interpoſitas. nu. 13. C. de tranſact. Et hoc maximè procedit iſto caſu, quia conſtat patrem dixiſſe ſe nolle filiã

profiteri

6 profiteri niſi libenter.
Tertiò, reſpondeo quod metus† parentum
nõ eſt ſufficiens ad reſcindendã profeſsionẽ,
niſi præcedat minę aut verbera.c.fin.qui Cler.
vel vouen. & ibi Gl in verbo, Metu regio.cum
Gl.ſeq.& ſequuntur omnes Doct. Bar.in l. 1.§.
quæ onerandæ.ff.quarum rerum.Abb.in ca.Cũ
virum.de regul.& c.Cauſſam matrimonij.& ibi
Innoc.de offic.de leg.& Fel.in 3. declaratione.
& Dec.in nume, 5. dicit hoc eſſe commune di-
ctum.
Quartò, reſpondeo quod aut fundat ſuam
intentionem ad ingreſſum;& ineptè,quia cum
8 eſſet impubes† poterat etiam inuita offerri;
d.c.2.& cum virum. de regul. & ſi facta pubes
non reclamauit intra annum, non eſt amplius
audienda;vt ſupra. Aut metum prætendit poſt
pubertatem:& idem dico,quia poſt profeſsio-
nem per decem annos non reclamauit. Præte-
rea contra ipſam eſt argumentum;nam viuẽte
patre, & matre fecit recurſum ad Superiores
pro exeundo extra monaſterium. Idem etiam
potuiſſet et profeſsionẽ euitaret, vel irritaret:
imò,vt monialis; & in obedientia ſe geſsit; &
8 procuratores † conſtituit: dicitur ratificaſſe
profeſsionem,etiam ſi eam metu feciſſet.Glo.
fin.in c.1.& ibi Innoc.& Abb.nu.13. quod met.
cau. & in dict. cap. 2. de regul. & ſicut auſa
fuit contendere cum matre, ita potuiſſet con-
tendere tempore profeſsionis, quando etiam
pater non fuiſſet viuus: ſed ſolum reclamauit
mortuo patre,& matre,atq; fratre. & tunc quã
do prętendebat hęreditatem ſibi ſpectare:vn-
de clarè conſtat de non ſuo iure, cum ſtatim,
aut ſaltem intra annũ; reclamare debuiſſet d.
cap. Cum virum. de regul.& propterea eſt ex-
cludenda:nã reclamatio ab ipſa facta fuit poſt
9 decem annos à profeſsione: quæ tempore †
profeſsionis erat facienda,quando ab Epiſco-
po fuit interrogata.d.ca.Illud. 20. quæſt.1.vbi
Ant.de But.& in d.c.2.de regul.col. pen. verſi.
10 3.oppone: ſed cum conſenſum † ſuum præſti-
terit; ſtatim ex voto fuit obligata Deo.c.1.17.
q.1.quare ſubintrat illud Sacræ Scripturæ di-
ctum de quo.in c.Magnæ.de vot.ſcilicet, Voue
11 te, † & reddite. Neq; refert reclamatio facta
cum matre, quia vltra quod fieri debet intra
annum & coram Superiore.d.cap. 2.& dicunt
communiter Doctores: cum profeſsio fuerit fa
cta corã patre, qui in aperto dicebat ſe nolle
12 eam profiteri niſi libenter: quo caſu mater †
non poterat filiam offerre. vt de communi at-
teſtatur Innoc.in d.c.2.de regu.in prin.& Abb.
13 num.6.& præſente † Epiſcopo ceſſabat omnis
ſuſpicio metus:vt communiter atteſtatur om-
nes.in d.l. Tranſactionem.quę.C. de tranſact.
& cum per nonnullos annos poſt mortem ma-
tris non reclamauerit, & habitum geſſerit; &
poſt mortem etiam fratris procuratores, vt
monialis, conſtituerit; quo tempore ceſsabat
cauſſa metus, ſi metus matris potuiſſet eſſe i
conſideratione;& ſic conſequenter quando e-
14 tiam fuiſſet in tempore reclamandi extincta †
cauſſa metus, fuiſſet extincta cauſſa reclaman-
di.in c.1.quod met.cauſ.& d.c. Cum virum. &
But.in c.ad noſtram, eod.tit de reg ſed omnia
ceſſant cum ex teſtium probatione cõſtet qđ
ipſa hilari fronte dixit, ſe ſponte velle profite
15 ri: verba enim denotant animum; quia ſunt †
ſigna eorum paſsionum, quæ ſunt in animo.l.
Labeo. ff. de ſuppel. leg. & ex dictis & factis
oſtenditur voluntas.l. De quibus.ff.de leg.l.re-
præhendenda. C. de inſtit. & ſubſtit. & tantò
16 magis quia hilaritas † frontis denotat lætitiã
17 animi.Plin.lib.11. hilaritas † enim eſt exulta-
tio animi.vt dicit Gell.lib.2.c. 27.c afferte. de
præſumpt.Pet.de Barb.conſ.24 nu.1.inter cõſ.
18 matrim. & eò maximè, quia cum profeſsio †
fuerit ſolemniter, & publicè facta requirebat
etiam publicam contradictionem Ant.de But.
in d.c.2. de regul. & præſertim interueniente
examine Epiſcopi d.cap.Illud. 20.q.1. & tradit
Innoc.in d.c.2.de regul.quę omnia tollunt om
nem pręſumptionem meticuloſę profeſsionis;
19 ita quod ſi non contradicatur † antequam de-
tur benedictio; non poteſt amplius profeſsio
impugnari.d.c.Cum virum.de regul.& quando
conſtituit procuratores; fecit actum liberum,
20 quia conſtituere † procuratorem eſt actus li-
21 beræ voluntatis.quæ libera † voluntas eſt cõ-
traria metui l.1.ff.quod met.cau.& ex iſtis acti
bus ſpontaneis introducitur rati habitio. l.
Paulus reſpondit. ff.rem rat.hab. quæ rati ha-
bitio, & metus purgatio in aperto conſtat ex
multiplicatis actibus ſpontaneis factis per de
22 cem annos poſt profeſsionem: nam iteratio †
actuum cum prolixitate temporis demonſtrat
liberam voluntatem mulieris, & eam obligat.
l.Si mulier.C.ad ſen.con.velleia & ibi Bald. &
Salyc.& Bal.in l.2.in 4.quæſt. C.de met.cau. &
cũ teſtes dicant dictã Dominã Annam dictis,
& factis demonſtraſſe liberam voluntatẽ pro-
fitendi; & ratam, & gratam profeſsionem po-
ſtea habuiſſe; non eſt dubitationi locus: quia
23 ex † dictis, & factis voluntas cognoſcitur. l.
pro hærede.§.per.ff.de acquir. hæred.Signoro.
conſ.75.nu.15.Imò quando per metum ingreſ-
ſa, vel profeſſa fuiſſet, ex perſeuerantia in mo
naſterio per decem annos, & vltra, nec in di-
cto tẽpore reclamauerit; ratificaſſe cenſetur,
24 cum poſt emiſſam profeſsionem † meticulo-
ſam ſi per annum ſtet ſine reclamatione, rati-
ficaſſe dicatur.d.c.2.de reg.& c.Conſtat, 1.q.1.
Glo.in c.1.vbi omnes.quod met.cau.& iſtis ad-
ditur quod ipſa poſt decem annos ſupplicauit
Pontifici pro licentia exeundi ad curandam
infirmitatem,& nullum verbum de metu; imò
ſponte aliquando ingreſſa eſt poſtea & egreſ-
25 ſa à monaſterio: quæ † omnia demonſtrãt ani-
mum ſuum liberum monachandi, & contra eã
faciunt

Digitized by Google

faciunt fidem.l.Cum præcum. C. de lib.cau. l.
2.vbi Bar.C.de inſtit.& ſubſt.& obtenta licen-
26 centia † eam præſentando in actis Vicarij, in
qua ipſa promittebat,recuperata ſanitate, re
gredi in monaſterio ; omnia in ea narrata ob-
ſeruare cenſerut obligata. Innoc. in cap. Cum
Olim.verſi:Sed dices.de cenſ.& in ca.Cum ve-
nerabilis,nu4.verſi.Item licet.de excep. Qua-
ré ſtantibus prædictis,& præſertim quia mor-
tua matre,cuius metum allegat,neq; intra an
num, neq; elapſo anno reclamauit, ſed ſolum
poſt duos annos cauſſa hæreditatis;non poteſt
27 amplius † profeſsionem impugnare. text. eſt
apertus.in d.c.3.de regul.& ibi Inno.& alij.ca.
Ad id. de ſpõſ.c.de illis.il 2.de deſpon.impub.
cum Gl.fin.& c.1.in fin.& ibi omnes.de his quę
met.cauſ.& c.conſtat.1.q.1.& ita iuris eſſe cen
ſeo.Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM. LXXV.

Iuſpatronatus an,& quando poſsit cedi?

SVMMARIVM.

1 *Quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt.*
2 *Emphyteuſis pro ſe,& deſcendentibus,non poteſt in eorum præiudicium in alios tranſferri.*
3 *Hæres, verbum, refertur ad quoſcunq; ſucceſſores.*
4 *Hæres, verbum in materia tranſitoria ad extraneos,ad eos etiam tranſit.*
5 *Iuſpatronatus eſt tranſmiſsibilis ad extraneos.*
6 *Succeſſores in materia habili intelliguntur etiam ſingulares.*
6 *Appellatione ſucceſſorum veniunt ſingulares.*
8 *Iuſpatronatus ex facto proprio poteſt transferri in extraneos.*
9 *Iuſpatronatus transfertur in Laicum cum conſenſu Epiſcopi;ſed in Eccleſia, non eſt opus conſenſu.*
10 *Conſenſus ſuperueniens poſt ceſsionem iuriſpatronatus idem operatur vt præſtitus in principio.*
11 *Alteratio iuriſpatronatus non inficit ceſsionẽ.*
12 *Reſeruatio iuriſpatronatus pro ſe,& deſcendentibus intelligitur gradatim.*
13 *Iuſpatronatus tranſit in extraneos,ſi non adſit in reſeruatione taxatiua,tantum.*
14 *Argumentum de feudo,& emphyteuſi ad iuſpatronatum non valet.*
15 *Emphyteuſis tendit ad priuatam vtilitatem, ius patronatus ad publicam,& num.16.*
17 *Illatio de vno ad aliud non eſt bona.*

Deus auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

NObilis Albertus fundauit beneficium ſub tit.S. Cæciliæ ad Altare Conceptionis in Eccleſia Cathedrali, & ſibi, & deſcendentibus & hæredibus, & ſucceſſoribus ſuis maſculis reſeruauit ius præſentandi præsbyterũ de domo, & familia ſua, ſi tempore aduenientis vacationis adeſſet, in d.eius familia,aliàs alterum idoneum, qui celebret ad d.Altare in qualibet hebdomada vnam miſſam pro defunctis, ad ſuffragium animæ.d. fundatoris, & aliorum de parentela; & poſt ipſam fundationem,& dotationem ad 20. annos,ceſsit in vim donationis.d. iuſpatronatum magnifico Domino Ioanni de Caſalibus, cuius filium leuauerat à Sacro fonte Baptiſmatis:& poſtea deceſsit,& adueniente tempore vacationis d. Dominus Ioannes præſentauit Reuer.D.Franciſcum eius nepotem, & Dominus Aloyſius nepos ex fratre d.olim.Domini Alberti,& eius hæres præſentauit Dominũ Petrum eius conſobrinum,prætendens ceſsionem ſupradictam inualidam,ex quo reſeruatio iuriſpatronatus fuerat facta illis de familia,& admiſſa ab Ordinario: vnde quæritur quid iuris?

Et prima facie videretur dicendum illam
1 ceſsionem fuiſſe inualidam,ex regula,Quod †
ſemel placuit.de reg.iur.lib.6.&.ex alia. in ca.
Mutare.eod.tit.& lib. vbi omnes Doctores te-
nent,quod qui ſemel aliud diſpouit in fauorẽ
alterius,non poſsit poſtea contra illud venire
in præiudicium eius; & hoc clarum eſt in feu-
do,& emphyteuſi recepta pro ſe, & deſcen-
tibus:quod ſit ius quęſitum ipſis,ita quod etiã
ſi nõ ſint hæredes iure proprio ſint vocati; nec
2 in eorum † præiudicium poſsit aliquid fieri.
Iaſ.in l.2.col.83.verſi.Septimò quæritur.Salyc.
C.de iur.emph.Alex.in conſ.26.ponderatis. in
5.col.vol.5.& in conſ.106.nu.8.& conſ.107. lib.
4.vbi de communi; & hoc nempe videtur ob-
ſeruandum in caſu præſenti cum adueniente
vacatione beneficij eligendus ſit præsbyter
de familia:quare videtur quod actus totus fa-
ctus ſit fauore familię.

Quibus tamen non obſtantibus contraria
ſententia in iure procedit: nam in materia ha-
3 bili, illud verbum, Hæres refertur † ad quoſ-
cunq; ſucceſſores.l.Hæredis appellatio. la 2.&
l.Sciendum.ff.de verb.ſignif.& ideò in materia
4 † tranſitoria ad extraneos, illud verbum com-
prehendit etiam extraneos.Bar.in l.Gallus. §.
etiam.ff.de lib.poſthu.Cur.Iun.in conſ.4. num.
5 9.ſed iuſpatronatus† de eius natura eſt tranſ-
miſsibile ad quoſcunq; ſucceſſores,etiam ex-
traneos,

Digitized by Google

traneos prout decidunt Doct. omnes in Clem.
Plures de iu. patr. poſt Gl. ibi in ver. Hæredes
Iterum Gl. in c. filijs, & in c. Piæ mentis. ac in
c. Conſiderandum. 16. q. 7. Pet. Anchat. in d.
Clem. Plures. num. 7. & 11. Baro. in c. Perlatū.
num. 4. de iur. patro. Inno. in rub. de iu. patro. in
fin: & plures quos cumulat Rochus de Curt.
de iur. patro. in ver. Ipſe, vel is à quo. num. 17.
fol. mihi 406. ergo nulli dubium eſt, quin iu-
ſpatronatus transferatur ad d. ceſſionarium, q
comprehēditur ſub illis verbis ſucceſſoribus ſ
6 nam ſucceſſores † in materia habili intelligun
tur etiam ſingulares ad tradita per Solam ad
Decreta Sabaudiæ tit. de iu. emphyteu. decre.
Rempub. Gl. vlt. 1. par. num. 5. fol. mihi 42. ſuc-
7 ceſſorum † enim appellatione veniunt etiam
ſingulares. l. Si pupillus. ff. de acqui. hæredi. l.
In conuentionibus. ff. de verb. ſign. l. 1. §. permit
titur. ff. de acq. quoti. Bero. conſ. 65. nu. 55. vol.
1. & Menoch. de adipi. remed. 2. num. 16. Vlte-
8 tius iuſpatronatus † ex facto proprio transfer
tur in extraneos; ſufficit enim quod adſit Epi-
9 ſcopi conſenſus, qui efficit, vt Iuſpatronatus †
transferatur in laicum licet in Eccleſia non ſit
opus conſenſu. Plures pro hac opinione refert
Doctores Io. de Selua. in tract. de benef. q. 5.
par. 1. num. 232. cuius concluſionis rationem
affert idem de Selua. in d. p. 1. q. 6. num. 15. nec
10 refert quod conſenſus † ſuperuenerit poſt ceſ-
ſionem Iuriſpatronatus quia idem operatur
ac ſi foret præſtitus in principio ſic notat. Io.
de Selua. d. q. 6. n. 17 & 23. & Rot. in antiq. eod.
tit. dec. vltim. Et valeret ipſa donatio, ſeu
ceſſio, etiam ſi poſt erectionem facta fuiſſet
aliqua alteratio; vtpotè ſi beneficium ex ſim-
11 plici factum fuiſſet curatum: quia † alteratio
eam non impediret, vt in cap. Vnico. eod. tit.
in 6. quare remanet concluſio pro validitate
donationis, & ceſſionis: nam & ſi in ipſa ere-
ctione, & reſeruatione dictum fuiſſet pro ſe, &
filijs; pater primus erigens poſſet illud cede-
re in extraneos quia in huiuſmodi materia re
12 ſeruatio † intelligitur gradatim facta, ſcilicet
primò pro ſe. Secundò pro filijs: ſed viuente
ipſo primo, nullum ius eſt acquiſitum ſecun-
do, adeo quod cum ſecundus ius non habeat,
nullum ei ſit præiudicium; & per primum libe
rè poteſt in alium transferri. Cald. in terminis.
in conſ. 19. de iurepat. & Anch. in conſ. 81. &
iſtam opinionem tenuit Lamb. in eodem trac.
13 & maximè quando † non ſit poſita taxatiua
tantum. in lib. 1. artic. 6. 2. q. priu. 2. part. nu.
9. & in artic. 4. num. 4. & Roch. de Curt. in loco
ſupra allegato.
14 Nec valet argumentum † de feudo, vel em-
phyteuſi ad iuſpatronatum, vt refert ipſe Lāb.
in d. artic. 6. num. 5. 6. & 7. quia emphytheuſis
15 tendit † ad priuatam vtilitatem: & iuſpatro-
natus ad publicam, & augmentum cultus diui
16 ni: vt homines † inducantur facilius ad fundā-
das Eccleſias, vt in c. 3. huius tituli: & alias
cauſſas adducit ipſe Lamb.
Neque obſtat, quod tempore vacationis v-
nus de familia ſit præſentandus: quia de vno
17 † ad aliud non infertur. l. Papinianus exuli,
cum ſimilibus. ff. de minor. & hoc non tangit
iuſpatronatum ſed ſolam præſentationem. Et
quamuis tranſeat in extraneos, poſſunt nihilo
minus præſentari illi de familia: Quare conclu
do prędictam ceſſionem valere ex ſupradictis.
Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM LXXVI.

Statuta laicorum non valent contra libertatem
Eccleſiaſticam.

SVMMARIVM.

1 *Incendium præſumitur in dubio eueniſſe culpa in-
habitantium.*
2 *Conductor tenetur adhibere diligentiam, ne res
conducta damnificetur.*
3 *Conductor tenetur domum conductam ab igne cu-
ſtodire.*
4 *Villa non tenetur ad emendationem damni occa-
ſione ignis.*
5 *Villa non tenetur quando ignis clam ſit immiſſus.*
6 *Villa tenetur quando ignis palam ſit immiſſus.*
7 *Nemo tenetur pro crimine alterius.*
8 *Villa tenetur loca tuta reddere.*
9 *Intereſt reipublicè, vt villa à malis hominibus
purgentur.*
10 *Commune debet adhibere diligentiam ne commit-
tatur incendium.*
11 *Statuta laicorum contra libertatem Eccleſiæ ob-
ſeruari non poſſunt.*
12 *Statuta, quæ prohibent clericis vti priuilegijs,
ſunt contra libertatem. & num. 18.*
13 *Eccleſia vniuerſalis intelligitur de prælatis.*
14 *Clericis fuit conceſſum vti priuilegijs fauorabili-
bus.*
15 *Statutum arctans iudicem ad denegandum cleri-
cis minus ius, quàm laicis, eſt contra liberta-
tem.*
16 *Clerici vti poſſunt ſtatutis laicorum. & num. 17.*
19 *Inferior non poteſt ſua conſtitutione ligare ſupe-
riorem.*
20 *Effectus ſufficit, qui magis attenditur quàm ver-
ba. & num. 21.*
22 *Intentio ſtatuentium debet eſſe cum iure commu-
ni conformis.*
23 *Interpretatio contra propriam verborum ſigni-
ficationem ſit, vt attendatur intentio ſtatuen-
tis.*
24 *Verba ſequentia recipiunt interpretationem à
præfatione.*
25 *Statuta dicuntur approbata ab effectu.*
26 *Delictum præſumitur quemlibet ſcire, quando à
maiori*

maiori parte. ſciatur.
27 *Prælatio legis dicitur anima, & cauſſa finalis.*
28 *Omnis diſpoſitio ſtatuti reſtringitur ad exordium.*
29 *Generalitas reſtringitur ad ſpecificata.*
30 *Clericus non dicitur forenſis.*
31 *Domicilium quilibet dicitur habere vbi rem habet.*

Dominus illuminatio mea.

PACTI SPECIES.

Reuer. Dominus Paulus Leonius Patauienſis, Epiſcopus Ferrarienſis habet quædam bona in Terra Noui cum domo, & fœnili; quæ locauerat cuidam Ronchino; & ignis in ea fuit poſitus, & tota combuſta. Quare inſtat ædificia huiuſmodi reſarciri à Villa, ſeu communi, vigore etiam ſtatuti Ferrarienſis, quod obſeruatur in d. Terra: cui opponitur; ſtatuta non ſuffragari; quia ex eadem diſpoſitione ſtatutum eſt, clericos illis vti non poſſe, niſi Epiſcopus in ſynodo ſua ea approbauerit, pro qua difficultate conſultus, reſpondi, vt infra.

Et ad elucidationem præſentis caſus contra Reuerendiſſimum Epiſcopum multũ facit
1 vltra ſtatutum, quod in dubio † incendiũ præſumitur proceſsiſſe culpa inhabitantium. l. Nã, & ſalutem. ff. de offic. præf. vigil. cum alijs, quæ allegari poſſent, & maximè quando ille, qui
2 habitat, ſit ipſius rei conductor, qui tenetur † adhibere diligentiam ne res conducta damnificetur, alias ipſe tenetur ad emendationem l. ſi ſeruus ſeruum, §. ſi quis inſulam. ff. ad l. Aquil. l. Qui ædes. cum alijs ſimilibus. ff. de incend. ruin. naufrag. Bal. in l. Si creditor. num. 1. poſt prin. C. de pigno. actio. Abb. in c. 2. nu.
3 8. de poſſ. & præcipuè tenetur † conductor domum conductam ab igne cuſtodire. l. Si vendi-
4 ta, ff. de peric. & commod. rei vend. Villa † enim non tenetur ad emendationem, Bal. qui præcisè conſuluit pro ea in conſ. 148. & 149. vol. 2. ſecundum modernam impreſsionem, qui eſt vi-
5 dendus, & indifferenter, quando † clam ignis ſit immiſſus. Bar. in l. 1. §. Reciſorum. ff. ad ſena tuscon. Silleian. Bal. in l. Si quis non dicam rapere. num. 6. C. de Epiſc. & Cler. Rom. in conſ. 7. num. 4. verſ. Aduertendum tamen, nam vt vil-
6 la † teneatur debet probari, quod ignis fuerit palam immiſſus, & quod villa poterat prohibere, & non prohibuit. Raim. in d. l. 1. §. Item illud. ff. ad Silleian. Et tantò magis, quia nemo
7 regulariter tenetur † pro alterius crimine, Auth. vt null. iud. §. Quoniam verò. & ibi Gl. coll. 9. l. Sancimus. C. de pœn.

Quibus tamen non obſtantibus in præſenti caſu, mea quidem ſententia, villa tenetur,
8 † quæ debet loca tuta reddere, & eſt cõmune dictum, vt per Abb. in c. 1. num. 8. cum ibi notatis. de reſtit. ſpol. & tradit Calcan. in conſ. 39. & conſ. 63. Bar. in l. Ne quid. num. 8. ff. de incẽd.
9 ruin. naut. Intereſt † enim Reipublicæ, vt Caſtra, & villæ purgentur à malis hominibus. l. Congruit. ff. de offic. præſ. ex quo ſequitur quod
10 commune † tenebatur adhibere diligentiam, ne committeretur incendiũ. arg. l. 1. C. de peric. tut. l. Quidam decedens. §. fin. ff. de admin. tut. & tantò magis ſtante ſtatuto; & ad præſentem caſum tradit in terminis, Bal. in conſ. 374. in 2. vol. incipit. Quoddam fœnile, atque magis, quia ignis extrinſecus immiſſus fuit, & fœnile erat inhabitatum. Nam ex diſpoſitione ſtatuti ſufficiebat vnum eueniſſe, vt villa teneretur ſcilicet, vel quod ignis in domo habitata extrinſecus fuiſſet immiſſus, vel in domo inhabitata quomodocunque. Et non aduerſatur aliud ſtatutum, in quo diſponitur, quod clerici nõ gaudeant beneficio ſtatutorum, niſi etiã contra ſe in ſynodo approbent omnia in volumine contenta, neque ſuffragentur forenſibus, quia multipliciter reſpondetur, & primò
11 Statuta laicorum † contra Eccleſiaſticam libertatem ſunt nulla, & obſeruari non poſſũt ſine interitu animæ, c. Nouerint. cum alijs ſimi-
12 libus, de ſent. excomu. ſed ea quæ diſponunt † contra libertatem Eccleſiæ, quæ prohibeant clericis vti priuilegijs eis conceſsis, vt expreſsè Innoc. in d. c. Nouerint. dum dixit; quod illa ſtatuta dicuntur contra libertatem Eccleſiæ; quæ ſunt contra priuilegia conceſſa vniuerſali Eccleſiæ, ſiue à Deo, ſiue à Papa, ſiue ab impe-
13 ratore, & vniuerſalis Eccleſia ad hunc effectũ, intelligitur de Prælatis, vt expoſuit S. Ioan. Chriſo. in c. 18. Matth. in illis verbis ſcilicet, ſi peccauerit in te frater tuus, dic Eccleſiæ, Vel de Sacerdotibus in genere; vt expoſuit Gl. 1. in c. Si peccauerit. 2. q. 1. & refert Iacob. de Ancil. lib. 8. artic. 4. poſt principium, Quibus
14 clericis † per modum priuilegij fuit conceſſũ vti beneficio ſtatutorum laicorum in fauorabilibus, ſicut tradit Lap. alleg. 10. & eum ſequitur Dec. cum multis per eum allegatis in conſ. 1. colum. 4. verſ. Sed tamen his minimè obſtantibus, Immò dicit Lap. in ea allegatio-
15 ne ad num. 20. quod ſtatutum † laicorũ quod arctat iudicem ad denegandum, vel reddendũ minus ius clericis, quàm laicis, eſt contra libertatem Eccleſiæ, qui vlterius in allegatione 92. demonſtrat talia ſtatuta eſſe contra libertatẽ Eccleſiæ, quæ non ſunt obſeruanda. Sicut dicit Felin. in c. Eccleſia. S. Mariæ. num. 42. de conſti.
16 Papa enim conceſsit, quod clerici † gaudere poſsint ſtatutis laicorum, vt in c. Conſtitutus. de in integ. reſtit. & in c. Dilecti. de for. comp. de quo Abb. in d. c. Conſtitutus. in 5. notabili.
17 & † Imperator in Auth. ſtatuimus; ad finem,

C. de

C. de Epiſc. & Cler. & multa ad hoc allegat
Felin. & Abb. in c. Eccleſia S. Mariæ. de con-
ſtitut. & notabiliter Iacob. Alb. in conſ. 8. à
num. 3. ad finem. & ſuſius Boſ. in lib. var. reſol.
tit. de principe. nume. 220. vbi ex allegatis o-
ſtenditur ea eſſe contra libertatem Eccleſiæ;
18 quæ infringunt † vti non poſſe ſtatutis laico-
rum ſibi fauorabilibus, & cum eis concordat
Anc. in conſ. 61. Iſta quæſtio, ex quibus datur
intelligi d. Reuerendiſsimum vti poſſe ſtatuto
diſponente villam teneri ad reſtaurandum
damnum per incendium datum: & eſt commu
ne dictum atteſtante Capra. in ſuis concluſio-
nibus conclu. 15. vbi à num. 24. vſque ad 35.
cum regulis, & limitationibus progreditur. Et
ei non obeſt aliud ſtatutum, quod ſcilicet cle-
rici gaudere non poſſint beneficio ſtatutorũ,
niſi Epiſcopus ea approbet in ſua ſynodo. qa
hac prohibere non poteſt: ex prædictis, & etiã
infra dicendis.
Nam Epiſcopus non arctatur ex hoc in ſy-
19 nodo conſtituere; quia inferior † non poteſt
ligare ſua conſtitutione ſuperiorem: c. Infe-
rior. 21. diſtin. neque ei legem imponere. c. Ve
nientes. de iureiur. & ſic etiam ſi ſtatuta in ſy-
nodo non eſſent approbata; non poſſet illud
ſtatutum tollere priuilegia clericis conceſſa,
vt ſcilicet, vti poſsint etiam ſtatutis laicorũ.
Et dato quod laici id ſtatuere potuiſſent,
non tamen d. Reuerendiſsimus prohibetur,
vti beneficio ſtatuti obligãtis villam: etiam ſi
ſpecialiter in ſynodo non ſit compræhenſum;
20 nam ſufficit † effectus. l. Si tamen ſine culpa. ff.
21 de ædili edict. qui magis † attenditur quam
verba. l. Si filiusfamilias. la prima. ff. ad Senat.
conſ. maced. in fine: ſed ſtatuta ipſa ſeruãtur
etiam cõtra clericos in foro ſeculari: ergo &c.
Et hoc maximè procedit ſecundum intentio-
22 nem ſtatuentium, quæ † intentio debet eſſe
conformis iuri communi. c. Cum dilectus. de
conſuet. & nulla poteſt intentio eſſe, niſi quod
clerici etiam contra ſe ſubeant ſtatuta; prout
ſequitur Socin. in conſ. 97. abundè, & ſubtiliter
in principio. colum. 2. volum. primo. quoniam
23 etiam † contra propriam verborum ſignifica-
tionem fit interpretatio, vt attendatur inten-
tio legislatoris. c. Intelligentia. de verb. ſignif.
& talis, ne ſtatutum reddatur irrationabile. c.
Erit autem. 4. diſtin. quod debet ſemper eſſe
commune omnium ciuium. vt ibi in textu: id
quod ſummitur in præfatione. d. ſtat. in quin-
ta Rubrica: dum diſponitur, quod qui vult vti
beneficio ſtatutorum, & alterius illud etiam
24 in fauorem conferentis recipiat, à qua † præ-
fatione verba ſequentia recipiunt interpreta
tionem. l. Item. §. fin. ff. de pact. l. Titia. §. Idem
reſpondeo. ff. de verb. oblig. Sed quis ignorat
huiuſmodi ſtatutum etiam contra perſonas
Eccleſiaſticas obſeruati de facto; cum nuper-
rimè pro reſarciendo fœnili Illuſtriſsimæ Do-
minæ Marphiſæ moniales Sanctæ Claræ, pro
poſſeſsione, quam habent in illã villa, & ego
ipſe pro beneficio Sanctæ Magdalenæ, onus
ad proportionem ſupportauerimus? ita quod
25 ex effectu † ſtatuta ſunt approbata, ergo, &
perſonæ Eccleſiaſticæ contra laicos eodem ſta
tuto vti poſſunt. cap. Cum veniſſent. de eo,
qui mitt. in poſſeſsio. & diffuſè colligitur ex
allegatis per Tiraq. de retract. conſang. §. 1.
Gloſ. 13. num. 2. & quando denegatur huiuſ-
modi beneficium, dicitur venire contra liber-
tatem Eccleſiæ, ex ſupra allegatis; & tradit
ipſe Tiraq. vbi ſupra; quia tollitur priuilegiũ
à iure communi conceſſum. vt dixi, & eſt
theorica Bart. in l. Nequid. ff. de incend. ruin.
nauf. vbi dicit, quod villa tenetur ad emen-
dationem damni dati in ea, ſi ſciuerit deli-
26 ctum in ea commiſſum; & ſciuiſſe † præſumi-
tur, ſi publicè a maiori parte ſciatur, & eſt
commune dictum, vt per Abb. in cap. 1. nume.
octauo. de reſtit. ſpol. & multa ad propoſitum
adducit Rimin. in conſil. 391. numero 13. &
præcipuè textum in l. Iure prouiſum. C. de Fa-
bricen. libro vndecimo. Immò ex diſpoſitio-
ne ſtatutorum repetitur cautum, quod clerici
gaudeant eorum beneficio; dum in præfatio-
ne dicitur, quod clerici admittantur ad bene-
ficium ſtatutorum, quatenus ea etiam contra
27 ſe patiantur. Quæ præfatio † dicitur ratio,
vt cauſſa finalis ſtatutorum. Alex. in conſil. 7.
numero quinto. in ſecundo volum. Bald. in l.
final. numero 2. ff. de hæredita. inſtitu. Lap.
in prædicta allegat. 101. numero 24. verſiculo
circa ſtatutum, deciſ. pedam. 52. numero 10.
28 & 11. omnis enim † diſpoſitio ſtatuti reſtrin-
gitur ad exordium. ſecundum allegata, & ma-
xime per Lap. in prædicta allegatione 101. &
ſic ſtante quod in effectu ſtatuta laicorum ſer-
uantur etiam contra clericos; reſultat indubi-
tata concluſio, quod etiam ſecundum diſpoſi-
tionem ſtatutorum clerici ad eorum benefi-
cium admittantur. & præſertim omnis eorum
generalitas, reſtringitur quo ad clericos, ad
ſpecificata; dum voluerunt ſequi diſpoſitionẽ
Bullæ Bonifacij; quæ conceſſa fuerat Ferra-
riæ: quæ tamen non prohibet caſum præſentẽ;
29 & generalitas † reſtringitur ad ſpecificata. l.
Legata. ſecundo reſponſo. ff. de ſuppel. leg.
Bat. per illum textum. il primo. l. Quæſitum. §.
final. colum. 4. ff. de fund. inſtrum. & hoc pro-
bat textus in l. In toto iure. ff. de regul. iur.
vbi Dec. numero ſeptimo. cum ibi per eum al-
legatis. ſit vt diſpoſita per generalitatem,
quo ad clericos, non excedant diſpoſita in
Bulla prædicta, ergo non comprehendit caſum
de quo agitur.
30 Neque clericus † dicitur forenſis, licet non
ſit ſub iuriſdictione laicorum; vt latè probat
Dec.

Deci. in conſil. 114. numero primo, propè finem. & in hoc multa poſſent allegari, quando dubitaretur. Reuerendiſsimus Epiſcopus igitur, licet Ferrariæ reſideat, dicitur etiam diſtrictualis Carpi, & Noui, reſpectu honorum:
31 quia quiſquis† dicitur habere domiciliũ, vbi rem habet, & ibi conuenire, & conueniri poteſt. Innocen. in cap. Ex parte. de for. compet. & latè Bathol. Cœpo, de ſeruit vrban. præd. cap. 27. cap. fin. de for. compet. l. fin. C. vbi rem act. & hæc tantò magis procedunt cum beneficiũ huiuſmodi, etiam de iure communi, ſit conceſſum, vt ſupra probauimus; quod tolli non poteſt ſine fractione libertatis Eccleſiaſticæ, & interitu animæ: vndè putò Reuerendiſsimum Epiſcopum fouendum eſſe. Saluo, &c.
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXVII.

Coloni Eccleſiarum, An ſoluant Gabellas?

SVMMARIVM.

1 *Coloni ſoluunt Gabellam pro fructibus.*
2 *Emphytheuta Eccleſiæ grauari poteſt à Domino.*
3 *Emphytheuta Eccleſiæ non ſoluit Gabellam, nec etiam pro melioramentis. & num. 5.*
4 *Emphytheuta priuati tenetur ad Gabellam.*
6 *Res tranſit cum ſua immunitate.*
7 *Coloni partiarij Eccleſiæ non tenentur ad Gabellam. & num. 8.*
9 *Coloni rerum exemptarum, ſunt etiam exempti.*
10 *Priuilegium conceſſum rei, tranſit ad omnes eam poſſidentes.*
11 *Coloni rerum Principis ſunt exempti.*
12 *Maior eſt præeminentia Eccleſiæ, quam Principis.*
13 *Conſuetudo habet vim priuilegij.*
14 *Conſuetudo attenditur in contractibus.*
15 *Vſus immemorabilis eſt conſuetudo.*
16 *Vna pars populi poteſt introducere conſuetudinem.*
17 *Ruſtici faciunt ſibi conſuetudinem.*
18 *Collegium priuatum facit ſibi conſuetudinem.*
19 *Obſtetrices faciunt ſibi conſuetudinem.*
20 *In priuatis non cadit præſcriptio, ſed conſuetudo, ſicut in vectigalibus.*
21 *Conductores Gabellarum, innouando cadunt in pœnam exilij.*
22 *Noua vectigalia dicuntur ea, quæ non erant in vſu.*
23 *Gabellarij exigentes ea, quæ non erant in vſu, tenentur ad reſtitutionem.*
24 *Opinio Federici in conſ. 111. non procedit in rebus priuilegiatis, ſed in perſonis.*
25 *Exemptio Eccleſiæ, eſt de iure diuino, canonico, & ciuili. & num. 26. & 27.*
28 *Sua dicuntur ea de quibus poteſt ad libitum diſponere.*
29 *Fructus coloni ſunt hypothecati domino pro honorantia.*
30 *Fructus dicuntur deductis expenſis.*
31 *Colonus partiarius, non ſubit onera pro fructibus.*
32 *Colonus ſolum tenetur pro fructibus ſuperabundantibus operum, & expenſarum.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

CONductores Gabellarũ Terræ Carpi inſtant colonos Eccleſiarum ſoluere Gabellã pro Beſtijs venditis; ad quam coloni prætendũt non teneri, & requiſitus reſpondi, vt aliàs & infra.

Si quidem Feder. de Sen. in conſil. 111. incipit, An diœceſanus: num. 9. tradidit quod pars qua contigit colonis, non ſit priuilegiata; ita vt ait Rip. in 3. libro. reſponſ. in 2. reſponſo. de
1 Eccleſ. ædific. coloni † pro fructibus à ſolo ſeparatis, qui ſunt ſui, Gabellam ſoluere debent. eoſque cum Specul. titu. de immun. Eccleſ. ad finem, ſequutus eſt Nat. in conſ. 218. nu. 8. in 2. volum.

Sed in contrarium ſtat veritas, vt infra patebit; & cõcluſio procedit tã pro emphytheutis Eccleſiæ, quàm colonis; nam quòad emphytheutas firmatur regula, quod nemo debet duplici onere grauari: vnde emphytheuta dupliciter grauaretur, ſi dominus temporalis eũ
2 grauare poſſet; cum, & ipſe † onerari valeat ab Eccleſia; ita eleganter tradit Bart. in l. Priuatæ. C. de excuſat. mun. lib. 10. & eum in terminis ſequutus eſt Petr. de Vbald. in conſil. 2. de collect. vbi in fortioribus terminis concludit emphytheutam Eccleſiæ pro ſe liuellata ne-
3 dum ad Gabellam non teneri, ſed neque † pro melioramentis in ea factis, & eum refert, & ſequitur Boſ. in lib. variar. reſolut. tit. de prin. numero 128. qui dicit quod licet emphytheu-
4 ta † priuati ſecundum aliquos ad datia teneatur per l. 2. Cod. de iur. emptio. iuncta Gloſ. in
5 verbo, Apocaſ. id tamen fallit† in emphytheuta Eccleſiæ, ad doctrinam Bart. in l. Licitatio. §. fin. ff. de publ. & ita ſcriptum reperitur ab Anton. Scap. de iur. non ſcript. titu. de princip. & illorum poteſt. cap. 29. & à Pet. Duen. in reg. 100. in 1. 2. & 3. ampliat. & eſt ſumma ratio quia
6 res eſt immunis, & tranſit† cum ſua immunitate, vt infra dicitur.

Et

Et prædicta concluſio procedit etiam pro
7 colonis partiarijs, qui † non tenentur ad Gabellam pro fructibus in re Eccleſiæ perceptis. ad tradita per Ducn. in regula prædicta. & Boſ. eod. tit. de prin. num. 174. dicens quod quando priuilegium immunitatis eſt datum rebus, co-
8 loni, qui res ipſas colunt † ſunt etiam exempti; & ita conſuluit Ferrariæ in caſu contingẽti pro æquite hyeroſolomitano, de Sacratis. Decian. in reſponſione. 51. lib. 3. qui eſt videndus. Grat. reſponſ. 130. nu. 6. 7. & 8. libr. 1. & hæc fuit opinio Gl. in Clem. 1. in verbo, Excolentes. de decim: quæ communiter eſt approbata, vt refert Socin. in conſ. 297. Viſo priuilegio. col. 2.
9 dicens quod ſi terræ † ſint exemptæ, coloni eas excolentes gaudent priuilegio. & idem dixit Abb. in c. Ex parte. il 1. nu. 4. & 5. & ibi Imol. nu. 14. de decim. & iſtam opinionem tenuit Rot. deciſ. 363. aliàs 5. de priuil. in antiq. dicens qđ
10 priuilegium † rei conceſſum ſequitur rem ad quẽcumq; vadat. & ſequitur Abb. in conſil. 9. vol. 1. ver. ad ſecũdum de colono. de qua te eſt text. Clarus in l. Aetatem. §. rebus. ff. de cenſ. dicens quod priuilegium datum rebus, nunquã extinguitur; & ſic immunitas fundo conceſſa tranſit ad quoſcunq; l. 1. §. permittitur. ff. de aq. quot. & eſtiu. vbi quod prædijs datur non extinguitur cum perſona: de quo latè ſcripſit Decian. in d. reſponſ. 51. num. 14. & ipſi conductores Gabellarum in dies probant, quia con-
11 ductores † poſſeſsionum Principis, & coloni, non ſoluunt aliquam gabellam, ex priuilegio conceſſo rebus Principis. l. Semper. §. conductores cum. §. ſequenti. ff. de iur. immun. l. 1. C. de priuil. dom. aug. libr. 11. & clarum eſt quod
12 ineſt maior † præeminentia in Eccleſia quàm in principe. c. Duo ſunt. & c. ſeq. 96. diſtin. & cõſequenter idem, & imò magis ſeruare debent colonis Eccleſiarum.

Adeſt etiam immemorabilis conſuetudo in d. terra, vt coloni prædicti non ſoluãt pro quã
13 titate honorantię, quæ habet † vim priuilegij à principe emanati. c. Super quibuſdam. § præterea. & ibi Gl. de verb. ſigniſ. Ferret. in conſil. 349. num. 18. in 2. part. Caputaq. deciſ. 56. nu. 2. in 3. part. & eadem eſt ab iſtis modernis conductoribus obſeruanda: quia in contractibus
14 † attenditur conſuetudo. ad notata per Parid. de Put. de Synd. §. Conſuetudo. num. 5. licèt aliqui dixerint illam verè non eſſe conſuetudinem, quæ ab vniuerſitate populi non ſit introducta, ſed habere titulum præſcriptionis. nam Balb. in titulo de præſcript. in 2. part. princ. q.
15 4. nume. 4. ad finem concludit, quod vſus † tanti temporis cuius initij non ſit memoria, eſt propriè conſuetudo: & quod ſufficiat allegare quaſi poſſeſsionem non ſoluendi, etiam ſine Principis ſcientia quod ſequitur Alex. in con-
16 ſil. 6. num. 8. in 1. volum. Imò vna pars † populi poteſt inducere conſuetudinem in his, quæ ad eam pertinent: ſicut notat Bart. in l. 2. n. 18. ver. Iuxta hoc quæro, an certa pars populi. C. quæ
17 ſit long. conſuet. ſicut videmus quod ruſtici † faciunt ſibi conſuetudinem in modo teſtandi.
18 l. fina. Cod. de teſtamen. & collegium † priuatum. vt atteſtatur Abb. in ca. Quæ in Eccleſia-
19 rum. num. 7. de conſtitut. & obſtetrices † etiam ſibi faciunt conſuetudinem. l. 1. §. 1. ff. de variat. & extraord. cogn. in quibus non cadit præſcriptio ſed conſuetudo. Bal. in conſi. 270. nume. 1. volum. 3. Dec. in conſil. 48. nume. 2. dicens quod
20 in † vectigalibus non cadit præſcriptio. Ex quibus patet quod dicti gabellarij fruſtra tentãt dictos colonos grauare, qui neq; poſſunt innouare ex pactis cum Sereniſsima Camera initis, quæ eis locauit iuxta ſolitum, & innouan-
21 do † incidunt in pęnam exilij perpetui. l. fina. c. Nou. vectig. Imponere enim noua vectigalia ſolus Princeps poteſt. vt refert Bettach. in ti-
22 tu. de Gabell. in princ. 1. part. & illa † dicuntur noua vectigalia, quæ non erãt in vſu: vt notat Bald. in conſil. 270. nume. 3. & ſi quid exigunt †
23 quod non fuiſſet in vſu, tenentur ad reſtitutionem. Capic. deciſ. 148. num. 2 ex quibus remanet indubitata concluſio quod coloni Eccleſiarum, ſicut nec emphytheutę tenentur ad aliquam gabellam pro fructibus recollectis in re Eccleſiæ.

24 Nec obſtat † dictum Fed. de Sen. in allegato conſil. 111. quia ſi contra prædictam concluſionem interpretatur, ab omnibus reprobatur. in l. Placet. C. de Sacroſ. Eccleſ. ſed procedit ſolum in caſibus, quando priuilegium ſit conceſſum perſonæ, & non rebus; vt atteſtatur Boſ. in eod. tit. de princ. num. 174. & Iacob. Graff. in 1. parte. lib. 2. c. 125. num. 28. in deciſ. aureis. ſecùs verò ſi ſit datum rebus, quod nunquam extin-
25 guitur: & priuilegium † exemptionis conceſſum rebus Eccleſiæ, eſt de iure diuino, vt patet. in Geneſi c. 47. propè finem. ibi abſq; terra
26 ſacerdotali & de † iure Canon. vt in ca. non minus de immun. Eccleſ. & c. Quanquam. de cẽſ. in 6. & in omni iure Canonico, & etiam de iu-
27 re † Ciuili, d. l. Placet. & l. Priuilegia. C. de Sacroſan. Eccleſ. & l. 2. & in auth. item nulla Communitas. C. de Epiſc. & Cler.

Imò quandocunq; dictũ Federici procederet ẽt in priuilegijs rebus cõceſsis, qđ tñ eſſet abſurdũ, non poſſet habere locũ niſi in ea par-
28 te, quæ verè eſſet colonorũ; & illa † dicuntur ſua de quibus quis ad libitũ poteſt diſponere.
29 l. Is qui ſuis numis. ff. de manumiſ. ſed fructus † contingentes colono ſunt domino hypothecati pro honorãtia: ſicut cõtingẽtes emphytheutę. pro ſoluẽdo liuello, ſeu Canone. l. Si in lege. §. Si colonus. cum ſua Gl. ff. locat. & ſi dictũ procederet ſolum pro illa parte quæ deducta honorantia, & liuello ſupereſſet; & ita ſentit Imol. in Clemen. 1. de decim. num. 14. verſi. Si autem ſint cenſuales, vbi dicit quod coloni non te-

Digitized by Google

nentur ſoluere decimã de cenſu,quem ſoluũt religioſis: ſed ſolum quatenus vltra valorem
30 cenſus percipiunt.Imò fructus† non dicuntur niſi deductis expenſis. Gl.in ca.Grauis.in verbo,fructus.de reſtitut.ſpol & tradunt communiter Doct.in l.Fructus.ff.ſolut.matrim. & notat Bart.in l.Si merces.§ vis maior.ff.locat. & ſequitur Bertach.in tit.de Gabell.in 2.memb. 8.part.princ.nume 8.& fuit ita deciſum in Pedam.deciſione 83. vbi dicitur quod colonus
31 † partiarius non debet ſubire onera pro fructibus perceptis coloniæ; quia eos habent loco operum, laboris, & ſumptuum in cultura
32 factorum; concludens, quod ſi quid eis † ſupereſſet; eorum ratione ſuperabundantiũ deberent onera ſubire; & idem tenuit Angel.de teſtam.in Gl.21,num,13.Ex quibus datur intelligi, quod quãdo opinio Federici valeret in colonis Eccleſiæ,non procederet tamen niſi pro fructibus habitis ſoluta honorantia, & deductis expenſis.

Neq; obſtat Rip.in allegato reſponſo 2. de Eccle.ædific.cum Natt.conſ.218.quia loquuntur de onere perſonali.Imò ipſe Nat.ibi.nu.7. fatetur doctrinam Barto. in d.l.Priuate.C.de mun.& hon.procedere in oneribus, quæ imponuntur colono pro rebus Eccleſiæ:alia verò pro his, quæ imponuntur ipſi colono. & Rip. vlterius loquitur de colonis, qui vendebant vinum cauſſa negotiationis; vt ibi.num 17.quo caſu nec etiam Clerici ſunt immunes.Vnde reſtat indubitata concluſio,quod iniuſtè Gabellarij agunt in caſu propoſito; & quod coloni non tenentur ad petitam gabellam.& maximè quia princeps habet ſuperiorem; vt dixi in fine conſ.71.& ex alijs ibi annexis: & ita iuris eſſe cenſeo.Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LXXVIII.

Hypotheca an amplectatur bona emphyteutica Eccleſiæ?

SVMMARIVM.

1 *Bona emphyteuſis Eccleſiæ hypothecari poſſunt.*
2 *Hypotheca ſimpliciter facta de omnibus bonis,nõ amplectitur bona emphytheutica Eccleſiæ.*
3 *Hypotheca in bonis Eccleſiæ ſine conſenſu Epiſcopi non valet.*
4 *Quæ ſpecialiter obligari non poſſunt,non veniunt in generali obligatione.*
5 *Hypotheca ſpecialis in melioramentis,valet.*
6 *Reſoluto iure dantis,reſoluitur ius accipientis.*
7 *Voluntas domini ſuper re deuoluta,inſpicitur etiã ex coniecturis.*
8 *Alienatio emphyteuſis irrequiſito domino, inducit caducitatem ipſo iure abſq; ſententia.*
9 *Reſoluto iure dantis voluntariè, non reſoluitur ius accipientis;ſed ſolum ſi neceſſariò; ideſt coactè,medio iudicio.*

Da mihi Domine virtutem.

FACTI SPECIES.

DOminus Claudius pro certis pecunijs obligauit omnia ſua bona Domino Thaddæo, in quibus bonis erant quædam bona emphytheutica Eccleſiæ, ſeu Monaſterij Sanctę Claræ: vnde quæritur an ex dicta generali hypotheca, dicta bona emphytheutica ſint compræhenſa?

Pro qua reſolutione prima facie videtur bo
1 na huiuſmodi hypothecata intelligi debere;ad Gloſ. communiter approbatam in l.3.in verbo.alijs vendere.Cod.de iur.emphy. & tradit Iul.Clar.in ſua pratica.§.Emphyteuſis.quæſt. 18.& ſequitur Emanuel Soarez.in libr.recept. ſent.in verbo emphyteuſis.nu.105.Sed pro veritate in præſenti caſu ſtat opinio contraria:
2 nam quando hypotheca † ſimpliciter eſt facta in tota re debitoris, nunquam intelligitur facta de bonis Eccleſiæ.l.fin.C.de reb.alien.non alien.c.Nulli.de reb.Eccleſ.non alien c.Abbatibus,12.q.2 Bero.q 95.Caputaq.deciſ.17.in 2.part.Alex.conſ.4.num.6.in 3.vol.ſicut etiam
3 hypotheca † facta in tota re emphyteutica Eccleſiæ ſine conſenſu Epiſcopi non valeret.d.c. Nulli.& c.Abbatibus.quia ea, quæ ſpecialiter
4 † obligari non poſſunt, non veniunt in generali obligatione.l.Speciem.C.quæ res pignor. oblig.poſſ. ſecùs verò ſi obligatio in ſpecie de re emphythentica fuiſſet facta;quia in melio-
5 ramentis † tantum valeret. etiam domino irrequiſito.Iaſ.in l.3.nu.82.& 83.C.de iur.emphy.ſed ſi emphyteuſis deuolueretur domino cum melioramentis,hypotheca eſſet extin-
6 cta:quia reſoluto † iure dantis, reſoluitur etiã ius accipientis.Alex.in conſil.173.num.5.& 6. volum.2.vbi declarat.l.Lex vectigali ff.de pign.& concludit quod quando emphyteuſis deuoluitur propter delictum emphyteutæ, quod etiam ius pignoris iam dudum conſtitutum eſt reſolutum: dum tamen dominus velit. & ad idem Caſtren.in conſ.68.nume.2.in 2.part. qui dicitur velle, nedum quando hoc expreſ-
7 sè declarat,ſed etiam quãdo † coniecturis hoc inſpiciatur.vt tradit Benint.in Rot.Bonon.deciſ.4.& per Corbul.in tractat.de cauſ.priuat. emphy.tit.de cauſ.priuat.ob non ſolut.Canon. ampliat.45.num.8.& ſeq & ſi facta fuiſſet alie-
8 natio † emphyteuſis irrequiſito domino, res cadit ipſo iure, nulla præcedente ſententia. Paul.de Caſtr.in conſ.68.in 2.part.& ſic hypotheca non poteſt valere in bonis emphyteuticis Eccleſiæ; quia adueniente caſu reſolutionis,reſoluta eſt etiam hypotheca.de quo iure reſoluto diſtinguit Bart.in l.In diem.ff.de aqu.pluu.arcen.inter voluntariam,& neceſſariam: quam diſtinctionem conciliat Cagnol

in l.a.

in l.2.C.de rei vend.nu.120.dicens eſſe commu
9 nem opinionem quod ſi per viam † iudicij fiat
reſolutio intelligitur coactè, & ſic neceſſariò
facta; non autem voluntariè; & reſolutum eſt
etiam pignus,ſeu hypotheca.ſecùs,ſi volunta
riè; & ſic agitur in iudicio in caſu præſenti;
hypotheca nullius erit momenti, & ita iuris
eſſe arbitror.Saluo &c.Laus Deo,& B. M.

CONSILIVM LXXIX.

Concubinarium delictum à quo puniri poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Laicus concubinarius poteſt puniri à Iudice Eccleſiaſtico.*

2 *Concubinarius non excommunicatur niſi præceſſerit trina monitio.*

3 *Brachium ſeculare concedi debet, & quando nume.4.*

5 *Brachium ſeculare nec peti, nec impartiri debet, ſi Eccleſiaſticus omittat ea facere,quæ debet.*

6 *Verba debent verificari in ſuis qualitatibus.*

7 *Vbi verba non conueniunt, non eſt locus diſpoſitioni.*

8 *Clericus notorius concubinarius,eſt euitandus, et ab Eccleſia arcendus.*

Dominus illuminatio mea.

1 Concubinarius† laicus etiã ab Eccleſiaſtico Iudice puniri poteſt.
Clar.in ſua prat.crim. in §. fin. q.
37.ſeruata tamen forma à Conc.
Trid. data; ſcilicet vt antequam
2 †ad excommunicationem deue-
niatur præcedat trina monitio: & mulieres e-
tiam monendæ ſunt eo ordine, & ſi inobediẽ-
tes ſe reddant, poterunt extra diœceſim ex-
3 pelli;inuocatio etiam† brachio ſeculari: quod
quidem brachium concedi debet,ſaltem quã-
4 do Eccleſiaſticus non habet aliud quid faciẽ-
dum.c. Cum non ab homine. de iud. vbi Doct.
& tradit Foller.in ſua prat.crim.can.in 2. par.
c.10.num.15.& 60.quod etiam Conc.infert ſed
5 ſi omittat† facere ea, quæ facere debet; neq;
peti,neq; impartiri debet:vnde ſecularis po-
teſt petere,& perquirere an iuſtè petatur: qđ
notat Oldr. in conſ. 89. cum alijs qui allegari
poſſent. Quare attendi debet diſpoſitio Cõc.
in c.8. ſeſſ. 24. dum loquitur de laicis vtriuſq;
ſexus.& in c.14.ſeſſ.25.vbi tractat de clericis:
6 quia verba † debent verificari in ſuis qualita-
tibus.Bart. in l.Talis ſcriptura.§.fin.verſ.Quæ-
ro ergo.num.4.de leg.1.& in l.1.§.1.ff. ne quid
7 in flum. pub. quia ſi non † conueniunt non eſt
locus diſpoſitioni.l.Dies cautioni.§. Totiens.
& ibi Bar.ff.de damn.infecto.cum ſimilibus.
8 Et quando Clericus † ſit notorius concubi-
narius euitandus eſt.c.Præter hoc.23.diſt.& ar
cendus ab ingreſſu Eccleſiæ. c. Si quis ſunt 81.
diſt.& tradit Diaz.in ſua prat.crim.can.ca.73.
& ita iuris eſſe puto. Saluo &c. Laus Deo, &
B.M.

CONSILIVM LXXX.

Rector an teneatur facere inueſtituram rei emphytheuticæ.

SVMMARIVM.

1 *Quod à principio nullum eſt, tractu temporis non conualeſcit.*

2 *Ex actu nullo,omnia quæ ſequuntur ſunt nulla.*

3 *Alienatio rei Eccleſiæ duo requirit copulatiuè.*

4 *Alienatio rei Eccleſiæ requirit cognitionẽ cauſſæ.*

5 *Emphyteuſis dicitur alienatio.*

6 *Alienans rem Eccleſiæ non peccat eam redimendo,ſi malè fuerit alienata.*

7 *Contra factum proprium quando quis poteſt venire,& num.8.*

9 *Clerici tenentur repoſcere bona Eccleſiæ malè alienata.*

10 *Non peccat qui facit ſecundum legem, & nume.11.*

12 *Peccat qui præcepta legis non obſeruat.*

13 *Negligentia Clericorum in non recuperando bona Eccleſiæ punitur.*

14 *Emphyteuſis Eccleſiæ nõ poteſt fieri in proximos.*

15 *Clericus tenetur ad reparationem Eccleſiæ.*

16 *Fructus rei Eccleſiæ diuiduntur in tres partes.*

17 *Ceſſante cauſſa alienationis,non fit alienatio.*

18 *Alienatio rei Eccleſiæ non fit quando fructus ad reparationem ſufficiunt.*

19 *Emphyteuta non liberatur,ſi res pro parte ſolum pereat.*

20 *Modicum damnum ab hoſtibus datum non conſideratur.*

21 *Caſus belli quando non inducat cauſſam alienationis.*

22 *Sterilitas, quæ non habet cauſſam perpetuam,nõ eſt in conſideratione.*

23 *Rector poteſt rem alienatam repoſcere, ſi alienatio ſit damnoſa.*

24 *Vtilitas Eccleſiæ conſideratur etiam ad futura.*

25 *Alienatio Eccleſiæ eſt nulla,etiam ſi ad futurum ſit damnoſa.*

26 *Non egent probatione, quæ conſtat ex euidentia facti.*

27 *Alienatio rei Eccleſiæ requirit, quod aliter fieri non poſſit.*

28 *Quæ ſint contra naturam emphyteuſis Eccleſiæ.*

29 *Emphyteuſis Eccleſiæ non tranſit ad extraneos.*

30 *Verbum euidens importat rem claram.*

31 *Si,dictio importat conditionem.*

32 *Delegati habent ſolum quod eſt expreſſum.*

33 *Gratia non debet aliquo vitio notari.*
34 *Cauſſa falſa reddit nullum decretum.*
35 *Citatio requiritur, vbi requiritur cauſſæ cognitio.*
36 *Citatio ſaltem generalis requiritur,*
37 *Citatur Eccleſia, de cuius præiudicio agitur, & num. 40.*
38 *Si per diligentem inquiſitionem; importat neceſſitatem citationis.*
39 *Confirmatio non fit, niſi purificatis cõditionibus,*
41 *Decretum nullum non facit rem iudicatam.*
42 *Diligentia requirit ſubtilem inueſtigationem.*
43 *Delegatus Principis quando non ſubdelegat. & nu. 44. & 45.*
46 *Confirmatio fit de omnibus inſtructis,*
47 *Examinatio teſtium eſt actus iuriſdictionis.*
48 *Delegati debent perficere omnem actum iuriſdictionis,*
49 *Breuitas temporis tollit præſumptionem decreti.*
50 *Auctoritas Papæ non ſupplet defectum cauſſæ.*

Illumina cor meum Domine.

FACTI SPECIES,

IN propoſita quæſtione multi eruditiſſimi viri Theologicæ, & Ciuilis profeſſionis, eleganti ſcriptura, ita contra Reuer. modernum Rectorem Eccleſiæ Ciuitatis Nouæ diœceſis Mutinenſis tradiderunt, vt ab ouo vſq; ad mala, videãtur ſe gladio iugulare, qui in ſua opinione permaneant; & ego quid ſentiam in corde dicam. Relictis ab eis allegatis, ad alia deſcendam neceſſaria: & primò perſcrutari mihi neceſſe videtur de validitate emphyteuſis; quia quando fuiſſet inualida, ceſſarent omnia allegata: ad quod implorato diuino ſuffragio deſcendam.

Pro qua reſolutione aduerto quod ſi em-
1 phyteuſis, † de qua agitur, à principio nulliter fuiſſet conceſſa, conualeſcere poſtea non potuiſſet. c. Auditis. de elect. regula. Non fir-
2 matur. de regul. iur. in 6. ita quod† omnia inde ſequuta fuiſſent nulla. c. Imperiali. 25. quæſt. 2. l. Non dubium. C. de leg. cum ſimilibus. ad qđ
3 cognoſcendum aduertendum eſt ad illa† duo, quæ copulatiuè requiruntur in alienatione rei Eccleſiæ, ſcilicèt ad formam, & cauſſam. c. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Clem. Vnica, eod. tit.
4 & quando ſimul concurrant, debet etiã † procedi cauſſa cognita, iuſtè; & legitimè: c. fin. ad
5 finem. vt Eccl. benef. & nomine† alienationis venit etiã emphyteuſis, vt in extrauag. Pauli II. incipit, Ambitioſè. de reb. Eccl. non alien. & tradit Gemin. in c. Hoc conſultiſsimo, n. 4. eod. tit. in 6. quæ omnia ſi ommiſſa fuiſſent; emphyteuſis inualida fuiſſet; & conſequenter allegata ceſſarent, & modernus Rector, imò neq; ip-
6 ſe alienator peccaret, vt ſupponunt allegationes prædictæ, l. Si debitor. §. fin. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol. Caſſad. de iur. par. deciſ. 5. num. 2. nam qui actum facit in ſuo fauore, ſi
7 poſtea ſentiat ſe grauatum: poteſt contra †factum ſuum venire. Sebaſt. Van. de null. proceſ. in tit. quis poſsit dicere de null. in prin. quod
8 procedit etiam ſi iuraſſet † non contrauenire. c. Intellecto. de iureiur. & iſtud maximè cõue-
9 nit Clericis, qui † repoſcere valent bona ſuæ Eccleſiæ alienata. ca. Non liceat. 12. q. 2. propè finem. c. Præsbyterorum. vbi Gloſ. ad finem. de reb. Eccl. non alien. Rot. de iud. deciſ. 11. aliàs
10 334. in nouiſſ. & ſic non† peccat; qui iubente lege aliquid facit, c. Qui peccat. 23. quæſt. 4. l. Grachus. C. de adult. quod procedit etiam ſi
11 ſecundũ †naturã factum eſſet peccatum. c. Di-
12 xit Moyſes. 24. q. 5. Imò peccat† qui præcepta legis non obſeruat, quia omne factũ contra legem diuinam, vel naturalem, aut humanã, eſt mortale peccatum. ſecundum D. Thomam 2. 2. q. 35. & habemus in propoſito tex. in c. Generali conſtitutione. de elect. in 6. & c. Hoc conſultiſsimo, de reb. Eccl. nõ alien. eod. lib. & in c. Maximianus, 23. q. 3. in quibus locis apertũ eſt Clericos teneri ad recuperationẽ rerũ Eccle-
13 ſiæ: & debent eſſe diligentes circa res Eccleſiæ, aliàs eorum negligentia† punitur. Clem. 2. in prin. de relig. dom. Quibus ſtãtibus, reſtat in præſenti caſu videre, An emphyteuſis, de qua agitur, fuerit legitimè celebrata, ita qđ ſubintiẽt allegata p dictos cõſulentes cõtra d. Reu. nouũ Rectorẽ; vt teneat facere inſtrumẽtũ cõfirmationis? de quo dicam quid ego ſentiam.

Et ommitendo opinionẽ illorũ, qui volue-
14 runt emphyteuſim† Eccleſiæ fieri nequaq̃ poſſe in pximos Rectoris, de quibus Abb. & in eo annot. in c. Vt ſupra. n. 18. de reb. Eccl. nõ alien. & notatur in c. Dilectiſsimi. 8. q. 2. & c. Peruenit. vbi Gl. 1. q. 3. per Iaſ. in vſib. feud. lib. 1. tit. qui feud. dar. poſſ. n. 14. & ego annotaui in cõſi. meo. 72. nu. 6. & 7. in quo defectu reperitur caſus, & cũ alij ſint defect⁹ vrgẽtes: ex eis nullitatẽ cõtractus, & oĩum inde ſecutorũ habemus.

Et primò aduerto quod nulla aderat iuſta cauſſa alienandi, aut vtilis, aut neceſſaria; nam cauſſa allegata in inſtrumento alienationis, quod ſcilicet neceſsitas vrgebat quia ædificia egebant reparatione; & terræ bonificatione; corruit, quia cauſſa debet eſſe vera, & legitima; videlicèt qđ aliter prouideri nõ poterat; nam quãdo prouiſio ſine alienatione fieri põt, non eſt ad eam deueniẽdum; & verbum, neceſſitas, hoc importat, & quæ conditio non adimpletur ſi ædificia poſsint aliunde reparari; & quæ in caſu prædicto debebant reparari ab ip-
15 ſo Rectore alienante, qui † ad hoc tenebatur. cap. 1. de Eccl. ædif. c. fin. de his quæ fiunt à maior. par. cap. c. Si Monachus. 16. q. 1. Cardin. in Clemen. quia contingit. in ſexto not. de relig. dom. Lamb. de iur. patron. lib. 1. verſic. 3.

6. q.

6.quæſt.princ.& potiſsimum quia habebat bo
16na Eccleſiæ cum illo onere. Tertia† enim pars
fructuum beneficij pro ſuſtentatione Recto-
ris, tertia ad Eccleſiæ reparationẽ, & alia ter-
tia pro pauperibus eſt ſtatuta c.Vnio.10.q.3.
Gl.in c.Cũ olim, in verbo, Quartæ.de cenſ.Gl.
1.& 2.in ca.Decernimus.10.q.1.& ſic Eccleſia
habebat auctorem qui eam reſarcire debebat
& per conſequens nullam habebat neceſsitatẽ
17 alienandi, & ceſſante † cauſſa, ad alienationẽ
deueniri non poterat, ex his, quæ adducit Ti-
raq.in ſuo opuſculo, ceſſ.cau.ceſſ.eff.in 1. p.nu.
18.179.& hoc eſt in iure clarũ, quod quãdo† fru-
ctus Eccleſiæ ſufficiunt ad reparationẽ Eccle-
ſiæ, non eſt deueniendũ ad alienationẽ. Auth.
hoc ius porrectum.C.de Sacroſ.Eccl.Abb.in c.
Nulli.n.4.de reb.Eccl.nõ alien.latè Iacob.Ber-
ret.in conſ.92.nu.6.& per totũ conſi.qui eſt vi
dendus.Rot.deciſ.178.in 2.vol.diuerſ.& quod
fructus ſufficerent ad ſuſtentationẽ Rectoris,
& ad huiuſmodi reparationẽ, infra patebit.
Neq; alia cauſſa allegata militum, qui trãſeun
do poterant damnificare terras Eccleſiæ; præ-
terquã quod non conſtat de aliquo damno, ẽt
ſi cõſtaret, non opugnabat, quin ædificia ẽt re-
ſarciri potuiſſent: nã ille ager pænes viã Clau
diam nominatus, in qua milites tranſitũ facie
bant erat bub.72.& reliquæ terræ d. Eccleſiæ,
quæ aſcendebant ad bub.240. erant alibi, vbi
nõ imminebat periculũ, quæ per ſe ſufficiebãt
ad huiuſmodi onus: Neq; ratio militũ allegata
erat vera; quia illi milites, qui tranſitum facie-
bant non erant inimici, à quibus dubitari poſ-
ſet de damno, ſaltẽ ſufficienti: Imò erant ami-
ci conducti à Sereniſs. Duce Ferrariæ Domi-
no Ciuitatis Mutinæ, de anno eodem, 1557. in
quo facta fuit alienatio; & tranſitus ille fuit
breuis: nec antea, aut poſtea fuit tranſitus mi-
litum; vnde quando etiam omnia bona Eccle-
ſiæ ſubiacuiſſent periculo; non eſſet orta ratio
nabilis cauſſa.argum.l.1.C.de iur. emphy. vbi
19 emphyteuta† non liberatur, ſi pro caſu fortui
to, res pro parte ſolũ pereat: de quo in termi-
nis eſt text.in l.Ex conducto.§.1.ff.loc.& cõd.
& Gl.fin.in c.Vobis.12.q.2.vbi concluditur qđ
20 modicum† damnũ datũ ab incurſibus militũ
hoſtium non eſt in conſideratione: nec præla-
ti poſſunt allegare ſterilitatẽ temporis, ſi præ-
cedentes anni fuerunt vberes: vnde tantò ma-
gis ille Rector non poterat allegare damnum
ob eam cauſſam; quia milites illi non erant ini
mici, & illorum tranſitus fuit breuiſsimus,
etiam in tempore, quo parum damni inferre
poterant: & numerus illorum fuit paruus; cũ
aliunde ille Sereniſs. Princeps conduxerit ma
21 iorem quãtitatem ſui exercitus: neq; caſus †
belli, quando in illis partibus fuiſſet bellum,
poterat eſſe in conſideratione ad huiuſmodi
cauſſam inducendam, ſicut tradit Natt.in cõſ.
631.nu.16.& 17.& fortius, quia nulla fuit ex il-
lo tranſitu ſterilitas, & quæ quando fuiſſet, nõ
22 habuit† perpetuam cauſſam: ita ſecundũ alle
gata notauit Hipp.Rimin.in conſ.5.nu.128.&
205 & ita concludi poteſt quod cauſſa allega-
ta erat falſa: & quod Rector modernus poteſt
23 illum contractum reſcindere: quod poſſet† ẽt
ſi fuiſſet vera, quãdocunq; reperiatur damno-
ſa; ita Gofr.in tit.de reb.Eccl.non alien.verſic.
alienatio facta contra debitam formam, & eũ
eo tranſit.Io. Andr.in d.c. Hoc conſultiſsimo,
nu.1.ad finem.eod.tit.
24 Præterea vtilitas † Eccleſiæ non eſt ſolum
conſideranda ſecundum tempus alienationis
ſed futurum: vt ſcilicet ad futurum tendat ſi-
cut tradit Iacob. Alb.in conſ.34.n.16.& Crau.
in conſ.192.nu.4.& colligitur in tex.c.Sine ex-
ceptione.12.q.2.ibi, vt meliora proſpiciat, iun
ctis illis verbis, quod non ſit dubium profutu-
rum; vt notat ibi Glo.in d.verbo. profuturum.
25 dum vult quod ſi adueniente† tẽpore Eccle-
ſia ſit damnificata ex illo contractu, alienatio
ſit nulla, & hoc idem tenuit Natt. in d.conſil.
631.nu.17. dicens, quod in huiuſmodi contra-
ctibus debet eſſe in cõſideratione illud, quod
euenire poteſt. Et in caſu, de quo agitur, ſa-
tis apertè conſtat, quod nedum tempore ad-
ueniente, ſed contractus, adfuit læſio Eccleſię:
nam alienatio fuit facta de anno 1557. pro ſcu
tis.108.à lib.4.& de anno 1566. fuit reuocata,
cum addictione libr. 200. & viridario, & vna
bub. & omnibus ædificijs per primũ Rectorẽ
factis: quare cognoſci poteſt quod prima alie-
natio fuerat facta in damnum Eccleſiæ: ita qđ
nõ ſit neceſſe læſionem probare: quia quæ per
26 † euidentiam facti conſtant, nõ indigent alia
ꝓbatione. Inno.in c.Propoſuiſti.de prob. Rol.
à Vall.in cõſ.7.n.90.in 3. vol.qui multa ad pro
poſitũ notat. ẽt quo ad ſolemnitates. cui me re
mitto: nec ſatis fuit narrare qđ neceſsitas a-
derat, pro ædificijs reſtaurandis; quia oporte-
27 bat probare, qđ alia† via reſarciri nõ poterãt:
vt notat Abb.in c.Nulli.nu.5.de reb.Eccl. non
alien.ibi.vt ſi debita vrgent Eccleſiã, nec põt
de fructibus ſatisfacere. Id autẽ factũ non fuit
in præſenti caſu, ergo nulliter fuit actum. Imò
contractus ille præſumitur ſimulatus, & dolo-
ſus ex inſolitis pactis, & contra naturã emphy
28 teuſis appoſitis: videlicet qđ ſit perpetua, †
alienabilis ẽt in extraneos. vt refert Ioſeph. Ma
ſc.in cõcl.444.n.6.7 & 8 & Fab.de Mon.in trac
de empt.& vend.q.7.prin.n.9. nã emphyteuſis
Eccleſiaſtica de ſua natura nõ cõcedit in ꝑpe-
tuũ. vt in d.c.Nulli.& c.Hoc cõſultiſsimo. Neq;
29 † ad extraneos eſt trãſitoria. Goz. vbi de cõi.in
conſ.99.n.6.Alex.in conſ.56.n.3.vol.2.Dec.in c.
in Præſentia.n.48.de prob.Imol.in c.Potuit.nu.
14.de loc.& cond. & ſic conſtat de nullitate.
Neq; obſtat decretũ interpoſitũ à delegatis
qa pro nõ lato haberi dẽt ex infra dicendis: &
primo gratia ſi inciuidentem per illud verbum

33 Gratia non debet aliquo vitio notari.
34 Cauſſa falſa reddit nullum decretum.
35 Citatio requiritur, vbi requiritur cauſſæ cognitio.
36 Citatio ſaltem generalis requiritur.
37 Citatur Eccleſia, de cuius præiudicio agitur, & num. 40.
38 Si per diligentem inquiſitionem; importat neceſſitatem citationis.
39 Confirmatio non fit, niſi purificatis cõditionibus.
41 Decretum nullum non facit rem iudicatam.
42 Diligentia requirit ſubtilem inueſtigationem.
43 Delegatus Principis quando non ſubdelegat, & nu. 44. & 45.
46 Confirmatio fit de omnibus inſtructis.
47 Examinatio teſtium eſt actus iuriſdictionis.
48 Delegati debent perficere omnem actum iuriſdictionis.
49 Breuitas temporis tollit præſumptionem decreti.
50 Auctoritas Papæ non ſupplet defectum cauſſæ.

Illumina cor meum Domine.

FACTI SPECIES.

IN propoſita quæſtione multi eruditiſſimi viri Theologicæ, & Ciuilis profeſſionis, eleganti ſcriptura, ita contra Reuer. modernum Rectorem Eccleſiæ Ciuitatis Nouæ diœceſis Mutinenſis tradiderunt, vt ab ouo vſq; ad mala, videãtur ſe gladio iugulare: qui in ſua opinione permaneant; & ego quid ſentiam in corde dicam. Relictis ab eis allegatis, ad alia deſcendam neceſſaria: & primò perſcrutari mihi neceſſe videtur de validitate emphyteuſis; quia quando fuiſſet inualida, ceſſarent omnia allegata: ad quod implorato diuino ſuffragio deſcendam.

Pro qua reſolutione aduerto quod ſi em-
1 phyteuſis, † de qua agitur, à principio nulliter fuiſſet conceſſa, conualeſcere poſtea non potuiſſet. c. Auditis de elect. regula. Non fir-
2 matur. de regul. iur. in 6. ita quod† omnia inde ſequuta fuiſſent nulla. c. Imperiali. 25. quæſt. 2. l. Non dubium, C. de leg. cum ſimilibus. ad qđ
3 cognoſcendum aduertendum eſt ad illa† duo, quæ copulatiuè requiruntur in alienatione rei Eccleſiæ, ſcilicèt ad formam, & cauſſam. c. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Clem. Vnica, eod. tit.
4 & quando ſimul concurrant, debet etiã † procedi cauſſa cognita, iuſtè, & legitimè: c. fin. ad
5 finem. vt Eccl. benef. & nomine† alienationis venit etiã emphyteuſis, vt in extrauag. Pauli II. incipit, Ambitioſè de reb. Eccl. non alien. & tradit Gemin. in c. Hoc conſultiſsimo, n. 4. eod. tit. in 6. quæ omnia ſi ommiſſa fuiſſent; emphyteuſis inualida fuiſſet; & conſequenter allegata ceſſarent, & modernus Rector, imò neq; ip-
6 ſe alienator peccaret, vt ſupponunt allegationes prædictæ. l. Si debitor. §. fin. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol. Caſſad. de iur. par. deciſ. 5. num. 2. nam qui actum facit in ſuo fauore, ſi
7 poſtea ſentiat ſe grauatum poteſt contra † factum ſuum venire. Sebaſt. Van. de null. proceſ. in tit. quis poſsit dicere de null. in prin. quod
8 procedit etiam ſi iuraſſet † non contrauenire. c. Intellecto. de iureiur. & iſtud maximè cõue-
9 nit Clericis, qui † repoſcere valent bona ſuæ Eccleſiæ alienata. ca. Non liceat. 12. q. 2. propè finem. c. Præsbyterorum. vbi Gloſ. ad finem. de reb. Eccl. non alien. Rot. de iud. deciſ. 11. aliàs
10 334. in nouiſſ. & ſic non† peccat; qui iubente lege aliquid facit. c. Qui peccat. 23. quæſt. 4. l. Grachus, C. de adult. quod procedit etiam ſi
11 ſecundũ† naturã factum eſſet peccatum. c. Di-
12 xit Moyſes. 24. q. 5. Imò peccat† qui præcepta legis non obſeruat, quia omne factũ contra legem diuinam, vel naturalem, aut humanã, eſt mortale peccatum, ſecundum D. Thomam 2. 2. q. 35. & habemus in propoſito tex. in c. Generali conſtitutione. de elect. in 6. & c. Hoc conſultiſsimo, de reb. Eccl. nõ alien. eod. lib. & in c. Maximianus, 23. q. 5. in quibus locis apertũ eſt Clericos teneri ad recuperationẽ rerũ Eccleſiæ: & debent eſſe diligentes circa res Eccle-
13 ſiæ, aliàs eorum negligentia† punitur. Clem. 2. in prin. de relig. dom. Quibus ſtãtibus, reſtat in præſenti caſu videre, An emphyteuſis, de qua agitur, fuerit legitimè celebrata, ita qđ ſubintrẽt allegata ꝑ dictos cõſulentes cõtra d. Reu. nouũ Rectorẽ; vt teneatᷓ facere inſtrumẽtũ cõfirmationis? de quo dicam quid ego ſentiam.

Et ommitendo opinionẽ illorũ, qui volue-
14 runt emphyteuſim† Eccleſiæ fieri nequaq̃ poſſe in ꝓximos Rectoris, de quibus Abb. & in eo annot. in c. Vt ſupra. n. 18. de reb. Eccl. nõ alien. & notatur in c. Dilectiſsimi. 8. q. 2. & c. Peruenit. vbi Gl. 1. q. 3. per Iaſ. in vſib. feud. lib. 1. tit. qui feud. dar. poſſ. n. 14. & ego annotaui in cõſi. meo. 72. nu. 6. & 7. in quo defectu reperitur caſus, & cũ alij ſint defect' vrgẽtes: ex eis nullitatẽ cõtractus, & oĩum inde ſecutorũ habemus.

Et primò aduerto quod nulla aderat iuſta cauſſa alienandi, aut vtilis, aut neceſſaria; nam cauſſa allegata in inſtrumento alienationis, quod ſcilicet neceſsitas vrgebat quia ædificia egebant reparatione, & terræ bonificatione; corruit, quia cauſſa debet eſſe vera, & legitima; videlicèt qđ aliter prouideri nõ poterat; nam quãdo prouiſio ſine alienatione fieri põt, non eſt ad eam deueniẽdum; & verbum, neceſſitas, hoc importat, & quæ conditio non adimpletur ſi ædificia poſsint aliunde reparari: & quæ in caſu prædicto debebant reparari ab ip-
15 ſo Rectore alienante, qui † ad hoc tenebatur. cap. 1. de Eccl. ædif. c. fin. de his quæ fiunt à maior. par. cap. c. Si Monachus. 16. q. 1. Card. in Clemen. quia contingit. in ſexto not. de relig. dom. Lamb. de iur. patron. lib. 1. verſic. 3.

6. q.

Digitized by Google

6.quæſt.princ.& potiſsimum quia habebat bo
16 na Eccleſiæ cum illo onere. Tertia† enim pars
fructuum beneficij pro ſuſtentatione Recto-
ris, tertia ad Eccleſiæ reparationẽ,& alia ter-
tia pro pauperibus eſt ſtatuta c.Vnio.10.q.3.
Gl.in c.Cũ olim,in verbo,Quartæ.de cenſ.Gl.
1.& 2.in ca.Decernimus.10.q.1.& ſic Eccleſia
habebat auctorem qui eam reſarcire debebat
& per conſequens nullam habebat neceſsitatẽ
17 alienandi,& ceſſante † cauſſa, ad alienationẽ
deueniri non poterat,ex his, quæ adducit Ti-
raq.in ſuo opuſculo,ceſſ.cau.ceſſ.eff.in 1.p.nu.
18 179.& hoc eſt in iure clarũ,quod quãdo† fru-
ctus Eccleſiæ ſufficiunt ad reparationẽ Eccle-
ſiæ,non eſt deueniendũ ad alienationẽ. Auth.
hoc ius porrectum.C.de Sacroſ.Eccl.Abb.in c.
Nulli.n.4.de reb.Eccl.nõ alien.latè Iacob.Ber-
ret.in conſ.92.nu.6.& per totũ conſi.qui eſt vi
dendus.Rot.deciſ.178.in 2.vol.diuerſ.& quod
fructus ſufficerent ad ſuſtentationẽ Rectoris,
& ad huiuſmodi reparationẽ, infra patebit.
Neq; alia cauſſa allegata militum,qui trãſeun
do poterant damnificare terras Eccleſiæ;præ-
terquã quod non conſtat de aliquo damno, ẽt
ſi cõſtaret,non opugnabat,quin ædificia ẽt re-
ſarciri potuiſſent: nã ille ager pænes viã Clau
diam nominatus,in qua milites tranſitũ facie
bant erat bub.72.& reliquæ terræ d. Eccleſiæ,
quæ aſcendebant ad bub.240. erant alibi, vbi
nõ imminebat periculũ,quæ per ſe ſufficiebãt
ad huiuſmodi onus.Neq; ratio militũ allegata
erat vera;quia illi milites,qui tranſitum facie-
bant non erant inimici,à quibus dubitari poſ-
ſet de damno,ſaltẽ ſufficienti:Imò erant ami-
ci conducti à Sereniſs. Duce Ferrariæ Domi-
no Ciuitatis Mutinæ,de anno eodem, 1557.in
quo facta fuit alienatio; & tranſitus ille fuit
breuis:nec antea,aut poſtea fuit tranſitus mi-
litum;vnde quando etiam omnia bona Eccle-
ſiæ ſubiacuiſſent periculo;non eſſet orta ratio
nabilis cauſſa.argum.l.1.C.de iur. emphy. vbi
19 emphyteuta† non liberatur, ſi pro caſu fortui
to,res pro parte ſolũ pereat:de quo in termi-
nis eſt text.in l.Ex conducto.§.1.ff.loc.& cõd.
& Gl.fin.in c.Vobis.12.q.2.vbi concluditur qđ
20 modicum† damnũ datũ ab incurſibus militũ
hoſtium non eſt in conſideratione: nec præla-
ti poſſunt allegare ſterilitatẽ temporis,ſi præ-
cedentes anni fuerunt vberes:vnde tantò ma-
gis ille Rector non poterat allegare damnum
ob eam cauſſam;quia milites illi non erant ini
mici, & illorum tranſitus fuit breuiſsimus,
etiam in tempore, quo parum damni inſerre
poterant: & numerus illorum fuit paruus; cũ
aliunde ille Sereniſs. Princeps conduxerit ma
21 iorem quãtitatem ſui exercitus: neq; caſus †
belli, quando in illis partibus fuiſſet bellum,
poterat eſſe in conſideratione ad huiuſmodi
cauſſam inducendam,ſicut tradit Natt.in cõſ.
631.nu.16.& 17.& fortius,quia nulla fuit ex il-
lo tranſitu ſterilitas,& quæ quando fuiſſet, nõ
22 habuit† perpetuam cauſſam:ita ſecundũ alle
gata notauit Hipp.Rimin.in conſ.5.nu.118.&
205 & ita concludi poteſt quod cauſſa allega-
ta erat falſa: & quod Rector modernus poteſt
23 illum contractum reſcindere:quod poſſet† ẽt
ſi fuiſſet vera,quãdocunq; repetiatur damno-
ſa;ita Gofr.in tit.de reb.Eccl.non alien.verſic.
alienatio facta contra debitam formam. & cũ
eo tranſit.Io. Andr.in d.c. Hoc conſultiſsimo,
nu.1.ad finem.eod.tit.
24 Præterea vtilitas † Eccleſiæ non eſt ſolum
conſideranda ſecundum tempus alienationis
ſed futurum: vt ſcilicet ad futurum tendat ſi-
cut tradit Iacob.Alb.in conſ.34.n.16.& Crau.
in conſ.192.nu.4.& colligitur in tex.c.Sine ex-
ceptione.12.q.2.ibi, vt meliora proſpiciat,iun
ctis illis verbis,quod non ſit dubium profutu-
rum;vt notat ibi Glo.in d.verbo. profuturum.
25 dum vult quod ſi adueniente† tẽpore Eccle-
ſia ſit damnificata ex illo contractu, alienatio
ſit nulla, & hoc idem tenuit Natt. in d.conſil.
631.nu.17. dicens, quod in huiuſmodi contra-
ctibus debet eſſe in cõſideratione illud, quod
euenire poteſt. Et in caſu,de quo agitur, ſa-
tis apertè conſtat, quod nedum tempore ad-
ueniente,ſed contractus,adfuit læſio Eccleſię:
nam alienatio fuit facta de anno 1557. pro ſcu
tis.208.à lib.4.& de anno 1566. fuit reuocata,
cum addiectione libr. 200. & viridario, & vna
bub. & omnibus ædificijs per primũ Rectorẽ
factis:quare cognoſci poteſt quod prima alie-
natio fuerat facta in damnum Eccleſiæ:ita qđ
nõ ſit neceſſe læſionem probare: quia quæ per
26 † euidentiam facti conſtant, nõ indigent alia
ꝓbatione.Inno.in c.Propoſuiſti.de prob. Rol.
à Vall.in cõſ.7.n.90.in 3. vol.qui multa ad pro
poſitũ notat.ẽt quo ad ſolemnitates.cui me re
mitto: nec ſatis fuit narrare qđ neceſsitas a-
derat,pro ædificijs reſtaurandis;quia oporte-
27 bat probare,qđ alia† via reſarciri nõ poterãt:
vt notat Abb.in c.Nulli.nu.5.de reb.Eccl. non
alien.ibi.vt ſi debita vrgent Eccleſiã, nec põt
de fructibus ſatisfacere.Id autẽ factũ non fuit
in præſenti caſu,ergo nulliter fuit actum.Imò
contractus ille præſumitur ſimulatus,& dolo-
ſus ex inſolitis pactis,& contra naturã emphy
28 teuſis appoſitis: videlicet qđ ſit perpetua, †
alienabilis ẽt in extraneos.vt refert Ioſeph.Ma
ſc.in cõcl.444.n.6.7 & 8 & Fab.de Mon.in trac
de empt.& vend.q.7.prin.n.9. nã emphyteuſis
Eccleſiaſtica de ſua natura nõ cõcedit in ppe-
tuũ.vt in d.c.Nulli.& c.Hoc cõſultiſsimo.Neq;
29 †ad extraneos eſt trãſitoria.Goz.vbi de cõi.in
conſ.99.n.6.Alex.in conſ.56.n.3.vol.2.Dec.in c.
in Præſentia.n.48.de prob.Imol.in c.Potuit.nu.
14.de loc.& cond. & ſic conſtat de nullitate.
Neq; obſtat decretũ interpoſitũ à delegatis
qa pro nõ lato haberi dẽt ex infra dicendis:&
primo gratia ſi inuidentem per illud verbum

30 † euidens, importat qđ res de qua agitur ſit
clara,aperta,& nota.l·Teſtamento,vbi Bal. C.
31 de ſuis,& legit.& illa † dictio,ſi, importat cõ-
ditionem.l.Demonſtratio.§. an ſi conditiona-
liter.ff.de cond.& demon.l.Ex facto.§.fin.ff.ad
Treb. & ſic oportebat apparere in aperto de
vtilitate Eccleſiæ , & quod omnia narrata eſ-
ſent vera : nam Papa elegit viam ordinariam
quando cauſſam delegauit,quæ in ſe habet co
32 gnitionem iuſtæ cauſſæ , ita quod delegati †
ſolum habuerunt illud , quod fuit expreſſum ;
adeò quod per diligentem inquiſitionem de-
bebant veritatem perſcrutari. c. Ad audien-
tiam.de decim.Caputaq.deciſ.116.nume.3.in
1.par.& quotieſcunq; non ſeruauerint omnia,
quæ de iure requirebantur,ſolemnitas non di
citur interceſsiſſe: nã vt auctoritas Papæ ſup-
33 pleat defectus;non oportet quod gratia † ali-
quo vitio ſurreptionis notetur. Dec.in conſil,
142.num.5.qui eſt videndus.& Natt.in allega-
to conſ. 631. Imò ſi delegati ſeruaſſent omnia
de iure requiſita;ſi tamen aliquis defectus no
34 taretur in cauſſa,vt ſcilicet cauſſa † ad vnguẽ
non reperiretur iuſta ; ille defectus redderet
nullam interpoſitionem decreti:ſicut Rot.fir-
mat,per Seraph.deciſ.178.in 2.lib. diuerſ. no-
uiſſ.ſed in præſenti caſu plures annotantur de
fectus, licèt vnus ſufficiat ad inducẽdũ vitiũ.

Primò enim nulla præceſsit citatio nec ſpe
cialis,nec generalis ; ex quo defectus nullita-
tis inducitur:citatio enim requirebatur; nam
35 vbicunq; agitur † de cauſſa , quæ requirat co-
gnitionem,etiam citatio requiritur,l. 2. & ibi
Gl.in verbo præſenti.C.ſi prop.pub.penſ.l. In
cauſſæ.§.cauſſa cognita. ff. de minο. quæ cita-
36 tio,ſi non ſpecialis, generalis † tamen requi-
ritur,ad declarationem.Specul.de citat. §.Se-
quitur videre.verſ.Cæterum ſunt quinq; .& li
cèt in præſenti caſu ambæ partes eſſent præ-
ſentes; eorum præſentia nõ ſupplebat tertiũ ,
37 de cuius præiudicio † agebatur, & erat Eccle-
ſia:ſicut egregiè tradit Ruin.in conſ.60. num,
4.& 5.& in conſ.86.nu,5.in 1.lib.de cuius præ-
iudicio agebatur , ne ſcilicet ad deteriorem
ſtatum deueniret.Abb,in c.Nouit,nu.7. de his
quæ fiunt à præl.ſin.conſ. capit. & facit Clem.
1.de reb.Eccleſ. non alien. quod maximè fieri
debebat in præſenti caſu , ex verbis in cõmiſ-
ſione poſitis: ſcilicet,ſi per diligentem inqui-
38 ſitionem.quæ † verba important neceſsitatẽ
citationis.Clem.1.de offic.deleg. cum ibi per
Gloſ.annotatis:in verbo reperirent: & Clem.
1.de conceſſ, præben.in verbo, inquiſitionem,
& ſic iuriſdictio delegatorum erat conditio-
39 nalis ; vnde conditionibus † non purificatis ;
non poterant venire ad confirmationem. Ol-
dr,in conſ.41.& conſ.175. cum ibi per eum al-
40 legatis: ergo Eccleſia † debebat citari de cu-
ius præiudicio agebatur. Guid. Pap. deciſ.70.
Rot.de dol.& contum.deciſ.14.aliàs 684.nota
41 ſi ponatur. in antiq. & cum illud decretum †
fuerit nullum , non potuit in rem iudicatam
tranſire.ca. Inter cæteras.vbi Doct. de ſent &
re iudic. Rot.per Palleot. deciſ..427. num.2.in
3.lib.nouiſſ.& refert.Rol.à Vall.in conſ. 7. nu.
63.volum.3. vnde non fuit ſeruata illa diligen
tia,de qua iudicauit Papa:quando dixit,ſi per
42 diligentem inquiſitionem : nam diligentia †
requirit inueſtigationem ſubtilem omnium
ad caſum facientium : aliàs committitur ne-
gligentia.Bald.in l.Mancipia.C.de ſeru.fug &
ſic eſt præſumptio doli.

Præterea ipſis delegatis fuerat commiſſa
diligentia , & non alijs , & conſequenter non
poterant ſubdelegare ea , quæ concernebant
iuriſdictionem : quia regula quod delegatus
43 Principis † poſsit ſubdelegare, fallit, quando
ſit electa induſtria perſonæ.vt probat Iaſ. in l.
A Iudice,num.11.cum fallentijs ab eo cumu-
44 latis.C.de iudic.& quando † agitur de actibus
concernentibus iuriſdictionem. Nauar. in ſuo
manual.confeſſ.c.27.num.45.in fine:nam actus
45 † iuriſdictionis alteri demandari non poteſt,
& delegati iſtius cauſſæ nihil per ſe fecerunt
præter ſententiam;quàm etiam præcipitanter
dederunt eum eadem die,qua ipſis proceſſus
fuit præſentatus,nullo interuallo, & nulla in-
ueſtigatione facta, alienationem confirmaue-
46 runt: nam confirmatio † fieri debuiſſet de om
nibus inſtructis, vt ait Ruin.in conſ.48.nu. 12.
lib.1. inſtructio autem non fuit vſq; modo ha-
bita per ipſos ; nam etiam teſtium examina-
47 tio fuit facta à Notario,qui eſt actus † iuriſdi-
48 ctionis, & quem actum,& alia omnia † ipſi per
ficere tenebantur.Abb. Felin. & cæteri Cano-
niſtæ in c.fin.§.1.de offic.deleg.& tradit in ter
minis Specul.tit.de iud.deleg.§. iam nunc di-
cendum. verſ. penult. vnde omnia ſunt nulla.
Blanc.in tit.de compro.quæſt.9.5.q.prin.num.
29.Pariſ.in conſ.125.num.27.in 1.vol.& in cõſ.
95.num.33.eod.volum.vbi dicit quod breuitas
49 temporis † tollit præſumptionem decreti; &
idem affirmat in conſ.12.num.62.in 2. volu. &
eum ſequitur Rol.à Vall.in conſ. 99.nu. 26. in
1. vol. vnde remanet indubitata concluſio qđ
illud decretum fuerit nullum; quia auctoritas
50 Papæ † nõ ſupplet defectum cauſſæ ; & defe-
ctus cauſſæ nedum apparet ex prædictis ne-
gligentijs : ſed etiam ex defectu Rectoris ,
qui tenebatur ipſe conſulere indemnitati Ec-
cleſiæ ; & non alienare bona : ita in terminis
Rot.decidit.per D. Seraph. deciſ. 178.de qua
ſupra.& ait Borgnin.deciſ.46 nu.427.& per to
tam deciſionem.& ita cum eis reſideo. Saluo,
&c.Laus Deo,& B.M.

CON-

CONSILIVM LXXXI.

Diſtributionum quotidianarum diſtinctio.

SVMMARIVM.

1 *Clerici beneficiati ſi non ſeruiunt Eccleſiæ ſuæ, non faciunt fructus ſuos.*
2 *Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum.*
3 *Duo ſunt genera diſtributionum.*
4 *Portio quando habeat vim præbendæ, & nu. 7.*
5 *Præbendæ ſunt illæ, quæ dantur pro victu, & veſtitu.*
6 *Portiones quando efficiantur diſtributiones.*
8 *Ius accreſcendi in beneficialibus quando habet locum.*
9 *Portio non ſeruientium quando applicatur Eccleſiæ.*
10 *Puncti quando non poſſunt plus valere; quilibet ſeruit pro ſe ipſo.*
11 *Portio poteſt fieri maior, quando puncti indefinitè ſunt poſiti.*
12 *In mortuarijs ſeruatur ordo portionum, & diſtributionum.*
13 *Portio non ſeruientium quando Eccleſiæ applicatur.*
13 *Tertia pars fructuum applicata diſtributionibus quando accreſcat ſeruientibus.*
15 *Qui non laborat, non manducat.*
16 *Portio non deſeruientium, licèt in fine anni diſtribuatur, ſi computi fiant per dies, & horas, accreſcit ſeruientibus.*

Adſit Spiritus Sanctus.

FACTI SPECIES.

IN erectione Cathedralis Eccleſiæ facta fuit diſtinctio redditus bonorum, vt vna pars pro præbendis vniretur, altera pro diſtributionibus quotidianis: vnde orta eſt inter Canonicos differentia, & inter ipſos, & Epiſcopum. Aliqui enim prætendunt habere locum ius accreſcendi, quando deficiat ex parte altera obſequium: Epiſcopus verò prætendit illam portionem deficientium applicari Eccleſiæ ad diſpoſitione Conc. Trid. c. 3. ſeſſ. 22. Quare conſultus reſpondi vt infra.

In iure cautum eſt, vt in c. Si Canonici. de
offic. Ordin. in 6. & in c. penul. de Cler. non re-
1 ſid. quod Clerici † beneficiati, qui debitum
obſequium Eccleſiæ non præſtant; prouentus
beneficiorum habere non debeant.
Et in cap. 1. de Cler. non reſid. in 6. dicitur
2 quod diſtributiones † quotidianæ nō veniunt
appellatione fructuum, quæ dantur pro diurno labore, & vocari poſſunt opera manualia;
& idem exponit text. in c. Licèt vobis. de preben. & tradit. Oldr. in conſ. 118. ex virtute gratiæ. & tenuit Rot. deciſ. 134. aliàs 8. de præben.
in nouis: ex quorum iurium prouiſione videtur oriri maxima controuerſia, & difficultas,
ſed rectè animaduertens omnia ſunt Clara:
3 nam duo † ſunt genera diſtributionum: alia
enim pars datur reſidentibus, licèt non intereſſentibus horis Canonicis: & alia ſolum intereſſentibus de quibus diffusè tractat Bero.
in queſt. 114. & Calder. in conſ. 21. de preben.
vnde ſi agamus de primo genere, non habet
locum ius accreſcendi: quia quamuis portio
ſummatur de communi, quando non ſunt præ-
4 bendę diſtinctæ: habet † tamen vim præbendę:
ſicut recitat Gl. fin. in c. 1. de Cler. non reſid. in
6. & eſt intellectus ca. Olim. de verb. ſignif. vbi
5 ea, quæ † dantur reſidentibus pro victu, & ve-
ſtitu, nuncupantur præbendæ: & de iſto genere loquitur text. in cap. Canonici. de offic. ordin. in 6.
De ſecundo autem genere; & de quo loquitur text. in d. c. 1. de Cler. non reſid. in 6. poteſt habere locum ius accreſcendi ſecundum infraſcriptam diſtinctionem.
Aut fructus rerum Eccleſiæ aſsignatarum
in dotatione, ſeu vnione, fuerunt ſimpliciter
& pro indiuiſo: & in communi diſpoſiti, vt in-
6 ter ſeruientes diſtribuerentur: & illo caſu †
portiones efficiuntur maiores, & minores ſecundum numerum ſeruientium: ſicut recitat
Gl. in Clem. vt hi qui. in verbo, pars dimidia.
de ætat. & qual. & in Clem. quoniā. in verbo, ſuſpenſus. de vit. & hon. Cler. & ſequitur Card. in
d. Clem. vt hi qui. §. illi verò. nu. 22. & in conſi.
7 53. & in huiuſmodi caſu portiones † non habent naturam præbendarum, ſed certam conſequentiam ad numerum ſeruientium; vt cōſiderauit Innoc. in ca. Dilectus. il 1. & ibi Abb.
num. 6. de præben. ita quod non eſt, qui poſsit
dicere hoc eſt meum, vel tuum, niſi facta diſtributione; & tunc habet locum ius accreſcendi;
8 ita quod portio † quæ contigere potuiſſet ſer-
uienti, ſi non ſeruiat, accreſcit ſeruientibus.
Aut fuit certa portio aſsignata cuilibet ſeruienti, licèt bona in communi fuerint poſita:
quæ portio quamuis diuidatur ſuper punctis
diurnis, ſcilicet vt quilibet punctus tantum
valeat non tamen auget, aut diminuit portionem alteri: ſed qui non ſeruit, non lucratur, &
9 † portio, quæ ei dari debuiſſet ſi ſeruiſſet, applicatur Eccleſiæ. & ita loquitur diſpoſitio d.
c. Si Canonici. & eſt ratio, quia diuiſio eſt facta habito reſpectu ad certam, & terminatam
10 portionem: ita quod puncti nō † poſſunt plus
valere: quia quilibet ſeruit pro ſe ipſo, & ſuccedit diſpoſitio c. 1. de conſuetud. in 6. & ca. à
Collatione. de appel. eod. lib. nam vnus repræſentat ſolum vnam perſonam, & tantum lucratur quantum punctos habet; ſecùs autē quādo indefinitè ſunt poſiti, vt diſtribuantur in-
11 ter ſeruientes, quia portio † poteſt fieri maior

per

per ius non decreſcendi. & ita conſiderat
Card. in d. Clem. vt hi qui.num. 21.nam tunc
fructus habent conſequentiam ad ſeruirium,
& non ad perſonas: & iſta ratio ſeruari debet
12 etiam † in mortuarijs, vt ſcilicèt quando da-
tur certa,& terminata pecunia pro aliquo of-
ficio faciēdo,diſtributio fieri debeat ſecundū
numerum ſeruientium, & erit maior, vel mi-
nor: at quando conſtituitur certa portio cui-
libet ſeruienti; non augetur,vel diminuitur,

Et iſtam diſtinctionem non reprobat Conc.
in c.3.22. ſeſſ. iuncta declaratione Sacræ Con-
gregationis in hæc verba ſcilicet: Differentia
eſt inter hoc Caput. & c. 3.21.ſeſſ. de reform.
quod hoc caput tantum loquitur de dignita-
tibus, à quibus Ordinarius tertiam partem
fructuum in diſtributionibus quotidianis con
uertendam ſeparare poteſt; dato etiam quod
diſtributiones non ſint tenues: & quando iſta
13 tertia pars† ita ſubtracta per non ſeruientes
ammittatur locis pijs eſt applicanda. At verò
c.3.ſeſſ.21.loquitur quando diſtributiones ita
ſunt tenues,vt negligantur; & iſto caſu tertia
14 pars† fructum à fructibus ſeparata, & in di-
ſtributiones conuerſa, ſi per non ſeruientes
ammittatur, proportionabiliter ſeruientibus
accreſcit. & ſic amplecti videtur hanc diſtin-
ctionem; vt ſcilicet in vno caſu portio illius,
qui defecit in ſeruitio, cæteris ſeruientibus
accreſcat: & in alio applicatur Eccleſiæ; quià
15 qui † laborat manducat: & qui non laborat,
non manducat: ſicut habetur in d,ca.3.ſeſſ. 21.
ibi quæ inter dignitates & ceteros diuinis in-
tereſſentes &c. & in cap.3. ſeſſ.22. ibi, Si per-
ſonaliter ibi competens ſeruitium,&c

Quare in præſenti conſultatione remanet
concluſio quod redditus, qui diſtincti ſunt à
præbendis,& in communi ſunt redacti, vt di-
ſtribuantur inter ſeruientes,quod portio non
deſeruientium accreſcit ſeruientibus. Nec re-
fert quod diatim non diſtribuantur, ſed in fi-
16 ne anni: quia cum fiant † computi pro ratio-
ne dierum,& horarum, idem eſt iudicium, ac
ſi in dies diſtribuerentur. de quo extat deciſ.
Rotæ per Achil.deciſ. 1. aliàs 125. de diſtrib.
quotid.in manuſcrip. & ita iuris eſſe cenſeo.
Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM LXXXII.

Excommunicatus ob iniuriam factam Clerico,à
quo abſoluatur.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus abſoluit percutientem leniter Clericū, & nu.3.*
2 *Diſtinctio inter ienem, mediocrem, & enormem iniuriam:*
4 *Injcio, verbum, declaratur.*
5 *Iniuria conſiſtit in ſolo conuicio, ſine percuſſione.*
6 *Aqua, vel puluere, aut ſaliua aſpergere Clericum animo irato, eſt atrox iniuria.*
7 *Leuis iniuria in Eccleſia, aut theatro, dicitur enormis.*
8 *Epiſcopus non abſoluit iniuriantem Clericum leniter in loco publico.*
9 *Eccleſia dicitur cætus religioſorum.*
10 *Homines iuſti, ſunt regnum Cęlorum.*
11 *Crux repræſentat Altare; charitas, latitudinem; ſpes, oſtium; obedientia, pauimentum; iuſtitia, parietes Eccleſiæ.*
12 *Congregatio hominum dicitur populus, & capitulum.*
13 *Iniurians Clericum in Eccleſia, vel cętu religioſorum dicitur committere ſacrilegium.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

REuer. Iacobus Sacerdos indutus
ſuper pelliceo,ſeu cotta cū cætu
Clericorum, & Monachorū pro-
ceſsionaliter incedens per Ci-
uitatem vbi erat hominū,& mu-
lierū maxima multitudo; à quo-
dam Laico fuit animo irato inſultatus, & in-
iuriatus,etiam cum iniectione manus ad col-
lum,& altera manu ſuper pugione. Vnde quæ-
ritur an ab excommunicatione de qua. in c.Si
quis ſuadente,17.quæſt. 4. poſsit ab Epiſcopo
1 ſuo abſolui,cum præſertim Epiſcopus † leui-
ter iniuriantem abſoluat.c. Peruenit. de ſent.
excommun.

Ad quem articulum decidendum opus eſt
2 ad diſtinctionem†progredi,quā notant Doct.
in d.c.Peruenit.ſcilicet inter leuem,mediocrē
& enormem iniuriam: quia ſi mediocris, vel
atrox exiſtat; ſolus Papa abſoluit: exceptis
certis caſibus, in quibus iſte non annumera-
3 tus.& de leui†Epiſcopus poteſt abſoluere.ſi-
cut tradunt ibi Doct. & ſequitur Sylue. in ſua
ſumma.in verbo, abſolutio 4. & Nauar. in ſuo
manuali.c.27.num.76.Borgaſ.de irregul.& di-
ſpenſ.part.6.tit.de abſolut.excommun.ob vio
len.manu.

Et qualis ſit leuis aduerto quod text. in d.
c.Si quis ſuadente, loquitur de manuum inie-
4 ctione,& illud † verbum, injcio, verificatur
in impoſitione manus ad dorſum, etiam ſine
percuſsione: vt atteſtatur Ambr.Calep.in illo
verbo.& tex.d.c.Peruenit.in quo datur Epiſco
po facultas abſoluēdi,de leuiq; loquitur iniu-
5 ria.& iniuria † cōſiſtit ē t in conuicio ſine per-
cuſsione. inſtit.de iniur.§.iniur.vnde videndū
eſt quænam læuis, & quæ enormis ſit iniuria:
& quod attinet ad præſentem caſum, injcere
6 manus†violentas in Clericum animo irato,li-

cèt

cèt non ſequatur percuſsio;vel eum,puluere,
aut aqua aſpergeré, vel etiam ſalina; poſſet
diei enormis iniuria:ſicut ſignanter tradit Gl.
in d.c.Si quis ſuadente.in verbo,manus, & te-
nuit Nauar.in d.c.27.nu.77.& maximè ſi id fiat
7 in loco publico;vt in Eccleſia, vel theatro: vt
ſatis declaratur in §.atrox.inſtitut.de iniur.&
tenet Gl.in ca. Cum illorum. in verbo,mutila-
tionem.ad finem.de ſent. excommu. vbi Abb.
8 num.9.affirmat,Epiſcopum† non poſſe abſol-
uere pro illatis iniurijs,etiam leuibus,in loco
notorio, & hanc partem ſequutus eſt Sylu.in
allegato loco.num. 2. & in præſenti caſu præ-
ſertim ratio militat. quia: & in loco publico,
in Eccleſia,& in cętu fidelium iniuria fuit per
9 petrata;cum Eccleſia ſit†etiam cætus religio-
ſorum.c.Omnibus.24.q. 1. C. in domo.de pæ-
nit.diſtin.4.vbi dicitur,quod domus dei, tem-
10 plum Dei,& regnum Cœlorum ſunt homines
iuſti:ideò.Io.de Selu.de benef.par.1. quæſt. 5.
11 num.41. & 42. dixit quod crux † repræſentat.
Altare: charitas latitudinem, & tectum: ſpes
oſtium.obediētia, & humilitas, pauimentum;
iuſtitia,fortitudo,prudentia, & temperantia,
parietes Eccleſiæ:& miſericordia feneſtras.vn
de Dominus dixit.Veniemus,& apud eum mā
12 ſionem faciemus,Populus† autem, & capitu-
lum dicitur hominum congregatio.Anton, de
Præt.in tract.de iuriſd.Epiſc.defenſ.c. 2. nu. 7.
13 ex quibus poſſumus dicere commiſſum† fuiſ-
ſe Sacrilegium.in d.c.Si quis ſuadente, 17.q.4.
adeo quod abſolutio ſpectet ad Summum Pō-
tificem.& ita arbitror iuris eſſe:ſaluo &c.Laus
Deo,& B.M.

CONSILIVM LXXXIII.

Vicarius an habere debeat mercedem?

SVMMARIVM.

1 *Qui altare ſeruit, de altare viuere debet.*
2 *Mercenarius eſt dignus ſua mercede.*
3 *Vicarius debet habere ſalarium in bonis per pra-*
latum defuncti relictis.
4 *Vicarius ſi ſeruiat in officio poſt mortem prælati,*
ſalarium habere debet.
5 *Officialis, qui poſt mortem Principis remanet in*
officio,ſalarium habere debet.
6 *Officialis, recipere debet ſalarium quouſq; ve-*
nerit nouus ſucceſſor.
7 *Officium ſuum nemini debet eſſe nociuum.*
8 *Vicarius debet habere ſalarium, etiam ſi nulla*
fuerit conuentio.
9 *Salarium debet alterari, & moderari ad arbitriū*
reducendo illud ad iuſtam quantitatem.
10 *Iuſta quantitas dicitur illa,quæ fuit conſueta.*
11 *Salarium, ſi non ſit conuentum, taxabitur arbi-*
trio boni viri pro qualitate perſonæ.
12 *Salarium datur vicario cum expenſis iuxta qua-*
litatem perſonæ.
13 *In dandis expenſis non compenſantur expenſæ,*
quas quis domi feciſſet.

In Domino confido.

FACTI SPECIES.

DEcedente Epiſcopo Regienſi orta
fuit quæſtio inter Commiſſariū ſpo
liorum Reuerendæ Cameræ Apo-
ſtolicæ,& Reuer.Vicarium,qui ſine
particulari conuentione ſalarij, ad inſtantiā
Sereniſsimi Ducis Alphonſi.II.Ferrariæ ad eū
dem ſeruitium aſſumptus fuerat: ex parte e-
nim Reuer.Commiſſarij dicebatur nullā mer-
cedem deberi,cum nulla adfuiſſet conuentio:
& ſecùs eſſe prætendebat Reueren. Vicarius
Quare conſultus reſpondi vt infra.
1 Triuialis eſt regula; quod qui† altari ſeruit,
de altare viuere debet. & qui ad aliquod onus
eligitur,à mercede repelli non debet.c, Cum
ſecundum,de præben.Innoc.in c.Quoniam.nu.
4.ne præl.vices ſuas.& ibi add. tradit hoc eſſe
de mente D.Thom.2.2.quæſt. 185. artic. 2. Et
2 mercenarius† eſt.dignus ſua mercede.ca. Ca-
ritatem.in fin.& c.Quicunq; 12, q.2. & iſta cō-
cluſio eſt in Vicario deſcripta.c.Ad hoc.de of-
fic.Vic.& quamuis ille text.videatur loqui de
perpetuo Vic.Abb.tamen ibi,nu.3.verſi.Quæ-
ro Vicarius temporalis. dicit idem eſſe in tē-
3 porali;qui ſalarium† in bonis per prælatum re
4 lictis debet habere. Imò ſi etiam poſt † mortē
prælati deſeruiat,ſalarium habere debet ſicut
tradunt Doct.in Clem.ſtatutū.de elect. & hæc
ratio procedit etiam de iure ciuili; vt officia-
5 lis,† qui remanet in officio poſt mortem Prin
cipis,habeat ſuum ſalarium.l. Diem functo. ff.
de offic.aſſeſſ.l.Diem functo.ff. loc. & cond. cū
6 alijs ſimilibus; & ſalarium † recipere debet,
quouſq, venerit nouus ſucceſſor, vt notant
Doct.in l.Meminiſſe.ff.de offic.Proconſ.& in l.
Item quæritur.§. qui impleto.ff. locat,nemini
7 enim † officium ſuum debet eſſe damnoſum.l.
Si quis ex ſignatoribus. ff. quemad. teſtamen.
aper.
Vnde non videtur dubium quin Reuer. Vi-
8 carius† habere debeat ſalarium,etiam ſi ſuper
eo nulla fuerit facta conuentio, & non aliter
quam ſi facta fuiſſet,etiam iuramento vallata.
c.Quicunq;.12.q.2.vbi Gl.fin.per c.Iuramenti.
9 22.q.5.& illud ſalarium †debet alterari, & mo
derari ad arbitrium boni viri,reducendo illud
ad iuſtam quantitatem.per tex,in l.1. §.Si ho-
norarij. & §.Si cautum.ff.de var.& extraordin.
cognit.& tradit Franc.Sarmieuſ. in lib. ſelect.
10 interp,c.11.num.9.& illa dicitur iuſta† quan-
titas, quæ fuit conſueta dari huiuſmodi offi-
cialibus; vt ſignanter notat Rebuff. in 2. libr.
comment.de Salar.famul.Gloſ.4. dicens quod
ſi non

11 ſi non † ſit facta conuentio de ſalario, domi-
nus debebit ſalarium ſolitum; aliàs verò taxa-
bitur arbitrio boni viri, pro qualitate perſonę.
Solitum verò ſalarium in curia Epiſcopali fuit
centum aureorum forenſi, cum expenſis pro
Vicario, & vno eius famulo: ergo idem dicen-
dum eſt in moderno: vt not. Bal. in l. Binos. n. 4.
C. de aduo. diu. iud. & Bellen. de caritat. ſubſt.
quæſt. 82. num. 12. & faciunt allegata per Re-
buff. in 2. lib. Comment. de ſal famul. gl. 3. & ita
concludi poteſt ſalarium ſolitum, & illud idē
quod datum fuit vltimo prædeceſſori, dandū
12 eſſe moderno Vicario cum † alimentis iuxta
qualitatem, & conditionem perſonæ. l. Sed, &
ſi quid. §. Sufficienter. ff. de vſufru. & quemad.
quis vtatur, c. Statutum. §. Inſuper. de reſcrip.
in 6. vbi Gl. in verbo. moderatas, dicit quod in
13 his † expenſis non compenſantur expenſæ,
quas quis eſſet facturus domi. & ita concludo
pro domino Vicario, cui non ſolum debetur
ſalarium; ſed etiam expenſæ, prout à princi-
pio officij habuit abſente Epiſcopo. & ita fuit
obtentum, Laus Deo, & B. M. V.

CONSILIVM LXXXIV.

Reſeruatio fructuum ſuper beneficio, qualiter procedat,

SVMMARIVM.

1 *Portio certa reſeruata Parocho ſuper fructibus beneficij, eſt libera ab omni onere.*
2 *Qui habet fructus beneficij, ad omnes expenſas tenetur, & num. 3.*
4 *Fructus in penſionem reſeruati debent recipi de manibus Rectoris.*
5 *Qui habet vſumfructum, poteſt de manu propria fructus percipere.*
6 *Regula de exprimendo vero valore non habet locum in penſionibus.*
7 *In reſeruationibus fructuum pro penſione habetur reſpectus ad valorem, ſecundū quem valent in partibus.*
8 *Aliud eſt beneficium, aliud fructus.*
9 *Verba ſunt inducta, vt oſtendant animum.*
10 *Anima præfertur corpori: & intentio legi.*
11 *Valor conſiſtit in fructibus.*
12 *Cauſſa ad aliam ordinata; altera venit ſub eius ſpecificatione.*
13 *Verba ſunt impropriãda ſecundum ſubiectam materiam.*
14 *Verba cum effectu ſunt interpretanda.*
15 *Verba quorumcunque beneficiorum comprahendunt penſionem,*
16 *Etiam ſi non eſſet data in titulum.*
17 *Beneficia non extimantur ſine fructibus.*
18 *Beneficium non dicitur habere, qui non percipit fructus; & fructus ſunt pars beneficij, et n. 19.*
20 *Primum beneficium non dicitur vacare quando quis percipit fructus.*
21 *Beneficium eſt res ſpiritualis.*
22 *Papa intendit ſcire valorem beneficiorum.*
23 *Verus valor eſt exprimendus.*
24 *In reſcriptis attenditur intentio concedentis.*
25 *Intentio extenditur ad tempus datæ.*
26 *Verba improprianttur, vt ſeruiant intentioni.*
27 *Intentio ſola eſt conſideranda.*
28 *Fructus excreſcentes accedunt Rectori.*
29 *Diſpoſitio Papæ applicatur narratiuæ.*
30 *Reſcripta regulantur ab intentione concedentis.*
31 *Non ens, non ſubijcitur actui ſenſitiuo.*
32 *Diſpoſitio reſtringitur ad ſubiecta præſentia.*
33 *Verbum de præterito non trahitur ad futurum.*
34 *Verba de futuro, ſi reſpiciunt diſpoſitionem reſpectu ſubiectæ materiæ; totam diſpoſitionem ad futurum extendunt.*
35 *Verba, ſi adijciantur diſpoſitioni circa ſubſtantiã materiæ, reſtringuntur ad præſentia.*
36 *Narratiua debet verificari tempore datæ.*
37 *Diſpoſitio non tenet ſuper non ente.*
38 *Non entis, nullæ ſunt qualitates.*
39 *Fructus excreſcentes remanent Rectori.*

Dabit mihi Dominus verbum, et ego annuntiabo veritatem.

FACTI SPECIES.

IN ſupplicationibus pro reſeruatione fructuum in beneficio Plebis Mutilenæ, in ſuburbijs Ciuitatis Regij, petita fuit gratia reſeruationis, exprimendo valorem 330. ducatorum de camera, & fuit conceſſa, dēptis ex eis. 100. pro Plebano. quo defunctò, habito concurſu, fuit collata plebs alteri Plebano, inter quem, & Reſeruatarium orta fuit controuerſia. Reſeruatarius enim prætendebat habere ius percipiendi fructus de manu propria, & Plebano dare illa 100. At Plebanus docebat dominium ad ſe ſpectare, & Reſeruatarium debere à manu ſua fructus habere. Imò dicebat Reſeruatarium ipſum non poſſe habere omnes fructus, ſed ſolum habito reſpectu ad expreſſionem valoris; nam fructus pro vero valore aſcendebant ad ducatos 900. & illud plus acquirebatur ipſi plebano. Quare conſultus reſpondi, vt infra.

Et in primis pono concluſionem; quod illa centum reſeruata Plebano debentur libera ſine onere expenſarum pro Eccleſia, aut pro alijs rebus beneficij; quæ ei data ſunt pro eius ſuſtentatione: & ita ſacra Congregatio Concilij declarauit in c. 13. §. Ad hæc in poſterum. ſeſſ. 24. in hæc verba videlicet.

1 Quando Parocho † reſeruatur aliqua portio ſuper fructibus beneficij, reſeruatis cæteris fructibus alteri, debet eſſe libera ab omnibus oneribus. d. portio Parocho reſeruata; & de-

2 declaratio ipſa in iure fundatur;nam † qui ha-
bet fructus ad omnes expenſas tenetur. c. fin.
§. porrò. de offic. ordin. in 6. & ibi Domin. &
Franc. neque Rector, cui ſolum aſsignati ſunt
centum pro eius ſuſtentatione,ad aliquod te-
netur:vt in expreſſo tenuit Anchar.in c.Si pro
pter.num.5.verſ. venio. de reſcript. in 6 dicés
3 quod ad percipientem † fructus,ſpectant one
ra,& expenſæ miniſtrorum.
Sed dubium eſt an,ex quo in litteris reſer-
uationis fuit expreſſum,quod penſio fructuum
ſoluatur per rectorem, & ſucceſſores; penſio-
narius ipſe de manu propria eam recipiat, vel
de manu Rectoris?cum præſertim omnes fruct⁹
ſint reſeruati: tamẽ in caſu prædicto caſus eſt
4 in iure deciſus: nam quando fructus † ſunt in
penſionem reſeruari, recipi debent de manib⁹
Rectoris:vt affirmat Anchar.in d.c.Si propter.
num.5.verſ. per iſta inſero. de reſcrip. in 6. &
ita fuit determinatum per Rot. deciſ.7.n.4. &
5. in 2. part. diuerſ. nouiſs. per Cantuc. dicit
enim Anchar. quod eſt differentia inter con-
ceſsionem fructuum,& vſumfructum: nam qui
5 † habet vſumfructum de manu propria poteſt
fructus recipere,ſecus quãdo habet conceſsio
nem fructuum.ad quod allegat textũ in l. Fun
di Trebatiani.ff.de vſufruc. leg.& hanc doctri-
nam ſequuntur verba bullæ, dum dicunt,quod
penſio fructuum ſolui debeat per Rectorem,
& ſucceſſores.d.Reſeruatario:aliàs enim opor
tebat exprimere (vt infra dicam) quod Reſer
uatarius de manu propria fructus habere poſ-
ſet: & de prædictis concluſionibus nulla vide-
tur difficultas. Sed non parum dubitari po-
teſt an. d.Reſeruatarius,omnes fructus habe-
re debeat, demptis centum pro Rectore? ex
quo valor multum excedit expreſsionem; ſtan
6 te maxime † regula de exprimendo vero valo
re:nam videtur locum nõ habere in penſioni-
bus,cum loquatur de beneficijs: ad ea quæ tra
dit Felin.in c. Poſtulaſti. col.11. in 6. declarat.
verſ. non obſtat.de reſcrip. penſio enim conſi-
ſtit in temporalitate, vnde non videtur quod
regula illa applicari valeat præſenti caſui;De
qua re tradit Sarnen. in d. reg. quæſt.8. verſ.&
iſta omnia.dum vult, quod in reſeruationibus
7 † fructuum pro penſione non habeatur reſpe-
ctus ad valorem,ſecundum quem fit expreſsio
in bulla, ſed ſecundum quem valent in parti-
bus.& ita tenuit Rot.per Tholom.deciſ.764.in
3.vol. diuerſ.nouiſſ. Nam, vt ait Cald. conſ. 6.
8 de præben.aliud † eſt beneficium,& aliud ſunt
fructus beneficij, vnde videtur quod quia re-
gula non loquitur de penſione, ſed de fructi-
bus,quod caſus remaneat in diſpoſitione iuris
communis. l. Commodiſsime. ff. de lib. & po-
ſthu.& per conſequens,quia appellatione be-
neficiorum non venit penſio,neque fructus; q̃
iſte caſus nõ comprehendatur à regula præd.
Quibus tamen non obſtantibus contrarium
in præſenti caſu arbitror procedere ex infra-
ſcriptis.
Certum eſt,quod omnis diſpoſitio depẽdet
ab intentione diſponentis;nam anima legis di
citur ipſa lex,quæ ſemper eſt attendenda pro
qua licet etiam verba impropriare: nam ver-
9 ba † inducta ſunt, vt animum demonſtrent
proferentis. c. Is autem. 22. q.2. c.Intelligen-
tia.de verb. ſignif. c. Humanæ aures.22. q.5. &
ſic inſeruire debent intentioni,ſeu animæ, &
10 ſicut anima † præfertur corpori; ita intentio
præfertur verbis c Sedulò.38. diſtin.ſed intẽ-
tio regulæ eſt quod exprimatur verus valor be
11 neficiorum & valor † conſiſtit in fructibus. l.
Si fundus. ff de reb. eorum qui ſub tutel.vel.
Cur.Gl.pen.& ibi Abb. in c.Cum cauſſa.de te-
ſtib.non poteſt dubitari, quin regula illa intel
ligat de redditu beneficiorum;& conſequẽter
de fructibus,qui dependent à beneficio, & cũ
eo habent connexitatem. Vnde appellatione
beneficij ueniunt etiam fructus in materia ſi-
12 mili,de qua agimus:nam quando una † cauſſa
ad aliam eſt ordinata ſub ſpecificatione illius,
altera uenit. l. Si finita. §. deinde ff. de damn.
infect.& ſic verba ſunt impropriãda ſecun-
13 dum ſubiectam materiam. l. Inſulam.ff.de præ-
ſcrip. verb. l. Si vno.in prin. vbi Bart. ff. locat.
vnde regula diſponens de vero valore; etiam
quod ſub propria ſignificatione verborum fru
ctus non venirent. impropriari debet, vt eos
comprehendat: nam principalis effectus re-
14 gulæ eſt in ratione fructuum: & verba ſunt †
cum effectu interpretanda.l.Nomẽ in fin.ff.de
verb.ſignif.
Secundò,Animaduerto quod in regula ſunt
15 verba uniuerſalia: ſcilicet quorumcunque †
beneficiorum,quæ comprehendunt etiam pen
ſionem.ad Gl.in Clem.quoniam §.Dignitatem.
in verbo,Beneficium.de vit. & honeſt. Cler. &
16 concluſio procedit etiam quod penſio † non
eſſet data in titulum:ſicut probat Gig. de pẽſ.
quæſt.28.num.11.& in quæſt.86.num.2.&3.vbi
multa ad propoſitum. & ratio maximè proce-
dit in iſta materia;quia regula non poteſt pro
cedere commodius.quàm in fructibus; cũ be-
17 neficia † non extimentur ſine fructibus;& per
effectum regulæ interpretatio fieri debet de
fructibus. arg.l.2.ff. de lib. & poſthu.
Tertiò, Arguendo de toto ad partem.l.Quę
de tota.ff. de rei vend.negari non poteſt,quin
18 fructus † ſint pars beneficij; præſertim quia
19 nemo dicitur † habere beneficium,qui non p̃-
cipit fructus,arg.textus in c.Si tibi cõceſſo.de
præben.in 6.vbi per adeptionem ſecundi be-
20 neficij,non † vacat primum:ſi alius percipiat
fructus, ergo quod eſt diſpoſitũ de beneficio,
ex identitate rationis debet intelligi diſpoſi-
tum de fructibus: & ſic regula ex ſua intrinſe-
ca cauſſa amplectitur fructus beneficiorum;
aliàs enim valor exprimi non poſſet; quia be-
ne-

21 neficium † in ſe,ſine fructibus eſt res ſpiritua
lis,quæ non poteſt habere expresſionem valo
ris.l.Inter ſtipulantem.§. ſacram.ff.de verb.o-
blig.aliàs regula Ludribio eſſet facta: ergo p-
22 cedit in fructibus: quia Papa † intendit ſcire
valorem reddituum beneficiorum; vt ſciat an
ſit expediens penſionē imponere, & pro quan
ta quantitate. Et videmus quod licet partes
ſint concordes in 50. multoties Papa admitit
ſolum 40. ita etiam tenuit Rot. pro Fab. deciſ.
185. in 3. vol. diuerſ. nouiſſ. & ita firmari poteſt
23 conclusio quod verus † valor erat exprimen-
dus. vt not. Fab. in d. deciſ. 185. num. 3. quia ſi
Papa ſciuiſſet valorem 900. ducatorum de fa-
cili conceſſiſſet maiorem ſummam plebano.
Et prædicta tantò magis corroborantur,
quia reſcripta ad narrata ſe referunt ex vul-
24 garibus regulis: & in reſcriptis † attenditur
intentio reſcribentis, ſeu concedentis. c. Quia
ſæpe. de præben. in 6. quæ intentio ad futura,
& ad id quod non ſit expreſſum non extendi-
25 tur. ſed ſolum ad narrata, † & tempus datæ:
vt eſt caſus in Clem. Litteras, de reſcrip. & in
c. Eam te. eod. tit. & eſt ratio quia tempore da
tæ beneficium vacabat; vt tradit Gl. in c. Dile-
ctus, il 2. de præben. in uerbo, Receperunt,
ad quod tempus Papa ſuam habuit intentio-
nem. vnde ad id quod non erat non videtur ca
ſum extendi.
Nec obſtat Felin. in allegato. ca. Poſtulaſti,
quia vltra quod loquitur per uerbum fortè, &
ſic non firmat dictum; ad iſtam partem incli-
nat, vt ſit expreſſus ualor narrandus, ut Papa
reddatur magis informatus.
Neque obſtat Sarn. in d. regula. q. 8. quia ibi
Reſeruatarius habebat auctoritatem perci-
piendi omnes fructus de manu ſua propria, q
eſt neceſſe; aliàs ſi non exprimatur, eos de ma
nu Rectoris habere debet: vt ſuper oſtendi.
Sed in præſenti caſu Papa exprimit quod reci
piantur de manu Rectoris, ergo ceſſat illa ra-
tio. Sicut doctrina Cald. non facit ad caſum no
ſtrum in allegato conſ. 6. de præben. quia loqui
tur de propria ſignificatione verborum, bene-
ficiorum, quæ ex ſe eſt quoddam ſpirituale, &
vt diximus non cadit in eis valor. Secus verò
impropriè loquendo ex identitate rationis;
26 quo caſu uerba † ſunt improprianda, vt de-
ſeruiant intentioni. d. cap. Is autem. 22. quæſt.
27. 2. Imò ſola † intentio eſt conſideranda. d. c.
Intelligentia. de uerb. ſignif. & tantò magis;
quia materia hoc expoſtulat; nam ſi ualor
non cadit in beneficio, loquendo de re ſpiri-
tuali, regula inaniter eſſet ordinata; vnde ne-
ceſſe eſt fateri quod ſit condita, vt Papa ſciat
valorem fructuum beneficiorum. & quod opus
erat exprimere verum valorem, vt gratia vale
28 ret: & quod fructus † ſuper excreſcentes acce-
dant Rectori cum ſint annexi beneficio; non
autem penſionario cui ſolum conceſſi fuerunt
230. ducati. Acceſſorium enim ſequitur ſuum
principale. c. Acceſſorium, de reg. iur. in 6. nam
29 diſpoſitio † Papæ debet applicari narratiuæ ei
factæ: nec poteſt applicari ad illud, quod non
apparebat tempore datæ. l. Rutilia pole. ff. de
30 contrah. empt. ſed omnis diſpoſitio † reſcri-
ptorum, regulatur ab intentione concedentis
d. c. fin. de præben. & illud quod non eſt, nō ſup-
31 ponitur; quia nō ens † non ſubijcitur actui ſen-
ſitiuo. ca. Bonæ, de probat. c. Quoniam contra.
eod. tit.
Neq; obſtat quod in bulla adſint verba, an-
nis ſingulis, & quo ad viueret, quæ videntur fu
tura proſpicere: quia quando verbum futuri
temporis ponitur in diſpoſitione alicuius ac-
cidentiæ circa ſubſtantiam materiæ, ſuper qua
32 fundatur diſpoſitio, reſtringitur † ad ſubiecta
præſentia. l. à filio. §. 1. ff. de adim. legat. Prætere-
rea illa verba reſpiciunt perſonam Reſeruata-
rij: vt ſcilicet ipſe, quoad viueret poſſet habe-
re penſionem ſed non reſpiciunt materiam ſu
per quā fundatur diſpoſitio. Imò loquitur nūc
per uerbum præſentis temporis; & præteriti
ſcilicet, loquendo de valore, dicit 330. ducati.
& de reſeruatione dicit, reſeruauit, & aſsigna-
33 uit, quod verbum † loquitur de præterito, & re
gulariter non trahitur ad futurum. l. Cum ſtipu
lamus. ff. de verb. oblig. nam quando diſpoſitio
34 habet verba † de futuro, ſi reſpiciunt diſpoſi-
tionem reſpectu ſubiectæ materiæ, & acciden-
tium, tunc totam diſpoſitionem extendunt e-
tiam in futurum; vt eſt caſus in l. Nec emptio,
35 ff. de contrah. empt. aliàs ſi adijciantur † diſpo-
ſitione circa ſubſtantiam materiæ, reſtringun-
tur ad præſentia ſubiecta. d. l. à filio §. 1. ff. de
adim. legat. ſed verba futuri temporis nō ſunt
in præſenti caſu, in diſpoſitione circa materiā
ſuper quam eſt fundata diſpoſitio; quæ eſt cir-
ca valorē expreſſum; ſed ſunt addita circa per
ſonam Reſeruatarij: ſcilicet quo ad viueret:
propterea non extenduntur ad futurum, niſi
circa perſonam.
Et iſta tantò magis procedunt, cum diſpo-
ſitio ſit hominis particularis, quæ regulariter
non comprehendit futurum, ſed oportet qđ
36 tempore † datæ narratiua verificetur. vt ait
Card. in Clem. litteras. nu. 3. in 7. oppoſitione.
verſ. de diſpoſitione particulari de reſcript. nā
37 diſpoſitio † non tenet ſuper non ente. Imò ſi
eſſet uniuerſalis, quando offert alteri præiudi-
ciū non extenditur ad futura. l. Si ita. ff. de aur.
& argen. lega. ergo non poteſt dici quod diſpo
ſitio, huiuſmodi extendatur ad id quod no fuit
expreſſum in præiudicium Rectoris: & eſt cre-
dendum, quod ſi Papa ſciuiſſet valorem. 900.
ducatorum quod maiorem quantitatem ei-
dem reſeruaſſet: & ſic mens Papæ non poteſt
applicari ad id quod non erat expreſſum; quia
38 non † entis nullæ ſunt qualitates. & ita tenet
Imol. in d. Clemen. Litteras. num. 4. de reſcript.
dicens

Digitized by Google

dicens, quod quando qualitas ex natura bene-
ficij requiritur, quod illa qualitas debet adeſ-
ſe tempore datæ; aliàs reſcriptum non valet.
Quare concluſio remanet firma quod vltra ex-
preſſum valorē gratia non valet pro penſiona-
39 rio; & quod fructus † excreſcentes remanent
Rectori. Quod expreſſum reperitur in extra-
uag. Ioan. XXII. incipit, Suſcepti. vbi fructus,
qui ſuperant taxam decimæ, nō ſpectant illis,
quibus fuit conceſſum percipere fructus pri-
mi, vel vlterioris anni; quibus ſolum eſt dan-
dum, quod eſt in taxa, reliqui verò remanent
beneficiatis. Quod tantò magis procedit in
iſto caſu, vbi Penſionarius non eſt vſusfructua
rius. vt per Anchat. in d. capit. Si propter.
de reſcript. in 6. & alia quæ ſupra ſunt notata.
Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM LXXXV.

Blaſphemia quando ſit hæreticalis: & an ſpectet ad Inquiſitionem?

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitor debet attingere ſaltem annos 40.*
2 *Inquiſitor non debet ommittere quod ad eius officium pertinet.*
3 *Qui negat reſpondere Inquiſitori, videtur diffidere de iuſtitia.*
4 *Monitio requiritur vbi agitur per Inquiſitorem.*
5 *Blaſphemia dupliciter poteſt contingere.*
6 *Peccata, quæ ſine deliberatione committuntur, nō ſunt mortalia.*
7 *Qui ſubito ex aliqua paſsione blaſphemat nō dicitur mortaliter peccare.*
8 *Hæreſis conſiſtit in credendo; & blaſphemia in dicendo.*
9 *Qui ex pertinacia maledicit, punitur.*
10 *Blaſphemantes puniuntur ab Epiſcopo.*
11 *Blaſphemantes poſſunt puniri etiam à Iudice ſeculari.*
12 *Maledicere eſt idem quod blaſphemare.*
13 *Contumelia eſt quoddam conuicium Deo dictum.*
14 *Verba obſcæna, ſunt verba turpia, & inboneſta.*
15 *Qui negat Deum, ſi attendat quod dicat, dicitur blaſphemare.*
16 *Secùs ſi furore correptus.*
17 *Quæ ad ignominiam tendunt, non ſpectant ad Inquiſitorem.*
18 *Hæreſis eſt error cum pertinacia.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

INquiſitor hæreticæ prauitatis prætendit
procedere contra Titium, tanquam hære
ticum ex blaſphemia, videlicet, *puttana
di Dio:* Titius verò recuſat ſe Officio In-
quiſitionis ſupponere, ſed potius officio Epi-
ſcopi, in quo caſu reſpondi vt infra; ſalua ſem-
pet auctoritate S. Officij, cui opponere nō in-
tendo; ſed veritati ſemper me ſubijcere.

1 Et primo, Inquiſitor † nemo eſſe poteſt de
iure Ordinario, qui ſaltem non attingat annos
quadraginta. Clem. Nolentes. de hæret. & tra-
dit Franc. Squillac. de fid. Cathol. c. 35. num. 2.
quare credendum eſt modernum Inquiſitorē,
in ætate legitima eſſe, licèt ex aſpectu videa-
ad annos triginta vix aſcendere.

Et legitimus Inquiſitor non odio, vel alicu-
2 ius gratia, debet quenquam vexare; vel etiā †
ommittere quod ad eius officium pertinet; a-
liàs incidit in excommunicationem latæ ſen-
tentiæ. Clem. 1. §. verum. il 2. de hæret. & notat
Gondiſl. de hæret. q. 7. num. 18. Vnde primò vi-
dendum eſt, An caſus, de quo quęritur, ſpectet
ad Officium Inquiſitoris? quia quando ad of-
3 ficium ſpectaret, Titius ille negando † reſpon-
dere, plus aggrauaretur, & de iuſtitia videre-
tur diffidiſſe. c. Chriſtianis. ad finem. 11. q. 1. &
in pœnam incidiſſet. c. Cum contumaciam. de
hæret. in 6 & c. Excommunicamus. §. qui autē.
eod. tit. in libro decretali. ſed Io. Andr. & Ge-
min. in d. c. Cum contumaciam. tenent requiri
4 † binam citationem: & Franc. ait quod requi-
ritur admonitio. addens quod ſufficit ſaltem
in genere exprimere crimen ſuper quo quæri-
tur: & cum eo tranſit Gemin.

Nunc ad blaſphemiam veniamus: ſi quidem
5 blaſphemia † dupliciter poteſt contingere: vel
qđ blaſphemans ſine deliberatione prorum-
pat; vel quod aduertat quid ſit illa blaſphe-
mia. Si in 1. caſu, dicit D. Tho. 2. 2. q. 13. artic. 2.
6 in 1. parte, quod peccata, † quæ ſine delibera-
tione committuntur, non ſunt mortalia; quia
primi motus deliberationem rationis præce-
dunt, & eam offuſcant; vnde quia blaſphemās
non aduertit quid dicat, ſeu quid ſit illa bla-
7 ſphemia; vt eſt quando † quis ſubito ex aliqua
paſsione in blaſphemiam incidit, quia dicitur
non habere rationem blaſphemiæ, ſecundum
D. Thomam nō diceretur mortale peccatum:
& conſequenter non eſſet crimen hæreſis: nam
8 † hæreſis, vt tradit Nauar. in ſuo manual. con-
feſſ. cap. 12. nume. 82, conſiſtit in credendo, &
blaſphemia in dicendo; vnde difficilè cogno-
ſci poteſt an ſapiat hæreſim, ita quod de ea
Inquiſitor poſsit ſe intromittere, & dictū Na-
ua. approbat Franc. Squillac. tit. de fid. cathol.
c. 16. niſi blaſphemans corde credat, quod lo-
quutus fuit. nam ſecundum Gl. in c. Cum ego.
9 24. q. 3. in verbo, diſtinguendū. Qui † ex pertina
cia maledicit, punitur: qui verò ex leuitate, mę
retur veniā: & talis dicitur venialiter peccare.
Et ita tradunt Canoniſtæ in ca. Statuimus. de
maled. & ſequitur Borgaſ. de irregul. in 6. part.
tit. de maled. & blaph. nume. 13. qui, & cæteri
Doctores in d. c. Statuimus. tenent qđ punitio
10 † blaſphemantium ſpectet ad Epiſcopum; &
ita tenuit Hoſtienſ. in ſumm. de maled. §.

Blaſphæmantes. Imò verò ſecundum tenorem bullæ Leonis X.cóſtitutione 11.ſuper blaſphemiam;innouatæ à Pio V.conſtitutione 5.nedũ huiuſmodi delictum fuit Epiſcopis commiſsũ,
11 ſed etiam† Iudicibus ſecularibus; & loquitur bulla de illis qui verbis obſcœnis: & cõtumelioſis maledixerint Deo,& Beatæ Virgini.Quę bulla comprehendit omnem caſum blaſphæ-
12 miæ; licèt loquatur per verbum† maledicere, quod eſt idẽ quod blaſphæmare;vt notat Syluest.in ſum.in verbo,de maledict.ex D. Tho.2, 2.quæſt.76. & traditur in Rubrica, & toto tit,
13 de maled.& contumelia†eſt quoddam conui-
14 tium Deo dictum;& verba† obſcœna ſunt verba turpia,& inhoneſta;vt tradit Cicer,in lib,1, offic.& de his omnibus notat Nauar.in d.c,12. nume. 84. dicens,quod qui dicit,Non credo in Deum: Nego Deum: Maledico Deum: & ſimi-
15 lia;etiam ſi iocosè dicat,dummodo†attendat quid dicat, & cum deliberatione id proferat, dicitur blaſphæmare,& mortaliter peccat;ſed
16 qui furore† correptus, & paſsione excæcatus id agat,tantum venialiter peccat; vt ita tenet D.Thom.in loco allegato. Et ſtantibus bullis ſummorum Pontificum;qui omnem ſcientiam dicuntur habuiſſe; non videtur dubinm quin omnem caſum blaſphæmiæ ſint amplexi; quia nullam fecerunt diſtinctionem, & nos diſtinguere non debemus: & tantò magis, quia ea
17 quæ† ad opprobrium Dei, & ignominiam tẽdunt de iure communi ad Inquiſitorem non pertinent: prout concluſiuè tenet Felin. in ca, Poſtulaſti.de iud.vbi allegat Oldr. in conſ. 35. Cald.de iud.conſ.20 & Anchar.in conſ,15.Vnde ſtante iure communi,& dictis bullis, videtur caſus præſens non ad Inquiſitorem, ſed ad Epiſcopum pertinere. Non obſtante bulla Iulij III. quæ Inquiſitoribus Iudiciũ dabat: quia vltima derogant primis;& maximè in caſu prædicto vbi non conſtat blaſphæmantem credidiſſe quod dixerat. Ad quod facit Gl.prædicta. & Franc. Ponzin.de Lamijs.nu.79.& D. Thom, vbi ſupra,dicens, quod hæreſis eſt error cum
18 † pertinacia corrumpens fidem Chriſti; & eſt tex.in c.Hæreticus.24. q. 3. & ex prædictis teneo quod caſus præſens non ſpectet ad Inquiſitorem,Saluo tamen &c.Laus Deo,& B. M.

CONSILIVM LXXXVI.

Copia commiſsionis cauſſæ an ſit danda parti?

SVMMARIVM.

1 *Verbis narratiuis Papa ſtatur, quando narrat à ſe geſta;et quando in gratioſis fundat ſe ſuper narratis.*

2 *Commiſſio cauſſa ſuum debet habere effectum; vt praces veritate nitantur.*

3 *Narratiua Papa nõ ſtatur,cũ narrat ſibi narrata.*

4 *Copia commiſſionis cauſſæ eſt danda parti.*

5 *Exequutor non dat poſſeſſionem ſine citatione illius,quem ſcit eſſe in poſſeſſione.*

6 *Beneficium adipiſcens ſecundum, non mittitur in poſſeſſionem,niſi citaro illo, quem ſcitur habere poſſeſſionem.*

Veni Sancte Spiritus.

FACTI SPECIES.

FVit commiſſa cauſſa appellationis delegato; qui poſt præſentationem volebat parti eam notificare cum copia; ſed qui eã impetrauerat nolebat dari copiam. Vnde conſultus dixi eam dandã eſſe ex infraſctiptis.

1 Verbis † narratiuis Papæ ſtatur, quãdo narrat à ſe geſta;vel ſi in gratioſis fundat ſe ſuper narratis;quia præſumitur ſcire ea, quæ narrat. Clem,1.de probat.in quibus terminis loquuntur Alb.in conſ.64.num.74.& Natt.in conſ.160. num.19. ſed in ſignatura iuſtitiæ diuerſa ratio
2 procedit:nam commiſsio † cauſſæ ſuum debet habere effectum,de quo in l.1. C. de diuerſ. reſcript. vt ſcilicet præces veritate nitantur. l.
3 Vniuerſa. C.eod.tit. Imò ſi Papa narrat † tale quid ſibi fuiſſe narratum, tali narratiuæ non adhibetur fides:nec quo ad probationem,neq; quo ad præſumptionem: ſed ſubintelligitur clauſula,ſi ita eſt,c.2.de reſcript.& notat Imol. in d,Clem.1,de probat.num.9.vnde cum caſus verſetur circa ſignaturam Iuſtitiæ, perſcrutari oportet ſuper veritate narratiuæ, & vt pars poſsit de iuribus ſuis docere, & de ſurreptio-
4 ne dicere,danda† eſt illi copia commiſsionis, Clem,cauſſam.de electio. & ita ſignanter tradit Mill. in ſuo repertorio. in verbo, copia literæ citatoriæ.

Imò quando literæ Papę ſunt executoriales, quæ mandant aliquem mitti in poſſeſsionem
5 executor † ipſe non debet tradere poſſeſsionem,quando ſciat alterum eſſe in poſſeſsione, niſi dictas litteras intimet parti, cum termino ad opponendum.ſicut probat Mand.in reg.29.
6 q.4.nu.4.& 5.Neq; Epiſcopus† debet à ſe prouiſum in poſſeſsionẽ mittere, cui dimiſſo primo beneficio,ſecundum contulerat, niſi prius citato Rectore illius, cum termino ad opponendum.c.Licet Epiſcopus.de præben. in 6.ex quibus omnibus redditur indubitata concluſio,quod poſſeſsio non ſit danda habenti executoriales, ſi alter ſit in poſſeſsione, niſi præuia citatione,cum copia literarum. & ita iuris eſſe cenſeo.Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CON-

CONSILIVM LXXXVII.

De maleficia, quæ iuit ad ludum dæmonis.

SVMMARIVM.

1 *Qui ſemel abiurauit hæreſim, ſi in aliam ſpeciem poſtea incidat eſt relapſus.*
2 *Homo debet adhærere omnibus articulis fidei, propter vnum medium.*
3 *Qui ab hoc medio decidit, caret fide.*
4 *Qui pertinaciter facit contra illud, quod abiurauit, habetur pro hæretico.*
5 *Vno abiurato, videntur abiurata omnia concomitantia.*
6 *In materia hæreſis non attenditur ſpecies, vel modus peccandi, ſed effectus violationis fidei.*
7 *Qui ſemel abiurauit hæreſim propter inuocationẽ dæmonis, & poſtea in eandem reincidit, dicitur relapſus.*
8 *Qui vadit ad ludum dæmonis, dicitur carere fide.*
9 *Facere reuerentiã dæmoni, idẽ eſt quod illum adorare.*
10 *Qui facit pactum cum dæmone, dicitur infidelis, & rebellis Dei.*
11 *Anima, quæ peccauerit, ipſa morietur:*

Dominus mecum.

FACTI SPECIES.

QVædam mulier aliàs in officio Inquiſitionis carcerata confeſſa fuit multas ſuperſtitiones, & maleficia commiſiſſe de quib' abiurata, & fuſtigata, & bãnita fuerat ſed in eiſdem, & grauioribus cõpræhenſa, confeſſa etiã fuit iuiſſe ad ludum dæmonis vt dicitur, in ſtriazzo, ibiq; omnia peregiſſe, quæ in eo peraguntur. Quare ſtatutum fuit in cõgregatione vt in Iure dignoſcatur an ſit relapſa; & tradi debeat Curiæ ſeculari ad pœnam ſuſcipiendam: vnde infra dicam quid in eodem caſu ſentiam.

Et ad eam accedo ſententiã, quod ſit relapſa: cum habeamus tex. clarum in c. Accuſatus.
1 §. 1. de hęret. in 6. vbi dicitur, quod qui † ſemel
abiurauit hæreſim in vno articulo, & poſtea in
aliam ſpeciem hæreſis, ſeu articulum incidat,
debet vt relapſus iudicari. Quod etiam fuerat
ſtatutũ, in c. Ad abolendã eod. tit. & D. Thom.
2. 2. q. 5. artic. 3. dicit quod oportet quod homo
2 † adhæreat omnibus articulis fidei propter
vnum medium; ideſt propter primam veritatem nobis propoſitam ſecundum doctrinam
3 Eccleſiæ: & qui † ab hoc medio decidit, caret
fide, & eſt factus omniũ reus. vt dicit D. Iacob.
in ſua Epiſtola Can. c. 2. cui adhæret Gondiſl.
4 de hæret. q. 20 num. 6. dicens; quod qui † pertinaciter facit contra illud, quod abiurauit, habetur pro hæretico. & ita ſentit Franciſ. Squilla. de fide cathol. in c. 19 & Franc. in d. c. Accuſatus §. illud quoq; in 2. notab. vbi dicit, quod
5 vno † abiurato, videntur abiurata concomitantia, & ſequentia: & Paul. Ghirl. in vltim. q. de hæret. conſtanter tenet, quod ille dicitur relapſus in hæreſim, non ſolum qui bis in eadẽ ſpecie hæreſis peccauit, ſed etiã qui in diuer-
6 ſis ſpeciebus; quia in hac † materia non attenditur ſpecies, ſeu modus peccãdi, ſed effectus violationis fidei; ad quam omnes ſpecies fidei tendunt: ſed iſta mulier in eiſdem, & alijs grauioribus ſpeciebus eſt lapſa, ergo eſt habenda relapſa in hæreſim, & in pęnam relapſi condemnanda.

Et prædicta adiuuantur ex his, quæ tradunt Domin. Franc. & alij Canoniſtæ in d. c. Accuſa-
7 tus. §. Sanè dum dicunt quod qui † ſemel abiurauit hæreſim propter inuocationem dæmonis, & in eandem poſtea reincidit, dicitur relapſus & in pœnam relapſi eſt multandus; & maximè quando ille, qui inuocauit dæmonem, credidit ex ſua auctoritate poſſe illud ad quod fuit inuocatus: ſicut credidit iſta mulier.

Et his accedit illud facinus eundi ad ludũ;
8 ex quo † dicitur fide caruiſſe. c. Epiſcopi. 26. q. 5.
In quo ludo adorauit dæmonem, vel ſaltem ei reuerentiam præbuit, vt fit communiter: & idẽ
9 † operatur quod adoratio. ad tradita per Frãciſ. Squill. de fid. Cathol. ca. 9. dum dicit; quod adorare, ſeu reuerentiam dæmoni facere, ſapit
10 hæreſim manifeſtam. Imò cum dæmone † fecit amicitiam, & pacta, vnde facta fuit infidelis, & rebellis Dei. vt ipſe Squill. notat in eod. tit. de fid. Cathol. c. 13. & multa alia maleficia perpetrauit, ſecundum quæ de iure ciuili incidit in pęnam mortis. l. Nemo. cum alijs ſeq. C. de malef. & mathem. quod non abeſt à iure diuino. cum in Leuitico c. 20. ſcriptum ſit; Anima
11 † quæ declinauerit ponam faciem meam contra illam, & interficiam illam. & in c. Nõ obſeruetis. 26. q 7. dicitur, Qui talia peragunt, ſciant ſe fidem Chriſtianam pręuaricare, & tanquàm apoſtatas, & Dei inimicos, iram Dei in ęternum incurriſſe. Et hoc eſt etiam de mente Syluest. in ſum. in verbo, maleficiũ: nu. 8. & ex his, mea quidem ſententia iſta rea, tanquã relapſa eſt tradenda Curię ſeculari ſalua deciſione Congregationis, cui me ſubmitto. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXXVIII.

De Reis, qui fractis carceribus in Eccleſia aufugerant, à qua extracti fuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Bulla Gregoriana de fugientibus ad Eccleſiam, vbi loquitur de crimine læſæ maieſtatis ſtat in ſpecificatis.*

2 *Aequiparatio in pœnalibus non fit, quando pœna imponitur ipſo iure.*
3 *Effractio carceris, licet ſit crimen læſæ maieſtatis, non eſt de comprehenſis in bulla.*
4 *Crimen læſæ maieſtatis propriè intelligitur de perſona Principis.*
5 *Alia crimina non æquiparantur.*
6 *Aequiparatio debet eſſe per modum regula.*
7 *Crimen læſæ maieſtatis in perſonam Principis, intelligitur de Imperatore, & Rege.*
8 *Eccleſia violata debet in priſtinum reſtitui.*
9 *Sacrilegium durat donec eccleſia ſit ad plenam reſtituta.*
10 *Eccleſia perfectè debet in priſtinum reſtitui.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

TRes rei in carceribus Curiæ ſecularis, fracto carcere aufugerunt, & in Eccleſia pro ſua immunitate ſe contulerunt: à qua poſtmodū extracti per d Curiam ſecularem fuerunt. ſed reclamante Epiſcopo, ad carceres Epiſcopales ſunt adducti; prætendens d. Curia ſecularis eos ſibi reſtituendos; quia ex fractione carceris commiſerunt crimen læſæ maieſtatis; & etiam quia aliàs Sereniſſimo Duci Ferrariæ conceſſum fuerat per bullam Innocentianam ſimiles reos extrahere ab Eccleſia: vnde requiſitus reſpondi, vt infra videlicet.

Stante diſpoſitione bullæ Gregorij XIV. Papæ de anno 1591. æditæ in hac materia, non eſt attendenda alia diſpoſitio, cum habeat clauſulam derogatoriam, & ad vnam, & eam, quam ipſe ſanctiſsimus dedit, formæ reductionem: vnde reſtat ſolum videre an caſus dictorum reorum ſit de comprehenſis in ipſa bulla: & quo ad crimen læſæ maieſtatis non videtur ꝙ Curia ſecularis poſsit habere fundamentum: quia bulla loquitur de crimine cōmiſſo in perſonam Principis. vnde tametſi rumpere carceres, dici poſsit crimen læſæ maieſtatis; cum bul-
1 la ad † ſpecificata ſe reſtringat, non poteſt ad æquiparationem extendi, vt tradit Martin. Lauden. de crimin. læſ. maieſt. q. 3. & optimè notat Socin. in conſ. 275. in cauſſa Fratrum. col. 5. verſ. Cōfirmatur quia. vol. 2. ſecundum antiquam
2 impreſſionem: & æquiparatio † in pœnalibus non admittitur, quando pœna imponitur ipſo iure. vt Socin. in loco ſupra allegato. Imò quādo crimen læſę maieſtatis per effractionem car-
3 ceris † ſubintraret, opus eſſet quod rei fuiſſent carcerati pro eodem crimine; quia ſi pro alio, non attenderetur crimen effractionis. vt probant pro communi, & veriori, Couuar. in 2. lib. variar. reſolut. c. 20. verſ. 18. & Clar. in practi. crimin. § fin. q. 30. verſ. pone familia. & verſ. ſcias autem. & Gomet. in lib. var reſol. tit. de delict. ſub ſpecificato tit. de crimin. læſ. maieſt. num. 7. verſ. quod primo notabiliter. Sed ſtante bulla Gregoriana, quæ præciſè loquitur de crimine commiſſo in perſonam Principis; non eſt facienda æquiparatio. Quod procederet, etiam ſi non ſpecificaſſet perſonam Principis, ſed ſimpliciter loqueretur de crimine læſæ maieſtatis:
4 nam illud crimen † propriè intelligitur de perſona Principis: vt intelligit Lauden. loco ſupra allegato: & alia crimina † non æquiparantur, ſecundum Soc. in prædicto conſ. 275. verſ. Confirmatur quia licet ciuitas. Imò quando in pœ-
6 nalibus admittitur æquiparatio, oportet † ꝙ ſit per modum regulæ aliàs non admittitur. Dec. in c. Tranſlato. num. 3. verſ. Regula habet locum. de conſtitut. Imò Gomet. in allegato loco, dicit quod regula loquens de crimine læſæ
7 maieſtatis non † habet locum in inferioribus ab Imperatore, & Rege: & ita ſtandum eſt diſpoſitioni bullæ, quæ non dicit qđ Epiſcopus, vel ab eo deputatus cognoſcat caſus ab eo nō expreſſos. vnde in vanum laboratur; ſed ſtandum eſt ſuper delictis à bulla comprehenſis. &
8 cum Eccleſia † fuerit violata, reſtitui debet omnino in priſtinum. l. Reſtituere. ff. de verb. ſignif. Odo. Sfor. in tractat. de reſtitut. prima
9 part. quæſt. 1. num. 8. 9. & 10. & donec † ad plenum ſit reſtitura, durat ſacrilegium. c. Frater.
10 & c. Si quis contumax 17. q. 4. nam † perfectè eſt reintegranda, & in priſtino ſtatu reponenda. c. Maior. & c. Reum. ead. cau. & quæſt. & ſic ſtandum eſt ſolum ſuper delictis ab ipſis reis commiſsis antequam à carceribus aufugerent, & ita iuris eſſe cenſeo. Saluo tamen &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXXIX.

Valor monetæ ſi augeatur, an penſio augeatur ad ratam monetæ, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Solutio fit ſecundum valorem monetæ, qui erat tēpore obligationis: & num. 5. 24. & 27.*
2 *Promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus. & n. 6.*
3 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco; ibi videtur cōtractum.*
4 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco; inſpicitur conſuetudo illius loci. & num. 10.*
7 *Regula quod ſolutio ſit facienda ſecundum extimationem concedentis, fallit in penſione. & n. 9.*
8 *Valor non extimatur ſecundum mentionem bullæ, ſed ſecundum quem valet in partibus.*
11 *Obligatio, quæ oritur à diſpoſitione Papali, intelligitur de moneta currenti tēpore obligationis.*
12 *Solutio in dubio fit iuxta conſuetudinem per decennium.*
13 *Penſio eſt onus in beneficio.*
14 *Premium datur ſecundum qualitatem laborum.*

15 *Penſio*

15 *Penſio eſt hircus beneficij.*
16 *Monetæ ſi eadem diuerſi valoris, fuerint ſoluitur de minori.*
17 *Quando ſunt diuerſæ monetæ in loco faciendæ ſolutionis, eſt in electione debitoris.*
18 *Penſio regulariter non debet excedere tertiã partem, & num. 19.*
20 *Motus proprius non operatur in præiudiciũ tertij.*
21 *Fructus dicuntur deductis oneribus, & expenſis, & num 22. & intelligitur de onere perpetuo.*
23 *Ratio naturalis ſufficit ad deciſionem cauſſarum.*
25 *Augmentum monetæ non poteſt eſſe damno Rectoris cauſſa penſionis.*
26 *Augmentum procederet ſi penſio eſſet ſuper certa portione fructuum.*
28 *Decima ſoluitur ſecundum antiquam taxam.*
29 *Errant, qui dicunt ſcuti ſemper ſunt ſcuti.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

VAcante beneficio. S. Ioannis Sereniſsimus Alphonſus II. Dux Ferrariæ, prætendens habere Ius patronatum, præſentauit Reueren. Anaſtaſium, qui fuit inſtitutus, & in poſſeſsionem miſſus: idemq; beneficium Aloyſius à flumine Bononienſis impetrauit à Papa; ex quo orta lite inter præſentatum, & Prouiſum Apoſtolicũ; tandem inter eos facta fuit compoſitio ſuccedente conſenſu Apoſtolico, vt beneficium permaneret præſentato; & prouiſo ſolueret quotannis ſcutos. 25. in Ciuitate Bononiæ: quod ita pannos quatuordecim ſoluit, iuxta curſum ordinarium valoris ſcuti nuncupati, *della balla*, qui erat 11. iuliorum: quo tẽpore laſpo Aloyſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri, in auro, ſeu valorem, in vrbe Romæ: & tandem fuit reſolutum, quod ſolutio, fieret Bononiæ in ſcutis auri, in auro. Sed denuo orta eſt controuerſia; quia ille Aloyſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri in auro, & d. præſentatus prætẽdebat ſoluere iuxta valorem qui erat Bononiæ; quia per quam difficile erat habere ſcutos aureos, niſi apud mercatores. Quare, interrogatus reſpondi.

Rot. per Put. deciſ. 149. lib. 2. ſtatuit quod ille qui ſit obligatus ad ſoluendum certam monetam, ſi illa non reperiatur in loco, vbi faciẽda ſit ſolutio, niſi apud cãpſores, qui de illa faciant mercaturam; quod qui ſoluere tenetur,
1 poteſt ſoluere † in moneta, habito reſpectu ad valorem illius monetæ, qui erat tempore obligationis; nec tenetur eam emere: nam promiſ
2 ſio † ſemper intelligitur, rebus ſic ſtantibus. Tiraq. in tract. ceſſ cauſſ. ceſſ. effect. num. 218. &
3 quando † in certo loco eſt facienda ſolutio, ibi videtur fuiſſe contractum. l. contraxiſſe. ff. de actio. & oblig. & ideò in præſenti caſu, cum ſolutio ſit facienda Bononiæ: & ibi intelligatur fuiſſe contractum; ſcuti, ſeu valor ſcutorum erit ſecundum conſuetudinem Bononiæ: vt probat Bart. in l. Cunctos populos. nu 11. verſ. & 1. quæro. C. de ſum. trinit. dicens quod quando
4 ſolutio † eſt collata in certo loco, inſpicitur cõſuetudo, quæ eſt in illo loco. Quod ſequitur Card. in Clem. 2. num. 5. de decim. & ſolutio nedum eſt facienda ſecundum conſuetudinem
5 Bononiæ, ſed ſecundum valorem † qui erat tempore obligationis. Simon. de Præt. in 1. lib. interpret. vltim. volunt. poſt principium. & clarè tradit Ioſeph. Lud. concl. 10. qui reprobat opi
6 nionem Boer. deci. 337 nam obligatio † ſemper intelligitur, rebus ſic ſtãtibus. Neq; obſtat dictum Abb. in cap. Quanto. num. 14. verſic. Quid autem in mandato. de iureiur. quia illa regula
7 quod ratio † valoris ſit habenda ſecũdum æſtimationem concedentis, fallit in pẽſione; quia non habetur reſpectus ad valorem, ſecundum
8 quem † ſit mentio in bulla, ſed ſecundum quẽ valet ſcutus in partibus, ſeu loco beneficij: ſicut probat Ioan. Vanq. in Clemen. ſi beneficiorum. col. 2. verſ. ſed in qua pecunia. & verſio. ſequenti. de decim. & ſequitur Oldr. in conſil. 168. & regula illa domini Abbatis procedit in
9 gratijs † principalibus, vt in beneficijs, ſed ſecus eſt in dependentibus: vt in reſeruationibus fructuum. Rot. de reſcript. deciſ. 64. aliàs 233. in antiq. Sarn. in regula de exprim. val. q. 8. verſic. & iſta omnia. qui refert Rotam ita tenuiſſe de anno. 1537. Quare reſtat concluſio
10 quod ſolutio iſta ſit facienda † ſecundum conſuetudinem Bononiæ. & habito reſpectu ad tẽpus obligationis: quod etiá ſequitur Ant. Auguſt. in ſuo repertorio. tit. de ſolut. penſ. & clauſula: ſine retardatione. num. 9. Imò Abb. ipſe in conſ 56. nu. 1. in fin. volum. 2. dicit, quod quãdo
11 obligatio † oritur à prouiſione Papali, debet intelligi de moneta current tempore obliga-
12 tionis. Et quando eſſet dubium, declaratio † ſumeretur à ſolutionibus per decennium factis. l. De in rem verſo. ff. de vſur. & ita tenet Martin. Lauden. in tract. de moner. num. 31. & Franc. Curt. eod. tract. & num. Ioſeph. Lud. in d. concluſ. 38. verſ. infertur 150. & Brun. de augum. concluſ. vlt. in 2. præmiſſo. verſi. & ſi conſtaret de conſuetudine.

Et hoc idem probatur de iure in c. Olim. & c. Cum Canonicis. de cenſ. & ibi notat Abb. dũ Papa mandat quoſdá Canonicos manere contentos ſolutione prioris pecuniæ: & quando non ſit in vſu: extimatione penſionis antiquę;
13 nam penſio † eſt onus ſuper beneficijs impoſitum, & certa ſeruitus. Gig. de penſ. q. 45. nu. 7. Oradin. de pẽſ. deci. 17. & vt refert Sarn. in reg. de infirm. reſign. q. 16. frãgit æqualitatẽ iuſti-
14 tiæ, ſecundũ quá deberet vnicuiq; † dari pręmium, ſecundum qualitatẽ laborum: ſicut tradit Paul. de Rom. tit. de penſ. in octauo quęſito

 num. 22.

2 *Aequipurutio in pœnalibus non fit, quando pœna imponitur ipſo iure.*
3 *Effractio carceris, licet ſit crimen læſæ maieſtatis, non eſt de comprehenſis in bullu.*
4 *Crimen læſæ maieſtutis propriè intelligitur de perſonu Principis.*
5 *Alia criminu non æquipatuntur.*
6 *Aequipurutio debet eſſe per modum regulæ.*
7 *Crimen læſæ maieſtutis in perſonam Principis, intelligitur de Imperutore, & Rege.*
8 *Eccleſia violuta debet in priſtinum reſtitui.*
9 *Sacrilegium durat donec eccleſiu ſit ad plenam reſtituta.*
10 *Eccleſiu perfectè debet in priſtinum reſtitui.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

TRes rei in carceribus Curiæ ſecularis, fracto carcere aufugerunt, & in Eccleſia pro ſua immunitate ſe contulerunt: à qua poſtmodũ extracti per d Curiam ſecularem fuerunt. ſed reclamante Epiſcopo, ad carceres Epiſcopales ſunt adducti; prætendens d. Curia ſecularis eos ſibi reſtituendos; quia ex fractione carceris commiſerunt crimen læſæ maieſtatis; & etiam quia aliàs Sereniſſimo Duci Ferrariæ conceſſum fuerat per bullam Innocentianam ſimiles reos extrahere ab Eccleſia: vnde requiſitus reſpondi, vt infra videlicet.

Stante diſpoſitione bullæ Gregorij XIV. Pa
pæ de anno 1591. æditæ in hac materia, non eſt
attendenda alia diſpoſitio; cum habeat clauſu
lam derogatoriam, & ad vnam, & eam, quam
ipſe ſanctiſsimus dedit, formæ reductionem:
vnde reſtat ſolum videre an caſus dictorum
reorum ſit de comprehenſis in ipſa bulla: &
quo ad crimen læſæ maieſtatis non videtur ꝙ
Curia ſecularis poſsit habere fundamentum:
quia bulla loquitur de crimine cõmiſſo in perſonam
Principis, vnde tametſi rumpere carceres
dici poſsit crimen læſæ maieſtatis; cum bul
1 la ad † ſpecificata ſe reſtringat, non poteſt ad
æquiparationem extendi, vt tradit Martin. Lau
den. de crimin. læſ. maieſt. q. 3. & optimè notat
Socin. in conſ. 275. in cauſſa Fratrum. col. 5. verſ.
Cõfirmatur quia. vol. 2. ſecundum antiquam
2 impreſſionem: & æquiparatio † in pœnalibus
non admittitur, quando pœna imponitur ipſo
iure. vt Socin. in loco ſupra allegato. Imò quã
do crimen læſę maieſtatis per effractionem car
3 ceris † ſubintraret, opus eſſet quod rei fuiſſent
carcerati pro eodem crimine; quia ſi pro alio,
non attenderetur crimen effractionis. vt probant
pro communi, & veriori, Couuar. in 2. lib.
variar. reſolut. c. 20. verſ. 18. & Clar. in practi. cri
min. §. fin. q. 30. verſ. pone familia. & verſ. ſcias
autem. & Gomet. in lib. var reſol. tit. de delict.
ſub ſpecificato tit. de crimin. læſ. maieſt. num.
7. verſ. quod primo notabiliter. Sed ſtante bul-
la Gregoriana, quæ præciſè loquitur de crimi-
ne commiſſo in perſonam Principis; non eſt fa
cienda æquiparatio. Quod procederet, etiam
ſi non ſpecificaſſet perſonam Principis, ſed ſim
pliciter loqueretur de crimine læſæ maieſtatis:
4 nam illud crimen † propriè intelligitur de per-
ſona Principis: vt intelligit Lauden. loco ſupra
allegato: & alia crimina † non æquiparantur,
ſecundum Soc. in prædicto conſ. 275. verſ. Con-
firmatur quia licet ciuitas. Imò quando in pœ-
6 nalibus admittitur æquiparatio, oportet † ꝙ
ſit per modum regulæ aliàs non admittitur.
Dec. in c. Tranſlato. num. 3. verſ. Regula habet
locum. de conſtitut. Imò Gomet. in allegato lo
co, dicit quod regula loquens de crimine læſæ
7 maieſtatis non † habet locum in inferioribus
ab Imperatore, & Rege: & ita ſtandum eſt di-
ſpoſitioni bullæ, quæ non dicit qđ Epiſcopus,
vel ab eo deputatus cognoſcat caſus ab eo nõ
expreſſos. vnde in vanum laboratur; ſed ſtan-
dum eſt ſuper delictis à bulla comprehenſis. &
8 cum Eccleſia † fuerit violata, reſtitui debet
omnino in priſtinum. l. Reſtituere. ff. de verb.
ſignif. Odo. Sfor. in tractat. de reſtitut. prima
9 part. quæſt. 1. num. 8. 9. & 10. & donec † ad ple-
num ſit reſtituta, durat ſacrilegium. c. Frater.
10 & c. Si quis contumax 17. q. 4. nam † perfectè
eſt reintegranda, & in priſtino ſtatu reponen-
da. c. Maior. & c. Reum. ead. cau. & quæſt. & ſic
ſtandum eſt ſolum ſuper delictis ab ipſis reis
commiſsis antequam à carceribus aufugerent.
& ita iuris eſſe cenſeo, Saluo tamen &c. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXXIX.

Valor monetæ ſi augeatur, an penſio augeatur ad ratam monetæ, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Solutio fit ſecundum valorem monetæ, qui erat tẽpore obligationis: & num. 5. 24. & 27.*
2 *Promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus. & n. 6.*
3 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco, ibi videtur cõtractum.*
4 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco; inſpicitur conſuetudo illius loci. & num. 10.*
7 *Regula quod ſolutio ſit facienda ſecundum extimationem concedentis, fallit in penſione. et n. 9.*
8 *Valor non extimatur ſecundum mentionem bullæ, ſed ſecundum quem valet in partibus.*
11 *Obligatio, quæ oritur à diſpoſitione Papali, intelligitur de moneta currenti tẽpore obligationis.*
12 *Solutio in dubio fit iuxta conſuetudinem per decennium.*
13 *Penſio eſt onus in beneficio.*
14 *Præmium datur ſecundum qualitatem laborum.*

15 *Penſio*

15 *Penſio eſt hircus beneficij.*
16 *Moneta ſi eadem diuerſi valoris, fuerint ſoluitur*
de minori.
17 *Quando ſunt diuerſæ monetæ in loco faciendæ ſo*
lutionis, eſt in electione debitoris.
18 *Penſio regulariter non debet excedere tertiã par*
tem, & num. 19.
20 *Motus proprius non operatur in præiudiciũ tertij.*
21 *Fructus dicuntur deductis oneribus, & expenſis,*
& num 22. & intelligitur de onere perpetuo.
23 *Ratio naturalis ſufficit ad deciſionem cauſſarum.*
25 *Augumentum monetæ non poteſt eſſe damno Re*
ctoris cauſſa penſionis.
26 *Augumentum procederet ſi penſio eſſet ſuper cer*
ta portione fructuum.
28 *Decima ſoluitur ſecundum antiquam taxam.*
29 *Errant, qui dicunt ſcuti ſemper ſunt ſcuti.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

VAcante beneficio. S. Ioannis Sere-
niſſimus Alphonſus II. Dux Fer-
rariæ, prætendens habere Ius
patronatum, præſentauit Reue-
ren. Anaſtaſium, qui fuit inſti-
tutus, & in poſſeſſionem miſſus:
idemq; beneficium Aloyſius à flumine Bono-
nienſis impetrauit à Papa; ex quo orta lite in-
ter præſentatum, & Prouiſum Apoſtolicũ; tan-
dem inter eos facta fuit compoſitio ſucceden-
te conſenſu Apoſtolico, vt beneficium perma-
neret præſentato; & prouiſo ſolueret quotan-
nis ſcutos. 25. in Ciuitate Bononiæ: quod ita p
annos quatuordecim ſoluit, iuxta curſum or-
dinarium valoris ſcuti nuncupati, *della balla*,
qui erat 11. iuliorum: quo tẽpore laſpo Aloy-
ſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri, in auro, ſeu
valorem, in vrbe Romæ: & tandem fuit reſolu-
tum, quod ſolutio, fieret Bononiæ in ſcutis au-
ri, in auro. Sed denuo orta eſt controuerſia; q2
ille Aloyſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri in
auro, & d. præſentatus prætẽdebat ſoluere iux
ta valorem qui erat Bononiæ; quia per quam
difficile erat habere ſcutos aureos, niſi apud
mercatores. Quare, interrogatus reſpondi.

Rot. per Put. deciſ. 149. lib. 1. ſtatuit quod il-
le qui ſit obligatus ad ſoluendum certam mo-
netam, ſi illa non reperiatur in loco, vbi faciẽ-
da ſit ſolutio, niſi apud cãpſores, qui de illa fa
ciant mercaturam; quod qui ſoluere tenetur,
1 poteſt ſoluere† in moneta, habito reſpectu ad
valorem illius monetæ, qui erat tempore obli-
gationis; nec tenetur eam emere: nam promiſ
2 ſio † ſemper intelligitur, rebus ſic ſtantibus.
Tiraq. in tract. ceſſ cauſſ. ceſſ. effect. num. 218. &
3 quando† in certo loco eſt facienda ſolutio, ibi
videtur fuiſſe contractum. l. contraxiſſe. ff. de
actio. & oblig. & ideò in præſenti caſu, cum ſo-
lutio ſit facienda Bononiæ: & ibi intelligatur
fuiſſe contractum; ſcuti, ſeu valor ſcutorum e-
rit ſecundum conſuetudinem Bononiæ: vt p-
bat Bart. in l. Cunctos populos. nu 11. verſ. & t.
quæro. C. de ſum. trinit. dicens quod quando
4 ſolutio† eſt collata in certo loco, inſpicitur cõ
ſuetudo, quæ eſt in illo loco. Quod ſequitur
Card. in Clem. 2. num. 5. de decim. & ſolutio ne-
dum eſt facienda ſecundum conſuetudinem
5 Bononiæ, ſed ſecundum valorem† qui erat tem
pore obligationis. Simon. de Præt. in 1. lib. in-
terpret. vltim. volunt. poſt principium. & clarè
tradit Ioſeph. Lud. concl. 10. qui reprobat opi-
6 nionem Boer. deci. 337 nam obligatio† ſemper
intelligitur, rebus ſic ſtãtibus. Neq; obſtat di-
ctum Abb. in cap. Quanto. num. 14. verſic. Quid
autem in mandato de iureiur. quia illa regula
7 quod ratio† valoris ſit habenda ſecũdum æſti-
mationem concedentis, fallit in pẽſione; quia
non habetur reſpectus ad valorem, ſecundum
8 quem† ſit mentio in bulla, ſed ſecundum quẽ
valet ſcutus in partibus, ſeu loco beneficij
ſicut probat Ioan. Vanq. in Clemen. ſi benefi-
ciorum. col. 2. verſ. ſed in qua pecunia. & verſic.
ſequenti. de decim. & ſequitur Oldr. in conſil.
168. & regula illa domini Abbatis procedit in
9 gratijs† principalibus, vt in beneficijs, ſed ſe-
cus eſt in dependentibus: vt in reſeruationi-
bus fructuum. Rot. de reſcript. deciſ. 64. aliàs
233. in antiq. Sarn. in regula de exprim. val. q.
8. verſic. & iſta omnia. qui refert Rotam ita te-
nuiſſe de anno. 1537. Quare reſtat concluſio
10 quod ſolutio iſta ſit facienda† ſecundum con-
ſuetudinem Bononiæ. & habito reſpectu ad tẽ
pus obligationis. quod etiã ſequitur Ant. Au-
guſt. in ſuo repertorio. tit. de ſolut. penſ. & clau
ſula: ſine retardatione. num. 9. Imò Abb. ipſe in
conſ 56. nu. 1. in fin. volum. 2. dicit, quod quãdo
11 obligatio † oritur à prouiſione Papali, debet
intelligi de moneta current tempore obliga-
12 tionis. Et quando eſſet dubium, declaratio †
ſumeretur à ſolutionibus per decennium fa-
ctis. l. De in rem verſo. ff. de vſur. & ita tenet
Martin. Lauden. in tract. de monet. num. 31. &
Franc. Curt. eod. tract. & num. Ioſeph. Lud. in
d. concluſ. 38. verſ. infertur 150. & Brun. de au-
gum. concluſ. vlt. in 2. præmiſſo. verſi. & ſi con-
ſtaret de conſuetudine.

Et hoc idem probatur de iure in c. Olim. &
c. Cum Canonicis. de cenſ. & ibi notat Abb. dñs
Papa mandat quoſdã Canonicos manere con-
tentos ſolutione prioris pecuniæ; & quando
non ſit in vſu: extimatione penſionis antiquę;
13 nam penſio† eſt onus ſuper beneficijs impoſi-
tum, & certa ſeruitus. Gig. de penſ. q. 45. nu. 7.
Oradin. de pẽſ. deci. 17. & vt refert Sarn. in reg.
de infirm. reſign. q. 16. frãgit æqualitatẽ iuſti-
14 tiæ, ſecundũ quã deberet vnicuiq; † dari prę-
mium, ſecundum qualitatẽ laborum: ſicut tra-
dit Paul. de Rom. tit. de penſ. in octauo quęſito

 num. 22.

2 *Aequiparatio in pœnalibus non ſit, quando pœna imponitur ipſo iure.*
3 *Effractio carceris, licet ſit crimen læſæ maieſtatis, non eſt de comprehenſis in bulla.*
4 *Crimen læſæ maieſtatis propriè intelligitur de perſona Principis.*
5 *Alia crimina non æquiparantur.*
6 *Aequiparatio debet eſſe per modum regulæ.*
7 *Crimen læſæ maieſtatis in perſonam Principis, intelligitur de Imperatore, & Rege.*
8 *Eccleſia violata debet in priſtinum reſtitui.*
9 *Sacrilegium durat donec eccleſia ſit ad plenam reſtituta.*
10 *Eccleſia perfectè debet in priſtinum reſtitui.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

TRes rei in carceribus Curiæ ſecularis, fracto carcere aufugerunt, & in Eccleſia pro ſua immunitate ſe contulerunt: à qua poſtmodũ extracti per d Curiam ſecularem fuerunt. ſed reclamante Epiſcopo, ad carceres Epiſcopales ſunt adducti; prætendens d. Curia ſecularis eos ſibi reſtituendos; quia ex fractione carceris commiſerunt crimen læſæ maieſtatis; & etiam quia aliàs Sereniſſimo Duci Ferrariæ conceſſum fuerat per bullam Innocentianam ſimiles reos extrahere ab Eccleſia: vnde requiſitus reſpondi, vt infra videlicet.

Stante diſpoſitione bullæ Gregorij XIV. Papæ de anno 1591. æditæ in hac materia, non eſt attendenda alia diſpoſitio; cum habeat clauſulam derogatoriam, & ad vnam, & eam, quam ipſe ſanctiſsimus dedit, formæ reductionem: vnde reſtat ſolum videre an caſus dictorum reorum ſit de comprehenſis in ipſa bulla: & quo ad crimen læſæ maieſtatis non videtur q Curia ſecularis poſſit habere fundamentum; quia bulla loquitur de crimine cõmiſſo in perſonam Principis. vnde tametſi rumpere carceres dici poſſit crimen læſæ maieſtatis; cum bul-
1 la ad † ſpecificata ſe reſtringat, non poteſt ad
æquiparationem extendi, vt tradit Martin. Lauden. de crimin. læſ. maieſt. q. 3. & optimè notat Socin. in conſ. 275. in cauſſa Fratrum. col. 5. verſ. Cõfirmatur quia. vol. 2. ſecundum antiquam
2 impreſſionem: & æquiparatio † in pœnalibus
non admittitur, quando pœna imponitur ipſo iure. vt Socin. in loco ſupra allegato. Imò quãdo crimen læſę maieſtatis per effractionem car-
3 ceris † ſubintraret, opus eſſet quod rei fuiſſent
carcerati pro eodem crimine; quia ſi pro alio, non attenderetur crimen effractionis. vt probant pro communi, & veriori, Couuar. in 2. lib. variar. reſolut. c. 20. verſ. 18. & Clar. in practi. crimin. § fin. q. 30. verſ. pone familia. & verſ. ſcias autem. & Gomet. in lib. var reſol. tit. de delict. ſub ſpecificato tit. de crimin. læſ. maieſt. num. 7. verſ. quod primo notabiliter. Sed ſtante bulla Gregoriana, quæ præcisè loquitur de crimine commiſſo in perſonam Principis; non eſt facienda æquiparatio. Quod procederet, etiam ſi non ſpecificaſſet perſonam Principis, ſed ſimpliciter loqueretur de crimine læſæ maieſtatis:
4 nam illud crimen † propriè intelligitur de per-
ſona Principis: vt intelligit Lauden. loco ſupra allegato: & alia crimina † non æquiparantur, ſecundum Soc. in prædicto conſ. 275. verſ. Confirmatur quia licet ciuitas. Imò quando in pœ-
6 nalibus admittitur æquiparatio, oportet † q
ſit per modum regulæ aliàs non admittitur. Dec. in c. Tranſlato. num. 3. verſ. Regula habet locum. de conſtitut. Imò Gomet. in allegato loco, dicit quod regula loquens de crimine læſæ
7 maieſtatis non † habet locum in inferioribus
ab Imperatore, & Rege: & ita ſtandum eſt diſpoſitioni bullæ, quæ non dicit qd Epiſcopus, vel ab eo deputatus cognoſcat caſus ab eo nõ expreſſos. vnde in vanum laboratur; ſed ſtandum eſt ſuper delictis à bulla comprehenſis. &
8 cum Eccleſia † fuerit violata, reſtitui debet
omnino in priſtinum. l. Reſtituere. ff. de verb. ſignif. Odo. Sfor. in tractat. de reſtitut. prima
9 part. quæſt. 1. num. 8. 9. & 10. & donec † ad ple-
num ſit reſtituta, durat ſacrilegium. c. Frater.
10 & c. Si quis contumax 17. q. 4. nam † perfectè
eſt reintegranda, & in priſtino ſtatu reponenda. c. Maior. & c. Reum. ead. cau. & quæſt. & ſic ſtandum eſt ſolum ſuper delictis ab ipſis reis commiſsis antequam à carceribus aufugerent. & ita iuris eſſe cenſeo, Saluo tamen &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXXIX.

Valor monetæ ſi augeatur, an penſio augeatur ad ratam monetæ, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Solutio ſit ſecundum valorem monetæ, qui erat tẽpore obligationis: & num. 5. 24. & 27.*
2 *Promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus. & n. 6.*
3 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco, ibi videtur cõtractum.*
4 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco; inſpicitur conſuetudo illius loci. & num. 10.*
7 *Regula quod ſolutio ſit facienda ſecundum extimationem concedentis, fallit in penſione. & n. 9.*
8 *Valor non extimatur ſecundum mentionem bullæ, ſed ſecundum quem valet in partibus.*
11 *Obligatio, quæ oritur à diſpoſitione Papali, intelligitur de moneta currenti tẽpore obligationis.*
12 *Solutio in dubio ſit iuxta conſuetudinem per decennium.*
13 *Penſio eſt onus in beneficio.*
14 *Præmium datur ſecundum qualitatem laborum.*

15 *Penſio*

15 Penſio eſt bircus beneficij.
16 Monetæ ſi eadem diuerſi valoris, fuerint ſoluitur de minori.
17 Quando ſunt diuerſæ monetæ in loco faciendæ ſolutionis, eſt in electione debitoris.
18 Penſio regulariter non debet excedere tertiã partem, & num.19.
20 Motus proprius non operatur in præiudiciũ tertij.
21 Fructus dicuntur deductis oneribus, & expenſis, & num 22. & intelligitur de onere perpetuo.
23 Ratio naturalis ſufficit ad deciſionem cauſſarum.
25 Augumentum monetæ non poteſt eſſe damno Rectoris cauſſa penſionis.
26 Augumentum procederet ſi penſio eſſet ſuper certa portione fructuum.
28 Decima ſoluitur ſecundum antiquam taxam.
29 Errant, qui dicunt ſcuti ſemper ſunt ſcuti.

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

Vacante beneficio. S. Ioannis Sere-
niſsimus Alphonſus II. Dux Fer-
rariæ, prætendens habere ius
patronatum, præſentauit Reue-
ren. Anaſtaſium, qui fuit inſti-
tutus, & in poſſeſsionem miſſus:
idemq; beneficium Aloyſius à flumine Bono-
nienſis impetrauit à Papa; ex quo orta lite in-
ter præſentatum, & Prouiſum Apoſtolicũ; tan-
dem inter eos facta fuit compoſitio ſucceden-
te conſenſu Apoſtolico, vt beneficium perma-
neret præſentato; & prouiſo ſolueret quotan-
nis ſcutos. 25. in Ciuitate Bononiæ: quod ita pro
annos quatuordecim ſoluit, iuxta curſum or-
dinarium valoris ſcuti nuncupati, *della balla*,
qui erat 11. iuliorum: quo tẽpore laſpo Aloy-
ſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri, in auro, ſeu
valorem, in vrbe Romæ: & tandem fuit reſolu-
tum, quod ſolutio, fieret Bononiæ in ſcutis au-
ri, in auro. Sed denuo orta eſt controuerſia; quia
ille Aloyſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri in
auro, & d. præſentatus prætẽdebat ſoluere iux
ta valorem qui erat Bononiæ; quia per quam
difficile erat habere ſcutos aureos, niſi apud
mercatores. Quare, interrogatus reſpondi.

Rot. per Put. deciſ. 149. lib. 2. ſtatuit quod il-
le qui ſit obligatus ad ſoluendum certam mo-
netam, ſi illa non reperiatur in loco, vbi faciẽ-
da ſit ſolutio, niſi apud cãpſores, qui de illa fa
ciant mercaturam; quod qui ſoluere tenetur,
1 poteſt ſoluere† in moneta, habito reſpectu ad
valorem illius monetæ, qui erat tempore obli-
gationis, nec tenetur eam emere: nam promiſ
2 ſio † ſemper intelligitur, rebus ſic ſtantibus.
Tiraq. in tract. ceſſ cauſſ. ceſſ. effect. num. 218. &
3 quando† in certo loco eſt facienda ſolutio, ibi
videtur fuiſſe contractum. l. contraxiſſe. ff. de
actio. & oblig. & ideò in præſenti caſu, cum ſo-
lutio ſit facienda Bononiæ: & ibi intelligatur
fuiſſe contractum; ſcuti, ſeu valor ſcutorum e-
rit ſecundum conſuetudinem Bononiæ: vt pro-
bat Barr. in l. Cunctos populos. nu 12. verſ. & 1.
quæro. C. de ſum. trinit. dicens quod quando
4 ſolutio† eſt collata in certo loco, inſpicitur cõ
ſuetudo, quæ eſt in illo loco. Quod ſequitur
Card. in Clem. 2. num. 5. de decim. & ſolutio ne-
dum eſt facienda ſecundum. conſuetudinem
5 Bononiæ, ſed ſecundum valorem† qui erat tem
pore obligationis. Simon. de Præt. in 1. lib. in-
terpret. vltim. volunt. poſt principium. & clarè
tradit Ioſeph. Lud. concl. 10. qui reprobat opi-
6 nionem Boer. deci. 337 nam obligatio† ſemper
intelligitur, rebus ſic ſtãtibus. Neq; obſtat di-
ctum Abb. in cap. Quanto. num. 14. verſic. Quid
autem in mandato de iureiur. quia illa regula
7 quod ratio† valoris ſit habenda ſecũdum æſti-
mationem concedentis, fallit in pẽſione, quia
non habetur reſpectus ad valorem, ſecundum
8 quem† fit mentio in bulla, ſed ſecundum quẽ
valet ſcutus in partibus, ſeu loco beneficij:
ſicut probat Ioan. Vanq. in Clemen. ſi benefi-
ciorum. col. 2. verſ. ſed in qua pecunia. & verſio.
ſequenti. de decim. & ſequitur Oldr. in conſil.
168. & regula illa domini Abbatis procedit in
9 gratijs† principalibus, vt in beneficijs, ſed ſe-
cus eſt in dependentibus: vt in reſeruationi-
bus fructuum. Rot. de reſcript. deciſ. 64. aliàs
233. in antiq. Sarn. in regula de exprim. val. q.
8. verſic. & iſta omnia. qui refert Rotam ita te-
nuiſſe de anno. 1537. Quare reſtat concluſio
10 quod ſolutio iſta ſit facienda† ſecundum con-
ſuetudinem Bononiæ. & habito reſpectu ad tẽ
pus obligationis. quod etiã ſequitur Ant. Au-
guſt. in ſuo repertorio. tit. de ſolut. penſ. & clau
ſula: ſine retardatione. num. 9. Imò Abb. ipſe in
conſ 56. nu. 1. in fin. volum. 2. dicit, quod quãdo
11 obligatio † oritur à prouiſione Papali, debet
intelligi de moneta current tempore obliga-
12 tionis. Et quando eſſet dubium, declaratio †
ſumeretur à ſolutionibus per decennium fa-
ctis. l. De in rem verſo. ff. de vſur. & ita tenet
Martin. Lauden. in tract. de monet. num. 31. &
Franc. Curt. eod. tract. & num. Ioſeph. Lud. in
d. concluſ. 38. verſ. inſertur 150. & Brun. de au-
gum. concluſ. vlt. in 2. præmiſſo. verſi. & ſi con-
ſtaret de conſuetudine.

Et hoc idem probatur de iure in c. Olim. &
c. Cum Canonicis. de cenſ. & ibi notat Abb. dũ
Papa mandat quoſdã Canonicos manere con-
tentos ſolutione prioris pecuniæ: & quando
non ſit in vſu: extimatione penſionis antiquę;
13 nam penſio† eſt onus ſuper beneficijs impoſi-
tum, & certa ſeruitus. Gig. de penſ. q. 45. nu. 7.
Oradin. de pẽſ. deci. 17. & vt refert Sarn. in reg.
de infirm. reſign. q. 16. frãgit æqualitatẽ iuſti-
14 tiæ, ſecundũ quã deberet vnicuiq; † dari prę-
mium, ſecundum qualitatẽ laborum: ſicut tra-
dit Paul. de Rom. tit. de penſ. in octauo quæſito
num. 22.

2 *Aequiparatio in pœnalibus non ſit, quando pœna imponitur ipſo iure.*
3 *Effractio carceris, licet ſit crimen læſæ maieſtatis, non eſt de comprehenſis in bulla.*
4 *Crimen læſæ maieſtatis propriè intelligitur de perſona Principis.*
5 *Alia crimina non æquiparantur.*
6 *Aequiparatio debet eſſe per modum regulæ.*
7 *Crimen læſæ maieſtatis in perſonam Principis, intelligitur de Imperatore, & Rege.*
8 *Eccleſia violata debet in priſtinum reſtitui.*
9 *Sacrilegium durat donec eccleſia ſit ad plenam reſtituta.*
10 *Eccleſia perfectè debet in priſtinum reſtitui.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

TRes rei in carceribus Curiæ ſecularis, fracto carcere aufugerunt, & in Eccleſia pro ſua immunitate ſe contulerunt: à qua poſtmodũ extracti per d Curiam ſecularem fuerunt. ſed reclamante Epiſcopo, ad carceres Epiſcopales ſunt adducti; prætendens d. Curia ſecularis eos ſibi reſtituendos; quia ex fractione carceris commiſerunt crimen læſæ maieſtatis; & etiam quia aliàs Sereniſſimo Duci Ferrariæ conceſſum fuerat per bullam Innocentianam ſimiles reos extrahere ab Eccleſia: vnde requiſitus reſpondi, vt infra videlicet.

Stante diſpoſitione bullæ Gregorij XIV. Papæ de anno 1591. æditæ in hac materia, non eſt attendenda alia diſpoſitio; cum habeat clauſulam derogatoriam, & ad vnam, & eam, quam ipſe ſanctiſsimus dedit, formæ reductionem: vnde reſtat ſolum videre an caſus dictorum reorum ſit de comprehenſis in ipſa bulla: & quo ad crimen læſæ maieſtatis non videtur q Curia ſecularis poſsit habere fundamentum: quia bulla loquitur de crimine cõmiſſo in perſonam Principis, vnde tametſi rumpere carceres dici poſſit crimen læſæ maieſtatis; cum bul-
1 la ad † ſpecificata ſe reſtringat, non poteſt ad æquiparationem extendi, vt tradit Martin. Lauden. de crimin. læſ. maieſt. q. 3. & optimè notat Socin. in conſ. 275. in cauſſa Fratrum. col. 5. verſ. Cõfirmatur quia. vol. 2. ſecundum antiquam
2 impreſſionem: & æquiparatio † in pœnalibus non admittitur, quando pœna imponitur ipſo iure. vt Socin. in loco ſupra allegato. Imò quã-do crimen læſę maieſtatis per effractionem car-
3 ceris† ſubintraret, opus eſſet quod rei fuiſſent carcerati pro eodem crimine; quia ſi pro alio, non attenderetur crimen effractionis. vt probant pro communi, & veriori, Couuar. in 2. lib. variar. reſolut. c. 20. verſ. 18. & Clar. in practi. crimin. §. fin. q. 30. verſ. pone familia. & verſ. ſcias autem. & Gomet. in lib. var. reſol. tit. de delict. ſub ſpecificato tit. de crimin. læſ. maieſt. num. 7. verſ. quod primo notabiliter. Sed ſtante bulla Gregoriana, quæ præciſè loquitur de crimine commiſſo in perſonam Principis; non eſt facienda æquiparatio. Quod procederet, etiam ſi non ſpecificaſſet perſonam Principis, ſed ſimpliciter loqueretur de crimine lęſæ maieſtatis:
4 nam illud crimen† propriè intelligitur de perſona Principis: vt intelligit Lauden. loco ſupra allegato: & alia crimina † non æquiparantur, ſecundum Soc. in prædicto conſ. 275. verſ. Confirmatur quia licet ciuitas. Imò quando in pœ-
6 nalibus admittitur æquiparatio, oportet † q ſit per modum regulæ aliàs non admittitur. Dec. in c. Tranſlato. num. 3. verſ. Regula habet locum. de conſtitut. Imò Gomet. in allegato loco, dicit quod regula loquens de crimine læſæ
7 maieſtatis non † habet locum in inferioribus ab Imperatore, & Rege: & ita ſtandum eſt diſpoſitioni bullæ, quæ non dicit qđ Epiſcopus, vel ab eo deputatus cognoſcat caſus ab eo nõ expreſſos. vnde in vanum laboratur; ſed ſtandum eſt ſuper delictis à bulla comprehenſis. &
8 cum Eccleſia † fuerit violata, reſtitui debet omnino in priſtinum. l. Reſtituere. ff. de verb. ſignif. Odo. Sfor. in tractat. de reſtitut. prima
9 part. quæſt. 1. num. 8. 9. & 10. & donec † ad plenum ſit reſtituta, durat ſacrilegium. c. Frater.
10 & c. Si quis contumax 17. q. 4. nam † perfectè eſt reintegranda, & in priſtino ſtatu reponenda. c. Maior. & c. Reum. ead. cau. & quæſt. & ſic ſtandum eſt ſolum ſuper delictis ab ipſis reis commiſsis antequam à carceribus aufugerent, & ita iuris eſſe cenſeo, Saluo tamen &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXXIX.

Valor monetæ ſi augeatur, an penſio augeatur ad ratam monetæ, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Solutio ſit ſecundum valorem monetæ, qui erat tẽpore obligationis: & num. 5. 24. & 27.*
2 *Promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus: & n. 6.*
3 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco, ibi videtur cõtractum.*
4 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco; inſpicitur conſuetudo illius loci. & num. 10.*
7 *Regula quod ſolutio ſit facienda ſecundum extimationem concedentis, fallit in penſione. & n. 9.*
8 *Valor non extimatur ſecundum mentionem bullæ, ſed ſecundum quem valet in partibus.*
11 *Obligatio, quæ oritur à diſpoſitione Papali, intelligitur de moneta currenti tẽpore obligationis.*
12 *Solutio in dubio ſit iuxta conſuetudinem per decennium.*
13 *Penſio eſt onus in beneficio.*
14 *Præmium datur ſecundum qualitatem laborum.*

15 *Penſio*

15 *Penſio eſt hircus beneficij.*
16 *Monetæ ſi eadem diuerſi valoris, fuerint ſoluitur de minori.*
17 *Quando ſunt diuerſæ monetæ in loco faciendæ ſolutionis, eſt in electione debitoris.*
18 *Penſio regulariter non debet excedere tertiã partem, & num. 19.*
20 *Motus proprius non operatur in præiudiciũ tertij.*
21 *Fructus dicuntur deductis oneribus, & expenſis, & num 22. & intelligitur de onere perpetuo.*
23 *Ratio naturalis ſufficit ad deciſionem cauſſarum.*
25 *Augmentum monetæ non poteſt eſſe damno Rectoris cauſſa penſionis.*
26 *Augmentum procederet ſi penſio eſſet ſuper certa portione fructuum.*
28 *Decima ſoluitur ſecundum antiquam taxam.*
29 *Errant, qui dicunt ſenti ſemper ſunt ſenti.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

VAcante beneficio. S. Ioannis Sereniſsimus Alphonſus II. Dux Ferrariæ, prætendens habere Ius patronatum, præſentauit Reueren. Anaſtaſium, qui fuit inſtitutus, & in poſſesſionem miſſus: idemq; beneficium Aloyſius à flumine Bononienſis impetrauit à Papa; ex quo orta lite inter præſentatum, & Prouiſum Apoſtolicũ; tandem inter eos facta fuit compoſitio ſuccedente conſenſu Apoſtolico, vt beneficium permaneret præſentato; & prouiſo ſolueret quotannis ſcutos. 25. in Ciuitate Bononiæ: quod ita ꝑ annos quatuordecim ſoluit, iuxta curſum ordinarium valoris ſcuti nuncupati, *della balla*, qui erat 11. iuliorum: quo tẽpore laſpo Aloyſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri, in auro, ſeu valorem, in vrbe Romæ; & tandem fuit reſolutum, quod ſolutio, fieret Bononiæ in ſcutis auri, in auro. Sed denuo orta eſt controuerſia; q̃a ille Aloyſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri in auro, & d. præſentatus prætẽdebat ſoluere iuxta valorem qui erat Bononiæ; quia per quam difficile erat habere ſcutos aureos, niſi apud mercatores. Quare, interrogatus reſpondi.

Rot. per Put. deciſ. 149. lib. 2. ſtatuit quod ille qui ſit obligatus ad ſoluendum certam monetam, ſi illa non reperiatur in loco, vbi faciẽda ſit ſolutio, niſi apud cãpſores, qui de illa faciant mercaturam; quod qui ſoluere tenetur,
1 poteſt ſoluere † in moneta, habito reſpectu ad valorem illius monetæ, qui erat tempore obligationis; nec tenetur eam emere: nam promiſ
2 ſio † ſemper intelligitur, rebus ſic ſtantibus. Tiraq. in tract. ceſſ cauſſ. ceſſ. effect. num. 218. &
3 quando † in certo loco eſt facienda ſolutio, ibi videtur fuiſſe contractum. l. contraxiſſe. ff. de actio. & oblig. & ideò in præſenti caſu, cum ſolutio ſit facienda Bononiæ: & ibi intelligatur fuiſſe contractum; ſcuti, ſeu valor ſcutorum erit ſecundum conſuetudinem Bononiæ: vt ꝓbat Bart. in l. Cunctos populos. nu 11. verſ. & 1. quæro. C. de ſum. trinit. dicens quod quando
4 ſolutio † eſt collata in certo loco, inſpicitur cõſuetudo, quæ eſt in illo loco. Quod ſequitur Card. in Clem. 2. num. 5. de decim. & ſolutio nedum eſt facienda ſecundum conſuetudinem
5 Bononiæ, ſed ſecundum valorem † qui erat tempore obligationis. Simon. de Prat. in 1. lib. interpret. vltim. volunt. poſt principium. & clarè tradit Ioſeph. Lud. concl. 10. qui reprobat opi-
6 nionem Boer. deci. 337 nam obligatio † ſemper intelligitur, rebus ſic ſtãtibus. Neq; obſtat dictum Abb. in cap. Quanto. num. 14. verſic. Quid autem in mandato de iureiur. quia illa regula
7 quod ratio † valoris ſit habenda ſecũdum æſtimationem concedentis, fallit in pẽſione; quia non habetur reſpectus ad valorem, ſecundum
8 quem † fit mentio in bulla, ſed ſecundum quẽ valet ſcutus in partibus, ſeu loco beneficij: ſicut probat Ioan. Vanq. in Clemen. ſi beneficiorum. col. 2. verſ. ſed in qua pecunia. & verſic. ſequenti. de decim. & ſequitur Oldr. in conſil. 168. & regula illa domini Abbatis procedit in
9 gratijs † principalibus, vt in beneficijs, ſed ſecus eſt in dependentibus: vt in reſeruationibus fructuum. Rot. de reſcript. deciſ. 64. aliàs 233. in antiq. Sarn. in regula de exprim. val. q. 8. verſic. & iſta omnia. qui refert Rotam ita tenuiſſe de anno. 1537. Quare reſtat concluſio
10 quod ſolutio iſta ſit facienda † ſecundum conſuetudinem Bononiæ. & habito reſpectu ad tẽpus obligationis. quod etiã ſequitur Ant. Auguſt. in ſuo repertorio. tit. de ſolut. penſ. & clauſula: ſine retardatione. num. 9. Imò Abb. ipſe in conſ 56. nu. 1. in fin. volum. 2. dicit, quod quãdo
11 obligatio † oritur à prouiſione Papali, debet intelligi de moneta current tempore obliga-
12 tionis. Et quando eſſet dubium, declaratio † ſumeretur à ſolutionibus per decennium factis. l. De in rem verſo. ff. de vſur. & ita tenet Martin. Lauden. in tract. de monet. num. 31. & Franc. Curt. eod. tract. & num. Ioſeph. Lud. in d. concluſ. 38. verſ. inſertur 150. & Brun. de augum. concluſ. vlt. in 2. præmiſſo. verſi. & ſi conſtaret de conſuetudine.

Et hoc idem probatur de iure in c. Olim. & c. Cum Canonicis. de cenſ. & ibi notat Abb. dũ Papa mandat quoſdã Canonicos manere contentos ſolutione prioris pecuniæ: & quando non ſit in vſu: extimatione penſionis antiquę;
13 nam penſio † eſt onus ſuper beneficijs impoſitum, & certa ſeruitus. Gig. de penſ. q. 45. nu. 7. Oradin. de pẽſ. deci. 17. & vt refert Sarn. in reg. de infirm. reſign. q. 16. frãgit æqualitatẽ iuſti-
14 tiæ, ſecundũ quã deberet vnicuiq; † dari pręmium, ſecundum qualitatẽ laborum: ſicut tradit Paul. de Rom. tit. de penſ. in octauo quęſito num. 22.

2 *Aequiparatio iu pœnalibus non ſit, quando pœna imponitur ipſo iure.*
3 *Effractio carceris, licet ſit crimeu læſæ maieſtatis, nou eſt de comprehenſis iu bulla.*
4 *Crimen læſæ maieſtatis propriè intelligitur de perſona Principis.*
5 *Alia crimiua nou æquiparantur.*
6 *Aequiparatio debet eſſe per modum regulæ.*
7 *Crimen læſæ maieſtatis iu perſonam Principis, intelligitur de Imperatore, & Rege.*
8 *Ecclesia violata debet in priſtinum reſtitui.*
9 *Sacrilegium durat donec ecclesia ſit ad plenam reſtituta.*
10 *Ecclesia perfectè debet in priſtinum reſtitui.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

TRes rei in carceribus Curiæ ſecularis, fracto carcere auſugerunt, & in Eccleſia pro ſua immunitate ſe contulerunt: à qua poſtmodũ extracti per d Curiam ſecularem fuerunt. ſed reclamante Epiſcopo, ad carceres Epiſcopales ſunt adducti; prætendens d. Curia ſecularis eos ſibi reſtituendos; quia ex fractione carceris commiſerunt crimen læſæ maieſtatis; & etiam quia aliàs Sereniſſimo Duci Ferrariæ conceſſum fuerat per bullam Innocentianam ſimiles reos extrahere ab Eccleſia: vnde requiſitus reſpondi, vt infra videlicet.

Stante diſpoſitione bullæ Gregorij XIV. Papæ de anno 1591. æditæ in hac materia, non eſt attendenda alia diſpoſitio, cum habeat clauſulam derogatoriam, & ad vnam, & eam, quam ipſe ſanctiſsimus dedit, formæ reductionem: vnde reſtat ſolum videre an caſus dictorum reorum ſit de comprehenſis in ipſa bulla: & quo ad crimen læſæ maieſtatis non videtur q̃ Curia ſecularis poſſit habere fundamentum; quia bulla loquitur de crimine cõmiſſo in perſonam Principis, vnde tametſi rumpere carceres dici poſſit crimen læſæ maieſtatis; cum bul-
1 la ad † ſpecificata ſe reſtringat, non poteſt ad æquiparationem extendi, vt tradit Martin. Lauden. de crimin. læſ. maieſt. q. 3. & optimè notat Socin. in conſ. 275. in cauſſa Fratrum. col. 5. verſ. Cõfirmatur quia. vol. 2. ſecundum antiquam
2 impreſſionem: & æquiparatio † in pœnalibus non admittitur, quando pœna imponitur ipſo iure. vt Socin. in loco ſupra allegato. Imò quãdo crimen læſæ maieſtatis per effractionem car-
3 ceris † ſubintraret, opus eſſet quod rei fuiſſent carcerati pro eodem crimine; quia ſi pro alio, non attenderetur crimen effractionis. vt probant pro communi, & veriori, Couuar. in 2. lib. variar. reſolut. c. 20. verſ. 18. & Clar. in practi. crimin. §. fin. q. 30. verſ. pone familia. & verſ. ſcias autem. & Gomet. in lib. var. reſol. tit. de delict. ſub ſpecificato tit. de crimin. læſ. maieſt. num. 7. verſ. quod primo notabiliter. Sed ſtante bulla Gregoriana, quæ præcisè loquitur de crimine commiſſo in perſonam Principis; non eſt facienda æquiparatio. Quod procederet, etiam ſi non ſpecificaſſet perſonam Principis, ſed ſimpliciter loqueretur de crimine læſæ maieſtatis:
4 nam illud crimen † propriè intelligitur de perſona Principis: vt intelligit Lauden. loco ſupra
5 allegato: & alia crimina † non æquiparantur, ſecundum Soc. in prædicto conſ. 275. verſ. Confirmatur quia licet ciuitas. Imò quando in pœ-
6 nalibus admittitur æquiparatio, oportet † q̃ ſit per modum regulæ aliàs non admittitur. Dec. in c. Tranſlato. num. 3. verſ. Regula habet locum. de conſtitut. Imò Gomet. in allegato loco, dicit quod regula loquens de crimine læſæ
7 maieſtatis non † habet locum in inferioribus ab Imperatore, & Rege: & ita ſtandum eſt diſpoſitioni bullæ, quæ non dicit q̃d Epiſcopus, vel ab eo deputatus cognoſcat caſus ab eo nõ expreſſos. vnde in vanum laboratur; ſed ſtandum eſt ſuper delictis à bulla comprehenſis. &
8 cum Eccleſia † fuerit violata, reſtitui debet omnino in priſtinum. l. Reſtituere. ff. de verb. ſignif. Odo. Sfor. in tractat. de reſtitut. prima
9 part. quæſt. 1. num. 8. 9. & 10. & donec † ad plenum ſit reſtituta, durat ſacrilegium. c. Frater.
10 & c. Si quis contumax 17. q. 4. nam † perfectè eſt reintegranda, & in priſtino ſtatu reponenda. c. Maior. & c. Reum. ead. cau. & quæſt. & ſic ſtandum eſt ſolum ſuper delictis ab ipſis reis commiſſis antequam à carceribus aufugerent, & ita iuris eſſe cenſeo, Saluo tamen &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM LXXXIX.

Valor monetæ ſi augeatur, an penſio augeatur ad ratam monetæ, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Solutio ſit ſecundum valorem monetæ, qui erat tẽpore obligationis: & num. 5. 24. & 27.*
2 *Promiſſio intelligitur rebus ſic ſtantibus: & n. 6.*
3 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco, ibi videtur cõtractum.*
4 *Solutio ſi ſit facienda in certo loco; inſpicitur conſuetudo illius loci. & num. 10.*
7 *Regula quod ſolutio ſit facienda ſecundum extimationem concedentis, fallit in penſione. & n. 9.*
8 *Valor non extimatur ſecundum mentionem bullæ, ſed ſecundum quem valet in partibus.*
11 *Obligatio, quæ oritur à diſpoſitione Papali, intelligitur de moneta currenti tẽpore obligationis.*
12 *Solutio in dubio ſit iuxta conſuetudinem per decennium.*
13 *Penſio eſt onus in beneficio.*
14 *Præmium datur ſecundum qualitatem laborum.*

15 *Penſio*

15 *Penſio eſt hircus beneficij.*
16 *Monetæ ſi eadem diuerſi valoris, fuerint ſoluitur de minori.*
17 *Quando ſunt diuerſæ monetæ in loco faciendæ ſolutionis, eſt in electione debitoris.*
18 *Penſio regulariter non debet excedere tertiã partem, & num. 19.*
20 *Motus proprius non operatur in præiudiciũ tertij.*
21 *Fructus dicuntur deductis oneribus, & expenſis, & num 22. & intelligitur de onere perpetuo.*
23 *Ratio naturalis ſufficit ad deciſionem cauſſarum.*
25 *Augumentum monetæ non poteſt eſſe damno Rectoris cauſſa penſionis.*
26 *Augumentum procederet ſi penſio eſſet ſuper certa portione fructuum.*
28 *Decima ſoluitur ſecundum antiquam taxam.*
29 *Errant, qui dicunt ſcuti ſemper ſunt ſcuti.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

VAcante beneficio. S. Ioannis Sereniſsimus Alphonſus II. Dux Ferrariæ, prætendens habere Ius patronatum, præſentauit Reueren. Anaſtaſium, qui fuit inſtitutus, & in poſſeſsionem miſſus: idemq; beneficium Aloyſius à flumine Bononienſis impetrauit à Papa; ex quo orta lite inter præſentatum, & Prouiſum Apoſtolicũ; tandem inter eos facta fuit compoſitio ſuccedente conſenſu Apoſtolico, vt beneficium permaneret præſentato; & prouiſo ſolueret quotannis ſcutos. 25. in Ciuitate Bononiæ: quod ita ꝑ annos quatuordecim ſoluit, iuxta curſum ordinarium valoris ſcuti nuncupati, *della balla*, qui erat 11. iuliorum: quo tẽpore laſpo Aloyſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri, in auro, ſeu valorem, in vrbe Romæ: & tandem fuit reſolutum, quod ſolutio, fieret Bononiæ in ſcutis auri, in auro. Sed denuo orta eſt controuerſia; quia ille Aloyſius volebat ſibi ſolui ſcutos auri in auro, & d. præſentatus prætẽdebat ſoluere iuxta valorem qui erat Bononiæ; quia per quam difficile erat habere ſcutos aureos, niſi apud mercatores. Quare, interrogatus reſpondi.

Rot. per Put. deciſ. 149. lib. 2. ſtatuit quod ille qui ſit obligatus ad ſoluendum certam monetam, ſi illa non reperiatur in loco, vbi faciẽda ſit ſolutio, niſi apud cãpſores, qui de illa faciant mercaturam; quod qui ſoluere tenetur,
1 poteſt ſoluere† in moneta, habito reſpectu ad
valorem illius monetæ, qui erat tempore obligationis; nec tenetur eam emere: nam promiſ
2 ſio † ſemper intelligitur, rebus ſic ſtantibus.
Tiraq. in tract. ceſſ cauſſ. ceſſ. effect. num. 218. &
3 quando† in certo loco eſt facienda ſolutio, ibi
videtur fuiſſe contractum. l. contraxiſſe. ff. de
actio. & oblig. & ideò in præſenti caſu, cum ſolutio ſit facienda Bononiæ: & ibi intelligatur
fuiſſe contractum; ſcuti, ſeu valor ſcutorum erit ſecundum conſuetudinem Bononiæ: vt ꝓbat Bart. in l. Cunctos populos. nu 11. verſ. & 1.
quæro. C. de ſum. trinit. dicens quod quando
4 ſolutio† eſt collata in certo loco, inſpicitur cõ
ſuetudo, quæ eſt in illo loco. Quod ſequitur
Card. in Clem. 2. num. 5. de decim. & ſolutio nedum eſt facienda ſecundum conſuetudinem
5 Bononiæ, ſed ſecundum valorem† qui erat tempore obligationis. Simon. de Præt. in 1. lib. interpret. vltim. volunt. poſt principium. & clarè
tradit Ioſeph. Lud. concl. 10. qui reprobat opi-
6 nionem Boet. deci. 337 nam obligatio† ſemper
intelligitur, rebus ſic ſtãtibus. Neq; obſtat dictum Abb. in cap. Quanto. num. 14. verſic. Quid
autem in mandato de iureiur. quia illa regula
7 quod ratio† valoris ſit habenda ſecũdum æſtimationem concedentis, fallit in pẽſione, quia
non habetur reſpectus ad valorem, ſecundum
8 quem† fit mentio in bulla, ſed ſecundum quẽ
valet ſcutus in partibus, ſeu loco beneficij:
ſicut probat Ioan. Vanq. in Clemen. ſi beneficiorum. col. 2. verſ. ſed in qua pecunia. & verſic. ſequenti. de decim. & ſequitur Oldr. in conſil.
168. & regula illa domini Abbatis procedit in
9 gratijs† principalibus, vt in beneficijs, ſed ſecus eſt in dependentibus: vt in reſeruationibus fructuum. Rot. de reſcript. deciſ. 64. aliàs
233. in antiq. Sarn. in regula de exprim. val. q.
8. verſic. & iſta omnia. qui refert Rotam ita tenuiſſe de anno. 1537. Quare reſtat concluſio
10 quod ſolutio iſta ſit facienda† ſecundum conſuetudinem Bononiæ. & habito reſpectu ad tẽpus obligationis. quod etiã ſequitur Ant. Auguſt. in ſuo repertorio. tit. de ſolut. penſ. & clauſula: ſine retardatione. num. 9. Imò Abb. ipſe in
conſ 56. nu. 1. in fin. volum. 2. dicit, quod quãdo
11 obligatio † oritur à prouiſione Papali, debet
intelligi de moneta current tempore obliga-
12 tionis. Et quando eſſet dubium, declaratio †
ſumeretur à ſolutionibus per decennium factis. l. De in rem verſo. ff. de vſur. & ita tenet
Martin. Lauden. in tract. de monet. num. 31. &
Franc. Curt. eod. tract. & num. Ioſeph. Lud. in
d. concluſ. 38. verſ. inſertur 150. & Brun. de augum. concluſ. vlt. in 2. præmiſſo. verſi. & ſi conſtaret de conſuetudine.

Et hoc idem probatur de iure in c. Olim. &
c. Cum Canonicis. de cenſ. & ibi notat Abb. dũ
Papa mandat quoſdã Canonicos manere contentos ſolutione prioris pecuniæ; & quando
non ſit in vſu: extimatione penſionis antiquę;
13 nam penſio† eſt onus ſuper beneficijs impoſitum, & certa ſeruitus. Gig. de penſ. q. 45. nu. 7.
Oradin. de pẽſ. deci. 17. & vt refert Sarn. in reg.
de infirm. reſign. q. 16. ſtãgit æqualitatẽ iuſti-
14 tiæ, ſecundũ quã deberet vnicuiq; † dari præmium, ſecundum qualitatẽ laborum: ſicut tradit Paul. de Rom. tit. de penſ. in octauo quæſito

15 num. 22. penſio† eſt hircus beneficij; & plaga
fętida, & vti odioſa nullam patitur extenſio-
nem. c. Odia. de reg. iur. in 6. vnde quando lite-
ræ dicunt quod ſoluantur 25. ſcuti auri in au-
16 ro, ſi eiuſdem monetæ adſint diuerſi valoris,
verba illa debent intelligi in minori, & non in
potiori ſignificatione. Gemin. in conſ. 33. num.
9. Brun. in d. tract. de augum. concluſ. vlt. in 2.
præmiſſo verſic. aliquando verò, & vltimò qua
re cum in partibus. & in loco beneficij; & vbi
fienda eſt ſolutio adſint ſcuti auri in auro, ma
ioris & minoris valoris; debet intelligi de ſcu-
17 to minoris valoris: eſt enim † in electione de-
bitoris quando plures monetæ currunt in lo-
co, ſoluere de qua uelit. Ioan. Vanq. in d. Clem.
Si beneficiorum. de decim. colu. 2. verſicu. ſed
in qua pecunia. & Brun. in eod. trac. de augum.
concl. vlt. in 2 præmiſſo. verſic. aliquando verò
& vlt. & verſ. & quando vna moneta. vbi dicit
quod ſi ſint plures monetæ eiuſdem qualita-
tis in loco, ſolutio debet fieri de magis vſuali
quando neſcitur de qua partes ſenſerint. & ſi
ambæ ſint vſitatæ de minima cenſetur fuiſſe
contractum.

Et iſta omnia corroborantur per ſtilum Ro
manæ Curiæ, qui regulariter eſt quod penſio-
18 nes† non excedant tertiam partem fructuum
beneficij: aliàs requiritur ſpecifica mentio in
litteris quod excedat tertiam partem; ſicut
notat. Gig. de penſ. quæſt. 9. num. 1. 2. 3. & 4. vbi
dicit; quod licèt penſio eſſet impoſita motu
19 proprio; ſi excederet† tertiam partẽ, non va-
leret: quia tractatur de præiudicio Rectoris: &
20 motus † proprius non operatur in præiudi-
cium tertij. & concludit poſt multa ad propo-
ſitum, quod in dubio præſumitur fuiſſe volun-
tatem Papæ quòd penſio non excedat tertiam
partem fructuum beneficij: quod maximè pro-
cedit in pręſenti caſu, vbi expreſsè extitit ſup-
plicatum quod penſio non excedebát. d. tertiã
partem: unde expreſſa apparet intentio Papæ,
& partium quod 25. ſcuti auri in auro non ex-
cedant tertiã partem: ſed ſcuti 70. qui faciunt
valorem beneficij in Romana Curia, faciunt in
partibus ſcutos 75. de ſcuto minoris valoris;
& ſic remanet, vera concluſio quod 25. ſcuti mi
noris valoris non excedant tertiam partem, vt
fuit ſupplicatum: aliàs vitio ſurreptionis, &
nullitatis abundaret gratia, ſi attenderetur va
lor ſcutorum auri in auro pro vt valent Romę;
quia 25. ſcuti importarent 30. in partibus; &
Rectori ſolum remanerent 45. Et fortius; Re-
ctor remaneret deceptus contra conuentionẽ
habitam, & mentem Papæ, quæ fuit vt penſio-
narius haberet tertiã fructuum; & Rector duas
tertias; cũ omne onus temporale, & perpetuũ
ſit beneficio annexũ, ex quo fructus diminuun
21 tur; & fructus† dicuntur deductis omnibus o-
neribus, & expenſis. l. Fructus. vbi communiter
doctores. ff. ſolut. matrim. l. 1. C. de fruct. & lit.
22 expen. & ſine dubio† intelligitur in onere per
petuo. Put. deciſ. 328. in 3. lib. quale eſt onus ſol
uendę penſionis: ad quod onus penſionarius
non tenetur; ergo Rector, ſi vltra ſolitum gra-
uaretur; vltra intentionem Papæ, & partis eſ-
23 ſet oneratus, & contra† naturalem rationem,
quæ ſufficit ad deciſionem cauſſarum. l. Cum
ratio. ff. de bon. damn. Quia ſi ad augumentum
valoris ſcuti teneretur, alterata eſſet mens Pa
pæ, quæ fuit vt de ſcutis 70. ſoluantur 25. habi-
to reſpectu ad valorem beneficij; & ille valor
24 † intelligitur, qui erat tempore ortæ obliga-
tionis vt ſupra diximus; & tradit Afflict. deci.
193. nu. 2. & ſeq. & ſequitur Old. in conſil.
13. & conſ. 31. Scutus autem tempore cõceſſio-
nis valebat iulios nunc autem iulijs 12.
& ſi augumentum procederet fauore penſio-
narij poſſet aſcendere ad iulios 12. & ſupra;
25 ſemper ad damnum Rectoris: quod† eſſe non
poteſt. Abb. in conſ. 56. nu. 4. verſi. Item poſſet
eſſe in tantum vol. 2. & Put in d. deciſ. 149. nu.
6. Neq; ſubſiſtit Argumentum; quod ſicut fru-
ctus poſſunt augeri; ita penſio; quia illa ratio
26 procederet ſi penſio† eſſet impoſita ſuper cer
ta, & ſpecificata parte fructuum: & quia fuiſ-
ſet dictum, penſio ſit tertia pars fructuum; ſe-
cùs verò quando (vt hic) conſiſtat in certa pe-
27 cunia, quia debet ſolui ſecundum † valorem,
qui erat tempore obligationis. vt refert Put.
in d. deciſ. 149. libr. 2. & caſus eſt deciſus in d.
Clem. Si beneficiorum, de decim. vbi decima,
28 quæ ſoluitur Papæ, debet† ſolui ſecundum an
tiquam taxam; nec habetur reſpectus ad augũ
mentum. Vnde non eſt veriſimile quod Papa
voluerit plus iuris in penſionarium tranſferre,
quàm ipſe habeat. ca. Non poteſt plus iuris. de
reg. iur. in 6. & faciunt notata p Imol. in Clem.
per litteras. de reſcrip. & per Cagnol. in l. 2. nu.
217. C. de pact. int. empt. qui fundatur in diſpo
ſitione. c. Cum canonicis. de cenſ. dicens quod
29 illi† errãt, qui dicunt ſcuti ſunt ſemper ſcuti,
& ſic remanet concluſio quod in caſu præſenti
25. Scuti ſint ſoluendi iuxta valorem antiquum
& conſuetudinem Bononiæ: nã ſecundũ Card.
in d. Clem. 2. de Decim. in 7. quæſtio. & alia iura
ſupra allegata, attenditur ſtilus, & conſuetu-
do loci, vbi fieri debet ſolutio; & ſi in loco ſors
monetæ habeat variatum valorẽ ſolutio ſit de
minori, niſi ſit diſtinctio, vt eſt in Lombardia
in qua ſcutus eſt minoris, & maioris valoris,
ſcilicet ſcut' vocat', *al peſo deda balla*, minoris
valoris, ideſt quãdo ſimpliciter dicitur ſcutus
auri: ſed quando dicitur auri in auro, eſt maio-
ris valoris: quæ conſuetudo attenditur etiam
ſi de anno in annũ fiat mutatio. ſecundũ Card.
vbi ſupra: & ita dico ſolutionem, de qua ſupra,
debere fieri ad conſuetudinem Bononiæ non
autem Romæ, Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CON-

CONSILIVM XC.

Emphyteuſis de Eccleſia, & eius terris facta an faciat Simoniam.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia conceſſa in emphyteuſim cum terris, & pertinentijs ſuis, in dubio cenſetur in temporalibus conceſſa.*
2 *Simonia eſt ſtudioſa voluntas emendi, vel vendendi ſpirituale, vel annexum.*
3 *Tria requiruntur ad committendam Simoniam.*
4 *Deficiente vno ex tribus requiſitis ad Simoniam, deficit Simonia.*
5 *Quilibet præſumitur ſuæ ſalutis memor.*
6 *Dolus non præſumitur, niſi probetur.*
7 *Omnis cauſſa, etiam beſtialis excuſat à dolo.*
8 *Decretum tollit omnem doli præſumptionem.*
9 *Intentio ex tribus conſiderari debet.*
10 *Intentio eſt duplex, principalis, & ſecundaria.*
11 *Intentio principalis eſt quando actus aliter non fieret.*
12 *Intentio ſecundaria eſt quando actus fieret, etiam non concurrente illa conditione.*
13 *Presbyteri dicuntur ſeniores.*
14 *Eccleſia eſt compoſita de re ſpirituali, & tẽporali.*
15 *Eccleſia poteſt alienari in parte temporali.*
16 *Eccleſia vendi poteſt in his, quæ materialiter conſiſtunt.*
17 *Eccleſia poteſt locari Sacerdoti, qui eam officiet.*
18 *Factum poſterius declarat prius factum.*
19 *Intellectus ille ſummi debet, quem effectus, & exitus demonſtrat.*
20 *Alienatio Eccleſiæ debet intelligi de re permiſſa, & ſecundum quod fuit obſeruatum. & nu. 21.*
22 *Factum præſumitur, quod fieri erat ſolitum in dubio.*
23 *Aedificare, & reparare tendunt ad materiam Eccleſiæ.*
24 *Malum, quod fuit ſublatum, habetur pro non facto.*
25 *Illicitæ pactiones non ſemper arguunt Simoniam.*
26 *Iura loquentia de Simonia, intelliguntur de vera.*

Dominus Auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

Fuit facta emphyteuſis quibuſdã laicis à Canonicis capitulariter certę Collegiatæ in his verbis, videlicet Conceſſerunt in emphyteuſim plebem S. Ioannis, cum infraſcriptis perijs terrarum, & cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, in perpetuum ad renouationem de viginti nouẽ annis, in viginti nouem: quo tempore exiſtente emphyteutę petierunt renouationem; ſed quidam canonici noui poſuerunt in dubium, renouationem minimè fieri debere, cum contractus ille vſque à principio fuerit nullus, ex quo commiſſa fuit ſimonia; quia Eccleſia ipſa fuerat alienata ex illis verbis Cõceſſerunt plebem: nam Eccleſia laicis committi non debuit: & tantò magis quia illis laicis etiam data fuerat poteſtas eligendi curatum, & ammouendi. Quare requiſitus reſpondi, vt infra.

1 Verba illa; Conceſſerunt plebem, ſeu Eccleſiam † cũ terris, &c. in dubio videntur reſpicere obuentiones prouenientes occaſione Eccleſiæ ad diſpoſitionem. c. Querelam. extra de elect. magna ne præhin c. Sua, qui textus & ipſa Gl. decidit caſum. Tamen ad maiorem intelligentiam videri debet. Hoſt. in ſum. eod. tit. nu. 3. & 4. & multæ præſumptiones iuris ſunt notandæ. Quarum prima illa eſt: quæ prouenit à diffinitione Simoniæ, quæ ſecundum theologos, & 2 iuriſtas, eſt † ſtudioſa volũtas vendendi, vel emendi, aliquid † ſpirituale, vel ſpiritualitati annexum; quod capitur à Rubrica eiuſdem tituli; & omnes concludunt ſummiſtæ in eodem 3 titulo: ad quam committendam tria † requiruntur: intentio ſcilicet, conuentio, & execu4 tio. quorum ſi alter † deficiat, deficit & effectus: ſicut Armil. in ſumma eiuſdem tituli nu. 4. notat, & ita ſi deficiat intentio, deficit peccatũ; quod non oritur abſente voluntate, ſaltẽ mortaliter. Verba. n. niſi procedant ab animo non faciunt hominem reum. c. Homines. 22. qu. 2. verſ. intereſt quemadmodum: vnde ad inducendum uitiũ Simoniæ, requiritur uoluntas emẽdi, vel vendendi ſpirituale, vel annexum: quod 5 in dubio nunquam præſumitur; quia quilibet † præſumitur ſuę ſalutis memor. c. Sanctimus. 1. q. 6 7. nec in eo † præſumitur dolus, niſi probetur, l. Dolum. vbi Bar. C. de dol. ergo in præſenti caſu licet ſit facta mentio plebis non eſt præſumendus dolus, aut intentio committendi ſimoniam; ſed ſolum voluiſſe alienare fructus eiuſ7 dem nam quælibet † cauſſa, etiã beſtialis, excuſat à dolo. Caſſad. de penſ. deciſ. 2. nu. 5. & cũ in eo contractu interuenerit decretum ceſſat 8 omnis doli † præſumptio. l. Ait Prætor. §. permittitur. ff. de mino. cum alijs ſimilibus.

Secunda, præſumptio oritur ab intentione, quæ qualis fuerit tria ueniunt conſideranda, qualitas ſcilicet dantis, & recipientis: quanti9 tas rei conceſſæ: & tempus rei datę: ſicut oſtendit Syluest. in ſum. tit. de Simon. §. 1. num. 5. in fine, ſed qualitas dantis, & recipientis hic ea eſt; vt non præſumatur eos feciſſe, quod fuiſſet contra propriam conſcientiam, duplex enim 10 eſt † intentio; principalis ſcilicet & ſecunda11 ria, & intentio † principalis eſt quando actus aliter non fieret: & tunc ſi fiat de re ſpirituali, 12 committitur Simonia; quia intentio eſt deprauata. ſecũdaria † verò eſt quãdo actus fieret &

non

non concurrente illa conditione; vt eſt in caſu
præſenti;quia ſi emphyteuſis ex parte dantis,
& recipientis fuiſſet conceſſa, & accepta ſine
denominatione Eccleſiæ, intentio fuiſſet ſecũ
daria,& non ſaperet virium ſimoniæ.vt ita col
ligitur ex dictis Sylueſt. loco allegato. num.5.
Nec alia poteſt ſummi præſumptio ex qualita-
te perſonarum ; nã in illo Collegio Maior pars
13 conſiſtit in præſbyteris, qui † in iure nuncupã
tur ſeniores,& ſunt in dignitate. c. Cleros. 21.
diſtin. & c. Porrò. 84. diſtin. vbi dicitur quod
in eis eſt ſapientia, ex quo oritur præſumptio
quod non voluerint emphyteuticare Eccleſiã,
ſed terras:prout etiam oritur à quantitate re-
rum;nam ſine Eccleſia quãtitas terrarum erat
nedum ſufficiens ad canonem conuentum, ſed
ad maiorem.

Tertia Præſumptio eſt Iuris : quia Eccleſia
non eſt tota, vt in toto ſpiritualis; ſed in qua-
14 dam mixtione † compoſita de ſpirituali,& te
porali;vt ſunt cæmenta, & alia ſimilia;quo ca-
15 ſu alienari† poteſt ratione partis temporalis,
etiam ſi non fiat expreſſa mentio de tempora-
li.& intelligitur alienatio de temporali, nõ de
ſpirituali,quando pretium,quod datur,ſit æqui
ualens ipſi parti temporali : prout tradit Na-
uar. in ſuo Manuali,c.23.num.99. in fin. & Ar-
mill. in ſumm.tit. de Simon.num.2 & num. 34.
vbi ſecundum D.Thom.in 4.ſent.diſt.25 dicit
16 quod Eccleſia †vendi poteſt in his,quæ mate-
rialiter conſiſtunt ; ſi non vendatur pluſquam
valet in materia: & ſequitur Abb. in c.Quære-
lam. de Simon. ergo quamuis ſit facta mentio
de Eccleſia, quia res materialis merebatur il-
lum canonem, dicitur facta emphyteuſis de ip
ſa materiali.Imo Syluest.in loco antedicto. nu.
17.14.tenet quod Eccleſia†poſſit locari alicui ſa
cerdoti,qui inibi officiet.

Quarta Præſumptio oritur ab obſeruantia
ſequuta : nam poſterior qualitas poſſeſſionis
declarat quid à principio fuerit intentionis
18 partium;quia poſterius† ſactum declarat pri'
ſactum.Bal. in conſ. 245. villa ; circa medium,
& finem. vol.3.Crauet.conſ.294. num.8. ver.21.
dicens, quod intellectus ille †ſumi debet,
19 quem effectus,& rerum exitus demõſtrat: ſed
celebrato contractu, liuellarij ſolum habuerũt
poſſeſſionem terrarum ; non autem Eccleſiæ ;
cuius dominium,& iuriſdictio apud capitulum
remanſit,eam viſitando,Curatis litteras capel
laniæ faciendo;eam reſtaurando.& ſimilia; er-
go dato quod alienatio fuiſſet facta ſub nomi-
20 ne Eccleſiæ ſimpliciter ; intelligi debet†ſacta
in caſu permiſſo,& ſecundum illud, quod po-
ſtea fuit obſeruatum: vt tradidit Sylu. in loco
allegato, num. 2. actus enim ſequens declarat
voluntatem præcedentem : inſtitu. de rer. di-
uiſ.§. Pauonum: Ioſeph.Lud.cõcluſ.38. in prin.
vbi de communi : & in verſ. 38. vbi poſterior
qualitas poſſeſsionis declarat intentionem à
principio contractus.Imò non eſt facienda co-
21 niectura quod ſit facta † de Eccleſia, quo ad
ſpirituale,ex vſu d. capituli,cum antea,nec po
ſtea dederit in liuellum niſi terras eccleſiarũ.
22 vnde etiam iſto caſu præſcrimendum eſt id †
ſactum, quod fieri erat conſuetum.Bal. in Au-
th.Si quas ruinas.num.2.c.de Sac.Sanct.Eccleſ.
vbi dicit;quod in dubio intelligitur ſecundum
conſuetum:& ad nor.per Ioſeph.Lud. concluſ.
38.verſ. infertur 68. & verſ.115. & verſ.126.vbi
concludit quod præſumitur contrahentes ſecũ
dũm ſubſequutam obſeruantiam contraxiſſe.
& ita tenuit Deciſ.Peruſ.62. num.7. & ita con-
cludi poteſt quod licet in contractu fuerit fa-
cta mentio de plebe, ſeu Eccleſia, quod intel-
ligatur de re temporali, prout ſequuta fuit ob
ſeruantia,& quod nullũ adſit virium Symoniæ.

Nec obſtat quod in inſtrumẽto adſit pactũ,
quod liuellarij ipſi teneantur ad reparationẽ
23 Eccleſiæ;quia † reparare,ædificare, & ſimilia,
tendunt ad materiam Eccleſiæ;quæ etiam ſine
labæ Simoniæ vendi poteſt, vt ſupra probatũ
extitit per ſummiſtas, & D.Tho.ab eis allega-
tum. Sicut dare ſalariũ curato non eſt quid ſpi
rituale,ſed temporale.; imò neque eligere ip-
ſum;quæ tamen poteſtas fuit eis ſublata. vnde
24 quando etiam fuiſſet malum;quia† fuit ſubla-
tum,habetur pro non facto. c.Nam & ego.cum
Gl. de verb.ſignif.Nauar. in c.Si quis iratus.de
pænit.diſt. 1.vbi dicit quod in malis, facta pro
non factis habentur,ſi non durant.ſecus, in bo
nis,vt in voto,& ſimilibus.

Et dato quod in d.contractu conſiderari poſ
25 ſent aliquæ † illicitæ pactiones,quæ etiam eſ-
ſent tollendæ:non poſſet tamen argui de Simo
nia,vt notat Pariſ.in conſ 29.num.10.11. & 12.
26 in 4.vol.quia Iura,quæ† loquuntur de ſimonia,
intelliguntur de vera, & quatenus adſit Simo-
nia,quia prohibita; auctoritas ſuperioris excu
ſat vitium Simoniæ. Pauin. in tract. de viſitat.
in 2.par.q.4.nu.8.& maxime iſto caſu vbi adeſt
cõſenſus Apoſtolicus. Simonia enim nõ habet
locum in Curia Romana,vt Pauin.ibi.num.7.&
ex allegatis probat Caccialup.de penſ.q.19.n.
17. quandocunque igitur ille contractus ha-
buiſſet aliquod vitiũ, dicitur ſublatum per ad
miſſionem Pontificis.Et ita, mea quidem ſen-
tentia,non eſt cur dubitari poſſit de Simonia:
quia cum terræ illius Eccleſiæ de per ſe ſuffi-
cerent ad canonem, & prout fuit obſeruatum,
ſine Eccleſia,illud nomen Eccleſia intelligitur
de re materiali,& non ſpirituali. Saluo tamen
&c. Laus Deo, & B.M.

CON-

CONSILIVM XCI.

Emphyteuſis Eccleſiæ ſimpliciter conceſſa;an poſsit per delegatos concedi,vt in extraneos tranſeat?

SVMMARIVM.

1 *Omnis diſpoſitio tria requirit,poteſtatem ſcilicèt, voluntatem, & modum.*
2 *Iudicium procedens à non habente poteſtatem,eſt nullum.*
3 *Indicinm ſine voluntate eſt nullum.*
4 *Modus ommiſſus facit ſententiam nullam.*
5 *Modns eſt de forma.*
6 *Qui non obſeruat modnm,excedit fines mandati.*
7 *Emphytheuſis Eccleſiæ eſt probibita in extraneos de inre.*
8 *Reſeriptum eſt ſtrictè interpratandnm.*
9 *Reſeripti natnra eſt vt petitioni adaptetur.*
10 *Delegatio præſnmitnr facta pro vt de iure.*
11 *Mandatnm Papæ eſt reducendũ ad ius commnne.*
12 *Inriſdictio delegati non extenditnr, & eſt odioſa,*
13 *Agens vigore ſpecialis commiſſionis debet ſeruare formam.*
14 *Interdicto vnde vi poteſt agi cõtra eum,qui agit contra formam.*
15 *Forma inris eſt ſernanda,quando non datur ſpecialis.*
16 *Volnntas in dnbio præſumitur qualis eſſe debet.*
17 *Voluntas cognoſcitur ex verbis.*
18 *Verba, & voces ſunt ſigna paſſionum quæ ſunt in animo.*
19 *Modns exceditur,re,loco,& tempore.*
20 *Modus dicitur excedi, re, quãdo qnis agit pluſquam habeat in actione.*
21 *Omne quod agitur alio modo qnàm debito,eſt nullum.*
22 *Qni ſententiat ſtatim præſentato proceſſu,nulliter agit.*
23 *Perpetuum, verbum importat tranſitnm ad extraneos.declara,num.25.*
24 *Emphyteuſis habens tranſitum ad extraneos, eſt damnoſa.*
25 *Perpetuum, ſi dicatur in emphytheuſi conceſſa pro ſe, & deſcendentibus, non excedit deſcendentiam.*
26 *Verbnm,ſi inenidenti,conſideratur etiam quo ad futurum.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

EMphytheuſis Eccleſiaſtica fuerat cõceſſa pro ſe,& deſcendentibus in perpetuum, quam Papa requiſitus de beneplacito mandauit quibuſdam Iudicibus, quod ſi inenidenti eſſet vtilitate Eccleſiæ, auctoritate Apoſtolica eam confirmarent. Qui facto proceſſu, nedum confirmarunt, ſed voluerunt eam etiam ad extraneos habere tranſitum: ſed ſucceſſor in beneficio volens bona ſuæ Eccleſiæ recuperare, dicebat de nullitate,quo ad extraneos: quia deficiente deſcendẽtia,nõ poterat habere tranſitũ ad extraneos, ſed ad Eccleſiam. Vnde requiſitus reſpondi vt infra.

Caſus iſte ab Eccellenti Domino Buſaneo longè fuit diſcuſſus; & ſuper eo habita concluſio ad fauorem Rectoris,ſeu Eccleſiæ:vnde nihil videtur requiri, niſi ſubſcriptio: quæ omnia tanquam in Iure veriora approbo;& ſolum ſpicas poſt meſſem colligam ſi quidẽ om-
1 nis † diſpoſitio tria neceſſariè requirit,poteſtatem ſcilicet, voluntatem, & modum. Et de poteſtate agitur in l.Imperium.ff.de iuriſdic.
2 omn.iud.omne † enim iudicium à non habente poteſtatem eſt nullum.l.1.§.Hæc autẽ ver-
3 ba.ff.quod qniſq; iur. & ſine † voluntate nihil valet.c.Cum ſuper Abbatia.de offic.deleg.l.Si filio C.de don.ant.nupt l.Non omnis.ff.ſi cert. pet. Et concurrente voluntate,& poteſtate, oportet etiam habere modum, aliàs ommiſsio
4 † vitiat,& facit ſententiam nullam.Specul.de
5 ſent. § octauo.verſic.Item eſt nulla. Modus † enim eſt de forma.C.de ſent.l.Cum eorum.&
6 Qui † non obſeruat modum dicitur excedere fines mandati,& fines iuris.Innoc in c. Super. de offic.deleg. Ex quibus præmiſsis concluditur,quod in caſu præſenti oportebat quod delegati habuiſſent poteſtatẽ concedẽdi emphy
7 theuſim in extraneos: cum aliàs † ſit de iure communi prohibitum.Cl communiter approbata in l.Etiam.ff.ſolut.mat. Caſtren.in conſil. 189.vol.2.Alex.in conſ.120.num.7.vol.1.& alia per d.Dominum Conſulentem adducta: quod in commiſsione non reperiretur. Reſcriptum
8 † eſt ſtrictè interpretandum;vt ſcilicet nõ extendatur ad non expreſſa c.p.& g.de offic.de-
9 leg.natura † enim reſcripti eſt,vt adaptetur petitioni.Bal.in l.Eam quam.col.2. verſic.Itẽ vbi ſequentes.C.de fideicom.Dec.in conſ.142.nu. 4.ad finem. & quod non eſt in petitione nõ eſt
10 in commiſsione;ergo delegatio † ſemper præſumitur facta prout de iure.Craſſ. deciſ.349. n.
11 6.in 1. part.nouiſſ. nam mandatum † Papæ eſt ſemper reducendum ad ius commune. Gemin. in conf.48.num.5.Caputaq.deciſ 145.in 2. par.
12 & Iuriſdictio † delegati non eſt extendenda vltra fines mãdati;quia eſt odioſa.c.1. de offic. deleg. in 6. & in his, quæ in commiſsione non exprimuntur non ſe extendit; vnde ſi aliter agatur eſt nullum.c.Cum dilecta.de offic.deleg.
13 Nam qui agit † vigore ſpecialis commiſsionis debet ſeruare formam. c. Is qui. de præben. in
14 6. & ſi quis agat † vltra formam ei datam, poteſt contra illum agi interdicto vnde vi ſecundum Innoc. in c.Si quando.de offic. deleg. & ſi

non

15 non detur ſpecialis forma, tenentur † ſeruare
formam iuris. ca. Si quid Clericis. de for. com-
pet. Quare concludi poteſt illos delegatos
non potuiſſe excedere fines commiſsionis, &
ſic extẽdere emphyteuſim ad extraneos. Neq;
preſumendum eſt talem fuiſſe voluntatem Pa
16 pæ, quia in dubio† talis præſumitur voluntas,
qualis eſſe debet. Alex. in conſ. 54. num. 22. in
4. volum. Et talis eſſe, & fuiſſe dicendũ eſt, qua
17 lis † ex verbis dignoſcitur. l. De quibus. ff. de
leg. l. Paulus reſpondit. ff. rem rat. hab. Nam ver
18 ba, † & voces ſunt ſigna earum paſsionũ, quæ
ſunt in animo. l. Labeo. ff. de ſuppell. leg. vnde
quia Papa ſolum commiſit iuxta petita, non
eſt dicendum habuiſſe animum ad non cogi-
tata. Et ſic concluditur illos delegatos non ha-
buiſſe poteſtatem; neq; Papam voluiſſe illud,
quod non dixit; & maximè contra ius com-
mune.

Qui, & modum exceſſerunt: qui dicitur ex-
19 cedi, † re, tempore, & loco. inſtitut. de action.
20 § plus. Re enim† exceditur, quando quis plus
21 agit, quàm habeat in actione. & omne † quod
agitur alio modo, quàm debito, eſt nullũ. Spe-
cul. de fruct. & interr. § 5. verſ. Hoc autẽ. & iſti
exceſſerunt commiſsionem in qua, neq; in præ
cibus. nec in contractu facta eſt mentio de ex-
traneis; ergo nullum fuit eorũ decretum. Ex-
ceſſerunt etiam tempore, quia non dederunt
tempus alicui, qui potuiſſet habere intereſſe,
ad docendum de iuribus ſuis; ſed ſtatim præ-
22 ſentato proceſſu deuenerunt† ad ſententiam
vnde quod actum eſt fuit nullum; ad not. per
Ruin. in conſil. 48. num. 12. lib. 1. Et poteſt etiã
dici quod exceſſerunt, loco; quia non conſtat
quod elegerint locum pro tribunali: & ſic re-
manet concluſio quod emphytheuſis de qua
agitur non poſsit in extraneos tranſire.

Nec obſtat quod in precibus fuerit dictum;
quod concedebatur in perpetuum: quod ver-
23 bum, † ſecundum aliquos, videtur importare
tranſitum ad extraneos: iuxta Sonc. in conſil.
266. col. 13. verſic. 2. præmiſſa confirmantur. in
2. vol. & Anch. conſ. 443. num. 8. Abb conſil. 74.
num. 3. 1. vol. quia vltra reſponſum ab Alex. in
conſ. 9. num. 12. & 13. vol. 2. datum, & alijs à do-
mino Buſaueo allegatis; caſus ille erat, quia
emphyteuſis erat conceſſa pro ſe, hæredibus,
& ſucceſſoribus in perpetuum; qui neq; illo
caſu affirmat quod verbum, in perpetuum, im-
portet tranſitum ad extraneos: dum ibi, verſic.
3. quia in caſu, in quo poteſt perpetuò conce-
di, dicit; quod ſi iſta duo ſeparata non induce-
rent. d. tranſitum, ſimul iuncta tamen indu-
cere deberent. & Anch. & Abb. ab eo allegati,
loquuntur quando in loco eſſet conſuetudo,
vt tranſitum faceret etiam in extraneos, quã-
do adſit verbum, perpetuum; ſecùs verò ipſi
concludunt, vbi non eſt conſuetudo, quæ in lo-
co. d. contractus non adeſt, Vnde poterit mo-
dernus Rector reuocare bona Eccleſiæ. Et tã-
tò magis, cum illi delegati etiam modum ex-
ceſſerint quo ad cauſſam: nam eis auctoritas
fuerat data in euentum quod emphytheuſis
illa verteret in euidentẽ vtilitatẽ Eccleſiæ; ſed
24 conceſsio tranſitus† ad extraneos vertitur ad
damnum; cum Eccleſia perpetuò ammittat vti
le dominium. vt declarat Dec. in conſ. 141. nu.
5. Nec obſtat quod eſſet cõceſſa in perpetuum:
25 quia illa dictio ſolum† amplectabatur deſcen-
dentiam; cum fuiſſet conceſſa pro ſe, & deſcẽ-
dentibus; quare addito verbo, in perpetuum,
referri debet ad præcedentia; ideſt. Quatenus
duret deſcendentia: quæ aliquando poterat
deficere, vt experientia docet; quia ſepè con-
tigit totam deſcendẽtiam vnius extingui. Sed
ſi poſſet ad extraneos tranſire; Eccleſia perpe-
tuò remaneret deſtituta. Et ſic redditur nullũ
decretum; quia ad hoc non extendebatur eo-
26 rum auctoritas. Imò illud verbum, † ſi in euidẽ-
tẽ vtilitatẽ, nedum debebat conſiderari, quò
ad tempus contractus, ſed ad futurum; prout
not. Alb. in conſ 34. num. 16. & Borgn. deciſ. 46.
num. 241. & 268. cum ibi allegatis. Et ita rema-
net concluſio quod contractus ille ſit inuali-
dus ex defectu ſolemnitatis; quæ habetur pro
ommiſſa, cum decretum illorum Iudicum red-
datur nullum. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo
&c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCII.

Beneficium Curatum an ſimplex vnquam effici poſsit?

SVMMARIVM.

1 *Beneficij appellatione non venit Cura.*
2 *Eccleſia a ſua inſtitutione erecta Curata non po-
teſt immutari, & ſi ſit immutata debet reduci
ad primam ſuam naturam.*
3 *Cura tripliciter intelligitur.*
4 *Cura habitu, & actu eſt, quando ab erectione fuit
ordinata, & poſtea in exercitio habita.*
5 *Beneficium Curatum dicitur quando à prima inſti-
tutione fuit vt Curatum erectum.*
6 *Beneficium olim Curatum, cum non ſit hodie, dici-
tur ſimplex. & num. 10.*
7 *Conciliatio opinionis Card. & Fed. de Senis.*
8 *Beneficium quo actu Cura non exercetur, non eſt
incompatibile cum alio Curato.*
9 *Beneficium non eſſe Curatum dicens, non tenetur
ad probationem.*
11 *Baptiſmus, & ſepultura non faciunt beneficium
Curatum.*
12 *Capellanum conſtituere non arguit Curam.*
13 *Beneficium Curatum, ſi per 40. annos teneatur vt
ſimplex, non erit Curatum.*

Da mihi

Da mihi verbum Deus virtute multa.

FACTI SPECIES.

EXtat beneficium in Territorio Cam-
penſi ſub titulo S. Ioannis Baptiſtæ
in loco dicto, *Roncho del Frà*, de quo
dubitatur, An habere debeat Curã
animarum; ex quo olim ſub nomine Parochia-
lis in literis Rectorũ nuncupabatur Parochia-
lis; & tamen ignoratur, quod Cura fuerit vn-
quam actu in vſu; neq; quod Rectores inibi fe-
cerint reſidentiam: Imò conſtare poteſt con-
trarium. Ab annis verò 40. & vltra 60. dicto be-
neficio fuit prouiſum de Rectore ſimpliciter,
nulla mẽtione facta de Parochiali, ſed ſolũ ſub
nomine beneficij, quia tunc temporis nulla e-
rat notitia Parochialis; Cura enim actu habita
non fuerat, & prædeceſſores nullam fecerant
1 reſidentiam: & nomine † beneficij ſimpliciter
nõ venit Cura. Gem. in c. Cum illis. de præben.
in 6. & tamen in illa Eccleſia diebus Feſtiuis
fuit celebrata Miſſa, & à nonnullis dictũ quod
quandoq; in ea fuit collatum Sacramentum
Baptiſmi; & etiam in cimiterio ſepulti mortui.
quod tamen per 40. annos, & vltra non fuit
obſeruatũ; ſed poſtea ab annis viginti circiter
viſæ fuerunt quædam Bullæ inſtitutionum, in
quibus dicebatur de Parochiali: vnde oritur
dubiũ, An de cætero d. beneficium ſit, aut eſſe
debeat Curatum?

Et pro affirmatiua videtur concludi poſſe:
2 quia quando Eccleſia † à primæua ſua inſtitu-
tione fuit erecta Curata, ex varietate facti nõ
poteſt immutari: & ſi ſit immutata debet re-
duci ad ſuam primæuam inſtitutionem, Card.
in Clemen. 1. quæſt. 21. verſi. Ego autem tenui,
de offic. Vicar. quem allegat Mand. in regul. de
idiomate quæſt. 11. num. 3. & nouiſsimè Conc.
Trid. c. 16. ſeſſ. 25. de reform.

Sed prædictis non obſtantibus pro negati-
3 ua concludi poteſt: nam Cura † tripliciter cõ-
tingere poteſt; videlicèt quod Cura habitu
tantum ſit inducta; vt eſt quando à prima
inſtitutione beneficium ſit erectum vt Cura-
tum: ſed actu non fuit Cura exercita; vel etiã
ſi quandoq; Cura fuiſſet exercita; ſed ali-
quo euentu deſierit eſſe. Actu etiam dicitur ſi-
ne habitu, quando à principio Cura non fuerit
annexa: ſed aliqua cauſſa Cura fuerit in exer-
4 citio: habitu, † & actu, quando à ſua inſtitutio-
ne Cura fuit adiecta; & obſeruata. ſicut no-
tant Canoniſtæ in c. De multa. de præben. ſed
caſus iſte verſatur circa Curam habitu tantũ;
etiam ſi in prædicta inſtitutione appareret de
Cura, cum in exercitio nunquã fuerit: neq; Re
ctores fuerint aliquo tempore reſidentes. Imò
reſidere non potuiſſent, cum nulla in loco ad-
ſit habitatio pro Rectore: imò neq; pro colo-
nis: & ædificium non habet faciem Eccleſiæ:
ſed oratorij. Super quo caſu Card. in conſi. 48.
5 ad finem dixit quod beneficium illud † dicitur
Curatum, quod fuit erectum vt Curatum, &
cum poteſtate fori pœnitentialis: licèt actu nõ
exerceatur, & aliud tenuit Fed. de Sen. in cõſ.
6 135. ad finem, quod ſcilicet beneficium † quod
olim fuerat Curatum, ſi hodie non ſit, quia a-
ctu Cura non exercetur; non dicitur Curatum,
quo ad pœnas in d. cap. de Multa, & extrauag.
Execrabilis, §. qui verò. de præben. contentas.
Prat. cãcel. tit. notab. ſuper vacan. nõ reſer. ver-
ſic. Curata Eccleſia, cum ſeq. fol. mihi 118. quas
opiniones Stafil. de Grat. expectat. §. Sciri. nu.
7 22. conciliat, † vt opinio Card. habeat locum
vt ſcilicet in impetratione beneficij ſit facien-
da mentio Curæ, quamuis non exerceatur: &
dictum Feder. procedat vt beneficium quod
in actu non exercetur vt Curatum, non ſit in-
compatibile cum alio requirente reſidentiam,
& ſequitur approbando dictum num. 42. 43. &
8 44. Vnde cum beneficium † de quo agitur non
habeat, neq; habuerit curam, non eſt dicendũ
quod ſit Curatum, vt ſit incompatibile, & re-
quirat reſidentiam. ſicut tradit. Mill. in reper-
torio, in verbo, Cura. nume. 68 & tenet Abb. in
d. c. de Multa. num. 24. verſi. Mihi plus placet.
quod ſequitur Gemin. in c. Si apoſtolica. nu. 3.
verſi. Quid ſi ſit Parochialis? de præben. in 6.
& Mand. in d. reg. de idiomate. quæſt. 11. num.
5. Quare, etiam ſi cõſtaret quandoq; Parochia-
lem fuiſſe; quod alleganti incumbit onus pro-
bandi; quia in dubio, de iure communi, nullũ
beneficium dicitur Curatum, niſi probetur; &
9 qui dicit † non eſſe Curatum, non tenetur pro-
bare, cum dicat illud quod eſt de iure. Rebuff.
in pract. benefic. tit. Seculare beneficium quo-
tuplex. num. 11. ergo cum non appareat quod
10 actu † fuerit Curatum, pro non curato haberi
debet. Et intrat opinio Fed. de Sen. in d. conſ.
135. quem ſequitur Gondisl. de legat. quæſt. 14.
num. 86. & Ioan. Stafil. in d. tit. de Grat. expect.
in verbo, de qual. & ſtat. benef. nu. 22. 23. & 24.
11 vbi dicunt quod baptiſmus, † & ſepultura nõ
faciunt Eccleſiam Curatam, ſicut Rot. ſtatuit
per Cantuc. deciſ. 52. nu. 27. in 2. vol. diuerſ. no-
12 uiſſ. Neq; conſtituere † Capellanum, qui cele-
bret in ea, arguit Curam: ſicut affirmauit Rot.
deciſ. 17. nu. 4. in 1. vol. diuerſ. nouiſſ.

Nec obſtat opinio contraria, quia vt colli-
gitur à ſerie in ea expreſſa: & ab ipſo Mand. in
allegata regula de idiomate, loquitur de Cura
habitu, & actu: in quo caſu loquitur etiã Conc.
in d. ca. 16. ſeſſ. 25. dum ait: quod ſi Cura, quæ à
fundatione fuerat inſtituta, ſit tranſlata in p-
petuum vicarium, quod eo cedente, vel dece-
dente, Eccleſia reſtituatur in priſtinum ſtatũ.
Ex quibus verbis conſtat quod Cura, nec habi
tu, nec actu defecerat. Sed caſus iſte multum
differt,

differt, quia non apparet quod cura aliquo tē-
13 pore fuerit in vſu actu: imò quando † conſtaret
aliquo tempore fuiſſe in actu, cum per 40. an-
nos, & vltra, conſtet nullum actum fuiſſe geſtū;
imò nec baptiſmus, nec ſepultura, ſed benefi-
cium vt ſimplex fuit tētum: etiam ſimplex de
cætero erit, & pro ſimplici erit habendum. ca.
de beneficio. de præb. in 6. Stafil. de Grat. ex-
pectat. § octaua forma. num. 3. Anchar. in conſ.
162. in quæſtione Eccleſiæ. Rot. de præben. de-
ciſ. 32. aliàs 2. in nouiſſ. Rebuff. in pract. benef.
de non promo. intra annum. num. 7. Ex quibus
concludi poteſt quod dictum beneficium vti
ſimplex, vel ſaltem non curatum ſit habendū:
& ita dico, & conſulo. Saluo tamen &c. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIUM XCIII.

Coloni Eccleſiæ an teneantur ad Gabellam pro fructibus venditis pro ſoluenda honorantia dominis.

SVMMARIVM.

1 *Opinio Fed. de Senis in conſ. 111. quando eſſet cō-tra libertatem Eccleſiæ.*
2 *Excommunicationem quando incurerent attentantes contra libertatem Eccleſiæ.*
3 *Opinio Fed. reprobata inquantum ſit contra libertatem Eccleſiæ.*
4 *Coloni partiarij Eccleſiarum nō tenentur ad Gabellam pro fructibus.*
5 *Fructus dicuntur, deductis expenſis, & oneribus.*
6 *Sua non dicuntur de quibus non poteſt quis ad libitum diſponere.*
7 *Fructus pro honorantia ſunt domino obligati.*
8 *Coloni non tenentur ad Gabellam pro fructibus, quæ eis obueniunt vltra expenſas, & onera.*
9 *Fructus, qui oriuntur ex re Eccleſiæ, ſunt exempti.*
10 *Fructus ex re Eccleſiæ, etiam ſi laici habeant vtile dominium, ſunt exempti.*
11 *Onus impoſitum perſonis pro rebus Eccleſiæ non ſubeunt Coloni.*
12 *Immunitas conceſſa rebus tranſit ad quoſcunq; res habentes.*
13 *Gabella non eſt ſoluenda de fructibus, niſi de parte, quæ intereſt deductis expenſis, & oneribus.*
14 *Princeps ſolus imponit Gabellam.*
15 *Conductores Gabellarum imponentes nouam Gabellam, ſine ſpeciali mandato domini, incidunt in pœnam perpetui exilij.*

Spiritus Domini deſcendat in ore meo.

DOctrina Fed. de Senis in cōſ. 111. quæ
1 datur in dubijs, ſi † ad eum ſenſum
tenderet, de quo in motiuis, procul
dubio eſſet cōtra libertatem Eccle-
ſiæ, ſaltem per indirectum: vt atteſtatur Alb. in
2 conſ. 8. num. 3. & qui eandem † opinionem ſe-
quuntur ipſo iure incidunt in excommunica-
tionem. c. Noluerit. de ſent. excommu. Abb. in
conſ. 26. 1. volum. Felin. in ca. Eccleſia. S. Mariæ.
quæſt. 10. de conſtitu. Sylueſt. in ſum. de immu-
nit. §. 1. num. 14 Beat. Anton. de excomm. quæſt.
13. Conc. Triden. c. 11. ſeſſ. 22. de reform. & Bul-
la in Cœna Domini. & tantò magis quia in ca-
3 ſu, de quo in dubio, non † eſt recepta; vt atte-
ſtatur Pet. de Vbal. in conſ. 2. de collect. qui di-
4 cit; quod coloni partiarij † Eccleſiarum nō te-
nentur ad Gabellas pro fructibus: & ſequitur
deciſ. Pedamon. 83. ſed ſaluando Fed. in d. con-
ſil. 111. quem eſt credendum ſenſiſſe de fructi-
bus, qui propriè ſunt fructus; non autem intel-
lexiſſe de omnibus, qui generaliter colligun-
tur, ſed de illis qui ſuperſunt deductis oneri-
bus, & ſumptibus. cum verè, & propriè illi ſint
5 † fructus de quibus in genere excipienda ſunt
onera, & expenſæ, ex communi ſententia in l.
Fructus. ff. ſol. mat. & recitat. d. deciſ. Pedamon.
& Bar. in l. Si merces. §. vis maior. ff. locat. vnde
quando dicitur quod gabella de fructibus de-
bet ſolui; debet intelligi verè, & propriè: & ita
dicendum eſt Federicum loqui: dum dicit. Sed
contrarium eſt verius: nam pars cōtingens co-
lonis in nullo eſt priuilegiata: Quare dicendū
eſt ipſum intellexiſſe de ea parte, quæ verè
6 ſit colonorū: ſed ſui non † dicuntur illi, de qui-
bus ad libitum non poſſunt diſponere. l. Is qui
7 ſuis nummis. ff. de manumiſſ. Fructus † autem
ſunt domino obligati pro honorātia. l. Si in le-
ge. § Si colonus, cum ſua Gl. ff. locat. imò debēt
etiam ex illis deduci expenſæ: ad not. in d. de-
ciſ. Pedam. & ſic opinio Federici non eſt con-
traria, prout allegatur; quia fructus, qui ven-
duntur pro ſoluenda honorantia, non ſunt co-
lonorum, ſed obligati domino.

Imò nec etiam tenentur pro his, de quibus
liberè poſſunt diſponere, deducto onere, & ex-
penſis: vt recitat Abb. in c. Ex parte. il 2. de de-
8 cim. & habetur † in Gloſ. Clem. 1. eod. tit. quia
9 fructus † oriuntur à re exempta, & conſequen-
ter ſunt exempti etiam in manibus colonorū.
vt refert Abb. ibi: ſuper quibus ſtatutum laico-
10 rum non valet: quia laici † non poſſunt diſpo-
nere ſuper rebus Eccleſiaſticis, etiam ſi tales
eſſent, quod laici ſuper illis haberent vtile do-
minium, vt ſunt emphyteutæ, feudatarij, &
ſimiles: prout concludit Abb. quem omnes ſe-
quuntur. in c. Quæ in Eccleſiarum. in 3. notab.
de conſtitut. Et hanc opinionem tenuit Boſ. in
tit. de prin. num. 174. & Natt. in conſ. 409. num.
11 8. & 9. qui dicunt, quod onus † impoſitum per-
ſonæ pro rebus; non ſubeunt Eccleſiaſtici, nec
12 eorum coloni; nam immunitas † conceſſa re-
bus, trāſit ad quoſcūq; ad quos res trāſit. l. cta-
tem. §. rebus. de cenſ. & dixi in hac eadem ma-
teria in conſ. 77. num. 10. cum alijs ad propoſi-
tum. & ſic tenendo etiam opinionem Federici,

cum

cum fructus ſint obligati domino pro honorā-
tia, & ex eis deducantur expenſæ,nō erit ſol-
13 uenda † gabella, niſi de illa parte, quæ ſuper
eſt.vt tenet Angel.de teſtam Gl.21.num. 3.&
Put.deciſ. 202. in 3. libr. & tantò magis, quia
gabella vſque ad huc non fuit ſoluta. Vnde
mirum eſt quomodo præſens conductor gabel
larum audeat hoc innouare;cum nullam habet
auctoritatem; niſi ſpecialiter ſibi conceſſum
14 fuiſſet.Quia ſolus†Princeps hoc poſſet.Berta-
ch.in tract.in princ.1.part.de gabel.& eſt text.
in l.fin.C.noua.vectigal.& not.Imol.de decim.
num.14.& Bal.in conſ.370.in 3.vol.Imò cadunt
15 † in pœnam perpetui exilij.vt in d.l. fin. etiā
ſi cōtra laicos inſolita vectigalia,& onera quæ-
cunq; attentarent inducere,& tātò magis pro
rebus Eccleſiæ. Ex quibus concludo, colonos
prædictos nō teneri ad peritam gabellam pro
fructibus venditis ad ſummā honorantiæ iux-
ta ſolitum,& decretū Ducaliū factorū;non ob
ſtātib' ex aduerſo deductis.Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM XCIV.

Iuſpatronatus an vendi poſsit?

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus in ſpecie vendi non poteſt.*
2 *Iuſpatronatus tranſit cum vniuerſitate bonorum.*
3 *Genus ſi verificari non poteſt niſi in vna ſpecie habetur pro ſpecie.*
4 *Iuſpatronatus de per ſe,ſine vniuerſitate bonorū, eſt quoddam ſpirituale.*
5 *Vēditio Iuriſpatronatus de per ſe,ſapit ſimoniam.*
6 *Spirituale vendi non poteſt.*
7 *Sequentia declarantur per præcedentia.*
8 *Mentio de pretio arguit emptionem.*
9 *Ceſſio Iuriſpatronatus requirit cōſenſū Ordinarij.*
10 *Suus,denotat ſuitatem.*
11 *Suus, quo ad ſucceſſionem intelligitur in vniuerſum ius.*
12 *Suus,non verificatur in ſingulari ſucceſſore.*
13 *Iuſpatronatus venditum in extraneos ſine conſenſu Ordinarij,deuoluitur Eccleſiæ.*

Diuino inuocato ſuffragio.

MAgnificus Dominus Riccius de Bru-
ſatis habens Iuſpatronatum, in te-
ſtamento hęredes inſtituit ſuos fi-
lios,Ioannem Baptiſtam, Iulianum,
Ludouicum,& Ioannem:eoſq; in ſpecie voluit
habere Iuſpatronatum, & iuſpræſentandi eo-
rum deſcendentes in perpetuum: qui, eo
defuncto,d.Iuſpatronatum in extraneū tranſtu
lerunt,recepta pecunia; & in inſtrumento di-
xerunt,vendiderunt, & tradiderunt, & ceſſe-
runt,& tranſtulerunt. Quare Ordinarius præ-
tendit d.Iuſpatronatum ad Eccleſiam deuolu-
tum eſſe:& requiſitus quid ſentiam, reſpondi
vt infra,videlicet.

Licèt iuſpatronatus in venditione veniat,ta
1 mē in† ſpeciali,nō venit. Cuius venditio parti
cularis eſt à iure prohibita.c. de iure vero. de
iur.pat.& notāt Domini de Rota.deſ.9 de iur.
pat.in nouiſ.Nam ſi omnia bona habentis iuſ-
2 patronatum vendantur,tranſit† cum vniuerſi-
tate,tāquam acceſſorium.c.Ex litteris. de iur.
patron.c.Acceſſorium.de regul.iur.in 6. ſed in
ſpecie non poteſt vendi & conſequenter ven-
ditio de qua quæritur eſt nulla.

Nec refragari videretur ſi conſtaret vendi-
tores non habuiſſe alia bona;qđ tū nō conſtat.
quia primò poſſet reſponderi, qđ licèt iuſpa-
tronatus tranſeat cū vniuerſitate bonorū.d.c.
3 Ex litteris.tamen qñ genus†non poteſt verifi-
cari niſi in vna ſpecie,habetur pro ſpecie. l. 2.
ff.de lib.& poſthu.vnde qñ non habuiſſent alia
bona,ex quo vēditio fuit particularis,pro par
ticulari eſt habenda. Nam eo caſu neceſſe fuiſ
ſet facere contractum in genere, ſcilicet om-
4 nium bonorum. Secundò cum iuſpatronatus †
de per ſe, ſine vniuerſitate bonorū ſit quoddā
5 ſpirituale.c.Quanto de iudic.cū vēditio†præ-
dicta ſolum ſit facta de iure patronatu de per
ſe,nō facta mentione omnium bonorū; dicitur
facta de re ſpirituali.d.c.De iure vero. & dici-
6 tur ſapere Simoniam; quia † ſpirituale vendi
non poteſt c. Quærelam. de Simon.

Nec defendi poſſe videtur ſi dicatur quod
cōtractus ſit factus in vim ceſsionis.quia prima
verba loquuntur de venditione;quare licet ſe
quantur alia de ceſsione,debēt referri ad prę-
7 cedentia:quia ſequentia † declarantur p præ-
cedentia,quando illis adaptari poſſunt.l.Nam
qđ liquidè.§.fin.& illic Gl & Bar. ff. de pen.le-
gat.& ſine dubio, qñ eſt conuentū de pretio,
8 vt in caſu:quia vbicunq; fiat mētio†de pretio,
ſemper intelligitur de emp.& vend.l.fin. & ibi
Gl.in verbo,Intelligi.C.de præd.curial.lib. 10.
& Gl.in l.1 §.1.in verbo, Agendo.ff. de ſuperf.
Imò quādo contractus ſuſtineri poſſet pro ceſ-
ſione,eſſet ineficax,quia caret conſenſu Ordi-
9 narij.Nam qñ iuſpatronatus† in laicū per ceſ-
ſionem transfertur,requiritur conſenſus Ordi
narij. Roch.de Curt. de iurepat. in verbo pro
eo quod diœceſani conſenſus.nu.3. vbi de cō-
muni:& quandocunq; valeat de iure ceſsio in
extraneos,non poteſt tamen valere ea, de qua
agitur; cum teſtator expreſsè dixerit, quod
Iuſpatronatus ſit in perpetuum, filiorum, &
deſcendentium ſuorum; quod pronomen de-
notat ſuitatem, vt conſiderat Iuſtin. in §.
Sui inſtit. de hęred. qual. & differ. & de pro-
11 prietate† dicti pronominis Suus,eſt vt ſuceſ-
ſio ſit in vniuerſum ius.l.Nihil aliud.ff. de ver-
12 bor.ſignificat. & non † verificatur in ſingulari
ſucceſſore. vt in terminis decidit Bald. in l.
Quoties. nu.2. C.de hæred.inſtit. & facit tex.
pro argumento. in l. In ſuis. ff. de lib. & poſth.

ex quibus concludi poteſt venditionem præ-
13 dictam non valuiſſe,& d. iuſpatronatum† deuolutum fuiſſe Eccleſiæ.Gl.in c.Quia clerici in verbo,ſpoliando de iur.patron.& Gl.in c.Vnico. in verbo,Eidem.eod.tit.in 6. & tradit Roch. de Curt. in d. tract. & verbo. nu. 51. & ita iuris eſſe cenſeo.Saluo &c.Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCV.

Succeſſor in beneficio an teneatur ſtare locationi.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor in beneficio tenetur ſtare locationi,quãdo locatio ſit facta in vtilitatem beneficij.*
2 *Succeſſor in beneficio regulariter non tenetur ſtare locationi.*
3 *Receptio penſionum affectus non confirmat locationem,niſi pro tempore receptarum penſionũ.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

VAcante præbenda Canonicatus Theologalis in cathedrali Mutinæ,dominus Franciſcus Oeconomus de conſenſu Epiſcopi locauit per trienniũ bubulcas 81.& tabulas 45. terrarũ d. præbẽdæ pro lib.560.in qua prebẽda,& canonicatu ſucceſsit R. Dominus Bartholomæus,qui periit, An teneatur ſtare locationi, poſtquam aliquas penſiones d.locationis acceperat? cui reſpondi vt infra; videlicet,

1 Si locatio fuiſſet facta pro vtilitate† præbẽdæ;& pecunia fuiſſet conuerſa in eius vtilita-
2 tẽ,tenetur ſtare locationi alias† non tenetur, ex communi ſentẽtia doctorum.in c. fin.ſuper Gl. in verbo,Terminum,ne præl.Vic.ſuas.Ferret. in conſ.317.in 2.vol.Card.in Clem.1. §.fin. num.2.de reb. Eccl.non alien.Gemin.in c.Alienationes.nu 6. 12. q.11. Borgn. latè in repert. ſuarum deciſionũ in verbo, Locator prelatus. nu.1.2.3.4. Vincen.Carro.in tract.de locat.tit. bon.Eccl. non alien. nu.1.2. & 3.

Nec ei obſtarent receptiones penſionum;
3 quia non intelligitur confirmaſſe† locationẽ, niſi pro tempore receptarum penſionum,prout ita ſtatuit Rot. per Put.deciſ.180.& 181.in primo lib. Vinc.Carroc. de loc. & cond. tit.de reuoc. locat.num.17. Burſat. conſ.23. num.17. 1.vol.Mill.in repertorio verbo,Prælatus;& ita ſentio. Saluo &c. Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM XCVI.

Emphyteuſis Eccleſiæ quando deuoluatur ſine declaratione.

SVMMARIVM.

1 *Declaratio deuolutionis emphyteuſis requiritur.*
2 *Verba,ipſo iure, non tollunt quin fiat declaratio deuolutionis.*
3 *Pœna caducitatis eſt impoſita fauore domini.*
4 *Declaratio incurſus pœnæ non tranſit ad hæredes. declara num.18.*
5 *Solutione canonis,cenſetur remiſſa deuolutio.*
6 *Lex 2.C. de iur.emphyteutico habet duos caſus.*
7 *Verba,ipſo facto,important deuolutionem in continenti.*
8 *Verbum,deuoluta,eſt præteriti temporis.*
9 *Pœna per verba præſentis, & præteriti temporis impoſita,ſtatim habet locum.*
10 *Cauſſa non ſolutionis eſt immediata cauſſa deuolutionis.*
11 *Verba ſuperflua pariunt abſurdum.*
12 *Contrahentes poſſunt ſibi legem imponere.*
13 *Geminatio oſtendit omnimodam voluntatem.*
14 *Voluntas contrahentium oſtenditur ex pactis.*
15 *Iuramentum corroborat pacta.*
16 *Verba, ipſo iure, in caſu emphyteuſis referũtur ad diſpoſitionem legis,*
17 *Legem ſibi imponere vnicuique licet.*
19 *Iura acquiſita Eccleſiæ tranſeunt in Rectorem.*
20 *Declaratio incurſus pœnæ,quod non tranſit ad hæredes,non habet locum in rebus Eccleſiæ.*
21 *Rector beneficij poteſt repetere bona Eccleſiæ malè alienata.*
22 *Melioramenta ſecundum legem reſtituuntur per Eccleſiam finita generatione.*
23 *Melioramenta quando ſunt pars pretij.*
24 *Verba clara non indigent declaratione.*
25 *Voluntas ex verbis dignoſcitur.*
26 *Voluntas conditionalis debet impleri in forma ſpecifica,*
27 *Verba retinent eorum proprietatem etiam in materia odioſa.*
28 *Prædeceſſor non præiudicat in iure quæſito ſine ſolemnitatibus.*
29 *Eccleſia ſemper viuit.*
30 *Conuentio ad fauorem Eccleſiæ non extinguitur morte Rectoris.*
31 *Rector beneficij eſt adminiſtrator, non dominus.*
32 *Rector tenetur de negligentia niſi proſequatur ius Eccleſiæ.*
33 *Rector non poteſt facere gratiam emphyteutæ ſuper remiſſione caducitatis.*
34 *Pacta ſunt ſeruanda.*
35 *Pactum habetur pro lege.*

Dominus

Dominus ſit in corde, & labijs meis.

FACTI SPECIES.

FActa fuit emphytheuſis bubulca-
rum 50. terrarum beneficij ſim-
plicis ad altare S. Chriſtophori
cum infraſcriptis pactis: videli-
cet quod ſi emphytheuta ceſſa-
ret ſoluere canonem per duos
annos, ipſo facto caderet ab omni iure, & ipſæ
terræ immediatè cenſerentur deuolutæ cum
ſuis melioramentis Eccleſiæ, abſq; aliqua iuris
declaratione: & in euentum deuolutionis prę-
dictæ teneatur ad ſolutionem Canonum præ-
teritorum, necnon teneatur emphyteuta infrà
quinquennium expendere ſcutos quinquagin-
ta ad meliorationem domus dictarum terrarũ,
& ſi ceſſauerit id exequi, cadat etiam ab omni
iure, & dictæ terræ cẽſeantur immediatè deuo
lutæ cũ melioramentis, vt ſupra, Eccleſiæ præ-
dictę. Emphyteuta verò ceſſauit p biennium ſol
uere canonem; & Rector qui emphyteuſim p-
dictam fecerat, ommiſit facere declarationem
caducitatis: & eo defuncto ſucceſſor prætẽdit
bona fuiſſe deuoluta: emphyteuta tamen reſi-
ſtit, dicens, ſucceſſorem hoc prætendere non
poſſe: tum quia declaratio non fuit facta; tum
quia caducitas intelligitur remiſſa per cano-
nes receptos à prædeceſſore: tum etiam quia
hoc ius non poteſt competere ſucceſſori. Qua
re rogatus reſpondi vt infra.

Caſus videtur deciſus in l. 2.C. de iur. em-
phy. iuncta Gl. in verbo, volenti. vbi Iaſ. in 5.
1 notabili dicit, requiri † declarationem: quod
2 procedit etiam ſi adſint verba † illa, ipſo iure,
quia ſemper intelligũtur, volẽte domino. Bal.
in l.fin.num.5.C.de reuoc.donat. Dec.in conſil.
146. num. 8. & in conſ.206. circa finem. Nam
3 illa pœna † eſt impoſita fauore domini; vt di-
cit Caſſad.deciſ.2.& 3. de loc. vnde eſt in eius
arbitrio velle rem eſſe deuolutam, & cõſequẽ-
ter requiritur declaratio.

Secundò, ſecundum allegata à Caſſad. in di-
4 ctis deciſ. declaratio † incurſus pœnæ nõ tran-
ſit ad hæredes, nec actiuè, neq; paſsiuè. vnde
cum prædeceſſor nullam fecerit declarationẽ,
non videtur quod ſucceſſor ad eam habeat fa-
cultatem.

Tertiò, cum lapſo biennio emphyteuta ſol-
5 uerit † Canones præteritos vnica ſolutione;
cenſetur remiſſa deuolutio. vt notat Iaſ. in d.l.
2.num.120.

Iſtis tamen non obſtantibus contrarium ſu-
6 ſtineri poteſt; nam † lex 2.C. de iur. emph. duos
notat caſus expreſſos: ſcilicet qđ quando ſunt
factæ aliquę pactiones in emphytheuſi, illæ sũt
in omnibus ſeruãdæ, & præcipuè in deuolutio-
ne: aliàs verò ſi nullum ſit factum pactũ, ſi em-
phytheuta per triennium ceſſauerit à ſolutio-
ne, liceat Domino eũ expellere. Quare lex ip-
ſa prætendit, quod Canones ſoluantur: ſuper
quibus quando ſit factum pactum, illud ſit ob-
ſeruandum: quando verò non adſit pactũ, lex
ipſa dat regulam ad deuolutionem, ſi Canones
non ſoluantur: vnde cum adſit pactum expreſ-
ſum illud eſt ſeruandum, nec opus eſt prouiſio
ne legis, à qua partes receſſerunt; & conuene-
7 runt vt ipſo † facto res intelligeretur deuolu-
ta: quia idem important verba. vt per Bar. in l.
1.ff.de his qui not.infam. Alex.in l. Si inſulam.
n.33.ver. ti. fallit. ff.de verb.oblig. qui dicit qđ
vbi adſunt ſimilia verba, non eſt locus pœni-
8 tentiæ, nec purgationis moræ. Verbum † enim,
deuoluta, eſt præteriti temporis. ad Tiraq. C.
de reuoc.don.l.Si vnquam. nu.26. vnde ſecun-
dum. Doct. communiter. vt per Barr. in l.Iube-
mus in l.Si ſanè.num.11.C.de Sacroſ.Eccl.& in
l.Imperator.ff. de iur.fiſc. pœna, ſiue priuatio
9 † impoſita ipſo facto per verba præſentis, vel
præteriti temporis, ſtatim ſine alia declaratio
ne incurritur; & ſic cum per pactum immedia-
10 tè res deuoluat; cauſſa non ſolutionis † dici-
tur cauſſa immediata deuolutionis, ſine alio
medio. vt per Tiraq. in d.l. Si vnquam. nu. 103.
nec requiritur aliud medium declarationis; a-
11 liàs verba eſſent † ſuperflua, quod eſſet abſur-
dum. l. Si quando. in prin. ff. de leg. 1. ca. ſi Papa
de priuil. in 6. & eſſet contra mẽtem d.l.2. quæ
vult quod pacta ſeruentur, & tantò magis quia
partes conuenerunt quod ſtatim, & abſq; ali-
qua declaratione intelligatur res deuoluta
12 quibus † licitum fuit legem eis benè viſam im
ponere. l. Meuius. & l. Qui hæreditari. in princ.
ff.de cond.& demonſtr. & tantò magis apparet
de voluntate contrahentium ex geminatione
facta de dicta deuolutione, dum primò dicunt
ob ceſſationem ſolutionis ipſo facto cadat; &
ſecundò, quod res ipſa immediatè cenſeatur
13 deuoluta: quæ geminatio † oſtendit omnimo-
dam volũtatem quod res deuoluatur ſine de-
claratione. Bal. in l. Precibus. ff. de impub. & a-
lijs ſubſt. Gig. de penſ. quæſt. 100. quorũ volun-
14 tas † oſtenditur etiam ex alio pacto, quod ſci-
licet cadat, ſi per quinquennium non expẽdat
50. aureos in domo; vt decadat immediatè l. Si
15 ſeruus. in fin. ff. de leg. 1. quæ omnia † corrobo-
rantur à iuramento. vt per Marſil. in ſingu. 226.
& Matheſ. ſingul. 50. in addit. & Iaſ. in l. Si quis
maior. C. de tranſact. Quare reſtat concluſio
quod pacta ſint ſeruanda.

Nec obſtat. Iaſ. in d.l.2.5.notab. quia lex illa
loquitur in caſu in quo nõ adſint pacta: imò eſt
argumentum pro iſta parte, quia primò diſpo-
ſuit pacta, ſeruari: ſecundò qđ quando non ad-
ſint pacta ſeruetur diſpoſitio tradita: vnde ſi
pacta reducantur ad diſpoſita per legẽ, vacua
eſt prima diſpoſitio, & inanis: qđ eſt abſurdũ

Digitized by Google

16 & dictũ Bal. & aliorũ qui dixerunt qđ ẽt † ver-
ba, ipſo iure, intelliguntur, vt ſequatur declara
tio; referuntur ad diſpoſitionẽ legis, dũ loqui-
tur volente domino: non autem ad pacta quæ
vt ipſa lex iubet ſunt ſeruanda: vnde in iſto ca
17 ſu ceſſat prouiſio legis; cum ſit † vnicuique li-
berum ſibi legem imponere. l. Menius. & l. Qui
hæredi. ff. de condi. & demon.
18 Nec obſtat allegata ratio, quod declaratio †
incurſus penè non tranſit ad hæredes: quia pri
mò reſpondeo quod illud procedit in caſu in
quo ſit neceſſaria declaratio; quia ſi prędeceſ-
ſor eã ommiſit, non vr̃ quod ſucceſſor eã face-
re poſſit: Sed in iſto caſu iã per pacta erat fa-
cta declaratio; ergo nõ erat ampli⁹ neceſſaria.
Secundò, quod deuolutio erat ad fauorẽ Ec
19 cleſiæ; vnde iura † acquiſita Eccleſię tranſeunt
ad quẽcunq; ſucceſſorẽ, ad ꝙ facit textus in c.
Requiſiuiſti. de teſtam. & Bar. in l. Ciuib⁹. ff. de
reb. dub.
20 Tertiò reſpondeo, quod illa regula † non hẽt
locũ in rebus Eccleſiæ, ſecundum ea, quæ alle-
gat Gl. commuuiter approbata in c. 1. in ver-
bo. rigor. de dol. & contum.
21 Quartò, hoc eſt in iure cautũ quod Rector †
beneficij põt repetere bona ſuæ Eccleſiæ alie-
nata. c. Nõ liceat, 12. q. 2. c. Preſbiterorũ. vbi Gl.
ad fin. de reb. Eccl. non alien. Rot. de iudic. de-
ciſ. 11. alias 334. in nouiſ. ergo ſucceſſor iſte ſtã
tibus pactis poterit bona prædicta recupare.
Quintò, verba cõtractus de per ſe ſunt clara,
ſcilicet ꝙ lapſo biennio res habeatur pro deuo
luta abſq; alia declaratione, & geminatio dd.
verborũ reddit clariorẽ voluntatẽ partiũ vt ſu
pra probaui, & alia, quę diſponunt ẽt meliora-
22 menta, deuoluere; quæ † ſecundum naturam
legis reſtituuntur per Eccleſiam finita genera
23 tione: ſed quando adeſt † pactum quod rema
neant apud Eccleſiam; dicitur quod ſint pars
prætij, vt per Rotam Deciſ. 208. lib. 2. diuerſ.
nouiſſ. ergo conſtat quod pacta remouent di-
ſpoſitionem legis: & ſunt ſeruanda quidquid
dicatur ex aduerſo, quare oritur concluſio ꝙ
24 vbi verba † ſunt clara, non eſt locus declarã-
tioni; quę declaratio ceſſat, quãdo eſt ommiſſa
à verbis: vt etiam tenuit Rot. deciſ. 691. nu. 2.
in 1. lib. diuerſ. nouiſſ. ſed hic ex partium vo-
luntate fuit ommiſſa: ergo ei non erit locus.
Imò iuxta legem etiam intelligitur facta dum
25 ait, volente Domino; quia † voluntas ex ver-
bis dignoſcitur: ad ea quę latè notat Curt. Iun.
in conſ. 169. nu. 2. 3. & 4. Crau. conſ. 20. num. 2.
Tiraq. in l. Si vnquam, in verbo, libertis. nu. 18.
de reuoc. donat. fuit ergo voluntas contrahẽ-
tium imponere conditionem, quod deficiente
emphyteuta in rebus conuentis, res eſſet de-
26 uoluta ſine alia declaratione; & voluntas †
conditionalis debet adimpleri in forma ſpe-
cifica. d. l. Hereditati. & l. Menius. ff. de cond. &
demon.

Nec obſtat quod agatur de materia odioſa,
27 & pœnali: quia etiam † in ea verba retinent
eorum proprietatem Cald. in conſ. 1. de con-
ſang. & affin. Dec in conſ. 76. nu. 2. & in conſil.
113. num. 6. Imò verba ſunt Eccleſiæ fauo-
rabilia, nõ odioſa cuius nomine, & fauore ver-
ba conditionalia ſunt prolata; & cui per ceſ-
ſationem ſolutionis fuit ius quæſitum deuolu
tionis abſque declaratione; vnde prædeceſſor
28 † non ſolum tacitè, neque expreſsè potuit il-
li præiudicare, ſine requiſitis ſolemnitatibus,
præſertim in iam iure acquiſito, Rot. deciſ. 14.
in antiquis. & deciſ. 2. in nouiſ. de renuntiat.
& ſic receptio canonum à prædeceſſore non
præiudicat Eccleſiæ; cuius nomine facta fuit il
29 la cõuẽtio; & quæ † ſemper viuit; vt notat Bal.
in l. 1. §. in primo. ad finem. C. de caduc. toll. &
ideo ipſa præſumitur ita contraxiſſe, nec mor-
30 te † illius Rectoris extincta eſt conuentio. ſi-
cut probat Specul. in tit. de arbit. & arbitrat.
31 §. 5. verſ. quid ſi Prælatus; vnde modernus †
Rector qui eſt adminiſtrator non dominus bo
32 norum Eccleſiæ. c. 2. de donat. teneretur † de
negligentia, niſi ius ſuæ Eccleſiæ proſequere-
tur. l. fin. & ibi Bal. c. Vt in poſſ. leg. nec poſ-
33 ſet † facere gratiã emphyteutæ ſuper remiſ-
ſionem caducitatis. ad tradita per Bal. in l. Præ
ſes. in 4. notab. c. De tranſact. & ſic quidquid
dicatur in contrarium, aut referendum eſt ad
diſpoſitionem legis, vbi non adſint pacta: aut
34 ſine fundamento loquuntur: quia pacta † ſunt
ſemper ſeruanda. d. l. 2. & l. 1. ff. de pact. Imò pa
35 ctum † habetur pro lege. l. Legem. C. de pact.
& ita dico. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCVII.

Officium nouum an Epiſcopus inſtituere poſſit in ſua diœceſi.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi poſſunt inducere modum pſallendi in ſua diœceſi, declaratur infra num. 9.*
2 *Epiſcopus poteſt cum populo inducere noua feſta in ſua diœceſi.*
3 *Epiſcopi debent ſeruare regulas traditas à S. Romana Eccleſia.*
4 *Officia non approbata à S. Romana Eccleſia ſunt prohibita.*
5 *Cathedrales omnes tenentur ſeruare officium ſecundum ritum S. Romanæ Eccleſiæ.*
6 *Addere, vel detrahere officio inſtituto à S. Romana Eccleſia nemo poteſt.*
7 *Decretum irritans, & clauſula derogatoria annullat omnia inde ſequuta.*
8 *Forma non ſeruata, omnis actus eſt nullus.*
9 *Epiſcopus inducendo modum pſallendi, non debet immutare ritum à S. Sede datum. & num. 11.*
10 *Inferior non poteſt ſe intromittere vbi Papa manum appoſuit.*

Da mihi

Da mihi Domine copioſam gratiam benè loquendi.

FACTI SPECIES.

IN certa Cathedrali Eccleſia conſueuerat ante Concilium Tridentinum, & reformationē Breuiarij, in aliquibus feſtis Sāctorum eius Ciuitatis horas Canonicas celebrare cum proprijs Officijs dictorum Sanctorum ab ipſa ordinatis & poſt Concilium, & renouationem Breuiarij, obtinuit à Præſidente Congregationis Concilij, vt de dictis Sanctis, qui forſan in Breuiario non ſunt aſcripti, vel ſunt vt ſimplices annotati, poſsit ſolemniter agere. Sed nulla facta fuit mentio de prædicto nouo officio. Quare ortum eſt dubium an poſsit obſeruari?

Et pro parte affirmatiua maximè facit diſpoſitio iuris communis, quæ dat Epiſcopis
1 † auctoritatem inducendi modum pſallendi in ſua diœceſi, cap. Nouit, 12. diſtin. & idem notat Gl. fin. in c. Eleutherius, 93. diſtin. cum alijs ſimilibus.

2 Quibus Epiſcopis † data eſt etiam poteſtas inducendi noua feſta in ſua diœceſi, c. 1. fin. de fer. & c. 1. de conſec. diſtin. 3.

Sed prædictis non obſtantibus contrarium probabiliter ſuſtineri poteſt, tum iure communi, tum ordine in breuiario poſito; tum etiā vigore bullæ fel. recordationis Pij V. Papæ.

De iure enim communi fuit ſtatutum per Caliſtum Papam, de quo in c. 1. 12. diſtin. quod
3 omnes Epiſcopi † deberent ſeruare regulas traditas à Sancta Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum matre: quod poſtea Gregorius ſequutus fuit in ſeq. Cap. ex qua diſpoſitione infertur ad ius particulare breuiarij reformati, & prædictæ bullæ.

In prędicta enim rubrica generali d. breuiarij dicitur quod poſsint fieri officia propria Sāctorum à Sede Apoſtolica approbata, vel eius auctoritate recepta, vel recipienda. ergo om-
4 nia † officia à d. Sede non emanata, vel approbata, ſunt prohibita, argumento l. Cum prætor ff. de iud. & quæ tacitè inſunt in prædicta rubrica; exprimuntur in bulla incipiendo à verſic. Ac etiam abolemus quæcunq; alia breuiaria: vbi loquitur de his omnibus, qui conſuetudine, vel iure tenentur dicere officium iuxta
5 ritum Romanum; vt ſunt omnes † cathedrales. d. cap. 1. & 2. 12. diſtin. & deſcendendo in eario verſic. omni itaq; alio vſu &c. & ibi, Statuentes Breuiarium ipſum nullo vnquam tempore, &
6 c. in quibus locis conſtat neminem † poſſe in totum, aut in parte addere, vel detrahere, Diſpoſitio cuius Bullæ ad vnguē ſeruari debet; quia habet clauſulā derogatoriam, & decretū
7 irritās: cuius natura † eſt annullare omnia inde ſequuta. c. Si eo tēpore, de elet. in 6. & tātò magis quia adimit omnē alium vſum, & aliàs approbatū; diſponens quod nemo poſsit ſatisfacere, niſi ſeruata forma d. Breuiarij. vt in verſi. Ac quoſcunq; qui horas Canonicas, &c. om-
8 nis nanq; actus † forma tradita non ſeruata eſt nullus l. Comparationes, C. de fid. inſtrum.

Nec obſtant allegata pro contraria: quia ſi Epiſcopus in ſua diœceſi poteſt inducere mo-
9 dum pſallendi, intelligitur † dummodo modus ille non ſit contra iam ordinata à S. Sede Apoſtolica: vel etiam ſi nō immutet ritum iā datū; vt declarāt Archid. & Gem. in d. c. Eleutherius: ſuper illam Gl. & tradit Nicol. Plot. de hor. Ca-
10 non. in 9. q. 2. part. quia vbi † Papa manum apponit, non poteſt inferior ſe intromittere. ca. Vt noſtrum, de appell. Rot. eod. titu. deciſ. 3. in nouiſſ. Clem. ne Romani, de elect.

Secundò, non obſtat quod Epiſcopus poſsit inducere noua feſta in ſua diœceſi; quia illud habet locū quo ad venerationē Sanctorū, quæ Epiſcopus cum populo ſuo inducere pōt quo
11 ad feſtiuitatem; ſecùs quò † ad nouum ritum pſallendi: quia ſemper debet ſe conformare cū ritu Romanæ Eccleſiæ vt in d. c. 1. & 2. 12. diſt. & not. text. in c. in cauſis, de ſent. & re iudic. & ſi hoc fuiſſet conceſſum, cenſetur abrogatū per d. Bullam Pij V. quæ tollit omnem alium vſum; excepta conſuetudine ducentum annorum: quæ non eſt in caſu prædicto: Quare in eadem ſum ſententia, quod in d. Cathedrali non poſsit nouum officium fieri; ſed ſolum ſolemnizari dies illorum Sanctorum iuxta ritū pſallendi datum à Breuiario & à Summo Pontifice, Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCVIII.

Canonicus an poſsit habere beneficium cum cura habitu, & non actu.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium Curatum dupliciter dicitur.*
2 *Cura tripliciter dicitur, habitu tantum, vel actu, aut actu, & habitu.*
3 *C. multa. de præbend. & extrauag. Execrabilis. loquitur de cura actu, & num. 8.*
4 *Incompatibilitas requirit reſidentiam.*
5 *Ceſſante ratione, ceſſat diſpoſitio legis.*
6 *Cura actu deficiente, non adeſt incompatibilitas.*
7 *Conciliatio opinionum Card. in conſ. 48. & Fed. de San. conſ. 135.*
9 *In Beneficialibus attenditur vltimus ſtatus.*
10 *C. Multa. & extrauag. Execrabilis, habent locum quando requiritur reſidentia.*
11 *Curæ mentio in obiaſis eſt facienda; ideſt quando petitur beneficium.*
12 *Appellatione beneficij venit & Curatū, et quando.*
13 *Motus proprius excludit allegationem ſubrepti- tiæ, quando non agitur de ſpoliatione tertij.*

8 *Mentio ſpecialis de iure Diœceſani requiritur, ad tollendum eius iura.*

9 *Clauſula, ex certa ſcientia, quando non ſit in præiudicium Ordinarij. & num. 11.*

10 *Certa ſcientia dicitur apparere quando Papa narrat ſe certam de aliqua re ſcientiam habere.*

Diuino ſuffragio poſtulato.

FACTI SPECIES.

PApa in erectione collegiatę dedit Canonicis auctoritatem condendi ſibi ſtatuta, quæ ipſo iure intelligātur cōfirmata à Sede Apoſtolica, quibus conditis: Epiſcopus viſitando collegiatā, quærebat ea ſibi præſentari; vt videret ſi in eis agebatur de cultu Dei, & Eccleſiæ; & an tempore compilationis interueniſſet conſenſus Epiſcopi illius temporis. Canonici verò præſentarunt eorum ſtatuta cum proteſtatione, quod ad id mouebantur non obligatione, ſed reuerentia, & eorum vrbanitate; negantes cōſenſum, aut confirmationem Epiſcopi fuiſſe neceſſarium: cum confirmata intelligantur à Sede Apoſtolica; Quare requiſitus quid in hoc ſentiam reſpondi vt infra, videlicèt,

Duo pro concluſione præmitto, primò quod Epiſcopus habet ſuam intentionem fundatam
1 in iure communi; ſcilicèt quod Canonici † non poſſunt ſtatuta facere ſine ſuo conſenſu, & auctoritate, in his quæ pertinent ad ſtatum Eccleſiæ. ſicut notat Gl. interpretando text. in c. Cum conſuetudinis. de verb. ſignif. in 6. & refert Abb. & alij in cap. Cum omnes. de conſtit.
2 Secundò, quod omnis conceſſio † Principis, ſimplex, & generalis alteri facta ſemper intelligitur ſine præiudicio tertij. ca. Quamuis. de reſcrip. in 6. Bar. & alij. in l. fin. C. ſi cont. ius. vel rempub. Fel. latè. & Dec. in c. Quæ in Eccleſiarum. de conſtitut. vnde quandocunq; in reſcripto Papæ non eſt facta mentio de iure Epiſcopi, non eſt dicendum quod ſit ſublatum; & eſt
3 de natura † confirmationis quod non operetur in præiudicium tertij: ſi expreſſa non ſit facta de eo mētio; & ſit ſublata. ſicut tradit Dec. in c. Tua nobis. nu. 7. de confirmat. vtil. vel inutil. & Sarn. in regula de iure quæſito non toll. quæſt. 1. Rot. per Aldobrandinum, qui poſtea fuit Papa Clemens VIII. deciſ. 455. num. 6. in 1.
4 part. diuerſ. nouiſſ. & potiſsimum quia Papa † nunquam intendit per ſuam generalem confirmationem lædere iura diœceſanorum. c. fin. de confirma. vtil. vel inutil. ita quod quamuis
5 ſub Apoſtolica † protectione recipiat aliquas perſonas, non vult tamen eas eximere à iuriſdictione ſuorum Epiſcoporum c. Ex parte tua.
6 de priuil. Quare confirmatio † dictorum ſtatutorum ad ea tantum ſe extendit, quæ de iure Canonici ſtatuere poterant: non autem ad ea, quæ ipſi ſtatuere non poterant. ſicut probat Innoc. in ca. Dudum. ad finem. de decim. & ibi Hoſtien. Abb. & Ioan. Andr. & ſtatuit Rot. deciſ. 31. nume. 6. regiſtrata per Cantuc. in 2. vol. diuerſ. nouiſſ. quod maximè procedit quando confirmatio ſit generalis. & per conſequens in his, quæ ad Epiſcopum ſpectant, non ſe exten-
7 dit; natura † enim confirmationis eſt dare robur rebus in narratiua contentis; non autem ſe extendere ad non ſpecificata. Bal. in l. Aduerſus in fin. C. ſi aduerſ. rem iudic. & in l. More maiorū. in 1. col. verſ. in Gl. 3 ff. de iuriſd. omn. iud. Alex. in conſ. 122. nume. 17. vol. 4. Boer. deciſ. 172. num. 20. in 1. part. & ita pro claro habetur quod confirmatio dictorum ſtatutorum, nō
8 tollit iura Epiſcopi, quæ, vt tollerentur † neceſſe erat quod Papa explicitè mentionē feciſſet de iure diœceſani; aliàs confirmatio ad hoc non ſe extendit. Innoc. in c. Cum dilectus. de fid. inſtrum. imò quando etiam priuilegium
9 haberet † clauſulam, ex certa ſcientia, non per hoc eſſet præiudicium Ordinario; quia vt dicit Abb. in c. Cum inter. col. 1. de except. & ſequitur Felin. ibi. col. 1. Anchar. in conſi. 293. &
10 Alex. in conſil. 125. in fin. vol. 2. certa † ſcientia Papæ dicitur apparere quando in confirmatione exprimit ſe certā ſcientiam habere de aliqua re; ſed abſit qđ habuerit ſcientiā de cōtentis in ſtatutis nondū compilatis: quæ cōtinent plura capitula, & plures qualitates, de quibus Papa nullam potuit habere ſcientiam, cum nondum eſſent in eſſe; ideo non entis nullæ ſunt qualitates, in tribus vulgaribus, & ſic
11 quando etiam adeſſet clauſula † ex certa ſciētia, non conſtaret Papam habuiſſe ſcientiam de illis, quæ non erant in eſſe; & conſequenter confirmatio ad ea nullatenus ſe extenderet, vt limitando probat Ioſeph. Maſcard. de probat. concluſ. 404. num. 7. ſequutus Sono. qui hoc; & alia multa recitat in conſ. 288. in cauſa vicariæ. verſic. 2. reſpondeo cum duobus ſequ. verſic. 2. vol. & ſic remanet concluſio quod Epiſcopus poteſt Canonicos compellere ad exhibendas conſtitutiones, eaſq; in his, quæ ſpectant ad ſtatum Eccleſiæ, aut infringere, aut cōfirmare, prout ad cultum Diuinum nouerit conuenire. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c.

Laus Deo, & Beatæ Mariæ ſemper Virgini.

CONSILIVM CI.

Canonicatus per adeptionem Parochialis extra Ciuitatem, an ipſo iure vacet?

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio. c. De multa, & extrauag. Execrabilis. de præben. priuat ipſo iure habentem ſecundū beneficium Curatum, de primo.*

2 *Dimittendo primum beneficium, nutu, vel ſigno, non incidit in pœnam.*

3 *Diſpoſitio c. De multa, & extrauag. Execrabilis; habet locũ ſolum in incompatibilitate, quæ inducit vacationem ipſo iure.*
4 *Beneficium ſimplex, & etiam ſi requirat reſidentiam, non meretur priuationem, ipſo iure, ſed per ſententiam, & num. 7.*
5 *Extenſio non fit in pœnalibus.*
6 *Canonicatus eſt ſimplex beneficium, ſine adminiſtratione.*
8 *Clauſula, quomodocunq; & qualitercunq; comprehendit omnem modum vacationis.*
9 *Clauſula, ſi vacet per aſſequutionem, comprehendit vacationem per adeptionem ſecundi.*

Dominus Auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

QVidam Canonicus in concurſu Parochialis S. Agathæ, fuit electus, & expeditis bullis, antequam poſſeſsionẽ
Parochialis adipiſceret, in cancellaria Epiſcopali, conſtituit procuratorem ad reſsignandũ
Canonicatum; & poſtea adeptus eſt poſſeſsionem Parochialis: nec poſtea ſe intromiſit in
Canonicatu: ſed quia procurator fuit negligens in reſignando, agitur An d. Dominus An-
1 tonius iam Canonicus † inciderit in pœnam, c.
De multa. & extrauag. Execrabilis. de præben;
& requiſitus reſpondi vt infra.
Ad euitandam pœnam ca. De multa. & ex-
2 trauag. Execrabilis; ſufficit quod qui † obtinuit ſecundum beneficium, aliquo ſigno, vel
nutu oſtendat ſuã voluntatem dimittendi primum beneficiũ: ſicut refert Bellam. deciſ. 755.
col. fin. & Stafil. de Literis gratiæ. verſic. tertio quo ad cõſtitutionem Execrabilis; & vlterius
3 diſpoſitio illa † vendicat ſibi tantum locum in incompatibilitate, quæ inducit vacationem
ipſo iure; vt in duobus Curatis, aut in Curato, & dignitate, vel perſonatu, aut officio perpetuo; pro vt loquitur conſtitutio prædicta; non
4 autem in beneficio ſimplici, etiam † ſi requirat reſidentiam; quia licèt habeat incompatibilitatem cum Curato; non habet tamen priuationem ipſo iure, ſed per ſententiam: vt latè declarat Stafil. in d. tit. de lit. grat. verſic. 4. quæritur. & not. Rot. in deciſ. 37. de præben. in antiq. quæ loquitur in terminis: dicens quod qui habet Curatum, ſi conſequitur aliud beneficium ſimplex non Curatum, licèt requirat reſidentiam perſonalem ipſo iure non perdit primum: quia c. De multa, eſt pœnale, & debet ſolum in ſuis terminis teneri: & eſt ratio, quia
5 in pœnalibus non fit extenſio; & ſolum ſtatur in expreſsis. l. in pœnalibus. ff. de reg. iur. Auth. quas actiones. C. de Sacroſ. Eccleſ. Gl. in l. 2. C. de pat. qui fil. diſt. quæ dicit quod non fit extenſio in materia pœnali, ad alium caſum, etiã habentem ſimilem rationem. Quare cum Ca-
6 nonicatus † ſit ſimplex beneficium, & ſine adminiſtratione: vt refert Rebuff. in pract. benef. tit. Seculare beneficium quotuplex. num. 12. & ſolum habeat incompatibilitatem propter re-
7 ſidentiam, talis incompatibilitas non inducit † priuationem ipſo iure, ſed ſolũ per ſententiã, vnde cum iſte Reuer. ante ſententiam reſignauerit Canonicatum, non poteſt alio priuari: & tantò magis quia apparet de eius voluntate illum dimittendo, tum ex mandato ad reſignãdum; tum etiam quia poſtea nullum actũ geſſit in d. Canonicatu; ex iuribus ſupra allegatis. & ad hoc facit declaratio Cardinalium ca. 17. ſeſſ. 24. verſi. habenti Parochiam. dum ait, quod qui infra duos menſes non dimiſit primum nõ ſua culpa; conceduntur alij duo menſes ad dimittendum.
Imò quando etiam per diſpoſitionem d. ca. De multa. & extrauag. Execrabilis. Canonicatus ipſo iure vacaret; non eſt locus pœnæ; quia Papa in collatione d. Canonicatus expreſsit omnes vacationes; & in primis dixit, quocunq; modo vacet, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis
8 modo & ibi. aut alias † quomodocunq; & qualitercunq; & ex quocunq; capite: quæ quidem clauſulæ comprehendunt omnem modum vacationis; & ſic Papa contulit omni modo. Rot. de reſcript. deciſ. 1. in nouiſſ. & eod. tit. deciſ. 14. in antiq. Caſſad. deciſ. 5. de præben. Bellam. deciſ. 610. Soc. in conſ. 32. num. 12. lib. 1. & vlte-
9 rius adeſt clauſula ſi vacet † per aſſequutionẽ alterius beneficij Eccleſiaſtici: quæ comprehendit vacationem per aſſequutionẽ ſecundi beneficij incompatibilis. Rot. de reſcrip. deciſ. 17. in nouiſſ. & ideò omne dubiũ remanet ſublatum: & d. Reuer. Dominus Antonius eſt tutus ab omni pœna. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo. &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CII.

Bulla commiſsionis de diſpenſando ſuper legato pio, ſi narrata ſint vera, cum præſcriptione 30. & 40. annorum: ſine decreto Commiſſari; an probet?

SVMMARIVM

1 *Præſcriptio 30. & 40. annorum præbet iuſtã cauſſam poſſidendi.*
2 *Præſcriptio habet vim decreti in his, quæ alienari non poſſunt ſine decreto.*
3 *Præſcriptio 30. & 40. annorum, cum obſeruantia, facit præſumere omnia neceſſaria præceſſiſſe.*
4 *Poſſeſſor malæfidei vllo tempore non præſcribit, & num. 6.*
5 *Ius Canonicum ſeruari debet, vbi agitur de peccato, vel dependentibus.*
7 *Mala fides eſt ſcientia rei alienæ.*

8 *Hæres*

Aperi Domine labia mea, vt annuncient veritatem.

FACTI SPECIES.

HAbens Canonicatum in collegiata, motu proprio Principis ſecularis, de cuius Iurepatronatu agebatur, obtinuit aliud beneficium ſine expreſsione Curæ, vel ſimplicitatis; quod per xv. annos tenuit, vt ſimplex, pro vt in vltimo ſtatu tentum fuerat: quibus elapſis, occaſionaliter viſę fuerunt literę inſtitutionum quorundam prædeceſſorum, in quibus dictum beneficium nuncupabatur Curatum; ſed Cura actu nunquam fuit in executione; vnde ortum eſt dubium, An dictus Canonicus poſsit dictum beneficium retinere? ſtante diſpoſitione. c. De multa. & extrauag. Execrabilis. de pręben. & Conc. Trid. c. 2. & 4. ſeſſ. 7. de reform & c. 17. ſeſſ. 24. etiam de reform.

Ad reſolutionem præſentis caſus aduertendum eſt; quod beneficium † Curatum duplici
1 modo intelligitur ſecundum Innoc. in ca. Cum
2 ſatis. de offic. Arch. Imò triplici † iuxta Canoniſtas. in d. c. De multa. ſcilicet habitu tantum, vel actu, aut habitu, & actu, vt eſt quando à ſua inſtitutione Cura fuit impoſita; & poſtea executa: de quo caſu loquitur † d. c. De multa. cum
3 alijs ſupra allegatis: ſed aliud eſt quando Cura non fuerit in exercitio. quia incompatibilitas † de qua iura prædicta loquuntur ceſſat:
4 cum aliud non ſit, niſi quia vterque requirit præſentiam Rectoris, ſed cum Cura non ſit in vſu, ceſſat † ratio, & conſequenter diſpoſitio.
5 Bar. in l. 1. §. 1. ff. ne quid in flum. pub. vnde quia
6 Cura actu non adeſt, nõ dicitur incompatibile ad diſpoſitionem. d. c. De multa. & extrauag. Execrabilis. ſecundum quam loquitur Conc. ſupra allegatum. Rebuff. in pract. benef. tit. de diſpen. ratione ætatis. verſic. Etiam ſi curam. & eſt notatum in prac. cancell. tit. notab. ſuper vac. non referu. verſic. curata Eccleſia. fol. mihi 118. & ita etiam refert Stafil. de Grat. expectat. in 2. part. §. vt ſciri. num. 22. & nume. 42. 43.
7 & 44. vbi conciliat † opinionem Card. in conſi. 48. & Fed. de Sen. in conſ. 135. vt ſcilicet opinio Card. procedat in impetratione beneficij, vt ſit facienda mentio de cura habitu. & Fed. vt non ſit beneficium incompatibile. Quam opinionem tenet etiam Abb. in d. c. De multa. ad
8 finem. imò Gl. in d. extrauag. † Execrabilis. §. qui verò & §. quantum autem. concurrit cum iſta opinione quod conſtitutio loquatur de beneficijs, qui habent curam actu: ſicut tenet Gom. in regula de idiomate. q. 11. nu. 5. & Gondiſl. de legat. num. 83. 84. & 85. & decreuit Rot. per Cantuc. deciſ. 52. in 2. volum. diuerſ. nouiſ. & cum multis allegatis. Flam. Pariſ. de reſsign. benef. lib. 3. q. 1. num. 93. & lib. 2. quæſt. 1. nume. 107. & 108. & prædicta tantò magis procedunt in præſenti caſu cum non fuerit cura in actu à prædeceſſore, neq; ab alijs, quod ſciatur. Et
9 in beneficialibus † attenditur vltimus ſtatus. ſicut not. Bald. in terminis in l. Si mater. num. 3. C. ne de ſtat. defunct. Oldrad. in conſ. 58. Quidã impetrauit. & latè Leomb. Aurielan. de mand. Apoſtol. nume. 77. & 78. Quare reſtat concluſio quod qui habet beneficium curatum habitu tantum, & non actu; poteſt etiam retinere Ca
10 nonicatum: quia † pœnæ. c. De multa. & extrauagantis. & Conc. habent ſolum locum quando beneficia requirunt reſidentiam; ſed vbi cura non exercetur, non requiritur reſidentia.

Neq; refert opinio Card. in d. conſil. 48. cum diſtinctione Stafilei; vt ſcilicet habeat tãtum
11 locum pro facienda mentione † curæ in impetratione; quia illud procedit in odioſis, vt eſt quando quis petit ſibi beneficium conferri: ſed in gratijs à principe motu proprio factis, ſufficit exprimere beneficiũ ſimpliciter; quia
12 tunc appellatione † beneficij venit etiam curatũ. Stafil. in d. tract. tit. de modo, & forma impetrandi. incipit; debet ergo, in part. 1. num. 2, 3. 4. 5. & 6. & Franc. in c. Cum in illis. nume. 5. de præben. in 6. quare cum motu proprio principis beneficium, de quo agitur, ſit collatum; ſatis dicitur facta mentio Curæ; quia quando
13 princeps motu proprio † mouetur; dicitur facere gratiam, quodcunq; ſit beneficium, ſimplex, vel curatum: & non poteſt allegari ſurreptio; maximè quando non tractatur de præiudicio tertij. Pur. deciſ. 386. 1. lib. Fel. latè in c. Ad aures. col. 5. verſi. quinta concluſio. de reſcript. & in c. Conſtitutus. num. 7. eod. tit. & facit. c. Si motu. de præben. in 6. Et ita remanet concluſio quod iſte Canonicus poteſt dictum beneficiũ retinere. & ita dico, & conſulo, Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCIX.

Diſpenſatio in cauſſa matrimoniali, an requirat iuſtificationem cauſſæ?

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio in matrimonio prohibito, requirit cauſſam.*
2 *Papa eſt ſupra Concilium.*
3 *Papa omnia poteſt, quia facit idem tribunal cum Chriſto.*
4 *Papa habet liberam facultatem in matrimonijs.*
5 *Voluntas Papæ habetur pro iuſta cauſſa, & n. 12.*
6 *Cognitio cauſſæ in matrimonio interdicto, ſoli Papæ eſt reſeruata. & num. 10.*
7 *Generalis commiſſio non dat auctoritatem in ſpecialibus non expreſſis.*

8 Quando

8 *Quando ſpecialiter aliquid fieri debet, non cadit in generalitate.*
9 *Prohibitum non cadit in generali commiſſione.*
11 *Delegatus non debet perquirere ea, quæ non ſpecificantur in commiſſione.*

Da Domine ſermonem rectum, & benè ſonantem in os meum.

FACTI SPECIES.

ILluſtris Comes Alexander Laicus, & Illu-
ſtriſs Domina Eleonora in 3. & 4. gradu
conſanguinitatis coniuncti deſiderantes
inuicem matrimonialiter copullari ſup-
plicauerunt Summo Pontifici pro diſpenſa-
tione, narrantes quod ex certis rationabili-
bus cauſsis animos eorum mouentibus ad id
mouebantur: & Papa cõmiſit cauſſam Reuer.
Vicario Ferrariæ; mandans quod de præmiſsis
diligenter ſe informet, & ſi repererit qđ præ-
ces veritate nitantur cum ipſis diſpenſet; dum
modo rapta non fuerit. Qui Reuer. Dominus
Vicarius volebat eos probare cauſſas propter
quas mouebantur; ſed ipſi recuſabant, dicen-
tes quod non tenebantur; ex quo Papa admi-
ſerat eas, quas in animo habebant, licet com-
miſsio ad id non extenderetur. Quare conſul-
tus reſpondi vt infra.
1 Diſpenſatio† in matrimonio prohibito ſine
dubio requirit cauſſam: vt in Conc. Tridenti-
no ſeſſ. 24 de reform. matrim. c. 5. ad finem. ſed
2 non ſunt ligatæ manus Pontificis; qui † eſt ſu-
per Concilium. Sylu. in ſum. in verbo, Papa. nu.
3 15. & omnia ſibi placita† poteſt, quia facit idẽ
tribunal cum Chriſto. Card. Iacob. in tract. de
concilio. lib. 7. artic. 6. verſic. ſed præmiſsis non
4 obſtantibus. & maximè in matrimonijs† habet
liberam facultatem. vt probat Nauar. in ſuo
Enchiridion. c. 22. nume. 84. Burgaſ. de irregul.
& diſpenſ. in 3. part. tit. de diſpenſ. general. cõ-
cil. num. 6. & 7. & tit. de diſpenſ. Pap. num. 1. 2.
3. & 4 & tradit Dec. in c. Canonum. nume. 5: de
conſtitu. & Ioan. de Selua. tit. de benef. q. 8. nu.
9. vnde infertur quod etiam ſine cauſſa poſſet
diſpenſare, vel habere omnem cauſſam pro le-
5 gitima: nam eius † voluntas habetur pro cauſ-
ſa. vt not. Fel. in c. Ad audientiam. il 2 colum. 4.
verſ. Nihilominus. de reſcrip. & eſt ſcriptum in
c. Propoſuit. de conceſſ. præben. Quib. ſtãtibus
6 infertur, quod cum cognitio† legitimæ cauſſæ
diſpenſandi ſuper interdicto matrimonio ſoli
Papæ ſit reſeruata; vel Sacræ Congregationi
in materijs Concilij; pro vt Illuſtriſs. Cardina-
les in ea præfecti declarauerunt in declaratio
7 ne 317. generalis† commiſsio ſine expreſsione
eiuſdem cauſſe non dat auctoritatem ſuper
eam. c. In generali conceſsione. de reg. iur. in 6.
8 quia quando aliquid† fieri debet ſpecialiter,
non ſufficit ſi fiat verbis generalibus. Clem. 1.
& ibi Gl. in verbo, ſpecialiter. de iud. nã quan-
9 do aliquid † eſt prohibitum, non intelligitur
conceſsũ per generale reſcriptum; ſed expreſ-
ſa fieri debet mentio. Rot de reſcript. deciſ.
28. aliàs 358. vnde cum iam ſit prouiſum, quod
10 cognitio † veræ cauſſæ diſpenſandi in matri-
monio ad ſolum Papam ſpectet; generalis ora-
tio illud non comprehendit. Rom. in conſ. 393.
nume. 14. cum ibi per eum allegatis & fuit ita
in Rota deciſum. Caputaq. deciſ. 116. num. 3. in
1. part. Quare ſi Papa voluiſſet committere co
gnitionem cauſſe; id expreſsè dixiſſet. vnde
11 delegatus† debet ſolum perquirere ea, quæ ſi
bi expreſsè fuerunt commiſſa: nunquam verò
ea, quæ non fuerunt expreſſa. c. Ad audientiã.
de decim. & ſic ſat erit ſi delegatus ſe infor-
met ſuper expreſsis, videlicet ſuper. 3. & 4. gra
du. & ſi mulier fuerit rapta: nam cauſſæ, quæ
intrinſecus ſupplicantes habent, Papa vide-
tur acceptaſſe; & cum eis ſpecialiter diſpen-
12 ſaſſe, quo ad eas; & ſola voluntas† Papæ habe-
tur pro iuſta cauſſa. vt in iuribus allegatis: &
tradit Staſil. de Grat. expect. §. ſupereſt. nu 11.
& in tit. de reſcript. in forma Breuium. nu. 27.
& 28. qui, quo ad hoc, videtur elegiſſe viam ab
ſolutam, & ſolum ordinariam in his, quæ ſpe-
cialiter commiſit; quod Reuer. Vicarius ſolum
ad expreſſa in commiſsione debeat attende-
re; quia in non expreſsis Papa videtur diſpen-
ſare. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo, &c. Laus
Deo, & B.M.

CONSILIVM C.

Canonici habentes auctoritatem condẽdi ſtatuta, quæ ipſo iure intelligantur confirmata à S. Sede Apoſtolica, an teneantur ea exhibere Epiſcopo ſuo pro conſenſu?

SVMMARIVM.

1 *Canonici non poſſunt facere ſtatuta in his, quæ pertinent ad ſtatutum Eccleſiæ, ſine conſenſu Epiſcopi.*
2 *Omnis conceſſio Principis alteri facta, generaliter, intelligitur ſine præiudicio tertij.*
3 *Confirmatio de ſua natura intelligitur ſine præiudicio tertij.*
4 *Papa per generalem confirmationem non intendit tollere iura Diœceſanorum.*
5 *Papa recipiens aliquem ſub ſua protectione, nõ intendit per hoc illum eximere à iuriſdictione ſui Epiſcopi.*
6 *Confirmatio ſimplex Papæ ſtatutorum Canonicorum, ſolum intelligitur de his, quæ ipſi Canonici ſtatuere poſſunt.*
7 *Confirmationis natura eſt dare robur, ſed non ſe extendere ad non ſpecificata.*

Aperi Domine labia mea, vt annuncient veritatem.

FACTI SPECIES.

HAbens Canonicatum in collegiata, motu proprio Principis ſecularis, de cuius Iurepatronatu agebatur, obtinuit aliud beneficium ſine expreſsione Curæ, vel ſimplicitatis; quod per xv. annos tenuit, vt ſimplex, pro vt in vltimo ſtatu tentum fuerat: quibus elapſis, occaſionaliter viſę fuerunt literę inſtitutionum quorundam prædeceſſorum, in quibus dictum beneficium nuncupabatur Curatum; ſed Cura actu nunquam fuit in executione; vnde ortum eſt dubium, An dictus Canonicus poſsit dictum beneficium retinere? ſtante diſpoſitione. c. De multa. & extrauag. Execrabilis. de pręben. & Conc. Trid. c. 2. & 4. ſeſſ. 7. de reform & c. 17. ſeſſ, 24. etiam de reform.

Ad reſolutionem pręſentis caſus aduertendum eſt; quod beneficium † Curatum duplici
1 modo intelligitur ſecundum Innoc. in ca, Cum
2 ſatis. de offic. Arch. Imò triplici † iuxta Canoniſtas. in d. c. De multa. ſcilicet habitu tantum, vel actu, aut habitu, & actu, vt eſt quando à ſua inſtitutione Cura fuit impoſita; & poſtea exe-
3 cuta: de quo caſu loquitur † d. c. De multa. cum alijs ſupra allegatis: ſed aliud eſt quando Cura non fuerit in exercitio. quia incompatibili-
4 tas † de qua iura prædicta loquuntur ceſſat; cum aliud non ſit, niſi quia vterque requirit præſentiam Rectoris, ſed cum Cura non ſit in
5 vſu, ceſſat † ratio, & conſequenter diſpoſitio, Bar. in l. 1. §. 1, ff. ne quid in flum. pub. vnde quia
6 Cura actu non adeſt, nõ dicitur incompatibile ad diſpoſitionem. d. c. De multa. & extrauag. Execrabilis. ſecundum quam loquitur Conc. ſupra allegatum. Rebuff. in pracr. benef. tit. de diſpen. ratione ætatis. verſic. Etiam ſi curam, & eſt notatum in prac. cancell. tit. notab. ſuper vac. non reſeru. verſic. curata Eccleſia. fol. mihi 118. & ita etiam refert Stafil. de Grat. expectat, in 2. part. §. vt ſciri. num. 22. & nume. 42. 43.
7 & 44. vbi conciliat † opinionem Card. in conſi. 48. & Fed. de Sęn, in conſ. 135. vt ſcilicet opinio Card. procedat in impetratione beneficij, vt ſit facienda mentio de cura habitu. & Fed. vt non ſit beneficium incompatibile. Quam opinionem tenet etiam Abb. in d. c. De multa. ad
8 finem. imò Gl. in d. extrauag. † Execrabilis. §. qui verò & §. quantum autem. concurrit cum iſta opinione quod conſtitutio loquatur de beneficijs, qui habent curam actu: ſicut tenet Gom. in regula de idiomate. q. 11, nu. 5. & Gondiſl. de legat. num. 83. 84. & 85. & decreuit Rot. per Cantuç. deciſ. 52. in 2. volum, diuerſ. nouiſ. & cum multis allegatis. Flam. Pariſ. de reſsign. benef. lib. 3. q. 1. num. 93. & lib. 2. quæſt. 1. nume. 107. & 108. & prædicta tantò magis procedunt in præſenti caſu cum non fuerit cura in actu à prædeceſſore, neq; ab alijs, quod ſciatur. Et
9 in beneficialibus † attenditur vltimus ſtatus. ſicut not. Bald. in terminis in l. Si mater. num. 3. C. ne de ſtat. defunct. Oldrad. in conſ. 58. Quidã impetrauit. & latè Leomb. Aurielan. de mand. Apoſtol. nume. 77. & 78. Quare reſtat concluſio quod qui habet beneficium curatum habitu tantum, & non actu; poteſt etiam retinere Ca-
10 nonicatum: quia † pœnæ. c. De multa. & extrauagantis. & Conc. habent ſolum locum quando beneficia requirunt reſidentiam; ſed vbi cura non exercetur, non requiritur reſidentia.

Neq; refert opinio Card. in d. conſil. 48. cum diſtinctione Stafilei; vt ſcilicet habeat tãtum
11 locum pro facienda mentione † curæ in impetratione; quia illud procedit in odioſis, vt eſt quando quis petit ſibi beneficium conferri; ſed in gratijs à principe motu proprio factis, ſufficit exprimere beneficiũ ſimpliciter; quia
12 tunc appellatione † beneficij venit etiam curatũ. Stafil. in d. tract. tit. de modo, & forma impetrandi. incipit, debet ergo, in part 2. num. 2. 3. 4. 5. & 6. & Franc. in c. Cum in illis. nume. 5. de præben. in 6. quare cum motu proprio principis beneficium, de quo agitur, ſit collatum; ſatis dicitur facta mentio Curæ; quia quando
13 princeps motu proprio † mouetur, dicitur facere gratiam, quodcunq; ſit beneficium; ſimplex, vel curatum: & non poteſt allegari ſurreptio; maximè quando non tractatur de præiudicio tertij. Put. deciſ. 386. 1. lib. Fel. latè in c. Ad aures. col. 5. verſ. quinta concluſio. de reſcript. & in c. Conſtitutus. num. 7. eod. tit. & facit. c. Si motu. de præben. in 6. Et ita remanet concluſio quod iſte Canonicus poteſt dictum beneficiũ retinere & ita dico, & conſulo, Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCIX.

Diſpenſatio in cauſſa matrimoniali, an requirat iuſtificationem cauſſæ?

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio in matrimonio prohibito, requirit cauſſam.*
2 *Papa eſt ſupra Concilium.*
3 *Papa omnia poteſt, quia facit idem tribunal cum Chriſto.*
4 *Papa habet liberam facultatem in matrimonijs* [illegible]
5 *Voluntas Papæ habetur pro iuſta cauſſa,* [illegible]
6 *Cognitio cauſſæ in matrimonio interdicto, ſoli Papæ eſt reſeruata. & num. 10.*
7 *Generalis commiſſio non dat auctoritatem in ſpecialibus non expreſſis.*

8 *Quando*

8 *Quando ſpecialiter aliquid fieri debet, non cadit in generalitate.*
9 *Prohibitum non cadit in generali commiſſione.*
11 *Delegatus non debet perquirere ea, quæ non ſpecificantur in commiſſione.*

Da Domine ſermonem rectum, & bené ſonantem in os meum.

FACTI SPECIES.

ILluſtris Comes Alexander Laicus, & Illuſtriſs Domina Eleonora in 3. & 4. gradu conſanguinitatis coniuncti deſiderantes inuicem matrimonialiter copullari ſupplicauerunt Summo Pontifici pro diſpenſatione, narrantes quod ex certis rationabilibus cauſsis animos eorum mouentibus ad id mouebantur: & Papa cõmiſit cauſſam Reuer. Vicario Ferrariæ; mandans quod de præmiſsis diligenter ſe informet, & ſi repererit qđ preces veritate nitantur cum ipſis diſpenſet; dummodo rapta non fuerit. Qui Reuer. Dominus Vicarius volebat eos probare cauſſas propter quas mouebantur; ſed ipſi recuſabant, dicentes quod non tenebantur; ex quo Papa admiſerat eas, quas in animo habebant, licet commiſsio ad id non extenderetur. Quare conſultus reſpondi vt infra.

1 Diſpenſatio† in matrimonio prohibito ſine
dubio requirit cauſſam: vt in Conc. Tridentino ſeſſ. 24 de reform. matrim. c. 5. ad finem. ſed
2 non ſunt ligatæ manus Pontificis; qui † eſt ſuper Concilium. Sylu. in ſum. in verbo, Papa. nu.
3 15. & omnia ſibi placita† poteſt, quia facit idẽ
tribunal cum Chriſto. Card. Iacob. in tract. de concilio. lib. 7. artic. 6. verſic. ſed præmiſsis non
4 obſtantibus. & maximè in matrimonijs † habet
liberam facultatem. vt probat Nauar. in ſuo Enchiridion. c. 22. nume. 84. Burgaſ. de irregul. & diſpenſ. in 3. part. tit. de diſpenſ. general. cõcil. num. 6. & 7. & tit. de diſpenſ. Pap. num. 1. 2. 3. & 4 & tradit Dec. in c. Canonum. nume. 5. de conſtitu. & Ioan. de Selua. tit. de benef. q. 8. nu. 9. vnde infertur quod etiam ſine cauſſa poſſet diſpenſare, vel habere omnem cauſſam pro le-
5 gitima: nam eius † voluntas habetur pro cauſ-
ſa. vt not. Fel. in c. Ad audientiam. il 2 colum. 4. verſ. Nihilominus. de reſcrip. & eſt ſcriptum in c. Propoſuit. de conceſſ. præben. Quib. ſtãtibus
6 infertur, quod cum cognitio† legitimæ cauſſæ
diſpenſandi ſuper interdicto matrimonio ſoli Papæ ſit reſeruata; vel Sacræ Congregationi in materijs Concilij; pro vt Illuſtriſs. Cardinales in ea præfecti declarauerunt in declaratio-
7 ne 317. generalis † commiſsio ſine expreſsione
eiuſdem cauſſe; non dat auctoritatem ſuper eam. c. In generali conceſsione. de reg. iur. in 6.
8 quia quando aliquid† fieri debet ſpecialiter,
non ſufficit ſi fiat verbis generalibus. Clem. 1. & ibi Gl. in verbo, ſpecialiter. de iud nã quan-
9 do aliquid † eſt prohibitum, non intelligitur
conceſsũ per generale reſcriptum; ſed expreſſa fieri debet mentio. Rot de reſcript. deciſ. 28. aliàs 358. vnde cum iam ſit prouiſum, quod
10 cognitio † veræ cauſſæ diſpenſandi in matri-
monio ad ſolum Papam ſpectet; generalis oratio illud non comprehendit. Rom. in conſ. 393. nume. 14. cum ibi per eum allegatis & fuit ita in Rota deciſum. Caputaq. deciſ 116. num. 3. in 1. part. Quare ſi Papa voluiſſet committere cognitionem cauſſe; id expreſsè dixiſſet. vnde
11 delegatus† debet ſolum perquirere ea, quæ ſi-
bi expreſsè fuerunt commiſſa: nunquam verò ea, quæ non fuerunt expreſſa. c. Ad audientiã. de decim. & ſic ſat erit ſi delegatus ſe informet ſuper expreſsis, videlicet ſuper. 3. & 4. gradu. & ſi mulier fuerit rapta: nam cauſſæ, quæ intrinſecus ſupplicantes habent, Papa videtur acceptaſſe; & cum eis ſpecialiter diſpen-
12 ſaſſe, quo ad eas; & ſola voluntas† Papæ habe-
tur pro iuſta cauſſa. vt in iuribus allegatis. & tradit Stafil. de Grat. expect. §. ſupereſt. nu 11. & in tit. de reſcript. in forma Breuium. nu. 27. & 28. qui, quo ad hoc, videtur elegiſſe viam abſolutam, & ſolum ordinariam in his, quæ ſpecialiter commiſſa; quod Reuer. Vicarius ſolum ad expreſſa in commiſsione debeat attendere; quia in non expreſsis Papa videtur diſpenſare. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo, &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM C.

Canonici habentes auctoritatem condẽdi ſtatuta, quæ ipſo iure intelligantur confirmata à S. Sede Apoſtolica, an teneantur ea exhibere Epiſcopo ſuo pro conſenſu?

SVMMARIVM.

1 *Canonici non poſſunt facere ſtatuta in his, quæ pertinent ad ſtatutum Eccleſiæ, ſine conſenſu Epiſcopi.*
2 *Omnis conceſſio Principis alteri facta, generaliter, intelligitur ſine præiudicio tertij.*
3 *Confirmatio de ſua natura intelligitur ſine præiudicio tertij.*
4 *Papa per generalem confirmationem non intendit tollere iura Diœceſanorum.*
5 *Papa recipiens aliquem ſub ſua protectione, nõ intendit per hoc illum eximere à iuriſdictione ſui Epiſcopi.*
6 *Confirmatio ſimplex Papæ ſtatutorum Canonicorum, ſolum intelligitur de his, quæ ipſi Canonici ſtatuere poſſunt.*
7 *Confirmationis natura eſt dare robur, ſed non ſe extendere ad non ſpecificata.*

8 *Mentio*

Aperi Domine labia mea, vt annunciem veritatem.

FACTI SPECIES.

HAbens Canonicatum in collegiata, motu proprio Principis ſecularis, de cuius Iurepatronatu agebatur, obtinuit aliud beneficium ſine expreſsione Curæ, vel ſimplicitatis; quod per xv. annos tenuit, vt ſimplex, pro vt in vltimo ſtatu tentum fuerat: quibus elapſis, occaſionaliter viſę fuerunt literę inſtitutionum quorundam prædeceſſorum, in quibus dictum beneficium nuncupabatur Curatum; ſed Cura actu nunquam fuit in executione; vnde ortum eſt dubium, An dictus Canonicus poſsit dictum beneficium retinere? ſtante diſpoſitione. c. De multa. & extrauag. Execrabilis. de pręben. & Conc. Trid. c. 2. & 4. ſeſſ. 7. de reform & c. 17. ſeſſ. 24. etiam de reform.

Ad reſolutionem pręſentis caſus aduertendum eſt; quod beneficium † Curatum duplici
1 modo intelligitur ſecundum Innoc. in ca. Cum
2 ſatis. de offic. Arch. Imò triplici † iuxta Canoniſtas. in d. c. De multa. ſcilicet habitu tantum, vel actu, aut habitu, & actu, vt eſt quando à ſua inſtitutione Cura fuit impoſita; & poſtea exe-
3 cuta: de quo caſu loquitur † d. c. De multa. cum alijs ſupra allegatis: ſed aliud eſt quando Cura non fuerit in exercitio. quia incompatibili-
4 tas † de qua iura prædicta loquuntur ceſſat; cum aliud non ſit, niſi quia vterque requirit præſentiam Rectoris, ſed cum Cura non ſit in
5 vſu, ceſſat † ratio, & conſequenter diſpoſitio, Bar. in l. 1. §. 1. ff. ne quid in flum. pub. vnde quia
6 Cura actu non adeſt, nō dicitur incompatibile ad diſpoſitionem. d. c. De multa. & extrauag. Execrabilis. ſecundum quam loquitur Conc. ſupra allegatum. Rebuff. in pract. benef. tit. de diſpen. ratione ætatis. verſic. Etiam ſi curam. & eſt notatum in prac. cancell. tit. notab. ſuper vac. non reſcru. verſic. curata Eccleſia. fol. mihi 118. & ita etiam refert Staſil. de Grat. expectat. in 2. part. §. vt ſciri. num. 22. & nume. 42. 43.
7 & 44. vbi conciliat † opinionem Card. in conſi. 48. & Fed. de Sen. in conſ. 135. vt ſcilicet opinio Card. procedat in impetratione beneficij, vt ſit facienda mentio de cura habitu. & Fed. vt non ſit beneficium incompatibile. Quam opinionem tenet etiam Abb. in d. c. De multa. ad
8 finem. imò Gl. in d. extrauag. † Execrabilis. §. qui verò & §. quantum autem. concurrit cum iſta opinione quod conſtitutio loquatur de beneficijs, qui habent curam actu: ſicut tenet Gom. in regula de idiomate. q. 11. nu. 5. & Gondiſl. de legat. num. 83. 84. & 85. & decreuit Rot. per Cantuc. deciſ. 52. in 2. volum. diuerſ. nouiſ. & cum multis allegatis. Flam. Pariſ. de reſsign. benef. lib. 3. q. 1. num. 93. & lib. 2. quæſt. 1. nume. 107. & 108. & prædicta tantò magis procedunt in præſenti caſu cum non fuerit cura in actu à prædeceſſore, neq; ab alijs, quod ſciatur. Et
9 in beneficialibus † attenditur vltimus ſtatus. ſicut not. Bald. in terminis in l. Si mater. num. 3. C. ne de ſtat. defunct. Oldrad. in conſ. 58. Quidā impetrauit. & latè Leomb. Aurielan. de mand. Apoſtol. nume. 77. & 78. Quare reſtat concluſio quod qui habet beneficium curatum habitu tantum, & non actu; poteſt etiam retinere Ca
10 nonicatum: quia † pœnæ. c. De multa. & extrauagantis. & Conc. habent ſolum locum quando beneficia requirunt reſidentiam; ſed vbi cura non exercetur; non requiritur reſidentia.

Neq; refert opinio Card. in d. conſil. 48. cum diſtinctione Staſilei; vt ſcilicet habeat tātum
11 locum pro facienda mentione † curæ in impetratione; quia illud procedit in odioſis, vt eſt quando quis petit ſibi beneficium conferri; ſed in gratijs à principe motu proprio factis, ſufficit exprimere beneficiū ſimpliciter; quia
12 tunc appellatione † beneficij venit etiam curatū. Staſil. in d. tract. tit. de modo, & forma impetrandi. incipit, debet ergo. in part. 2. num. 2. 3. 4. 5. & 6. & Franc. in c. Cum in illis. nume. 5. de præben. in 6. quare cum motu proprio principis beneficium, de quo agitur, ſit collatum; ſatis dicitur facta mentio Curæ; quia quando
13 princeps motu proprio † mouetur, dicitur facere gratiam, quodcunq; ſit beneficium, ſimplex, vel curatum: & non poteſt allegari ſurreptio; maximè quando non tractatur de præiudicio tertij. Put. deciſ. 386. 1. lib. Fel. latè in c. Ad aures. col. 5. verſi. quinta concluſio. de reſcript. & in c. Conſtitutus. num. 7. eod. tit. & facit. c. Si motu. de præben. in 6. Et ita remanet concluſio quod iſte Canonicus poteſt dictum beneficiū retinere: & ita dico, & conſulo, Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCIX.

Diſpenſatio in cauſſa matrimoniali, an requirat iuſtificationem cauſſæ?

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio in matrimonio prohibito, requirit cauſſam.*
2 *Papa eſt ſupra Concilium.*
3 *Papa omnia poteſt, quia facit idem tribunal cum Chriſto.*
4 *Papa habet liberam facultatem in matrimonijs.*
5 *Voluntas Papæ habetur pro iuſta cauſſa, & n. 12.*
6 *Cognitio cauſſæ in matrimonio interdicto, ſoli Papæ eſt reſeruata. & num. 10.*
7 *Generalis commiſſio non dat auctoritatem in ſpecialibus non expreſſis.*

8 *Quando*

8 *Quando ſpecialiter aliquid fieri debet, non cadit in generalitate.*
9 *Prohibitum non cadit in generali commiſſione.*
11 *Delegatus non debet perquirere ea, quæ non ſpecificantur in commiſſione.*

Da Domine ſermonem rectum, & benè ſonantem in os meum.

FACTI SPECIES.

Illuſtris Comes Alexander Laicus, & Illuſtriſs Domina Eleonora in 3. & 4. gradu
conſanguinitatis coniuncti deſiderantes
inuicem matrimonialiter copullari ſupplicauerunt Summo Pontifici pro diſpenſatione, narrantes quod ex certis rationabilibus cauſsis animos eorum mouentibus ad id
mouebantur: & Papa cõmiſit cauſſam Reuer.
Vicario Ferrariæ; mandans quod de præmiſsis
diligenter ſe informet, & ſi repererit q̃d præces veritate nitantur cum ipſis diſpenſet; dummodo rapta non fuerit. Qui Reuer. Dominus
Vicarius volebat eos probare cauſſas propter
quas mouebantur; ſed ipſi recuſabant, dicentes quod non tenebantur; ex quo Papa admiſerat eas, quas in animo habebant, licet commiſsio ad id non extenderetur. Quare conſultus reſpondi vt infra.
1 Diſpenſatio† in matrimonio prohibito ſine
dubio requirit cauſſam: vt in Conc. Tridentino ſeſſ. 24 de reform. matrim. c. 5. ad finem, ſed
2 non ſunt ligatæ manus Pontificis; qui † eſt ſuper Concilium. Sylu. in ſum. in verbo, Papa. nu.
3 15. & omnia ſibi placita† poteſt, quia facit idẽ
tribunal cum Chriſto. Card. Iacob. in tract. de
concilio. lib. 7. artic. 6. verſic. ſed præmiſsis non
4 obſtantibus. & maximè in matrimonijs†habet
liberam facultatem. vt probat Nauar. in ſuo
Enchiridion. c. 22. nume. 84. Burgaſ. de irregul.
& diſpenſ. in 3. part. tit. de diſpenſ. general. cõcil. num. 6. & 7. & tit. de diſpenſ. Pap. num. 1. 2.
3. & 4 & tradit Dec. in c. Canonum. nume. 5. de
conſtitu. & Ioan. de Selua. tit. de benef. q. 8. nu.
9. vnde infertur quod etiam ſine cauſſa poſſet
diſpenſare, vel habere omnem cauſſam pro le-
5 gitima: nam eius † voluntas habetur pro cauſſa, vt not. Fel. in c. Ad audientiam. il 2 colum. 4.
verſ. Nihilominus. de reſcrip. & eſt ſcriptum in
c. Propoſuit. de conceſſ. præben. Quib. ſtãtibus
6 infertur, quod cum cognitio† legitimæ cauſſæ
diſpenſandi ſuper interdicto matrimonio ſoli
Papæ ſit reſeruata; vel Sacræ Congregationi
in materijs Concilij; pro vt Illuſtriſs. Cardinales in ea præfecti declarauerunt. in declaratio-
7 ne 317. generalis† commiſsio ſine expreſsione
eiuſdem cauſſe; non dat auctoritatem ſuper
eam. c. In generali conceſsione. de reg. iur. in 6.
8 quia quando aliquid† fieri debet ſpecialiter,
non ſufficit ſi fiat verbis generalibus. Clem. 1.
& ibi Gl. in verbo, ſpecialiter. de iud. nã quan-
9 do aliquid † eſt prohibitum, non intelligitur
conceſsũ per generale reſcriptum; ſed expreſſa fieri debet mentio. Rot de reſcript. deciſ.
28. aliàs 358. vnde cum iam ſit prouiſum, quod
10 cognitio † veræ cauſſæ diſpenſandi in matrimonio ad ſolum Papam ſpectet; generalis oratio illud non comprehendit. Rom. in conſ. 393.
nume. 14. cum ibi per eum allegatis & fuit ita
in Rota deciſum. Caputaq. deciſ. 116. num. 3. in
1. part. Quare ſi Papa voluiſſet committere cognitionem cauſſe; id expreſsè dixiſſet. vnde
11 delegatus† debet ſolum perquirere ea, quæ ſibi expreſsè fuerunt commiſſa: nunquam verò
ea, quæ non fuerunt expreſſa. c. Ad audientiã.
de decim. & ſic ſat erit ſi delegatus ſe informet ſuper expreſsis, videlicet ſuper. 3. & 4. gradu. & ſi mulier fuerit rapta: nam cauſſæ, quæ
intrinſecus ſupplicantes habent, Papa videtur acceptaſſe; & cum eis ſpecialiter diſpen-
12 ſaſſe, quo ad eas; & ſola voluntas† Papæ habetur pro iuſta cauſſa. vt in iuribus allegatis. &
tradit Stafil. de Grat. expect. §. ſupereſt. nu 11.
& in tit. de reſcript. in forma Breuium. nu. 27.
& 28. qui, quo ad hoc, videtur elegiſſe viam abſolutam, & ſolum ordinariam in his, quæ ſpecialiter commiſit; quod Reuer. Vicarius ſolum
ad expreſſa in commiſsione debeat attendere; quia in non expreſsis Papa videtur diſpenſare. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo, &c. Laus
Deo, & B.M.

CONSILIVM C.

Canonici habentes auctoritatem condẽdi ſtatuta, quæ ipſo iure intelligantur confirmata à S. Sede Apoſtolica, an teneantur ea exhibere Epiſcopo ſuo pro conſenſu?

SVMMARIVM.

1 *Canonici non poſſunt facere ſtatuta in his, quæ pertinent ad ſtatutum Eccleſiæ, ſine conſenſu Epiſcopi.*
2 *Omnis conceſſio Principis alteri facta, generaliter, intelligitur ſine præiudicio tertij.*
3 *Confirmatio de ſua natura intelligitur ſine præiudicio tertij.*
4 *Papa per generalem confirmationem non intendit tollere iura Diœceſanorum.*
5 *Papa recipiens aliquem ſub ſua protectione, nõ intendit per hoc illum eximere à iuriſdictione ſui Epiſcopi.*
6 *Confirmatio ſimplex Papæ ſtatutorum Canonicorum, ſolum intelligitur de his, quæ ipſi Canonici ſtatuere poſſunt.*
7 *Confirmationis natura eſt dare robur, ſed non ſe extendere ad non ſpecificata.*

Aperi Domine labia mea, vt annunciem veritatem.

FACTI SPECIES.

HAbens Canonicatum in collegiata, motu proprio Principis ſecularis, de cuius Iurepatronatu agebatur, obtinuit aliud beneficium ſine expreſsione Curæ, vel ſimplicitatis; quod per xv. annos tenuit, vt ſimplex, pro vt in vltimo ſtatu tentum fuerat: quibus elapſis, occaſionaliter viſę fuerunt literę inſtitutionum quorundam prædeceſſorum, in quibus dictum beneficium nuncupabatur Curatum; ſed Cura actu nunquam fuit in executione; vnde ortum eſt dubium, An dictus Canonicus poſsit dictum beneficium retinere? ſtante diſpoſitione c. c. De multa. & extrauag. Execrabilis. de pręben. & Conc. Trid. c. 2. & 4. ſeſſ. 7. de reform & c. 17. ſeſſ. 24. etiam de reform.

Ad reſolutionem preſentis caſus aduertendum eſt, quod beneficium † Curatum duplici
1 modo intelligitur ſecundum Innoc. in ca. Cum
2 ſatis. de offic. Arch. Imò triplici † iuxta Canoniſtas. in d.c. De multa. ſcilicet habitu tantum, vel actu, aut habitu, & actu. vt eſt quando à ſua inſtitutione Cura fuit impoſita; & poſtea execu-
3 ta: de quo caſu loquitur † d.c. De multa. cum alijs ſupra allegatis: ſed aliud eſt quando Cura non fuerit in exercitio. quia incompatibili-
4 tas † de qua iura prædicta loquuntur ceſſat; cum aliud non ſit, niſi quia vterque requirit præſentiam Rectoris, ſed cum Cura non ſit in
5 vſu, ceſſat † ratio, & conſequenter diſpoſitio. Bar. in l. 1. §. 1. ff. ne quid in flum. pub. vnde quia
6 Cura actu non adeſt, nō dicitur incompatibile ad diſpoſitionem d.c. De multa. & extrauag. Execrabilis. ſecundum quam loquitur Conc. ſupra allegatum. Rebuff. in pract. benef. tit. de diſpen. ratione ætatis. verſic. Etiam ſi curam, & eſt notatum in prac. cancell. tit. notab. ſuper vac. non reſeru. verſic. curata Eccleſia. fol. mihi 118. & ita etiam referr Stafil. de Grat. expectat, in 2. part. §. vt ſciri. num. 22. & nume. 42. 43.
7 & 44. vbi conciliat † opinionem Card. in conſi. 48. & Fed. de Sen. in conſ. 135. vt ſcilicet opinio Card. procedat in impetratione beneficij, vt ſit facienda mentio de cura habitu. & Fed. vt non ſit beneficium incompatibile. Quam opinionem tenet etiam Abb. in d.c. De multa. ad
8 finem. imò Gl. in d. extrauag. † Execrabilis. §. qui verò & §. quantum autem. concurrit cum iſta opinione quod conſtitutio loquatur de beneficijs, qui habent curam actu: ſicut tenet Gom. in regula de idiomate. q. 11. nu. 5. & Gondiſſ. de legat. num. 83. 84. & 85. & decreuit Rot. per Cantuc. deciſ. 52. in 2. volum. diuerſ. nouiſ. & cum multis allegatis. Flam. Pariſ. de reſsign. benef. lib. 3. q. 1. num. 93. & lib. 2. quæſt. 1. nume. 107. & 108. & prædicta tantò magis procedunt in præſenti caſu cum non fuerit cura in actu à prædeceſſore, neq; ab alijs, quod ſciatur. Et
9 in beneficialibus † attenditur vltimus ſtatus. ſicut not. Bald. in terminis in l. Si mater. num. 3. C. ne de ſtat. defunct. Oldrad. in conſ. 58. Quidā impetrauit. & latè Leomb. Aurielan. de mand. Apoſtol. nume. 77. & 78. Quare reſtat concluſio quod qui habet beneficium curatum habitu tantum, & non actu; poteſt etiam retinere Ca-
10 nonicatum: quia † pœnæ. c. De multa. & extrauagantis. & Conc. habent ſolum locum quando beneficia requirunt reſidentiam; ſed vbi cura non exercetur, non requiritur reſidentia.

Neq; refert opinio Card. in d. conſil. 48. cum diſtinctione Stafilei; vt ſcilicet habeat tātum
11 locum pro facienda mentione † curæ in impetratione; quia illud procedit in odioſis, vt eſt quando quis petit ſibi beneficium conferri; ſed in gratijs à principe motu proprio factis, ſufficit exprimere beneficiū ſimpliciter; quia
12 tunc appellatione † beneficij venit etiam curatū. Stafil. in d. tract. tit. de modo, & forma impetrandi. incipit, debet ergo, in part. 1. num. 2. 3. 4. 5. & 6. & Franc. in c. Cum in illis. nume. 5. de præben. in 6. quare cum motu proprio principis beneficium, de quo agitur, ſit collatum; ſatis dicitur facta mentio Curæ; quia quando
13 princeps motu proprio † mouetur, dicitur facere gratiam, quodcunq; ſit beneficium, ſimplex, vel curatum: & non poteſt allegari ſurreptio; maximè quando non tractatur de præiudicio tertij. Put. deciſ. 386. 1. lib. Fel. latè in c. Ad aures. col. 5. verſi. quinta concluſio. de reſcript. & in c. Conſtitutus. num. 7. eod. tit. & facit. c. Si motu. de præben. in 6. Et ita remanet concluſio quod iſte Canonicus poteſt dictum beneficiū retinere: & ita dico, & conſulo, Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM XCIX.

Diſpenſatio in cauſſa matrimoniali, an requirat iuſtificationem cauſſæ?

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio in matrimonio prohibito, requirit cauſſam.*
2 *Papa eſt ſupra Concilium.*
3 *Papa omnia poteſt, quia facit idem tribunal cum Chriſto.*
4 *Papa habet liberam facultatem in matrimonijs.*
5 *Voluntas Papæ habetur pro iuſta cauſſa, & num.*
6 *Cognitio cauſſæ in matrimonio interdicto, ſoli Papæ eſt reſeruata. & num. 10.*
7 *Generalis commiſſio non dat auctoritatem in ſpecialibus non expreſſis.*

8 Quando

8 *Quando ſpecialiter aliquid fieri debet, non cadit in generalitate.*
9 *Prohibitum non cadit in generali commiſſione.*
11 *Delegatus non debet perquirere ea, quæ non ſpecificantur in commiſſione.*

Da Domine ſermonem rectum, & benè ſonantem in os meum.

FACTI SPECIES.

Illuſtris Comes Alexander Laicus, & Illuſtriſs Domina Eleonora in 3. & 4. gradu conſanguinitatis coniuncti deſiderantes inuicem matrimonialiter copullari ſupplicauerunt Summo Pontifici pro diſpenſatione, narrantes quod ex certis rationabilibus cauſsis animos eorum mouentibus ad id mouebantur: & Papa cõmiſit cauſſam Reuer. Vicario Ferrariæ; mandans quod de præmiſsis diligenter ſe informet, & ſi repererit q͂d preces veritate nitantur cum ipſis diſpenſet; dummodo rapta non fuerit. Qui Reuer. Dominus Vicarius volebat eos probare cauſſas propter quas mouebantur; ſed ipſi recuſabant, dicentes quod non tenebantur; ex quo Papa admiſerat eas, quas in animo habebant, licet commiſsio ad id non extenderetur. Quare conſultus reſpondi vt infra.

1 Diſpenſatio† in matrimonio prohibito ſine
dubio requirit cauſſam: vt in Conc. Tridentino
ſeſſ. 24 de reform. matrim. c. 5. ad finem. ſed
2 non ſunt ligatæ manus Pontificis; qui † eſt ſuper
Concilium. Sylu. in ſum. in verbo, Papa. nu.
3 15. & omnia ſibi placita† poteſt, quia facit idẽ
tribunal cum Chriſto. Card. Iacob. in tract. de
concilio. lib. 7. artic. 6. verſic. ſed præmiſsis non
4 obſtantibus. & maximè in matrimonijs † habet
liberam facultatem. vt probat Nauar. in ſuo
Enchiridion. c. 22. nume. 84. Burgaſ. de irregul.
& diſpenſ. in 3. part. tit. de diſpenſ. general. cõcil.
num. 6. & 7. & tit. de diſpenſ. Pap. num. 1. 2.
3. & 4 & tradit Dec. in c. Canonum. nume. 5: de
conſtitu. & Ioan. de Selua. tit. de benef. q. 8. nu.
9. vnde infertur quod etiam ſine cauſſa poſſet
diſpenſare, vel habere omnem cauſſam pro le-
5 gitima: nam eius † voluntas habetur pro cauſ-
ſa. vt not. Fel. in c. Ad audientiam. il 2 colum. 4.
verſ. Nihilominus. de reſcrip. & eſt ſcriptum in
c. Propoſuit. de conceſſ. præben. Quib. ſtãtibus
6 infertur, quod cum cognitio† legitimæ cauſſæ
diſpenſandi ſuper interdicto matrimonio ſoli
Papæ ſit reſeruata; vel Sacræ Congregationi
in materijs Concilij; pro vt Illuſtriſs. Cardinales
in ea præfecti declarauerunt. in declaratio
7 ne 317. generalis† commiſsio ſine expreſsione
eiuſdem cauſſe; non dat auctoritatem ſuper
cam. c. In generali conceſsione. de reg. iur. in 6.
8 quia quando aliquid† fieri debet ſpecialiter,
non ſufficit ſi fiat verbis generalibus. Clem. 1.
& ibi Gl. in verbo, ſpecialiter. de iud nã quan-
9 do aliquid † eſt prohibitum, non intelligitur
conceſsũ per generale reſcriptum; ſed expreſ-
ſa fieri debet mentio. Rot de reſcript. deciſ.
28. aliàs 358. vnde cum iam ſit prouiſum, quod
10 cognitio † veræ cauſſæ diſpenſandi in matri-
monio ad ſolum Papam ſpectet; generalis ora-
tio illud non comprehendit. Rom. in conſ. 393.
nume. 14. cum ibi per eum allegatis & fuit ita
in Rota deciſum. Caputaq. deciſ 116. num. 3. in
1. part. Quare ſi Papa voluiſſet committere co
gnitionem cauſſe; id expreſsè dixiſſet. vnde
11 delegatus† debet ſolum perquirere ea, quæ ſi
bi expreſsè fuerunt commiſſa: nunquam verò
ea, quæ non fuerunt expreſſa. c. Ad audientiã.
de decim. & ſic ſat erit ſi delegatus ſe infor-
met ſuper expreſsis, videlicet ſuper. 3. & 4. gra
du. & ſi mulier fuerit rapta: nam cauſſæ, quæ
intrinſecus ſupplicantes habent, Papa vide-
tur acceptaſſe; & cum eis ſpecialiter diſpen-
12 ſaſſe, quo ad eas; & ſola voluntas† Papæ habe-
tur pro iuſta cauſſa. vt in iuribus allegatis. &
tradit Stafil. de Grat. expect. §. ſupereſt. nu 11.
& in tit. de reſcript. in forma Breuium. nu. 27.
& 28. qui, quo ad hoc, videtur elegiſſe viam ab
ſolutam, & ſolum ordinariam in his, quæ ſpe-
cialiter commiſit; quod Reuer. Vicarius ſolum
ad expreſſa in commiſsione debeat attende-
re; quia in non expreſsis Papa videtur diſpen-
ſare. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo, &c. Laus
Deo, & B.M.

CONSILIVM C.

Canonici habentes auctoritatem condẽdi ſtatuta, quæ ipſo iure intelligantur confirmata à S. Sede Apoſtolica, an teneantur ea exhibere Epiſcopo ſuo pro conſenſu?

SVMMARIVM.

1 *Canonici non poſſunt facere ſtatuta in his, quæ pertinent ad ſtatutum Eccleſiæ, ſine conſenſu Epiſcopi.*
2 *Omnis conceſſio Principis alteri facta, generaliter, intelligitur ſine præiudicio tertij.*
3 *Confirmatio de ſua natura intelligitur ſine præiudicio tertij.*
4 *Papa per generalem confirmationem non intendit tollere iura Diœceſanorum.*
5 *Papa recipiens aliquem ſub ſua protectione, nõ intendit per hoc illum eximere à iuriſdictione ſui Epiſcopi.*
6 *Confirmatio ſimplex Papæ ſtatutorum Canonicorum, ſolum intelligitur de his, quæ ipſi Canonici ſtatuere poſſunt.*
7 *Confirmationis natura eſt dare robur, ſed non ſe extendere ad non ſpecificata.*

8 *Mentio*

8 *Mentio ſpecialis de iure Diœceſani requiritur, ad tollendum eius iura.*

9 *Clauſula, ex certa ſcientia, quando non ſit in præiudicium Ordinarij. & num. 11.*

10 *Certa ſcientia dicitur apparere quando Papa narrat ſe certam de aliqua re ſcientiam habere.*

Diuino ſuffragio poſtulato.

FACTI SPECIES.

PApa in erectione collegiatæ dedit Canonicis auctoritatem condendi ſibi ſtatuta, quæ ipſo iure intelligãtur cõfirmata à Sede Apoſtolica, quibus conditis: Epiſcopus viſitando collegiatã, quærebat ea ſibi præſentari; vt videret ſi in eis agebatur de cultu Dei, & Eccleſiæ; & an tempore compilationis interueniſſet conſenſus Epiſcopi illius temporis. Canonici verò præſentarunt eorum ſtatuta cum proteſtatione, quod ad id mouebantur non obligatione, ſed reuerentia, & eorum vrbanitate; negantes cõſenſum, aut confirmationem Epiſcopi fuiſſe neceſſarium: cum confirmata intelligantur à Sede Apoſtolica: Quare requiſitus quid in hoc ſentiam reſpondi vt infra, videlicèt,

Duo pro concluſione præmitto, primò quod Epiſcopus habet ſuam intentionem fundatam
1 in iure communi; ſcilicèt quod Canonici † non poſſunt ſtatuta facere ſine ſuo conſenſu, & auctoritate, in his quæ pertinent ad ſtatum Eccleſiæ. ſicut notat Gl. interpretando text. in c. Cum conſuetudinis. de verb. ſignif. in 6. & refert Abb. & alij in cap. Cum omnes. de conſtit.

2 Secundò, quod omnis conceſsio † Principis, ſimplex, & generalis alteri facta ſemper intelligitur ſine præiudicio tertij. ca. Quamuis. de reſcrip. in 6. Bar. & alij in l. fin. C. ſi cont. ius. vel rempub. Fel. latè. & Dec. in c. Quæ in Eccleſiarum. de conſtitut. vnde quandocunq; in reſcripto Papæ non eſt facta mentio de iure Epiſcopi, non eſt dicendum quod ſit ſublatum; & eſt
3 de natura † confirmationis quod non operetur in præiudicium tertij. ſi expreſſa non ſit facta de eo mẽtio; & ſit ſublata. ſicut tradit Dec. in c. Tua nobis. nu. 7. de confirmat. vtil. vel inutil. & Sarn. in regula de iure quæſito non toll. quæſt. 1. Rot. per Aldobrandinum, qui poſtea fuit Papa Clemens VIII. deciſ. 455. num. 6. in 1.
4 part. diuerſ. nouiſſ. & potiſsimum quia Papa † nunquam intendit per ſuam generalem confirmationem lædere iura diœceſanorum. c. fin. de confirma. vtil. vel inutil. ita quod quamuis
5 ſub Apoſtolica † protectione recipiat aliquas perſonas, non vult tamen eas eximere à iuriſdictione ſuorum Epiſcoporum c. Ex parte tua.
6 de priuil. Quare confirmatio † dictorum ſtatutorum ad ea tantum ſe extendit, quæ de iis Canonici ſtatuere poterant: non autem ad ea, quæ ipſi ſtatuere non poterant. ſicut probat Innoc. in ca. Dudum. ad finem. de decim. & ibi Hoſtien. Abb. & Ioan. Andr. & ſtatuit Rot. deciſ. 31. nume. 6. regiſtrata per Cantuc. in 2. vol. diuerſ. nouiſſ. quod maximè procedit quando confirmatio ſit generalis. & per conſequens in his, quæ ad Epiſcopum ſpectant. non ſe exten-
7 dit; natura † enim confirmationis eſt dare robur rebus in narratiua contentis; non autem ſe extendere ad non ſpecificata. Bal. in l. Aduerſus in fin. C. ſi aduerſ. rem iudic. & in l. More maiorũ. in 1. col. verſ. in Gl. 3. ff. de iuriſd. omn. iud. Alex. in conſ. 122. nume. 17. vol. 4. Boer. deciſ. 172. num. 20. in 1. part. & ita pro claro habetur quod confirmatio dictorum ſtatutorum, nõ
8 tollit iura Epiſcopi; quæ, vt tollerentur † neceſſe erat quod Papa explicitè mentionẽ feciſſet de iure diœceſani; aliàs confirmatio ad hoc non ſe extendit. Innoc. in c. Cum dilectus. de fid. inſtrum. imò quando etiam priuilegium
9 haberet † clauſulam, ex certa ſcientia, non per hoc eſſet præiudicium Ordinario; quia vt dicit Abb. in c. Cum inter. col. 1. de except. & ſequitur Felin. ibi col. 1. Anchar. in conſ. 293. &
10 Alex. in conſil. 125. in fin. vol. 2. certa † ſcientia Papæ dicitur apparere quando in confirmatione exprimit ſe certã ſcientiam habere de aliqua re: ſed abſit qđ habuerit ſcientiã de cõtentis in ſtatutis nondũ compilatis: quæ cõtinent plura capitula, & plures qualitates, de quibus Papa nullam potuit habere ſcientiam, cum nondum eſſent in eſſe: ideo non entis nullæ ſunt qualitates, iuribus vulgaribus, & ſic
11 quando etiam adeſſet clauſula † ex certa ſciẽtia, non conſtaret Papam habuiſſe ſcientiam de illis, quæ non erant in eſſe: & conſequenter confirmatio ad ea nullatenus ſe extenderet. vt limitando probat Ioſeph. Maſcard. de probat. concluſ. 404. num. 7. ſequutus Sonc. qui hoc, & alia multa recitat in conſ. 288. in cauſa vicariæ. verſic. 2. reſpondeo cum duobus ſeqq. verſic. 2. vol. & ſic remanet concluſio quod Epiſcopus poteſt Canonicos compellere ad exhibendas conſtitutiones, eaſq; in his, quæ ſpectant ad ſtatum Eccleſiæ; aut infringere, aut cõfirmare, prout ad cultum Diuinum nouerit conuenire. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c.
Laus Deo, & Beatæ Mariæ ſemper Virgini.

CONSILIVM CI.

Canonicatus per adeptionem Parochialis extra Ciuitatem, an ipſo iure vacet?

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio c. De multa. & extrauag. Execrabilis. de præben. priuat. ipſo iure habentem ſecundũ beneficium Curatum, de primo.*

2 *Dimittendo primum beneficium, nutu, vel ſigno, non incidit in pœnam.*

3 *Diſpoſitio*

3 *Diſpoſitio c.De multa, & extrauag. Execrabilis; habet locũ ſolum in incompatibilitate, quæ inducit vacationem ipſo iure,*
4 *Beneficium ſimplex, & etiam ſi requirat reſidentiam, non meretur priuationem, ipſo iure, ſed per ſententiam. & num.7.*
5 *Extenſio non fit in pœnalibus.*
6 *Canonicatus eſt ſimplex beneficium, ſine adminiſtratione.*
8 *Clauſula, quomodocunq;, & qualitercunq;, comprehendit omnem modum vacationis.*
9 *Clauſula, ſi vacet per aſſequutionem, comprehendit vacationem per adeptionem ſecundi.*

Dominus Auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

Qvidam Canonicus in concurſu Parochialis S. Agathæ, fuit electus, & expeditis bullis, antequam poſſeſsionẽ Parochialis adipiſcerẽt, in cancellaria Epiſcopali, conſtituit procuratorem ad reſsignandũ Canonicatum; & poſtea adeptus eſt poſſeſsionem Parochialis: nec poſtea ſe intromiſit in Canonicatu: ſed quia procurator fuit negligens in reſignando, agitur An d. Dominus An-
1 tonius iam Canonicus † inciderit in pœnam, c. De multa. & extrauag. Execrabilis. de præben. & requiſitus reſpondi vt infra,

Ad euitandam pœnam. ca. De multa. & ex-
2 trauag. Execrabilis; ſufficit quod qui † obtinuit ſecundum beneficium, aliquo ſigno, vel nutu oſtendat ſuã voluntatem dimittendi primum beneficiũ: ſicut refert Bellam, deciſ. 755. col. fin. & Stafil. de Literis gratię. verſic. tertio quo ad cõſtitutionem Execrabilis; & vlterius
3 diſpoſitio illa † vendicat ſibi tantum locum in incompatibilitate, quæ inducit vacationem ipſo iure; vt in duobus Curatis, aut in Curato, & dignitate, vel perſonatu, aut officio perpetuo; pro vt loquitur conſtitutio prædicta; non
4 autem in beneficio ſimplici, etiam † ſi requirat reſidentiam; quia licèt habeat incompatibilitatem cum Curato; non habet tamen priuationem ipſo iure, ſed per ſententiam: vt latè declarat Stafil. in d. tit. de lit. grat. verſic. 4. quæritur. & not. Rot. in deciſ. 37. de præben. in antiq. quæ loquitur in terminis: dicens quod qui habet Curatum, ſi conſequitur aliud beneficium ſimplex non Curatum, licèt requirat reſidentiam perſonalem ipſo iure non perdit primum: quia c. De multa. eſt pœnale, & debet ſolum in ſuis terminis teneri: & eſt ratio, quia
5 in pœnalibus non fit extenſio; & ſolum ſtatur in expreſsis. l. in pœnalibus. ff. de reg. iur. Auth. quas actiones. C. de Sacroſ. Eccleſ. Gl. in l. 2. C. de pat. qui fil. diſt. quæ dicit quod non fit extenſio in materia pœnali, ad alium caſum, etiã habentem ſimilem rationem. Quare cum Ca-
6 nonicatus † ſit ſimplex beneficium, & ſine adminiſtratione: vt refert Rebuff. in pract. beneſ. tit. Secnlare beneficium quotuplex. num. 12. & ſolum habeat incompatibilitatem propter re-
7 ſidentiam, talis incompatibilitas non inducit † priuationem ipſo iure, ſed ſolũ per ſententiã, vnde cum iſte Reuer. ante ſententiam reſignauerit Canonicatum, non poteſt alio priuari: & tantò magis quia apparet de eius voluntate illum dimittendo, tum ex mandato ad reſignãdum; tum etiam quia poſtea nullum actũ geſſit in d. Canonicatu; ex iuribus ſupra allegatis, & ad hoc facit declaratio Cardinalium. ca. 17. ſeſſ. 24. verſi, habenti Parochiam. dum ait, quod qui iuſta duos menſes non dimiſit primum nõ ſua culpa; conceduntur alij duo menſes ad dimittendum,

Imò quando etiam per diſpoſitionem, d. ca. De multa. & extrauag. Execrabilis. Canonicatus ipſo iure vacaret; non eſt locus pœnæ; quia Papa in collatione. d. Canonicatus expreſsit omnes vacationes; & in primis dixit, quocunq; modo vacet, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis
8 modo. & ibi. aut aliàs † quomodocunq; & qualitercunq;, & ex quocunq; capite; quæ quidem clauſulæ comprehendunt omnem modum vacationis; & ſic Papa contulit omni modo. Rot. de reſcript. deciſ. 1. in nouiſſ. & eod. tit. deciſ. 14. in antiq. Caſſad. deciſ. 5. de præben. Bellam. deciſ. 610. Soc. in conſ. 32. num. 12. lib. 1. & vlte-
9 rius adeſt clauſula ſi vacet † per aſſequutionẽ alterius beneficij Eccleſiaſtici; quæ comprehendit vacationem per aſſequutionẽ ſecundi beneficij incompatibilis. Rot. de reſcrip. deciſ. 17. in nouiſſ. & ideò omne dubiũ remanet ſublatum: & d. Reuer. Dominus Antonius eſt tutus ab omni pœnæ. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo. &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CII.

Bulla commiſsionis de diſpenſando ſuper legato pio, ſi narrata ſint vera, cum præſcriptione 30. & 40. annorum: ſine decreto Commiſſari; an probet?

SVMMARIVM

1 *Præſcriptio 30. & 40. annorum præbet iuſtã cauſſam poſſidendi.*
2 *Præſcriptio habet vim decreti in his, quæ alienari non poſſunt ſine decreto,*
3 *Præſcriptio 30, & 40. annorum, cum obſeruantia, facit præſumere omnia neceſſaria præceſiſſe,*
4 *Poſſeſſor malæ fidei vllo tempore non præſcribit, & num. 6.*
5 *Ius Canonicum ſeruari debet, vbi agitur de peccato, vel dependentibus.*
7 *Mala fides eſt ſcientia rei alienæ.*

8 *Hæres adeundo præſumitur ſcire ea, quæ in teſtamento continentur.*
9 *Qui petit diſpenſationem eorum, quæ ſunt in teſtamento, præſumitur ſcire teſtamentum.*
10 *Mala fides nocet etiam hæredibus.*
11 *Præſcriptio 30. & 40. annorum, non eget titulo, aut bona fide.*
12 *Quæ præſcribi non poſſunt, requirunt titulum, & bonam fidem.*
13 *Præſcriptio non habet locum in eo, qui ſcit rem eſſe alienam.*
14 *Præſcriptio non currit de iure Canonico.*
15 *Præſcriptio non currit in his, quæ ſunt reſeruata Principi.*
16 *Præſcriptio non habet locum, quando agitur de re ardua.*
17 *In inſolitis non præſumitur diſpenſatio. & n. 18.*
19 *Diſpenſatio eſt odioſa.*
20 *Narrata debent verificari, in prouiſione contra iuris regulas.*
21 *Commiſſio diſpenſationis eſt conditionalis.*
22 *Actus, qui requirit ſcripturam, non præſcribitur ea non apparente.*
23 *Præſumptio decreti, intelligitur quando adeſt, quod præceſſerit cum cognitione cauſſæ.*
24 *Non entis nullæ ſunt qualitates.*
25 *Decretum in diſpenſatione commiſſa, ſi nõ adeſt, nec diſpenſatio præſumitur, & num. 26.*
27 *Commiſſario aſſerenti in decreto cauſſam, non ſtatur, ſi de ea non conſtet.*
28 *Bulla diſpenſationis ſola non probat.*
29 *Quando dubitatur ſuper diſpenſatione, recurritur ad Papam.*

Spiritus Domini repleat cor meum.

FACTI SPECIES.

FActum fuit legatum cuidam Hoſpitali lib. 20. quotanis. de quò Regentes nullam habueruut ſcientiam per 30 annos, quibus elapſis ad eorum notitiam peruenit, & cũ hæredes conuenirent, oſtenderunt bullam Papæ, in qua comittebatur delegato, vt ſe de prędictis informaret; & ſi præces veritate nitebantur, auctoritate Apoſtolica diſpenſaret, vt hæredes retinere poſſent. d. Legatum: qui in ſupplicatione narrauerant hæreditatem eſſe multis debitis oneratam, & ipſos eſſe quattuor, qui ſoluendo d. legatum viuere ad decentiam eorum qualitatis non poſſent. Sed non apparet quod commiſſarius fecerit decretum, neq; aliquam inueſtigationẽ, ſed ſolum allegant præſumptionem per curſum 30. & 40. annorum diſpenſationis. Vnde quæritur quid iuris?

Ad cuius rei elucidationem, primò videtur iuſtitiam fouere dictos hæredes; quia præſcri-
1 ptio 30. & 40. annorum præbet iuſtam cauſſam
poſsidendi, & tollit omnem actionem. l. Sicut. & l. Omnes. & tot. tit. C. de præſcrip. 30. vel 40.
2 annorum, Et in his quæ † alienari non poſſunt
ſine decreto; habet vim decreti. Bal. in l. 1. nu. 19. verſi. quædam non poſſunt. C. de ſeru. fug. q; maximè verificatur vbi Papa cõmittat di-
3 ſpenſari; quia ſpatio † annorum 30. & 40. & obſeruantia ſequuta præſumuntur omnia neceſſaria præceſsiſſe. vt tradunt Doct. in l. Sciendũ. ff. de verb. oblig.

Sed inſpecta veritate contrarium arbitror eſſe verius, & quod illi hæredes teneantur ad legatum perſoluendum; & moueor ex regula in c. Malæ fidei. de reg. iur. in 6. quæ non tolle-
4 rat poſſeſſorem † cum mala fide vllo tempore pręſcribere de iure Canonico; q; plus ſeruari debet quicquid dicant legiſtæ; quia tractatur de
5 peccato, † de quo, & dependentibus ab eo debet, ſeruari ius Canonicum, ſecundum communiorem, & veriorem ad Balb. de præſcript. in 3. parte, principalis partis. quæſt. 2. nu. 1. & Ant. Gabriel. in ſuis concluſionibus concluſ 5. nu. 2. de præſcript. quod quidem ius canonicum nõ
6 tollerat poſſeſſorem cum mala fide † aliquo tẽpore præſcribere d. c. Malæfidei. & c. vigilanti. & c. Si diligenti. de præſcrip. vbi dicitur, quod nulla antiqua dierũ poſſeſsio iuuat malæfidei poſſeſſorem. Et hanc opinionem maximè extollit Crau. in conſ. 146. per totum. & Rol. à Vall. in conſ 6. nu. 41. & 42. volum. 3.

Et quod iſti hæredes fuerint in mala fide, probo ſic: Malæfidei poſſeſſor ille dicitur, qui
7 ſciens rem alienam poſſidet: nam malafides †
nil aliud eſt, niſi ſcientia rei alienæ. Felin. in d. c. Si diligenti. col. 3. verſ. & nota quod ſcientia rei alienæ. & Balb. eod. tit. in l. Celſus. in 3. par. num. 20 & 21. & quod dicti hæredes habuerint ſcientiam rei alienæ ſatis apparet ex tenore
8 teſtamenti, in quo conſtat de legato. Hæres †
enim adeundo hæreditatem, vel in ea ſe immiſcendo, non poteſt pretendere ignorãtiam de his, quæ in teſtamento continentur. l. Pro hærede. vbi doct. ff. de acquir. hæredit. Imò magis
9 iſti † ſcire probantur ex tenore eorum ſupplicationis Summo Pontifici, in qua narrauerunt in teſtamento contenta: de quo latè Crau. in d. conſ. 146. num. 6. qua ſcientia ſtante, non cõſtante de diſpenſatione, (vt dicetur infra) nulli eſt dubium quod fuerunt in malafide;
10 quæ † nedum ipſis nocet, ſed & quibuſcunque eorum hęredibus; ſicut pro communiori refert Felin. in d. c. Si diligenti. verſ. contra opinionẽ famoſam. in 4. colum. & Ant. Gab. tit. de præſcrip. concluſ. 5. num. 2. & Crau. eod. conſ. 146.

Nec obſtat quicquid in contrarium adduci
11 poſſit ad oſtendendum quod præſcriptio † 30.
& 40. annorum non indiget titulo, aut bona fide, ſicut dicit Emmanuel Soarez. in lib. recept. ſent. in verbo, Præſcriptio. num. 220. & Boer. deciſ. 42. nu. 55. vnde videtur quod bulla iſta conſequen-

ſequenter præbeat titulum, & bonam fidem,
quia reſpondeo, primò quod illa iura loquun-
tur ſecundum ius ciuile. ſed ſecus obſeruatur
de iure canonico, vt refert Balb. in d.tit. in 3.
part.3.part.principalis quæſt.6. per tot. & ma
ximè num.9. vbi diſtinguit inter priuatum, &
priuatum, & priuatum,& priuilegiatum; con-
cludens requiri titulum,& bonam fidem.

12 Secundò, Reſpondeo quod quæ † præſcri-
bi non poſſunt, requirũt titulum, & bonam fi-
dem. Bat. in l.1. ff. de mortu.inferen. & hic eſt
caſus qui præſcribi non poteſt, vt infrà pate-
bit. ergo &c.

13 Tertiò, Reſpondeo quod præſcriptio † non
habet locum in eo, qui ſcienter rem poſſidet
alienam: etiam ſi eſſet in bona fide: quæ ratio
procedit de iure canonico. & ita tenuit Rot.
anno domini. 1551. 24. Aprilis, vt atteſtatur
Caputaq. deciſ. 360. in 2. part. vbi dicitur ꝙ
ſufficit habere ſcientiam rei alienæ, antequam
ſit perfecta præſcriptio. & in deciſ. 362. eod.
14 lib. concluditur quod de iure † canonico non
currit præſcriptio. Hic hæredes habebant ſciẽ
tiam dicti legati, etiam ante inchoatam præ-
ſcriptionem. ergo &c.

15 Quartò, Reſpondeo quod præſcriptio † non
currit in his, quæ ſunt reſeruata Pontifici, niſi
ſaltem ſit centenaria. c. Cum nobis. vbi Abb.
num.2. de præſcript. & not.gl. in c. Vnico. in
verbo, Non obſtante. de cler. ægrot. in 6.& ſe-
quitur Balb.d.tit.de præſcrip.in 4.quæſt.2.par.
4.partis num.2. ſed huiuſmodi diſpenſatio eſt
de reſeruatis Papæ, ergo ex curſu 30. vel 40.
annorum non poteſt præſumi præſcripta, ſed
expreſsè eſt probanda.

16 Quinto, Reſpondeo quod quando † agitur
de re ardua, præſcriptio non habet locum, vt
ex communi recitat Ioſeph. Maſcard. de pro-
bat. concluſ. 700. vbi in fine conciliat opinio-
nes, vt ſcilicet in arduis ſit vera concluſio, ꝙ
præſumptio non habet locum: in leuibus verò
ſecus. per Dec. in c. Prudentiam §. ſexta. num.
36. poſt Abb. de offic. deleg. & Rot. de except.
deciſ.8. in nouiſ. & Rom. in cõſ.349. res aũt ar-
17 dua eſt inſolita; & in † inſolitis nunquam præ-
ſumitur Papam diſpẽſare, niſi certè appareat.
Rot. per Put. deciſ. 139. num.3.& 4. lib.3.& cõ-
cluſio fuit repetita, vt refert idem Put. deciſ.
257. num.3. eod. lib. vbi dicitur quod præſcrip-
tio 30. & 40. annorum facit præſumere diſpen
ſationem in his tantum, quæ concedi ſolent:
18 non † autem in his, quæ de raro contingunt.
19 nam diſpenſatio † eſt odioſa, & ſtrictè debet
interpretari, ad ea quæ allegat Mãd. in reg.20.
q.7. num. 5. & tenuit Rota per Aldrob. deciſ.
453. num.2. in primo vol. diuer. nouiſ. ex c.1. de
fil. præsbit. vnde cum ſit prouiſio contra regu-
las iuris, quia voluntas teſtatoris eſt ſeruanda.
c. Vltima voluntas. 13. q. 2. cum alijs ſimilibus,
20 omnia † narrata debent verificari. Pariſ. latè
in conſ. 51. num. 30. vol. 4. & impetrans tenetur
probare ſupplicata eſſe vera, c. Quia circa. &
ibi Abb. in 2. & 3. notab. de conſ. & affin. & ma
ximè concluſio procedit in iſto caſu, vbi Papa
non diſpenſauit, ſed commiſit cauſſam, vt veri
21 ficaretur. & ſic fuit † conditionalis; & propte-
rea omnia erant verificanda; aliàs non pote-
rat habere effectum. Rot. per Caputaq. deciſ.
273. in prima parte: ſed nedum apparet ali-
quam inquiſitionem fuiſſe factam pro narra-
tiua verificanda, ſed neque aliquod decretum
22 commiſſarij: & cum ſit † actus, qui requirit
ſcripturam, ea non apparente non eſt locus
præſumptioni. Rot. per eundem Caputaq. de-
ciſ. 45. in 3. parte, & maximè, quia quando Pa-
pa committit alteri diſpenſationem debet fie
ri cum cauſſa rationabili. Pariſ. conſ. 51. nu. 60,
in 4. vol.

Nec obſtat quod præſumatur pro decreto,
23 quia illud † procedit quando apparet decre-
tum; quia tunc præſumitur quod præceſſerit
cum cauſſæ cognitione. Rot. deciſ. 193. nu. 2. in
2. vol. diuerſ. nouiſſ. ſed cum non appareat, nul-
24 la poteſt eſſe præſumptio. Nam non † entis,
nullæ ſunt qualitates. l. Quidam. §.1. ff. de iur.
codicil. cum ſimilibus, & propterea cum non
25 fuerit factum † decretum, ſeu de eo non
conſtet, dicendum eſt quod gratia diſpen-
ſationis non adſit. Ad quod facit textus in
cap. Audientiam. il 2. de Eccleſ. ædific. & te-
nuit Rota, ſicut atteſtatur Caputaq. deciſ.
45. in 3. parte, vbi traditur, quod cum non ap-
26 pareat † ſcriptura, eſt ſignum quod non adſit
diſpenſatio. Imò, quando etiam adeſſet decre
tum, non conſtando de veritate narratiuæ, non
27 eſſet ſtandum † aſſertioni illius commiſſarij in
iſta cauſſa ardua, & quæ non ſolet, vel de raro,
habere diſpenſationem contra voluntatem te
ſtatoris, per ea, quæ copioſè tradit Bellem. de-
ciſ. 118. Vnde reſultat indubitata concluſio, ꝙ
habens huiuſmodi commiſſariam diſpenſatio
nem, non conſtante de aliqua inquiſitione ſu-
per ea facta, quod per præſcriptionem 30. &
40. annorum non defenditur. Oportet enim
apparere, & prout in ipſa bulla dignoſcitur,
dum Papa committit quod ſumantur informa
tiones: ex quo datur intelligi quod Papa intẽ-
debat cauſſam eſſe iuſtam. Oportet igitur ap-
parere quod cauſſa narrata ſit vera, & iuſta;
28 aliàs ſola † bulla non ſufficit. c. Ordinarij. §. In
conferendis. vbi Gemin. 1. notab. de offic. or-
din. in 6. Imò etiam ſi adeſſet decretum, non
ſufficeret, niſi de inquiſitione, & iuſta cauſſa
appareret: per ea, quæ ſuper ſunt probata. Et
29 quando † ſuper eo contigeret dubitari recur-
rendum eſſet ad Papam, d. c. Ordinarij. §. Cæ-
terum. verſ. Si verò. ſed cum nullum adſit de-
cretum, pro concludenti eſt tenendum, com-
miſſarium noluiſſe diſpenſare; quia narratiua
erat falſa: prout quiſquis falſam cognoſcere
po-

poteſtiquia ſi illi hæredes antequam ſuccederent in hȩreditate ſe ſuſtentabant;quantò magis habita hæreditate poterunt? & ita arbitror,ſaluo ſemper ſaniori conſilio, quod dicti hæredes teneantur ad legatum iuxta diſpoſitionem teſtatoris. Laus Deo,& B.M, ſemper Virgini,

CONSILIVM CIII.

Legitimatus auctoritate Pontificis, & Imperatoris, an ſit capax ſacrorum ordinum, & Parochialium Eccleſiarum?

SVMMARIVM.

1 *Legitimatio ab habente facultatem à Principe, cenſetur facta ab ipſo Principe.*
2 *Imperator non legitimat in terrès Eccleſia.contra num.65.& 79.*
3 *Imperator non babet auctoritatem in ſpiritualibus, vide num.56.*
4 *Diſpenſatio fit ab habent rem ſubiectam.*
5 *Spurius eſt odibilis legi.*
6 *Legitimatio filiorum, inter quos non poterat eſſe matrimonium, dicitur diſpenſatio.*
7 *Legitimatio odioſa non extenditur ad caſus non expreſſos. & nu.53.*
8 *Papa ſolus diſpenſat ad beneficia.*
9 *Diſpenſatus ad vnum beneficium non poteſt illud dimittere, vt aliud habeat, & num.15.*
10 *Conceſſiones ad beneficia ſunt ſtricti iuris, & requirunt expreſſionem omnium.*
11 *Diſpenſatio cum filijs Sacerdotum non fit facilè ab Eccleſia.*
12 *Gratia generalis non extenditur ad ea, quæ facilè non concederentur.*
13 *Diſpenſationee ad beneficia ſunt ambitioſæ.*
14 *Spurij ſunt ab Eccleſia repellendi.*
16 *Stilus Curiæ Romana requirit nouam diſpenſationem in illegitimo.*
17 *Legitimatus ad omnia iura, nihil differt à verè legitimis. & num.50.*
18 *Spurius legitimatus in ampla forma conſequitur iura legitimorum, ſicut naturalis.*
19 *Legitimatio operatur idem, quod præcedens legitima natiuitas.*
20 *Idem iudicium eſt de æquipollentibus, quod de proprijs.*
21 *Liberi omnes naſcebantur à primæuo Iure.*
22 *Illegitimi habuerunt ortum poſt legem ſcriptam.*
23 *Papa diſpenſat contra ius poſitiuum. & nu.72.*
24 *Princeps tollit omnem maculam.*
25 *Reſtitutus ad primæua iura à Principe cenſetur verè legitimus.*
26 *Legitimati non ſunt infames.*
27 *Illegitimè natus, nullam habet culpam, ſed pater.*
28 *Filio illegitimè nato, nulla macula poteſt infligi.*
29 *Infamia contrahitur proprio, non alieno delicto.*
30 *Omnes ſunt filij Dei.*
31 *Chriſtus voluit naſci ex adulterino ſtipite, vt oſtenderet quàm ſit malum vocare infames illegitimos.*
32 *Illegitimus, qui vitia parentum non ſequitur, nō eſt infamis.*
33 *Bonus quilibet producitur à natura.*
34 *Princeps poteſt tollere ea, quæ ſtatuit.*
35 *Legitimatio Papæ non poteſt dici diſpenſatio.*
36 *Legitimatio Papæ idem operatur, quo ad ſpiritualia, quod legitimatio Imperatoris ad tēporalia.*
37 *Clauſula in legitimatione; haberi, tractari, ac ſi de legitimo matrimonio eſſet natus, non patitur reſtrictionem.*
38 *Legitimatus à Papa, poteſt vbique terrarum ad ordines promoueri.*
39 *Legitimatio Papæ ſimpliciter, prodeſt etiam ad Epiſcopatum. & num.42.49.55. 57.69.75.*
40 *Papa legitimando ſubditum alterius Principis habilitat principaliter ad ſpiritualia.*
41 *Legitimatus quando ad ſpiritualia principaliter dicatur habilitatus.*
42 *Legitimatus à Papa poteſt non ſolum habere ſacerdotium, ſed beneficium cum cura.*
43 *Actus legitimus eſt prouiſio de beneficio.*
44 *Epiſcopatus connumeratur inter actus maiores.*
45 *Epiſcopatus eſt ſummus gradus honoris.*
46 *Legitimato ſunt ſublati omnes defectus. & n.51.*
47 *Illegitimus poteſt per Papam ad omnes actus ſpiritualis habilitari.*
48 *Prælatus debet eſſe legitimè natus.*
49 *Illegitimus legitimatus in ampla forma poteſt in Epiſcopum eligi.*
51 *Legitimato vitium in toto eſt ſublatum.*
52 *Lex viua plus operatur, quàm mortua.*
53 *Legitimatio particularis, quia odioſa, non extenditur.*
54 *Legitimatio ad aliquos particulares actus, habetur pro diſpenſatione.*
55 *Legitimatus, ac ſi de vero matrimonio natus eſſet, poteſt eligi in Epiſcopum. & num.57.*
56 *Reſtitutus famæ per imperatorem admittitur ad honorem Eccleſiaſticum.*
58 *Lex loquens per verba fictionis in actu dependente à lege, dicitur verè facere.*
59 *Verè facere dicitur Princeps in his, quæ ſunt Iuris.*
60 *Legitimatus in vitium matrimonij, eſt verè legitimus, habito reſpectu ad tempus natiuitatis: & non diſponendo de matrimonio, eſt vere legitimus habito reſpectu ad tempus legitimationis citrà, & ſupra fictè.*
61 *Legitimatio quando trahitur retrò.*
62 *Papa reuocat quæ ſunt iuris poſitiui, vt ex tunc.*
63 *Papa habet largas habenas, & poteſt diſpenſare ſuper incontinentia ſacerdotum.*
64 *Actus legitimus eſt electio.*
65 *Imperator poteſt legitimare in terris Eccleſiæ.*
66 *Imperator legitimando ad primæua iura, non habens rationem ad matrimonium ad omnia reſtituit.*

67 Le-

Digitized by Google

67 Legitimatus ab Imperat. quando poſſit habere beneficia.
68 Verba vniuerſalia comprehendunt omnes caſus, nec requiritur ſpecialis mentio.
69 Legitimè natus, ſi admittitur ad Epiſcopatum, ita legitimatus in ampla forma.
70 Electio non cadit in Canonicatibus.
71 Reſtitutus natalibus, poteſt aſſummi ad omnẽ gradum. & num. 75.
73 Papa facit quod vult in beneficijs.
74 c. Cum in cunctis, de elect. & c. 1. de fil. præsb. verificantur in caſu ficto.
75 Legitimatus per ſubſequens matrimonium, & naturalis poteſt eligi in Epiſcopum.
76 Illegitimus per ingreſſum religionis eſt habilis ad ordines Sacroſ.
77 Lex viua tollit omnem defectum, & facit de illegitimo, legitimum.
78 Fictio quando habeat effectum veritatis.
79 Imperator legitimat etiam filium Sacerdotis in terris Eccleſiæ.
80 Spurius à principe legitimatus, tamquàm ſi eſſet de legitimo matrimonio natus, eſt verè, & propriè legitimus.
81 Papa eſt abſolutus dominus reſpectu Eccleſiarũ, & bonorum ſpiritualium.
82 Eccleſia eſt mater pudicitiæ.
83 Papa delet oẽm maculã illegitimorũ, legitimãdo.
84 Legitimatio poteſt fieri pluribus modis.
85 Legitimatio eſt vera, & propria, reſtituendo primæuo iuri.
86 Legitimatio ampla eſt fauorabilis, & extenditur ad omnes actus.
87 Legitimatio in qua nulli fiat præiudicium eſt fauorabilis.
88 Titulus de fil. præsbit. habet locum in diſpenſato non legitimato.
89 Papa legitimando, habilitat ad omnes dignitates, non diſpenſando.
90 Ambitio ceſſat in his, quæ non concernunt niſi cõcedentis præiudicium.
91 Generalitas verborũ in legitimatione cõprehẽdit beneficia Curata, Canonicatus, et dignitates.
92 Appellatione beneficiorũ veniunt Canonicatus.
93 Cui licet quod eſt plus, licet quod eſt minus.
94 Diſpenſatus ad dignitates poteſt curatum beneficium habere.
95 Nemo ab Eccleſia expellitur poſt Aduẽtũ Chriſti.
96 Ius poſitiuum ſolum remanſit poſt Chriſtum.
97 Regula Cancellariæ, quæ tollit facultatem ſuper defectu natalium, loquitur de diſpenſatione.
98 Stilus, & regula prædicta tollitur per contrariũ indultum.
99 Stilus, & prædicta regula nõ ligat manus Papæ.
100 Regula prædicta non præiudicat priuilegijs Papæ anteceſſoris.
101 Regula prædicta intelligitur reuocare priuilegia ab ipſo Papa conceſſa, non alia.
102 Derogatio facultatis diſpenſandi nõ extenditur ad legitimationem.
103 Derogatio non extenditur ad priuilegia conceſſa ex certa ſcientia, & ob merita.
104 Derogatio per legẽ generalem, non extenditur ad priuilegia alteri cõceſſa, niſi fiat expreſſa mẽtio.
105 Derogatio non extenditur ad priuilegium inſertum in corpore Iuris.
106 Derogare ſpecialiter ſufficit, licet non fiat in indiuiduo.
107 Regula prædicta nõ habet locum, niſi in his, quæ non concernunt auctoritatem Ordinariorum.
108 Regulæ Cancellariæ non ligant extra curiam.
109 Regulæ, quando datur extra curiam, requirunt ſupplicationem Papæ.
110 Stilus non ligat Papam, neq; præiudicat priuilegijs Papæ prædeceſſoris.
111 Vna legitimatio dat robur alteri.

Dominus auxiliator meus.

FACTI SPECIES.

QVidam prælatus habuit filiũ ex muliere in domo retenta, quæ licet fuiſſet cõiugata; à Sede Apoſtolica fuit diſpenſatiue abſoluta; & matrimonium declaratum nullum: filium autem pater anno. 1542. fecit legitimare ab habente auctoritatem Pontificiã; & Imperialem, cum expreſſa clauſula, qđ om-
1 nia † ex tunc, pro vt ex nunc, & è contra, cenſerentur geſta ab ipſo Pontifice, & Imperatore; pro vt ita de iure præſumebatur. l. 1. § Omnia enim noſtra. C. de vet. iur. enuclea. Pariſ. in cõſ. 2. nu. 3. in 2. vol. Cęphal. in conſ. 23. nume. 18. & 19. in 1. vol. l. 1. §. Qui mandatam. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd. c. Hi qui. de præben. in 6. Abb. in c. Cum in iure peritus 3. notab. de offi. deleg & legitimatio comprehendebat omnes gratias, & priuilegia ꝑ Papam, & Imperatorem conceſſa; vt ſcilicet legitimandi reducerentur ad primæua iura naturæ: ſiue nobiles, ſiue ignobiles, ſpurij, inceſtuoſi, nefarij, manſeres, & cuiuſcunq; defectus eſſent, etiam ſi in vnũ ſimul concurrent: In quibus literis inter alia infraſcripta continebantur: ſcilicet.

In primis fuit legitimatus, & habilitatus, ac primęuis natalibus, & priſtinis iuribus naturę, iuriq; legitimo, & ad antiqua, & primæua iura naturæ reſtitutus, & pleniſsimè reintegratus: & ad omnia, & ſingula iura legitima; delendo, cancellando, & abſtergendo omnes defectus inhabilitatis, & maculas quaſcunq; geniture, conceptionis, & natiuitatis.

Fuit ẽt habilitatus ad quæcunq; bona, tã ex teſtaméto, q̃ ab inteſtato, & ad quæcũq; feuda liuellaria emphytheutica, etiam Eccleſiaſtica, & ad fideicommiſſa & ad primæua iura naturæ reſtitutus his ſpecialibus verbis videlicet.

Decernentes, quod huiuſmodi legitimationis vigore, & conceſsionis noſtræ, imò verius Apoſtolicæ, & Imperialis, de cætero ipſe. N. tã ex teſtaméto, quã ab inteſtato, ad hæreditatẽ, & bona quęcũq; & quorũcunq; agnatorũ, & co

gnatorum, tam paternorũ, quàm maternorũ, etiam extraneorum, & in quibuſcunque bonis feudalibus, Liuellarijs, emphyteuticis,præcarijs,etiam Eccleſiaſticis,tam eius patri, quàm alteri cuicunque ex prædictis, per quoſcunq; laicos, aut ſæculares, vel religioſas, & Eccleſiaſticas perſonas, monaſteria, & pia loca cuiuſcunque ordinis,& dignitatis,& ſub quæcunque verborum forma hactenus conceſsis, & in poſterum concedendis,admitti, inſtitui,& ſuccedere poſsit,& valeat: ac habilis, & idoneus efficiatur directè,& per fideicommiſſum; & à filijs ex vero, & legitimo matrimonio natis, & procreatis nihil differat,ac ſi ex legitimis nuptijs natus,genitus,& procreatus verè, & propriè eſſet; & comprehendatur à qualibet lege,ſtatuto,decreto, teſtamento,& vltima voluntate,loquente, & diſponente de filijs legitimis,& naturalibus, & de legitimo matrimonio natis,& procreatis, & ad quaſcunque dignitates, gradus, honores, adminiſtrationes, libertates, prærogatiuas, officia publica, vel priuata,beneficia,& ſtatus municipalium,gratias, & electiones, omnesque alios actus legitimos promoueri,eligi,aſſumi,deputari, & admitti poſsit,& valeat,ad quæ admitteretur,& admitti poſſet, ſi de legitimo thoro, & vero matrimonio,legitimisque nuptijs natus,genitus,& procreatus verè, & propriè eſſet; & in omnibus & per omnia miſericorditer concedimus,vt ſupra per eius patrem ſupplicatum, & inſtitum fuit,& ſecundum formam,& tenorem præinſertorum priuilegiorum: & auctoritatem,& facultatem in eis,& eorum quolibet nobis conceſſam, omnibus melioribus modis, iure, via, cauſa, & forma,quibus magis,& melius poſſumus & debemus: ita quod dictus N. legitimatus admittatur ad quoſcunque actus ſimiles,vel diſsimiles,& maiores, etiam ſi tales eſſent,qui expreſſam, & ſpecialem mentionem requirerent.

Non obſtantibus legibus ſub Rubrica in authen.qui. mod.natur.effic.ſui,in §. fin.& § Cõſequenter. & §. Si quis erga.& auth.qui.mod. natur.effic.legit. per totum. & non obſtan.l.1. & toto tit. C. de natural, lib & maxime auth. Licet.eod.tit.& c Naturales. ſi de feud. fuer. controuerſ. & c. de inceſt. nupt. l. Inceſtu. & & auth. Ex complexu eod. tit. & in auth. de inceſt. & nefar.nupt. per totum.non obſtan.§. Sit ergo licentia, cum Gl. in verbo, Non permittimus, in auth.quib. mod.natural. effic.legit. coll. 6. & non obſtan. l. 1. & 2. & toto illo tit. ff. vnd. cognat. & inſtit. ad offic. & l. Generaliter. C. de inſtit. & ſubſt. & l. Ex facto. §. Si quis rogatus. ff. ad Trebel. & l. Si qua illuſtri. C. ad officia. & c.Tanta. & c. Per venerabilem. extra. qui fil. ſint legit.

Et non obſtantibus præmiſsis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non Bonon. præſertim circa ſucceſſ.diſponentibus & aliarum ciuitatum,terrarum,& locorum prædictorum etiam iuramento,confirmatione Apoſtolica,vel quauis firmitate alia roboratis,ſtatutis etiam municipalibus, reformationibus,decretis & conſuetudinibus, nec non priuilegijs,& indultis,tam Apoſtolicis, quàm Imperialibus in contrarium quomodolibet, forſan pro tempore conceſsis;quibus omnibus illorum omnia tenores,ac ſi de verbo, ad verbum inſerti forent, præſentibus pro expreſsis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris &c.

Et d. N. legitimatus iterum fuit à quodam Parafrenario Papæ. & ad primæua iura reſtitutus cũ omnibus auctoritatibus, & priuilegijs à Papa conceſsis: in quibus ſpecialiter adeſt facultas legitimandi, & habilitandi ad quæcunque beneficia.

Modo quæritur, An d. legitimatus poſsit abſque noua gratia,ſeu diſpẽſatione particulari, conſequi canonicatus in Cathedrali, & dignitates Eccleſiaſticas,& beneficia curata? & An teneatur amplius de defectu natalium mentionem facere? & An poſsit ad ſacros ordines promoueri? & ad quid in effectu videatur habilitatus? in quo caſu quia ex varietate doctorum videtur ineſſe difficultas,procedam diſtinctè,& quam ſummariè poteſt ad concluſionem.

In primis enim adducam opinionem illorũ, qui tenuerunt legitimationem,etiam ampliſsimam,non extendi ad ſpiritualia,ſed tantum ad temporalia; ſiue procedat ab Imperatore,
2 qui videtur † non poſſe in terris Eccleſiæ, & ad ea,quæ ad Papam pertinent, legitimare:vt not. Anch. conſil.320. Primum dubium. quem ſequitur Alex. in conſil. 67. num. 19 in primo vol, vbi dicit de communi, & vti communem tenuit Dec. in conſ. 557. num. 10. vſque ad finem. & quorum opinio videtur fundara, in c. Lege. diſtin.10. dum cautum reperitur, quod
3 Imperator † non habet auctoritatem in ſpiritualibus, & eccleſiaſticis: Quod notat etiam Gemin. in c. Cum ex eo. in Gl. ſuper verbo, ſubiectas. de elect. in 6. dicens; quod quando
4 ſit diſpenſatio reſpectu alicuius rei; ille † diſpenſat, qui habet rem ſubiectam, non autem perſonam; ergo Imperator non habilitat ad ſpiritualia, quæ ſunt in iuriſdictione Eccleſiæ: & ſic in caſu propoſito non videtur quod auctoritas Imperialis ſe extendat, ad habilitandum legitimatum ad ſpiritualia. Imò videtur etiam quod per auctoritatem Pontificiam non ſit ad ſpitituàlia habilitatus;ſed ſolum ad honores temporales, & dignitates, alioſq; actus ſeculares,cum fuerit filius ſpurius ex ſacerdote,& † odibilis legi. vt in auth. ex complexu. C. de inceſt. nupt. l. 1. C. de natur. libr. cap. 1. 2. & fin. de fil. præſb. in 6. Vnde

vide-

videtur potius diſpenſatio, quam legitimatio:
6 nam quando legitimãtur † filij eorum, inter
quos matrimonium eſſe non poterat, dicitur
diſpenſatio. Pariſ. in conſ. 2. nume. 22. in 2. libr.
Paul. de Caſtr. in conſil. 30. nume. 5. in 1. volum.
Crot. in conſ. 99. num. 10. in 1. volum. & Dec. in
7 conſi. 306. nume. 10. quare † vti odioſa, non ex-
tenditur ad caſus non expreſſos. ca. Odioſa. de
reg. iur. in 6 cap. Quia diligentia. de elect. Vn-
de cum non fuerit expreſſum quod admitta-
tur ad dignitates Eccleſiaſticas, & ad benefi-
8 cia Eccleſiaſtica, & Curata, ad quæ cum † ille-
gitimis ſolus Papa diſpenſat. c. fin. de fil. presb.
9 cap. 1. 2. & vlt. eod. tit. in 6. Imò quando † diſpẽ-
ſat vt beneficium obtineat, non poteſt illud
dimmittere, vt aliud habeat. d. ca. vlt. in 6. Rot.
de fil. præsb. deciſio. 1. aliàs 338. in nouiſſ. Bor-
gaſ. de irregul. & diſpenſ. in quinta part. tit. de
fil. præsb. nume. 19. & 20. Quare videtur quod
iſte legitimatus admitti debeat ad ſucceſsio-
nes, ad feuda, & ad emphytheuſim, etiam Ec-
cleſiæ, cum ad iſta ſit expreſsè habilitatus; non
autem ad ſpiritualia, de quibus non eſt facta
10 mentio: nam conceſsiones † ad beneficia, quia
ſunt ſtricti iuris, non patiuntur extenſionem,
ſed requirunt de vnoquoq; expreſſam men-
tionem. ad not. per Innoc. in cap. Dudum Ec-
11 cleſia. num. 17. de elect. nam ſedes † Apoſtoli-
ca non facilè diſpenſat cum filijs Sacerdotum.
Alex. in conſil. 87. num. 8. in 3. vol. & ſic genera-
12 lis † gratia Papæ non trahitur ad ea, quæ ipſe
facilè non conceſsiſſet. cap. In generali. de reg.
13 iur. in 6. diſpoſitiones † enim ad beneficia ſũt
ambitioſæ, & reſtringuntur, ita quod diſpoſi-
tus de vno non cenſetur de alio. ca. Quamuis
pleniſsima. de præben. in 6. & tradit Innoc. in
14 loco proximè citato. Spurij † enim, & alij ſimi-
les, ſunt ab Eccleſia Dei repellendi, tum de iu
re diuino, vt in Deuteronomio ca. 23. Dum di-
citur, Non ingredietur manſer, ideſt de ſcorto
natus, in Eccleſiam Dei, vſq; ad decimam ge-
nerationem, tum de Iure Canonico. d. c. 1. de
fil. præsbit. & cap. Qui per venerabilem. qui fil.
ſint legit. c. Si genſ. & cap. ſeq. 56. diſtin. & cap.
Literas. de fil. præsbit. & ita iſte legitimatus
non poterit habere beneficia ſine noua diſpẽ-
15 ſatione. Et diſpenſatus † ad vnum ſimplex non
poterit illud dimittere, & aliud habere. d. cap.
2. de fil. præsbit. in 6. & ca. Non poteſt. de præ-
ben. eod lib.

Videtur etiam quod auctoritas conceſſa le-
gitimanti à Papa, ſit nulla, quo ad Pontificiam
auctoritatem; quia regula Cancellariæ. 13. ſub
Paulo III. publicata, derogat omnibus huiuſ-
modi facultatibus: quæ fuit publicata anno
Domini 1535. & hic legitimatus fuit de anno
Domini 1542. ergo nõ eſt cur attendamus au-
ctoritatem Pontificiam.

Et quatenus d. legitimatio etiam auctori-
tate Pontificia valeret, tamen ad Curata be-
neficia non videtur extendi, de quibus non eſt
16 facta mentio. Nam ſtilus † Romanæ Curiæ eſt,
quod requiratur noua diſpenſatio, & mentio
defectus natalium. vt refert Borgaſ. in d. tract.
de irregul. & diſpenſ. tit. de fil. præsb. in fin. qui
ſtilus habetur pro lege. Caputaq. deciſ. 331. in
3. part. Vnde videretur requiri noua diſpenſa-
tio. Gig. de penſ. quæſt. 22. num. 14. Rot. de fil.
præsb. deciſ. 1. in nouiſſ. & in antiquis eod. tit.
deciſ. etiam 1.

Quibus tamen, & alijs ſimilibus non obſtã-
tibus ego contrarium cenſeo, ſalua ſemper ve-
ritate; & teneo quod prædictus legitimatus
ſit capax beneficiorum, etiã cum cura, Cano-
nicatuum, & dignitatum, etiam in Cathedra-
libus; & vnum dimittere, aliudq; habere, & or-
dines Sacros ſuſcipere: nec egeat noua diſpẽ-
ſatione, neq; teneatur amplius de defectu na-
talium mentionem facere, ex infra dicendis.
17 Legitimatus † enim, qui primis natalibus ſit
reſtitutus, nanciſcitur omnia iura legitimorũ,
& à veris legitimis nihil differt. Bart. in l. Si is
qui pro emptore. in 3. quæſt. verſic. Item quæ-
ritur. ff. de vſucap. qui communiter eſt rece-
ptus. vt recitat Soc. in conſ. 65. à nume. 10. vſq;
ad finem. vol. 3. incipit. Super propoſita quæ-
ſtione legitimationis. qui loquitur in termi-
nis; & vti communẽ opinionem ſequitur Curt.
Iun. in conſ. 247. nume. 13. 14. 15. & 16. in 3. vol.
18 Quæ iura † procedunt etiam in ſpurio legiti-
mato. Iul. Clar. in ſua practic. §. Teſtamentum.
quæſt. 84. vbi de communi. Emanuel Soarez. in
lib. recept. ſent. in verbo. Legitimatio. nu. 101.
& 102. Cuman. in conſ. 168. verſic. Cœterum his
19 non obſtan. Nam idem † operatur ſequens le-
gitimatio, quod præcedens legitima natiuitas.
l. 2. ff. de natal. reſtitu. & hoc ſuadet ipſa ratio:
20 cum idem iudicium † ſit de æquipollentibus,
ſicut de proprijs. c. Tua nos. de conſang. & af-
fin. l. Mater C. de iuſtit. & ſubſtit. Et quia à pri-
21 mæuo † iure naturæ omnes naſcebantur liberi
& legitimi. vt in Auth. quib. mod. natur. effic.
ſui. §. Natura. coll. 7. & hãc veram fuiſſe opinio-
nem teſtatur Illuſtriſs. Cardinalis Paleottus
in ſuo tractatu de noth. & ſpurijs. cap. 2. num. 7.
8. & 9. vbi concludit ſecundum Imperat. & Iu-
riſconſ. opinionem, illud verum, quod ab ini-
tio, antequam malitia creſceret, omnes legiti-
22 mi erant: & quod ſolum † poſt legem ſcriptam
illegitimi ortum habuerũt. & hoc idem tenuit
Alex. in conſil. 2. nume. 22. vſq; ad finem. vol. 1.
vbi probat inter cætera, quod prohibitio Sa-
cerdotibus facta, ne contrahant matrimonia,
fuit de iure poſitiuo, non autem diuino. con-
23 tra quod † poſitiuum ius Papa diſpenſat. c. Qui
tanta. qui fil. ſint legit. c. Non debet. de cõſang.
& affin. omnemq; maculam delet. Soc. in l.
Gallus. §. Si eius. n. 5. c. Innot. de elec. Principis
24 enim † priuilegio oĩs macula, ſi quę ſit, aboletur.
l. Impet. §. 1. & ibi Bal. C. de nup. l. 3. ff. de natal

N 2 reſtit.

25 reſtit. & omnis† ab eo reſtitutus ad primæua
iura, verè legitimus cenſetur. l. Spurij. ff. de
decurio. & hoc indubitatum cuique debet eſ-
26 ſe; quod huiuſmodi † filij non ſint Infames,
Afflict.deciſ 195. ad finē.Capic.deciſ.32.nu.7.
27 Qui nihil†cōmiſerunt,d.l.Spurij.ſed culpa pa
28 tris fuit.c.Naſci.56.diſt.nec macula†aliqua po
teſt filio infligi.l.Crimen,ff de pęn.& per con-
ſequens nulla infamia ſunt notati; nam infa-
29 mia † contrahitur non alieno, ſed ſolum pro-
prio delicto. Bal. in cap. Teſtimonium. de te-
30 ſtib. omnes † enim, quomodocunque naſcan-
tur, filij Dei ſunt. 56. diſtin. c.Vndecunque.
Imò legitur in c. Dominus. 56. diſtin. & per
Abb. in c.Per venerabilem. qui fil. ſint legit.
31 num,5. quod Chriſtus † ipſe Dominus noſter
voluit naſci ex adulterino ſtipite, vt oſtende-
ret quàm malum ſit tales infames vocari: quod
32 nempe indubitatum eſt in filio,qui† virtutem
ſequendo(prout iſte de quo agitur)vitia parē
tum non ſequitur.vt refert S.Auguſtinus in d.
cap.Vndecunque.56.diſtin. dicens; Vndecun-
que homines naſcantur,ſi parentum vitia non
ſectenrur,honeſti, & ſalui erunt; ſemen enim
ipſum per ſe non eſt malum, ſed malè vtenti-
33 bus tantum graue, & exitioſum. Quilibet †
enim natura ab initio bon⁹ producitur Felin.
in c.Dudum. num.14. de præſumpt. & ſic ſpu-
rius infamis dici non poteſt; quia natura bo-
num quemlibet procreat; & cum à iure ſcrip-
34 to iſti vocentur illegitimi princeps † ea, quæ
ſtatuit,tollere poteſt.vt ſupra probauimus, &
notat.Curt.Iun. in terminis. in conſ.221.num,
17.18 & 19. in 3.lib. Decian. latè, & in termi-
nis,vbi alios allegat. in reſpon,42. num. 15.16.
& 17. in primo vol. quod pro indubitato habe
ri debet in iſto caſu,vbi legitimatus fuit aucto
ritate Papæ, & Imperatoris reſtitutus primis
natalibus,& factus legitimus,ac ſi à principio
fuiſſet natus,& procreatus ex vero, & legiti-
mo matrimonio; ita quod nihil differat à verè
legitimis; & quod comprehendatur ſub qua-
cunque lege,& decreto loquente de filijs na-
tis de legitimo matrimonio. Quare cum om-
nia prædicta fuerint à Papa, & Imperatore in
priuilegijs prolata,omnia debent dici eſſe ſu-
blata,quę adduci ſolent aduerſus legitimatio-
35 nes;cum in iſto caſu † non ſit locus diſpenſa-
tioni. Curt. Iun. in eod.conſ.221.num.28. Vn-
de conclud poteſt legitimatum, de quo in ca
ſu, debere admitti ad quæcunque officia, &
temporalia iuxta priuilegium Imperatoris,ēt
retenta opinione, quod non valeat manum ap
ponere in ſpiritualibus; & iuxta priuilegium
Papæ admitti ad quæcunque ſpiritualia,& Ec-
36 cleſiaſtica;quia eadem eſt ratio† in legitima-
to auctoritate Pontificis,quo ad ſpiritualia;vt
in legitimato auctoritate Imperatoris ad tem
poralia: ſicut refert. Seraph.deciſ.54.& deciſ.
225. in primo vol. manuſcrip. quæ in impreſ-
ſis eſt dec. 358. fuiſſe concluſum in Rota. die
22. Martij 1568. & die 10. 1577. vbi num. 13.
& 14. ſecundum allegata conſtat in legitima-
37 tione, quod clauſula, † haberi, tractari,& re-
putari ac ſi de vero matrimonio &c. operatur
quod idem ſit iudicandum in omnibus de ſi-
mili legitimato, quod de vero legitimo: quia
d.clauſula non patitur aliquam reſtrictionem.
quod præcipuę eſt in legitimatione Papali,
quæ regulariter extēditur ad ſpiritualia, ſicut
tradunt omnes Canoniſtæ in d. c. Per venera-
bilem. qui fil. ſint legit. & ſequitur Petr. Re-
buff.de priuil. ſcol. priuil. 98. in fin. & in pra-
tic.benefic.in 2 part.de reſcrip. legit. mixt.in
prin. vbi in terminis. & B. Antonin. de irre.
38 gul.c.4. num.6. qui dicit quod legitimatus † à
Papa poteſt vbique terrarum ad omnes ordi-
nes promoueri,& ad dignitates Eccleſiaſticas
eligi:& hoc idem comprobat Imol. in c. Cum
Vitonienſis. in 4. notab.de elect. dicens quod
39 ſi Papa † ſimpliciter legitimat,prodeſt etiam
ad habendum Epiſcopatum: ſecus ſi diſpen-
ſat. quod ſequitur Abb. ibi.num.7.approban-
do Gl. quæ videtur conſentire legitimatum à
Papa poſſe eligi in Epiſcopum,& maximè ſi le
gitimatus ſit reſtitutus, ad primæua iura, ac ſi
natus eſſet de legitimo thoro: vt ibi Abb. &
notat Pet. de Beciſ. in tractat. direct elect.ca.
1. 2 partis, num. 7. & Ant. Roſel. in tractatu
de legitimatione lib. 2. in princ. num. 3. vbi
40 dicit;quod quando † legitimat ſubditum al-
terius Principis, intelligitur illum habilitare
principaliter ad ſpiritualia, & in conſequen-
tiam ad temporalia, quod eſt etiam de men-
te Abb. in d. cap. Per venerabilem.num,25.&
Henr. Boi. num 2. qua ratione ſtante dicendū
eſt legitimatum; de quo agimus, admiſſum
fuiſſe ad ſpiritualia; & ſic ad beneficia, digni-
tates,& actus quoſcunque legitimos, non ali-
ter quam ſi natus eſſet de legitimo matrimo-
nio. Nam Papa in priuilegijs, primò conceſ-
ſit facultatem in beneficijs etiam per viam e-
lectionis,antequam deſcenderet ad bona tem
poralia. Quare dicendum eſt,quod legitima-
41 tus † ipſe ſit principaliter habilitatus ad ſpi-
ritualia. Quod notat etiam Præpoſ. in d.c. Per
venerabilem.§. Quod autem. num. 65, & Boſ.
in lib.var.reſolut.tit.de prin. num. 181. & dif-
fusè Couuar. in tract. ſponſ. in 2. part. cap. 8.
§. octauo.num.5.verſ.Eodem iure.cum ſeq.vbi
42 dicit. quod legitimatus † à Papa non tantum
inſigniri poteſt dignitate ſacerdotis, ſed bene
ficia curam animarum habentia conſequi: &
primum dimittere,& aliud conſequi; nec indi
get alia licentia. Vnde cum iſte legitimatus
ſit ad quaſcunque dignitates habilitatus, &
ad quæcunque beneficia, & omnes actus, etiā
maiores, ēt ſi ſpecialē requirerent mentionē;
cum actus † legitimus ſit etiā prouiſio benefi-
cij. Caſſad.de præbeu.deciſ.15.n.3.Imò ad Epi-
ſco-

Digitized by Google

44 ſcopatum eligi poterit: quia † connumeratur
inter actus maiores ca.Dilectus filius. de con-
ceſ.præben.Illuſtriſs. Paleot.in d.trac.de noth.
& ſpur. c. 57.num 6.vbi dicit,quod Epiſcopus
45 † eſt ſummus gradus honoris: & quod omnia
conſequitur quæ ad actus legitimos pertinẽt.
vt eſt electio.c.In electionib⁹.de elec.in.6 & re
fert Gl in ca:Actus legitimi. de regul.iur.eod.
lib.6.vbi notat Din.& Cagnol.in l. Actus legi-
46 timi.ff.eod.tit.nam ei ſunt† ſublati omnes de-
fectus.vt ait Alciat.in conſ.7.num.8. in 1.libr.
1.tomi.& in conſ.42.num.11.tom.3.lib.9. & in
conſ.34.nume.8.1.tom.1.lib.vbi dicit, maximè
indubitatum eſſe, quando legitimatus ſit re-
ſtitutus ad dignitates,& honores & in caſu no
ſtro non ſolum fuit ad dignitates, ſed ad ele-
ctiones,& actus etiam maiores reſtitutus.Vn-
47 de cum poſsit † ad omnes actus ſpirituales p
Papam habilitari.Hoſtien.in ſumm. tit. qui fil.
ſint legit.in verbo,Qualiter,& à quo.num. 12.
dicendum eſt iſtum legitimatum poſſe in Præ-
48 latum eligi,non obſtante quod Prælatus† eſſe
debeat legitimè natus.cap.Cum in cunctis.de
49 elect. nam ad formam † huiuſmodi legitima-
tionis poteſt eligi;ſicut tradunt Doct. in c.Cũ
50 Vitonienſis. eod. tit. de elect. quia † habetur
pro legitimo, vt ſupra probatum eſt. & ſequi-
tur Cald.in conſ.1.de fil.præſb. nume.3. Mand.
de ſignat.grat. tit. de diſpenſ.ad beneſ. in Ec-
cleſ.in qua pat.ver.Ne quis decipiatur.ad finẽ.
& Ioan.Vanq.in c.Si is cum quo.de fil.præſb.in
6.verſ.Sed ratio decidendi: vbi dicit quod le-
51 gitimato† vitium in toto eſt ſublatum: & idẽ
notat Hoſtien.in ſumm.eiuſdem tituli. in ver-
bo,Qualiter,& à quo.num.14.qui tenet contra
Goffred.in ſumm.qui fil.ſint legitimi,qui dice-
bat legitimatum ad dignitates,non eſſe habi-
litatum ad Epiſcopatum:nam Hoſtien. cõtra-
rium tenet,dicens quod qui ſimpliciter, & in-
definitè eſt legitimatus cum ſit perinde ac ſi
de legitimo matrimonio ab initio eſſet natus,
52 poteſt in Epiſcopum eligi. quia lex† viua mul
tò fortius peragit quàm mortua.ca. Tanta.qui
fil.ſint legit.ſed Goffred.loquitur de legitima-
53 tò ad certam dignitatem.legitimatio† illa eſt
odioſa & non extenditur; ſicut loquitur Illu-
ſtriſs. Paleott⁹ in d.ca.57.quia tũc legitimatio
illa non amplectitur Epiſcopatum quia,habe-
tur pro diſpenſatione:quod colligitur ex alle-
gatis ab ipſo,ſicut loquitur Fran.in d.c.1.de fil.
præſb. in 4. notab. & Bertach.in tit. de Epiſc.
lib.2.num.81.qui loquuntur in diſpenſato,ſicut
loquitur ſumm.Armil. in verbo, Legitimatus.
54 num.8.quia legitimatio† ad aliquos actus par-
ticulares habetur pro diſpenſatione. vt notat
Iaſ.& Paul.de Caſt.in l.Sed ſi hac.§. Patronum,
il 2.ille num.6.& iſte num.4 ff.de in ius vocan.
ſecus autem quando quis, (vt in caſu noſtro)
55 ſit ſimpliciter† legitimatus,& reſtitutus,ac ſi
de legitimo matrimonio eſſet procreatus,quia
is poterit etiam in Epiſcopum eligi; vt ſcribit
Hoſtien.in loco allegato, & ſequitur Sylueſt.
in ſum.in verbo,Legitimatus nu.12.verſi. Ter-
tio legitimatus & Innoc.in d.c. Per venerabi-
lem.num.3.& Gemin.in c.Lege. 10.diſtin.nu.5.
56 vbi dicit,quod reſtitutus† famæ deſcendente
à crimine patris per Imperatorem,poteſt etiã
admitti ad honorem Eccleſiaſticum. qđ etiam
ſequitur in c 2.de fil præſb.num.3 in 6. dicens
57 quod qui † ex toto fuit reſtitutus, poterit in
Epiſcopum eligi. quod dignoſcitur à traditis
per Iaſ.in l.Hac conſultiſsima. § Ex imperfe-
cto.num.2.C.de teſtam.dum loquitur quod le-
gitimatus dicitur verè legitimus, & non per
58 fictionem.Nam lex† loquens per verba fictio-
nis in actu dependente à lege,dicitur verè fa-
cere,& non fictè.& Bero.in quæſt.38. nu 2. di-
59 cit,quod in† his, quæ ſunt iuris, Princeps di-
citur verè facere, & non fictè. Id quod tradit
Rebuff.in 3.libr.conſtitu.Regni,in præfatione.
num.38.& in iſta opinione concurrit Ant.Ro-
ſel.in trac.de legitim.in 2.libel.in Rubrica Le-
gitimationis effectus.nu.9. vbi dicit, quod qui
60 eſt legitimatus† in vitium matrimonij,eſt ve-
rè legitimatus,habito etiam reſpectu ad tem-
pus natiuitatis; & ſi eſt reſtitutus ad primę-
ua iura, non diſponendo de matrimonio,ſed
tantum prolem legitimando; tunc eſt verè le-
gitimus habito reſpectu ad tempus legitima-
tionis citra,& fictè ſupra ad tempus natiuita-
tis. Imò proſequendo materiam ad nume. 20.
concludit quod ſiue ſit habilitatus in radice
61 matrimonij,ſiue non,legitimatio† trahitur re
62 tro. per l.2. ff.de natal.reſtituen. Papa † enim
circa ea,quæ ſunt iuris poſitiui, reuocat ea,vt
ex tñe.ad Gl.in Clem.1.in verbo, Pro infectis:
de immun. Eccl. quam dicit notabilem Ancar.
63 in conſ.409.nu.5.Nam Papa † habet latas ha-
benas,& poteſt diſpenſare etiam ſuper incon-
tinentia Sacerdotum.Gl.in cap. De illo.32.di-
ſtin & habet plenitudinem poteſtatis.c Cun-
cta per mundum 9.quæſtio. 4. Borgaſ. de irre-
gul.& diſpenſ.in 3. part.in Rubrica de diſpen.
Pap. Vnde cum lex poſitiua ſit illa, quæ facit
illegitimos inhabiles,Papa, & Imperator, qui
ſunt ſupra ius, poſſunt illam tollere, & legiti-
matum ad primæua iura reſtituere, ita quod
poſsit ad quoſcunq; actus legitimos, & ma-
64 iores aſſumi, & eligi: nam actus † legitimus
eſt electio. vt aiunt Doct. in cap. Vt circa. in
verbo, Eligere. de elect. in 6. Imò Imperator
65 ipſe† poteſt, etiam in Terris Eccleſiæ legiti-
mare, ſicut qui ab eo habet auctoritatem. vt
ex communi tradit Caputaq. ita tenuiſſe Ro-
tam.vt in deciſ.74.75.& 76.in 2 lib.& quotieſ-
66 cunq;habilitat† legitimũ ad primęua iura na-
turæ,non habens rationem ad matrimonium;
intelligitur ad omnia reſtitutus. Gab. in ſuis
concluſionibus. de legitim.concl.3.nu. 20.Vn-
de cum is, de quo verba facimus, ſit ad omnia

67 reſtitutus,poterit † etiam vigore legitimatio
nis Imperialis habere beneficia. Gemin. in d.
c.Lege.10.diſtin. & c.2.de fil. præſb. in 6. ad ꝙ
ſumma ratio ſuadet quia ſi eſt ad primæua iu-
ra reſtitutus,& habilitatus,vti verè legitimus,
in conſequentiam, per ſupra allegata, debet
admitti ad ea omnia, ad quæ admittitur legi-
timus ; & quantò magis cum ſit legitimatus à
Papa, & habilitatus ad quæcunque beneficia,
ad quaſcunq; dignitates,& actus legitimos;et
68 per viam electionis. Quæ verba † vniuerſalia
comprehendunt omnes caſus, etiam ſi requi-
rant ſpecialem mẽtionem; vt tenuit Rota per
eundem Seraph. deciſ. 368. in 1. parte diuerſ.
nouiſſ. nu.5. & 6. ex mente Aim.Crau.in conſ.
294 & aliorum in Dec.allegatorum Et ibidem
num.12 deciſum fuiſſe conſtat; quod clauſula
in legitimatione poſita,quod legitimatus ha-
beatur ac ſi de legitimo matrimonio natus, &
procreatus eſſet, & in omnibus, & per omnia
habeatur, vt verè legitimus &c, operatur, ut
legitimatus ſit,& de eo iudicandum ſit, vti de
69 vero legitimo. vnde ſi legitimè † natus admit
teretur ad curata beneficia, & Epiſcopalem
dignitatem; iſte legitimatus etiam admitti
deberet, argumento tex.in c. Cum illis.§.1.de
præb.in 6.& tradit Stafil.de Grat.expect.§.Se-
cũda forma.in fin.1. par.& tãto magis admitti
debet ad Canonicatus in cathedrali,in quibus
70 † non cadit electio,Bellem,deciſ.69.circa me-
71 dium. ille enim, qui † natalibus eſt reſtitutus
poteſt aſſumi ad quemcunque gradum, etiam
ampliſſimum;per d.c.Per venerabilem.qui fil.
ſint legit. & c. fin.56. diſtin. & vt vr tenuit Il-
luſtriſs.Paleottus in d.c.57.nu.3. ad finem. de
Noth. & Spur. & ita concludendum eſt legiti-
matũ,de quo tractatur,habilem eſſe ad Cano-
nicatum,& beneficia curata.& ad quaſcunque
dignitates,& ad ſacros ordines,

Nec obſtat.c. Cum in cunctis. de elect. vbi
requiritur quod eligẽdus in Epiſcopum ſit de
legitimo matrimonio natus, ad quem honorẽ
nõ admittitur filius ſacerdotis.c.1.de fil.preſb,
neq; ad aliam dignitatem, aut curarum bene-
ficium. c. fin. eod, tit. quia primò reſpondetur
72 quod cũ illud ſit ius poſitiuum,Papa,† vt ſupra
probatum eſt,poteſt illud tollere.Secũdò,& in
73 ſpecie,omne † quod vult in beneficijs,& per-
ſonis ordinandis facit.c. Quantò,de transl. E-
piſc. & faciunt notata per Ioan. Lup. de ma-
trim. & legitim.in 2.part.verſ.Nec obſtant. &
Roſſel. de conc. in quæſt. Pontifex Maximus,
74 num.4. Tertiò reſpondetur † quod c.Cum in
cunctis,& c.1,de fil. præſb. verificantur etiã in
caſu ficto. vt habetur in c. Innotuit. & ibi Gl.
in verbo,Coniugata de elect,& in c.Tanta.qui
fil ſint legit & d.c.Per venerabilem: nam etiã
legitimatus per ſubſequens matrimonium,nõ
eſt natus de legitimo matrimonio,neque filius
75 naturalis legitimatus; ſed ſolum † reſtitutus
ad primæua iura;& tamen poteſt eligi in Epi-
ſcopum.d c.Cum Vitonienſis. & ibi Gl.parua.
quam ſequitur ibi Abb.& Roſſel. in d.tract.de
Concil.in quæſt. Pontifici Maximo,quæ ſint re
ſeruata.nu.21. & Præpoſ. in d. c.Per venerabi-
lem.num.76. & eſt commune dictum ſecundũ
Sonc. in l.Gallus §.Si eius.verſ.3. eſt caſus. de
lib.& poſthu.per auth,qui.mod.nat offic.ſui.§.
Reliqui. & ſic patet quod illa diſpoſitio veri-
76 ficatur etiam in caſu ficto:prout quiſquis † il-
legitimus per ingreſsũ religionis, habilitatur
ad ordines ſuſcipiendos.c. 1. 56. diſtinct. quia
aboletur ei omnis macula, ſi quæ ei fuerat an-
te.auth. de monac, in princ. non aliter quàm
ſi fuiſſet ad primæua iura reſtitutus: Bal. in 1.
lect.num.25.l.1.C.de Sacroſ.Eccl. & tamen na-
tus eſt illegitimus,quod lex poſitiua tollerat:
77 ergo lex † viua omnem defectum tollit, & fa-
cit de illegitimo legitimum. & in d.caſu fictio
78 † habet effectum veritatis.l. Leges,& conſti-
tutiones c. de leg.Card.in Clem. Quod circa.
num.18. de elect, Bar. in d.l.Si is,qui pro em-
ptore.ff.de vſucap. & cum iſtud in iure com-
muni ſit cautum; non requiritur alia diſpenſa-
tio particularis.Bar.in l.1.ff ad municip.in fin.

Neque obſtant allegata de imperiali legiti
matione, quia paucis tolluntur ex adductis à
Crot.in conſ.325 per totum, in 3. volum. & in
conſ.360.eod.vol. & per Rot,Rom. per Capu-
taq. in 2.par,deciſ 146,147. & 148. vbi fuit cõ-
79 cluſum,quod patre petente poteſt † filius le-
gitimari ab Imperatore in terris Eccleſiæ,etiã
ſi ſit filius ſacerdotis. Sed quicquid ſit, obie-
ctio non habet locum in caſu noſtro,vbi adeſt
legitimatio Papalis,

Nec obſtant adducta pro opinione, quod
ſpurius vti odibilis non poſſit legitimari, ſed
ſolum diſpenſari: quia contraria opinio eſt ve
80 rior:nam Princeps † reſtituendo ſpurium in
omnibus,ac ſi natus ſit de legitimo matrimo-
nio,dicitur verè,& propriè legitimatus. quod
copioſè probat Couuar. in d.tract.ſponſ. in 2.
part.c.8 § 8.num.4,verſ Ex eadem plumbini.ꝙ
maximè procedit in legitimato. & reſtituto à
81 Papa,qui reſpectu † Eccleſiarum, & bonorum
ſpiritualium, eſt abſolutus dominus: vt ſupra
fuit probatum.& notat Rot,per Seraph.deciſ.
151.in 1.vol.diuerſ.nouiſſ. vbi dicitur quod li-
82 cet Eccleſia † ſit mater pudicitiæ,& ſic habeat
83 odibiles illegitimos:Papa † delet omnem ma-
84 culam, Præterea legitimatio † poteſt fieri plu-
ribus modis, vt ſupra probatum eſt; ex nota-
tis ab Ant.Roſſel.quia non eſt ſemper neceſſa-
rium diſponere ſuper matrimonio;cum legiti-
85 matio † ſit etiam vera,& propria,reſtituendo
illegitimum primæuo iuri: vt refutando con-
traria concludit Rol.à Vall. in conſ.61. à num.
50. ad finem. vol.1. & in conſ.96.num. 26. in 3.
vol. & in conſ. 12.num.29. in 4.vol.vbi conſul-
uit in caſu ſimili noſtro,vnde cum legitimatio
iſta

iſta ſit verè,& propriè reſtitutiua natalium;v-
86 ti fauorabilis † extenditur ad quoſcunque a-
ctus vt tradũt doct,in l.Imperialis.C.de nupt.
& in l.fin.C.de conſtitu.prin. Anchar. in conſ.
225. Videtur prima facie dicendum. & loqui-
tur de ſpurio legitimato. Quare admitti de-
bet ad omnes honores, & dignitates, ſicut le-
gitimè natus,& maximè quia in his,de quibus
87 agimus,nulli † ſit præiudicium : & iſta eſt ve-
ra,& germana opinio,& communiter approba
ta,vt refert. Bonil.de Curtil.in tract.de nobi-
lit.num.22. ex quibus tolluntur omnia ex ad-
uerſo allegata,& remanet firma cõcluſio quod
iſte legitimatus auctoritate Pontificia, & Im-
periali, eſt verè legitimus, & habilis ad bene-
ficia omnia, & dignitates, etiam Epiſcopales.
Et tit.de fil.preſbit. & alia in contrarium;ha-
88 bent † locum in diſpenſato; non autem in le-
gitimato. quod in ſpecie notat Couuar. in ſu-
prà allegato loco;num.5.verſ. Hinc dicendum
erit.& ſentit.Anchar. in c.1.nu.3.de fil. præſb.
in 6. verſ.Quæro. dicens, quod aut Papa legi-
89 timat,aut diſpenſat;ſi legitimat,†& habilitat
ad omnes dignitates; omnes poterit habere,
& omnia beneficia,etiam curata.Nam quando
Papa concedit alicui facultatem conferendi
beneficia; intelligitur etiam de curatis; quia
90 in his,quæ† non concernunt niſi concedentis
præiudicium,ceſſat ambitio; & gratia latè in-
terpretatur. Felin. qui multa allegat in c.Po-
ſtulaſti.num.11.verſ Si autem nemini preiudi-
cat. de reſcript.Caſſad.de conceſſ.præben.de-
ciſ.10.num.6.Card. in Clem.1,nu.6.de renunt,
Mill.in reper.in verbo, priuilegium Principis.
num.38 & tantò magis hoc procedit in iſto ca
ſu,vbi in legitimatione dictum eſt, quòd habi
91 lis ſit ad quæcunque beneficia: quæ † verborũ
generalitas, vt ſupra extitit probatum, com-
præhendit curata, canonicatus, & dignitates
Eccleſiaſticas. & ſequitur Ioan. Andr. in add,
ad ſpecul.tit.de fil.præſb. & ſũmè notat Gom,
in reg.de trien.poſſ.quæſt.2.dicens ita Rotam
tenere. & idem Borgaſ. in loco pro contrarijs
adducto.num.25. ibi,Secus ſi eſt ampla.Et ap-
92 pellatione † beneficiorum, veniunt præbẽdæ,
& alia beneficia.c.Tua nobis.de verb.ſignif.Ol
dr.in conſ.215.Puncta breuia.Card.in Clem.1.
in 4. quæſt. de ſupplen. neglig. prælat. & ibi
Imol.num.17. & hic maximè procedit,vbi ne-
dum de beneficijs eſt facta mentio, ſed de di-
93 gnitatibus.Nam cui† licet quod eſt plus,licet
etiam quod eſt minus.c. Cui licet. de reg. iur.
in 6.& maxime in fauorabilibus, vt eſt in legi-
timatione,vt ſupra fuit demonſtratum.Imò di
94 cit Bellem.deciſ.293. quod qui eſt†diſpenſa-
tus ad dignitates, poteſt beneficium curatum
habere,& in cathedralibus eligi.

Neque obſtat quod de iure diuino ſpurius
ſit prohibitus ingredi Eccleſiam,vt in Drute-
ronomio:quia ſecundum legem antiqui teſta-
menti nemo poterat eſſe ſacerdos,niſi eſſet de
95 tribu Leui:ſed de lege†euangelica nemo eij-
citur: quia Dominus noſter Ieſus Chriſtus in
Ioan. c. 6. dixit. Neminem ad me venientem
eijciam foras. & ad hoc Borgaſ. in d. tit. de fil.
præſb, poſt prin.in 5 part.de irregul.& diſpẽſ.
96 multa allegat, vnde poſt aduentum † Chriſti
Domini, remanſit ſolum ius poſitiuum, quod
Papa tollere poteſt, vt ſupra.

Nec obſtat regula Cancellariæ,in qua vide-
tur ſublata facultas Epiſcopis conceſſa ſuper
defectu natalium:quia. Primò,reſpõdeo quod
97 regula† illa loquitur de diſpenſatione;vt ſci-
licet Epiſcopi non poſsint diſpenſare in d.ca-
ſu. Sed non habet locum in legitimatione, de
qua non loquitur, & cum ſit ſtilus, & quoddã
impedimentum contra ius commune;tollitur
98 † per indultum conceſſum. Caputaq. deciſ.
99 214.num.7.in 2. part.nec † ligat Papam: vt iſ-
dem Caput. tradit in deciſ. 41. in 3. part. ne-
que ſucceſſorem. Boer. de poteſt. legat. à La-
ter. num.86.& in ſimili not.Caſſad. de priuil.
100 deciſ.3. num. 2. & ſic regula illa † emanata à
Paulo III. non præiudicat priuilegijs, à Leo-
ne Decimo prædeceſſore cõceſsis. Caputaq.
in deciſ.35. in 2. parte:ſed in caſu, in quo lo-
101 quitur,debet intelligi,quod reuocat† facul-
tates per ipſum conceſſas. Et quod per d re-
gulam nõ ſit derogatum priuilegio illius,qui
in præſenti caſu legitimauit; probo duobus
102 fundamentis. Primò quia derogatio † facul-
tatis diſpenſandi ſuper defectu natalium,nõ
extẽditur ad legitimationẽ. Ad ea, quæ not.
Put. deciſ.211,in 1. libro.Secũdò qa ẽt ſi ex-
tenderetur ad legitimationem; non deroga-
103 ret† huiuſmodi priuilegio conceſſo ex certa
ſcientia. & ob merita quia habet trãſitum in
vim contractus, & durat etiam mortuo Prin-
cipe concedente. Aſſ. deciſ. 28.& ſentit Caſ-
ſad. in d.deciſ. 10.de conceſſ.præb. num. 6. &
faciunt notata per Mill. in ſuo repert. in ver-
bo, Priuilegium, verſ. vltimo. dum ait quod
104 priuilegio† alteri conceſſo, numquam dero-
gatur per legem generalẽ, niſi de eo fiat ex-
preſſa mentio:& idem tenuit Rebuſ. in prat,
benefic. in 2.part. tit.de Grat. ratio.congru,
105 Neque derogat†priuilegio inſerto in corpo-
re iuris:ſicut affirmat Roman. in conſ.498.n.
15. prout eſt in caſu noſtro, dum Papa infra-
ſcripta conceſsit videlicet.

Ac omnia,& ſingula premiſſa,& circa ea,vel
aliquid eorum quæ feceritis, prout à nobis,
& ſucceſſoribus noſtris ex certa ſcientia, &
motu proprio, & plenitudine poteſtatis ſimi
libus, ex tunc,prout ex ea die,rata,grata,va-
lida, firma, & perpetua eſſe,& inuiolabiliter
omni, & quacunque exceptione tam iuris q̃
facti remota, Pontificiam firmitatẽ obtinere
voluit, & cenſuit; ac huiuſmodi conceſsio-
nes,indultum, vel priuilegium, per aliquam
reuo-

Digitized by Google

reuocationem,annullationem,vel ſuſpenſionem ſimilium priuilegiorum,generalem, vel ſpecialem noſtram,vel ſucceſſorũ noſtrorum nullatenus reuocatũ,annullatum, vel ſuſpēſum cēſeri,ſed perinde,ac ſi in corpore iuris clauſum,& inter cõſtitutiones conceſſum eſſet,haberi volumus.

Et ſtantibus etiam clauſulis derogatorijs in priuilegio inſertis,derogatum cēſetur nedum. d. regulæ(quando loqueretur etiam de legitimatione) & ſtilo, ſed cuicunq; decreto; etiam requirenti ſpecialem derogatio-
106 nem:quia etiam quando debet† fieri ſpecialis derogatio, ſufficit eam fieri in ſpecie, licet non fiat in indiuiduo, vt probat Cumau. in allegato conſil.168.in fin. & Staſil. de grat. expect.§.Poſt hæc.num.15.16.& 17.& Decian. in reſpon.40.num. 12. & 13.in 3.vol.Præterea in caſibus vbi procedunt regulæ, non habent
107 † locum, nec conſtituunt diſpoſitionem, niſi in his,quæ non concernunt auctoritatem ordinariorum.Caputaq.deciſ.43.in 3. part.neq;
108 ligant † extra Curiam Romanam, niſi ſint à Cancellaria extractæ, & apud acta productæ:
109 quæ quando dantur† extra Curiam,requirũt ſupplicationem Summo Pontifici, & dantur ſub plumbo. Sarnen. in proœm. regul. quæſt. 2.propè finem.& prædicta faciunt ad reſpooſionem eorum, quæ ſunt dicta de ſtilo: nam Borgaſ. & Rota allegata loquuntur in caſibus
110 diſpenſationum:nec ſtilus † ligat manus Papæ, neq; operatur derogationem priuilegiorum à Papa prædeceſſore cõceſſorum.ad not. per Staſil.de grat.expect. §.Poſt hæc. nom.12. 13.& 14.in 1.part.per text.in d. c.Innotuit.de elect. Quare remanet concluſio quod d. legitimatus non ſit amplius illegitimus,ſed legitimus, & quod conſequatur omnia iura legitimorum.Paul.de Caſt.in conſi.30.ſuper puncto iſto,num.3.& 4.in 1.vol. ſecundum nouam impreſsionem, qui licet loquatur in caſu diſpenſationis, concludit quod ſi tollatur impedimentum illegitimitatis, habetur pro legitimo,& quantò magis legitimatus,& habilitatus ad quæcunq; beneficia,& omnes actus legitimos, & dignitates. Et etiam per duas legitimationes:Curt.Iun,in allegato cõſ.221.
111 in fin.nam vna† legitimatio dat robur alteri, vt ait Decian.in d.reſponſ.42.num.20.vol.1.& & faciunt tradita per Alex.in d.conſ.2.à 0ũ. 22.ad finem.vol.1.& ita vt ſupra dico,& concludo:Saluo tamē meliori iudicio,Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CIV.

Hoſpitale qoando habeatur pro loco religioſo.

SVMMARIVM.

1 *Locus dicitur religioſus, quando habet Eccleſiam cum altare,campanile, & campanam.*
2 *Locus profanus,ſeu laicalis non eſt ſuppoſitus ſolutioni decimarum.*
3 *Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus.*
4 *Hoſpitalia ſecularia non dantur in titulum clericis. & num.6.*
5 *Hoſpitale religioſum poteſt conferri clericis.*
7 *Hoſpitale ſi ēſt tanquam acceſſorium Eccleſia,dicitur religioſum.*
8 *Clerici tenentur ad hoſpitalitatem.*
9 *Iuſpatronatus non cadit in profano.*
10 *Actus qui obſeruantur in capitẽda poſſeſſione per clericos loci religioſi,denotant eſſe religioſum.*

Deus in adiutorium meum intende.

FACTI SPECIES.

Dubitatur an hoſpitale S. Zeuonis ſit Eccleſiaſticum, vel laicale? & an poſſit conferri clericis ſecularibus, vel noo?

SEntentia mea (ſine præiudio veritatis)locus eſt religioſus;habet
1 † enim de per ſe Eccleſiam, & Altare, Campanile, & Campanã ad populum conuocandum; in eaq; celebrantur diuina omnibus diebus feſtiuis interueniente populo:quæ omnia demonſtrant locum religioſum: ſicut probat Ioãn.de Selu.in tract.de benef.in 1. part.q. 7.num.7.& tradit Felin.in c.De quarta.de præſcript.col.4.Declarat.1.& 2.& Pet. de Vbal.in tract.de Canon.Epiſc.num.19.& Gig. de penſ. quæſt.86.Quod etiam confirmatur. quia reperitur in taxa ad ſoluendam decimam, & quod
2 multæ fuerunt factę ſolutiones: nam ſi eſſet † locus profanus,ſeu laicalis; non eſſet ſuppoſitus ad decimarum ſolutionem.Gl. 1. in Clem. 2.de decim.& ibi Imol.num.4.& eſt expreſſum in extrauag.Bonif. VIII.de decim.in prin. & pro indubitato eſt,cum ſæpè fuerit collatum Clericis,vt beneficium:& præcipuè cõſtat per vltimũ ſtatum,in quo vacauit per mortē quondam Reuer.Bernardini,cui fuerat collatum; &
3 in beneficialibus† attēditur vltimus ſtatus.ca. Cum beneficio. de præben. in 6. Rot. de præben.deciſ.2.aliàs 32.num.1.in nouiſſ.ſed hoſpi-
4 talia† ſecularia non dantur in titulum clericis:vt per Clem.Quia cõtingit.§. Vt autem.de relig.dom.ergo locus eſt religioſus; & poterit
5 † conferri vt beneficium Clericis.Gl.in Clem. Per litteras. in verbo, Eccleſias. de præben.& ibi Imol.num.15. verſi. Deinde quæro. & Card. eod.tit.q.16.

Neq; huic obſtat. d. Clem. Quia contingit. §.Vt autem.qnia,vt ait Imol.vbi ſupra. prohi-
6 bet ſolum hoſpitale† dari in titulum, quando ſit profanũ,& ſit principale,& eius oratorium

ſit

ſit ei tanquam acceſſorium. ſecus autem quã-
7 dò Eccleſia † ſit principalis, vt eſt iſto caſu, &
hoſpitale eſt tanquam acceſſorium: quod ta-
men etiam poteſt ſuſtineri non eſſe; quia non
conſtat fuiſſe aliquo tempore ad vſum paupe
rum, ſed ſolum, per duas vices, etiam ex neceſ
ſitate, ꝙ aliqui peregrini in ſtabulo domus.
d. loci hoſpitati fuerunt; quod potuit eſſe ex
8 debito clericorum, qui etiam tenentur † ad
hoſpitalitatem, c. fin. 16. quæſt. 1. Vnde iſtud
non poteſt eſſe argumẽtum validum Imò pro
contrario conſtat quod fructus d. hoſpitalis
conducti ſemper fuerunt in ciuitate ad domũ
Rectorum; & præcipuè iſtius vltimi rectoris
qui fructus per 20. annos poſſedit; præterquã
quod conſtat etiam ante d. R. Bernardinum
per multa tempora fuiſſe collatum in quendã
R. Chriſtophorum. & R. Vincentinm de Con-
tis; cum tamen fructus hoſpitalis, ſi illius ge-
neris fuiſſet, debuiſſent remanere ad benefi-
cium peregrinorum. d Clem. Quia contingit.
in prin. ergo apparet quod etiam à principio
fuit inſtitutum religioſum, & non profanum,
Vlterius cum ſit de Iurepatronatus familię de
Contis; conſtat eſſe hoſpitale, religioſum, &
non profanum; etiam quando propriè eſſet ho
9 ſpitale. nam iuſpatronatus † non cadit in pro-
fano: vt tradit Abb. in quæſt. 3. incipit. Sem-
pronius num. 14. verſ. Et aduertendum. & Fe-
lin. in d. c. de quarta. n. 5. Grat. reſpõ. 142. n. 10.
lib. 2. & patet ex definitione Iuriſpatronatus.
vt ex Gofred & Hoſtien. in ſum. de iurepat. &
Paul. de Citad. eod. tractat. in 1. quæſt. Et cũ
clerici, quibus collatum fuit, in capienda poſ-
10 ſeſſione † actus geſſerint ſolitos ad capiendã
poſſeſſionem beneficiorum, conſtat quod lo-
cus eſt religioſus. nam in ea capienda, portas
Eccleſiæ aperuerunt, & clauſerunt; cornuaq;
altaris deoſculauerunt; & campanam pulſaue
runt; quæ omnia ſunt ſigna loci Eccleſiaſtici,
vt notat Cald. in conſ. 4. de relig. dom & Felin.
in d. c. De quarta. in 1. & 2. declarat, ex quibus
redditur indubita concluſio, quod locus ſit re
ligioſus, & ita ego teneo, Saluo &c. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM CV.

Cenſu facto ea conditione, ſi deficiat in ſolutio-
ne cenſus, poſſit haberi poſſeſſio 4 partis
Caſtri, ſuper quo factus eſt cenſus.
an veniat iuriſdictio?

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio comprehenditur ſub appellatione Ca-
ſtri, & bonorum.*
2 *Iuriſdictio venit etiam ſub appellatione territorij.*
3 *Caſtro conceſſo, & territorio, eſt etiam conceſſa
iuriſdictio.*
4 *Præſcripto caſtro, eſt etiam præſcripta iuriſdictio.*
5 *Conceſſo Caſtro cum redditibus quibuſcunq; ve-
niunt omnia inde prouenientia.*
6 *Verba vniuerſalia, quò ad iuriſdictionem, com-
præhendunt pœnas impoſitas reis.*
7 *Pœnæ damni dati, & aliæ condemnationes proue
niunt a iuriſdictione.*
8 *Caſtro in dotem dato, intelliguntur etiam condem
nationes ab eo prouenientes.*
9 *Omne quod intereſt, venit ſub generalitate ver-
borum in iuriſdictione.*
10 *Conſtitutum amplectitur omne, quod conſtituens
poſſidebat.*
11 *Duplex eſt iuriſdictio; altera cohæret perſonæ;
altera rei, & iſta venit in quacumque conceſ-
ſione.*
12 *Habens caſtrum pignori, poteſt punire vaſallos
pro maleficijs.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

COnſtitutus eſt cẽſus ſuper caſtro
quodam, & omnibus illius caſtri,
& ſingulis fructibus. redditibus,
& prouentibus quibuſcunq; ad-
dito pacto, quod ſi deficiat in ſo-
lutione cenſus, poſſit haberi re-
greſſus ſine miniſterio alicuius Iudicis, & ca-
pi, & teneri poſſeſſio quartæ partis. d. Caſtri,
& territorij. Modo vertitur in dubium, An ve-
niat etiam iuriſdictio?

Affirmatiuè (ni fallor) concludi poteſt nã
1 appellatione † caſtri venit vniuerſitas, & iuriſ-
dictio, etiam ſi de ea nulla ſit facta mentio;
quia etiam appellatione bonorũ venit: vt no-
tat. Natt in conſ. 405. per totum, & in conſ.
2 435. num. 12 & 13. lib. 2. ſicut appellatione †
territorij venit etiam iuriſdictio. l. Si pupil-
lus. § Territorium. ff de verb. ſignif. Felin. in
c. Rodulphus. de reſcrip. Quare ſi iuriſdictio
venit ſub appellatione cuiuſque prędictorum,
quantò magis cum omnia ſint ſimul iuncta?
3 Vnde conceſſa † 4. parte Caſtri, & territorij,
intelligitur etiam conceſſa iuriſdictio. Alex.
in l. 3. poſt principium. ff. de acquir. poſſeſ vbi
4 num. 26. multa allegat. & ſic præſcripto † Ca-
ſtro cẽſetur etiam præſcripta iuriſdictio. Bar.
in l. ſi aliena. §. 1. ff. de vſucap. Iaſ. in l. 1. num.
13. verſ. Secũda vtilitas. ff. de iuriſd. omn. Iud.

Et tantò magis in iſto caſu, vbi cenſus fuit
conſtitutus ſuper omnibus, & ſingulis territo-
rij redditibus, & prouentibus quibuſcunque,
5 quæ verba † compræhendunt omne commodũ
inde prouenieņs. Gl. in c. Generali. in verbo,
Redditus. de elect. in 6. & in c. Grandi. etiam
in verbo. Redditus de ſupl. negl. prælat. eod.
lib. l. Loci corpus. §. 1. ff. ſi ſeru. vend. Abb. in
cap.

cap. Solitæ. in vltimo notab. de maio. & obed.
6 & ſub dictorum † verborum appellatione cõ-
prehenduntur pœnæ Reis impoſitæ l. Mulcta-
rum. C. de mod. mulctan. nec non confiſcatio-
nes bonorum, & aliæ condemnationes delin-
quentium, & pœnæ damnorum datorum; quia
7 omnia † huiuſmodi ex iuriſdictione proueniũt,
vt in c. 1. quæ ſint regal. in extrauag. de vſib.
8 feud. & ſi d. Caſtrum † daretur in dotem; om-
nia iſta tanquam fructus dotis cederent lucro
mariti. Bar. in l. fin. ff. ſolut. mat. vbi Paul. de
Caſt. & Alex. tradunt ita communiter teneri,
& ad idem Bar. Iaſ. & Alex. in l. Diuortio. § Si
9 vir. ff. eod. tit. ſol. mat. ſub ſimilibus † enim ver
bis venit omne, & quodcunque intereſt. l. Loci
corpus. §. 1. ff. ſi ſeru. vend. Quare cum propter
non ſolutionem cenſus actum ſit quod deuol-
uatur 4. pars d. Caſtri, & territorij, cum om-
nibus fructibus, & prouentibus: pro qua parte
qui cenſum conſtituit poſsidere conſtituit, no
10 mine acceptantis nimirum † ſi eo modo, quo
ipſe poſsidebat, intelligitur ſe conſtituiſſe. iu-
xta communem; de qua per Bar. Alex. & alios;
in l. Quod meo. & in l. Interdum. ff. de acquir.
poſſeſ. & prædicta maximè procedunt in caſu
iſto, quia agitur de iuriſdictione, quæ cohæret
11 Caſtro. nam duplex † eſt iuriſdictio, altera quę
cohæret perſonæ, & altera rei; & quæ cohæret
rei, in quacunque conceſsione venit, vt notat
Bar. in l. Inter eos. ff. de acquir. rer. domin. &
Iacob. Mand. Alb. in conſ. 64. nu. 67. vnde ſub-
intrat doctrin. Paul. de Caſt. in l. Eleganter. §.
12 fin. ff. de pigno. actio. qui dicit quod qui † ha-
bet Caſtrum pignori poteſt punire vaſſallos
pro maleficijs. & ità vt ſupra iuris eſſe cẽſeo,
Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CVI.

Statuta laicorum non ligant clericos, neque quò
ad perſonas, neq; quò ad eorum bona.

SVMMARIVM.

1 *Statuta laicorum non ligant perſonas Eccleſia-
ſticas.*
2 *Laici nullam habent poteſtatem in clericos.*
3 *Forenſes ſubijciuntur ſtatutis in loco vbi contra-
hunt: & num. 11. & num. 14.*
4 *Statuta condere pendet à iuriſdictione.*
5 *Donationes ſine inſinuatione uſque ad 300. aureos
fieri poſſunt: & vſque ad 500. in operibus
pijs: & num. 17.*
6 *Voluntas hominis eſt ambulatoria vſque ad mor-
tem.*
7 *Teſtator non poteſt ſibi legem condere.*
8 *Teſtamentum pendet à voluntate cuiuſque.*
9 *Senex centum annorum non præſumitur delirare.*
10 *Statuta laicorum non pertinent ad clericos, niſi
in fauorabilibus.*
12 *Peccat qui æquiparat clericos forenſibus.*
13 *Laici ſtatuentes habent in forenſes iuriſdictionẽ
in potentia ſuper ſolemnitate actus.*
15 *Statuta contra libertatem Eccleſiæ non valent*
16 *Contra libertatem Eccleſiæ eſt, impedire clericos
vti priuilegijs; & iure communi.*
18 *Teſtamenta non ſunt fundata in ratione, ſed in
voluntate teſtatoris.*
19 *Voluntas teſtatoris habetur pro ratione.*
20 *Teſtamentum quando poſſit limitari per ſtatuta
laicorum.*
21 *Tollere liberam facultatem teſtandi, eſt magna
iniquitas.*
22 *Et maximè quando teſtator ſit ſanæ mentis.*
23 *Forenſes ſi transferunt domicilium ligantur à
ſtatutis loci.*
24 *Statuentes quando non habent iuriſdictionem in
actu, nec in potentia non ligant.*
25 *Statuta, etiam fauorabilia, annullando non com-
prehendunt clericos.*

Dominus mecum.

FACTI SPECIES.

STante ſtatuto laicorum, in quo donatio-
nes vltra ducentos aureos non valent
ſine inſinuatione; neque excedens an-
nos ſeptuaginta poteſt teſtari, ſine de-
creto iudicis. Quæritur An liget clericos, &
eorum bona?

Ego negatiuam teneo, ſalua ſemper verita-
1 te. Nam laici † non ſolum nullam habent iuri-
ſdictionem condendi ſtatuta tangentia Eccle
ſiaſticas perſonas, vel earum negotia, ſed om-
nino ſunt incapaces. c. Benè quidem. §. Cum-
que. 96. diſtin. c. Si diligenti. de for. comp. &
tradunt doct. in c. Eccleſia S. Mariæ. de conſt.
Nam maiores noſtri videntes res humanas nõ
poſſe ſine diuino auxilio rectè adminiſtrari,
voluerunt duo eſſe genera ciuium; alios, qui
pro rebus humanis peragendis eſſent. & hi
laici appellantur: alios verò pro rebus diui-
nis adminiſtrandis populo, & qui præces Deo
offerent, qui Eccleſiaſtici vocantur. Ex quo
duplici genere perſonarum, ſunt Eccleſiaſtici
præſtantiores: diuina enim ſunt præſtantiora
quàm humana: nimirum ſunt priuilegiati, &
nulli alteri ſubijciuntur, niſi Eccleſiaſticæ po-
2 teſtati; in eiſque laici † nullam habẽt poteſta-
tem: vt plenè probatur per Anchar. in conſil.
61. incipit. Iſta quæſtio. & Lap. alleg. 101. nu.
24. & Roch. de Curt. in tract. de conſuetud
num. 678. vnde reſtat firmiſsima concluſio q̃
laici nullam habent iuriſdictionem in perſo-
nas Eccleſiaſticas: ad quod multa poſſent al-
legari.
3 Neque militat ratio quod forenſes † quan-
doque ſubijciantur ſtatutis laicorum; vt pote,
ſi do-

ſi domicilium transferant in loco; vel contra-
hant; l.2.C. quemad. teſtam. aperian. & not.
Bar. in l.1.C. de ſum. trin. in 1. quæſt. nam il-
lud procedit, quia in eis extrema ſunt habilia:
ſed in clericis, nulla eſt habilitas, nec eorum
contractus ſubijciuntur ſtatutis laicorum: ſed
4 condere † ſtatuta dependet à iuriſdictione; vt
per doct. in l. Omnis populus. ff. de iuſtit. &
iur. & in c. Eccleſia. S. Mariæ. de conſtitu. Alex.
in conſ. 123. num. 13. vol. 4. ergo ſtatutum dan
do nouam formã donationibus, extra ius cõ-
5 mune, à quò conceditur ſine inſinuatione † poſ
ſe fieri donationes vſque ad 300. aureos. l. San
cimus. & l. penul. §. fin. C. de donat. Imò vſq;
ad 500. in operibus pijs. l. Illud. C. de Sac. San.
6 Eccl. & quò ad teſtamenta, voluntas † homi-
nis eſt ambulatoria vſque ad mortem. l. 4. ff. de
adim. leg. l. Cum hic ſtatus. §. Ait oratio. ff. de
don. int. vir. & vxo. In tantum quod neque ip-
7 ſe † poteſt ſibi legem condere. l. Si quis in prin.
8 teſtam. de leg. 3. & ibi Bar. & Teſtamentum †
pendet à voluntate cuiusque. l. 1. ff. de teſtam.
Nec quiſquam, licet ſenio confectus, impedi-
tur. l. Senium. C. qui teſtam. fac. poſſ. vbi Paul.
9 de Caſtr. num. 2. dixit, quod ſenex † non præ-
ſumitur delirare, licet ſit centum annorum.
Vnde cum ſtatutum diſponat extrà, imò con-
tra ius commune, non valet, ſeu non poteſt va
lere in clericis, qui non ſunt ſub iuriſdictione
laicorum]. Quare ſi dicamus ſtatuta prædicta
obſeruanda eſſe etiam contra perſonas Eccle
ſiaſticas: quis negabit iuriſdictionem laicorũ
exerceri in eas? cum ſtatuta huiuſmodi dent
nouam formam vltrà, imò contra formam à iu
re communi traditam; & per conſequens; quin
laici iuriſdictionem exerceant in Eccleſiaſti-
10 cos? & ſtatuta † laicorum non pertinent ad
eos: niſi in fauorabilibus. Gemin. in c. fin. verſ.
Quæro pone, de offic. deleg. in 6. Lap. in alle-
gata alleg. 101. num. 14. & 15. Dec. in c. Eccle-
ſia. S. Mariæ. num. 50. verſ. Non obſtat. de con-
ſtitut. Abb. etiam ibi, ad finem, & Alex. in cõſ.
210. num. 11. vol. 2.

Nec obſtat argumentum de forenſibus qui
11 tenentur † ſeruare ſtatuta loci, vbi contrahũt:
ex Accoramb. deciſ. 46. quia contrahendo vi-
dentur ſubijcere ſuos contractus formæ ſtatu-
torum loci: ſed illud nõ procedit quò ad per-
ſonas; quia cum ſint externi, & non habeant
ibi domicilium, non ligantur perſonæ ad eorũ
obſeruationem; quod in clericos non poteſt
12 habere locum: Imò qui vellet † huiuſmodi
rationem colorare in perſonis Eccleſiaſticis,
peccaret. Primò, quia æquiparat clericos forẽ
ſibus, qui penitus ſunt extranei & clerici ſunt
eiuſdem patriæ, & ſubeunt onera ſpiritualia
13 pro ſalute patriæ. Secundò quia laici † ſta-
tuentes habent iuriſdictionẽ in potentia con-
tra forenſes, qualiter extenditur generaliter
ſup ſolẽnitate actus. vt dicit Abb. in cõſ. 52. n. 4.

Quod dictum poſſet procedere in forenſibus,
14 qui † ratione contractus ſubeunt ſolemnitatẽ
ſtatuti; ſed nõ quadrat in Clerico. vt ipſe Abb.
refert ibi referendo ſe ad diſpoſitionem c. Cũ
Eccleſia S. Mariæ. & per eum dicta. & ſubintrat
doctrina ipſius Abb. in c. Quod Clerici. nu. 26.
de for. comp. vbi decidit iſtum caſum. Et lo-
quitur in caſu prædicto quando ſtatutum in-
ducit ſolemnitatem actus: & confirmat quod
15 non ligat Clericos & tantò magis ſi eſſet † cõ-
tra libertatem Eccleſiaſticam. Quia nihil va-
leret. auth. Caſſa. C. de Sacroſan. Eccleſ. c. No-
uerint. de ſent. excommu. & quandocunq; Lai-
ci intendant d. ſtatutum amplecti clericos, in-
16 dubitatè eſſet contra † libertatem Eccleſiæ,
quæ nedum inſurgit quando impediuntur fa-
cere ea, quæ ſibi competunt in priuilegijs cõ-
ceſsis; ſed etiam quando eis ſit reſtricta facul-
tas ea faciendi, quæ à iure communi ſunt con-
ceſſa. Alex. in conſ. 210. nume. 11. vol. 2. Alb. in
conſ. 8. nu. 3. & 4. Felin. qui plura adducit, in d.
c. Eccleſia. S. Mariæ. in 2. quæſt. principali. ſub
num. 69. verſic. expedita & Roch. de Curt. tit.
de conſuet. num. 456. in 3. caſu ſed in iſto caſu
17 donatio † ſine inſinuatione valet vſq; ad 300.
aureos, per ſupra allegata. & tradit Dec. in cõſ.
536. num. 14. & conſ. 239. num. 3. & latius in cõſ.
432. n. 17. & Iaſ. in cõſ. 51. n. 3. lib. 1. vbi de cõmu
ni. Vnde ſtatutum reſtringẽs ad 200. irritãdo,
quatenus non ſit inſinuata; quæ inſinuatio de
iure communi non eſt neceſſaria cum reſtrin-
gat libertatem vtendi iure communi, dicitur
contra libertatem: & per conſequens non va-
let, ſicut non valet, nec poteſt ligare clericos
ad aliquam conditionem obſeruandam in te-
ſtamentis, præter traditam à iure communi;
per ſuperius allegata, & maximè quia teſta-
18 menta † non in ratione ſunt fundata ſed in ſo-
la voluntate teſtatoris. l. Cum quidam. in fin.
19 C. de neceſſ. hæred. inſtit. & pro ratione † alle-
gamus ſolam voluntatem defuncti. vt ait Ang.
in l. 3. C. de inſtitut. & ſubſtit. & quamuis ſecũ-
20 dum aliquos factio † teſtamenti poſsit per ſta
tutũ limitari, & reſtringi. prout referunt Dec.
in conſ. 361. Omiſſa col. pen. verſic. Secundò
reſpondetur & Pariſ. in conſ. 16. col. 1. & ſeq. lib.
3. alij tamen, quos refert Iaſ. in l. Ex facto, num.
8. ff. de vulg. & pupil. qui ibidem num. 9. poſt-
quam retulit eos, & communem opinionem,
qui in contrarium tenent; dicentes quod
21 eſt magna † iniquitas auferre teſtanti liberam
facultatem; videtur concordare cum illis, qui
tenent ſtatuta valere: tamen fatetur quod non
22 valeant contra illos, qui † ſint ſanæ mẽtis: quia
tunc eſſet iniquum. vt ibi, num. 9. verſi. Ego te-
neo: ibi, Sed circumſpectis. & loquitur in Lai-
cis. Crot. conſ. 206. num. 6. vol. 2. & Pariſ. in con-
ſil. 40. volum. 3. vbi ſtatuta comprehendentia
perſonam, nõ valent cõtra religioſos. Sed non
refertur ad caſum noſtrũ: quia (vt ſupra proba

tum

.tum eſt) ſtatuta laicorum non operantur in
Clericos, quibus non poteſt infringi id, quod
eis à iure reperitur conceſſum.

Et argumentum de forenſibus non militat;
quia aut loquitur de illis, qui habent iuriſdi-
ctionem actu & ſtatuta ligāt ſubditos quò ad
perſonas, & quò ad ſolemnitates: aut habent
ſolum iuriſdictionem in potentia, velut in fo-
renſes; & tunc ſi potentia iuriſdictionis dedu-
citur ad actum quò ad perſonas, vt eſt quando
23 † forenſes transferunt domicilium; tunc ſtatu-
ta ligant etiam perſonas: ſecus autem quando
ſolum faciunt contractus: & tunc tantum con-
tractus ſubijciuntur: l. 2. C. quemad. teſt. aper.
Bar. in l. 1. C. de ſum. trinit. in 1. quæſt. & iſto ca
ſu procedit opin. Abb. in d. conſil. 52. Aut ſta-
24 tuentes † nullam habent iuriſdictionem, neq;
in actu, neq; in potentia; vt in Clericis, in qui-
bus, laici nullam poſſunt prætendere ſuperio-
ritatem: d. c. Benè quidem. § Cumq; 96. diſtin.
& d. cap Si diligenti. de for. comp. & tunc nul-
lo modo ſtatuta ligant eos, neq; quò ad per-
ſonas, neq; quò ad ſolemnitatem actus. nam
25 communiter eſt traditum, quod huiuſmodi †
ſtatuta etiam fauorabilia, ſi procedant annul-
lando, & irritando, non pertinent ad perſonas
Eccleſiaſticas: ſed ſolum ſi diſponant priuile-
giando. ita Gem. in c. fin. in prin. verſic. Quæro
pone. de offic. deleg. in 6 Dec. in d. ca. Eccleſia
S. Mariæ. num. 50. & Alex. in conſ. 210. num. 11.
volum. 2. Vnde nulla reſtat dubitatio quod hu-
iuſmodi ſtatuta non arctant Clericos ad ali-
quam reſtrictionem donationum, vel teſta-
mentorum. de quo latè Ioan. Lecirier. de pri-
mogenit. q. 23. 1. lib. nu. 8. & 9. vbi dicit, quod
Iudex Eccleſiaſticus poteſt petere, quod laici
declarent, ſimile ſtatutum nō ligare Clericos:
Præterea Clerici dicuntur ciues loci, vbi be-
neficia habent. Abb. in cap. Poſtulaſti. de for.
comp. & in c. Cum cauſſa. num. 4. de ſent. & re
iud. ergo non obſtat ſtatutum, nec militat ra-
tio forenſium. & ita dico, & teneo. Saluo &c.
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CVII.

Iuſpatronatus quando valeat.

SVMMARIVM.

1 *Capella iam erecta non recipit onus ex dotatione, niſi de conſenſu Ordinarij.*
2 *Conſenſus Ordinarij ad onus iniunctum capellæ, debet probari, & num. 15.*
3 *Res Sacra non recipit ſeruitutem.*
4 *Iuſpatronatus eſt ſeruitus.*
5 *Qui dant aliquid Eccleſiæ iam erectæ dicuntur benefactores, non patroni.*
6 *Laici non acquirunt ius in locis ſacris, niſi de conſenſu Ordinarij.*
7 *Conſenſus Ordinarij in erecta Eccleſia eſt neceſſarius in acquirendo iure, & num. 10.*
8 *Conſenſus non præſumitur, quia eſt ſolemnitas extrinſeca.*
9 *Auctoritas tutoris non præſumitur, niſi probetur.*
11 *Beneficia in ſeruitutem non ſunt de facili redigenda.*
12 *Præſcriptio non currit in his, quæ requirunt legitimum titulum.*
13 *Titulus legitimus requirit conſenſum Ordinarij, vel tempus immemorabile.*
14 *Conſenſus ordinarij eſt cauſſa efficiens ad acquirendum Iuſpatronatum.*
16 *Narratiua Papæ non probat, quando ſuper eam non ſe fundat.*
17 *Narratiua Papæ nō probat ſi ad petitionem partis ſit facta.*
18 *Narratiua etiam ſi ſit fundata gratia in ea, non probat, cum ſit fundata ad inſtantiam.*
19 *Narratiua eſt probanda, quando gratia eſt ad inſtantiam partis.*
20 *Narratiua debet probari, quando ſit cauſſa conceſſionis.*

Dominus mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

VAcante beneficio S. Catharinæ ad Altare Crucifixi, Dominus Ioſeph de Ioſephis præſentauit Renet Dominicum: qua præſentatione non obſtante Reuerendiſs. Epiſcopus d. beneficium contulit Reuer. Pompeo, eius familiari: Quarè orta controuerſia, Quæritur quid iuris?

Ad quam difficultatem tollendā duo principaliter, ſunt animaduertenda; An, ſcilicèt conſtet de Iurepatronatu: Secundò, An etiam appareat de aliqua poſſeſſione præſentandi?
1 Quò ad primū conſidero, quod qñ capella †
eſt iā erecta, & conſtructa, nō pōt recipere ali-
quod onus ex dotatione, niſi de expreſſo con-
ſenſu Ordinarij. c. Nemo. il 1. & c. Nullus præſb.
de conſecrat. diſtin. 1. Nec ſufficit ſi appareat
2 de petitione; quia oportet quod probetur †
expreſſus conſenſus. ad tradita per Lambert.
de iur pat. lib. 1. artic. 3. 2. quæſt. prin. 1. par. nu.
2. verſic. Et aduerte. Quod procedit etiam ſi
capella ab initio fundata, eſſet ſine dote. Nam
quamuis ille, qui de nouo fundat, ſeu dotat,
facilè acquirat Iuſpatronatū; ea ratione, quia
de non eſſe, reducitur ad eſſe: tamen aliter eſt
quando ſit iam erecta, & ad eſſe deducta; quia
3 res † Sacra non recipit ſeruitutem. l. Seruitu-
tes. § vltimo. ff. de ſeruit. l. Cauete. ff. commun.
præd. Bal. in c. Significauit. in 1. notab. & ibi Fe-
lin. num. 2. de teſtib. & Lamb. eod. tract. lib. 1.
artic. 1. quæſt. 6. 1. part. prin. num. 2. & Iuſpatro-

natus

4 natus† eſt ſeruitus,d.c. Significauit. Vnde qui
5 dant† bona Eccleſiæ iam erectæ non dicuntur
patroni;ſed benefactores. Sicut refert Innoc.
in Rubrica de iurepat. Rot. per Cantuc. de-
ciſ.167.num.2. ad finem in 2.vol.diuerſ.nouiſſ.
6 Laici enim† non poſſunt acquirere aliquod ius
in locis ſacris, niſi de expreſſo conſenſu Ordi-
narij.c. Sacroſancta. & c. Maſſana. de electio.
& ſic in acquirendo iurepatronatus in capella
iam erecta. Et quando dotatur ea, quæ non
erat dotata eſt neceſſarius conſenſus Ordina-
rij: quia eſt diſtinctio inter non erectam, & iã
7 erectam; nam in iam erecta † requiritur ex-
preſſus conſenſus. Quam diſtinctionem po-
nit Abb. in conſ.106.num.2. & in conſ. 59. nu.
3. vol.2.vbi decidit caſum iſtum:addens quod
8 Conſenſus † præfatus non præſumitur,cum ſit
ſolemnitas extrinſeca; ſicut in contractu pu-
9 pilli non præſumitur † auctoritas tutoris. l.
Quæcunque. ff. de publ. Neque conſenſus E-
piſcopi in alienatione à capitulo facta. c.1.de
10 reb.Eccl. non alien. in 6.& ſic in acquirendo†
iurepatronatu requiritur expreſſus conſenſus
Ordinarij.ad not. per Lamb. eod. tract. lib. 1.
11 artic.3. 2. q. prin. 1. part.Quia beneficia † de
facili non ſunt in ſeruitutem redigenda. ſicut
dicit Concilium Tridentinum in c. 9. ſeſſ. 25.
de reform. in prin.& prædicta in tantum ſunt
12 vera; quod neque præſcribi poſſunt. nam in†
his,quæ requirunt legitimũ titulum, præſcri-
ptio non currit. & in huiuſmodi caſu,vt ſit le-
13 gitimus titulus, requiritur cõſenſus† Ordina-
rij;vel ſaltem curſus tanti temporis,cuius ini-
tij non extet memoria. c. 1. de præſcrip. in 6.
Abb. in d.conſ.106.col.2. verſ.1. lib.2. id quod
14 traditur etiam in Conc. eod. c.9.Conſenſus †
enim Ordinarij eſt cauſa efficiens ad acquirẽ-
dum iuſpatronatum. vt not. Lamb. in eodem
tract. artic.1. & artic.3. 1. par. prin. primi lib.
& Roch. de Curt. eod. tit. in verbo. Et dota-
uit. quæſt.2. & quæſt. 10. & facit. c. Nobis. de
iurepat. & quæ notantur in deciſ. 85. in prin.
per Rotam in 2.lib.diuerſ.nouiſſ. Quare cũ nõ
ſit probatum iuſpatronatum, neque appareat
conſenſus Ordinarij; neque præſumatur, ſed
15 † probari oporteat. Paul. de Citadin. in eod.
tract. de iur. patron. num.15. verſ. Vltimò fa-
cit. dicendum eſt collationem Reuerendiſſi-
mi Epiſcopi valere. Et tantò magis,quia non
apparet de aliqua præſentatione admiſſa: ſed
ſolum pro Iurepatronatus allegatur quædam
Bulla Papalis reſeruationis penſionis, in qua
ſit mentio incidenter de iurepat. Quæ narra-
16 tiua, licet † ſit facta à Papa,non probat; quia
ſuper eam non fundat ſuam intentionem. c.Si
Papa.de priuil.in 6.Clem.de probat.vbi Card.
num.8. & Imol. num. 6. at quantò magis cũ ſit
17 factum alienum? ex quo † narratiua præſumi-
tur emanata ad petitionem partis. Rot. per
eundem Cantuc.deciſ.154.num.5.lib.2. diuerſ.
nouiſſ. Imò (vt ibi num.4.) quando etiam Pa-
18 pa † fundaſſet ſuam intẽtionem in narratiua,
non probaret,cum ad inſtantiam procedat, quod
maximè procedit in Iurepatronatu; quia nar-
19 ratiua † omnino eſt probanda,vt per Aldobr.
deciſ.531. in prin. decreuit Rota. lib.1.diuerſ.
20 nouiſſ. & fortius cum huiuſmodi narratiua †
fuerit cauſa conceſſionis, vt in deciſ.268.nu.4.
per eundem Aldobr.eod.lib.1.Narratiuę enim
Principis non ſtatur quando narrata tangunt
intereſſe partis. Caputaq. dec.337. num. 5. in
3.vol. Vnde fit, vt in caſu præſenti,in quo nec
de titulo, neque de quaſi poſſeſſione præſen-
tandi conſtat; ſed ſolum de illa narratiua; quod
nulla ſit præſentatio huiuſmodi: nam præſen-
tationes,vt aliquod ius præberent; ex multi-
plicatis præſentationibus, quæ hominum me-
moriam excederent, deberent eſſe ad formam
Concilij. in d.c.9. Et tantò magis, quia Sacra
Congregatio ſuper d. c.9. declarauit decretũ
d.c.9.locum habere, tam in petitorio, quàm in
poſſeſſorio: & non eſſe admittendam præſen-
tationẽ patroni, niſi verificato prius Iurepa-
tronatu, ex dicto Concilij decreto. Quare
ſtandum eſt ſupradictæ concluſioni quod in
caſu prædicto valeat collatio Reuerendiſſimi
Epiſcopi; reiecta huiuſmodi præſentatione.&
ita dico, ſaluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CVIII.

Pœna legato pio adiecta quando incurratur.

SVMMARIVM.

1 *Hæres incidit in pœnam impoſitam à teſtatore; li-
cet ipſe, non nominauerit nominandos, ſed Or-
dinarius contra num. 9.*
2 *Pœna à teſtatore impoſita vt incurratur, debet
committi ſecundum modum expreſſum.*
3 *Pœna non incurritur niſi formaliter contra man-
datum veniatur.*
4 *Pœna priuationis à teſtatore impoſita non exten-
ditur, ſed in caſu expreſſo tantum habet locum.*
5 *Pœna ſuper inſtitutione Hoſpitalis in vno caſu im-
poſita non extenditur ad alium.*
6 *Pœna conſtitutionis non habet locum, niſi concur-
rant omnes qualitates deſcriptæ in Conſtitut.*
7 *Pœna in diſpoſitione teſtatoris appoſita nõ incur-
ritur, niſi formaliter contraueniatur.*
8 *Extenſio non fit in pœnalibus; etiam ex identita-
te rationis.*
9 *Intellectus ad l.Celſus.ff.de recep. arbit.*

Da mihi verbum Domine.

FACTI SPECIES.

TEſtator inſtituendo heredes N.N. ſuos ne-
potes, iuſſit,& eos obligauit ad dandum
annuatim pro dote capellæ S.Mariæ ſcutos ſe-
xaginta; diſtribuendos inter quattuor capel-
lanos, per ipſum teſtatorẽ eligendos per eius
cedulam: quam ſolutionem voluit incipere

poſt duos annos proximè futuros: Quibus
elapſis, ſi non fuerit adimpleta eius voluntas,
voluit quod omnia eius bona deuoluantur ad
Eccleſiam, & Conuentum Fratrum Seruorum.
Teſtator autem poſt tres dies deceſſit;nec no
minauit Capellanos, quos poſtea Epiſcopus
nominauit. Sed lapſis duobus annis, hæredes
nequaquam ſoluerũt dictos ſcutos ſexaginta;
Quare illi fratres prætẽdũt veniſſe caſum de-
uolutionis bonorum:& Quæritur quid iuris?

Pro affirmatiua facit textus in l. Celſus. ff.
de recept.arbitr. & auth.hoc amplius.C.de fi-
deicom. & doctrina Paul. de Caſt. in l.Multa.
ff. de cond. & demonſt. vbi contra Bart. dicit,
quod ſi executio, vel declaratio ſit deuoluta
1 ad Epiſcopum,& hæres † poſt lapſum tempo-
ris non ſoluat, incidit in pœnam,non ſecus,ac
ſi teſtatoris declarationi non paruiſſet.

Tamen in caſu præmiſſo veritas ſtat in cõ-
trariũ; quia pœna priuationis à teſtatore fuit
poſita conditionaliter; ſi poſt duos annos hæ-
redes non ſoluerent. 60. aureos Capellanis ab
ipſo nominandis;ſed non extenditur ad nomi
2 nandos per alium: nam pœna † à teſtatore im
poſita vt incurratur, oportet vt committatur
ſecundum modum expreſſum. l. Multa. ff. de
cond. & demonſt. vbi Bar. qui communiter eſt
receptus. vt atteſtatur Soc. ibi col. 1. verſic.
Circa primam concluſionem. Et eandem opi-
nionem ſequitur Imol. ibi verſ. Extra gloſſam,
& Bal. in l.Vnica.C.de his,quæ pun.no.num 6.
3 vbi dicit,quod pœna † non incurritur,niſi for-
maliter contra mandatum veniatur. & ibi Iaſ.
in 3. colum. verſ. Tertiò limita, dicens; quod
quando forma teſtatoris non poteſt impleri
in forma ſpecificata per eum, non incurritur
pœna. & idem ſequitur Dec. in conſ. 90. col.
pen.verſ.Secundò,pœna priuationis & in cõſ.
273.col.2. & Iacob.Mand.Alb.in conſ 97.num.
4 41. nam pœna † priuationis à teſtatore impo-
ſita non extenditur, ſed habet locum tantum
in caſu expreſſo,etiam ſi agatur de fauore Ec-
cleſiæ. Vnde Dec. in d.conſ.273 ſub num.3.di-
5 cit,quod pœna appoſita ſuper inſtitutione Ho
ſpitalis in vno caſu,non extenditur ad alium,
& Io. Aud. in c.1. de homic. in 6.ait,quod pœ-
6 næ † alicuius conſtitutionis nunquam habent
locum, niſi concurrant omnes qualitates de-
ſcriptæ in conſtitutione. Et in diſpoſitione
teſtatoris hoc maximè cautum eſt,quod pœna
7 priuationis † ab eo impoſita,nõ incurritur,niſi
formaliter eius præcepto cõtraueniatur,Grat.
8 reſpon.35. num, 18. lib. 2. Extenſio † enim in
pœnalibus nunquam fit; etiam ex identitate
rationis.Alciat.conſ.22.num.3.tom.3.lib 9.Vn
de cum teſtator non nominauerit capellanos;
pœna priuationis nõ poteſt habere locum; li-
cet hæredes cogi poſſint ad dictos ſexaginta
aureos ſoluendos:vt tradũt allegati doctores.

Nec obſtant allegata in contrarium; & pri-
9 mo l.Celſus † non facit ad propoſitum noſtrũ;
quia ibi non alteratur forma, nec modus: ſed
in iſto caſu pœna fuit appoſita expreſsè in ca-
ſu, quo non ſoluerent hæredes ſexaginta au-
reos capellanis à teſtatore nominandis: qui
poſtea non fuerunt nominati, ſed in caſu. d. l.
Celſus. non erat alterata diſpoſitio.

Secundò, Non obſtat d. Paul. de Caſt. in d.
l. Multa, quia contra ipſum tenet Bar. cuius
opinio eſt communiter approbata. Imò ipſe
Paul. hoc idem tenuit in l. Vnica. C. de his,
quæ pen. nom, num,7. verſ. In ſequenti Gl. ſi-
cut non obſtat.d.auth.hoc amplius. C. de fi-
deicom.quia in illo caſu non eſt alteratus mo-
dus,nec obligatio, neque perſona. Nos verò
ſumus in caſu,vbi expreſſa diſpoſitio pœnalis
teſtatoris,non poteſt habere locum: quia no-
minatio capellanorum ab eo non fuit facta, &
ſumus in pœnalibus; quia odia reſtringi de-
bent. c.Odia. de reg.iur. in 6. Et ex ſupradi-
ctis clarum eſt non eſſe locum pœnæ, & ita di-
co. Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CIX.

Emphyteuta, cui fuit data facultas nominandi hæredem,an vno nominato poſſit pœnitere, & alium nominare?

SVMMARIVM.

1 *Quod ſemel,placuit,amplius diſplicere non debet-declaratur. num.15.*
2 *Mutare conſilium nemo debet in præiudicium alterius: declaratur.num.16.*
3 *Notarius poteſt abſenti acquirere; declaratur. num.22.*
4 *Donatio ſecunda cum poſſeſſione præualet primæ nondum ratificatæ.*
5 *Variatio eſt licita, quando prima nominatio non ſit ratificata. num.14.*
6 *Non præſtat impedimentum,quod de iure nõ ſortitur effectum.*
7 *Emphyteuſis ad plures generationes,habet locum finita prima.*
8 *Nominatio intelligitur ſecundum naturam generationis.*
9 *Nominatus ſuccedit poſt obitum nominantis.*
10 *Nominatio,ſi requirat ratihabitionem,non habet aliquid in eſſe ante ratihabitionem.*
11 *Nominatio collata in euentum mortis: poteſt variari ante mortem.*
12 *Patronus iuriſpatronatus poteſt variare nominando.*
13 *Iudex interloquendo poteſt variare.*
15 *Regula, Quod ſemel placuit. declaratur.*
16 *Regula, Mutare conſilium. declaratur.*
17 *Variari poteſt quando res eſt integra.*
18 *Lex Paulus. ff. rem ratam haberi. declaratur.*
19 *Lex, Serui electione. ff. de leg.1. declaratur.*

20 Ele-

20 *Electio in vltimis voluntatibus trahit ſecum electionem.*
21 *Variatio admittitur in contractibus.*
22 *Notarius acquirit abſenti: intellige ſequuta ratihabitione.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

FVit conceſſa emphyteuſis cuiuſdam Terræ Eccleſiaſticæ Domino Petro Alexandrino cũ poteſtate nominãdi vnum hæredem; & nominauit Dominum Aloyſiũ abſentem per rogitum notarij, ſed antequam Dominus Aloyſius ratam habuiſſet. d. nominationem d. Dominus Petrus ductus pœnitentia nominauit alium, videlicet Dominum Bernardinum de Altouiſijs; eumq; in poſſeſſione d. Terræ poſuit. Quo facto Dominus Aloyſius ratum habuit, & orta eſt inter ipſum, & Dominum Bernardinum controuerſia, ſuper qua quæritur quid iuris?

Prima facie videtur dicendum ſecundam nominationem non valere in præiudicium pri
1 mæ: per regulam, Quod ſemel † placuit. de reg. iur. in 6. & l. Paulus. ff. Rem ratam habe
2 te. Nemo enim † debet mutare conſilium in alterius præiudicium, c. Mutare. eod. lib. 6. de reg. iur. & l. Serui electione. ff. de leg. 1. vbi legata electione ſerui, ſemel duntaxat eligi poteſt. & hoc maximè videtur verũ in caſu prædicto, quia de prima nominatione rogatus fuit
3 notarius, † qui abſenti poteſt acquirere. l. 4. in prin. & ibi doct. ff. rem pup. ſal. for. & in l. Qui Romæ. §. Flauius. ff. de verb. oblig.

Quibus tamen non obſtantibus, contraria ſententia eſt verior. nam antequam Dominus Aloyſius ratam haberet ſuam nominationem, fuit reuocata; & iſta ſecunda fuit facta cũ poſſeſſione. Videmus enim quod in donatione fa
4 cta † abſenti, ſi antequam fuerit ratificata, fiat ſecunda donatio alteri cum traditione poſſeſſionis, ſecũda valet, & eſt efficax. vt not. Paul. de Caſt. in conſ. 195. Viſis his. num. 2. lib. 2. & Dec. in conſ. 432. num. 25. & ſequitur Hyeron. Cagn. in l. fin. nu. 273. C. de pact. nondũ enim ius eſt acquiſitum abſenti ante ratificationẽ:
5 & ideo † eſt licita variatio. l. 2. ff. de opt. leg. cum ibi not. & fuit concluſum in Rot. per Lãcell. dec. 504. in 1. par. diuerſ. nouiſſ. quia ſub
6 intrat regula; Non præſtat † impedimentum, quod de iure nõ ſortitur effectum. de reg. iur. in 6. quod tantò fortius procedit in iſto caſu; in quo effectus non ſortitur ſtatim, ſed ſucceſ
7 ſiuè: quia emphyteuſis † conceſſa ad plures generationes, habet intelligentiam, vt ſecunda habeat locum, finita prima, vt per Iaſ. in l. 2. num. 210. & nu. 166. C. de iur. emph. & Bal. in auth. Si quas ruinas. C. de Sac. Sanct. Eccl. &
8 in huiuſmodi materia nominatio † intelligitur ſecundum naturam generationis. ideſt ordine ſucceſſiuo: nam cum nominatio ſubrogetur in defectum generationis, ſequitur quod nominatio ſortiatur qualitates generationis, in cuius
9 locum ſubrogatur: ideſt vt nominatus † ſuccedat poſt obitum nominantis. l. Filiæ. § 1. ff. de cond. & demon. ante verò nullum ius habet. l. Si quis ſub conditione. ff. ſi quis emiſ. cau. teſtam. & conſequenter cum requiratur
10 ratihabitio † facta nominatione, antequã fiat nihil eſt in eſſe. Ad quod facit textus in c. Si electio. de elect. in 6. & l. Vnum ex familia. in priu. cum ibi not. ff. de leg. 2. Quare cum in
11 præſenti caſu facultas nominandi † ſit collata in euẽtum mortis, licet per ſtipulationẽ, poteſt in vita variari. Bar. in l. Seia. ff. de dot.
12 præleg. & videmus etiam quod Patronus † Iurispatronatus, facta nominatione, poteſt variare, vt tradit Roch. de Curt. in tit. de Iurepat. in verbo. Honorificum. num. 40. & ſub eodem verbo. num. 53. verſ. Secundò mouebar. dicit. quod ſemper poteſt variare uſque ad in
13 ſtitutionem. Et Iudex † interloquendo, antequam ſententiã interlocutoriã exequatur, poteſt quãdocunque uariare. l. Quod iuſſit. ff. de re iud. Quare reſtat concluſio quod cum ante
14 † ſecundam nominationem, prima non fuiſſet ratificata, quod habuit locum uariatio. c. Si cõpromiſſarius. de elect. in 6. & c. Ne captandæ eod. tit. & libro. & ſic. ſecunda ualet.
15 Nec obſtat regula, Quod † ſemel placuit. & regula, Mutare. quia loquuntur quando dictũ, vel factum tenet; quia ſi ſententia Iudicis non teneret, poſſet ſecundò pronuntiare, & quãdo electionis iam factæ eſſet ſubſequutus effectus, tunc habet locum regula: ſecus verò ſi non ſit ſequutus: vt declarat Din. in d. reg. Quod ſemel. in prin. & num. 11. & regula, Mu
16 tare. † ſecundum eundem Dinum procedit quando res adhuc non eſt integra: quia ſi ſit integrã licitum eſt mutare. Quare ſubintrat alia regula. Non præſtat impedimentum. quãdo adhuc res eſt integra, prout in caſu iſto: & ratio in vtroq; caſu redditur ab ipſo Dino in vtraq; regula. Et adeſt pro iſta opinione cõtra. d. regulam, Quod ſemel. deciſio Afflict. 146. vbi
17 fuit concluſum poſſe † variari: per tex. in l. Si ſterilis. §. fin. ff. de actio. empt.
18 Nec obſtat. l. Paulus. ff. rem rat. hab. quia loquitur quando res eſt iam in eſſe; declarans quod rata habetur & actu, & verbis; nos verò loquimur in caſu, quando res adhuc eſt integra. Ne
19 que obſtat. l. Serui † electione. ff. de leg. 1. quia loquitur in caſu teſtamenti: nam aliud eſt in vltima voluntate, in qua in certis caſibus variari non poteſt: ſed ſecus eſt in contractibus. vt refert, & probat Iaſon in d. l. num. 11. vbi dicit quod
20 in vltimis † voluntatibus electio ſtatim trahit ſecum electionẽ; quia trãſfertur ſtatim do
21 minium: ſed in cõtractibus † admittitur variatio.

Vnde remanet cōcluſio quod iſto caſu valeat, & ſit efficax ſecunda nominatio ſequuta poſ-
32 ſeſſione. Nec refert quod nobis † acquiri poſſit per notarium quia illud procedit ſequuta ratihabitione abſentis; ſed non ſequuta ratihabitione, ius non eſt acquiſitum. l. Communis ſeruus. § 1 ff de acquir. poſſeſſ. l. Si ego. ff. de negot. geſt & ita ſecundum ſupradicta concludo pro ſecunda nominatione. Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CX.

Puella in duodecimo anno deſponſata apud quē educari debeat.

SVMMARIVM.

1 *Puella deponitur, quando eſt controuerſia inter tutorem, & agnatos.*
2 *Educatio puellæ ſpectat ad tutorem.*
3 *Sponſalia immatura quando arguant dolum contra matrem.*
4 *Puella quando apud Amitam educari poſſit. & num. 17.*
5 *Honeſtas, & probitas Amitæ debet eſſe in conſideratione.*
6 *Suſpicio ſi abſit ab Amita, datur ei puella ad educandum*
7 *Educatio præterita arguit futuram.*
8 *Voluntas ſponſi in educanda puella præfertur voluntati patris.*
9 *Cura pudicitiæ puellæ ſpectat ad ſponſum.*
10 *Iudex debet committere puellam educari vbi ſponſus voluerit.*
11 *Diſſolutio ſponſaliorum eſt factum turpiſſimum.*
12 *Puella eſt dotanda de bonis paternis.*
13 *Voluntas puellæ in ætate. 12. annorum; eſt attendenda in educatione.*
14 *Præſumitur pro matre quādo ſit honeſta perſona.*
15 *Bart. in l. 3. §. In hoc interdicto. ff. de lib. exhib. declaratur.*
16 *Puella relinquitur apud honeſtiorem perſonam ex duobus litigantibus.*
18 *Officium tutoris nō eſt educare puellam, ſed vtilia facere.*
19 *Præſumptio doli ceſſat, ratione coniunctionis ſanguinis.*
20 *Aetas immatura non eſt quando eſt proxima ætati annorum 12.*
30 *Proximus ætati dicitur, qui diſtat per ſex meſes.*

FACTI SPECIES.

NObilis puella in duodecimo anno cōſtituta de voluntate Illuſt. Dominæ Catherinæ matris fuit deſponſata nobili viro Domino Alphonſo: & de voluntate matris, & ſponſi fuit ad educationem tradita Illuſt. Dominæ Annæ, Amitæ d. Puellæ: ſed tutor quærit. d. Puellam ſponſam à d. Domina Anna abducere rationibus infraſcriptis videlicet.

Per doctrinam Bar. in l. 3. §. In hoc interdicto. ff. de lib. exhib. qui determinat, quod quando
1 † eſt controuerſia de puella exhibenda, debet, lite pendente, deponi.

2 Secundò, quod imò educatio apud ipſum † eſſet facienda, ad quem ſpectat onus tutelæ & Amita, cui poſſet ſpectare ſucceſſio, eſt prohibita. l. 1. ff. vbi pupil. educ. deb. & ſuſpecta. l. fin. C. eod.

3 Tertiò, quod cum ſponſalia † ſint immatura arguunt dolum contra matrem, quæ procurauit ſponſalia, & ipſam educationem. ad not. per Crau. in conſ. 18. lib. 1.

Sed re cōſiderata in præſenti caſu, arbitror. d. Puellam non poſſe ab Amita abduci rationibus infra dicendis; ſalua ſemper veritate. Et in primis aduerto quod iuxta diſpoſitionem
4 d. l. 1. ff. vbi pup. educ. deb. d. puella † non poteſt melius educari, quàm apud d. Amitam: habita conſideratione ad ea, quæ tradit Bal. in conſ. 487. incipiente, Pupilla. lib. 5. qui eſt videndus. & præſertim quia d. eius Amita eſt inſignis probitatis, & honeſtatis, & eius coniū-
5 ctiſſima; quod ante † omnia eſt conſiderandū, iuxta diſpoſitionem. l. 1. C. vbi pup. educ poſſ.
6 Et à qua abeſt † omnis ſuſpicio ſucceſſionis. vt dicetur infra, & conſideratur in l. fin. C eod. tit. & quæ de præterito per multum tempus fuit apud d. eius Amitam honeſtiſsimè educa-
7 ta. & ex præterita † educatione optima, arguēdum eſt de futuro. ad not. in c. Scribam. de præſump. & in terminis Corn. in conſ. 198 nu. 20. ad finem. lib 1. Et tantò magis concurrente voluntate ſponſi, quæ ante omnia eſt atten-
8 denda; ita quod etiam præferri † debet voluntati patris ſi adeſſet. l. 1. in fin. & l. 2. & ibi Bar. ff. de lib. exhib. l. ſi ad inſtar. & ibi doct. C. eod. Quæ leges habent locum nedum in vxore, ſed in ſponſa; vt notat Bar. in ſua diſputatione. 16.
9 verſ. Contra nam principalis † cura pudicitiæ, & honeſtatis, ſponſæ ſpectat ad ſponſum; qui poteſt accuſare ſponſam iure mariti. l. Si vxor. §. Diui. & l. 2. §. fin. ff. de adult. & ideo conſuluit Sonc. in conſ. 193. in fin. lib. 2. incipit, Circa primum quæſitum, quod ſcilicet Iudex, etiā
10 † diſſentientibus conſanguineis, & tutoribus debet committere ſponſam educari vbi ſponſus voluerit: in quo quidem conſilio: verſ. Primò ex qualitate perſonæ. Concludit quod Iudex debet arbitrari ſponſam educandam eſſe apud eam perſonam, quæ antea benè ſe geſſit: quia idē in futurū præſumēdū eſt de ea. Quod tantò magis procedit in iſto caſu; quia pſona, præterquā quod eſt coniūctiſsima, eſt inſignis probitatis, & honeſtatis; quæ eſt vna ex præci-

puis

puis conſiderationibus; quæ fieri debeant. ad
d.l.1. C. vbi pupill. educ. Vnde cum voluntas
ſponſi talis ſit, quod educari debeat penes
Amitam. graue damnum de facili oriri poſſet,
ſi inde abduceretur: & primo poſſet dari oc-
11 caſio diſſolutionis ſponſaliorum, quod † eſſet
factum turpiſsimum. argum. l. Repræhẽdenda.
Cod. de inſtitut. & ſubſtit. l. Filia. cũ alijs ſimi-
libus. Cod. de inoffic. teſtamen. Secũdò occur
reret non paruum puellæ damnum, quia cum
12 ex † bonis paternis dotari deberet. l. fin. C.
de dot. promiſſ. & paterna hæreditas ſit te-
nuis; vnde pro augenda dote ad honorem, &
nobilitatem filiæ, ſe obligauit ad ſcutos quin-
que mille, vt deſpõſaretur nobili ſponſo, qua-
re, & virum nobiliſsimum, & dotem mater-
nam ammitteret; quia mater ſimilem dotem
auxit, vt d. ſponſo ſoli, traderetur: vnde Iu-
dex prudens arbitrari debet eam non eſſe
ammouendam ab educatione Amitæ, cui de
voluntate matris, & ſponſi fuit commendata.
Imò magis accedente etiam voluntate. d. puel
13 læ, quæ † eſt attendenda, cum iam ſit in duo-
decimo anno, prout in terminis conſuluit
Corn. in conſil. 175. nume. 13. verſic. Sexto ali-
quis. lib. 3. & ſic concurrente voluntate ſponſi,
matris, & ſponſæ non eſt cur quæratur eam
abducere ab Amita. Nam quando oritur con-
trouerſia inter matrem, & tutorem, bonus
vir, qui ſtatuere debet, vbi puella commorari
14 debeat, reminiſcatur, quod pro matre † præ-
ſumitur, & maximè quando ſit honeſta: vt tra-
dit Bald. in d. conſil. 487. & tantò magis in iſto
caſu cum mater filiam dotauerit, ſeu eius do-
ti augumentum dederit.

Nec obſtat Doctrina Bart. in l. 3. §. In hoc
15 † interdicto. ff. de lib. exhib. quia loquitur quã-
do controuerſia eſſet inter duos, & puella eſ-
ſet apud vnum ex eis; quia ne liti fieret præ-
iudicium, deberet deponi apud tertium. Sed
in caſu iſto eſt penes tertiam perſonam, cum
qua nulla eſt lis; ſed cum matre. Imò illa l. 3. ſup
qua ſcripſit Bart. decidit iſtum caſum. vt in §.
Iulianus. videlicet, quod etiam quando lis
eſſet inter duos, quorum alter eſſet perſona
16 honeſta, & auctoritatis; apud eam deberet re-
linqui vſq; ad finem litis. Vnde cum iſta puel-
la ſit apud perſonam coniunctam honeſtam, &
probitatis vitæ, & auctoritatis; nec ſit cum ea
lis aliqua, ab ea non eſt remouenda: & maxi-
17 mè † accedente voluntate matris, & ſponſi: vt
ſupra probauimus: & concludit Socc. in d. cõ-
ſil. 193. in fine.

Nec obſtat ſuſpicio ſucceſsionis, cum d.
Amita ſit coniunctior; quia fallit in iſto caſu,
vbi p diſpoſitionem ſtatutorum ciuitatis non
datur ſucceſsio Amitæ. de qua in d. l. 1. ff. vbi
18 Pup. educ. & officium † tutoris, non ſe exten-
dit ad educationem; ſed illud facere, quod
puellæ ſit vtilius; vt refert Imperat. inſtitut.
de tutel. §. Eſt autem tutela. Vnde ceſſat alle-
gata ratio.

Neq; obſtat ſuſpicio allegata ex immatura
ætate, per Cratt. in conſ. 18. vol. 1. quia loquitur
de matre inepta, & ſtulta; nos verò de matre
prouida, & honeſtiſsima. Et quæ procurabat
filiæ ſponſum pauperem, & inæqualem; nos au
tem de nobiliſsimo, & ditiſsimo. Imò ipſe
Crau. ibi. num. 21. dicit quod ratione coniun-
19 ctionis † ſanguinis, ceſſat doli præſumptio &
num. 22. quod dolus non præſumitur ex actu,
ex quo quis non ſentit commodum: cum ergo
mater iſtius puellæ non ſentiat ex educatione
prædicta apud Amitam, commodum aliquod;
nec ipſa Amita; Imò conſtet quod ſit commo-
dum, & vtile puellæ per ſupradicta: ſtandum
eſt in concluſione quod apud d. Amitã debeat
permanere.

Nec obſtat allegata immaturitas ætatis;
20 quia cum eſſet proxima † ætati annorum duo-
decim per quinq; menſes, non poteſt argui de
immatura: per ea, quę not. Abb. in ca. De illis.
ad finem. & c. ſeq. num. 4. de deſpon. impub. vbi
21 proximus ætati † dicitur ille, qui diſtat per
ſex menſes. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c.
Laus Deo & B.M.

CONSILIVM CXI.

Clauſulæ papales in bullis beneficialibus, quid
comprehendant.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo; com
prehendit omnem modum vacandi.*
2 *Clauſula, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo: non
comprehendit beneficia reſeruata, ſed Ordina-
riorum.*
3 *Clauſula, quomodocunq;, comprehendit omne ge-
nus vacationis.*
4 *Clauſula, quomodocunq;, additis verbis, ex cuiuſ-
cunq; perſona, tollit omnem limitationem.*
5 *C. de multa. de preben. & extrauag. Execrabilis.
loquuntur de duobus Curatis, vel de Curato, &
dignitate.*
6 *Canonicatus eſt ſimplex beneficium.*
7 *Reſidentia non inducit vacationem ipſo iure.*
8 *Clauſula, per aſſecutionem, comprehendit vacatio
nem per aſſecutionem alterius beneficij.*

Dominus ſit mecum.

FACTI SPECIES.

REuerendus Dominus Nicolaus Cano-
nicus in Cathedrali obtinuit à Sum-
mo Pontifice gratiam conſequendi
aliud beneficium, etiam ſi eſſet Curatum:
& aduenit caſus quod Reuerendus Petrus

Rector Parochialis S. Zenonis, ad concurſum alterius parochialis fuit electus ab ordinario, & tranſmiſſa cedula Romæ; d. Reuer. Canonicus Nicolaus, prætendens vigore eius bullæ ſuper d. Parochialem S. Zenonis; eam præſentauit cum inſtantia: cui obſtat Reuer. Ioannes, in concurſu admiſſus: vnde quæritur quid iuris? ſuper quo quæſito ego reſpondi, vt infra, pro intelligentia clauſularum in d. bulla appoſitarum quod d. Reuer. Canonicus ſit admittendus ad d. Parochialem S. Zenonis.

1 Clauſula † in bulla beneficiali, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo vacen. comprehendit omnem vacationem, per textum, & doct. in q. Suſceptum. de reſcript. in 6. etiam ratione incõpatibilitatis. vt quia in c. De multa. de præben. & extrauag. Execrabilis. eod. tit. Rot. de reſcrip. Decis. 1. in nouiſ. & decis. 14. eod. tit. in Rebuff. in pratic. benefic. tit. de form. ſignat. ſimpl. prouiſ. in verbo, Siuè præmiſſo, ſiuè alio quouis modo. cum alijs ibi allegatis vbi videndæ ſunt limitationes. Sed quicquid ſit, non

2 videtur † comprehendere vacationem beneficij reſeruati, ſed ſolum ordinarij. Rot. decis. 475. num. 7. in 3. vol. diuerſ. nouiſſ.

3 Clauſula, aut alias † quomodocunq; & qualitercunq; , & ex quouis capite vacet, comprehẽdit omne genus, & ſpeciem vacationis, propter verba generalia, & geminata: ad ea, quæ tradit Gemin. in conſ. 49. nu. 5. Rot. decis. 368. num. 5. in prima part. diuerſ. nouiſ. Vnde videtur concludi poſſe. d. Reuer. Canonicum admittendum eſſe ad d. Parochialem.

Nec obſtat dictum Caſſad. in d. decis. 5. de præben. & aliorum, qui dixerunt quod d. clauſula, ſiue premiſſo, ſiue alio quouis modo, comprehendit ſolum omnem modum vacandi ex perſona nominata; quia illud dictum non procedit in caſu iſto, vbi nulla perſona fuit nominata: ſed in genere fuit expoſita clauſula: cum

4 additione, ſcilicet vacet ex † cuiuſcunque perſona: ex quia tollitur illa limitatio, & remanet in ſua generalitate. ſicut probat. Mand. in regula 19. quæſt. 19. in 4. & 5. & in reg. 30. q. 7. n. 22. & in d. reg. 19. & d. quæſt. 19. num. 7. probat etiam quod d. clauſula comprehendit etiam beneficia reſeruata.

Neque obſtat quod Canonicatus, & Parochialis videantur pati defectum incompatibilitatis; ex diſpoſitione d. c. De multa. & extra-

5 uag. Execrabilis. quia illa † iura loquuntur de duobus curatis, aut de curato, & dignitate. vt tenet Rot. decis. 37 de præben. in antiq & Ca-

6 nonicatus † eſt ſimplex beneficium: vt in d. decis. & incompatibilitas venit propter reſiden-

7 tiam, quæ † non inducit vacationem ipſo iure, niſi ſequatur ſententia: vt annotaui ſupra in conſ. 101. & tantò fortius. d. Canonicus eſt admittendus, cum nedum in eius bulla adſint ſupradictæ clauſulæ; ſed altera, per aſſecutionẽ

8 quæ comprehendit etiam vacationem per aſſecutionem ſecundi beneficij incompatibilis: vt per Rot. decis. 2. de reſcript. in nouiſſ. & ita concludo iuris eſſe. Saluo, &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXII.

Spolia qualiter debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Camera Apoſtolica ſubintrat in locum Eccleſiæ.*
2 *Acquiſita de fructibus Eccleſiæ, ſunt Eccleſiæ.*
3 *Eccleſia habet intentionem fundatam in acquiſitis ex bonis Eccleſiæ.*
4 *Qui in ius ſuccedit alterius, illo iure vti debet.*
5 *Nemo poteſt in alium plus iuris transferre, quàm quod ipſe haberet.*
6 *Relicta per Prælatum Eccleſiæ, debentur deductis expenſis, & oneribus vſque ad nouos fructus.*
7 *Fructus beneficiorum ſunt deputati ad onera ſupportanda vſque ad nouos fructus.*
8 *Succeſſor habet tantum de fructibus perceptis quantum ſufficit ad onera ſupportanda.*
9 *Priuilegia conceſſa Reuer. Cameræ non debent eſſe in damnum alterius.*
10 *Priuilegia, ſi in damnum ſint alterius, reſtringi, vel reuocari debent.*
11 *Qui ſentit onus, commodum ſentire debet.*
12 *Eccleſia tenetur alere ſucceſſorem.*
13 *Alimenta debentur ſecundum conditionem perſonæ. & num. 14.*
15 *Expenſæ bullarum computantur inter expenſas faciendas.*
16 *Spoliorum nomine non veniunt ſcamna, neque paramenta, & alia de quibus in bulla Pij V.*

Da mihi verbum Domine, vt annuntiem veritatem.

1 PRæſuppoſito quod Reuerẽda Camera Apoſtolica † ſubintret in locũ Eccleſiæ, quò ad ſucceſſionem in bonis per defunctum beneficiatum relictis: vt atteſtatur Redoa. in ſuo tractat. de ſpol. q. 17. num. 2. per decis. Rot. 855. incipit, Cum Camera Apoſtolica. in antiquis. in tit. de probat.

2 & quod acquiſita † per Rectorem defunctum de fructibus Eccleſiæ; ſint eiuſdem Eccleſiæ. vt per c. Præſenti. de offic. ordin. in 6 & in c. Relatum. il 2. de teſtam. & c. Quia ſæpè. de elect. etiam in 6. & quod Eccleſia † habeat in-

3 tentionem fundatam in eis. vt refert Abb. in c. 1. de pecul. cler. verſ. Et nota ſic. & quod d. Reuerenda Camera idem ius habeat, per regu-

4 lam; Is qui in ius † ſuccedit alterius, illo iure, quo ille, vti debet. de reg. iur. in 6.

Tamen arguendo adduco aliam regulam, in d. tit.

Digitized by Google

5 d.tit. de reg. iur. in 6. Nemo † ſcilicet, poteſt
plus iuris in alium transferre, quàm ſibi com-
petere dignoſcatur. Ex qua regula arguo, quod
Camera nõ poteſt habere plus iuris, quàm ha-
bebat Eccleſia, ſeu ſucceſſor; & regula pro ip-
ſa allegata retorquetur: ſcilicet quod ſolum
poſsit vti illo iure, quo poterat Eccleſia, vel
ſucceſſor. Sed tantum illud erat in iure, quod
6 bona † per Prælatum relicta, Eccleſiæ vel ſuc-
ceſſori debebantur ſolum, deductis, & ſolutis
debitis, & ſupportatis oneribus incumbenti-
bus vſque ad nouos fructus, & pro ſeruitorib.,
& miniſtris Eccleſiæ, & ſuſtentatione noui ſuc-
ceſſoris, vt in c. fin. §. Porrò. de offic. ordinar.
in 6. & ibi Io. Andr. Franc. & Gemin. & notat
Ludou. Bolog. in addit. ad conſ. Ioan. de Anan.
87. ad finem. & exceptio prædicta eſt fundata
in bono, & honeſto iure; quia bona, & fructus
7 † beneficiorum ſunt deputati ad ſupportanda
onera toto anno, vſque ad nouos fructus. vt
not. Gemin. in d. c. fin. §. Porrò. in 3. notab. &
Gig. de penſ. quæſt. 39. nu. 6. ad finem. & Cou-
uar. in lib. 1. variar. reſolut. c. 15. num. 12. verſ.
Prius tamen. Aliàs enim ſi Camera omnia ha-
beret, Eccleſia defraudaretur debitis ſeruitijs;
quia nihil remaneret pro ſuſtentatione noui
Rectoris; & pro neceſſarijs Eccleſiæ expenſis
faciendis, & eſſet contra mentem extrauag. Io.
XXII. quæ incipit, Suſcepti regiminis, de elect.
8 §. 2. & 3. qui ſtatuit, quod ſucceſſor † tantum
habeat de fructibus perceptis, quantum ſuffi-
ciat ad onera Eccleſiæ ſupportanda. Quare pri-
9 uilegia † conceſſa Reuer. Cameræ non debent
eſſe in damnum alterius. l. 2. §. Si quis à Princi-
10 pe. ff. ne quid in loc. pub. & quatenus † eſſent
in damnum, reſtringi, vel reuocari deberent. c.
Suggeſtum. de decim. vbi doct. & aſſerit. Ge-
min. in d. §. Porrò. in 2. quæſt. vnde cum ſuc-
ceſſor in beneficio teneatur ad incumbentia,
vſque ad nouos fructus, vt ſupra eſt allegatum;
ſi Camera in eius locum ſuccedit, ad ea, etiam
11 tenetur ex reg. Qui † ſentit onus. de reg. iur.
in 6. res enim tranſit cum ſuo onere: ex vulga-
ta regula: & ſic deducenda ſunt, quæ pro obſe-
quijs Eccleſiæ faciendis ſunt neceſſaria, videli-
cet, pro ſuſtentatione noui Rectoris, quem Ec
12 cleſia † tenetur alere. Abb. in c. 1. num. 1. de ſo-
lutio. Item neceſſaria ſunt pro expenſis, & ſa-
larijs ſeruitorum, & familiæ: quia Prælatus, &
13 alius quilibet † debet ſecundum conditionẽ
ſuam ſuſtentari. c. Videntes. & c. Epiſcopus. &
c. penul. §. His ita. 12. quæſt. 1. Innoc. in c. In-
decorum. de ætat. & qual. ordin. ad finem. &
14 diſtinctè ſecundum qualitatem † perſonarum
prout magis, & minus conuenit, tradit Flam.
Pariſ. in lib. 5. de reſignat. benef. quæſt. 6. à nu.
145 incipiendo à verſ. Pendens igitur, vſque
15 ad num. 154. Inter quas † expenſas connume-
rari oportet expenſas expeditionis bullarum:
vt notat Abb. in 3. quæſt. incipit, Sempronius.
num. 12. verſic. 2. probatur cum verſic. ſequen-
ti; & facit tex. in c. Quicunque. 12. quæſt. 4. & præ
dicta omnia tenet etiam Redoa. in d. tract. de
ſpol. quæſt. 10. num. 36. verſic. Dicta deciſio. &
16 num. 37. Neq; ſub nomine ſpoliorum † veniũt
paramenta, & alia ad vſum diuinum à defun-
cto Rectore relicta; neq; cathedræ, ſcamna, &
alia de quibus in bulla Pij V. incipit. Romani
Pontificis: publicata anno 1567. Quæ omnia
ſunt à collectore relaxanda, tum Eccleſiæ, tum
ſucceſſoribus, tum etiam hæredibus: vt ſupra
de iure eſt diſpoſitum. Et ita dico, Saluo, &c.
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXIII.

Lis inter prouiſum Apoſtolicum, & præſentatum
quando ſummariè cognoſcatur; & cita-
tiones fieri debeant.

SVMMARIVM.

1. *Edicta ad formam. c. a. fin. de elect. in 6. debent fieri in actu præſentationis.*
2. *In prouidendo Eccleſiis procedi debet ſummariè.*
3. *Libellus, nec conteſtatio litis requiritur in prouidendo Eccleſiæ.*
4. *Terminus eſt dandus vtriq; parti, in mota lite: & num. 5.*
6. *Præſentatus, quando anteferri debeat prouiſo Apoſtolico.*
7. *Iudex mandat prouiſo Apoſtolico, vt oſtendat titulum.*
8. *Titulus non præſumitur, ſed eſt probandus.*
9. *Poſſeſſio non datur, quando adſit lis, niſi præuia intimatione literarum.*
10. *Poſſeſſionẽ ingrediendo auctoritate propria in beneficialibus incurrit vitium intruſionis.*
11. *Poſſeſſio per alium dari debet.*
12. *Intruſus, ob captam poſſeſſionem beneficij, priuatur beneficio.*

Da mihi verbum Domine, vt veritas eluceſcat.

FACTI SPECIES.

Vacante beneficio S. Claudij, Domi-
nus Fabritius prætendens iuſpatro-
natum præſentauit Reuer. Nicolaũ,
1 & durante † termino edicti ad for-
mam c. fin. de elect. in 6. comparuit Reu. Aloy-
ſius cum prouiſione Apoſtolica, cuius vigore
adeptus eſt poſſeſsionem non expectato iudi-
cio; neq; docendo de ſua prouiſione. Præſenta-
tus verò inſtat per Iudicem cogi ad oſtenden-
dum titulum: & prouiſus agit ordine iudicia-
rio ad conteſtationem litis; negando teneri
ad oſtendendum titulum, ſaltem ad inſtantiã
partis.

partis. Super quo reſpondi vt infra.
Præmitto enim quod quãdo agitur de pro-
2 uidendo † Eccleſiæ, proceditur ſummariè, ſim-
pliciter, de plano, ſine ſtrepitu. & figura iudi-
cij. Lamb. in tract. de iur. patron. artic. 12. 9. q.
3 prin. 2. part. 2. lib. Vnde non requiritur † libel-
lus, nec litis conteſtatio. vt ipſe Lamb. atte-
ſtatur in eo loco. artic. 13. & nihilominus dan-
4 dus † eſt terminus vtriq; parti ad probandum
incumbentia. ipſe Lamb. eod. tract. artic. 1. 10.
q. prin. 2. part. 2. lib. vbi dicit quod ſi virtute e-
dicti, de quo ſupra; cõpareat aliquis contradi-
ctor. & faciat aliquã reſponſionẽ, qualis qualis
5 ſit, habetur loco litis conteſtatæ; & debet † da-
ri terminus ad probandum incumbẽtia vtriq;
parti; iuxta naturam cauſſæ deductę: & præſen-
tatus, cuius vigore fuit factum edictum, pote-
rit producere iura ſua pro obtinenda inſtitu-
6 tione, & debet anteferri † ad poſſeſsionem
prouiſo Apoſtolico, etiam licet nondum ſit
inſtitutus; ſicut in terminis tenuit Rot. in vna
conſentanea. 30. Ianuarij. 1581. & Abb. in ca. 2.
num. 22. de in integ reſtitut. & Roch. de Curt.
de iur. patron. in verbo, Comperens. nume. 15.
7 verſic. Et nota: & ad eius inſtantiam Iudex †
debet præcipere prouiſo Apoſtolico vt oſten-
dat titulum ſuæ poſſeſsionis Abb. in c. Heli. ad
finem. de Simon. quem ſequitur Ioſeph Ma-
ſcard. concluſ. 180. num. 18. 19. & 20. in ſuo lib.
8 de probat. nam titulus † non præſumitur: ſed
eſt probandus. vt ipſe tradit in ea concluſ. nu.
10. & 11. Imò prouiſus ipſe, ſi ita eſt, non po-
tuit auctoritate propria ingredi poſſeſsionem
etiam vigore litterarum executorialium, niſi
9 præuia † intimatione literarũ, & ſeruatis cer-
tis terminis ad dicendum contra; & obtenta
declaratoria debet etiam habere brachium
ſeculare. Felin. in cap. Ad probandum. num. 6.
de re iudic. & not. Mand. in regul. 29. quæſt. 4.
10 num. 4. 5. & 6. aliàs incurrit † vitium intruſio-
nis; vt ibi Mand & probat Rebuff. in practic.
benefic. tit de miſsio. in poſſeſſ. nume. 5. 6. 7 &
8. qui dicit quod non debemus propria aucto-
11 ritate poſſeſsionem ingredi, ſed per † alium
induci: & idem in 3. parte ſignat. nume. 54.
probat illum eſſe intruſum, qui auctoritate
propria ingreditur poſſeſsionem beneficij, &
12 intruſus † priuatur eo ipſo, omni iure, quod
habebat. Et ita concludendum eſt prouiſum
ipſum eſſe cogendum ad oſtendendum titu-
lum & in cauſſa procedendum eſſe ſummariè;
ne diu differatur prouiſio Eccleſiæ. & ita dico:
Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXIV.

Banniti, an ſine peccato receptari poſsint, ſtante prohibitione Principis?

SVMMARIVM.

1 *Alteri eſt faciendum quod ſibi fieri velit.*
2 *Conſanguinei receptantes bannitos excuſantur. & num. 4.*
3 *Quæ ſunt ſtricti iuris reſtringuntur.*
5 *Ignorantia præſumitur aduentus banniti.*
6 *Cauſa eſt conſideranda in quauis materia.*
7 *Dolus requiritur, vt quis incidat in pœnam.*
8 *Peccatum non committitur ſine voluntate.*
9 *Peccare contra conſilium non eſt mortale.*
10 *Tranſgreſſio legis humanæ ex cauſſa, non eſt mortale peccatum. & num 13.*
11 *Homicidium ad defenſam non prohibetur.*
12 *Fur ob neceſſitatem non punitur.*
14 *Qui facit permittente lege, non peccat. num. 16.*
15 *Lex inferioris non valet contra ea, quæ à ſuperio-ris lege permittuntur.*
17 *Peccatum non eſt ſine dolo.*
18 *Dolus eſt probandus.*
19 *Bona fama facit ceſſare præſumptionem doli.*
20 *Qui habet bonam famam, non incidit in pœnam.*
21 *Pœna pecuniaria in ruſtico eſt maior corporali.*
22 *Omnis cauſſa, etiam beſtialis, excuſat à dolo.*
23 *Dolus requiritur ad pœnam contrauentionis.*

Adſit Spiritus Sanctus.

FACTI SPECIES.

STante edicto Principis, quod nemo ſub certa pœna audeat receptare, nec alloqui, vel auxilium præſtare bannitis, etiã cõſanguineis, & amicis; Ludouicus Menotus alloquutus fuit quẽdam fratrem ſuum; & eum non expulſit à domo propria, in qua de nocte per horam ſterit. & cum hæc omnia narraſſet confeſſori; videbatur dubius ad eũ abſoluendum; quia videbatur commiſiſſe peccatum; & teneri ad pœnam pecuniariam edicti: Quare conſultus reſpondi; d. Menotum non commiſiſſe peccatum; neque ad d. pœnam teneri.

Bannum enim huiuſmodi, licet ob publicã vtilitatem ſit promulgatum, eſt odioſum. quia eſt contra Ius Diuinum, in quo ſcriptum reperitur; Benefacire his, qui oderunt vos: eſt etiã contra Ius Naturale; quia omnia ſunt commu-
1 nia; vnde alteri † eſt faciendum quod ſibi ipſi
vellet fieri. c. 1. diſtin. 1. Nec non contra Ius
2 ciuile; nam parentes † & alij conſanguinei ex-
cuſantur. l. 1. ff. de bon. eorum qui ant. ſent. mort. ſibi conſciu. Qua de re datur intelligi, quod huiuſmodi edictum non debet extendi,

imò

3 imò reſtringi:omnia enim,quæ† ſunt ſtricti iu-
ris(vt ſunt ſimilia)reſtringũtur.l.3.§ Hæc ver-
ba.ff.de negot.geſt & tradit Imol.in conſil.80.
4 num 3.in tantum quod† conſanguinei nõ mæ-
rentur pœnam ordinariam.l.2.vbi Bar.& Alex.
ff.de receptat.Imò,aliter non conſtando, præ-
5 ſumendum † eſt quod ignorauerit aduentum .
d.eius fratris.vt not.Gl.1.ibi. Et omnes intel-
lige.in l.1.ff.de recept & ſequitur Iacob. No-
uell.in tract.crimin.ad defenſam.§.Reſponſio-
nes reorum in conſtitutis,num.5c.cum alijs ab
eo allegatis: & ſic excuſatione dignus eſt . Et
hoc maximè procedit iuxta mentem edicti;
quod regulatur à præfatione; quæ narrat edi-
6 ctum fieri ad euitanda delicta: Quare cauſſa †
in qualibet materia eſt conſideranda potius ,
quàm ipſum factum.vt notat.Crau.in conſ.75.
num.15.cum ibi allegatis; ſed per receptatio-
nem fratris d.Ludouici,& alloquutionem,nul-
lum fuit ſequutum delictum , ergo nec pœna
aliqua eſt imponenda . Et licet edictum non
intelligatur Ludibrio factum;per hoc nõ ope-
ratur illud quod eſt contra opera charitatis :
ſed haberet locum ſi ex inde ſequeretur deli-
ctum ; aliàs enim nunq; intelligi debet fuiſſe
factum contra charitatem; quia cõtineret ini-
quitatem;cum ſicut probat Crau.in conſ. 186.
7 num. 14.& vt quis incidat†in pœnam,requiri-
tur dolus. l. Qui iniuriæ. ff. de furt. & peccatũ
8 † non committitur ſine malitioſa voluntate;
vt referunt omnes ſummiſtæ declarando quid
ſit mortale peccatum : vt eſt quando aliquid
committitur voluntariè , quod ſit contra præ-
cepta legis diuinæ,humanæ,vel naturalis . ſed
9 quũ præcepta hominũ† ſint cõtra conſiliũ Dei,
tranſgreſſor non dicitur mortaliter peccare ,
ſed venialiter : ita Nauar. in ſuo Manual. præ-
lud.9.num. 8. verſic. Dixi contra præceptum :
10 omnis† enim trangreſsio legis humanæ ex ra-
tionabili cauſſa facta, excuſat à peccato mor-
tali:ſicut refert D.Thom.1.2.quæſt.96.artic. 6.
vbi exemplificat in ciuitate obſidiata, ob quã
ſit præceptum quod non aperiantur portæ ; ſi
immineat periculum vitæ ciuibus; poterit in-
niter portas aperire,vt fugiant hoſtes,nec in-
currit peccatum,neq; pœnam : quod procedit
etiam in priuata perſona , quæ ad euitandum
periculum,nedum legem hominis, ſed naturæ
poteſt tranſgredi:vt videmus in præcepto, Ne
11 occidas ; quia homicidium † non prohibetur
ad defenſionem.l.Vt vim.ff. de inſtit. & iut. &
12 in fure;quia coactus† fame alienam rem ſum-
mit.c.Si quis propter.de furt.c.Diſcipulos. de
conſecrat.diſtin.5. vnde in caſu prædicto Me-
notus ex improuiſo de nocte recepit fratrem,
quem repellere non potuit; & mãdatum Prin-
cipis verſabatur contra charitatem ; & conſe-
quenter erat actus imperfectus ; tranſgreſsio
13 † non potuit inducere mortale peccatum: ſi-
cut ex D.Thom.2.2.quæſt.35.recitat ſum. Ar-
mill.in verbo,Peccatum.num.13.& ſic cum lex
diuina,ciuilis, & naturalis imponat nedum a-
micis, ſed inimicis,benefacere.d.Menotus nõ
14 peccauit.nam qui† lege permittente facit, nõ
dicitur peccare.l.Gracchus.C.de adult.l. Ne-
mo damnum.ff. de reg. iur. Imò poteſt dici qđ
ſimile edictum,quando loqueretur de non re-
ceptando bannitum , etiam ſi non ſequeretur
15 delictum,non valeret: quia lex † inferioris nõ
præſtat auctoritatem his, quæ à ſuperiori lege
vel conceduntur,vel prohibentur.c.Quæ con-
tra mores.8.diſtin.& c.Qui reſtit.11.q.111.Vn-
de cum lex huiuſmodi ſit promulgata ad tol-
lenda delicta;non eſt intelligenda,quod vetat
vti charitate,quando non agitur de delicto &
ſic cum ille fecerit quod à lege diuina , & na-
turali eſt permiſſum ; non dicitur peccaſſe ;
quamuis tranſgreſſus ſit legem inferioris.Quia
16 ille† non peccat,qui facit illud,quod lex per-
mittit.l.Nemo damnum.ff.de reg.iur Præterea
17 non eſt† peccatum ſine dolo.c.Beatus. 22.q.2.
neq; ſine voluntate;vt tradunt omnes ſummi-
ſtæ & poſt illos Ceph.in conſ.76.num.28.& 29.
vol.1.& ſequitur Franc.Perſon.in ſuo tract.cri-
min.tit.de indic & tortur.q.17.num.41.Quare
non poteſt argui hic de dolo ; cum ex impro-
uiſo bannitus ad Menotum fratrem iuerit.Qui
18 † dolus erat probandus , vt dicit Perſonal. in
d q.17.nu.33.vbi de communi & in contrarium
19 conſtat de ſimplicitate Menoti,& eius bona†
fama, quæ facit ceſſare omnem præſumptionẽ
doli;vt ibidẽ Perſon.nu 45.& ſequitur. Octau.
Vulpel.in conſ.criminco: ſ. 149.num. 6. Iacob.
Nouell.in tract.ad defenſ.reorum.tit.an indic.
pro reo dan. ſint. nu. 39 Boſ.in tit.de Inquiſit.
nu.36.& 37 cum alijs,qui allegari poſſent . Et
maximè cum non conſtet eum commiſiſſe vllo
tempore delictum , neq; quod ſit ſolitus con-
trauenire;vnde fit quod nedũ dici poteſt pec-
20 caſſe;ſed neq; quod in vllam† inciderit pęnã.
vt not Gandin.in tract.maleficiorum.tit. Vtrũ
pęna poſsit augeri? poſt prin. & Gramat. vot.
23.num.24.

Et licèt aliqui dixerint quod illa regula ,
Ceſſante dolo,ceſſare debet pęna ; debeat re-
ſtringi ad pęnam corporalem,ſcilicet qđ pęna
corporalis ceſſare debeat ceſſante dolo ; nihi-
lominus , etiam ſequendo illam opinionem ,
idem iudicium debet eſſe in ruſtico ; in quo
21 maior† eſt pęna pecunaria,quàm corporalis ;
vt atteſtatur Bon.de Curt.de nobilitate. q. 5.
num.77.Quare in caſu prædicto concludendũ
eſt quod d. Menotus non inciderit in peccato
mortali,neq; in pęnam,in quo nullus eſt inuẽ-
tus dolus ; ad quem expellendum ſufficit om-
22 nis† cauſſa, etiam beſtialis.Perſon. in loco ci-
tato.num.22.Caputaq. deciſ. 108.nume.3.in 3.
part. ad hoc enim , vt quis incidat in pœnam
23 † contrauentionis , requiritur neceſſariò do-
lus; qui excuſari non poſsit ex quauis cauſſa ,
etiam

etiam beſtiali Caputaq.deciſ.233.num. 8 in 1.
part.aliàs ceſſat peccatum,& pęna.Et ita ſen-
tio.Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXV.

Delegatus quando ſubdelegare non poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus à Principe,poteſt ſubdelegare: diſtin-
ctio infra cadit.*
2 *Subdelegari non poteſt quando eſt electa indu-
ſtria perſona.*
3 *Diſcretioni tuæ,quid importat.*
4 *Stilus non operatur contrarium à recto Sermone.*
5 *Verba demonſtrant intentionem proferentis.*
6 *Collector dicitur negotiorum geſtor.*
7 *Negotiorum geſtor,poteſt conſtituere actorem.*
8 *Collectores ſunt Iudices.*
9 *Delegatus non poteſt excedere fines cōmiſſionis.*
10 *Cauſſa,quæ requirit cognitionem cauſſæ, poteſt
ſubdelegari.*
11 *Remiſſoria teſtium poteſt fieri,quando difficultas
eſt probationis.*
12 *Quando ſit difficultas in probatione, poteſt mitti
Notarius,vel alius qui examinet.*
13 *Qui per alium facit,per ſe ipſum facere videtur.*

Dominus mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

FVit commiſſa à Summo Pōtifice Re-
ueren.Vicario Regienſi quædam di-
ſpenſatio matrimonialis inter virū,
& mulierem Oppidi Mirandulę cum
huiuſmodi verbis; videlicet, Diſcretioni tuæ
remittimus;vt de præmiſsis per diligentē In-
quiſitionem per te ipſum informes; & ſi repe-
reris quod præces veritate nitantur,auctorita-
te Apoſtolica diſpenſes: ſuper quo conſcien-
tiā tuam &c. Inſtabat ſupplicantes dari lite-
ras examinatoriales in d.Ooppido;ſed Reuer.
Vicarius recuſabat;prætendens teſtes à ſe ip-
ſo eſſe examinandos. Quare requiſitus quid
in hoc ſentiam;dixi vt infra.

In Iure regulariter cautum eſt, quod dele-
1 gatus† à Principe poteſt ſubdelegare. vt in c.
Cum cauſſam.de appel.& in ca.fin. in princ.de
offic.deleg.l.A iudice.C.de iudic.quam tamen
regulam Iaſ.in d.l.A iudice.nu. 11. multis mo-
dis limitat, & præcipuè quod attinet ad hu-
iuſmodi caſum in quinta & ſexta fallentia re-
2 ſtringit.d.regulam,quod ſubdelegare† nō poſ-
ſit, quando ſit electa induſtria perſonæ: quia
tunc videtur Pontificem elegiſſe perſonam;vt
3 notāt etiam verba illa, † diſcretioni tuæ; per
te ipſum,&c.Et hanc opinionem ſequitur Spe-
cul. tit. de offic. deleg.§. Iam nunc dicendum.
ad finem.& Franc.in ca.Statutum. §. Aſſeſſorē.
num.2.de reſcrip.Capic.deciſ.151.nu.5. & poſt
alios Borgn.Caualc. in deciſ.46.nu.383.& 384.
Et quamuis aliqui dixerint, quod huiuſmodi
verba apponuntur de ſtilo; & quod ideo non
tollunt facultatem ſubdelegandi:Iaſ.tamen in
4 d.l. A iudice in 5. limitat. dicit quod ſtilus †
huiuſmodi non operatur interpretationē di-
uerſam à recto ſermone uerborum; quæ ſigni-
ficant mentem Papæ ſcilicet quod confidentiā
ſolam in delegato habeat, vt perſcrutetur ve-
5 ritatem.Verba† enim demonſtrant intentionē
proferentis. l.Labeo. ff. de ſuppel. leg. cum ſi-
milibus: & ego ita ſentio, ſine veritatis præ-
iudicio:& regulam ipſam credo habere locum
quando Princeps ſimpliciter committat cauſ-
ſam:ſed hic ſunt verba ſpecialia directa ad ſo-
lum delegatum.

Neque ab iſta opinione moueor ex deciſ.
Rot. 265. alias 8. de offic. deleg. in nouiſ. ob
quam mand.in reg.4.quæſt.11. num.5.dicit Ro-
tam nouam ita decreuiſſe, delegatum, etiam
ſimilibus verbis expresſis in delegatione,poſ-
ſe alium ſubdelegare: quia in caſu. d. deciſ.
265. agebatur de collectore Cameræ Apoſto-
6 licæ; qui † reputatur negotiorum geſtor d.
Cameræ: vt in ipſa deciſione habetur.& nego-
7 tiorum † geſtor ex ſe,de iure communi,poteſt
ſubſtituere actorem.vt not. Bar. in l.Qui alie-
na. §. Quamquam. ff. de negot. geſt. & alium
quempiam in negotio ſubſtituere. l. Nam, &
Seruius. §.Mandato. vbi Bar. & Bal.ff. eod.tit.
de negot. geſt. Imò dicit Barthol. Bellin. de
8 charitat. ſubſid. in quæſt.94.quod ſimiles†col-
lectores ſunt Iudices: & habent omnimodam
iuriſdictionem, & cenſuras exercendi, carce-
randi,& alia quamplurima: quod non habent
huiuſmodi delegati, de quibus loquimur: qui
9 fines† ſuæ commisſionis excedere nō poſſunt.
c Cum dilecta. ad finem.de reſcrip. l.Diligen-
ter. ff. mandat. Vnde cum cauſſa ſit commiſſa
perſonæ,reſpectu eius induſtriæ addita clau-
ſula per te;non video quomodo ille alteri com
mittere valeat vices ſuas: de qua differentia
eſt textus cum Gl. in verbo: Vt perſonaliter.
in c.fin. de offic.delegat. Borgaſ. tamen. de ir-
regul. & diſpenſ.part.2.tit.de delegat.diſpenſ.
10 num.1.videtur inclinare,quod quando cauſſa †
requirit cauſſæ cognitionem,quod poſſit ſub-
delegari: non tamen in eam opinionem con-
cludit;ſed adducit deciſ. Bonon. in tit. de of-
fic.vic.quæ deciſio in meo codice eſt regiſtrata
in lib.deciſ. antiq.eod.tit. incipit,Vt notat ip-
ſe: Epiſcopus conſtituit vicarium, deciſ.9.ubi
in uerſ. Secunda quæſtio. recitantur tres opi-
niones,nullaque earum eſt affirmata: Quarum
ultima dicit,quod quādo ad eſt cognitio cauſ-
ſæ:ea demum,quæ ſunt cauſæ cognitionis poſ-
ſunt ſubdelegati, non ea quæ ſunt facti. Ego
uerò

verò dicerem in huiuſmodi caſu, quod ſi diffi-
11 cilè ſit † inducere teſtes cotam delegato, nè
facultas probandi tollatur, quod poſsit fieri
remiſſoria teſtium: per ea, quæ ttadit Card. in
Clem. de offic. deleg. & per ca. Significauit. de
offic. ordin. & not. Io. Fran. Pauin. de offic. & po-
teſt. capit. ſed vae. quæſt 10. num. 9. Imò tutius
12 quod vel † mittatur, vel deputetur nuntius;
pro vt tangit Abb. in cap. 1. de reſt. cogen. qui
examinet nomine ipſius Delegati; quia idem
erit ac ſi ipſe Delegatus examinaſſet. per regu-
13 lam, Qui † per alium facit, per ſe ipſum facere
videtur. de reg. iur. in 6. & ita ego adimplerem;
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXVI.

Sortilega ſemel abiurata, & fuſtigata, reincidens,
An ſit torquenda?

SVMMARIVM.

1 *Incantatores dicuntur Necromantici.*
2 *Incantatores grauiſſimum ſcelus perpetrant.*
3 *Incantatores dicuntur malefici.*
4 *Inuocantes dæmones olim dicebantur idololatræ, & hæretici.*
5 *Tormentis ſubijciuntur malefici.*
6 *Malefici dicuntur ſemper malum facere.*
7 *Tortura ex præſumptionibus datur maleficis.*
8 *Sortilegus poſt abiurationem reincidens, dicitur relapſus.*
9 *Relapſus quis dicatur.*
10 *Qui habet conuerſationem cum dæmone, reputatur eiuſdem naturæ contra Deum.*
11 *Qui abiurauit, & poſtea conuerſatur cum hæreticis, dicitur eis ſimilis.*
12 *Tortura continet quinq; ſpecies.*
13 *Tortura leuis non eſt propriè tortura.*
14 *Confeſſus delictum propter minas, non dicitur cõfeſſus per torturam.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

QVædam mulier aliàs commiſit incan-
tationes, cum inuocatione dæmonum
& cum quodam maligno ſpiritu con-
ſuetudinem habuit, quem tetinebat in ampul-
la. & in eiſdem delictis, pro quibus fuerat fu-
ſtigata, & bannita, poſtea reincidit: & in carce-
ribus retenta, eadem confeſſa, eſt ſimulatè ta-
men ad inducendas mulieres ad amoroſa in-
cantamenta: & vt apud eas famam acquireret.
Vnde quæritur, An ſit torquenda pro veritate
habenda? An ſcilicet ad amorem tantum, vel
in dæmonem crederet etiam ad futura?

In præſenti quæſtione tria ſunt conſideran-
da. Primo, An d. ſortilega, ſimulata incantamē-
ta, an realia fecerit? Secundò, An inuocatio
dæmonum fuerit ſolum ad prouocãdum amo-
rem, an verò ad futura ſciendum? Tertiò, effe-
ctum conſuetudinis cum dæmone. Ad quorum
dilucidationem aduertendum eſt quod incan-
1 tatores † Necromantici dicuntur. cap. Hoc mi-
rum. 26. q. 5. & qui huiuſmodi ſcelus ſequuntur,
2 grauiſsimũ † crimē dicũtur perpetrare. ad Bald.
l. 3. verſ. 2. not. C. de Epiſcop. audien. quos Im-
3 perator appellat † maleficos. l. Nemo. C. de ma-
lef. & mathem. aliàs enim tàm iſti, quàm inuo-
4 cantes † dæmones, dicebantur idololatræ, &
hæretici. & de idololatris habemus text. in ca.
Sortes. d. cauſ. 26. quæſt. 2. & de hæreticis in ca.
Accuſatus. §. Sanè; cum Gl. in verbo, Saperent.
de hæret. in 6. & in ca. Epiſcopi. ead. cauſſa. 26.
quæſt. 5. in quo crimine quilibet, etiam in di-
5 gnitate, ſubijcitur † tormentis. l. Et ſi excepta.
§. 1. ad finem. C. de malef. & mathem. talia enim
6 exercentes † ſemper ad malum dicuntur face-
re. ex D. Thom. in 2. 2. quæſt. 95. artic. 1. ad fi-
nem. Vnde in ſimilibus attocioribus delictis
de facili proceditur ad torturam, nedum præ-
7 cedentibus legitimis indicijs, ſed ex † præſum-
ptionibus. Imò ex ſolis ſuſpicionibus: vt poſt
multa tenet Boſ. in ſua practic. tit. de indic. &
conſid. ant. tort. nume. 202. ſed iſta tea fatetur
commiſiſſe incantationes, & inuocationes, ſi
ex auctoritate D. Thomæ præſumitur ad malũ,
erit torquenda ſuper habenda veritate; an ad
malum, & ad quod malum talia commiſerit?

Et hoc ideò corroboratur ex dictis Franc. &
Domin. in d. ca. Accuſatus. §. Sanè. Franc. enim
num. 2. & Domin. nume. 6. dicunt, quod qui vt
8 ſortilegus † abiurauit hæreſim, & poſtea eadē
committat, eſt relapſus, & pœnam relapſi mæ-
retur. Verum Dominic. ex opinione Lap. diſtin-
9 guit inter eum, qui † credit dæmonem talia
poſſe auctoritate propria, & reputatur relap-
ſus; & in pœnam relapſi eſt puniendus: ſed ſi
non credit ea poſſe, & ſolum inuocauit ad ea,
quæ regulariter dæmon tentat, ad inducendũ
hominum ad peccandum: tunc ſecùs. ergo tor-
quenda erit iſta mulier ad eruendam verita-
10 rem, & tantò magis cum habuerit poſtea † cõ-
uerſationem cum dæmone; ex qua dicitur eſſe
eiuſdē illius malignitatis, & naturæ erga Deũ:
d. c. Accuſatus. § Ille quoq; vbi dicitur quod il-
11 le, qui † ſemel abiurauit, ſi poſtea cum hæreti-
cis conuerſatus fuerit, dicitur ei ſimilis: & in
pœnam eorum condemnari debet. & ſic dicen-
dum eſt quod ſit locus torturæ, ...

Et quia Doctores diſtingunt inter leuem, &
12 atrocem torturam enumerando quinq; † ſpe-
cies, Quarum: prima, dicitur eſſe comminatio;
ſecunda, conductio ad locum: tertia, ligatio;
quarta, eleuatio: quinta, ſquaſſatio: & aliqui
dixerunt quod illæ tres primæ ſpecies, conti-
nentur ſub vna tantum ſpecie: ego loquor de
13 vera tortura: nam † leuis non eſt dicenda tor-
tura propriè: vt not. Paul. Ghirlan. in tit. de
quæſt.

14 quæſt.5.num.4.nam ille, qui ductus † ad locum torturæ ob & minas confitetur delictum non dicitur fateri per torturam, ſed ſpontè: ſecũdum.Iul.Clar.in practic.crimin.§. fin.quæſt.64. verſic. Nunc de grad.torturæ. Ex quibus mea quidem ſententia, ſine veritatis præiudicio, iſta ſortilega erit eleuanda, & ſquaſſanda, niſi prius fateri deliberauerit. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXVII.

Sortilega accuſans alium, an faciat indicium?

SVMMARIVM.

2 *Sortilega, quæ vadit ad ludum, corporaliter vadit ſecundum Theologos.*
2 *Sortilega dicitur etiam quandoq; ire ad ludum illuſiuè.*
3 *Socius non facit indicium, quando illuſiuè eatur ad ludum.*
4 *Nemo excipitur in delicto ſortilegorum.*
5 *Confeſſio debet continere verum, & poſſibile.*
6 *Non entium nullæ ſunt qualitates.*
7 *Qui non eſt diffamatus de crimine torqueri non debet.*
8 *Diffamatio debet præcedere in cauſſis, in quibus ſocius facit indicium.*
9 *Lex, Et ſi excepta.C.de malef. & mathem. nõ habet locum, niſi conſtet de delicto.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

SOrtilega conſtituta confeſſa eſt iuiſſe ad ludum dæmonum: & in conſtituto dixit, cum ea quandoq; iuiſſe quandam nobilẽ mulierem, de qua nobili quærebatur an (quia negabat) deberet Carcerari, & torqueri?

Diuerſæ fuerũt opiniones, An mulieres quę ad ludum dæmonum eunt, corporaliter, vel illuſiuè eant? Siquidem Paul. Ghirl. in titu. de ſortileg.quæſt.7.num. 21.adhærendo opinioni
1 Theologorum † tenet quod vadant in corpore & ibi nume.26.& 27. atteſtatur de quodam ruſtico, qui ab vxore ductus ad locum Beneuentanum; exiſtens ad epulas inuocauit nomen Dei, & ſtatim ibi remanſit nudus: & de quadam puella, quæ ad ſonum Aue Mariæ: fuit in terram dimiſſa: & inuenta poſtea de mane à certo iuuene. Franciſcus verò Ponzinus. in
2 tit. de Lamijs: tenet † contra, quod ſcilicet
3 eant illuſiuè. & ideo dicit quod ſocius † non facit indicium: & allegat textum in c. Qui ſine Saluatore.26.q.2.& c.Nec mirum.ead.cauſ. quæſt.5. & vtrumq; dictum Sancta mater Eccleſia tollerat. Si volumus ſtare dicto ſocij, in
4 huiuſmodi delicto, in quo nemo † excipitur.l. Et ſi excepta.C. de malef. & mathem. iſta rea faceret indicium. ad Gl. in c. Veniens. in ver-
5 bo, Confeſsio. de teſtib. ſed quia confeſsio † debet continere verũ, & poſsibile.Gl.in c. fin. de confeſſ. Quare cum non conſtet in iſto caſu de veritate; an ſcilicet ipſa rea iuerit in ſpiritu, vel corporaliter: & ſtantibus adductis à Ponzino quando illuſiuè iuiſſet, nõ poſſet haberi vera ſcientia; & conſequenter per experimenta non diceretur apparere; & ideo Non
6 † entium, nullæ eſſent qualitates: l.fin. ff. pro ſoc. tutius arbitror perquirere alia indicia: Imò dicit Ponzin. ibi.num.53. quòd ſi adeſſẽt alij teſtes, qui affirmarent alios fuiſſe unctos; non probarent; quia etiam ipſi eſſent illuſi: in quibus idem operatus fuiſſet dæmon. Et quãdo etiam conſtaret ream corporaliter iuiſſe;
7 cum d. nobilis accuſata non ſit † diffamata; mea ſententia, non eſſet torquenda: nam in cauſsis ſpecialibus, in quibus ſocius criminis
8 facit indicium, debet † præcedere diffamatio.
9 Salic. in l.fin.C.de quæſt.& ſic.l.Et ſi † excepta. non habet locum, niſi conſtito de delicto. Boſ. in pratic.crimin.de conſid. ant. tort. num. 66. & ſic teneo d. nobilem non eſſe torquendam; alio non conſtito. Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXVIII.

Bona per rectorem relicta cui debeantur: & de eleemoſina data ad celebrandum Miſſas.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficij diuiduntur inter ſucceſſorem, et hæredes ad ratam ſeruitij Eccleſiaſtici.*
2 *Suppellectilia lignorum dantur hæredibus defuncti Rectoris.*
3 *Fructus, qui ex conſuetudine dabantur hæredibus Rectoris; quando dentur eiſdem.*
4 *Fructus beneficij tenues, & inhabiles ad ſuſtentationem Rectoris non indicant relicta ab ipſo, acquiſita de bonis Eccleſiæ.*
5 *Bona per rectorem relicta, quando non præſumantur ex bonis Eccleſiæ acquiſita.*
6 *Fructus hortorum Eccleſiaſticorum quomodo diuidendi.*
7 *Frumentum datum rectori pro miſſis celebrandis: ſi non fuerint celebratæ, cui debeatur.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

QVatuor erant differentiæ inter ſucceſſorem in beneficio. S. Claudij Parochiali, & hęredes prędefuncti Rectoris. Prima An, & cui debeatur penſio liuelli rer-

rarum

ratum beneficij, cum prædeceſſor ſuperuixiſ-
ſet, vſque ad collectos fructus per liuellarium?
Secunda, An hæredes teneantur date nouo
Rectori ſuppellectilia lignaminum? ex diſpo-
ſitione Bullę Pij V. incipit, Romani Ponti-
ficis.
Tertia, An fructus horti Eccleſiæ percepti
à defuncto, debeantur ad ratam nouo Rectori?
Quatta, An hęredes teneantut dare ſucceſ-
ſoti quaſdam minas frumenti habitas à de-
functo pto miſſis non celebratis.
Et partes amicabiliter omnia in me remi-
ſerunt. Ego verò ex quadam honeſtate, vt in-
fra compoſui: videlicet.
Ad ptimam ex mente Couuar. in 2. lib. va-
1 riat. reſolut. c. 15. num. 12. dixi liuellum, † ſeu
peuſionem nondum ſolutam fructibus recole-
ctis, diuidendam eſſe inter hæredes, & ſucceſ-
ſorem ad ratam ſeruitij Eccleſiaſtici.
2 Ad ſecundam dixi ſuppelectilia † lignorum, de
quibus per Pium V. deberi hæredibus: ex opi-
nione Nauat. in tractat. de Spolio Clericorũ.
§. 1. nam Pontifex declarauit ea non venire
ſub nomine ſpoliorum: verumtamen non de-
clarauit cui debeantur; vnde in diſpoſitione
iuris communis remanent, & ſtante compoſi-
tione cleri cum Reuerenda Camera Apoſto-
3 lica, & conſuetudine † diœceſis, ex qua ante-
quam ſpolia eſſent ad cameram redacta, hære
des clericorum ſuccedebant; ex adductis à
Bald. in conſ. 313. Præmittendum. in 2. vol. &
Gemin. in c. Præſenti. num. 12. & 13. de offic.
ordin. in 6. & Cald. in conſ. 2. de pecul. cletic.
4 & tantò magis, quia. d. beneficium erat † te-
nue & minus ſufficiens ad ſuſtentationem Re
ctoris: vnde ex parte hæredum erat indubita-
5 ta præſumptio, quod illa bona † non eſſent ex
fructibus beneficij ſed patrimonialia, quæ cõ-
ſtabat defunctum habuiſſe, & labore in cura
facta; ſecundum adducta à Redoan. in tract.
de ſpol. quæſt. 9. §. Quid dicendum. num. 17.
& 18.
Ad tertium dixi: quod fructus † horti pro
parte dominicali eſſent diuidendi ad ratam,
modo quo ſupra: deductis expenſis, & ſemi-
nibus pro hæredibus.
Ad quartam dixi, quod minæ frumenti † pro
tempote præterito, in quo per defunctum miſ
ſæ fuerunt celebratæ ſint hæredum: aliæ verò
non celebratæ; deberent celebrari per ſucceſ-
ſorem, & pro illis haberet minas frumenti ad
ratam: juxta, ea quæ in ſimili notat Nauar. in
ſuo manuali c. 25. num 92. & Marc. Ant. Cuch.
in ſua inſtitut. canonica tit. de miſſa. num. 78.
Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXIX.

Cauſsæ matrimoniales an cognoſcantur per Ca-
pitulum, vel eius Vicarium, ſede vacante.

SVMMARIVM.

1 *Diſtinguitur inter ordinariam, & delegatam iu-
riſdictionem.*
2 *Capitulum ſuccedit in omnibus iuriſdictionalibus
ſede vacante.*
3 *Capitulum venit appellatione Eccleſiæ, ſede va-
cante.*
4 *Vicarius deputatus à capitulo, ſede vacante, ſuc-
cedit in iuriſdictione Epiſcopi. & num. 5.*
6 *Capitulum non ſuccedit in delegatione.*
7 *Sede vacante quando cauſſa matrimonialis poſſit
expediri.*

Dominus dabit mihi verbum.

FACTI SPECIES.

ORitur dubium, An cauſſæ matrimo-
niales, ſede vacante, cognoſcantur p
Vicarium capituli ſtante diſpoſitio-
ne Concilij Tridentini ſeſſ. 24. c. 20.
de reform. verſ. Ad hęc cauſſæ matrimoniales.
Quia reſolutio pertinet ad Illuſt. Cõgrega-
tionem Cardinalium ſuper materia Concilij:
nõ eſt cur in ea abſolutè procedã; ab ea enim
eſt reſolutio petenda: ſed tantum informãdo
1 dico, quod eſt diſtinguendum † inter ordina-
riam, & delegatam iuriſdictionem: nam de or-
dinaria non videtur dubium; quia capitulum
2 † in omnibus iuriſdictionalibus ſuccedit, ſede
vacante, in locum Epiſcopi Rot. per Cantuc.
deciſ. 1. num. 13. in 2. lib diuerſ. nouiſſ. Io. Fran.
Pauin. de offic. & poteſt capit. ſed. vacan. q 10.
3 num. 8. 1. part. prin. Imò venit † appellatione
Eccleſiæ. c. Clerici. de verb. ſignif. c. Cum anti-
quos. 10. quæſt. 1. Quare ſi agatur de cauſ. ma-
trim. ex ordinaria iuriſdictione, non videtur
dubium quin Vicarius ſede vacãte deputatus
4 à capitulo, eam cognoſcere valeat qui in † to-
tali iuriſdictione Epiſcopi ſuccedit. Gl. in c. 2.
ne præl. vic. ſuas. & cum ea tranſit Marc. Ant.
Cuch. in ſua inſtit. canonica. de offic. & poteſt
cap. num. 29. & 30. 31. & 32. & illic. nu. 93. ſecũ-
dum allegata dicit quod generaliter ſuccedit
5 † in omnibus, quæ in ſpirituali, & temporali iu
riſdictione competebant Epiſcopo: & idem
tradit. d. Pauin. in eod. tit. in 1. quæſt. 1. partis.
De delegata verò magis eſt dubitandũ: nã
quando eſt commiſſa cauſſa Epiſcopo; ſeu eius
Vicario; in hæc verba ſcilicet dilecto filio Vi-
cario fratris noſtri Epiſcopi, finito officio per
6 obitum Epiſcopi; videtur quod capitulum †
non ſuccedat in delegatione: per ea, quæ not.
Lap. alleg. 88. Commune Florentiæ: & iſdem
Pauin. in loco allegato. num. 3. qui tamen.

ibi. num.4. verſ. Verum pro concordantia: di-
7 cit, quod quando † ſit neceſſe, aut vtile cauſsã expediri. vt eſt tunc cum agitur de ſedandis inimicitijs, vel de reſtituenda fama, & ſimilibus; quod etiam cauſſa poſſet expediri ſede va cante: & idem tenet Cuch. tit. quo ſupra. nu. 80. & 84. tutius tamen eſſet conſulere Illuſtram Congregationem. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXX.

Matrimonium quando diſſolui poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium non conſummatum diſſoluitur per ingreſſum religionis.*
2 *Matrimonium non dicitur conſummatum, quando ſemen non emittitur intra vas.*
3 *Iuramento mulieris non ſtatur, quo ad dirimendũ matrimonium.*
4 *Iuramentum viri, & mulieris requiritur quando agitur de dirimendo matrimonio.*
5 *Aſſertioni iurantis non ſtatur ſine al js adminiculis, quando agitur de dirimendo matrimonio.*
6 *Eligendæ ſunt matronæ, quæ videant clauſtra virginitatis, quibus datur iuramentum.*
7 *Matronæ electæ ad videnda clauſtra virginitatis, ſi iurant ſe veritatem dixiſſe; diſſoluitur matrimonium.*

Domine labia mea aperies.

FACTI SPECIES.

Illuſtris Domina Lucretia vxor Illuſt. Domini Alberti inſtat ſibi dari licentiam ingrediendi monaſterium, allegans martimonium non fuiſſe conſummatum; ſuper quo quæritur, quid iuris?

1 Matrimonium † ratum non conſummatum, diſſolui poteſt per ingreſſum religionis alterius coniugis; etiam altero renitente: c. 2. & ex publico. de conuerſ. coniug. & nouiſſime Conc. Triden. ſeſſ. 24 canon 6.

Dubitatur tamen in præſenti caſu, An matrimonium fuerit conſummatum; quia mulier, etiam cum iuramento, atteſtatur non fuiſſe conſummatum; licet vir dicat cum ipſa ſtetiſſe, & ſemen emiſiſſe; tamen non affirmat id fuiſſe intra clauſtra pudoris: quod remittit iuramento ipſius vxoris, quæ conſtanter cum iuramento affirmat non fuiſſe ſtupratam. Quod
2 cum ita ſit, matrimonium non † eſſet conſummatum, cum requiratur ſemen emitti intra vas naturale c. Extraordinaria. 35. q. 2. & facit. c. fin. de ſponſal. quem ſequitur Nauar. in ſuo manual. c. 27. num. 151. verſ. Quintò dico &c.

Sed cum agatur de matrimonio dirimẽdo; nõ
3 videtur † ſufficere iuramentum mulieris; ſed quod requiratur concurſus vtriuſque, viri ſcilicet, & mulieris. d. c. Extraordinaria; & Gl.
4 quæ vult requiri † vtriuſque iuramentum. Imò neque amborum conſenſus videtur ſufficiens; quia de facili præſumuntur colludere. c. Super eo. & ibi Gl. de eo qui cogno. conſang. vxor. ſuæ. ſuper quo Henr. Boich. diſtinguit; concludens quod quando agitur ad diſſolutionẽ ma-
5 trimonij non debet † ſtari aſſertioni confitentis contra matrimonium, ſine alijs adminiculis: et maximè quando mulier fuiſſet traducta Hoſtien. in ſum. tit. de conuerſ. coniugat. § & vtrum. nu. 9. verſ. quid ſi quis contrahat. Quare in iſta difficultate, ego conſulo quod adhi-
6 beantur mulieres, ſeu matronæ † honeſtæ, & expertæ in opere, quæ videant, & iudicent an clauſtra virginitatis ſint, vel non integra: vel aperta? & delato iuramento de veritate, referant, ſicut docet Sylueſt. in ſum. in verbo diuortium. num. 21. & Lap. alleg. 54. num. 4. & 5. & ſequuntur doct. in cap. Fraternitatis. de fri-
7 gid. & malefic. & ſi reperiatur † mulierem veritatem iuraſſe, poſſet ei dari licentia ingrediendi monaſterium, ſicut probant iura à Felin. adducta in c. Propoſuiſti de probat. & ita dico, & conſulo. Saluo tamen meliori conſilio. Laus Deo, & B. M. ſemper Virgini.

CONSILIVM CXXI.

De præcedentiã inter Canonicos Collegiatæ, & Cathedralis.

SVMMARIVM.

1 *Præcedentia diuiditur in quatuor ſpecies.*
2 *Prima ſpecies præcedentiæ eſt ex tempore.*
3 *Qui prior eſt tempore, potior eſt in iure.*
4 *Sacerdos præfertur Diacono, & Diaconus Subdiacono.*
5 *Vicarius Canonicus, in actibus capitularibus, eſt vti Canonicus.*
6 *Vicarius, & Epiſcopus Canonicus, extra actus capitulares, præcedit alios.*
7 *Epiſcopus Scholaris, non præcedit Rectorem.*
8 *Ordo, neq; dignitas non præiudicat tempori.*
9 *Archidiaconus in quibus non præcedat Archypræsbiterum.*
10 *Conſuetudo in præcedendo attendi debet ſecundum communem. & num. 11.*
12 *Conſuetudo deſignat locum ſedendi.*
13 *Ceſſante officio, ceſſat dignitas.*
14 *Dimittens officium quando retineat honorem.*
15 *Dignitas ex meritis acquiſita, durat ea deficiente.*
16 *Priuatus dignitate intelligitur, qui ex demeritis ſit officio priuatus.*
17 *Dignitas quando non perditur.*

18 Pro-

18 *Prothonotarij habent primum locum, poſt Epiſcopos.*
19 *Prothonotarij ſunt commenſales Papæ.*
20 *Sacerdotes aliquando dicuntur Angeli.*
21 *Sacerdotes dicuntur lumen mundi.*
22 *Doctor eſt in dignitate.*
23 *Doctor eſt nobilis.*
24 *Doctor cæteris eſt præponendus.*
25 *Doctor eſt illuſtris.*

Auxilium à Domino.

FACTI SPECIES.

ORta controuerſia inter Reuerendum
Canonicum Flaminium de Burne-
rijs,aliàs de Corrigia,& Reuerendū
Canonicum Vincentium de Contis:
in collegiata Terræ Corrigiæ ſuper præcedē
tia: ille enim de Contis erat prior receptus,
& in ordine Subdiaconus:alter verò de Corri-
gia,poſterior,ſed ſacerdos: & vigore ſacerdo-
tij prætendebat præcedentiam in omnibus;&
allegabat pro ſe c.Statuim⁹.de maior.& obed.
Alter verò.c.1.eod. tit. & caſu differentiæ ad
me tranſmiſſo dixi,Canonicum de Contis an-
teferri in omnibus actibus capitularibus:alte-
rum verò extra Eccleſiam & dictos actus capi-
tulares; ex infra dicendis: ſcilicet.
1 Quatuor ſpecies enumerat Henr. Boit.in c.
Statuimus. de maior. & obed. in caſu præce-
dentiæ: & totidém Hoſtien. in ſum. de offic.
Archid. §.1. ex tempore ſcilicet, ex prærroga-
tiua ordinis,ex prærogatiua ordinantis, & ra-
tione dignitatis: nec vna facit alteri præiudi-
2 cium. Prima namque † ex tempore, oritur à
diſpoſitione. c.1. de maio. & obed. Secunda à
c.Statuimus.eod. tit. Tertia, à c.Per tuas.etiā
eod. tit.& Quarta, à c.Si clerici. de iudic.& c.
Tranſmiſſam.de elect.Vnde,tractando de tem
pore,ille præfertur, qui prior fuit receptus.ex
3 alia regula. Qui † prior eſt tempore. de reg.
iur. in 6. Si verò agitur de ordine, non eſt du-
4 bium quod Sacerdos † præfertur diacono, &
diaconus ſubdiacono;d. c.Statuimus. ſed iſta
non tollunt prçeminentiam alijs debitam; &
alijs dignitatibus acquiſitam:vt patet in Epi-
ſcopo; qui quando ſit etiam canonicus; in a-
ctibus canonicalibus, non facit præiudicium
5 cœteris canonicis,& dignitatibus:Neque†Vi-
carius; qui quamuis ſit in dignitate: & alios
præcedat,ſi ſit canonicus,in actibus capitula-
ribus aget vt canonicus,ſine aliorum prçiudi-
cio. Abb. in conſ.25.vol.1. Rot.deciſ.300. in 1.
6 lib.diuerſ.nouiſſ. licet extra chorum,& dictos
actus capitulares retineant locum ſuæ digni-
tatis.Domin.in c.A collatione.de appell. in 6.
And. Barb. in tract. de præſtan.Card.num.32.
Rip. in c.Eam te.nu.28. de reſcript.lib.2.Ant.
de Præt. de iuriſd.Epiſ. defen. c.6. num.53.&
54. vbi dicit quod nedum Epiſcopus non præ-
cedit canonicos in actibus capitularibus,quā-
7 do ipſe ſit canonicus: ſed neque † Rectorem,
aut Vicerectorem, ſi ſit ſcholaris, & idē tenet
Barb. in loco citato. Ex quibus conſtat, quod
8 neque † ordo; neque dignitas præiudicat tem
pori.c.Quia ſæpe, de præben. in 6. ita quod q
prior fuerit receptus, non præferatur poſte-
riori, licet ſit maior in ordine, vel dignitate:
9 nam,vt notant, prædicti doct.Archidiaconus†
licet maior Archipræsbytero, non præiudicat
ei in his,quæ ad eius dignitatem pertinent:in
cæteris verò vnuſquiſque tenet gradum ſuū,
c.A ſubdiacono. 93. diſtin. cum alijs ab Ho-
ſtien. allegatis. in d. tit. de offic. Archid. nu.
2. ad finem: & prædicta adiuuantur à conſue-
10 tudine: quæ † attendi debet: & quando pro-
pria Eccleſia eam non habeat,attenditur con-
ſuetudo aliarum Eccleſiarum. c. Super eo. de
cenſ. & refert Gl. in d. c. Statuimus. in verbo.
Potiorem. Quæ ita ſe habet quaſi vniuerſali-
ter; vt in huiuſmodi collegijs prior receptus,
in actibus collegialibus præferatur poſterio-
ri,etiam maiori in ordine,vel dignitate: extra
verò ſeruetur ordo ordinum,& dignitatum.
Nec obſtat Abb. in d.c.Statuimus, dum vi-
detur non approbare conſuetudinem;quia In-
11 noc. eam approbat; & eum † communiter ſe-
quuntur cœteri; Imò ipſe Abb.ibi verſ. Extra
gloſſam: fatetur opinionem Innoc. eſſe verio-
rem: quam ſequitur etiam poſt Henr. Boit. &
Hoſtien.vbi ſupra: Imol. in d. c.Statuimus. &
Ant. de Præt. in d.tract.de iuriſd.Epiſc.defen.
d.c.6.num.55. allegans Bal. in c. Cum olim. de
12 conſuet. qui dicit quod Conſuetudo † deſi-
gnat locum ſedendi,& nō debet præpoſterari.
Et ſic remanet concluſio quod qui in canoni-
cum prior eſt acceptus,licet minor in ordine,
in actibus collegialibus,præferri debet poſte-
riori, etiam maiori.
Et quoniam per ſuper allegata probatur q
Vicarius Generalis Epiſcopi,ſicut Epiſcopus,
quando ſunt canonici,in actibus capitularibus
non prçcedunt alios priores, extra verò, ſicut
& alij in dignitate, ſecundum gradum ſuum
prçcedunt; conſentaneum videtur declarare
quæſtionem motam;An ſcilicet Vicarius cano
nicus,dimittens Vicariatum,poſtea etiam ex-
tra prçcedat alios canonicos? & qui erat pro-
thonotarius ſimiliter dimiſſoVicariatu prçce-
dere debeat extra actus capitulares? & de Vi-
cario ſine titulo prothonotariatus: diſtinguē-
dum eſt,An pretio,vel ſuffragio alicuius Vica-
riatum quis adeptus fuiſſet:an virtute,& me-
ritis ſuis? ſeu an ſi ex meritis conſequutus
fuiſſet; poſtea ex demeritis, vel delictis pri-
13 uatus eſſet. In primo caſu, ceſſante † offi-
cio ceſſat & ipſa dignitas quo ad ipſum. l.
Vniuerſi.& ibi Bart. C. de legat.li.10. & diffuſè
Rol. à Vall.in cōſ.66.n.47.in 1. li. In ſecūdo caſu

(in quo caſu ego progreſſus ſum: nam ex volun
tate Sereniſſimi Ducis Alphõſi fui aſſumptus
ad officium Vicariatus, in Terra Carpi, vbi per
15. annos gratis fui; poſtea ex eadem volun-
tate Mutinæ: & poſtea voluntate Papæ Gre-
gorij XIV. Cremonæ; ab eoque creatus pro-
thonotarius: & eo defuncto, iuſſu d. Sereniſ-
ſimi Regij: non per mendicata ſuffragia: aut
14 pretio) licet dimittat † officium non perdit
honorem dignitatis. l. Vnica. C. de comit. qui
prouin. reg. lib. 12. l. 1. & 2. ff. de offic. procon.
Bart. in l. Quod principi. ff. de leg. 2. Natt. in
conſ. 129. num. 8. & in conſ. 163. num. 14. Tiraq.
in oppuſc. ceſſ. cau. limit. 15. nam beneficium
15 quod quis per dignitatem † acquirit ex me-
ritis, durat etiam deficiẽte dignitate. l. Maior.
dignitas. C. de dignit. lib. 12. Guid. Pap. quæſ.
16. 377. In tertio caſu; ſi demeritis † ſit priuatus
officio, intelligitur etiam priuatus dignitate.
l. Iudices. C. de dignit. eod. lib. 12. l. Senatorẽ.
ff. de Senat. l. fin. iuncta Gl. in verbo, Decurio.
ff. de decur. latè Bon. de conſil. de nobilit. in 7.
17 parte. alias enim dignitas † nunquam perdi-
tur. Gl. in l. Eos. C. de excuſ. mun. Salic. in l. 1.
C. de aduoc. diuer. iud.

Quò verò ad Prothonotarios, quotieſcunq;
nõ ſint degradati à dignitate propter aliquod
crimen, non videtur dubiũ quin debeant præ-
cedere, durante eorum vita: nam Pius II Papa
in eius bulla ſecunda ſtatuit Prothonotarios
18 † habere primum locum poſt Epiſcopos: &
eos eodẽ decorauit Leo X. in bulla VIII. inci-
pit, Regimini. & Paul. III. declarauit eos, etiã
ſi ſint extra numerum participantium, quando
ſunt creati à Papa, haberi debere indubitatos
19 familiares, & † continuos Commenſales Pa-
pæ. vt in eius conſtitutione 78. & 79. prout
atteſtatur, & ſequitur Rot. deciſ. 464. in 2.
part. & in deciſ. 27. in 3. par. in regula declara-
toria.

Et non obſtat Conc. Triden. c. 11. ſeſſ. 24. de
reform. quia non annullat priuilegia: ſed ſolũ
diſponit, quod non intelligantur exempti à iu
riſdictione Ordinarij. & ita remanet concluſio
quod ipſi præcedere debeant in omnibus, præ-
terquam in actibus collegialibus. Sicut ille,
qui ex meritis fuiſſet Vicarius, & minimè pri-
uatus ex ſuis demeritis, debet extra dictos a-
ctus habere primum locũ; & eò fortius ſi fue-
20 rit Sacerdos; & doctor. Nam Sacerdotes †
in diuinis eloquijs aliquando etiam angeli; &
aliquando Dei vocantur. vt in c. Sacerdotibus.
11. quæſt. 1. quibus etiam Ieſus Chriſtus reue-
rentiam exhibuit, dum leproſos ad eos remi-
21 ſit. c. Nonne. prima quæſt. 1. & vocantur † lu-
men mundi. c. Sacerdotes. diſtin. 93. & præe-
minent Regali dignitati. c. Duo ſunt. 96. diſt.
22 Et Doctor † dicitur in dignitate conſtitutus.
c. Quantò. de magiſt. & tradit Bon. de Curtil.
in tract. de nobil. in 3. part. num. 99. & Signo.
de Homod. tit. de præced. doct. num. 50. &
23 ſtatim quod ad doctoratum † aſcendit adep-
tus eſt nobilitatem. vt not. Bar. in l. Iudices. C.
de dignit. lib. 12. ad quod videndus eſt Bon.
de Curtil. in allegato tit. de nobilit. in 3. par.
per totum, & præcipuè in num. 27. & infra: vbi
24 oſtendit maiorem † nobilitatem in doctore,
quàm in alijs; illumque cæteris eſſe præponen
25 dum. Doctores enim Imperator vocat † illu-
ſtres: vt in proœm. digeſtorũ notatur: ex qui-
bus poteſt intrepidè concludi, quod hi, qui ſi-
mul habent plures dignitates, ſint præferendi
cæteris minores habentibus: quantò enim
quis habet plures dignitates, dicitur in digni-
tate maior. l. Senatorem. ff. de Senat. & ita iu-
ris eſſe ego inter alios minimus concludo. Sal-
uo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXII.

Sacerdos an, & quando torqueri poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Clericus torqueri non poteſt, etiam ex atteſtatio-
ne vnius teſtis, niſi de crimine ſit diffamatus.*
2 *Clericus, etiam ſi coram Iudice laico confeſſus ſit
crimen, & haberet mille indicia contra; ſi non
ſit diffamatus, ab Eccleſiaſtico torqueri non
poteſt.*
3 *Clericus confitendo vnum delictum; de alio tor-
queri non poteſt, niſi ſit diffamatus de illo.*
4 *Clericus vt torqueri poſſit duo requiruntur.*

Domine labia mea aperies.

FACTI SPECIES.

QVidam ruſticus cum baculo fuit graui-
ter in capite percuſſus, ex qua percuſ-
ſione dubitabatur de morte: de qua
percuſſione fuit imputatus Reuerẽdus Nico-
laus, Sacerdos, & contra eum erat teſtis, qui
affirmabat cognouiſſe d. Sacerdotem percu-
tientem d. ruſticum: qui ruſticus ignorabat
percutientem: & ipſe clericus ſtabat in nega-
tiua. Quare tractabatur de illum torquendo:
ſuper quo caſu requiſitus reſpondi non eſſe lo-
cum torturæ.

1 Nam clericus † ex ſola atteſtatione vnius
teſtis, ſi non ſit diffamatus de crimine, non poteſt
torqueri: vt tradit Stephan. Aufrer. de poteſt.
ſecul. ſuper Eccleſ. perſo. in 3. regula. n. 17. quẽ
ſequitur Diaz. in regula 125. ſub num. 3. & in ſua
prat. crimin. Canonica. c. 117. & Iul. Clar. in
prat. crim. §. fin. quæſt. 64. verſ. Sed an clerici, &
Boſ. in ead. prat. tit. de indic. & cõſid. ad tortu.
n. 55. & tit. de tor. teſt. n. 6. q. doct. atteſtantur de.

com-

communi, & contrarijs reſpondent. Et ma-
gis ſpecificè tradit Ioſeph. Maſcard. in ſuis
concluſionibus de probat.concluſ.352.nu: 20.
2 Vbi dicit quod Clericus, † etiam ſi confeſſus
eſſet coram Iudice Laico; & haberet contra
mille indicia; niſi de crimine ſit diffamatus,
torqueri non poteſt à Iudice Eccleſiaſtico. Et
idem probat Viuius in lib.commun. opinio.in
verbo, Clericus torqueri: & quandocumq; ſi-
ne tortura; vel etiam data, in caſu præmiſſo,
3 fateatur† delictum, non poteſt de alio torque-
ri; de quo non conſtet etiam per diffamatio-
nem; ſecundum Diaz.in d.ſua pract.crim. Ca-
nonica.d.c.117. qui dicit quod ad hoc vt Cle-
4 ricus † torqueri poſsit duo requiruntur ſcili-
cet; quod ſit de illo crimine ſuſpectus: & indi-
cia ſint benè probata: & q ſubſit cauſa; ideſt
quod delictum ſit tale, quod deueniri poſsit
ad torturam; de quo loquuntur primi Docto-
res, ex quibus indicio meo, ſalua ſemper veri-
tate, d. Reuer. Nicolaus in caſu prædicto non
eſt torquendus, alio nō apparente. Laus Deo,
& B.M.

CONSILIVM CXXIII.

Clericus fur an ſit irregularis? & an inferior
Epiſcopo poſsit diſpenſare.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas non incurritur, niſi in caſibus à lege expreſſis.*
2 *Irregularitatem non eſſe, in dubio iudicari debet.*
3 *Furtum ſimplex non inducit irregularitatem.*
4 *Fur manifeſtus, eſt ille, qui in ipſo facto deprehēditur.*
5 *Fur non manifeſtus non eſt irregularis.*
6 *Clericus fur non manifeſtus poteſt ordinari.*
7 *Epiſcopus diſpenſat cum Clerico fure.*
8 *Quatuor ſunt genera delictorum.*
9 *Furtum inter grauia delicta dicitur.*
10 *Graue delictum non inducit irregularitatem.*
11 *Depoſitio ſimplex eſt verbalis.*
12 *Ordines ſuſpenduntur per ſolemnem depoſitionem.*
13 *Depoſitus verbo, poteſt etiam verbo reſtitui.*
14 *Depoſitus ſolemniter ab vno Ordine tantum, poteſt reſtitui ad inferiores ordines.*
15 *Quod non eſt prohibitum adimpleri poteſt.*
16 *Diſpenſatur in delictis occultis per Epiſcopum.*
17 *Archipræsbyter Carpi habet iura Epiſcopalia, & Iuriſdictionem.*
18 *Et proprium diœceſim.*
19 *Cui conuenit qualitas demonſtrata conuenit diſpoſitio.*
20 *Inferiores prælati, qui habent ius Epiſcopale, poſſunt diſpenſare.*
21 *c.Tua.de pœn. contra Diaz. non habet locū in furto ſimplici.*
22 *Differentia inter latrocinium, & ſimplex furtū.*

Dominus mihi adiutor, & non tacebo veritatem.

FACTI SPECIES.

QVidam clericus territorij, & diœce-
ſis Carpenſis, mediante confeſſore,
fecit reſtitutionem certarum rerum
ab eo furatarum, & confeſſor pro abſolutione
acceſsit ad Archipręsbyterum Collegiatæ tā-
quam ad ordinarium: ſed oritur dubium an il-
le clericus ſit irregularis? & quod ab ipſo in-
feriori prælato diſpenſari non poſſit. In quo
caſu requiſitus reſpondi ex infra dicendis d.
clericum non eſſe irregularem, & poſſe à cen-
ſura abſolui, ſeu diſpenſari à d.Prælato, qua-
tenus in aliqua incurriſſet.
1 Et moueor quia Irregularitas † non incur-
ritur niſi in caſibus à lege expreſsis.c.Is qui in
2 Eccleſia. de ſent.excom. in 6. & quando † ſit
dubium, Iudex arbitrari debet non eſſe irregu-
larem. Card. in Clem.Si furioſus.num.13.ad fi-
nem. de homic. & in lege non reperitur ſcri-
3 ptum quod clericus † propter furtum ſimplex
incurrat irregularitatem, imò contra.c.Cùm
non ab homine. de iudic.& loquitur de mani-
feſto fure: quod tradit etiam Borgaſ. de irre-
gul. & diſpenſ. in tit. de furt. in prin. in 6.par.
4 & ille dicitur† manifeſtus, qui deprehenditur
in ipſo furto, vel cum re furata, antequam rem
furatam ducat ad locum deſtinatū: Abb.in c.
fin. num.10. de furt. l. Fur eſt manifeſtus.ff.de
5 furt. & fur † non manifeſtus non eſt irregula-
ris: vt habetur in d.c.fin. de furt. in quo loco
6 deprehēditur quod clericus† fur, ſi non ſit ma-
nifeſtus, poteſt ordinari: & in ſuſceptis ordi-
nibus miniſtrare; quinque cōcurrentibus, ſci-
licet, quod ſpontè ſit confeſſus furtum. Secun-
dò quod ſatisfecerit læſo. Tertiò, quod de fur
to non ſit diffamatus. Quartò, quod egerit
pœnitentiam. & Quintò, quod ſit idoneus ad
ſuſcipiendos ordines: in quo caſu non erit ne-
ceſſaria diſpenſatio. Et iſta concurrunt in iſto
caſu: quia iſte clericus ſponte confeſſus eſt:
ſatisfecit læſo: nec eſt diffamatus: & ad pœ-
nitentiam recurrit: vnde in collatis iam ordi-
nibus poterit miniſtrare: & ſi aliquid de præ-
7 dictis deficeret, poſſet ab Epiſcopo † diſpen-
ſari.c.At ſi clerici. § de Adult. de iudic. & ita
poſt contraria tenet Borg. in allegato tract.&
tit.num.7. dicens quod quando omnia prædi-
cta concurrunt non eſt neceſſaria diſpenſatio,
& ſi aliquid prædictorum deficiat, Epiſcopus
poteſt diſpenſare.
Sed vt magis caſus iſte eluceſcat quatuor
8 † delictorū genera ſunt cōſideranda: quia ſci-
licet: grauia: grauiora: & grauiſsima. vt not.
Bar.in l.Nō ſolū.§.Si mandato.ff.de iniur.Abb.
9 in c.Tuæ.n.3.de pœn. Furtū† verò inter grauia

annumeratur, vt illic Abb. & graue delictum
10 † non inducit irregularitatem ; ſed ab officio
depoſirionem.doct. in d.c.Tuæ. & in d. c.Cum
non ab homine . Depoſitio verò aut ſimplici-
11 ter fit, aut cum ſolemnitate.Simplex † autem
depoſitio,eſt verbalis,& iſta non ſuſpendit ab
12 ordinibus,ſed ſolum ab honoribus.Ordines †
autem ſuſpenduntur per ſolemnē depoſitio-
nem, quæ eſt degradatio . Specul. de accuſ. §.
Secundo loco.num.4 & 5.& Borgaſ.in eo tract.
de excomun. in Rubrica de ſent. depoſit. nu.
9. & num.40.verſ. Si verò non fuerit ſolemni-
ter depoſitus.vbi diſtinguēdo dicit, quod aut
Epiſcopus depoſuit clericum ab adminiſtra-
tione; & ipſe poterit illum reſtituere . Et tūc,
aut in contumaciam,aut ſine: ſi ſine contuma-
13 cia,ſicuti quando verbo † tantum depoſuit vt
Nauar.In ſum.c.27.nu. 204. verbo etiam pote-
rit illum reſtituere . Sed ſi cum ſolemnitate,
14 aut ab vno † ordine tantum depoſuit ; ad in-
inferiores ordines; non autem maiores pote-
rit reſtituere ; & ita in caſu prædicto quandò
d. clericus incurriſſet pœnam depoſitionis,nō
eſſet ſolemnis depoſitio;& conſequenter cum
eo diſpenſari poſſet.

Neque aduerſatur Concilium Triden. in c.
6. ſeſſ.24.de reform.quia loquitur de irregula-
ritate.& hic caſus eſt ab ea omnino alienus:&
non tollit auctoritatem diſpēſandi in caſibus
15 à iure permiſſis: vnde cum non ſit † expreſsè
prohib.tum,quod à iure eſt conceſſum, adim-
pleri poterit. Innoc. in c. Cum pridem.de re-
nunt. & Borgaſ. in tit.de furt. nu 7. verſ. Non
tamen. & eò maxime,quia non habet clauſ.nō
obſtan.neque decretum irritans.vt refert etiā
Nauar.in d. ſum.c,27.num.204. imò ſecundum
d.Conc. quatenus in irregularitate cecidiſſet,
16 poſſet † diſpenſari; cum eius delictum ſit oc-
cultum .

Verum quia prædicta iura loquūtur de Epi-
ſcopo;videtur dubium quod quando d. cleri-
cus eſſet in caſu diſpenſationis , quod Archi-
præsbiter prædictus,licet ſit ordinarius , non
poſſit cum eo diſpenſare: tamen,mea quidem
17 ſententia , poſſet diſpenſare. ipſe enim † ex
priuilegijs collegiatæ habet omnia iura Epi-
ſcopalia , & iuriſdictionem : & meritò nomen
Ordinarij.Gl. in c.Ordinarij.in verbo Ordina-
rij. in 6.& ibi Gemin.num.5. & Fran.nu.3.Ho-
18 ſtien.in ſum.eod.tit.nu.12.& habet † propriam
diœceſim. Ant.de But.in c.Nimis.nu. 7. de iu-
reiur.Gl. in Clem.1.de reb.Eccl. non alien. in
verbo.Proprij. & in Clem. 1. de for. comp. in
verbo , Diœceſanis vbi dicitur, quod iſti infe-
riores Prælati gerunt vices Epiſcoporū. quod
ſequitur Felin. & Dec. in c. At ſi clerici. §. de
19 Adulterijs.de indic. vnde Cui † conuenit qua-
litas demonſtratiua , conuenit etiam diſpoſi-
tio.Socin.in conſ.200.col.fin.verſ.Sed,Ad hæc,
in 2.vol. & ita Borgaſ. tit.de vot.& vot.redēp.
nu.79. qui dicit quod regula, quæ habet,quod
ſolus Epiſcopus diſpenſat , fallit in inferiori-
20 bus,qui † de iure ſpeciali habent ius Epiſco-
pale in perſonis ; qui ſicut Epiſcopus,poſſunt
diſpenſare. quod affirmat etiā Card.in Clem.
1.num.24.de offic.vic. Quare ſi requiratur di-
ſpenſatio,Archipræsbyter ipſe poterit diſpen
ſare.

Nec prædictis obſtat doctrina Diaz.in c.84.
21 ſuæ prat.crimin.can.qui vult quod diſpoſitio †
c. Tuæ de pœn. habeat locum etiam in furto
ſimplici; qui errat. & eius opinio ab omnibus
eſt reprobata;vt atteſtatur Foll. in pratic.cri-
min.can.c.21. cum ibi per eum annotatis. nam
22 differentia † eſt inter latrocinium, & ſimplex
furtum, vt duct.in d.c.Tuæ,& tractat.d.Folle-
rius,cum quo tranſeo , & ita vt ſupra conſulo.
Saluo &c, Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXXIV.

Clericus homicida quando non ſit irregularis.

SVMMARIVM.

1 *Iniuriam proximi ſui quilibet tenetur debellare.*
2 *Rei licitæ dat operam,qui conſanguineū defendit.*
3 *Clericus dans operam rei licitæ,ſi delinquat , non amouetur ab ordinibus .*
4 *Aggreſſorem quando licet occidere.*
5 *Diſtinctio inter euitabilem,& non euitabilem neceſſitatem .*
6 *Clericus in ineuitabili neceſſitate,in nullo tenetur ſi occidat; & num.13.*
7 *Inculpata tutela quando intelligatur. & nu.15.*
8 *Neceſſitas ineuitabilis eſt quando aggreſſus non poteſt fugere .*
9 *Fugere nemo tenetur,quia ponit ſe in periculum, & num.10.*
11 *Fugere eſt dedecus, & num.12.*
13 *Clericus occidendo,ſi ſit in ineuitabili,remanet in ordinibus, & in officio. num.14.*
16 *Moderamen quando dicatur.*
17 *Tutior via eſt ſemper eligenda .*

Dabit mihi Deus verbum .

FACTI SPECIES.

DVo laici enſibus denudatis aggreſſi ſunt conſobrinum clerici; qui vidēs à longe inſultum ; accepto enſe accesſit ad defendendum conſobrinū; & alter ex duobus in d.clericum irruit magno impetu; & in eo conflictu ſe defendendo clericus vulnerauit laicum,ex quo vulnere poſtea deceſſit,& dicebatur clericum irregularem,& eſſe puniendum pœna homicidij: in quo caſu dixi,vt infra: videlicet.

Qui-

1 Quilibet † tenetur debellare iniuriam pro-
ximi ſui, eumque ab aggreſſore defendere; &
modum excedendo, vt expreſsè dicit textus
in c. Fortitudo. & in c. Non inferenda. cum c.
ſequent. 23. quæſt. 3. & idem notat textus in
c. Dilecto. §. Et quidem. de ſent. excom. in 6.
2 vbi eſt caſus expreſſus. vnde, qui † conſangui-
neum defendit, dicitur dare operam rei licitę:
3 & qui dat operam rei licitæ, etiam ſi ſit † cle-
ricus, ſi homicidium committat non remoue-
tur à ſuſceptis ordinibus; nec à promouendis
impeditur. c. Dilectus. c. Ex litteris. & c. Signi-
ficaſti. il 2. de homic. nec eget diſpenſatione.
c. 2. eod. tit. Abb. in d. c. Significaſti. & textus in
c. Ioannes. eod. tit. & in Clem. 1. eod. vbi ex-
preſsè notatur. Et cum in præſenti caſu cle-
ricus defenderet conſobrinum, & conſequen-
ter faceret licitum opus, alter ex aggreſſori-
bus impetu magno in eum irruit, quapropter
ſui ipſius defenſorem eſſe coactus fuit: in quo
4 † caſu ſibi licuit occidere aggreſſorem ſine pœ-
na. c. Lator. de homic. & c. Quia te. 50. diſtin.
5 Et non obſtat quod doct. diſtinguant † in-
ter euitabilem. & ineuitabilem neceſſitatem:
vt refert inter alios Hoſtien. in ſum. eod. tit. de
homic. §. Qua pœna. verſ. Si verò quis ſacro
homic. qui concludunt quod quando clericus
6 ſit † in ineuitabili, in nullo tenetur: & ſi ſit in
euitabili, vt quando poteſt fugere: incidit in
pœnam. Veruntamen vis tota pendet in co-
gnoſcendo euitabilem ab ineuitabili, & Nicol.
Plot. de irregul. num. 22. ſequutus Archid. in c.
1. 23. quæſt. 3. interprætatur illud dictum; vt
7 inculpata † tutela ſit, quando percuſſio in ag-
greſſorem fiat incontinenti ideſt in ipſo actu
inſultus, & defenſionis: & neceſſitas ineuita-
8 bilis † ſit quando aggreſſus non poteſt fugere
ſine periculo. Quam quæſtionem recitat Card.
in Clem. 1. de homic. num. 26 in qua Paul. di-
uersè à Zenz. ſentiebat. Paul. enim tenebat, quod
potens fugere, ſi non fugit, ſit in culpa; & ca-
dat in pœnam: Zenz. verò dicebat quod nemo
9 † tenetur fugere; cum fugiendo ponat ſe in pe-
riculum; quia cadere poteſt, & cadendo inter-
10 fici, cui periculo ſe exponere non † tenetur. c.
Accedens. il 2. vt lit. non conteſt. & per alia
iura ab eo allegata, cui me remitto. Imò fu-
11 giendo incurrit † in dedecus, etiam ſi non ca-
deret: vt probat Card. vbi ſupra; qui reprobat
mentem Paul. & ſtat cum Zenz. dicens quod
æquiparatur non poſſe recedere, ſeu fugere;
12 vel poſſe cum † dedecore: ad quod nemo te-
netur: textus tamen in c. 2. de homic. & in c.
De his clericis. il 2. 50. diſtin. & c. Quia verò.
13 videtur tenere, quod etiam ſi clericus † eſſet
in euitabili. non fugiendo, remanet in ſuſce-
ptis ordinibus; licet ad altiora non aſcendat:
& c. De his clericis. qui ſupra, dicit quod ſi in
14 neceſſitate † ineuitabili occidat, ſine ſua cul-
pa, remanet in officio ſuo de iure; abſque di-
ſpenſatione; & iſta opinio ſecundum Tarátas,
dicit Borgaſ. de irregul. in 6. part. tit. de ho-
mic. num 5. verſ. Prima tamen opinio. quod eſt
communior. Hoſtien. etiã vbi ſupra, dat aliud
exemplum de clerico, qui tenebat gladium in
manu ad defenſam, & paganus irruit in eum,
ita quod euitare non poterat, quod ſi clericus
eum occidat, non eſt ei imputandum. Ex qui-
bus redditur firma concluſio, quod clericus, de
quo agitur, præter voluntatem occiderit, quia
periculum euadere non poterat; imò nec fu-
15 gere; & in eo cadit dictum cum moderamine †
inculpatæ tutelæ. Gl. in d. c. Significaſti. in ver-
bo, Tutelæ. verſ. Seruatur. dicens quod ſerua-
16 tur moderamen, † ſi illud tantum fiat, quo om-
miſſo violentia ommitti non poſſet: ſi ergo
violentum interficis, ſic quod periculum mor-
tis ab eo euadere non poteras, eum ſine pœna
interficis: & ſic fuit in prædicto caſu: ita quod
pœna non ſit in clericum exequẽda, & pro iſta
opinione ſtatuit Conc. Trident. ſeſſ. 24. de re-
form. ca. 7. Tutius tamen dicerem ad abundã-
tem cautelam, ipſum debere diſpenſationem
procurare antequam in ſuſceptis adminiſtret:
17 quia tutior † via ſemper eſt eligenda pro ſa-
lute animæ; & ſecundum Conc. vbi ſupra or-
dinarius habet facultatem. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXV.

Beneficium Iuriſpatronatus quando Papæ ſit deuolutum.

SVMMARIVM.

1 *Monachus non poteſt præſentare ſine conſenſu ſui ſuperioris.*
2 *Abbatiſſa non poteſt præſentare ſine conſenſu capituli.*
3 *Paria ſunt non facere, & minus canonicè facere.*
4 *Tempus à die mortis currit patrono in præſentando.*
5 *Tempus ſcientiæ habet locum in electione, non præſentatione.*
6 *Admiſſio præſentationis acquirit ius præſentato.*
7 *Præſentatus admiſſus poteſt agere pro inſtitutione ſibi facienda.*
8 *Qui habet ius ad rem, habet actionem.*
9 *Admiſſio ſi & inquantum; cuius ſit efficaciæ.*
10 *Præſentatus in poſſeſſorio præferri debet prouiſo Apoſtolico.*
11 *Omnis cauſſa finalis attenditur in gratioſa diſpoſitione.*
12 *Gratia Papæ ſuper narratis eſt nulla, ſi narrata ſint falſa.*
13 *Inſtitutio ſpectat ad Epiſcopum.*
14 *Derogatio non amplectitur ea, quæ non fuerunt narrata.*
15 *Poſſeſſio, ſine citatione partis, eſt nulla.*
16 *Nemo debet priuari iure ſuo, ipſo non citato.*

Intruſus

17 Intruſus quis dicatur?
18 Prouiſus Apoſtolicus non mittitur in poſſeſſionē præſentato non citato.
19 Intruſus non reſtituitur.
20 Præſentatio infra quatuor menſes fieri debet à laicis.
21 Tempus quatuor menſium currit in beneficijs de patrimonio laicorum.
22 Tempus quatuor menſium currit de momento ad momentum.
23 Lapſo quadrimeſtre fit deuolutio ordinario. & num 25.
24 Idem iudicium de præſentatis, quod de patronis, & quando.
26 Lapſo quadrimeſtre ſtatim currit tempus ex menſium ordinario.
27 Idem tempus, quò ad conferentem, quod ad inſtituentem.
28 Ordinarius debet viſitare diœceſim quotannis.
29 Ignorantia Iuris non excuſat.
30 Deuolutio fit ab Ordinario Carpenſi ad Papam.

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

VAcante ſimplici beneficio S. Cæciliæ per deceſſum Reuer. Petri, Abbatiſſa S. Thomæ, & confeſſor monaſterij, qui habebant votum præſentandi vnà cum ſucceſſoribus fundatoris laici; qui d. beneficium ex proprijs bonis dotauerat, præſentauerunt Reuer. Dominicum coram Reuerendo Præpoſito, & Ordinario; qui præſentationē admiſit; & dum ageretur de inſtitutione, Abbatiſſa, & confeſſor præſentauerunt vnà cum Domino Marco, vno ex ſucceſſoribus, Reuer. Hieronymum: inter quem, & Reuerendum Dominicum orta fuit lis: qua pendente. d. Reu. Hieronymus præſentauit prouiſionem ſibi factam de d. beneficio à Papa; in qua narrauerat habere medietatem votorum: & durante lite d Hieronymus vigore literarum Apoſtolicarũ adeptus fuit poſſesſionem beneficij; & tandē Reuer. Benedictus d. beneficium impetrauit etiam à Papa, tanquam deuolutum: & auctoritate Reuerendi Vicarij Mutinenſis, cui Papa executionem commiſerat; habuit poſſeſsionē.

Multa in hac materia doctisſimi Cõſulentes ſcripſerunt, ita quod ſatis eſſet eorum auctoritatem ſubſcribendo approbare; verum amico cupiēs ſatisfacere, aliquas ſpicas colligam, & faſciculis tantorum virorũ adijciam: in qua cauſa ſufficit oſtendere quod beneficium, de quo agitur, ſit Papæ deuolutũ; & quod Reuerendus Benedictus in poſſeſſione ſit tuendus.

In cuius cauſſæ exordio aduerto, ꝙ collatio Pontificia Reuer. Hieronymi, vti ſubreptitia, nullius eſt valoris; ſicut præſentatio de eo facta poſt Reuer. Dominicum Imò quod, ſtante nullitate, tanquam intruſus eſt incapax d. beneficij.

Primò enim narrauit Papæ habere medietatem votorum; ſuper qua Papa fundauit gratiam; ſed quia vota legitimè non habuit, gra-
1 tia redditur nulla. Confeſſor † enim non potuit dare votum ſine conſenſu ſui ſuperioris; vt demonſtrant allegationes ex auctoritate. Lamb. in tit. de iur. pat. lib. 3. artic. 6. 4. quæſt.
2 prin. 1. part. neque Abbatiſſa † ſine auctoritate ſui capituli. c. Ea noſcitur. de his, quæ fiũt. à Præl. & not. Lamb. in lib. 2. 1. part. artic. 12. 2. quæſt. prin. num. 10, & ideo nulliter dederunt
3 vota. Paria † enim ſunt, non facere actum, & minus canonicè facere. l. Quotiens. ff. qui ſatiſd. cogan. l. 4. §. Condemnatum. ff. de re iud. Imò nec votum illius Marci eſt alicuius momē
ti; cum à morte prædeceſſoris elapſi eſſent quatuor menſes: vt iſdem Lamb. in 6. artic. 3. quæſt. prin. 2. part. 2. lib. num. 8. & 9. Nam tem-
4 pus † à die obitus. d. Prædeceſſoris incepit currere; non autem ſcientiæ. c. Quia diuerſita-
5 tem. de conceſ. præben. Tempus † autem ſcientiæ habet locum in electione, non autem in præſentatione; quia ſtatim mortuo rectore incipit currere. Lamb. in lib. 2. artic. 8. 1. q. prin. 2. part. cum ibi per eum allegatis. Et ita quia vota confeſſoris, & Abbatiſsæ, et etiam ſucceſſoris fundatoris fuerunt nulliter data; conſequenter gratia Papæ, fundata in narratiua, fuit nulla. Non entis enim, nullæ ſunt qualitates.

Præterea in bulla non eſt facta mentio litis, nec de præſentatione Reuer. Dominici ad-
6 miſſa; per quam † acquiſiuerat ius ad rem. Rot. de iurepat. deciſ. 7. aliàs. 328. in antiq. Mand. in reg. 31. quæſt. 5. num. 11. c. Dilectus. de offic. leg. Lamb. lib. 2. part. 3. quæſt. prin. art. 9. Felin. in c. Super literis. num. 6. de reſcrip. Crau. in conſ. 68. num. 12. primo vol. & in conſ. 573. num. 15. in 4. vol. Quod ius erat tantæ ef-
7 ficaciæ quod præſentatus † poterat agere pro inſtitutione ſibi facienda; maximè cum eſſet idoneus. Gl. & doct. in d. c. Dilect⁹. & not. Mãd.
8 vbi ſupra. Nam qui † habet ius ad rem; habet etiam actionem in actu iam introducto, & videtur ipſam rem habere. l. Qui actionem. ff. de reg. iur. l. Rem in bonis. ff. de acquir. rerum domin. Et tantò magis ſtante admiſsione, ſi & in
9 quantum; quæ † cum ſit facta in caſu; in quo admitti debebat, eſt tantæ efficaciæ, vt præ-
10 ferri † debeat prouiſo Apoſtolico in poſſeſſorio, etiam ſi in petitorio ſuccumbere debuiſſet. Rot. per Seraph. deciſ. 657. in primo libr. diuerſ. nouiſſ. & Papa nunquam intendit tollere alicui ius ſuum. Bar. & alij in l. fin. C. ſi cont. ius. vel rem pub. Felin. Dec. & alij. in c. Quæ in Eccleſiarum. de conſt. & quantò magis iſto caſu; quia Papa in expreſſo conceſſit cum clauſula; dummodo non ſit alteri ius quæſitum.

Vnde

Vnde reſultat concluſio, quod prouiſio ſit nul-
11 la. Nam in omni † gratioſa diſpoſitione atten-
ditur cauſſa finalis, ſuper qua eſt fundata. Bar.
Bal. & alij. in l. fin. ff. de hæred. inſtit. quare cũ
Papa fundauerit ſuam gratiam ſuper narratis,
12 cum narrata ſint falſa, nulla † redditur gra-
tia. c. Suggeſtum. de decim. Abb. in c. Super
litteris. ſub. num. 6. verſ. Item ceſſante cauſa
gratiæ. de reſcript. & latè Tiraq. in tract. ceſs.
cauſ. ceſſ. effect.

Secundò, ommiſit narrare, quod adhuc du-
rabat tempus ordinario, inſtituẽdi præſenta-
tum: nam prædeceſſor deceſſerat de menſe
Martij; præſentatio fuit facta de menſe Apri-
lis, & data Bullæ Apoſtolicæ eſt de mẽſe Maij:
13 inſtitutio † enim ſpectat ad Epiſcopum. c. Cũ
ex iniuncto. in fine. de hæret. c. 2. & 3. de inſti-
tut. & idem ius competit inferiori prælato.
Lamb. in d. tract. de iur. pat. in 3. part. 2. lib.
artic. 10. pri. quæſt. prin. Quare iuri prædicto
14 non † intelligitur derogatum; de quo nulla
fuit facta mentio, ſicut de iure quæſito Reue-
rendo Dominico. c. Si propter tua debita. de
reſcrip. in 6. & c. Quamuis. & Lamb. in 3. part.
2. libri. artic. 9. 1. quæſt. prin. num. 15.

Tertiò, eſt etiam nulla. d. prouiſio; quia nar
rauit Epiſcopum Ferrariæ eſſe viciniorem, ꝙ
eſt falſiſſimum; vt notant eruditiſſimi viri in
ſuis allegationibus. Imò dato quod ille Vi-
carius fuiſſet legitimus iudex; ex quo ineptè
proceſſit dando poſſeſſionem d. Reuer. Hie-
15 ronymo † ſine citatione Reuer. Dominici, om
nia ſunt nulla: vt probat Card. in conſ. 65. nu.
16. 6. c. Si Epiſcopus. de præben. in 6. Nemo †
enim eſt priuandus iure ſuo, ipſo non citato.
Clem. Paſtoralis. in fin. de re iud. & adeſt re-
gula Cancell. de non toll. iur. quæſ. vbi Mand.
Quapropter. d. Reuer. Hieronymus eſt intru-
17 ſus. Ille etiam dicitur † intruſus, qui benefi-
cium habet à non habente facultatem: vel ẽt
ab habente, non ſeruata forma canonica. Imol.
in c. Cum veniſſent, num. 6. de in integ. reſtitu.
Mand. in regula 29. quæſt. 4. num. 5. 6. & 7. & te-
nuit Rot. in d. deciſ. 687. in primo vol. diuerſ.
18 nouiſſ. vbi concluditur quod prouiſus † Apo-
ſtolicus nõ mittitur in poſſeſſionem, niſi prius
citato, & audito præſentato: & tenetur ad re-
ſtitutionem fructuum, nedum perceptorum,
ſed qui percipi potuerunt à die intruſionis;
Rot. deciſ. 1170. lib. 3. diuer. nouiſſ. qui ſi eſſet
19 illa poſſeſſione priuatus; non haberet † reme-
dium reſtitutionis, neque attentatorum. Fer-
ret. in conſ. 372. num. 6. & 7. & ſic remanet cõ-
cluſio quod d. Reuerendus Hieronymus nullũ
ius habeat in d. beneficio. Sed reſtat diſcute-
re, An Reuer. Benedictus qui aliam prouiſio-
nem à Papa impetrauit mortuo Reuer. Domi-
nico; narrans beneficium deuolutum Sedi A-
poſtolicæ, audiri debeat?

Ad quam dilucidationem præmitto, quod
in Iurepatronatu laicorum, ſuccedente vaca-
20 tione, præſentatio † fieri debet infra quatuor
menſes. c. Vnico. de iurepat. in 6. & Eccleſia-
ſticorum infra ſex menſes. Secundò præmit-
to, quod licet religioſi habeant ius præſentan
di cum laicis; ſi iuſpatronatus conſiſtat in pa-
trimonio laicorum; idem eſt iudicium de ip-
21 ſis, ſicut de laicis: ſcilicet, vt currat † tempus
quatuor menſium ad præſentandum. Lamb. in
9. artic. 1. quæſt. prin. 2. partis. 2. libri. Tertiò
præmitto, quod tempus ſtatim ſequuta mortè
22 Rectoris incipit currere & currit † de momen-
to ad momentum: vt iſdem Lamb. vbi ſupra.
artic. 14. 1. quæſt. prin. 2. par. 2. lib.

Quibus præmiſſis inſpiciendo tempus mor
tis prædefuncti Rectoris; quæ fuit anno 1589.
menſe Martij & tempus impetrationis Reue-
rendi Benedicti, quæ fuit anno 1592. menſe Iu
nij: abſque dubio conſtat de deuolutione: nã
præſuppoſita inualiditate præſentationis Re-
uer. Hieronymi; & etiam prouiſionis Apoſto-
licæ, vt ſupra demonſtratum eſt; nec non etiã
inualiditate Reuer. Dominici, ex nullitate vo
torum Confeſſoris, & Abbatiſſæ: qui etiam pẽ-
23 dente lite deceſſit; lapſo † quadrimeſtre, fuit
facta deuolutio Ordinario. c. 2. de ſuppl. negl.
prælat. & tempus ſemper cucurrit, etiam du-
rante lite: nam quando lis eſt inter præſenta-
tos, ſuper iure præſentandi, quia vnus dicat
habere potiora iura, vigore ſui præſentãtis; al-
24 ter verò idem contendat: idem † eſt ac ſi ipſi
patroni inuicem de eodem contenderent, &
tunc currit omnino tempus quatuor mẽſium,
non minus ac ſi nulla eſſet contentio. ita Rot.
deciſ. 421. in primo vol. diuerſ. nouiſſ. licet te-
neat currere à tempore ſcientiæ: nam iſto ca-
25 ſu concurrit currere à die mortis; quò † lapſo
fit deuolutio in Ordinarium. Lamb. in d. ar. 9.
1. quæſt. prin. 2. part. 2. lib. in octauo caſu: n. 17.
26 iuncto cum 9. caſu, num. 20. & ſtatim lapſo †
quadrimeſtre: incipit currere tempus ſex men
ſium ordinario ad conferendum. c. Nulla. de
27 conceſſ. præb. quod tam † in conferente, quã
in inſtituente procedit. vt Lamb. in eod. tract.
artic. 8. 2. quæſt. prin. 3. part. 2. lib. in quo loco
ſecundum deciſionẽ Rotæ. probat, quod igno-
rantia deuolutionis non poteſt prætendi; quia
28 Ordinarius † quotannis debet viſitare diœ-
ceſim, & ſcire vacationem beneficiorum, ſicut
ordinarius inferior tenetur; aliàs nullã habet
29 excuſationem: quia ignorantia † iuris non ex-
cuſat. c. Ignorantia. de reg. iur. in 6. ergo ſi à
morte prædeceſſoris vſque ad prouiſionem
Reuer. Benedicti lapſi ſunt pluſquam duo an-
ni, non eſt neganda deuolutio.

Nec obſtat diſpoſitio. d. c. Nulla. de conceſſ.
præb. vbi videtur quod deuolutio inferioris
deuoluat ad Epiſcopum, & ab Epiſcopo ad
Archiepiſcopum, & demum ad Papam: quia
etiam ſi eſſet in vſu, (quod tamen nõ credo)
ordina-

Ordinarius inferior, de quo agitur, nullum recognoſcit ſuperiorem, niſi Papam; ideo deuo-
30 lutio † fit ab eo ad Papam. Imò quando illa
diſpoſitio procederet, (quod non credo) cũ
neſciatur cui Epiſcopo: ſtante quod in ſola rutela eſt Papæ; tamen adhuc eſſet facta deuolurio. quia lapſis qnatuor menſibus deuolutio fit d. Ordinario; & lapſis alijs ſex, aſcendunt ad decem & ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum alij ſex, qui faciunt ſexdecim; ergo quia data Reuer. Benedicti fuit de anno 1592. menſe Iunij incipiendo ab anno 1589. quis negabit factam eſſe deuolutionem Papæ? & conſequenter prouiſionem validam? & ita iuris eſſe cenſeo. Saluo, &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXXVI.

Erecto collegio clericorum in parochiali Eccleſia, an inrelligatur erecta collegiata.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitioni non eſt locus, quando ea, quæ fiunt nõ ſunt eiuſdem naturæ.*
2 *Materia beneficialis eſt ſtricta.*
3 *Verbum, Collegium, non ſemper capitur per collegiata.*
4 *Seruientes in Eccleſia non ſemper faciunt collegium.*
5 *Gratia ad petitionem facta, non excedit poſtulata.*
6 *Verbum, colleginm, qnando non intelligatur pro collegiata.*
7 *Verbum, collegium, interpratatur iuxta petita.*
8 *Cauſſæ, quæ requirantur ad erigendam plebem.*
9 *Ordinarius poteſt vnire parochialem alteri.*

Adſit Dominus.

FACTI SPECIES.

IN Parochiali Eccleſia S. Georgij Terræ Saxoli fuir factum collegium clericorum, cũ vnione duorum beneficiorum; vt cultus diuinus augeretur; & populus eò feruentior in deuotione eſſet quantò plus in diuinis officijs eſſet numerus ſeruorum Dei. Et fuit dubitatum vnionem illorũ beneficiorum ſubieciſſe ea beneficia ſeruituti iuriſparronatus Eccleſiæ S. Georgij, & quod collegium prædictorum clericorum vim, & nomen collegiatæ aſſumpſiſſet. & ad hoc proponebantur infraſcripta dubia videlicet: Primò, diſpoſitio, Cõc. Tridentini. ſeſſ. 25. cap. 9. verſ. Inſuper. Secundò, quod vbi ſit collegium, ibi dicere oportet, quod ſit collegiata; quia à collegio dicitur collegiata. Tertiò quod per vnionem dictorum beneficiorum, addito collegio, argumentatur collegiata: ſuper quibus dubijs reſpondi, vt infra, videlicet.

Quò ad primum dubium ex verbis concilij; & diſpoſitione Bullæ erectionis collegij, & vnione, liquidò apparet non eſſe locum promotæ difficultati. Nam verba Concilij ſunt hæc: ſcilicet: Ita vr prædicta beneficia libera eiuſdem naturæ cum ijs, quibuſcum vniuntur,
1 efficiantur: ſed cum † non ſint effecta eiuſdẽ
naturæ; non eſt locus diſpoſitioni. l. Dies cautioni. §. Toties. vbi Bar. ff. de damn. infect. c. Nobis. de Iurep. ſed licet ſit facta vnio; eſt nihilominus reſeruata libertas cõferendi quandocunque ſit tempus vacationis: & ſic vnio cũ illa conditione fuit facta: vnde non eſt locus diſpoſitioni Cõcilij, quæ ſimpliciter loquitur, quando ſit facta vnio nulla adiecta conditione: caſus verò iſte eſt diuerſus, quia libertas fuit reſeruata.

Quò ad ſecundum dubium, reſpondetur ꝙ ceſſante ſubiectione dictorum beneficiorum, ceſſat etiam ipſum dubium; & tanrò magis qa Eccleſia S. Georgij non eſt in Collegiatam erecta, ſed in plebem, vt ſonat diſpoſitio Bullæ; & conſequenter verbum prolatum, collegium, non habet effectum collegiatæ; nam in mate-
2 ria † beneficiali, quæ eſt ſtricta non fit exten-
ſio, vt vna res comprehendat aliam; ſed ſtatur ſolum in caſu expreſſo. c. Cum in illis. §. Cum autem. vbi Gemin. & alij. de præben. in 6. Et
3 verbum illud † collegium, licet quandoque ca-
piatur pro collegiata, non ſemper interpræta-
4 tur collegiata; nec multi † clerici ſeruientes
in vna Eccleſia faciunr Colleginm, neque collegiatam. c. Dilecta. de exceſ. prælat. vbi Abb. & Innoc. & ſequitur Archid. in c. Monaſteriũ. 16. quæſt. 7. & in Bulla ipſa fuit expreſſum quod clerici inſeruiant illis Eccleſiæ, non tamen in collegiata & patet in multis Eccleſijs, in quibus concurrunt multi clerici, & tamen nec collegiatam, nec collegium faciunt, & maximè nõ debet iſto caſu extendi gratia ad collegiatam; quia non motu proprio, ſed ad petitionem fuit
5 conceſſa & tunc † non excedit poſtulata. Card.
in conſ. 30. Quidam. A. præsbyter. num. 14. & 17. & licet verbum, collegium, poſſit intelligi
6 pro Collegiata non † procedit, quando in nar-
ratiua ſupplicatum ſit de ſola Plebe erigenda: vt comprehenditur in Clem. 1. ad finem. de
7 præben. vnde reſulrat quod illud † verbum nõ
diſponat vltra quàm fuit poſitum. Sicut not. Felin. in c. Licet. num. 5. de offic. ordin. vbi de communi.

Quo ad rertium reſpondetur quod ſuperius adducta tollunt obiecta, & quod Illuſtriſsimus Epiſcopus ad erigẽdam plebem fuerit motus, tum à petitione populi, tum etiam ab informationibus in viſitatione, & poſtea ſuſceptis: & præcipuè ob maximum periculum fluminis Situlæ, in quo multi diuerſis temporibus perierãt, cum ad plebem Caſtri Caſtelarani irẽt ad ſuſcipiendum oleum ſanctum, quod caſtrũ

eſt

Digitized by Google

eſt ab alia parte fluminis : & Terra Saxoli eſt
nobilitata , & ornata quamplurimis viris do-
8 ctisſimis, & nobilibus : quæ † cauſsæ fuerunt
efficientes ad erigendam. d. plebem. vt notat
Henr.Boit. in c.Nobis.in fin. de iurepat. & no-
tatur. in c. fin. de Eccleſ. edific. & confert te-
xtus. in c. Ad audientiam. eod. tit. & Conc.
Triden. in ca.4.ſeſſ.21. ſuper quo Illuſtrisſima
9 Congregatio decreuit Ordinarium † poſſe in
erigendo nouam parochiam eidem vnire aliã
Eccleſiam Curatam: ex quibus pro concluden
ti dignoſcitur Epiſcopum rectè proceesſiſſe, &
per erectionem plebis, non comprehendi col-
legiatam, & ita iuris eſſe concludo. Saluo &c.
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXVII.

Iudices ſynodales , qui conſtitui poſsint .

SVMMARIVM.

1 *In conſtitutionibus Synodalibus eligi debent Iudices pro cauſſis.*
2 *Intentio legis potiuſquam verba eſt ſpectanda .*
3 *Perſonæ quibus olim ante Concilium committebantur cauſſæ, recuſari non poterant.*
4 *Præſumptio olim erat pro deputato ad cauſſas , quod eſſet idoneus : & quod facta eſſet bona electio .*
5 *Canonicus cathedralis præſumitur prudens.*
6 *Doctor eſt Illuſtris.*
7 *Doctores dicuntur in dignitate .*
8 *Doctores non ſunt excluſi à diſpoſitione Bonifacij VIII in c.Statutum.de reſcrip.in 6.*
9 *Doctores habent iuriſdictionem .*
10 *Canonicus collegiatæ non Doctor , non deputatur Iudex in Synodo .*
11 *Omnes cauſſæ committi poſſunt habentibus dignitatem .*
12 *Cauſſæ committi poſſunt Guardianis: & prioribus minorum .*
13 *Canonicis cathedraliũ olim committebãtur cauſſæ, hodie omnibus dignitatem habentibus .*
14 *Doctores quicunque ſint, idonei intelliguntur ad cauſſas.*

Dabit mihi Dominus verbum.

FACTI SPECIES.

STatutum eſt in Concilio Tridentino. ca.
10. ſeſſ.25. de reform. quod in ſynoda-
1 libus † conſtitutionibus eligantur per-
ſonæ, quæ habeant qualitates ad diſpo-
ſitionem conſtitutionis Bonifacij VIII. quæ
regiſtrata reperitur in c. Statutum. de reſcrip.
in 6. quibus cauſſæ in partibus delegari poſ-
ſint: quæ qualitates ſunt; vt ſint in dignitate,
vel perſonatum habeant; aut canonicatum in
Cathedrali . qua diſpoſitione ſtante quæritur,
An canonici collegiatę, qui ſint doctores, ad id
aſſumi posſint ? cui quæſito reſpõdi diffinitio-
nem huiuſmodi caſus ſpectare Illuſtrisſimæ
Congregationi ſed requiſitus pro informatio
ne, informando tantum reſpondi, vt infra, vi-
delicet .
2 Intentio † condentis legem potiusque ver-
ba ſemper eſt ſpectãda. Clem.2.§.fin. vbi Card.
de religi domi. Vnde intentio concilij ea fuit,
vt cauſſæ committãtur idoneis perſonis, quod
3 olim non conſiderabatur. Nam perſonæ † qui-
bus cauſsæ committebantur, recuſari non po-
terant; vt communiter notant doctores in d.
4 c. Statutum . quia præſumebatur † pro depu-
tato, quod eſſet Iuris prudens & quod dele-
gans bonam feciſſet electionẽ. Quæ iuris pru-
5 dentia præſumitur † in canonico Cathedrali .
ſecus verò in canonicó collegiatæ ; ſed quan-
do veritas apparet non recurritur ad præ-
ſumptionem ; ideo ſi canonicus doctor ad-
ſit in collegiata , eſſet turpe quod per ade-
ptionem canonicatus ammitteret illud , quod
6 à iure ſibi fuerat conceſſum : ſiquidẽ doctor †
nuncupari debet Illuſtris; ſicut ſtatuit Impera
7 tor in Rubrica prohem.ff & ſunt † in dignitate
c.Quantò. de magiſt. & dicit Bar. in prohem.
8 C.& in l.fin.c.de Inde. Qui † non ſunt excluſi in
d.diſpoſitione Bonifacij V. ex c.Prædicto Sta-
tutum. de reſcrip. ſecundum doctrinam Abb.
9 in c.De multa.de præben. Doctores † enim iu-
re vniuerſali habent iuriſdictionem . vt notat
Bar.in l.2.ff.de adopt.leg.& etiam de iure par-
ticulari; vt in priuilegijs eorum : vnde nefas
eſſet dicere, quod per Canonicatum in Colle-
giata amitterent illud, quod de iure vniuerſa-
li, & particulari conſequũtur : Quare licet il-
10 lud eſſet verum quod canonicus † collegiatæ,
quamuis peritior canonico cathedralis, qui ta
men non ſit doctor, non debeat ad huiuſmodi
deputari; vt refert Ioan. And. in d. c.Statutũ.
ſecus eſt de eo, qui ſit doctor: cũ ſit talis, qua-
lis Concilium requirit. Habet enim qualitates
requiſitas à conſtitutione Bonifacij : vnde cũ
11 quælibet † cauſſæ committi poſsint quibuſ-
cunque perſonis habentibus dignitatem, licet
ſint extra cathedralem; vt probat Dominicus.
in c.Nullus.num.6. de elect. in 6. per Gl. in d.
12 c. Dum vult quod cauſſæ † committi posſint
Guardianis, & Prioribus minorum: cum ſint in
dignitate; quæ ratio procedit etiam in docto-
re, cum ſit in dignitate .
Nec obſtat Gl. in verbo , Quædam . in d.c.
13 Statutum. dum ait ; quod ſolum † canonicis
cathedralium fiat delegatio; quia hodie aliter
ſancitum reperitur , vt ſcilicet omnes indiffe-
renter habentes dignitatem, posſint ad cauſas
decidendas admitti . Diſpoſitio enim Conc.
& d c.Statutum , licet loquatur de canonicis
cathedralium , loquitur etiam de habentibus
digni-

14 dignitatem: Quare doctores † cum ſint in dignitate; vbicumque ſint, erunt idonei, cum habeant qualitates à Bonifacio requiſitas. Ex quibus ſalua ſemper correctione Illuſtrisſimæ Congregationis, arbitror quod Ordinarius in ſynodali conſtitutione poſsit etiam eligere canonicos collegiatæ, qui ſint doctores; ad cauſſas ſynodales: Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXVIII.

Offenſus, an pro ſalute teneatur facere offenſori inſtrumentum pacis?

SVMMARIVM.

1 *Offenſor debet petere veniam, & ſatisfacere offenſo.*
2 *Offenſus debet dimittere odium.*
3 *Actionem dimittere non tenetur offenſus, & n.4.*
5 *Odium eſt duplex, bonum, & malum.*
6 *Odium bonum iniuriatus non tenetur dimittere: & quale ſit.*
7 *Odium bonum quandoque offenſus poteſt conſeruare.*
8 *Offenſus ſatisfacit officio hominis Chriſtiani dimittendo odium, cum ſignis in communi*
9 *Perfectionem charitatis nemo tenetur oſtendere.*
10 *Actio non dicitur remiſſa ab offenſo per ſigna in communi.*
11 *Offenſus poteſt agere contra offenſorem coram iudice.*
12 *Iniuriam non remittere quandoque expedit.*
13 *Qui optat proximum puniri à iuſtitia, non liuore vindictæ, ſed zelo iuſtitiæ non peccat.*
14 *Agere contra offenſorem, vt alij caueant à delictis; eſt effectus iuſtitiæ vindicatiuæ.*
15 *Petens pacem cum oblatione ſatisfactionis, debet legitimè, & ſecundum legem ſatisfacere.*
16 *Satisfacere ſecundum legem, eſt de damnis, iniurijs, expenſis, & intereſſe.*
17 *Petens veniam debet eſſe paratus ad emendam iniuriæ.*
18 *Offenſus cum iuramento poteſt extimare damnũ.*
19 *Dominus offenſi tenetur ad vindictam legitimè, vel remiſſionem iniuriæ ſerui ſui offenſi.*
20 *Ius remittendi iniuriam tranſit ad hæredes.*
21 *Habere animum oſtendendi ſigna communia ſufficit offenſo, in tempore opportuno.*

Veni Sancte Spiritus.

FACTI SPECIES.

Illuſtris Dominus Petrus Romanus fuit pluribus vulneribus vulneratus, qui in articulo mortis fuit nomine offenſorum requiſitus de pace; & habito cõſilio à quodam theologo, in confesſione dixit eis veniã præbere, & remittere omne odium, & rancorem: ſed recuſauit facere inſtrumentum pacis; quia à d. theologo, & confeſſore fuerat monitus quod ita ſufficiebat ei ad ſalutem: quò defuncto, mota fuit dubitatio ex parte offenſorum, quod ſine inſtrumento pacis ſaluari nõ poterat.

Ad deciſionem præſentis caſus duo requi-
1 runtur à parte offenſoris, petere † ſcilicet veniam, & ſatisfacere offenſo. c. fin. de pœnit. diſtin. 5. ibi; aut ſi offenſo cuilibet non ſatis faciat. Ex quo textu duo mihi videntur colligi, videlicet ex parte offenſi; iniuria, & actio. & ex parte offenſoris, pœnitentia, & ſatisfactio. Vnde falſa ſit pœnitentia, ſi non ſatisfaciat: ſicut ex parte offenſi, falſa remisſio iniuriæ, ſi nõ remittat odium: quod etiam non requiſitus
2 tenetur dimittere. c. Si quis contriſtatus. 90. diſtin. vbi Gl. in verbo, Satisfactionẽ. quæ dicit quod iniuriatus, etiam ſi non ſit requiſitus, tenetur dimittere rancorem. Sed de actione, ꝙ
3 teneatur † eam dimittere, nullum vidi textũ hoc mandantem: imò Gl. prædicta contrarium notat. & in eadem ſententia concurrunt Syluin ſum. in verbo. Iniuria. quæſt. 5. Armilla. in eod. verbo. num. 6. & Ang. in eo verbo, in eius
4 ſumma. etiam. num. 6. Nemo enim tenetur, † remittere actionem ſuo offenſori; præſertim quando non ei ſatisfecit: vt in allegata Gloſſa; & probat Iacob Graff. in 2. lib. 1. partis. ſuarum deciſionum in caſibus cõſcientiæ. c. 72. & in eod. vol. in 2. part. tit. de iniur. num. 19. & Gondisl. in tit. de legato. quæſt. 13. nu. 16. Abb. in c. 1. num. 7. de iniur. D. Thom. 2. 2. q. 83. arg. 8. Sylueſt. in ſum. in verbo. Iniuria quæſt. 5. per textum in c. Illic. 23. quæſt. 4. Couuar. latè in 2. lib. var. reſol. c. 10. num. 7. qui eſt videndus; qui allegat D. Thom. Caiet. Scotũ: & alios; ꝙ procedit indifferenter, niſi forſan liberaliter, ad oſtendendam perfectionem ageret. Imò dicit Nauar. in ſuo manuali. c. 14. num. 25. quod
5 ex quo odium † eſt duplex: bonum ſcilicet, & malum offenſus tenetur ſtatim dimittere malum: Imò non deberet illud vnquam concipe-
6 re: odium † verò bonum non tenetur dimittere, quod naſcitur ab ira, qua optat delictum puniri à Iudice. Addens ipſe Nauar. quod
7 quandoque tenetur offenſus iſtud odium bonum concipere conſeruare, & oſtendere: & idem tenet Sylue. in ſum. verbo, Charitas. q. 6. poſt medium dicens quod quandoque licitè tenemus rancorem, ſcilicet quando eſt iuſtus. Et idem Couuar. vbi ſupra, dicens quod ſatis-
8 facit † homo officio chriſtiani, remittendo odium, & de eo dans ſigna in communi: ſigna verò ſpecialia pertinent ad oſtendẽdum per-
9 fectionem charitatis, quæ † nemo tenetur oſtendere, niſi inquantum habeat animum præparatum. Addens Sylueſt. in loco proximè allegato. quæſt. 6. quod ſi offenſor petat veniam

cum

cũ oblatione ſatisfactionis, quod neq; offen-
ſus per hoc tenetur ad remittendam actionẽ
iniuriæ; ſed ſolum ad dimittendum ranc[illegible].
Imò ille in verbo, Iniuria.nu.10.verſi N[illegible]
10 do.dicit quod ſi offerantur ab ipſ[illegible]
mico in communi, non per hoc dic[illegible] re[illegible]
ſa actio: & cum eo concordat Graff.in loco ſu-
pra allegato. Vbi ad num.9.dicit quod pa[illegible]
11 † iniuriam poterit iuſtè agere contra iniuria[n]-
tem coram Iudice, non ſolum, vt ſibi d[illegible] de
bita ſatisfactio, ſed etiam, vt c[illegible]naliter [p]u-
niatur; ſi tamen id faciat zelo iuſtitiæ, & ad
comprimendam malitiam, vel vt offenſor emẽ-
12 detur. Addens quod ſæpè † expedit iniurias
hoc modo non remittere, & contra iniuriantẽ
agere. Quod etiam exponit Syluest. in verbo,
Iniuria.quæſt.5. dicens quod benè facit agen-
do vt ſatisfaciat. & idem tenet Couuar. loco
13 ſupra allegato. Nam qui † vellet proxi[illegible] pu-
niri à iuſtitia, non liuore vindictæ, ſed zelo iu-
ſtitiæ, & vt alij caueant à delictis, non peccat,
quia, (vt ait ſum. Armil. In verbo, Odii.nu.2.)
14 eſt effectus † iuſtitiæ vindicatiuæ In o[illegible] ſi
aliqua ſit facta oblatio ſatisfactioni[illegible] in c[illegible]
in quo facta oblatione quis teneretur pacem
15 facere, non obligaretur † ad eam, [illegible]
ctio eſſet iuſta, & legitima: ſicut [illegible] prætan-
do dicit Archidiac. & Gemin. & concurrunt
omnes Canoniſtæ, in d. c. ſi quis contriſtatus.
90. diſtin. qui dicunt quod ſatisfactio debet
16 eſſe legitima ſecundum legem. & lex † vult
quod ſatisfactio fiat de damnis, iniurijs, expẽ-
ſis, & intereſſe. cap. Conquæſtus de for. comp.
& Syluest. in d. ſum in verbo, Charitas. quæſt.
17 6. dicit quod ille veraciter, † & corde c[on]tri-
tus dicitur petere veniam, quando eſt paratus
18 emendare iniuriam: quam offenſus † [illegible]
æſtimare cum ſuo iuramento, addit à Iud[ic]is
taxatione. Syluest. in d. verbo, Iniuria. quæſt. 7.
l. Inſtitutionibus. ff. de iniur. & notatur i[n] In-
ſtitut. eod. tit. §. Pœna. & per Couuar. v[bi] ſu-
pra. verſ. Sic iniuriam paſſ[u]s. Ex q[illegible]
ſenti caſu; cũ nulla fuerit [illegible]
tio facta, concludi poteſt [illegible]
ſatis fuit. d. Illuſtri Domino Pet[illegible] ra-
corem; & quod remittere actionẽ, nu[illegible]a-
ta ſatisfactione ſpectabat ad perfec[illegible]
ſalua ſemper veritate.

Et poſſet etiam dici, quod d. Illuſtris Domi-
19 nus † non tenebatur ad iniuriæ remiſsionem;
cum eſſet officialis Sereniſs. Ducis Florentiæ:
vt notatur in §. Patitur autem. & § ſeq[u]enti,
cum Gloſ. Inſtitut. de iniur. & per Graff. in ſu-
praſcripto. c.72. nume.1[illegible] & Sylu[illegible] in verbo,
Iniuria. quæſt. 6. Et quatenus re[illegible] Dom[i]-
no, vel non ſpectaret; vel de ea non cu[r]aret; ius
20 † tranſit ad eius hæredes, qui a[illegible] c, & æſti-
mare ſibi poterunt iniuriam factam [illegible]
l.1.§. Sed ſi fortè cadaueri. ff. de iniur. & [illegible]
Syluest. loco proximè allegato. Et licet al[illegible]

pro offenſionibus dic[illegible] quod tenebatur fa-
cere I[illegible]um pacis, ad oſten[d]endum [illegible]
ex animo rem[i]ſcrat ranc[illegible]: e[g]o verò [illegible]
inuçi[illegible] D[illegible] ore[illegible] a[illegible] tebar[illegible] ita ad neceſsi-
tatem ſaluti[illegible] ſ[illegible] m ad per[f]e-
[ct]ionem charita[tis]: Sed quod ſufficiat ſig[n]a
[illegible] communi[illegible] Summiſtę a[illegible] imò
N[illegible] in d. cap.[illegible] me.25 verſi Dix[illegible] m.
21 atte[nd]itur ſufficere [illegible] habere illa ſi-
gna vniuerſa[illegible] temp[o]re opor[t]u-
no. Laus De[o], & B. M.

CONSILIVM CXX[I]X

Iuſpatronatus an tra[n]ſeat i[n] F[i]ſc[u]m; facta con-
fiſcatione o[mni]um bonorum.

SVM[M]A[R]IV[M].

1 *Iuſpatronatus tranſ[it] [illegible] vniuer[illegible] on[illegible],*
& in F[illegible] 4.
2 *[I]uſpatronatus [illegible].*
3 *Iuſpatronatu[s] [illegible] n v[illegible].*
4 *Iuſpat[illegible] in F[illegible].*
5 *Iu[ſp]atrona[illegible].*
6 *Co[illegible] in iur[illegible] p[illegible] qu[illegible] o [illegible]*
tatur.
7 *Eccleſia iuſpatr[illegible] qu[illegible].*

Au[x]i[li]um à Domin[o]

FACT[I] SPE[CIES].

D[illegible] A[illegible] F[illegible]
[illegible]
[illegible]
b[illegible]
d[illegible] vac[illegible]
[illegible]
D[illegible] Fra[illegible] & [illegible]
A[n]nibalem [illegible]
facta erat compoſ[illegible], vt a[illegible]
[illegible] modo alter præſentaret [illegible]
v[illegible]is eo tempore, quo d. A[illegible]
b[illegible]: & [illegible] d[illegible] omnia eius bona f[illegible]
ta[illegible] [illegible] eſtio ad quẽ [illegible] a
tio, F[illegible], vel ſi [illegible]
a[d] Ec[illegible], ſ[illegible] c[o]lleg[i]am [illegible]

In quo caſu Roch. de Curt. [illegible]
pat. in [ver]bo [I]pſe, vel is à quo [illegible]
[illegible] iuſpatronatus † tra[n]ſ[it] [illegible]
vniuerſit[a]te bonorum co[illegible] ex v[ul]-
gari regula [illegible] tra[illegible] cum vniuerſitate bo-
norum: & cu[m] ſi[t] etiam in ex[illegible] ſitu
ru[illegible] Fi[ſc]i. l.1. 2.& 3.ff. de bo[nis] dam[nat]-
cum [illegible] ab eo a[l]legati[s].

[S]ed in caſu præſenti non arbitror [illegible] e
[illegible] proc[e]dere; qa loquitur in caſu q[illegible]
 tronat[illegible]

tronatus ſit in hæreditate deuoluta:ſed in materia contingenti, Iuſpatronatus etiam deuoluta hæreditate, non deuoluitur; cum ſit factũ in familia; vnde delictum, ſeu contractus, aut etiam teſtatio mentis non præiudicat;& caſus eſt ſolum quo ad præſentationem pro hac vice. Et Roch ipſe præſuppoſuit idem iuris eſſe in appellatione bonorum, quod in hæreditate: vt ſcilicet ſicut iuſpatronatus tráſit cum vniuerſitate bonorum, ita cum vniuerſitate hæreditatis; ſed in hæreditate adſunt iura, quæ
2 non tranſeunt:& ita cum Iuſpatronatus † conſiſtat in iuribus, non poteſt tranſire paſsim in
3 quocunque; ſicut nec † in venditione omnium bonorum; vt ita probat diſtinguendo Lamb. eod. tit. de iurepat. in 14. artic. 5. quæſt. prin. 2.
4 par 1. libri, & ſic non † poterit in fiſcum tranſire ſicut docet ipſe Lamb refutando opinionem Roch. in 8. artic. octauæ quæſt prin. 3 lib.
5 num. 10. in 3. & 4. caſu. Imò neque † in filios, vt ipſe atteſtatur, ſecundum allegata, in 13 ar. 2 quæſt. princ. 2 part. 1. libri. ſecundum quam [illegible] in 10. artic. 8. quæſt. prin. 3. libri. Il-
6 le [illegible] Franciſcus pro hac vice neque poterit præſentare; ſed Ordinarius pro banito præſentabit coram tribunali ſuo ordinatio: cũ
7 Eccleſia † hac vice ſit effecta libera, & quando compoſitio inter Annibalem, & Franciſcum [illegible] Franciſcus præſentaret pro parte [illegible] & [illegible] pro parte banditi. Quod [illegible] r veni in caſu propoſito: quia in inſtrumento [illegible] Iuriſpatronatus præſentatio ſola ſpectabat Annibali, & Franciſco, nec vlterius [illegible] ſed ſi Iuſpatronatus tranſiret [illegible] temporibus, vlterius eſſet [illegible] Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXX.

[illegible] mus an ſit capax Iuriſpatronatus?

SVMMARIVM

1 *Intelligentia Bullæ Pij V. in ordine 120. & 152.*
2 *[illegible] tutio noua corrigens ius commune, non extenditur vltra quam loquatur.*
3 *Illegitimus eſt capax iuriſpatronatus laicorum.*

Illumina cor meum Domine.

FACTI SPECIES.

QVæſtio a uis conſiſtit in elucidando, An illegitimus de iure communi ſit capax Iuriſpatronatus, & quia ſi eſt capax, Extrauag. Pij V. non obſtabit Dominæ Eliſabethæ naturali, ex patre ſeculari
1 [illegible] illa † loquitur de bonis feudalibus, & [illegible] uticis Eccleſiaſticis & quando loquitur de patrimonialibus; intelligitur de acquiſitis per clericum; vt ſonant verba illius conſtitutionis, quæ in libro bullarum in ordine eſt 120. & alia 152. declaratiua primæ. De acquiſitis verò per laicum non loquitur; neque ad Iuſpatronatum laicorum extendi poteſt:
2 quia quando noua † conſtitutio corrigit Ius commune in aliquo, non poteſt extendi vltra quàm loquatur. Bart. ſingulariter. in l. Minoris. poſt prin. ff. qui pet. tut. & l. Si cõſtante. in prin. 9. quæſt. ff. ſolut. mat. Vnde cum non loquatur de bonis laicalibus non eſt cur in dubio agatur de bonis relictis à laico; pro vt de his, quæ in hæreditate patris d. Dominæ Eliſabethæ tractamus. Sed ſupereſt videre, An illegitimus ſit de iure communi capax Iuriſpatronatus? nã data capacitate abrogatæ ſunt omnes difficultates. In quo caſu doctiſsimè ſcripſerunt duo Excellentiſs. Doctores; quorum dicta ſequendo, adduco concluſionem Roch. de Curte in tit. de iurepat. in verbo, Competens. num. 9. qui poſt longas diſputationes concludit quod
3 ſit † capax & poſt illã ita tradidit Lamb. eod. tit. art. 29. 2. quæſt. prin. 2. part. 1. libri: & eos, & certum dicta approbat Illuſtriſs. Card. Palleot. in ſuo tract. de not. & ſpur. c. 58. Ex quibus ego in eadem concurro ſententia, quod Domina Eliſabeth ſit capax d. Iuriſpatronatus, & maximè cum ſit legitimata, & ad hæreditatem d. ſui patris habilitata. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXXI.

Epiſcopus An poſsit ſine capitulo tranſferre Eccleſiam, vel Curam?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus poteſt prouidere neceſſaria Eccleſiæ.*
2 *Concil. ſeſſ. 21. c. 7. loquitur de capitulo exempto.*
3 *Conſenſus capituli non exempti, non requiritur in geſtis per Epiſcopum.*
4 *Conſenſus capituli non requiritur, niſi ſit conſuetudo.*
5 *Conſuetudo quod conſenſus capituli interueniat, non attenditur quando proceditur per viam decreti.*
6 *Decretum ſupplet conſenſum.*
7 *Translatio habet locum, quãdo Eccleſia reſtaurari non poteſt.*
8 *Conc. ſeſſ 21. c. 7. non tollit auctoritatem Epiſcopo conceſſam a Iure.*
9 *Epiſcopus diſpenſat contra canones, ex cauſa.*
10 *Rector debet habere vnum manſum terræ.*
11 *Pauperes Eccleſia ſunt illæ, quæ non poſſunt honeſtè ſuſtinere Rectorem, & hoſpites recipere.*
12 *Prouidendum eſt potius multis, quàm paucis.*
13 *Neceſſitati Eccleſiæ eſt attendendum.*
14 *Eccleſia dicitur cœtus fidelium.*
15 *Epiſcopus ad prouiſionem Eccleſiæ poteſt ad beneplacitum procedere.*

16 Re-

16 *Rector poteſt cum conſenſu Epiſcopi agere ad translationem Curæ.*

17 *Transferri poteſt Eccleſia propter difficultatem locorum.*

18 *Cōſenſus præſumitur non ammouendo iam diſpoſita.*

19 *Conſenſus præſumitur per literas, quæ non tollũt iam facta.*

20 *Qui patitur, quod impedire poterat, conſentire videtur.*

21 *Conſenſus præſumitur ex ſpatio decem annorum.*

22 *Prouiſio Eccleſiæ eſt Epiſcopo remiſſa.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

ERat olim Eccleſia curata, in quodã Caſtro, in quo tunc habitabat populus, ſed progreſſu tẽporis Parochiani ferè omnes, exceptis Comitibus, & Prætore, extra d. Caſtrum ſibi habitationes fecerunt, & in eis morati ſunt: & quia propter difficultatem loci d. Caſtri non poterant ad d. Eccleſiam in Caſtro accedere pro Sacramentis, vel non ſine magna difficultate, inſtiterũt Epiſcopo ſuo, vt Curam transferret in Eccleſia S. Mariæ, eis propinqua; ſicut habitis informationibus conceſſit; decretando tamẽ quod in prima Eccleſia illius Caſtri diebus feſtiuis celebrarentur miſſæ ad commoditatem illorũ paucorum Parochianorum: ſed Comites, & Prætor malè ſentiẽtes de ſimili prouiſione, dicebant Epiſcopum non potuiſſe tranſlationẽ facere ſine conſenſu capituli, ex diſpoſitione Concilij Tridentini. ſeſſ. 25. c. 6. allegando etiã non adeſſe cauſſam legitimam. Super quo caſu ego tenui omnia per Epiſcopum geſta valere ex infra dicendis, videlicet.

1 Quod Epiſcopus † potuerit hoc facere, non eſt cur aliter probetur, quia pars ipſa aduerſa fatetur: & poſt allegata notat Lap. alleg. 69. vbi diffusè. Sed ſupereſt obiectis reſpondere. Nam
2 † Concilium in c. 7. ſeſſ. 24. non obſtat iſto caſu; quin loquitur de capitulis exemptis: nos verò
3 ſumus in caſu capituli non exempti, cuius † conſenſus non requiritur: Gl. fin. & ordinaria. in c. Eò libentius. de ſeruit. non ordin. Quod
4 maximè procedit, quando aliàs nõ † ſit de cõſuetudine introductum. Abb. & alij. in c. Cum conſuetudinis. de conſuetud. Caccialup. de vnio. art. 3. num. 15. & artic. 6. num. 10. Imò quã-
5 do etiam † adeſſet conſuetudo, non procederet, quando Epiſcopus ageret per viam decre-
6 ti: quia tunc decretum † ſupplet conſenſum, vt in addit. ad Abb. in d. c. Conſuetudinis. poſt verbum, Cõſilium. verſ. Poſt prædicta, tu dic quod decretum Iudicis. Et in iſto caſu Reuerendiſſimus Epiſcopus per viã decreti proceſſit poſt completum proceſſum; in quo cõſtat de cauſſa: cui auctoritati diſpoſitio concilij non contradicit, vt ſcilicet non poſſit Epiſcopus ea, quæ ſibi de iure competunt: & declarando dicit, quod debet procurare quod Eccleſiæ collapſæ reſtaurentur: vt in ſeſſ. 21. c. 6. de reform. Imò ad finem illius cap. Videtur confirmare
7 Eccleſias † transferri poſſe, quando reſtaurari nõ poſſunt. Super quo Concilij capite, Rot. per declarationem Illuſtriſſimæ Cõgregationis Cardinalium; in deciſ. 321. num. 2. in 2. vol. diuerſ. nouiſſ. concludendo ſcripſit non obſtare Concilium Epiſcopo non habenti capitulũ exemptum; quin valeat curam, & Eccleſiam transferre: & quando d. Concilium non fuiſſet
8 ita declaratum; non diceretur † prohibere Epiſcopo vti auctoritate ſibi à iure communi conceſſa; cum non habeat decretum irritans; & caſus remanet in diſpoſitione iuris communis: ſicut ita deciſũ fuit à Rota in d. deciſ. 321. Et tantò magis, quia etiam quod diſpoſitio concilij eſſet prohibitiua, ſubſiſtente cauſſa
9 † poteſt Epiſcopus diſpenſare contra Canones, & Concilia generalia; vt probat Rom. in conſ. 325. Quò ad primum num. 7. verſ. His tamen non refragantibus. Et allegat deciſ. Rot. 152. ſed vera eſt deciſ. 262. aliàs 5. de Iurepat. num. 2. in nou. Cauſſæ verò iſto caſu ſunt neceſſitas, & vtilitas, vt fatentur etiam aduerſarij, vltra probationes in proceſſu. De neceſſitate conſtat; quia præter pericula, quæ eueniebant adeundo ad Caſtrum, aderat etiam neceſſitas reficiendi Eccleſiam minãtem ruinã; ad quam reſtaurandam redditus Eccleſiæ non ſufficiebant, & populus, cũ ab ea valde diſtaret, expenſam recuſabat: Neque Rector ille habebat id, quod ſibi de iure competebat; O-
10 porteret † enim Rectorem ſaltem habere vnum menſum terræ: vt in c. 1. & ibi Gl. de cenſ. & in Clem. Ne in agro. §. Ad hæc. de ſtat. monach. Imò, Eccleſia illa annumerari poteſt inter pau-
12 peres Eccleſias, quales † ſunt illæ, quæ honeſtè Sacerdotem ſuſtinere non poſſunt, & hoſpites recipere. Ad Gl. in c. Clericus. in verbo, Neceſſitatem. 21. quæſt. 1. & alia aderat cauſſa, quia pauci Parochiani habitabãt in Caſtro; ſed quaſi totus populus habitabat ab extra, &
ra valde longè. Quare neceſſe erat † prouidere multis, potiuſquam paucis. Sicut pro concluſione ſtatutum eſt in c. Et temporis. 16. qu. 1.
13 Neceſſitati † enim Eccleſiæ magis eſt attendendum, quàm commoditati paucorum. ca. 1. vbi Gloſſ. in verbo, Quam Eccleſiam. ne ſed.
14 vacan. Et Eccleſia † intelligitur, cœtus fidelium. c. Eccleſia. de conſec. diſtin. 1.

Sed quandocunque prouiſio facta iſto caſu, vt Sacramenta adminiſtrarentur in Eccleſia S. Mariæ, non haberet vim translationis, vt ſupponunt contrarij; tantò magis deberet habere, etiam nulla ſubſiſtente cauſſa, effectum;

quia in ſimili prouiſione ſine translatione nõ
15 requiritur cauſſa; cum Epiſcopus † id facere valeat ſine cauſſa ad eius beneplacitum. d. c. Et temporis 16. q. 1. & c. Omnes. de conſecrat. diſtin. 1. Quam prouiſionum probant etiam allegationes contrariæ; dum volunt quod Epiſcopus poſſit reducere Sacramenta, & curam ad aliam Eccleſiam, negando ſolum translationem: ſed ſiue ſit translatio, ſiue pura prouiſio; ſufficit quod valeat, & teneat, vt Cura ad vtilitatem populi exerceatur. Sed ſtat pro veritate quod valeat etiam pro translatione, quã
16 ſolus † ille Rector facere poterat cum conſenſu Epiſcopi. d. c. Cum conſuetudinis. de conſuetud. & c. Eccleſias. & c. Si quis vult monaſterium. 16. q. 7. vbi Gl. & c. Tribus. de conſec. diſtin. 1. In quibus locis conſtat liquidè, quod
17 propter difficultatem † locorum licet transferre Eccleſiam, ſeu Curam alibi, de conſenſu Epiſcopi: quod probat etiam Pett. de Petruſ. in tractat. de mutat. ſtat. Eccl. c. 3. ad finem. & Berthac. in tractat. de Epiſc. lib. 4. num. 81. Vnde etiam ſi non appareret prouiſio Epiſcopi, cum per multum tempus Cura in d. Eccleſia exerceatur, præſumendum eſt adfuiſſe conſenſum Epiſcopi. Nam Eccleſia ipſa per tres ſucceſſiuè Epiſcopos fuit viſitata; & nihil fuit remotum; vnde conſenſus præſumitur. Nam quandocunque qui conſentire debebat, viſi-
18 tando † introducta non remouet, dicitur de facto conſentire. Rot. decis. 82. num. 19. in pri-
19 mo vol. diuerſ. nouiſſ. & probari etiam † dicitur per eius literas, quando intimat decreta viſitationis; nec aliquid de iam geſtis tollit. l. Conſenſu. ff. de actio. & oblig. Crau. in tract. de antiq. temp. §. Vidimus. num. 40. 41. 42. &
20 43. Nam qui † patitur illud, quod impedire poterat, conſentire videtur. Lamb. de iur. pat. in 10. artic. 7. q. prin. 2. part. 2. lib. num. 1. vbi
21 alios allegat. & ad præſumendum conſenſum † ſufficit ſpatium decem annorũ: vt ipſe Lamb. probat in d. tract. in 9 quæſt. prin. primæ part. 1. lib. num. 107. verſ. Et dicitur longum tempus. Et ſic non videtur dubitari poſſe de validitate d. prouiſionis, ſiue dicamus ab Epiſcopo fuiſſe factam ad ordinem translationis, ſiue ſimplicis prouiſionis, vel ab ipſo Rectore; quia de conſenſu Epiſcopi indubitatè cenſeretur
22 facta. Prouiſio † enim huiuſmodi erat eidem remiſſa. d. c. Eccleſiarũ. §. Si quis vult monaſterium. c. Et temporis. & c. Omnes baſilicæ. & conſequenter eſt ſeruanda, donec duret cauſſa. & ita dico, Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXXII.

Præceptum, & excommunicatio ſuperioris in inferiorem quando non valeat.

SVMMARIVM.

1 *Intentio agentis eſt cauſſa finalis.*
2 *Contemptus requirit dolum.*
3 *In primo motu agens, non dicitur agere in contemptum.*
4 *Excommunicatio requirit ſcripturã declarationis.*
5 *Edictum in dubio iudicandum eſt promulgatum poſt delictum.*
6 *Ignorantia excuſat à pœna.*
7 *Monitorium debet habere clauſulam iuſtificatiuã.*
8 *Excommunicatio non fertur, niſi in ſubſidium.*
9 *Excommunicatio non fertur, niſi conſtet quod aliter fieri non poteſt. & num. 15.*
10 *Paſtor debet paſcere oues.*
11 *Superior non debet animo irato procedere.*
12 *Qui non obtemperat iniuſto præcepto, non dicitur contemnere.*
13 *Monitorium ſine cauſæ cognitione, & clauſula iuſtificatiua non afficit.*
14 *Excommunicandus non eſt pro re minima.*
16 *Qui iniuſtè aliquem excommunicat, & nec eo ad interceſſit, nec Eccleſiam ingreditur.*
17 *Monitorium ſine clauſula iuſtificatiua eſt exorbitans.*
18 *Præceptum domũ tranſmiſſum, quando ſit nullũ.*
19 *Præcepta quando regulantur ſecundum Iura Concilia.*
20 *Cauſſa eſt exprimenda in præcepto.*
21 *Præceptum dicitur ſtrangulatum, quando fit ſine cauſſæ cognitione.*
22 *Præcepta ſine clauſula iuſtificatiua, non valent.*
23 *Superior in multis non poteſt obligare inferiorẽ.*
24 *Præceptum eſt nullum, committendo dare ſuum alteri.*
25 *Prohibere ne quis vtatur re ſua, non pertinet ad ſuperiorem.*
26 *Prælatus debet procedere cum deputatis à capitulo.*
27 *Declaratio Conc. Tri. c. 6. ſeſſ. 25.*
28 *Recurſus ad ſuperiorem, vel eius amicum, euitat pœnam.*
29 *Diſcedens animo redeundi, non incidit in pœnam.*
30 *Citationes, & præcepta non mittuntur domum, niſi facta diligentia de inuentione perſonali.*
31 *Omnia poſt appellationem ſunt attentata.*
32 *Attentata ſunt poſt appellationem; etiam ſi appellatio non ſit admiſſa.*

Spiritus Domini repleat corda noſtra.

FACTI SPECIES.

QVidam inferior Prælatus, qui iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habet in ſubditos, procedendo contra Canonicum,

nicum, quem dicebat contempſiſſe ipſum, &
excommunicationem, quam ei comminaue-
rat; detinuit eum in domo cum pœna ducen-
torum aureorum, & eum condemnare inten-
debat; quia d. Canonicus à domo exiuerat, eũ-
do ad ſuperiorem: ſuper quo caſu nonnulli
doctores ſcripſerunt ad fauorem Canonici; &
ego infimus etiam requiſitus dixi, d. Canoni-
cum non mereri pœnam ex infraſcriptis vi-
delicet.

Tria in præſenti conſultatione occurrunt
diſcutienda. Primum circa contemptu ſupe-
rioris. Secundum circa excommunicationem.
Tertium circa pœnam, in qua vellet ille Præ-
latus Canonicum incurriſſe.

Et quo ad primum: ego præmitto quod in
quocunque actu, ſemper attendi debet inten
1 tio † agentis; quæ eſt cauſſa finalis, vt not. Soc.
in conſ. 251. incipit, Quoniam. in 6. col. verſ.
Comprobatur. Secundò præmitto, quod rerũ
ſuarum quilibet eſt moderator: vnde qui re
ſua vtitur, nemini facit iniuriam, nec videtur
agere in alterius contemptũ; qui vt dici poſ-
2 ſit † cõtemptus, requiritur dolus, Card. in cõſ.
11. tit. de verb. ſignif. ſed omnis dolus ceſſat,
vbi adſit cauſſa; & quælibet cauſſa excuſat à
dolo: & quiſquis agit cum cauſſa, etiam ſi ſit
iniuſta, non dicitur agere cum cõtemptu, ſed
3 cum cauſſa. Imò etiam, qui in primo † motu
facit aliquid non dicitur contemnere. Felin.
in c. Si quis. col. fin. verſ Vltimò circa prædi-
cta. de maior & obed. vnde Canonicus, qui
tranſeundo per Eccleſiam vidit ſedile ſuum,
quod per multum tempus in ea habebat pro
commoditate audiendi prædicationem, & di-
uina officia, etiam antequam d. Prælatus aſ-
ſumptus eſſet ad illam prælaturam, quod fra-
ctum fuerat, ignorans forſan d. Prælatum illud
fregiſſe, ſtatim illud reſtaurauit: quo facto Prę
latus ille prætendens. d. Canonicum ad eius
contemptum reſtauraſſe ſedile; quia ipſe fue-
rat, qui illud fregerat; fecit d. Canonico præ-
ceptum, ne diſcederet de domo: & etiam edi-
ctum ſub pœna excommunicationis, quod ne-
mo amoueret ſedilia, quę ipſe accomodaue-
rat: ex quo prætendit. d. Canonicum etiam in-
cidiſſe in excõicationẽ, ipſamq. etiã ſpreuiſſe.
ſed illa non erat excõmunicatio; ſed potius
4 cõminatio; nã excõmunicatio † requirit ſcri-
pturã declarationis. c. 1. §. Quiſquis. de ſent.
excomu. in 6. Imò neque potuit eſſe præceptũ
comminatoriũ; & conſequenter ceſſat contẽ-
ptus; vt probat Felin. vbi ſupra: & latius oſtẽ-
dam infra ad reſolutionem tertij fundamenti.
Nam poſt edictum ille Canonicus nihil fecit;
nec apparet quod antea edictum fuiſſet pro-
mulgatum. quia vna die omnia ſupradicta eue
5 nerunt: Et in dubio † iudicandum eſt edictũ
promulgatum poſtea, ad euitandam pœnam:
vt ita tenet Borgaſ. de irregul. part. 6. tit. Quo-
modo ſciamus aliquam eſſe excom. quæſt. 8. n.
21. verſ. Dixit. Et vt ligare potuiſſet, require-
batur ſcientia: de qua nihil conſtat, & ignorã-
6 tia † excuſat, vt in extrauag. Ioan. XXII. Suſce-
pti. de elect. iuncta Gl. in verbo, Poſtquam ſci-
uerit, & eſt expreſſum in c. Vt animarum. de
7 conſtit. in 6. Et monitorium † debebat habe-
re clauſulam iuſtificatiuam; ſicut docet Mãd.
in tract. de monit. q. 7. & tantò magis in caſu,
de quo agitur, vbi agebatur de intereſſe mul-
torum, qui habebant ſedilia in ea Eccleſia.
Quare concludendum eſt nullius fuiſſe momẽ
ti. Et tantò magis dicitur inualidum; cum cõ-
tineat pœnam excommunicationis, ad quod
8 remedium † deueniri non debet niſi in ſubſi-
dium; ſicut in expreſſo conſtituit Conc. Tridẽ
tinum ſeſſ. 25. de reform. c. 3. ſuper quo Illu-
ſtriſs. Congregatio decreuit, nunquam eſſe lo
cum: d. remedio, niſi quando alia via non po-
teſt eſſe conſultum: addendo, quod de neceſ-
9 ſitate conſtare † debet in actis, & per ſcriptu-
ram, quod aliter fieri non debet. Vnde moni-
torium illud, quod nihil iuſtificatiuum habet,
tanquam non factum cenſendum eſt: & Cano-
nicus ille iuſtam habebat cauſſam credendi,
non adeſſe monitorium huiuſmodi: quia Pa-
10 ſtor, † qui iuſſu domini debet paſcere oues, nõ
debet illas diſperdere. Et tantò magis eſt cre-
dendum quod monitorium fuerit promulga-
tum poſt adaptationem ſedilis; tum ex dictis
teſtium, tum ẽt ex interrogatorijs d. Prælati fa-
ctis. d. Canonico dum interrogabat, An ſciuiſ-
ſet ipſũ accomodaſſe illa ſedilia? quæ inter-
rogatio denotabat incertitudinem rei: Imò
qñ etiã conſtaret quod adaptatio ſedilis fuiſ-
ſet facta poſt monitorium; cum non fuerit fa-
cta declaratio, remaneret ſola monitio; & cõ-
ſequenter quia Prælatus informiter in omni-
bus proceſſit, Canonicus in nullo tenetur; cũ
præſumeretur animo irato proceſſiſſe, quod
11 facere † non debebat. c. Ille. 11. quæſt. 3. c. Iu-
12 dicet. 3. quæſt. 7. Et qui non obtemperat †
iniuſto præcepto; vel voluntati ſuperioris nõ
obedit; non dicitur agere ex contemptu: vt
aſſerit Caiet. in ſum. in verbo, Contemptus,
& D. Thom. 2. 2. quæſt. 186. artic. 9. verſ.
Ad tertium. & Nauar. in ſua ſum. cap. 23. nu.
42. & ſic in vtroque caſu illud monitorium
non afficit. d. Canonicum. Et eò fortius,
13 quia nulla † iuris cognitione fuit editum, &
ſine aliqua clauſula iuſtificatiua: ad ea, quæ
not. ipſe Nauar. in d. ſum. c. 27. num. 11. & ea
14 etiam ratione, quia † nemo pro re minima eſt
excommunicandus. cap. Epiſcopi. 3. quæſt.
15 . 7. & quando aliter † prouideri non poteſt,
vt Concil. vbi ſupra. Excommunicatio enim
16 nunquam eſt ferenda, niſi † ex rationabili
& iuſta cauſſa. Et qui ſecus agit, vltra
ingreſſum Eccleſiæ, qui ei prohibetur,
tenetur ad intereſſe illius, in quem lata

fuit excõmunicatio. c.Sacro.de ſent. excomu.
17 Monitorium enim † abſque cauſſæ cognitio-
ne,& ſine clauſula iuſtificatiua iniuſtum, incõ
ſideratum, exorbitans, & nullum eſt:ſecundũ
communem opinionem . de qua Mand. in d.
tract.de monit.quæſt.17. num. 5. & 6. Ex qui-
bus concludi poteſt quod d. canonicus nedũ
non incidit in comminationem monitorij,ſed
neque in pœnam pecuniariam; tum ex ſupra-
dictis,tum etiam quia præceptum, ſuper quo
ipſe ſe fundat, non eſt probatum; licet dicat
oretenus id ſeciſſe: cui ſoli non eſt ſtandum;
& quatenus eſſet probatum, nullũ eſſet, ſicut
18 nullum eſt † præceptum domũ tranſmiſſum:
quia à præceptis nõ eſt inchoandũ. Et quãdo
19 † non adſint ſtatuta particularia,de iure com
muni procedendum eſt ad inſtar cauſſarum
ciuilium. Boſ. in pratic. crimin. tit. quomodo
20 proced. per præcep.num.2. & 3. Et cauſſa †
ſaltem in genere eſt exprimenda, vt ipſe Boſ.
ibi. num.5. Hic autem nullus ordo fuit ſerua-
tus; neque aliqua cauſſæ cognitio adhibita;
21 merito præceptum † dicitur ſtrangulatum,&
eſt ipſo iure nullum: & non eſt timendum.Ad
ea,quæ probat Pariſ.in tractat. de ſyndic. ſub
tit.de libel. conteſt. poteſt. in ſyndic.in ver-
bo. Quia ſæpè.nu.3.4.& 5.& ibi num.6. ſecun-
dum Innoc. in c.Quærelam. de elect. dicit, ꝙ
22 tale præceptum debet habere clauſulam† iu-
ſtificatiuam, ſi fiat ſine cauſæ cognitione; &
ante litem conteſtatam, aliàs non valet. Et
idem affirmat. ibi. num.13. Præterea,vt dicit
23 D.Thom.2.2.quæſt.104.artic.5. ſunt† multa,
ad quæ ſuperior non poteſt obligare inferio-
rem; & maximè quando præcipit illud quod
non ſpectat ad eius iuriſdictioné, vel aliquod
24 iniuſtum; & iniuſtum † eſt ſemper,præcipere
quod detur ſuum alteri,vel quid ſimile.Et re-
fert Innoc. in c.Inquiſitioni. num. 3. de ſent.
excom. & Iacob. Graff. in 2,part.eius ſum. tit.
25 de obedien. relig. nu.23. quia non pertinet †
ad eius Imperium prohibere, ne quis vtatur
re ſua: vnde ille Prælatus non poterat dare al
teri ſedile illius canonici; neque illum impe-
dire quin vteretur illo: & ſi quando illud ſe-
dile impediret cultum diuinum,quod eſt fal-
ſum, debebat cõmittere patronis, quod illud
amouerent,non autem illud frangere, vel al-
teri dare; quare ipſe potius errauit: & omne
agitatum per d. Prælatum eſt nullum;cum ip-
26 ſe ſolus ſine † deputandis à capitulo proce-
dere non poſſit: ex concilij decreto. ſeſſ. 25.
de reform.c.6. quæ diſpoſitio procedit etiam
in prima citatione. Et quamuis Sacra Cõgre-
gatio declarauerit illam diſpoſitionem habe-
re locum ſolum in Capitulis exemptis; id ta-
27 men aliàs † declarauit procedere in cathe-
dralibus; quia in collegiatis ſemper ſeruanda
eſt illa diſpoſitio; ſicut in d.c.6. reperitur de-
claratum. Hic Prælatus ſine capitulo, vel ab
eo deputatis proceſſit,ergo nulliter. Et quã-
docunque d.præceptum,etiam non obſtanti-
bus prædictis,eſſet validum, canonicus tamẽ
condemnari non poteſt: tum quia non diſceſ-
ſit à domo ex cauſa inobedientiæ, ſed vt ad
Principem recurſum haberet: tum etiam quia
28 ſtatim reuerſus eſt.Quando enim† recurritur
ad ſuperiorem, vel ad amicum Principis, pro
auxilio impetrando,non inciditur in pœnam;
vt probat Boſ.in practic.crimin.tit.de carc.fi-
deiuſſ.num. 46. vbi multa ad propoſitum. Et
29 quando † etiam diſcedit animo redeundi;nõ
incidit in pœnã. Bal. in l.1.nu.15. verſ.Et ideo
ſi ſtatutum.c.de ſeru.fugit.per quam doctrinã
ego aliàs defendi quendam conſanguineum
meum. Animus autem redeundi cognoſcitur,
quando ad breue tempus reuertitur, & per-
manet in loco vbi fuit detentus: ſicut in iſto
canonico qui ſtatim data informatione Prin-
cipi reuerſus eſt. Quare abſoluendus eſt om-
ninò: & maximè quia contra ipſum ſine cauſ-
30 ſa fuit proceſſum,& informiter: citationes †
enim,aut præcepta non ſunt domum tranſmit
tenda, niſi facta diligenti perſcrutatione de
inuentione perſonali;& facta relatione à nun
tio poteſt poſtea domum tranſmittere præ-
cepta,vel citationes. De quibus abundè Soc.
in tract. de citat. artic. 17. & per conſequens
31 omnia †per d.Prælatum ſunt attentata, ſtan-
te appellatione à Canonico interpoſita;vt re
ferunt allegationes Eccellentiſſimi Aduoca-
ti. & Lancell.de attent.appell.pend.c.12.am-
pl.5. Nec obſtat quod ille Prælatus.d. appel-
32 lationem † non admiſerit. c. Sæpe.de appell.
ita concludo. d. Canonicũ abſoluendum eſſe.
Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXXXIII.

Camera An, & quando habeat actionem? & ordinarius litem cum ſubdito?

SVMMARIVM.

1 *Inferior prælatus non habet Fiſcum, neque Cameram.*
2 *Iuriſdictio conceſſa per priuilegium non extenditur ad non expreſſa.*
3 *Quod non eſt expreſſum in priuilegijs, non comprehenditur.*
4 *Priuilegium requirit vſum aliàs non valet.*
5 *Qui malè iudicat,debet condemnari.*
6 *Excommunicans,qui iniuſtè excommunicat,tenetur ad intereſſe.*
7 *Iudex quando citari poſſit.*
8 *Appellatione interpoſita,iudex,qui ſententiauit eſt loco partis.*
9 *Ordinarius,qui iniuſtam dedit ſententiam,eſt ſuſpenſus.*
10 *Suſtinens ſuſpẽſionem per annum,eſt irregularis.*

11 *Ap-*

11 *Appellatus, ſi faciat committere cauſſam, & poſtea nihil deducat, eſt condemnandus ad intereſſe.*

Ieſus Maria.

FACTI SPECIES.

QVidam inferior Prælatus recuſabat habere litem cum ſubdito; & quia cauſſa commiſſa, citatus fuerat, nomine Cameræ dedit reſponſum, nam condemnauerat, licet indebitè, in pœna pecuniaria. d. inferiorē, qui appellauerat, & cauſſa fuerat cōmiſſa, ſed recuſabat nomine proprio cōparere, prætendens ſubditum litem non poſſe habere cum ſuperiore: ſed Camera ſubintrauit. Vnde primo eſt diſcutiēdum, An Prælatus inferior habeat cameram? Secundò, An poſſit litem habere cum inferiore.

Caſum reſtringendo ad concluſionem: Infe-
1 rior† Cameram, & Fiſcum non poteſt habere; quia nullo iure reperitur cautum. Imò neque Epiſcopus de iure canonum, ſed ſolum iure conſuetudinario eam habet, vt refert Diaz. in c. 134. ſuæ criminalis praxis; & quāuis. d. Prælatus inferior habeat iuriſdictionem; quia cō-
2 ſiſtit in priuilegijs, ſua† iuriſdictio, non excedit expreſſa in priuilegio. Clem. 2. §. fin. vbi Card. de priuil. & iſdem in Clem. 1. de teſtam. quæſt. 6. & habetur in c. Sanè de priuil. neque
3 quod† non eſt expreſſum præſumitur; ſed probari oportet. l. Non ignorat. C. Qui accuſ. non poſſ. Imò quandocunque in priuilegio adeſſet clauſula expreſſa, non ſufficeret, niſi etiā pro-
4 baret † vſum; quia priuilegium non obſeruatum, nedum pro non conceſſo haberi debet; ſed neque allegari poteſt: vt tradunt omnes Canoniſtæ in c. Cum acceſſiſſent. de conſtitut. Quare datur conſequens quod cum non habeat Fiſcum, neque Cameram, ſit, & eſſe debeat pars in lite.

Neque vim facio quod ipſe iudicauerit, cōdemnando; quia ſtante appellatione, imò ēt ſi pars non appellaſſet, ſed ſolum habuiſſet recurſum ad ſuperiorem; cauſſa à ſuperiore eſt
5 cognoſcenda, & ille, qui malè † iudicauit debet condemnari. c. Per tuas. de ſent. excom. & c. Sacro. eod. tit. vbi dicitur, quod ſi conſtiterit de iniuſta excommunicatione; excommuni-
6 cans † condemnabitur ad intereſſe, & Abb. ibi num. 15. ſuper Gl. in verbo, Conſtiterit, dicit, quod ſi iudex ex officio proceſſit, tunc tenet
7 locum partis; & † citari debet. Quem ſequitur Dec. in conſ. 142. & notat etiam tex. in c. Qua fronte. de appell. § 1. ibi, Et offert ſe. & in fine ibi, Etiam ſi hi, qui. vbi hoc procedere dici-
8 tur, quando appellatio ſit† interpoſita, etiam ſi ad Sedem Apoſtolicam. Et idem probatur in c. 1. de re iudic. §. 1. in 6. vbi dicit textus q
9 ſi Iudex Eccleſiaſticus ordinarius † iniuſtam dederit ſententiam, quicquid fecerit in grauamen partis, per annum nouerit ſe ſuſpenſum, & ad extimationem litis, parti, quam læſerit nihilominus erit condemnandus. Addēs
10 in fine: quod ſi durante † ſuſpenſione diuinis ſe ingeſſerit, laqueo irregularitatis ſe inuoluet. Et in ſimili notatur de iur. ciuil. in l. fin. vbi doct. C. de pœn. iud. qui mal. iudic. Et prædicta eò magis verificantur in iſto caſu, in quo ille Prælatus poſt interpoſitam appellationem; & cauſſam commiſſam à latere, tanquam appellatus præſentauit literas commiſſionis. d. cauſſæ ab Illuſtriſsima Congregatione: & nihil aliud probauit: neque de iure ſuo deduxit. Vnde pro iuſtificata concluſione habetur quod ipſe, tanquam appellatus, fecit ſe
11 conſortem litis; & nihil † deducendo venit condemnandus ad intereſſe cauſſæ. c. 1. §. 1. & §. vlt. de appell. in 6. & probat ſpecul. in tit. de appell. §. Qualiter. num. 20. & 23. & in tit. de dilatio. §. 1. num. 9. verſ. Illud quoque non eſt ommittendum; & ita, vt ſupra iuris eſſe cēſeo. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXXIV.

Clericus pro laico fideiuſſor inſolidum, an ſoluat non diſcuſso principali.

SVMMARIVM.

1 *Obligans ſe principaliter, & inſolidum non cogitur ad ſolutionem niſi diſcuſſo principali, quādo pecunia ad manus eius peruenit.*
2 *Fideiuſſor inſolidum hodie non conuenitur, niſi diſcuſſo principali.*
3 *Clerici an ſint fideiuſſores?*

Adiuua me Deus: & ego dicam veritatem.

FACTI SPECIES.

REuerendus D. Antonius ſe cum ſuo conſanguineo obligat inſolidum ad reſtitutionem dotis Dominę Margaritæ ſpouſæ d. ſui conſanguinei, adueniente caſu reſtitutionis: ex rogitu notarij laici; ſine conſenſu, neque præſentia ſuperioris Eccleſiaſtici: & poſt lapſum tempus, xxv. annorum defuncto conſanguineo. d. Clerici, d. Domina Margarita fecit tranſitum ad ſecundas nuptias, relictis quatuor filijs primi viri: & ille Secundus maritus intimauit Reuerēn. D. Antonio quod infra triduum ſolueret ei dotem. d. Dominæ Margaritæ; ſine aliqua diſcuſsione filiorum primi mariti, cui dos fuerat ſoluta: Quare conſultus reſpondi. d. D. Antoniū non teneri;

teneri;ex infra dicendis.videlicet.
In quocunq; caſu,etiam inter Laicos, quã-
do duo principaliter, & inſolidum ſe obligãt
in contractu,in quo pecunia fuerit ſoluta ; li-
cet regulariter creditor habeat electionem:à
quo ex duobus obligatis petat debitum : ta-
1 men ſi pecunia † ad manus vnius tantum per-
uenit;ille primò eſt conueniendus, & contra
illum eſt facienda diſcuſsio : nec poteſt pro-
cedi contra alium,principali non diſcuſſo.Gl.
in § 1.Auth.de fideiuſſ.coll.1.Bar.in l.Ex duo-
bus.§.Vbi duo rei.verſ. Septimò quæro. ff. de
duob.reis.Azzo.in ſum.de fideiuſſ.num. 10. &
cum eo tranſit Specul.in tit.de renunt.& con-
cl.num.18.verſ Sed ſi fideiuſſor ſe principalẽ.
Ang.in l.Vnde quæritur.ff.commod. quem re-
fert.Bertach.in verbo,Fideiuſſor conuenitur.
verſic.26.& verſic.80 Imò illa regula hodie nõ
2 procedit;quia ante omnia† debet fieri excuſ-
ſio contra principalem, anteq̃ ad fideiuſſo-
rem deueniatur. vt tradit Gl.2.in c. Peruenit.
3 de fideiuſſ. & eò magis, quia Clericis † eſt
prohibita fideiuſsio vt in c. Te quidem. 11.q.
1.& c. 1. de fideiuſſ. & conſequenter iſto caſu
non tenetur.Oldrad.conſ.110.incipit, Quidã
iurauit.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXXXV.

Propoſitum ingrediendi religionem,An ſit obli-
gatorium voti?

SVMMARIVM.

1 *Votum tria requirit; deliberationem ſcilicet,pro-
poſitum, & promiſſionem factam Deo de ali-
quo bon. & num.9.*
2 *Votum,vt teneat,debet fieri Deo.*
3 *Eſt de forma quod votum fiat Deo.*
4 *Propoſitum ingrediendi Religionem, nullo alio
ſequuto,non facit votum.*
5 *Propoſitum ingrediendi Religionem,etiam aſſum-
pto habitu,non facit votum.*
6 *Votum ſine deliberatione non tenet.*
7 *Propoſitum ſolum non obligat ad votum.*
8 *Deliberatio,& propoſitum ſine promiſſione, non
faciunt votum obligatorium.*

Dominus mecum.

FACTI SPECIES.

MAgnificus D. Ludouicus aſſerit
olim ſe habuiſſe intentionẽ Cle-
ricandi; & in hoc feciſſe firmam
reſolutionem; nunc mutata in-
tentione, cupit matrimonium
contrahere cum Magnifica Do-
mina Eleonora; ſed factis denuntiationibus,
Dominus Annibal eius cognatus reuocauit in
dubium. d. eius intentionem : vnde quæritur
An illud propoſitum faciat votum, & impe-
diat contractum matrimonij?
Ad euidentiam præmitto definitionem vo-
ti, à qua pendet reſolutio quæſtionis. Votum
1 † enim,ſecundum Theologos, & Canoniſtas,
tria ad validitatem requirit; deliberationem
ſcilicet,propoſitum, & promiſsionem factam
Deo de aliquo bono: ſicut recitat D. Thom.2.
2.quæſt.88.art.1.& 2.& tradunt Abb.& cæteri
2 Canoniſtæ.in c.Literaturam.de vot. Votum †
enim, vt teneat, & vires aſſumat, debet fieri
Deo, aliàs non obligat: ſicut probat Nauar.in
ſumr c.12.num.25.& ſequitur Sylueſt.etiam in
ſum.in verbo, Votum.1.nu.3. Hoſtien.in ſum.
eod.tit.num.1 & iſdem D.Thom.in loco alle-
3 gato.art.5. eſt † enim de forma, vt votum fiat
Deo.ca.Magnæ. §.1. de vot.& notant prædictĩ
Doctores,& Iacob Graff.in 2.part.ſuarum de-
4 ciſ.tit.de vot.num.21.Vnde qui dicit, *Io † fac-
cio fermo propoſito di farmi Prete,ò Frate*, nullo
alio ſequuto,non dicitur facere votum; & il-
lud propoſitum non obligat ad votum.d.cap.
Literaturam.de vot. vbi communiter Docto-
res. & Nauar. in loco ſuperius allegato nume.
24.& nume. 26.verſic.Sextò infertur;vbi dicit
5 expreſsè,quod ſolum propoſitum† ingredien-
di Religionem,etiam induto habitu Religio-
nis, non facit votum.Imò dicit quod quando
6 quis verè † vouiſſet,verum non deliberato a-
nimo,ſed ex quadam ſubita promiſsione, vo-
tum non teneret.cap.Ad noſtram.de regul. &
tranſ ad relig.& iſdem Nauar. vbi ſupra num.
24.ver.Diximus deliberatè.Vnde in caſu pro-
poſito non eſt dicendum votum, cũ nulla ad-
7 ſit promiſsio;& † ſolum propoſitum non obli-
gat.d.c.Literaturam : & eſt etiam text.in l. Si
repetẽdi.C.de cond.ob.cau. Imò quandocũq;
illa verba arguerent deliberationem, cũ nulla
ſit ſequuta promiſsio; non eſſet votum : quia
8 deliberatio, † & propoſitum ſine promiſsio-
ne,non faciunt votum obligatorium. vt pro-
bant allegati Doct. & maximè Nauar. vbi ſu-
pra num.26.& Sylueſt.in princ. de vot. & poſt
ipſos latè Iacob.Graff.in 1.part.ſuarum deciſ.
c.21.num.1.2.3. 4. & 5. vbi ſecundum allegata
9 probat,quod ad voti † obligationẽ, tria ſunt
neceſſaria deliberatio ſcilicet,propoſitum, &
promiſsio; & vno deficiente non eſt votum.
Sed hic nulla fuit facta promiſsio, ergo non
erit votum obligatorium, quin valeat matri-
monium.& ita d.Dominus Ludouicus poterit
contrahere matrimonium cum Domina E-
leonora. Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c.
Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXXXVI.

Coloni Eccleſiarum an gaudeant immunitate? & quando.

SVMMARIVM.

1 *Clerici, & illis ſeruientes granari non poſſunt à laicis.*
2 *Res Eccleſiæ ſunt Dei, & immunitatem à Deo habuerunt.*
3 *Res Eccleſiæ à ſecularibus granari non poſſunt.*
4 *Immunitas Eccleſiæ dependet à lege.*
5 *Immunitatem Eccleſiæ approbat lex ciuilis.*
6 *Serui Eccleſiarum gaudent immunitate.*
7 *Lex Neminem. c. de ſacroſ. Eccl. non valet contra clericos.*
8 *Imperator. l. Neminem non potuit condere contra clericos; neque l. Ad inſtructionem. c. de ſac. ſan. Eccl. & num. 9.*
10 *Conſuetudo Franciæ circa onera ad Eccleſias.*
11 *Conſuetudo Franciæ duo requirit, ſcilicet quod adſit neceſſitas, & ſint bona temporalia Eccleſiæ in locis, vbi fiunt pontes, & viæ.*
12 *Immunitas Eccleſiæ, eſt de Iure Diuino, Canonico, & ciuili. & num. 13.*
14 *Frangere immunitatem Eccleſiæ, eſt iniuſtitiam facere.*
15 *Qui frangit libertatem Eccleſiæ eſt hæreticus.*
16 *Contra libertatem Eccleſiæ quomodo agatur.*
17 *Errant laici dicentes habere ſuperioritatem in clericos.*
18 *Clerici, nec eorum Coloni non tenentur conducere bona laicorum.*
19 *Coloni Eccleſiarũ annumerãtur inter eorũ ſeruos.*
20 *Angariæ vocantur ab augo.*
21 *Coloni Eccleſiarum non poſſunt cogi à Principe ſeculari, nec eorum miniſtris.*
22 *Ratio cur Coloni Eccleſiarum non poſſunt granari, eſt duplex.*
23 *Nemo debet duplici onere granari.*
24 *Dum onerantur Coloni Eccleſiarum, ſubtrahuntur opera Eccleſiæ.*
25 *Immunitas conceſſa rebus, tranſit ad quoſcunq;.*
26 *Immunitate gaudent, qui rem immunem colunt.*
27 *Onus mixtum non imponitur colonis Eccleſiæ.*
28 *Coloni Principũ ſunt immunes ab extraordinarijs.*
29 *Maior dignitas eſt in Eccleſia, quam in Principe.*
30 *Coloni Eccleſiarum cogi debent ab Eccleſiaſtico pro oneribus.*
31 *Lex, ſi pendentes. ff. de vſufru. loquitur de vſufructuario.*
32 *Colonus partiarius non dicitur poſſidere.*
33 *Qui percipit fructus loco operum, non dicitur poſſidere iure ſuo.*
34 *Fructus non dicuntur, niſi deductis expenſis.*
35 *Fed. de Sen. in conſ. 3. declaratur.*
36 *Qui colunt proprijs ſumptibus non tenentur ad onera.*
37 *Fructus quos habent, qui ſumptibus ſuis colunt; non ſunt propriè fructus.*
38 *Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum.*
39 *Fructus illorum, qui ſumptibus ſuis colunt; non ſunt ad onera obnoxij.*
40 *Clerici ſuſtinent onera ſpiritualia.*
41 *Immunitas clericis eſt data in vim pacti.*
42 *Princeps ſecularis non iudicat, An ſit de neceſſitate quod clerici concurrant.*
43 *Inferior non poteſt in diſpoſitis per Papam ſe intromittere.*
44 *Epiſcopus declarat An ſit neceſſe ſubuenire laicis. & num. 45.*
46 *Laici grauantes ſeruos Eccleſiæ incidunt in excommunicationem.*

Da mihi verbum Domine, & ego annuntiabo veritatem.

FACTI SPECIES.

QVidam officiales laici in carceribus detrudi fecerunt quoſdam Colonos Eccleſiarum; quia ipſorum iuſſui non optemperauerãt; ad conducendum cum curribus, & beſtijs res ipſorum, ſeu eorum Principis: prætendentes, quod dicti Coloni ſint ſubditi eorum iuriſdictioni, ſaltem perſonaliter: ita quod, ſi non poſſent vti curribus & beſtijs exiſtentibus in poſſeſſionibus Eccleſiaſticis, deberent commodatum accipere: vel proprijs humeris res ipſas portare. In quo caſu ego requiſitus dixi, quod clara eſt Iuris cõ-
1 cluſio; quod ſeruientes † clericis, & rebus Ec-
cleſiæ non poſſunt granari à laicis. Ad quod
probandum adduco textum in c. Nulli. & cap.
Quicunque militum. 12. q. 2. dum conſtat quod
2 res † Eccleſiæ ſunt Dei; & merentur appellari
Sancta Sanctorum: Et ab ipſo Deo immunitatem receperunt. c. Quanquam. de cenſ. in 6.
3 Eoſque † Imperator, aut alius Princeps ſecu-
laris, vel officialis granare non poteſt; aut eis
legem imponere. c. Quæ in Eccleſiarum. de cõ-
4 ſtitu. Hanc enim † immunitatẽ ſtatuit lex ca-
nonica, de qua in toto Decretali, Decreto, &
Clem. & Sexto, & in ſpecie agitur in Clem. 1.
de immun. Eccl. diſpoſita per Alex. III. & In-
noc. III. de quibus in c. Non minus. & c. Aduer
5 ſus. eod. tit. in Decretali. Quam † quidem im-
munitatẽ lex Imperialis approbat, vt in l. Pla-
cet iuncta auth. Caſſa. C. de Sac. San. Eccl. & in
l. 1. C. de Epiſc. & Cler. In quibus iuribus etiam
6 ſerui † Eccleſiarum comprehenduntur: vt ſcili-
cet etiam ipſi gaudeant immunitate. Quod ſta
tuerat Concilium Toletanum. de quo in c. Ec-
cleſiarum ſeruos. 12. quæſt. 2. & in c. Indicatum.
89. diſtin. & c. Generaliter. § Nouarum. 16. q. 1.
7 cum ſua Gloſſa. quæ recitat. L. Neminem † C. de
Sac.

Sac.San.Eccl. non procedere contra immuni-
tatem Eccleſiæ. Quæ lex ſtatuerat, quod in ad-
uentu Principis etiam Eccleſiæ cōcurrere de-
berent. & hoc etiam Abb. tenuit in c. Non mi-
8 nus. num. 16. 17. vbi dicit quod Imperator † non
potuit ſtatuere illam legem in præiudicium
9 Eccleſiæ; ſicut † neque potuit condere l. Ad
inſtructiones. C. de Sac. San. Eccl. ad præiudi-
cium Eccleſiæ. vt not. Abb. in conſ. 3. vol. 1. Nec
obſtat dictum Rebuff. in 1. par. commen. tit. de
10 ſent. prouiſ. Gl. 6. quia loquitur de † conſuetu-
dine Franciæ. Qui tamen fatetur contrarium
de iure eſſe verum: vt in c. Eccleſia. S. Mariæ. de
conſtitut. vt ipſe notat ibi. num. 3. in fine. Imò
11 fatetur illud in Francia † ſolum procedere
duobus concurrentibus: ſcilicet: quod adſit
neceſsitas, & quod Eccleſia habeat bona tem-
poralia, in locis, vbi fiunt pontes, & viæ. Im-
12 munitas † enim Eccleſiæ eſt nedum de Iure
Canonico, ſed Diuino; ſicut cautum eſt in lib.
1. Eſdræ: ibi, Vobis quoque notum facimus.
13 Et eam † etiam approbat Ius Ciuile. in auth.
Nulla communitas. C. de Epiſc. & Cler. Vnde
14 qui eam infringit, iniuſtitiam facit, & contra
libertatem Eccleſiæ; vt in c. Omnes. 22. diſtin.
15 vbi plus dicit ille textus, quod eſt † hæreticus:
16 Quid autem ſit contra libertatem, tradit † Io.
Lup. in tit. de libert. Eccl. in caſu. 12. & faciunt
notata per Lap. alleg. 92. vbi dicit, quod multi
volentes plus ſapere, quàm oportet, laxāt ha-
benas, dicentes, quod non ſit contra libertatē
17 Eccleſiæ; ſicut qui in iſto caſu dicunt † habere
ſuperioritatem in perſonis; quibus Decian. in
reſpon. 51. in 3. lib. per optimè reſpondet; qui
probat Prætorem Herbariæ non potuiſſe con-
demnare colonos partiarios Equitis Sacrati
Hieroſolymitani, vigore proclamationum Se-
reniſsimi Ducis Ferrariæ; vt omnis, etiam exē-
ptus, conduceret triticum in Caſtro: nam edi-
ctum non poterat comprehendere eos exem-
ptos, qui immunitatem ab Eccleſia habebant.
Et vltra per eum adducta aduerto ad eorum
dicta: quia aut volunt quod conducere cū cur-
ribus res, quas conducebant, ſit onus perſona-
le, aut reale, vel mixtum: ſi prætendunt eſſe
perſonale, errant; quia huiuſmodi bona non
perſonæ, ſed currus, & boues conducunt, & cū
requiratur perſona cum eis, erit potius mixtū.
De beſtijs, & curribus non eſt dubitandum; qa
18 ſunt Eccleſiæ, & ad eos † conducendos nō te-
nentur clerici, neque eorum ſerui. d. c. Eccle-
ſiarum ſerui. 12. quæſt. 2. & c. Generaliter. §. No
uarum. 16. q. 1. l. 1. & 2. C. de Epiſc. & Cler. Co-
19 loni † autem annumerantur inter ſeruos Ec-
cleſiæ. Abb. in d. c. Non minus. nu. 14. verſ. Hæc
officia vilia. qui ad huiuſmodi onera non te-
20 nentur, vt ſupra probatum extitit. Nam † vo-
cantur angariæ, ab ango, ideſt conſtringo, vt e-
uenit in paſsione Domini Noſtri Ieſu Chriſti,
dum Iudæi angariauerunt Simonem quendam
21 ad ferendam crucem. Ad quod omnis † nec cle-
rici, neque eorum miniſtri cogi poſſunt, nec à
Principe, neque ab eorum miniſtris. c. Si Impe
rator. 96. diſtin. cum alijs allegatis ab Abb. in
22 d. c. Non minus. num. 14. Ratio autem † quare
ſerui, & Coloni Eccleſiæ non poſſunt grauari
23 eſt duplex. Primò, Quia nemo † debet duplici
onere grauari. l. Nauis. §. Cum autem. ff. ad l.
Rhod. de iact. ſed Coloni Eccleſiarum graua-
ri poſſunt ab Eccleſia, vt ſecundum allegata te
net Pet. de Vbal. in conſil. 2. de collect. qui in
hoc comprehendit etiam liuellarios, ergo ſe-
culares poterūt ſolum ſuos ſubditos grauare.
Quod ſequitur etiam Berthac. in prin. 1. part.
24 ſui tract. de Gabell. Secundò quia dum † oc-
cupantur Coloni Eccleſiæ à ſecularibus, ſub-
trahitur operæ ipſi Eccleſiæ neceſſariæ; & per
conſequens clerici diſtrahuntur à ſeruitio di-
uino: ex rationibus adductis à Gemin. in d. c.
Eccleſiarum ſeruos. ſuper verbo. Impedimen-
tum. Neque valeret cōſuetudo, quatenus adeſ-
ſet, quia nemo debet ex praua conſuetudine
libertatem Eccleſiæ infringere. c. Omnia. 12.
diſtin.

Si verò prætēdunt eſſe onus reale, & Colo-
ni ſunt immunes ratione rei, quam colunt:
25 Immunitas † enim conceſſa rebus, tranſit ad
quoſcunque res habentes. l. Aetatem. §. Rebus.
ff. de cenſ. Ioan. And. in add. ad Specul. de exa-
ctio. verſ. Tractauit Vbertus de Bobio, & latè
Decian. in d. reſponſ. 51. qui eſt videndus. Im-
26 munitate † enim gaudent etiam illi, qui rem
immunē colūt, vt notat Gl. ſingularis in Clem.
1. in verbo, Excolendas. de decim. & ita tenuit
Rota deciſ. 5. de priuileg. alias 363. in antiq. &
ſequitur Ferrer. in conſ. 102. num. 13.
27 Si verò dicant eſſe onus † mixtum, ex præ-
dictis patet reſponſio, quia nec in perſonali,
nec in reali onere tenentur; ſicut ſingulariter
probat Abb. in d. c. Non minus. num. 15. 16. & n.
17. & 18. & notatur in l. Si penes. C. de agric. &
cenſ. vbi Bar. lib. 11. & in l. 1. C. de priuil. domus
28 augu. etiā lib. 11. ſancitum fuit quod Coloni †
Principum non tenentur ad aliquod onus ex-
traordinarium, ergo nec coloni Eccleſiarum cū
29 ſit maior † dignitas in Eccleſia, quàm in Prin-
cipe. c. Duo ſunt. cū ſequenti. 96. diſtin. & quā-
do adueniat caſus neceſsitatis, & quod iuxta
diſpoſita in d. c. Non minus. & c. Aduerſus. de
immunit. Eccleſi. Coloni Eccleſię cogantur ſu-
bire onera, nō eſt in facultate Iudicis laici eos
30 cogere; ſed † adiri debet Ordinarius Eccleſia-
ſticus, vt tradit Abb. in d. c. Non minus. & cap.
Aduerſus. ergo fortius iſto caſu indebitè lai-
cus proceſsit; tum quia non conſtat de neceſ-
ſitate, & quod facultates laicorum nō ſuppe-
tant; tum etiam quia quando cōſtaret, grauari
non poterant à laico, ſed ſolum ab Eccleſiaſti-
co. Imò conſtat etiam ex ſola excuſatione lai-
corum; quod nulla aderat neceſsitas onerandi

Colonos

Colonos Eccleſiæ: d[illegible] ſ[illegible]uolis excuſationib'
dicunt, quod ſi coloni Eccleſiæ no[n] poterant
vti bobus & curribus Eccleſiæ; debebant com
modatum accipere: ſed ſi aderant currus, &
boues in laicis, qui commodatum haberi po-
terant; vnde ratio, ob quam ſit deuentum ad
Eccleſiaſticos, niſi, vt ſaluarentur laici? & vt
infringerentur immunitates Eccleſiæ? vnde ne
ceſſario confitendum eſt, quod indebitè gra-
uati fuerunt.
Nec obſtat, vt aliqui allegant. textus in l. Si
31 †pendentes.§.Si quid cloacarij.ff.de vſufruct.
neque doctrina Fed. de Sen. in conſ. 13. quia
lex illa loquitur de vſufructuario, qui poſſidet
32 iure ſuo. Sed Colonus † partiarius non poſſi-
det, ſed ſolum detinet: vt not. Alex. in conſ 35.
33 n.11.& 12.vol.4. & Soc. in reg.480. verſ. Quar-
tò fallit. dicit ſecundum allegata: quod ſimilis
34 Colonus eſt quaſi ſocius: & ille non † dicitur
poſſidere iure ſuo, qui percipit fructus loco
34 operum; & expenſarum: cum fructus† non di-
cantur, niſi deductis laboribus, & expenſis l.
Fructus. ff. ſolut. mat. & eſt commune dictum
per doct. ibi, & idem notatur in Extrauag. com
mu. tit. de decim. verſ. In ſoluendo decimam.
Et † Fed. de Sen. loquitur de illis, qui habent
fructus ſine expenſis, quales ſunt illi, qui ſum-
ptibus domini colunt. Nos autem loquimur
36 de illis, qui † proprijs ſumptibus colunt; qui
ad onera huiuſmodi non tenentur; vt poſt ſu-
pradicta tradidit Deciſ. Pedem. deciſ. 83. num.
3. & not. Abb. in c. Ex parte. num. 2. de decim.
Nam præter quod non ſunt vſufructuarij, † fru
37 ctus † quos percipiunt non [illegible] propriè fru-
ctus, cum debeant imputari in laboribus, &
38 ſumptibus. Sicut patet etiam in† diſtributio-
nibus quotidianis, quæ dantur pro diurno la-
bore, & non computari debent inter fructus.
vt tradunt Doctores. in c.1. de Cler. non [illegible]l.
39 in 6. Ita pari ratione fructus † iſtorum nō ſunt
propriè fructus, ſaltem illius naturæ, vt faciāt
onera; & ſi qui aliquando ſuperſ[illegible]t, ſunt obli-
gati Eccleſiæ: vt probat Decian. [illegible] reſpo[n]ſ. [illegible]o.
in prin. vol. 3. qui intell[illegible] h[illegible]oth[illegible]cati
pro ſoluendis honorantijs, & al[illegible]js [illegible]bus
recitat Decian. & conſequenter iniu[ſt]è fuit
actum contra ipſos. d.c. Omnes. 22 diſtin.
Nec vim facio in dictis eorum, qui interpre
tando diſpoſitionem. c. Non minus. & [c]. Ad-
uerſus. de immunit. Eccl. dicunt quod proce-
dit illa conſtitutio ſolum, quando tractatur de
vtilitate, vel neceſſitate minus principaliter
reſpiciente clerum: quia vltra reſponſa data
per alios conſulentes, adduco Cephal. in conſ.
54. num[illegible] l. & Deci. conſ. 114. num. 1.
Et ratio q[u]o[d] Eccl[eſi]a n[on] debet locupletari
cum aliena [illegible], non [q]uadrat hic eu[illegible]ō
ag[it]ur de vt[ilit]ate Eccl[eſi]æ: imò contra de v-
t[ili]tate laicorum. Sed quando etiam aliter eſ-
40 ſet; ratio non militat: nam clerici † ſuſtinent
onera ſpiritualia ad ſalutem laicorum, quibus
41 datum † fuit priuilegium in vim pacti; vt re-
fert Felin. in c. Eccleſia S. Mariæ. num. 97. de
conſtitut. vt tale onus ſuſtineant; nec tenean-
tur ad onera ſecularia. Abſurdum enim eſſet,
& inhumanum, vt ipſi duo onera haberent, &
laici vnicum onus. Quando verò agatur de re
vtili Eccleſiæ, non eſſet abſurdum quod ipſa,
ſeu illius adminiſtratores concurrerent. iuxta
tradita per Borgn. deciſ. 44. num. 100. quæ ta-
mē opinio patitur diſtinctionem, ſcilicet quā-
do agitur de re neceſſaria, & vtili cōmuniter;
& ſuperior Eccleſiaſticus admittat: vt refert
Pet. Duen. in reg. c. Incipit Clerici, & perſonæ
42 Eccleſiaſticæ. in 16. fallen. Neque eſt vera †
alia ratio quod ſcilicet ſpectet ad Principem
ſecularem declarare, quod ſit de communi vti-
litate laicorum, & clericorum: quia textus d.
c. Non minus & c. Aduerſus. hoc non dicit, &
43 cum ſit conſtitutio † Papalis, inferior non po-
teſt ad eam manum apponere. c. Vt noſtrum.
de appell. cum alijs ſimilibus. & regula eſt in
contrarium. l. Si forte. ff. de Caſtr. pecul. Natt.
in conſ. 28[illegible] num. 3. & 4. & in conſ. 2[illegible]3. nu. 2. &
habemus deciſionem Rotæ in vna Valentina
gabellæ, de anno 15[illegible] die 9. Decembris. vbi
44 cautū eſt quod declaratio ſpectat† ad Epiſco-
pum cum clero, quando periculum eſſet in mo
ra adeundo Papam vt loquitur. d. c. Non mi-
nus. & c. Aduerſus. ita etiam tenuit Deciſ. Pe-
dem. 68. num. 21. & 22. & idem refert Capra.
in regula 96. num. 77 qui affirmat quod iudi-
45 care † An ſit vtilitas, vel neceſſitas ſpectat ad
46 Epiſcopum; & quod laici † grauantes ſeruos
Eccleſiæ, incidunt in excommunicationem. Ex
quibus redditur clara concluſio, quod ille of-
ficialis iniuſtè egit. & ita dico. Saluo &c. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXXVII.

De habente duas vxores.

SVMMARIVM.

1 *Habens duas vxores eſt ſuſpectus de hæreſi.*
2 *Qui habet duas vxores eſt inimicus fidei chri-ſtianæ.*
3 *Qui abutitur Sacramento matrimonij committit ſacrilegium.*
4 *Eccleſiaſticus Iudex poteſt punire habētem duas vxores.*
5 *Inquiſitor habet iuriſdictionem ſuper hæreticos.*
6 *Iuriſdictio non eſt abrogata Epiſcopo per deputationem Inquiſitoris.*
7 *Inquiſitor in quibus ſine Epiſcopo procedat. & num. 10.*
8 *In[quiſi]tor non ſubiicit tormentis, neque ſententiam profert ſine Epiſcopo.*
9 *Epiſcopus eſt ordinarius, nec ei tollitur iuriſdictio*

per delegationem.

11 *Inquiſitor non habet iuriſdictionem, niſi in hæreſi manifeſta.*

12 *Ma[illegible], verbum, interpretatur pro notorio.*

13 *Ca[illegible]us qui non ſapiat hæreſim manifeſtam pertinet ad Epiſcopum.*

14 *Errans in fide non tamen pertinaciter, non dicitur hæreticus.*

15 *Hæ[illegible]ſis [illegible]ſt error in fide cum pertinacia.*

16 *Qui errat in vno [illegible]acramentorum poteſt eſſ[illegible] hæreticus.*

17 *Qui er[illegible] in fide, & ſit paratus emendare, non dicitur manif[illegible]ſtus hæreticus.*

Veni Sancte Spiritus.

FACTI SPECIES

HAbens vnam vxorem cont[illegible]axi[illegible] c[illegible] alia; & conſti[illegible]utus [illegible]n carcer[illegible]. Quæſitum fu[illegible] po[illegible]a plecti deberet, & a[illegible] caſus [illegible]nqu[illegible]? Gemin.nan q; in c.Ac[illegible]atus.§.S[illegible] in 6.num 7.& Conuar.in 2 parte.[illegible]on.ca.[illegible] § 3.[illegible] verſi.Suſpectus etiam hæretic[illegible]s. di-
1 c[illegible]od ſi † ſuſpectu[illegible] de hæreſi. & [illegible]ex[illegible]
c[illegible]ios.§.Quia vero de d[illegible], dic.t[illegible]
2 ta[illegible] in [illegible] fide Chriſti[illegible]æ.Q[illegible]
probat Euch.in ſua I[illegible]
n at [illegible].tit.10.& A[illegible]
3 ſle Spon[illegible] d[illegible] [illegible]buitur Sacramento matrimonii, committ[illegible] ſacril[illegible]g[illegible], & poteſt puniri a Iudice Eccleſiaſtico & etiã Secularis, cum [illegible] & in c. Cu[illegible] I habere.[illegible] 3.de eo qui [illegible] in [illegible] at.quam p[illegible]er
4 ad[illegible] dicit quod Iudex Eccleſiaſticus † poteſt talem [illegible]e honeſtare [illegible]ibus abſciſsis, & pannos a[illegible], & [illegible]ro, a[illegible] ex d[illegible]ion[illegible] c.D[illegible] & idem tenet Couuar.in [illegible]o [illegible] verſic. P[illegible]ur [illegible] & [illegible] A[illegible] quod d[illegible]tuatur in p[illegible] c[illegible]ca talem imprimere [illegible]a.Q[illegible] in fronte ca[illegible]denti ferro, v[illegible] ſigno c[illegible]ſ[illegible] hoc in [illegible]probat li. I C[illegible] in l[illegible].§.[illegible] verſi. Dic [illegible] c[illegible] vbi [illegible] conſtitutione [illegible] Mediolan[illegible] quæ [illegible] quod p[illegible]niatur in quingentis aureis, vel tribus [illegible]bus [illegible] ad arbitrium Senatus. Ex quibu[illegible] [illegible]us, mihi videtur melior, in iſtis part[illegible] Abbatis: per text[illegible] expreſ[illegible] c. D[illegible] de quo ſupra.

S[illegible]d reſta[illegible] [illegible]pectat ius puniend[illegible] [illegible]odi [illegible]um [illegible]nam text.in d.c Accuſatus.§.[illegible]m qui.de hęret.in 6. [illegible]idetur [illegible]nare i[illegible] Inquiſitore dum a[illegible] [illegible] vno Sac[illegible] Eccleſiæ, dicitur hær[illegible]
5 ſed Inq[illegible]r † dep[illegible]a[illegible]us á Papa [illegible]nem habet ſuper hæreticos.cap. Super hoc de hæret. [illegible] 6. Ergo videretur dicendum [illegible] iſtud ſpectare ad Inquiſitorem. Sed [illegible]
6 † non eſt per hoc abrogata Epiſcopo. vt colligitur in d.c.Super hoc.& habetur in Clem.1.§. eod.tit.de hæret.& tradit Go[illegible]diſlaus. de hæret.c.quæ[illegible] 7.num.8.V[illegible] de[illegible] et eorum poteſt proced[illegible]re ad [illegible]ationem, ad capturam, ad carcerationem, ad manus, & pedes aſtringendum ferris, & ad inquirendum: nõ tamen vnus
7 ſine alio (niſi † al[illegible]ud [illegible]ſtet i[illegible] delegatione Inquiſitoris) debet proced[illegible] [illegible] p[illegible]am duri
8 carceris, aut to[illegible] reum [illegible] ex[illegible]onere, vel ſententiate [illegible] al[illegible]ero.vt in d.Clem. §.[illegible]verſ. Sic quod qui[illegible]ibet.& verſi.Duro tamen. Inquiſitor e[illegible] non d[illegible] exc[illegible]dere fines ſuæ delegation[illegible] c.1.de [illegible] d[illegible]g.in 6 & c.p.& g eod.
9 tit.i[illegible] Dec[illegible]eta[illegible] ſed E[illegible]copus † eſt Or[illegible]arius; vnde videtur quod ei [illegible] ſit ſublata Ordinaria poteſtas.d.c.Super hoc. niſi forſan Papa in del[illegible]a[illegible]ore al[illegible]ud d[illegible]ſpoſuiſſet.

Dubium autẽ in pr[illegible] caſu eſt, q[illegible] reus eſt in carceri[illegible]us Epiſcopi; & proceſſus per Ep[illegible]copum eſt formatus: vnde ſtãte diſpoſitione.d.c.Accuſatus §.Sanè [illegible]e hæret in 6.vbi Inquiſitor [illegible] ſe i[illegible]tromittere debet in caſibus, qui hær[illegible] manifeſtam ſapiant, An poſsit Epiſcopus [illegible] Inquiſitore ad ſententiam procedere & maxime ſtante opinione Domi.Gemin[illegible] d.ca.Accuſatus.§.Sanè.nu.[illegible] & Franciſ. Squil[illegible]ac.de fi[illegible].Ca[illegible].15.num. 2. Qui ex diſpoſitione [illegible].c Accuſat[illegible].§.C[illegible] verò tenent quo[illegible] † I[illegible]quiſitore procedi non poſsit. & ſta[illegible] Clem. 1. eod [illegible]it. Vbi [illegible] quinq; caſibus vnus [illegible] ali[illegible] poteſt procedere. & ſtante etiã d[illegible]poſit[illegible] § Sa[illegible]è.in d.c.Accuſatus. quæ videtur pro[illegible]bere iudicium Inquiſitori, quando
11 † caſus non ſapiat ma[illegible]ifeſtam hæreſim: Quod
12 verbum † Manifeſtè, interpretatur pro notorio.vt probat iſdem [illegible] in conſil. 54.ſuper præ[illegible]si[illegible] 4.verſi L[illegible] iſto Secundo [illegible] & A[illegible] Accuſatus.num 5. & 6.vbi di-
13 cit, quod [illegible] † non ſi[illegible] [illegible] hæreſis, caſus rem[illegible]ttitu[illegible] Ordinar[illegible]. Quare n[illegible] [illegible]detur, ſalua ſemper veritate; [illegible]uod [illegible] tota [illegible]de[illegible] cognitione caſus, ſcilicet An qui habet d[illegible]as vxores ſit hæreticus [illegible] ex [illegible]o in u[illegible]o Sacramentorum e[illegible] & tunc credere non debere procedere ſine In[illegible]tore, ſaltem ad diſpoſitionem.d. Clem. Sed poteſt dubitari An qui errat in Sacramento Matrimon[illegible]
14 vel ne, [illegible] eſtus hære[illegible]ic[illegible]? [illegible] † e[illegible], non tamen pe[illegible]a[illegible], q[illegible]a ſe rem[illegible]ti[illegible] terminatio[illegible] Eccl[illegible]æ non d[illegible] h[illegible] c. Damnamus.de ſ[illegible]m.Trin.& fid.Cath.Car[illegible].
15 [illegible] Clem.Vnica.eod ti[illegible].quia H[illegible] † e[illegible] c[illegible]ertinacia, cor[illegible].ca. H[illegible] c[illegible]s.24.q[illegible] & [illegible].q. [illegible] Secus verò ſi [illegible] Vide q[illegible] ait Gemin[illegible] Accu[illegible].§.[illegible])
16 [illegible] † [illegible]ra[illegible] [illegible] Sacrame[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iſto caſu perquirere verit[illegible], q[illegible]aliter

[illegible]liter ſcilicet ſentiat de Sacramento matrimonij, vt videtur [illegible] . Squill. in d. tit.
17 de fid. cat[illegible] quæſt. 15. num. 2. & ſi dicat † errorẽ fuiſſe [illegible] & emendare ſit paratus; non credere [illegible] habeti pro hæretico manifeſto c. Dixit Apoſtolus 24. quæſt. 3. & tamen [illegible] um. 3. & quod Epiſcopus p[illegible] procedere. Si verò in per[illegible] fuerit, adhibendus ſit Inquiſitor: ad dopoſitionem d. C. [illegible] m. 1. de hæret. ſalua ſemper ſentẽtia S. Matris Eccleſiæ. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXXVIII.

Ordines minores an, & quando denegari valeãt.

SVMMARIVM.

1 *Crimina, quæ ordinum promotionem impediant, & adminiſtrationem debent eſſe maiora, & manifeſta.*
2 *Minora crimina non impediunt ordinum promotionem niſi ſint per euidentiam facti manifeſta.*
3 *Crimina mediocria quæ ſint.*
4 *Suſpicio omnis eſt repellenda*
5 *Præſumere debemus benè de vnoquoque.*
6 *Iudicari nemo debet ante veram, & iuſtam probationem.*
7 *Mala credere non debemus, ſed probata vlciſci.*
8 *Sacrilegium non manifeſtum non impedit ordinũ promotionem.*

Veni Sancte Spiritus.

FACTI SPECIES.

TItius cupiens clericari, petijt primam tonſuram, & quatuor minores ordines, oſtendens legitimam ætatem, & natiuitatem; & quod [illegible] in foro Eccleſiaſtico, neque [illegible] fuit de aliquo crimine vnquã denuntiatus: [illegible] opponitur ei, quod habuerit amicitiam cum quadam monacha, ad quam multas literas ſcripſerat, quæ eidem ſublatæ ab aliquibus monialibus, præſentatæ fuerunt: in quibus tamen non erat aliquid denotans malum, ſed ſolam amicitiam, quam Titius aſſerit habuiſſe, rogatus à parẽtibus Monachæ qui erant [illegible]enſes: vt eis [illegible] ſuccurreret nomine illorum in tẽpore opportuno: & Monacha illa dicebat, quod M[illegible]les, [illegible] eidem ſuſtulerant literas, mouebantur odio: quia ipſa denuntiauerat quoſdam, qui cum eis [illegible] licentiam habebant, & quæ bona monaſterij diſſipabant. Ex quo quæritur, An impediri poſſit ad ſuſceptionem ordinum vnde conſideratis his omnibus, & alijs cõſiderandis, iudicio meo, ſalua ſemper veritate, non eſſe cur impediri valeat: nullum enim crimen apparet, ex annume-
1 ratis ad impedimentum. Crimina † verò quæ repellunt ad ſuſcipiendos ordines; & impediunt adminiſtrationem ſuſceptorum, debent
2 eſſe maiora, & manifeſta; quia mediocria † nõ repellunt, niſi ſint per euidentiam manifeſta. vt probat Marc. Ant. Cuch. in ſua [illegible] an. inſ [illegible] it. lib. 4. tit. de his, qui ad ordin. à num. 95. vſque ad num. 134. & Paul. Borg. in ſuo tract. de irregul. & diſpenſ. part. 6. in proœm. num. 1. 2. 3. & 4. qui ſunt videndi, cum falcem imponant ad meſſem: & breuitatis cauſſa in hoc vlterius
3 non inſiſto. Crimina verò † mediocria; [illegible] ipſi atteſtantur; ſunt adulterium, fornicatio, furtum, dolus contra proximum ſacrilegium, falſum teſtimonium, crimen, proditio peccatoris penitentis. In quorum numero, neque & fortius apparet, Titium incurriſſe [illegible] quandocunq; oriretur aliqua ſuſpicio, ex [illegible] literis, de ſacrilegio; non eſſet a[illegible] [illegible] ad impedien-
4 dum eum: omnis † e[illegible] ſuſpicio debet repel-
5 li. c. Oues. 6. q. 1. De vnoquoque e[illegible] † benè, & non malè præſumere debemus. c. Dudum. de præſumpt. & c. 1. de [illegible] in ordin. facien. &
6 nemo † iudicari debet ante veram, & iuſtam probationem. [illegible] Nullum 3 [illegible] 5. [illegible] ex Apoſtoli ſententia dicitur, quo[illegible] [illegible] nullum mouere debent; nec paſſim [illegible] abſque vera probatione quiſquã [illegible] M[illegible]
7 credi non debent, ſed [illegible] probata vlciſci. c. Cum in cunctis. 11. q. [illegible] di non debet malum de [illegible] quo nulla mala præſumptio habe[illegible] eſt [illegible] quando ipſe etiam co[illegible] cum non ſit manifeſtum: & [illegible] cri[illegible] nõ debet impediri ad minores [illegible] ſuſcipiendos, quia neque impediret [illegible] ſuſceptis
8 adminiſtrare. Quod pulchrè [illegible] A[illegible] c. Ex tenore. nu. 3. & ad pro[illegible] caſus. in verſ. Si autem ſint occulti. de temp. ordin. & ita breui ſermone teneo iuris eſſe: dictũq; Titium non eſſe repellendum à minoribus ſuſcipiendis. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXXXIX

Mulieres an ingredi poſsint monaſteria virorũ.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio pœnalis reſtringitur ad expreſſa.*
2 *Tranſgreſſores propter incertitudinem non incidunt in pœnam*
3 *Odia reſtringi debent.*
4 *Mulier habet probabilem ignorantiam iuris*
5 *Mulieres excuſantur ob ignorantiam iuris, quando agitur de damno*
6 *Gratia, & priuilegiũ eſt cõtra ea, quæ cõceduntur.*
7 *Con[illegible] extenditur ad alios.*
8 *Con[illegible] prohibito; alia conceſſa, vel prohibita cẽſentur, per quæ ad id perueniri poteſt.*
9 *Prohibitio [illegible] extenditur ad ſimilia.*

10 Prohibitum aliquid, omne prohibitum cenſetur quod [illegible] x illo ſequitur.
11 Diſpoſitio trahitur ad omnes, quando narratur cauſſa ob quam fiat diſpoſitio.
12 Conditor legis, interrogatus, reſponderet cauſſam ob quam fuiſſet motus ad legem condendam.
13 Diſpoſitio [illegible] x identitate rationis extenditur.
14 Exten[illegible]io in pœnalibus fit ex identitate rationis.
15 Pius V. declarauit intentionem eius Bullæ XXII, fuiſſe comprehendere omnes mulieres.

Ieſus Maria.

FACTI SPECIES.

NOnnullæ mulieres, non animo peccandi, ſed quadam curioſitate videndi [illegible]atorem ingreſſę ſunt intra ſepta [illegible]onaſterij monachorum: vnde contin[illegible] dubitare, An incidetint in excommunicatio[illegible]ē de qua in bulla P[illegible] V. in ordine XXII. incipit, Regularium perſonarum & al[illegible] Gregorij XIII. in ordine XXXVI. incipit. Vbi gr[illegible]æ?

Ad [illegible] cuius caſus, prima facie videtur ne[illegible]ė reſpondendum, nam Pontifices [illegible] loquuntur de mulieribus, quæ habebant l[illegible] iam i[illegible]grediendi [illegible] monaſterii & [illegible] ne de cæ-
ro in[illegible] ſed non loquuntur de aliis mulieribus, [illegible]tiam non habebant; vnde caſus reman[illegible] diſpoſitione [illegible] cōmuni, [illegible] extenditur a[illegible] non expreſſ[illegible] ia om-
1 nis † [illegible]ſpoſitio pœ[illegible] reſtringitur ad ex-
preſſa & [illegible] non expreſſa extendi non poteſt.
c. S[illegible] de [illegible] 6. Et maximè ratio
pro[illegible] poſſint
[illegible] conſtitutionis; etiā
ſi [illegible] quia quando cō-
2 [illegible]tio r[illegible], propter † incerti-
tudinem [illegible] non [illegible]
nam.c.1 & [illegible] in [illegible] de po-
3 ſtul.præl [illegible] debet.c.
Odia [illegible] reg[illegible] Quo[illegible] maximè proce-
dit [illegible] p[illegible], vt
4 i[illegible] mu[illegible] † habet pr[illegible] bē iuris igno-
rantiam, ſicut [illegible] minore. l. Regula ff. de iur. &
fact. ignor. Vnde q[illegible] tur de damno.,
5 mulieres † ex[illegible] p[illegible] ignorantiam
iuris. l. fin. C. de iur. & [illegible] igno. l. Error. ff. eod.
titulo.

Sed prædictis non obſtantibus contraria ſē-
tentia eſt verior: ſi quidem prohib[illegible]
mulieribus aliquibus habentibus licentiam, argu[illegible]
quod illæ, quæ non habebant [illegible]m etiā
6 prohibitæ Nam gratia † & [illegible] de [illegible]
natura ſunt contra ea, quæ [illegible]tur. c. Pri-
uilegia diſtin. 3. G[illegible] c. 1. de [illegible] in
verbo, Naſcatur. S[illegible] in c[illegible] 260. c[illegible] 7. verſ.
Concedere ergo. vol. 2. ſecundum antiq. im-
7 p[illegible]ſſ. nec [illegible] concesſum cæteris intelligitur
conceſſ[illegible] m Soc[illegible] n. conſ. 7. col. 2 verſ. Nec
obſta[illegible] & in [illegible] 7 [illegible] verſ. Tertiò proba-
tur vol. 1. [illegible] o 2 [illegible] prohibitionem aliorū,
Bal. in tract. ſ[illegible] n. co[illegible] 9. verſ His accedat. q[illegible]
[illegible] terdictus [illegible] H[illegible] c eſt poſt pr[illegible] 16. q. 1. c. fin. §.
Item H[illegible] E conſtitutiones
prædictæ te[illegible] quæ poſ-
ſent tollere [illegible] religioſo-
rum, & pro[illegible]ſitum [illegible] Deo & ad remo-
uenda ſe[illegible]dala, quæ [illegible] poſſent, ſicut prælationes, & diſpoſitiones [illegible]dictarum conſtitutio-
num denotant [illegible] videntur pro-
hibita, quæ poſſent [illegible]
8 vno conceſſ[illegible], vel prohibito [illegible] omnia videntur
conceſſa, vel prohibita, per quæ ad id poſſet
perueniri. l. C[illegible] ff. [illegible] iuriſd. om. iud.
9 l. Oratio. ff. de ſ[illegible] onſ. & prohibitio † trahitur,
& extenditur a[illegible] ſimilia. Bal in auth. Ex cauſ-
ſa num 32. ff. de lib. præt. exhær. per notata in
l. 2. C de [illegible] ſucap pro [illegible] quando enim ali-
10 qui[illegible] † prohib[illegible] prohibita dicūtur,
q[illegible] ſequuntur ex [illegible] c. Cum q[illegible] de reg. iur.
in 6. vn[illegible] licet verba in expreſſo non ſequan-
tur de omni[illegible] mulieribus [illegible] reuocando licen-
11 tias iam a[illegible] quibus c[illegible]ſſas, & narrando † cauſ-
ſam, ob quam ad e[illegible]onem ſit deuentū;
diſpoſitio [illegible] omnes [illegible] Si [illegible] §. Si
12 teſtator ff. de le[illegible] & ſi Papa [illegible] † requiſi-
tus de eius vo[illegible]tate, abſque dubio reſpondiſ-
ſet ſuam fuiſſe intentionem prohibere omni-
bus mulieribus [illegible] ingreſſum huius ſinodi. l. Tale
pactum §. fi[illegible] ff. de pa[illegible] Ad[illegible] eadem ra-
tio in [illegible] quæ licentiam no[illegible] ha[illegible]ant, qua-
lis erat in illis, quæ licentiam habebant. Qua-
13 re omnis † diſp[illegible]ſitio, ex identitate rationis
extenditur, c. Cum dilecta [illegible] con[illegible] vel
14 [illegible] huiuſmodi ratio [illegible] et † [illegible] am locū
in pęnalibus, ſecundum alle gata per Ioan. de
Selu. tit. de beneficio. quæſt. 22. num. 16. & ma-
ximè quando eadem ratio ſit in vtroque: ad
trad. per Ioan. Le[illegible]ier. de primogeni[illegible]ura. q.
25. primi lib. num. 34. verſ. C[illegible] pater, I-
mò, vt ait Nauar[illegible] ſuo manual. Confeſſ. c. 27.
nu 150. verſ Sexageſimaprima. cum ſequenti.
15 vbi dicit, quod Pius † Papa V. declarauit ſuam
fuiſſe intentionem includendi in prædicta cō-
ſtitutione, [illegible] licentiam non habē-
tes: & eandem dicendum e[illegible] intentionē
Gregorij Papæ XIII. & hoc idem declarauit
Sacra Congregatio [illegible] Tri[illegible] 25. c.
5. de regul. & [illegible] Saluo & c.
v[illegible] quia il[illegible] dolo, aut malo
animo, [illegible] fuerunt, ignoran-
tes [illegible] conſtitutiones; conſulo,
vt [illegible] agatur, quod adeant Sa-
cr[illegible] Congregationem, vel Pœnitentiariam.
Laus Deo, & B.M.

CON-

CONSILIVM CXL.

In caſu mixti fori quomodo procedat præuentio.

SVMMARIVM.

1 *Nutus dat ſignum voluntatis.*
2 *Omne quod conſenſu fieri poteſt, perficitur conſenſu.*
3 *Verbum, quocunque modo, importat omnem modum.*
4 *Iudæus recurrens ad Eccleſiam præſumitur bono zelo.*
5 *Dolus non præſumitur in mu liere.*
6 *Inquiſitor procedit ſeruata Clementina prima de hæreticis:*
7 *Epiſcopus habet ordinariam iuriſdictionem:*
8 *Sacrilegium eſt mixti fori.*
9 *Præuentio reſultat ex mixto foro.*
10 *Præuentio habet locum in pari iuriſdictione.*
11 *Dignior præcedit minus dignum.*
12 *Iuriſdictio debet prouenire ab eodem imperio, vt detur locus digniori.*
13 *Præuentio incipit ab actu.*
14 *Iuriſdictio in habitu cauium non dat præuentionem.*
15 *Præſentatio commiſsionis, nõ dat præuentionem.*
16 *Exercitium iuriſdictionis requiritur ad acquirendam præuentionem.*
17 *Citatio requiritur ad præuentionem acquirendã.*
18 *Denunciatio aperit viam iudicij.*
19 *Citatio realis fit per capturam.*
20 *Sacrilegij in Eccleſia commiſſi, iudicium eſt Iudicis Eccleſiaſtici.*
21 *Sacrilegium in communi via inter. ſeculare, & Eccleſiaſticum, non parit præuentionem.*
22 *Conditio eſt melior prius occupantis.*
23 *Eccleſiaſticus procedit, quando ſit dubium de præuentione.*
24 *Iudex Eccleſiaſticus procedit in quacunque oppreſſione facta Eccleſiæ.*
25 *Iudex ſecularis agit ad dotem dandam hebrææ, quæ ad fidem peruenit.*
26 *Iudæi, ſi fiant chriſtiani, debent habere bona ſua.*
27 *Pater puellæ hebrææ quæ ad fidem deuenit, tenetur eam alere.*

In Domino confido.

FACTI SPECIES.

CVpiens quædam hebræa ad fidem chriſtianam deuenire, ſub prætextu eundi ad ſynagogam cum alijs de familia ſua tranſeundo ante Eccleſiã S. Iacobi, in ciuitate Regij, in ea ſe contulit: & hebræi qui cum ea erant impetum fecerunt ingrediendi in Eccleſia, vt eam raperent, ſed à chriſtianis, qui in ea aderant, fuerunt repulſi: quorum hebræorũ vnus denuntiauit Illuſtriſsimo Gubernatori d. hebræam ſibi fuiſſe raptam: & eodem tempore quidam clericus denuntiauit Illuſtriſsimo Epiſcopo omnia, quæ in ea Eccleſia obuenerant: cui etiam ille hebræus miſſus ab Illuſtriſſimo Gubernatore, denuntiauit omnia in curia ſeculari denuntiata. Illuſtriſsimus verò Epiſcopus ad denuntiam illius clerici miſerat Reuerẽdum Vicarium ad illam Eccleſiam, qui examinauit illam hebræam, & ab ea intellexit, quod animo deliberato ad chriſtianum ritum perueniendi ad Eccleſiam confugit, nec in ea actus aliquis raptus fuit: & facto examine ſuperuenit Magnificus Dominus Iudex Cõſultor Illuſtriſsimi Domini Gubernatoris: qui tamen d. hebræam non examinauit, nihilominus vigore denuntiationis d. Illuſtriſsimus Dominus Gubernator nonnullos hebræos, & chriſtianos in carcerem detrudi fecit; ex quo raptus ad ſeculare iudicium dicebatur pertinere, & ſacrilegium ex inſultu facto ad Eccleſiam, ſit mixti fori, in quo ſuccedit præuentio. Et dum quærebatur de iure vtriuſque fori, Reuerendus Inquiſitor ex bulla Gregorij XIII. Papæ. nu. 73. incipit, Antiqua iudeorum, dicebat caſum huiuſmodi ad eum ſpectare. In quo, & in ſupradictis caſibus ego, vt infra ſcripſi, me tamen correctioni, iudicioque S. Matris Eccleſiæ ſubmitto.

Bulla namque Gregoriana in his uerbis loquitur videlicet: Si quis cathecumenum, vel quemcunque ex Iudæis, aut infidelibus, Deo inſpirante, ad fidem chriſtianam venire volẽtem, poſt declaratam, nutu, verbo, facto, aut quocunque alio modo, volũtatem eius, à fide, vel fidei inſtructione, aut à ſacri baptiſmatis ſuſceptione, retrahere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, neuè regenerationis lauacro abluatur, quouiſmodo impediuerit. &c. Ex qua quidem diſpoſitione colligitur, quod ex ſolo nutu ſufficit apparere aliquẽ ad fidem admit-
1 ti velle: quia nutus † dat ſignum voluntatis. Bat. in l. Nutu. ff. de leg. 3. Gl. in l. Item quia. in
2 verbo, Et nutus. ff. de pact. Omne † enim quod conſenſu fieri poteſt, perficitur nutu, ſine verborum prolatione: l. Si ita ſtipuler. §. fin. ff. de verb. oblig. Vnde quãuis illa hebræa per prius non propalaſſet animum ſuum, ex actu ingrediendi Eccleſiam, dedit ſignum ſuæ volũtatis: & ſtantibus verbis illius bullæ: videlicet, vel quocunque alio modo: ille modus ſufficiebat ad oſtendendam voluntatem: nam huiuſmodi
3 † verba important omnem modum. ſicut refert Ioan. And. in c. Indemnitatibus. n. 2. propè finem. de elect. in 6. cum ibi per eum allegatis. Dictiones enim vniuerſales non poſsunt reſtringi. Rol. à Val. conſil. 54. nume. 39. in

4 .3.vol.Nam quando Iudæus † ad Eccleſiam recucrit, ſi non dolo recurrat præſumitur bono
zelo, & animo ſuſcipiendi fidem chriſtianam
recurrere. Sicut latè proſequitur Remig. in
trac.de immun. Eccleſ. tit. de iud. pagan. ſeu
5 hæret.Et dolus † non præſumitur in mulicre.l.
Vbi.in prin.ff.de eden.Bal. in l.fin. in 3.quæſt.
C.de iur. de lib. Quare concludendum eſt quod
illa hebræa ad Eccleſiam aufugit animo, vt ſtatetur,ad fidem perueniendi: & maxime ſtante quod aliquibus chriſtianis propalauerat a-
6 nimũ ſuum. Vnde Inquiſitor † poterit in præſenti caſu procedere; ſeruata tamen diſpoſitione Clem.1. de hæret. nedum ex diſpoſitione. d. Bullæ, ſed de iure communi; vt notat
Card. in Clem. 2. §.1. in fin. de hæret. ex qua
Epiſcopus cum Inquiſitore procedit; cum ha-
7 beat ordinariam † iuriſdictionem; & iam incœpit procedere.

Verum quia denuntiationes etiam in foro
8 ſeculari factæ fuerunt,& ſacrilegium, † quod
prætenditur commiſſum, ſit mixti fori: ſicut
refert Paul.Ghirl. de pæn. omnif. coit. num. 2.
& ab vtroque foro cognoſci poteſt. c.Paſtora-
9 lis. & c.Duo. de offic. ordin. Ex quo † reſultat
præuentio; vt tenet Abb. & alij in c. Cum ſit
generale. de for.compet. quandocunque Reuerendus Inquiſitor deſiſteret in procedẽdo,
oportet videre quis,an ſecularis,vel Eccleſiacus Iudex in iſto caſu debeat procedere. Ad
quam elucidationem videndum eſt qualiter
procedat præuentio. Et rem perſtringendo,
10 dicendum eſt, quod præuentio † habet locum
in pari iuriſdictione. l. In pluribus. vbi Bar. ff.
11 de leg. 1. ſed quando agitur † inter digniorẽ,
& minus dignum datur locus digniori Bal. in
l. Per agrum. ad finem.C. de ſeruit.& acq. Dũ
12 tamen iuriſdictio † veniat ab eodem imperio;
vt notat Bar. in l.Iudicium ſoluitur. ff. de iud.
Secus verò ſi deſcendat à diuerſo Imperio.
Imò quando ab vno, & eodem Imperio proue-
13 niat; vt præuentio habeat locum; debet † incipere ab actu.Nec ſufficit habere iuriſdictionem in habitu, niſi exequatur in actu: quia
14 præuentio † incipit ab exercitio iuriſdictionis,& iſtud exercitiũ incipit à citatione. Bar.
in d. l. Si pluribus.verſ.Dico ergo ſic.& eſt caſus. in c. Vt debitus. vbi Gl.in verbo.Aſsignare. cum ibi alleg. de appell. vbi dicitur quod
15 ſola præſentatio † litterarum commiſsionis,
non inducit præuentionem,niſi ſequatur citatio:vnde non ſufficit habere iuriſdictionem in
16 habitu,quò ad præuentionem, niſi † ſequatur
exercitium.Specul.in tit.de compet.iud.adit.
§.Sequitur videre quis ſit iudex. verſ. Si verò
ſunt plures delegati.& in tit. de reſcrip. præſent.§.Ratione autem cauſſæ. verſ.Item quod
17 ſublatum eſt.& ſic oportet inchoare † Iudiciũ
per citationem,vt ſuccedat præuentio; c.pen.
de for.comp. Nec ſufficit ſola denuntiatio;
18 quæ ſolum † aperit viam iudicij non facit tamen iudicium, Iul. Clar. in ſua prat. crimin.§.
fin. quæſt. 7. in prin. ita quod ad inducendum
iudicium facta denuntiatione,requiritur cita-
19 tio, ſiue ſit verbalis, ſiue realis: quæ † fit per
capturam: vt notat Bal. in auth.Sed nouo: nu.
9.C.de ſeru. fug. Et ſic quandocunque non
conſtet quod iudicium ſeculare præuenerit
iudicium Eccleſiaſticum, data etiam paritate
iuriſdictionis,poſt ei datam denuntiationem,
non erit locus præuentioni, & ſtandum erit iudicio iam incœpto per Eccleſiaſticum. Et tantò magis, quia ſacrilegium fuit commiſſum in
20 Eccleſia: quia † non eſt locus præuentioni,cũ
ſemper,excluſo ſeculari, iudicium ſit iudicis
Eccleſiaſtici. Abb. qui contra Bar. diſtinguit
in c.Inter alia.num.29. de immun. Eccleſ.Imò
21 ſi in communi † via inter Eccleſiaſticum,& ſeculare,ſacrilegium fuiſſet commiſſum, non haberet locum præuentio; cum vterque poſſet
procedere,vt dicit Bal. in l.Si plures.num.15.
22 C. de condit. inſert. Verum eſt quod eſſet †
melior conditio prius occupantis, vt ibi Bal.
Sed in caſu iſto nõ poteſt [prętendi iuriſdictio
à ſæcularibus], quia ſacrilegium fuit in Eccleſia commiſſum; & ſolum iudicium ſpectat ad
Iudicem Eccleſiaſticum, per ſupra deducta.
23 Imò quando † eſſet dubium,dicit Abb. in ca.
Cum ſit generale.nu.5.verſ.Quæro: cum Gl. 3.
de for. compet. iudicium etiam eſſet iudicis
Eccleſiaſtici. In quo loco dicit Innoc.quod nõ
24 ſolum de rapina; ſed de qualibet † alia oppreſsione facta Eccleſiæ iudex Eccleſiaſticus
cognoſcit. Et tantò magis in caſu iſto, vbi
Eccleſiaſticus fuit primus in procedendo. Ex
quibus arbitror iudicium ſpectare ad Eccle-
25 ſiaſticum.Sed poſt quam deuenit † illa hebræa
ad fidem catholicam; & agi oporteat ad dotẽ
ei reſtituendam,mea ſententia,iudicium ſpectat ad ſecularem Iudicem, ſicut de alijs ſuis
bonis. per c. Iudæi. il 2. vbi Abb. & Felin. de
26 Iudæis.Nam Iudæi,† & ſi fiant chriſtiani, debent habere bona ſua:prout diſponitur in Bulla 29. Paul.III. incipit, Cupientes Iudæos. &
ex alia. Pij V. 25. incipit. Sacroſanctæ. Imò
quia,vt dicitur,illa hebræa habet puellã duorum annorum,ſi & ipſa ſuſciperet baptiſmum,
27 pater † poſſet cogi ad eam alendam. Felin.
in d.c.Iudæi. il 2.& Bal. in l. Neq; mater. & de
iur.dot.& ita dico.Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXLI.

Conductores bonorum Eccleſiæ, gaudent immunitate.

SVMMARIVM.

1 *Libertatem Eccleſiæ, ex praua conſuetudine, nemo frangere debet.*

2 *Immunitatem Eccleſiæ frangens, venit contra libertatem eius.*

3 Bona

3 *Bona Eccleſiæ ſunt exempta, & merentur vocari Sancta Sanctorum.*
4 *Immunitas Eccleſiæ à Deo eſt: & num.6.*
5 *Imperator non poteſt legem dare, rebus Eccleſiæ.*
7 *Immunitas Eccleſiæ eſt de iure Canonico. & Ciuili, & num.8.*
9 *Qui non obſeruat immunitatem Eccleſiæ, dicitur venire contra libertatem.*
10 *Vſufructuarius tenetur ad onera.*
11 *Res Principis tranſeunt cum immunitate ad quoſcunque.*
12 *Maior eſt dignitas in Eccleſia quàm in Principe.*
13 *Omnis poteſtas à Deo eſt.*
14 *Omnis res immunis tranſit cum immunitate ad quoſcunq;*
15 *Fructus non ſunt propriè, niſi deductis expenſis.*
16 *Fructus rei locatæ Eccleſiæ ſunt hypothecati.*
17 *Qui frangit libertatem Eccleſiæ, eſt excommunicatus.*
18 *In controuerſia inter Gabellarium, & Eccleſiam, ſeu agẽtes eius, Iudex Eccleſiaſticus eſt Iudex.*

Da mihi verbum Domine.

FACTI SPECIES.

SReni ſermone referam veritatem in
quæſita conſultatione, An ſcilicet
conductor rerum temporalium Ec-
cleſiæ, pro fructibus in eis recole-
ctis, gaudeat immunitate?
Ad quam delucidarionem præmitto, quod
1 nemò † debet ex praua conſuetudine infrin-
gere libertatem Eccleſiæ. c. Omnia. cum ſua Gl.
12. diſtin. Secundò præmitto quod quiſquis
2 † immunitatem Eccleſiaſticam infringit iniu-
ſtitiam facit, & contra libertatem Eccleſiæ ve-
nit. c. Omnes. 22. diſtin. Imò dicit ille tex. quod
eſt hæreticus.
Modo ad propoſitũ, nemini debet eſſe du-
3 bium, quod bona † Eccleſiæ ſunt exempta, adeò
quod meretur Sãcta Sanctorum vocari. c. Nulli.
4 & c. Quicunq; militum. 12. q. 2 Immunitatem †
enim à Deo acceperunt. c. Quanquam. de cenſ.
5 in 6. Quare nec etiam Imperator † poteſt eis
legem imponere. c. Quæ in Eccleſiarum. de cõ-
ſtit. c. Non minus & c. Aduerſus. de immun. Ec-
6 cleſ. Clem. 5. eod. tit. Immunitas † huiuſmodi eſt
de iure Diuino. vt habetur in veteri teſtamen-
to. in lib. 1. Eſdræ. ibi. Vobiſq; notum facimus. &
7 dicitur in d. ca. Quanquam. Et eam approbat †
lex Canonica, vt in d. Clem. 5. & d. c. Nõ minus.
8 & c. Aduerſus Imò etiam † lex ciuilis. l. Placet.
& auth. Caſſa. C. de Sacroſ. Eccleſ. & l. 1. C. de E-
piſc & Cler. & auth. Nulla cõmunitas. eod. tit.
9 Vnde, qui † non obſeruat. d. immunitatem, di-
citur venire cõtra libertatẽ Eccleſiæ. vt tradit
Ioan. Lup. in ſuo tract. de lib. Eccl. in caſu 12. &
Lap. alleg. 92. vbi dicit, quod multi volẽtes plus
ſapere, quàm oportet, laxant habenas, dicen-
tes, qd non ſit contra libertatem. Sed nõ credo
aliquem eſſe, qui neget immunitatẽ Eccleſiæ.
Multi tamen opinor, vel errore ducti, vel volen
tes fauere Principi, vel proprio intereſſe du-
cti; conantur friuolas adducere obiectiones:
modo allegando quod dando Laicus conducit
bona Eccleſiæ, quod illa bona mutant naturã:
modo quod conductores Laici, qui ſunt ſubie-
cti foro Seculari, ad omnia onera tenentur:
quaſi velint quod ratione perſonæ, bona etiã
ipſa ſint ſubiecta: modo quod habeantur pro
10 vſufructuarijs; & † vſufructuarius ad onera te-
netur. l. Si pendentes. § Si quid cloacarij. ff. de
vſufru. & tradit Fed. de Sæn. in conſ 3 Sed fri-
uola ſunt dicta & quo ad mutationem. miror
quomodo velint res Eccleſię mutare naturam;
cum ſint illæ; ſicut fatentur quod res Principis
11 † ad manus cuiuſcunque peruenientes tran-
ſeant immunes, ſicut iuris eſt, & in viridi ob-
ſeruantia l. Si pentes. C. de agric & cenſ. lib. 11.
& l. 1. C. de priuil. dom. augu. eod. lib. Et vo-
lunt quod omnis res tranſeat cum onere ſuo:
quaſi quod ſit maior dignitas in Principe ter-
reno, & eius rebus, quam in Deo; quod eſt fal-
12 ſum: quia eſt maior † dignitas in Eccleſia quã
in Principe. c. Duo ſunt. cum. c. ſeq. 96. diſtin. &
13 omnis † Principis poteſtas à Deo eſt. Sicut pa
tet in reſponſo per Dominum noſtrum Ieſum
Chriſtum dato Pilato, quando dixit; Non ha-
beres poteſtatem, niſi tibi data eſſet deſuper.
vnde ſi Principes ſunt à Deo, ſicut ſcriptum eſt
in 2. Epiſtola Diui Petri. quando dixit. Siue re-
gi tanquam præcellenti; ſiue Ducibus, tanquã
ab eo miſſis ad vindictam malorum: quomodo
eſt maior dignitas in eo, & præeminentia in re
bus? & ſi res tranſit cum onere; quare non trã-
ſit etiam cum immunitate? ergo errant; quia
14 hoc eſt in iure expreſſum, quod omnis † res im
munis ad quoſcunq; tranſit cum immunitate.
l. Aetatem. §. Rebus. laudem verò bonorum. ff.
de cenſ. Ioan. And. in add. ad ſpecul. de exact.
verſ. Tractauit Vbertus de Bobio, & latiſſimè
Decian. in reſpon. 51. in 3. lib. de quo memoriã
feci in conſ. 136. Et quid ad rem allegare quod
conductores ſint laici, & foro ſeculari ſubiecti?
quia agitur de re & non de perſona; & fructus
quos percipiunt ſunt de re Eccleſiæ, quæ affert
ſecum immunitatem. Nec dicuntur proprij ſi-
cut loquitur. l. Si pendentes. & doctrina. Fed
15 de Sæn. in d. conſ. 3. quia fructus † propriè non
ſunt, niſi deductis ſumptibus. l. Fructus. ff. ſol.
mat. & ex allegatis notat Couar. in 1. lib. variar.
reſolut. c. 3 num. 3. & communne dictum, & ha-
betur in extrauag. committit de decim. ver. In
ſoluendo decimam. Et iſti conductores, ratio-
ne fructuum quos percipiunt ſoluunt Eccleſiæ
conuẽta, in locatione; ergo fructus non ſunt
16 ſuis, niſi ſolutis debitis; qui † ſunt hypotheca-
ti Eccleſiæ vt multis rationibus probat Decia.

4 .3.vol.Nam quando Iudæus † ad Eccleſiam re-
currit, ſi non dolo recurrat præſumitur bono
zelo, & animo ſuſcipiendi fidem chriſtianam
recurrere. Sicur latè proſequitur Remig: in
trac.de immun. Eccleſ. tit. de iud. pagan. ſeu
5 hæret.Et dolus † non præſumitur in muliere.l.
Vbi.in prin.ff.de eden.Bal. in l.fin. in 3.quæſt.
C.de iur. de lib. Quare concludendum eſt ꝙ
illa hebræa ad Eccleſiam aufugit animo, vt fa
tetur,ad fidem perueniendi: & maxime ſt n-
te quod aliqnibus chriſtianis propalauerat a-
6 nimũ ſuum. Vnde Inquiſitor† poterit in præ-
ſenti caſu procedere; ſeruata tamen diſpoſi-
tione Clem.1. de hæret. nedum ex diſpoſitio-
ne. d. Bullæ, ſed de iure communi; vt notat
Card. in Clem. 2. §.1. in fin. de hæret. ex qua
Epiſcopus cum Inquiſitore procedit, cum ha-
7 beat ordinariam † iuriſdictionem; & iam in-
cœpit procedere.

Verum quia denuntiationes etiam in foro
8 ſeculari factæ fuerunt,& ſacrilegium, † quod
prætenditur commiſſum, ſit mixti fori. ſicut
refert Paul.Ghirl. de pæn. omnif. coit. num. 2.
& ab vtroque foro cognoſci poteſt. c.Paſtora-
9 lis. & c.Duo. de offic. ordin. Ex quo †reſultat
præuentio: vt tenet Abb. & alij in c. Cum ſit
generale. de for.compet. quandocunque Re-
uerendus Inquiſitor deſiſteret in procedẽdo,
oportet videre quis,an ſecularis,vel Eccleſia-
cus Iudex in iſto caſu debeat procedere. Ad
quam elucidationem videndum eſt qualiter
procedat præuentio. Et rem perſtringendo,
10 dicendum eſt, quod præuentio† habet locum
in pari iuriſdictione.l. In pluribus. vbi Bar. ff.
11 de leg. 1. ſed quando agitur † inter digniorẽ,
& minus dignum datur locus digniori Bal. in
l. Per agrum. ad finem.C. de ſeruit.& acq. Dũ
12 tamen iuriſdictio† veniat ab eodem imperio;
vt notat Bar. in l.Iudicium ſoluitur ff. de iud.
Secus verò ſi deſcendat à diuerſo Imperio
Imò quando ab vno, & eodem Imperio p ue
13 niat; vt præuentio habeat locum; debet † in-
cipere ab actu.Nec ſufficit habere iur ſdictio-
nem in habitu, niſi exequatur in actu: quia
14 præuentio † incipit ab exercitio iuriſ ctio-
nis,& iſtud exercitiũ incipit à citatione Bar.
in d.l. Si pluribus.verſ.Dico ergo ſic.& eſt ca-
ſus. in c. Vt debitus. vbi Gl. in verbo.Aſsigna-
re. cum ibi alleg. de appell. vbi dicitur quod
15 ſola præſentatio † litterarum commiſsionis,
non inducit præuentionem,niſi ſeqnatur cita-
tio:vnde non ſufficit habere iuriſdictionem in
16 habitu,quò ad præuentionem, niſi † ſequatur
exercitium.Specul.in tit.de compet.iud.adit.
§.Sequitur videre quis ſit iudex. verſ. Si verò
ſunt plures delegati.& in tit. de reſcrip. præ-
ſent.§.Ratione autem cauſſæ. verſ.Item quod
17 ſublatum eſt.& ſic oportet inchoare† Iudiciũ
per citationem,vt ſuccedat præuentio; c.pen.
de for.comp. Nec ſufficit ſola denuntiatio;
18 quæ ſolum † aperit viam iudicij non facit ta-
men iudicium. Iul. Clar. in ſua prat. crimin.§.
fin. quæſt. 7. in prin. ita quod ad inducendum
iudicium facta denuntiatione, requiritur cita-
19 tio, ſiue ſit verbalis, ſiue realis: quæ † fit per
capturam: vt notat Bal. in auth.Sed nouo: nu.
9.C.de ſeru. fug. Et ſic quandocunque non
conſtet quod iudicium ſeculare præuenerit
iudicium Eccleſiaſticum, data etiam paritate
iuriſdictionis,poſt ei datam denuntiationem,
non erit locus præuentioni, & ſtandum erit in
dicio iam incœpto per Eccleſiaſticum. Et tan
tò magis, quia ſacrilegium fuit commiſſum in
20 Eccleſia: quia † non eſt locus præuentioni,cũ
ſemper,excluſo ſeculari, iudicium ſit iudicis
Eccleſiaſtici. Abb. qui contra Bar. diſtinguit
in c.Inter alia.num.29. de immun. Eccleſ.Imò
21 ſi in communi † via inter Eccleſiaſticum,& ſe
culare,ſacrilegium fuiſſet commiſſum, non ha
beret locum præuentio; cum vterque poſſet
procedere,vt dicit Bal. in l.Si plures.num.15.
22 C. de condit. inſerr. Verum eſt quod eſſet †
melior conditio prius occupantis, vt ibi Bal.
Sed in caſu iſto nõ poteſt [prętendi iuriſdictio
à ſæcularibus], quia ſacrilegium fuit in Eccle-
ſia commiſſum; & ſolum iudicium ſpectar ad
Iudicem Eccleſiaſticum, per ſupra deducta.
23 Imò quando † eſſet dubium,dicit Abb. in ca.
Cum ſit generale.nu.5.verſ.Quæro: cum Gl. 3.
de for. compet. iudicium etiam eſſet iudicis
Eccleſiaſtici. In quo loco dicit Innoc.quod nõ
24 ſolum de rapina; ſed de qualibet † alia op-
preſsione facta Eccleſiæ iudex Eccleſiaſticus
cognoſcit. Et tantò magis in caſu iſto, vbi
Eccleſiaſticus fuit primus in procedendo. Ex
quibus arbitror iudicium ſpectare ad Eccle-
25 ſiaſticum.Sed poſt quam deuenit† illa hebræa
ad fidem catholicam; & agi oporteat ad dotẽ
ei reſtituendam,mea ſententia,iudicium ſpe-
ctat ad ſecularem Iudicem, ſicut de alijs ſuis
bonis. per c. Iudæi. il 2. vbi Abb. & Felin. de
26 Iudæis.Nam Iudæi,† & ſi fiant chriſtiani, de-
bent habere bona ſua:prout diſponitur in Bul
la 29. Paul.III. incipit, Cupientes Iudæos. &
ex alia. Pij V. 25. incipit. Sacroſanctæ. Imò
quia,vt dicitur,illa hebræa habet puellã duo-
rum annorum,ſi & ipſa ſuſciperet baptiſmum,
27 pater † poſſet cogi ad eam alendam. Felin.
in d.c.Iudæi. il 2.& Bal. in l. Neq; mater. & de
iur.dot.& ita dico.Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXLI.

Conductores bonorum Eccleſiæ, gaudent
immunitate.

SVMMARIVM.

1 *Libertatem Eccleſia, ex praua conſuetudine, ne-*
mo frangere debet.
2 *Immunitatem Eccleſiæ frangens, venit contra li-*
bertatem eius.

3 *Bona*

3 *Bona Eccleſiæ ſunt exempta, & merentur vocari Sancta Sanctorum.*
4 *Immunitas Eccleſiæ à Deo eſt: & num.6.*
5 *Imperator non poteſt legem dare, rebus Eccleſiæ.*
7 *Immunitas Eccleſiæ eſt de iure Canonico. & Ciuili, & num.8.*
9 *Qui non obſeruat immunitatem Eccleſiæ, dicitur venire contra libertatem.*
10 *Vſufructuarius tenetur ad onera.*
11 *Res Principis tranſeunt cum immunitate ad quoſcunque.*
12 *Maior eſt dignitas in Eccleſia quàm in Principe.*
13 *Omnis poteſtas à Deo eſt.*
14 *Omnis res immunis tranſit cum immunitate ad quoſcunq;*
15 *Fructus non ſunt propriè, niſi deductis expenſis.*
16 *Fructus rei locatæ Eccleſiæ ſunt hypothecati.*
17 *Qui frangit libertatem Eccleſiæ, eſt excommunicatus.*
18 *In controuerſia inter Gabellarium, & Eccleſiam, ſeu agẽtes eius, Iudex Eccleſiaſticus eſt Iudex.*

Da mihi verbum Domine.

FACTI SPECIES.

S. S. S. Reui ſermone teferam veritatem in quæſita conſultatione, An ſcilicet conductor rerum temporalium Eccleſiæ, pro fructibus in eis recolectis, gaudeat immunitate?

Ad quam delucidationem præmitto, quod
1 nemò † debet ex praua conſuetudine infringere libertatem Eccleſiæ. c. Omnia. cum ſua Gl. 12. diſtin. Secundò præmitto quod quiſquis
2 † immunitatem Eccleſiaſticam infringit iniuſtitiam facit, & contra libertatem Eccleſiæ venit. c. Omnes. 22. diſtin. Imò dicit ille tex. quod eſt hæreticus.

Modo ad propoſitũ, nemini debet eſſe du-
3 bium, quod bona † Eccleſiæ ſunt exempta, adeò quod meretur Sãcta Sanctorum vocari. c. Nulli.
4 & c. Quicunq; militum. 12. q. 2 Immunitatem † enim à Deo acceperunt. c. Quanquam. de cenſ.
5 in 6. Quare nec etiam Imperator † poteſt eis legem imponere. c. Quæ in Eccleſiarum. de cõſtit. c. Non minus & c. Aduerſus. de immun. Ec-
6 cleſ. Clem. 5. eod. tit. Immunitas † huiuſmodi eſt de iure Diuino. vt habetur in veteri teſtamento. in lib. 1. Eſdræ. ibi. Vobiſq; notum facimus. &
7 dicitur in d. ca. Quanquam. Et eam approbat † lex Canonica. vt in d. Clem. 5. & d. c. Nõ minus.
8 & c. Aduerſus Imò etiam † lex ciuilis. l. Placet. & auth. Caſſa. C. de Sacroſ. Eccleſ. & l. 1. C. de Epiſc & Cler. & auth. Nulla cõmunitas. eod. tit.
9 Vnde, qui † non obſeruat. d. immunitatem, dicitur venire cõtra libertatẽ Eccleſiæ. vt tradit Ioan. Lup. in ſuo tract. de lib. Eccl. in caſu 12. & Lap. alleg. 92. vbi dicit, quod multi volẽtes plus
ſapere, quàm oportet, laxant habenas, dicentes, qđ non ſit contra libertatem. Sed nõ credo aliquem eſſe qui neget immunitatẽ Eccleſiæ. Multi tamen opinor, vel errore ducti, vel volentes fauere Principi, vel proprio intereſſe ducti; conantur friuolas adducere obiectiones: modo allegando quod dando Laicus conducit bona Eccleſiæ, quod illa bona mutant naturã: modo quod conductores Laici, qui ſunt ſubiecti foro Seculari, ad omnia onera tenentur: quaſi velint quod ratione perſonæ, bona etiã ipſa ſint ſubiecta: modo quod habeantur pro
10 vſufructuarijs; & † vſufructuarius ad onera tenetur. l. Si pendentes. § Si quid cloacarij. ff. de vſufru. & tradit Fed. de Sæn. in conſ 3 Sed friuola ſunt dicta & quo ad mutationem. miror quomodo velint res Eccleſię mutare naturam; cum ſint illæ; ſicut fatentur quod res Principis
11 † ad manus cuiuſcunque peruenientes. tranſeant immunes, ſicut iuris eſt, & in viridi obſeruantia l. Si pen s. C. de agric & cenſ. lib. 11. & l. 1. C. de priuil. dom. augu. eod. lib. Et volunt quod omnis res tranſeat cum onere ſuo: quaſi quod ſit maior dignitas in Principe terreno, & eius rebus, quam in Deo; quod eſt fal-
12 ſum: quia eſt maior † dignitas in Eccleſia quã in Principe. c. Duo ſunt. cum. c. ſeq. 96. diſtin. &
13 omnis † Principis poteſtas à Deo eſt. Sicut patet in reſponſo per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum dato Pilato, quando dixit; Non haberes poteſtatem, niſi tibi data eſſet deſuper. vnde ſi Principes ſunt à Deo, ſicut ſcriptum eſt in 2. Epiſtola Diui Petri. quando dixit. Siue regi tanquam præcellenti: ſiue Ducibus, tanquã ab eo miſſis ad vindictam malorum: quomodo eſt maior dignitas in eo, & præeminentia in rebus? & ſi res tranſit cum onere; quare non trãſit etiam cum immunitate? ergo errant; quia
14 hoc eſt in iure expreſſum, quod omnis † res immunis ad quoſcunq; tranſit cum immunitate. l. Aetatem. §. Rebus. laudem verò bonorum. ff. de cenſ. Ioan. And. in add. ad ſpecul. de exact. verſ. Tractauit Vbertus de Bobio, & latiſſimè Decian. in reſpon. 51. in 3. lib. de quo memoriã feci in conſ. 136. Et quid ad rem allegare quod conductores ſint laici, & foro ſeculari ſubiecti? quia agitur de re & non de perſona; & fructus quos percipiunt ſunt de re Eccleſiæ, quæ affert ſecum immunitatem. Nec dicuntur proprij ſicut loquitur. l. Si pendentes. & doctrina. Fed
15 de Sæn. in d. conſ. 3. quia fructus † propriè non ſunt, niſi deductis ſumptibus. l. Fructus. ff. ſol. mat. & ex allegatis notat Couar. in 1. lib. variar. reſolut. c. 3 num. 3. & communne dictum, & habetur in extrauag. committit de decim. ver. In ſoluendo decimam. Et iſti conductores, ratione fructuum quos percipiunt ſoluunt Eccleſiæ conuẽta, in locatione; ergo fructus non ſunt
16 ſuis, niſi ſolutis debitis; qui † ſunt hypothecati Eccleſiæ. vt multis rationibus probat Decia.

4 ,3.vol.Nam quando Iudæus † ad Eccleſiam re-
currit, ſi non dolo recurrat præſumitur bono
zelo, & animo ſuſcipiendi fidem chriſtianam
recurrere. Sicut latè proſequitur Remig: in
trac.de immun. Eccleſ. tit. de iud. pagan. ſeu
5 hæret.Et dolus † non præſumitur in muliere.l.
Vbi.in prin.ff.de eden.Bal. in l.fin. in 3.quæſt.
C.de iur. de lib. Quare concludendum eſt quod
illa hebræa ad Eccleſiam aufugit animo, vt fa
tetur,ad fidem perueniendi: & maxime ſtan-
te quod aliquibus chriſtianis propalauerat a-
6 nimū ſuum. Vnde Inquiſitor† poterit in præ-
ſenti caſu procedere; ſeruata tamen diſpoſi-
tione Clem.1. de hæret. nedum ex diſpoſitio-
ne. d, Bullæ, ſed de iure communi; vt notat
Card. in Clem. 2. §.1. in fin. de hæret. ex qua
Epiſcopus cum Inquiſitore procedit; cum ha-
7 beat ordinariam † iuriſdictionem; & iam in-
cœpit procedere.

Verum quia denuntiationes etiam in foro
8 ſeculari factæ fuerunt,& ſacrilegium, † quod
prætenditur commiſſum, ſit mixti fori: ſicut
refert Paul.Ghirl. de pæn. omnif. coit. num. 2.
& ab vtroque foro cognoſci poteſt. c.Paſtora-
9 lis. & c.Duo. de offic. ordin. Ex quo †reſultat
præuentio; vt tenet Abb. & alij in c. Cum ſit
generale. de for.compet. quandocunque Re-
uerendus Inquiſitor deſiſteret in procedēdo,
oportet videre quis,an ſecularis,vel Eccleſia-
cus Iudex in iſto caſu debeat procedere. Ad
quam elucidationem videndum eſt qualiter
procedat præuentio. Et rem perſtringendo,
10 dicendum eſt, quod præuentio† habet locum
in pari iuriſdictione. l. In pluribus. vbi Bar. ff.
11 de leg. 1. ſed quando agitur † inter digniorē,
& minus dignum datur locus digniori. Bal. in
l. Per agrum. ad finem.C. de ſeruit.& acq. Dū
12 tamen iuriſdictio† veniat ab eodem imperio;
vt notat Bar. in l.Iudicium ſoluitur. ff. de iud.
Secus verò ſi deſcendat à diuerſo Imperio.
Imò quando ab vno, & eodem Imperio proue
13 niat; vt præuentio habeat locum; debet † in-
cipere ab actu.Nec ſufficit habere iuriſdictio-
nem in habitu, niſi exequatur in actu: quia
14 præuentio † incipit ab exercitio iuriſdictio-
nis,& iſtud exercitiū incipit à citatione. Bar.
in d. l. Si pluribus.verſ.Dico ergo ſic.& eſt ca-
ſus. in c. Vt debitus. vbi Gl in verbo.Aſsigna-
re. cum ibi alleg. de appell. vbi dicitur quod
15 ſola præſentatio † litterarum commiſsionis,
non inducit præuentionem,niſi ſequatur cita-
tio:vnde non ſufficit habere iuriſdictionem in
16 habitu,quò ad præuentionem, niſi † ſequatur
exercitium.Specul.in tit.de compet.iud.adit.
§.Sequitur videre quis ſit iudex. verſ. Si verò
ſunt plures delegati.& in tit. de reſcrip. præ-
ſent.§.Ratione autem cauſſæ. verſ.Item quod
17 ſublatum eſt.& ſic oportet inchoare† Iudiciū
per citationem,vt ſuccedat præuentio; c.pen.
de for.comp. Nec ſufficit ſola denuntiatio;
18 quæ ſolum † aperit viam iudicij non facit ta-
men iudicium. Iul. Clar. in ſua prat. crimin.§.
fin. quæſt. 7. in prin. ita quod ad inducendum
iudicium facta denuntiatione,requiritur cita-
19 rio, ſiue ſit verbalis, ſiue realis: quæ † fit per
capturam. vt notat Bal. in auth.Sed nouo: nu.
9.C de ſeru. fug. Et ſic quandocunque non
conſtet quod iudicium ſeculare præuenerit
iudicium Eccleſiaſticum, data etiam paritate
iuriſdictionis,poſt ei datam denuntiationem,
non erit locus præuentioni, & ſtandum erit iu
dicio iam incœpto per Eccleſiaſticum. Et tan
tò magis,quia ſacrilegium fuit commiſſum in
20 Eccleſia: quia † non eſt locus præuentioni,cū
ſemper,excluſo ſeculari, iudicium ſit iudicis
Eccleſiaſtici. Abb. qui contra Bar. diſtinguit
in c.Inter alia.num.29. de immun. Eccleſ.Imò
21 ſi in communi † via inter Eccleſiaſticum,& ſe
culare,ſacrilegium fuiſſet commiſſum, non ha
beret locum præuentio; cum vterque poſſet
procedere,vt dicit Bal. in l.Si plures.num.15.
22 C. de condit. inſert. Verum eſt quod eſſet †
melior conditio prius occupantis, vt ibi Bal.
Sed in caſu iſto nō poteſt prætendi iuriſdictio
à ſæcularibus, quia ſacrilegium fuit in Eccle-
ſia commiſſum; & ſolum iudicium ſpectat ad
Iudicem Eccleſiaſticum, per ſupra deducta.
23 Imò quando † eſſet dubium,dicit Abb. in ca.
Cum ſit generale.nu.5.verſ.Quæro: cum Gl. 3.
de for. compet. iudicium etiam eſſet iudicis
Eccleſiaſtici. In quo loco dicit Innoc.quod nō
24 ſolum de rapina; ſed de qualibet † alia op-
preſsione facta Eccleſiæ iudex Eccleſiaſticus
cognoſcit. Et tantò magis in caſu iſto, vbi
Eccleſiaſticus fuit primus in procedendo. Ex
quibus arbitror iudicium ſpectare ad Eccle-
25 ſiaſticum.Sed poſt quam deuenit† illa hebræa
ad fidem catholicam; & agi oporteat ad dotē
ei reſtituendam,mea ſententia,iudicium ſpe-
ctat ad ſecularem Iudicem, ſicut de alijs ſuis
bonis. per c. Iudæi. il 2. vbi Abb. & Felin. de
26 Iudæis.Nam Iudæi,† & ſi fiant chriſtiani, de-
bent habere bona ſua:prout diſponitur in Bul
la 29. Paul.III. incipit, Cupientes Iudæos. &
ex alia. Pij V. 25. incipit. Sacroſanctæ. Imò
quia,vt dicitur,illa hebræa habet puellā duo-
rum annorum,ſi & ipſa ſuſciperet baptiſmum,
27 pater † poſſet cogi ad eam alendam. Felin.
in d.c.Iudæi. il 2.& Bal. in l. Neq; mater. & de
iur.dot.& ita dico.Saluo &c.Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CXLI.

Conductores bonorum Eccleſiæ, gaudent
immunitate.

SVMMARIVM.

1 *Libertatem Eccleſiæ, ex praua conſuetudine, ne-
mo frangere debet.*
2 *Immunitatem Eccleſiæ frangens, venit contra li-
bertatem eius.*

3 *Bona*

3 *Bona Eccleſiæ ſunt exempta, & merentur vocari: Sancta Sanctorum.*
4 *Immunitas Eccleſiæ à Deo eſt: & num. 6.*
5 *Imperator non poteſt legem dare, rebus Eccleſiæ.*
7 *Immunitas Eccleſiæ eſt de iure Canonico. & Ciuili, & num. 8.*
9 *Qui non obſeruat immunitatem Eccleſiæ, dicitur venire contra libertatem.*
10 *Vſufructuarius tenetur ad onera.*
11 *Res Principis tranſeunt cum immunitate ad quoſcunque.*
12 *Maior eſt dignitas in Eccleſia quàm in Principe.*
13 *Omnis poteſtas à Deo eſt.*
14 *Omnis res immunis tranſit cum immunitate ad quoſcunq.*
15 *Fructus non ſunt propriè, niſi deductis expenſis.*
16 *Fructus rei locatæ Eccleſiæ ſunt hypothecati.*
17 *Qui frangit libertatem Eccleſiæ, eſt excommunicatus.*
18 *In controuerſia inter Gabellarium, & Eccleſiam, ſeu agẽtes eius, Iudex Eccleſiaſticus eſt Iudex.*

Da mihi verbum Domine.

FACTI SPECIES.

BReui ſermone referam veritatem in quæſita conſultatione, An ſcilicet conductor rerum temporalium Eccleſiæ, pro fructibus in eis recollectis, gaudeat immunitate?

Ad quam delucidationem præmitto, quod
1 nemò † debet ex praua conſuetudine infringere libertatem Eccleſiæ. c. Omnia cum ſua Gl. 12. diſtin. Secundò præmitto quod quiſquis
2 † immunitatem Eccleſiaſticam infringit iniuſtitiam facit, & contra libertatem Eccleſiæ venit. c. Omnes. 22. diſtin. Imò dicit ille tex. quod eſt hæreticus.

Modo ad propoſitũ, nemini debet eſſe du-
3 bium, quod bona † Eccleſiæ ſunt exempta, adeò quod meretur Sãcta Sanctorum vocari. c. Nulli.
4 & c. Quicunq; militum. 12. q. 2 Immunitatem † enim à Deo acceperunt. c. Quanquam. de cenſ.
5 in 6. Quare nec etiam Imperator † poteſt eis legem imponere. c. Quæ in Eccleſiarum. de cõſtit. c. Non minus & c. Aduerſus. de immun. Ec-
6 cleſ. Clem. 5. eod. tit. Immunitas † huiuſmodi eſt de iure Diuino. vt habetur in veteri teſtamento. in lib. 1. Eſdræ. ibi. Vobiſq; notum facimus. &
7 dicitur in d. ca. Quanquam. Et eam approbat † lex Canonica. vt in d. Clem. 5. & d. c. Nõ minus.
8 & c. Aduerſus Imò etiam † lex ciuilis. l. Placet. & auth. Caſſa. C. de Sacroſ. Eccleſ. & l. 1. C. de Epiſc & Cler. & auth. Nullã cõmunitas. eod. tit.
9 Vnde, qui † non obſeruat. d. immunitatem, dicitur venire cõtra libertatẽ Eccleſiæ. vt tradit Ioan. Lup. in ſuo tract. de lib. Eccl. in caſu 12. & Lap. alleg. 92. vbi dicit, quod multi volẽtes plus ſapere, quàm oportet, laxant habenas, dicentes, qđ non ſit contra libertatem. Sed nõ credo aliquem eſſe, qui neget immunitatẽ Eccleſiæ. Multi tamen opinor, vel errore ducti. vel volentes fauere Principi, vel proprio intereſſe ducti; conantur friuolas adducere obiectiones: modo allegando quod dando Laicus conducit bona Eccleſiæ, quod illa bona mutant naturã: modo quod conductores Laici, qui ſunt ſubiecti foro Seculari, ad omnia onera tenentur: quaſi velint quod ratione perſonæ, bona etiã ipſa ſint ſubiecta: modo quod habeantur pro
10 vſufructuarijs; & † vſufructuarius ad onera tenetur. l. Si pendentes. § Si quid cloacarij. ff. de vſufru. & tradit Fed. de Sæn. in conſ 3 Sed friuola ſunt dicta & quo ad mutationem miror quomodo velint res Eccleſię mutare naturam; cum ſint illæ; ſicut fatentur quod res Principis
11 † ad manus cuiuſcunque peruenientes. tranſeant immunes, ſicut iuris eſt, & in viridi obſeruantia. l. Si pen̄es. C. de agric & cenſ. lib. 11. & l. 1. C. de priuil. dom. augu. eod. lib. Et volunt quod omnis rẹs tranſeat cum onere ſuo: quaſi quod ſit maior dignitas in Principe terreno, & eius rebus, quam in Deo; quod eſt fal-
12 ſum: quia eſt maior † dignitas in Eccleſia quã in Principe. c. Duo ſunt. cum. c. ſeq. 96. diſtin. &
13 omnis † Principis poteſtas à Deo eſt. Sicut patet in reſponſo per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum dato Pilato, quando dixit; Non haberes poteſtatem, niſi tibi data eſſet deſuper. vnde ſi Principes ſunt à Deo, ſicut ſcriptum eſt in 2. Epiſtola Diui Petri. quando dixit. Siue regi tanquam præcellenti: ſiue Ducibus, tanquã ab eo miſſis ad vindictam malorum: quomodo eſt maior dignitas in eo, & præeminentia in rebus? & ſi res tranſit cum onere; quare non trãſit etiam cum immunitate? ergo errant; quia
14 hoc eſt in iure expreſſum, quod omnis † res immunis ad quoſcunq; tranſit cum immunitate. l. Aetatem. §. Rebus. laudem verò bonorum. ff. de cenſ. Ioan. And. in add. ad ſpecul. de exact. verſ. Tractauit Vbertus de Bobio, & latiſsimè Decian. in reſpon. 51. in 3. lib. de quo memoriã feci in conſ. 136. Et quid ad rem allegare quod conductores ſint laici, & foro ſeculari ſubiecti? quia agitur de re. & non de perſona; & fructus quos percipiunt ſunt de re Eccleſiæ, quæ affert ſecum immunitatem. Nec dicuntur proprij ſicut loquitur. l. Si pendentes. & doctrina. Fed
15 de Sæn. in d. conſ. 3. quia fructus † propriè non ſunt, niſi deductis ſumptibus. l. Fructus. ff. ſol. mat. & ex allegatis notat Couar. in 1. lib. variar. reſolut. c. 3. num. 3. & commune dictum, & habetur in extrauag. committit de decim. ver. In ſoluendo decimam. Et iſti conductores, ratione fructuum quos percipiunt ſoluunt Eccleſiæ conuẽta, in locatione; ergo fructus non ſunt
16 ſuis, niſi ſolutis debitis; qui † ſunt hypothecati Eccleſiæ. vt multis rationibus probat Decia.

4 ,3. vol. Nam quando Iudæus † ad Eccleſiam re-
curtit, ſi non dolo recurrat præſumitur bono
zelo, & animo ſuſcipiendi fidem chriſtianam
recurrere. Sicut latè proſequitur Remig. in
trac. de immun. Eccleſ. tit. de iud. pagan. ſeu
5 hæret. Et dolus † non præſumitur in muliere. l.
Vbi. in prin. ff. de eden. Bal. in l. fin. in 3. quæſt.
C. de iur. de lib. Quare concludendum eſt ꝙ
illa hebræa ad Eccleſiam aufugit animo, vt fa
tetur, ad fidem perueniendi: & maxime ſtan-
te quod aliquibus chriſtianis propalauerat a-
6 nimū ſuum. Vnde Inquiſitor † poterit in præ-
ſenti caſu procedere; ſeruata tamen diſpoſi-
tione Clem. 1. de hæret. nedum ex diſpoſitio-
ne, d. Bullæ, ſed de iure communi; vt notat
Card. in Clem. 2. §. 1. in fin. de hæret. ex qua
Epiſcopus cum Inquiſitore procedit; cum ha-
7 beat ordinariam † iuriſdictionem; & iam in-
cœpit procedere.

Verum quia denuntiationes etiam in foro
8 ſeculari factæ fuerunt, & ſacrilegium, † quod
prætenditur commiſſum, ſit mixti fori: ſicut
refert Paul. Ghirl. de pæn. omniſ. coit. num. 2.
& ab vtroque foro cognoſci poteſt. c. Paſtora-
9 lis. & c. Duo. de offic. ordin. Ex quo † reſultat
præuentio; vt tenet Abb. & alij in c. Cum ſit
generale. de for. compet. quandocunque Re-
uerendus Inquiſitor deſiſteret in procedēdo,
oportet videre quis, an ſecularis, vel Eccleſia-
cus Iudex in iſto caſu debeat procedere. Ad
quam elucidationem videndum eſt qualiter
procedat præuentio. Et rem perſtringendo,
10 dicendum eſt, quod præuentio † habet locum
in pari iuriſdictione. l. In pluribus. vbi Bar. ff.
11 de leg. 1. ſed quando agitur † inter digniorē,
& minus dignum datur locus digniori. Bal. in
l. Per agrum. ad finem. C. de ſeruit. & acq. Dū
12 tamen iuriſdictio † veniat ab eodem imperio;
vt notat Bar. in l. Iudicium ſoluitur. ff. de iud.
Secus verò ſi deſcendat à diuerſo Imperio.
Imò quando ab vno, & eodem Imperio proue
13 niat; vt præuentio habeat locum; debet † in-
cipere ab actu. Nec ſufficit habere iuriſdictio-
nem in habitu, niſi exequatur in actu: quia
14 præuentio † incipit ab exercitio iuriſdictio-
nis, & iſtud exercitiū incipit à citatione. Bar.
in d. l. Si pluribus. verſ. Dico ergo ſic. & eſt ca-
ſus. in c. Vt debitus. vbi Gl. in verbo. Aſsigna-
re. cum ibi alleg. de appell. vbi dicitur quod
15 ſola præſentatio † litterarum commiſsionis,
non inducit præuentionem, niſi ſequatur cita-
tio: vnde non ſufficit habere iuriſdictionem in
16 habitu, quò ad præuentionem, niſi † ſequatur
exercitium. Specul. in tit. de compet. iud. adit.
§. Sequitur videre quis ſit iudex. verſ. Si verò
ſunt plures delegati. & in tit. de reſcrip. præ-
ſent. §. Ratione autem cauſſæ. verſ. Item quod
17 ſublatum eſt. & ſic oportet inchoare † Iudiciū
per citationem, vt ſuccedat præuentio; c. pen.
de for. comp. Nec ſufficit ſola denuntiatio;
18 quæ ſolum † aperit viam iudicij non facit ta-
men iudicium. Iul. Clar. in ſua prat. crimin. §.
fin. quæſt. 7. in prin. ita quod ad inducendum
iudicium facta denuntiatione, requiritur cita-
19 tio, ſiue ſit verbalis, ſiue realis: quæ † fit per
capturam: vt notat Bal. in auth. Sed nouo: nu.
9. C. de ſeru. fug. Et ſic quandocunque non
conſtet quod iudicium ſeculare præuenerit
iudicium Eccleſiaſticum, data etiam paritate
iuriſdictionis, poſt ei datam denuntiationem,
non erit locus præuentioni, & ſtandum erit iu
dicio iam incœpto per Eccleſiaſticum. Et tan
tò magis, quia ſacrilegium fuit commiſſum in
20 Eccleſia: quia † non eſt locus præuentioni, cū
ſemper, excluſo ſeculari, iudicium ſit iudicis
Eccleſiaſtici. Abb. qui contra Bar. diſtinguit
in c. Inter alia. num. 29. de immun. Eccleſ. Imò
21 ſi in communi † via inter Eccleſiaſticum, & ſe
culare, ſacrilegium fuiſſet commiſſum, non ha
beret locum præuentio; cum vterque poſſet
procedere, vt dicit Bal. in l. Si plures. num. 15.
22 C. de condit. inſert. Verum eſt quod eſſet †
melior conditio prius occupantis, vt ibi Bal.
Sed in caſu iſto nō poteſt prętendi iuriſdictio
à ſæcularibus, quia ſacrilegium fuit in Eccle-
ſia commiſſum; & ſolum iudicium ſpectat ad
Iudicem Eccleſiaſticum, per ſupra deducta.
23 Imò quando † eſſet dubium, dicit Abb. in ca.
Cum ſit generale. nu. 5. verſ. Quæro: cum Gl. 3.
de for. compet. iudicium etiam eſſet iudicis
Eccleſiaſtici. In quo loco dicit Innoc. quod nō
24 ſolum de rapina; ſed de qualibet † alia op-
preſsione facta Eccleſiæ iudex Eccleſiaſticus
cognoſcit. Et tantò magis in caſu iſto, vbi
Eccleſiaſticus fuit primus in procedendo. Ex
quibus arbitror iudicium ſpectare ad Eccle-
25 ſiaſticum. Sed poſt quam deuenit † illa hebræa
ad fidem catholicam; & agi oporteat ad dotē
ei reſtituendam, mea ſententia, iudicium ſpe-
ctat ad ſecularem Iudicem, ſicut de alijs ſuis
bonis. per c. Iudæi. il 2. vbi Abb. & Felin. de
26 Iudæis. Nam Iudæi, † & ſi fiant chriſtiani, de-
bent habere bona ſua: prout diſponitur in Bul
la 29. Paul. III. incipit, Cupientes Iudæos. &
ex alia. Pij V. 25. incipit. Sacroſanctæ. Imò
quia, vt dicitur, illa hebræa habet puellā duo-
rum annorum, ſi & ipſa ſuſciperet baptiſmum,
27 pater † poſſet cogi ad eam aleudam. Felin.
in d. c. Iudæi. il 2. & Bal. in l. Neq; mater. & de
iur. dot. & ita dico. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXLI.

Conductores bonorum Eccleſiæ, gaudent immunitate.

SVMMARIVM.

1 *Libertatem Eccleſiæ, ex praua conſuetudine, nemo frangere debet.*

2 *Immunitatem Eccleſiæ frangens, venit contra libertatem eius.*

3 *Bona*

3 *Bona Eccleſiæ ſunt exempta, & merentur vocari Sancta Sanctorum.*
4 *Immunitas Eccleſia à Deo eſt: & num. 6.*
5 *Imperator non poteſt legem dare, rebus Eccleſiæ.*
7 *Immunitas Eccleſiæ eſt de iure Canonico. & Ciuili, & num. 8.*
9 *Qui non obſeruat immunitatem Eccleſiæ, dicitur venire contra libertatem.*
10 *Vſufructuarius tenetur ad onera.*
11 *Res Principis tranſeunt cum immunitate ad quoſcunque.*
12 *Maior eſt dignitas in Eccleſia quàm in Principe.*
13 *Omnis poteſtas à Deo eſt.*
14 *Omnis res immunis tranſit cum immunitate ad quoſcunq;*
15 *Fructus non ſunt propriè, niſi deductis expenſis.*
16 *Fructus rei locatæ Eccleſiæ ſunt hypothecati.*
17 *Qui frangit libertatem Eccleſiæ, eſt excommunicatus.*
18 *In controuerſia inter Gabellarium, & Eccleſiam, ſeu agẽtes eius, Iudex Eccleſiaſticus eſt Iudex.*

Da mihi verbum Domine.

FACTI SPECIES.

SVB Reui ſermone referam veritatem in
quæſita conſultatione, An ſcilicet
conductor rerum temporalium Ec-
cleſiæ, pro fructibus in eis recole-
ctis, gaudeat immunitate?
Ad quam delucidationem præmitto, quod
1 nemò † debet ex praua conſuetudine infrin-
gere libertatem Eccleſiæ. c. Omnia. cum ſua Gl.
12. diſtin. Secundò præmitto quod quiſquis
2 † immunitatem Eccleſiaſticam infringit iniu-
ſtitiam facit, & contra libertatem Eccleſiæ ve-
nit. c. Omnes. 22. diſtin. Imò dicit ille tex. quod
eſt hæreticus.
Modo ad propoſitũ, nemini debet eſſe du-
3 bium, quod bona † Eccleſiæ ſunt exempta, adeò
quod meretur Sãcta Sanctorum vocari. c. Nulli.
4 & c. Quicunq; militum. 12. q. 2 Immunitatem †
enim à Deo acceperunt. c. Quanquam. de cenſ.
5 in 6. Quare nec etiam Imperator † poteſt eis
legem imponere. c. Quæ in Eccleſiarum. de cõ-
ſtit. c. Non minus & c. Aduerſus. de immun. Ec-
6 cleſ. Clem. 5. eod. tit. Immunitas † huiuſmodi eſt
de iure Diuino. vt habetur in veteri teſtamen-
to. in lib. 1. Eſdræ. ibi. Vobiſq; notum facimus. &
7 dicitur in d. ca. Quanquam. Et eam approbat †
lex Canonica. vt in d. Clem. 5. & d. c. Nõ minus.
8 & c. Aduerſus Imò etiam † lex ciuilis. l. Placet.
& auth. Caſſa. C. de Sacroſ. Eccleſ. & l. 1. C. de E-
piſc & Cler. & auth. Nulla cõmunitas. eod. tit.
9 Vnde, qui † non obſeruat. d. immunitatem, di-
citur venire cõtra libertatẽ Eccleſiæ. vt tradit
Ioan. Lup. in ſuo tract. de lib. Eccl. in caſu 12. &
Lap. alleg. 92. vbi dicit, quod multi volẽtes plus
ſapere, quàm oportet, laxant habenas, dicen-
tes, qđ non ſit contra libertatem. Sed nõ credo
aliquem eſſe qui neget immunitatẽ Eccleſiæ.
Multi tamen opinor, vel errore ducti. vel volen
tes fauere Principi, vel proprio intereſſe du-
cti; conantur friuolas adducere obiectionis:
modo allegando quod dando Laicus conducit
bona Eccleſiæ, quod illa bona mutant naturã:
modo quod conductores Laici, qui ſunt ſubie-
cti foro Seculari, ad omnia onera tenentur:
quaſi velint quod ratione perſonæ, bona etiã
ipſa ſint ſubiecta: modo quod habeantur pro
10 vſufructuarijs; & † vſufructuarius ad onera te-
netur. l. Si pendentes. § Si quid cloacarij. ff. de
vſufru. & tradit Fed. de Sæn. in conſ 3 Sed fri-
uola ſunt dicta & quo ad mutationem miror
quomodo velint res Eccleſię mutare naturam;
cum ſint illæ; ſicut fatentur quod res Principis
11 † ad manus cuiuſcunque peruenientes, tran-
ſeant immunes, ſicut iuris eſt, & in viridi ob-
ſeruantia. l. Si penes. C. de agric & cenſ. lib. 11.
& l. 1. C. de priuil. dom. augu. eod. lib. Et vo-
lunt quod omnis res tranſeat cum onere ſuo:
quaſi quod ſit maior dignitas in Principe ter-
reno, & eius rebus, quam in Deo; quod eſt fal-
12 ſum: quia eſt maior † dignitas in Eccleſia quã
in Principe. c. Duo ſunt. cum. c. ſeq. 96. diſtin. &
13 omnis † Principis poteſtas à Deo eſt. Sicut pa
tet in reſponſo per Dominum noſtrum Ieſum
Chriſtum dato Pilato, quando dixit; Non ha-
beres poteſtatem, niſi tibi data eſſet deſuper.
vnde ſi Principes ſunt à Deo, ſicut ſcriptum eſt
in 2. Epiſtola Diui Petri. quando dixit. Siue re-
gi tanquam præcellenti: ſiue Ducibus, tanquã
ab eo miſſis ad vindictam malorum: quomodo
eſt maior dignitas in eo, & præeminentia in re
bus? & ſi res tranſit cum onere; quare non trã-
ſit etiam cum immunitate? ergo errant; quia
14 hoc eſt in iure expreſſum, quod omnis † res im
munis ad quoſcunq; tranſit cum immunitate.
l. Aetatem. §. Rebus. laudem verò bonorum. ff.
de cenſ. Ioan. And. in add. ad ſpecul. de exact.
verſ. Tractauit Vbertus de Bobio, & latiſſimè
Decian. in reſpon. 51. in 3. lib. de quo memoriã
feci in conſ. 136. Et quid ad rem allegare quod
conductores ſint laici, & foro ſeculari ſubiecti?
quia agitur de re. & non de perſona; & fructus
quos percipiunt ſunt de re Eccleſiæ, quæ affert
ſecum immunitatem. Nec dicuntur proprij ſi-
cut loquitur. l. Si pendentes. & doctrina. Fed
15 de Sæn. in d. conſ. 3. quia fructus † propriè non
ſunt, niſi deductis ſumptibus. l. Fructus. ff. ſol.
mat. & ex allegatis notat Couar. in 1. lib. variar.
reſolut. c. 3 num. 3. & commune dictum, & ha-
betur in extrauag. committit de decim. ver. In
ſoluendo decimam. Et iſti conductores, ratio-
ne fructuum quos percipiunt ſoluunt Eccleſiæ
conuẽta, in locatione; ergo fructus non ſunt
16 ſuis, niſi ſolutis debitis; qui † ſunt hypotheca-
ti Eccleſiæ. vt multis rationibus probat Decia.

3 *Bona Eccleſiæ ſunt exempta, & merentur vocari Sancta Sanctorum.*
4 *Immunitas Eccleſiæ à Deo eſt: & num. 6.*
5 *Imperator non poteſt legem dare, rebus Eccleſiæ.*
7 *Immunitas Eccleſiæ eſt de iure Canonico. & Ciuili, & num. 8.*
9 *Qui non obſeruat immunitatem Eccleſiæ, dicitur venire contra libertatem.*
10 *Vſufructuarius tenetur ad onera.*
11 *Res Principis tranſeunt cum immunitate ad quoſcunque.*
12 *Maior eſt dignitas in Eccleſia quàm in Principe.*
13 *Omnis poteſtas à Deo eſt.*
14 *Omnis res immunis tranſit cum immunitate ad quoſcunq;*
15 *Fructus non ſunt propriè, niſi deductis expenſis.*
16 *Fructus rei locatæ Eccleſiæ ſunt hypothecati.*
17 *Qui frangit libertatem Eccleſiæ, eſt excommunicatus.*
18 *In controuerſia inter Gabellarium, & Eccleſiam, ſeu agẽtes eius, Iudex Eccleſiaſticus eſt Iudex.*

Da mihi verbum Domine.

FACTI SPECIES.

BReui ſermone teferam veritatem in
quæſita conſultatione, An ſcilicet
conductor rerum temporalium Ec-
cleſiæ, pro fructibus in eis recole-
ctis, gaudeat immunitate?
Ad quam delucidationem præmitto, quod
1 nemò † debet ex praua conſuetudine infrin-
gere libertatem Eccleſiæ. c. Omnia. cum ſua Gl.
12. diſtin. Secundò præmitto quod quiſquis
2 † immunitatem Eccleſiaſticam infringit iniu-
ſtitiam facit, & contra libertatem Eccleſiæ ve-
nit. c. Omnes. 22. diſtin. Imò dicit ille tex. quod
eſt hæreticus.
Modo ad propoſitũ, nemini debet eſſe du-
3 bium, quod bona † Eccleſiæ ſunt exempta, adeò
quod meretur Sãcta Sanctorum vocari. c. Nulli.
4 & c. Quicunq; militum. 12. q. 2. Immunitatem †
enim à Deo acceperunt. c. Quanquam. de cenſ.
5 in 6. Quare nec etiam Imperator † poteſt eis
legem imponere. c. Quæ in Eccleſiarum. de cõ-
ſtit. c. Non minus & c. Aduerſus. de immun. Ec-
6 cleſ. Clem. 5. eod. tit. Immunitas † huiuſmodi eſt
de iure Diuino. vt habetur in veteri teſtamen-
to. in lib. 1. Eſdræ. ibi. Vobiſq; notum facimus. &
7 dicitur in d. ca. Quanquam. Et eam approbat †
lex Canonica. vt in d. Clem. 5. & d. c. Nõ minus.
8 & c. Aduerſus Imò etiam † lex ciuilis. l. Placet.
& auth. Caſſa. C. de Sacroſ. Eccleſ. & l. 1. C. de E-
piſc & Cler. & auth. Nulla cõmunitas. eod. tit.
9 Vnde, qui † non obſeruat. d. immunitatem, di-
citur venire cõtra libertatẽ Eccleſiæ. vt tradit
Ioan. Lup. in ſuo tract. de lib. Eccl. in caſu 12. &
Lap. alleg. 92. vbi dicit, quod multi volẽtes plus
ſapere, quàm oportet, laxant habenas, dicen-
tes, quod non ſit contra libertatem. Sed nõ credo
aliquem eſſe, qui neget immunitatẽ Eccleſiæ.
Multi tamen opinor, vel errore ducti. vel volen
tes fauere Principi, vel proprio intereſſe du-
cti; conantur friuolas adducere obiectiones:
modo allegando quod dando Laicus conducit
bona Eccleſiæ, quod illa bona mutant naturã:
modo quod conductores Laici, qui ſunt ſubie-
cti foro Seculari, ad omnia onera tenentur:
quaſi velint quod ratione perſonæ, bona etiã
ipſa ſint ſubiecta: modo quod habeantur pro
10 vſufructuarijs; & † vſufructuarius ad onera te-
netur. l. Si pendentes. § Si quid cloacarij. ff. de
vſufru. & tradit Fed. de Sæn. in conſ 3 Sed fri-
uola ſunt dicta & quo ad mutationem, miror
quomodo velint res Eccleſię mutare naturam:
cum ſint illæ; ſicut fatentur quod res Principis
11 † ad manus cuiuſcunque peruenientes. tran-
ſeant immunes, ſicut iuris eſt, & in viridi ob-
ſeruantia l. Si penes. C. de agric & cenſ. lib. 11.
& l. 1. C. de priuil. dom. augu. eod. lib. Et vo-
lunt quod omnis res tranſeat cum onere ſuo:
quaſi quod ſit maior dignitas in Principe ter-
reno, & eius rebus, quam in Deo; quod eſt fal-
12 ſum: quia eſt maior † dignitas in Eccleſia quã
in Principe. c. Duo ſunt. cum. c. ſeq. 96. diſtin. &
13 omnis † Principis poteſtas à Deo eſt. Sicut pa
tet in reſponſo per Dominum noſtrum Ieſum
Chriſtum dato Pilato, quando dixit; Non ha-
beres poteſtatem, niſi tibi data eſſet deſuper.
vnde ſi Principes ſunt à Deo, ſicut ſcriptum eſt
in 2. Epiſtola Diui Petri. quando dixit. Siue re-
gi tanquam præcellenti: ſiue Ducibus, tanquã
ab eo miſſis ad vindictam malorum: quomodo
eſt maior dignitas in eo, & præeminentia in re
bus? & ſi res tranſit cum onere; quare non trã-
ſit etiam cum immunitate? ergo errant; quia
14 hoc eſt in iure expreſſum, quod omnis † res im
munis ad quoſcunq; tranſit cum immunitate.
l. Aetatem. §. Rebus. laudem verò bonorum. ff.
de cenſ. Ioan. And. in add. ad ſpecul. de exact.
verſ. Tractauit Vbertus de Bobio, & latiſſimè
Decian. in reſpon. 51. in 3. lib. de quo memoriã
feci in conſ. 136. Et quid ad rem allegare quod
conductores ſint laici, & foro ſeculari ſubiecti?
quia agitur de re. & non de perſona; & fructus
quos percipiunt ſunt de re Eccleſiæ, quæ affert
ſecum immunitatem. Nec dicuntur proprij ſi-
cut loquitur. l. Si pendentes. & doctrina. Fed
15 de Sæn. in d. conſ. 3. quia fructus † propriè non
ſunt, niſi deductis ſumptibus. l. Fructus. ff. ſol.
mat. & ex allegatis notat Couar. in 1. lib. variar.
reſolut. c. 3. num. 3. & commune dictum, & ha-
betur in extrauag. committit de decim. ver. In
ſoluendo decimam. Et iſti conductores, ratio-
ne fructuum quos percipiunt ſoluunt Eccleſiæ
conuẽta, in locatione; ergo fructus non ſunt
16 ſuis, niſi ſolutis debitis; qui † ſunt hypothecati
ti Eccleſiæ. vt multis rationibus probat Decia.

in reſpon.50 lib.3.cui me remitto: ergo eſt friuolè dictum. Et cum iſtis, & ſimilibus excuſationibus non eſt quin veniant contra liberta-
37 tem Eccleſiæ; & qui ſeam violare præſumit incidit in excommunicationē: vt poſt alios probat Capra in regula 96. nu. 77. Malè igitur loquuntur; quia ſi res tranſit cum ſuo onere, trãſit etiam cum immunitate. d.l. Aetatem. Nec ſunt melioris conditionis res Principis, quàm res Eccleſiæ, vt ſupra dixi. Imò ſi res onerata trãſeundo ad manus Principis, efficitur immunis: quare ſi ad Eccleſiam tranſeat non erit immunis? De quo dicam ſuo loco. Et ſatis ſit ad propoſitum caſum oſtendere, quod conductores bonorum Eccleſiæ debẽt prò dictis rebus, & eorum fructibus immunitate gaudere. Prò vt ita iuris eſſe dico Saluo &c. Et quandocun-
38 que ſoriatur controuerſia iudicare eſt Iudicis Eccleſiaſtici, non Laici: vt probat. Bertach. in ſuo tract. de Gabel. in 7. part. princ. nu. 24. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXLII.

Prælatus inferior, An & quando, poſsit conferre Ordines minores & dimiſſorias ad Sacros dare?

SVMMARIVM.

1 *Declaratio non datur in his, quæ à Iure communi exponuntur.*
2 *Intra, dictio ſignificat interius.*
3 *Intra dicuntur, quæ ſunt in corpore.*
4 *Ennunciatiua verba Papæ probant in antiquis. & nume. 11.*
5 *Incertitudo parit libertatem.*
6 *Duo Epiſcopi non poſſunt habere in eundem Iuriſdictionem.*
7 *Vna Eccleſia non poteſt duobus ſubiacere.*
8 *Qui per decem annos ſtat in libertate, liber eſt iudicandus.*
9 *Narratiuæ Papæ in antiquis ſtatur, etiam de facto alieno.*
10 *Scriptura publicæ ſtandum eſt, in qua narratur de finibus diœceſis.*
12 *Conſuetudo immemorabilis probatur per narratiuam Papæ.*
13 *Priuilegia, & libertas conceſſa à Papa, tolli non poſſunt, niſi à Papa. & num. 15.*
14 *Excommunicatio eſt comminata his, qui audeant violare conceſſa à Papa.*
16 *Concilium non tollit ea, quæ Papa conceſſit.*
17 *Confirmatio Papæ generalis, non ſe extendit ad præiudicium auctoritatis Papæ.*
18 *Confirmatio non ſe extendit ad priuilegia in vim contractus.*
19 *Pacti vigore omnia ſunt obſeruanda.*
20 *Pax eſt ſeruanda.*
21 *Concilium, ca. 10. ſeſſ. 23. non derogat priuilegijs confirmatis.*
22 *Conc. c. 8. ſeſſ. 7. & c. 10. ſeſſ. 23. non obſtat Prælato inferiori habenti iuriſdictionem Epiſcopalem.*
23 *Papa confirmando Concilium nõ intelligitur præiudicare auctoritati Pontificiæ.*
24 *Conſuetudo excidens memoriam hominum, habetur loco conſtituti.*
25 *Ius quæſitum non poteſt tolli per Principem.*
26 *Tempus immemorabile habet præſumptionẽ confirmationis.*
27 *Baculum Paſtorale, ſignificat coerctionem, & cuſtodiam Gregis.*
28 *Ordinarij nomen qualiter acquiritur.*
29 *Diœceſim quis dicatur habere.*
30 *Iuriſdictionem Epiſcopalem quis dicitur habere.*
31 *Qui habet iuriſdictionem Epiſcopalem; tantum poteſt in ſubiectos, quantum Epiſcopus in ſua diœceſi.*
32 *Cui conuenit qualitas demonſtratiua, conuenit diſpoſitio.*
33 *Cõfirmatio probatur ex clauſula, ex certa ſciẽtia.*
34 *Generalis derogatio nõ comprehendit priuilegia confirmata.*
35 *Inferior nõ poteſt cõtra ea, quæ ſuperior decreuit.*
36 *Confirmatio Concilij a Papa, non derogat exemptioni in vim contractus.*
37 *Confirmatio Papæ, non præiudicat iuri quæſito.*
38 *Qui habet iuriſdictionem, & priuilegia confirmata, dicitur habere territorium, & diœceſim.*
39 *Duo capita in vna diœceſi eſſe non debent.*
40 *Eccleſia non conſtruitur ſine licentia Epiſcopi.*
41 *Eccleſiam quis ſibi ad orandum ædificare poteſt ſine licentia; ſed in ea celebrari non poteſt ſine conſenſu Ordinarij.*
42 *Omnes Eccleſiæ ſunt in poteſtate Ordinarij, in cuius Territorio ſunt poſitæ.*
43 *Conſenſus Superioris non præſumitur; ſed probari debet.*
44 *Conſenſus Principis quando præſumitur.*
45 *Qui ſe opponit conceſſis a Papa, incidit in excõmunicationem.*
46 *Ordinatio inferioribus non committitur.*
47 *Ordines minores, & dimiſſorias dare; eſt actus iuriſdictionis. & num. 48. & 53.*
49 *Iura Epiſcopalia poſſunt præſcribi.*
50 *Inferiores Prælati olim ad minores, auctoritatem habebant, & dimiſſorias.*
51 *Abbates poſt Concilium non dant minores non ſubditis.*
52 *Abbates conferunt minores ſecularibus cum cõſenſu Epiſcopi.*
54 *Vicarij Epiſcoporum concedunt dimiſſorias.*

Da

Da mihi verbum Domine: & annuntiabo veritatem.

FACTI SPECIES.

AYſtulphus Rex Longohardorum con-
ſtruxit Terram Carpi in ſuo Regno;
& in ea erexit Eccleſiam. Plebē nun-
cupatam, ſub titulo Aſſumptionis
Glorioſæ Virginis Mariæ; & eam dotauit mul-
tis bonis; & vno Archipræsbytero, & certis Ca
nonicis: & quia d. Terra, & Eccleſia reperieba-
tur fundata in confinibus diœceſis Mutinen-
ſis, & Regienſis; illi Epiſcopi prætendebant in
d. Archipręsbyterum, & Eccleſiam, iuriſdictio-
nem; ſed quia ignorabatur in qua diœceſi eſſet
conſtituta, quia in confinibus vtriuſq;, inuicem
contendebant, & vnuſquiſq; dabat moleſtiam
d. Archipræsbytero, qui Regi omniā reporta-
uit: & ipſe Rex habuit recurſum ad Stephanū
II. Papam; qui vt refert Platina de vit. Pontif.
gerebat Pontificatum tempore Pipini Regis
Franciæ, anno ſalutis. 755. Qui Stephanus Pa-
pa, vt refert Caliſtus II. Pontifex in ſua Bulla,
anno Domini. 1123. liberauit Eccleſiam præ-
dictam Carpenſem à cōtentionibus dictorum
Epiſcoporum eamq; ornauit multis priuile-
gijs, & præcipuè accipiendi à quocunq; Anti-
ſtite ſibi placito ordinationes, Chryſma Oleū
Sanctum, Conſecrationes Eccleſiarum. & ſub
tutela Sedis Apoſtolicæ d. Eccleſiam, & Archi-
præsbyterum accepit: ita vt nulli alteri ſubia-
ceret; & vtriq; dictorum Epiſcoporum dedit
quædam prædia pro ſuis prætenſionibus & eā-
dem exemptionem, & libertatem. & priuile-
gia ſeruauerunt ſucceſſores Pontifices vſq; ad
prædictum Caliſtum, ſicut ipſe refert; & ipſe
confirmauit; in his verbis. Et nos ergo eandem
libertatem prædictæ Eccleſiæ per Dei gratiam
conſeruantes, ſtatuimus, vt nulli Epiſcopo, vel
nulli omninò Eccleſiaſticæ, ſeculariuè perſonæ
eadem Eccleſia ſubiecta ſit, niſi tantum Sedi
Apoſtolicæ, ad quam, vt prædictū eſt, iure pro-
prietatis, & tutelæ, defenſionis ſpecialiter p-
tinere cognoſcitur. Aliaq; priuilegia addidit.
d. Eccleſiæ, & Archipræſbytori, & præcipuè
auctoritatem conferendi minores ordines ſuis
ſubditis: quos ſemper continuatè contulit, &
dimiſſorias ad Sacros dedit.

Anno verò 1512, petente Domino Alberto
Pio tunc Domino d. Terræ. ex quo multum, d.
Terra, in populo, & fortilitio creuerat, Iulius
II. Papa, plebem prædictam in Collegiatam e-
rexit: & Archipræsbyterum ornauit multis pri
uilegijs: & maximè vtendi mitra, baculo Pa-
ſtorali, annulo, & alijs Pōtificalibus inſignijs:
nec non deferendi Cappam, Rochetum. Palas,
& veſtes, ac alia ornamēta Eccleſiaſtica, Miſſas
Pontificales, & benedicere populum: confir-
mando eidem nouæ Eccleſiæ ſic erectæ omnia,
& quęcumq; priuilegia, & conſuetudines prio-
ris Eccleſiæ demolitæ: & omnia per prædictum
Iulium conceſſa Leo. X. ſucceſſor confirmauit,
addendo numerum Canonicorum, & alia pri-
uilegia: & omnia à tēpore Caliſti, Iulij: & Leo-
nis, etiā conferendo minores Ordines. & dan-
do dimiſſorias fuerunt obſeruata vſq; ad an-
num 1609. in quo motum fuit dubium Concil.
Trid. c. 10. ſeſſ. 23. de reform. quo ad ordinēs &
c. 8. ſeſſ. 7. quò ad viſitationem. Ex aduerſo prę-
tendens quod poſt Conc. Archipræsbyter, nec
ordinare ad minores, nec dimiſſorias ad maio-
res dare, valeat, neq. viſitare. Ego autem (ſalua
ſemper correctione. S. Matris Eccleſiæ;) non
declarando, ſed rationes adducendo pro Ec-
cleſia, & Archipræsbytero Carpenſi; opinor
Concilium nō obſtare, ex rationibus infra di-
cendis.

Et vt res magis eluceſcat primò aduerten-
dum eſt ad verba Concilij in cap. 10. ſeſſ. 23. de
reform. in quibus tota vis videtur conſiſtere:
& oritur difficultas, ſi tamen ſit; quia ceſſante
cauſſa difficultatis, ceſſabit etiam omnis dif-
ficultas & quandocunq; per diſpoſitionem iu-
ris conſter de veritate, non erit locus declara-
1 tioni Sacræ Congregationis: quia in his† quæ
à iure communi exponuntur, non datur decla-
ratio. Borgn. Caual. in deciſ. 28. nu. 34. vbi alios
allegat. & fuit deciſum in Rota. deciſ. 691. nu.
2. vol. 1. diuerſ. nouiſſ. Ideò aduertantur verba
Concilij: diſponunt enim quod nullus exem-
ptus, etiam nullius diœceſis, qui ſit intra fines
alicuius diœceſis, poſsit conferre ordines mi-
nores, nec dimiſſorias dare: quia ſi verba non
conueniunt, non erit locus diſpoſitioni c. Ex. In-
demnitatibus. §. pen. de elect. l. Dies cautioni.
§. Toties. vbi Bar. ff. de damn. infect. & ſic vt ha-
beat locum illa diſpoſitio oporter quod Ec-
cleſia Carpenſis fuerit ſita intra fines vel Mu-
2 tinenſis, vel Regienſis diœceſis: nam verbū, †
Intra, interius ſignificat. vt atteſtatur Ambro.
Calep. in verbo, Intra: & facit text. in c. 1. 13. q.
1. iuncto. c. Conſtitutus & c. Cum dilectus. ver-
ſic. Quod ſi Abbas. de relig. dom. & refert. Re-
mig. in tract. de immun. Eccleſ. Ampl. 5. verſic.
Paſſus. nu. 4. & 6. & Innoc. in c. Inter alia. in prin.
3 de immun. Eccleſ. Ea enim † tantum dicuntur
eſſe intra quæ ſunt annexa & in corpore. c. fin.
de reſtit. ſpoliat. in 6 & in prin. d. c. 1. 13 q. 1. Sed
quod Eccleſia Carpenſis fuerit intra fines, nec
Mutinenſis, nec Regienſis conſtare nō poteſt;
imò conſtat fuiſſe ſemper de per ſe; vt in Bul-
la Caliſti. dum ait: Ayſtulphus ſi quidem Lon-
gobardorum Rex, in Regni ſui prædio, quod
Carpum dicitur B. M. ſemper Virginis Eccle-
ſiam conſtruxiſſe dignoſcitur, quam vt à vici-
norum Epiſcoporum, in quorum confinijs idē
pagus erat, contentionibus. & moleſtijs omni-
nò liberam redderet, &c. Quæ verba enuntia-

Digitized by Google

tiua probant contra dictos Epiſcopos: quod
ſcilicet dicta Terra, & Eccleſia nunquam fue-
rit intra fines nec vnius, nec alterius. Nã ver-
4 ba † enuntiatiua Papæ in antiquis probant, e-
tiam contra tertium: vt repetitur deciſum in
Rot.deciſ.58.volum.1.diuerſ.nouiſſ.Ex quibus
verbis conſtat, quod erat incertitudo cui ſu-
5 beſſe deberet: ex qua incertitudine† d. Eccle-
ſia ſemper in libertate dicitur ſtetiſſe: & ſic
extra fines cuiuſq; illorum Epiſcoporum l.Lo-
cus.ff de acquir.poſſeſſ.l. Duo ſunt Titij ff. de
teſtam.tutel.Crau.in conſil.104.nume.11. nam
6 † vterq; illorum non poterat habere iuriſdi-
ctionem.ca. Quoniam.de offic. odin. Nec ipſa
7 Eccleſia † poterat duobus ſubiacere: vt deci-
ſum eſt in ca.1 2 & 3. 31.q.1.Quare cum nunq;
conſtiterit cui, ſeu intra quam diœceſim fue-
rit, n.li debet eſſe dubium, quin ſemper fue-
rit in libertate, & ſoli Sedi Apoſtolicæ ſubie-
8 cta: quia etiam qui † per decem annos ſtat in
libertate, tanq; liber eſt habendus, & iudicã-
dus.c.Licet.de coniug.ſeru.c. vltim. de ſent.&
re iud & alio non apparente ſtandum eſt nar-
9 ratis à Papa, quibus, † etiam de facto alieno,
ſtandum eſt in antiquis, vt diximus & quando
gratiam ſuam fundat ſuper narratis. Clem. 1.
de probat. & tradit Lap. allega.67.& Staſil.de
grat. expect. § Conſequenter, ad finem. &
ſequitur Innoc.in ca.Cum olim.nume.1.& 5.de
10 cenſ.vbi dicit quod ſemper† eſt ſtandum ſcri-
pturæ publicæ in qua continetur de finibus a-
licuius Epiſcopatus, etiã ſi ſcriptura ob aliud
fuiſſet facta. donec probetur contrarium. Imò
quando Caliſtus in narratis non fundaſſet in-
11 tentionem ſuam; cum ſumus† in antiquiſsimis
plenè contenta in Bulla probant: vt ſupra per
deciſ Rot.diximus & not.Ioſeph.Maſcard. de
probat.concluſ.209.num.12. Ex qua Bulla pro-
batum ſatis reperitur, quod d.Eccleſia Carpẽ-
ſis nedum vigore priuilegijs, ſed conſuetudi-
12 nis† pluſq immemorabilis ſtetit in libertate,
& in iuriſdictione; dum Papa narrat omnia à
Stephano II.vſq; ad eius tempora fuiſſe ſerua
ta: vt in ſimili caſu fuit deciſum in Rot. anno
1580. 4.Martij. vt in deciſ.13 in materijs Con-
cilij: & à Caliſto vſque ad iſta tempora habuit
iuriſdictionem ordinum: quam auctoritatem
13 ei auferre nemo poteſt. Nam† libertas.& pri-
uilegia à Papa conceſſa, tolli non poſſunt niſi
à Papa.ca.Frater noſter. 16.q.1.vbi Papa pœnã
14 † excommunicationis imponit his omnibus,
qui audeant violare conceſſa à Papa: & idem
probatur. in c.Cum tempore.de arbit.& in ca
Amputato.24.q.2.dicitur, quod ea, quę ſunt ab
Apoſtolis, eorumq; ſucceſſoribus inſtituta, nul
la deſidia negligantur, nulla diſſenſione violẽ-
tur, nulla concertatione, turbentur. Priuilegia
15 † enim à Papa conceſſa nec tolli, nec immuta-
ri poſſunt.c.Priuilegia. ead.cau. & quæſt.

Nec obſtat Concilium allegato c.10.ſeſſ.23.
ex infra dicendis: & Primò quia etiam quod
Eccleſia Carpenſis quãdoq; fuiſſet intra fines
alicuius diœceſis, quod tamen ex ſupradictis,
& infra dicendis contrarium probatur; cum
fuerit liberata à Papa, & priuilegiata, Conci-
16 cilium† non poteſt tollere, quæ à Papa fuerũt
conceſſa ſine auctoritate Papæ.c.Significaſti.§.
1.ad finẽ.de elect.Abb.in c.Super quibus dam.
num.3.de verb.ſignif. Et huic non obſtat quod
interuenit confirmatio Papæ in decretis Con-
17 cilij: quia generalis† confirmatio non ſe extẽ-
dit ad præiudicium auctoritatis Pontificię, ni-
ſi expreſsè dicatur.c.Sua nobis. de cõfirm. vtil.
vel inutil.

18 Secundò derogatio† Conc. de qua in d.ca.
10. Non ſe extendit ad priuilegia conceſſa in
vim contractus, Rot.per Moned.deciſ.119. vol.
1.diuerſ.nouiſſ.Gl.in c.Veniens.in verbo, Con-
firmatam de tranſact.& ipſa Congregatio Cõ-
cil.dixit ex mente Greg.XIII.ſuper ca.4.ſeſſ.6.
19 de reform. Vigore† enim pacti, omnia ſunt ob-
ſeruanda.c.Contingit de tranſ.c.1.de tregu.&
20 pac.& c.1.de pact.vbi Gl.dicit quod pax † eſt
ſeruanda. Quare cum pro concordia (vt refert
Caliſtus) actum fuerit, vt d.Eccleſia conſerua-
retur in libertate.& ſuis priuilegijs; nõ eſt di-
21 cendum quod Concilium † abroget iam con-
ceſſa à Papa.& toties confirmata.quod in for-
tioribus terminis fuit in Rota deciſum anno
Domini 1579.14.Decembris. vt Epiſcopus Sa-
lam. non poſſet viſitare ſubditos Abbatis exi-
ſtentis in ſua diœceſi; quia habebat priuilegia
confirmata; & Concilium non ſe extendebat
ad ea. Et hoc idem fuit ſæpius repetitum, &
præcipuè anno Domini.1580.9.Maij. deciſ. 14.
& 16.in iiſdem materijs Cõcilij: vbi in expreſ-
2 ſo concluſum fuit, quod Concilium† in cap.8.
ſeſſ.7.& cap.10.ſeſſ. 23.de reform.non obſtabat
Prælato inferiori, habenti Epiſcopalem iuriſ-
dictionem; quia illud Territorium dicebatur
effectum propria diœceſis. & cum priuilegiũ,
ſeu conſuetudo conferendi minores, & dare
dimiſſorias ad maiores fuiſſet confirmata; Cõ-
cilium non poterat obſtare & idem fuit repe-
petitum eod.anno.3.Iunij.

23 Tertiò, non eſt credendum, quod Papa † cõ-
firmãdo decreta Concilij intellexerit pręiudi-
care auctoritati Pontificiæ. ca.Si ea deſtruere.
25.quæſt.4.& cap.Quod verò.ead.cau.& 9. vbi
Papa dicit abſit hoc à me, vt ſtatuta maiorum
cum Sacerdotibus meis, in qualibet Eccleſia,
infringam: quia mihi iniuriam facio, ſi fratrum
meorum iura perturbo.

23 Quartò, cum iſta conſuetudo† excedat me-
moriam hominum, habetur loco conſtituti. l.
Hoc iure.§.Ductus aquæ. ff. de acquir. cott. &
ciuiu.

25 Quintò quia Ius† quæſitum tolli non poteſt
per Principem, quando ſit ex contractu; vt fuit
in Rot.deciſum per Cantuc.deciſ.161. num.7.

in 1.

Digitized by Google

in 2.vol. diuerſ. nouiſſ. at tantò magis non eſt
dicendum Concilium, nec confirmationem Pa
pæ ſe extendere ad caſum prædictum, de quo
nulla fuit mentio facta. Oportebat enim cla-
rè, & expreſsè in confirmatione facere men-
tionem de priuilegijs à Papa conceſsis, aliàs
non intelliguntur reuocata ad ea, quæ not. Fe-
lin. in c. Cum olim. num. 5. verſ. Tamen ſi de mē
te Papæ. de ſent. & re iud. Alex. in conſ. 125.
num. 7. in 2. vol.

Quod conceſsio conferendi ordines, & dā-
di dimiſſorias, importet confirmationem pro-
bo ſic: In iure hoc eſt cautum, quod qui per
26 tempus † immemorabile in poſſeſsione ſtetit
alicuius honoris, & iuriſdictionis, habet pro ſe
præſumptionem confirmationis; ita quod al-
leganti contrarium incumbit onus probandi.
Ioſeph Maſcard. concluſ. 404. & Crau. in tract.
de antiq. temp. in 3. part. §. Vidimus. num. 29.
vnde auctoritas conferendi ordines minores
à Caliſto conceſſa præſumitur ab alijs ſucceſ-
ſoribus confirmata: & in ſpecie à Iulio II. re-
peritur confirmatio, dum in erectione colle-
giatæ concedit Archipræsbytero. d. Eccleſiæ
27 vſum Mitræ, Baculi † Paſtoralis, ex quo com-
prehēditur coercitio, & cuſtodia gregis. vt not.
Iacob. de Conc. lib. 1. artic. 12. fol. mihi 22. San-
dalium, Annuli, Rocheti, Cappæ, Miſſarū pon-
28 tificalium, & benedicendi populum: per † quæ
omnia acquiſiuit nomen Ordinarij. Gl. in cap.
Ordinarij, in verbo, Ordinarij. de off. ordin. in
6. & ibi Gemin. num. 5. & Franc. num. 3. & tra-
29 dit Hoſtien. in ſum. eod. tit. num. 1. & 2. Et †
propriam diœceſim dicitur habere. But. in ca.
Nimis. num. 7. de iureiur. & facit Gl. in Clem.
1. in verbo, Diœceſanis. de for. comp. & conſe-
30 quenter † habet iuriſdictionem quaſi Epiſco-
palem. Gl. in Clem. 1. in verbo, Proprij. de reb.
31 Eccl. non alien. Et tantam habet † iuriſdictio-
nem in loca ſibi ſubdita, quantam habeat Epi
ſcopus in ſua propria diœceſi. Felin. & Dec. in
32 c. At ſi clerici. §. de adult. de iud. & ſic cui †
conuenit qualitas demonſtratiua, cōuenit di-
ſpoſitio. Ex quibus, ſecundum Cald. in conſ. 2.
de præſcrip. acquiſiuit ius cōferendi minores,
& dimiſſorias dādi, & infra dicetur: ergo hæc
eſt confirmatio auctoritatis ei à Caliſto con-
ceſſa. Et magis in ſpecie: dum poſt prædicta
conceſſa dixit: Nec non Eccleſia erecta, qui-
bus antiqua Eccleſia demolita prædicta, ac Ar
chipræſbyter, &c. omnibus, & ſingulis priuile-
gijs &c. vnde cum Caliſtus in ſpecie dediſſet
auctoritatem conferendi minores; iſte actus
à Iulio II. fuit confirmatus; & deinde Leo X.
ratificando omnia per Iulium conceſſa, dicitur
etiam hunc actum confirmaſſe. Imò magis q̃a,
& ipſe idem conceſſit: Nam quando narratur
ſubſtantia priuilegij aliàs conceſsi, ſine alia ve
rificatione, ſtandum eſt contentis in eo, & in-
telligitur facta confirmatio. Et quando adeſt
33 † clauſula, ex certa ſcientia, intelligitur pro-
bata confirmatio, vt ſecundum communem o-
pinionem, Rot. decreuit. in deciſ. 36. vol. 2. di-
uerſ. nouiſſ. & ſic quandocunque decreta Cō-
cilij haberent locum in iſto caſu, quod tamen
ex ſupradictis, & infra dicendis, non procedit,
ex quo priuilegia & conceſsiones huiuſmodi
probantur confirmatæ; Concilium non derro-
gat; vt ſæpe Rota ipſa decretauit. Nec eſt præ-
ſumendum intentionem Concilij fuiſſe in illa
34 † generali, & ſimplici derogatione, compre-
hendere priuilegia confirmata, Gl. ſingularis.
in Clem. Dudum. verſ. Nos etenim, in verbo,
Pacta. de ſepult. quā Rota approbauit, vt Put.
deciſ. 172. in 3. lib. & Achil. de Confirm. deciſ.
vnica. & ſequitur Staſil. de Grat. expect. §. Poſt
prædicta. num. 8.

Et quatenus diſpoſitio Concilij poſſet ma-
num apponere in his, in quibus Papa poſuit;
quod tamen exploratiſsimi iuris eſt, quod in-
35 ferior † non poteſt contra ea, quæ ſuperior
decreuit; vt in iuribus ſupra allegatis: & non
Concilium eſt ſupra Papam, ſed Papa ſupra
Concilium: Caſſad. de præben. dec. 2. num. 4.
36 tamen etiam ſi confirmatio † Papæ in decre-
tis Concilij ad omnia, à Papa conceſſa ſe extē
deret non præſumitur derogare exemptioni,
quæ in vim contractus tranſiuit. d. c. 1. de pact.
& c. Ex multiplici. vbi Abb. num. 4. de decim.
37 & per conſequens neque † iuri alteri quæſito,
niſi expreſsè dicat; vt ſupra notatum eſt, &
& tradit Grat. in conſ. 150. num. 28. vol. 2. ergo
non eſſet derogatum priuilegijs Eccleſiæ Car
penſis; quæ, vt in bulla Caliſti, conceſſa fue-
runt in vim pacti.

Præterea Concilium præterquam quod lo-
quitur de illis exemptis, qui ſunt intra fines,
& non apparet quod Eccleſia Carpenſis ſit,
neque vnquam fuerit intra confines alicuius,
imò ſatis conſtat fuiſſe ſemper extra, quia, vt
ſupra eſt probatum, illi Epiſcopi contendebāt
inuicem, nec vnquam apparuit quis eorum iu
riſdictionem haberet; cum duobus dominis
nemo teneatur obedire, vt ſupra: veruntamē
ſi conſtaret ſub quo olim ſubiacuiſſet; quia Cō
cilium loquitur de exemptis ſimpliciter, non
eſt trahendum ad illos exēptos, qui vltra exē-
38 ptionem, habent iuriſdictionē † in ſubditos,
& priuilegia confirmata: quo caſu factum eſt
territorium, & propria diœceſis. vt in c. Abba-
tes. de priuil. in 6. & tradit Gemin. in c. Vt
Apoſtolicæ. in 2. notab. eod. tit. in 6. & ſic quia
Cōcilium loquitur de illis, qui ſunt in diœceſi
alicuius, qui habitu, ideſt à prima inſtitutione
habuerunt iuriſdictionem, quam poſtea actu
per priuilegia conceſſa amiſerant; quia viſum
39 fuit quod in † vna, & eadem diœceſi inconue-
niens eſſet duo eſſe capita; propterea Conci-
lium ſuper hoc diſpoſuit. De quo caſu loqui-
tur Abb. in c. Cum contingat. num. 18. de for.
com-

compet. ſed hic non conſtat, quod aliquis in
habitu, neque in actu vnquam habuerit iuriſdi
ctionem ſed quod ſempet ſtetit in libertate,
& ſoli Apoſtolicæ Sedi annexa: ergo quis po-
teſt arguere de ſubiectione? & ſufficit Eccle-
ſiæ Carpenſi habere pro ſe præſumptionem:
quia dicenti contrarium incumbit onus pro-
bandi. Rot. deciſ. 73. vol. 1. diuerſ. nouiſſ. vnde
qui dicit eam quandoque fuiſſe ſubiectā pro-
bet. Et quomodo volunt diſpoſitionem Conci-
lij probibere auctoritatem tam antiquiſsimæ
conſuetudinis obſeruatam; ſi non cōſtat quod
d. Eccleſia vllo tempore fuerit in aliqua diœ-
ceſi, nec habitu, nec actu?
Nec obſtat (vt aliqui dixerunt) quod licet
hodie non reperiatur in iuriſdictione; tamen
40 quia Eccleſia † conſtrui non poteſt ſine licen-
tia Epiſcopi. vt in c. Nemo. de conſecrat. diſt.
1. dicendum eſt, quod quandoque fuerit. Quia
41 primò reſpondeo; quod ædificare † ſibi Ec-
cleſiam in ſuo, quilibet poteſt ad orādum, ſed
in ea miſſam celebrare, & alia Sacramentalia
agere non poteſt ſine licentia Epiſcopi ordi-
narij: vt habetur in c. Vnicuique, & ibi Gl. ead.
diſtin. de conſec. Vnde ex quo non conſtat
quis Epiſcopus dederit licentiam, non eſt cur
in hoc fundamentum agamus: quia, vt ſupra
dixi, incertitudo operatur, vt ſimus in liberta-
42 te: nam ſi omnes † Eccleſiæ dicuntur eſſe in
poteſtate illius Epiſcopi, in cuius territorio
ſunt poſitæ. c. Omnes baſillicæ. 16. q. 7. c. de Xe
nodochijs. de relig. dom. ſi territorium Car-
penſe eſt de per ſe, nec apparet quod vnquam
fuerit ſub quo aliquo Epiſcopo in ſpiritualı-
bus, ſed tantum ſub Sede Apoſtolica, quomo-
do poteſt valere argumentum? & ſi Epiſco-
pus Mutinenſis, vel Regienſis; qui prætende-
bant, vt in bulla Caliſti, ante fundatam Eccle-
ſiam, vel etiam poſtea dediſſet conſenſum, pro
43 bari debuiſſet: quia conſenſus † ſuperioris nō
præſumitur, ſed probari debet. l. Sciendum. vbi
doct. ff. de verb. oblig. Lamb. de iurepat. lib. 2.
1. part. art. 12. 3. q. prin. num. 10. ergo ſtandum
eſt narratis à Caliſto; ex quibus conſtat quod
nemo illorum oſtendit aliquod ius, & quod d.
Eccleſia Carpenſis fuit liberata ab illis conté
tionibus, & in tutelam Sedis Apoſtolicæ rece-
pta. Quod maximè procedit iſto caſu, vbi ni-
hil actum fuit ab aliquo ipſorum, ex quo præ-
ſumendum ſit de conſenſu.
Secundò, reſpondeo, quod cum Ayſtulphus
Rex narrauerit Papæ controuerſias illorum E-
piſcoporum ſuper d. Eccleſiā: & Papa eam li-
berauerit, & in tutelam Sedis Apoſtolicæ ſu-
ſceperit, inductus fuit eius conſenſus, quo ad
erectionem d. Eccleſiæ: & per conſequens ex-
cluſa eſt omnis alia iuriſdictio. Nam conſen-
44 ſus † inducitur, quando narratur iam factum,
& Princeps, cui narratur non contradicit, &
aliquem actum gratuitum facit, ſicut tradunt
omnes Canoniſtæ. in c. Nonne. de præſump. &
in c. Cum M. Ferrarienſis. de Conſtit. & Legi-
ſtæ in l. Quæ dotis. ff. ſol. mat. & ita ex his quæ
contingerunt in præſenti caſu, quando poſſit
valere rato quod quandoque fuerit, dicendū
eſt quod fuerit in iuriſdictone Papæ, & nō al-
terius: & tantò magis ſubſequuta liberatione
à contentionibus. Quare quandocunque al-
45 ter dictorum Epiſcoporum ſe opponat † iam
conceſsis à Papa incidit in excommunicatio-
nem. vt in d. c. Frater noſter. 16. q. 1. & ex alijs
ſupra adductis.
46 Nec obſtat, quod ordinatio † ſit de his, quæ
ſpectant ad ordinem, & quæ inferioribus Epi-
ſcoporum non mandentur. c. Aqua. de conſec.
Eccl. vel altar. quia illud procedit in his, quæ
ſunt merè ordinis Epiſcopalis; ſecus verò in
his, quæ ſunt iuriſdictionis. Nam qui habet iu-
riſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi, omnia ad
iuriſdictionem ſpectantia poteſt: Sed confer-
47 re † minores, & dimiſſorias dare, eſt actus iu-
riſdictionis; vt habetur in c. Abbates. de pri-
uil. in 6. & tradit Abb. in c. Veniens. num. 5. &
Imol. num. 4. de præſcrip. & Abb. etiam in ca.
Dilectus. de offic. ordin. dicens, quod quate-
nus iſta applicantur ad perſonam ordinati,
48 ſunt † iuriſdictionis, non ordinis: & idem ha-
betur in c. Cum contingat. de ætat. & qual. &
in proprijs terminis tenuit Rot. anno 1580.
22. Aprilis, & 3. Iunij ſuper Conc. ſeſſ. 7. c. 8. &
ſeſſ. 23. c. 10. ergo ſi Archipresbyter Carpenſis
habet hanc iuriſdictionem, vt ſupra extitit p-
batum, habet etiam poteſtatem conferendi
49 minores, & dimiſſorias dare: & ſi † iura Epi-
ſcopalia præſcribi poſſunt. vt probat Abb. in
c. Cum venerabilis. num. 4. de conſt. & Gl. fin. in
c. Tranſmiſſam. de electio. & Gl. pen. in d. cap.
Aqua: quare non poterit is Archipræſbyter,
qui eam auctoritatem habuit à Papa, talia ex-
ercere in ſubditos?
Neque mens Concilij ea fuit, vt tolleret om-
nino facultatem iſtis Prælatis conferendi ſuis
ſubditis minores, & dandi dimiſſorias; ſed id
ſolum, quod in non ſubditis ea non vterentur;
50 prout † olim vtebantur ſecundum diſpoſitio-
nem iuris communis; de qua in d. c. Abbates.
de priuil. in 6. & ibi Gl. in verbo, Tonſuram.
Imò in ſibi ſubditis poſſent ea vti: vt ita die
27. Aprilis 1592. Rot. ſtatuit, diſcuſſa mate-
ria, ex ordine Summi Pontificis: decretando
51 quod Abbates, † qui iuriſdictionem Epiſco-
palem habebant; conferre tantum poſſent mi
nores ſibi ſubditis: & dimiſſorias dare: in non
ſubditis verò, non ſe intromitterent. Id quod
Illuſtriſsimi Cardinales Congregationis ita
declarauerunt, anno 1587. in his verbis: vide-
licet.
52 Abbates † regulares habentes ius baculum
deferendi, & Mitram, poſtquam Sacerdotalē
ordinem, & munus benedictionis acceperint,
poſſunt

Digitized by Google

poſſunt tonſuram, & ordines minores ſecularibus Epiſcopi iuriſdictioni ſubiectis conferre, ſi modò ipſius Epiſcopi conſenſus accedat: ſed ſi Prælati inferiores regulares non ſunt priuati à Cõcilio, ſaltem quò ad ſubditos; & ſunt intra fines diœceſis, & vt plurimum in ciuitate vbi moram facit Epiſcopus; quare Prælati ſeculares, & qui non ſunt intra fines debent excludi. Vnde clara, & indubitata concluſio debet eſſe; quod Archipræsbyter Carpenſis ... auctoritate pontificia, tum de iure communi; & præſcripta conſuetudine poteſt ſuis ſubditis ordines minores conferre & dimiſſorias
53 dare; cum ſit actus † iuriſdictionis; ſecundum Abb. in d.c. Dilectus. & Rot. quæ ita decreuit anno 1580. 22. Aprilis. & 3. Iunij. & anno 1592. 27. Aprilis. Et eò fortius, quia iura illa loquuntur de illis, qui ſunt intra fines: & nos verſamur extra, vt ſupra eſt probatum. Et quis
54 ignorat, quod etiam Vicarij † Epiſcoporum, abſente ſuo Epiſcopo, concedunt dimiſſorias? vt in c. Cum nullus. de temp. ordin. in 6. ergò eſt actus iuriſdictionis: & ita, ſalua ſemper correctione S. Matris Eccleſiæ, concludo Archipræsbyterum poſſe minores conferre & dimiſſorias dare tum de iure communi, tum de antiquisſima poſſesſione; tum etiam ex facultate particulari Pontificia; quam auctoritatem non tollit Concilium allegatum; tum quia nõ amplectitur caſum ex ſupradictis: tum etiam, quia quando ad hoc extenderetur non derogat gratijs confirmatis. De qua confirmatione ſatis eſt probatum. Confirmatio etiam eiuſdẽ libertatis & exemptionis, & in ſola Sedis Apoſtolicæ tutela ſubiectionis, apparet expresſis verbis in bulla Caliſti: di dicitur. Quã vid licet libertatẽ prædeceſſores noſtri vſque ad tẽpora noſtra ſeruauerunt. Et nos ergò eandem libertatem conſeruantes, ſtatuimus, vt nulli omnino Eccleſiaſticç ſecularive perſonæ eadẽ Eccleſia ſubiecta ſit, niſi tantum Sedi Apoſtolicæ. Vnde reſultat concluſio quod inferior à Papa non poteſt ſe intromittere e rca ..., quæ diſpoſuit ipſe Papa. c. Vt noſtrũ. vbi Abb. & alij de appell. Rot. dec. 3. de appell. in nouiſſ. Nam appoſitio manus ſuperioris habet vim derogationis, vt refert Menoch. in conſ 83. nu. 31. in primo vol. & habet vim reſeruationis, vt tradunt nót. per Hieron. Gab. in conſ. 166. num 6. primo vol. & Lancell. de attent. c. 10. in 2. part. num. 1. 2. 3. 4. & 5. & add. in deciſ. 480. Capell. Thol. & Iun. in c. Cum. M. de conſtit. & Rot. decreuit per Put. dec. 240. nu. 2. lib. 2. concludens quod quando cauſſa ſit ſemel ad Papam delata, non poteſt ab eo tolli, niſi de eius expreſſa, & certa ſcientia. Ergo concludẽdum eſt quod nulla ratio valeat contra d. Eccleſiam: & Leo X. etiam expreſsè conceſſit auctoritatem conferendi minores. ibi. nec non primam tonſuram, & quatuor minores ordines

eiſdem ſubditis dandi &c. vt ſupra. nume. 32 33.

CONSILIVM CXLIII.

Conductor ante finitam locationem an expelli poſsit?

SVMMARIVM.

1 Conductor expelli poteſt finita locatione.
2 Conductor, ſi reſiſtat locatori volenti eum expellere ex cauſſa, debet puniri.
3 Conductor reſiſtendo, & expectans ſententiam, ad reſtitutionem, & rei æſtimationem tenetur.
4 Conductor ex quatuor cauſſis poteſt expelli.
5 Conductor ad modicum tempus, ſi non ſoluat, expellitur.
6 Conductor domus inhoneſtè viuendo, expellitur.
7 Inhoneſtè viuere, dicitur cauſa ſufficiens ad expellendum conductorem. & num 8.
9 Expelli poteſt de domo conducta, vſurarius, ſodomita, ... blaſphemator: & habens mulierem fornicariam.
10 Domus debet honeſtè habitari.
11 Male verſari in domo dicitur, ſi ludus in ea teneatur, vel mulieres in ea inhoneſtæ habitent.
12 Mulieres inhoneſtè viuentes, dicuntur male verſari.
13 Mulieres inhoneſtæ non ſunt audiendæ, ſi locator eas expellere velit.
14 Conductor, qui vltra legem, & contra legem inſiſtit in domo conducta non auditur: & quomodo intelligatur.
15 Notorium dicitur, quod percipitur ex oculorum perceptione.
16 Conductor reſiſtendo locatori, qui velit eum ex cauſſa expellere, dicitur dominum ſpoliare.

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

Reuerendus Dominus Nicolaus locauit per annum quandam domum ſuã cuidam mulieri, quę in ea habitabat cum duabus eius filiabus viuã inhoneſtam ducens. Locator, etiam non finito anno, inſtetit eam expelli, tum ex cauſſa inhoneſtæ vitę tum etiam quia penſionem non ſoluebat. Sed d. mulier cauſſam deduxit in litem, & habens Prætorem fauorabilem, elapſo anno per tres mẽſes perſeuerabat in ea, prætendens expelli non poſſe: Quare locator quærebat quid iuris? & reſpõdi eam eſſe cogendam.

Nam quando locatio eſt finita, conductor
1 † expelli poteſt, & res alteri locari: nec pro eodem, aut maiori pretio eam retinere valet contradicente locatore, qui etiam propria auctoritate illum expellere poſſet; vt notat Ant. Gome.

Gome.de loc.& cond.c.3.num.5.& ad illa apertus textus in l.Ne cui liceat.C.de loc.& cond.
2 vbi dicitur,quod ſi † conductor reſultat,debet acriter puniri, & in exilium mitti & in l.Non ab ee.C.vnde vi.dicitur, quod poſſidens rem
3 alienam ſine iuſta cauſſa,& † reſultat, & expectat tle sententiam,nedum ad reſtitutionem, ſed ad eciam æſtimationem tenetur. Vnde conſtituo quod locatio ſit finita,non videtur dubiu quin expelli poſsit. Imò,ſtantibus narratis, etiam ſi locatio duraret poteſt expelli: quia ex qua-
4 tuor † cauſsis conductor expelli ſoleat durante locatione: Primò,ſi dominus eam pro ſuis neceſsitatibus velit. Secundò ſi conductor penſionem non ſoluat.Tertiò,ſi malè circa rem locatam ſit verſatus. Quarto,ſi rem locatam velit reficere, ſicut notat texus in l. Aedem. C. de loc.& cond.& Vincen.Carro. eod.tit.in verbo,Recuſationibus:&Ant.Gom.in lib.ſuo var. reſol.tit.de locat.& condu.c.3. num.5.& 6. vbi diſtinguit inter locationem ad longum,vt per quatuor,vel quinque annos vel ad modicum:
5 dicens,quod ſi ad† modicum ſit facta locatio, ſi non ſoluat tempore debito poteſt expelli & hanc opinionem tenuerat Abb. in c. Si propter. num.10. loc.& cond. ergo ſi etiam duraret locatio.ob non ſolutam penſionē iſta mulier poteſt expelli.& idem dicit Beeth.in tract. de Gabel. in 2.part. num. 30. cum alijs ab eo allegatis. concludens quod ſtatim, & propria auctoritate,ſi non ſoluat eſt expellendus, & ad ſolutionem cogendus: & tanto magis il-
6 la † mulier eſt expellenda: quia nedum eſt finita locatio,& penſionem non ſoluit:ſed malè circa rem locatam eſt verſata, nedum in maeria domus,ſed inhoneſtè viuendo cum filia-
7 bus quæ cauſſa† eſt ſufficiens,vt dicatur malè verſaſſe:vt in auth. Vt non luxurientur. col. 2. quæ licet loquatur de ſodomia: extenditur
8 tamen ad † alia huiuſmodi delicta,& maximè quādo publicè committuntur: vt not.Pet. Rebuff. de priuil.ſcol.priuil.1.num.14.dum ait; quod
9 de domo † expelli poteſt vir ſceleratus: puta, inquit,vſurarius, blaſphæmator, ſodomita, vel mulierem fornicariam domi habens.Et ad idē facit quod notatur in l.Non aliter.ff.de vſu, &
10 habit.vbi Gl.& Bal.dicit,quod domus†debet honeſtè habitari:& tradit in terminis.Imol.in c.Propter.num.19.loc.& cond. qui dicit quod
11 malè † verſari in domo dicitur, cum ludus in ea tenetur, vel mulieres in ea inhoneſtæ ha-
12 bitant. Iſtæ enim mulieres†dici poſſunt meretrices:cum meretrix ſit illa quæ multorum libidini patet.c.Vidua.34.diſtin. l. Palam.ff.de ritu nupt.vnde iſtæ mulieres, ita in ſtatu te loca
13 tore ſunt expellendæ:neque ſunt† audiendæ. l.1.§.fin.ff.de loc.pub.fru.vbi dicitur.quod cō-
14 ductor † non debet audiri,qui deſiderat vltra legem ſui,vel contra legem. & Gl. ibi declarat,quod vltra legem eſt vltra ſtatutum tempus diſcedere; & contra legem, ideſt contra pacta: & æquiparat non ſoluere ad inobſeruantiam pactorum. Quare cum penſio in tempore non fuerit ſoluta;& annus finitus ſit; ipſæq; mulieres vitam inhoneſtam publicè tenendo;
15 imò notoriè; & notorium † dicatur omne, quod ex oculorum inſpectione percipitur. Grat. in conſ.83.nu.6.lib.1. Non eſt cur probetur. c. fin. de cohab.cler.& mul.ſunt omnino expellendę;
16 quæ,cum† domino faciant reſiſtentiam;dicūtur ſpoliare eum; licet per viam iudicij ſe opponant,vt tradit Alex.qui eſt vidēdus in conſ. 3.num.2.vol.6.& Cephal.in conſ.47. num. 40. in primo vol. & Borgn.decil.45.num.71. & 72. ergo ante omnia dominus eſt reſtituendus: & ita iuris eſſe concludo: Saluo &c. Laus Deo,& B. M.

CONSILIVM CXLIV.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica an poſsit alienari ab vno ex comprehenſis in inueſtitura?

SVMMARIVM

1 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando tranſeat ad extraneos.*
2 *Emphyteuſis tranſit ad extraneos, quando adeſt perpetuitas contrahentium.*
3 *Emphyteuſis tranſit ad extraneos, ex conſuetudine concedendi in perpetuum.*
4 *Communis opinio non attenditur quando contrarium in iure ſit verius.*
5 *Emphyteuſis habens penſionem correſpondentem fructibus,dicitur locatio ad longum tempus,et tranſit ad extraneos.*
6 *Emphyteuſis,quæ tranſit in locationem,tranſit in extraneos,quando interuenerit conſenſus Apoſtolicus.*
7 *Ceſſio emphyteuſis habet relationem ad primam conceſſionem.*
8 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
9 *Dominus directus, recipiendo penſiones debitas, dicitur confirmare conductionem.*
10 *Emphyteuſis empta,eſt tranſitoria ad extraneos.*
11 *Emphyteuſis empta dicitur ex cauſa onerosa.*
12 *Emphyteuſis empta dicitur contractus obligatorius vltro,citròque.*
13 *Fructus non dicuntur,niſi deductis expenſis.*
14 *Argumenta contra regulas iuris, non valent*
15 *Feudum emptum mutat naturam.*
16 *Feudum emptum æquiparatur patrimonio.*

Dabis

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

FACTI SPECIES.

IAcohus ab oleo accepit à capitu-
lo Canonicorum Collegiatæ Car
pi de anno 1541.quaſdam terras
ad affictum, vſque ad 29. annos,
in 29. annis,in perpetuum, pro
ſe, & hæredibus ſuis maſculis q-
buſcunque de domo,& familia, & cognatione
ab Oleo;excepto tamen (vt verbis inſtrumē-
ti vtar) quod non poſsit, vel ſui filij, & deſcē
dentes non poſsint vendere dictas terras ali-
cui perſonæ,quæ non ſit idonea, ad præſtatio-
nem affictus abſque exptesſa licentia prædicti
Capituli: ipſeque poſtea de anno 1543. ceſſit
iura ſua (recepta pecunia) Mignano de Bul-
garellis, acceptanti pro ſe, & ſuis hæredibus
maſculis tantum de familia,& domo,ſeu agna
tione illorum de Bulgarellis,cum pactis,clau-
ſulis,& alijs de quibus in inueſtitura facta di-
cto ab oleo: Qui Mignanus poſtea dictas ter-
ras,ſeu meliotamenta cum conſenſu Capituli
vendidit cuidam de Zucculis; & ille Zucculus
eaſdem vendidit Illuſtri Domino Atchidiaco
no d. Capituli; accedente etiam conſenſu Ca-
pituli. Nunc autem filij Matconi quondam d.
Mignani de Bulgarellis prætendunt aſſertam
venditionem fuiſſe nullam ad eorum præiudi-
cium: & agunt contra d.Illuſttem Archidiaco-
num. Super quo articulo doctiſsimè ſcriptum
repetitur,ita quod non videtur locus calamo:
quæ omnia ego approbo: Sed, vt amico ſatiſ-
faciam nonnulla in mediū offeram,quaſi ſpicas
poſt meſſem colligendo; & quia ætas, & tem-
pus non mihi præſtat per contradicta immo-
rari,procedam per concluſiones;ex quibus iu-
ſtus Iudex, qui Deum præ occulis habere de-
bet,cum ſua prudentia ad veritatem attēdet.

Prima enim concluſio eſt, quod conceſsio,
de qua in themate,fuit facta in perpetuū: quæ
1 diſpoſitio † in materia emphyteutica habet
tranſitum ad extraneos: & maximè quando
interuenerint cauſſæ,& ſolemnitates, de qui-
bus in c. Sine exceptione. 12.q.2. quæ interue-
nerant in præſenti caſu. Et hanc concluſionem
poſt adductas pro, & contra auctoritates, te-
nuit Felin.in c. In præſentia.num.17.verſ.Puto
opinionem primam; de probat. Et eandem
concluſionem ſecutus eſt Ancar. in conſ. 325.
incipit. Diſcurrit materia dubij: vbi dicit quod
2 abſque dubio hæc opinio procedit † quando
ex parte contrahentiū adſit perpetuitas: pro-
ut eſt in caſu propoſito; quia capitulum eſt
perpetuum,& hoc eſt commune dictum; ſicut
recitat Socin.in conſ.266. col.3. verſ. Secundò
præmiſſa confirmantur. incipit, In cauſſa,quæ
vertitur inter Capitulum: ſecundum antiquam
impreſsionem. Iſtamque opinionem pro con-
cludenti tenet etiam Abb. in conſil. 74 duo
principalia.num.5.verſ. Quid ergo. vol.1. quæ
3 opinio eò magis procedit † quando ſit con-
ſuetudo concedendi in perpetuum, vt eſt in
præſenti caſu. Bal. in auth. Si quas ruinas. C.
de Sac.San.Eccl.num. 3. Iul. Clar. in ſua prá-
tic. in §.Emphyteuſis. q. 28. ibi, Contrariam
verò ſententiam,vbi dicit,quod hęc opinio eſt
in iure verior: & quamuis poſtea dicat, quod
non auderet ab alia opinione recedere in iu-
dicando; ego tamen aliter ſentio; quia ſem-
4 per eſt ſequenda verior opinio;nec † attendi-
tur communis,quando conſtat contrarium eſ-
ſe verius.l.1.§.Sed neque C.de vet. iur. enucl.
& tradunt Hoſtien. & Ioan.And.in c.1.de con-
ſtitut. & Tind.in tit.de teſt.c.10.num.12.ad fi-
nem. & facit textus in c.Si vir.de cognat. ſpi-
rit. & tantò magis in caſu propoſito, vbi alij
doct. allegant de communi pro iſta parte, &
ipſe Clar. dicit, quòd eſt in iure verior.

Secunda, concluſio eſt, quod conceſsio de
qua agitur non eſt proptiè emphyteuſis, ſed
locatio ad longum tempus, tum ex vi verbo-
rum;quia verba loquuntur de locatione; cum
5 etiam quia quando † penſio correſpondeat,
vel quaſi, fructibus, non dicitur emphyteuſis
proptiè: cum emphyteuſis conſiſtat in modi-
ca penſione pro recognitione; aliàs verò di-
citur locatio,quæ tranſit ad extraneos. Rol. à
Vall. qui alios & multos allegat. in conſ. 96. à
num.20. per totum. vol.1. qui dicit,quod ſine
6 difficultate procedit, † quando interuenerit
conſenſus Apoſtolicus. Et eandem opinionē
tenuit Ruin. in conſ.161.nu.21. in primo lib. &
Cephal. in conſ.9.num.8.verſ.Quartò quia vbi
vol.1.& Iacob.Berret. in conſ.32.nu.8.& Cran.
in conſ.767.à nu 3 & infra.vbi agit de emphy-
teuſi præpoſitura Collegiatæ S. Proſperi in ci-
uitate Regij, & fuit deciſum in Rota Roma-
na per Dominum Seraph. deciſ. 564. in primo
lib. diuerſ. nouiſſ.

Tertia concluſio ab ipſo inſtrumento colli-
7 gitur, quia † ceſsio facta ab Oleo illi de Bulga
rellis habet relationem ad primum inſtrumen
tum prout ēt debebat habere, vt notat Rol. à
Vall. qui alios allegat in conſ.21.num.1.vol.1.
& Decian.in reſpon.73. num.50. in 2. vol. & in
primo inſtrumento dicebatur quod terræ, de
quibus in inueſtitura, vendi non poſſent alicui
perſonæ, quæ non eſſet idonea ad præſtationē
penſionis, ſine conſenſu Capituli. Ex quibus
verbis conſtat quod,quandocunque fieret alie
natio in perſona inhabili ad ſolutionem, cum
conſenſu Capituli,vel inhabili etiam ſi non a-
deſſet conſenſus Capituli, valeret, quoniam
8 exceptio † firmat regulam in non exceptis:vt
probat Quintil.Mand.in reg.Cancell.27.q 9.n.
5. cum ibi allegatis: ergo quando huiuſmodi
cōceſsio eſſet emphyteuſis, & non locatio; ex
pacto eſſet tranſitoria in perſona habili ad ſol
uendū:vel etiā inhabili cū conſenſu Capitul

Hic verò agitur de idonea perſona. & vbi fuit
conſenſus Capituli; non eſt locus dubitationi.
Quarta concluſio eſt, quod cũ dominus di-
9 rectus † admiſerit ceſsionem ſactam ab Oleo;
& aliam à Bulgarello, & à Zucculo, recipiendo
penſiones confirmauit eas ceſsiones: vt latè
probat Crau. in d. conſ. 767. nu. 6. verſ. Secundò
igitur principaliter: & per conſequens non po
teſt in dubium reuocari.
Quinta concluſio eſt, quod cum iſta emphy
teuſis, (ſi ſit emphyteuſis) fuit ceſſa interue-
10 niẽte pretio, vnde amiſit propriam naturam,
& effecta eſt tranſitoria ad quoſcunque, etiam
extraneos: vt ita pro concludẽti tradit Gabr.
in ſuis concluſionibus tit. de iur. emphy. concl.
2. num. 48. & Iaſ. in l. 2. nu. 207. verſ. 2. limita. C.
de iur. emphy. & Bal. in l. 1. ad finem c. Per quas
perſo. nob. acqu. quẽ ſequitũr Lauren. de Pall.
in tract. quod ſtan. maſc. fem. non ſucc. nu. 46. q
dicit quod regula, quę dicit, quod pater, cui ſit
conceſſa emphyteuſis pro ſe, & filijs, non po-
teſt præiudicare filijs ęam alienando. Fallit ſi
eam acquiſiuiſſet ex ſua pecunia: quia dicitur
11 † acquiſita ex cauſſa oneroſa, non autem lucra
tiua. & refert Decian. in reſpon. 73. vol. 2. verſ.
Secundò quia emphyteuſis. qui dicit, quod ha
12 bet locum ius accreſcendi, quia dicitur † con-
tractus, vltrò, citròq; obligatorius: & idem ſen
ſit Alex. in l. Si mihi, & Titio. num. 11. verſ. Si
verò conceſſa eſſet pro penſione correſpondẽ
te. ff. de verb. oblig. qui applicat caſum ad em-
phyteuſim emptam, & ad non emptam. quan-
do penſio correſpondeat fructibus; quia cum
mutet naturam expenſæ ſunt deducendæ: qa
13 fructus † non ſunt niſi deductis expenſis. l. Fru
ctus. ff. ſol. mat. & in extrauag. commu. de de-
cim. verſ. In ſoluendo decimam. Bar. in l. Si
merces. §. Vis maior. ff. de loc. & condu. Deciſ.
pedem. 83. Ex quibus conſtat ceſſare obiectum
de feud. ad emphyteuſim; quia, vt dicit Alex.
in d. l. Si mihi, & Titio. num. 11. verſ. Facit quia,
14 argumenta † contra iuris regulas non valentr
Imò ſi in caſu præmiſſo valeat argumentum,
retorquetur contra allegantem; quia etiã feu-
15 dum † emptum mutat naturam, & ad omnes
extraneos tranſit: ſicut latè proſequitur Dec.
in conſ. 390. num. 7. & Natt. in conſ. 216. num. 4.
& per totum conſ. qui ſunt videndi, & idem
net Rom. in conſ. 367. num. 12. verſ. Fallit 4. &
Iacob. Berret. in conſ. 33. num. 16. qui omnes
16 concludunt quod de ſimili † feudo iudicandũ
eſt, quod de patrimonio. Ex quibus reſtat
concluſio, quod ceſsio facta in Illuſtrem Do-
minum Archidiaconum cum conſenſu domini
directi ſit valida: non obſtantibus ex aduerſo
deductis. & ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c.
Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CXLV.

Onus impoſitum rei, ſi tranſeat ad clericos, an, & quomodo ſoluatur?

SVMMARIVM.

1 *Onus impoſitum rei, clericus non ſoluit.*
2 *Maior dignitas eſt, in Eccleſia, quàm in Principe.*
3 *Clerici gaudent eodem priuilegio, quo Eccleſia.*
4 *Religioſa dicuntur ea, quæ religioſis adhærent.*
5 *Bona ſequuntur conditionem perſonæ.*
6 *Accedens aſſumit naturam eius, cui accedit.*
7 *Acceſſorium non poteſt eſſe melioris conditionis, quàm ſit res principalis.*
8 *Verbum, onus, refertur ad ipſam rem.*
9 *Debitum non poteſt eſſe maius eo, quod percipitur à re debita.*
10 *Nemo dat quod non habet.*
11 *Res onerata non debet ſoluere, quod non habet.*
12 *Munera debent ſolui per ordinem pro modo fortunarum.*
13 *Ordo ſoluendi eſt, vt vnum, & aliud ſoluatur ſecundum varietatem temporum.*
14 *Tributa diminuuntur propter decrementa.*
15 *Sterilitas dat decrementum.*
16 *Commoda, & incommoda ſequuntur ſecundum naturam rei.*
17 *Qui ſentit commodum, debet ſentire incomodum.*

Deus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

REuerẽdus Annaſtius emit viridarium
pro ſua recreatione; ſuper quo erat
onus ſoluendi vnum quattarium fru-
menti quotanis: & quod annis elapſis ſemper
ſoluit: nunc verò quia maxima eſt ſterilitas; &
in tritico multa adeſt zizania; licet d. Reuer.
pro poſſe conatus ſit quantitatem ſolitam ad
onus ad pulchritudinem reducere; non potuit
ſatisfacere exactori. Quare videndum eſt ad
quid. d. Reuer. teneatur.
Et certè ſi ad commodum clericorum attẽ-
dere volumus; dicendum eſſet, quod d. Reuer.
1 non teneretur ad prædictum onus, non obſtan
te regula, quod res tranſit cum ſuo onere; quæ
non videretur habere locum quando tranſeat
ad clericos: ſicut in expreſſo tenet Damaſ. in
d. reg. num. 103. in qua pro reſolutione hæc
verba profert, videlicet, onera transeuntia, &
rei cohærentia tranſeunt cum re: perſonalia
non: ſi tamen res tranſeat ad priuilegiatum,
exoneratur priuilegiatus à præſtatione one-
rum. Quod nobis experientia demonſtrat;
qa ſi res onerata perueniat ad manus Principis
efficitur immunis: & eadẽ ratio, imò magis, de
bet eſſe in Eccleſia, & perſonis Eccleſiaſticis;
2 cũ ſit maior † dignitas in Eccleſia quã in Prin-
cipe;

Digitized by Google

cipe.c.Duo ſũt.96.diſt.& dixi ſupra in cõſ.141.
3 num.12. & clerici † gaudent eodem priuile-
gio,qno ipſa Eccleſia. de quo latè dixi. in cõſ.
53.num.14.& nu.19.& 20. & adeſt textus,& ibi
Gl.in c. Similiter.16.q.1. & ratio eſt quia, quæ
4 † religioſis adhærent dicuntur religioſa.l.Quę
5 religioſis. ff. de rei vend. & bona † ſequuntur
conditionem perſonę.l.In pecudum.ff.de vſur.
6 & omne accedens † aſſumit naturam eius, cui
accedit.c.Acceſſoriũ.de reg.iur.in 6.& faciunt
tradita per Oldr. in conſ.4.Quid laicus. & ibi
annotationes. & per Abb.in conſ. 13. vol. 2. &
hoc poſſet etiam ſuſtineri de Iur.diuino. vt in
c.47.geneſis. & etiam traditur in canonico . c.
Duo ſunt. & c.Si Imperator.96. diſtin. Verum
ſuper hoc non inſiſto, ſed ad oſtendendum , q̃
malè ſe getat ille exequutor grauãdo indebi-
tè omnes tam clericos,quàm laicos, ad quorũ
manus peruenerit res onerata , etiam paupe-
res;quia ſi terra producit zizaniam,vult aurũ,
& argentum . Ad quod oſtendendum adduco
regulam ipſam,videlicet . Res tranſit cum ſuo
onere: quam, ſi quis rectè cogitat , tollit om-
nem difficultatem;nam ponit rem principalẽ,
7 & onus acceſſorium: quod non † poteſt eſſe
melioris conditionis,quam ſit ipſa res princi-
palis.c.Acceſſorium. de reg. iur.in 6.l.Et ſi nõ
ſint.§.Perueniamus.ff.de aur.& argen.leg.& eſt
ſingulare dictum Ant.Corſ. in verbo , Legatũ.
vbi multa ad propoſitum : & ad idem Hieron.
Cagn. in l.Cum principalis.num.1.2. 3. 4. & 9.
de reg.iur. vnde non poteſt onus eſſe aurum ,
8 quando res ſit ſtamnum.Verbum † enim illud,
onus , refertur ad ipſam rem . l. Ex facto. vbi
Gl. in verbo.Sua. ff.ad Senat. con. Treb. & idẽ
ſequitur Curt.Iun.in conſ.139. Præſupponitur
in facto.num.12. & Quinctil. Mand.in pri.reg.
Cancell.quæſt.12.num.5. vnde fit quod debitũ
9 non ſit maius,quàm ſit illud,quod percipitur.
Inſtit.de ſing.reb. per fideic.relict.§.2.ibi.Hoc
ſolum eſt obſeruandum, ne plus quiſquam to-
getur alicui reſtituere,quàm ipſe ex teſtamen
to cœperit , ergo terra non debet ſoluere il-
10 lud quod non producit;nemo † enim dat quod
non habet l.Si filius C.de donat: neque res o-
11 nerata debet ſoluere vltra quod habeat.l. In-
dictiones. ibi. Et ideo ne vltra modum: C. de
anno. & trib.lib.10.& l.1.C.de muner: patrim.
12 eod. lib. vbi dicitur quod munera ciuilia † ſunt
ſuſtinenda per ordinem pro modo fortunarũ.
Et idem fuit ſtatutum . in l. Vltra modum . C.
quemad. ciuil.mun.ind. eod. lib. vbi Gl. in a-
perto hoc tenet. in verbo,ordinem, dicens: eſt
13 enim ordo,† vt nunc vnum, nunc aliud , nunc
ſimul æqualiter , non autem , vt vnum ſemper
grauet:ergo ſecundum varietatem temporum
onus eſt ſoluendum, prout terra producit : vt
ſcilicet ſi triticum ſit pulchrum,illud ſoluatur;
& ita ſi cum zizania ortum habeat .l. Si quos.
inũdatio C.de alluuion.vbi dicitur quod pro-
14 pter † decrementa,tributa minuuntur:nam ſi
fertilitas emolumentum dat poſsidenti rem ;
idem erit onus quia fructus ſunt meliores : &
15 ſterilitas † pari paſſu debet decrementum da
re. Ita ſuccedit regula , Qui ſentit onus . de
reg.iur. in 6. l.Secundum naturam. ff. eod. tit.
16 vbi dicitur; ſecundum † naturam eſt commo-
da cuiuſque rei, ipſum ſequi,quem ſequuntur
incommoda. Vbi Din.& Cagnol. dixerunt , q
17 eſt eadem ratio in his,qui † ſentiunt commo-
da, qui etiam ſentire debent incommoda . &
faciunt notata per Albert.Brun.in tract. de au
gum.concluſ.13. ergo, Quare ſi exequutor ha-
bet bonum tempore bono , non debet habere
malum tempore malo ? concludo igitur ex ſu-
pradictis,quod res tranſit cum ſuo onere, ſiue
bono,ſiue malo: & quod qui habet terram one
ratam in fructibus,non tenetur niſi ad fructus
quos terra producit ex varietate temporum.
Saluo etc. Laus Deo, et B. M.

CONSILIVM CXLVI.

Promiſsio accipiendi mulierem in vxorem , an impediat ſacros ordines ?

SVMMARIVM.

1 *Matrimonia debent eſſe libera .*
2 *Lex,per quam matrimonium ſit timidum, eſt abrogata .*
3 *Sponſalia de præſenti contrahuntur per verba de præſenti .*
4 *Sponſalia de præſenti requirunt mutuũ conſensũ*
5 *Sponſalia de futuro ſunt promiſſiones de futuro.*
6 *Promiſsiones de futuro non obligant,quin pœnitentia non habeat locum .*
7 *De iure canonum promiſsiones non obſtabant volenti ſacros ordines .*
8 *Caſus per quos ſponſalia diſſoluebantur .*
9 *Oſcula,& amplexus poſt ſponſalia , ſine copula non inducebant matrimonium .*
10 *Sponſalia cum copula non faciebant matrimonia, niſi concurrente conſenſu vtrinſque .*
11 *Conſenſus tacitus,nec præſumptus, habet locum in matrimonio .*
12 *Copula non ſufficit ad matrimonium , niſi fuerit conſenſus ab initio .*
13 *Sponſalia per ingreſſum religionis,& ſuſceptionem ſacrorum ordinum diſſoluuntur.& num.14.*
15 *Promittere quis poteſt,et ante cõtractũ pœnitere.*
16 *Matrimonium ratum,non conſumatum,dirimitur per ingreſſum religionis .*
17 *Promiſsio de futuro nõ impedit cũ alia cõtrahere.*
18 *Matrimonium ratum olim non diſſoluebatur per ingreſſum religionis .*
19 *Exceptio firmat regulam in non exceptis .*
20 *Cõſenſus mutuus requitur ad ſpõſalia de præſẽti.*
21 *Promiſſio nuda non obligat ad contrahendum.*
22 *Matrimonium inducitur ex copula, ſi animus, & intentio ad hoc fuerit .*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

QVidam laicus cupiens clericate obti-
nuit diſpenſationem à ſummo Ponti-
fice ſuſcipiendi omnes ſacros ordines
intra annum;& dum fiebant denuntiationes in
Eccleſia præſentatæ fuerunt litteræ ab ipſo
ſcriptæ cuidam ſuæ amaſiæ,in quibus promit-
tebat eam in matrimoniũ ducere; & facta in-
ſtantia;eoque conſtituto, dixit dictas litteras
ſcripſiſſe animo ſolum ad eam inducẽdam ad
amorem,non autem ad matrimonium. Et du-
bitare contingit, An eſſet admittendus ad or-
dines?& ego reſpondi illum eſſe admittendũ,
rationibus infra dicendis.

Ad quam elucidationem præmitto quod
1 matrimonia † debent eſſe libera. l.Nuptiæ. la
2.C.de nupt. c.Gemma. de ſponſ. vnde omnis
2 lex,ex qua † matrimonium reddatur timidũ,
intelligitur abrogata. c.fin.de ſecund. nupt.v-
bi Abb. & ſequitur Couuar.in Epito.3.c.9.n.4.
Secundò, Præmitto quod ſunt duo genera
ſponſaliorum: ideſt ſponſalia de præſenti, &
3 de futuro: ſponſalia quidem de præſenti †
ſunt illa quæ contrahuntur per verba de præ-
ſenti.c.Ex publico.de conuerſ.coniug. c. Si in-
ter. de ſpõnſ.&c. Licèt. de ſponſ. duorum. &
4 iſta ſponſalia † requirunt mutuum conſenſum.
d.c.Licet. & c.Ex parte. de ſponſ.& matrim.&
notat Sylu. in ſumma. in verbo,de ſponſ. n.5.
5 Sponſalia † verò de futuro ſunt promisſiones
de futuro,d.c. Si inter. & c.De illis. eod.tit.
Sponſalia autem, quæ ſolam, & ſimplicem
6 promisſionem faciunt, quando tendunt † ad
futurũ,non obligant, quia pœnitentia habeat
locum;etiam de iure canonico ante Conciliũ
Tridentinum, quæ per ingreſſum religionis
diſſoluebantur;& per ordinum ſuſceptionem;
7 quia non obſtantibus † dictis ſpõſalibus quiſ-
quis poterat ordines ſacros habere: vt refert
Ioan.And. in tract.de ſponſ.& matrim. num. 4.
8 verſ. Diſſoluuntur autem ſponſalia vbi † enu-
merat 13.caſus diſſolutionis;quod affirmat &
in tract.de conſang. & affin. à num.2.vſque ad
num.17.Sed Nauar. in ſuo Manual.c.22.nu.25.
enumerat.17. caſus, ex quibus diſſoluantur: &
tot recitat Sylu. in ſua ſumma in verbo, Spõſ.
num.10.& infra: inter quos adſunt duo prædi-
cti ſcilicet ingreſſus religionis,& ordinum ſu-
ſceptio: & hoc in tantum procedebat, quod
9 facta promiſsione,etiam ſi munera, & ample-
xus,atque oſcula ſequebantur, non faciebant
matrimonium niſi concurrente copula:vt no-
tabiliter tradit Abb. in c. 1. in 2. notabili, de
matrim.cont. interd.Eccl.contract.Imò ſequu
10 ta † etiam copula non obligabant,niſi concur
rente conſenſu vtriuſque c.fin.de ſponſ.& not.
Gl.pen.in c.Per tuas.de condit. appoſ. quæ nõ
concurrunt in iſto caſu,vbi non fuerunt mune
ra,neque oſcula, ſed ſolum promisſio, de qua
in litteris.Nec apparet de conſenſu mulieris;
11 quia conſenſus † tacitus,nec præſumptus,ha-
bet locũ in matrimonio,vbi verba requirũtur;
vel alia ſufficientia ſigna.Sicut in aperto oſtẽ-
dit Anto.Malu. in conſ.84. nu.6. & infra. inter
12 conſil.matrimonialia; vbi dicit quod neque †
ſufficeret copula; niſi à principio fuiſſet ex-
preſſus conſenſus. Vnde cum hic non ſit copu
la,neque appareat de communi conſenſu,non
13 eſt cur in dubium reuocetur, quin ſponſalia †
huiuſmodi diſſoluantur per ingreſſum religio
nis; aut per ſuſceptionem ſacrorum ordinum,
vt notatur. in c Ex publico.de cõuerſ. coniug.
& in Conc.Triden.ſicut refert Nauar.in d. Ma
nu.c.21.n.26.& nu.28. & Nicol. Mozz. in ſuo
tract.de contract. tit. de ſponſ. §. de natural.
ſponſ.num.5.& in §.Quomodo ſolu. ſeu anoih.
ſponſ. per totum: vbi tractat caſum per quem
14 huiuſmodi † ſponſalia non impediunt ordi-
nes:& Marc. Ant. Cuch.in ſua inſtit.canonica
lib.5.tit.de Sacram. mat. num. 45. dicit, quod
15 ex quo quis poteſt † promittere,& ante con-
tract.pœnitere,non ſunt impediendi ordines:
quod eſt etiam de mente Concilij.c.1.ſeſſ.24.
de reformat. matrim. & ſeſſ.6.can.6. dum ait:
16 Si quis dixerit matrimonium † ratum, non cõ-
ſumatum,per ſolemnem religionis ingreſſum,
& profesſionem alterius coniugum; non diri-
mi, anathema ſit. Et quamuis aliqua ſit differẽ
tia inter religionem monachorum, & clerico-
rum; non refert ad præſentem caſum, quia eſt
etiam differentia inter promisſionem, & ma-
17 trimonium verum; nam promiſsio, † quæ ad
futurum tendit, non impedit quin cum alia
contrahat: ex his, quæ not. Couuar. io: 2. par.
epitom.c.4.§.1.num.5.6.7.& 8.neque ſacros or
dines ſuſcipere;: & eſt argumentum in Extra-
18 uag.Ioan.XXII. tit.de voto. vbi cauſſa † ſacri
ordinis non licet matrimonium ratum ſolui,
19 ergo ſi exceptio † firmat regulam in non ex-
ceptis; ex allegatis à Mand.in regula 27. Can-
cell.q. 21. nu. 5. quotieſcunque non ſit ratum,
diſſolui poteſt: & quantò magis cum fuerit nu
da promisſio, vt in præſenti caſu; quæ nec etiã
20 inducit ſponſalia; quia non conſtat de † mu-
tuo conſenſu, qui requiritur ad ea inducenda.
Sicut probat Nicol.Mozz. de matrim. titu. de
ſubſtantial. matrim.num.5.& infra.Et ſi hodie
nec ſponſalia arctant; quantò minus nõ poteſt
21 nuda † promisſio arctare? Mozz. in eod. tract.
tit.de natural.ſponſ. n. 5. qui dicit quod poſt
Concilium Tridentinum, ſponſalia de futuro
etiam per ſubſequentem ſequutam copulam,
non faciunt matrimonium. Quæ quidem ſpon
ſalia ante Concilium matrimonium ita demũ
22 inducebant, † quando vir, & mulier coniunge
bantur ad copulam animo, & intentione,
vt matrimonium induceretur. cap. De illis. &

cap.

cap.Per tuas.de ſponſ.Ex quibus clara reſultat concluſio,quod ſola promiſsio de qua in themate non poteſt impedire ſuſceprionem ordinum.Et ita dico.Saluo &c.Laus Deo,& B.M..

CONSILIVM CXLVII.

Iuſpatronatum an,& quando vicinia,vel uilla habeat?

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus eſt quid ſpirituale.*
2 *Simonia committitur etiam in Iurepatronatu.*
3 *Laici non poſſunt poſſidere ſpiritualia.*
4 *Præſentatio eſt ius præambulum ad inſtitutionem.*
5 *Laici per priuilegium habent iuſpatronatum.*
6 *Laici olim,etiam dotando,non habebant ius in beneficijs.*
7 *Conceſsio facta alicui non trahitur in exemplum alijs.*
8 *Priuilegia non extenduntur ad non cōprehenſos.*
9 *Qui non dotat beneficium, non comprehenditur à Concilio.*
10 *Patronum eſſe in beneficialibus, reſpicit petitorium.*
11 *Dotatio beneficij facta ab vno,non prodeſt alteri.*
12 *Qui cum temeritate poſſidet,dicitur in mala fide.*
13 *Qui ſcit rem eſſe alienam,& eam poſsidet, eſt in mala fide.*
14 *Qui ſcit rem eſſe alterius, debet ſcire ſuam non eſſe.*
15 *Peccat qui præſentat non habens ius legitimum.*
16 *Prouidetur Eccleſijs ſex modis.*
17 *Dictio, prout, eſt conditionalis.*
18 *Dictio, prout, eſt limitatiua temporis.*
19 *Epiſcopus non poteſt,quod de iure eſt prohibitū.*
20 *Spiritualia non conceduntur his, qui non ſunt priuilegiati.*
21 *Quod fieri debet cū conſenſu alicuius, non valet ſine conſenſu.*
22 *Conſenſus patroni requiritur in inſtitutione patronati beneficij.*
23 *Petitorium debet cognoſci ante admiſſionem præſentationis.*
24 *Lex in corpore iuris, dicitur vſu recepta.*
25 *Derogatio legis ſcriptæ requirit ſpatium 40. annorum.*
26 *Conſuetudo tollens ius ſcriptum debet eſſe rationabilis.*
27 *Binæ præſentationes non probant Iuſpatronatū.*
28 *Iuſpatronatus debet verificari poſt Concilium.*
29 *Qui ſolam poſſeſsionem habet, non poteſt præſcribere.*
30 *Bona fides requiritur ad acquirendum Iuſpatronatum.*
31 *Titulus requiritur in acquirendo iuſpatronatum, vltra tempus immemorabile.*
32 *Quando non conſtat quis erexerit Eccleſiam præſumitur pro poſſidente.*

Ieſus in adiutorium meum intende.

AD collarionem liberam beneficij B. Mariæ ſemper Virginis, in Eccleſia S. Pauli: ſex proponuntur dubia.

Primò, quod cum conſter de titulo dotationis beneficij, nō eſt agendum de 3. capite concilij. in c.9.ſeſſ.25. verſ. In his verò perſonis. quia Vicinia haber intentionem fundatam;quod conſtet de titulo fundationis, & dotationis.

Secundò, quod cum Epiſcopus facta dotatione dediſſet beneficium in commendam de conſenſu Viciniæ,approbauit Viciniam eſſe patronam.

Tertiò, quod per tempus immemorabile fuit acquiſitum ius præſentandi.

Quartò,quod edicta ad diſpoſitionem.c.fin. de elect.in 6. non proponebantur illo tempore: quod probatur per binas præſentationes, ſine edictis admiſſas,cum inſtitutionibus.

Quintò,quod licet diſpoſitio.d.c. fin.fuiſſet in obſeruantia,hoc non potuit obeſſe Viciniæ, ſed ſolum Epiſcopo, cui onus erat ad edicta publicanda.

Sextò, quod adſunt ſententiæ, in quibus aſſeritur de iurepatronatu &c. ſuper quibus omnibus requiſitus reſpondi collationem ab Illuſtriſsimo Epiſcopo factam eſſe validam; & obiectis reſpondi.

Primò,Viciniam fundamento dotationis minimè poſſe adiuuari,rationibus infraſcriptis.
1 Et primò quia Iuſpatronatus † eſt quid ſpirituale,vel ſpiritualitati annexum.c.Quantò.de
2 iud.& ſuper eo † committitur ſimonia, ſicut in re ſpirituali.c.Præterea. il primo.de trāſact.
3 ſed laici † non poſſunt poſsidere ſpiritualia, vel quaſi,ad tradita per Abb. in quæſt.5. incipit, Augerio. num. 3. ergo iure mero inſpecto laici non poſſunt præſentare Rectorem; vt il-
4 lic Abb.num.4. nam Præſentatio † eſt quoddā ius præambulum ad inſtitutionem; quæ in ſe eſt merè ſpiritualis, & per laicos imperſcriptibilis, etiam per tempus immemorabile; &
5 non iure, ſed ex priuilegio † per Eccleſiā fuit laicis cōceſſum poſſe habere Iuſpatronatum, vt notat Abb. in ſupradicto loco citato: qui ante eis conceſſum huiuſmodi priuilegium, ſi
6 dotabant, † & fundabant,nullum ius acquirebant.c. Nouerint. 10.q.1. ſed id totum ſpectabat ad ordinationē Epiſcoporum: vnde quod
7 alicui † eſt conceſſum,alijs non debet trahi in exemplum.c.Quod alicui gratioſè. de reg.iur. in 6.c.Sanè. de priuil.c.Petiſti.7.q.1.Priuilegia
8 † enim non extenduntur ad non comprehenſos.Soc.in conſ.7. col.2. verſ. Nec obſtat. & in conſ.74.col.3.verſ.Tertiò probatur.vol.1.ſecundum antiq. impreſsionem: & ſic iſta Vicinia nō poteſt ſe iuuari priuilegio cōceſſo his, q d. beneficiū dotauerint,& maximè ſi nō fuit vni-

9 uerſalis hæres. Quare nõ eſt locus † Cõcilio, de
dotatione loquente, cũ ipſa non dotauerit: q;
in terminis probat Archid, in c. Si plures. 16.
quæſt. 7. qui dicit; quod ſi adſint inſtumenta
dotationis; ſed non poſſit probari, quod qui
ſunt in poſſeſsione præſentandi deſcendant à
ſtirpe illorum, qui dotauerũt, ſed ſolum quod
fuerint in poſſeſſione præſentandi; poſſeſſio
10 non facit illos patronos quia eſſe † patronum
reſpicit petitorium. Et hoc idẽ ſequitur Abb.
11 in allegata quæſtione 5. & ſic dotatio † facta
ab vno, non prodeſt, quo ad titulum, alteri; vn
de Vicinia dicitur temerariè poſsidere, quod
ad alium ſpectat. c. Sanè. de priuil. & omnis
12 qui cum † temeritate poſsidet, dicitur in ma-
la fide, & vllo tempore non præſcribit. c. Vigi-
13 lanti, & c. Quoniam. de præſcrip. Qui † ſcit
enim rem ad alium pertinere, eſt in mala fide,
& præſcribere non poteſt. c. Ad decimas. de re-
ſtitut. ſpol. lib. 6. c. fin. de præſcrip. Nec poteſt
prætendere ignorãtiam; tum quia à principio
ſciebat dotationem, & fundationem ab alio
fuiſſe factam: tum etiam quia producens in-
ſtrumentum dotationis, vti fundamentum ſuę
intentionis, non poteſt ignorantiam præten-
dere; quia in eo conſtat dotationem ab alio
factam; vnde errat præſuppouendo dotationẽ
huiuſmodi ſibi fauorabilem, & ſatisfactum eſ-
ſe Concilio: Et ignorantia eius, quatenus eam
14 prætendat, eſt craſſa; quia qui † ſcit rem alte-
rius eſſe, vel fuiſſe; debet ſcire ſuam non eſſe.
l. Conquerebatur. C. Vnde vi. vnde priuilegiũ
quod habuit ille fundator non extenditur ad
iſtam Viciniam per ſupra allegata, & per alia
quæ adducit Archid. in c. Hortamur. 71. diſtin.
15 vbi in 2. col. dicit, quod Parochiani † peccant,
quia præſentando, cum non habeant ius legi-
timum, demonſtrant voluntatem conſequẽdi,
& retinendi quod iuſtitia vetat, vt not. S. Au-
guſt. in primo lib. retractat. ergo dotatio fa-
cta à tertia perſona, cui nõ ſucceſsit Vicinia,
non ſatisfacit diſpoſitioni Concilij: quo ad ip
ſam Viciniam.

Ad ſecundum obiectum reſpondeo: ſecun-
16 dum Archid. in d. c. Hortamur. qui ſex † modos
dat, per quos Eccleſijs prouidetur: inter quos
eſt; quando ad inſtantiam populi Epiſcopus
dat rectorem: qui tamen modus non facit illũ
patronum: ad ea, quę ipſe allegat.

Secũdò reſpondeo, q; illa prouiſio non dedit
titulũ: quia fuit facta cõditionaliter, ſcilicet vſ
17 que quo † patronus de rectore prouideret: vt
illa dictio ſignificat. ad Bal. in l. 1. in prin. C. de
18 legat. & eſt † tẽporis limitatiua; vt not. Card.
in Clem. 2. §. 1. in 6. notabili. de ætat. & qual.
vnde illa prouiſio non eſt inſtitutio, & non de
dit titulum: Tertiò reſpondeo, quod etiam ſi
19 fuiſſet inſtitutio, ille Epiſcopus † non poterat
illud quod de iure communi eſt prohibitum. c.
Decernimus. de iudic. & ſic non potuit conce-
20 dere † ſpiritualia, vel quaſi, his, qui à iure pri-
uilegiati non erant, vt ſupra oſtendi: & habe-
tur. in c. Quod autem. in fin. de iurepat.

21 Quartò reſpõdeo, quod qñ aliquid † eſt faciẽ
dum cum conſenſu alicuius, ſi fiat ſine ſuo cõ-
ſenſu, non valet. c. Nouit. de his, quæ fiunt à
22 prælat. ſed conſenſus † requirebatur patroni,
qui dotauerat. c. Illud: & c. Nobis. de iurepat.
ergo etiam ſi illa prouiſio habuiſſet vim inſti-
tutionis, nullius erat valoris; quia conſenſus
veri patroni non interuenit: & tantò magis,
quia non fuit inſtitutio præbens titulum; ſed
ſolum mera prouiſio ad tempus, ſcilicet vſque
quò patronus prouideret.

Ad tertium dubium, ſatis patet ex ſupra-
dictis reſponſio; quia tempus immemorabile
non ſufficit ad acquirendum titulum iuriſpa-
tronatus, nec poſſeſſio immemorabilis iuuat
in petitorio, vt ſupra extitit probatum: quod
23 petitorium † cognoſcendum eſt antequam
admittatur præſentatio, ſecundum Cõcilij di-
ſpoſitionem: prout ita ſacra Congregatio de-
clarauit in his verbis. ſuper c. 9. ſeſſ. 25. videli-
cet Congregatio Concilij cenſuit c. 9. ſeſſ. 25.
locum habere tam in petitorio, quàm in poſ-
ſeſſorio, ideo non eſſe admittendam patroni
præſentationem, niſi verificato prius iurepa-
tronatu. ex d. Concilij decreto.

Ad quartum reſpondeo quod diſpoſitio. ca.
fin. de elect. in 6. eſt regiſtrata in corpore Iu-
24 ris, & præſumitur † fuiſſe vſu recepta, ita quod
dicenti contrarium incumbit onus probandi;
Benint. deciſ. 13. vnde conſuetudo per binos
actus nõ ſufficit ad abrogandam legem, ſed re
25 quiritur † ſpatium 40. annorum: & præcipuè
in his quæ decidi oportet de iure canonico. c.
fin. de conſuetud. & ibi Gl. in verbo. Legitimè:
26 Imò conſuetudo † vt per 40. annos tollat ius
ſcriptum, debet eſſe rationabilis. Quare binæ
præſentationes, de quibus in dubio, non tollũt
diſpoſitionem. d. c. fin. de elect. neque his, qui
præſentauerunt, edictis non publicatis, ſuffra-
gatur; quod ſit incumbentia Epiſcoporum: q;
illa diſpoſitio irritas facit præſentationes, &
inſtitutiones aliter admiſſas. Nec loquitur
de Epiſcopo, neque de patrono, ſed de inſtitu
27 tionibus, quas irritas facit. Vnde binæ † præ-
ſentationes admiſſæ ſine obſeruantia. d. c. fin.
non faciunt valere quod eſt vanum: & per cõ-
ſequens non eſt ſatisfactum Concilio, vt ita Il
luſtriſsima Congregatio etiam declarauit in
hæc verba: An ſatis ſit aſſerenti ſibi compe-
tere iuſpatronatũ, ex fundatione, & dotatio-
ne, ſi vna, & altera præſentatio de anno 1554.
& 1561. quæ effectum ſint ſortitæ, oſtendatur:
Congregatio cenſuit non eſſe ſatisfactum. die
10. Februarij. 1581.

Ad quintum ex ſupra adductis patet reſpõ-
ſa; quia textus ille in c. fin. de elect. non loqui-
tur de pœna impoſita omittenti edicta; neq;

patrono

Digitized by Google

patrono præſentanti; ſed annullat inſtitutio-
nes, & quaſcunque prouiſiones. Imò quando
etiam edicta fuiſſent promulgata, Vicinia per
hoc nullum ius probat habere ad diſpoſitionē
Concilij, vt ſupra probatum eſt.

Ad vltimum, reſpondeo quod illæ ſentētiæ
ante Concilium non ſufficiunt ad ſatisfacien-
28 dum Concilio: quia poſt † d. Concilium opor
tet, quod Iuſpatronatus verificetur: & ita Sa-
cra Congregatio ſtatuit dicens; quod ſi poſt
Concilium Ordinarius admittat præſentatum
adhibita cauſſæ cognitione; patronus non de-
bet repelli à ſua quaſi poſſeſſione præſentan-
di; ſecus autem ſi ſimpliciter abſque cauſſæ co
gnitione præſentatio fuiſſet admiſſa. Addēs,
quod cauſſæ cognitio eſt, probando iuſpatro-
natum ad formam à Concilio traditam: vnde
fit quod non attenditur quod ante Concilium
fuerit actum; quia poſtea oportet docere, de
vero iure: nec per vſurpationem acquiri po-
29 teſt. Neque qui ſolam poſſeſſionem habet,
poteſt præſcribere, vt ſupra. Et diffusè tra-
ctat. Abb. & Archid. in locis ſupra allegatis;
& eorum opinionem vti veriorem ſequutus
eſt Lamb. in tract. de iurepatron. in 1. lib. 9. q.
prin. 2. part. refutando contraria. Et quamuis
Concilium admittat præſentationes per tem-
pus immemorabile; præſupponit tamen habi-
litatem, ideſt quod adſint ea, quæ de iure com
muni requiruntur: vt in illis verbis, aliàsve ſe-
cundum iuris diſpoſitionem; ſed ſupra oſten-
ſum fuit quod Vicinia nō potuit præſcribere;
ergo etiam ſi adeſſet tempus immemorabile,
nihil iuuaret: quia conſtando de particulari
fundatore, Vicinia reperitur in mala fide; cui
immemorabile tempus ita demum eſſet in ſuf
fragio, ſi non conſtaret de verò fundatore: q̃a
præſumptio eſſet pro ea habentē tempus im-
memorabile, quod ſcilicet ipſa dotaſſet. nam
30 bona fides † pro ea præſumeretur, quæ requi-
ritur, vt atteſtatur Lamb. in 2. lib. artic. 10. 3. q.
prin. Imò vltrà immemorabile tempus requi-
31 ritur † titulus, vt atteſtatur Couuar. in regula
poſſeſſor. §. 5. de reg. iur. & in lib. 1. variar. reſol.
c. 16. num. 8. & ita pro Vicinia ſolum faceret im
32 memorabilis conſuetudo. quando non conſta
ret, quis beneficium erexiſſet, & dotaſſet. quia
pro ea eſſet præſumptio, vt notat Roch. de
Curt. in tract. de iurepat. in verbo, Conſtru-
xit. quæſt. 20. Hic verò conſtat de particulari
fundatore: ergo Vicinia eſt in mala fide, vt ſu-
pra extitit probatum. Et ita (ſaluo ſemper
meliori iudicio) concludo collationem factā
ab Illuſtriſſimo Epiſcopo validam eſſe, alio nō
apparente. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CXLVIII.

Minor quando non reſtituatur.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio non datur minori, quando eius pater fe ciſſet cōtractū nullum ſuper re, de qua agitur.*
2 *Bona Eccleſiæ non alienantur ſine conſenſu Papæ.*
3 *Reſtitutio non datur quando notoriè conſtat de non iure petentis.*
4 *Reſtitutio non datur, ſi ante petitam ſit exequutio petita.*
5 *Reſtitutio non datur ſi malitiosè ſit petita.*
6 *Malitiam ſuffieit apparere per præſumptiones.*
7 *Præſumptio malitiæ eſt, quando qui petit nō proſequitur, quod petit.*
8 *Qui non proſequitur inſtantiam ſuam, præſumitur renuntiaſſe ſuæ petitioni.*
9 *Qui omittit facere quod debet, dicitur in dolo.*
10 *Malitia præſumitur permittendo labi tempus.*
11 *Reſtitutio non datur, quando culpa procuratoris damnum ſit, & eſt ſoluendo.*
12 *Reſtitutio non datur ſi inter conſortes cauſſa ſit diuiſibilis.*
13 *Reſtitutio pro vno minori inter conſortes litis, non iuuat maiores; ſi non probant, & ipſi habuiſſe iuſtum impedimentum. & num. 14.*
15 *Reſtitutio, etiam ſi cauſſa ſit indiuiſibilis, inter conſortes, ſi non poteſt prodeſſe in meritis cauſſæ, nec maiori, neque minori prodeſt.*

Dominus mihi adiutor, & ego annuntiabo veritatem.

FACTI SPECIES.

REuerendus Franciſcus plebanus Eccleſiæ S. Nicolai, conceſſit in feudum quaſdam terras Eccleſiæ pro annua penſione, ſeu cenſu duorum caponorū Domnino de Corbulis; nulla interueniente auctoritate Papæ, neque Ordinarij: quo Domnino defuncto eius filij maiorem partem dictarum terrarum vendiderunt iure proprio, ſine conſenſu Rectoris ſucceſſoris: & ſine aliqua ſuperioris auctoritate: qui filij, neque poſt mortem patris, petierunt inueſtituram à Rectore. Vnde rector declarauit deuolutionem, & poſt lōgam litem obtinuit ab Ordinario cōfirmationem: à qua fuit appellatum. & lapſo, primo, & ſecundo fatali; dum diſputabatur ſuper tertio fuit petita reſtitutio ex cauſſa vnius illorum filiorum minoris; & dum etiam pendebat iudicium ſuper concedenda, vel neganda reſtitutione, requiſitus dixi d. reſtitutionem non eſſe concedendam ex infraſcriptis videlicet.

1 Reſtitutio † minori non datur quando ſuccedit patri, qui nulliter fecit contractum rei,

de qua

de qua ſit poſtea orta quæſtio; vt Rot.conſti-
tuit in deciſ.346.num.5. in primo vol. diuerſ.
nouiſſ. hic verò pater nulliter habuit contra-
2 ctum;quia nec† in feudum,nec per aliam alie-
nationem,ſine auctoritate Summi Pontificis,
dantur res Eccleſiæ:vt in extrauag.Paul.II.Pa-
pæ. de reb.Eccl. non alien.

3 Secundò, Denegari debet, quando † con-
ſtat notoriè de non iure petentis. Caſſad. de
reſtitut.ſpol. dec.1. Bellem. deciſ. 342. in fin.
Mand. in Reg.27.quæſt.14. num.3.

4 Tertiò, Non datur † quando ante petitam
reſtitutionem,ſit petita exequutio ſententiæ.
Odo.Sfor. de reſtit.in prima part.quæſt.43.ar-
tic.1.limit.19.Put.deciſ.285.lib.2.

5 Quartò, Et quando † reſtitutio ſit malitio-
sè petita non eſt danda;vel ſaltem non retar-
dat exequutionem.c.Suſcitata.de in integ.re-
6 ſtitut. quam malitiam † ſufficit apparere ex
præſumptionibus.Lancell.de attent.tit.de re-
ſtitut. in integ.pend.c.18.in 2.part. num.58. &
7 eſt maxima præſumptio, quando † qui petit
non proſequitur ſuam petitionem, vt probat
Bar.in l.De rebus.ff.de recep. arbit. in tantum
8 quod qui † non proſequitur, præſumitur renū
tiaſſe appellationi, & acquieſcere ſententiæ
Put.deciſ.456.num.2. lib.2.Lancell. in eodem
tractatu de attent.c.18.in 2. part. tit. de reſti-
tut.in integ.pend.num.68.& eſt danda execu-
9 tio. l.Eos.C.de appell. ille † enim,qui omittit
facere quod debet,dicitur in dolo. l. Iulianus.
1.1.verſ.Si tibi decem. ff. ad exhiben.l. Tutor.
qui reperrorium. in prin.ff.de adminiſt. & pe-
10 ric.tut.Præſumitur † etiam malitia permittē-
do tempus labi;cum potuerit in tempore age
re id, quod opus erat.ita Cephal. in conſ.201.
Exiſtimo.num.6.vol.2.Lancell. de attent. poſt
inhibit.in 2.part.c.20.limit.19.Corn.in conſ.3.
quem allegat Lancell. in c. 18. de reſtitut. in
integ.pend.num.68.par.2.in quibus locis con-
cluditur, quod qui differt facere quod debet,
eſt in malitia, quod diſerat calumnioſè.

Quintò, Reſtitutio minori non competit.
aduerſus ſententiam, quando de damno ſuo
prætenſo poſſit ſibi prouidere per aliam viā;
11 vt eſt quando † procurator, cuius culpa, vel
negligentia paſſus ſit damnum, & ſit ſoluēdo;
contra quem agere debet, vt multis auctori-
tatibus docet Odo Sforz. de reſtitut. in in-
teg.quæſt.22.artic.5.nu.35.verſ.Sed contra. &
in num.37.conciliando opiniones, concludit,
quod ſi facto procuratoris damnum eueniat;
agere oportet contra ipſum,& ita in terminis
tenet Caſſad.tit. de appell. deciſ.5. in prin.

Sextò, & animaduerſione dignum: quando
res, quæ agitur tangat conſortes, inter quos
adſint maiores,& minores; ſi inſtantia ſit pe-
rempta ex negligentia, præſumitur,quod ma-
litia maiorum ſit perempta,vt ope reſtitutio-
nis minorum, & ipſi gaudeant litis procraſti-
12 natione. Nam aduertendum eſt, An † cauſ-
ſa,ſuper qua agitur, ſit inter conſortes diuiſi-
bilis,vel indiuiſibilis?& An maiores habuerint
etiam ipſi iuſtum impedimentum? vt ſi minor
fuiſſet abſens, maiores etiam vel infirmi, vel
carcerati;aut in alio caſu, per quem ipſi reſti-
tui poſſent: quia ſi hæc omnia non concurrāt
13 non † poſſunt huiuſmodi priuilegio gaude-
re, vt poſt alios probat Odo Sforz. in eod.
tract. part.1. q. 46. artic. 3. 4. & 5. vbi omnia
per pulchrè notantur: & ſi cauſſa ſit diuiſibi-
lis,vt eſt quando pro rata vnuſquiſque tene-
14 tur: ſi maiores † nullum oſtendant legitimū
habuiſſe impedimentum, reſtitutio eis nihil
15 prodeſſet. Imò neque quando † res ſit ita
communis,& indiuiſibilis, vt vnus ſine altero
agere non poſſit, ſi reſtitutio non poſſit pro-
deſſe quò ad ſubſtantiam litis, neque minori,
neque maiori prodeſt. vt Odo tradit vbi ſu-
pra.artic.4. num. 12. Ex quibus concluditur ꝙ
in themate propoſito, nulla competit reſtitu-
tio:quia conſortes ſucceſſerunt patri, qui cō-
tractum nullum fecerat;& quia fecerunt alie-
nationem irrequiſito domino;& ante petitam
reſtitutionem exequutio pluries fuerat peti-
ta: & ſatis apertè conſtat de malitia,quia ſine
vlla legitima cauſſa labi permiſerunt, primū,
ſecundum,& tertium fatale: & quatenus nul-
lam ipſi habuiſſent culpam; poterant agere
contra procuratorem,cum ſit ſoluendo:& mi-
nor poterat ſe ſeparare ab alijs. Imò etiam
obtenta reſtitutione, per hoc nō poterat cauſ
ſam vincere. Et ita concludo reſtitutionem
petitā eſſe denegandam. Laus Deo. & B.M.

CONSILIVM CXLIX.

Homicidium quando proditoriè ſit factum.

SVMMARIVM.

1 *Maleficia quatuor modis committuntur.*
2 *Delictum aut ex propoſito, aut caſu, aut impetu committitur.*
3 *Delictum ex propoſito duobus modis poteſt contingere.*
4 *Proditoriè eſt vnum in mente habere, & aliud facere. & num.5. & 6.*
7 *Proditorie, verbum capitur quando ineuitu amicitiæ alium occidit.*
8 *Occidere per induſtriam dicitur proditoriè.*
9 *Caſu committitur delictum ſine dolo, & animo.*
10 *Impetu committitur delictum in rixa.*
11 *Impetu delictum non dicitur proditoriè.*
12 *Leuiora delicta fiunt motu repentino.*
13 *Ex propoſito delictum proditoriè dicitur ſecundū aliquos.*
14 *Dolus conſiſtit in animo.*
15 *Dolus eſt machinatio abſconditæ mentis.*
16 *Homicidium cum dolo meretur pœnam mortis.*

1710

Digitized by Google

17 *In proditore eſt animus præmeditatus.*
18 *Homicidium ex propoſito habet deliberationem.*
19 *Animus ad homicidium eſt cum induſtria.*
20 *Opinio Franciſci Caſonis, & Iulij clari conciliatur, circa homicidium, & nu. 21.*
22 *Dolus eſt machinatio ſtudioſa.*
23 *Paſſio animi eſt nota ſoli Deo.*
24 *Animus per exteriora tantum nobis eſt notus.*
25 *Delictum in dubio interpratandum eſt ex improuiſo eueniſſe.*
26 *Dolus probari non poteſt.*
27 *Indicia manifeſta dolum manifeſtum inducunt.*
28 *Minor non excuſatur à dolo malo.*
29 *Minor excuſatur à dolo præſumpto.*
30 *Nemo debet condemnari ex præſumptionibus.*
31 *Homicidium ex cõiecturis dicitur ſine proditione.*
32 *Iniuriato licet iniuriam propulſare.*
33 *Confeſſio reorum dat ſemiplenam probationem.*
34 *Confeſſio extraiudicialis meretur ſententiam fauorabilem.*
35 *Impulſio excuſat ab homicidio doloſo.*
36 *Proditor propriè eſt qui fingit ſe amicum, & agit vt inimicus.*
37 *Homicida ex propoſito extra Eccleſiam non priuatur immunitate Eccleſiæ.*
38 *Error Farinacij in caſu proditionis.*
39 *Proditoriè ſecundum veram intelligentiam eſt intuitu amicitiæ alium occidere.*
40 *Iuſtus dolor tollit qualitatem præmeditati facinoris.*
41 *Iuſtus dolor continuat per 30. dies.*
42 *Extrahentes fugientes ad Eccleſiam ſunt excommunicati.*

Præbe mihi auxilium Domine, & ego dicam veritatem.

FACTI SPECIES.

CAſus ita eſt: Titius forenſis in ciuitate, in qua per paucos ante commorabatur dies, poſt veſperas deambulando cum Seio, fuit aggreſſus à duobus fratribus ciuibus originarijs cum ſclopis, habens ſolũ enſem: ſed de ſocio ſibi ſemper fecit ſcutum, vſq; quo ſibi data fuit occaſio fugiendi in certa domo; à qua poſteaq; aggreſſores diſceſſerant egrediens, inuenit tres ſocios etiam forenſes, & acceptis ſclopis, ibant omnes quatuor verſus portam ciuitatis; & obuiantes Sempronio amico illorum duorum fratrum aggreſſorum, eum occiderunt & ſtatim poſtea in Eccleſiam fugerunt: à qua extracti, & tandem conſignati Ordinario fuerunt: & dominus temporalis inſtabat eos ſibi tradi, quia homicidium, vt ipſe allegabat, fuerat proditoriè perpetratũ, ad formam Bullæ Gregorij XIV. de confugientibus ad Eccleſiam: vnde conuenit caſum perſcrutari.

Ad cuius dilucidationem præmitto, quod
1 quatuor † modis maleficia committuntur: facto ſcilicet, dicto, conſilio, & ſcriptura. l. Ex maleficio. ff. de actio. & oblig. l. Aut. fact. ff. de pen.
2 Secundò, Præmitto, quod omne † delictum, aut ex propoſito, aut ex impetu, aut caſu perpetratur: & delictum ex propoſito commiſſũ, aut ex antecedenti: propoſito committitur: &
3 tunc duobus † modis poteſt contingere, ſcilicet inſultando, vel proditoriè. Inſultando, vt in l. Is qui aggreſſorem. C. ad l. Corn. de Sicar. Proditoriè; vt in l. 3. in prin. ff. ad l. Iul. maieſt.
4 Quod verbum, proditoriè, dicitur † propriè vnum in mente gerere, & aliud in actu oſtendere. l. 1. ff. de præuaric. l. fin. C. de delat. lib. 10. Bar. in l. Reſpiciendum. §. Delinquunt. ff. de pæn. quem omnes ſequuntur, vt refert Iul. Clar. in ſua prat. crimin. in verbo, Homicidium. verſic. Proditoriè. & notat Alex. cum allegatis. in cõſ.
5 13. num. 8. lib. 6. vbi dicit, quod ille eſt † proditor, qui non oſtendit velle facere quod facit: & in ſecreto facit contrarium eius, quod facere debet. Et eum ſequitur Alciat. in conſ. 19. num. 10. tom. 2. lib. 7. & Marc. Ant. Blan. de indic. homic. commiſſ. num. 191. & 192. & Ant. Gomet. in lib. var. reſolu. tom. 3. c. 3. de homic. n. 5.
6 qui omnes concludunt quod proditor † ille eſt, qui dat ſigna amicitiæ in actibus exterioribus; & vnum in mente gerit, & aliud oſtẽdit: & omnes dant exemplum in ſocio itineris, vel commenſalis, qui ſocium in itinere, vel menſa occidit; quod eſt commune dictum, & ſequitur Affl. alleg. 263. num. 64. & Ioan. de Anan. conſ. 44. num. 2. & 3. & Octau. Vulp. in conſ. 59. num. 1. 2. 3. & 4. & latè Menoch. de arbit. iud. lib. 2. centuria 4. caſ. 360. vbi explanando omnium dicta, hanc partem vti communem tenet. in n. 24. & ita ſecundum communem opinionem il-
7 lud verbum proditoriè † capitur, quando quis colore amicitiæ, alium occidit. Quod etiam reperitur diſpoſitum in c. 1. de homic. dum exponit ille textus, quod qui per induſtriam, & per inſidias occidit proximum ab altari eijci de-
8 bet. nam occidere † per induſtriam, & per inſidias, idem eſt quod proditoriè, ſicut probat Remig. in ſuo libello de immun. Eccl. fallen. 13. & 14. Quare cum, vt ſupra præmiſi, delictũ triplici modo committatur: ex propoſito ſcilicet, impetu, vel caſu: operæ pretium eſt omnes caſus elucidare.
9 Caſu enim † committitur ſine dolo, & animo. l. Si fortuitò. ff. de incend. ruin. naufrag. & tradit Menoch. in d. Centuria 4. num. 34. & tũc delictum non meretur pœnam, & maximè deficiente culpa. l. Abſentem. ff. de pœn. in fine. c. Lator. de homic. & Bar. in d. §. Reſpiciendũ. §. Delinquunt. ff. de pœn.
10 Impetu † verò committitur, quando inter duos ſtatim oritur contẽtio, ſeu rixa, propter aliquod verbum contentioſum, vel etiam per

ebrie-

Digitized by Google

ebrietatem.l.Si in tixa.ff.ad l.Corn. de Sicar. l.
Aut facta.§.Qualitate. ff. de pœn. vel etiam ſi
pater videat filiũ percuti, vel ex alijs cauſis,
quas refert Menoch. vbi ſupra. num. 8. 9. 10.
11 & 11. In eo enim † delicto non dicitur com-
mitti inſultum, neque ſactum proditoriè, &
mitius punitur.l.Omne delictum.§.Per vinum.
ff.de re milit. & d.l.Si in rixa.quod dictum ſe-
quitur Bar. in d.l.Reſpiciendum.§.Delinquũt.
12 num. 2. † Leuiora enim ſunt illa delicta, quæ
accidunt tepentino motu, vt Menoch. atteſta-
tur vbi ſupra.nu.16.ad finem. quàm ſuut medi
tata, & præparata.
13 Ex propoſito † verò, quod idem eſt, quod
proditoriè, vt eſt quando vnum oſtendit, &
alıud facit.l.Omne delictum. §. Exploratores.
14 ff.de re milit.Nam dolus † dignoſcitut, qui in
nimo conſiſtit.l.Dolus.C.de reſcind. vend. &
eſt malitia prorumpens in alterius damnum.
Bal.in l.Quæ fortuitis. in 3. col. C. de pignor.
15 actio. vbi dicit quod eſt machinatio † abſcon
ditæ mentis. & ſimile delictum inter grauiora
16 reputatur, & pœnam † mortis meretur. l. 1. §.
1. & 2. ff.ad l.Corn.de Sicar. & tradit Mill. in
ſua pratic.crimin.tit.quib.mod. cõmit.maleſ.
num. 5. & 15. in quo delicto Clar. in §. Homi-
cidium.verſ. Proditoriè. videtur facere diffe-
rentiam inter delictum proditoriũ, & ex pro-
17 poſito factum: dicit enim, quod in † prodito-
re eſt animus præmeditatus, & induſtria ad
18 committendum delictum; ſed in propoſito †
eſt ſola deliberatio. Franciſcus Caſonus verò
in tract.de maleſ. in 2.tract. c. 1. in fine, dicit
19 non poſſe animum † adeſſe, niſi induſtria, &
inſidiæ præcedant. Quorum dicta Menoch. in
d.4.Centuria. num.30. conciliat hoc modo vi-
20 delicet; quod opinio † Caſoni procedit, quan-
do quis odium diſsimulans parat arma, & ad-
hibet ſocios, qui à longe illum ſequuntur, &
exploratores qui ſciant in quo loco aduerſa-
rius ambulat: quia tunc arguitur de inſidijs;
21 opinio † autem Julij Clari eſt, quando paran-
tur inſidiæ adhibita induſtria: vt eſt quando
latet vt ex improuiſò aggrediatur eum, cum
quo nulla erat inimicitia, nec rixa. Sed ſiue v-
nam, ſiue aliam opinionem ſequamur, in vna,
& altera oportet, quod cõcurrat dolus: & quia
22 dolus † eſt quædam machinatio ſtudioſa ad
decipiendum alterum: l. 1. §. 2. ff. de dol. & do-
lus conſiſtit in animo, ſicut quædam animi paſ
23 ſio, quæ † ſoli Deo eſt nota, vt dicit Gl. in §.
Aliæ. inſtit. de actio.Clem.Exiui. §. Quamuis.
de verb.ſignif. c.Nunquid. de pœnit. diſtin. 2.
ibi. Quia ego ſum ſcrutator renum, & cordis.
& Angel. in l.1.c.de Sicar. dicit, quod dolus, &
bona fides ſunt paſsiones animi, quæ ſoli Deo
24 ſunt notæ: vnde qualis fuerit animus † iſtorum
reorum nobis non poteſt eſſe notus, niſi per
exteriora. l.Labeo. §. Idem tubero. ff. de ſup-
pel.leg. Abb. in c.1.de homic. & cœteri canoni-
ſtæ. in c.Significaſti. il 2. eod.tit. & per conſe-
quens non eſt cur affirmare poſsimus, An ho-
micidium ſit factum proditoriè? Imò debemus
25 in dubio † inclinare, quod ex improuiſò ac-
ciderit: ad notata per Felin.in c. Sicut dignũ.
num.6.de homic. ex Bul. auctoritate in l. 1. in
lectura antiqua. ff. de ſeru. corrup. & alijs à
Boſ.relatis in tract. crim.tit. de homic. nu. 23.
26 & 25. & cum dolus † probari non poteſt, quia
in animo conſiſtit, deuenitur ad coniecturas.
d.l.Dolum. C.de dol. & omnis dolus eſt præ-
27 ſumptus: vnde ſolent oriri indicia † manife-
ſta, quæ, ſi probantur, inducunt dolum mani-
feſtum.d.l.Dolum. quædam verò non ſunt ita
manifeſta, & non concludunt dolum abſolutè.
l.Si procuratorem.§.Dolo. & l.Dolus. ff.mand.
Quare eſt maxima differentia inter dolum ve
28 rum, & præſumptum; nam de dolo † malo, nec
etiam minor excuſatur.l.vnica.C.ſi aduerſ.de-
29 lict.A dolo verò † præſumpto excuſatur. l. 1. §.
fin.ff.de eden. Quare hic agitur de dolo præ-
ſumpto, & de cauſſa criminali, in qua requi-
runtur præſumptiones clariores. l.Sciant iun-
30 cti.c.de probat. & Nemo † debet condemna-
ri ex præſumptionibus. l.Abſentem.ff. de pœn.
niſi ex aliqua cauſſa in iure expreſſa.l.Si hi, qui
adulterij. C. de adult. ergo iſti rei non eſt in-
terpretandum, quod commiſerint homicidiũ
proditoriè in eum, cum quo nec amicitia, ne-
que inimicitia erat. Imò quando eſſet locus
31 † coniecturis, eſſet dicendum quod irent ad
inueniendum illos, qui parum ante inſultauie-
rant Titio; ex his, quæ tradit Boſ. vbi ſupra.
num.25. verſ. Rixa verò. & Anc. in conſ. 216.
Nos Bartholomæus. num.4. & Paul. de Caſt. in
conſ.277. in cauſa carceratorum: qui vidẽdus
eſt. Ex quibus conſtat quod dicti rei, non pro-
ditoriè, ſed fortuitò, homicidium cõmiſerũt,
& impetu; quia ipſi examinati dixerunt quod
occiſus, ſtatim quod eos vidit, incœpit ex-
clamare contra eos, etiam cum iniuria: quorũ
dicta corroborantur à multis teſtibus, atte-
ſtantibus illum dixiſſe, *Sono qua questi aſſaſſi-
ni*: & alij, quod quando Titius fuerat aggreſ-
ſus ab illis fratribus; cum occiſus eſſet propè
locum dixit, *Biſogna amazzare questi aſſaſſini*,
intelligendo de Titio & ſocijs. Ex quibus re-
ſultat coniectura pro ipſis, quod impetu, &
fortuitò illum occiderunt. Et in ſimili caſu
conſuluit Caſtren. in d. conſ. 277. num. 2. 3. &
per totum conſilium. vbi concludit, quod licet
32 † iniuriato propulſare iniuriam. c. Fortitudo.
& c. Non inferenda. cum ſeq. 23. q. 3. & c. Dile-
cto. de ſent.excomu. in 6. ſed ſatis eſt ad ca-
ſum, quod non eſt locus conſilio præmeditato
33 ad homicidium. & confeſsio † dictorum reo-
rum inducit ſemiplenam probationẽ: vt pro-
bat.Gramat.in conſ.32.num.8. & 9. in crimin.
& tantò magis cum eorum confeſsio ſit in iu-
dicio, & à teſtibus fulcita. Nam etiam extra-
idui

34 iudicialis † confeſsio,concurrentibus alijs ve
riſimilitudinibus,meretur ſauorabilem ſentẽ-
tiam. vt ait Felin. in c.Olim. verſ.Octauo limi
ta;& verſ.Nono limita. de reſcrip. Et ſic præ-
ſumi debet,quod ſortuitò, & quódam impetu
moti fuerint ad illud committendum;nam im
35 pulſio,† vt refert Menoch. in d.centuri. 4. n.
8. hoc operatur quod illud committitur non
poſsit dici cum conſilio,ſed impetu,& propte
rea ille occiſus,cum fuerit author rixæ,nõ in-
ducit occiſores ad pœnam ordinariam:vt ſecũ
dum allegata probat Iacob.Nonel. in tract.cri
min.ad deſenſam.tit. de homic. quib. ex cauſ.
à pœn.mort.excuſ.num. 77. & non poſſunt im-
putari de animo deliberato , ſeu proditione:
36 quia proditor † ille eſt, qui fingit ſe amicum,
& tractat,vt inimicus alium,vel in itinere, vel
in menſa. Et ita not.de Nonell.in prima par.
contra reos.num.64. & Abb.in c.Inter alia.nu.
20. & 21. de immun.Eccleſ. & in c.1.de homic.
vbi dicit,quod licet homicidium ex propoſito
37 ſit.commiſſum † extra Eccleſiam, homicida
non debet priuari Eccleſiaſtica immunitate;
ad diſpoſitionem.d.c.Inter alia.Addens,quod
ille ſolũ eſt proditor, qui per inſidias occidit.
38 Et errat † Farin. qui in ſua pratic.crim.tit.de
delict.& pœn. quæſt.18. aliter ſentit:quia hæc
eſt communis, & approbata concluſio, quod
39 proditor† ſit,qui intuitu amicitiæ animo de-
liberato,& præmeditato alium occidit;vt ſu-
pra probatum eſt:& ſequitur Cephal. in conſ.
57.num.15.vol.1.& magis cum rationibus di-
uinæ legis, naturalis, & ciuilis, hoc idem ſu-
ſtinet Decian.reſpon.80.lib. 3. qui eſt viden-
dus. Quare cũ Titius vnus ex dictis quatuor,
patum ante fuiſſet inſultatus; præſumendum
eſt quod motus ab ira, & iuſto dolore iret ad
40 inueniendum illos fratres. Et iuſtus † dolor
tollit qualitatem premeditati facinoris,vt ait
Menoch. vbi ſupra.num. 19. ad finem. & num.
41 20.Qui iuſtus dolor,† ſecundum magis acce-
ptam opinionem, dicitur continuare per 30.
dies; vt ibi Menoch.Vnde non eſt dubitandũ,
quin iret cum ſocijs ad aggreſſores:iuxta alle-
gata à Felino,Gram. & Paul. de Caſt. in locis
de quibus ſupra:& quod caſu obuiam habue-
rint occiſum; qui, cum intrinſecus eſſet ami-
cus illorum fratrum, habet coniecturam con-
tra,quod eos irritauerit; vnde non eſt eis de-
neganda immunitas Eccleſiaſtica.& Eccleſiæ,
à qua extracti fuerunt,ſunt reſtituendi:& qui
42 † eos ab ea extrahere auſi ſunt, ſunt excom-
municati.Abb. in d.c.1.de homic. num.2. & c.
Inter alia.num.26.de immun. Eccleſ. & ita iu-
ris eſſe,vt ſupra dico. Saluo &c. Laus Deo,&
B. M.

CONSILIVM CL.

Pater clerici an ſit adminiſtrator bonorum Eccleſiaſticorum filij, & de eis diſponere valeat?

SVMMARIVM.

2 *Filij in conditione, ſunt in diſpoſitione.& num.2. & 3.*
4 *Pater non poteſt præiudicare filijs in conditione poſitis. & num.6.*
5 *Reciproca ſubſtitutio quomodo procedat.*
7 *Filij in conditione non ſuccedunt in portione patruorum,*
8 *Legitimatus non differt à natis de matrimonio.*
9 *Imperator eſt ſuper ius ciuile.*
10 *Imperator poteſt tollere ius commune.*
11 *Legitimati comprehenduntur à quacunque diſpoſitione.*
12 *Legitimatus ſuccedit in bonis aui.*
13 *Legitimati, quando ſufficit, quod ſint legitimi tempore mortis teſtatoris.*
14 *Legitimatus reuocat donationem factam à patre. & num.15.*
16 *Pater quando dicatur alienaſſe legitimum.*
17 *Renunciatio legitimæ quando non præſumatur. & num.18.*
19 *Renunciatio eſt ſtricti iuris.*
20 *Legitimæ non dicitur renunciatam per generalem renuntiationem.*
21 *Renunciatio dicitur reuocata per natiuitatem filij: & quando non. num. 22.*
23 *Renuntiatio patris quando filijs non noceat.*
24 *Mutare conſilium quando pater non poſſit in filiorum præiudicium.*
25 *Pater non habet vſufructum in beneficijs filiorũ.*
26 *Pater non habet adminiſtrationem in bonis beneficialibus filij.*
27 *Pater adminiſtrans beneficium filij tenetur rationem reddere.*
28 *Filius habet retentionem bonorum patris; qui beneficia ſua adminiſtrauit.*
29 *Bona,et debita quando non ſunt confuſa cum hæreditate.*
30 *Pater qui adminiſtrauit beneficia filij,non poteſt teſtari in præiudicium eius.*

Domine labia mea aperies.

FACTI SPECIES.

INferior Prælatus non habens bona allodialia,niſi domum,& quædam mobilia,& vnam petiam terræ, quam reliquit filiæ, inſtituit hæredem filium maſculum; ea conditione quod eo defuncto medietas hæreditatis perueniret Eccleſiæ, cuius ipſe erat Prælatus;qui filius erat clericus, & per multos

annos

annos antea habebat duo ſimplicia beneficia,
quorum redditus ipſe pater ſemper habuerat,
cum filius eſſet impubes: & cum in pauca ex-
penſa manutenebat: & auus. d. filij bona ſua
teſtando reliquerat in his verbis:ſcilicet ſi al-
ter ex filijs ſuis decederet ſine filijs;hæreditas
in alios perueniret.Modò quæritur,An d.filius
poſſit teſtari, & de d. domo diſponere,ſtante
diſpoſi tione patris ?

Ad præſentis caſus elucidationem. Primò
aduertendum eſt ad teſtamentum patris. d.
Prælati; & ad diuiſionem factam ab ipſo Præ-
lato cum fratribus. Et, quo ad teſtamentum;
in quo inſtituti ſunt quatuor filij teſtatoris, &
quos inuicem ſubſtituit quandocunque dece-
derent ſine filijs maſculis legitimis: Quare
primus deceſſit ſine filijs, & tres alij ſucceſ-
ſerunt;& duo alij deceſſerunt cum filijs. vnde
prælatus ille fuit vltimus, & veniens ad diui-
ſionem eum fratribus; pro parte ſua contẽtus
fuit domo antiqua; & fratribus omnia bona
immobilia reliquit; cum eo tempore filios nõ
haberet: & cum poſtea filium habuerit legiti-
matum in ampliſſima forma auctoritate Pon-
tificia,& Imperiali; petente patre habilitari
ad fideicommiſſum eius patris;videndum eſt,
An filij in d. teſtamento nominati;intelligan-
tur vocati? & An d.legitimatus ſit habilis ad
ſucceſſionem? & An diuiſio facta à prædicto
Prælato patre poſſit ab ipſo legitimato reſcin
di; vel ſaltem, ipſi non noceat, quin ſuccedat
in bonis Aui teſtatoris.

Et quò ad filios,An ſint vocati? omiſſis opi
nionibus illorum, qui dicunt cenſeri vocatos
ex coniecturis, quæ in teſtamento elici poſ-
ſunt;vt eſt quando maſculi nominantur ad dif
ferentiam fœminarum, & ad earum excluſio-
nem & quando deſcendentes ſunt inſtituti;&
ineſt fauor agnationis: quia data veritate il-
larum opinionum, iſto caſu filius non poterat
grauari à patre ad reſtitutionem hæreditatis;
ex infra dicendis. Neque retenta alia opinio-
1 ne,quod non ſint vocati, cum tamen † ſint in
diſpoſitione;vnde habet locum cõmunis opi-
nio.Gl.in l.Lucius.la 2 ff.de hæred.inſtit.vt at-
teſtatur Iul.Clar. in ſua prat. §. Teſtamentum.
quæſt.77.& 79 Ant.Gom. in lib. var. reſol.c.5.
num.42. verſ. Sed his non obſtantibus.Sim. de
Pret.in 3.lib.interp.vlt.vol.ſol.2. nu. 3. & infra
2 & add. ad deciſ.Guid.Pap.184. Filij enim † in
conditione poſiti,licet quandoque non intel-
ligantur vocati,ſunt tamen in diſpoſitione; &
indicio teſtantis ſunt ſubſtitutis præferendi.
Ita ſi rectè † cõſideretur textus.in d.l.Lucius.
3 diſponit: dum ad finem dicit. Nam prudens
conſilium teſtantis animaduertitur: non enim
fratrem ſolum hæredem prætulit ſubſtitutis,
ſed etiam eius liberos, ergo iudicio teſtatoris
filij ſuccedunt.

Nec obſtat iſto caſu illa opinio, quod ex co
niecturis, intelligantur vocati, quia intelligi
debet,quò ad portionẽ, quæ peruenit eorum
4 patribus, vt ſcilicet pater † ad eorum præiu-
dicium non diſponat. & ita declarat Crau. in
conſ.109.num.2. & Curt.Iunior.in conſ.96. n.5.
Quò verò ad portionem fratrum eorum pa-
tris,vt nõ ſuccedant, dicitur extinctum fidei-
5 commiſſum: quia illa eſt natura † reciprocæ
diſpoſitionis: vt ſi euaneſcat conditio vnius,
in totum deficiat, vt probat Balth. Quin in
conſil.177.num.80. & 135. in vol.1.ad vltim.vo-
lunt. Sed quo ad portionem patris durat di-
ſpoſitio in filios: ita quod pater † nec aliena-
re,nec in præiudicium filiorum poteſt diſpo-
nere: ad tradita per Cuma. in conſ.190.verſic.
Conſtat autem. Nam voluntas teſtatoris ea
fuit,vt bona ſua poſt filios inſtitutos deueni-
rent ad filios filiorum: ſicut ex multis conie-
cturis dignoſcitur. Vnde cum iſto caſu fratres
Prælati deceſſerint cum filijs: defecit condi-
tio ex parte ipſorum: quia habuit effectum in
portione parentum: ſed quo ad alios, non di-
cuntur vocati,ita quod ſi quis ex inſtitutis de
ceſſiſſet ſine filijs: potuiſſet teſtari: nec ipſi
7 potuiſſent † prætendere in portione decedẽn
tis ſine filijs: quod probat Dec. in conſil. 21.
In caſu ad me tranſmiſſo.& in conſ. 322. Cum
ſit.num.2.& conſ.268.Conſultus.num.10.Oldr.
cõſ.21.Thema,& Decian. in proprijs terminis.
reſpon.47. in 3. vol. Secus autem in portione
patris,quia vt in d.l.Lucius. iudicio teſtatoris
debent ſuccedere, vnde reſtat concluſio quod
d.Prælatus nõ potuit filio ſuo tollere ius quæ-
ſitum ex diſpoſitione aui ſui: & quando etiam
fideicommiſſum duraret in filios filiorum:pri-
mus non teneretur ad reſtitutionem mobilium
conſumatorum: l.mulier.§.Si hæres. ff.ad Tre-
bell.Dec.conſ.81.num.4.

Nec obſtat,quod ex ipſo exiſtente Sacerdo
te ſit natus;quia patre petente fuit in ampliſ-
ſima forma legitimatus auctoritate Põtificia,
& Imperiali; & ad d. bona aui habilitatus,vn-
de fit quod ſit comprehenſus in illa diſpoſitio
ne conditionali, ſi deceſſerint ſine filijs: cum
8 non † differat à natis ex verò matrimonio, vt
in auth.Qui.mod.nat.effic.legit. §. Licet. verſ.
Sit igitur licentia. coll.6. & diffusè probaui in
conſ.103.Nam eſſe, vel non eſſe legitimum eſt
iuris,& non facti.Inſtit.de nupt. in prin.& Im-
9 perator † omnium ſupremus, vt dicit Bal. in l.
pœn.C.de bon.qu lib. eſt ſupra Ius ciuile. ca.
10 Propoſuit.de conceſſ.præben.& poteſt † illud
tollere Innoc. in c Quæ in Eccleſiarum.de cõ-
ſtitu.Alex.in Rubrica ſi cert.pet. & in l. 3. §.Si
is pro quo. ff. quod quiſque iuris. & compre-
11 henduntur † à quacunque diſpoſitione loquẽ
te de filijs legitimis. Nec differunt à natis de
legitimo matrimonio, ſecundum opinionem
communem,& veram;de qua atteſtatur Alex.
in conſ.88.num.4.vol.7. & in conſ.2.num.28. &
num.

Digitized by Google

num.41.vol.1. & Ancar. in conſ.225. num. 3. &
Crau in conſ.135.num.6. Vnde reſultat con-
cluſio,quod d.filius, non minus ac ſi natus ſuiſ
12 ſet de legitimo matrimonio, potuit† in bonis
ſuccedere,faltē in portione eius patris: quod
probant iura per Ancar.adducta in conſ. 290.
& in conſ.225. à num. 3. ad finem. vbi dicit ꝙ
quando teſtator filios poſuit in conditione.nō
expreſſo,quod ſint nati de legitimo matrimo-
13 nio,prout hic, ſufficit † quod ſint legitimi tē-
pore mortis patris. Et idem probat Paul. de
Lancel. in conſ.176. à num.36. ad finem in pri.
vol. ad vltim. volunt. & Abb. in conſ.86.1.par.
& Soc. in conſ. 226. aliàs 74. 2. part. incipit,
Quæſtio præſentis conſultationis. ſecundum
antiq. impresſionem: vbi concludit legitima-
14 tum † reuocare donationem factam à patre
ante legitimationem: quem ſequitur Rip. in
l.Si vnquam.C.de reuoc.don. nu. 81. in lib. in-
terp.quod dicit Luch. de Cur. in conſ. 3. nu.7.
in 1. vol. ad vltim. volunt. Procedit etiam ſi
quæſitum fuiſſet dominium pro illis, in quos
pater feciſſet alienationem.Quare iſto caſu pa
ter dimiſerat omnia bona fratribus excepta
domo, ante natiuitatem filij,quem poſtea na-
tum petijt legitimari, & habilitari ad ſucceſ-
ſionem bonorum eius patris,& aui d. filij, vn-
de ex mente etiam. d. eius patris ſuccedit in
15 dictis bonis: Et poteſt reuocare † ea alienata
ab eius patre. ita Alb.in conſ. 106. num. 19. &
Bal. in l. 2. verſ. Quæro, an filius. C. ſi quid in
fraud. pat. & in l. Quoties. la prima C. de fi-
deicom.

Et quandocunque diſpoſitio d. Aui eſſet in
vim fideicommisſi, ita quod ex illo inſtitutus
filius poſſet alienare legitimam, & Trebellia-
16 nicam:pater † iſto caſu intelligitur alienatio-
nem huiuſmodi feciſſe; ita quod poſtea non
potuit præiudicare eius filio in d.domo; quin
tota ſit ſua:ſecundum allegata per communē
opinionem à Viu. in ſuo lib. cōmu.opin.in ver
bo,Filij debent habere. ad finem. Imò poſſet
17 ſuſtineri,quod per diuiſionem † patris non ſit
renuntiatum legitimæ, vt narrat textus, vbi
Bal. & alij. in l.Si quando.§.Et generaliter. C.
de inoffic. teſtam. Quam opinionem ſequitur
Paul.de Caſt.& in tantum videtur vera illa o-
18 pinio, vt nec † iuramentum interpoſitum in
diuiſione obſtaret; cum adfuerit enormisſima
læſio. Et ita pro conſtanti tenet Alb. in conſil.
66. & Crot. in conſ. 120. & Rip. in lib. reſpon.
19 c.6. & videtur ratio: quia renuntiatio † eſt
ſtricti iuris.& in ea non veniunt, niſi expreſſa;
20 vnde per generalem†renuntiationem non vi-
detur renuntiatum legitimæ; Deſid. Guid. in
conſ.170.num.12. in 1. vol.ad vltim. volunt. &
in num.18. expreſſè fatetur non eſſe renuntia
tum legitimæ:vnde retenta iſta opinione,qua
tenus pater potuiſſet teſtari, & de dimidia hæ
reditate diſponere: & quod eius filius nō poſ-
ſet ſuccedere ex diſpoſitione Aui, cum ex te-
ſtamento patris habeat dimidiam; domus præ
dicta relicta in hæreditate non aſcendit ad di
midiam partem, quæ patri erat debita; præter
21 tim cum natiuitate † filij,renuntiatio dicere-
tur reuocata. Rol. à Vall. qui de communi at-
teſtatur. in conſ.9.num.60. in prima part. vbi
infra dicit, quod hæc eſt limitatio ad eam opi
nionem, quod renuntiatio habens vim dona-
tionis non intelligatur reuocata per natiuita-
tem filiorum; vt ſcilicet non procedat quando
22 † tempore renuntiationis non aderat ſpes fi-
liorum:neque quando tractatur de iure quæſi-
to,ſed ſolum de iure quærendo.Vnde iſto caſu
non erat ſpes habendi filios, & ius erat iam
quæſitum ex diſpoſitione aui.Imò magis pater
nullam habuit cauſſam probabilem ad renun-
tiandum; ſed potius liberalitate ſua, ſeu pro-
23 digalitate ad hoc venit: quare † filijs poſtea
natis non potuit obeſſe.Alb. in conſ. 81. ſuper
2.articulo.num.57. Nec obſtaret clauſula eui-
ctionis. Rol. à Vall. in conſ.51. num. 10. 11. &
12. lib.4.Sed quidquid ſit, ſiue ſequamur opi-
nionem legis,Lucius, vt ſcilicet filius in con-
ditione reciprocæ ſubſtitutionis,iudicio teſtā
tis admittatur: ſiue attēdatur teſtatio patris:
ſufficit in caſu præmiſſo,quod filius. d.Prælati
poteſt totam domum ei relictam retinere; &
de ea diſponere:& tantò magis, quia ipſe Præ
latus in ſpecie petijt in legitima,quod d.eius
filius admitteretur ad bona eius patris: quod
24 fuit ad eius præiudicium; ita quod non †
potuerit poſtea mutare conſilium: ſicut at-
teſtatur Decian. in primo reſpon. num. 151.
libro tertio, & Iaſ. & Grat. ab eo allega-
ti.

Imò quando omnia prædicta corruerēt, pro
d. filio extat concluſio, quod d.domus ſit ſua,
& de ea diſponere valeat;nam exiſtens minor
habuit duo ſimplicia beneficia valoris fructuū
ſcutorum 200. quotannis,vel ſaltem ſcutorum
150. quos pater per multos annos habuit: &
25 quorum † de iure vſufructum habere non po-
terat. Abb. in c. Quia nos. num. 5. de teſtam.
26 quia in beneficijs filij,pater non habet admi-
niſtrationem. Bar.in l.Lis nulla. ff.de iudic.Vn
27 de quia adminiſtrauit,tenebatur † reddere ra
tionem.Bar.in l.Litis.§.Pater.ff.de negot.geſt.
Et bona ſua erant filio hypothecata. l.Cum o-
portet.§.Sed cum tacitas.vbi Bar.& alij. C. de
bonisq; lib. vbi Gl. in verbo. Quam nos. Sed
cum per tot annos fructus beneficiorum ipſe
pater perceperit, concludendum eſt, quod
eius bona,quatenus non fuiſſent obligata per
fideicommiſſum,deberentur. d. filio: & ſic te-
ſtatio patris eſt nulla.

Nec obſtat, quod ex quo reliquit. d. filium
hæredem;& maximè eum in hæreditate ſe im-
miſcuerit ſine inuentario; ꝙ ſcilicet videatur
28 confuſa hæreditas:quia.d.filius † nihilominus

habet retentionem bonorum pro quantitate ei debita; quæ bona non aſcendunt ad dimidiam debiti. Nam quod ei debetur ratione fructuum beneficiorum à patre perceptorum, non comprehenditur in d. hæreditate; & per
29 conſequens non †ſunt confuſa debita cum hæreditate, l. Cohæredi. §. Cum filio. verſ. Nec fideicommiſſo, vſque ad finem, ff. de vulg. & pupil. & clarè notat Bal. in l. Debitori. num. 4. C. de pact. vnde d. filius & eius hæredes habebũt retentionem bonorum. Gl. in verbo. Tenebuntur. in d. §. Cum filiæ. Ex quibus concluditur, ꝙ
30 pater † non fuit adminiſtrator bonorum filij, & quod non potuit ita teſtari in præiudicium eius: & quod d. filius poteſt ad libitum diſponere de d. domo, & ita dico, ſaluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLI.

Patrono iuriſpatronatus quale ius competat: & Eccleſiæ quomodo ſit prouidendum.

SVMMARIVM.

1 *Honor patroni conſiſtit in præſentatione, quia ſine ea inſtitutio non poteſt fieri.*
2 *Patronus habet tempus quatuor menſium ad præſentandum.*
3 *Deuolutio fit in Ordinarium lapſo tempore quatuor menſium.*
4 *Tempus currit patrono à die mortis.*
5 *Patronus tenetur ſcire quomodo Eccleſia ſit recta.*
6 *Iuſpatronatus competit laicis ex priuilegio.*
7 *Ordinario currit tempus à die ſcientiæ.*
8 *Priuilegium iuriſpatronatus conceſſum laicis, regiſtratum in corpore iuris, dicitur de iure communi.*
9 *Tẽpus fauore Eccleſiæ, quãdo currat à die mortis.*
10 *Renuntians beneficium ſtat in poſſeſſione, donec ſuccedat conſenſus.*
11 *Renuntians poteſt pœnitere ante conſenſum præſtitum.*
12 *Patronus quando habeat iuſtam cauſſam ignorantiæ, & tempus non currat niſi à die ſcientiæ.*
13 *Ignorantia quando præſumatur in patrono.*
14 *Beneficium iuriſpatronatus non poteſt renuntiari ſine conſenſu patroni.*
15 *Beneficium iuriſpatronatus non poteſt permutari ſine patrono, neque vniri. & num. 16.*
17 *Præſentatus admiſſus non poteſt priuari ſine patrono.*
18 *Patronus poteſt cum Ordinario imponere onus beneficio.*
19 *Patronus poteſt variare ante inſtitutionem.*
20 *Patrono debetur reuerentia: & quomodo.*
21 *Patronus ex priuilegio poteſt condere ſtatuta.*
22 *Patrono vergenti ad inopiam debentur alimenta, & pinguiora quàm debeãtur alijs pauperibus. num. 23.*
24 *Patronus habet actionem cõtra Eccleſiam patronatam pro alimentis.*
25 *Seruitores patroni pauperis ali debent ab Eccleſia patronata.*
26 *Appellatione alimentorum veniunt veſtimenta, & medicinæ.*
27 *Patronus non vocatur in iudicio ſine venia.*
28 *Patronus tenetur defendere Eccleſiam ſumptibus Eccleſiæ.*
29 *Patronus negligens ad defenſam Eccleſiæ priuatur commodo.*
30 *Patronus dilapidantes bona Eccleſiæ debet denuntiare maioribus. & num. 34.*
31 *Alienatio rei Eccleſiæ patronatæ, quando nõ valeat ſine conſenſu patroni.*
32 *Iuſpatronatus in laicum quando dicatur Eccleſiaſticum. & num. 33.*
35 *Patronus debet ſcire quomodo Eccleſia patronata ſit benè recta.*
36 *Patronus debet præſentare perſonam idoneam.*
37 *Perſona idonea eſt illa quæ vult, & poteſt.*
38 *Beneficio debet prouideri de perſona, non perſona de beneficio.*
39 *Ordinarius poteſt non admittere præſentatum nõ idoneum: & de alio prouidere.*
40 *Non idoneus dicitur ignorans.*
41 *Literati ſunt tanquam muri inexpugnabiles.*
42 *Eccleſia paſcitur verbo Dei.*
43 *Indignus dicitur non ſolum ignorans, ſed infamis, & ſimoniacus.*
44 *Simonia committitur dãdo munera pro beneficio.*
45 *Inſtitutio beneficij obtenti ſimoniacè non tenet.*
46 *Simoniaci quando ſint priuandi.*
47 *Simonia tripliciter committitur, munere, obſequio, & lingua.*
48 *Simonia commiſſa lingua eſt quando vtuntur precibus.*
49 *Conferens beneficiũ indigno ad preces alterius, committit ad ſimoniam.*
50 *Qui precatur pro indigno, committit ſimoniam.*
51 *Preces fieri poſſunt pro idoneo.*
52 *Beneficia non debent dari his, qui ſunt in ſcandalo.*
53 *Magis idoneus eſt eligendus.*
54 *Non eligens, vel præſentans magis idoneum, grauat conſcientiam. num. 57.*
55 *Diues, & nobilis eſt præponendus pauperi in Eccleſia paupere.*
56 *Diues eſt vtilior Eccleſiæ, quam ſit pauper.*
58 *Eccleſia pauper dicitur, quæ habet paucos fructus.*
59 *Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum.*
60 *Scientia requiritur in clerico de iure diuino.*
61 *Scientes ſunt ſicuti ſtellæ cœli.*
62 *Mundus illuminatur ex ſcientia.*
63 *Graue eſt eligere perſonam indignam ex fauore.*
64 *Perſonæ de diœceſi debent anteferri forenſibus ad beneficia.*
65 *Doctores Canoniſtæ quando debeant anteferri Theologis.*

Verbum

Verbum Deus ſit mihi verbum; vt veritatem oſtendam.

FACTI SPECIES.

E Recta, & dotata plebe ſub titulo
Beatiſsimæ Virginis Mariæ in
quodam Caſtro in Italia cuiuſdã
Regis; peruenit poſt multos an-
nos cum vniuerſitate bonorum
d. Caſtri ad quendam Principem, qui priuile-
gio Summi Pontificis eam in Collegiatam ere
xit: et poſtea eum pari vniuerſitate bonorum
deuenit ad alterum Principem, qui cupiens ſci
re quid ei incumbat, mihi ſuũ deſideriũ expli
cauit: Quare iura, & quæ incumbant ei in ho-
nore, vtile, & onere, opere prætium duxi pa-
tefacere, vt infra, videlicet.

1 Quilibet patronus † in iurepatronatu de iu
re communi habet honorem; quia ſine eius præ
ſentatione Ordinarius non poteſt aliquem in
ſtituere; c. Decernimus. 16. q. 7. & notant doct.
2 in c. Nobis. de iur. pat. Cui ſtatutum † eſt tẽ-
pus quatuor menſium ad præſentandum, infra
quod nullus poteſt beneficio prouidere. c. Vni
3 co. de iur. pat. in 6. Quo tamen † tempore lap-
ſo, ſit deuolutio in Ordinarium. c. 2. de ſuppl.
negl. præl. ſed videtur controuerſia inter do-
ctores, à quo tempore tempus incipiat curre-
re? de qua latè Lamb. in ſuo tract. de iur. par.
lib. 2. art. 8. 1. q. prin. 2. part. Aliqui enim dixe-
4 runt † tempus currere à die mortis prædeceſ-
ſoris: & aliqui à die ſcientiæ: ſed Lamb. ibi
tenet tempus currere à die mortis; quia patro
5 nus † tenetur ſcire quomodo Eccleſia ſit recta:
vnde ſi neſciat Eccleſiam carere Rectore eſt
argumentum, quod non curat de Eccleſia: &
hoc maximè procedere inquit in patrono ſe-
6 culari; cui † ex priuilegio conceditur iuſpatro-
natus. c. 3. de iurepat. nã antea laicus erat inca
pax. c. Sacroſancta. de elect. quod aliter proce
7 dit in ordinario, cui † de iure communi non
currit tempus, niſi à die ſcientiæ. c. Quia diuer
ſitatem. de conceſſ. præben. ſed iſta ratio non
placuit Rotæ. decis. 421. in 1. vol. diuerſ. nouiſſ.
8 dicenti; quod quia gratia † conceſſa laico eſt
regiſtrata in corpore iuris: dicẽdum eſt quod
etiam laico concedatur de iure communi; &
ſic quod tempus currat à die ſcientiæ. Fatetur
tamen quod ſi eſſet controuerſia inter patro-
9 nos fauore † Eccleſiæ, vt ſcilicet, quàm citius
prouideatur ei de Paſtore tempus currat à die
mortis: & hæc ratio mihi videtur adaptanda
quibuſcunque caſibus, in quibus patronus nõ
haberet iuſtam cauſam ignorantiæ: vt ſcilicet
tempus currat à die mortis: vt in ſimili vide-
10 tur quando quis renuntiat † in manibus Papæ
ad fauorem; quia ſemper ſtat in poſſeſsione,
& percipit fructus, donec fuerit conſenſus ha
bitus, & reſignatio accepta. Flam. Pariſ. in trac.
de renunt. benef. lib. 1. q. 6. nu. 38. & lib. 4. quæſt.
11. 2. nu. 52. 53. Poteſt † enim reſignas pœnitere
ante præſtitum, vt ipſe Flam. ex iuribus allega
tis concludit in eod. tract. lib. 1. q. 12 nu. 20. ad
12 finem: & tunc patronus † haberet iuſtam cauſ-
ſam ignorantiæ. & tempus non curreret niſi à
die ſcientiæ: ſecus verò ſi non haberet iuſtam
cauſſam: quia ſi tenetur ſcire quomodo Eccle-
ſia ſit recta; ſi neſciat eam carere Paſtore non
dicitur de ea curam habere, & ita in eo non
13 eſt † præſumendum de ignorantia. ſecundum
iura allegata per Rotam decis. 6. aliàs. 263. de
iurepat. in nouiſſ. & ideo ſi allegatur ignoran-
tia vt affectata; & debet æquiparari ſcientiæ. c.
Vt animarũ. de cõſtit. in 6. Aliàs enim probari
debet ignorantia vera: ſecundũ ea, quæ tradit
Lamb. in d. tract. 2. lib. artic. 26. 6. q. prin. 2. par.

Honor etiam debitus ei eſt; quia beneficiũ
14 † ſui iuriſpatronatus renuntiari non poteſt ſi-
ne ſuo conſenſu; ſine quo collatio ſeu inſtitu-
tio eſſet nulla: Flam. in eod. tract. lib. 2. q. 4. n. 3.
verſ. His tamen non obſtantibus. & num. 4. & 5.
qui refert iſtud eſſe commune dictum: & eadẽ
15 ratione non † poteſt permutari vt Flam. ibi.
num. 10. & 11. vbi dicit, quod neque vniri po-
16 teſt: neque de honeſtate † alienari, & hanc eã-
dem concluſionem tenuit Gl. in c. Vnico. de
rer. permut. in 6. Cald. in eod. tit. cõſ. 2. ad finẽ.
Aegid. Bellem. deciſ. 177. Abb. in c. Cum dile-
ctus. circa med. de iurepat. Card. in Clem. 1. q.
4. de rer. permut. Rot. deciſ. 5. eod. tit. in nouiſſ.

Habet etiam honorem, quia ſine ipſo ordina
17 rius non poteſt † deſtituere præſentatum ad-
miſſum, etiam ſi delictum ad hoc ſufficiẽs cõ-
miſiſſet. Abb. Felin. Ant. de But. & ſinol. in ca.
Cum acceſsiſſent. de conſtitut.

18 Honor etiam eſt ei, quia poteſt † vnà cum
Ordinario imponere onus beneficio vacanti,
non tamen poſteaquam fuerit collatum, ſeu
poſt Rectorẽ inſtitutũ. Roch. de Curt. in tract.
de iurepatron. in verbo, Pro eo. quæſt. 13. &
Lamb. eod. tract. in prima part. primi lib. 9. qu.
prin. num. 90. verſ. Reſtringe. 2. ex c. Significatũ.
de præben. & maximè pro vtilitate Eccleſiæ,
& diffusè tractaui in conſ. 51. nu. 7. 8. 13. & 22.

Honor etiam conſiſtit in variatione; quia
19 poſtquam patronus † præſentauit, antequam
ſit facta inſtitutio de præſentato, poteſt alium
præſentare. c. Paſtoralis. de iurepat.

20 Honorem etiam habet † in reuerentia; quia
ſicut filius tenetur patrem honorare, ita præ-
ſentatus patronum: obuiam ei eundo cum cle
ricis, vſque ad ambitum portæ Eccleſiæ: & illũ
introducere in excellentiorem locum; pacem,
& incenſum præbere & in proceſſionibus pri-
mum locum dare. Lamb. latè in d. tract. in. 3. lib.
art. 1. 1. q. prin. nu. 10. & 11. & in eod. lib. artic. 7.
ead. q. verſ. Ex omnibus dictis.

Habet etiam Princeps iſte honorem ex ſpe
ciali priuilegio Papæ in erectione Collegiatæ
quia pro bono regimine, & decore Eccleſiæ, &

Digitized by Google

commodo perſonarum diuinis intereſſentiū
21 cum capituli conſenſu poteſt † ſtatuta conde
re;vt eſt expreſſum in Bulla erectionis,

Vtile verò, ſeu commodum debet habere
patronus ab Eccleſia patronata quando ad
22 inopiam rediret, quia † ipſe, & eius deſcen-
dentes debent alimentari ex bonis Eccleſiæ.c,
Quicunque.16.q.7.& tradit Roch. de Curt. in
23 tract. de iurepat. in verbo,vtile.& pinguius †
alimentari debet, quàm alij pauperes: & pro-
24 pter alimenta habet actionem † contra Eccle
ſiam,ſeu illius Rectores;vt notat Lamb.in eod.
tract. lib.3.art.2.q.3. prin. num. 10. & ſi fuerat
diues,melius eſt alendus:vt iſdem Lamb.eod.
lib.artic.3,num.5. & in artic.6.nu.22. & 23. di-
25 cit,quod eſt alendus† cum ſeruitoribus,ſi ipſi
non habeant aliunde victum, ad quod Felin.in
c.Cum omnes.nu.31.verſ. Adde dominum An,
26 in c. Nobis. de iur. patron. & appellatione †
alimentorum veniunt veſtimenta,& medicinę
quando opus ſit, vt atteſtatur in d.3. lib. 3. q.
prin. artic.9.nu.4. & 5. & in artic. 11. num. 12.
eod.lib.alimenta .n. dantur ſecundum qualita
tem perſonarum,vt infra conſ. 156. num.24.

Habet etiam vtile quandocunque occurrat
controuerſia inter ipſum, & Eccleſiam; quia
27 non poteſt† vocari in iudicio ſine venia; ſicut
filius non vocat patrem. Lamb. in d.3.lib. art.
2.1.q.prin. num. 5.

28 Patronus habet etiam onus, quia tenetur †
Eccleſiam patronatam defendere, non tamen
ſumptibus proprijs;ſed Eccleſiæ, Abb. in c. In
quibuſdam.1.col.verſ.in Gl.1. de pen. Paul. de
Citad. in ſuo tract.de iurepat. in 6.part. artic.
5. in 1.quæſt.& Lamb. in eod. tract.lib.3.artic.
11.2.q.prin. & in 2.artic.2.quæſt. prin. num.7.
29 eod.lib. vbi dicit, quod ſi † negligat eam de-
fendere priuatur omni commodo; & poteſt
prouidere ne bona.d.Eccleſiæ dilapidentur.&
30 ſi dilapidentur†accuſare, & etiam retractare.
c.Filijs.16.q.7.Lambert.in eod.tractat.in 3.lib.
2.q.prin.artic.8.num.6. ad finem: & artic.7.nu.
2.etiam ad finem. vbi dicit, quod ſi patronus
allegat, & probat cauſſam indebitam aliena-
tionis factæ ab ordinario,& capitulo, aliena-
tio retractatur,& ſi iuſpatronatus eſſet Eccle-
31 ſiaſticum;non valeret † aliqua alienatio facta
ſine patrono,& in 1. lib.art.9.10.q.prin. primæ
part.& 2.lib.art.3. 8.q.prin.3. part.dicit, quod
32 iuſpatronatus † eſt etiam Eccleſiaſticum in
perſona laici,quando præſcriptione,vel priui-
legio ſit quæſitum: ſed illud dictum procedit
qñ Eccleſia eſſet conſtructa,vel dotata de bo-
nis Eccleſiaſticis; ſecus verò ſi de bonis patri-
33 monialibus: quia tunc † dicitur ſeculare, etiã
ſi patronus ſit perſona Eccleſiaſtica: vt refert
Flam.Pariſ. in 2.lib. de renunt. benef. quæſt. 4.
num.39.40.& 41. vnde dicendum, quod iuſpa-
tronatus de quo agitur ſit ſeculare;cum Eccle
ſia à principio fuerit conſtructa, & dotata à
Rege de bonis ſuis; & poſtea in erectione Col
legiatæ Princeps ille duo millia aureorum de
ſuo expenderit; & dotem 100. annuatim red-
ditus dederit: & ſic ex diſpoſitione. d.c.Filijs.
34 16.q.7.poteſt †dilapidantes accuſare, & inſta-
re ad retractationem.c.Præcariè.10.q.2. Quod
35 nempe procedit cum teneatur† ſcire quomo-
do Eccleſia ſit recta, & gubernata; ad ea quæ
notat Lamb. in eod.tract.lib.2.arti.8.1. q.prin.
2.part.num.8.

36 Onus habet etiam quia tenetur †præſenta-
re perſonam idoneam, tum de iure priuilegij;
quia in bulla Papa dando ei facultatem præ-
ſentandi, cum ſit tempus vacationis, in ex-
preſſo dicit,quod præſẽtet perſonas idoneas:
tum etiam de iure communi:alijs pro ea vice
priuatur illo honore, Abb.in c.Cum vos. nu.5.
de offic.ordin.ad finem.Paul.de Citad. in eod.
tract. de iur.pat.in 6. par.art.2. ad finem.& fa-
cit.c.Significaſti.de iur.pat. Gemin.in c.1.n.5.
37 de præben.in 6.Perſona† verò idonea illa eſt,
quæ vult,& poteſt.c.Super inordinata.de præ-
ben.& c.Cum in cunctis.de elect.In quibus lo-
cis reperitur aperti eſſe iuris, quod ad bene-
ficia ſunt eligendi idonei;id quod non ſolũ pa
tronis iuriſpatronatus, ſed Epiſcopis, & alijs,
quibus datum eſt poſſe beneficijs prouidere,
38 conuenit;quia beneficio debet † prouideri de
perſona, non autem perſonæ de beneficio: &
quandocunque patronus non præſentat per-
39 ſonam idoneam; non tenetur † ordinarius il-
lam admittere;& poteſt Eccleſiæ de alio ido-
neo prouidere. c.Quoniam.de iur. pat. & tra-
dit Hoſtien. in ſum.eod.tit.verſ.Quid iuris.ibi.
40 Sed ſi neuter. Non † idoneus autem, & indi-
gnus dicitur ignorans.c.Cum ſit. & c. Cum te.
de ætat.& qual.& c.Niſi cum pridem.§.Pro de-
fectu.de renunt. Eccleſia enim indiget perſo-
41 nis litteratis,quia ſunt tanquam † muri inex-
pugnabiles contra aduerſantes.c.Super ſpecu
42 la.ne Cler.vel Monach. Eccleſia † enim paſci-
tur verbo Dei;& fouetur doctrina; ſicut cor-
pus hominis cibo materiali.c.Inter cætera. de
43 offic.ordin.& indignus dicitur †non ſolũ igno
rans,ſed etiam infamis. c.Infamibus.de regul.
iur.in 6.& ſimoniacus.c.Nobis.de ſimon.quæ ſi
monia pluribus modis committitur: & in ſpe-
44 cie,quod attinet ad caſum,committitur†quã-
do pro obtinendo beneficio,vel gratia patro-
ni,pro præſentatione dãtur munera: prout ſin
gulariter tradit Rom. in cõſ.317.& tradit tex-
tus in ca.vlt.1.q.3.vbi dicitur, quod exigere,
& dare antea vel poſt aliquid,eſt ſimoniacum,
& qñ per importunas præces inducitur patro-
nus ad præſentationẽ,ad quã prius nõ inclina-
bat;& maximè ſi pecunia,vel aliud tẽporale de-
tur intercedẽtibus:qa tũc inducitur ſimonia,&
45 †pręſẽtatio,neq; ſequuta inſtitutio tenet. Gl.
in d.c.Nobis.de ſimon.in verbo,Interueniẽte.&
ibi Abb.& habetur in c.Math & c.De hoc.& c.
Inſi-

Inſinuatum.eod.tit. de Simon. In quibus locis
committitur ordinarijs, quod ſi ſit notorium
46 †aliquem ſimoniacè habuiſſe beneficium, debeant
eundem priuare; & quando non ſit notorium,
ſi tales laborant huiuſmodi infamia,
debent eis indicere purgationem canonicam:
& ſi non ſe purgauerint etiam priuati debeāt.
47 Simonia † nanque tripliciter committitur, videlicet,
munere, obſequio, & lingua. Munere
ſcilicet, ſi quis munus offerat pro habendo beneficio.
Obſequio, ſi alteri ſeruiat ea intentione;
vt beneficium conſequatur. Lingua, ideſt
48 ſi † vtatur fauore alicuius: vt notat Ioan. de
Selua. in tract. de benefic. part. 1. quæſt. 6. nu.
49. 46. & 47. addens quod ſi quis † conferat beneficium
ad preces alicuius principaliter, etiā
ipſe committit Simoniam, ſi pro indigno con-
50 ferat ad preces; & etiam † qui preces emittit:
quod tradit textus. in c. Saluator. 1. q. 3. verſ.
Quiſquis igitur: vbi dicit quod, qui ad hoc largitur
ad propria lucra, vel munere linguæ, aut
indebiti obſequij, vel adipiſcitur, eſt ſimoniacus:
ſecus verò ſi præces ſint pro digno: quia
51 qui † pro idoneo precatur non malè facit. Gl.
Singularis. in c. Tuam. de ætat. & qual. in verbo.
Nullum prorſus. & ibi Abb. & in c. Vt noſtrum.
vt Eccleſ. benef. ſin. dimin. confer. & 1.
q. 1. c. Latorem. Sacri enim canones malè ſen-
52 tiunt, quod beneficia † dentur indignis, &
perſonis, quæ ſint in ſcandalo populi. c. Ad aures.
de tempo. ordin. & c. Quoniam. de iur. patron.
ibi. Si autem hoc ſine ſcandalo. & c. Cum
teneamur. de præben. & c. Faciat homo. 22. q.
2. Imò quando concurrant plures idonei de-
53 bet † eligi magis idoneus, aliàs patronus, vel
54 qui habet electionem, grauat † conſcientiam;
vt notat Fed. de Sen. in conſ. 95. & Abb. in ca.
Quoniam. de iur. patro. in Gl. maioribus. Nauar.
cum allegatis in Miſcel. 43. de orat. & toſario.
qui eſt videndus; peccat enim non eligēdo
magis idoneum, & quando adſit in ſufficientia,
æqualitas: ſi adſint diuites, & paupe-
55 res: vel nobiles, & plebei; electio † deberet fieri
de diuite, & nobili, potiuſquam de paupere,
& ignobili, ſi Eccleſia cui ſit prouidendum ſit
pauper. Gl. in c. Conſtitutis. de appell. in verbo;
Impotentiam. & illic Abb. num. 10. dicens
quod melius prouidetur, ſeu conſulitur Eccleſiæ
per diuitem, ſeu potentem: & num. 11. dicit
56 quod & ſi pauper ſit idoneus; non eſt † tamē
vtilis Eccleſiæ, ſicut diues: Imò Fed. de Sen. in
d. conſ. 95. & Abb. in c. Conſtitutis. num. 7. di-
57 cit quod patronus † peccat, qui non eligit ma-
58 gis idoneum pro Eccleſia. Et illa † dicitur
pauper, quæ habet paucos fructus: vt eſt Eccleſia,
de qua agitur, in qua canonici solū habent
duos ducatos loco præbendæ, & reliqui
redditus conſiſtunt in diſtributionibus quotidianis,
quæ dantur intereſſentibus horis ca-
59 nonicis: qui redditus † non veniunt appella-
tione fructuum. c. Licet. de præben. Quare, qui
debet Eccleſiæ prouidere, tenetur de perſona
60 in literis idonea prouidere. Scientia † enim
requiritur in clerico, etiam de iure diuino; vt
dixit Deus per Oſeam Prophetam. c. 4 quādo
dixit: Quia tu ſcientiam repuliſti, & ego te re-
61 pellam, ne Sacerdotio fungaris. Qui † enim
habent ſcientiam ſunt ſicut ſtellæ cœli: vt ait
Felin. in c. Nonnulli. col. 20. verſ. Ex fauore pu-
62 blico de reſcrip. quia ex eorum † doctrina mūdus
illuminatur. Auth. c. ne fil. pro pat. vnde remanet
concluſio, quod eligi, & præſentari de-
63 bent perſonæ idoneæ. & litteratæ. Graue † enim
eſt, quod fiat electio, & præſentatio de
perſona indigna, & ex ſolo fauore. c. Nec no-
64 uam. 8. q. 3. & quando † ſint in ciuitate, vel oppido,
& diœceſi perſonæ idoneæ, debent præferri
forenſibus, & extraneis: vt poſt allegata
pro & contra; cōcludit Roch. de Curt. in tract.
de iur. patron. in verbo, Honorificum. num. 40.
verſ. Prima opinio eſt verior. Et quando con-
65 currant † doctores Canoniſtæ, & Theologi: ſi
Eccleſia non habeat hæreſim, potius eſt eligendus.
& præſentandus doctor Canoniſta, quàm
Theologus: vt probant Abb. & Felin. in c. Cū
adeo. de reſcrip. quia, ceſſante hæreſi, Eccleſia
ſemper indiget perſona habili ad eā defendendā:
& ita vt ſupra ego iuris eſſe concludo.
Saluo tamē meliori iudicio. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLII.

Poſſeſſor an priuetur ſua poſſeſſione eo non citato? & intruſus, quis dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus.*
2 *Nemo ſua poſſeſſione eſt priuandus ſine cognitione cauſſæ.*
3 *Poſſeſſor eſt citandus antequam priuetur poſſeſſione.*
4 *Omiſſa citatione actus eſt nullus, etiam ſi auctoritas Iudicis interuenerit.*
5 *Priuatus poſſeſſione, non ſeruato ordine nullum debet pati damnum.*
6 *Intruſus eſt etiam, qui poſſeſſionem recipit cum auctoritate Iudicis, non ſeruato ordine.*
7 *Intruſus dicitur malæ fidei poſſeſſor.*
8 *Intruſus tenetur ad reſtitutionem fructuum.*
9 *Violentus dicitur, qui non ſeruato ordine ſpoliat poſſeſſorem.*
10 *Mandatum non derogat iuri communi.*
11 *Mandatum ad non expreſſa non ſe extendit.*
12 *Procurator ſolum ad expreſſa in mandato habet auctoritatem.*
13 *Mandatum non ſe extendit ad non veriſimilia.*
14 *Mandatum ſpeciale requiritur ad tollendas conditiones poſitas in erectione beneficij.*
15 *Actus non ſeruato ordine eſt nullus.*
16 *Nemo eſt priuandus iure ſuo, eo non citato.*

Ieſus Maria.

FACTI SPECIES.

TItius vxoratus non habens filios,
de conſenſu ordinarij erexit be-
neficium in Eccleſia plebis S.Ma
riæ,& dotauit de bonis ſuis,qua-
tenus decederet ſine filijs;ita ta
men quod etiam eo mortuo fructus non poſ-
ſent percipi,viuente eius vxore;qui poſtea no
minauit Rectorem ad dictum beneficium, &
fecit mandatum cuidam amico ſuo ad eum
præſentandum & inſtandum ad inſtitutionem
cum omnibus neceſſarijs; & facta præſentatio
ne & ſequuta inſtitutione,vigore Bullæ Archi
præſbyteri illius plebis immiſit præſentatum
in poſſeſsionem terrarum dotis,d.beneficij,vi
uente vxore d.eius mariti; nulla citatione de
ipſa in poſſeſsione exiſtente facta; quæ apud
ordinarium reclamãdo inſtetit; reſtitui in poſ
ſeſsione; ſuper qua quæſtione requiſitus reſp õ
di nullam fuiſſe poſſeſsionem, d, Rectoris ci-
ctamque vxorem reſtituendam fore: vt infra,

Dictum habemus in iure vulgare,quod om-
1 nis ſpoliatus † ante omnia eſt reſtituendus, c.
In literis,de reſtitut,ſpol,& habetur in tot,tit.
2 2.q,2,& 3 q.1. Nemo † enim ſua poſſeſsione
eſt priuandus ſine cauſſæ cognitione; c.2, & c,
3 Ex literis. de reſcrip. debet enim citari † ad
contradicendum, c.Licet Epiſcopus. de præ-
ben. in 6. l.1,§ Qui à me ff. de vi, & vi armat,
Rom.ſingul.766.Caſſad,deciſ,4.de ſequeſt.poſ
ſeſſ,num.2.Quæ concluſio in tantum procedit,
4 quod etiam ſi interueniat † auctoritas iudicis.
quando citatio ſit ommiſſa, actus eſt nullus. c.
Volumus,16.q,4 & c,1.& fin, vt lit.pend, l.Ex-
tat. ff. quod met,cauſ. l. Si quis in tantam. C,
5 Vnde vi, Et quandocunque quis † priuatur
ſua poſſeſsione,nõ ſeruato ordine,nullum po-
teſt ei reſultare damnum, quin debeat habe-
re,quod poſsidendo habuiſſet; quia Non præ-
ſtat impedimentum, quod de iure nõ ſortitur
effectum reg,Quod de iure, de regul. iur, in 6,
Crau. in conſ,140,nu,2. & 3. vbi dicit, quod
priuatus poſſeſsione non tenetur reſpondere
in petitorio, donec vſque ad minimum qua-
drantem fuerit ei ſatisfactum, reſpectu fru-
ctuum;& reſtitutus debet tantum tempus ma
nere in poſſeſsione antequam reſpondeat in
petitorio,quantum ſtetit ſpoliatus; quare ille
clericus erit cogendus ad reſtitutionem poſ-
6 ſeſsionis, cum ſit,& fuerit intruſus: nam ille †
dicitur intruſus nedum qui propria auctorita
te ingreditur poſſeſsionem beneficij, ſed etiã
ſi cum auctoritate iudicis, vel exequutoris nõ
ſeruantis ordinẽ,eam adipiſcatur: vt latè pro-
bat Mandoſ, in reg.29,q,4. & Imol, in ca. Cum
veniſſent. num.7,de in integ. reſtit. & Roꝫ, in
7 deciſ 687, in 1.vol.diuerſ. nouiſſ.Et qui ſe ſin-
trudit,dicitur malæ fidei poſſeſſor, & ad fru-
8 ctus perceptos † tenetur; Imò ad percipien-
dos iuxta communem concluſionem Rot. in
deciſ.1370. in 3.vol.diuerſ. nouiſ.dicuntur n.
9 poſſeſſores violenti; nam ille † dicitur etiam
violentus,qui auctoritate illius, qui minus re-
ctè egit, ingreditur poſſeſsionem, Soc. cũ per
eum allegatis in l.Iuſtè poſsides, 4, col,verſ.Se
cũda concluſio,ff.de acquir.poſſ,& eũ ſequitur
Neguſ,in tract,de pign,2.memb, 3.part. nu.22,
& ſic poſſeſsio erit reſtituenda vxori præde-
functi mariti, vnà cum fructibus.

Nec obſtat mandatum ad præſentandum:
quia dato etiam,quod extenderetur ad reuo-
candas conditiones in erectione poſitas,quod
ſcilicet fructus non poſſent percipi viuente
vxore:quod ſecus eſt (vt infra patebit) tamẽ
10 per hoc non intelligitur mandatum † poſſe
derogare diſpoſitioni iuris communis; quin
ſcilicet poſſeſſor antequam priuetur ſua poſ-
ſeſsione non ſit citandus ad dicendũ iura ſua;
vt ſupra probatur; Imò mandatum ad hoc cõ-
fert; dum dicitur ad præſentandum,& ad om-
nia neceſſaria facienduni;ergo ſi citatio poſ-
ſeſsionis eſſet neceſſaria, mandatum dicitur
ad ea,quæ erant neceſſaria:nec aliter interpre
11 tari oportet; cum ad non † expreſſa intelligi
non debeat,c.Cum.olim,il 1. §.Quia verò de
12 offic, deleg, vbi dicitur,quod procurator † ſo-
lum intelligitur ad illa conſtitutus,quæ in cõ-
miſsione expreſſa reperiuntur; quod idem iu-
dicauit Rot. tit.de procur, in nouiſ.deciſ. 13.
13 num.2,neque poteſt † ſe extendere ad ea,quæ
mandans veriſimiliter non eſſet conceſſurus:
l.Si filius.ff.de donat l.Indebitum, ff.de condi.
indeb, Vnde ſtante qualificata erectione be-
14 neficij ad eam tollendam requirebatur † ſpe-
ciale mandatum,Rot. eod,tit.de procur.in no
uiſ.deciſ,21 & ita nulli debet eſſe dubiũ, quin
15 ille actus † fuerit nullus;quod probat Card.in
16 conſ.65.num.6. Quia nemo † vnquam eſt pri-
uandus ſua poſſeſsione, & iure ſuo, niſi prius
citetur ad docendum de iuribus ſuis.Clem.Pa
ſtoralis, in fin, de re iud, & ita iuris eſſe dico
d.vxorem fore in ſua poſſeſsione reſtituendã.
Saluo &c.Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CLIII.

Canonicus an habeat diſtributiones licet non ſit in ſacris?

SVMMARIVM.

1 *Canonicatus non habet ordinem ſacrum annexum de iure.*
2 *Diſtributiones debent dari his, qui interſunt horis canonicis.*
3 *Canonicatus eſt ſimplex beneficium.*

4 *Qui*

4 Qui altari ſeruit, de altare viuere debet.
5 Medietas diſtributionum tollitur negligentibus ſuſcipere ordinem annexum.
6 Statutum, neque conſuetudo poteſt tollere iura canonum.
7 Statutum, nec conſuetudo poteſt valere in præiudicium alterius. & nu. 16. & 25.
8 Canonicus in poſſeſſionem miſſus debet habere fructus.
9 Canonicus admiſſus poteſt repellere vſurpatores ſui beneficij.
10 Capitulum admittendo canonicum debet ei prouidere ad neceſſariam eius ſuſtentationem de bonis vacantibus.
11 Mercenarius eſt dignus mercede.
12 Ordo annexus aptitudine requirit ætatem legitimam; licet non ſit in ordine electus, aut præſentatus.
13 Admiſſus ad beneficium habens ordinem annexũ debet infra ſex menſes illum ſuſcipere.
14 Ordo annexus actu, requiritur in actu admiſſionis ad beneficium.
15 Diſtributiones non veniunt appellatione fructuũ.
17 Diſtributiones ſunt acceſſiones ad ius Canoniæ.
18 Vnus non poteſt facere officium duorum. & num. 20. & 24.
19 Natura diſtributionum eſt, vt dentur perſonaliter ſeruienti.
21 Indebitè canonici habent portionem ſeruientis, & etiam vacantis.
22 Vacantiæ debent conuerti in vtilitatem Eccleſiæ, vel ſucceſſori reſeruari.
23 Cultus diuinus debet augeri, & non minui.
26 Papa non intendit præiudicare iuri alterius.
27 Declaratio c. 1. de Cler. non reſid. in 6. & num. 38.
28 Abſurdum eſt vitandum.
29 Iudicare aliter quam ſcriptum eſt in lege, eſt impertinens.
30 Ordinata ad perpetuam vtilitatem non debent trahi ad priuatum commodum.
31 Canonum ſtatuta ab omnibus ſunt cuſtodienda.
32 Canones pendent ab auctoritate veteris, & noui teſtamenti.
33 Omnis lex pendet à lege Euangelica.
34 Statutum non valet contra legem diuinam, neque naturalem.
35 Statutum non valet contra canones.
36 Inferiores non poſſunt tollere, nec addere, vel immutare legem ſuperiorum.
37 Diſtinguere non poſſumus vbi lex non diſtinguit.
39 Statutum non eſt rationabile quando derogat iuri per Papam inducto.
40 Confirmatio generalis non comprehendit ordinationes prædeceſſorum Pontificum.
41 Inhoneſtum eſt, quod quis patiatur detrimentum.
42 Actus non dicitur honeſtus quando fit immoderatè.
43 Statutum tollens mercedem laboranti dicitur immoderatum.
44 Honeſtum dicitur dare laboranti mercedem.
45 Honeſtum eſt, quod eſt bonum, & æquum.
46 Statuere non poſſunt canonici cõtra iura alterius.
47 Confirmatio Papæ non comprehendit ius tertij.
48 Confirmatio non comprehendit ea, quæ canonici non poſſunt de iure ſtatuere.
49 Canonici non poſſunt ſtatuere in his, quæ concernunt ſtatum Eccleſiæ. & num. 60.
50 Papa non præſumitur derogare iuri alterius, niſi expreſsè dicat.
51 Conſenſus ſuperioris debet probari.
52 Conſenſus tacitus in præiudicialibus non ſufficit.
53 Taciturnitas in arduis non operatur conſenſum.
54 Statuta pœnalia condere ſpectat ad iuriſdictionẽ.
55 Canonici non habent iuriſdictionem.
56 Canonici ſolum poſſunt ſtatuere circa res ſuas, & circa quas.
57 Canonici ſolum poſſunt ſtatuere circa ea, quæ ad eos pertinent.
58 Cauſa ſtatuendi debet eſſe rationabilis.
59 Confirmatio Papæ non conualidat ſtatutum tendens ad damnum alterius.
61 Statuta capituli facta ſine Ordinario non valent.
62 Conſenſus debet eſſe expreſſus ſuperioris.
63 Voluntas Papæ non præſumitur in his, quæ concernunt ius tertij.
64 Præiudicium, etiam minimum, ſufficit, ne præſumatur voluntas Papæ.
65 Diſtributiones ſunt inuentæ, vt augeatur cultus diuinus.
66 Statuta non valent contra leges, bonos mores, & honeſtatem.
67 Qui ordinem ſuſcipiunt propter diſtributiones principaliter, & non propter officium, committunt ſimoniam mentalem.
68 Ordinarius poteſt ex vtilitate, vel neceſſitate Eccleſiæ cogere canonicos ad ordines ſuſcipiẽdos.
69 Statutum tollens mercedem laboranti, applicando ſtatuentibus, dicitur contra charitatem.
70 Redditus abſentium debent dari alijs pro ipſis ſeruientibus.
71 Portio abſentium debet applicari fabricæ Eccleſiæ, vel pio loco.
72 Impedito non currit tempus ad habendũ ordinẽ.
73 Ordo ſacer nõ eſt annexus vigore Bullæ erectionis.
74 Regimen eſt directio bonæ gubernationis.
75 Regimen inducitur ad bonum, & vtile.
76 Decor ſignificat ornamentum.
77 Deus fit placabilior ex multiplicatis orationibus, & oratoribus.
78 Duo ſunt genera diſtributionum.
79 Portio, quæ appellatur menſa groſſa, eſt ad inſtar præbendæ.

Da mihi

Da mihi Domine verbum, vt veritatem dicam.

FACTI SPECIES.

IN erectione inſignis Collegiatæ S. Mariæ nullius diœceſis, ſummus Pōtifex conceſſit facultatem capitulo condendi ſtatuta licita, & honeſta, & ſacris canonibus non contraria, pro directione, augumento, & vtilitate rerum d. Capituli, quæ eo ipſo confirmata cenſeantur à Sede Apoſtolica: & diſpoſuit q̃ omnes redditus eſſent diſtributiones quotidianæ, exceptis duobus ducatis pro ſingulo, quæ diſtribuerentur inter ſeruiētes duntaxat horis Canonicis; ita tamen quod portio abſentium non accreſcat reſidentibus; ſed abſentia durante, illa portio daretur alijs pro abſentibus ſeruientibus; deditque etiam Principi ſeculari patrono iuriſpatronatus, auctoritatē faciendi ſtatuta de conſenſu Capituli, pro bono regimine, & decore, ac perſonarum inibi diuinis intereſſentium commodo; & in quos vſus, oblationes, & pia legata. d. Eccleſiæ facta conuerti debeant.

Poſt quam erectionem canonici, & aliæ dignitates, licet non eſſent in ordine ſacro, ſeruientes in diuinis officijs habebant diſtributiones iuxta ſeruitium; ſed ſuccedente tempore, capitulum fecit ſtatutum, quod nemo poſſet diſtributiones habere, niſi haberet ordinem Subdiaconatus, quod ſtatutum per multa tempora fuit vſu receptum: nunc verò reuocatur in dubium; an valere poſſit; et maximè contra illos, qui interſunt horis canonicis; & non ſunt in culpa propter defectum ſacri ordinis? ſtante pro mora difficultate quod Ordinarius. d. Eccleſiæ, prælatus inferior vigore Conc. ſeſſ. 23. c. 10. non poſſit dimiſſorias dare; & d. Eccleſia prætendit non eſſe, aut vnquam fuiſſe intra diœceſim aliquam, ſed ſemper in propria. In quo articulo multa eſſent diſcutienda, ſed breui ſermone quid ſentiā notabo. Salua correctione S. Matris Eccleſiæ.

Duo pro dilucidatione præſentis caſus præmitto, videlicet, quod de iure canonum cano-
1 nicatus † non habet certum ordinem ſacrum
annexum, ſed ſatis eſt, quod canonicus ſit in
minoribus. Abb. in c. 2. de inſtitut. & in ætate
14. annorum, vt ipſe atteſtatur in c. Super inordinata. num. 7. & 12. de præben. & fuit in Conc. Trid. deciſum. c. 6. ſeſſ. 23. Secundò, quod etiam
2 de iure canonum diſtributiones † debent dari his, q̃ horis canonicis interſunt. c. 1. de cler. non reſid. in 6. Vnde de iure canonum ſatis eſt quod clericus ſit in minoribus, & in ætate 14. annorum, vt ſit capax canonicatus; cum præ-
3 ſertim inter † ſimplicia beneficia annumeretur; ſicut notat Rebuff. in pratic. benef. tit. Seculare beneficium quotuplex. num. 12. & omnis in ætate 14. annorum eſt capax ſimplicis beneficij. c. De his 28. diſtin. & c. Indecorum. de ætat. & qualit. cap. Super inordinata. de præben. & Conc. in d. c. 6. ſeſſ. 23. Quare reſultat concluſio, quod de iure canonum nullus ſit ordo ſacer annexus canonicatui; & conſequenter q̃
4 qui † ſeruit altari, de altare viuere debeat. Paul. Apoſt. in 1. Epiſtol. ad Corinth. c. 9. c. Cum ſecundum de præben. & ei ſit danda ſufficiens portio fructuum beneficij. cap. Extirpandæ. de præben. & dignit. vbi in §. Qui verò. & in c. Cū in cunctis. §. Inferiora. de elect. deciſum ſuit q̃ quando ordo non ſit annexus, non eſt auferēda legitima portio ſeruienti. Imò quando etiā ordo ſit annexus, non datur ei pœna amiſſi-
5 onis totius diſtributionis; ſed † ſolum medietatis, quando per negligentiam differat ordinem ſuſcipere. Clem. Vt hi, qui. de ætat. & qual. Ex qua quidem diſpoſitione datur intelligi, quod diſtributiones intereſſentibus diuinis officijs non tolluntur; ſed tantum earum medietas, quando ordo ſit annexus & differāt per negligentiā ordinem ſuſcipere: quæ pena ſolum datur quando ſit ordo annexus, & per negligentiam omittatur; à qua diſpoſitione eſt argumentum, quod omnes diſtributiones debeantur, quando ordo non ſit annexus; & nō ſtatur per canonicum ad ordinem aſcendere re-
6 quam iuris † diſpoſitionem ſtatutum canonicorum, neque conſuetudo poteſt infringere. c. fin. vbi doct. de conſuet. Adæquantur enim ſtatuta, & conſuetudines. c. 1. & ibi Gl. in verbo facti. de conſtitut. in 6. & tradit Fed. de Sen.
7. in conſ. 17. num. 3. Statutum † enim, & conſuetudo in alterius præiudicium non poteſt valere. vt probat Fed. in d. conſ. 17. num. 5. verſ. Solutio. Hoc enim cautum eſt in iure, quod quā-
8 do canonicus † eſt admiſſus, & in poſſeſsione canonicatus miſſus, debet habere fructus. c. Dilectus. il 2. ad finem. de præben. ibi. & ſibi de redditibus Eccleſiæ ſingulis annis aſsignari prouentus: & tantò magis debentur diſtributiones. d. c. 1. de cler. non reſid. in 6. & expreſsè notatur. in c. Dilectus. il primo eod. tit. de præben. ibi. Facientes eidem portiones quotidianas, quæ fiunt in Eccleſia memorata, ſine diminutione aliqua aſsignari. Et tantum ius acquirit canonicus adepta poſſeſsione, quod ſi ali-
9. quis † ſibi vſurpaſſet bona ſpectantia ad eius canonicatum, poteſt eum, & illos expellere. Rot. dec. 19. num. 13. in 2. vol. diuerſ. nouiſſ. Et ratio fortius poſſet procedere in caſu præſenti; quia canonicus fuit à capitulo in poſſeſsionem miſſus; quo caſu, dato quod ordo ſacer eſ-
10 ſet annexus, nihilominus capitulum † deberet canonico per ipſū admiſſo prouidere ad eius neceſſariam ſuſtentationem, quando maximè ei ſe obtulerit facultas alicuius præbendæ vacantis, ad notata per Abb. in c. Cū ſuper quæſtione.

Digitized by Google

ſtione,num.4. & 7. de conceſſ. præben. & iſto
caſu,nedum aderat portio vacantis, ſed ipſa-
met portio canonicatus,de quo agitur. Eſt e-
nim dictum Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod
11 mercenarius eſt dignus mercede; vt notat S.
Lucas Euangeliſta in c.10.& S. Matthæus etiã.
c.10. Imò quando annexio ordinis de iure cõ-
muni,vel ſtatutario adeſſet, eſſet animaduer-
tẽdum an annexio eſſet reſpectu aptitudinis,
12 vel actus:quia ſi reſpectu† aptitudinis,ſufficit
eſſe in ætate legitima; vt eſt in eo, qui fit ad
parochialem electus,vel præſentatus, quia ſa-
13 tis eſt quod ſit in ætate legitima.Debet† enim
poſtea ſuſcipere ordinem requiſitum infra ter
minum ſex menſium.d.§ Inferiora.& c. Nemo.
& c.Licet canon. de electio. quod procederet
in canonico quando ordo eſſet ei annexus, qa
quo ad capacitatem deberet habere emolumẽ
ta canonicatus; nec ei datur alia pena ob ne-
gligentiam ordinem ſuſcipiendi,niſi medieta
tis pœna ammiſsionis diſtributionum,vt in d.
14 Clem.vt hi qui. de ætat.& qual.Si verò † ordo
eſſet annexus ratione actus, admittendus non
eſſet ad inſtitutionem, niſi cum ordine anne-
xo: ſed hic agitur de aptitudine, ergo ſatis eſt
quod tempore admiſsionis ſit in ætate requi-
ſita; quia ſi poſtea ſit negligens in ſuſcipiendo
ordinem,ſolũ debet priuari medietate diſtri-
butionum, ſed aliter procedit quando ordo
non ſit annexus, vel quando nõ ſtat per ipſum
in habendo ordine;quia (vt infra dicetur) non
eſt imputandus de negligentia:& ſubintrat ſẽ-
tẽtia Domini Noſtri,quod mercenarius ſit di-
15 gnus mercede:& quia diſtributiones † non ve
niunt appellatione fructuum ſed mercedis, vt
in d.c.1.de cler.non reſid.in 6.& notat Abb. in
c.fin.de pecul.cler.& Gl.in c.Licet.de præben.
in verbo. Diſtributiones.& Pariſ.in cõſ.32. per
totum, & in ſpecie.num.13. vol.4. & dantur ꝓ
ratione certi miniſterij ſecundum Rot.deciſ.
330. vol.1. diuerſ. nouiſſ. Fructus verò dantur
etiam abſentibus. Nec valet ſtatutum contra-
16 rium,neque conſuetudo; quia nemo poteſt †
ſtatuere,vel conſuetudinem inducere ad alte
rius præiudicium.Lap.alleg.20. cum ibi anno-
tatis: vnde ſi diſtributiones ad hoc ſunt inſti-
17 tutæ,vt dentur ſeruientibus,& ſunt † acceſsio
nes ad ius canoniæ,ſicut refert Felin. in c. Cũ
olim. poſt principium, de re iud. & ſequitur
Card.in conſ.53.ſequutus Bal.nõ poteſt in du-
bium reuocari,quin debeantur ſeruienti. Imò
inconueniens eſt,quod tollantur ſeruienti, &
non ſeruientibus diſtribuantur.

Nec militat ratio allegata quod canonici in
ſacris faciant,ſeu ſuppleant partem non habẽ
18 tis ordinem;quia vnus † non poteſt facere of-
ficium duorum,cũ vix ſuum adimplere valeat.
c. Singula 89. diſtin.c. Quia nonnulli. de cler
non reſid. & conferunt not.à Bal.& confirmá-
19 ta à Card. in d.conſ.53. & natura † diſtributio-
num eſt, vt dentur perſonaliter ſeruienti; &
20 vnus non poteſt † pro duobus ſeruire. Ant.de
But. in c. Cum olim. de ſent. & re iud. & illic
Abb.num.2. ad finem;qui dicit quod diſtribu-
tiones dantur pro perſonali ſeruitio; vnde v-
nus,cum ſit vnus tantum, non poteſt pro duo-
bus ſeruire;Staſil.de Grat.expect.§ 4. in 4 for
ma: num. 5. & idem Lud. Gome: eod. tit: de
21 Grat.expe.num.54.poſt prin. Quare indebitè †
habent portionẽ alterius ſeruientis. Imò etiã
non ſeruientis Card. in Clem.1. in 9. quæſt. de
celebr. Miſſ. quod maximè procedit in portio
22 ne vacantis canonicatus,quæ debet † cõuerti
in vtilitatem Eccleſiæ, vel ſeruari pro futuro
ſucceſſore.c.Cum vos.de offic. ordin. & c.Præ-
ſenti.eod.tit.in 6. vbi Fran. num.2. dicit quod
non valet contrarium ſtatutum:& cum allega-
tis notat Redo.de ſpol.quæſt.1. nu.20. verſ. &
videtur adeo verum: & huiuſmodi obſeruan-
tia tendit in detrimentum cultus diuini, vt di
23 cam infra;qui † augeri debet,& non minui.c.
24 fin.de reſcrip.in 6.Nec vnus poteſt † duos re-
præſentare,& pro alio ſupplere. Caſſad.deciſ.
vnica. de cler. non reſid. & ita remanet cõclu-
25 ſio,quod allegatum ſtatutum non † valeat in
præiudicium alterius. c. Quamuis. de reſcrip.
26 in 6. neque eſt interpretandũ, quod Papa † in
auctoritate data canonicis condendi ſtatuta,
(de quo infra dicam) voluerit præiudicare
iuri alterius. c.Ad aures. etiam de reſcrip. in
decretali.

Neque prædicta concluſio debilitatur argu
mento.d.c.1. de cler.non reſid. in 6.dum dici-
tur quod diſtributiones debeant dari intereſ-
ſentibus diuinis officijs, iuxta cuiuslibet Ec-
27 cleſiæ ordinationem; quia id † non refertur
ad ea,quæ pertinent ad ſtatum Eccleſiæ, ſed
ad modum diſtribuendi per horas diſtributio
nes: vt ita declarat Gl.in verbo,Ordinationẽ.
& alia Gl.in d.Clem.Vt hi qui,in verbo,Certis
horis.& Gl.notabilis, in c. Conſtitutionem. in
verbo,ſtatutum.de verb.ſignif.in 6. nec illa lo-
quutio ſtatutorum,& conſuetudinis poteſt ex-
tendi ad tollenda iura expreſſa; ſcilicet, quod
diſtributiones debeant dari intereſſentibus;
eſſet enim abſurdum, quod Papa decretaſſet
quod darentur diſtributiones ſeruientibus, &
in eadem diſpoſitione dediſſet facultatẽ alijs
dictas diſtributiones auferendi,quod abſurdũ
28 † eſt euitandum.c.In geneſi.de elect. & Clem.
2.de magiſt.Quare reſtat diſpoſitio per Boni-
facium VIII. condita,in d.c.1.de cler. nõ reſid,
in 6. quod debeant dari diſtributiones ſeruiẽ-
tibus. Quam conſtitutionem innouauit Con-
cilium Trid.ſeſſ.24.c.12.de reform.Impertinẽs
29 † enim eſſet aliter iudicare,quàm loquatur.c,
Erit autem lex.diſtin.4.& c.In iſtis,ead.diſtin.
vbi dicitur;quod non licet aliter iudicare,quã
quod eſt ſcriptum: & ſpecul.in tract. de mod,
gener.Conc.celeb.Rubrica 4.nu.4.refert Led-
nem

Digitized by Google

nem Papam,ita ſcripſiſſe,videlicet, quod illa,
30 quæ† ad perpetuam vtilitatem ſunt ordinata
nulla commutatione varientur; nec ad priua-
tum trahantur commodum. Quare non eſt hæ-
ſitandum quin ſtatutum allegatum ſit nullum;
31 quia Canonum † ſtatuta ab omnibus ſunt cu-
ſtodienda.c.Si romanorũ.19.diſt.Nec alia con-
traria valet ordinatio.c.Quo iure.8. diſt. & ca.
32 fin.9.diſt.Canones† enim pendent ab auctori-
tatem noui, & veteris teſtamenti; ex his, quæ
dicuntur.in c.Qualiter,& quando.il 2.de accu-
33 ſat.Omnis † enim lex dependet à lege Euan-
gelica.c.Vt noſtrum.vt Eccleſ.benef.ſin.dimin.
34 conſ. Vnde ſicut ſtatutum † contra legem di-
uinam,vel naturalem non valet.ca. fin.de con-
35 ſuetu.ita† neq; contra Canones.d.c.fin.19.di-
ſtin. Et hoc maximè procedit contra inferio-
36 res,qui† non poſſunt tollere, addere, nec im-
mutare legem ſuperioris. ca. Cuncta per mun-
dum.9.q.3.& ſic cum Canon,ille in c.1.de Cler.
non reſid. loquatur ſimpliciter de illis, qui di-
uinis Offitijs interſunt; nec diſtinguat inter
habentes, & non habentes Ordinem ſacrum;
37 non habent† Canonici ius diſtinguendi, l. De
pretio.§.De publ.ff.de cond.ob cauſ.cum alijs
ſimilibus:nec eſt vis faciẽda in illis verbi;iux-
38 ta† ordinationem;quia non poſſunt referri ad
tollenda,vel immutanda iura,ſed vt ait ibi Gl.
ad modum diſtribuendi;& ordinatio debet eſ-
ſe rationabilis, vt dicit textus; & rationabile
39 † ſtatutum non eſt tollere, vel derogare iuri
per Papam introducto.c.Veniens,de iureiur.&
c.Quę in Eccleſiarum.de conſtitut.vt ſupra eſt
probatum:& c.Quod ſuper his. de maior.& o-
bed.ibi dummodo non ducas inſtituendum a-
liquid,quod Canonicis obuiet inſtitutis; ea e-
nim,quæ Papa ordinauit non poſſunt, nec tol-
li,nec augeri, neq; minui.c.Inſtitutionis.25.q.
2.vbi eſt expreſſus caſus:quod maximè proce-
dit, quando iam Eccleſia ſit fundata: vt not.
Imol.in c.Cum dilectus.num.22. de conſue.qui
But.allegat.Nam fundata Eccleſia,per ſtatutũ
non poteſt immutari,quod in fundatione fuit
decretatũ; niſi fortaſsis ad melius per Epiſco-
pum cũ capitulo, & patrono Iuriſpatronatus,
quando adſit patronus: nec ſolus Epiſcopus,
vel patronus,hoc poſſet facere.dicto.ca.Cũ di-
lectus.vbi Abb.num.10.& Imol.qui ſupra.& a-
lij.Inferior enim nõ poteſt ſtatuere ea, quibus
factum ſuperioris lædatur.c.Veniens. de iure-
iur.l.pen.ff.de acqu.plu.arcen.

Nec refert allegatum ſtatutum;neq; aucto-
ritas à Papa data condendi ſtatuta; neq; præ-
ſumpta confirmatio,quia vt per ſupradicta cõ-
ſtat,non extenditur ad ea,quæ concernunt ſta
tum Eccleſiæ: ideo confirmatio non habet lo-
40 cum;quia generalis† confirmatio nõ compre-
hendit ordinationes prædeceſſorum Pontifi-
cum.c.Si ea deſtruere.& ca.Quod verò.25. q.2.
& diffusè tractaui in materia priuilegiorũ Ar-
chipræsbyteri Carpenſis: neq; tollit ius alte-
rius,cum requiratur expreſſa mẽtio: & fortius
quia etiam ſi Canonici potuiſſent ſtatuere in
his,quæ concernunt ſtatum Eccleſiæ,cuius cõ-
trarium infra probabo; tamen cum auctoritas
eis conceſſa ſit conditionalis:ſcilicet dummo-
do ſtatuta ſint honeſta,& Sacris Canonibus nõ
contraria,vt cantant Bullæ erectionis:oportet
quod verificentur conditiones: ſed honeſtum
41 † non eſt, imò inhoneſtum, quod quis detri-
mentum patiatur; & alij ſatis habeant. vt ait
Fran.Pauin.in tract. de viſit. quæſt. 10. part. 1.
42 num. 43. Actus enim † non dicitur honeſtus,
quando immoderatè fiat: l.Ex damni.in prin-
43 cip. ff. de damn. infect. immoderatè † nam-
que ſtat ſtatutum tollens mercedem laboran-
ti,& maximè contra Canones,qui dant diſtri-
butiones inte eſſentibus;& ſolum in pœnã am
miſsionis medietatis tribuunt negligentibus
ordinem ſuſcipere, quando ſit ordo annexus.
vt in d. Clem. vt hi qui. de ætat.& qual.Hone-
44 ſtum† verò dicitur,quando datur debita mer-
ces laboranti: & preſtat honorem, vt ſcripſit
Ariſt.in 1. Eth. labor enim non debet eſſe ſine
premio.c.Charitatem.12.q.2.& c.Eccleſiaſticis.
ead. cauſſa.& q.c. Sacerdos.poſt medium cum.
cap.ſeq.1.q.1.dixit.à Paul.Apoſt.in 1.Epiſt.ad
Corinth. c.9.Neſcitis quod, qui in Sacrario o-
perantur, quę de ſacrario ſunt edunt? & alia
45 quæ ſequuntur. Et illud dicitur honeſtum† qd
eſt bonum, & æquum, & alterum non lædere:
vnicuique quod ſuum eſt tribuere.l.Iuſtitia. ff.
46 de iuſtit.& iur. ergo ſtatuere† non potuerunt
Canonici contra iura alterius. vt Lap.d. alleg.
47 20.probat.Neq; confirmatio † Papæ ſe exten-
dit ad pręiudicium tertij.vt ſupra dixi:& adeſt
text.in c.Quamuis.de reſcrip.in 6.& tradit So-
cin.in conſ.164.in 2.vol.col.5.verſi. Sed ad hãc:
48 neque ad ea, quæ† de iure communi ſtatuere
non poſſunt c.pen. de conſtit.& ibi Gl. in ver-
bo,Confirmatione. Confirmatio enim requirit
informationem de commiſsis. Ruin.conſil. 48.
49 nu.12.in 1.lib.Et de iure non poſſunt † ſtatue-
re in his, quæ concernunt ſtatum Eccleſiæ. ca.
Cum cõſuetudinis.de conſuet. & ibi Abb.& a-
lij Doct.in c.Cum omnes.de conſt.& refer. Gl.
in ca.2.in verbo,Statutum.de verbor.ſignif.cui
50 quidem iuri Papa† non dicitur derogaſſe,cum
expreſsè de eo nõ ſit facta mẽtio: vt latè pro-
baui in iuribus pro d.Archipræsbytero Carpẽ-
51 ſi.num.26.conſ.142.Qui conſenſus† debet pro-
bari,quia nõ præſumitur, niſi pro expreſſo ap-
pareat.l.Sciendum.vbi Doct.ff.verbor.oblig. &
tradit latè Lamb.in tract.de iur.pat.lib.2. 1. p.
art.2.2.q.princ.num.10. & maximè in præiudi-
52 cialibus:quia † tacitus non ſufficit.Felin. in ca.
Cum omnes.de conſt.num.13.& Fed.de Sen.in
conſ.17.Nec obſtat, ꝙ multi Prælati poſt con-
ditum illud ſtatutum non ſe oppoſuerint: vn-
de (vt d. Canonici præſuponunt) taciturnitas
illorum

Digitized by Google

illorum debet haberi pro cõſenſu; quia dimit-
tendo multa, quæ dici poſſent in contrarium;
53 ſatis eſt ad quæſtionem quod taciturnitas† in
arduis non operatur conſenſum. Abb. in cap. In
54 cauſsis. nu. 5. de elect. & condere† ſtatuta pœ-
nalia pertinet ad iuriſdictionem: vt habetur in
l. fin. & doct. ff. de iuriſd. om͂n. iud. Sed ipſi Ca-
55 nonici † non habent iuriſdictionem; & ſolum
56 poſſunt ſtatuere† circa res ſuas. Gl. in d. c. 2. de
verb. ſignif. ad finem. in 6. videlicet quod certis
modis diſtribuantur redditus; & tali modo, &
tempore fiat capitulum; pulſentur campanæ,
& in ſimilibus: ſicut notat Felin. in d. cap. Cum
omnes. num. 15. de conſtitut. Quare reſtat con-
57 cluſio, quod non† potuerunt ſtatuere circa ea,
quæ ad eos non pertinent. d. c. pen. de conſtit.
& Gl. in verbo, Confirmatione. & quando fa-
58 ciat ſtatuta; cauſſa† debet eſſe rationabilis. &
ad bonum finem tendens: vt ſcripſit Soc. iun. d.
conſ. 164. & quatenus tendat ad propriũ com-
59 modum non valet; neque confirmatio † Papæ
conualidat ſtatutum tẽdens ad alterius dam-
num. ca. Ex parte. & ibi Gl. in verbo, Confirma-
tione. de conſtitut.

Et tantò magis ſtatutum redditur nullum,
quia Papa non dedit facultatem ſtatuendi in
his, quæ concernunt ſtatum Eccleſiæ, ſed ſolum
ſuper his, quæ ſint ad directionem, cõſeruatio-
nem, & augumentum rerum ſuarum. Imò pro
ſtatu Eccleſiæ dedit patrono auctoritatem ſta
tuendi cum Canonicis, dum ait: Ac pro ipſius
erectæ Eccleſiæ bono regimine, ac decoro, &
perſonarum inibi diuinis intereſſentium cõ-
modo, d. patrono ſtatuendi de conſenſu capi-
tuli licentiam concedimus. Ex quibus conſtat
60 quod auctoritas† ſtatuendi ſuper ſtatu Eccle-
ſiæ fuit data patrono, non Canonicis; qui de ſe
non poſſunt, vt probatum eſt ſupra. & notant
Arch. & Gemin. in c. Catholica. 11. diſt. vbi con-
61 cludunt quod ſtatuta †à capitulo facta ſine
Ordinario non valent: niſi ſint ex certa ſcien-
tia confirmata à Papa: quæ ſcientia nõ proba-
tur cum ſtatuta ſint poſtea facta; nec cõſtat de
conſenſu poſtea adhibito, neq; ſuperioris Or-
dinarij; nec tacitus, vt ſupra, poteſt eſſe, ſed de
62 bet† eſſe expreſſus. Lap. alleg. 84. num. 3. vbi di-
cit quod etiam ſi ſtatuta eſſent confirmata à
Papa, ſi non adſit conſenſus expreſſus Ordina-
rij, non valent: & ita iudicauit Rot. deciſ. 455.
in 1. p. diuerſ. nouiſſ. & ita tenuit Archid. in c. 1.
propè finem. de conſec. diſt. 1. 11. Conſenſus au-
tem Ordinarij non eſt probatus, neq; patroni:
Imò quando d. capituli ſe extenderet auctori-
tas ad ſtatum Eccleſiæ, cum agatur de præiu-
dicio tertij: requirebatur expreſſa volũtas Pa-
63 pæ, quę†non præſumitur in his, quæ concernũt
ius tertij. c. Super eo. de offic. deleg. l. 2. §. Si
quis à Principe. ff. ne quid in loc. pub. quod pro.
64 cedit etiam† ſi præiudicium eſſet minimũ. Gl.
in c. Cum olim. de conſuet. & præiudicium iſto
caſu nedum adeſt tertij, ſcilicet eorum, qui in-
terſunt diuinis; & tollitur eis debita merces ſed
65 eſt etiam Eccleſiæ: nam diſtributiones † ſunt
inuentæ, vt dentur ſeruientibus, eò poriſsimũ,
vt augeatur ex augumento perſonarum cultus
diuinus. d. c. fin. de reſcrip. in 6. & quandocunq;
non dentur, deficit numerus ſeruientium; & e-
tiam cultus Dei; ergo illud ſtatutum non valet
ſecundum allegata, & quaſi in terminis probat
Pariſ. in conſ. 92. per totum. vol. 4. qui eſt vidẽ-
dus. cum falcem mittat ad meſſem: & conclu-
66 dit quod nec† ſtatuta, nec pacta, etiam iurata,
valent, contra leges facta; neq; contra bonos
mores, aut honeſtatem. ſi autem ſit honeſtum
quod mercenarius priuetur mercede, iudicet
homo ſanæ mentis: qui non erit contra ſenten-
tiam Domini Noſtri Ieſu Chriſti.

Neq; conualidari poteſt excuſatione, quod
ſit conditum ad inanimandum Canonicos ad
Sacros Ordines; & pro bono ſtatu Eccleſiæ: qa
quando huiuſmodi facultas eſſet capitulo, ſine
patrono, & Ordinario cõceſſa (quod negatur)
tamen ordo Subdiaconatus ſolus non tribuit
plus augumentum cultus, quàm illius qui ſolũ
habet minores, & maximè in aſſerta Collegia-
ta, vt experientia docet; nihil enim agit Sub-
diaconus in ſeruitio diuinorũ Officiorũ. pluſ-
quam alter non habens ordinem: & forſan eriã
minus: ſunt enim multi, qui adepto ordine Sub
diaconatus, ad vlteriora non curant aſcende-
re: & in eo ſtant vſq; ad mortem; ex quo datur
67 intelligi quod ſuſcipiunt † ordinem propter
diſtributiones, non autem propter officium: &
committunt Simoniam mentalem, ſicut prob.
Nicol. Boer. in tract. de offic. leg. à lat. nu. 120.

Præterea impertinens eſſet, cũ de iure Ca-
nonum detur incumbentia Ordinario: qđ pro
68 † vtilitate, vel neceſsitate Eccleſiæ compellat
Canonicos, & alios Clericos ſuæ iuriſdictioni
ſuppoſitos ad ſuſcipiendos ordines Sacros.
Abb. in c. Extirpandæ. §. Qui verò. nu. 3. de præ-
ben. & etiam ſub pœna ammiſsionis ſuorũ be-
neficiorum. vt in c. Quætis à nobis. de ætat. &
qual. Imò lex ipſa imponit pœnam ammiſsio-
nis medietatis diſtributionum, quãdo ordo ſit
annexus, ſi per negligentiam ſtatur ad illũ ha-
bẽdum. vt in d. Clem. Vt hi qui. vnde fit vt om-
69 ninò illud ſtatutum† ſit nullum: & contra Ca-
nones, & æquitatem; atq; charitatẽ. ad ea, quæ
tangit Pariſ. in d. conſ. 92. Et quando Canonici
ſibi applicant illas portiones, adequãtur illis,
de quibus agit Pauin. vbi ſupra; vt ſcilicet ſit
ſtatutum inhoneſtum; quia vt ipſi ſatis habeãt
iſti detrimentum patiuntur. Imò, ſecũdum di-
70 ſpoſitionẽ Bullæ erectionis, redditus † abſen-
tium deberẽt dari alijs pro abſentibus ſeruiẽ-
tibus. Quæ bulla conſonat cum iure communi.
vt in ca. Ad hoc. de Cler. non reſid. & ibi Abb.
vbi notatur quod Ordinarius debeat prouide-
re Eccleſiæ de debito ſeruitio ex redditibus
benefi-

beneficiorum abſentium. Et eſt etiam contra Concilium Tridentinum,& declarationem Sacræ Congregationis;de qua atteſtatur,eam ſequendo Rot. deciſ.325.vol. 2. diuerſ. nouiſſ.& dixi ſupra in conſ.81.cum ſit ſtatutum quod in
71 Eccleſijs vbi ſunt diſtributiones, portio† abſentium debeat applicari fabricæ Eccleſiæ,vel alteri pio loco. In Eccleſijs autem vbi nullæ ſunt diſtributiones,Ordinarius poſsit tertiam partem prębendarum in diſtributiones cōuertere:& iſtę inter intereſſentes diuiduntur.Vnde Canonicus,qui ſeruierit,portionem ſui Canonicatus à fortiori debet habere;& tātò magis, quia non ex defectu ipſius non habuit ordinem Subdiaconatus, ſed per impedimentū promotæ difficultatis.quod Conc.c.10.ſeſſ. 23. obſtet priuilegijs iſtius Eccleſiæ; quod tamen impedimentum, iudicio meo, vt aliàs ſcripſi,
72 non obſtat.Quare cū impedimento† non currat tempus ad habendum ordinem.c. Commiſſa.§.1.de elect.in 6.& ibi Gl. in verbo, Impedimento.& Gl.in eod.verbo.ca. Quam ſit eod. tit. & lib. quod declarauit indubitatum Sacra Congregatio in c.12.ſeſſ.24. de reform..in hæc verba: videlicet, Quando non ſtat per aliquē, quo minus in ſuo beneficio reſideat,nullum ob non reſidentiam detrimentum ſentire debet: & qui eſt impeditus non dicitur negligens. ca. Qui diuerſitatem de conceſſ.præb.

Et prædicta tantò fortius procedunt cū or-
73 do† Subdiaconatus neq; de iure communi,neque Bullæ ſit annexus: neq; conſtat quod ſtatutum ſit conditum à patrono, iuxta diſpoſitionem Bullæ. Imò quando adeſſet auctoritas patroni,non eſſet ſine dubio quod nō valeret; quia illa auctoritas fuit data conditionaliter, ſcilicet: vt ſtatuta fierent pro bono regimine, & decore,atq; commodo in diuinis intereſſentium: Vnde tollendo commodum intereſſentibus diuinis,eſſet contra mentem Papæ,vt eſt ſimile ſtatutum: qui ſine mentione ordinis dixit pro commodo diuinis intereſſentium. Bonū verò regimen non conſiſtit in tollēdo mercedem laboranti, & eſſet cōtra ſententiā Dei, de qua ſupra dixi ex Luca: & Matthæo Euan-
74 geliſta: regimen † enim ſecundum Ariſt.in 1. Eth.non eſt aliud quàm dilectio bonæ Guber-
75 nationis;quia inducitur regimen† ad bonum, & vtile,& ad vindictam malorum,& laudē bonorum.vt exponit text.in c.1.ad finem. de maior.& obed. & nedum Papa dixit pro bono re-
76 gimine; ſed & decore: quod † verbum ſecundum Ambroſ.Calep.ſignificat ornamentum,& pulchritudinem;& nō ſolum honeſtū, ſed probabile à communi opinione: Quare ſi cultus Dei debet augeri,& non diminui.vt in d. c.fin. de reſcript.in 6.& diſtributiones ſunt inuentæ ad augendum cultum diuinum. quomodo diminutio erit decor Eccleſiæ deficiēte numero
77 perſonarum? non ne quātò† eſt maior numerus oratorum,Deus efficitur placabilior?multiplicatis enim intereſſentibus Deus eſt largitor:vt ſonant verba S. Matris Eccleſiæ, quæ ad hoc inſtituit Orationes, & Proceſsiones publicas.Neq; illa facultas fuit data ſolū pro bono regimine, & decore, ſed & pro commodo ſeruientiū Eccleſiæ:ſed iudicet homo prudens ſi ſtatutum ſit pro commodo ſeruientium.

Nec omitto quod in d. Eccleſia de conſue-
78 dine ſunt † duo genera diſtributionum: aliud quod datur reſidentibus,licet non interſint:& aliud his qui interſunt:vnde quādocunq; ſtatutum in diſtributionibus,quę dantur his qui interſunt haberet locū; quomodo poteſt valere in portione quæ datur reſidentibus, non per modum diuiſionis horarum? de quo Pariſ.in d.
79 conſ.32.per totum vol.4.quæ portio† appellatur Menſa groſſa,& eſt ad inſtar præbendæ:ergo data validitate ſtatuti in diſtributionibus, (quod non approbo, ex ſupradictis) qui habet Canonicatum cum præbenda duorum ducatorum,vt cātat Bulla:debet etiam habere iſtā portionem,licet non interſit horis Canonicis: ſicut habet duos ducatos, & Deus ſcit an ſint Sacrilegi:ex diſpoſitione.cap.Prædia. 12.q.2.& tot.tit.17.q.4.An etiam in pœnam Concil. Tridētini. ſeſſ.22.c.11.de reform.ſint,ibi,Quacunque arte, aut quocunq; quæſito colore in proprios vſus cōuertere, illoſq; vſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab ijs, ad quos iure pertinent, percipiantur is anathemati tandiù ſubiaceat,&c.Quod ego non affirmo; & ſaniori iudicio remitto.Illud tamen attingam,quod notat.Iacob.Graſ.in 2.vol. ſuarum aurearū cōcluſionum.par.2.lib.2.c.7.num.24.ſcilicet,quod ſi Canonici habent ex priuilegio facultatem faciendi ſtatuta;poterant etiā ad contemplationem Sereniſs.Patroni illud ſtatutum abrogare, ne inciderent in periurium propter iuramentum,quatenus ſtatutum,& iuramentum valeret:quod ego nō admitto: qui enim poteſt inſtituere,poteſt etiam deſtituere.ca. Cum ex iniuncto,ad finem.de hæret.& ca.1.& 2.de Capel.Monach.& c.Certè.12.q.1.& c. 2. de regul. iur.in decretali: Et ita reſideo in concluſione, quod dictū ſtatutum ſit nullum, & quod Canonici poterāt ſatisfacere voluntati Patroni ſine periurio. Saluo ſēper meliori iudicio. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CLIV.

Electio ſepulturæ, An ſit libera, ita vt quis in alieno ſepulcro ſepeliri poſsit contra voluntatem Domini?

SVMMARIVM.

1 *Electio ſepulturæ eſt libera.*

2 *Electio ſepulturæ poteſt fieri in alieno ſepulcro: declara,vt num.16.*

3 *Iuramen-*

Digitized by Google

3 *Iuramentum contra legem non tenet.*
4 *Electio ſepulturæ eſt pars teſtamenti, quæ tolli non poteſt.*
5 *Religioſa loca poſſunt eſſe in vſu laicorum, non in dominio.*
6 *Sepeliri non poteſt in alieno ſepulchro inuitis habentibus vſum. & num. 13.*
7 *Habentes ſtallum in Eccleſia idem ius habet, quod habentes ſepulturam.*
8 *Sepultura eſt tanquam hoſpitium.*
9 *Sepulti oſſa in alieno ſepulcro ſine conſenſu, ſunt exhumanda.*
10 *Præiudicium fieret laicis, ſi non daretur eis vſus ſepulturæ in Eccleſia.*
11 *Præiudicium fit habenti ius ſepulchri, quãdo cõſtat de vſu.*
12 *Vſus ſepulturæ cõſtat, quãdo ſũt in ea oſſa parẽtũ.*
14 *Declaratio c. 1. de ſepult.*
15 *Ioſeph conſenſum dedit, vt Chriſtus ſepeliretur in eius ſepulcro.*
16 *Electio ſepulturæ procedit quo ad locum publicũ, non priuatum.*
17 *Libera facultas teſtandi non ſe extendit ad rem alienam.*

Dominus ſit illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

EXiſtente in articulo mortis domino Philippo ad perſuaſionem Ioannis fratris dixit velle ſepeliri in ſepultura Magnifici Leonis, in Eccleſia S. Mariæ; qui Dominus Leo cum non fuerit requiſitus; & ipſe ſumptibus proprijs conſtrui in d. Eccleſia ſepulchrum feciſſet cum licentia Reuerendiſs. Epiſcopi; intendens electionem ſepulturæ cuilibet eſſe liberam; petijt cõſiliũ.

Caſus enim prima facie videbatur fauorabilis d. Domino Philippo; quia quiſque † habet liberam electionem ſepulturæ. c. Cum liberum cum ſequenti cap. de ſepulturis: & in eod. tit. in 6. c. 1. id enim videtur procedere in omnem caſum; etiam † ſi electio fiat in alieno ſepulcro, vt in c. 1. eod. tit. in Decretali: vbi Gl. exemplificat in Domino noſtro Ieſu Chriſto; qui natus in Bethleem, nutritus in Nazareth, fuit ſepultus in Ieruſalem. Et ratio in tantum videtur procedere, quod etiam ſi quis facta electione ſepulturæ iuraret non mutare electionem, non obſtante iuramento, poſſet mutare; quia iuramentum † contra legis diſpoſitionem non tenet. l. Non dubium ad finem. C. de leg. l. Ius gentium. §. Si paciſcar. ff. de pact. ſed ex diſpoſitione legis electio ſepulturæ eſt libera, ergo mutari põt ad inſtar † teſtamenti, cuius eſt pars: & huiuſmodi libertas tolli nõ põt ſecũdũ Gl. in c. 1. de ſepul. li. 6. in additione ad verbum. Prædictos. & ibi Gemin. in §. Si verò. num. 3. Ex quibus videtur concluſio, quod cadauer Domini Philippi deberet ſepeliri in electa ſepultura, etiam contradicente Domino Leone.

Sed prædictis non obſtãtibus contraria ſententia eſt de iure verior, vt ſcilicet nemo poſſit in alieno ſepulcro inuito dño ſepeliri: quod breuiter probo impeditus nunc ad vagãdũ per varias opiniones. Abb. n. in c. Ad abolẽdã. n. 5. de
5 ſepul. in expreſſo tenuit, quod licet loca † religioſa non ſint in dominio alicuius, poſſunt tñ eſſe in
6 vſu laicorũ; ita quod inuitis habẽtibus † vſufructũ in ſepultura, nemo in ea poſſit ſepeliri. l. 2. §. Si vſufructũ. ff. de relig. & ſump. fun. quã Abb. opinionẽ ſequuti fuerunt Ioan. And. & But. & ſecũdũ eã iudicauit Rota in deciſ. 492. & deciſ. 787.
7 in 1. lib. diuerſ. nouiſ. & quæ ratio † procedit in habentibus ſtallũ in Eccleſia, vt tenent prædi-
8 cti doct. ſepultura † enim eſt tanq̃ hoſpitiũ eorũ, qui in ea habent vſum. c. Ebron. 13. q. 1. & nemo põt inuito dño vſum habẽti habitare in loco. l. Si hæres. §. fin. cũ l. Sequẽti. ff. de vſu, & habit. leg. Ita etiã Hoſtien. tenuit in ſum. tit. de ſepul. n. 5. Et apud quã. verſ. Quid ſi pater. Dicit n. quod ſi impubes decedat, nõ electa pro eo à patre ſepultura, ſepeliri debet in proprio cœ-
9 miterio; & ſi in extraneo † ſepeliatur, oſſa ſunt reſtituenda; quare reſultat concluſio, quod nemo ſit in alieno ſepulcro ſepeliendus, etiam ſi ſepultura ſit in Eccleſia, & reputetur religioſa, ita quod non tranſeat in dominio laicorũ; quia quo ad vſum tolleratur etiam in laicis: aliàs fie-
10 ret † eis præiudicium: vt cõcludit ſecũdũ Hoſtien. & collect. Abb. in c. Quãto n. 10. de iudic. quod tantò magis procedit quando conſtat de poſ-
11 ſeſſione † habentis ſepulcrum, vel probatur, vt probat Abb. in c. Cum liberum num. 2. verſ. Aduerte. de ſepult. Quare de poſſeſsione in caſu præſenti ſatis conſtat: quia ſepulchrũ fuit con-
12 ditum expenſis Domini Leonis; & in eo † ſunt oſſa eius patris. l. Quamquã. ff. de acq. plu. arcẽ. & faciunt notata per Abb. in d. c. Ad abolẽdã.
13 n. 4. de ſepul. & reſtat cõcluſio, quod nemo † ſit ſepeliẽdus in ſepulcro alterius, ipſo nõ conſentiẽte. Anc. in conſ. 113. & latè Lãb. in tract. de iur. pat. in 3. li. ar. 4. q. 5. prin. & li. 4. ar. 3. 2. q. prin. ...
14 Nec obſtat c. 1. eo. tit. quia, vt dicit Abb. dictũ illius Gl. ſtat permiſſiuè, nõ diſpoſitiuè: quia Chriſtus nõ elegit illud ſepulchrũ Ioſeph; ſed
15 ſolũ permiſit in eo ſepeliri, & Ioſeph † conſenſum præſtitit, vt ipſe Abb. atteſtatur ibi, & in c. Ad abolendam, quod eſt argumentum, quod nemo ſine conſenſu domini poſſit in aliena ſepultura immitti. Præterea ſepulchrũ vbi Chriſtus fuit ſepultus non erat ad vſum alicuius, vt dicit ex ſcriptura ſacra Pet. de Vbertinis tract. de Canon. Epiſc. & Paroch. c. 101 n. ... Immò Ioſeph ipſe, cuius erat ſepulchrum, petijt, & corpus in eo poſuit, vt per omnes Euangeliſtas habetur in lectura paſsionis d. Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Nec obſtat ratio libertatis ſepulturæ; quia
16 procedit † quo ad locum publicum, non autẽ priuatum; ſicut tradunt doct. in d. c. Liberum; & toto tit. de ſepult.

Digitized by Google

Sicut non obſtat argumentum, quod electio ſepulturæ ſit pars teſtamenti: & ſicut eſt libera voluntas teſtandi; ita eligendi ſepulturam: quia argumẽtum retorquetur; nam licet quiſquis habeat liberam voluntatem teſtandi; illa
17 libertas † non ſe extendit ad rem alienam: vt diffuſè tractat Mantic. de coniectu. vltim. volunt. lib. 9. tit. 1. ita electio ſepulturæ alienæ fieri non poteſt. & ita concludo iuris eſſe. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLV.

Ingredientes domum moribundi, & turbãtes eũ, res ſuas, ac familiares, qua pœna teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Pœna turbantis moribũdum, vel res, aut familiã.*
2 *Vim inferi, qui moleſtat res, vel moribundum, aut familiam.*
3 *Qui ſibi vſurpat poteſtatẽ in re aliena, vim facit.*
4 *Qui vim facit in re aliena, priuatur iure ſuo.*
5 *Vim facit, qui ſibi auctoritatem vſurpat.*
6 *Qui ſibi ius facit, iniquitatem committit.*
7 *Ingredientes domum infirmi præter eius voluntatem, dicuntur turbationem intuliſſe.*
8 *Qui ſcienter turbat aliquem committit maleficiũ.*
9 *Clericus turbando infirmum, & domum ingrediendo præter eius voluntatem, incidit in pœnam legis, Si quis in tantam C. vnde vi.*
10 *Vſurpantes bona pijs locis relicta ſunt excommunicati.*

Præbe mihi auxilium domine, & ego dicam veritatem.

FACTI SPECIES.

VNus clericus, cum laico ſocio ingreſſi in domum Magnifici Domini Iacobi de Terra noua; prætextu crediti, dum in agonia eſſet moribundus; ipſum turbauerunt, & familiam, quę à cura agonizantis impediebatur, claues, & mobilia vſurpantes; quare vnus ex familia quæſiuit, quid eſſet faciendũ? & ego reſpondi recurrẽdum eſſe ad officiales.

Nemo .n. etiam prætextu crediti, auctoritate propria poteſt alienam domum ingredi morientis, ſibi bona vſurpando, aut moleſtiã mo-
1 rienti inferre, aut familiaribus: alias incidit † in pœnam amittendi tantundem quod prætendebat; amittit actionẽ, quã habebat; & in tertiæ partis ſuorum bonorum amiſſionem incidit, & in infamiã: vt in Auth. Qui domum. cũ ſeq. C. de ſepulc. viol. notat Hoſtien. in ſumm. de ſepul. §. An licitum. & Sylu. etiam in ſumm. in verbo, Sepultura. n. 12. Quam concluſionem ſequutus eſt Salyc. in l. Cum ſit iniuſtum. no. 2. verſ. Concludo. C. de ſepulc. viol. addendo etiã quod in eiſdẽ quatuor pœnis incidit, qui morientem inquietat. Hoſtien. verò ſecundum d. auth. concludit, quod in eis incidat ſi nedum perſonas, ſed res moleſtet.

2 Et ratio. d. Auth. ea eſt quia, qui † huiuſmodi facinus cõmittit; dicitur vim intuliſſe. l. Cre-
3 ditores. cum l. ſeq. ff. vol. l. Iul. dein prin. qui † enim ſibi auctoritatem in re per alium poſſeſſa vſurpat, dicitur vim inferre, & puniri debet.
4 l. Extat. ff. de eo quod met. cau. & † ſuo iure priuari. l. Merito. ff. de vi, & vi armat. & ibi Gl. in
5 verbo, Onus. cum Gl. ſeq. Vim † enim dicitur inferre, qui propria auctoritate ſibi vſurpat, &
6 qui ſibi † ius facit, iniquitatem committit. l. 1. C. ne quis in ſua cau. Quare iſti inciderunt in pœnam d. auth. & maximè non conſtando de credito. Nec excuſari poſſunt ab illata violentia. l. Vim facit. ff. de vi, & vi armat. & tradit Alex. in conſ. 52. num. 6. & 7. vol. 2. & in dolo dicuntur. l. fin. C. vnd. vi, & tantò magis ſi, quod dicitur, verificaretur, ꝙ ſcilicet eſſent potius debitores, quam creditores. Et licet nil aliud
7 feciſſent. niſi † ingredi domum præter voluntatem domini, & habitantium, dicerentur turbationem intuliſſe: vt tradit Bal. in conſ. 446. ſciendum eſt. nu. 1. & 2. in 3. part. ſecundũ nouã impreſſionem, & in l. fin. nu. 4. c. fin. regund. di-
8 cit, ꝙ quando † quis ſcienter turbat aliquem, dicitur committere maleficium, & criminaliter poteſt puniri: Quam rationem dicit Corn. in conſ. 94. Viſo in litera H. in 3. vol. procedere etiam ſi quis intret poſſeſſionem, tanquam in rem ſuam. Et omnia prædicta faciunt contra
9 laicum: & clericus † incidit in pœnam legis, Si quis in tantã. C. vnde vi. Quæ procedis etiam contra clericos in rebus allodialibus: vt ſingulariter tradit Gl. in c. 1. in verbo, Rigor. de dolo, & cõtum. quã approbat Abb. 16 i. n. 20. & Felin. in c. Eccleſia S. Mariæ. col. 14. verſ. Quæritur primò. & ſequitur Diaz. in ſua prat. crim. cau. in c. 95. tit. violentiæq; illatores, qui .n. inſcijs domnis, vel habitantibus intrat domum, incidit in pœnã legis. Corn. de iniurijs. l. Is, qui domũ; ff. de iniur. & l. Si iniuriæ. & l. Iniuriarum. §. fin. eod. tit. Immò videtur in excõmunicationẽ incidiſſe; quia, vt relatum fuit, Magnificus ille Iacobus inſtituerat hæredẽ Montẽ Pietatis: & ꝑ diſpoſitionẽ Conc. Trid. c. 11. ſeſſ. 22. nemo ſibi vſurpare, vel impedire huiuſmodi bona debet ſub anathematis pœna: & eſt iuris cõmunis de
10 ciſio ꝙ qui † bona locis pijs relicta, vel clericorum rapiunt, ſunt excõmunicati. c. Illud, & c. Hæc huius 12. q. 2. & c. Quia ſæpe. de elect. in 6. & c. Præſenti. de offic. ordine. eod. lib. Caueant igitur omnes huiuſmodi facinora perpetrare; quia ſi homines negligant iura conſeruare, habebunt Deum vltorem. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLVI.

Verbum, æqualiter, quomodo intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Verbũ æqualiter impropriatur ad ſubiectã materiã.*

2 *Papa intendit ſe conformare cum iure communi.*
3 *Verba non immutant diſpoſitionem iuris.*
4 *Verba interpretantur ſecundũ ſubiectã materiã.*
5 *Verba intelliguntur ſecũdũ perſonas, & materiã.*
6 *A proprietate verborum receditur, vt accedatur ad mentem legis.*
7 *Verba procedunt à mente, & non mens à verbis.*
8 *Mens eſt inſpicienda, non ſonus verborum.*
9 *Anima præfertur corpori.*
10 *Verba interpretantur ad mentem legis ſecũdum materiam, & perſonas nominatas.*
11 *Verbum relatum ad plures perſonas largè, & diuersè interpretatur.*
12 *Stricta interpretatio procedit quando conuenit cum iure communi.*
13 *Aequalitas denotat ſenſum potiusquàm verba.*
14 *Conuenientia eſt potior, quàm etymologia.*
15 *Senſus ille eſt ſumendus, qui conuenit cum iure communi.*
16 *Senſus ille ſumitur, qui conuenit cum natura principij.*
17 *Verba ſequẽtia adaptãtur verbis præcedentibus.*
18 *Nobilis plus dẽt honorari in vtilitate quã vilis.*
19 *In domo patris mei multæ ſunt manſiones, interpretatur.*
20 *Diſpenſatio temporalium debet fieri ſecundum qualitatem perſonarum.*
21 *Perſonæ literatæ pinguius ſunt ſubueniendæ de redditibus Eccleſiæ.*
22 *Acceptio perſonarum eſt quando circa æqualia fit inæqualitas.*
23 *Differentiam facit Deus de perſona ad perſonam, & quomodo.*
24 *Alimenta debentur diuerſimodè ſecundum qualitatem perſonarum.*
25 *Iudex debet habere diſcretionem perſonarum.*
26 *Cibi ruſticorum ſunt allia, cæpæ, fabæ, & ſimilia.*
27 *Cibi nobilium ſunt pulli; & ſimiles delicati.*
28 *Quæ cõueniant clericis quo ad victũ, & veſtitũ.*
29 *Verba, quò ad acceſſoria ita interpretantur, vt ad principalia.*
30 *Acceſſorium ſequitur naturam principalis.*
31 *Mens diſponentis colligitur ex antecedentibus.*
32 *Senſus verborum accipitur, qui non repugnat antecedentibus.*
33 *Gratia, & fauor largè interpretatur.*
34 *Fructus ſuperexcreſcentes applicantur ad vtilitatem Eccleſiæ.*
35 *Verbum, æqualiter, ampliatur ad fauorem nominatorum.*
36 *Verba inſeruire debent intentioni.*
37 *Non eſt recedendum ab intentione, & natura principij.*

Dabit mihi Dominus verbum, vt veritatem dicam.

FACTI SPECIES.

NVlla, (ni fallor.) conſideratio grammaticalis verbi, æqualiter, prolati à
Summo Pontifice in erectione Collegiatæ
1 Nuuolariæ; quin de iure communi † impropriari debeat ad ſubiectam materiam; quia
non ſtudioſè fuit prolatum; Aegid. Bellem.
decis. 176. incipit, Auditor. & in augmento fructuum ſit ſeruandus ordo ab ipſo Pontifice inchoatus: quod infra probabo, ommiſſis diſputationibus; & ad lumen veritatis ſolùm tendens.

Ad quam dilucidationem præmitto, primò
2 quod Papa † nunquam intendit diſcedere, immò ſe conformare cum iure communi; niſi de illo expreſſam faciat mẽtionem: c. Duobus. de Reſcrip. in 6. c. Si motu. de præben. eod. lib. c. Indemnitatibus. §. Ad hæc. de elect. etiam in
3 eod. lib. Verba † enim non immutant diſpoſitionem iuris. Specul. in tit. de inſtrum. edit. §. Inſtrumentum ergo. verſ. Quid ſi à contrahentibus.

4 Secundò præmitto, quod verba † ſemper debent interpretari ſecundum ſubiectam materiam. l. Si vno. ff. loc. & cond. & ſecundum ordinem debitum. l. Caius. §. 1. ff. de lib. & poſthu. l. Filio quem pater. ff. de iniuſt. Teſtam. & ſunt
5 intelligenda † ſecundum perſonas, & materiã ad quas referuntur. l. Plenum. §. Aequitis. ff. de vſu, & habi. l. Et ſi ſuſcepit. §. Libertũ. ff. de Iud.

6 Tertiò præmitto, quod à proprietate † verborum receditur, vt accedatur ad mentem legis, & legiſlatoris. d. l. Si vno. §. 1. ff loc & cond. l. Si inſulam. ff. qui potiores. in pign. hab. c. Peri-
7 tio. de procur. Verba † enim à mẽte, & non mẽs à verbis procedunt. l. Labeo. ff. de ſuppell. leg.
8 l. Nepos proculo. ff. de verb. ſign. mens enim † eſt magis inſpicienda, quàm ſonus verborum; quia verba intellectui, non intellectus verbis, ſunt accommodanda. l. Benignus. ff. de leg. l. In-
9 telligentia. ff. de verborum ſignif. quia ſicut † anima præfertur corpori, ita ſenſus debet verbis præferri. c. Sedulò. 28. diſtin. l. Scire leges. ff. de legi.

Ex quibus præmiſsis infertur quod verbũ,
10 æqualiter, eſt interpretandum † ad mentem Pontificis, ſecundum materiam propoſitam, & perſonas nominatas, & qualitatẽ: verba enim (dicit Bal. in l. fin. nu. 4. C. de indict. iud. toll.) intelliguntur ſecundum qualitatem perſonarũ. Et iſto caſu quandocunque verba reſcripti eſſent ſtrictè intelligenda, de quo multæ ſunt diſtinctiones, & exceptiones; tamẽ ſingulare eſt
11 quod quando verbum † dictum refertur ad plures, & diuerſas perſonas; diuersè etiam debet interpretari, & largè: & procedit ſolum il-
12 la ſtricta † interpretatio, quando conuenit cum iure communi, ſecus verò quando diſcordat; quia tunc interpretatio eſt reducenda ad ius cõmune. c. Cum dilectus. de conſuet. & illic Abb. nu. 11. dicit ꝙ interpretatio reducitur ad intelligẽtiam iuris cõmunis: verbum enim æqualiter, quod ſignificat idẽ quod, æquitas, ſe-

cundum Bal.in l.Omnium,C.de vectig.& com-
33 miſ.& æquitas† ſeu æqualitas denotat ſenſum
potius quàm verba,Idem Bal.in l,Etiam,C. de
iur.dot.debemus enim capere effectum verbo-
rum.c.fin.de renunt.in 6. ſenſus hic huiuſmodi
verbi eſt vt adaptetur perſonis , de quibus lo-
quitur diſpoſitio.Bal.in l.Quoties,2.col.verſic.
Quæro ſi pater.C.de hæred.inſtituen.vnde cõ-
34 uenientia†eſt potior quàm ethymologia.l.Ta
35 bernæ. ff. de verb. ſignif. & ille ſenſus † eſt ſu-
mendus,qui conuenit cum iure communi;non
obſtante ethymologia vocabuli.l.In teſtamen-
36 to,C,de teſtam.milit.& cum†natura principij
diſpoſitionis l.Clam,poſsidere ff.de acquir.poſ
37 ſeſſ,l,Si procuratorem.ff,mandati.verba†enim
ſequentia debent adaptari verbis præceden-
tibus principaliter diſponentibus. l. Nã quod
liquidè.§.fin,ff,de pœn,leg.& ibi Bar.l.Si ſeruus
plurium.§.fin.ff,de leg,1.l,1.ff.de reb.dub.Quã-
do enim eſt ſpecificatus caſus in antea, & po-
ſtea non;intelligitur ſecundum præcedentem
ſpecificationem.Card,in Clem. Non poteſt. n,
5.de procurat,

Patet itaquè in iure communi Canonico,qđ
Papa in conferendis beneficijs.& prouidendo
neceſſarijs Clericorum , facit differentiã inter
38 perſonas,& perſonas,vt ſcilicet qui ſit†nobi-
lis,vel magis ſit in dignitate,plus etiam hono
retur in vtilitate;vt eſt apertum in c.De mul-
ta.de præben. ad finem ibi, Circa ſublimes. &
Gl.in verbo,Literatas,allegat,& exemplificat;
& in ſpecie habetur in c,Ad,hoc.89,diſt.vbi di-
gnoſcitur differentia perſonæ à perſona:quod
etiam patet in Cœlis ex verbo Domini Noſtri
39 Ieſu Chriſti quãdo dixit;In domo†patris mei
multæ ſunt manſiones;& eſt textus in c.In do-
mo,de pœnit, diſt,4.& iſta differentia notatur
communiter à Canoniſtis per ca.Ad aures. de
reſcrip;vbi Abb.nu,4, verſ, Tamen benè conſi-
40 derando:dicit quod diſpenſatio† temporaliũ
non debet cuiquã committi:ſed ſecundũ qua-
litatem perſonæ.& in d.c.De multa.nu,5, dicit,
quod Eccleſia debet honorare perſonas litera
41 tas,non ſolum verbo.ſed facto; eis † pinguius
ſubueniendo de redditibus Eccleſiæ præ alijs
non literatis:& ibi nu,8.reſpondet ad illud qđ
aliqui dixerunt quod Deus non eſt acceptator
42 perſonarum:dicens quod acceptio † perſona-
rum eſt quãdo circa æqualia ſeruatur in æqua-
litas; ſed perſonæ literatæ nõ ſunt æquales cũ
alijs , Vnde illud dictum non conuenit & ipſe
43 Deus†differentiam habet de perſona ad per-
ſonam,vt in d.c.Ad hoc,89.diſt,Et hanc cõclu-
ſionem ſequutus eſt Paul.de Citad.in tract.de
Iurepat.in 6.p,art,4.nu.13,& 14.dicens qđ ver-
ba intelliguntur ſecundum qualitatem perſo-
44 narum;quia alimenta†debentur diuerſimodè:
plus enim datur nobili,quã ignobili;& Iudex,
45 quò ad hoc debet† habere diſcretionem per-
ſonarũ;ſecundũ Bar.& Specul.ab eo adductos'
26 addens quod cibi†ruſticorũ ſunt allia , cæpæ,
fabæ,panis groſſus.& ſimilia.iuxta Gl.in l.Ser-
uis vrbanis.in verbo,Cibarijs.& de leg.3.& cibi
27 †nobiliũ sũt pulli,& cibi delicati, quod quidẽ
longè adducit diſtinguendo perſonam à per-
ſona.Flamin,Puriſ in lib.de reſsigna.benef.lib:
5.quæſt.6,nu.146.cum alijs ſequentibus,dũ de-
28 clarat quæ conueniunt Clericis quò ad victum
& veſtitum.& Nauar,in trac.de redd.benef. q.
1.nu.92.vbi latè notat:Vnde cũ Summus Pon-
tifex in principio erectionis Collegiatæ attri-
buẽdo perſonis ad earum ſuſtentationem ma-
iorem partem redditũum aliquibus,& minorẽ
alijs:ſummenda eſt interpretatio verborũ ſub-
ſequẽtium.quæ ſit congrua præcedentibus;nã
29 verba†eo modo ſunt interpretanda , quò ad
acceſſoria,ſicut quò ad principalia. inſtit. qui,
30 tut.dar,poſſ.§.Certæ rei.Acceſſoriũ† enim ſe-
quitur naturam principalis.Reg.Acceſſorium.
de reg iur.in 6.ſequẽtia enim referũtur ad præ
cedentia ſpecificata l.Legatorũ §.fin.vbi Bart.
31 ff.de leg.2.Mens † enim Põtificis colligitur ex
antecedẽtibus.l.Quoties, C.famil. hercisc.ibi,
Nec mutat quod in ſequentibus:Ille verò ſen-
32 ſus†ſequentium accipiendus eſt,qui nõ repu-
gnat antecedentibus.l.Nam ad ea. ff. de cond.
& demonſt. Quare verba illa , ſi fructus accre-
ſcant,diuidantur æqualiter,debent intelligi ſe-
cundũ præ notatam diſtinctionẽ perſonarum.
33 Et tantò magis quia omnis† gratia,& fauor
interpretandus eſt ad ampliationẽ, non dimi-
nutionem.c.Odia. de reg. iur,lib.6.l. Cum qui-
dam.ff de lib.& poſthum, Gratia itaq; & fauor
34 in hoc verſatur; quia de iure omnes fructus †
ſuper excreſcentes bonorum Eccleſiaſticorum
debent applicari in vtilitatẽ Eccleſiæ.c.Tranſ
miſſæ.vbi Abb num 4.de verb.ſignif.& Papa il-
los conceſsit Canonicis,& alijs nominatis:er-
35 go verbum, † æqualiter ad ethymologiã Grã-
maticalem eſt ampliandum,fauore nominato-
rum in diſpoſitione. l. Pomponius in fin. ff. de
negot.geſt.l,Si ſeruus plurium.§.fin.ff.de leg. 1.
& hæc eſt ſummenda interpretatio ad mentẽ
Pontificis;tũ quia coniungitur cũ diſpoſitione
legis;tũ ex antecedente diſpoſitione;nã verba
36 † inſeruire debent intentioni,nõ intẽtio ver-
bis,c.2.Requiris,de appel.l,fin.ad fin.ff.ad treb.
ergo ab intẽtione Summi Pontifici non eſt re-
cedendum.l.Coram.ff.de verb.ſignif.l.3.§. Cõ-
37 demnatum, ff,de re iud.&† à natura Principij
cõceſsionis.l,1.§.Si ſeruus,ff.de poſtul.l.Si Pro-
curatorem.ff,Mand, & facit Clem. non poteſt.
de procur.vbi Card.num 5.dicit quod clauſula
generalis reſtringitur.ad ſpecificata,l.fin.in fin.
ff,de vin.trit, oleoq; leg.Ex quibus reſideo in
concluſione quod diuiſio fructuum debeat fie-
ri ſecundum qualitatem perſonarum,ad diſtin-
ctionem præhabitam à Papa ; & ità iuris eſſe .
Saluo tamen,& ſemper meliori iudicio. Laus
Deo,& Beatæ Mariæ.

CON.

Digitized by Google

CONSILIVM CLVII.

Qui non laborat non manducat.

SVMMARIVM.

1 *Mercenarius eſt dignus mercede.*
2 *Merces eſt danda ſecundum opus, plus, & minus.*
3 *Argumentum à contrario ſenſu valet.*
4 *Negligentia non tollit ius illud habenti.*
5 *Negligentia non debet eſſe damno alicui.*
6 *Illicita vſurpatio habetur pro furto.*
7 *Furtũ eſt prohibitũ de iure diuino, & Canonico.*
8 *Iuri Canonico ſtatur quando agitur de peccato.*
9 *Ius Canonicum conſiderat ſalutem animæ.*
10 *Ius Canonicum non permittit ea, quæ ſunt contra legem conſcientiæ.*
11 *Indebitè lucrans facit peccatum.*
12 *Ius Canonicũ habet connexitatẽ cũ iure Diuino.*
13 *Ius Canonicum fuit extractum à nouo, & veteri teſtamento.*
14 *Homini formato conſtituit Deus vitam æternam, his medijs, vt iuſtè pat[illegible], & modeſtè viueret.*
15 *Actiones in peccato non habent vigorem legis.*
16 *Peccatum eſt ſemper agens contra præceptum legis Diuinæ.*
17 *Princeps bonus non præſumitur agere malum.*
18 *Princeps ſciens vſurpationem, & eam tollerans participat de peccato.*
19 *Princeps debet obuiare ne ſubditus cadat in laqueum.*
20 *Tollerantia non conualidat actum nullum.*
21 *Generalis conceſſio non comprahendit prohibita.*
22 *Obſeruare non tenemur prohibita.*
23 *In generali cõceſſione nõ uenit caſus nõ cogitatus.*
24 *Caſus incogitatus non extenditur ad illicita.*
25 *Princeps bonus habet intentionem ad conſeruationem legis.*
26 *Princeps non præſumitur velle iniuſtum, neq; iniquum. & num. 27.*
28 *Tollerantia requirit veram ſcientiam.*
29 *Scientia in actu inualido nihil operatur.*
30 *Tollerantia habens ſcientiam debet dependere à ſuperiore.*
31 *Conualidatio Principis ſecularis non militat in re prohibita de iure Diuino.*
32 *Actus contra legem eſt nullus.*
33 *Agens ſine auctoritate ſuperioris dicitur in mala fide.*
34 *Actus factus in mala fide nunquam cõualidatur.*
35 *Poſſeſſio debet carere omni vitio.*
36 *Poſſeſſio vitioſa dicitur ſine auctoritate ſupioris.*
37 *Auctoritas Principis ſecularis ad Clericos non ſe extendit & num. 46.*
38 *Princeps ſecularis in Clericos nõ hẽt facultatem.*
39 *Clerici ſunt exempti de iure diuino.*
40 *Sacrilegium eſt infringere priuilegia Clericorum.*
41 *Sacrilegiũ eſt nõ habere reuerentiã iuri Canonico.*
42 *Onus extraordinarium non comprehenditur ſub Ordinario.*
43 *Conſuetudo non valet contra libertatem Eccleſiæ.*
44 *Cõtra libertatẽ Eccleſiaſticã agẽs dicitur hæretic⁹.*
45 *Contra libertatem Eccleſiæ dicitur tollendo, vel minuendo priuilegia ſua.*
47 *Iuſtitia liberat à morte.*
48 *Parua facultas cum iuſtitia eſt melior quàm multa cum iniquitate.*
49 *Diuitias qui amat, non capiet ex eis fructum.*
50 *Concuſſio eſt extorquere pecuniam per vim.*
51 *Concuſſio eſt cogere aliquem ad fideiuſſionem.*
52 *Qui per concuſſionem aliquid habet tenetur ad reſtitutionem.*
53 *Onus iniuſtum ſine Principe imponens incidit in pœnam exilij perpetui.*
54 *Nouum dicitur quod non erat in vſu.*
55 *Charitas non æmulatur.*
56 *Qui nõ manet in charitate, in eo non eſt Deus.*
57 *Qui indebitè accipit pecuniam ſeparat ſe à Deo.*
58 *Peccatum ſeparat à Deo.*
59 *Communitas tenetur laborare pro bono publico.*
60 *Iuſtitia denegari non poteſt.*
61 *Summum bonum eſt iuſtitiam facere.*
62 *Cupiens Deo placere, faciat iuſtitiã et n. 63. et 64.*
65 *Succeſſor dẽt retractare malè geſta p prædeceſſorẽ.*

FACTI SPECIES.

ILluſtris Communitas Carpi conſueuerat habere commoditatem aquę pro macina; & ſi quandoq; in tempore æſtiuo deficiebat, lapſis tribus diebus poterat liberè ſine vlla ſolutione tritici, vel denariorũ vbi aqua profluerет ad placitum ire pro macina. Sed à nonnullis temporibus citrà conductores Gabellarũ hoc onus impoſuerunt; quod deficiente aqua, quiſquis volet extra territorium mittere pro macina, ſolueret partem ſolitã tritici, & denariorum, ac ſi macinam in territorio habuiſſet, aliàs licentiã denegabant: & ſi quis cõtrafaceret, reputãt contrabandũ, & in pœnam intẽdunt incidere: ſuper quo requiſitus, An licita ſit impoſitio à quodã Clerico, qui ex neceſſitate volebat mittere ad loca aquarũ pro macina, & petendo licentiã conatus fuit præſtare fideiuſſionem de ſoluendo, quam coactus à neceſſitate dedit, & credens indebitã eſſe impoſitionem, petijt quid iuris?

Super quo puncto illud præcogitatum eſſe cenſeo, quod Dominus noſter Ieſus Chriſtus pronuntiauit, teſte Luca Euangeliſta, & etiam
1 Matthæo. c. 10. quando dixit, qđ mercenarius † eſt dignus mercede ſua: quia vt expoſuit frater Amb. Calep. in eod. verbo, ille dicitur mercenarius, qui gratia mercedis laborat. Vnde
2 merces † eſt danda ſecundum opus; vt ſcilicet ille habeat mercedem ſecundũ opus; plus ſcilicet, & minus. l. Nemo. C. de offic. mag. offic. l. Seio. ff. de annu. l. Laborãti enim ſecundũ opus datr pmiũ. d. l. Nemo. & Qui nõ laborat nõ mãducat. Paul. Apoſ. in 2. Epiſ. ad Theſalon. c. 3. & Gl. in verbo. In poſterum. Clem. Vt hi q. de ætat. & qual. quod ex dicto Dñi noſtri de quo ſupra à

3 contrario † ſenſu procedit. l. 1. §. Huius rei. ff.
de offic.eius cui mād.eſt iuriſd.ſcilicet quod,
qui non laborat,non habeat mercedem. d.l.Se
io. & d. c. 3. Paul.Apoſt. in 2.Epiſt. ad Theſa-
lonic.

Ex qua concluſione infertur, quod iniuſtè
conductores gabellarum exigunt molituram
cum,& quando nō præſtant macinam: & quod
committunt mortale peccatum: vt infra pro-
babo:& tantò magis cum aqua ab Imperatore
ſit Carpenſibus conceſſa. Anno enim Domini
1470.Federicus III. Imperator in inueſtitura
feudi conceſſa Dominis Terræ Carpi; inter a-
lia hoc expoſuit; videlicet, Concedentes vo-
bis,hæredibus.& ſucceſſoribus, vt de flumine
Situlæ liberè accipiatis, ſeu accipi, & extrahi
faciatis vnum canale,ſeu aquæductum,vbicun-
que vobis placuerit,pro quātitate aquę, quā-
tum volueritis à Caſtro Caſtelarani infra vbi-
cunque,& in quocunque loco,& per quemcun
que locum volueritis,& vobis magis expedire
duxeritis:quod canale conducat, fluat, & di-
ſcurat,dirigat,& aquam huiuſmodi diſcurrere
faciat,vſque ad Caſtrum Carpi,& per villas ip
ſius Caſtri, & pertinentiarum ipſius: non ob-
ſtantibus aliquibus vijs,ſeu optionibus de cō-
ducendo d.aquæ quantitatem &c. Addita pœ
na mille marcharum auri,vltra indignationem
ſacri Imperij, cuilibet turbanti in totum, vel
in parte priuilegia conceſſa; & præcipuè Mu-
tinæ, Mantuæ, Parmæ, & Regio, & Officiali-
bus, & Communitatibus. Vnde quando deſfi-
4 cit aqua, deficit ex negligentia: quæ † tamen
non tollit ius ſuum illud habenti; vt not; Bar.
in l.Solent § Non verò. verſ.Et quod conuen-
tio.ff.de offic.procon.& facit textus in l. Obli-
gationum ferè. §.Placet.ff.de actio. & oblig.&
5 quæ negligentia † non debet eſſe damno Ter-
ræ Carpi.c. Damnum. de reg. iur. in 6. Immò
potius gabellario, qui auctoritate Domini po
terat habere aquam iuxta conceſsionem ſu-
pradictam.Et tantò maius committit peccatū
volens ex ſua negligentia damnum,quod ipſe
habere deberet,pauperibus,& diuitibus d.ter
ræ imponere. Imò dicitur etiam furtum com-
6 mittere, quia omnis † illicita vſurpatio habe-
tur pro furto.c.Dixit dominus.& c.Pœnale. 14.
7 q.5. & c.Meretrices.32.q.4.& furtum † de iure
diuino;& canonico eſt prohibitum, vt in Exo.
8 c. 20. cui iuri ſtare † oportet cum agatur de
peccato, vt tradunt Abb. & Imol. in c. fin. de
præſcrip.& cōmuniter doct. & ſequitur Alex,
9 in conſ.59.nu.10.vol.1. Ius enim † canonicum
conſiderat ſalutem animæ. c.Vt animarum. de
conſtitu. ibi. Vt animarum periculis. & c. fin,
de conſuet.ibi. Quantò diutius infelicem ani-
mam detinet. & c.Quamuis. & c.Cum contin-
gat. de iureiur. ibi ſine periculo ſalutis æter-
næ:habet enim intentionem ne incidamus in
10 periculum ſalutis æternæ; nec permittit † ea,
quæ ſint contra legem conſcientiæ, & pariant
peccatum. Abb.in c.Quia plerique.quæſt.7.de
11 immun. Eccl. Quare qui indebitè † lucratur,
facit peccatum & contra legem iuſtitiæ; & nō
poteſt dare commutationem pro anima ſua:
vnde textus in c. Matthæus.ad finē. de Simon.
dicit quod Nihil prodeſt homini,ſi totum mū
dum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum
12 patiatur Ius enim † canonicum habet conne-
xitatem cum iure Diuino. c. 1. de iuram. calū.
ibi, Diuinæ, & humanæ leges. & c. Canonica.
13 3.q.5. ibi diuinæ leges: nam ius † canonicum
fuit extractum à iure veteris,& noui teſtamē-
ti.c.Qualiter,& quando.il 2.de accuſ. & c. Tua
14 nobis. de decim. & Deus formato † homine
ad eius imaginem, conſtituit ei vitam æternā
his medijs videlicet: vt iuſtè, pacificè & mo-
deſtè viueret, nec alterum læderet, & ius ſuū
vnicuique tribueret: vt habetur in prœmio
Decretalium Gregorij. Et quando humana cu
piditate iuſtitia ſit euerſa,vt reducatur ad iu-
ſtum. vt in d.prœm. Hic enim eſt finis legis,
vt actiones hominum tendant ad vitam æter-
nam,& conueniant ſaluti æternæ: & ſi quid a-
15 gatur, † quod nutriat peccatum non habet vi-
gorem legis: c. fin. de præſcrip. & facit. auth.
Quomodo oporteat Epiſcopos. coll: 1.& auth.
Vt hi qui:coll.6.Quare negari nō poteſt, quin
introductio ſoluendi triticum,& pecuniam nō
ſecus ac ſi macina adeſſet; cum eādem poſtea,
qui ex defectu aquæ extra vadunt, ſoluant, ſit
16 mortale peccatum: Nam ſemper † fit mortale
peccatum, dum aliquid committitur contra
præceptum legis diuinæ c.2.de maior.& obed.
auferre enim ſuum proximo eſt contra legem
diuinam: vt ſupra. & maximè ſine labore.

Nec obſtat,quod ſimile peccatum ſit à Prin
cipe tolleratum,& quod conductores gabella-
rum:conduxerint gabellas cum huiuſmodi in-
troductione:quia primò reſpondeo,quod non
eſt credendum Principem habuiſſe ſcientiam
17 huiuſmodi vſurpationis. quia de bono † Prin-
cipe non eſt præſumēdum malum. c.Vnico. de
ſcrut.in ordin.facien.& c.Dudum.de præſump.
18 aliàs enim, & ipſe † participaret de peccato.
inſtit. de oblig. ex quaſi deli. §.Item exercitor
nauis.l.1.§. 1.ff.de furt. aduer. naut. Neque eſt
credendum ſcire ſuos conductores huiuſmodi
19 iniuſtitiam facere; cum teneatur † obuiare, ne
ſubditus in laqueum incidat, aliàs,& ipſe pec
caret.c.In inferenda.23.q.3.& fieret particeps
delicti.

Secundò reſpondeo; quod etiam ſi veram
ſcientiam habuiſſet.& tolleraſſet; tollerantia
20 † per hoc non conualidat, quod nulliter fuit
introductum: vt probant omnes doct. in c.Cū
iam dudum. de præben.

Tertiò, reſpondeo quod etiam ſi Princeps
21 conceſsiſſet omnia ſolita; tamen in generali †
conceſsione non veniunt ea, quæ de iure ſunt
pro-

Digitized by Google

prohibita.c.Inter corporalia.de transl.Epiſc.l.
Nec non §.Quod eis. ff.ex quib.cau.maio.Nec
22 per hoc † eſſet obligatus ad perſeuerandum;
Abb. in c.Quod translationem. num.4. de of-
fic. leg. cum alijs ab eo allegatis. Neque in ea
23 † conceſsione venit caſus non cogitatus.cap.
Quinta vallis. de iureiur.l.Si libertus.ff.de op.
lib. Bar. & communiter ſcrib.in l.Sed & ſiquis.
24 §.Quæſitum. ff.ſi quis caut. & licet eſſet † co-
gitatus,ſi expreſsè non ſit dictum, non poteſt
ad illicitum ſe extendere. Bar. in l.Si procura-
tor.ff. de cond.indeb. In qua lege,& gl. & Bar.
habetur qualiter agi poſsit contra indebitè
mulctantem. Vnde reſultat concluſio, quod
huiuſmodi exactio ſit indebita, & cum pecca-
to;quod auctoritas Principis non tollerat,qua
tenus adeſſet: ad ea quæ tradit Spec.in tit. de
mod. gene. Conc. celeb. Rubrica 31. quæ au-
25 ctoritas non eſt præſumēda; quia bonus†Prin
ceps haber intentionem ad conſeruationem
legis.Inn. in c. Dudum. ad finem. de decim. &
26 Alex. in d.conſ.59. nu.11. vol. 1.Nec eſt † præ-
ſumendum Principem velle aliquid iniuſtum.
c.1.de conſtit. in 6. nec vnquam dicendum eſt
27 concedere † aliquod iniquum in generali cō-
ceſsione.l.Si quando.ff.de inoffic.teſtam.Qua-
re dicti conductores non poſſunt excuſari, ꝙ
Princeps eis conceſſerit ſolita; quia, vt ſupra;
generalis conceſsio ad iniuſtum non ſe exten
dit; & tantò magis cum in actu conductionis
gabellarum,hoc ſit expreſſum, quod cōductor
teneatur manutenere aquam ſufficientem iu-
xta ſtatuta Carpi,quæ hoc expreſsè continēt.

Nec obſtat, quod huiuſmodi indebita exa-
ctio fuerit à prædeceſſore tollerata,etiam ſi eſ
ſet verum: nam Primò reſpondeo:quod tolle-
28 rantia requirit veram ſcientiam illius; quod
tolleratur, aliàs nihil operatur. Bal. & cæteri
doct. in l. Barbatius.ff. de offic. præt. & Innoc.
in c. Sciſcitatus. de reſcrip.

29 Secundò quatenus habuiſſet † ſcientiam; in
actu inualido,& iniuſto,nihil operatur: & ma-
ximè quando agitur de vtilitate priuata.Pariſ.
in conſ.136.num.15. 16.& 17. vol.4.

Tertiò reſpondeo, quod quando tolleran-
30 tia † habet vim conceſsionis, oportet quod
dependeat à ſuperiore ſecundum actum,& ca
ſum de quo agitur. vt in d. l.Barbatius.& pro-
batur.in c.Ad probandum. de re iud.ſed caſus
de quo agitur,verſatur circa peccatum;& rem
à iure diuino prohibitam, vt patet ex ſupradi
31 ctis, in quo conualidatio † principis ſecularis
non militat,vt notat Alex. in conſ. 1. in princ.
vol. 2.

32 Quartò reſpondeo,quod omnis actus† con-
tra diſpoſitionem legis eſt nullus; & habet in
ſe malam fidem.c.Qui contra iura,cum ſua Gl.
de reg. iur. in 6. ſicut omnis actus requirens
auctoritatem illius ſuperioris,qui ſit verus ſe-
cundum actum, qui geritur, eſt nullus, ſi eius
33 auctoritas deficit; & omnis, † qui ſine illa a-
git dicitur in mala fide.Gl.Singularis. in l.1. C.
de præd. decur.lib.10. & in l.1. in verbo, Mala
fide.C.de fid. inſtrum. & iur. haſt. eod. lib. &
ibi Bart.Hic requirebatur auctoritas Eccleſia-
ſtici ſuperioris,ergo qui ſine illa agit eſt in ma
34 la fide.& nulliter agit.nec† vnquam actus cō-
ualidari poteſt. Rol. à Val. in conſ.63. num.16.
vol.4. ergo eſt extirpandus. Rol. in conſ.34. n.
22.23. in 3. vol. Auth. caſſa. C.de ſ.ſ. pro pat.
vbi Gl. in verbo, Ex peruerſa.

Neque obſtat, quod dicti conductores ſint
in poſſeſsione:quia reſpondeo quod poſſeſsio,
35 † vt ſuſtineri valeat, debet carere omni vitio,
l.1.§.Labeo. putat.ff.de aqu.cott. & eſt in.l.In-
de.§.Si quis.ff.itin.actuque priu.c.licet cauſ-
ſam. de probat. ideo qui vitioſè poſsidet, eſt
36 in mala fide.& vitioſè † dicitur poſsidere,qui
ſine vigore facultatis, ſeu auctoritatis poſsi-
det.Poſſeſsio nanque habita per vim,non con-
tinuat. l. 1.§.15.& ibi Bar. in §.Hoc interdictū.
& in §.Si tibi. ff. de itin. actuque priu. l. 1. in
prin.ff.de riu.& l.1.etiam in prin.& in fin.ff.vti
poſsid.Et quod iſti conductores vi poſsideāt,
nemo ambigit: nam qui pro neceſsitate viuen
di,deficiente aqua in territorio Carpenſi,op-
tat extra ire,vel mittere pro macina, ſi vult
habere licentiam,cogitur dare molituram æ-
que ac ſi ab ipſis conductoribus eam haberet;
& ſi abſque licentia iret, in pœnam incideret
ammittendi rem: & nemo pro neceſsitate vi-
uendi tenetur ad gabellam, eundo extra ter-
ritorium pro macina: ſecundū allegata à Fran.
Perſon. in ſuo tract. crimin. tit.de gabel. n.96.
verſ.Hinc ſi quis tempore æſtatis.

Et quatenus Princeps ſecularis ad hoc ha-
beret facultatem, quod non eſt credendum,
quia agitur de peccato,vt ſupra;tamen ad cle
37 ricos † non ſe extenderet. ſicut latè probat
Roch. de Curt. in tit. de conſuet.nu. 653. nec
ſine auctoritate Papæ poſſet locū habere.Rol.
à Vall. in conſ.2.num.120.121.vol.1.& Crau.de
antiq.temp.4.part.num.11. & in conſ. 134. nu.
25.& conſ.95.num.6. in primo vol. quia ſuper
38 † clericos nullam habet facultatem.c.Cum nō
ab homine. de iud.Abb. in c.Nouit. nu.4.eod.
39 tit. ipſi enim † de iure diuino ſunt exempti,
vt probat Gig. de penſ.q.94.num. 11. & habe-
tur in Clem. vnica. de immun. Eccleſ. & alibi
40 ſæpe. vnde infringere †. eorum priuilegia eſt
ſacrilegium.c.Cauſſa.Carpenſis.de verb.ſignif.
quod aliàs pro Eccleſia Carpenſi fuit ſtatutū.
Quare videant dicti conductores quale exter-
41 minium ſibi,& patriæ inferant: & eſt etiam †
ſacrilegium non habere reuerentiam Iuri Ca-
nonico;vt refert Gl.in c.Sacrilegium.17.q.4.&
concordat D.Thom. 2.2. quæſt.99.& quatenus
clerici teneantur ad molituram ordinariam,
quando habent macinam,quia onus ſit perpe-
tuum,& inuariabile: ad ea,quæ tradit Sylu. in
ſum,

ſum.verbo.Immunitas. primo.num:16. de quo
multa in contrarium eſſent dicenda:tamen de
42 † extraordinarijs non eſt locus diſputationi;
vt ipſe Sylu.affirmat. & longè tractat Abb. in
c.Aduerſus.de immun. Eccl.& Iaſ. in l. Placet.
num.22.C.de Sac. San. Eccl. & alij quos bre-
43 uitatis cauſſa ommitto. neque conſuetudo †
valet cõtra libertatem Eccleſiaſticã, vt in ex-
trauag.vnica. de conſuet. in cõmu. extrauag:
& qui contra libertatem Eccleſiæ venit, iniu-
44 ſtitiam facit,& poteſt † nuncupari hæreticus.
iuxta textum, in c. Omnes.22.diſtin.& ille di-
45 citur† contra libertatem Eccleſiæ venire, qui
tollit, vel diminuit priuilegia conceſſa Eccle-
ſijs,vel perſonis Eccleſiaſticis.vt refert Innoc.
in c.Nouerint. de ſent.excom. & Bar. in auth.
Caſſa.C.de Sac.San.Eccl.& Felin.in c.Eccleſia
46 S. Mariæ.de conſtit.neque ad hoc valeret au-
ctoritas principis ſecularis, quod non eſt cre-
dendum. d. c. 1.& 2.de conſtitu. in 6. & c.Cum
ceſſante. eod.tit. in Decretali.Quare conſide-
rent. dicti cõductores quid eis prodeſt res in-
debitè exacta.dixit enim Salomon.in 1.lib.pa-
rab. c.10.Nil proderunt theſauri impietatis;iu
47 ſtitia † verò liberabit à morte: & non affliget
dominus fame animam iuſti; & inſidias impio
rum ſubuertet. & in eod. lib. c.16. ait, Melius
48 eſt † parum cum iuſtitia, quam multi fructus
cum iniquitate: & in prima lect. Eccleſiaſtici
49 c.5.dicitur,quod Qui amat † diuitias,fructum
non capiet ex eis. Vnde ſtantibus rebus vt
ſtant poteſt dici, quod fiat concuſſio. de qua
in l.1.ff.de concuſſ. nam dicit Bar. in l. Iulia.ff.
50 de vi pub.quod quando† fit extorſio pecuniæ
per vim,appellatur concuſſio: Syluest.in ſum.
verbo,Concuſsio. nu. 2. dicit, quod qui eſt in
officio,& non facit quod debet, vel aliquid à
ſubditis extorquet per vim,facit concuſſionẽ:
& latè tractat Pariſ. in tract. de ſynd.§ Syndi-
51 cantur: vbi ad finem dicit; quod fit † concuſ-
ſio,quando quis cogitur dare fideiuſsionem
& hic caſus nuperrime euenit Sacerdoti, qui
cum deficeret aqua,petens licentiam mitten-
di extra pro neceſſaria macina, nec habens ad
manus triticum pro mollitura; coactus fuit da
52 re fideiuſſorem: vnde qui † per concuſſionem
aliquid extorquet tenetur ad reſtitutionem,&
criminaliter debet puniri.l.quod euitandæ. ff.
de cond. ob turp.cau. & optimè textus in l.Il-
licitus.§.Illicita.& §.Ne tenuis.ff.de offic.præſ.
Sylu. in ſumm. verbo,Concuſſio.qui dicit hoc
procedere etiam ſi non ſequatur iudicialis cõ-
dẽnatio: Immò & quandocunque concuſſio in
53 eis non procederet;tamen quia onus† iniuſtũ
imponunt quando à Principe non ſit eis ex-
preſsè conceſſum; incidunt in pœnam exilij
perpetui.l.fin.C.nou. vectig.quod ſaltem pro-
cederet quo ad clericos;quia conceſsio huiuſ-
modi à Papa emanare debet,non autem à ſe-
54 culari Principe: vt ſupra: & nouum † dicitur
illud quod non erat in vſu, ſecundum Bald. in
conſ. 270. num.3. & ſimilia agens tenetur ad
reſtitutionem, ad quam habet conſcientiam
grauatam.Capic.deciſ.148.num.2.

Et prædicta non ſolum procedunt cõtra Ca
merarios cõductores,ſed cõtra molẽdinarios,
qui farinam, & pecuniam extorquent ab his,
qui macinam petunt, vltra molituram, & pe-
cuniam ſolutam gabellario: & contra manda-
tum Ieſu Chriſti. vt per Matth. Euangeliſtam.
c.10. notatur: quando dixit, Nolite poſſidere
aurum, neque argentum, neque pecuniam in
zonis veſtris: & etiam contra charitatem, de
qua Paul.Apoſ.in c.13.ad Corinthios,quia cha
55 ritas † non emulatur,non agit perperam,non
inflatur,non eſt ambitioſa,non quærit quæ ſua
ſunt,non irritatur,nõ cogitat malum, non gau
det ſuper iniquitate, congaudet enim verita-
56 ti; vnde qui † non manet in charitate,in eo nõ
57 manet Deus,quia Deus eſt charitas; & qui †
accipit pecuniam indebitè, ſeparat ſe à Deo.
Gl.in c. Abijt. 11.q.3.in verbo, vendunt:quia ſi-
58 cut charitas iungit Deo;ita † peccatum ſepa
rat à Deo.c.Charitas.de pœnit.diſt.2.vnde re-
gentes Communitatem tenentur omni cona-
tu prouidere,ne aliquis patriæ remaneat illa-
59 queatus: & tenentur † laborare pro vtilitate
publica.c.In ſcripturis:cum ſequent.8.q.1.& ſi
loquantur, & non audiantur, obſeruent conſi-
lium domini,de quo per Lucam Euangel.c.11.
ſcilicet non deſiſtant loqui,& petere,qui,ſi eis
tanquam amicis non dabitur, propter impro-
bitatem tamen habebunt neceſſaria:nec deſi-
60 nant implorare iuſtitiam quæ † negari non po
teſt. l.Iuſtitia.ff.de iuſtit. & iur. cum ſummum
61 † bonum ſit iuſtitiam colere: c. Cum deuotiſ-
62 ſima. 12.q. 2. qui enim cupit † placere Deo,
debet facere iuſtitiam.c. Ad decorem. de in-
ſtit.dixit enim Salomon in c.16. in parab.quod;
63 initium † viæ bonæ eſt facere iuſtitiam; acce-
64 pta eſt enim apud Deum †magis quàm immo
lare hoſtias: de qua non debent dubitare in
principe ſuo bono, qui habet charitatem, &
dilectionem in Terra Carpi. c. Vbi ſana fides.
65 24.q.1.poteſt enim,imò debet† retractare ea,
quæ prædeceſſor indebitè fecerit, vel tollera-
uerit.l.Quamuis.ff.de reb.eorum.l.Iure noſtro.
ff.de teſtam. tutel.Damaſ.reg. 83. quod dicit
procedere in malè geſtis: & ita dico, & con-
cludo, ſalua ſemper veritate. Laus Deo,& B.
M. ſemper Virgini.

CONSILIVM CLVIII.

Emphyteuſis quando ſit inualida; & beneplaci-
tum Papæ præſumatur: & extrauag. dicta
Paulina ſit vſu recepta.

SVMMARIVM.

1 Extrauagãs Pauli II.dicta Paulina eſt uſu recepta.

2 Pau-

Digitized by Google

2 *Paulina obſeruatur in locatione rerum Eccleſiæ.*
3 *Paulina indicit ius commune.*
4 *Paulina eſt in corpore iuris clauſa.*
5 *Emphiteuſis Eccleſiaſtica ſine conſenſu Papæ eſt nulla.*
6 *Beneplacitum Sedis Apoſtolicæ curſu 30. & 40. annorum præſumitur. & quando. num. 7.*
8 *Solemnitas extrinſeca debet probari. & num. 9.*
10 *Actus requirens ſcripturam non præſcribitur.*
11 *Commiſſa in delegatione ſunt adimplenda.*
12 *Cõmiſſio Papæ adimplenda eſt in forma ſpecifica.*
13 *Conſenſus eſt ſolemnitas extrinſeca.*
14 *Conſenſus non præſumitur ſed debet probari.*
15 *Conſenſus debet eſſe expreſſus.*
16 *Succeſſor malè geſta per prædeceſſorem, & etiam per ſeipſum reſcindere poteſt.*
17 *Alienus ſi cognoſcat rem malè alienatam, poteſt inſtare ad reſciſſionem.*
18 *Clericus tenetur ad recuperationẽ rerũ Eccleſiæ.*
19 *Superior non conualidat actum nullum.*
20 *Emphyteuſis à principio nulla, non conualeſcit.*
21 *Contractus cum eſt nullus, omnia quæ ſequuntur ſunt nulla.*
22 *Conſenſus non conualidat actum, cuius qualitas ignoratur.*
23 *Auctoritas interpoſita ſuper contractu ſtatim nõ conualidat.*
24 *Cognitio cauſſæ nõ p̄ſumitur ex tẽporis breuitate.*
25 *Alienatio rei Eccleſiæ duo copulatiuè requirit.*
26 *Auctoritas Papæ non ſupplet defectum cauſſæ.*
27 *Cauſſa deficiente in alienatione, non conualidatur quod nulliter fuit geſtum.*
28 *Cauſſa in alienatione debet eſſe ex neceſſitate, vel euidenti vtilitate.*
29 *Rectori, neque ſuperiori non creditur atteſtanti de vtilitate.*
30 *Cauſſa alienationis debet conſtare.*
31 *Alienatio rei Eccleſiæ eſt nulla ſi non conſtet de euidenti vtilitate.*
32 *Augmentum canonis denotat, nouum cõtractũ.*
33 *Subhaſtationes non ſunt neceſſarie in alienatione rei Eccleſiæ.*
34 *Subhaſtatio non probat vtilitatem: neque neceſſitatem. & num. 36.*
35 *Cauſſa alienationis ad vnguem debet præſeruari.*
37 *Clerici non poſſunt alienare bona Eccleſiæ, niſi ex cauſa vtilitatis, vel neceſſitatis.*
38 *Melioratio conſideratur nedum ad præſens, ſed ad futurum.*
39 *Tempus contractus in alienatione attenditur in re boſchiua.*

Dominus mecum.

FACTI SPECIES.

ANno Domini 1528. facta fuit emphyteuſis perpetua de 29. annis, in 29. annos ad renouandum, domus & terrarum beneficij S. Ioannis Baptiſtæ ſiti in Eccleſia S. Andreæ, in villa Vitriolæ diœceſis Mutinenſis; impoſito canone librarum 41. quotannis; qui bona cadunt infra ſummariè: videlicet domus cum aula & horto. 10. petiẽ terrarum laboratiuæ; & vna laboratiua, & pratiua: ſex aliæ petiæ pratiuæ, quatuor Caſtagnatiuæ: & due quercinæ: cum licentia Vicarij Mutinenſis; & quod liuellarij acciperent beneplacitum Sedis Apoſtolicæ, quatenus opus eſſet ſumptibus proprijs: & huiuſmodi cõtractus fuit reuocatus anno 1558. à ſucceſſore; & anno 1587. ab alio: & de anno 1596. ab alio ſucceſſore oppoſitum fuit de nullitate ex defectu beneplaciti; qui ab emphyteutis dicebatur præſumi ex diuturnitate temporis annorũ 60. immò 30. & tandem partes ad concordiam venerunt aucto canone à lib. 41. vſque ad 80. affirmantibus liuellarijs, quod faciebant augmentum pro vtilitate Eccleſiæ: Nunc verò admodum R. Archangelus canonicus in cathedrali S. Mariæ de Laureto, nouus Rector, prætẽdens etiam de nullitate, Quærit, quid iuris?

In quo caſu olim R. Dominus Turturellius fauore emphyteutarum ſcripſerat, quod beneplacitum Sedis Apoſtolicæ ex curſu annorũ 30. & 40. præſumebatur; & quod extrauagan. Pauli II. Papæ, nuncupata Paulina, non attendebatur, quia non erat in vſu; & quod ſecundũ iura vetera ante Paulinam emphyteuſis legitimè fuerat celebrata: ego verò, ſalua ſemper veritate, contrarium ſentio & ante omnia diſcidationem caſus Paulinę puto neceſſariam, cum in alienatione fuerit conditio expediẽdi beneplacitum, quatenus expediat, appoſita cuius diſpoſita arbitror neceſſaria; cum verior †
1 ſit opinio quod fuerit vſu recepta, ſicut probat Benint. in deciſ. Bonon 13. nu. 9. & Ioſeph. Lud. concluſ. 54. in prima fallentia, & Mutinæ ego practicaui dum Vicariatum gerebam: vbi
2 diſpoſita in Paulina † obſeruantur etiam in locatione rerum Eccleſiaſticarum, & coram me fuit diſcuſſum, an locatio per triennium cum promiſsione alterius triennij; pro ſecundo triennio valeret? & concluſum non valere: & Rot. ipſa habita informatione de vſu ſententiauit contra quendam Rectorem, qui bona ſuæ Eccleſiæ alienauerat ſine conſenſu Papæ, vt in deciſ. 896. lib. 3. nouiſſ. diuerſ. & in deciſ.
3 262. eod. vol. fuit declaratum Paulinam † inducere ius commune, & quod receditur à primæuo iure communi: vnde reſultat concluſio quod conſenſus Apoſtolicus ſit neceſſarius, quicquid dixerit excellens Turturellius: & per conſequens, quod illi emphyteutę defecerunt in eo procurando: quibus erat onus probandi d. Paulinam non eſſe in vſu; quia Rector ſolum poterat eam allegare: nec ipſe tenebatur vſum
4 probare cum ſit in † corpore iuris clauſa, vt habetur in d. deciſ. Bononienſi, & per Ioſeph. in d. concl. 54. verſ. Animaduertendo: qua concluſione ſtante, reſultat alia firmiſſima, quod deficien-

Digitized by Google

5 ſcientе † conſenſu Apoſtolico, contractus fuit
nullus. Fed. de Sen. in conſ. 142. nu. 1. & 3. dec.
in conſ. 141. num. 4. & Rot. deciſ. 178. in prin.
vol. 2. diuerſ. nouiſſ.

Nec obſtat dictum eccel. Turturellij, quod
6 ſcilicet beneplacitum † Apoſtolicum ex curſu
30. & 40. annorum præſumatur ſequuta poſſeſ
ſione, ex allegata ab eo deciſione Rot. 179. in
2. vol. diuerſ. nouiſ. quia primò reſpondeo, ꝙ
7 illud ſolum procedit quando † non adſit, qui
ſe opponat; vt fuit in caſu Rotæ allegatæ; quia
tunc fauore poſſidentis præſumitur conſen-
ſus: & procedit in intrinſeca ſolemnitate; in
8 extrinſeca † autem, qui eam allegat debet ẽt
eam probare. l. Quæcunque. ff. de public. quod
idem Rot. confirmauit, deciſ. 30. aliàs 190. de
appel. in nou. & maximè quando adſit, qui eã
negat adeſſe. Specul. in tit. de procur. §. fin.
verſ. Sed nunquid ſufficit ſi ſolum: tunc enim
aliud iudicatur de intrinſeca, & aliud de ex-
9 trinſeca: quia extrinſeca † in iudicio ſemper
eſt probanda. Innoc. in c. Innotuit. de eo qui
furt. ord. ſuſcep. quem ſequitur Bal. in d. l. Quæ-
cunque. verſ. Qui à pupillo ff. de public. & idẽ
tradit. Bar. in l. Sciẽdum. ff. de verb. oblig. & pro
concordia tenuit Lamb. in tract. de iur. pat. lib.
2. artic. 25. 1. q. prin. 2. part.

10 Secundò reſpondeo, quod omnis actus † re-
quirens ſcripturam, ea non apparente non po
teſt per tempus præſcribi. Rot. per Caputaq.
deciſ. 45. in 3. part. beneplacitum enim Papæ
conſiſtit in ſcriptura; quia de ſtilo Papa com-
mittit delegato, vt ſe informet; & reperta ve-
ritate diſpenſet: nam ſi delegatio appareret
adhuc eſſet videndum, an delegatus obſeruaſ-
11 ſet obſeruanda, quia omnia † in delegatione
contenta erant adimplenda. Rot. per eundem
Caputaq. deciſ. 273. in prima part. quia com-
12 miſſio † Papæ ſemper adimpleri debet in for-
ma ſpecifica. Pariſ. in conſ. 51. num. 60. vol. 4.

13 Tertiò reſpondeo, quod conſenſus † eſt ſo-
lemnitas extrinſeca. Abb. in conſ. 59. num. 3. &
14 conſ. 106. num. 2. in 2. vol. qui iccirco non † præ-
ſumitur, ſed probari debet. l. Sciendum. ff. de
15 verb. oblig. & debet † eſſe expreſſus. Lap. al-
leg. 86. num. 3. Rot. deciſ. 455. in prima part. di-
uerſ. nouiſſ. quod maximè procedit in actu re-
quirente conſenſum ſuperioris. & ita in caſu
contingenti admodum Reueren. Archangelus
16 præſens Rector † poteſt, immò debet reſciude-
re malè geſta per prædeceſſores. l. Quamuis. ff.
de reb. eorum. l. Iure noſtro. ff. de teſtam. tutel.
Bal. in l. Quæcunque. col. 2. verſ. Scias tamen. C.
de bon. q; lib. Abb. in c. Epiſcopi. in 2. not. de
reb. Eccl. non alien. immò fortius quando, &
17 ipſe † alienaſſet, ſi cognoſceret alienationem
inualidam ex defectu ſolemnitatis, vel cauſſę,
poſſet inſtare ad reſciſſionẽ cõtractus. Sebaſt
Vanc. in tract. de null. proceſſ. tit. quis poſſit
dicere de null. in prin. c. Intellecto. de iur. iu-
18 ran. omnis enim † clericus tenetur ad recupe-
rationem rerum Eccleſiæ malè alienatarum. c.
Præſbyterorum. & ibi Gl. ad finem. de reb. Ec-
cl. non alien. c. Non liceat. 12. q. 2. Rot. de iud.
deciſ. 11. aliàs 334. in nouiſ. Clem. 2. de relig.
dom. in prin.

Et quandocunque præſumeretur benepla-
citum; vel etiam ſi probaretur, tamen in caſu
præſenti non conualidaret, quod ab initio fuit
nulliter actum, vt infra demonſtrabo: ſicut au-
ctoritas illius Vicarij nullam affert validitatẽ,
etiam ſi ſolũ ius commune ante Paulinam ſer
19 naretur: quia auctoritas † ſuperioris non cõ-
ualidat actum nullum. c. Quorundam. de elect.
in 6. & tradit Gemin. in conſ. 48. num. 7. 8. & 9.
20 & ſic emphyteuſis, † quæ ab initio fuit nulla;
non conualeſcit. c. Non firmatur. de reg. iur. in
21 6. c. Auditi. de elect. & omnia † inde ſequuta
fuerunt nulla. c. Imperiali. 25. q. 2. l. Non dubiũ.
c. de leg. & tantò magis quando qui auctorita-
tem interponit nõ aſſumit cognitionem eius,
22 de quo tractatur, quia † conſenſus non præſtat
auctoritatem actui; cuius qualitas ignoratur.
vt not. Pariſ. in conſ. 130. num. 14. vol. 4. & infra
23 demonſtrabo: & potiſſimum † quando eadem
die in qua fit contractus, ſeu publicatur, inter-
ponitur: vt ipſe Pariſ. probat in conſ. 12. nu. 92.
in primo vol. nec apparet aliquam præceſſiſſe
24 † cauſſæ cognitionem; quæ nec præſumitur ex
temporis breuitate. Anc. in conſ. 72. quem ſe-
quitur Pariſ. in conſ. 125. num. 27. in 1. vol.

Et quod emphyteuſis de qua in themate
nulliter fuerit facta, etiam de iure ante Pauli-
25 nam ſic probo: videlicet, in alienatione † rei
Eccleſiæ duo copulatiuè requirũtur, ita quod
vno deficiente ſit nulla. Cauſſa ſcilicet, & ſo-
lemnitas. c. Sine exceptione. 12. q. 2. & in termi
nis. Rot. deciſ. 178. in 2. vol. diuerſ. nouiſſ. cuius
concluſio eſt videnda ad ſuſtentationem nul-
26 litatis vbi agitur, quod neque † auctoritas Pa
pæ ſupplet defectum cauſſæ, ita quod, etiam ſi
27 interueniſſet, deficiente cauſſa † non conua-
lidaret, quod nulliter fuit actum: quod fuit de
mente Fed. de Sen. in conſ. 142. num. 1. & 3. &
Dec. in conſ. 141. num. 4. & ita quando vel præ-
ſumptiuè, vel probatione adeſſet beneplaci-
tũ; deficiẽte cauſſa alienationis: nullitas, quę
ex ipſo defectu fuit, nõ conualidaretur, & quã-
to magis ſi deficiat cauſſa, & ſolemnitas: cauſ-
28 ſa † verò, aut ex neceſſitate, vel euidenti vti-
litate apparere debebat. c. Sicut Eccleſia. cum
alijs ſequentibus. 12. q. 2. aliàs nulliter fuit a-
ctum vt ſupra, & tradit Abb. in c. Nulli. num. 7.
de reb. Eccl. non alien. & omnes doct. in ca. 1.
eod. tit. in 6. & quatenus etiam cauſſa fuiſſet
narrata, cum de ea non fuerit facta cognitio,
non ſufficit ad validitatem; quia non creditur
29 † Rectori atteſtanti fieri ex cauſſa vtilitatis;
immò neq; ſuperiori; niſi aliunde per cognitio
nẽ conſtet: ſicut probat Fed. de Sen. in d. conſ.

142.

142.num.1.& 3.Gemin.in d.conſ.48.num.1.2.&
3.& Rot.in allegata deciſ.178.& debet conſta
30 re † eſſe veram,vt ibi Gem.num.6.& 7.& latè
Ioeſph.Maſcard.concluſ.75.nu.16.17.& 18.19.
& 20.& Franc.c.1.nu.4.de reb.Eccl.non alien.
in 6.& ſequitur Rota allegata: ad finem.dicẽs
quod de cauſſa vtilitatis debet fieri diligens
inquiſitio: vnde cum in ſcripturis mihi tranſ-
miſsis nulla ſit facta probatio cauſſæ; neque
obligatio:non eſt diſputandum ſuper vſu Pau-
linæ,neque ſuper præſumptione beneplaciti:
31 quia non conſtando † de euidenti vtilitate,vt
decreuit Rot. in d.deciſ.178.num.10.nulla di-
citur fuiſſe cauſſa alienãdi; & alienatio eſt nul
la vt ſupra,immò ſi rectè conſiderentur ſcrip-
turę potius conſtat de damno: quia tot bona
fructifera alienata ſunt pro lib. 41. & ipſi em-
phyteutę ſaltem tacitè confeſsi ſunt de dãno;
quando augumentum fecerũt, vſque ad libras
80. & fortius conſtat de nullitate; quia per il-
32 lud argumentum † dicitur factus nouus con-
tractus;vt habetur in l.Pacta conuenta: §.Pau-
lus notat.ff.de contrah. empt. in quo nulla in-
teruenit ſolẽnitas, neque cauſſæ cognitio: ſed
ſolum partes ad hoc conuenerunt etiam non
adhibito conſenſu ordinarij: ex quo indubita-
ta fuit nullitas: Quare & ex iſto nouo contra-
ctu conſtat de nullitate: & ex primò, quia nẽ-
dum nulla cauſa apparet: ſed & deficit aucto-
ritas Papæ: immò ordinarij:quia ſolus conſen-
ſus ſine iuſtificatione cauſſæ non operatur va-
liditatem vt ſupra: Nec illa ſubhaſtatio opera-
tur legitimum effectum: tum quia ſubhaſtatio
33 nes † in alienatione rerum Eccleſiæ non ſunt
neceſſariæ;ſecundum Bal.in auth.hoc ius por-
rectum. nu.3. C. de Sac. San. Eccl. verſ. Sed hic
34 quæritur. cum etiam quia ſubhaſtatio † non
probat vtilitatem.l.Si quos. C.de reſcind.vẽd.
35 prout oportebat probare: cauſſa † enim alie-
nationis ad vnguem vera debebat perſcrutari.
l.Cum hi.§.Si prætor. ff. de tranſact. & dato ꝙ
ſubhaſtatio requireretur; oportebat primò,
& ante omnia quod conſtaret de vtilitate vel
36 neceſsitate; cum ſola † ſubhaſtatio hoc non
37 probet,d.l. Si quis. clerici † enim alienare bo
na Eccleſiæ nõ poſſunt,niſi ex cauſa vtilitatis,
vel neceſsitatis vt ſupra.d.c. Sine exceptione.
& c. Tua nos.de his,quæ fiũt à prǣl.Et meliora
38 tio † non tantum debet conſiderari quo ad tẽ
pus præſens,ſed ad futurum,quia Eccleſia alie
nando patitur damnum in vtile dominiũ.Dec.
in conſ.141. num.4.& per totum: nec obſtat.l.
Si voluntate. C.de reſcind. vend. vbi videtur
eſſe attendendum tempus contractus: quia il-
39 lud procedit quando fit alienatio de re bo-
ſchiua, vel inculta: ſecus verò de cultiua, &
aratoria. vt notat Iacob. Alb. in conſ. 34. nu.
15.& 16. & Natt. in conſ.631.nu.15.16.& 17.&
in iſto caſu verſatur de re cultiua; & bona: &
ſic ſemper concludi poteſt de inualiditate: ſi-
cut ego concludo mea quidem ſententia, ſal-
ua tamen veritate ſi fallor. Laus Deo,& B. M.
ſemper Virgini.

CONSILIVM CLIX.

Aedificare quando vicinus non poſſit inuito vicino.

SVMMARIVM.

1 *Conditio eſt adimplenda.*
2 *Conditio non ſe extendit ad non expreſſa.*
3 *Promiſſio conditionalis non valet niſi impleta cõ-ditione.*
4 *Frangeti fidem, fides poteſt frangi.*
5 *Conditio non adimpleta non obligat. & num. 7.8. & num.11.*
6 *Conditio ſuſpendit actum donec adimpleatur.*
9 *Conditionis implementum debet præcedere in actu facto, & conſumato.*
10 *Paria ſunt nihil fieri, aut ſub conditione non purificata.*
12 *Qui non adimplet conditiones remanet priuatus commodo, quod habuiſſet.*
13 *Conditio ſtat pro forma.*
14 *Conditio nihil ponit in eſſe antequã ſit purificata.*
15 *Nihil poteſt fieri de promiſſis, niſi adimpleta conditione.*
16 *Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus.*
17 *Spoliator etiam dicitur, qui mandat.*
18 *Altitudo, tigna, & feneſtræ denotant murum eſſe totum vicini.*
19 *Fabricans in alieno tenetur actione, quod vi, aut clam.*
20 *Tempus agendi contra fabricantem in alieno durat per annum. & num.21.*
22 *Dominus muri, ſuper quo fabrica eſt constructa eo abſente, poteſt auctoritate propria fabricam deſtruere.*
23 *Aedificium in alieno conſtructum debet quamprimum demoliri.*
24 *Aedificans in ſolo alieno dicitur inferre violentiam inquietatiuam.*
25 *Vim dicitur inferri ei, qui propter metum patitur ædificari in ſuo.*
26 *Metus dicitur etiam quando dubitatur de aliquo modo. & num.36.*
27 *Metus dicitur quando adeſt cauſa dubitandi. & num.28.*
29 *Quilibet debet mala præcauere. & num. 30.*
31 *Ab omni ſpe mali debemus abſtinere.*
32 *Metus iuſtus dicitur etiam quãdo tolleratur quod non eſt veriſimile: & habetur pro probato. nu. 33.36.37.*
34 *Tollerantia non præiudicat, niſi adſit vera ſcientia. & num.35.*
38 *Clam dicitur facere, qui verè non denuntiat, & qui debebat cogitare quod euenire poterat. nu. 39. & qui totum non denuntiat. num. 40. &*

cum

cum dolo dicitur. num. 41. & 42.
43 *In culpa dicitur, qui non facit, quod homo prudens faceret.*
44 *Dolus dicitur in eo, qui non facit, quod natura rei optat.*
45 *Deſtructionē rei malè ædificatæ Iudex debet cōmittere.*

Caſus talis eſt.

REuerendus Sigiſmundus habebat domum in Ciuitate, & Magnificus Dominus Syluester aliam domum vicinam eidem Reuer. Sigiſmundo, ſed à parte deſuper d. Dominus Syluester habebat hortum in finibus domus Reuerendi Sigiſmundi; in qua parte domus totus murus erat d. Reuer. Sigiſmundi cum feneſtris reſpicientibus in horto d. Domini Syluestri; per quas habebat lumen in horto: volens. d. Dominus Syluester facere ſibi ædificium in d. horto accesſit ad Reuer. Sigiſmundum qui in Villa commorabatur; & petijt ab eo licentiam ædificandi ſupra d. murum, in quo fundata erat pars domus d. Reuer. Sigiſmundi offerens ei ſoluere medietatem d. muri, petens etiam licentiam extēdēdi aliquantulum à parte ſuperiori eius fabricam, vt latiora cubicula faceret: & d. Reuer. concesſit, ea cōditione oblata, ſoluendi medietatem d. parietis. Qui Dominus Syluester abſente d. Reuerēdo incœpit ædificium, nulla æſtimatione, neq; ſolutione facta d. medietatis: & multa tigna perforando totum parietem, poſuit in muro etiam in parte altera; & altius ſupra tectum Reuer. Sigiſmundi ad ſex brachia extulit ſuū ædificium; in eaque altiori parte fecit feneſtras reſpicientes ſupra tectum Reuerendi Sigiſmundi: de quibus tignis, neque de prædicta altitudine, & feneſtris vllam d. R. fecerat mentionem; quod cum ei fuiſſet relatum, malè ſentiens de huiuſmodi ædificio ſic cōſtructo cum damno futuro, & præſenti domus ſuæ, dolens quod realiter non fuiſſet ei narratum factum, & quod medietas muri nō fuerit ſoluta; petijt quid agere valeat: ex quo obſtant nunc feriæ vindemiarum, in quibus non agitur in iudicio: Quibus ſtantibus ego reſpondi, vt infra videlicet.

Conditio appoſita, quod ſoluatur medietas parietis fuit voluntaria, & poteſtatiua, quia erat in poteſtate Reuer. Sigiſmundi eam dare
1 licentiam, vel negare: ita quod conditio † de
ſoluendo medietatem muri ſecundum præſūptam intentionem. d. Reuer. de ea adimplenda, adimpleri debebat. Gl. fin. & ibi doct. in l. 3. C. de cond. infert. inſtitu. de leg. §. fin. quæ con-
2 ditio † non ſe extendebat ad non expreſſa, ſcilicet ad altius tollendo, neque ad tigna immittendo in parte Reuer. Sigiſmundi, dato quod
altera medietas fuiſſet ſoluta: vt notat Dec. in
3 conſ. 227. In caſu. num. 2. vnde non † adimpleta conditione, nihil valet promisſio, nec tenetur d. Reuer. Sigiſmūdus eam ſeruare. l. Si quis maior. C. de tranſact. & habetur per Matheſ. ſingul. 51. & per Felin. in c. 1. num. 6. de tregu. & pac. quod procedit etiam ſi interueniſſet iura-
4 mentum, quia frangenti † fidem, licet eidem frangere. l. Cū proponas. la 2. C. de pact. c. Peruenit, il 2. de iureiur. Abb. in c. 1. de tregu. & pac. & Felin. in d. c. Peruenit; vnde illa condi-
5 tio † cum non fuerit adimpleta; non obligat ad diſpoſitā. l. 1. ff. de donat. l. Si donaturus. in
6 prin. ff. de cond. ob cau. quæ erat † tantæ efficatiæ, quod ſuſpendebat actum; ita quod nihil poterat fieri donec fuiſſet adimpleta. Bat. in l. Qui hæredi, in fin. ff. de cond. & demon. & Bal. in l. Arethuſa. in primo notab. ff. de ſtat. hom.
7 vbi dicit, quod conditio † debet adimpleri, antequā quod eſt diſpoſitum ſummat effectum, & in 1. repet. d. l. in 2. notab. dicit quod imple-
8 mentum † conditionis debet præcedere ad hoc, vt diſpoſitio purificetur; & debet præce-
9 dere † in actu facto, & conſummato, aliàs nihil valet, quod erat in diſpoſitione, l. Quoties. ff.
10 de noua. l. Sub conditione. ff. de ſolut. Paria † enim ſunt nihil fieri, aut ſub conditione, quæ non ſit purificata. Rip. in lib. reſpon. c. 1. n. 23. Ceph. in conſ. 56. n. 11. in primo vol. & in conſ. 97. nu. 98. eod. vol. Talis nanque eſt natura cō-
11 ditionis, quod ea, quæ erant † in conditione ſunt prius exequenda, antequam habeat effectum, quod erat in diſpoſitione, idem Cephal. in conſ. 17. num. 21. & in conſ. 22. nu. 7. in eod. primo vol. & in conſ. 332. num. 6. vol. 4. probat quod promisſio facta ſub cōditione eſt tanq; non facta, ſi non ſit conditio adimpleta: & qui
12 † conditionem non adimplevit remanet priuatus ab omni commodo, quod poterat conſequi. l. pen. ad finem C. de leg. & facit l. Quæſtionem. c. de fideicom. & tradit Dec. in conſ. 273. nu. 4. Quare promisſio facta per Reuer. Sigiſmundum eſt tanquam non facta, cum conditio
13 non fuerit adimpleta, quæ ſtabat † pro forma. l. Rem non nouam. C. de iud. & l. Comparatio-
14 nes. C. de fid. inſtrum. quæ nihil † ponebat in eſſe antequam adimpleretur. l. Cedere olim. ff. de verb. ſignif. Bar. in l. 1. ff. de cond. & demon. l. 1. ff. de donat. & l. Si donatarius. ff. de cond.
15 ob cau. Quare nihil † oportebat fieri, niſi purificata conditione. Bar. in d. l. Qui hæredi ad finem, & omne quod eſt factum, tanquam nulliter, & per vim, ſeu clam factum diſtrahi de-
16 bet, quod ita probo: videlicet ſpoliatus † ante omnia eſt reſtituendus. c. Sæpe. vbi commu-
17 niter doct. de reſtit. ſpol. & ille dicitur † ſpoliator, nedū qui manibus proprijs ſpoliat, ſed qui mandat, l. 1. §. Deieciſſe. cum §. Sequen. ff. de vi, & vi arma. c. Qui per alium. de reg. iur. in 6. Vnde Dominus Syluester dicitur ſpoliaſſe R. Sigiſ-

Sigiſmũ dñ;qa ædificauit in ſuo pariete;& ab-
ſtulit ſolitã ſeruitutẽ,& lumẽ;immò quatenus
conditionẽ adimpleuiſſet. & medietatẽ muri
acqſiuiſſet,in eod. tñ incidit; qui tigna poſuit
in parte,q̃ remanere debebat. d.Reu.& altius
tollendo ædificiũ totũ murũ grauauit;faciẽdo
ẽt feneſtras in parte altiori ſupra tectũ.d.Reu.
18 quæ altitudo † ſic poſita: & tigna, & feneſtræ
denotant totũ murũ eſſe.d.D.Sylueſtri: vt pro
bat Nicol.Boe.in cõſ.5.n.6. & ꝑ totũ,qui eſt vi
dẽdus in hac materia,& faciunt notata ꝑ Ce-
ph.cõſ.130.n.11.vſq; ad finẽ.vol.1. & ſic etiã ſi
cõditio fuiſſet purificata:quia nihil iuris habe
bat in parte.d.Reu. dr̃ eum iure ſuo ſpoliaſſe,
19 & tenetur† actione,quod vi aut clã:& conſe-
quenter liceret. d. R. Sigiſmundo auctoritate
ꝓpria oĩa deſtruere.l.Quẽadmodum.§.1. ff. ad
l.Aquil.l.Si vitem.§.ſi ad ianuam.vbi Gl. in ver
bo,Aut certè.ff.qđ vi,aut clã:& licet fabrica ſit
iã cõſtructa,& lapſi ſint duo circiter menſes:tẽ
20 pus † tñ agendi cõtra d. Dominũ Sylueſtrum
durat per annũ.l.1.§.1.ff.de vi,& vi arm.l.2.C.
21 vnd.vi,& tantò magis,quia† abſente. d. Reu.
oĩa facta fuerunt.l.Sabinus. ad fin.ff. cõmu.di-
uid.ſed ego cõſulo,quod reddat bonum ꝓ ma
22 lo:& quãuis ſua auctoritate† poſſet ad deſtru-
tionem ire d.l.Quẽadmodum,& l.Sed ſi inter
te.ff.de ſeru.vrb.præd.& tradit Alex. poſt Bar.
in l.1.§.Nunciatio.poſt prin.ff.de nou.ope.nũt.
& Inn.in c.1.ver.& idẽ ꝙ dicit de immun.Eccl.
tñ per viã iuris agat ad demolitionem. Nã qñ
23 per vim huiuſmodi† ædificium ſit cõſtructum
demoliri debet nullis admiſsis exceptionibus.
l.1.§.Et parui refert.vbi Bar. in prin.ff.quod vi
aut clã.Quod autẽ vis intelligatur facta iſto ca
ſu aduerto,quod nedum vis dr̃, ſi facta prote-
ſtatione proſequatur ædificando,ſed qñcunq;
24 ædificatur in ſolo alieno:qa tunc† dicitur fieri
violentia inquietatiua: & contra ædificantem
competit interdictum quod vi,aut clam:l.Ex-
tat.vbi Bar.num.5.verſ.Eſt tertia violentia.ff.
quod met. cau. & in l.Metum.§.2.eod.tit.quã-
25 do enim ille † cui fit vis,patitur propter me-
tum: dicitur ẽi vis facta: d.l.Metum.§.2. dicit
enim textus.Si tu ꝑ vim ædifices in ſolo meo:
mihi competit interdictum quod vi,aut clam,
& interdictum,quod met. cauſſa:quia per me-
tum patior:metus autẽ nõ ſolum procedit, qñ
26 præcedunt minæ:ſed qñ †probabiliter põt dũ
bitari. de aliquo malo, vt not.Inn.in c.Si verò.
de ſent.excom.& Ang.in §. Ius autẽ gentium.
inſtit.de iur.nat. gent.& ciuil. & ad iuſtificati-
27 dũ† quod quis aliqd per metum fecerit.ſuffi-
cit,qđ aliqua fuerit cauſſa dubitãdi.Bal.in l.ſi.
1.col.C.de iur.de lib.& Inn.in c.Bonę memorię
28 magun.n.1.de elect.vbi dicũt ꝙ eſt† iuſtus me
29 tus qñ dubitatur de aliquo malo:cũ nemo† de
beat ſe ꝑiculo exponere: & qlibet dẽt futura
30 mala† præcauere:Inn.in c.Inqſitionis:ad fin.de
31 ſẽt.excõ.Ab oĩ.n.† ſpe mali abſtineri oportet.
c.Cũ ab oĩ.de vit.& hon.cler.ꝙ eſt dictũ Paul.
Ap.in 1.ep.c.5.ad Theſſal. vnde d.R.Sigiſmun
dus ꝓbabiliter dẽt habere ſuſpicionẽ de aliquo
maiori malo, ſi vellet auctoritate propria de-
ſtruere ædificiũ: & cõſequẽter dicetur ſtetiſſe
32 ꝑ iuſtũ metũ:& iuſtus† metus eſt ẽt qñ fit ali-
quid, vel toleratur,ꝙ non ſit veriſimile;vt tra
dit Bal.in l.Interpoſitus.C.de tranſact. quẽ re-
fert cum alijs plurimis.Rol.à Val.in cõſ.100.n.
112.vol.4 vbi dicit ꝙ qñ quis facit aliquid ꝙ nõ
ſit veriſimile,dicitur per metũ,ex cõmuni opi
33 nione; & habetur † pro probato illud, ꝙ non
eſt credibile in cõtrariũ,nec perſuaderi põt a-
licui probo viro: vnde cũ nemo præſumatur ia
ctare ſuũ.l.Cũ de indebito.ff.de procur.cũ alijs
ſimilibus:non erit veriſimile ꝙ tollerãtia R.Si
giſmundi ſit,vt velit iactare ſuũ:nec tollerãtia
34 † aliquid operatur, niſi præcedat verã ſciẽtia.
Bal.& alij doct.in l.Barbarius. ff.de offic.præt.
& Inn.in c.Sciſcitatus.de reſcrip.vnde R.Sigiſ
mũdus abſẽs à ciuitate,nullã habuit ſciẽtiam
de prędictis,qñ agebatur,ſed ſolũ poſt q̃ fabri
35 ca erat cõſtructa:& tollerãtia† actus facti cõ-
tra legis diſpoſitionẽ nõ cõualidat actũ:qa il-
le actus hẽt in ſe malã fidẽ.c.Qui cõtra iura.cũ
ſua Gl.de reg.iur.in 6. vnde huiuſmodi tollerã
tia dẽt dici ꝑ metũ rõnibus de qbus ſupra:me
36 tus† .n.hẽtur ꝓ ꝓbato,qñ tolleratur,ꝙ bonus
vir nõ crederet.Bal.in d.l.ſi.poſt prin.C.de iur.
de lib.& Bar.in d.l.1.§.Si quis ratũ.ff.ꝙ vi; aut
clã:& Alex.in cõſ.vl.vol.3.& in cõſ.46.vol.4.vbi
37 dicũt illũ † eſſe iuſtũ metũ,vbi ſit iuſta ſuſpi-
cio:Quare dicẽdũ eſt fabricã huiuſmodi vi fuiſ-
ſe cõſtructã.d.l.Metũ.§.2. ergo erit deſtruẽda.
Et qñcunq; ꝑ vim non intelligeretur facta fa
brica:nullũ tñ dubium remanet qn clã dicat:
38 nã ille † clã dr̃ facere,qui non denunciat rea-
liter,ꝙ facere intendit.l.Prohibere.§. Clã.ff.ꝙ
39 vi aut clã:Immò ẽt,q† debebat cogitare poſſe
ſibi ꝓhiberi,ꝙ facere intẽdebat.l.Seruius. ff.eo.
40 ti.ꝙ vi aut clã:& ẽt ille† qui ſi deũciat,totũ ꝙ
41 facere vult:non denũciat:quare dr̃ clã,& cũ †
dolo feciſſe.l.Aut.q aliter.ff eo.ti.& hic eſt ca-
ſus in terminis; nã D.Sylueſter occultauit R.
D.Sigiſmũdo velle altius in muro ſuo ſupra te
ctũ fabricã extollere:feneſtras facere, & tigna
ſup totũ murũ.d.R.ponere:ex quo illã dedit
cauſſã agẽdi cõtra ipſum interdicto,qđ vi aut
clã:ẽt ſi acquiſiuiſſet dñium in medietate mu-
42 ri ſeruata cõditione:qa iſta† oĩa clã dr̃ feciſſe;
non requiſito de illis d.R.l.Clã poſſidere.ff.de
acquir.poſſ.& notat Bar.in l.Alio.n.6.ff. de ali.
43 & cib. leg.& in d.l.Aut qui aliter.vnde dr̃ in †
culpa;cũ nõ fecerit,quod hõ probus,& diligẽs
faceret.Gl.in l.Videamus in verbo,ſuo nomine.
44 ad finem.ff.loc.Immò ẽt in dolo;quia† nõ fecit
quod natura rei deſiderat.l.Quod Neruã.ff.de
poſ.ſicut natura ædificandi poſtulat, quod in
ſolo alieno nemo ædificet:neque in communi,
ſine licentia illius; qui habet intereſſe; aliàs
45 quod agitur deſtrui debet:ad quod† iudex ex
officio tenetur l.Semper.§.Si quis.verſ.Officio

Digitized by Google

antem.ff.quod vi,aut clam.vbi textus hæc protulit verba,ſcilicet: officio aũt iudicis ita opportere fieri reſtitutionẽ, ideſt deſtructionẽ, exponit ibi Gl.eſt iudicandũ.vt in omni cauſa eadem conditio ſit actoris,quæ futura eſſet, ſi id opus,de quo actũ eſt.neq; vi,neq; clam eſſet factum.Et ita iuris eſſe cenſeo. Saluo &c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLX.

Iuramentum quando non obligat.

SVMMARIVM.

1 *Iuramẽtũ eſt acceſſoriũ ſuper quo eſt interpoſitũ.*
2 *Iurans illicitum non tenetur obſeruare.*
3 *Iuramentum debet habere tres Comites.*
4 *Iurans vno Comite deficiente non dicitur iuraſſe.*
5 *Iurãs dẽt habere veritatẽ, diſcretionẽ,et iuſtitiã.*
6 *Iurãs nõ perſcrutãdo ueritatem dr̃ temere iuraſſe.*
7 *Iurans incautè non obligatur ad obſeruantiam.*
8 *Iuramentum ad incognita non valet.*
9 *Iuramentum ſimplex ad illicita non ſe extendit.*
10 *Iuramentum non ſeruans ex cauſſa à iure permiſſa,non eſt periurus.*
11 *Statutum ſimpliciter iuratum intelligitur ſicut de iure valere poteſt*
12 *Canonici poſſunt malè à prædeceſſoribus ordinata retractare.*
13 *Iuramentũ contra canonicas ſanctiones nõ ualet.*
14 *Iuramentum in præiudicium alterius non valet,*
15 *Ordo ſacer non eſt annexus canonicatui.*
16 *Negligens habere ordinem annexum beneficio amittit medietatem diſtributionum.*
17 *Canonici nõ poſſunt ſtatuere cõtra iura ordinarij.*
18 *Canonici nõ poſſunt imponere onus ſup beneficio.*
19 *Onus imponi beneficio non põt niſi tp̃e uacationis.*
20 *Inferior nõ poteſt mittere manũ vbi Papa poſuit.*
21 *Papa ſemper intendit ſe conformare cũ iure cõi.*
22 *Papa non intendit tollere ius alterius.*
23 *Ius tertij per ſtatutum tolli non poteſt.*
24 *Princeps non præſumitur velle tollere ius alterius,niſi exprimat.*
25 *Iuramentum cõtra leges, & bonos mores non eſt ſeruandum.*
26 *Iuramentum inualidum non inducit periurium.*
27 *Statuentes poſſunt reducere ſtatutũ ad priſtinũ.*
28 *Iurantes ſtatuta contra canones:non tenentur ad obſeruantiam.*
29 *Diſtributiones ſunt inuentæ, vt augeatur numerus ſeruientium.*
30 *Merces debet dari operanti.*
31 *Iuramentum inualidum non obſeruans non incidit in periurium.*
32 *Ius publicum non poteſt tolli à priuatis.*
33 *Iuramentum ad incognita,et alterius præiudiciũ non obligat.*
34 *Qui laborat eſt dignus mercede.*
35 *Merces datur ſecundum opus.*
36 *Qui nõ dat mercedem laborãti,agit cõtra iuſtitiã.*
37 *Statutũ tollens mercedem operanti eſt iniquum.*
38 *Charitas eſt perfecta duplici modo.*
39 *Charitas ex parte diligẽtis tribus modis põt cõtin(gere.*
40 *Qui impedit charitatẽ,dicitur homo malus.*
41 *Charitas duo continet præcepta: amorem,ſcilicet, Dei, & proximi.*
42 *Amor Dei conſiſtit,in laudãdo,pſallẽdo,et orãdo.*
43 *Amor proximi conſiſtit in ſubueniendo,& faciẽdo,quod nobis fieri cupimus.*
44 *Charitatem non habens,dicitur habere odium.*
45 *Statutum,& iuramentum contra legem,charitatem, & contra alterum non valet, & qui non obſeruat non eſt periurus.*
46 *Statuto,& iuramento contra charitatem contrauenięs non eſt periurus, nec tenetur petere ab(ſolutionẽ.*
47 *Illicitũ iuramentũ non obligat.*
48 *Tollerabilius eſt non obſeruare iuramentum,quã quod eſt turpe facere.*
49 *Qui noxia promiſſa complet, & præcepta Dei cõtemnit,gladio mortis ſe trucidat.*
50 *Iuramentũ incautè interpoſitũ,nõ eſt obſeruãdũ*
51 *Iurans malũ,de præcepto tenetur facere oppoſitũ.*
52 *Iuramentum in quo deficit vnum ex tribus comitibus eſt peccatum.*
53 *Iuramentum in damnum cultus diuini non valet.*
54 *Statuto,vel conſuetudine induci non poteſt,quod diſtributiones non debeant dari ſeruientibus.*
55 *Reuocari iuramẽtũ illicitũ põt ad inſtãtiã alterius.*
56 *Iuramentum ſuper aliquo pertinente ad cultum Dei,et religionem,vel pietatem remitti nõ põt: et contra cultũ,et religionẽ,uel pietatẽ põt tolli.*
57 *Iurantes,qui commodum percipiunt, poſſunt ſibi inuicem remittere iuramentum.*
58 *Suum quilibet poteſt ad placitum diſponere.*
59 *Statutum, & iuramentum contra bonos mores, contra bonũ publicũ,contra ius tertij,et contra ius q̃ſitũ,põt remitti ſine piurio,et abſolutione.*
60 *Impeditus iuſta cauſſa facere quod iurauit, non incidit in periurium.*

Domine labia mea aperies.

ALlegaris fauore canonicorũ nõ reſpon-
deo:quia ille conſultor nõ fuit rectè in-
formatus:ſed caſũ iuramẽti attingã:& pro di-
lucidatione duas regulas pro fundamẽto pro-
prio,videlicet.Acceſſoriũ ſequitur naturã princi
palis:& nõ eſt obligatoriũ cõtra bonos mores
præſtitũ iuramẽtũ:ex qbus inſurgit veritas,q
ſi nõ valet ſtatutũ;nec ẽt iuramẽtũ,& ſuper ſta
tuto ſcripſi in cõſ. 153. q ſcilicet non valet, &
1 conſequenter † iuramentũ nõ obligat,quia eſt
Acceſſorium.c. Quemadmodum. de iureiur. l.
2 fin.C.de non num. pecu. & qui illicitum † iurat
non debet ſeruare quod iurauit; aliàs in pœnã
periurij,ſaltem in genere, cadit. c.Qui Sacra-
3 mento.22.q.4. Iuramentum † namque,vt valeat
debet habere tres Comites: veritatem ſcili-
4 cet, iudicium: & iuſtitiam: & qui iurat † vno
deficiente,non dicitur iuraſſe, ſed periuraſſe.
c.Animaduertendum.22.q.2.c. Et ſi Chriſtus.
§.Iacobus quoque.de iureiur.c.Iurabunt.22.q.
1. & Gl.in d.c.Et ſi Chriſtus.declarat illos tres
Comi-

5 Comites; vt ſcilicet qui † iurat, veritatem debet iurare: habere diſcretionem, & deliberationem: & iuſtum, & licitum iurare: quos Comites D. Thom. 2. 2. q. 89. artic. 3. dicit neceſſarios: vnde qui iurat illicitum, licet putet lici-
6 tum, ſi non † adhibeat omnem diligentiã perſcrutando veritatem, dicitur temerè iuraſſe ſine iudicio, & diſcretione. c. Homines. 22. q. 2.
7 & ibi Gl. in verbo, Temerè: & qui † incautè iurat, non obligatur ad obſeruantiam. c. Non eſt
8 obſeruandum. 22. q. 4. quia † ad incognita iuramentum non valet. c. Veniens. & ibi Gl. de iureiur. & tradit Pariſ. in conſ. 95. num. 26. in 3. volu. quare ſi ſtatutum, ſuper quo iuratur, eſt inualidum; etiam iuramentum eſt inualidum. d. c. Quẽadmodũ, & d. l. fin. C. de non num. pec.
9 Iuramentum † etiam ſine cognitione interpoſitum, dicitur ſimpliciter interpoſitum; & tunc, quia dicitur ſecundum ius, ad illicita nõ ſe extendit; & ſeruat iurantes à periurio: ca. Quintauallis. de iureiu. l. Si libertus. ff. de oper. lib. c. Ad audientiam. il 2. de iureiur. c. Ex par-
10 te. de cler. non reſid. vnde qui ex † cauſſa à iure permiſſa non ſeruat iuramentum, non eſt periurus. Alex. in l. fin. ff. qui ſatiſd. cog. & inferius dicam: quare illi qui ſimpliciter iurauerunt nulla inquiſitione facta de contentis in libro: non eſſent periuri ſi quod iuris eſt face-
11 rent; quia in d. caſu ſtatutum † ab eis intelligitur iuratum ſicut de iure poteſt valere. l. Cum pater. §. Filius matrem. ff. de leg. 2. & notant doct. in c. Venientes. & d. c. Ad noſtram. de iureiur. & Bar. in l. Eam quam. C. de fideic. in d. ca-
12 ſu. vnde præſentes canonici † poſſunt, & debẽt mala à prædeceſſoribus ordinata retractare. Abb. in c. Epiſcopi. in 2. notab. de reb. Eccl. nõ alien. l. Quamuis. ff. de reb. eorum. l. Iure noſtro. ff. de teſtam. tutel. Bal. in l. Quæcunque. col. 2. verſ. Scias tamen. C. de boniſq; lib.
13 Iuramentũ † ẽt contra canonicas ſanctiones, ſicut ſtatutũ, nõ valet. c. Si diligẽti. de for. cõp. vbi Gl. in verbo. Iuramẽtũ, multa allegat: ſicut
14 in dãnũ † alterius non præiudicat, c. Quãuis pactũ. de pact. in 6. & ibi. Io. Vanq. & alij: de iure
15 verò canonico † ordo ſacer non eſt annexus canonicatui; vt eſt videre in c. 1. de cler. non reſid. in 6. & in Clem. Vt hi qui. de ætat. & qual. in primo itaq; textu ſtatutũ eſt ꝙ diſtributiones debeãt dari intereſſentibus horis canonicis, nulla facta mẽtione ordinis: & in 2. ſi ordo
16 ſit annexus in pœnam † negligentis ordinẽ habere, datur ammiſſio medietatis diſtributionũ; vnde habetur ꝙ qñ ordo non ſit annexus, diſtributiones integræ ſunt dandæ ſeruientibus. ergo ſtatutum, ſicut iuramẽtum, eſt contra iura canonũ, & nullitter; & fortius illud patet de iure ſpeciali. quia qñ Papa in erectione collegiatæ dedit facultatem canonicis ſtatuendi, vltra ꝙ illa facultas non ſe extendit ad hoc, vt dixi in d. conſ. 153. tũ expreſsè dixit: dũmodo ſtatuta non ſit cõtraria ſacris canonibus: neq;
17 canonici † poſſunt facere ſtatuta contra iura ordinarij. c. Sicut noſtris. de iureiur. & ibi Gl. fin. neque in his, quæ pertinent ad ſtatum Ec-
18 cleſiæ: vt in d. conſ. 153. probaui: neq; † poſsũt onus imponere ſuper canonicatus; quibus Papa non impoſuit. Abb. in c. Præterea. il 2. nu. 6. de iur. pat. & Card. in Clem. Quia contingit. §. Vt autẽ. in 3. not. de relig. dom. & licet particulari beneficio onus à patrono cum ordinario ex c. Significatum de præben. poſſit imponi, &
19 alias tenui, tñ illud † procedit ſolũ in tẽpore vacationis, & in particulari beneficio, ſecus in generali; quia præter ꝙ ſimilis auctoritas non datur capitulo: eſſet mittere manũ in auctoritate Pontificis: & ſtatuere contra ea, quæ ipſe
20 fecit, quod neq; † ordinarius põt. c. Inferior. 21. diſt. & c. Inferior. de maio. & obed. & latè Gl. in c. Statuta; in verbo. Figuras, & communiter approbata; in 1. & 2. add. de hæret. in 6. Neq; in præiudiciũ alterius ſtatuere poſſunt, vt ſupra, & infra dicam: ſicut nec contra ius commune:
21 cui Papa † ipſe intendit ſe conformare. c. Duobus. de reſcrip. in 6. & c. Si mora. de preben. nec
22 vnquam tolleret † ius alterius niſi expreſsè dicat. c. Ad aures. de reſcrip. & c. Quãuis. eo. tit.
23 in 6. & ius tertij † per ſtatutum tolli non põt. l. fin. vbi Bar. ff. de pact. Innoc. in c. Quæ in Eccle-
24 ſiarũ. de conſtit. quod neque Princeps † intẽdit tollere; niſi exprimat. Felin. in c. Cũ olim. num. 5. verſ. Tamen de mente Papæ. de ſent. & re iud. Ius nanq; habẽdi diſtributiones ſine ordine ſacro, erat iã quartũ vltra 90. annos ab erectione collegiatæ vſq; ad ſtatuta: ergo ſtatutũ, & iuramẽtũ in eorũ præiudiciũ nõ valet.
25 Iuramẽtũ † aut contra leges, & bonos mores non eſt ſeruandũ. Gl. in d. c. Quemadmodũ, in verbo oculos: & Pariſ. in cõſ. 95. n. 26. & 35. vol. 3. vbi alia allegat. & facit regula, Non eſt obligatoriũ. de reg. iur. in 6. vnde reſultat cõcluſio
26 quod ſtatutũ, pariterq; iuramentũ † ſit inualidum cuius inobſeruantia non inducit periurium, neque neceſsitatem petendi abſolutionem. vt probat Pariſ. in conſ. 92. vol. 4. n. 56. vſq; ad finem, & maximè quando agitur de reducẽ-
27 do ius ad priſtinum: ꝙ ſucceſſores immò † prædeceſſores, ſi adeſſent, poſſent reducere. c. 1. de iureiur. in 6. & Pariſ. vbi ſupra, & habetur. in c. Si diligenti. de for. cõpet. vbi ſtatuta, & pacta contra canones, & libertatem Eccleſiæ non va-
28 lent: neque † iurantes tenentur ad obſeruantiã, per quos textus Abb. in c. Cũ cõtingat. de iureiur. in add. nu. 22. verſ. Octauus caſus. dicit, ꝙ nõ eſt neceſſaria abſolutio. Lex verò canonica, quæ inſtituit ꝙ deberẽt dari diſtributiones
29 ſeruientibus: tẽdit ad fauorẽ publicũ: cũ ſint † inuẽtæ, vt augeatur numerus ſeruiẽtiũ Deo. d. ca. 1. de Cler. nõ reſid. in 6. not. Caſſad. in deciſ. Vnica. eo. ti. & vt impleat ſentẽtia Dñi N. Ieſu
30 Chriſti; ꝙ ſcilicet debeat † dari merces opera-

Digitized by Google

ti.vt ex Luca Euangeliſta, & etiam Matthæo,
ca.10.Diſtributiones enim dantur pro merce-
de.d.c.1.de Cler.non reſid.& tenuit Rot.deci.
330.in 1.vol.diuerſ.nouiſſ.vnde, & ſtatutum vt
probaui in d.conſ.153.& iuramentum eſt inua-
lidum.& tradit etiam Bal.in l.Pacta,quę cõtra.
C.de pact.& Alex.in conſ.21.nu.16.vol.3.& Qui
31 illud non† obſeruat non incidit in periurium,
nec tenetur petere abſolutionem,niſi ad cau-
telam. Lap.alleg. 21. qui in præcedenti alleg.
dicit,qđ Canonici ſtatuentes contra ius,& iu-
ra alterum tangentia,ſunt contra charitatẽ,&
non valent,& qui ea non obſeruat, nõ incurrit
pœnam periurij: ſunt enim cõtra bonos mores
naturales,quia ſunt cõtra legẽ conditá fauore
32 publico.& ius†publicũ non poteſt tolli à pri-
uatis.l.Ius publicum.ff.de pact.Sylu.in ſum.Iu-
ramentum.4.nu.16.verſ.Aut lex, vel ſtatutũ:&
33 in nu.15.dicit,quod iuramentum † in alterius
præiudicium non obligat: ſicut ad incognita
non ſe extendit D.Thom.2.2.q.98.art.2.c.Cle-
ricus.de iuteiur.

34 Contra bonos†mores naturales eſt ẽt qñ ex
iuramento inducitur peccatum:ſecundum alle
gata à Rol.à Vall.in conſ.98.n.17.& 18.vol.1.v-
bi dicit ſecundum doct.ab eo allegatos;qđ cõ-
cluſio prædicta procedit etiam ſi peccatũ eſſet
veniale:& ratio põt eſſe quia;qui verba Chri-
ſti non audit,non dicitur Deũ colere.c.Omnis
qui recedit.24.q.1. qđ ſignificat ẽt Lucas Euã-
geliſta.in c.10.Immò D.Thom.2.2.q.105. art.1.
dicit,quod ille dicitur in mortali peccato, qui
ſpernit charitatẽ.& Card.in Clem.1.in prin.ait,
qđ ille eſt in peccato mortali,qui leges,& Ca-
nones nõ obſeruat;vnde Canonici, qui inſtãt
attẽdere ſtatutũ,& iuramentũ contra charita-
tẽ,& Canones,eſſẽt in mortali peccato. Arch.
Gem.& Fran.c.Deteſtãda.de cõceſs.præb.in 6.
& tantò magis ſpernendo mandatũ Principis
patroni Iuriſpatronatus:nam peccat etiã, qui
Principi ſuo non obedit. c.2. de maio. & obed.
vbi Abb.ad finẽ dicit qđ indubitatum, qñ mã-
dat illud qđ eſt honeſtum; immò fortius idem
procedit qñ ſit dubium an mandatũ ſit,vel nõ,
iuſtũ:quia tunc etiam tenentur obedire, aliàs
incurrunt peccatũ.c.Quid culpatur. 23. q.1. &
Gl.in d.c.2.in verbo,Morte.ad fin.Mercenarius
35 † enim eſt dignus mercede; & qui abſtulit ei
36 mercedẽ†agit contra iuſtitiã.c.Extirpãdo.de
37 præb.vbi eſt caſus.& ſtatutũ†tollens mercedẽ
operanti eſt iniquum, & cõtra legẽ Canonicã,
& charitatem.D.Thom.2.2.q.24.ar.8.Qui enim
in vinea domini laborat,debet habere merce-
dem.c.Eccleſias ſingulis.§.2. verſ. Itẽ non alli-
gabis os bonis triturantis, & verſ.Item Apo-
ſtolus: qui altari ſeruit,de altari viuat.& verſi.
Item qui in Sacrario operantur, cum Sacrario
participant.14.q.1.& facit.c.fin.de Magiſt.mer
ces enim datur ſecundum opus.l.Nemo. C. de
offic.mag. offic.l.Scio.ff. de ann. leg. Canonici
igitur inſtant contra charitatem.

38 Charitas † verò duplici modo eſt perfecta;
videlicet ex parte obiecti,quod eſt Deus, qui
ſicut eſt infinitus,ita infinitè eſt diligibilis. &
39 alio modo eſt perfecta ex parte†diligentis: &
hoc tribus modis põt eſſe.Primo qđ quis totũ
cor ſuum habeat in Deũ,in ſuis actionibus.Se-
cũdo,qđ ſtudeat vacare Deo,& officijs diuinis.
niſi quantũ neceſsitas vitæ requirit.Tertio,qđ
in hac vita nihil cupiat,neq; velit,quod diuinę
voluntati ſit contrariũ.Et qui in aliquo horum
trium verſatur,dr̃ habere charitatem perfectã.
D.Thom. de quo ſupra.& eũ allegat Nauar. in
c.Charitas in quibuſdã perfecta.de pœni. diſt.
2.qui igitur vacat diuinis officijs dicitur in cha
40 ritate laborare:ergo qui† impedit ſimilẽ cha-
ritatem,agit contra eã,& dicitur homo malus.
c.Imolans.14.q.5.& c.Paſce.diſt.86.

41 Charitas†enim duo cõtinet præcepta:amo-
rẽ ſcilicet Dei,& proximi.cap. In ſcripturis. §.
42 Quies itaq; .verſ.Duo quippe.8.q.1.& amor†
Dei conſiſtit in verbis, laudando, & orando.c.
Si ſermo.de pœn.diſt.2.& Dauid in Pſalm.49.di
cit.Immola Deo Sacrificiũ laudis, & redde al-
tiſsimo vota tua:ergo pſallere demõſtrat cha-
43 ritatẽ in Deũ: & amor † proximi cõſiſtit in ei
ſubueniẽdo,ſicut optamus nobis ſubueniri: &
ei qđ nobis cupimus fieri,faciendo.c.Charitas
44 eſt.§.Item proinde.de pœn. diſt.2. & qui non †
habet charitatem dr̃ odiũ habere.c.Tolle cha-
45 ritatem.eod.tit.& diſt.ſtatutum† igitur,& iu-
ramentũ contra legẽ Canonicã contra chari-
tatẽ;& in præiudiciũ alterius, nullius eſt effi-
caciæ,& qui illud nõ obſeruat, nõ eſt periurus.
Sylu.vbi ſupra,nu.15.& 16.& probat Pariſ.in d.
conſ.92.vol.4.nu.55.vſq; ad fin.qui ẽt dicit,qđ
46 † ſine obligatione petendi abſolutionẽ, neq;
periurij põt contrauenire: vt res ad priſtinũ re
ducatur:ergo ſi cõſueuerat Canonicus ſine Or-
dine Sacro habere diſtributiones ſeruiẽdo,põt
47 ſine periurio ad eum ſtatum reuerti: illicitũ †
namq; iuramentũ non obligat.22.q.4.c. 1. Cũ
alijs ſeqq.vbi & in c.Vnuſquiſq;.ead.cau.& q.&
48 in c.Duo mala.13.diſt.notatur qđ eſt†tollera-
bilius non adimplere iuramentum, quã quod
eſt turpe facere.& in d.c.Duo mala.ad fin. hæc
49 verba dicuntur ſcilicet cum noxia † promiſſa
complemus,& iuſſa Dei contemnimus,& pro-
ximis impia crudelitate nocemus: nos ipſos
crudeliori mortis gladio trucidamus.& in c.Si
50 aliquid fortè 22.q.4.dr̃,qđ non eſt†obſeruãdũ
iuramentũ,quo malũ incautè promittitur:quę
oĩa affirmat. Gram.deciſ.12.ñ.13. & 14.& ſum.
Armil.in ver.Iuramentũ.n.38.& Ang.ẽt in ſum.
verb. Periurium.nu.1.verſ.2. modo: dicit quod
51 qui † iurauit malum, tenetur de præcepto fa-
cere oppoſitum: & Nauarr.in ſuo Manuali. ca.
12.in eod.verbo,Iuramentum.num.3.ait quod
52 iuramentum † in quo deficit vnum ex tribus
comitibus, eſt peccatum: Quare ſtatutum,

&

Digitized by Google

53 & iuramentum ꝑ in damnum cultus diuini nõ valet. d. c. Sicut noſtris, & c. 1. de his, quæ fiunt à maio. part. cap. & Hoſtienſ. in ſum. de iureiur. num. 5. idem dicit, in verſ. Nec valet in detrimentum Eccleſiæ; omnia enim iuramenta quæ impugnant vtilitatem Eccleſiæ, non ſunt ſeruanda. c. Peruenit il. tit. de iureiur. & ſunt potius periuria. d. c. Sicut noſtris, eod. tit. & Alex. cõſ.
54 244. in princ. volum. 6. ſtatutoꝑ enim vel conſuetudine non poteſt introduci, quod diſtributiones non dentur interesſentibus horis Canonicis, vt refert Lap. alleg. 43. & maximè quãdo ordo Sacer. non ſit annexus; quibus ſtantibus, malè agunt Canonici impugnare voluntatem Principis: cum eis iuramentum non obſtat requiſitis; exemplo Saul Regis, qui iurauerat dare mortem cuicunq; qui ante occaſum co-
55 mederet: & tamenꝑ ad inſtantiam populi reuocauit ſententiam in Ionatham, qui non obedijt, c. Quæris. §. Epiſcopus verò. 22. q. 4. & eſt ratio, quia huiuſmodi iuramẽtum erat illicitum. Nec prætermitto doctrinam Specul. in titu. de leg. §. Nunc oſtẽdendũ, n. 28, verſ. Hoc quoq;
56 notandum, vbi dicit, quando iuramentũ ꝑ præſtatur ſuper aliquo quod pertinet ad cultum Dei, aut ad religionem, vel pietatem, tale iuramentum non poteſt remitti: ſi verò iuramentũ ſit ſuper eo, quod ſine iuramento ſeruari de-
57 bet; quando obſeruantiaꝑ ſpectat ad commodum iurantium, iurantes poſſunt inuicem ſibi remittere quod iurauerunt. c. 2. de iureiur. vnde ſi iuramentum reſpicit damnum cultus diuini; ſicut ſi reſpiceret fauorẽ, non poſſent illud tollere: ita à contrario ſenſu cũ reſpiciat damnũ poſſunt abrogare, & maximè quia cũ inter ſe diuidant portiones abſentium, & malè, vt probaui in d. cõſ. 153. ex allegata doctrina Specul. poſſunt contrauenire ſtatuto, & iuramento: &
58 iſi portiones abſentiũ legitimè ſibi poſſent applicare; quia quod ſuum eſt ad libitum diſponere poſſunt. l. In re mandata. C. mand. & quãto
59 magis quia huiuſmodi ſtatutum, ꝑ & iuramentum eſt contra bonos mores, contra bonũ publicum, & contra ius tertij, & iam quæſitũ, nec eſt neceſſaria abſolutio, ex ſupradictis: & alijs ex decif. Cap. 174. nu. 12. 13. & 14. ex Paulo de Caſt. in auth. Sacramenta puberum. C. Si aduer. vend. & in l. Si quis pro eo, ſ. de fideiuſſ. num. 4.
60 5. vbi quiꝑ impeditur facere, quod iurauit, ex iuſta cauſſa; non incidit in periurium. l. fin. ff. qui ſatiſd. cog. Abb. in repet. c. Cum eſſes, num. 34. de teſtam. & ita concurro qđ Sereniſsimus Dominus patronus Iurifpatronatus d. Collegiatæ iuſtè, & honeſtè petat dari diſtributiones ſeruientibus: & quod Canonici non incurrant periurium; & tantò fortius, quia Papa expreſsè in bulla erectionis prohibuit diſtributiones accreſci alijs: ſed quod portiones abſentium deberent dari alijs pro dictis abſentibus ſeruientibus: & quando dedit facultatẽ faciendi ſtatuta, ad hoc facultatem non ſe extendit: vt dixi in d. conſ. 153. & adiecit conditionẽ, quod non eſſent cõtra Canones: neq; ipſe Papa adiecit, Canonicis ordinem Sacrum, & ſic ceſſat allegatio periurij: quia impeditus iuſta cauſſa facere, quod promiſit, non eſt periurus. c. Significante, de pign. l. fin. ff. qui ſatiſd. cogan. & ita licitum erat recedere ab illo ſtatuto. ad ea quæ allegat Boer. in conſ. 41. nu. 18. Et ita dico, & cẽſeo: Saluo ſemper ſaniori iudicio. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CCLXI.

Dos ab extraneo data, an præſumatur donatio? & an, & quando de ea fiat compenſatio?

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

1 *Dos ab extraneo data cenſetur donata, declara, vt infra num. 32. & ſeq.*
2 *Frater tenetur dotare ſororem.*
3 *Donatio in dubio non præſumitur.*
4 *Donatio non præſumitur, quando alia adſit coniectura.*
5 *Coniectura leuiſſima ſufficit ad tollendã præſumptionem donationis. & num. 7. 21.*
6 *Nemo præſumitur iactare ſuum. & num. 20.*
8 *Præſumptio tollitur per aliam contrariam.*
9 *Renunciare iuri ſuo, in dubio nemo præſumitur.*
10 *Duæ præſumptiones tollũt præſũptionẽ donationis.*
11 *Præſumptio illa eſt attendẽda, quæ ex proximiori veritate.*
12 *Fatuitas eſt ſoluere aliena debita, & remanere debitor.*
13 *Fatuitas non eſt præſumenda, ſed abhorrenda.*
14 *Præſumptio illa eſt ſumenda, quæ habeat cauſſam veriſimilem.*
15 *Debitor ex contractu dans non præſumitur donare, ſed animo compenſandi.*
16 *Debitor non poteſt alteri donare quod eſt debitor.*
17 *Donatio de re aliena non valet.*
18 *Non eſt tenendum quod non eſt veriſimile.*
19 *Donatio non præſumitur facta exiſtẽti in poteſtate.*
22 *Donatio in coniunctos non præſumitur.*
23 *Donatio videtur ſuſpecta in coniunctos.*
24 *Donatio in cõiunctos tria requirit, vt præſumatur.*
25 *Error potius præſumitur, quàm donatio.*
26 *Donationẽ allegãs debet ꝓbare qđ nõ eſt veriſimile.*
27 *Iudicari debet quod eſt magis veriſimile.*
28 *Nemo præſumitur facere immoderatam donationem. & nu. 31.*
29 *Donatio non eſt veriſimilis in re immoderata.*
39 *Allegans illum habere plusquam dicat, tenetur probare.*
31 *Dos 1000. ſcut. dicitur magna ꝓ quocũq; ẽt nobili.*
32 *Dos congrua quæ dicatur.*
33 *Donatio magna, eſt magni præiudicij.*
34 *Dare pecuniam, vel aliam rem habenti commodũ, non dicitur per miſericordiam.*

35 *Opera pia procedunt à charitate.*
36 *Donatio non præſumitur dos, data habenti modum.*
37 *Alimenta dans habenti obligatum ad ea, poteſt repetere:*
38 *Præſumptio veriſimilis non tollitur per præſumptionem contrariam: ſed requiruntur contrariæ, & claræ probationes.*
39 *Liber particularis probat intentionem. & n. 40.*
41 *Donatio excedens ſummam à iure ſtatutam ſine inſinuatione non valet.*
42 *Inſinuatio excedens ſummam, requiritur etiam in debiti ſolutione.*
43 *Inſinuatio non conualidatur iuramento.*
44 *Inſinuatio tam in præſumpta, quàm expreſſa donatione requiritur.*
45 *Iuramentum non conualidat donationem non inſinuatam, tam præſumptam, quàm expreſſam.*
46 *Iuramentum, vt conualidet; requirit mentionem inſinuationis. & num. 47.*
48 *Præſumptio donationis non inſinuatæ oriri non poteſt.*
49 *Donatio non præſumitur in Prælato.*
50 *Fructus beneficiorum donari non poſſunt.*
51 *Donare non poteſt clericus fructus beneficiorum.*
52 *Vicarius dicitur Prælatus.*
53 *Dignitas non amittitur dimiſſo officio, niſi per demerita:*
54 *Priuilegium durat dimiſſa dignitate.*
55 *Prothonotarius præcedit omnes poſt Epiſcopos.*
56 *Prothonotarij à Papa creati vocãtur familiares, & commenſales Papæ.*
57 *Prælatus in dubio rem magnam non præſumitur donare.*
58 *Intentio probatur per iuramentum.*
59 *Iacob. Alb. reprobatur in conſ. 12.*
60 *Lex poſterior non abrogat anteriorem:*
61 *Leges debent concordari.*
62 *Legitima in dote computatur.*
63 *Interpretatio iniqua non eſt facienda.*
64 *Abſurdum eſt vitandum.*
65 *Socin. in conſ. 5. non eſt contrarius, donationi non præſumptæ.*
66 *Lex vnica. §. Accedit. C. de rei vxo. actio. duo neceſſaria requirit.*
67 *Dos data mulieri in poteſtate non præſumitur donata.*
68 *Dotem dans mulieri, quæ habeat obligatum ad eã dandum: poteſt ab obligato repetere.*

Dabit mihi Dominus verbum virtute multa.

Caſus ita ſe habet.

REuerendus N. I. V. D. & Prothonotarius Apoſtolicus, defuncto Sempronio retinuit in domo ſua eius vxorem cũ duabus filiabus; & vno maſculo ætatis. 14. annorum circiter; quem mittebat ad gymnaſium Grammaticæ, & duo alij fratres tunc minores ibant vagabundi: & primus reſidebat extra ciuitatem in terra Carpi ratione canonicatus, quem dimiſerat. d. N. & ad eius preces habuerat: qui quatuor fratres adunati pro diuiſione facienda, per inſtrumentum conſtituerunt dotes ſuis ſororibus; videlicet ſcutos 360. pro qualibet: quarum vna fuit monacha, & altera poſtea in matrimonium collocata per d. N: exiſtentibus dictis fratribus abſentibus: primus ſcilicet ad reſidentiam, & duo vagabũdi: quibus dedit de ſuo dotes: ſcilicet moniali ſcutos 300. & veſtimenta, & multa mobilia: & alteri nuptæ ſcutos vltrà 1300. ſine alijs in inſtrumento comprehenſis: animo, vt atteſtatur cum iuramento, ſibi compenſari dotes à fratribus conſtitutas pro ſoluendo eius debito vltrà ſcutos 1000. pro reſiduo terrarum ab eo emptarum: in qua conſtitutione dotium à fratribus aderat pars; quæ contingere poterat dictis fratribus pro fabrica à d. N. ſuis ſumptibus facta ſuper poſſeſsione dictorum fratrum, ea intentione, vt toto tempore eius vitæ ea vti & frui poſſet; ſed volentes, dicti fratres inter ſe diuidere bona paterna rogauerunt d. N. ad conſentiendum; & ipſe ideo pro dotibus dictarum ſororum aſſignauit partem. d. fabricæ, quæ dictis fratribus cõtingere poſſet: quia erat communis inter ipſos, & patruum: & ad demonſtrandam intentionem, d. N. vt dotes prædictæ ſibi compenſarentur pro ſoluendo eius debito; vltrà iuramentum, habet librum familiarem, in quo omnia ſunt notata; & ad veritatem adſunt multæ eius literæ ſcriptæ eius procuratori; quem ſolicitabat ad exigendum certa credita dictorum fratrum pro d. ſuo debito ſoluendo: & patruus dictorum fratrũ ſoluit quantitatem, vnà cum alijs pecunijs ei tranſmiſsis ab ipſo. N. ſed ille primus recuſat admittere ſolutionem prędictam dicens, quod omnia data à d. N. pro ſororibus intelliguntur donata: quare videndum eſt, quid iuris?

In præſenti caſu vrgent allegata per Iacob.
1 Alb. in conſil. 12. vbi concludit dotem† ab extraneo datam cenſeri donatam ex l. Vnica. §. Accedit. C. de re. vxo. actio. & in eadem opinione videtur concurrere Socin. in conſ. 5. nu. 14. vol. 4.

† Sed contrarium ego exiſtimo ex infradicẽdis: & pro veritate in primis aduerto, dotes dictis ſororibus iam fuiſſe cõſtitutas à fratribus,
2 & validè; quia frater † tenetur dotare ſororẽ. l. Cum plures. §. Cum tutor. ff. de domin. tut. Bero. q. 113. num. 5. & 6. quod eſt commune dictum, ſecundum Soarez. in lib. commun. opin. in verbo, Doſ. num. 350. & Villalob. etiam in ſuo lib. commun. opin. in eod. verbo num. 187. & ſiquid ſit vltra legitimam intelligitur donatũ; ex d. §. Diſpoſitione. Vnde dictæ ſorores habe-

re

re poterant ſcutos 720. à fratribus ex acquiſi-
ta actione vigore.d.§.Accedit. ad quod faciũt
notata per Decian.reſpon.39.num.138. vol. 2.
quam ſummam d.N.qui poſtea vnam in mona-
ſterio, & alteram in matrimonio collocauit,
ſciebat; cum fuiſſet præſens conſtitutioni, &
de ſuo etiam partem conſtituiſſet: Quare præ-
ſumitur dotes ab ipſo datas animo compen-
ſandi cum eius debito dediſſe.
3 Primò, quia donatio † in dubio nunquam
præſumitur. l.Si cum aurum.ff.de ſolut. l. Si cũ
de indebito.ff.de probat.Decian.reſpon.79.n.
37.in 2.vol. & reſpon.52. num. 6. in primo vol.
& in eod.lib. reſpon.53.num.16. Cephal. conſ.
495.num.11. in 4. vol. Rol. à Vall.conſ. 65. nu.
22. in 4.vol.Alex.conſ.87.nu.18. in 6. vol.Natt.
conſ.73. num.9. & conſ. 136. num. 146. Afflict.
deciſ.44. num. 24. Quod ſine dubio procedit
4 quando † alia coniectura ſummi poſſit. Cror.
conſ.180.num.15. in 2. vol.Dec.conſ.402.num.
6.conſ.571.num.4.conſ.644.num.5. Hieron.Ma
gon,in deciſ. Lucen.84.nu.3. Tiraq. de retract.
5 conſang.§.36.Gl.2.num.40.& 50.qui dicit † le-
uiſſimam coniecturam ſufficere ad tollendam
præſumptionem donationis.l.Elegãter.§.Qui
reprobos.ff.de pign. actio. Menoch. de arbit.
iud.caſ.88.num.41.lib.2. Crau. qui multa alle-
gat. in conſ.666.num.8. vol.4. & eſt communis
opinio.Soarez. in d.lib. commun. opin. in ver-
bo, Donatio.num.233.& num.236.& eſt ratio,
6 quia nemo † præſumitur iactare ſuum. l. Cum
de indebito. ff. de donat. & donare eſt iactare
l.Filiusfamilias.ff.eod. tit. de donat. l. Contra
iuris.ff.de pactis.l.Prohibetur.§.Planè. ff. quod
vi,aut clam.c.Super hoc. de renunt.c.Quia ve-
riſimile.de præſumpt.& Crau. d. conſ. 666. &
7 num.8. ideo omnis leuis † coniectura donatio-
nem tollit.Bal. in l.1.num.3.C.ad Treb.Alex.in
l.Quæ dotis.nu.4. ff. ſol.mat.Caſtrenſ. in l.Do-
mos.ff.de leg.1.
Secundò, & quandocunque poſſet adeſſe
8 præſumptio tollitur † per aliam præſumptio-
nem contrariam.c.Literas.de præſum.l.Diuus.
ff.de in integ. reſtit. quia præſumptio legis nõ
habet locum, nec ei attenditur quãdo alia ad-
ſit contraria,& veriſimilis.d.c.Literas. & l. Cũ
9 de indebito. ff.de probat. nemo † enim in du-
bio præſumitur iuri ſuo renunciaſſe. Pariſ.cõſ.
104. num.12. & 13.vol. 4. vnde non eſt dicen-
dum.d.N. renunciaſſe iuri ſuo, petendi, ſeu ſibi
compenſari faciendi quantitatem ab eo ſolu-
tam; in dotibus à fratribus conſtitutis; vt eius
debitum ſolueret.
Tertiò. Et tantò magis præſumptio dona-
10 tionis tollitur, quando † in contrarium con-
currant duæ aliæ. l.2. & ibi Gl. in verbo, Legi-
timis.ff.de excuſ.& temp. earum vbi commu-
niter doct. Immò quando præſumptiones eſ-
11 ſent æquales, illa eſt verior, & † attendenda,
quæ eſt proximior veritati. l. Filium eum diffi-
niuimus. ff.qui ſunt ſui, vel alien. iur. præſum-
ptiones autem à parte. d. N. ſunt proximio-
res veritati; quia quando ipſe promiſit, & de-
dit dotes dictis ſororibus, ſciebat eas habere
dotes à fratribus conſtitutas; & quod ipſe e-
rat debitor vltra ſcutos 1000. vnde verior eſt
ſummenda præſumptio, quod animo compen-
ſandi dederit, & ſeu habendi dotes eis promiſ
12 ſas ad ſoluendum eius debitum: aliàs fuiſſet †
fatuitas ſoluere debita aliena, & ipſe remane-
re debitor.Cephal.conſ.494. num. 11. vol. 4. &
conſ.325.num.21. vol.3. cum ibi allegatis: quæ
13 fatuitas † eſt abhorrenda, & non præſumenda
l.Nec codicillos. C.de codic.quare illa præſum
14 ptio † eſt ſumenda, quæ habeat cauſſam ma-
gis veriſimilem; & ab ea omnis diſpoſitio re-
gulari debet: ad not. per Iacob. Alb. in conſil.
77. num.30. & fatuitas donare quod ipſe erat
debitor: quod nunquam eſt præſumendum; q̃a
15 quando † quis ex contractu, vel alia de cauſſa
ſit debitor, ſi alteri tradat non præſumitur do
nare, ſed animo compenſandi dare. Auth. præ-
terea.C.vnd. vir. & vxor. Bar. in l. Si eum do-
tem.§.Si pater.ff.ſol.mat.Socin. in conſ.93. col.
5.verſ.2.confirmatur. vol.1. Crau. vbi alios al-
16 legat.conſ.131. num.14. vol.1. Qui enim † eſt
debitor non poteſt, quod eſt debitum, alteri
donare. Pariſ.conſ.70.num.31. vol. 4. Et tantò
magis iſta procedunt, quia donatio iſto caſu
non eſſet facta ſororibus, ſed fratribus: vt in-
fra dicã: & ſic pecuniæ ſolutæ à patruo dicto-
rum fratrum, quæ erãt eorum, dicuntur ad cõ-
penſationem ſolutæ inſtitu.de action.§.In bo-
næ fidei, & l.fin.C.de compenſ. ad finem: aliàs
ſolutæ à d.N. qui erat debitori dicerentur de
17 re aliena ſolutæ, & non † valeret donatio.Ce-
phal.conſ.441.num.31. in 3.vol. & fuit in Rot.
deciſum deciſ.436. in 3.lib. diuerſ.nouiſſ. Qua-
re non eſt veriſimile, quod d. N. qui ſciebat ſe
eſſe debitorem, & dictas ſorores habere ſcu-
tos 720. pro dote, quod voluerit liberare obli
gatos ad ſoluendam dotem, & ipſe remanere
18 debitor. Et quod non † eſt veriſimile non
eſt tenendum. inſtit.quib.ex cau. manum. non
licet.in prin. & l. fin. ff. quod met. cau. fuiſſet
enim ſpecies fatuitatis. Crau.conſ.61. num. 9.
in primo vol. & conſ.665. num.15. in 4. vol. Bal.
in l.1.colum.3.C.de ſeru.fug.
Quartò, adeſt etiam alia præſumptio con-
tra donationem: quia illæ ſorores erant in do-
mo.d.N. & ſub eius poteſtate; quia mortuo pa
tre nullus ex fratribus aderat, vt in caſu; & do
19 natio † nunquam præſumitur facta in exiſten-
te in poteſtate. l. Donationes quas parentes,
C.de donat. int. vir. & vxo. iuncta. l. Nec inter.
20 eod. tit. Et nemo † præſumitur iactare ſuum;
& maximè vir prudens. Alciat. reſpon.6.nu.20.
21 & 21.tom.2.lib.6. Quare ſi leuis † præſumptio
tollit præſumptionem donationis, vt ſupra, q̃
eſt commune dictum, iuxta Bal. in l. fin. C. de
dot.

doti promiſi quantò magis iſto caſu, vbi plures vrgētes; & veriſimiles adſunt? & maxime quia illæ ſorores erant quarto gradu cum d. N. pro
22 quibus non † eſt ſumenda præſumptio donationis; ſecundum communem opinionem, de qua Alciat. in conſ. 147. n. 2. tom. 2. lib. 3. & Alex.
23 ab eo allegatus: nam † ſuſpecta videretur donatio. l. Data. C. de donat. Decius conſ. 415. in fin. & Bart. in l. Poſt contractum. in 2. præſumptione. ff. de donat. & ratione ſanguinis non
24 præſumitur † donatio, niſi hæc tria concurrant; coniunctio ſcilicet ſanguinis, longitudo temporis, & calculatio ſæpe facta; nec vlla facta fuerit mentio de pecunijs datis; vt per Vallos tractat. Ioſeph. Lud. concl. 12. & quando res data eſſet modica; quia ſi eſſet magna nō præſumeretur, etiam ſi tria prædicta concurrerent vt infra dicam. Hic verò nunquam fuit facta calculatio; & datum eſt maximum, ergo ceſſat omnis donationis præſumptio.
25 Quintò oritur † potius error ex parte d. N. quam donatio. l. Error in fin. ff. de iur. & fact. ignor. & l. Iuris ignorantia. eod. tit. Dec. in con-
26 ſil. 176. in prin. vbi dicit quod qui allegat † donationem, fundat intentionem ſuper non veriſimili. & ideò ipſe tenetur probare, quod non eſt veriſimile: cum præſumptio ſemper ſit contraria. Iaſ. in l. Iuris gentium. §. Sed cū nulla. in 2. ff. de pact. Tiraq. qui alios allegat. in tract. conuent. in fin. tract. num. 105. & in ſimili
27 caſu quando eſſet controuerſia; iudicans † debet ſecundum illud quod magis ſit veriſimile. l. Quoties in ſtipulationibus. & l. Inter ſtipulantem. §. 1. ff. de verb. oblig. quod autem ſit veriſimile quod d. N. tantam ſummam dederit animo totam donandi, & ſibi magnum damnum inferre remanendo cū debito, & fratribus obligatis ad dotes, benefacere; de quibus nulla fuit facta mentio; nemo iuris peritus iudicabit.
28 Sextò nemo † præſumitur facere immoderatam donationem. Alciat. in conſ. 1. tom. 4. lib. 8. num. 15. Caſſan. conſ. 33. nume. 72. & habetur in d. l. Cum de indebito. ff. de probat. in immode-
29 rata † enim re non eſt veriſimilis donatio. Cephal. conſ. 210. num. 89. in 2. vol. & quatenus eſſet, poſſet reuocari, vt tradunt præfati Doct. Quod autem illo caſu res ſit immoderata, quilibet poteſt iudicare, tam ex parte d. N. quàm à parte bonorum patrimonialium dictarū ſororum: N. enim tunc tēporis vix habebat valorē 1000. ſcutorū in bonis proprijs: & de bonis emptis remanebat debitor vltra 1000. bona autem Eccleſiaſtica non erant ſua, quæ nec promittere, nec obligare poterat: (vt infra di-
30 cam.) & ſi quis † dicat quod maiorem ſummā habuiſſet, habet onus probandi. Nicol. Moz. de contract. tit. de donat. num. 18. vbi de communi: & bona patrimonialia dictorum fratrū, & ſororum: ad 2000. vix aſcendebant: erant enim quatuor fratres; & duæ ſorores; quorū mater habuit in dotem ſcutos 1200. vnde ſiue ex parte d. N. ſiue fratrum; dos data à d. N. excedens 1300. pro muliere nupta de ſuo proprio, abſq; alijs in inſtrumento comprehenſis; & 300. moniali, vltra mobilia, dicitur immoderata, etiam reſpectu perſonarum, & fratrum, & ſo-
31 rorum: nam dos † aſcendens ad ſcutos 1000. etiam pro quocunq; nobili, dicitur magna. Decian. reſponſ. 6. num. 54. in 1. vol. dicens ita eſſe & re, & nomine. & idem affirmat in reſpon. 17. num. 37. volum. 2. reſponſ. 15. num. 5. volum. 3. & concludit quod res magna nunquam præſumitur donata: & quod 1000. eſt ſumma magna
32 etiam pro Comite: dos enim † congrua ſolum dicitur aſcendens ad legitimam. Dec. conſ. 16. num. 4. conſ. 180. num. 5. & conſ. 379. nu. 14. vnde negari non poteſt quin 1300. dati ab ipſo N. non ſint comprehenſi in re magna: & quod nō præſumuntur donati: Menoch. in d. caſu 88. nu-
33 me. 28. alias † enim eſſet magni præiudicij. Bal. in conſ. 162. num. 3. volum. 1. & ſecundum Dec. in conſ. 120. num. 4. argui non poſſet quod eſſet quod opus pium: nam opinio illorum qui aſſerunt quod dotem dare mulieri ſit opus pium, non procedit iſto caſu; ſed tantum quādo datur pauperibus non habentibus vnde dotari;
34 ſecus verò quando datur † habenti commodū; quia tunc non præſumitur ob miſericordiam datum, ſed ob amicitiam, cognationem, vel liberalitatem; prout atteſtatur Nauar. in tracta. de redd. benef. quæſt. 1. nu. 60. verſ. Contra verò: & ſuperius ex opinione Glo. in l. Illud C. de Sacroſ. Eccleſ. dicit quod legatum pro dote factum à diuite, non iudicatur pium, etiam ſi dicat id amore Dei facere: & ratio ex ſe patet;
35 quia opera † pia procedunt à charitate: charitas autem, vt ait Paul. Apoſt. in c. 13. ad Corinth. non æmulatur, non inflatur, & non eſt ambitioſa. Hic verò dos magna data perſonis ſimilibus potius dependet ab inflatione, quia pro nubenda in Comite vltima ſorore d. N. vltra dotē ei à fratribus conſtitutam de ſuo proprio etiam vltra 1000. ſcutos dedit: quæ etiam habita conſideratione ad eius qualitatem, & bona paterna habebat dotem ſcutorum 360. honeſtam: vnde quod eſt ſuperfluè datum non poteſt dici opus pium.

Septimò adeſt etiam præſumptio contra donationem irrefragabilis: nam illæ ſorores habebant iam conſtitutam dotem: & quando mulier habet dotem, vel perſonam ad eam donari
36 obligatam: ſi extraneus † illam dotet, non præſumitur donare: ſed animo repetendi. Paul. de Caſt. conſil. 36. Si dicta Cornelia. volum. 2. Ruin. conſ. 171. num. 3. lib. 1. & conſ. 145. lib. 4. Menoch. de arbitr. Iud. caſ. 88. num. 44. 45. & 48. Bart. in l. Neſſennius. ff. de negot. geſt. ad quod deſcendit etiam Socin. in conſ. 64. incipit, In præſenti conſultatione. vol. 2. prob. 15. enim quod ſi extraneus

Digitized by Google

37 neus † præſtet alimenta vxori, ad quæ præſtanda maritus tenebatur, poteſt ea repetere, & ſunt ſibi reſtituenda: ergo quia dictæ ſorores habebant fratres ad ſcutos 720. veriſimilis eſt præſumptio quod d.N. habuerit animũ d.quãtitatem ſibi reddi, vel compẽſari eum eius debito. Neq; poteſt oriri præſumptio quod dictã ſummam voluerit donare fratribus; de quibus hic agitur, nõ de ſororibus, vt infra dicam; ad
38 quas † veriſimiles præſumptiones tollendas non ſufficiunt præſumptiones contrariæ: ſed requiruntur claræ, & efficaces probationes. Inſtitu. de donat §. Perficiuntur. & tradit Dec. in conſ. 176. incipit; Quãdo ſupra maturè. cum ibi allegatis.

Octauò d. N. in libro ſuo particulari negotia ſua notabat, in quo adeſt nota dictarum dotium, & de eius intentione, vt ſumma à fratribus pro dotibus conſtituta, ſibi reſtitueretur: & adſunt etiam literæ ius, e procuratori ſuo ſcriptæ; ad exigendas pecunias dictorum fra-
39 trum pro eius debito ſoluendo; per quem † librum probatur intentio. Bart. in d. l. Neſſenius. verſ. Item nota quod liber & in l. Si paterno. C. cod. tit. quod etiam probat Ruin. in d. conſ. 171. num. 11. lib. 1. Quę ratio impugnari non poteſt: quia in his, quæ ſunt difficilis probationis, liber particularis probat: ſicut colligitur à notatis à Crau. in tract. de antiq. temp. 6. part. nu. 32. cum alijs ſequentibus. fol. mihi. 55. 56. iſta enim præſumptio: & aliæ ſupra allegatæ, cũ ſint
40 præſumptiones † iuris, inducunt veram probationem l. Licet Imperator. vbi Gl. & Doct. ff. de leg. 1.

Nono, & poſito quod admitti poſſet donationis præſumptio; ex defectu tamen inſinua-
41 tionis redderetur inualida: quia omnis † donatio ſummam à iure ſtatutam excedens, vt valeat, requirit inſinuationem. Paul. de Caſt. in l. Affectionis. num. 1. ff. de donat. Cephal. in cõſ. 61. num. 5. vol. 1. conſ. 308. num. 39. vol. 3. & conſ. 228. num. 36. vol. 2. Nicol. Moz. de contract. tit. de donat. num. 6. & 7. Anton. Gom. in libr. Commen. tom. 2. c. 4. de donat. num. 6. Eman. Soarez. in lib. commun. opin. in verbo, Inſinuatio, num. 110. quod ait procedere, nedum in liberali do-
42 natione, ſed † in debiti ſolutione; & in tantũ
43 iſta opinio procedit, quod neq; iuramento † confirmatur. Crot. in conſ. 76. num. 12. & 13. vol. 1. & conſ. 250. num. 37. & conſ. 196. num. 44. in 3. vol. Petr. Duen. in reg. 324. verſ. Sed hæc poſterior. Rebuff. in 2. part. comment. titu. de donat. Gloſ. 1. num. 40. & Iul. Clar. in ſua pract. eod. tit. de donat. lib. 4. quæſt. 18. & concluſio ipſa pro-
44 cedit tam † in præſumpta, quàm in expreſſa donatione. Nicol. Moz. vbi ſupra, num. 17. Io. Bapt. Plot. in 1. vol. ad vltim. volunt. conſil. 168. num. 61. & eſt communis opinio. Soarez vbi ſu-
45 pra, nũ. 235. nam ſicut † iuramentum in expreſſa non conualidat: ita neq; in præſumpta: Nicol. Moz. vbi ſupra. nu. 21. & Fab. Peregr. in conſil. 118. nume. 80. in 2. volum. ad vltim. volunt. & opinio illorum qui tenent iuramentum conualidare donationem non inſinuatam, quando eſſet vera, procedit ſolum quãdo expreſsè, qui
46 donat † iurat velle valere. tamquam eſſet inſinuata; ſecus verò ſi ſimpliciter iurat nulla facta mentione inſinuationis & ita pro concluſione tenet Iul. Clar. vbi ſupra. verſ. Reſtat igitur; & idem affirmat Ant. Gom. in cod. ca. 4. de donat. num. 8. ſed in caſu iſto; neq; inſinuatio interuenit; neq; reale iuramentum; & de ficto non eſt cur agatur; quia etiam reale non
47 conualidaret: quia nulla † fuit habita mentio inſinuationis. & ſic nullo modo dici poteſt inſinuata. Quod, vltra prædictos Doct. tenuit etiam. Bal. in conſ. 358. num. 4. in 3. vol. & ſic nul-
48 la † poteſt oriri præſumptio donationis. Rol. à Vall. conſ. 39. num. 35. in 1. vol. Cephal. conſil. 751. num. 22. vol. 5. & Decian. reſponſ. 31. num. 7. volum. 1.

49 Decimò donatio † non eſt præſumenda in prælato. Iaſ. In l. Cum quid. num. 19. ff. ſi cert. petat. & habetur in c. 2. de donat. vbi Imol. nu. 4. dicit, quod quamuis prælatus habeat liberam adminiſtrationem, tamen non poteſt donare, & in c. Cæterum. eod. tit. idem confirmat de re magna; quod pro indubitato tenet Parıſ. in
50 conſ. 8. num. 5. volu. 4. qui loquitur de † fructibus, quos donare non poteſt. In qua ſententia concurrit Abb. in conſ. 45. per tot. vol. 1. Dictus autem. N. primæ ſorori dedit ſcutos 300. in pecunia, & multa mobilia: & duo veſtimenta in habitu moniali: & ſecundæ in actu ſponſaliorũ ſcutos 400. & pro reſiduo ad ſummam ſcutorũ 1300. & vltra de ſuo deputauit ſponſo fructus vnius poſſeſsionis beneficij ſui: & ſic dos data fuit de redditibus beneficiorum: nam eius bona allodialia ad hoc nõ poterãt adire, vt ſupra
51 fuit dictũ: & per conſequens non potuit † præſumi donatio; ſecũdum allegata. Quæ licet loquãtur de prælato, vindicãt ſibi locum in quocumque Clerico, vt aſſerit Rol. à Val. in conſil. 98. nu. 3. vol. 1. Immò conferunt in d. N. qui verè nuncupari debet prælatus: nam in multis Ci-
52 uitatibus fuit Vicarius Generalis: Vicarius † enim dicitur prælatus ad trad. p Ant. de Præt. in tract. de iuriſd. Epiſc. deferc. c. 6. nũ. 52. quam
53 dignitatem † non amiſit, etiam diuulsis officijs. l. 1. C. de com. qui prouin. reg. libr. 12. & l. 1. & 2. de offic. procon. Bart. in l. Quod principi. ff. de leg. 2. Natt. conſ. 129. num. 8. & conſ. 163. nu.
54 14. priuilegium † enim ex meritis acquiſitum, durat etiam dimiſſa dignitate. l. Maior, dignitas. C. de dignit. lib. 12. Guid. Pap. quæſt. 377. in 3. caſu. & l. Eos. C. de excuſat. mun. Immò fuit à Papa Gregorio XIV. creatus Prothonotarius Apoſtolicus: & ſecundum ordinata à Leone X.
55 in Bulla incipientè. Regiminis: habet † præcedentiam quorumcunq; prælatorum, poſt Epi-

ſcopos;

ſcopos:& Paulus III.in eius Bulla 78. cum alia
56 79. declarauit, quod Prothonotarij † à Papa
creati debeant vocari familiares, & continui
commenſales Papæ,& ſic patet quod omnia iu
ra ſupra allegata habent locum in d.N. de quo
loquimur; & ſic quod non ſit præſumenda do-
57 natio; quia Prælatus † in dubio non præſumi-
tur rem magnam donare; & præcipuè de fru-
ctibus beneficiorum; & rationes ſunt multæ:
quæ allegari poſſent, ſed pro nunc ſatis eſt vi-
dere adducta à Pariſ.in d.conſ.8 & in ſum.An-
geſ.in verbo, Clericus.3.num. 2. & prædicta eo
magis corroborantur, per eius iuramentũ vl-
58 tra notata in eius libro:nam intentio† proba-
tur per iuramentum.Ioſeph.Maſchard.conclu.
114.num.4.& 15.& Iacob.Graſ.in 2.libr.ſuarum
deciſ.aureæ.c.9.nu. 20. Concluſio igitur rema-
net quod d.N.quando promiſit, & dedit dotes
dictis ſororibus; habuit animum ſibi in debito
ſuo compenſari debere ſcutos 720. pro doti-
bus aſsignatis dictis ſororibus, iuxta doctrinã
Ant.Gom.in d.tit.de donar.c.4.num.4.donatio
enim non eſt præſumenda: & eò fortius, quia
hic non agitur velle tollere ius à ſororibus ac-
quiſitum; ſed quod debitores ſoluant promiſ-
ſa:aliàs enim donatio dictis fratribus eſſet fa-
cta de quibus nulla fuit habita mentio.

Et quamnis ex ſupradictis quilibet poſsit
cognoſcere veritatem:tamen contrarijs in ſpe
59 cie reſpondeo;& primò ad doctrinam † Iacob.
Alb.in d. conſ. 12. ſatis reſpondit Menoch. in
d.caſu. 88. num.4.nam, vt infra dicetur reſpõ-
dendo Socino,caſus ille eſt diuerſus ab iſto.

Secundò textus in d.§. Accedit: in l.Vnica.
C.de re vx.actio.loquitur ſimpliciter de mulie
re dotata ab extraneo,quæ acquirit actionem;
& cum nõ faciat mentionem de illa, quæ aliàs
eſſet dotata; dicendum eſt loqui de illa, quæ
dotem non habeat: vel obligatum ad eam do-
60 tandam. Lex † enim poſterior non abrogat
anteriorem,niſi de ea expreſsè loquatur l. Ab
eis. C. de præd.min. vbi communiter doct. &
Bar. in l. Titia. §. Cum Titio. ff. de adim. leg.
61 † Debent enim ſemper leges inuicem concor-
dari. l.Nam,& poſteriores.ff.de leg. Sed in to-
to corpore iuris. Immò, & in ipſa lege Vnica.
in §.Superiori.d.§.Accedit. eſt cautum; quod
filia à patre, & à fratribus debet dotari; vt
ſupra in principio fuit probatum; & quod le-
62 gitimam † debet habere;quæ in dote eſt com-
putanda: & ita lex textus non præiudicat mu-
lieri quin habeat dotem ſibi debitam.

Tertiò, Textus ille loquitur de muliere,
quæ dotata ab extraneo acquirit actionẽ con-
tra dotantem, ita quod quando non feciſſet
proteſtationem de repetendo, pœnitere non
poſſet:ſed ad dotem dandam teneretur. Hic
verò non agitur contra mulierem, ſed contra
obligatos ad dotẽ:de quo caſu textus non lo-
quitur: eſſet enim abſurdum, quod diſpoſitio
illius textus traheretur ad iniquum.ſcilicet ꝙ
fauor mulieri præſtitus liberaret obligatũ ad
63 dotem;nulla † enim iniqua interpretatio eſt
facienda, tendẽs ad commodum vnius, & dã-
num alterius. l. Iniquiſsimum.ff.de iur. & fact.
64 ignor. & omne † abſurdum ſemper eſt vitan-
dum.l.Scire. §.Aliud.ff.de excuſ. tut. iniquum
verò eſſet,quod obligati ad dotem eſſent libe
rati cum damno d.N.l.Nam natura.ff.de cond.
indeb. c. Locupletari. de reg. iur. in 6. & ſic
præſumptio donationis non poteſt trahi ad
iſtos fratres,de quibus nulla eſt facta mẽtio.&
textus loquitur de muliere:ita ſentit optimè
Crau. in conſ.86. num.3. ad finem. vol. 1.

65 Quartò reſpondeo,quod ratio † Socin.alle-
gata in conſ.5. non eſt huic caſui contraria:qa
loquitur de muliere dotata à ſocijs: nam vnus
non poteſt cõtrauenire, ſed nõ loquitur quod
per hoc obligatus ad dotem liberetur. Immò
in conſ.ſupra allegato 64.vol.4. conſtanter af-
firmat,quod qui dedit alimẽta vxori alterius:
poteſt contra obligatum ad repetitionem a-
gere.

66 Quintò reſpondeo, quod diſpoſitio † illius
textus in §. Accedit: etiam ſi ageretur cõtra
mulierem: duo neceſſaria requirit, ſcilicet ꝙ
perſonæ deſcendant per virilem ſexum:& non
ſint in poteſtate dotantis: ſicut declarat ille
textus in fine.vbi Gl.in verbo Neceſsitate.hic
verò nullum adeſt requiſitum.Parentela enim
67 non eſt ex virili,ſed fœmineo ſexu.& illæ † mu-
lieres erant in poteſtate. d.N. quod vltra ſu-
pra allegata probat.Crau.in d.conſ.86.num.3.
qui eſt videndus,& melius, & in terminis Bal.
ab eo allegatus in tract.de dot.part.6.priuil.3.
num.6. verſ.Hæc tamen non procederent: vbi
reſpondendo ad d.§.Accedit: dicit, quod qui
habet onus dotandi,ſi ſit abſens,vel à remotis
aut perfidia detentus ad dãdam dotem; ſi ex-
68 traneus † eam tradat, vel promittat: quam-
uis non ſit proteſtatus de animo repetendi;
non præſumitur donare,ſed tanquam negotio-
rum geſtor poteſt repetere dotem ab obliga-
to. Immò quandocunque etiam contra volun
tatem patris promittat quis dotem animo re
petendi,poteſt eam repetere ab ipſo patre.ar
gumẽto.l.Et ſi quis §.Idem Labeo. ff.de relig.
& ſumpt.fun.Gl.in l.Sed & Iulianus.ff.ad Mace
do.quod tantò magis procedit in caſu,vbi fuit
voluntas fratrum, & dos ab ipſis erat cõſtitu-
ta,vnde nulla in iſto caſu poteſt eſſe iuris cõ-
trouerſia,quin d.N.debeat habere ſcutos 720.
à dictis fratribus: vel quin debeant compen-
ſari in debito pro eo ſoluto, ad quod optima
eſt opinio Gram.in cõſ.143.ad euulia. & Paul.
de Caſt.in conſ. 415. vol. 2. ſicut ego iuris eſſe
confirmo. Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CON-

CONSILIVM CLXII.

Miſſæ quando posſint celebrari in ſolemnibus feſtis in oratorijs, & oblationes in eis factæ, an eidem vel matrici Eccleſiæ ſint dandæ?

SVMMARIVM.

1 *Miſſæ quando poſſint celebrari in Oratorijs.*
2 *Curato deputato in Oratorio pro populo debentur obuentiones.*
3 *Alimenta dantur maiora, & minora ſecundum qualitatem perſonarum.*
4 *Populus quando debet ſuſtentare Curatum datum in noua Eccleſia.*
5 *Verbũ, quomodocunq; , comprehendit omnẽ modũ.*
6 *Verba interpretantur habere locum ſecundum actum de quo loquuntur.*
7 *Rector debet ſuſtineri ſecundũ ſuam qualitatem.*
8 *Quadraginta ſcuti ſufficiunt pro Clerico ignobili ſuſtentando.*
9 *Redditus benefitiati vltra ſuum victum quomodo diſpenſari debeant.*
10 *Eccleſia antiqua non debet priuari decimis: declaratur, num. 11.*
12 *Obuentiones intelliguntur omnes redditus.*
13 *Qui ſentit onus, ſentire debet commodum.*
14 *Mercenarius eſt dignus mercede.*
15 *Qui tollit mercedem operãti, agit contra Iuſtitiã.*
16 *Sacramenta debent ſummi in ſolemnitatibus.*
17 *Miſſæ quare in Oratorijs poſſunt celebrari in feſtis ſolemnibus, & quando.*

Redemptoris noſtri, & eius Glorioſiſſimæ Genitricis, auxilio implorato.

FACTI SPECIES.

ADeſt Parochialis Eccleſia, quæ habet partem populi diſtantẽ quatuor milliaribus, & vltra; cuius ſenes, & mulieres grauidæ ad eã accedere non poſſunt pro diuinis audiendis; Immò neq; iuuenens tempore hyemali ſine magna difficultate: in qua Villa adeſt Eccleſia pro ſimplici beneficio; in qua Rector Parochialis, de conſenſu Rectoris beneficij, ſtatuit Capellanum; qui in ea pro commodo dictæ partis populi diebus feſtiuis offerat Sacrificium Miſſæ, exceptis ſolemnibus, habita licentia ab Ordinario: & Capellanus ipſe ab illo populo eſt recognitus ad eius ſoſtentationem: Rector verò Parochialis exclamat quod oblationes in Eccleſia prædicta factæ debeant conſignari Eccleſiæ ſuæ Matrici. Vnde quæritur An ad hoc teneantur illi Parochiani? & An alia Sacramenta pro ſalute d. populi poſsint in ea adminiſtrari?

Breui ſermone dico (ſalua ſemper veritate) quod oblationes, quæcunq; ſint, debentur Eccleſiæ prædictæ, non autem matrici: & quod in
1 ea poſſent Miſſæ † celebrari in diebus ſolemnibus: & Sacramenta miniſtrari; ſicut diſpoſitum reperitur in ca. Ad audientiam. il 1. de Eccleſ. ædific. quod à Conc. Tridentino fuit innouatſim. ſeſſ. 21. c. 4. de reform. & idem probatur in c. fin. eod. tit. dum Papa committit Ordinario quod non obſtante iuramento non prætermitat prouidere populo indigenti: & omnes Canoniſtæ ſequuntur. Vnde quandocunq; adſit in Parochia pars populi, quæ facilè ad Eccleſiam conuenire non poſsit pro diuinis Officijs audiendis, debet noua Eccleſia cõſtrui, & ibi pro ſalute illius populi conſtitui curatũs. Sed verſatur in dubium An, oblationes debeantur matrici Eccleſiæ? Super quo, ommiſsis diſputationibus: concludo (mea quidem ſententia) qđ non debeantur, ſed applicari debeant Eccleſię pro d. populo inuentæ: quod probo ſic. text. in
2 d. c. Ad audientiam: diſpouit quod omnes † abuentioues debeant dari ad ſuſtentationem Curati illius Eccleſiæ: quod cõfirmat Conc. in d. ca. 4. ſeſſ. 1. ibi, Illis autem Sacerdotibus, qui de nouo erunt Eccleſijs nouiter erectis præficiendi, competens aſsiguetur portio ex fructibus ad Eccleſiam matricem quomodocunquo pertinentibus. Ex qua diſpoſitione argui poteſt, quod nedum oblationes, de quibus agitur, non debentur Rectori antiquæ Eccleſiæ, ſed quod ipſe teneretur ſubuenire Capellano, pro reſiduo ad eius ſuſtentationem. Nam diſpoſitio, d. c. Ad audientiam; cui Conc. ſe refert: hoc agit, quod quando prouentus abundaurad conuenientem ſuſtentationem Rectoris; quod obuentiones illius nouæ Eccleſiæ aſſignentur curato: & Concilium ſequitur, quod asſignari debeant ex fructibus matricis Eccleſiæ, Quod autem ſuperabũdẽt. d. Rectori probo ſic: illa Eccleſia habet beneficium annui valoris ſcutorum 40. & ipſe Rector à populo magnam quantitatem frumenti quotannis recipit: & omnibus diebus feſtiuis oblationes pecuniarum; præter multas menſuras tritici, pro miſsis defunctorum celebrandis; & alia multa, pro quocunque Sacramento collato, & ſepultura, ex quibus nedum ipſe, & eius ancilla abũdè ſuſtentari valẽt; ſed ex abundantia alij quatuor: & vltra, ſicut experientia docet; nã multa bona immobilia in dies acquirit: & tãtò magis ſuperabũdant, quia ipſe deſcendit ab aſcẽdentibus ignobilibus; & ipſe eſt parum litte-
3 ratus: nam alimenta † dantur maiora, & minora ſecundum qualitatem perſonarum: ſecundũ Anch, in c. 1; num. 2. de præben. & dignit. in 6. & ſatis eſt huiuſmodi clerico, quod habeat victum, & veſtitum, vt diſponit textus per. dictũ Pauli Apoſtoli in c. Epiſcopus Eccleſiaſticarũ, 12. q. 1. & latè, & diſtinctè notat Flam. Pariſ. in tract. de reſign. benefic. lib. 5. q. 6. uum. 146. & infra; & Nauar. in tractat. de redd. benef. q. 1. num.

num.92. & latius ego probaui in conſ.156. à n.
18. vſque ad nu.48. Quare emolumenta d. Re-
ctoris, habito reſpectu ad eius qualitatem, vt
haberi debet. ad not. per Pariſ. in conſ.98. nu.
30. & 31. vol.2. ſuperabundant; & conſequen-
ter ipſe deberet ſuſtẽtare Capellanum, quem
4 † ſuſtentat ille populus; ipſe enim ſolum po-
teſt compelli, quando obuentiones non eſſent
ſufficientes, vt in Conc.

Nec obſtat, quod beneficium non eſſet ſuf-
ficiens; quod tamen, vt infra dicetur eſt iuxta
qualitatem ſuam; quia Concilium ſe exten-
dit ad omnes prouẽtus quomodocunque ob-
5 uenientes: nam verbum † illud, quomodocun-
que, quo vtitur, comprehendit omnẽ modum,
per quem Eccleſia habeat fructus ad ſuſtenta
tionem Rectoris: ad notata per Io. And. in c.
Indemnitatibus. num.2. propè finẽ de electio.
6 in 6. verba † enim prolata debent accipi, &
interpretari, vt habeant effectum ſecundum
naturã actus, de quo loquuntur: l.1. §. Hæc ver-
ba. ff. quod quiſque iuris. l. Inſulam. ff. de præ-
ſcrip. verb. vnde Cõcilium loquitur de quibuſ-
cunque prouentibus prouenientibus, & per
conſequens, etiã ſi nullum adeſſet beneficium,
7 pro temporalibus, dummodo Rector † ex obla
tis poſſet ſe ſuſtentari iuxta conditionem ſuã,
vt refert Flam. Pariſ. vbi ſupra; vbi. nu.153. de-
clarat Conc. in c.2. ſeſſ.21. de reform. dum lo-
quitur de eo, qui petit ordinari ad ſacros ordi
nes, debet habere vnde honeſtè ſuſtentari va-
leat: quod ſcilicet non intelligitur cum decen
tia; ſed cum ſufficientia. Et ita intelligi debet
in caſu præſenti, quod quomodocunque habet
modum ſuſtentandi, ſufficit. Addens ex cõmu-
8 ni opinione Nauar. quod prouentus † 40. & ad
plus 50. ſcutorum; ſit ſatis ad ſuſtentationem
ſimilis clerici: Quare pro concludenti dicen-
dum eſt. quod obuẽtiones, de quibus agimus,
nedum ſunt ſufficientes, ſed abundant, & de-
9 berent † diſpenſari iuxta textum. in c. Vulte-
ranæ. cum duobus ſeq. & c. Apoſtolicos. 12. q. 2.
Malè enim, quæ ſuperabundant, diſpenſantur
contra canonum diſpoſitionem. c. Epiſcopi. 12.
q. 1. & c. Epiſcopus. 12. q. 1. & c. Epiſcopus. 10.
q. 2. vnde malè quærit ille Rector; quod obla-
tiones factæ illi nouæ Eccleſiæ ſibi dentur.

Nec obſtat. c. Eccleſiæ. cum alio ſequẽti. 16.
10 q. 1. vbi videtur diſpoſitum, quod Eccleſia † an
tiqua non debet priuari ſuis decimis, pro no-
uis erectis: quia, vt declarat Gl. in c. 1. de reb.
Eccl. non alien. in 6. in verbo, Tenues: illud pro
cedit quando non adſit cauſa ædificandi nouũ
oratorium: vel quando antiqua Eccleſia non
ſuperabundat ad ſuſtentationem Rectoris.
Quam rationem approbat Card. Zabarel. in
11 conſ.8. nu.3. dicens, quod Ordinarius † poteſt,
etiam inuito Rectore, ex cauſſa cõſtruere a-
liam Eccleſiam; & in ea ponere curatum, qui
habeat emolumenta Parochialis in parte ſibi
aſſignata, & idem confirmat in cõſ.26. num. 6.
dicens quod debet habere decimas illius par-
tis, quod proſequitur Lap. alleg. 67 num. 4. & 5.
præter quod illud procedit etiam de perſona-
libus decimis: nam de realibus, ſiue fiat, ſiue
non fiat nouum oratorium parochiali Eccleſiæ
non debẽt dari decimæ reales: vt not. Gl. in
c. Tua nobis. in verbo, ſic & dominus, ad me-
dium. de decim: & text. in c. vlt. de paroch. &
not. And. Hiſpan. de decimis. c. 15. vbi refert,
quod, & oua gallinarum, pulli, & ſimilia anima
lia ſunt decimæ prædiales, & dari debent Ec-
cleſiæ poſitæ inter illa prædia: quod eſt contra
illum Rectorem, qui exclamat quod illi paro-
chiani debeant ſibi deferre ſua; & optimè tra-
ctat Pet. de Vbald. de Canon. Epiſc. & paroch.
in 16. q. prin. num. 5. & iſtis maximè conferunt
notata in d. c. Ad audientiam. §. 1. vbi dicitur,
quod quãdo miniſter antiquæ Eccleſiæ poteſt
conuenienter ſuſtẽtari; præter prouentus eiuſ-
dem; nouus Curatus habeat obuentiones illi[*]
villæ: & in eadem conuenit opinione Abb. ibi.
num. 14. & in ſequenti numero declarat, quod
12 illud verbum † obuentiones cõprehendit om-
nes redditus cuiuſcunque qualitatis: vnde Re
ctor, de quo loquimur, etiam ſi beneficium nõ
eſſet ſufficiens; quia habet vltra multas obuen
tiones; dicitur ſuperabundare.

13 Præterea ſtante regula, quod qui † ſentit o-
nus ſentire debet commodum. de qua in tit.
de reg. iur. in 6. & dicto Domini Noſtri Ieſu
14 Chriſti, quod ſcilicet Mercenarius † eſt dignus
mercede, vt atteſtatur Lucas Euangeliſta in c.
15. 10. & omnis, qui procurat † tollere operanti
mercedem agit contra iuſtitiam. c. Extirpan-
dæ. de præben. & dicitur homo malus. c. Paſce.
86. diſtin. quando fuit ſtatutum, quod decimæ
& primitiæ darẽtur Rectori; nulla alia de cauſ
ſa fuit, niſi vt laboraret pro ſalute populi; ſed
qui non laborat non manducat: vt probaui in
conſ.157. & qui non habet onus non debet ha-
bere commodum: vnde regula illa quod primi
tiæ dentur, intelligi debet de illis, qui rema-
nent in antiqua parochia: & quandocunque ẽt
duæ Eccleſiæ ſint in vna ſola parochia, primi-
tiæ, & obuentiones debentur illi, qui ſeruit. q. a
merces datur ſecundũ opus. l. Seio. ff. de annu.
leg. & ſic ille Rector, qui non laborat, peccat
velle lucrari indebitè. c. Matthæus. ad finem.
de ſimon.

Quò verò ad Sacramenta, & miſſam in ſolẽ-
nibus, nullam video difficultatem, & miror qđ
ſit Capellano prędicto prohibitum: quia ratio
d. c. Ad audientiam: & Cõcilij, illa fuit, vt ſub-
ueniatur populo, qui difficilè ad matricem ac
cedere poſſet: & Eccleſia nouiter erecta debet
haberi tanquam parochia: & abſurdum eſt, qđ
lex malè intelligatur, quæ fuit inuenta, vt po-
pulus, qui habeat difficultatem accedendi ad
antiquam Eccleſiam pro Sacramentis, non re-
maneat

Digitized by Google

maneat ſine ipſis; vnde ſi pro vtilitate, fuit ſta-
tuto quod erigatur noua Eccleſia, in qua illis,
qui difficilè poſſunt ad matricem Eccleſiam
accedere; ſubueniatur ſi magis in ſolemnibus
16 † conuenit habere Sacramenta; vt habetur in
c. Omnis vtriuſq; ſexus. de pœnit. & remiſſ. Quę
ratio prohibet illos in ſolemnibus ad nouam
Eccleſiam accedere, & in non ſolemnibus abeſ-
ſe, ſi pp commoditatē, & ſalutē fuit cōceſſa Ec-
cleſia illi propinqua? vnde ſi datur Capellanus
ad Miſſam. & in d. caſu noua Eccleſia ſuccedit
loco antiquæ pro illa parte populi; quare non
debentur ei Sacramenta? & ſi non habent illi
Parochiani commoditatē antiquæ Eccleſiæ p
Miſſa: quomodo poſtea habent illam pro Sa-
cramentis? hoc enim puto erroneum, & malū.
Nec obſtat quod quando conceditur Miſſa
in priuatis Oratorijs, exceptuantur dies ſolē-
nes vt in c. Si quis etiam. de conſecrat. diſtin. 1.
17 cum alijs ſimilibus: quia † aliud eſt Oratorium
priuatum; aliud publicum, & aliud ædificatum
ſine cauſa neceſſaria; & aliud ex neceſſaria; æ-
dificatum enim pro neceſſitate populi, eſt tā-
quā Parochia: & in eo omnia fieri poſſunt, quæ
in antiqua Eccleſia: vt quiſquis prudens poteſt
cognoſcere à diſpoſitione. d. c. Ad audientiam.
& Conc. in d. c. 4. ſeſſ. 1. quod demonſtrat etiam
Gl. in d. c. Si quis etiam. in verbo, Oratorium. &
doct. Ang. in ſua ſum. in verbo, Miſſa. nu. 59. ver-
ſi. ſed tu dic. quem ſequitur Syluest. in eod. ver-
bo, Miſſa, 2. nu. 5. verſ. Quidam tamen: & ſic re-
manet concluſio quod oblationes non deben-
tur antiquæ Eccleſiæ, & quod in noua etiā die-
bus ſolemnibus poſſent celebrari Miſſæ; & Sa-
cramenta dari. Et ita iuris eſſe cōcludo. Saluo,
&c. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXIIII.

Abſtinere ab opere ſeruili in die feſto quomodo
procedat.

SVMMARIVM.

1 *Feſta sūt obſeruāda, & abſtinendū ab ope ſeruili.*
2 *Mundus ſumpſit exordium in die dominico.*
3 *Ordinarij poſſunt ſibi reſeruare caſus.*
4 *Feſta ſunt denuntianda populo.*
5 *Parochi debent denuntiare quæ feſta debeant ob-
ſeruari, & qualiter.*
6 *Apoſtoli ſtatuerunt diē dominicum loco Sabbati.*
7 *Feſta non tā ſtrictè ſunt precepta, vt erāt hebræis.*
8 *Obſeruātia feſti eſt in parte moralis, et parte cære-
monialis.*
9 *Pars moralis pertinet ad cultum Dei.*
10 *Pars cerimonialis cōſiſtit in exteriori ope ſeruili.*
11 *Peccatum dicitur opus ſeruile.*
12 *Peccatum eſt maius in die feſto facere furtum,
luxuriam, & alia ſimilia quam laborare.*
13 *Opus ſeruile eſt etiam in actu exteriori laborare
pro cultu Dei: & non prohibetur.*
14 *Opus ſeruile eſt quod homo facit pro homine.*
15 *Opus conſideratur ſecundum qualitatem perſonæ.*
16 *Qualitas perſonæ grauat plus, & minus.*
17 *Peccat vnus plus quam alius.*
18 *Seruus, qui iuſſu domini laborat, minus peccat.*
19 *Modicitas operis non eſt in conſideratione.*
20 *Peccat, qui tempore orationi ſtatuto laborat: ſe-
cus illo tranſacto: & num. 21.*
22 *Qui laborat lapſo tpe ad cultū ſtatuto nō peccat.*
23 *Scandalum non eſt laborare in loco priuato.*
24 *Pœna datur maior delinquēti in publico, q̄ in pri-
uato.*
25 *Scandalum dat occaſionem ruinæ.*
26 *Scandalum in ſe eſt ſpeciale peccatum.*
27 *Intentio operantis eſt conſideranda, quia plus, &
minus poteſt peccare.*
28 *Confeſſor debet abſoluere pœnitentē à caſibus ſi-
bi conceſſis: nō aūt à reſeruatis: & modū habes.*
29 *Confeſſor debet etiam pœnitentem interrogare, an
habeat aliquam gratiam eligendi Confeſſorem,
qui poſſit eum abſoluere à reſeruatis.*
30 *Parochus tenetur ſcire omnia, quæ ad eius officiū
pertinent.*
31 *Caſus reſeruati conſiſtunt in genere, nec tollunt à
iure conceſſa.*
32 *Ordinarius, qui vellet reſeruare caſus conceſſos
à iure, eſſet in errore intollerabili.*
33 *Scandalum eſt dictum, vel factum minus rectè.*
34 *Opera nō tantū ſunt cōſideranda, ſed circunſtātię.*
35 *Prohibitio, ſeu permiſſio cōſideratur ſecūdū tēpus.*
36 *Ex cauſſa aliqd fit quandoq; ad qđ nō tenebamur.*
37 *Opus non facit peccatum niſi adſit voluntas.*
38 *Voluntas, vt faciat peccatum, debet eſſe conſe-
quendi, vel retinendi quod iuſtitia vetat.*

Dominus illuminatio mea.

FACTI SPECIES.

Qvidam Rector parochialis vigore ca-
ſus reſeruati ab ordinario de obſerua-
tione feſti; dimiſit, in publica Eccleſia
exiſtente populo, duas mulieres ſeruas ſine ab
ſolutione, quia iuſſu domini ſui, in die domini-
co poſt veſperas de ſero abluerant filū, timen-
tes ne vreretur in aſpero lixiuio, ſi expectarēt
ad alteram diē: quarum dominus petit, An il-
le Parochus rectè ſe geſſerit: cui ego reſpondi
negatiuè, ex infra dicendis.

Illud in tertio precepto Decalogi certū eſt
1 quod feſta † ſunt obſeruanda, & quod ab omni
opere ſeruili eſt abſtinendum. c. 1. de conſecr.
diſt. 3. & c. 1. de Ferijs. & quamuis in decalogo
loquatur de ſabbato, idē verificatur in die do-
minico, ex cauſa inferius dicenda: vt in c. Ieiu-
2 nia. de conſecra. ead. diſt. Quia in ipſo † die mū-
dus ſumpſit exordium, & vita principium per
reſurrectionem D. N. Ieſu Chriſti. c. Quod die.
ad fin. 75. diſt. ita populo venit denunciandum.
d. c. 1. de conſecra. diſt. 3. & data eſt Ordinarijs
3 facultas † ſibi reſeruādi caſus. vt in c. Si Epiſco-
pus. de pœnit. & remiſſ. in 6. & diſtinctè notat
Sylu. in ſum. verbo, Caſus. 2. num. 3. ad fin. quod
maximè habet locum pro obſeruatione feſto-
rum. vt in Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 12.
4 Sed hic punctus, hic labor: quia feſta † sūt
5 populo denuntianda. d. c. 1. de cōſec. diſt. 3. ſed

Digitized by Google

multi omittũt rectè denuntiare; qa nõ ſufficit
ſimpliciter, prout agũt rurales Parochi, denũ-
5 tiare, ſed requirit qđ diſtinctè† declarẽt opa,
quæ populus facere debet, & quæ ſint prohibi-
ta, & permiſſa. vt in Cathec. in 3. præcepto de-
calogi. verſ. Neq; verò Parochus: qđ præceptũ
de iure veteri fuit datũ Iudęis pro die Sabbati
6 ſed Apoſtoli† illud ſtatuerũt pro die dominico
ob relatas cauſſas in c. Sabbato. de cõſec. ea. di-
7 ſtin. 3. Non tamen † tam ſtrictè, vt olim erat
hebræis. ſicut refert D. Thom. quæſt. 122. artic.
4. quem allegat Nauar. in ſuo manual. c. 13. in
ptin. & num. 2. & Sylu. in ſum. verbo, Domi-
8 nica. num. 5. Cuius obſeruantia † ſecundum d.
Sylu. ibi in principio, conſiſtit in parte mora-
li, & parte cærimoniali, ex opinione D. Tho.
9 2. 2. artic. 4. de quo ſupra: & pars † moralis
ſpectat ad Dei cultũ: vt in Pſalmo. 45. ibi. Va-
cate, & videte, quod ego ſum Deus: & elicitur
in c. Licet. de ferijs: & Sylu. vbi ſupra n. 8. pars
10 † verò cærimonialis conſiſtit in exteriori o-
pere ſeruili: ſecundũ Nauar. vbi ſupra. n. 2. verſ.
Tertiò dicimus: & ibi. nu. 4. dicit ꝙ omnia ope-
ra non prohibentur, ſed ſolum ſeruilia; opera
vero ſeruilia, triplici modo dicuntur.
11 Primò, qui facit† peccatũ, dicitur facere op⁹
ſeruile; vnde Io. Euang. in c. 8. dicit: Amen amẽ
dico vobis, quia oĩs qui facit peccatum, ſeruus
eſt peccati: quare non ſufficit abſtinere ab o-
pere manuali, ſed à peccato; vt multi tendunt
ad ludum, luxuriam, furtum, & alia ſimilia: &
12 in maius † peccatũ incurrunt, ſecundũ D. Th.
2. 2. q. 122. de quo ſupra verſ. Ad tertiũ: & D.
Auguſt. in lib. de 10. Chor. vbi dicit, ꝙ Iudæus
melius faceret in agro ſuo aliquid vtile, quàm
ſi in theatro ſeditioſus exiſteret. Et melius fœ-
minæ eorũ in die ſabbati, ſi lanã facerẽt q̃ ꝙ to-
ta die neomenijs ſuis impudicè ſaltarent.
13 Secundò opus ſeruile† dr̃ ẽt illud ꝙ in exte-
riori ad Dei ſeruitiũ fit. de quo loquitur Iacob.
Graff. in 1. vol. ſuarum dec. aure. li. 2. c. 34. nu. 10.
& iſtud non prohibetur, & in 2. vol. c. 13. vbi di-
uerſitatem operum horarũ feſti. & alia narrat.
14 Tertiò opus† ſeruile dr̃ illud, ꝙ homo pro ho
mine facit: vt in lib. Exod. c. 20. & Leuit. c. 23. ꝙ
15 tñ opus† conſiderãdum eſt ſecũdũ qualitatem
perſonę operantis, quantitatem operis, ſecũdũ
tẽpus, ſecũdũ perſeuerãtiam, ſecũdũ locum in
quo fiat opus, & ſecũdũ intentionẽ operantis:
vt hẽtur in c. Conſideret. de pœnit. diſt. 5. Qua-
16 litas. n. pſonæ† ſecundũ plus, & minus grauat,
& eſt conſideranda; vt in d. c. Conſiderauit. ibi.
ſecũdũ excellentiã ſui ſtatus, aut officij: nã vn⁹
17 † dr̃ plus peccare, quã alius: c. Homo chriſtia-
nus 40. diſt. c. Præcipuè. & c. Excellentiſs. §. De-
ſicat. 11. q. 3. magis enim peccat nobilis, & q ha-
18 bet dignitatẽ, q̃ ignobilis. vnde ſeruus, † vel o-
perarius, qui iuſſu dñi laborat, minus peccat;
qñcunq; id nõ agat in contemptũ feſti: Nauar.
in d. c. 13. n. 7. & cæteri doct. ſup. relati: qui enu-
merãt caſus in quibus licet aliqđ operari. Quã
19 titas ẽt cõſiderari debet; quia modicitas† ope
ris non eſt in conſideratione. Nauar. d. c. 13. n. 9.
Syluest. in d. verbo, domin. n. 7. Ang. in verbo Fe
riæ. n. 7. verſ. Primũ operis modicitas: & Iacob.
Graff. vbi ſup. n. 17. & tempus, vt in d. c. Conſi-
20 deret: ibi; ſi tẽpore† orationi cõſtituto, quia
tunc peccaret; ſecus verò quando eſſet tranſa-
21 ctum tẽpus; obſeruatio†. n. feſtiuitatis. de qua
in d. c. 1. de conſecr. diſt. 3. fuit ſtatuta à primis
veſperis, ad ſecundas pro cultu Dei, qđ decla-
rat Couar. in lib. variar. reſol. c. 19. nu. 9. quare e-
22 lapſo† tpe, & maximè qñ labor fit in modico,
vt ſupra, nõ dr̃ quis cõtra præceptũ agere; neqꝫ
qñ urgeat neceſſitas. c. Licet. & c. Conquæſtus.
de ferijs; & ibi Gl. in ver. Neceſſitate. Sylu. vbi
ſupra. n. 3. verſ. Quibus ſolemnib⁹ ferijs. & Ang.
verſ. Secũdũ neceſſitas. ſum. Armi. in d. ver. Fe-
ſtum. n. 18. verſ. 3. ex neceſſitate. & Graf. n. 20. q
doct. ſunt vidẽdi quia enumerãt caſus in quib⁹
permittit aliqđ opus: & aliud eſt facere opus
in loco priuato, & aliud in publico: quia cũ qđ
23 fit† in loco remoto, deſinit ſcandalum: & omne
factum ſine ſcandalo eſt tollerabilius. c. Nemo.
24. 32. q. 4. c. de Homine, & celeb. Miſſ. Maior† enim
pœna datur delinquẽti in publico, quã in pri-
uato. Inſtit. de oblig. quæ ex delict. naſ. §. Pœna.
& facit c. Veſtra. & c. fin. de cohab. Cler. & mul.
25 qđ verò † fit cũ ſcandalo dat occaſionẽ ruinæ
Archid. in c. Licet. 45. diſt. & eſt dictũ D. Thom.
2. 2. q. 43. art. 1. & ibi in art. 3. dicit qđ ſcandalũ
26 † eſt in ſe ſpeciale peccatũ: ergo qđ agitur ſine
27 ſcãdalo, caret illo peccato: Nec eſt omittẽda†
cõſideratio intẽtionis: an ſcilicet qui operatus
eſt habuerit intentionẽ ad contemptum feſti:
quia ſecundum eius intentionem potuit pec-
care, & nõ peccare; & excuſari, vel cõdemnari:
vt ita refert ſum. Armil. in verb. Feſtum. nu. 18.
Quib⁹ diſcuſſis in caſu præſẽti cõcludi põt
qđ ille Parochus malè, & ſine doctrinã, & iudi-
cio ſe geſſerit: nã qñ nõ eſſent illæ ſeruæ excõi-
28 catæ debebat† eas abſoluere à peccatis ei cõ-
feſſis, in qb⁹ nõ ſe extendebãt caſus reſeruati:
& poſtea petere facultatẽ in reſeruatis; & ita
nõ dediſſet cauſſã ſcãdali; nã populus qui erat
in Eccleſia de facili potuit cogitare illas mu-
29 lieres eſſe malæ vitæ. Immò debebat† eas in-
terrogare, An haberẽt aliquam gratiã, vt ẽt in
tpe Paſchatis à caſib⁹ reſeruatis poſſẽt abſolui
qa affirmatiuã inueniſſet, cũ earũ nobilis do-
minus cũ tota familia ad hoc ſit priuilegiatus:
ita Nauar. in c. 26. ſui Manu. nu. 6. cum allegatis,
& quandocunq; huiuſmodi gratiã non habuiſ-
ſent, & alia peccata non dixiſſent, ad euitan-
dum ſcandalũ debebat in exteriori actu dare
ſignũ abſolutionis, eas aduertẽdo de nõ abſo-
lutione. Parochus†. n. tenet ſcire ea oĩa, quæ ad
eius officiũ ſpectãt, & euitare ſcãdalum. c. 2. de
nou. ope. nũtiat. Neq; excuſari põt ſup caſib⁹ re
31 ſeruatis q† cõſiſtũt in gñali ꝓhibitione; nec cõ
prehẽdũt caſus à iure exceptuatos: Immò qñ-
32 cunq; Ordinari⁹† vellet caſus gñaliter reſerua

Digitized by Google

tos obſeruari eſſet in errore intollerabili cōtra legem: vt ita concludit Sylu. vbi ſupra nu. 9. in 7. quæſt. quem refert, & ſequitur Nauar. in d.c.13. manual. num. 15. Vnde illæ mulieres poſt veſperas à ſero, ex neceſſitate; quia res erat peritura; & in modico; & loco priuato: nec animo, aut intentione contemptus feſti, quod iàm erat in declinatione; & ipſæ miſſam & veſperas audiuerant, & erant de familia nobilis, qui cum tota familia in forma Iubilei poterāt ab omni peccato abſolui; indebitè à d. Curato fuerunt ſcandalizatæ. c. Cauendum. 10. q. 3.
33 ſcandalum † enim (vt ſupra) eſt dictum, vel factū minus rectè, vt ibi textus, & notat Sylu. in verbo, ſcandalum, poſt principium.

34 Opera † enim non tantum ſunt animaduertenda; ſed circunſtantiæ operum, ſcilicet tempus, cauſſa de quādo facta ſit operatio, & voluntas operantis. c. Occidit. 23. q. 8. ſecundum tē-
35 pus † autem perſcrutari oportet prohibitionem, vel permiſsionem. c. Quis ignoret. 32. q. 4. & cauſſam operandi. d. c. Occidit. vnà cum voluntate: c. Non eſt. cum ſequen. 15. q. 1. Ex
36 cauſſa † nanque, quandoque aliquid eſt faciēdum, ad quod non tenebamur. c. Iam nunc. 28. q. 1. vbi Chriſtus licet non teneretur ſoluere
37 tributum; tamen ſoluit: & omne opus † non facit peccatū, niſi adſit voluntas. c. Sicut enim.
38 32. q. 5. voluntas † enim, vt pariat peccatum, debet eſſe conſequendi, vel retinendi, quod iuſtitia vetat. c. 1. in fine. 15. q. 1. hic autē dies feſti inclinabat, opus fuit in ſecreto, & ex cauſſa neceſſitatis, & iā audita miſſa, & veſperis, & in modico. Quæ omnia à lege permittūtur; ergo ceſſauit peccatum: & ita cenſeo, ſaluo tamen, & ſemper veritate. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXIV.

Legatum à patre factum filiæ quando nupſerit: quando ſit purum; & de illo filia poſſit diſponere.

SVMMARIVM.

1 *Pater tenetur filiam dotare. & num. 7.*
2 *Legitima eſt ſecundum ius naturale.*
3 *Legitima nō pōt aliqua cōditione grauari. et n. 12.*
4 *Legatum à patre filiæ factū cū nupſerit, eſt purū.*
5 *Legatū ab extraneo factū differt à patre factū filiæ.*
6 *Legitima non patitur dilationem.*
8 *Legatum filiæ, quando nupſerit, debetur etiam ſi monaſterium ingrediatur.*
9 *Legatum pro dote eſt pium.*
10 *Matrimonium carnale, & ſpirituale pariter eſt priuilegiatum.*
11 *Relictum 100 aureorum intrando monaſterium; & 500. nubendo: idem pro monaſterio maior ſumma debetur: contrarium in fine numeri.*
13 *Legatum pro dote factum filiæ, etiam ſi legitimā excedat, eſt purum.*
14 *Soror non debet eſſe deterioris conditionis altera ſorore in legato.*

Dabit mihi Dominus verbū ad ueritatē.

FACTI SPECIES.

PAter habens filium, & duas filias; hæredē maſculum inſtituit; & fœminis legauit quingentos aureos, quando nupſerint: & eo defuncto vna in matrimonium ſe tradidit; & altera nomine Dorothea monaſterium ingredi deſiderat; & quod ab eleemoſina, quæ datur pro ingreſſu reſtat à d. legato quingentorum, cupit in operibus pijs pro anima ſua diſtribuere, ſeu relinquere: ſed frater, ſtante conditione illa, quando nupſerint; recuſat ſoluere legatū; & ipſa Dorothea quærit quid iuris? In quo caſu ego teneo legatum ſibi deberi omni conditione poſtpoſita, ex infra dicendis.

Socin. nanque in conſ. 92. incipit, Circa primum: in prima part. ſecundum antiquam impreſsionē. col. 4. ver. Ex quibus ſequitur: cōcludit ſecūdū allegata, quod huiuſmodi legatū ſit purū; & ꝙ illa conditio, qū nupſerint, non impediat quin legataria, etiam ſi non adimpleat conditionē, debeat habere legatū: quia pater
1 † tenetur filiam dotare: & huiuſmodi legatum ſuccedit loco legitimæ. l. Quoniam nouella. C. de inoffic. teſtam. addens ēt ꝙ quando res legata excederet legitimā, illud plus accedat ad naturā legitimę; ad ꝙ ſubintrat regula, Ac-
2 ceſſoriū. de reg. iur. in 6. legitima † enim eſt ſecūdū ius naturale. diſt. 1. & qū ēt ſecundum aliquos, depēdeat à iure poſitiuo; ſatis eſt ꝙ
3 grauari † non poſsit, nec ſub aliqua conditione dimitti. l. Qm̄ in prioribus. C. de inoffic. teſtā. & latè probat Simon. de Pret. in 3. lib. interpr. vltim. vol. fol. 2. nu. 13. vbi de cōmuni: lex enim illa, Qm̄ in prioribus, imponit falcem ad meſſem: nam ex ea remanet diſpoſitū, ꝙ legitima ſub aliqua conditione grauari nō poteſt, & ſic
4 huiuſmodi legatū † intelligitur purū. vt ibi Socin. ex Bar. ſententia in l. Si extraneus. ff. de iur.
5 dot. Aliud † enim (vt ipſe dicit in ver. Itē videmus) legatum eſt in extraneos, & aliud in filios, & nepotes: & idē ſeqtur in conſ. 288. circa primā quæſtionē. col. 11. verſ. Secūdum decidit Bar. in terminis, ꝙ affirmat Anch. in conſ. 232. Subtiliſsimè, & ad plenū pro matre: & in conſ. 323. Iſta omnia puto, vbi cōcludit, quod huiuſmodi legatum à patre factum eſt purum, & quod legataria poteſt de eo diſponere: qa dos
6 ſubrogata loco legitimæ † non patitur dilationē: & ꝙ omne onus debet remoueri, p d. legē, Quoniam in prioribus. In qua opinione fuit Gramat. in conſ. 57. Proponitur in themate vo lu. ad ciuilia: & ſecundum ipſum hæc ratio procedit in quocunque obligato ad dotem:

7 pater igitur tenetur ad legitimam, & † filiam
dotare.l.Qui liberis.ff.de ritu nupt.ergo lega-
8 tum iſtud eſt purum, & tantum debetur † le-
gatariæ volenti ingredi monaſterium, quantũ
ſi nuberet:ſicut diſponit in expreſſu textus in
§. Sed & hoc præſenti.Authent,de Santiſs. E-
piſc.col.9.& Couuar. in 1. lib. var.reſolut, ca,
9 19.num.10, legatum † enim pro dote eſt piũ .
l.Cum is,§ Si mulier.ff,de condit,indeb,Anan,
in conſ.57. poſt prin.Alex.in l. Si cum dotem.
§.Eo antem tempore.num.10.ff.ſolut,mat.De-
10 cian,reſpon,5.num.12, vol.3, Tantum† nanque
eſt priuilegiatum matrimonium ſpirituale ; q̃
carnale,vt refert Pariſ. in conſ.26.num.37,vol.
4. & Decian.d.reſpon.5.num,13. pro communi
11 opinione tenet quod etiã ſi teſtator † dixiſſet
quod filiabus darantur.300,dum nuberent ma
rito in ſeculo; & 100, tantum ſi monaſterium
intrarent ; qnod fauore religionis etiam 300,
deberentur intrando monaſterium.Quam opi
nionem, vti communem, recitat etiam Franc,
Mantic.de coniectu, vltim.volunt.lib,9. tit.18,
num.26.27, ipſe tamen ſolum concludit debe-
ri legatum,ſeu portionem legatam pro ingreſ
ſu monaſterij: ſed,quicquid ſit, illa verba non
ſunt poſita in caſu præſenti; ſed ſimpliciter q̃
dentur 300. autei,cũ nupſerint;vnde legatum
pro dote,& loco legitimæ cum debeatur à pa-
tre, dicitur purũ;& Dorothea ſiue nubẽdo car
naliter,ſiue ſpiritualiter, illud conſequi põt ;
tum quia teſtator non expreſſit de quo matri
monio: tum quia ſimile legatum à patre ſucce
12 dit loco legitimæ, vt ſupra;nec† vlla conditio-
ne potuit grauari,ſecundum allegata ; & latè
probat Sim. de Præt, in 3 lib. interpret.vltim,
13 volunt. ſolut,4, num.31. & etiam † ſi excede-
ret ſummam debitam pro legitima, d. Doro-
thea de illo ad libitum poteſt diſponere;ſecũ
dũ ad eum notata ibi.dum ponit differentiam
inter legatum factum ab extraneo; & à proxi-
mo obligato:quod fuit etiã dictum Socin. vbi
ſupra:& tantò magis.vt tradit Anch.in conſil;
223. cũ ſoror eius iã habuerit legatũ,ipſa Do-
14 rothea † non debet eſſe deterioris conditio-
nis:ſed partem ſuam relictã debet habere,ſiue
nubat,ſiue monaſteriũ ingrediatur:vel ſi in ma
trimonio,& monaſterio remaneat,& quicunq;
legatũ velit,cũ ſit loco legitimæ,quę cõditio-
naliter grauari nõ põt,& omnis appoſita cõdi
tio,pro infecta haberi debet:& ita reſideo , &
iuris eſſe cenſeo . Saluo ſaniori iudicio . Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXV.

Succeſſor an teneatur,& quando ſtare locato? & An boues , & aliæ beſtiæ , ſeminaque ſint prædeceſſoris, vel ſucceſſoris ?

SVMMARIVM.

1 Succeſſor non tenetur ſtare locato ; declara, n.14.
2 Boues ſunt inſtrumenta fundi.
3 Semina ſunt inſtrumenta agri .
4 Qui habet onus debet habere commodum .
*5 Fructus pro agro ſeminato ſpectant ad conducto-
rem. & num.8.*
*6 Fructus de proximo colligendi haberi debent pro
recollectis .*
*7 Maritus debet habere fructus illius anni , in quo
reddet fundum vxoris ,*
*9 Conductor rei emptæ fiſci, habet fructus rei loca-
tæ emptæ ,*
*10 Eccleſia æquiparatur fiſco,quo ad locationem,re-
ſpectu fructuum .*
*11 Succeſſor voluntarius tenetur ad omnia , ad quæ
prædeceſſor tenebatur .*
*12 Succeſſor in re cohærenti perſonæ ad omnia tene-
tur,vt prædeceſſor .*
13 Fructus anni ſeminati ſpectant ad conductorem .
14 Succeſſor quãdo tenetur ſtare locato,et n,15,et 16.
*17 Sumptus præſumuntur facti ære illius,qui eos fe
cit,niſi contra probetur .*
18 Bona in dubio præſumuntur allodialia ,
*19 Qui habet bona allodialia,etiam clericus, præſu-
mitur de ſuo expendiſſe in beſtijs .*
20 Bona extrinſeca non computantur in proprietate.
21 Bona,quæ non ſunt affixa fundo,cedũt cõductori.
22 Decimæ ſunt de iure diuino ordinatæ .
23 Decimæ debentur de omni grano,& alijs .
24 Decimarum duæ ſunt genera .
*25 Decimæ ſunt ad honorem Dei, & ſuſtentationem
ei ſeruientium .*
26 Decima beſtiarum ſoluitur vbi paſcuntur .

FACTI SPECIES.

RECtor parochialis Eccleſiæ S.Agathæ
renuntiauit beneficium Reuerendo
Ioanni de Caſalis,reſeruata ſibi pen
ſione 200,ſcutorum cum auctoritate
ſummi Pontificis, Qui Reuer. Ioannes habuit
poſſeſſionem 25. Maij , & intendit expellere
conductorem poſſeſsionum , etiam præſentis
anni ; cui neqne beſtiamina in eis exiſtentia ,
neque ſemina dare prætendit : quia (vt alle-
1 gat) ſucceſſor † non tenetur ſtare locato per
l.Emptorem.C.de loc. & condu.& quia boues
2 † & alia beſtiamina ſunt inſtrumenta fundi. l,
2.vbi Bal.C.de ver.ſign.l.Pecoris paſcẽdi. ff. de
ſeru.ruſtic, præd. Gl, in c. Ad Apoſtolicam. in
verbo , Perſonales. de decim.& not.And.Hi-
ſpã.de decim.c.15,n.6.vbi dicit.q̃ vituli,hędi,
oua gallinarũ,& alia ſimilia,adhærent prædijs
3 ad decimã ſoluẽdã:& q̃ ſemina† ſunt inſtrumẽ
ta agri.l.Itẽ ſi fundi.§.Seminarios.ff.de vſufru.
l.Quæſitum.verſ.Item nonnullis viſum eſt , ff.
de fund. inſtruct.quod vt infra iuris eſſe dico.

Regula d.l.Emptorem. C.de loc. & condu.
non impedit quin conductor habere poſſit fru
ctus præſentis anni : neque alia iura ſuper be-
ſtijs adducta,& ſemine:quia hic non agitur de
continuando in locatione; ſed ſolũ ſuper fru-
ctibus

ctibus præſentis anni, pro quibus colligendis
facta ſunt multæ expenſæ: quarum ratione, q
4 habuit † onus debet etiam habere commodũ.
c.Qui ſentit onus.de reg. iur.in 6. ad quod fa-
cit dictum Rom.in ſingul.536. & deciſ.Pedem.
82.num.10.ibi,quod debet eſſe lucrum vbi eſt
periculum,& loquitur in terminis:dicẽs quod
5 fructus † illius anni pro re ſeminata ſpectant
ad conductorem,qui ſumptus fecerat:& ratio
6 maximè procedit in iſto caſu, in quo fructus †
de proximo ſunt colligendi.ad Bal.in d.l.Em-
ptorem.num.7.verſ.Sed pone colonus.& verſ.
Sed nunquid partiario.& in hoc adeſt Gl.in l.
Diuortio.§ Interdum.in verbo, Reddet.ff.ſo-
7 lut.matrim. quæ notat,quod maritus,† qui te-
netur reddere fundum vxoris, tamen debet
habere fructus illius anni, ratione ſumptus in
eis factr.& eadem ratio procedit in beneficia-
libus adminiſtrationem habentibus, per tex-
tum expreſſum in c.Ad noſtram.de reb.Eccleſ.
8 non alien. vbi etiam fructus,† qui ſuperabun-
dant expenſas; debent relaxari conductori, &
colono, ea ratione; quia qui habuit onus de-
bet etiam habere commodum: & iſtam ratio-
nem ſequitur Couuar. in primo lib. variar. re-
ſolut.c.3.num.3.& 4.& Sylu. in ſum.in verbo.
Locatio.num.11.& ſtat argumentum in l. fin.
propè finẽ:& ibi Gl. in verbo:Sententiã. ff. de
9 iur.fiſc.vbi Qui † emit rem fiſci,iam locatam,
tenetur ſtare locationi, & ſolum ius habet ad
penſionem. Quam ſententiam ſequitur Guid.
Pap.deciſ.480.n.5.verſ.Fallit in fiſco, & com-
munem appellat Pet.Duen.in reg.240.in 8.fal
10 len.& argumentũ procedit† in Eccleſia; ſicut
pro communi recitat.d.Pet.Duen. ibi in 9.fal-
len. Et quamuis Cephal. in conſ.255. vol. 2. &
Alb.conſ.108. videantur adhærere. d.l.Empto
rem. eorum opinio quatenus eſſet vera proce
deret quando ageretur de tota locatione; &
tunc etiam eſſet diſtinguendum,prout diſtin-
guit Conuar. in lib.2.var. reſolut.c.15. num.6.
ſed in iſto caſu non agitur de validitate loca-
tionis,ſed ſolum de fructibus præſentis anni,
qui ſunt in eſſe, & ſaltem de proximo colligen
di,factis iam ſumptibus à conductore. Immò,
qñ etiã ageretur de tota locatione, multa cõ-
tra ſucceſſorem eſſent dicenda, cum ipſe non
ſit neceſſarius ſucceſſor,ſed voluntarius in lo-
11 cum prædeceſſoris,& ad † omnia per præde-
ceſſorem conuenta teneretur. c. Is qui in ius
ſuccedit.de reg. iur. in 6. & c.Eleutherius. 18.
q.2.ad quæ etiam ſingularis ſucceſſor tenetur.
l.Qui in ius dominium ve.ff.co.ti.de reg.iur.&
maximè qñ in re ſuccedit. l.Exceptio.ff.de ex-
cep.re.iud.cũ alijs ſimilibus: vt eſt ille de quo
12 loquimur. Immò quando ſucceſſor † eſſet in re
cohærenti perſonæ;tũ agatur de lucro,ad om-
nia ẽt per prædeceſſorẽ acta,teneretur.l.Apud
Celſum.§.De authoris,cum alijs ſeq. ff.de dol.
excep. & alia multa eſſent dicenda, quæ om-
mitto,cum ſatis ſuperque ſit oſtendere, quod
13 fructus præſentis † anni debeantur ratione
expenſarum.vt in d.c.Ad noſtram.& not.Hie-
ron. Cagnol. in l.2.nu.221.verſ.Secundò limita
concluſionẽ.c.de pact. int.empt.& vend. & ip-
ſa Gl.in d.l.Diuortio.in verbo,Reddet.§.Inter
dũ.ff.ſol.mat: & ibi Bar.verſ.quid ſi ſoluto ma-
trimonio:& Tiraq.de retract.cõuent.§ 5.Gl.5.
Nec obſtat regula in d.l.Emptorem: quæ ſo
14 lum vendicat † ſibi locum, in tota locatione,
vel quando conductor nõdum ſeminaſſet, nec
ſumptus feciſſet:vel annus nondum fuiſſet in-
cœptus;ſicut declarat Bal.in ea. l.Emptorem.
n.7.& 8. immò Card. in conſ.95.num.8.dicit ꝙ
illa regula tunc procedit, qñ locator perſona-
15 liter erat obligatus; quia ſucceſſor † non tene
tur cum ſit alia perſona;ſecus verò quando o-
bligatio dependet à re, quæ ad quoſcunque
tranſit cum onere.l. Traditio.ff.de acquir. rer.
dom.c.1.de teſt. hîc verò R. Ioannes eſt in re
16 ſucceſſor: & non † agitur de tota locatione;
ſed ſolum de anno præſenti iã incœpto,qui de
bet haberi pro completo.c.Cũ ſicut.de eo,qui
mittit. in poſſeſs. l. 1. ff. de poſtul. & maximè
quia iam ſumptus ſunt facti: & fructus ſunt de
proximo colligendi: vt ſupra probatur.
Neque obſtãt iura adducta pro beſtijs, & ſe
minibus;q̃a ſolũ procedunt qñ cõſtat fuiſſe de
dicata in fundo, quia tunc tanq̃ inſtrumenta
fundi tranſeunt;ſecus qñ fuerint à prædeceſſo
re,ſeu conductore ære proprio poſita ꝙ sẽper
17 † in dubio præſumitur,& q contrariũ præten-
dit,debet probare:huiuſmodi .n. bona ſemper
18 in dubio † præſumuntur allodialia. Dec. in cõſ.
568.n.6.& in cõſ.588.n.8.& 9. quod idem quo
ad boues,& ſemina probat Rol.à Vall.in conſ.
54.n.31.32.33.& 34.vol.3 & in cõſ.2.n.11. eod.
vol.Talia .n.bona nõ veniunt in vẽditione poſ
ſeſſionis,niſi in inſtrumẽto fiat expreſſa men-
tio,ſicuti probat Fab.de mõt.in tract. de emp.
& vendit.in 6.q.prin.n.68.& Rol.in d.cõſ.54.n.
33.& Pet.de Vbal.in tract.de duob. frat. 11. q.
prin.n.40.& diſponũt dictæ leges.l.Itẽ ſi fundi
§.Seminarios.de vſufru.& l.Quæſitum de fund.
inſtruc.& not.Bal.in l.2.C.de ver.ſign.& in cõſ.
222.n.3.Caſus talis.& in conſ.232.nu.1. & ſic
qñ non probetur ea fuiſſe Eccleſiæ relicta, vel
conſignata, tanq̃ bona allodialia ſpectant ad
prædeceſſorẽ,vel cõductorẽ, & eorũ hæredes,
& maximè quia ꝑdeceſſor habebat multa bo-
19 na allodialia vltra Eccleſiaſtica:ex quibus † præ
ſumitur beſtiamina, & ſemina de ſuo poſuiſſe.
Bero.cõſ.7.n.2.& 3.vol.2.quare ſurgit doctrin.
Bal.& Rol.à Vall.in allegatis iuribus. & Dec.
conſ.558.num.8.in fine.& Bal.in l.1.C.de fruct.
& lib.expẽ.quẽ ſeq̃tur Fran.Crem.in ſing.133.
& Tiraq.de retract.conſang.§.15.Glo. 2. num.
28. qui ſequitur Bal.& pro eo allegat textũ in
l.1.§.Neceſſarijs,& in l.Quod dr̃. la 1.ff.de im-
20 pẽ.in reb.dot.fact.Ea†.n. ,quæ ſũt extrinſec⁹,

7 pater igitur tenetur ad legitimam, & † filiam
dotare.l.Qui liberis.ff.de ritu nupt.ergo lega-
8 tum iſtud eſt purum, & tantum debetur † le-
gatariæ volenti ingredi monaſterium, quantũ
ſi nuberet:ſicut diſponit in expreſſo textus in
§. Sed & hoc præſenti.Authent.de Santiſs. E-
piſc.col.9.& Couuar. in 1. lib. var.reſolut. ca.
9 19.num.10, legatum † enim pro dote eſt piũ.
l.Cum is.§ Si mulier.ff.de condit.indeb.Anan.
in conſ.57. poſt prin.Alex.in l. Si cum dotem.
§.Eo autem tempore.num.10.ff.ſolut,mat.De-
10cian,reſpon,5.num.12, vol,3. Tantum† nanque
eſt priuilegiatum matrimonium ſpirituale; q̃
carnale,vt refert Pariſ. in conſ.26.num.37.vol.
4. & Decian.d.reſpon.5.num,13.pro communi
11opinione tenet quod etiã ſi teſtator † dixiſſet
quod filiabus darantur.300,dum nuberent ma
rito in ſeculo; & 100, tantum ſi monaſterium
intrarent; quod fauore religionis etiam 300,
deberentur intrando monaſterium.Quam opi
nionem, vti communem, recitat etiam Franc,
Mantic.de coniectu. vltim.volunt.lib.9. tit.18.
num.26.27, ipſe tamen ſolum concludit debe-
ri legatum,ſeu portionem legatam pro ingreſ
ſu monaſterij: ſed,quicquid ſit, illa verba non
ſunt poſita in caſu præſenti; ſed ſimpliciter ꝙ
dentur 300. aurei,cũ nupſerint;vnde legatum
pro dote,& loco legitimæ cum debeatur à pa-
tre, dicitur purũ;& Dorothea ſiue nubẽdo car
naliter,ſiue ſpiritualiter, illud conſequi põt;
tum quia teſtator non expreſſit de quo matri
monio; tum quia ſimile legatum à patre ſucce
12 dit loco legitimæ, vtſupra;nec† vlla conditio-
ne potuit grauari,ſecundum allegata; & latè
probat Sim. de Præt. in 3.lib. interpret.vltim.
13 volunt. ſolut.4, num.31. & etiam † ſi excede-
ret ſummam debitam pro legitima, d. Doro-
thea de illo ad libitum poteſt diſponere;ſecũ
dũ ad eum notata ibi.dum ponit differentiam
inter legatum factum ab extraneo; & à proxi-
mo obligato;quod fuit etiã dictum Socin. vbi
ſupra:& tantò magis.vt tradit Anch.in conſil.
223. cũ ſoror eius iã habuerit legatũ,ipſa Do-
14 rothea † non debet eſſe deterioris conditio-
nis:ſed partem ſuam relictã debet habere,ſiue
nubat,ſiue monaſteriũ ingrediatur:vel ſiue ma
trimonio,& monaſterio remaneat,& qñcunq;
legatũ velit,cũ ſit loco legitimæ,quę cõditio-
naliter grauari nõ põt,& omnis appoſita cõdi
tio,pro infecta haberi debet:& ita reſideo, &
iuris eſſe cenſeo. Saluo ſaniori iudicio. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXV.

Succeſſor an teneatur,& quando ſtare locato? &
An boues, & aliæ beſtiæ, ſeminaque ſint
prædeceſſoris, vel ſucceſſoris?

SVMMARIVM.

1 Succeſſor non tenetur ſtare locato; declara, n.14.
2 Boues ſunt inſtrumenta fundi.
3 Semina ſunt inſtrumenta agri.
4 Qui habet onus debet habere commodum.
*5 Fructus pro agro ſeminato ſpectant ad conducto-
rem. & num.8.*
*6 Fructus de proximo colligendi haberi debent pro
recollectis,*
*7 Maritus debet habere fructus illius anni, in quo
reddet fundum vxoris,*
*9 Conductor rei emptæ fiſci, habet fructus rei loca-
tæ emptæ,*
*10 Eccleſia æquiparatur fiſco,quo ad locationem,re-
ſpectu fructuum.*
*11 Succeſſor voluntarius tenetur ad omnia, ad quæ
prædeceſſor tenebatur.*
*12 Succeſſor in re cohærenti perſonæ ad omnia tene-
tur,vt prædeceſſor.*
13 Fructus anni ſeminati ſpectant ad conductorem.
14 Succeſſor quãdo tenetur ſtare locato,et n.15.et 16.
*17 Sumptus præſumuntur facti ære illius,qui eos fe
cit,niſi contra probetur.*
18 Bona in dubio præſumuntur allodialia.
*19 Qui habet bona allodialia,etiam clericus, præſu-
mitur de ſuo expendiſſe in beſtijs.*
20 Bona extrinſeca non computantur in proprietate.
21 Bona,quæ non ſunt affixa fundo,cedũt cõductori,
22 Decimæ ſunt de iure diuino ordinatæ.
23 Decimæ debentur de omni grano, & alijs.
24 Decimarum duo ſunt genera.
*25 Decimæ ſunt ad honorem Dei, & ſuſtentationem
ei ſeruientium,*
26 Decima beſtiarum ſoluitur vbi paſcuntur.

FACTI SPECIES.

RECtor parochialis Eccleſiæ S.Agathæ
renuntiauit beneficium Reuerendo
Ioanni de Caſalis,reſeruata ſibi pen
ſione 200.ſcutorum cum auctoritate
ſummi Pontificis. Qui Reuer. Ioannes habuit
poſſeſſionem 25. Maij, & intendit expellere
conductorem poſſeſſionum, etiam præſentis
anni; cui neque beſtiamina in eis exiſtentia,
neque ſemina dare prætendit: quia (vt alle-
1 gat) ſucceſſor † non tenetur ſtare locato per
l.Emptorem.C.de loc. & condu.& quia boues
2 † & alia beſtiamina ſunt inſtrumenta fundi. l.
2.vbi Bal.C.de vet.ſign.l.Pecoris paſcẽdi. ff. de
ſeru.ruſtic, præd. Gl, in c. Ad Apoſtolicam. in
verbo, Perſonales. de decim.& not.And.Hi-
ſpã.de decim.c.15.n.6.vbi dicit ꝙ vituli,hędi,
oua gallinarũ,& alia ſimilia,adhærent prædijs
3 ad decimã ſoluẽdã:& ꝙ ſemina † ſunt inſtrumẽ
ta agri.l.Itẽ ſi fundi.§.Seminarios.ff.de vſufru.
l.Quæſitum.verſ.Item nonnullis viſum eſt. ff.
de fund. inſtruct.quod vt infra iuris eſſe dico.

Regula d.l.Emptorem. C.de loc. & condu.
non impedit quin conductor habere poſſit fru
ctus præſentis anni; neque alia iura ſuper be-
ſtijs adducta,& ſemine:quia hic non agitur de
continuando in locatione; ſed ſolũ ſuper fru-
ctibus

Digitized by Google

ctibus præſentis anni, pro quibus colligendis
factæ ſunt multæ expenſæ: quarum ratione, q
4 habuit † onus debet etiam habere commodũ.
c.Qui ſentit onus.de reg. iur.in 6. ad quod fa-
cit dictum Rom.in ſingul.536. & deciſ.Pedem.
82.num.10.ibi,quod debet eſſe luctum vbi eſt
periculum,& loquitur in terminis:dicẽs quod
5 fructus † illius anni pro re ſeminata ſpectant
ad conductorem,qui ſumptus fecerat:& ratio
6 maximè procedit in iſto caſu, in quo fructus †
de proximo ſunt colligendi.ad Bal.in d.l.Em-
ptorem.num.7.verſ.Sed pone colonus.& verſ.
Sed nunquid partiario.& in hoc adeſt Gl.in l.
Diuortio.§ Interdum.in verbo, Reddet.ff.ſo-
7 lut.matrim. quæ notat,quod maritus,† qui te-
netur reddere fundum vxoris, tamen debet
habere fructus illius anni, ratione ſumptus in
eis factis.& eadem ratio procedit in beneficia-
libus adminiſtrationem habentibus, per tex-
tum expreſſum in c.Ad noſtram.de reb.Eccleſ.
8 non alien. vbi etiam fructus,† qui ſuperabun-
dant expenſas;debent relaxari conductori, &
colono, ea ratione; quia qui habuit onus de-
bet etiam habere commodum: & iſtam ratio-
nem ſequitur Couuar. in primo lib. variar. re-
ſolut.c.3.num.3.& 4.& Sylu. in ſum.in verbo.
Locatio.num.11.& ſtat argumentum in l. fin.
propè finẽ:& ibi Gl. in verbo:Sententiã. ff. de
9 iur.fiſc.vbi Qui † emit rem fiſci iam locatam,
tenetur ſtare locationi, & ſolum ius habet ad
penſionem. Quam ſententiam ſequitur Guid.
Pap.deciſ.480.n.5.verſ.Fallit in fiſco, & com-
munem appellat Pet.Duen.in reg.240. in 8.fal
10 len.& argumentũ procedit† in Eccleſia; ſicut
pro communi recitat.d.Pet.Duen. ibi in 9.fal-
len. Et quamuis Cephal. in conſ.255. vol. 2. &
Alb.conſ.108. videantur adhærere. d.l.Empto
rem. eorum opinio quatenus eſſet vera proce
deret quando ageretur de tota locatione; &
tunc etiam eſſet diſtinguendum,prout diſtin-
guit Couuar. in lib.2.var. reſolut.c.15. num. 6.
ſed in iſto caſu non agitur de validitate loca-
tionis,ſed ſolum de fructibus præſentis anni,
qui ſunt in eſſe, & ſaltem de proximo colligen
di,factis iam ſumptibus à conductore. Immò,
qñ etiã ageretur de tota locatione, multa cõ-
tra ſucceſſorem eſſent dicenda, cum ipſe non
ſit neceſſarius ſucceſſor,ſed voluntarius in lo-
11 cum prædeceſſoris,& ad † omnia per præde-
ceſſorem conuenta teneretur. c. Is qui in ius
ſuccedit.de reg. iur. in 6. & c.Eleutherius. 18.
q.2.ad quæ etiam ſingularis ſucceſſor tenetur.
l.Qui in ius dominium ve.ff.eo.ti.de reg.iur.&
maximè qñ in re ſuccedit. l.Exceptio.ff.de ex-
cep.re.iud.cũ alijs ſimilibus: vt eſt ille de quo
12 loquimur. Immò quando ſucceſſor† eſſet in re
cohærenti perſonæ;tũ agatur de lucro,ad om-
nia ẽt per prædeceſſorẽ acta, teneretur.l.Apud
Celſum.§.De authoris,cum alijs ſeq. ff.de dol.
excep. & alia multa eſſent dicenda, quæ om-
mitto,cum ſatis ſuperque ſit oſtendere, quod
13 fructus præſentis † anni debeantur ratione
expenſarum.vt in d.c.Ad noſtram.& not. Hie-
ron. Cagnol. in l.2.nu.221.verſ.Secundò limita
concluſionẽ.c.de pact. int.empt.& vend. & ip-
ſa Gl.in d.l.Diuortio.in verbo,Reddet.§.Inter
dũ.ff.ſol.mat: & ibi Bar.verſ.quid ſi ſoluto ma-
trimonio:& Tiraq.de retract.cõuent.§ 5.Gl.5.
Nec obſtat regula in d.l.Emptorem: quæ ſo
14 lum vendicat † ſibi locum, in tota locatione,
vel quando conductor nõdum ſeminaſſet, nec
ſumptus feciſſet:vel annus nondum fuiſſet in-
cœptus;ſicut declarat Bal.in ea. l.Emptorem.
n.7.& 8. immò Card. in conſ.95.num.8.dicit ꝙ
illa regula tunc procedit, qñ locator perſona-
15 liter erat obligatus; quia ſucceſſor † non tene
tur cum ſit alia perſona;ſecus verò quando o-
bligatio dependet à re, quæ ad quoſcunque
tranſit cum onere.l. Traditio.ff.de acquir. rer.
dom.c.1.de teſt. hîc verò R. Ioannes eſt in re
16 ſucceſſor: & non † agitur de tota locatione;
ſed ſolum de anno præſenti iã incœpto,qui de
bet haberi pro completo.c.Cũ ſicut.de eo,qui
mittit. in poſſeſs. l. 1. ff. de poſtul. & maximè
quia iam ſumptus ſunt facti: & fructus ſunt de
proximo colligendi: vt ſupra probatur.
Neque obſtãt iura adducta pro beſtijs, & ſe
minibus;qa ſolũ procedunt qñ cõſtat fuiſſe de
dicata in fundo, quia tunc tanq̃ inſtrumenta
fundi tranſeunt;ſecus qñ fuerint à prædeceſſo
re,ſeu conductore ære proprio poſita ꝙ sẽper
17 † in dubio præſumitur,& q contrariũ præten-
dit,debet probare:huiuſmodi .n. bona ſemper
18 in dubio† præſumuntur allodialia. Dec. in cõſ.
568.n.6.& in cõſ.588.n.8. & 9. quod idem quo
ad boues,& ſemina probat Rol.à Vall.in conſ.
54.n.31.32.33.& 34.vol.3 & in cõſ.2.n.11. eod.
vol.Talia .n.bona nõ veniunt in vẽditione poſ
ſeſſionis,niſi in inſtrumẽto fiat expreſſa men-
tio,ſicuti probat Fab.de mõt.in tract. de emp.
& vendit.in 6.q.prin.n.68.& Rol.in d.cõſ.54.n.
33.& Pet.de Vbal.in tract.de duob. frat. 11. q.
prin.n.40.& diſponũt dictæ leges.l.Itẽ ſi fundi
§.Seminarios.de vſufru.& l.Quęſitum de fund.
inſtruc.& not.Bal.in l.2.C.de ver.ſign.& in cõſ.
222.n.3.Caſus talis.& in conſ.232.nu. 1. & ſic
qñ non probetur ea fuiſſe Eccleſiæ relicta,vel
conſignata, tanq̃ bona allodialia ſpectant ad
prædeceſſorẽ,vel cõductorẽ, & eorũ hæredes,
& maximè quia ꝑdeceſſor habebat multa bo-
19 na allodialia vltra Eccleſiaſtica:ex quibus† prę
ſumitur beſtiamina, & ſemina de ſuo poſuiſſe.
Bero.cõſ.7.n.2.& 3.vol.2.quare ſurgit doctrin.
Bal.& Rol.à Vall.in allegatis iuribus. & Dec.
conſ.558.num.8.in fine.& Bal.in l.1.C.de fruct.
& lib.expẽ.quẽ ſeqtur Fran.Crem.in ſing.133.
& Tiraq.de retract.conſang.§.15.Glo. 2. num.
28.qui ſequitur Bal.& pro eo allegat textũ in
l.1.§.Neceſſarijs,& in l.Quod dr̃. la 1.ff.de im-
20 pẽ.in reb.dot.fact.Ea†.n.,quę sũt extrinſec⁹,

Digitized by Google

7 pater igitur tenetur ad legitimam, & † filiam dotare.l.Qui liberis.ff.de ritu nupt.ergo lega-
8 tum iſtud eſt purum, & tantum debetur † legatariæ volenti ingredi monaſterium. quantũ ſi nuberet;ſicut diſponit in expreſſu textus in §. Sed & hoc præſenti.Authent.de Santiſs. Epiſc.col.9.& Couuar. in 1. lib. var.reſolut, ca,
9 19.num.10, legatum † enim pro dote eſt piũ . l.Cum is.§ Si mulier.ff.de condit,indeb.Anan, in conſ.57. poſt prin.Alex.in l. Si cum dotem. §.Eo autem tempore.num.10.ff.ſolut,mat.De-
10 cian,reſpon,5.num.12. vol,3. Tantum† nanque eſt priuilegiatum matrimonium ſpirituale; q̃ carnale,vt refert Pariſ. in conſ.26.num.37,vol. 4. & Decian.d.reſpon.5.num,13, pro communi
11 opinione tenet quod etiã ſi teſtator † dixiſſet quod filiabus darantur.300,dum nuberent marito in ſeculo: & 100, tantum ſi monaſterium intrarent; quod fauore religionis etiam 300, deberentur intrando monaſterium.Quam opinionem, vti communem, recitat etiam Franc, Mantic.de coniectu, vltim.volunt.lib,9. tit,18. num.26.27, ipſe tamen ſolum concludit deberi legatum,ſeu portionem legatam pro ingreſſu monaſterij: ſed,quicquid ſit, illa verba non ſunt poſita in caſu præſenti; ſed ſimpliciter ꝙ dentur 300. aurei,cũ nupſerint;vnde legatum pro dote,& loco legitimæ cum debeatur à patre, dicitur purũ;& Dorothea ſiue nubẽdo carnaliter,ſiue ſpiritualiter, illud conſequi pŏt; tum quia teſtator non expreſſit de quo matrimonio; tum quia ſimile legatum à patre ſucce-
12 dit loco legitimæ, vtſupra;nec† vlla conditione potuit grauari,ſecundum allegata; & latè probat Sim. de Præt, in 3.lib. interpret.vltim,
13 volunt. ſolut,4, num.31. & etiam † ſi excederet ſummam debitam pro legitima, d. Dorothea de illo ad libitum poteſt diſponere;ſecũdũ ad eum notata ibi.dum ponit differentiam inter legatum factum ab extraneo; & à proximo obligato;quod fuit etiã dictum Socin. vbi ſupra:& tantò magis,vt tradit Anch.in conſil. 223. cũ ſoror eius iã habuerit legatũ,ipſa Do-
14 rothea † non debet eſſe deterioris conditionis:ſed partem ſuam relictã debet habere,ſiue nubat,ſiue monaſteriũ ingrediatur:vel ſiue matrimonio,& monaſterio remaneat,& qñcunq; legatũ velit,cũ ſit loco legitimæ,quę cŏditionaliter grauari nŏ pŏt,& omnis appoſita cŏditio,pro infecta haberi debet:& ita reſideo, & iuris eſſe cenſeo. Saluo ſaniori iudicio. Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXV.

Succeſſor an teneatur,& quando ſtare locato? & An boues, & aliæ beſtiæ, feminaque ſint prædeceſſoris, vel ſucceſſoris?

SVMMARIVM.

1 Succeſſor non tenetur ſtare locato; declara, n,14.
2 Boues ſunt inſtrumenta fundi.
3 Semina ſunt inſtrumenta agri.
4 Qui habet onus debet habere commodum.
5 Fructus pro agro ſeminato ſpectant ad conductorem. & num.8.
6 Fructus de proximo colligendi haberi debent pro recollectis.
7 Maritus debet habere fructus illius anni, in quo reddet fundum vxoris.
9 Conductor rei emptæ fiſci, habet fructus rei locatæ emptæ.
10 Eccleſia æquiparatur fiſco,quo ad locationem,reſpectu fructuum.
11 Succeſſor voluntarius tenetur ad omnia, ad quæ prædeceſſor tenebatur.
12 Succeſſor in re cohærenti perſonæ ad omnia tenetur,vt prædeceſſor.
13 Fructus anni ſeminati ſpectant ad conductorem.
14 Succeſſor quãdo tenetur ſtare locato,et n,15,et 16.
17 Sumptus præſumuntur facti ære illius,qui eos fecit,niſi contra probetur.
18 Bona in dubio præſumuntur allodialia.
19 Qui habet bona allodialia,etiam clericus, præſumitur de ſuo expendiſſe in beſtijs.
20 Bona extrinſeca non computantur in proprietate.
21 Bona,quæ non ſunt affixa fundo,cedũt cŏductori.
22 Decimæ ſunt de iure diuino ordinatæ.
23 Decimæ debentur de omni grano,& alijs.
24 Decimarum duo ſunt genera.
25 Decimæ ſunt ad honorem Dei, & ſuſtentationem ei ſeruientium.
26 Decima beſtiarum ſoluitur vbi paſcuntur.

FACTI SPECIES.

Rector parochialis Eccleſiæ S.Agathæ renuntiauit beneficium Reuerendo Ioanni de Caſalis,reſeruata ſibi penſione 200.ſcutorum cum auctoritate ſummi Pontificis. Qui Reuer. Ioannes habuit poſſeſſionem 25. Maij, & intendit expellere conductorem poſſeſſionum, etiam præſentis anni; cui neque beſtiamina in eis exiſtentia, neque ſemina dare prætendit: quia (vt alle-
1 gat) ſucceſſor † non tenetur ſtare locato per l.Emptorem.C.de loc. & condu.& quia boues
2 † & alia beſtiamina ſunt inſtrumenta fundi. l. 2.vbi Bal.C.de ver.ſign,l.Pecoris paſcẽdi. ff. de ſeru.ruſtic, præd. Gl. in c. Ad Apoſtolicam. in verbo, Perſonales. de decim.& not.And.Hiſpã.de decim.c.15,n.6,vbi dicit ꝙ vituli,hędi, oua gallinarũ,& alia ſimilia,adhærent prædijs
3 ad decimã ſoluẽdã:& ꝙ ſemina † ſunt inſtrumẽta agri.l.Itẽ ſi fundi.§.Seminarios.ff.de vſufru. l.Quæſitum.verſ.Item nonnullis viſum eſt. ff. de fund. inſtruct.quod vt infra iuris eſſe dico.

Regula d.l.Emptorem. C.de loc. & condu. non impedit quin conductor habere poſſit fructus præſentis anni: neque alia iura ſuper beſtijs adducta,& ſemine:quia hic non agitur de continuando in locatione; ſed ſolũ ſuper fructibus

Digitized by Google

ctibus præſentis anni, pro quibus colligendis
facta ſunt multæ expenſæ: quarum ratione, q
4 habuit † onus debet etiam habere commodū.
c.Qui ſentit onus.de reg. iur.in 6. ad quod fa-
cit dictum Rom.in ſingul.536. & deciſ.Pedem.
82.num.10.ibi,quod debet eſſe lucrum vbi eſt
periculum,& loquitur in terminis:dicēs quod
5 fructus † illius anni pro re ſeminata ſpectant
ad conductorem,qui ſumptus fecerat:& ratio
6 maximè procedit in iſto caſu, in quo fructus †
de proximo ſunt colligendi.ad Bal.in d.l.Em-
ptorem.num.7.verſ.Sed pone colonus.& verſ.
Sed nunquid partiario. & in hoc adeſt Gl.in l.
Diuortio.§ Interdum.in verbo, Reddet.ff.ſo-
7 lut.matrim. quæ notat,quod maritus,† qui te-
netur reddere fundum vxoris, tamen debet
habere fructus illius anni, ratione ſumptus in
eis factis:& eadem ratio procedit in beneficia-
libus adminiſtrationem habentibus, per tex-
tum expreſſum in c.Ad noſtram.de reb.Eccleſ.
8 non alien. vbi etiam fructus,† qui ſuperabun-
dant expenſas; debent relaxari conductori, &
colono, ea ratione; quia qui habuit onus de-
bet etiam habere commodum: & iſtam ratio-
nem ſequitur Couuar. in primo lib. variar. re-
ſolut.c.3.num.3. & 4. & Sylu. in ſum.in verbo.
Locatio.num.11. & ſtat argumentum in l. fin.
propè finē:& ibi Gl. in verbo:Sententiā. ff. de
9 iur.fiſc.vbi Qui † emit rem fiſci,iam locatam,
tenetur ſtare locationi, & ſolum ius habet ad
penſionem. Quam ſententiam ſequitur Guid.
Pap.deciſ.480.n.5.verſ.Fallit in hoc, & com-
munem appellat Pet.Duen.in reg.240. in 8.fal
10 len.& argumentū procedit† in Eccleſia; ſicut
pro communi recitat.d.Pet.Duen. ibi in 9.fal-
len. Et quamuis Cephal. in conſ.255. vol. 2. &
Alb.conſ.108. videantur adhærere. d.l.Empto
rem. eorum opinio quatenus eſſet vera proce
deret quando ageretur de tota locatione; &
tunc etiam eſſet diſtinguendum,prout diſtin-
guit Couuar. in lib.2.var. reſolut.c.15. num. 6.
ſed in iſto caſu non agitur de validitate loca-
tionis,ſed ſolum de fructibus præſentis anni,
qui ſunt in eſſe, & ſaltem de proximo colligen
di,factis iam ſumptibus à conductore. Immò,
qñ etiā ageretur de tota locatione, multa cō-
tra ſucceſſorem eſſent dicenda, cum ipſe non
ſit neceſſarius ſucceſſor,ſed voluntarius in lo-
11 cum prædeceſſoris,& ad † omnia. per præde-
ceſſorem conuenta teneretur. c. Is qui in ius
ſuccedit.de reg. iur. in 6. & c.Eleutherius. 18.
q.2.ad quæ etiam ſingularis ſucceſſor tenetur.
l.Qui in ius dominium ve.ff.eo.ti.de reg.iur.&
maximè qñ in re ſuccedit. l.Exceptio.ff.de ex-
cep.re.iud.cū alijs ſimilibus: vt eſt ille de quo
12 loquimur. Immò quando ſucceſſor†eſſet in re
cohærenti perſonæ;tū agatur de lucro,ad om-
nia ēt per prædeceſſorē acta,teneretur.l.Apud
Celſum.§.De authoris,cum alijs ſeq. ff.de dol.
excep. & alia multa eſſent dicenda, quæ om-
mitto,cum ſatis ſuperque ſit oſtendere, quod
13 fructus præſentis † anni debeantur ratione
expenſarum.vt in d.c.Ad noſtram.& not.Hie-
ron. Cagnol. in l.2.nu.221.verſ.Secundò limita
concluſionē.c.de pact. int.empt.& vend. & ip-
ſa Gl.in d.l.Diuortio.in verbo,Reddet.§.Inter
dū.ff.ſol.mat: & ibi Bar.verſ.quid ſi ſoluto ma-
trimonio:& Tiraq.de retract.cōuent.§ 5.Gl.5.
Nec obſtat regula in d.l.Emptorem: quæ ſo
14 lum vendicat † ſibi locum, in tota locatione,
vel quando conductor nōdum ſeminaſſet, nec
ſumptus feciſſet:vel annus nondum fuiſſet in-
cœptus;ſicut declarat Bal.in ea. l.Emptorem.
n.7.& 8. immò Card. in conſ.95.num.8.dicit ꝙ
illa regula tunc procedit, qñ locator perſona-
15 liter erat obligatus; quia ſucceſſor † non tene
tur cum ſit alia perſona;ſecus verò quando o-
bligatio dependet à re, quæ ad quoſcunque
tranſit cum onere.l. Traditio.ff.de acquir. rer.
dom.c.1.de teſt. hic verò R. Ioaunes eſt in re
16 ſucceſſor: & non † agitur de tota locatione;
ſed ſolum de anno præſenti iā incœpto,qui de
bet haberi pro completo.c.Cū ſicut.de eo,qui
mittit. in poſſeſs. l. 1. ff. de poſtul. & maximè
quia iam ſumptus ſunt facti: & fructus ſunt de
proximo colligendi: vt ſupra probatur.
Neque obſtāt iura adducta pro beſtijs, & ſe
minibus;qa ſolū procedunt qñ cōſtat fuiſſe de
dicata in fundo, quia tunc tanq̄ inſtrumenta
fundi tranſeunt;ſecus qñ fuerint à prædeceſſo
re,ſeu conductore ære proprio poſita ꝙ ſēper
17 † in dubio præſumitur,& q contrariū præten-
dit,debet probare:huiuſmodi .n. bona ſemper
18 in dubio†præſumuntur allodialia. Dec. in cōſ.
568.n.6. & in cōſ.588.n.8. & 9. quod idem quo
ad boues,& ſemina probat Rol.à Vall.in conſ.
54.n.31.32.33.& 34.vol.3 & in cōſ.2.n.11. eod.
vol.Talia .n.bona nō veniunt in vēditione poſ
ſeſſionis,niſi in inſtrumēto fiat expreſſa men-
tio,ſicuti probat Fab.de mōt.in tract. de emp.
& vendit.in 6.q.prin.n.68.& Rol.in d.cōſ.54.n.
33.& Pet.de Vbal.in tract.de duob. frat. 11.q.
prin.n.40.& diſponūt dictæ leges.l.Itē ſi fundi
§.Seminarios.de vſufru.& l.Quęſitum de fund.
inſtruc.& not.Bal.in l.2.C.de ver.ſign.& in cōſ.
222.n.3.Caſus talis.& in conſ.232. nu. 1. & ſic
qñ non probetur ea fuiſſe Eccleſiæ relicta,vel
conſignata, tanq̄ bona allodialia ſpectant ad
prædeceſſorē,vel cōductorē, & eorū hæredes,
& maximè quia ꝑdeceſſor habebat multa bo-
19 na allodialia vltra Eccleſiaſtica:ex quibus†pręſumitur beſtiamina, & ſemina de ſuo poſuiſſe.
Bero.cōſ.7.n.2.& 3.vol.2.quare ſurgit doctrin.
Bal.& Rol.à Vall.in allegatis iuribus. & Dec.
conſ.558.num.8.in fine.& Bal.in l.1.C.de fruct.
& lib.expē.quē ſeqtur Fran.Crem.in ſing.133.
& Tiraq.de retract.conſang.§.15.Glo. 2. num.
28.qui ſequitur Bal.& pro eo allegat textū in
l.1.§.Neceſſarijs,& in l.Quod dr̄. la t.ff.de im-
20 pē.in reb.dot.fact.Ea†.n. ,quę sūt extrinſec⁹,

Digitized by Google

7 pater igitur tenetur ad legitimam, & † filiam
dotare.l.Qui liberis.ff.de ritu nupt.ergo lega-
8 tum iſtud eſt purum, & tantum debetur † le-
gatariæ volenti ingredi monaſterium, quantũ
ſi nuberet:ſicut diſponit in expreſſo textus in
§. Sed & hoc præſenti.Authent.de Santiſs. E-
piſc.col.9.& Couuar. in 1. lib. var.reſolut. ca.
9 19.num.10, legatum † enim pro dote eſt piũ.
l.Cum is.§ Si mulier.ff.de condit.indeb.Anan.
in conſ.57. poſt prin.Alex.in l. Si cum dotem.
§.Eo autem tempore.num.10.ff.ſolut.mat.De-
10 cian.reſpon.5.num.12. vol.3. Tantum† nanque
eſt priuilegiatum matrimonium ſpirituale; q̃
carnale, vt refert Pariſ. in conſ.26.num.37.vol.
4. & Decian.d.reſpon.5.num.13.pro communi
11 opinione tenet quod etiã ſi teſtator † dixiſſet
quod filiabus darantur.300,dum nuberent ma
rito in ſeculo: & 100, tantum ſi monaſterium
intrarent; quod fauore religionis etiam 300.
debeteutur intrando monaſterium.Quam opi
nionem, vti communem, recitat etiam Franc.
Mantic.de coniectu, vltim.volunt.lib.9. tit.18.
num.26.27. ipſe tamen ſolum concludit debe-
ri legatum,ſeu portionem legatam pro ingreſ
ſu monaſterij: ſed,quicquid ſit, illa verba non
ſunt poſita in caſu præſenti; ſed ſimpliciter ꝗ
dentur 300. aurei,cũ nupſerint;vnde legatum
pro dote,& loco legitimæ cum debeatur à pa-
tre, dicitur purũ;& Dorothea ſiue nubẽdo car
naliter,ſiue ſpiritualiter, illud conſequi põt;
tum quia teſtator non expreſſit de quo matri
monio; tum quia ſimile legatum à patre ſuece
12 dit loco legitimæ, vt ſupra;nec† vlla conditio-
ne potuit grauari,ſecundum allegata; & latè
probat Sim. de Præt. in 3.lib. interpret.vltim.
13 volunt. ſolut.4. num.31. & etiam † ſi exeede-
ret ſummam debitam pro legitima. d. Doro-
thea de illo ad libitum poteſt diſponere;ſecũ
dũ ad eum notata ibi.dum ponit differentiam
inter legatum factum ab extraneo; & à proxi-
mo obligato;quod fuit etiã dictum Socin. vbi
ſupra:& tantò magis.vt tradit Aneh.in conſil.
223. cũ ſoror eius iã habuerit legatũ,ipſa Do-
14 rothea † non debet eſſe deterioris conditio-
nis:ſed partem ſuam relictã debet habere,ſiue
nubat,ſiue monaſteriũ Ingrediatur:vel ſiue ma
trimonio,& monaſterio remaneat,& qñcunq;
legatũ velit,cũ ſit loco legitimæ,quę cõditio-
naliter grauari nõ põt,& omnis appoſita cõdi
tio,pro infecta haberi debet:& ita reſideo, &
iuris eſſe cenſeo. Saluo ſaniori iudicio. Laus
Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXV.

Succeſſor an teneatur,& quando ſtare locato? & An boues, & aliæ beſtiæ, ſeminaque ſint prædeceſſoris, vel ſucceſſoris?

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor non tenetur ſtare locato: declara, n.14.*
2 *Boues ſunt inſtrumenta fundi.*
3 *Semina ſunt inſtrumenta agri.*
4 *Qui habet onus debet habere commodum.*
5 *Fructus pro agro ſeminato ſpectant ad conductorem. & num.8.*
6 *Fructus de proximo colligendi haberi debent pro recollectis.*
7 *Maritus debet habere fructus illius anni, in quo reddet fundum vxoris.*
9 *Conductor rei emptæ fiſci, habet fructus rei locatæ emptæ.*
10 *Eccleſia æquiparatur fiſco,quo ad locationem,reſpectu fructuum.*
11 *Succeſſor voluntarius tenetur ad omnia, ad quæ prædeceſſor tenebatur.*
12 *Succeſſor in re cohærenti perſonæ ad omnia tenetur,vt prædeceſſor.*
13 *Fructus anni ſeminati ſpectant ad conductorem.*
14 *Succeſſor quãdo tenetur ſtare locato,et n.15.et 16.*
17 *Sumptus præſumuntur facti ære illius,qui eos fecit,niſi contra probetur.*
18 *Bona in dubio præſumuntur allodialia.*
19 *Qui habet bona allodialia,etiam clericus, præſumitur de ſuo expendiſſe in beſtijs.*
20 *Bona extrinſeca non computantur in propritate.*
21 *Bona,quæ non ſunt affixa fundo,cedũt cõductori.*
22 *Decimæ ſunt de iure diuino ordinatæ.*
23 *Decimæ debentur de omni grano,& alijs.*
24 *Decimarum duo ſunt genera.*
25 *Decimæ ſunt ad honorem Dei, & ſuſtentationem ei ſeruientium.*
26 *Decima beſtiarum ſoluitur vbi paſcuntur.*

FACTI SPECIES.

Rector parochialis Eccleſiæ S.Agathæ
renuntiauit beneficium Reuerendo
Ioanni de Caſalis,reſeruata ſibi pen
ſione 200.ſcutorum cum auctoritate
ſummi Pontificis. Qui Reuer. Ioannes habuit
poſſeſſionem 25. Maij, & intendit expellere
conductorem poſſeſsionum, etiam præſentis
anni; cui neque beſtiamina in eis exiſtentia,
neque ſemina dare prætendit: quia (vt alle-
1 gat) ſucceſſor † non tenetur ſtare locato per
l.Emptorem.C.de loc. & condu.& quia boues
2 † & alia beſtiamina ſunt inſtrumenta fundi. l.
2.vbi Bal.C.de ver.ſign.l.Pecoris paſcẽdi. ff. de
ſeru.ruſtic. præd. Gl. in c. Ad Apoſtolicam. in
verbo, Perſonales. de decim.& not.And.Hi-
ſpã.de decim.c.15.n.6.vbi dicit ꝙ vituli,hędi,
oua gallinarũ,& alia ſimilia, adhærent prædijs
3 ad decimã ſoluẽdã:& ꝙ ſemina† ſunt inſtrumẽ
ta agri.l.Itẽ ſi fundi.§.Seminarios.ff.de vſufru.
l.Quæſitum.verſ.Item nonnullis viſum eſt. ff.
de fund. inſtruct.quod vt infra iuris eſſe dico.

Regula d.l.Emptorem. C.de loc. & condu. non impedit quin conductor habere poſſit fructus præſentis anni: neque alia iura ſuper beſtijs adducta,& ſemine:quia hic non agitur de continuando in locatione; ſed ſolũ ſuper fru-

ctibus præſentis anni, pro quibus colligendis
ſactæ ſunt multæ expenſæ: quarum ratione, q
4 habuit † onus debet etiam habere commodũ.
c.Qui ſentit onus.de reg. iur.in 6. ad quod ſa-
cit dictum Rom.in ſingul.536. & deciſ.Pedem.
82.num.10.ibi,quod debet eſſe lucrum vbi eſt
periculum,& loquitur in terminis:dicẽs quod
5 fructus † illius anni pro re ſeminata ſpectant
ad conductorem,qui ſumptus fecerat:& ratio
6 maximè procedit in iſto caſu, in quo fructus †
de proximo ſunt colligendi.ad Bal.in d.l.Em-
ptorem.num.7.verſ.Sed pone colonus.& verſ.
Sed nunquid partiario.& in hoc adeſt Gl.in l.
Diuortio.§ Interdum.in verbo, Reddet.ff.ſo-
7 lut.matrim. quæ notat,quod maritus,† qui te-
netur reddere ſundum vxoris, tamen debet
habere fructus illius anni, ratione ſumptus in
eis factis.& eadem ratio procedit in beneficia-
libus adminiſtrationem habentibus, per tex-
tum expreſſum in c.Ad noſtram.de reb.Eccleſ.
8 non alien. vbi etiam fructus,† qui ſuperabun-
dant expenſas;debent relaxari conductori, &
colono, ea ratione; quia qui habuit onus de-
bet etiam habere commodum: & iſtam ratio-
nem ſequitur Couuar. in primo lib. variar. re-
ſolut.c.3.num.3. & 4. & Sylu. in ſum.in verbo.
Locatio.num.11.& ſtat argumentum in l. fin.
propè finẽ:& ibi Gl. in verbo:Sententiã. ff. de
9 iur.fiſc.vbi Qui † emit rem fiſci,iam locatam,
tenetur ſtare locationi, & ſolum ius habet ad
penſionem. Quam ſententiam ſequitur Guid.
Pap.deciſ.480.n.5.verſ.Fallit in fiſco, & com-
munem appellat Pet.Duen.in reg.240. in 8.fal
10 len.& argumentũ procedit† in Eccleſia; ſicut
pro communi recitat.d.Pet.Duen. ibi in 9.ſal-
len. Et quamuis Cephal. in conſ.255. vol. 2. &
Alb.conſ.108. videantur adhærere. d.l.Empto
rem. eorum opinio quatenus eſſet vera proce
deret quando ageretur de tota locatione; &
tunc etiam eſſet diſtinguendum,prout diſtin-
guit Couuar. in lib.2.var. reſolut.c.15. num. 6.
ſed in iſto caſu non agitur de validitate loca-
tionis,ſed ſolum de fructibus præſentis anni,
qui ſunt in eſſe, & ſaltem de proximo colligen
di,factis iam ſumptibus à conductore. Immò,
qñ etiã ageretur de tota locatione, multa cõ-
tra ſucceſſorem eſſent dicenda, cum ipſe non
ſit neceſſarius ſucceſſor,ſed voluntarius in lo-
11 cum prædeceſſoris,& ad † omnia per præde-
ceſſorem conuenta teneretur. c. Is qui in ius
ſuccedit.de reg. iur. in 6. & c.Eleutherius. 18.
q.2.ad quæ etiam ſingularis ſucceſſor tenetur.
l.Qui in ius dominium ve.ff.eo.ti.de reg.iur.&
maximè qñ in re ſuccedit. l.Exceptio.ff.de ex-
cep.re.iud.cũ alijs ſimilibus: vt eſt ille de quo
12 loquimur. Immò quando ſucceſſor†eſſet in re
cohærenti perſonæ;tũ agatur de lucro,ad om-
nia ẽt per prædeceſſorẽ acta,teneretur.l.Apud
Celſum.§.De authoris,cum alijs ſeq. ff.de dol.
excep. & alia multa eſſent dicenda, quæ om-
mitto,cum ſatis ſuperque ſit oſtendere, quod
13 fructus præſentis † anni debeantur ratione
expenſarum.vt in d.c.Ad noſtram.& not.Hie-
ron. Cagnol. in l.2.nu.221.verſ.Secundò limita
concluſionẽ.c.de pact. int.empt.& vend. & ip-
ſa Gl.in d.l.Diuortio.in verbo,Reddet.§.Inter
dũ.ff.ſol.mat: & ibi Bar.verſ.quid ſi ſoluto ma-
trimonio:& Tiraq.de retract.cõuent.§ 5.Gl.5.
Nec obſtat regula in d.l.Emptorem: quæ ſo
14 lum vendicat † ſibi locum, in tota locatione,
vel quando conductor nõdum ſeminaſſet, nec
ſumptus feciſſet:vel annus nondum fuiſſet in-
cœptus;ſicut declarar Bal.in ea. l.Emptorem.
n.7.& 8. immò Card. in conſ.95.num.8.dicit ꝙ
illa regula tunc procedit, qñ locator perſona-
15 liter erat obligatus; quia ſucceſſor † non tene
tur cum ſit alia perſona;ſecus verò quando o-
bligatio dependet à re, quæ ad quoſcunque
tranſit cum onere.l. Traditio.ff.de acquir. rer.
dom.c.1.de teſt. hſc verò R. Ioannes eſt in re
16 ſucceſſor: & non † agitur de tota locatione;
ſed ſolum de anno præſenti iã incœpto,qui de
bet haberi pro completo.c.Cũ ſicut.de eo,qui
mittit. in poſſeſs. l. 1. ff. de poſtul. & maximè
quia iam ſumptus ſunt facti: & fructus ſunt de
proximo colligendi: vt ſupra probatur.
Neque obſtãt iura adducta pro beſtijs, & ſe
minibus;qa ſolũ procedunt qñ cõſtat fuiſſe de
dicata in fundo, quia tunc tanq̃ inſtrumenta
fundi tranſeunt;ſecus qñ fuerint à prædeceſſo
re,ſeu conductore ære proprio poſita ꝙ sẽper
17 † in dubio præſumitur,& q contrariũ præten-
dit,debet probare:huiuſmodi .n. bona ſemper
18 in dubio†præſumuntur allodialia. Dec. in cõſ.
568.n.6. & in cõſ.588.n.8. & 9. quod idem quo
ad boues,& ſemina probat Rol.à Vall.in conſ.
54.n.31.32.33.& 34.vol.3 & in cõſ.2.n.11. eod.
vol. Talia .n.bona nõ veniunt in vẽditione poſ
ſeſſionis,niſi in inſtrumẽto fiat expreſſa men-
tio,ſicuti probat Fab.de mõt.in tract. de emp.
& vendit.in 6.q.prin.n.68.& Rol.in d.cõſ.54.n.
33.& Pet.de Vbal.in tract.de duob. frat. 11. q.
prin.n.40.& diſponũt dictæ leges.l.Itẽ ſi fundi
§.Seminarios.de vſufruc.& l.Quęſitum de fund.
inſtruc.& not.Bal.in l.2.C.de ver.ſign.& in cõſ.
222.n.3.Caſus talis.& in conſ. 232. nu. 1. & ſic
qñ non probetur ea fuiſſe Eccleſiæ relicta, vel
conſignata, tanq̃ bona allodialia ſpectant ad
prædeceſſorẽ,vel cõductorẽ, & eorũ hæredes,
& maximè quia ꝓdeceſſor habebat multa bo-
19 na allodialia vltra Eccleſiaſtica:ex quibus†pręſumitur beſtiamina, & ſemina de ſuo poſuiſſe.
Bero.cõſ.7.n.2.& 3.vol.2.quare ſurgit doctrin.
Bal.& Rol.à Vall.in allegatis iuribus. & Dec.
conſ.558.num.8.in fine.& Bal.in l.1.C.de fruct.
& lib.expẽ.quẽ ſeqtur Fran.Crem. in ſing.133.
& Tiraq.de retract.conſang.§.15.Glo. 2. num.
28. qui ſequitur Bal.& pro eo allegat textũ in
l.1.§.Neceſſarijs,& in l.Quod dr̃. la 1.ff.de im-
20 pẽ.in reb.dot.fact.Ea†.n.,quę ſũt extrinſec⁹,

Digitized by Google

ctibus præſentis anni, pro quibus colligendis
factæ ſunt multæ expenſæ: quarum ratione, q
4 habuit † onus debet etiam habere commodũ.
c.Qui ſentit onus.de reg. iur.in 6. ad quod fa-
cit dictum Rom.in ſingul.536. & deciſ.Pedem.
82.num.10.ibi,quod debet eſſe lucrum vbi eſt
periculum,& loquitur in terminis:dicẽs quod
5 fructus † illius anni pro re ſeminata ſpectant
ad conductorem,qui ſumptus fecerat:& ratio
6 maximè procedit in iſto caſu, in quo fructus †
de proximo ſunt colligendi.ad Bal.in d.l.Em-
ptorem.num.7.verſ.Sed pone colonus.& verſ.
Sed nunquid partiario. & in hoc adeſt Gl.in l.
Diuortio.§ Interdum.in verbo, Reddet.ff.ſo-
7 lut.matrim. quæ notat,quod maritus,† qui te-
netur reddere fundum vxoris, tamen debet
habere fructus illius anni, ratione ſumptus in
eis factæ:& eadem ratio procedit in beneficia-
libus adminiſtrationem habentibus, per tex-
tum expreſſum in c.Ad noſtram.de reb.Eccleſ.
8 non alien. vbi etiam fructus,† qui ſuperabun-
dant expenſas;debent relaxari conductori, &
colono, ea ratione; quia qui habuit onus de-
bet etiam habere commodum: & iſtam ratio-
nem ſequitur Couuar. in primo lib. variar. re-
ſolut.c.3.num.3. & 4. & Sylu. in ſum.in verbo.
Locatio.num.11. & ſtat argumentum in l. fin.
propè finẽ:& ibi Gl. in verbo:Sententiã. ff. de
9 iur.fiſc.vbi Qui † emit rem fiſci,iam locatam,
tenetur ſtare locationi, & ſolum ius habet ad
penſionem. Quam ſententiam ſequitur Guid.
Pap.deciſ.480.n.5.verſ.Fallit in hoc, & com-
munem appellat Pet.Duen.in reg.240. in 8.fal
10 len.& argumentũ procedit† in Eccleſia; ſicut
pro communi recitat.d.Pet.Duen. ibi in 9.fal-
len. Et quamuis Cephal. in conſ.255. vol. 2. &
Alb.conſ.108. videantur adhærere. d.l.Empto
rem. eorum opinio quatenus eſſet vera proce
deret quando ageretur de tota locatione; &
tunc etiam eſſet diſtinguendum,prout diſtin-
guit Couuar. in lib.2.var. reſolut.c.15. num. 6.
ſed in iſto caſu non agitur de validitate loca-
tionis,ſed ſolum de fructibus præſentis anni,
qui ſunt in eſſe, & ſaltem de proximo colligen
di,factis iam ſumptibus à conductore. Immò,
qñ etiã ageretur de tota locatione, multa cõ-
tra ſucceſſorem eſſent dicenda, cum ipſe non
ſit neceſſarius ſucceſſor,ſed voluntarius in lo-
11 cum prædeceſſoris,& ad † omnia per præde-
ceſſorem conuenta teneretur. c. Is qui in ius
ſuccedit.de reg. iur. in 6. & c.Eleutherius. 18.
q.2.ad quæ etiam ſingularis ſucceſſor tenetur.
l.Qui in ius dominium ve.ff.eo.ti.de reg.iur.&
maximè qñ in re ſuccedit l.Exceptio.ff.de ex-
cep.re.iud.cũ alijs ſimilibus: vt eſt ille de quo
12 loquimur. Immò quando ſucceſſor†eſſet in re
cohærenti perſonæ;tũ agatur de lucro,ad om-
nia ẽt per prædeceſſorẽ acta,teneretur.l.Apud
Celſum.§.De authoris,cum alijs ſeq. ff.de dol.
excep. & alia multa eſſent dicenda, quæ om-
mitto,cum ſatis ſuperque ſit oſtendere, quod
13 fructus præſentis † anni debeantur ratione
expenſarum.vt in d.c.Ad noſtram.& not.Hie-
ron. Cagnol. in l.2.nu.221.verſ.Secundò limita
concluſionẽ.c.de pact. int.empt.& vend. & ip-
ſa Gl.in d.l.Diuortio.in verbo,Reddet.§.Inter
dũ.ff.ſol.mat: & ibi Bar.verſ.quid ſi ſoluto ma-
trimonio:& Tiraq.de retract.cõuent.§ 5.Gl.5.
Nec obſtat regula in d.l.Emptorem: quæ ſo
14 lum vendicat † ſibi locum, in tota locatione,
vel quando conductor nõdum ſeminaſſet, nec
ſumptus feciſſet:vel annus nondum fuiſſet in-
cœptus;ſicut declarat Bal.in ea. l.Emptorem.
n.7.& 8. immò Card. in conſ.95.num.8.dicit ꝙ
illa regula tunc procedit, qñ locator perſona-
15 liter erat obligatus; quia ſucceſſor † non tene
tur cum ſit alia perſona;ſecus verò quando o-
bligatio dependet à re, quæ ad quoſcunque
tranſit cum onere.l. Traditio.ff.de acquit. rer.
dom.c.1.de teſt. hic verò R. Ioannes eſt in re
16 ſucceſſor: & non † agitur de tota locatione;
ſed ſolum de anno præſenti iã incœpto,qui de
bet haberi pro completo.c.Cũ ſicut.de eo,qui
mittit. in poſſeſs. l. 1. ff. de poſtul. & maximè
quia iam ſumptus ſunt facti: & fructus ſunt de
proximo colligendi: vt ſupra probatur.
Neque obſtãt iura adducta pro beſtijs, & ſe
minibus;qa ſolũ procedunt qñ cõſtat fuiſſe de
dicata in fundo, quia tunc tanq̃ inſtrumenta
fundi tranſeunt;ſecus qñ fuerint à prædeceſſo
re,ſeu conductore ære proprio poſita ꝙ sẽper
17 † in dubio præſumitur,& q contrariũ præten-
dit,debet probare:huiuſmodi .n. bona ſemper
18 in dubio†præſumuntur allodialia. Dec. in cõſ.
568.n.6. & in cõſ.588.n.8. & 9. quod idem quo
ad boues,& ſemina probat Rol.à Vall.in conſ.
54.n.31.32.33.& 34.vol.3 & in cõſ.2.n.11. eod.
vol.Talia .n.bona nõ veniunt in vẽditione poſ
ſeſſionis,niſi in inſtrumẽto fiat expreſſa men-
tio,ſicuti probat Fab.de mõt.in tract. de emp.
& vendit.in 6.q.prin.n.68.& Rol.in d.cõſ.54.n.
33.& Pet.de Vbal.in tract.de duob. frat. 11. q.
prin.n.40.& diſponũt dictæ leges.l.Itẽ ſi fundi
§.Seminarios.de vſufruc.& l.Quęſitum de fund.
inſtruc.& not.Bal.in l.2.C.de ver.ſign.& in cõſ.
222.n.3.Caſus talis.& in conſ.232. nu. 1. & ſic
qñ non probetur ea fuiſſe Eccleſiæ relicta, vel
conſignata, tanq̃ bona allodialia ſpectant ad
prædeceſſorẽ,vel cõductorẽ, & eorũ hæredes,
& maximè quia ꝑdeceſſor habebat multa bo-
19 na allodialia vltra Eccleſiaſtica:ex quibus†pr
ſumitur beſtiamina, & ſemina de ſuo poſuiſſe.
Bero.cõſ.7.n.2.& 3.vol.2.quare ſurgit doctrin.
Bal.& Rol.à Vall.in allegatis iuribus. & Dec.
conſ.558.num.8.in fine.& Bal.in l.1.C.de fruct.
& lib.expẽ.quẽ ſeqtur Fran.Crem.in ſing.133.
& Tiraq.de retract.conſang.§.15.Glo. 2. num.
28. qui ſequitur Bal.& pro eo allegat textũ in
l.1.§.Neceſſarijs,& in l.Quod dr. la r.ff.de im-
20 pẽ.in reb.dot.fact.Ea†.n. ,quę ſunt extrinſec.,

Digitized by Google

nõ computãtur in proprietate; vt ſunt ſimilia
animalia, quæ extant à fundo ſeparata ſecun-
dum. d. Fabian. de mentẽ ſn loco allegato:
& faciũt notata per Ioan. Petr. Ferre. Pa-
pien. in ſua prat. libel. in verbo. Venditio. Gl.
fructus. num. 3 qui dicit, quod fructus penden
tes tempore venditionis cedũt emptori, quia
dicuntur pars fundi; l. Fructus pendentes. ff.
21 de rei vend. & quæ † non ſunt fundo affixa ce
dunt commodo conductoris. l. Fundi. § Si rup-
tas. ff. de act. emp. ergo beſtiaminæ, & ſimilia
omnia non ſpectant ad ſucceſſorẽ; niſi probe-
tur fuiſſe relicta Eccleſiæ, ſecũdũ ſupraſcripta.

Nec etiam obſtant iura adducta in materia
decimarum: nec ad propoſitum de quo agitur
22 tendunt. Decimæ † enim de iure diuino fue-
runt ordinatæ: vt in c. 22. Exodi. ad finem. ver.
Decimas, & primitias: vt optimo Deo offeran
tur, cui in immolatione gratias agere debem⁹.
vt d. lib. Exod. c. 23. dicitur. Non apparebis in
conſpectu meo vacuus; & Eccleſijs, & eorum
adminiſtratoribus; non autem laicis fuerunt
conſtitutæ. c Cum contingat. de decim. c. De-
cimas. 16. q. 7. & ibi. c. Quicũque. cum duobus
23 ſeq. in expreſſo traditur, quod dandæ † ſunt
de omni grano, vino, de fructibus arborum, de
pecoribus, & alijs animalibus; & de alia re
quacunque: & vt ipſe And. Hiſpan. in d. tract.
de decim. in princ. notat quod dandæ ſunt de-
cimæ Deo, Eccleſijs, & in eis adminiſtrantib⁹;
quia omnia ipſe Deus pro nobis dedit: & eis
dantur pro intuitu obſequij diuini: vbi in quin
ta quæſtione dicit; quod olim in lege naturæ
homines ſaluabantur per oblationes, & ſacri-
ficia, & creſcente poſtea cultu, præcepit eas
dari miniſtris domus ſuæ & in allegato. c. 15.
24 ponit duo † eſſe genera decimarum; prædia-
les, ſcilicet, & perſonales: & in c. 10. diſtinctè
narrat de quibus decimæ ſolui debeãt: vbi om
nia comprehendit; etiam oua gallinarum, &
anſerum, piſcium, & venationum: vnde quia
decimæ de iure diuino ſuper omnibus fuerũt
25 conſtitutæ ad honorem † Dei; & ſuſtentationẽ
ei ſeruientium, vt à populo darentur. c. Deci-
mas 16 q. 1. ratio earum non eſt ad caſum no-
ſtrum, quia hic non agitur de ſoluẽda decima:
ſed ad quem ſpectant fructus præſentis anni,
in quo iam facti fuerunt ſumptus à conducto-
re; & ſunt de proximo colligendi: & ſi ratio
decimarum procederet; decima tantum eſſet
debita: immò nulla ex ſumpto argumento anã
26 ibi dicitur, quod decima † debet ſolui vbi be-
ſtiæ paſcuntur, non autem proprietario: ergo
in præſenti caſu decima deberetur ei, qui vſu-
fructum habet; vſufructus autem ex ſupradi-
ctis ſpectat ad conductorem, non ſucceſſorẽ;
ergo, & omne emolumentum præſentis anni.
Concludo tamen, quod pẽſio ſpectet ad ſuc-
ceſſorem: & ita iuris eſſe, ſaluo ſaniori indicio.
Laus Deo, & Beatæ Mariæ ſemper Virgini.

CONSILIVM CLXVI.

Diſtributiones quotidianæ, an debeantur Cano-
nico in carcere detento?

SVMMARIVM.

1 *Verba denotant intentionem proferentis.*
2 *Verba ſunt inuenta ad demonſtrandum animum proferentis.*
3 *Verba illaqueant proferentem.*
4 *Dictum non differt à promiſſione.*
5 *Verba obligant loquentem.*
6 *Verba prolata ante factum, ſequuto facto, interpretantur ad factum.*
7 *Homicidium committitur tribus modis.*
8 *Clericus dicitur committere homicidium quatuor modis.*
9 *Lingua inflammat animum.*
10 *Voluntas etiam committit homicidium.*
11 *Homicida dicitur, qui poteſt impedire homicidiũ, & non impedit.*
12 *Verba quando arguunt inimicitiam.*
13 *Verba, quæ dant indicium mali animi; dant indicium ad torturam.*
14 *Clericus in delictis non gaudet priuilegio.*
15 *Carcerari quis poteſt, etiam ſi non conſtet de delicto. & num. 18.*
16 *Præſumptio delicti ſufficit ad capturam.*
17 *Teſtis vnicus quando ſufficit ad præſumptionem.*
19 *Clericus quando incidat in irregularitatem propter delictum.*
20 *Irregularitas facit hominem indignum ad beneficia, & ordines.*
21 *Impedimentum à culpa proueniens non excuſat.*
22 *Impedimentum ex facto iudicis, dat neceſſitatem ad proteſtandum.*
23 *Carcer fuit inuentus, vt homo ſe retrahat à malo.*
24 *Verba minatoria ab inſolito exequi, quando faciant indicium.*
25 *Effectus demonſtrat qualitatem perſonæ.*
26 *Clericus quando ſit, vel non, priuandus beneficio.*
27 *Diſtributiones non veniunt appellatione fructuũ.*
28 *Qui non laborat non manducat.*
29 *Iudex habens informationem de delicto, incipit à carcere.*
30 *Qui eſt in culpa impedimenti alterius, tenetur ad damnum paſſi.*
31 *Iudex poteſt incipere iudicium à captura.*

FACTI SPECIES.

FActa declaratione feudi deuolu-
ti, Blaſius procurator fiſcalis in-
ſtabat contra Reuer. Herculem,
& D. Baptiſtam fratres, & filios
olim Domini Antonij de Sinibal-
dis, cui fuerat conceſſum feudum pro ſe, & fi-
lijs, & ſucceſſoribus; ad refectionem expenſa-
rum: pro quibus d. Reuer. Hercules cum d. pro
cura-

Digitized by Google

cutatore condolebat; inſtans ſilentium poni
in d.expenſis.& cum d.Procurator nollet deſi-
ſtere;d. Reuer. ira commotus dixit.d.Procura
tori: *Poi che non volete acquetarui, io vi farò pa
gare col baſtone*; & ex tunc ad quatuor dies D.
Baptiſta eius frater cum baculo aggrediens
d. Procuratorem,percuſſit eum in capite; ex
qua percuſsione infra 24. horas mortuus eſt,
& denunciato. d. clerico Curiæ Eccleſiaſticæ,
fuit in carceribus detentus & per quatuor mẽ
ſes detruſus in eis:quo tempore non fuit pro-
batum d.clericum homicidam; ſed ſolum. d.
verba dixiſſe,& ea ipſe non negauit; ſed con-
ſtanter affirmauit non eſſe culpabilem homi-
cidij: vnde fuit à carceribus liberatus:& nunc
inſtat ſibi dari diſtributiones quotidianas pro
tempore, quo ſtetit in carcere;quia indebitè
(vt aſſerit) fuit impeditus ad intereſſendum
diuinis officijs: vt ſolebat, quia erat canoni-
cus. Canonici verò negãt eas deberi,& requi-
ſitus reſpondi,vt infra.

Tota difficultas in iſto caſu pendet an car-
ceratio d. Canonici fuerit iuſta, vel iniuſta:
quia,ſi iniuſta,non ab re poſſet prætendere de
illegitimo impedimento ad intereſſendam ho
ris canonicis. Si verò iuſta: culpa illum nõ ex-
cuſaret,& ad dilucidationem præſentis mate-
1 ria ego ſic probo: Verba † denotant intentio-
nem proferentis. l.Labeo.§.Tubero.ff.de ſup-
pel. leg. & probat Iacob.Nouell.in ſua pratic.
2 crimin. in prima part.nu.58.quia verba † ſunt
inuenta ad demonſtrandum animum illius, q
ea profert.c.Is autem. 22. q. 2. c. Humanæ au-
res.ead.cau.q.5.& c.Intelligentia. de verb. ſi-
3 gnif.vnde vnusquiſque † illaqueatur proprijs
verbis. l.1.§.Verbis. ff. de actio. & oblig. quia
4 dictum † non differt à promiſsione. l. Sciendũ.
5 ff. de edilit. edict. & ad † illud,quod dixit,te-
netur. l.Venditor.§.Venditor.eod.tit. ita ẽt,
6 quod ſi quis proferat † verba ante factum, ſi
ad illud tendant:ſequuto facto,interpretãtur
ad factum. Bal. in l.fin.verſ. Nota quod verba.
C.de hæred. inſtituen. & ſic illa verba, *Io vi
farò pagare col baſtone*: ſequuto breui tempo-
re facto:denotãt percuſsionem,& inde ſequu-
tum homicidium:nam vt ait Nouell. in loco al
7 legato. num. 113. homicidium † tribus modis
committitur: animo,ſcilicet, facto, & lingua.
Immò(vt tradit Bern.Diaz.in ſua pratic.crim.
8 canonica.c.88.) clericus † quatuor modis di-
citur committere homicidium: ſcilicet facto,
præcepto, conſilio, & lingua. Quod idem no-
tat Gl. in c. Sicut dignum. §.Clericos. in ver-
9 bo Conſilium. de homic. Lingua † enim infla-
mat animum ad homicidium.§.Qui verè. in d.
c.Sicut dignum: vbi habetur, quod etiam vo-
10 luntas † committit homicidium:etiam ſi ma-
nus non fuerit in committendo.Gl.in c. Signi-
ficaſti. il 2. in verbo,Habuetit.eod. tit. de ho-
11 mic. Immò. Qui poteſt † impedire ne ſuccedat
homicidium,& nõ impedit,dicitur homicida:
d.c. Sicut dignum.§.Illi etiam.d.tit.de homic.
& ibi Gl. in verbo, Morſ. & in verbo,Potuit.&
tradunt Abb. & Felin. in c. Petrus. eod. tit. &
iſta ratio multum confert in præſenti caſu: nã
12 verba prolata ab illo Canonica dant indiciũ
præcogitationis, & penſamenti ad percuſsio-
nem,& arguunt inimicitiam capitalem: Gl. in
l.Licet. in verbo,Capitales.ff.de recept.arbit.
13 Bar.in l.3.§.fin.ff.de adim.leg. dabant † enim
indicium mali animi, & doli, ex quibus nedũ
poterat carcerari, ſed torqueri: ex traditis à
Gand. in tract. malefic. tit. de præſum. & in-
dic.quib.prout ad tetm.verſ.Octauum etiam,
ſed quod ad præſentem caſum attinet,ſufficit
14 quod carceratio fuerit iuſta:clericus † enim in
delictis non gaudet priuilegio,quin carcerari
poſſit:vt notat Abb. in c.Dilectis.in 1. notab.
de appell. vbi allegat.c.1.de depoſ.& c.Si cle-
ricos.de ſent.excom.in 6.vbi Gemin.num.5.in
15 fin.concludit,quod poſſit † capi,etiam ſi non
conſtet plenè de delict. & ſuperius in d. num.
verſ. Si verò ſaltem conſtat.concludit, quod
16 ſufficit † præſumptio:quod approbat Foller.
in ſua pratic.crim.can.c.12. in 2.part.& ad in-
17 ducendam † huiuſmodi præſumptionem vni-
cus teſtis ſufficit.ad notabilem Gloſam . in c.
Tenta: in verbo,Sed filios. 86. diſtin. & tenet
Gram.in vot.3.num.21.& vot.30.num.31.& Io.
Mill.in ſua pratic.crim. in tractatu probatio-
num.num.16. qui dicunt procedere etiam ad
torturam. Quandocunque igitur fuerint pro-
bata illa verba minatoria per canonicum pro-
lata, carceratio non fuit iniuſta: ſtante maxi-
me,quod breui tempore eius frater ad mortẽ
percuſſit d. procuratorem: nam etiam ſi non
conſtaret de perſona percutientis, ipſe cano-
18 nicus † poterat capi pro habenda veritate,&
puniendo delicto,vt tradit Foll. in d. pratic.
crim.cano.c.20. num. 14. & quia conſtabat de
19 fratre homicida,habebat † maximam præſum
ptionem cõtra,quod ſcilicet eſſet irregularis.
vt per d.Foller. in d.pratic.c.22.num.16.17. &
20 Irregularitas † facit hominem indignum ad
executionem ordinũ,& ad beneficia: ad tra-
dita per Borgaſ.de irregul.& diſpenſ. quæſt.8.
& ita ſtantibus rebus, vt ſtant,non poteſt dici
quin captura fuerit iuſta:& cõſequenter quod
impedimentum carceris faciat. d. canonicum
dignum ad diſtributiones: nam impedimentũ
21 † proueniens à culpa non excuſat. Clem.2. §.
Illis.& ibi Card.de pœn. Imol. In Clem.Vt hi.
qui.num.17.de ætat. & qual. & maxime nulla
proteſtatione facta:quia licet in caſu notorio
non ſit neceſſaria; tamen quando impedimen
22 tum † ex facto iudicis oritur,habet neceſsita-
tem.Gl.notab. in c. Cupientes. §. Quod ſi per
viginti;& eſt prima Gl.de elect. in 6. vbi enu-
merat quinque caſus, per quos quis incidit in
pœnam,quando non notificat impedimentũ:
quod

Digitized by Google

quod ibi confirmat Gemin. & habetur in c.fin.
de appell. & conferũt notata per Crot. in cóſ.
31.num.12.14.vol.1.vnde poteſt cóc͏ludi quod
23 carceratio fuerit iuſta;quia ad hoc† fuit inuen
tus carcer,vt ſe à malo retrahant. l.Aut dam-
num.§.Solent.ff.de pœn. & ſtantibus illis ver-
bis minatorijs, & ſequuto delicto, non præſu-
mebatur ſine culpa, ex allegatis ſuprà.

Nec obſtat opinio illorum,qui volunt,quod
verba minatoria ſolum contra illos, qui ſolent
ea exequi faciunt indicium; non autem cótra
vilem perſonam; vel inſolitam ad exequutio-
nem:quia illa opinio ſolum procedit quando
adſit ſola præſumptio verborum; ſed concur-
rentibus alijs præſumptionibus, ſecus eſt, vt
aſſirmat Fran. Brun. in tract.de indic. & tort.
in 3.quæſt. primæ par. num. 33. ad finem; qui
24 dicit,quod quando† concurrant minæ,inimi-
citia,percuſſio,& breue tempus ad percuſſio
nem poſt minas, etiam in priuato homine, &
inſolito exequi minas, adeſt indicium ad tor-
turam,& condemnationem.Et cum eo concur
rit Marc.Blan.in tract.de indic.homic.nu.179.
180.181.vbi in verſ.Ex hoc dico;dicit,quod in
ſimili caſu non eſt inquirendum, an ſit ſolitus
25 minas exequi?quia effectus† demonſtrat qua-
litatem perſonæ; & in eadem opinione rema-
net Iul. Clar. in pratic.crim.§.fin.libr.5. quæſt.
21. verſ.Minæ præcedentes,ad finem; & Gom.
in lib. var, reſolut. in tract.crim.c.13. num. 11.
& Bol.in tit.de ind.& conſid.ant. tortu. nu.44.
vbi in terminis. & ſecundum Put. narrat de
quadam muliere,quæ exiſtens ad feneſtras vi-
dit inimicum;& alta voce dixit faciam,vt tibi
breui tempore crura incidantur. Quibus ver-
bis auditis ab inimico poſtea occiſi,ſub ſpe q
illa mulier eſſet inculpata, illum occidit.Quæ
mulier fuit capta,& torta,& etiam morti tra-
dita. Ex quibus poteſt firmari concluſio,quam
ego inſequor, (ſaluo ſemper meliori iudicio)
quod captura d. canonici fuerit iuſta, & quod
diſtributiones quotidianæ ei non debeantur.

Neque prædictæ concluſioni obſtat textus
in c. Super cauſſa.2. q. 4. vbi clericus imputa-
tus de delicto,& carceratus,& priuatus bene-
ficio,quia poſtea liberatus fuit ad omnia reſti
tutus. Quia primò reſpondeo:quod præter q
ibi delictum in eo non fuit probatum, tamen
de ſe ipſo fecit purgationem canonicam; vt
colligitur in textu,& tradit ibi Gemin. & Ar-
chid. hic verò nulla fuit facta purgatio.

Secundò reſpondeo, quod ibi agebatur de
26 reſtitutione beneficij:clericus† autem non eſt
priuandus beneficio;niſi ex delictis à lege ca-
nonica ipſo iure enumeratis, de quibus Folle.
in pratic.crim.canon.in 2.par.iudic.c.7.nu. 11.
12. vel per ſententiam,vt not.Rebuf. in prati.
beneſ.in 3.part.tit.de mod.amitt.beneſ.& not.
Bern. Diaz.in ſua pratic.crim.canon.c.123.me
ritò ille clericus erat reſtituendus: hic non a-
gitur de beneficio.

Tertiò reſpondeo,quod ibi agebatur de fru
ctibus beneficij: hic verò de diſtributionibus,
27 quæ† non veniunt appellatione fructuum:ſed
fuerunt inuẽtæ pro ſpeciali miniſterio,& mer
cede danda laboráti,vt tradit Rot. deciſ.330.
vol.1. diuerſ.nouiſſ. & laboranti datur merces
ſecundum opus.l.Nemo.C.de offic.mag. offic.
28 ideo Qui † non laborat non manducat. Paul.
Apoſt.in Epiſ.ad Theſſalon.c.3.Gl.in Clem.Vt
hi qui. in verbo,Poſterum.verſ.Non máducet.
de ætat. & qual. ergo ſi non interuenit horis
canonicis,non debet eas habere.Neque ei op-
pitulatur allegatum impedimentum; quia,vt
29 ſupra,carceratio fuit iuſta.Quando† enim iu-
dex habet informationem de delicto, de quo
aliqua pœna veniret imponenda; debet inci-
pere à captura. l.Diuus. la prima.ff.de cuſtod.
& exhib.reor.Neque ad hoc eſt contrarius te-
xtus. in c.1.de cler. non reſid. in 6. quia vt ait
ibi Arch.num.2.verſ.Corporalis neceſſitas:im
pedimentum debet eſſe iuſtum, vt quando qs
infirmatur, vel alia iuſta cauſſa ſit occupatus:
& quod etiam ſit in conſuetudine dandi diſtri
butiones impeditis Hic verò impedimentum
fuit culpa.d. Canonici:nec conſtat de conſue-
tudine, quod etiam carceratis dentur diſtri-
butiones. Et quando impedimentum habuiſ-
ſet ortum ab aliquo, qui indebitè accuſaſſet,
non erat recurrendum ad canonicos ſed ad il-
30 lum qui † in culpa impedimenti fuerat. l. 2.§.
Si publicanus.ff. Ad l. Aquil. ſed ſtantibus re-
bus,vt ſtant,in nullo canonicus poterat adiu-
31 uari,quia iudex† potuit à captura incipere iu
dicium.c.Clericos. de ſent. excom. in 6. & ita
reſideo,quod diſtributiones non debent ei da
ri. Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CLXVII.

Parochus an poſſit innouare parochianis graua-
men,& ſuper ſpiritualia conuenire?

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtrans Eccleſiam,ſi malè ſe gerat, prouo-
cat iram Dei in populum.*
2 *Parochiani poſſunt denũciare ordinario parochũ,
qui malè procedit.*
3 *Sacerdotes fuerunt inſtituti, vt oratione,& exẽ-
plo placarent iram Dei.*
4 *Peccata ſæpe remittuntur oratione.*
5 *Oratio illius,qui malè ſe gerit, non eſt Deo grata.*
6 *Vita Sacerdotis parochi demonſtratur in c. His
igitur.23.diſtin.*
7 *Sacerdotes in inferendis beneficijs, & Sacramen
tis non debent munera accipere.*
8 *Sacerdotes debent eſſe mundi corpore, & mente.*
9 *Sacerdos,qui ſtudet diuitijs,dicitur ignominioſus.*
10 *Auaritia eſt idolorum ſeruitus.*

11 Or-

11 *Ordinarij debent tollere ea, quæ auaritia inducuntur.*

12 *Parochus non debet indutus veſtibus Sacerdotalibus per Eccleſiam quærere eleemoſinam.*

13 *Verba impropriantur ad ſubiectam materiam.*

14 *Abſurdum eſt ſemper vitandum.*

15 *Inferior non poteſt tollere facta per ſuperiorem.*

16 *Papa eſt ſupra Concilium.*

17 *Concilium non eſt interpretãdum, quod tollat eã, quæ Papa diſpoſuit.*

18 *Sacerdos pro pecunia faciens inſolita, dat ſignum auaritiæ.*

19 *Sacerdotes non poſſunt alterare ſtatum Eccleſiæ pro ſua commoditate.*

20 *Sacerdos habens neceſſaria ad victum, & veſtitum debet eſſe contentus. & num. 23.*

21 *Proprium nemo dicat quod eſt commune.*

22 *Auarus non ad Deum, ſed ad aurum intuetur.*

24 *Commoditas victus conſiſtit in qualitate perſonæ.*

25 *Ignobili ſufficiunt ſcuti 40. vel 50. ad victum.*

26 *Parochi ſecundum Concilium Tridentinum debet habere 100.*

27 *Oblationes non ſunt de præcepto.*

28 *Oblationes in diebus ſolemnibus tantum ſunt de præcepto, quando parochus eſt in neceſſitate; & quando per legata ordinantur.*

29 *Qui altari ſeruit de altare viuere debet.*

30 *Eccleſia non habet aurum vt ſeruet; ſed vt in neceſſitatibus ſubueniat.*

31 *Clericus ſtudens facere diuites de bonis Eccleſiæ parentes, peccat.*

32 *Qui innouat ad ſui commodum aliquid in Eccleſia dat ſignum auaritiæ.*

33 *Clericus, qui pro ſpiritualibus intendit aliquid habere, incurrit vitium ſimoniæ.*

34 *Parochus non poteſt à Parochianis aliquid accipere, niſi tribus concurrentibus.*

35 *Parochus, ſi aliunde poteſt ſibi victum quærere, non debet à populo importunè quærere.*

36 *Qui pro baptiſmo, & ſepultura aliquid procurat, incurrit ſimoniam.*

37 *Qui non habet curam animarum poteſt aliquid pro miſſa recipere.*

38 *Qui habet beneficium, & curam animarum, non poteſt imponere aliquid pro re ſpirituali.*

39 *Illi dicuntur in templo vendentes, qui ad id, ad quod tenentur, ad præmium intendunt.*

40 *Qui gratis habet beneficium, gratis adminiſtret Sacramenta.*

41 *Ordinarius ſciens Sacerdotes in auaritia, & non ſtudens emendare, eſt excommunicatus.*

42 *Ordinarius debet cum prudentia regere.*

43 *Ordinarios, & parochos conuenit vigilare ſuper oues commiſſas.*

44 *Ordinarij non debent permittere ſubditos labi in malum.*

45 *Ordinarij pro ſalute populi debent etiam morti ſe exponere.*

46 *Qui vult pontifex eſſe imitari debet Moyſen, & Aaron.*

47 *Ordinarij pro conſcientia debent dare operam, ne eorum negligentia, quis de Eccleſia pereat.*

48 *Ordinarij ſunt paſtores, non domini.*

Illumina cor meum Deus.

FACTI SPECIES.

MOdernus parochus Eccleſiæ parochialis Villæ Nouæ, (vt in themate mihi nomine Excellentiæ Veſtræ exhibito continetur) multa innouauit in d. Eccleſia, & parochianis; licet habeat beneficiũ redditus ſcutorum 150. Primò, quia omnibus, & ſingulis diebus feſtiuis paratus ad miſſam totam Eccleſiam circuendo eleemoſinam quærit; licet id à prædeceſſoribus tantum in diebus ſolemnibus obſeruaretur. Secundò, quod quotannis vult ab omni colono partiario vnam minã frumenti; quod nunquam fuit in vſu, ſed ſolũ prædeceſſores recipiebant illud, & parũ quod voluntariè dabatur. Tertiò, quod in die Sabbati ſancti pro renouatione Sacramenti baptiſmatis, ab omni volenti puerum natum baptizari, vnum agnum. Quartò, quod pro omni miſſa votiua, ſeu pro defunctis celebranda ad preces alterius, vult ſibi dari ſolidos. 25. licet de præterito darentur ſolum decem. Quintò, quod pro omni ſepultura cadaueribus danda in Eccleſia vult vnum ſcutum, qui ſcutus dari etiam ſolebat; ſed in manibus maſſariorũ pro ſeruitio Eccleſiæ; ipſe autem vult ſibi dari: & Excellentia veſtra cupit quid iuris ſit aduerti, cui ego minimus reſpondeo, vt infra, ſemper veritati, & iudicio S. Matris Eccleſiæ me ſubijciendo.

1 In primis enim aduerto, quod quicunque † adminiſtrat Eccleſiam, ſi malè, ſe gerat; prouocat iram Dei in populum. c. Sanè. de celebr. miſſ. c. Licet Heli. de ſimon. vnde vt euitent
2 iram, eis † conceditur poſſe denuntiare malè geſta à parocho, & ab ordinario: vt probat Abb. in c. Ex parte. num. 5. verſ. Fallit in patrono, vel in parochiano: & latè Tiber. Decian. in reſpon. 63. per totum. vol. 3. & conſequenter parochiani de quibus in caſu poſſunt omnia malè geſta denuntiare, & inſtare ad ea remouenda.

Quo præmiſſo: reſtat dilucidare, An ea, quæ narrantur ſint malè geſta: & in primis eſt ſciẽ-
3 dum; quod Sacerdotes † ea ratione fuerunt conſtituti, vt oratione, & exemplo placarent iram Dei, & populum conuerterent. c. Quia E-
4 piſcopus. 5. quæſt. 3. Peccata † enim ſæpe oratione remittuntur. c. Remittuntur. 23. q. 5. quatenus tamen fiat ab homine recto: nam oratio
5 † illius, qui malè ſe gerit, non eſt Deo grata. c. Fertur. 1. q. 1. vbi dicitur, quod Sacerdotes

malè

præcepto in diebus ſolemnibus, ſi parochus
indigeat. ſecus autem ſi non egeat; quod per
cõmuni opinione affirmat. ſicut de præcepro,
quæ debentur iure legati. & quando etiam de
iure antiquo ex præcepto eſſent inuente; ceſ-
ſat ratio: nam illo tempore Sacerdotes nil ha-
bebant ad eorum ſuſtentationem, & neceſſe
erat prouidere, vt viuere poſſent, ideo fuit di-
29 ſpoſitum, vt qui † altari ſeruiret, de altari etiã
viueret. c. Cum ſecundum. de præben. ex quo
decreto capitur etiam concluſio, quod ſufficit
victus, & veſtitus. & D Hieron. de quo in prin.
44. diſtin. dicit; Sacerdos de altari viuere non
luxuriari quærat, & Abb. in repet. c. Cum eſſes.
num. 21. verſ. In contrarium facit, dicit, quod ſi
clericus de bonis Eccleſiæ emat equum, quod
ille eſt Eccleſiæ: ergo quæcunque iſte Sacer-
dos emit de fructibus Eccleſiæ, eſſent Eccle-
ſiæ: vt ibi Abb. ſecundum Archid. & Ioan. de
Lign. & notat in terminis Tiber. decim. reſpon.
114. num. 18. 19. in 3. vol. & Concilium Triden.
ſeſſ. 25. c. 1. de reform. prohibet ordinarijs fa-
cere diuites parentes: & cum his temporibus
Eccleſia ſit dotata; non eſt vis facienda in obla
tionibus, immò ex ethimologia vocabuli capi
tur veritas quod non ſint de præcepto ſed ſpõ
taneç, ſicut refert Amb. Calep. in verbo offero.
Quare clerico habenti vnde viuere, non conue
nit importunè quærere, quod nõ eget: & quã-
docunque ſuperflüa ad victum habeat, tenetur
30 pauperibus ſubuenire; quia Eccleſia † non ha-
bet aurum, vt ſeruet; ſed vt in neceſſitatibus
31 ſubueniat. c. Aurum. 12. q. 2. & peccat † cleri-
cus, qui ſtudet parentes facere diuites de bo-
nis Eccleſiæ. c. Monemus, cum c. Sequenti. 12.
q. 2 & tradit Abb. in c. Inquirendum. num. 3. de
pecul. cler. quibus ſufficit in neceſſitatibus
ſubuenire, vt ibi: ergo qui habet beneficium
competens ad victum; vel aliunde vnde viue-
32 re poſſit, malè agit † innouare aliquid ad ſui
commodum in Eccleſia, & non poteſt excuſari
à vitio auaritiæ. d. c. Auaritiæ. de præben. & ma
ximè Sacerdos parochialis, qui tenetur mini-
33 ſtrare ſacra parochianis. qui † ſi intendat pro
ſpiritualibus ab eis aliquid recipere, incurrit
vitium ſimoniæ: vt probat Ang. in d. ſum. ver-
bõ, ſimonia. 2. nu. 6. ibi, Tu verò tene. vbi dicit
34 quod ſimilis Sacerdos † non poteſt ritè aliqd
à parochianis recipere, niſi tribus concurren-
tibus; videlicet, quod non recipiat niſi pro sũ
ptu, vel labore. Secundò, quod non ſit ex offi-
cio obligatus. Tertiò, quod non habeat aliun-
35 devnde viuere: addens quod ſi † aliunde po-
teſt ſibi victum quærere, puta dicit, ſcribẽdo,
vel ſimilia faciendo, tunc non poteſt aliquid
exigere. c. Clericus. 91. diſtinct. Sacerdos autẽ
de quo in themate habet beneficium compe-
tens; & alia quamplurima emolumenta; & ha-
bet officium adminiſtrandi ſpiritualia: ergo
malè agit importunè ea, quæ proponuntur a-
gere. & inſolita. & de bonis ſibi datis ratione
Eccleſiæ, in dies bona immobilia emere: quia
quæ ſuperſunt ad eius ſuſtentationem nõ ſunt
ſua: & ea ſibi vſurpando videtur furtum face-
re, & ſacrilegium; vt latè not. Redoa. de ſpol.
q. 19. à num. 16. vſque ad num 24. vbi. num. 23.
dicit, quod poteſt etiam ab Eccleſia remoueri,
36 & præcipuè velle † agnũ pro baptiſmo; & ſcu
tum pro ſepultura: peccat enim in vitio ſimo-
niæ. c. Baptizandis. 1. q. 1. & c. Non ſatis. de ſi-
mon. & quicquid acquirit eſt Eccleſiæ. Abb. in
repet. c. Cum eſſes, num. 31. de teſtam. Differt
37 enim ſimplex Sacerdos à parocho: nam qui †
non habet beneficiũ, nec vbi ſuſtentari valeat,
poterit pro miſſa, vel alia re ſpirituali, aliquid
recipere; vt habetur ex notatis ab Angelo, vbi
38 ſupra; & in c. fin. de magiſt. Qui verò habens
beneficium, vel curam animarum, cum emolu-
mento ad ſuſtentationem idoneo; cum onere
celebrandi, & ſacra miniſtrandi; non poſſunt
ſine vitio ſimoniæ aliquid imponere pro re ſpi
rituali. c. Vendẽtes. 1. q. 3. vbi declaratur quod
39 Illi dicuntur in templo vendentes, qui id,
ad quod tenentur, ad præmium largiuntur, &
eſt iuſtitiam vendere, & qui rem debitam face
40 re contemnunt. Qui † enim gratis beneficium
accipit, gratis etiam Sacramenta ſubminiſtra-
re debet, & ea ſolum, quæ ſibi offeruntur ſpon
te, ſeu dantur, accipere, ſine tamen animo, &
cupiditate habendi; & qui ſecus agit ab ordi-
41 nario ſuo emendari debet; Qui † ſi ſciat à quo
cunque ſuorum ſubditorum ſimilia peragi, &
non ſtudeat emẽdare; incidit, ſicut ipſi, in ex-
communicationem. c. Quicquid. 1. quæſt. 1. Epi
42 ſcopus † enim, & omnis ordinarius debet cũ
prudentia regere, & amare ſibi Eccleſiam com
miſſam; vt à vitijs ſe abſtineat. c. Sicut vir. §.
43 Epiſcopum. 7. q. 1. Quem, et † omnes curã ani-
marum habentes conuenit vigilare ſuper oues
commiſſas. c. Oportet. 81. diſtin. & habetur in
Pſalmo. 120. verſ. Ecce non dormitabit, neque
dormiet, qui cuſtodit Iſrael. & in c. Nunciatũ.
44. 83 diſtin. & c. Te quidem. 11. q. 1. nec † debent
permittere gregem ſibi commiſſum labi in ma
lum, ſed in bono, & decenti ſtatu manere. c. Ge
45 nerali. §. fin. de elect. in 6. pro cuius † ſalute
etiam morti ſe exponere. c. Conuenior. 23. q. 8.
dicitur enim in c. Si quis vult. 36. diſtin. quod q
46 † vult pontifex eſſe, non tam vocabulo, quàm
meritò, imitetur Moyſen, & Aaron. Pro con-
47 ſcientia † enim prælatos conuenit dare operã,
ne quis culpa, vel eorum negligentia de Eccle
48 ſia pereat. c. fin. 47. diſt. Quę oĩa † agere debent
vti Paſtores, nõ vt domini: qa ordinarius nõ eſt
Dominus ſed paſtor, vt in Epi. 1. Beati Pet. c. 5.
de qua text. in c. Placuit. 10. q. Quare ſi malè ge
ſta à Parochis referantur ordinario; credendũ
eſt omnia tollenda. Laus Deo, & B. M.

CON-

CONSILIVM CLXVIII.

Parochus cum filia ſpirituali ſe commiſcens, qua pœna ſit plectendus.

SVMMARIVM.

1 *Filiæ ſpirituales ſunt inter ſe differentes.*
2 *Follerius reprobatur dum vult omnes filias ſpirituales eſſe æquales.*
3 *Filia ſpiritualis vigore Sacramentorum habet maiorem cognationem cum parocho.*
4 *Grauius peccat, qui habet maiorum dignitatem.*
5 *Natura humana nos docet differẽtiam vnius mulieris ad alteram.*
6 *Grauius punitur, qui cum vna muliere peccat, quàm cum alia.*
7 *Grauitas peccatorum differt ſicut grauitas ægritudinis.*
8 *Diuerſitas grauitatis in peccatis attenditur.*
9 *Diuerſitas perſonæ maius, vel minus grauat peccatum.*
10 *Iudex debet minus diligenter inquirere ſuper occulto adulterio.*
11 *Clerici debent moneri, vt à fornicatione, & ſimilibus abſtineant.*
12 *Clericus, qui non fuit monitus in concubinatu, nõ eſt deponendus, neq; priuandus beneficio.*
13 *Monitio facta in ſynodo, an pro trina habeatur?*

FACTI SPECIES.

FVit denũciatus Rector parochialis
Eccleſiæ S. Bartholomæi habuiſſe
rem cum filia ſpirituali, & in carce-
re detentus; qui examinatus con-
feſſus fuit: & Iudex ordinarius Eccleſiaſticus
intendit illum priuare beneficio, & etiam de-
ponere: Sed an ſit de iure quæritur? & ego ſal-
ua ſemper veritate, ſtantibus rebus, vt ſtant,
non puto locum eſſe depoſitioni; immò neque
priuationi. Et moueor primò, ſecundum do-
ctrinam Hiſpani. in ſua pratic. crim. can. ſub ca
pitulo, Filiabus ſpiritualibus ſe commiſcẽtes,
1 vbi ponit differentiam † inter vnam, & aliam
mulierem de parochia; quia ſi parochus cum
ſimplici filia, quæ non habuerit ab eo Sacramẽ
ta ſe commiſceat, minus punitur, quàm ſi cum
ea rem habuerit audita in confeſsione, vel ha-
bita in baptiſmatis Sacramento, & alijs ſimili-
2 bus: & quamuis Foller. † etiam in ſua pratic.
crim. canon. c. 19. num. 7. videatur contrarius,
quia vt ait, ſufficit mulierem eſſe de parochia,
vt ſit filia ſpiritualis, & habeat locum pœna et
depoſitionis; tamen ego contra Foller. pro hy-
ſpano teneo opinionem: nam ratio ab eo alle-
gata non mihi videtur ad rem: quia ille Clau-
dius decem vir erat deputatus ad cõſeruatio-
nem virginitatis illarum puellarum, quarum
vna tantum erat quantum altera, nec vna ha-
bebat maiorem gradum altera: & omnes debe
bant in eodem ſtatu virginitatis conſeruari;
ſed in iſto caſu licet omnes de parochia ſint
filiæ ſpirituales; ſunt tamen, & eſſe poſſunt dif
ferentes in cognatione ſpirituali; quia vna po
teſt ſimpliciter eſſe filia ſpiritualis, quia erat
3 in parochia: & alia propter † ſuſcepta Sacra-
menta, & conſequenter habet maiorem gradũ
4 cognationis: & qui maiorem † gradum, & nobi
litatem habet, delinquendo grauius eſt puniẽ
dus. l. Si quis aliquid. §. Auctores. ff. de pœn. l.
Aut facta. §. Cauſſa. & §. Perſona. ff. eod. tit. Il-
le verò Claudius, qui pro cuſtodia virginitatis
erat deputatus, maiorem etiam pœnam mere
batur; quia ſimile peccatum, tam cum vna, quã
cum alia facere poterat; quia nõ erat inter eas
5 differentia: hic verò ſecus: & in hoc natura † hu
mana nobis rationem ſubminiſtrat; quæ in ſe
habet genus mulierum cũ diſtinctione tamen,
quia alia eſt nobilis, alia ignobilis: & licet om
6 nes ſint eiuſdem naturæ; tamen peccando † cũ
vna, & cum alia, leuius, & grauius punitur: aliã
eſt enim ſimplex fornicatio, aliud ſtuprum, a-
liud adulterium, aliud inceſtus, & aliud ſacri-
legium: & de hoc non eſt diſputandum, quia
omnibus eſt notum, & per legẽ ciuilem, cano-
nicam, & diuinam: & omnes debent ſcire cau-
ſam mortis, S. Ioannis Baptiſtæ, qui arguebat
Herodem, quia vxorem fratris ſibi vſurpaue-
rat: vnde qui cum vna magis peccat, quàm cũ
alia, magis etiam puniri debet: & ad hoc facit
doctrina D. Tho. 1. 2. quæſt. 73. art. 3. vbi dicit, ꝙ
7 grauitas † peccatorum differt eo modo, quo
grauitas ægritudinis. Tantò enim eſt grauior
ægritudo, quando per eam tollitur debita cõ-
menſuratio humorum: ita peccatum tantò eſt
grauius, quantò deordinat circa aliquod prin-
cipium, & ſecundum diuerſitatem obiectorũ,
8 attenditur † diuerſitas grauitatis in peccatis:
& ita D. Greg. in homil. de decem virgin. ſecun
dum Matth. Euang. ſentit, dum ait, Et omnes
dicuntur virgines, tamen non intra beatitudi-
nis ianuam omnes receptæ ſunt: & ſic eſt in ca
9 ſu; nam diuerſitas † perſonæ minus, vel maius
grauat peccatum. d. l. Si quis aliquid. §. Aucto-
res. ff. de pœn. & ex iſtis permaneo cum Hiſpa-
no, quod maior ſit pœna in clerico ſe commi-
ſcente cum filia ſpirituali, quàm ſibi cognatio
ne addiunxit mediantibus Sacramentis. Ex q-
bus concludo, quod ſit neceſſe ſcire in quo gra
du cognationis ſit illa mulier cum parocho: ſi-
cut an ſit nupta, quia commiſiſſet adulterium,
de quo tractat etiam d. Hiſpanus. in d. pratica
10 c. 79. concludens tamen, quod iudices † debeãt
minus diligenter inquirere de adulterijs oc-
cultis, propter periculum mulierum, & virorũ
infamiam; ſicut etiam oportet inquirere, an
11 ille clericus † fuerit monitus, vt ceſſaret ab
illo peccato? iuxta textum in c. Clericos. & c.

Sicut.

Digitized by Google

Sicut.de cohab. cler. & mul. & narrat Ioan. de
Selu. in tract. de benefic. par. 3. q. 3. num. 11. Im-
mò ſecundum diſpoſitionem Conc. Trid. ſeſſ.
12. 25. c. 14. de reform. quia ſi † non fuiſſet mo-
nitus; nec depoſitioni, nec priuationi benefi-
cij eſſet locus: pœna tamen aliqua eſſet affli-
gendus, non diſcedendo à diſpoſitione Con-
cilij. Non ommitto tamen aduertere, quia ſi in
13 Synodo † diœceſana adſit monitio, ne clerici
ſe immiſceant cum mulieribus, eſſet perſcru-
tandũ an illa monitio habeatur pro trina? de
quo loquutus fui in conſ. 19. nu. 25. tit. de cler.
concub. quia cum ſit graue peccatum, & in ſcã
dalo, non eſt dimittendum ſine aliqua pœna.
Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXIX.

Oſculum clerici cum ſibi coniuncta, an, & quan-
do ſit peccatum mortale.

SVMMARIVM.

1 *Bonum eſt homini mulierem non tangere.*
2 *Tactus, & viſus appetit concupiſcentiam mulie-*
rum, & num. 3.
4 *A tactu mulieris ſemper eſt cauendum.*
5 *Tactus mulierum eſt ſemper periculoſus.*
6 *Deſiderium ad carnalem copulã generat peccatũ.*
7 *Oſculum mulieris eſt periculoſum.*
8 *Tactus de per ſe non eſt malus, niſi pudendorum.*
9 *Tact⁹ sũt indifferẽtes, vnde intẽtio declarat actũ.*
10 *Peccatum requirit tria, ſuggeſtionem, delectatio*
nem, & conſenſum.
11 *Peccatũ non eſt perfectũ niſi cõcurrat conſenſus.*
12 *A delectatione oritur peccatum.*
13 *Peccatum requirit animum.*
14 *Iuramentum expurgat præsbyterum ab infamia.*
15 *Iuramentum probat, quod alias non conſtabat.*
16 *Ordinarius debet cautè procedere in imputato de*
adulterio.

Dominus ſit mihi illuminatio.

Caſus.

1 QVidam iuuenes clerici deambulando p
ciuitatem, videntes R. D. Antonium
intra portam Magnifici Domini Anni-
balis eius conſobrini cum Magnifica Domina
Liuia vxore d. ſui conſobrini, q deoſculabatur,
inter ſe cogitantes malum, cœperunt eos diſ-
famare, ita quod ille actus peruenit ad aures
Reuerendiſs. Epiſcopi, qui corã ſe fecit. d. R.
Antonium vocare, & interrogatus cõfeſſus; d.
Dominã Liuiã deoſculaſſe ſincero, & bono ani
mo, quia eam amabat propter merita ſua, vltra
affinitatem: nunquam autem malo animo, quã
honeſtã ſemper agnouit: & ſæpe interrogatus
ſemper idem confeſſus iurauit animum ſuum
nunq̃ fuiſſe malum: quẽ Reuerendiſs. Eps, non
in carceribus, ſed in Epiſcopatu detinuit quæ-
rens qua pœna ſit plectendus: ſuper quo quæ-
ſito ita reſpondi.

Paulus Apoſtolus in 1. Epiſt. ad Corinth. c. 7.
1 dixit qđ bonũ † eſt homini mulierem non tan-
gere. periculoſa. n. eſt habitatio, & cõmiſtio ho
minum cum mulieribus. c. Diffinimus. 18. q. 2. qa
2 nõ ſolum † tactus, ſed et viſus appetit concu-
3 piſcentiã mulierũ: c. Nec ſolo. 32. q. 5. & magis †
4 tactus, à quo † ſemper eſt cauẽdum. c. Hoſpitio-
5 lum. 32. diſt. quia eſt † ſemper periculoſus. d. ca.
Diffinimus: & quamuis non detur ſemper fa-
6 cultas ad carnalem copulam; deſiderium † tñ
ad illam generat mortale peccatum. vt habe-
tut in c. Si cuius de pen. diſt. 1. vnde Glo. in c. Odi,
in verbo, Sed ſunt. 24. q. 1. reprehendit ſchola-
res, qui ad Eccleſiã vadunt, vt videant domi-
nas. & in Deuteron. c. 22. dicitur, quod ſi puella
paſſa ſit ſibi tangi pudenda, & nõ clamauerit,
mortem meretur: ex quibus datur intelligi q
7 ſit † periculoſum mulieres deo ſeculari: & ha-
betur in c. Nec aliqua, 27. q. 1. ibi, Confabula-
tio, & oſculatio. & ſic caſus in Reu. Antonio vi
detur periculoſus.

Quibus tñ nõ obſtantibus, arbitror Reu. D.
8 Antonium nullã mereri pęnã, quia nullus † ta-
ctus præter membrorũ verendorũ de per ſe eſt
malus: ſecundum Caiet. 2. 2. q. 154 & 159. ar. 4. nã
multoties. & experientia docet, ſit cauſa amici-
tiæ; cauſa pacis, cauſa amoris honeſti, & cõ-
ſuetudinis Regionis, qñq; et cauſa libidinis;
9 vnde ſunt † indifferentes: & ſemper intentio
eſt illa, quæ declarat actum, vt notatur in c. In-
ter verba 11. q. 3. vbi nõtantur verba Paul. Apoſ.
qñ dixit. Gloria noſtra hæc eſt, teſtimoniũ cõ-
ſcientiæ noſtræ. & verba, Iob, qui dixit: Ecce in
10 cœlo teſtis meus. Ad hoc enim vt peccatum †
ſit ex viſu, ex tactu, & oſculo, tria concurrere
debent; ſuggeſtio ſcilicet, delectatio, & conſen
ſus. c. Sed penſandum. 6. diſt. & quãuis ex ſugge
ſtione, quæ oritur à diabolo, deſcẽdat delecta-
11 tio, nõ probatur † peccatum perfectum niſi cõ-
curat conſenſus. qui an fuerit, ſtandum eſt illi,
q delectationẽ habuit; vt in d. c. Pẽſandũ. ibi Et
inter delectationẽ, & cõsẽsũ, iudicẽ ſui faciat
12 animum Præſidem, & licet qñ delectatio † ori-
tur, incipiat peccatum, tñ non eſt perfectum
niſi ſequatur conſenſus: vt ibi. Quod aũt Reu.
Antonius deoſculando conſobrinam habuerit
animum ad peccatum, nullo alio conſtãte, erit
ſtandum eius intentioni; an ſcilicet animo ho-
13 neſto, vel laſciuo id egerit: qa in peccato † re-
quiritur animus, vt ipſe Caiet. atteſtatur, & D.
Thom. 1. 2. q. 74. art. 3. quam intentionẽ ſatis di-
citur probaſſe per iuramentum: nam iuramen-
14 tum † expurgat præſbyterum ab infamia. ca.
15 Præſbyter. 2. q. 4. & probat † illud, quod alias
non conſtat. c. Quamquam. 14. q. 2. & ſic arbi-
tror. d. Reu. Antonium nullam mereri pœnam,
& quod Reuerendiſs. Epiſcopus † debeat cautè
procedere in hac materia (vt dicit Hiſpan. in

ſua prac.crim.Cano.c.79.) propter periculũ mulieris, & mariti: Immò etiam propter religionem: Saluo meliori judicio. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CLXX.

Teſtamentum ruſtici ſcriptum à præsbytero Curato, An valeat?

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotes non poſſunt exercere officium notarij.*
2 *Teſtes duo, vel tres in præſentia præsbyteri ſufficiunt in teſtamento ruſtici.*
3 *Solemnitates requiſita in teſtamentis, quæ ſint.*
4 *Scriptura priuata non probat.*
5 *Notarium qui ſe eſſe dicit, debet probare.*
6 *Ius commune quod expreſſè non ſit ſublatum, remanet in ſuo robore.*
7 *Notarius requiritur in teſtamento.*
8 *Scriptura vltimæ voluntatis præsbyteri, eſt priuata.*
9 *Contemnens diſpoſita per Papam incidit in peccatum infidelitatis.*
10 *Contemnere dicitur, qui legem non obſeruat.*
11 *Notarius ſcribens ad ſuum commodum aliquid in teſtamento, facit nullum legatum n.33.*
12 *Teſtamentum nullum facit omnia legata nulla.*
13 *Teſtamentum obſcuerum nihil valet.*
14 *Scriptura dicitur priuata, quando non ſunt obſeruatæ ſolemnitates debitæ.*
15 *Scriptura priuata non probat in poſſeſſorio, neque in petitorio.*
16 *Ignorantia iuris quos excuſet.*
17 *Qui partẽ legis obſeruat, totã obſeruare tenetur.*
18 *Scriptura præsbyteri in teſtamento nõ prob. n.19.*
20 *Præsbyter nõ poteſt exercere officium notarij, niſi conſtet eſſe notarium.* (ſtico.
21 *Publicatio teſtamenti nõ debet fieri corã Eccleſia.*
22 *Iuramentum requiritur ab illo, qui inſtat publicari teſtamentum.*
23 *Mens teſtatoris declaratur ex verbis.*
24 *Fraus, vt dolus probatur ex coniecturis.*
25 *Teſtator non præſumitur breui tempore mutaſſe voluntatem.*
26 *Mutatio voluntatis non præſumitur niſi adueniente aliquid noui.*
27 *Teſtator nunq; p̃ſumitur velle grauare hæredem.*
28 *Voluntas enixa dicitur, quando quis ſemper eadem verba proferat.*
29 *Teſtamentũ vt valeat, notarius dẽt eſſe vocatus.*
30 *Teſtator interogatus in vltima voluntate an ita velit, ſcilicet reſpondeat, ſic, non conualidat teſtamentum: & num.32.*
31 *Inſolita arguunt falſitatem.*
34 *Præſumptio eſt falſitatis contra eum, qui ad ſuũ commodum ſcripſit.*
35 *Teſtator debet declarare ſuam voluntatem tam circa legata, quam inſtitutionem.*
36 *Clericus debet eſſe contentus, ſi habet commodum victus, & veſtitus.*
37 *Qui non ſit honeſtæ famæ, de falſo per coniecturas poteſt imputari, & probari.*
38 *Teſtes teſtamentarij debent declarare totam ſeriem teſtamenti.* (Ita
39 *Publicatio teſtamẽti nõ probat ſi nõ ſit legitimè fa*
40 *Venientes ab inteſtato ſunt citandi in publicatione teſtamenti.*
41 *Forenſes in publicatione inſtrumenti poſsũt citari.*
42 *Statutum non poteſt prohibere quin dicatur de nullitate, omiſſis ſolemnitatibus.*
43 *Teſtamentũ nullũ, dat ius venietibus ab inteſtato.*
44 *Hæres ab inteſtato non poteſt adire hæreditatem, quãdo adeſt teſtamentũ, niſi ſit declaratũ nullũ.*
45 *Legatarij non poſſunt auctoritate propria habere poſſeſſionem vel legata.*
46 *Papa nunquam intendit tollere ius alterius.*
47 *Papa in dubio præſumitur voluiſſe concordare cũ iure communi.*
48 *Verba dubia non immutant diſpoſitionem iuris.*
49 *Fraus eſt quædam abſcondita machinatio ad alterum decipiendum.*
50 *Nullitas ſemper poteſt proponi.*

Caſus.

FRancus Aegrotus in Villa Sabina Parochianus Eccleſiæ S. Blaſij, nõ habens filios, neq; vxorem, ſed fratrẽ habentẽ filium Clericum, in ipſa infirmitate, & ante ſẽper propalauerat animum ſuum velle quod oĩa bona ſua eſſẽt d. Clerici ſui nepotis: ſed viſitatus à præsbytero ſuo parocho: & eo poſtea defuncto reperta ſcriptura fuit manu d. præsbyteri, ſcripta p octo dies ante mortẽ, in qua iure legati ordinabat tres petias terrarũ arboratas, & contiguas terris beneficij d. præsbyteri dimitti, vt celebrarẽtur pro anima ſua quædã miſſæ, & vſufructuariã reliquorum bonorũ relinquebat certã ſuam ſororem, quæ cõmorabat in ſeruitute, & eam ante non multum amabat: hæredẽ verò de reliquis bonis inſtituit clericum ſuum nepotem. Et ſtatim defuncto Franco ille præsbyter adeptus fuit poſſeſsionẽ illarum trium petiarum terræ. & illa vſufructuaria de relictis in hæreditate; diſtribuẽdo multa bona mobilla, & prædicta oĩa ante publicationem teſtamẽti. Quare frater d. Frãchi prætẽdens bona d. eius fratris ſibi deberi; quærit an teſtamentum de quo in caſu ſit validum? & omiſsis alijs, quæ dici poſſent, ad validitatem, vel nullitatem teſtamẽti me cõuertã breui quo potero ſermone.

Duo in præſẽti caſu mihi vident cõſiderãd quæ in iure Canonico ſunt diſpoſita: videlicet
1 qđ in c. Sicut ne cler. mon. Papa prohibuit † Sacerdotibus officiũ notariatus, & maximè ſecundũ aliquos doct. habẽtib' beneficiũ derogãdo ẽt cõſuetudini; quæ vt illic refert. Abb. n. 18. nõ põt valere cõtra honeſtatẽ Eccleſię. c. Cũ ab oĩ & c. Cũ decorẽ. de vit. & ho. cler. & ibi excuſat cõſuetudinẽ Venetorũ pp inſufficientiã beneficiorũ. Et in c. Cũ eſſes. de teſtã. derogauit legi ciuili; ex qua diſpoſitũ fuit qđ ad validitatẽ
2 teſtamẽti adhiberẽtur ſeptẽ teſtes: & voluit † duos,

Digitized by Google

duos:vel tres ſuffi cere in præſentia præsbyte-
ri Parochiæ.
Quibus diſpoſitionibus ſtantibus aduertẽdũ
eſt,an in ſcriptura,de qua in caſu, fuerint ſcri-
pta neceſſaria ad validitatem, ſcilicet an ille
pręsbyter vti notarius,rogatus fuerit;vel ſolũ
adhibuerit pręſentiã ad formã.d.c.Cũ eſſes:qa
ſi vti notarius ſcripſiſſet, erraſſet, & ſcriptura
eſſet nulla;quia officiũ eſt ei prohibitũ: ſi aũt
ſolã præsẽtiã adhibuit,ſcriptura eſſet priuata,
3 nec probat;qa deficit in alijs ſolemnibus† à iu
re requiſitis;de quibus in l.Cõſultiſsima l.Qui
teſtam.fac.poſ.vbi cõmuniter doct.& in ſpecie
Bal.ad fin.lecturæ dicit;qđ ſi teſtamentũ fuerit
ſcriptũ manu notarij ſcientis voluntatẽ teſta-
toris;etiã ſi non eſſet publicatũ,valeret: ſecus
verò ſi eſſet ſcriptũ manu priuati: & ratio eſt
4 quia ſcriptura † priuata non probat, etiã ſi qđ
in ea reperiretur eſſet opus pium: vt affirmat
Dec.in conſ.120.Pro tenui.n.1.& 3.verſ.Virtu-
te aũt inſtrumenti; vbi dicit qđ talis ſcriptura
ẽt ſi ſcripta manu præsbyteri;nõ valet,qa tale
officiũ exercere nõ põt.d.c.Sicut.Et quãdocũ-
5 que vti notarius ſcripſiſſet;ad eum† ſpectat ꝑ-
bare ſe eſſe notariũ.Rol.à Vall.in cõſ.72.n.1.2.
3.& 4.vol.2.Crau.in cõſ.7.n.2 & Boer.deciſ.36.
n.10.quia habet præſumptionẽ cõtra d.c.Sicut.
Nec obſtat (vt multi errant) diſpoſitio. d.c.
Cũ eſſes.qa nõ facit præsbyterũ notariũ; ſed
ſolũ qđ ſcriptura fiat in præſentia præsbyte-
ri,& corã duobus,vel tribus teſtibus: vnde nõ
debet interpretari,qđ Papa,qđ non expreſsit,
voluerit derogare: ſcilicet qđ præsbyter ꝓhi-
bitus exercere notariatum, in hoc poſsit:ſicut
non intelligitur alijs legibus, ſeu ſolemnitati-
bus in Iure ciuili reqſitis,derogaſſe,cũ ſolũ ad
numerũ teſtũ eius diſpoſitio ſe extẽdat,& qđ
6 † non expreſsit remanet in ſuo robore;qa non
intelligitur ſublatũ: & eſt commune dictũ, vt
refert Imol.in d.c.Cũ eſſes.n.12.& 13.& in ſpe-
cie pro iſto caſu tenet Gl. in verbo, Improba-
mus.in d.c.Cũ eſſes.dicens,qđ nõ eſt veriſimi-
ſimile qđ Papa voluerit vnico verbo deroga-
re legibus:quod affirmat Soc.in conſ.92.nu.21.
verſ.Vnde dicit Io.de Imol.cũ ibi alleg vol. 3.
vnde,pro veritate concludendũ eſt qđ ſolũ Pa
pa voluit reducere numerũ teſtiũ ad diſpoſi-
tionẽ Iuris Diuini, vbi dicitur qđ in ore duo-
rũ,vel triũ ſtat omne verbum:& in reliquo re-
manet diſpoſitio legalis,quæ iuxta d.l.Cõſul-
7 tiſsima:requirit† notarium,vnde ad hoc vt va-
leat teſtamentum, debet notarius intereſſe cũ
ſuo rogitu, & præſentia præsbyteri cum duo-
bus,vel tribus teſtibus:quã diſpoſitionẽ multi,
ſequuntur habere locũ ſolũ in terris Eccleſiæ
nõ autẽ Imperij: ſed quidquid ſit;ẽt ſi haberet
locũ in terris Imperij,vbi iſte caſus euenit,di-
8 co qđ.d.ſcriptura † eſt priuata qa ille præsby-
ter nõ eſt probatus notarius; & quandocunq;
eſſet,eſſet nulla:quia feciſſet cõtra diſpoſitio-
nẽ Papæ.de qua in d.c.Cũ eſſes.quia prohibuit
adhiberi ſeptem teſtes: & ipſe ſeptẽ vocauit;
quare non eſt ſine dubio, an inciderit in vitio
infidelitatis? ex textu in c.Si qui ſunt præsby-
9 teri.81.diſt.dum dicitur peccatum† paganita-
tis incurrit quiſquis,dum chriſtianum eſſe aſ-
ſerit,Sedi Apoſtolicæ obedire cõtemnit:& cõ-
10 temnere † dicitur qui legẽ Papæ de præcepto
non obſeruat.ſecundum Gl.in c.Quis autẽ.10.
diſ.qđ tãtò magis procedit in iſto caſu quò ad
inualiditatẽ,qa ſcriptura tendit ad ſuã cõmo-
ditatẽ:& experientia docet,qa vt dicit̃ ſtatim
mortuo illo Parochiano ſumpſit poſſeſsionẽ il
larum trium petiarum terræ,& fructus ſibi ap-
11 propriauit:& † q ẽt ſi ſit notarius,in teſtamẽto
ſcribit ad ſuũ commodũ:reddit nullum legatũ:
vt latè probat Simo.de Pręt.in 2.lib.interp.vlt.
vol.interp.1.dub.2.ſol.2.n.29.qđ ꝓcedit ẽt ſi te
ſtamẽtum valeret.vt not.Bal.in cõſ.92.in 5.vol.
ad fin.incipit diſpoſitio.& quãtò magis ſi teſta
12 mẽtum† eſſet nullũ: qa oĩa legata eſſent nulla
& nõ deberẽtur.l.Si iure.C.de teſta.manumiſſ.
& tãtò fortius in præsẽti caſu,vbi legatum ob
ſcurè fuit ſcriptum, ita qđ nõ eſt clara volun-
tas teſtãtis an d.terras relinquat Eccleſiæ, vel
Parocho:vnde inſurgit doct.Inno.in c.Clamor.
de teſtib,ab Imol.adducto in d.c.Cũ eſſes.n.16.
13 ſcilicet quod teſtamẽtum† quod nõ põt benè
interpretari dr̃ nullum,& ſeqtur probãdo Sim.
de Præt.in d.lib.2.interp.vlt.vol.interp.3. dub.
1.ſol.2.ad fi. qđ magis ꝓcedit in ſcriptura pri-
uata,ẽt ſi fuiſſet à notario ſcripta:nã ẽt priua-
14 ta† eſſet,qa ea,quæ de ſolemnitate ſunt,nõ fue
runt obſeruata.Bal.in l. Super chirographarijs
15 C.ſi cert.pet.in 2 oppo.† nec ꝓbat in poſſeſſo-
rio,neq; in petitorio l.Si veritas.C.de fideic.ſi
cut ſcripta à plebano nõ prob.Dec.in d.cõſ.120.
& Capr.ab eo alleg.& Anch. in cõſ.213 ꝓpè fi.
Neq; ignorãtia d. præsbyteri excuſat: tum qa
16 ignorãtia iuris† nõ excuſat niſi milites,mulie-
res,ruſticos,& minores vt in Gl.c.Innocens, in
verb.Cui ꝓmittit. 22.q.4. cum ẽt qa iã accepit
partẽ diſpoſitionis.d.c.Cum eſſes.interueniẽ-
17 do ad teſtamẽtum;cõſequẽter ad totã† diſpo-
ſitionẽ tenebatur.c.Quæ cõtra mores.diſ.8.ibi
Turpis eſt pars, quæ non cõuenit vniuerſo ſuo
quare ſi interuenit cũ ſola p̃ſentia ad formã.d.
c.Cũ eſſes.ſcriptura deficit ex defectu notarij,
qui requirebatur.d.l.Cõſultiſsimo.& ſi vti no-
tarius, egit contra mentem Papæ adhibendo
18 ſeptem teſtes:& exercendo† officium notaria
tus cõtra tex.d.c.Sicut ne cler.vel monac vnde
19 pro veritate dicendum eſt illã† ſcripturã nullã
vt probat Pariſ.in conſ.146. vol.4. qui eſſet vi-
dendus;& Sim.de Pret. cum allegatis,vbi ſup.
20 num.31. nam præsbyter † non poteſt exerce-
re officium tabellionatus, niſi ad officium ſit
creatus,ſicut not.Couuar.in d.c.Cũ eſſes.n.13.
21 Nec obſtaret publicatio † de ea facta corã
ordinario Eccleſiaſtico:quia in huiuſmodi ca-

Z 2 ſu ipſe

ſu ipſe non eſt Index,ſed laicus.l.Repetita. C.
de Epiſc. & Cler. ſicut non obſtat quod cleri-
cus ſit hæres, vt probant Couuat.in c.Si hære-
des.n.3.de teſtam.& Franc.Mãt.in li.1.de cõie
ctu,vlt.vol.tit.6.n.7.vbi ẽt habetur quod requi
22 ritur † iuramentũ ab illo,qui inſtat publicari,
quod ſcilicet ſcriptura non ſit facta cũ fraude.
Quod autem fraus adſit in iſto caſu, multa
ſunt conſideranda;& primò, quia ille Francus
ſemper,vt aſſeritur,ante infirmitatem,& in ip
ſa infirmitate declarauerat animum ſuũ, quia
volebat omnia ſua bona relinquere ſuo nepo-
23 ti: ex quibus † verbis conſtat de eius mente,
Mantic. in lib.3. de coniectu, vltim. vol. tit.1.
num.4.vnde ſcriptura poſtea facta præſumitur
24 fraudulenta; fraus † enim ſicut dolus conie-
cturis probatur. c.2.de renunt. l.Dolum. C.de
dol.quod eo magis procedit iſto caſu, vbi pa-
rum ante ſcripturam in ipſa infirmitate pro-
25 palauerat animum ſuum;vnde non † eſt veri-
ſimile,quod tam citò mutauerit animum.l.Nõ
ad ea. ff. de cond.& demon.& ibi Gl.in verbo,
præſens. verſ. reſponde. & maximè quia nihil
26 † ei ex parte nepotis ſuperuenit, ex quo mu-
taſſet voluntatem.c.Valet.81.diſtin. verſ.Ple-
rũq; & l.Paulo.§.1.ff.de leg.3.& prædicta adiu-
27 uantur quia nunquam † præſumitur teſtatorẽ
velle grauare heredem.l.Vnum ex familia.§.Si
rem.ff.de leg.2. vnde quia ſemper dixerat vel-
28 le omnia ſua bona relinquere nepoti, enixa †
eius voluntas probatur talis eſſe, & fuiſſe. l.Si
quis mulier.C.de velleia.& in auth.vt null.iud.
§.& hoc cum iubemus;& ibi Gl. in verbo, iuſ-
ſio. ergo ſine cauſa illum ſcriptura grauat de
illis tribus perijs terrarum,quę vt dicitur,im-
portant valorem medietatis bonorum: & ſic
præſumitur facta dolo:pp cõmodũ d.Præsbyt.
Secundò, Arguitur fraus, quia non conſtat
d.Præſbiterum fuiſſe à teſtatore vocatum pro
29 teſtamento; nã vt † valeat teſtamentum nota-
tius debet eſſe vocatus à teſtatore,vel de illi9
commiſſione; vt probat Tib.Decian. in reſpõ.
65.num.14.vol.2.quare ſi ſpontè adeat præſu-
mitur cum fraude,vt ibi allegata.
Tertiò,Teſtator,etiã ægrotus, debet coram
30 teſtibus explanare voluntatẽ ſuã;nec ſufficit †
ſi lecta ſcriptura interrogatus reſpondeat,ſic.
Decian. ibi.n.13.& Mantic.in lib.2.tit.6.nu.10.
31 de coniect.vlt.volunt.vnde quæ † præter ſoli-
tum,& debitum fiunt,arguunt falſitatem.cap.
Quod ſuper laic.de fid. inſtrum.c.Cum tenea-
mur.de præbẽ.& ipſe Decian.in d.reſp.65.n.11.
Quartò,Præſbyter non põt fungi officio ta-
bellionatus,vt in d.c.Sicut.int. cler. vel mona.
& cũ ipſe ſcripſerit;non conſtat,quod teſtator
eũ vocauerit;& non conſtando teſtatorẽ decla
raſſe corã teſtibus ſuã voluntatẽ; teſtamentũ
32 ab ipſo Præſbyrero dictatum non valet,ẽt † ſi
ægrotus interrogatus reſpondet ſic; quia non
eſt de ſtilo ſolẽnitatis teſtamenti; & ꝙ ſit non
ſolitum, & præter diſpoſitionẽ legis dat ſignũ
falſitatis.vt Decian.d.reſp.65.n.12.13.nec ſuf-
ficit ꝙ notarius ſcribat ita eſſe volũtatẽ teſta-
toris,niſi in ſpecie teſtes probent eius volun-
tatem; quantò magis fraus debet præſumi in
præſbytero non notario,& nõ uocato;ſed ſpõ-
33 tè pro † ſuo commodo, vel etiam pro illa vſu-
fructuaria conſendũ eſt cũ fraude præueniſſe
teſtatorẽ:ad ea,quę adducit Decian. d.reſpõſ.
65.nn.14.& 15.& reſpon.109.n.60.eod.vol.& te
ſtamentũ fraude alicuius conditũ nõ valet ex
ſupradictis,vt latè notat.Sim.de Pret. in lib.5.
interpret.vltim.vol.interpret.1.dub.1. nu. 88.
89.& ſupra:& quia nonnulli putabant eſſe ne-
ceſſariã auctoritatẽ Principis pro nullitatis di
ctionẽ teſtamentorũ:ipſe ibi probat cõtrariũ.
Quintò,Fraus,pro clara haberi debet, quia
34 ille † præsbyter ad ſuũ cõmodum ſcripſit,vt ſu
pra:nã præſumptio eſt cõtra ipſum de fraude.
Soc. in d.conſ.92.n.27.verſ. Sed præmiſſis non
obſtãtibus:& Decian.d.reſp.65.n.10. 11. vbi. n.
35 12.13.dicit,quod oportebat † teſtatorem de-
clarare ſuam voluntatẽ tã circa legata,quã in
ſtitutionẽ hæredis:qa nõ ſufficit lectura nota-
rij:neq; reſpõſio teſtatoris ad interrogationẽ.
Sexta coniectura, & multũ efficax eſt; quia
aſſeritur ꝙ ille præſbyter ſit auarus,q,vt aiũt,
antequã illud beneficium curatũ haberet erat
pauper clericus: & nũc exẽptionibus poſſedit
pluſquã 100.bub.terratũ;& dicũt eſſe notoriũ
ꝙ ẽt in ſpiritualibus ſemper tendat ad ſuũ cõ-
modũ;& ẽt in mercibus ſe exerceat,ꝙ ſi ſit ve
rum agit contra inſtitutionẽ canonicã: quia ſa
36 tis † eſt pro clerico habere victũ,& veſtitum.c.
Eps Eccleſiaſticarũ.12.q.1.& aliqua pro ſimili
ego dixi.ſupra in conſ.167.vnde inſurgeret do
37 ctrin.Anan.in conſ.49.n.2. vbi dicit ꝙ ſi † nota
rius ſit pſona aliqualiter ſuſpecta,& eius fama
non eſt in totũ bona, tunc clarũ eſt ꝙ falſitas
põt per coniecturas probari: & pro opinione
iſta trãſit Decian. cum ab eo allegatis. in reſp.
89.n.43.in 2.vol.& factũ probat idem;quia me
liora bona ad ſuum cõmodum ſcripſit: Quibus
ſtantibus,ego,ſalua ſemper meliori opinione,
concurro,ꝙ illa ſcriptura ad intentionẽ teſta-
mẽti nõ valet.Primò,quia ille præſbyter nõ eſt
notarius. Secundò, quia neq; officium notarij
potuit exercere:quia Papa in d.c. Cũ eſſes. nõ
dixit,ꝙ interueniat loco notarij. Tertiò, quia
contra mẽtẽ operatus eſt Papæ vocãdi teſtes.
Quartò non fuit vocatus a teſtatore,ſed ſpõtè
ad ægrotum iuit: Quintò,quia ſcriptura ab eo
ſcripta tendit ad eius commodum; vnde quã-
docũq; teſtamentũ valeret,legatũ tñ eſſet nul
lũ.Sexto,qa nõ cõſtat ꝙ ille ægrotus dictauerit
38 teſtamẽtũ ſicuti oportebat, vt teſtes † pbarẽt
totã ſeriẽ teſtamẽti.l.Hæredes palã.in prin. ff.
de teſtã.inſtit. eo.tit.§.fin.Septimò, qa qñ ſcri
pſit illã ſcripturã, ægrotus nõ erat in articulo
mortis,ita ꝙ nõ eſſet vocãdi notariũ tẽpus:qa
poſtea

Digitized by Google

poſtea ſuperuixit multos dies. Octauò, quia
errant qui dicunt, q Papa in d.c. Cũ eſſes, de-
rogauerit omnibus requiſitis de iure ciuili, qa
ſolum reduxit numerum teſtium ad duos, vel
tres: cũ præſentia præſbyteri. Nonò, quia pu-
39 blicario † d. ſcripturæ non eſt facta legitimè. d.
l. Repetira. C. de Epiſc. & Cler. & nihil valet.
Bal. in l. Teſtamenta. & in l. Conſulta. C. de te-
ſtam. ordin. Decimò, quia qñ etiam publica-
tio eſſet facta coram competenti iudice non
40 fuerunt ſeruata ſeruanda, quia neceſſe † erat ci
tare venientes ab inteſtato; capitula produce
re, vt interrogatoria fieri poſſent. Bal. in l. pu-
blicati. in 2. & 3. q. C. de teſtam. ordin. & ſi fuiſ-
41 ſent † forenſes debebat ſeruari doctrina Bal.
in l. Teſtamenta. num. 4. 5. C. de teſtam.
42 Neque obſtaret ſtatutum. † ſi adeſſet, quod
facta inſinuatione, non poſſet dici de nullita-
te: quia non poſſet habere locum circa ſolem-
nitates requiſitas, & omiſſas. Bal. in l. Cum
lege. in 2. notab. C. de Epiſc. & Cler. Quare ſtã-
43 tibus † præfatis, frater. d. Franchi defuncti ha-
bet ius in bonis ſui fratris: quia dicitur deceſ-
ſiſſe ſine teſtamento. Decian. reſpon. 46. num. 3.
vol. 2. & tantò magis, quia ante publicationẽ,
licet ſcriptura eſſet priuata, ille præſbyter au-
ctoritate propria ſibi vſurpauit fructus. dd. pe
tiarum terræ; & etiam vſufructuaria; vnde ſi-
44 cut hæres † ab inteſtato non poteſt auctorita-
te propria adire hæreditatem, quando adſit te-
ſtamentum, niſi prius fuerit declaratum nullũ,
vt not. in d.c. Cum eſſes. num. 17. ad finem. Ita
legatarij † non potuerunt in legatis ſe intro-
mittere ante publicationem ſcripturæ. l. 1. §. 1.
ff. quorum legat. vbi cõmuniter doct. ar quãto
magis, qa, & ſcriptura, & publicatio eſt nulla.

Nec adſit, qui prætextu deſenſionis falſita-
tis audeat dicere, quod nemo poſſit ſe oppone
re, vigore. d. c. Cum eſſes. vbi Papa prohibet
contradictionem: quia quicunque ſanę mẽtis,
& non habens intereſſe à veritate non diſce-
det: nam Papa intendit ſuã prohibitionẽ ha-
bere locum quando ea, quæ diſponit ſint rectè
facta ad formam ab ipſo, & iure traditam; ſed
qñ non ſint ſeruata ſeruanda non tollit autho
46 ritatem dicendi de nullitate; quia Papa † nun-
quã intendit tollere ius alterius. c. Ad aures.
de reſcrip. aliàs eſſet occaſio defraudãdi alte-
rum: Papa nanque ſemper intelligitur habere
47 bonam intentionem: & qñcunq; in ſua † diſpo-
ſitione adſint verba non benè clara; eſt inter-
pretatio facienda, quod voluerit ſe conforma
re cum iure communi. c. Duobus. de reſcrip. &
48 c. Si metu. de præben. in 6. quia verba † dubia
nunquam immutant diſpoſitionem iuris. ſpe-
cul. de inſtrum. editio. §. Inſtrumentũ. ver. Quid
ſi à contrahentibus, aliàs dediſſet occaſionẽ
49 ad fraudem; quæ † eſt quædam abſcondita
machinatio ſtudioſa ad decipiendũ alterũ. l. 1.
§. 2. ff. de dol. & ſi ille præſbyter tenderet ad
ſuã ſalutem ponendo manum ad ſuam conſciẽ
tiam, ſciret an animo ſincero, vel ad ſuũ com-
modum, & illius mulieris procuraſſet diuerte
re teſtatorem: & homo prudens debet ſcire q
50 nullitas † ſemper poteſt proponi, vt latè no-
tat Gl. magna. c. 3. 35. q. 9. & Card. in Clem. 1.
quæſt. 14. de re iudic. Immò oppoſitio retor-
queretur contra illum præsbyterum, qui fecit
contra diſpoſitionem Papæ vocando ſeptem
teſtes; & tanquàm notarius ſcribendo: & ita
vt ſupra concludo: Saluo &c. Laus Deo, & B.M.

CONSILIVM CLXXI.

Parochus permittens parochianum mori ſine Sa-
cramentis: an & quando ſit excuſatione
dignus?

SVMMARIVM.

1 *Parochus, qui non habet curam ſuorum parochia-
norum, rationem reddet Deo.*
2 *Parochus non habens curam ouium eſt reus pro
fructibus eorum ammiſſis.*
3 *Qui oues ſibi commiſſas ſpernit non amat Deum.*
4 *Qui amat Deum paſcit oues ſuas.*
5 *Infirmitas leuis non excuſat.*
6 *Infirmitas leuis qualis cognoſcatur.*
7 *Curatus debet habere alium ſocium pro neceſſita-
tibus.*
8 *Qui officium parochi exercet, debet eſſe mundus
à peccato.*
9 *Mundus à peccato non eſt, qui conſilium Dei non
denuntiat.*
10 *Animam quilibet debet ponere pro ouibus ſuis.*
11 *Ignorantia in parocho æquiparatur dolo.*

Illumina Domine cor meum.

FACTI SPECIES.

IN Parochia S. Hylarionis defuncta eſt vi-
dua ſine Sacramentis; quæ nec etiã duran
te infirmitate fuit à parocho ſuo viſitata,
ſed ſolum quando iam erat mortua ante
ſepulturam, qui parochus excuſationem infir-
mitatis allegat: vnde quæritur, quid iuris? &
ego reſpondi, vt infra: videlicet.

Omnis Sacerdos habens curã animarũ, qui
1 curam † ſuorum parochianorũ non habet, quo
ad Sacramenta, & alia pro animarum ſalute,
debet Deo omnipotenti rationem reddere de
ouibus ſuis: Hoſtien. in ſum. tit. de paroch. &
alien. paroch. poſt principium; cum ibi per cũ
2 annotatis: & reus † efficitur pro fructibus am-
miſsis. c. Si præsbyter. cũ ſequenti. 26. q. 6. nam
3 qui † oues ſibi commiſſas ſpernit paſcere non
dicitur Deum amare. c. In ſcripturis. 8. q. 1. quia
ſi Chriſtus pro nobis mortuus eſt, nos non de-
4 bemus ab illo recedere, qui dixit, ſi amas † me,
paſce oues meas; vt. Abb. in d.c. verſ. & paſtor.

Nec mihi vř excuſatio infirmitatis digna:ga
5 de ea non conſtât ad ſufficientiam;nam leuis†
infiemitas non excuſat,vt not.Abb.in c.Tenor.
not.de ſent. & re iud. & quod fuerit leuis ſatis
cõſtat.in facto,quia ſicut eam viſitauit mortuã
6 poterat viuam viſitare, quod dignoſcitue † à
notatis ab ipſo Abbate.in d.c.Tenor.nume. 3.
Immò magis arbitroe eum eſſe in culpa; quia
7 qui ſolus eſt Curatus†ad formam text. in cap.
Qnoniam.de offic.ordin. debet habere alium,
qui in neceſsitatibus poſsit occurere. c. Illud.
7.q.1.c.Vt qniſquis præsbyter.de vit.& honeſt.
cler. & tantò magis, quia ſi vera fuiſſet infie-
mitas excuſatione, ſaltem in neceſsitate tene-
batue talem perquirere: quia ſemper eſt dan-
da eſca eſurientibus in tempore opportuno;
8 quiſquis enim † huiuſmodi officiũ exercet,de-
bet eſſe mundus ab omni ſanguine, ſecundum
Paul.Apoſt.in c,20.de actib.Apoſt. ideſt mun-
dus à peccato,vt exponit Gl.in c.Ephæſijs.43,
9 diſt.& ibi text.dicit quod ille†non eſt mundus
qui conſilium Dei non denuntiat, & agit.Pro
10 ouibus enim † quilibet in tempoee opportu-
no debet animam ſuam poneee. c. Suggeſtum,
7.q 1.& hoc maximè conuenit parocho;qui ne
dum Sacramenta ſuis Parochianis debet dare:
ſed infirmos quotidie viſitaee. ca. 1, de celeb.
Miſſ, Quare Reuerendiſs, Epiſcopus debet cũ
diligentia perſerutari,an dolo,vel nimia igno-
rantia, & negligentia ille Parochus omiſerit
11 Sacramenta illi viduæ: iuxta † eex. in c.fin.de
celebr.Miſſ.& ita ſentio,Saluo meliori iudicio,
Laus Deo,& B.M.

CONSILIVM CLXXII.

Vicinus ædificans in pariete vicini;an repetat expenſas.

SVMMARIVM.

1 *Qui petit quod reputat ſuum, cenſetur renuntiare iuribus ſuis.*
2 *Petens ſibi dari quod eſt ſuum, quando cum dolo dicatur.*
3 *Dolus imputatur ei,qui eum committit.*
4 *Mutare quis non poteſt in eadẽ re in alterius praeiudicium.*
5 *Feneſtræ in muro denotant totum murum eſſe illius,qui ea fecit.& num.12.*
6 *Qui d. ... probare debet.*
7 *Emptor non eſt melioris conditionis,quàm ſit venditor in re empta.*
8 *Seruitus in re empta tolli non poteſt per emptorẽ.*
9 *Emptor debet agere contra venditorem ſi aliquid prætendat in re empta.*
10 *Fabrica facta abſente vicino,debet deſtrui.*
11 *Seruitutes tranſeunt cum re empta.*
13 *Vicinus non habet ius in parte vicini.*
14 *Feneſtræ reſpicientes in domo vicini, dicuntur ad æmulationem.*
15 *In re communi melior eſt conditio prohibentis.*
16 *Nemo poteſt in alieno aliquid mittere.*
17 *Expenſæ factæ in alieno ſolo cedunt patrono ſoli.*
18 *Quilibet eſt moderator rei ſuæ.*

Dominus ſit mihi adiutor.

FACTI SPECIES.

IN cauſſa inter Reuer. Zachariam, & Reu.
Herculem,noua proponitur quæſtio,ſcili-
cet, quod Reuee, Heecules nunc dicit qđ
fabricam ſupee muro in confinibus vicini
Reuer. Herculis conſtruxit vti in ſua pro me-
dietate:& quod d.Reue.Zacharias dum fabri-
ca conſtruebatur,nihil oppoſuit; quare ſibi li-
citum fuit, & totus murus effectus eſt ſuus: &
quando ſolum pro medietate ſibi deberetur;
reficienda eſſet ſibi medietas expenſæ factę de
ſuo proprio:& adducitur Paeiſ.in conſ.115.nu.
34.35.& 36.in 1.vol;

Quibus obiectis reſpondeo,quod ſatis con-
ſtat murum de quo in caſu totum fuiſſe.d.Reu.
Zachaeiæ.

Primò namq; quia d.Reuer.Hercules petijt
conſenſum conſtruendi fabricam cum oblatio-
1 ne ſoluendi medietatẽ,ex qua petitione†cen-
ſetur renũtiaſſe iuribus ſuis, quatenus habuiſ-
ſet ea.d.l.Commiſſoriæ. C. de pact.int.empt.&
vend.vbi Gl.& doct.

Secundò reſpondeo,quod quando medietas
2 fuiſſet ſua, petendo † eam ſoluere, diceeetur
cum dolo.c.Examinata de iudic.§.Siquis dolo.
3 in fin.de ſent.& re iud.& ſibi † dolus eſſet im-
putandus. l. Quidam. ff. de in rem verſ. & no-
tat Bald.in l.1. C.vt in poſſ.leg. num.1.

4 Tertiò,quod mutare † non poteſt in pxeiu-
dicium Reue.Zachaeiæ.c.Mutare.de reg.iur. in
6.quod maximè procedit ſecundum Dyn. ibi
& in addit. quia huiuſmodi variatio verſatur
circa eandem rem.

Quartò, reſpondeo quod in contrarium cõ-
ſtat;quia anteque Reuer.Hercules emeeet do-
mum contiguam Reuee.Zachariæ: & antea per
tẽpus immemorabile, aderat illa pars domus
d.Reuer. Zachariæ cum feneſtris reſpicientibus
in hortum,vbi nunc Reuee.Hercules fabricam
5 conſteuxit;quæ feneſtræ† demonſtrabant totũ
illum parietem eſſe Reue.Zachariæ:ſicut peo-
bat.Nicol.Boer.in conſ.5.num.6.7.& 8.vnde il-
la præſumptio eſt tante efficaciæ, quod dicen-
6 ti contrarium† incũmbit onus probandi:quod
Paeiſ.allegatus etiam dicit in d.conſ.115.nu.5.
& 6.hic verò nulla eſt facta probatio:ergo,fal-
ſum eſt dictum.

Quintò aduerto; prout eſt aduertendũ, qđ
ante emptionem d.domus pee Reuer.Heeculẽ
factam pars domus Reuer.Zacharię cum fene-
ſtris

Digitized by Google

ſtris prędictis per tempus imme morabile ade-
7 rat:vnde emptor† non poteſt eſſe melioris cō-
ditionis.quam fuerit venditor.l.In omnibus.§.
non debeo.ff.de reg.iur,& per conſequens non
potuit tollere ſeruitutem procedentem ab il-
lis feneſtris in pariete Reuer. Zachariæ; quia
8 ſeruitus† in re empta per emptorem tolli non
9 poteſt:& quandocunq; aliquid† prætendat,de
bet contra venditorem agere; & nullum dam-
num inferre vicino.l.1.§ 1.ff.de actio,empt. qđ
etiam colligitur in allegato conſ.115 Pariſ.vbi
& vt infra conſtat eſſe contrariū allegat, & ſic
remanet concluſio vera contra Reue.Herculē.

Pariſ.nanq; loquitur de ſeruitute iam impo-
ſita, quę non poteſt tolli:ſed caſus eſt contra
Reuer.Herculem; quia non potuit tollere illā
ſeruitutem procedentem à feneſtris, quæ da-
bant lumē in horreo.Reu.Zachariæ: vnde qua-
tenus illum allegat pro ſeruitute ab eo impoſi
ta par.eti Reu.Zachariæ,& domo,etiam ſi ſer-
uitus ei non fuiſſe pro luce horrei,nō eſt in ꝓ-
poſito:immo contra: quia loquitur de ſeruitu-
te impoſita vicino preſente,& cōſentiente:hic
10 autem fabrica† fuit cōſtructa abſente.d.Reu.
Zacharia;& non conſentiente;conſequenterq;
nulliter fuit facta.& debet tolli, vt in expreſſo
notat tex.in l.Sabinus ad fin.ff.communi. diuid.
& tātò magis ratio procedit iſto caſu: quia ibi
loquitur quando murus eſſet communis,& hic
erat totus Reu.Zacharię:quare iniquum eſt eū
ſpoliaſſe,& cum cauillationibus velle etiam eū
ſuppeditare:nam etiā ſi murus fuiſſet commu-
nis:non potuit ſeruitutem,quam habebat eius
domus quādo eā emit.tollere, quia ſeruitutes
11 † tranſeunt cum re empta.l.Si aquę ductus. ff.
de contr.empt.l.via.§.Si.fundus.ff.de ſeruit.ru-
ſtic.præd.& optimè faciunt adducta per Pariſ.
in d.conſ.115 & qđ ſeruitus adeſſet, feneſtræ
12 † quæ in pariete aderant reſpiciētes in horto
domus emptæ,dabant ſignum.vt prob.Boer.in
d.conſ 5.n.6 & 7.immò quod totus murus erat
Reue.Zachariæ.vt ipſe Boer.ibi probat:at etiā
13 ſi murus fuiſſet communis:nō poterat† habe-
re ius in parte vicini; vt ipſe Boer.ibi. nu.20.&
21.quantò magis igitur dicendū eſt ipſum ſibi
iura vicini fraudulenter vſurpaſſe:quia in toto
pariete magnam fabricam conſtruxit; ponēdo
14 tigna in toto.& feneſtras† faciendo, reſpiciē-
tes totam domum d.Reu.Zachariæ,quæ(vt ait
Cephal.in conſ.130.1. vol.)dicuntur ad æmula-
tionem.& nedum obturari debēt; ſed tota fa-
15 brica deſtrui:nam etiam in re † communi me-
lior eſt conditio prohibentis. c. In re commu-
ni.& ibi Dyn.de reg.iur.in 6. & maximè quādo
16 vnus in parte ſocij manū imponat:quia nemo†
poteſt aliquid immittere in alieno: iuxta pro-
bata per Boer.in d.conſ.5.num.14.qui in ſimili
falcem ad meſſem ponit.

Et fortius dico pro veritate iuſtitiæ: quod
tota fabrica conſtructa ſuper murū.d.Reu.Za-
chariæ cedit ipſi,ita quod Reue.Hercules non
poteſt in ea aliquid prætendere:nec etiam ex-
penſas petere; quod in expreſſo habetur in §.
ex diuerſo.inſtit.de rer.diuiſ. & in l. Si is cōtra
17 quem,C.de ędific.priu.vbi habetur quod qui†
in alieno ſolo ædificat nomine proprio, totum
ædificium cedit patrono: nec ſumptus poteſt
repetere; quæ ratio procedit etiam ſi fabrica
fuiſſet conſtructa in cōmuni muro:quia in par-
te ſocij nullum ius adeſſe poterat, vt in d. l. Si
is contra quem: & ſtante noua cautela; quod
ſcilicet prætendebat ius in medietate,conſtat
quod ſciebat fabricare in alieno: quia tota fa-
brica fuit conſtructa ſuper totum murū:& qui
ſcit fabricā in alieno conſtruere, ammittit ma
teriam,& expenſas;vt per tex.in d.§.Ex diuer-
18 ſo. Quare cum quilibet † rei ſuæ ſit modera-
tor.l.In re mandata.C.mand.;d.Reu. Zacharias
poterit auctoritate propria obturare illas fene
ſtras.& tollere ædificium conſtructū ſuper ſuo
ſolo.vt aliàs probaui,& ita,vt ſupra pro verita
te dico. Saluo tamen &c.Laus Deo, & B. M.

CONSILIVM CLXXIII.

Pecunia,& farina Molendinarij data vltra ſolitū,
an ſit donatio.

SVMMARIVM.

1 *Onus nouum nemo imponere debet.*
2 *Ordinem poſitum tollere non poteſt.*
3 *Inferior non poteſt tollere legem ſuperioris.*
4 *Inferior tollens ordinem ſuperioris dicitur eum cō temnere.*
5 *Tollere ordinem ſuperioris,eſt actus nullus,et iniquus.*
6 *Actus nullus conualidari non poteſt,& num. 46.*
7 *Tollens ordinem ſuperioris,meretur pœnam.*
8 *Donatio procedit à liberalitate.*
9 *Donare dicitur qui nullo iure cogente dat.*
10 *Donare non dicitur qui ex neceſſitate dat.*
11 *Neceſſitas famis eſt maxima.*
12 *Donatio in dubio non præſumitur,*
13 *Donare eſt dilapidare.*
14 *Iactare ſuum nemo præſumitur.*
15 *Datum cum conditione non dicitur donatio.*
16 *Donatio eſt prohibita officialibus.*
17 *Officialis vltra ſtipēdiū nihil poteſt licite habere.*
18 *Officiales qui per munera faciunt id ad quod tenētur,ſunt concuſſores;& num.20.*
19 *Officiales recipientes munera, tenentur ad reſtitutionem,*
21 *Officialis dicitur militare,*
22 *Officiales pro munere facientes id ad quod tenentur dicuntur prædones.*
23 *Prędo dicitur qui facit extra ſolitam conditionē.*
24 *Adminiſtrator non reddens totam rem dicitur prædo,*
25 *Officiales ſtipendiati per munera facientes quod debe-*

Digitized by Google

deberent, ammittunt ſtipendium.
26 *Qui indebitè ex auaritia exigit, acrius punitur.*
27 *Superior debet prohibere illicita.*
28 *Qui non facit iuſtitiam poteſt condemnari.*
29 *Recurſus debet haberi ad ſuperiorem.*
30 *Iudex debet prohibere illicitum.*
31 *Princeps eſt à Deo miſſus ad vindictam malorũ & laudem bonorum.*
32 *Princeps debet facere iuſtitiam, ne ſubditi malum agant.*
33 *Alteri non eſt faciendum quod ſibi nolles fieri.*
34 *Princeps debet liberare ſubditos à manibus inimicorum.*
35 *Dominia, quæ non habent iuſtitiam dicuntur latrocinia.*
36 *Princeps iuſtus habet compaſſionem.*
38 *Qui facit iuſtitiam eſt Deo acceptus.*
39 *Charitas non eſt vbi, non eſt iuſtitia.*
40 *Qui habet charitatem cum illo eſt Deus.*
41 *Opera charitatis in mortali peccato non proſunt ad gloriam æternam.*
42 *Princeps præſumitur bonus.*
43 *Vtilitas publica eſt anteponenda priuatæ.*
44 *Illicitum non dicitur eſſe damnum.*
45 *Quæ fiunt contra bonos mores, ſunt nulla.*
47 *Inhoneſta non valent, nec conualidantur.*
48 *Ea quæ fiunt in detrimentum animæ non ſunt ſeruanda.*
49 *Anima eſt cunctis rebus pretioſior.*
50 *Diuitiæ cum affectu cumulatæ, ſunt ignominioſæ.*
51 *Diuites in terra ſunt fortes, & in cælo debiles.*
52 *Molẽdinarij peccant volentes farinã à pauperib.*
53 *Qui pauperi tollit quod ei ſit neceſſarium pro victu, dicitur ei effundere ſanguinem.*
54 *Conductores augendo pretiũ rei cõductæ ad damnum alterius, non dicuntur habere bonã fidem.*
55 *Qui procurat diuitias cum alterius damno, procurat contra propriam ſalutem.*
56 *Facilius eſt camelum intrare pro foramen acus; quàm diuitem in regno cælorum.*
58 *Melius eſt parum cum iuſtitia, quàm multum cũ iniquitate.*
59 *Non debet attendi ad augumentum pretij, ſed ad cauſſam.*
60 *Augumentum ad damnum alterius nõ debet attenderes ſed repelli.*
61 *Theſaurizare non debemus in terra.*
62 *Conſulentes non debent conſulere ad damnum alterius.*
63 *Conſulentes malum pro bono, ſunt homicidæ.*
64 *Malum perſuadentes proximo, occidunt animã.*
65 *Conſiliarij Principum deberent eſſe iuſti.*
66 *Conſulentes damnum, tenentur ad damnum.*
67 *Princeps ſequitur conſilia ſuorum conſiliariorũ;*
68 *Malum faciens Princeps ex conſilio ſibi dato non eſt ei imputandum; ſed conſulentibus.*
69 *Qui bonum pro malo, & malum pro bono dicit, habebit pœnam temporalem, & æternam.*
70 *Molendinarij ſpernentes ordinem Principis, deberent puniri;*
71 *Iuſtitia violatur auro.*
72 *Nudus qui de terra egreditur, nudus illuc reuertitur.*
73 *Homo puluuis eſt, & in puluerem reuertetur.*
74 *Mors omnia tollit.*

Dominus illuminatio mea.

Caſus.

CLericus miſit ſtatia xij. frumenti ad Molendinum pro macinã, quã completa molendinarius à ſeruo. d. Clerici voluit circa lib. x. farinæ quærelando etiã, quia volebat etiam pecuniam; allegando quod ita omnes dabant: de quo Clericus quærit quid iuris, cum iſtud ſit inſolitum; & vltra molituram, & pecuniam in vſu debitam, & ſolutam Sereniſs. Cameræ, vel Camerario conductori Gabellæ: & molendinarij omnes ſtipendiati à Camera tenentur molere, ipſiq; tale onus vſurparunt: de quo Communitas conqueſta apud Principem; qui à Camerario, & alijs miniſtris perſuaſus dicebat quod omne datum dictis molendinarijs erat donatio: tamẽ ad ſatisfactionem Cõmunitatis decreuit pœnam imponi dictis molendinarijs recipientibus de cetero pro macina pecuniam, & farinam: & nihilominus ordinem ſuum ſequuntur ſpretis ordinibus Principis vnde conſultus dico, quod quicquid datur dictis molendinarijs nõ eſt donatio, ſed potius concuſſio: & quod nedũ eſt indebita exactio à perſonis Eccleſiaſticis: ſed etiã à laicis.

Et quò ad Eccleſiaſticas perſonas pro concluſione videatur Sylu. in ſumm. verb. Immunitas 1. à nu. 19. ad finem: de quo aliàs ſcripſi: &
1 magis in iſto caſu; quia onus † eſt nouum, & nedum ſecularis: ſed neq; Eccleſiaſticus, citrà Papam poteſt imponere; nec impoſitum augere. Abb. & alij Canoniſtæ. in c. Prohibemus. de cẽſ. & ibi Apoſtila in verbo, Sibi ſubiecta, & magis ratio procedit, quia hic non adeſt auctoritas Papæ, neque Principis ſecularis: vnde perſonæ Eccleſiaſticæ ad illud non tenentur: immò nec laici: ad quod oſtendendum, primò aduerto qđ officiales deputati, & vocati, Gabellotti, faciunt liſtam, & ordinem pro macina: deputando primum, ſecundum, tertium, &c. Vt molendinarij ad hoc deputati ſeruent illum, quẽ tamen à paucis annis citra ſpernunt; & ad ſuum commodum pro munere interuertunt, & anteponunt dantes pecuniam illis, qui ſunt in ordine, à quibus: & etiam à cõſtitutis in liſta volunt farinam: vnde nulliter agunt; quia de iure
2 † Diuino, Canonico, & ciuili prohibẽtur. in lib. Deuteron. c. 12. Talia ſunt verba, ſcilicet, quod præcipio tibi, hoc tantum facito, nec addas quicquam, nec minuas & Paul. Apoſt. in Epiſt. ad Thim. c. 5. ad finem dixit: Teſtor corã Deo; vt hæc

Digitized by Google

vt hæc cuſto dias ſine præiudicio nihil fa-
ciens in alteram partem declinando:& in c.8.
etiam apud finem ait:præcipio tibi corā Deo,
vt ſerues mandatum ſine macula.quod in iure
canonico probatur per textum in c.Piſanis.de
reſtitut. ſpol. ſicut in iure ciuili in l. Eum in §.
Si prætor.ff. de tranſact. & eſt optima ratio;
3 quia inferior † non poteſt tollere legem ſupe-
rioris.c.Inferior.de maior. & obed. l. fin. C.de
leg.debet enim ei præbere reuerentiam,& qñ
4 agat † contra eius ordinem,dicitur eum ſper-
nere.vt not.Gl.in l. 1.§.Sed & ſi vicinus.in ver-
bo:ſeruitutē.ff.de acq.plu.arcen. Quare actus.
5 dd. molendinariorum contra † ordinem poſi-
tum ab officialibus, non ſolum eſt nullus : ſed
eſt iniquus.l.Scire oportet.§.fin.ff.de excuſat.
6 tut. & ibi Bal.nec † conualidari poteſt ex cur-
ſu temporis.c.Non firmatur. de reg. iur. in 6.
l.Quæ ab initio.ff.eod.tit. & ſequitur Bal. in l.
Quidam. in prin.C.de fideicom. dicens , quod
quæ ab initio malè ordinantur non poſſunt po
7 ſtea efficaciam habere:Quare† merentur pœ-
nam.l.itaq; fallo.ff.de furt. & tradit Abb. in c.
Quorundam.de ſolut. & facit textus in c.a.de
reb. Eccl. non alien.

Quod autem datur dd. molendinarijs nō ſit
8 donatio , ſed concuſſio, probo ſic : donatio †
procedit à liberalitate; vt in l. 1. ff. de donat.
ibi,& factum demonſtramus quod ab eo pro-
ficiſcitur, qui liberalitatis gratia aliquid dat.
9 & ille videtur † donare, qui nullo iure cogen-
te dat.l.Donari.ff eod.tit. l.Munus,propriè. ff.
de verb.ſignif. vbi Gl. in verbo : quodcunque.
dicit , quod donum eſt ſine cauſſa. Qui igitur
dant dd.molendinarijs pecuniam, dant vt in-
teruertant ordinem officialis;& eis moliātur,
relictis in ordine poſitis:& ex neceſſitate viuē
di,ex qua neceſſitate non poteſt donatio præ-
10 ſumi; quia nemo † in neceſſitate dicitur libe-
ralis.l.Rem legatam.ff.de adim.leg. & neceſſi-
11 tas†famis eſt maxima.l.1.C.de pat. qui fil. di-
12 ſtra : vnde donatio† non eſt præſumenda;quæ
in dubio nūquam præſumitur. l.Cum de inde-
bito.ff.de probat.l.Si cum aurum.ff.de ſolut.&
13 ratio eſt,quia qui † donat dicitur iactare . ſeu
dilapidare. Gl. Cum ibi allegatis in c.Quia ve
riſimile. in verbo conceſſerit. de præſumpr. &
14 nemo † præſumitur iactare ſuum,vt ibi Gl. &
tradit Pariſ.in conſ.8.nu.3. vol.4. & quodcūq;
15 † datur cum conditione non poteſt dici dona
rio:ſicut in expreſſo dicit textus in d.l.1. ff. de
donat.verſ.dat aliquis.vnde pecunia data iſtis
molendinarijs non poteſt dici donario ; quia
procedit à neceſſitate, & à cauſſa, ſcilicet, vt
qui dat, habeat macinam;licet non ſit in liſta,
ſeu ordine .

Et tantò magis ratio procedit ; quia ipſi
molendinarij ſunt cum ſtipēdio deputati pro
16 macina:&† officialibus eſt prohibita donatio.
l.Vnica.C.de contract.iud.ſicut,& adminiſtra-
toribus.l.1.ff.de tutel. & rat.diſtra.nam qui ha
17 bet†officium cum ſtipendio,non poteſt vltra
ſtipendium aliquid habere, Bar.in l. Si quis. §.
Vtrum.ff.ad Senat.con. Sillelan. quem , & Bal.
in l.2.C.de oper.lib.allegat.Felin.in c.De hoc.
nu. 7. de Simon.& affirmat.Abb.in c.Eccleſijs.
de cenſ.Quare data molitura pro Camera ; &
pecunia ſolita,& ſtante eorum officio, tenen-
tur gratis molere ; & quia in eorum manibus
18 ſtat effectus officij, id quod † tenentur ex of-
ficio, faciunt per munera , dicuntur concuſſo-
res,& ad reſtitutionem tenentur, ſicut probat
Specul. in tit.de recuſat.§.Effectus.nu.18. per
textum in c.Concuſſiones.1.q.1. & c.Militare.
in fin.23.q.1.& l.Quod euitandi.C.de cond. ob
turp.cau. quod probat Sylu.in ſum.verbo,Cō-
cuſſio.n.2. qui dicit, quod ille dicitur concuſ-
ſor, qui non vult facere quod debet , niſi data
pecunia , aut quando extorquet aliquid vltra
ſtipendia ſibi conſtituta. & ibi num.3. addit ꝙ
19 tales † tenentur ad reſtitutionem , etiam ſi
non ſint condemnati.quicquid enim officialis
recipit:ſub prætextu faciendi, vel non faciēdi
20 id , ad quod tenetur ex officio , dicitur † per
concuſſionem recipere.l.Illicitas.§.Ne poten-
tiores.verſ.Illicita.& verſ.Ne tenuis.ff.de offic.
præſ.c.Paratus.23.q.1. vbi ad finem iſta dicū-
tur verba; ſcilicet.Neminem concuſſeritis, e-
ſtote contenti ſtipendijs veſtris. Et probat
Pariſ. de Put. in tract. de ſynd. §. Syndicantur
21 etiam officiales . Omnis enim † qui habet of-
ficium dicitur militare , quamuis non ſit in
militia.c.Militare.§.fin.23. q.1. & exponit. Gl.
in verbo, Militiæ.Ex quibus omnis homo pru-
dens,qui rectè velit iudicare,cognoſcet, ſi fa-
rina ſublata ſit donatio ; vel concuſſio ; ſicut,
& pecunia; quæ quamuis ab indigentibus ma-
cina detur ; non procedit à liberalitate , ſed
à neceſſitate; quia aliàs molendinarij eam nō
præberent,vel ſaltem diutius cum maximo dā
no: & turpem farinam,& quaſi ignitam darēt.
quæ omnia communitas debebat per teſtes
probare ad veritatem oſtendendam ; vnde in
22 rei veritate ſunt concuſſores: immò† prædo-
nes,ſicut colligitur in d.c.Militare,ibi, dū ſum
ptus quæritur , prædo craſſetur : quod ſentit
Bal. in l.Miſſi ad finem. C.de exact. tribut.lib.
10.dum ait, quod illi,qui prætextu officij ali-
quid exigunt indebitè,poſſunt accuſari de ro-
baria:quod etiam dicit Pariſ. de Put.in d.trac.
de ſynd.C.de eccleſ. mil.ſecul.num.14. qui di-
cit,quod hodie ſimiles communiter ſunt præ-
23 dones:& prædo † etiam dici poteſt,qui facit
extra ſolitam conditionem. Bal.in auth. cui te
24 lictum.num.10. C.de ind.vid.toll. & qui † ad-
miniſtrat rem alterius; & non reddit totum. l.
Pōponius.§. Ex facto. & ibi Alex.ff. de acquir.
poſſ.& in l.Si ex ſtipulatione.num.5. & 6. eod.
tit.& Bal.in l.Si te expilaſſe.C.ex quib cau.in-
fam.irrog.& in l.Si fideiuſſor.in prin.verſ.vnde
pactum.

Digitized by Google

25 pactum.C. mand. & ibi dicit, quod tales † ne-
dum ad reſtitutionem tenentur; ſed ammittũt
etiam ſtipendium: nec propterea pœnam eui-
tant. l. Non prodeſt. ff. ui bon. rapt. immò dici-
tur in c. Pœnale. 14. quæſt. 5. & c. Meretrices. 32.
qu. 4. ꝙ huiuſmodi uſurpatio habet uim furti.
& in c. Fraternitas. 12 q. 2. & c. Sequenti, quod
26 quandocunque id † agatur ex auaritia acrius
ſunt puniendi: & Cameratius conductor Ga-
27 bellę cum ſit † ſuperior dd. moleudinariorum
deberet, ſicut tenetur, eis talia prohibere: ſicut
tradit Card. in Clem. 1. de teſt. nu. 4. verſ. Quin-
to nota: immò etiam punire. c. Forte. in fine.
23. q. 4. ibi, coerce, corripe, excommunica, de-
28 grada, & non † faciens, quod iuſtitia mandat
poſſet ipſe condẽnari: ſicut tradit Bal. in auth.
& omnino num. 1. C. ne uxo. pro marit. ver. Sed
vbi ratione tyrãni; & quandocunque non fa-
29 ciat quod eſt iuſtum, debet † haberi recurſus
ad maiorem ſuperiorem: quod etiam appro-
bat Cynus in l. Abſentem. C. de accuſ. iudex
30 † enim cõpetens debet prohibere, ꝙ illicitè
poſcatur. l. Non ſolẽt. C. nou. vectig. & l. Vectig.
C. nou. vectig. quia noua onera non ſunt tolle-
randa: quæ leges licet loquantur de vectigali-
bus; habent locum in iſto caſu ex identitate
rationis ſecundum Salye. in d. l. Vectigalia, vbi
dicit, quod illud eſt nouum quod vltra ſolitum
exigitur, & quandocunque iudex non faciat iu
31 ſtitiam recurrendum eſt ad principem, qui † à
Deo eſt miſſus ad vindictam malorum, & lau-
dem bonorum. c. Solitæ. in prin. de maio. & ob.
cuius eſt proprium facere iuſtitiam. l. Digna
vox. C. de leg. l. Ex imperfecto. C. de teſt. & ita
32 diſponere † vt ſubditi ſui bene uiuant, nec ma
lum peragant. auth. Vt non luxu. cont. nat. coll.
6. in prin. cuius hæc ſunt verba, ſcilicet. Quia
omne nobis eſt ſtudium, & oratio, vt & crediti
nobis à domino Deo benè uiuant: ita quod al-
33 ter † alteri non faciat quod ſibi nollet fieri, ꝙ
eſt pręceptum Domini Noſtri Ieſu Chriſti, per
Diuum Euangeliſtam Matthæum. in c. 7. & le-
gis canonicæ, de qua in c. 1. diſt. 1. & legis ciui-
lis, & in l. Iuſtitia. ff. de iuſt. & iur. & princeps
34 † debet liberare ſubditos à manibus inimico-
rum ſecundum legem Dei, de qua in lib. 1. Re-
gum. c. 10. in prin. aliàs ſi iuſtitia non haberet
locum ſecundum S. Auguſtinum. in c. 4. de Ciu.
35 Dei, regna, † & dominia nihil aliud eſſent niſi
magna latrocinia: & de Principe noſtro nõ eſt
dubitandum, qui rectus, & iuſtus eſt; & iuſtus
36 † princeps habet compaſsionem. c. Vera. 45.
38 diſtin. & qui † facit iuſtitiam eſt Deo accep-
tus. c. Ad decorem. de inſtitut. qui verò non
facit inſtitiam, nõ dicitur habere charitatem,
39 quia vbi † non eſt charitas, non eſt iuſtitia. c.
40 vbi ſana. 24. q. 1. & qui † habet charitatẽ Deus
eſt etiam cum illo, quia vt ait S. Ioan. in 1. Epi.
c. 4. Deus eſt charitas, & qui manet in charita-
te, in Deo manet, & Deus in eo: qui enim ha-
bet charitatem non poteſt peccare, quia cha-
ritas eſt fructuoſa in omnibus pœnitentibus,
glorioſa in perſeuerantibus, victorioſa in mar-
tiribus, & operoſa in omnibus fidelibus: vt ha
betur in c. Charitas eſt. vt mihi videtur de pœ-
nit. diſt in. 2. vnde, qui cupit habere gratiã cum
Deo; debet opera ſua in charitate, & iuſtitia
41 facere, nec ſufficit † opera in charitate face-
re in peccato mortali, quia ei non proſunt ad
gloriam æternam. c. Quærat. §. Quod autem. de
pœnit. diſtin. 3. vnde cum in Principe noſtro
42 adſit bona voluntas, quæ in † bono ſemper
præſumitur, & quod ſit conformis legi ſcriptæ
ſecundum Dec. in conſ. 580. num. 2. ad finem; &
bonus Princeps ſemper tendit ad bonum com
mune, potiuſquã ad proprium: vt recitat Glo.
in Clem. vnica in verbo, Regum ver. Cum ergo
Princeps de baptiſ. & dixit Iſaias Propheta in
43 c. 32. verſ. Princeps verò. vtilitas † enim publi-
ca eſt anteponenda priuatæ. c. Sciens 7. q. 1. ibi
nã plurimorum vtilitas, vtilitati vnius eſt an-
teponenda. l. Vnica. § penul. C. de cadu. toll. cu-
ius legis hæc ſunt verba, ſcilicet tãtum etenim
nobis ſupereſt clementiæ, quod ſcientes etiã
fiſcum noſtrum ultimum ad caducorum uen-
dicationem uocari; tamẽ nec illi pepercimus,
nec auguſtum priuilegium exercemus, ſed ꝙ
communiter omnibus prodeſt: hoc rei priuatę
noſtræ utilitati præferendum eſſe cenſemus;
noſtrum proprium commodum imperialiter
exiſtimantes: quod etiam in iure canonico de-
ſcribitur. c. 1. de offic. leg. in 6. per hæc uerba
videlicet officij noſtri debitum remedijs inui
gilat ſubditorum: quia dum eorum excutimus
onera, dum ſcãdala remouemus, nos in eorum
quiete quieſcimus: & fouemur in pace.

Nec obſtat, quod Princeps fuerit perſuaſus,
quod illud datum molendinarijs ſit donatio;
& quod qñcunque fieret prohibitio eſſet dam
no Cameræ, quia ultra, quod in facto uidetur
illum prohibuiſſe: reſponderi poteſt, quod nõ
eſt donatio, ut ſupra probauimus: & cõmunitas
examinatione teſtium certificaret Principem
de concusſione.

44 Secundò, quod illicitum † non dicitur eſſe
damnum. l. Nõ dubium. C. de leg. cum ſimilib.

45 Tertiò, quod ea, quæ † fiunt contra bonos
mores, ſemper ſunt nulla. l. Pacta. quæ cõtra C.
46 de pact. & quæ † ſunt nulla non poſſunt conua
lidari. c. Non firmatur. de reg. iur. in 6. & tradit
Innoc. in c. Prudentia. de offic. deleg.

47 Quartò, quod ea, quæ † ſunt inhoneſta, nec
ualẽt, nec confirmari poſſunt. c. fi. de pact. in 6.

48 Quintò, quod ea, quæ † fiunt in detrimẽtum
animæ non ſunt ſeruãda. c. fin. verſ. Quod etiã.
49 de pact. in decretali. Anima † eſt enim cunctis
rebus pretioſior. c. Præcipimus. 12. q. 1.

50 Sextò, quia diuitiæ † in hoc mundo cum ſtu
dio, & affectu cumulatę ſunt ignominioſæ. ca.
51 Gloria. 12. q. 2. propterea qui † in hoc mundo

diligunt

diligunt diuitias, licet dicantur fortes, in cœlo
ſunt debiles.c.Omnes.47.diſt. Dicti igitur mo-
lendinatij quærentes locupletari cum damno
alterius;& maximè pauperum; nam multi ha-
bent ſolum ſtarium, immò ſolam minam reco-
lectam in ſpicis poſt meſſem, & tamē ab eis ēt
52 volūt farinam,& pecuniam;& ſic† peccant, nā
farina eis ſublata erat pro eorum victu; vt ha-
betur in c.Paſtor.1.q.2.ibi, Nec illi, qui ſua poſ
ſidentes, dari ſibi aliquid volunt ſine grandi
53 peccato ſuo, vnde† pauper erat victurus, acci-
piunt, immò dicitur dictis pauperibus effunde
re ſanguinem, vt in c.Quid dicam.ead.cau.& q.
4.c.Imolans.14.q.5.

Septimò, reſponderi poteſt, quod quamuis
conductores Gabellæ augeant penſionem Ca-
meræ, augmentum procedit ab iniquitate mo-
lendinariorum, qui & ipſi augent pretium, pro
molendinis conductis; quia ab ipſa iniquitate
54 magis lucrantur in re conducta,& non†dicun-
tur habere bonam fidem.c.Qui contra iura me
55 rearur, de reg. iur. in 6. & qui † procurat eſſe
diues cum alterius damno, procurat contra p-
priam ſalutem: dixit enim Dominus noſter Ie-
ſus Chriſtus, vt teſtatur Euāgeliſta Matthæus,
in c.19. Amen dico vobis, quia diues difficile
intrabit in regnū cœlorum; & iterum dico vo-
56 bis, facilius† eſt camelum per foramen acus trā
ſire, quàm diuitem intrare in regnum cœlorū:
ſuper quibus verbis D.Hieronymus ſcripſit, q
qui diuitias, & ſæculi voluptates contempſe-
rint, centuplum accipient, & vitam æternam
58 poſſidebunt: melius † eſt enim parum habere
cum iuſtitia, quam multum cum iniquitate; vt
in primo lib.Parab.Sālom.c.16.qui in eod.lib.c.
10. etiam dixit, quod nihil proderunt theſauri
impietatis; iuſtitia verò liberabit à morte. Vn-
de qui Principem conſulunt, quod ſi illicita p-
59 hibeat, ſit damno Cameræ, non † debent ani-
maduertere ad augmentū ſed ad cauſſam aug-
menti. c. Vides. 23.q.6.& quando cognoſcant
augmentum tendere ad damnum alterius, de-
60 bent† offerentes repellere.c.Denique. 14.q.5.
refert enim S. Matthæus.in c.6.quod Dominus
61 Ieſus hæc protulit verba, ſcilicet: Nolite† the-
ſaurizate vobis theſauros in terra, vbi erugo,&
tinea demolitur,& vbi fures effodiunt,& furā-
tur: theſaurizate autem vobis theſauros in cœ
62 lo: conſulentes† enim numquam debent con-
ſulere ad alterius damnum.l.4.§.Hoc autem.ff.
63 de damn.infect.& nedum peccant, qui † malū
pro bono conſulunt propter munera, ſed ſunt
quaſi homicidæ.c.Noli putare.de pœnit.diſt.1.
dicitur enim in Pſalmo 56.verſ.6.quod Filij ho-
minum dentes eorum ſunt arma, & ſagittæ, &
lingua eorum gladius acutus:& eſt optima ra-
64 tio; quia qui malum ſuadet proximo, dicitur
occidere eius animam,& tenetur ad reſtitutio
nem damni: vt notat Nauar.in d.c.Noli putare.
65 in prin.conſulentes † enim ſuum Principē de-
bent eſſe iuſti; quod ſi ſecus agant vocātur de-
66 ceptores.c.Quantò.de iureiur.& tenentur† ad
ſatisfactionem damni, quod ex eorum conſilio
dederunt; vt probat Abb. in c.Tua nos. num.3.
de homic. per textum in l.Illicitas. §.Sicuti. ff.
de offic. Præſ. quod ibi affirmat etiam Felin.
67 Princeps † nanque ſequitur conſilia pruden-
68 tūm.c.Peruenit. 84. diſtin. vnde ſi † quandoq;
malum tollerat, conſilio ſibi dato, quod ſit bo-
num, non eſt ei imputandum, ſed conſulenti-
bus.c.Innitaris.de conſtitut. l.potioris gradus.
C.de offic.rect. prouin. Caueant quæſo conſu-
lentes Principem, ne incidant in pœnas de qui
bus.in c.Ita corporis.11.q.3.& c.Ve qui dicitis.
ead.cauſ.& quæſt.vbi per verba Iſaiæ prophæ-
69 tæ dicitur, quod qui † dicit malum bonum,
& bonum malum, habebit pœnam temporalem
& æternam: ſed tamen Princeps noſter non ob
ſtantibus conſilijs ſibi datis q huiuſmodi exa-
ctio illicita eſſet donatio,& damno eſſet Came
ræ eam prohibendo, ſtatuit pœnam dantibus,&
70 recipientibus: verum quia† molendinarij ſper
nunt ordinem deberent puniri.c.1.cum ibi Gl.
pen. de matrim.cont.interd.Eccl. cōtract. & l.
vltim.ff. ne quod in loc.pub.& in pœnam exilij
cadunt.l.vltim.C.nou.vectig. Immò excommu-
nicandi; quia ordinem Principis contemnunt.
c.Innouamus.de cenſ.Sylu.in ſum.in verbo.ex-
communicatio 7.nu.54. & cauſſam ignoro tāti
exceſſus: niſi ſubintret diſpoſitio textus. in ca.
Pauper cum non habet.11.q.3. quæ ita dicit: Ci
71 tò† violatur auro iuſtitia, nullamque pertime-
ſcit reus culpam, quam redimere nummis exi-
ſtimat, ſed ipſi,& officiales, quibus à Principe
committitur, quod ordinem non ſeruantes pu
niantur, non obliuiſcantur dictum Iob in primo
72 c.ſui libri: quando dixit: Nudus† de terra egreſ
ſus ſum,& nudus illuc reuertar.& illud creato-
ris noſtri in lib.Geneſis.c.3. ſcilicet, Memento
73 † homo quia puluis es, & in puluerem reuer-
teris: omnes enim diuitias,& dignitates huius
74 ſeculi relinquent: mors† enim omnia tollit, &
hic finis. Laus Deo,& B. M. ſemper Virgini.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Go

Digitized by Google